NOVUM TESTAMENTUM GRÆCE.

TEXTUM
AD FIDEM CODICUM, VERSIONUM, ET PATRUM
RECENSUIT
ET
LECTIONIS VARIETATEM
ADJECIT

D. JO. JAC. GRIESBACH.

VOLUMEN I.
IV. EVANGELIA
COMPLECTENS.

EDITIO NOVA.

LONDINI:
Impensis F. C. et J. Rivington; J. Cuthell; J. Nunn; Longman, Hurst, Rees, Orme et Brown; R. Priestley; S. Bagster; Law et Whittaker; Lackington et Soc.; J. Mawman; Baldwin, Cradock et Joy; et T. Hamilton.

MDCCCXVIII.

TYPIS RICARDI ET ARTHURI TAYLOR.

ALERE FLAMMAM.

MONITUM.

NOVUM Testamentum Griesbachianum iterum in usum nostratum typis vulgaturi, alteram ipsius editionem (Halæ et Londini 1796) quam potuimus accuratissime describere conati sumus.

Addenda autem, e Birchiana variarum lectionum Sylloge decerpta, et in Appendice secundo suo volumini a Griesbachio subjecta, locis suis in serie ceterarum notarum inserenda curavimus. Cum autem vir ille clar. editionem minoris formæ, textum editionis majoris et selectam lectionum varietatem complectentem, prelo emiserit (Lips. 1805), nos operæ pretium duximus hanc etiam, Editoris doct. ultimum laborem, cum majore conferre; et cum aliquibus in locis nonnihil inter se discrepent, sed maximam partem tantum circa siglas lectionum probabilitatem definientes, hujus igitur diversitatis syllogen subjecimus. Lectori tamen observandum est, Griesbachium, in editione majore, testibus, ex quorum auctoritate lectio quæque varians pendere videatur, adhibitis, "cujusvis lectoris arbitrio permittere, utrum cum Editore sentire, an lectionem e textu in marginem amandatam postliminio in textum reponere malit:" in editione autem minore, cum testes nulli adhibean-

tur, Editorem oportuisse sententiam suam pro diversis probabilitatis gradibus per siglas accuratius declarare. Quare nil mirum nobis videtur, si hæc minor editio, quod ad siglas attinet, ab illa majore multis in locis aliquantulum discrepet, quæ tamen nos diligenter enotavimus.

De uno loco (Act. Apost. xx. 28.) pauca memoranda sunt. "Θεοῦ" textûs vulgo recepti lectionem, a textu majoris editionis prorsus rejecit Griesbachius, nullo probabilitatis signo adhibito, huic tamen lectioni in margine interiore editionis minoris sigla ∾ præfigitur. Ut hoc faceret, impulit forte Griesbachium codicis Vaticani auctoritas, cujus varietates a Birchio enotatæ, nondum publici juris factæ sunt, cum pars ea editionis majoris, quæ Acta Apostolorum complectitur, typis describeretur; (vide præf. vol. 2. p. ii.) Addenda in hunc locum a Birchiana Sylloge decerpta, non inserenda, sed seorsum a primo notatis subjicienda, curavimus, ut Editoris clar. observationes, eodem modo quo scriptæ fuerant, lectori exhibeantur; quanquam verisimile est eum de lectione Θεοῦ paullo benignius judicaturum fuisse, si codicem Vaticanum huic patrocinari cognovisset. Cum autem Birchius "pro *certo* pronunciare non ausus sit, quid in illo codice scriptum reperiatur," (vide præfationem suam *ad varias lectiones ad textum Apocalypseos collectas*, p. xxxix. a Gries-

bachio citatam,) codicem illum præstantissimum, a Parisiis nuper in Romam relatum, inspici voluimus, et totius commatis apographum a custode Bibliothecæ Vaticanæ impetratum hic infra describimus.

ΠΟΙ
ΜΑΙΝΕΙΝΤΗΝΕΚΚΛΗϹΙ
ΑΝΤΟΥΘΥΗΝΠΕΡΙΕΠΟΙ
ΗϹΑΤΟΔΙΑΤΟΥΑΙΜΑΤΟϹ
ΤΟΥΙΔΙΟΥ

(pag. 1413. col. 1.)

Hæc sunt, Lector amice, quæ te paucis monitum voluimus; ut opus nostrum in bonam partem accipias, oramus.

Londini, 1818.

Lectionum Editionis minoris formæ (*Lips.* 1805), *a Lectionibus hujus majoris Editionis discrepantium, Sylloge.*

Ev. sec. Matth.
ii. 9. [t] ∞.
iii. 11. [d] —.
v. 11. [k] =.
vi. 5. [k] omitt. ∞. 18. [m] ∞.
viii. 4. [e] ∞. et in marg. int. ∞ Μωϋσῆς.
xi. 16. [a] ∞. 21. [k] ∞. 23. [m] ∞.
xvii. 11. [f] =.
xviii. 29. [m] —. 35. [x] ∞.
xx. 15. [f] ∞.
xxi. 46. [r] ∞.
xxv. 6. [m] =.
xxvi. 9. [e] ÷.
xxvii. 29. [d] ∞. 34. [n] ∞.

Ev. sec. Marc.

ii. 26. [l]=τοῦ.
iii. 5. [e] ∽ ἀπεκατεστάθη literis minoribus in textu, et [e] ∽ ἀποκατεστάθη in marg. int.
iv. 8. [h]∾. 15. [f]∾. 18. [p]=. 27. in marg. int. ∽ μηκύνηται. Ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός, αὐτομάτη ἡ γῆ καρποφορεῖ. 40. [c]∽.
v. 1. [i]∾. 11. [o]—. 13. [x]=. 22. [y]=. 23. [e]∾.
vi. 30. [l]=.
vii. 14. [z]=.
viii. 1. [g]∾. [k]—. 9. [f]=. 31. [z]∾.
ix. 6. [t]∾. 12. [k]∾. 19. [k]=. 23. [z]—.
x. 46. [p]⁜.
xi. 7. [f]∾ καὶ φέρουσι s. ἄγουσι in marg. int. 7. [k]∾ et in marg. int. [k]∾ ἐπ' αὐτὸν. 13. [e]⁜. 23. [r]=.
xii. 22. [i]∽. 23 [l]—.
xiv. 31. [c]∾. [d]=. 51. [c]∽. 65. [q]∾ et in marg. int. [q]∾ ἔλαβον.
xvi. 9. [e]= Ἀναστὰς usque ad finem libri.

Ev. sec. Luc.

i. 50. [c]∾.
ii. 33. [s]∽.
iv. 1. [o]∾ et in marg. int. [o]∽ ἐν τῇ ἐρήμῳ. 4. [x]—. 23. [s]∽ et in marg. int. [s]∽ ἐν τῇ.
v. 2. [a]∽ et in marg. int. [a]∽ ἔπλυναν. 15. [n]=.
vi. 7. [c]∾. [d] loco †, = αὐτὸν. 10. [n] ἀπεκατεστάθη in textu.
vii. 21. [s]=. 33. [s]—. [u]—. 42. [t]=. 46. [e] τοὺς πόδας μου.
viii. 26. [o]∾. 31. [f]∾. 33. [m]∾. 36. [s]=.
ix. 21. [d]∽. 41. [p] τὸν υἱόν σου —ὧδε in textu, et ὧδε τὸν υἱόν σου in marg. int. 57. [l]—.
x. 5. [l]∾ pro ∽.
xi. 4. [x]∾ et in marg. int. [x]∾ ἀφίομεν. 11. [p]⁜. 34. [h]⁜. 44. [i]—. 52. [g] εἰσήλθατε in textu, et εἰσήλθετε in marg. int.
xii. 50. [e]∾ οὗ.
xiv. 5. [d]∾.
xv. 14. [f]∾. 21. [z]=.
xvi. 2. [i]=. 9. [u]∽ et in marg. int. [u]∽ ἐκλίπῃ. 18. [i]=. 25. [b]∾.
xvii. 2. [o]∾. 3. [r]—. 23. [k]=.
xviii. 13. [t]=. 28. [t]∾.
xix. 4. [c]∾ et in marg. int. [c] συκομωραίαν.
xx. 1. [d]=. 3. [l]=. 32. [z]=.
xxi. 25. [k]∾ ἤχους in textu, et ∽ ἠχούσης in marg. int.
xxii. 30. [r] καθίσεσθε in textu. 37. [k]—. 66. [b]∽.
xxiii. 18. [k]—. 21. [p] om. ∾. 34. [n] om. ∽.
xxiv. 1. [a]—. 10. [n]=. [p]=. 34. [q]∾. 50. [b]—.

Ev. sec. Johan.

i. 28. [z]∾. 51. [r] ὄψῃ in textu.
ii. 12. [z] om. ∽.
iii. 3. [k]=.
iv. 31. [i]=δὲ" in textu. 52. [k]∾, et in marg. int. [k]∾ ἐχθὲς.
v. 12. [i]—οὖν. 14. [n] σοι τί in textu.
vi. 9. [l]∾. 10. [m]=. [n]=.
vii. 26. [q]—. 53. tota pericopa de muliere in adulterio deprehensa in uncinis includitur, et signum dubii majoris nempe ≡ præfigitur.
viii. 39. [t] om. ∽.
x. 3. [p]∾. 4. [q]=. 13. [h]=. 26. [m]—.

xi. 21. [g] † in textu, et [g] † ἡ in marg. int. 44. [t] † in textu, et [t] † καὶ in marg. int. 51. [p] † in textu, et [p] † ὁ in marg. int.
xii. 12. [h] † in textu, et [h] † ὁ in marg. int. 13. = ὁ ante ἐρχόμενος.
xiii. 1. [x] ∾ in textu, et [x] ∾ ἦλθεν in marg. int.
xvi. 20. [d] =. 32. [f] = νῦν".
xvii. 1. [l] =. 23. [a] — καὶ".
xviii. 8. [p] † in textu, et [p] † ὁ in marg. int. 15. [y] =. 27. [t] =. 28. [y] πρωΐ in textu lit. minor. et [y] πρωΐα in marg. int. 36. [l] † in textu, et [l] † ὁ in marg. int.
xix. 10. [n] = οὖν" in textu. 11. [p] † in textu, et [p] † ὁ in marg. int. 26. [a] ∾ ἴδε in textu, et [a] ∾ ἰδοὺ in marg. int. 38. [l] — ὁ". 40. [u] + ἐν om. in textu, sed [u] ∾ ἐν in marg. int.
xx. 11. [m] τῷ μνημείῳ in textu lit. min. et [m] τὸ μνημεῖον in marg. int. 16. [z] + ἑβραϊστί om. sed ∾ αὐτῷ ἑβραϊστί in marg. int.

ACTA APOST.

i. 4. [d] om. ∾.
ii. 23. [p] ἀνείλατε in textu, ἀνείλετε in marg. int. 33. [m] τοῦτο, ὃ † ὑμεῖς in textu, † νῦν in marg. int.
iv. 18. [u] =.
v. 15. [n] ∾. 27. [s] om. ∾. 32. [d] —. 38. [x] ∾ in textu, et [x] ∾ ἄφετε in marg. int. 39. [a] ∾. 39. [b] ∾ αὐτοὺς in textu, et ∾ αὐτὸ in marg. int.
vi. 3. [n] † in textu, et [n] † ἁγίου in marg. int. 11. [s] βλασφημίας in textu, et βλάσφημα in marg. int.
vii. 3. [k] εἰς γῆν in textu, et ∾ εἰς τὴν γῆν in marg. int. 10. [a] ἐξείλατο literis minoribus in textu, et ἐξείλετο in marg. int. 11. [e] ∾. 13. [f] om. ∾. 14. [g] —. 21. [c] ἀνείλατο lit. minor. in textu, ἀνείλετο in marg. int. 35. [q] ∾. 37. [u] =. 37. [z] —.
viii. 12. [h] =. 21. [c] ἔναντι in textu, et ἐνώπιον in marg. int.
ix. 7. [a] ∾. 17. [t] =. 18. [u] † in textu, et [u] † παραχρῆμα in marg. int. 24. [h] et [i] om. ∾.
x. 1. [x] † in textu, et ∾ ἦν in marg. int. 19. [m] =. 20. [n] ∾ ὅτι lit. minor. in textu, et [n] ∾ διότι in marg. int. 33. [r] ∾ Θεοῦ in textu, et [r] ∾ κυρίου in marg. int.
xii. 8. [t] ∾.
xiii. 1. [a] =. 2. [f] =. 22. [e] —. 31. [h] om. νῦν in textu, sed ∾ νῦν in marg. int. 43. [m] —. 44. [s] ∾ κυρίου in marg. int.
xiv. 9. [c] ∾.
xv. 33. [r] ∾. 40. [k] ∾ in textu, et ∾ κυρίου in marg. int.
xvi. 10. [x] ∾. 16. [x] ∾ in textu, et [x] ∾ πύθωνα in marg. int. 32. [h] σὺν lit. minor. in textu, et καὶ in marg. int.
xvii. 18. [u] om. + καὶ in textu, sed lege [u] ∾ καὶ in marg. int. 20. [e] ∾ in textu, et [e] ∾ τίνα in marg. int. 27. [c] ∾. [g] ∾. 30. [s] ∾.
xviii. 5. [s] ∾ et in marg. int. ∾ εἶναι τὸν. 12. [p] ∾ et [p] ∾ ἀνθυπάτου ὄντος in marg. int. 15. [c] —.
xix. 4. [g] † in textu et [g] † μὲν in marg. int. [k] † in textu, et [k] † χριστὸν in marg. int. 12. [i] ∾. 13. [p] om. ∾ in marg. int. 16. [e] ∾. 25. [d] ∾. 40

[e] om. οὐ in textu, sed ∾ οὐ in marg. int. 40. [f] ∾.
xx. 11. [u] ∾ in textu, et ∾ τὸν ἄρτον in marg. int. 16. [f] ∾ κεκρίκει lit. minor. in textu, et ∾ ἔκρινε in marg. int. 24. ψυχὴν = μου. 28. [a] in marg. int. ∾ θεοῦ. 28. [e] in marg. int. ∾ τοῦ ἰδίου αἵματος.
xxi. 17. [g] in marg. int. ∾ ἀπεδέξαντο. 20. [n] θεὸν lit. minor. in textu, κύριον in marg. int. 27. [u] ἐπ' αὐτὸν additur in textu. 34. [e] ∾ in textu, et ∾ ἐπεφώνουν in marg. int. 37. [l] —.
xxii. 3. [b] =. 20. [h] —. 30. [t] ∾ et ∾ ὑπὸ in marg. int.
xxiii. 15. [e] † in textu, et [e] † αὔριον in marg. int. 32. [r] ∾ et ∾ ἀπέρχεσθαι in marg. int.
xxiv. 5. [o] ∾. 9. [e] om. ∾ in marg. int. 11. [p] om. ∾. 22. [x] ∾ in marg. int. 23. [z] =. 26. [o] = ὅπως λύσῃ αὐτὸν in textu.
xxv. 4. [d] ∾. 5. [i] † in textu, et [i] † τούτῳ in marg. int. 15. [l] ∾. 16. [m] ∾. 16. [n] † in textu, et [n] † εἰς ἀπώλειαν in marg. int. 20. [u] ∾. 21. [x] om. ∾. 23. [a] =. 26. [n] ∾ in textu, et ∾ γράφω in marg. int.
xxvi. 6. [d] ∾ πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας in textu, et ∾ εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας in marg. int. 12. [t] —. 17. [f] ἐγώ in textu. 30. [k] ∾ in marg.
xxvii. 14. [a] εὐρυκλύδων lit. minor. in textu, et εὐροκλύδων in marg. int. 19. [m] ἔρριψαν lit. minor. in textu, et ∾ ἐρρίψαμεν in marg. int. 23. [x] ταύτῃ lit. minor. in textu. 29. [f] ∾ et ∾ μήπου in marg. int. [g] ∾ et ∾ κατὰ in marg. int.
xxviii. 23. [i] ∾.

EPIST. AD ROM.

ii. 8. [r] ὀργὴ καὶ θυμός lit. minor in textu. 17. [m] om. ∾.
iii. 11. [m] —.
v. 14. [r] Μωϋσέως in textu.
vi. 1. [b] ∾ ἐπιμενώμεν lit. minor in textu, et ∾ ἐπιμενοῦμεν in marg. int.
vii. 10. [t] ∾ αὐτὴ lit. minor. in textu, et ∾ αὕτη in marg. int. 13. [c] ∾ in textu, et ∾ ἐγένετ in marg. int. 15. [k] —.
viii. 26. [y] —. 34. [o] =. [r] —.
ix. 3. [k] ∾ in textu, et ∾ εὐχόμην in marg. int.
x. 3. [h] † in textu, et † δικαιοσύνην in marg. int.
xi. 19. [n] † in textu, et † οἱ in marg. int. sed ∾ οἱ κλάδοι.
xii. 2. 11. [z] ∾.
xiv. 18. [e] ∾ τούτῳ lit. minor in textu, et ∾ τούτοις in marg. int.
xv. 4. [l] om. + διά, et lege in marg. int. ∾ καὶ διὰ τῆς.
xvi. 2. [p] ∾ αὐτῇ lit. minor. in textu, et ∾ αὕτη in marg. int. 18. [e] κυρίῳ ἡμῶν χριστῷ οὐ, et in marg. int. κυρίῳ ἡμῶν ἰησοῦ χριστῷ, et ∾ κυρίῳ χριστῷ ἡμῶν lit. minor.

1. EPIST. AD CORINTH.

iii. 3. [r] ∾ in textu, et ∾ σάρκινοι in marg. int. 12. [s] —.
v. 2. [n] ∾. 10. [u] om. ∾. 15. [f] ∾ ἐξάρατε in textu, et ∾ ἐξαρεῖτε in marg. int.
vi. 8. [m] ∾ in textu, et ∾ τοῦτο in marg. int.
vii. 8. [h] † in textu, et † ἐστιν in marg. int.
viii. 2. [s] om. ∾.
ix. 7. [a] om. ∾. 9. [a] om. ∾. 9. [b] om. ∾. 22. [y] om. ∾. 23. [a] ∾.

x. 9. [d] ∾. 9. [e] =. 20. [i] ∾.
xii. 13. [m] ἐν—ἐνὶ.
xiii. 3. [f] om. ∾. 10. [r] =.
xv. 14. [i] om. + καὶ, et lege in marg. int. [i] ∾ καὶ τὸ. 24. [b] ∾ in textu, et ∾ παραδιδῷ in marg. int. 39. [l] —.

II. Corinth.

i. 8. [n] ∾ in textu, et ∾ περὶ in marg. int. 18. [c] ∾.
iii. 6. [k] ∾ in textu, et [k] ∾ ἀποκτένει in marg. int. 14. [b] om. + ἡμέρας in textu, sed lege ∾ ἡμέρας in marg. int.
v. 5. [c] =. 8. [f] —. 10. [n] ∾. 17. [e] —.
vii. 12. [z] om. ∾.
ix. 10. [d] om. ∾.
xi. 4. [z] ∾. 14. [m] ∾ in textu, et ∾ θαῦμα in marg. int. 32. [n] —.
xii. 19. [e] om. ∾.

Epist. ad Galat.

ii. 14. [o] ∾.
iii. 29. [e] —.
iv. 8. [q] ∾ φύσει μὴ in textu, et ∾ μὴ φύσει in marg. int.
v. 1. [g] τῇ ἐλευθερίᾳ, ᾗ ἡμᾶς χριστὸς κ. τ. λ. in textu.

Epist. ad Ephes.

i. 18. [r] =.
ii. 17. [c] —.
iii. 3. [s] om. ∾. 7. [z] ∾ τῆς δοθείσης lit. minor. in textu, et ∾ τὴν δοθεῖσαν in marg. int.
iv. 8. [a] ∾ in textu, et ∾ αἰχμαλωτεύσας in marg. int. 15. [r] —.
v. 5. [d] om. ∾.
vi. 12. [d] om. ∾.

Epist. ad Philipp.

i. 7. [k] om. + ἐν in textu, sed ∾ ἐν in marg. int. 28. [a] om. ∾. 28. [b] ∾ in textu, et ∾ ὑμῶν in marg. int.
ii. 1. [k] ∾. 9. [e] om. + τὸ, sed in marg. int. lege ∾ τὸ. 30. [f] ∾.
iii. 12. [f] om. ∾.

Epist. ad Coloss.

ii. 13. [p] om. + ὑμᾶς in textu, sed lege ∾ ὑμᾶς in marg. int. 15. [b] om. ∾.
iii. 11. [t] —.

I. Epist. ad Thessalon.

i. 7. [t] in marg. int. ∾ ἐν τῇ. 8. [u] om. + ἐν τῇ in textu, sed lege ∾ ἐν τῇ in marg. int.
iii. 2. [t] ∾ ὑπερ lit. minor. in textu, et ∾ περὶ in marg. int.
iv. 1. [q] ∾ ἵνα in marg. int. 1. [r] ∾ καθὼς καὶ περιπατεῖτε in marg. int.

II. Epist. ad Thessalon.

ii. 13. [f] ∾ εἵλατο lit. minor. in textu, et ∾ εἵλετο in marg. int. 16. [l] ∾ in textu, et ∾ *I.X.* καὶ θεὸς ὁ πατὴρ in marg. int.
iii. 7. [z] om. ∾ ante παρέλαβον in marg. int.

I. Epist. ad Timoth.

iii. 16. [r] om. ∾ ante θεὸς in marg. int.

II. Epist. ad Timoth.

i. 16. [r] om. ∾.

Epist. ad Hebr.

vii. 26. [z] om. + καὶ in textu, sed in marg. int. lege ∾ καὶ lit. minor.
viii. 5. [a] om. ∾. 11. [q] —.
x. 1. [x] om. ∾. 34. [b] in marg. int. om. ∾. 34. [f] —.

xi. 11. [b] in marg. ∾ ante ἔτεκεν.
xii. 7. [n] om. ∾. 26. [r] ∾.

Epist. Jac.

i. 26. [z] ∾ ante ἐν ὑμῖν in marg. int.
iv. 1. [n] om. + πόθεν in textu, sed ∾ καὶ πόθεν in marg. int. 13. [q] om. ∾ in marg. int.

I. Epist. Pet.

iii. 5. [r] ∾ εἰς lit. minor. in marg. int. 17. [h] om. ∾ in marg. int.
iv. 9. [d] ∾. 19. [g] om. ∾.
v. 10. [k] = θεμελιώσει.

II. Epist. Pet.

iii. 2. [h] om. ∾. 9. [y] ∾ εἰς ὑμᾶς in marg. int.

I. Epist. Joh.

ii. 7. [f] om. ∾ in marg. int.

Epist. Jud.

25. [i] om. + πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος in textu, sed in marg. int. cum sigla ∾.

Apocal.

ii. 2. [l] =. 14. [p] om. ∾.
iii. 20. [f] om. + καὶ in textu, sed ∾ καὶ in marg. int.
iv. 3. [y] om. ∾ ante ὁμοία in marg. int. 5. [l] om. + αὐτοῖ in textu, sed ∾ αὐτοῦ in marg. int. 11. [y] om. ∾ in marg. int.
xi. 16. [p] om. ∾ in marg. int.
xiii. 5. [x] post ∾ βλασφημίαν in marg. int. ∾ βλάσφημα.
xiv. 6. [y] om. ∾ in marg. int.
xvi. 9. [o] om. + οἱ ἄνθρωποι in textu, sed ∾ οἱ ἄνθρωποι in marg. int. 14. [g] om. ∾ in marg. int.
xvii. 4. [l] om. ∾ in marg. int.
xviii. 19. [u] om. + τὰ in textu, sed + τὰ in marg. int.
xix. 15. [f] om. + δίστομος in textu, sed ∾ δίστομος ὀξεῖα in marg. int. 18. [z] om. + τε in textu, sed ∾ τε καὶ in marg. int. 19. [c] om. + τὸν in textu, sed lege ∾ τὸν πόλεμον in marg. int.
xx. 8. [u] om. + τὸν in textu, sed ∾ τὸν πόλεμον in marg. int. 15. [g] om. + ὁ λίμνη τοῦ πυρός in textu, sed lege ∾ ἐστὶν ὁ λίμνη, κ. τ. λ. in marg. int.
xxi. 9. [m] om. + ἐκ in textu, sed lege ∾ ἐκ τῶν in marg. int.

PRÆFATIO.

CUM annis abhinc viginti et duobus novam Græci textus Novi Testamenti recensionem in lucem emittere inciperem, timidiuscule doctorum virorum judicia exspectabam. Novus enim et pæne temerarius videbatur ausus, a textu recedere vulgo recepto, qui diuturno usu inter omnes ita obtinuerat, ut sanctitatis quandam speciem præ se ferret. Per duo fere secula editores omnes repetierant vel Stephanicum textum, vel Elsevirianum, qui tamen ipse etiam, si levissimas perpaucorum locorum immutationes excipias, e solis Stephani et Bezæ editionibus compilatus erat. Post Elsevirium qui Novum Testamentum typis ita exscribi curarunt, ut a textu sive Stephanico sive Elseviriano discederent, vel paucissimas tantum lectiones, easque nullius fere momenti, refinxerunt, ut Erasmus Schmidius; vel acriter a viris doctis ac indoctis reprehensi fuerunt, ut Macius, Novi Testamenti Græcoanglicani editor; vel in conatu substiterunt nec quæ animo conceperant perfecere, ut Bentleius; vel e pluribus tantum editionibus lectiones, quæ optimæ ipsis videbantur, selegerunt, ut Bengelius, qui ipse legem sanxerat: ut ne syllabam quidem, nisi antehac in una alterave editione admissam, textus ipsius admitteret. Hæc lex, quæ superstitiosa videri posset, cui vero vir κριτικώτατος, suorum temporum et hominum conditionem secum reputans, sponte nec sine justa causa se adstrinxerat, obstabat quidem, quo minus lectiones multæ

indubie veræ, quas ipse receptis omnino præferendas esse judicaret, in textum recipi possent; sed abunde simul testatur, quanta fuerit vulgarium reverentia editionum, quarum medullam se exhibere Bengelius profitebatur. Solus Bowyerus, paucis antequam nostra prodiret editio annis, Novum Testamentum, nulla priorum editionum ratione habita, ad fidem Græcorum solum codicum manuscriptorum expressum, evulgavit, et lectiones omnes, quas Wetstenius in suæ editionis margine receptis præstantiores esse judicaverat, in textum ipsum admisit. Sic v. c. Bowyerus exhibuit Act. xx. 28. *ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος*, et 1 Tim. iii. 16. *ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· ὃ ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ κ. τ. λ.* Sed hæc editio eo tempore, quo recensendo Novi Testamenti textui manus admovebam, extra Angliæ fines vix erat cognita. Fuerunt igitur nonnulli, qui rei a me tentatæ novitate perculsi contenderent, non opus esse nova editione apostolicorum monumentorum; præsto enim esse editiones sat multas atque bonas; ab harum auctoritate non esse recedendum; querelam meam de multis Novi Testamenti locis indubie corruptis prorsus esse inanem; patere igitur, textus Græci mutandi consilium absque idonea ratione a me esse susceptum. Sed citius, quam equidem speraveram, rauci ejusmodi clamores obmutuere. Atque inde ab illo tempore plures viri docti vel Novum Testamentum integrum, vel partes ejus, posthabita editionum auctoritate, ad librorum manuscriptorum fidem excudi curarunt. Harwoodus in Evangeliis et Actis Apostolorum Cantabrigiensem seu Bezæ codicem, in Epistolis Paulinis Claromontanum

librum potissimum expressit; Matthæi Mosquenses codices secutus est; Alterus Cæsareæ bibliothecæ Vindobonensis codicem editionis suæ basin esse voluit; singulorum vero librorum textum Græcum ad codices manuscriptos efformatum et perpetua annotatione illustratum edidere Schultzius, Koppius, Pottius et Heinrichsius.

Nec novitas tantum rei tentamini meo officere videbatur, sed multo etiam magis hoc, quod canones critici, ad quos textus sacri crisin attemperaveram, a perpaucis viris doctis illo tempore perspecti et pro veris habiti essent. Plerique enim, vana nec certis limitibus circumscripta opinione de codicibus latinizantibus ducti, libros Græcolatinos (Cantabrigiensem, Laudianum, Claromontanum, cæteros,) penitus aspernabantur, aliosque codices, sive vetustate sive bonarum lectionum copia sive utraque simul insignes et cum versionibus priscis ac Patrum allegationibus mire concinentes, (Alexandrinum, Vaticanum, Ephremi, Stephani octavum, Wetstenii 1. 13. 33. 69. reliquos, una cum versionibus veteribus, Syriaca utraque, Coptica, Æthiopica, Armenica,) e vulgata versione Latina sic autumabant interpolatos esse, ut nullam pæne iis fidem habendam, nullam nisi ubi cum grege vulgarium librorum concordarent, auctoritatem tribuendam censerent. Absonum videbatur, eos præ aliis interdum me sequi libros, quorum lectiones ipse innumeris in locis repudiarem ac pessime corruptas esse profiterer. Scilicet multi crisin Novi Testamenti velut mechanicam artem exercebant. Ad interna lectionis probabilis aut improbabilis indicia parum attenti, et affinitatis, qua codices ita inter se conjuncti sunt, ut

in plures quasi familias dispesci queant, ignari, testes non ponderare sed numerare solebant, ac, sicubi gregariorum librorum turbam relinquendam esse censerent, uni alterive codici, ad quem cæco forte impetu delati essent, sic adhæreseebant, ut ab eo nunquam recedendum putarent. Ego vero, doctis nonnullis Bengelii observationibus admonitus, eam viam, quam Semlerus ingredi cœperat, quamque diuturno studio edoctus unice veram esse perspexeram, longius et ad metam usque persequi me debere autumabam. Summa vero rei eo redibat, ut diversæ textus Græci recensiones, quæ ab ineunte saltim tertio seculo locum habuerant, curate discernerentur, primitivæ recensionis cujusque lectiones, quantum fieri posset, e serioribus interpolationibus seligerentur, codices, versiones et patres, pro recensionis quam quisque sequeretur differentia, in suas classes dispartirentur, omnes unius classis testes, sive pauci numero sive multi, pro uno duntaxat haberentur, ac denique recensioni cuique justum suum pretium statueretur. Sed quæ de pluribus sacri textus recensionibus monueram, fabulæ et commenta videbantur nonnullis, nec deerat, qui insulsis jocis et cachinnis * ea exagitare, meque ipsum ac editionem a me procuratam innumeris et sæpe repetitis convitiis proscindere suarum partium esse

* "Posset variarum lectionum ortus per singulos codices, per paria codicum, per syzygias minores majoresque, per familias, tribus nationesque illorum investigari et repræsentari, et inde propinquitates discessionesque codicum ad schematismos quosdam reduci, et schematismorum aliquæ concordantiæ fieri, atque ita res tota per tabulam quandam quasi genealogicam oculis subjici, ad quam tabulam quælibet varietas insignior cum agmine suorum codicum, ad convincendos etiam tardissimos dubitatores, exigeretur. Magnam conjectanea nostra silvam habent. Sed manum de tabula, ne *risuum periculo* exponatur veritas." BENGELIUS *in Apparat. crit.* Part. I. § 29.

existimaret. Verum ira ejus, quamquam tam immanis, ut furori, nec brevi, ut ira esse solet, sed perdurabili haud absimilis videretur, prorsus irrita fuit et vana. Nam nec me, licet omnia accuratissime denuo expenderem, meliora ac veriora edocuit aut male administratæ rei criticæ convicit, neque sententiam suam probare potuit viris doctis, quippe qui haud nescirent, ad crisin feliciter exercendam et ad rectum de rebus criticis judicium ferendum non sufficere Græcorum vocabulorum copiam memoriæ infixam, nec libros manuscriptos legendi excerpendique facultatem usu acquisitam, sed præterea amplius aliquid requiri, quod ipsa natura benigne largiatur, constans autem studium acuat tantum atque perpoliat. Accidit vero feliciter, ut per quatuor lustra, quæ inde a priore mea editione præterlapsa sunt, plura christianæ antiquitatis monumenta præstantissima vel e tenebris protraherentur, vel propius saltim omnium oculis exponerentur, quæ criseos theoriam a me commendatam mirifice confirmarent. Huc in primis refero codicum Alexandrini, Cantabrigiensis et Boerneriani textum, curantibus Woidio, Kiplingio et Matthæi summa ἀκριβείᾳ typis descriptum; excerpta e codice Vaticano aliisque libris manuscriptis quamplurimis, a Birchio prolata; versionem Syriacam Philoxenianam, Whitii studio typis demum excusam; fragmenta versionis cum Sahidicæ tum Syriacæ Hierosolymitanæ, a Müntero, Georgio et Adlero in lucem protracta; alia. Quin ipsa etiam Novi Testamenti editio ad Mosquenses codices a Matthæi, quamvis longe alio consilio, adornata, iis, qui judicandi facultate pollent, non parum nostram corroborare vide-

bitur sententiam de variis codicum classibus et de pluribus sacri textus recensionibus, primitus quidem diversis, posteà vero varie inter se commixtis.

Procedente igitur tempore ratio, quam in constituendo textu sacro tenueram, magis magisque viris doctis se probavit. Sic v. c. Gregorius Mayerus in *institutione interpretis sacri*, Vindobonæ 1789 edita, et præsertim Hænleinius in *enchiridio introductionis in Novi Testamenti libros*, theotisco sermone 1794 conscripto, historiam antiquissimam sacri textus et regulas, ad quas crisis Novi Testamenti dirigi debeat, sic delinearunt, ut eos in omnibus pæne mecum habeam consentientes. Ac Michaelis adeo, utut grandævus, opinionem inveteratam de codicibus et versionibus latinizantibus, quam per dimidium fere seculum acriter defenderat ac longe lateque propagaverat, in quarta *introductionis in libros Novi Fœderis* editione abjecit, pluresque antiquitus extitisse textus sacri recensiones agnovit, et huic fundamento crisin superstruendam esse fassus est. Marshius autem in notis, quibus libri hujus versionem Anglicanam locupletavit, multa adjecit egregia, quibus partim recte ab auctore dicta confirmari, partim pristini erroris reliquiæ, quæ adhuc operi passim inhærebant, exstirpari possent.

Quæ cum ita sint, animo paullum confidentiore ad laborem improbum et molestissimum redii, quum, deficientibus inde ab aliquo tempore exemplaribus prioris editionis, nova paranda esset. Tantum autem abfuit ut indulgentia, qua priorem conatum meum qualemcunque arbitri æqui ac benevoli excipere dignati sunt, negligentiorem me redderet, ut priore illa editione nomen potius

contraxisse quam solvisse mihi viderer, et ad majorem perfectionis gradum eo acrius enitendum mihi esse putarem, quo jam magis sperare liceret, plures fore sacrarum literarum cultores, qui hac mea opera uti haud detrectarent. Vehementius adhuc meum studium, opus quondam cœptum perficiendi ac expoliendi, incensum fuit, quum Illustrissimus Dux Graftonius, bonarum literarum patronus egregius, significari mihi faceret, velle se, si mea pace fieri id possit, procurare, ut mea Novi Testamenti editio denuo typis in Anglia exscribatur. Per me licere quidem respondi, at simul, me ipsum jam emendatiorem et locupletiorem editionem moliri, indicavi, optionemque dedi, utrum hanc prelo denuo in Anglia subjici, an vero, quod operis redemtori gratius esset futurum, certum exemplarium numerum hic in Germania typis excudi, satius videretur. Placuit posterius, jussitque Dux Celsissimus, ut probabilis exemplorum copia in charta ex Anglia huc transmissa mutataque aliquantum externa voluminum forma, excuderetur. Tanti igitur Viri aliorumque de meis conatibus honorifice sentientium exspectationi ut, quantum per vires et otium mihi concessum liceret, satis facerem, omnes nervos intendi. Dudum multa collegeram, quæ augendæ novæ editioni inservire possent. Cum vero manus jam admovendæ essent operi, per plures annos horas omnes a negotiis, quæ munerum mihi demandatorum ratio mihi imponit, vacuas huic labori consecravi. Nec officium, quod in me susceperam, explevisse me putabam, si ad notas editionis prioris adjicerem numeros ac siglas codicum, quorum lectiones post absolutam illam editionem demum innotuissent; sed totum opus plane refingere malui, prioreque editione

velut indice ac monitore tantum usus sum. Millii, Bengelii atque Wetstenii collectiones non secus ac si nunquam antea eas adhibuissem, curate perlustravi, omnemque lectionis varietatem notatu dignam cum ex ipsis, consultis simul additamentis, quæ Wetsteniano operi dudum adscripseram, tum e Matthæi, Alteri et Birchii editionibus excerpsi ac cum iis, quæ in priore editione delibassem, comparavi. Hoc velut fundamento posito, Latinorum lectiones, a Blanchinio et Sabatierio editas, cum iis, quas e Græcis libris et versionibus jam enotaveram, contuli. Tum demum reliqua a me undique conquisita addidi. Tandem textum ipsum denuo recensui, signaque critica adposui. Atque hac methodo, ne, quod in tanta rerum e tot libris excerpendarum multitudine accidere facile potuisset, unum alterumve e fontibus meis præterirem, singula librorum sacrorum capita seorsim pertractavi. Factum tamen est interdum, ut cum jam longi per tot variantium lectionum collectiones itineris finem pæne attigissem, occurreret lectio nondum notata, quæ tamen prætermittenda haud videretur. Tunc libri omnes, quos jam consulueram, denuo erant inspiciendi, ne forte lateret in ipsis aliquid ad lectionem hanc spectans, quod antea neglexissem. Verbo, omnem quam potui adhibui diligentiam, ut in constituendo *textu* æstimandoque singularum lectionum pretio a regulis, quas veras esse mihi persuaseram, nunquam deflecterem, in colligenda autem *lectionum farragine* nil prætermitterem, quod in delectu notabiliorum lectionum suo jure desiderare quisquam posset. Et quod ad textum quidem attinet, judices æquos et peritos, qui criseos nostræ causas et principia penitius perspexerunt, intellecturos esse omnino spero, me id

quod verum, aut quod maxime probabile esset, studiose quæsivisse inventumque religiose servasse. In conquirendis autem ac notandis variis lectionibus, etsi nimia ubertate peccare malui quam defectu, et exigui momenti lectiones nonnunquam in farraginem textui subjectam recepi, fieri tamen potuit, ut in tanta rerum minutarum copia oculorum aciem aliquid effugeret, aut testis unus et alter, ubi multi laudandi essent, meæ investigationi sese subduceret. Hujus generis παροράματα nullo negotio cavent, qui lectiones discrepantes omnes, quotquot occurrunt, enotare ac transcribere satagunt; cui verò delectum instituere propositum est, is omittendo facilius peccat, præsertim, si labori improbo non per dies integros incubare, sed subsecivas tantum horas, a negotiis alius plane generis residuas, dicare ei queat. Ingenue tamen fateor, si vel maxime totas hebdomadas continuo vacare huic rei licuisset, tamen me parem non fuisse sustinendo per tantum temporis spatium operi, quod, nimis diu continuatum, animi vires infringit, mentis aciem hebetat judiciumque offuscat; quod utrum nonnullis, qui critici haberi cupiunt, acciderit, aliis existimandum relinquo.

Cætera, quæ rescire eorum, qui hac editione uti volent, interfuerit, prolegomenis complectemur, in quibus I. de textus vulgo recepti originibus opinataque auctoritate summatim disseremus, novamque textus sacri recensionem nec illicitam neque supervacaneam esse, ostendemus; II. consilium, quod in adornanda hac editione secuti sumus, declarabimus; III. potiores observationes criticas et regulas, ad quas judicium nostrum de lectionibus genuinis aut probabilibus conformavimus, breviter exponemus; IV. methodum in adornando textu a nobis

adhibitam describemus, et V. quibus rebus altera hæc editio a priore differat, indicabimus. His omnibus addemus VI. signorum et scribendi compendiorum, quibus usi sumus, explicationem, et VII. codicum Græcorum manuscriptorum a nobis laudatorum catalogum, cum indice codicum ac editionum Slavonicæ versionis, e quibus varias lectiones humanissime nobiscum communicavit Dobrowskius.

Tomus alter, qui reliquos Novi Testamenti libros comprehendet, ut quam fieri potest citissime prodeat, curabo. Scribebam Jenæ, mense Maio, MDCCLXXXXVI.

JO. JAC. GRIESBACH.

PROLEGOMENA.

PROLEGOMENA.

SECTIO I.

DE TEXTUS VULGO RECEPTI ORIGINIBUS OPINATAQUE EJUS AUCTORITATE.

Etsi Roberti Stephani editionem Novi Testamenti, anno 1550 excusam, complures post illum editores, et inter hos Waltonus, Millius, Kusterus ac nuper Birchius typis denuo descripserunt, recepti tamen textus nomine is designari solet, qui primum ex Elseviriana officina anno 1624 prodiit, et postea non solum ab Elseviriis aliquoties, sed a Morino etiam, Curcellæo, Fello, Gregorio, Mastrichto, Wetstenio et ab editoribus typographisque pæne innumeris repetitus fuit. Perraro quidem Elseviriana editio a Stephanica recedit. Wetstenius in prolegomenis loca hujus generis 38 notavit, quibus Birchius in præfatione Havniensis editionis 21 alia e solis Evangeliis collecta addidit, nos autem plura etiam observavimus, in editione nostra passim indicata. Quibus in summam collectis conficitur, ut in omnibus Novi Testamenti libris editionis utriusque discrepantiæ circiter centum numerentur, inter quas etsi paucæ reperiuntur, quæ alicujus momenti sint aut sensum aliquantulum immutent, hoc tamen afferunt, ut utramque editionem diverso exemplo scriptam esse, nec in ambabus eundem, quem vulgo receptum dicunt, textum exhiberi appareat. Quare ne verbi ambiguitate Lectores fallantur, receptum nuncupabimus eum textum, quem Elsevirii primum excuderunt, cui, post Wetstenium, nos quoque nostram editionem velut basi eatenus superstruximus, ut ubicunque ab eo nostra recensio recederet, dissensum quantumvis levem in interiore margine religiose indicaremus.

Ante Elsevirios plerique editores, ut Aldus, Gerbelius, Capito, Bebelius, Platterus, Brylingerus, aliique Erasmum potissimum secuti sunt. Alii, v. c. Arias Montanus, Plantinus, Raphelengius,

Rovierius, Commelinus, complutensem editionem, pauculis tamen hinc inde mutatis, denuo typis exscribendam curarunt. Sed fuerunt etiam, qui lectionum in complutensi et Erasmicis editionibus obviarum delectu instituto, adhibitis quoque aliis adminiculis, novas sacri textus recensiones in lucem emitterent: inter quos eminent Simon Colinæus, cujus editio, nisi Bogardianam seu Guillardianam referre huc velis, neminem nacta est, qui eam novo exemplo propagaret; Robertus Stephanus, cujus textum imitatæ sunt editiones Oporinianæ, Crispinianæ, Froschoverianæ posteriores, Wechelianæ, aliæ; tandem Theodorus Beza, cum sequacibus nonnullis. Verum de potiorum editionum, e quibus receptus textus compilatus est, progenie et indole paulo enucleatius dicendum est. Qua de re scripturo mihi neutiquam propositum est, ut omnia quæ ad literariam illarum editionum historiam pertinent, exhauriam, sed ea tantum summatim attingere placet, quorum notitia tirones ad justum de textu recepto judicium ferendum carere non possunt. Plura qui desiderant, aut qui quibus ea quæ dicturi sumus argumentis nitantur intelligere cupiunt, Millium, Bengelium, Wetstenium, Michaelem additamentis Marshianis locupletatum, Lelongium a Maschio continuatum, et literariæ historiæ auctores adeant, atque cum his comparent de complutensi quidem editione quæ Semlerus cum Kiefero et Gœtzius compluribus libellis in utramque partem disputarunt, de Stephanica autem Porsoni et Marshii ad Travisium scriptas literas.

Editiones omnes Elsevirianis anteriores, immo ipsa etiam Elseviriana, e duabus recensionibus fluxerunt, complutensium scilicet editorum et Erasmi, cujus quidem quinque editiones cum inter se tum a complutensi recensione crebro discordant. Et ab illis quidem fontibus adeo parum recedit textus receptus, ut vix centuriam expleri putem lectionum in hoc textu, ab Erasmicis et complutensibus simul discrepantium. Quare qui principum illarum editionum pretium rite indagavit, facile de recepto etiam textu recte poterit existimare. Quæ enim ad augendas Erasmi et Complutensium copias e sua penu addiderunt Stephanus, Beza et Elsevirianus editor, admodum pauca sunt, ut mox ostendemus, ac maximam partem levia.

I. *Erasmo* atque *Complutensibus* præsto fuerunt codices græci non nisi pauci, recentes, et exigui fere, si ad lectionum bonitatem spectes, pretii; ipsi autem editores, utpote cæteris subsidiis

ad crisin Novi Testamenti feliciter exercendam necessariis destituti, nec veram criseos sacræ viam ac rationem callentes, præconceptis opinionibus aliisque rebus impediebantur, quo minus codicibus suis qualibuscunque recte uterentur.

1) *Numerus* codicum a Complutensibus usurpatorum, ignoratur quidem; cum vero omnes fere hujus editionis lectiones in sex aut octo codicibus a Millio, Wetstenio ac Birchio collatis inveniantur, et textus complutensis horum codicum textum satis presse sequatur, colligere inde licet, non admodum multos libros manuscriptos ab ipsis fuisse adhibitos. Sed si vel maxime usi essent v. c. in Evangeliis codicibus decem, quod parum est probabile, tamen ne tricesimam quidem partem habuissent eorum, quorum excerptis nos hodie in conformando textu uti possumus. Erasmo autem pauciores adhuc quam Complutensibus codices manuscripti ad manus fuisse videntur. Ipse se adjutum fuisse testatur in prima editione quatuor, in secunda vero quinque græcis libris; in tertia præter alia quædam Aldinam accessisse editionem, (ipsam tamen e prima Erasmica descriptam;) in quarta denique præsto fuisse et Complutensem. Nempe in Evangeliis, præter codicem Theophylacti, qui textum græcum simul exhibebat, habuit codices nostros 1, 2; et in secunda editione etiam 3; in Actis et Epistolis nostros 1 et 2, item 3 et 4; in Apocalypsi unum cumque lacerum, scilicet nostrum 1. Hos præcipue secutus est Erasmus; nonnullis tamen in locis pluribus codicibus olim ab ipso per itinerum opportunitates inspectis aut codicum excerptis, amicorum beneficio suppeditatis, usus est. Hinc lectiones nonnunquam in textum suum recepit, quæ adhuc reperiri non potuerunt, nisi in Evangeliorum codice D vel 69.

2) Codices Erasmi atque Complutensium fuerunt e numero *recentiorum*. Complutenses quidem vetustissimos suos codices jactant, sed hoc partim intelligendum est ex usu loquendi istius temporis, quo Codices 200 aut 300 annorum vetustissimi vocari solebant, partim vanæ ostentationi editorum debetur. Cum enim complutensis editio nunquam fere cum vetustissimis codicibus et Patribus consentiat contra juniores libros, sed ubique cum recentioribus conspiret contra vetustos: dubitari prorsus nequit, libros a Complutensibus adhibitos (inter quos, ut certissime hodie constat, Vaticanus ille celebratissimus atque vetustissimus, noster B, neutiquam referendus est,) recentioribus esse accensendos. De

Erasmi codicibus idem constat. Codex Evangeliorum quem typothetis excudendum tradidit, nonnullis tamen in locis mutatum, seculo xv. scriptus fuit, et nobis est Evangeliorum codex 2. In Epistolis vero codicem nobis 2, paucis in locis a se correctum, typographo exhibuit; quem librum Millius, e charactere scripturæ, cujus specimen acceperat, judicium ferens, seculo XII vel XIII assignavit.

3) Erasmi atque Complutensium codices, illi saltim ad quos editiones suas potissimum conformarunt, *exigui* fuerunt, si internam bonitatem spectes, *pretii*. Erasmo quidem ad manus fuit codex Evangeliorum 1. qui lectiones bonas exhibet permultas; sed pro impuro atque interpolato, nec sine omni causa, Erasmus habuit et rarissime eum secutus est. Cæteri, qui præsto ipsi fuerant codices, supra a nobis enumerati, gregarii sunt, nec ulla re commendabiles. Generatim vero bonitatem eorum codicum, quibus usi sunt isti editores, æstimare licet e bonitate lectionum in ipsorum editionibus obviarum. Jam vero, si comparamus principes illas editiones cum codicibus optimis et vetustissimis atque cum versionibus antiquis et Patrum vetustiorum commentariis, fateri debebimus profecto, ab his editiones illas (si Apocalypsin Complutensium excipias) discedere innumeris locis, et scatere lectionibus nusquam occurrentibus, nisi in libris nullius pretii, quorum textus e pluribus vetustis recensionibus misere nullaque certa adhibita ratione compilatus est. Immo si incidissent forte in bonum aliquem librum editores illi, non tamen potuissent pretium ejus recte æstimare; nam

4) Omnibus pæne *subsidiis destituti fuerunt*, quorum ope carere nequit, qui libros bonos ab interpolatis, et lectiones genuinas a spuriis discernere, atque textum purum et bonum formare vult. Nam primo nullum habuerunt ex vetustissimis illis atque præstantissimis *codicibus*, quorum excerptis nos jam gaudemus, qui innumeris in locis genuinam lectionem exhibent, eamque contra recentiorum librorum futile testimonium fortissime vindicant. Deinde caruerunt *versionibus* orientalibus omnibus, syriaca utraque, persicis, arabicis, copticis, æthiopica, armenica, ut gothicam taceam et slavonicam. Latina certe usi sunt translatione; fateor: sed partim innumeris gravissimisque mendis corrupta, partim recentiore tantum illa Vulgata, non vero longe præstantiore Antehieronymiana, quæ Itala vulgo dicitur. Denique caruerunt

libris atque *commentariis Patrum græcis* plerisque, quorum summa est in re critica utilitas. Erasmus in secunda editione, Patrum scripta quibus usus sit enumerans, Athanasium nominat, Nazianzenum atque Theophylactum. Quanti vero momenti sint in crisi sacra Clemens alexandrinus, Origenes, Cyrillus uterque, aliique permulti, vel tironibus notum est. Quid igitur exspectari poterat ab editoribus Novi Testamenti, qui tot subsidiis plane necessariis destituerentur? Accedit, quod isti Patrum libelli, quos consuluerunt, innumeris scaterent vitiis, recentiorum demum editorum opera emendatis; et quod scripta Patrum genuina a spuriis nondum satis possent isto tempore discerni.

5) In tanta adminiculorum summe necessariorum penuria, fieri non potuit, ut *criseos sacræ* leges veras certisque a principiis repetitas intelligerent aut stabilirent. Illud quidem in promtu erat videre, nullum codicem ex iis qui ad manus essent, a vitiis esse purum; ex quo factum est, ut nullum simpliciter sequerentur, sed alterum ex altero emendare tentarent; regulas vero certas non habebant, ad quas judicium suum dirigerent, sed sensui suo atque arbitrio obsequebantur. Cujus rei exempla qui petit, comparet quartam Erasmicam editionem cum tertia, animumque advertat ad complutenses lectiones, quas eliminatis prioribus in textum suum Erasmus recepit.

6) Alia sunt præterea quæ utriusque editionis auctoritatem valde imminuunt. Etsi enim in accusandis *Complutensibus* nimius fuit Semlerus, et lectiones nonnullæ, quas illi finxisse putabantur, in libris manuscriptis nuper repertæ sunt, nondum tamen extra dubitationis aleam posita est editorum hispanorum fides. Cum enim negari vix possit, nonnullos saltim Novi Testamenti locos contra auctoritatem codicum suorum ipsos mutasse atque interpolasse, haud immerito eorum fides suspecta nobis est. Quousque vero suspicioni huic indulgere fas sit, definiri non potest, cum codices quos habuerunt, interierint. Præterea latinæ Vulgatæ nimii absque omni dubio admiratores erant, atque e pluribus græcorum librorum lectionibus eam præferre solebant, quæ consentiret cum Vulgata ista recentiori. *Erasmus* vero, vir immortalis et optime, uti de re literaria universa, ita etiam de Novi Testamenti textu et intelligentia, pro istorum temporum ratione, meritus, et critica facultate pollens eximia, æque ac Complutenses latinæ versioni, in tanta criticorum subsidiorum inopia, nimium tribuit, nec tantum temporis atque diligentiæ editioni suæ

impendere potuit, quantum rei gravitas negotiique a nemine tunc tentati difficultas postulabat; id quod ex ingenua ipsius confessione satis patet, atque ex ejus epistolis a Wetstenio abunde demonstratum est. Præterea in postremis editionibus suis nonnunquam adversariorum diris clamoribus cedendum esse existimavit, et nonnulla ad solam complutensium editorum fidem, (dubiam; ut diximus) mutavit. Quid? quod nonnullis in locis a codicibus suis omnibus declinavit, atque lectionem in textum recepit, quæ unice originem suam deberet ingenio atque conjecturæ Erasmi. Porro in editione ejus prima, Œcolampadius atque Gerbelius, qui castigandis formis præerant, eum codicem, quem Erasmus excudendum typographis tradiderat, non semper secuti sunt, sed ab ejus lectionibus nonnunquam, inscio Erasmo, discesserunt; id quod ipse narrat in apologia sua contra Leum. Denique fluctuationem atque festinationem Erasmi prodit ipsa ejus inconstantia in textu constituendo, et editionum erasmicarum a se invicem dissonantia. Nam si quidem Millius numeros recte subduxit, secunda editio a prima dissentit locis quadringentis, tertia a secunda locis 118, quarta a tertia plus centies, et quinta a quarta quinquies. Non reprehendimus Erasmum, qui laudem potius meruit, in posterioribus editionibus corrigenda corrigentem; sed eos reprehendimus, qui perfectionem tribuunt recensioni Erasmicæ, quæ ei neutiquam competit. Si Erasmus priores suas editiones mendis scatere ipso facto professus est, mirum videri debet nemini, posteriores etiam editiones non ab omnibus mendis esse immunes. Quid? quod non omnia correxit, quæ tamen mendosa esse scire poterat atque debebat. Sic v. c. sex ultimos versus Apocalypseos Erasmus ipse e latina Vulgata in græcum sermonem, quia codex ipsius lacer erat, transtulerat, satis vitiose; neque tamen errores in vertendo admissos postea correxit omnes, sed nonnullos in posterioribus editionibus retinuit, qui hodienum in vulgaribus libris comparent atque sedulo propagantur. Recte Bengelius jam monuit, non in qualibet editione textum continuum totum ab Erasmo fuisse recognitum; sphalmata enim typographica ex una editione in aliam propagata contrarium evincunt, et quid de diligentia Erasmi sentiendum sit, satis produnt. Cæterum transscribere huc lubet, quæ Erasmus ipse de prima sua editione Budæo narravit epist. 251. "Decreveram levi brachio rem peragere, ut in minutiis quibusdam versaturus, et locos duntaxat ceu digitulo indicare. Porro cum jam edendum esset opus, instiga-

runt quidam, ut Vulgatam editionem mea vel correctione vel interpretatione mutarem—Deinde perpellebant, ut annotationes adderem aliquando locupletiores—Accessit et illud oneris; arbitrabar Basileæ emendata haberi exemplaria. Ea spes quoniam fefellit, coactus sum præcastigare codices, quibus usuri erant typographi. Ad hæc conducti fuerant duo probe docti, alter ICtus, alter Theologus, etiam hebraice peritus, qui formis castigandis præessent. At hi, quoniam hujus laboris erant rudes, quod susceperant præstare non poterant; proinde necesse fuit extremam formarum, quas vocant, recognitionem in me recipere. Conficiebatur simul et excudebatur opus; absolvebatur singulis diebus ternio, sic enim nunc vocant. Nec interim tamen licebat, totum huic vacare negotio. Excudebatur eodem tempore Hieronymus, qui sibi bonam mei partem vendicabat; et stabat sententia, aut immori laboribus, aut ante Pascha ex eo pistrino memet explicare—Itaque maxima temporis parte consumta in his, quæ vel ad me proprie non pertinebant, vel ante destinata non fuerunt, delassatus jam ac pæne fractus ad Annotationes perveni. Pro temporis modo proque valetudine præstiti quod potui. Nonnulla prudens etiam præterii, ad multa sciens connivebam, in quibus mox ab editione a me ipso dissensi. Proinde τὴν δευτέραν παρασκευάζω ἔκδοσιν—Illud unum φυλάξεις, βέλτιστε βουδαῖε, ne id suboleat τοῖς πολλοῖς, ἵνα μὴ τὰ βιβλία οἴκοι μένωσι τῷ ἐντυπώτῃ." Sic etiam epist. 254. ad Latimerum data: "cave ne cui hoc suboleat, typographi gratia, cui domi manerent sua volumina, si sentirent emtores."

7) Quæ cum ita sint, quis est qui vel subsidiorum inopiam, qua illi editores laborabant, cum nostra copia abundantiaque comparare, vel negare ausit, nostris hisce temporibus editionem N. T. parari posse complutensi et erasmica longe puriorem atque emaculatiorem? Quis est qui istarum editionum auctoritatem opponere nobis audeat! Qui enim ad eam provocant, atque a lectione harum editionum recedere nos vetant, affirmant a) paucos illos codices, quos primi editores usurparunt, exhibuisse *genuinam* lectionem *omnium locorum* Novi Testamenti, ita ut ex paucis hisce codicibus textus totius Novi Testamenti confici *potuerit* ab omni vitio immunis; b) editores illos e discrepantibus codicum suorum lectionibus *semper* elegisse veram atque genuinam, nec unquam in delectu lectionum peccasse. Sed *neutrum* verum est. Nam quod attinet ad *prius* illud, post tempora istorum editorum

inventi sunt atque excussi codices græci manuscripti circiter 500, qui omnes editoribus illis ignoti erant. Hi *in multis locis* lectiones habent *diversas* a lectione ea, quæ exstabat in codicibus, quibus utebantur editores. Atque in his lectionibus, quæ primos editores fugissent, multas bonas fuisse immo genuinas, patet tum ex antiquitate et præstantia et numero codicum in quibus extant, tum e testimonio (primis editoribus pariter ignoto) tot versionum ac Patrum, tum ex interna lectionum ipsarum bonitate. Cum primi editores suas editiones adornarent, eam lectionem excudendam curarunt, quæ ipsis videretur *optima inter cæteras ipsis cognitas*. Sed hoc suo judicio excludere et damnare nec voluerunt nec potuerunt ignotas sibi lectiones aliorum, vetustiorum, plurium, meliorum librorum atque testium, post ista tempora e monasteriorum atque bibliothecarum latebris in lucem protractorum. Cum igitur testimonium illorum codicum, quibus usi sunt primi editores, pugnet cum aliorum graviorum atque fide digniorum testium auctoritate; luce meridiana clarius est, non posse *sumi* et quasi certum et concessum *fundamenti loco poni*, testimonium eorum codicum, quos Erasmus et Complutenses inspexerunt, unice esse audiendum; sed potius omnes istos testes sibi repugnantes subjacere judicio nostro, h. e. *licere* recedere a lectione Erasmica et Complutensi. Immo si nostris hisce temporibus viveret magnus ille Erasmus, atque collectione Milliana aut Wetsteniana uti posset, innumeris in locis procul omni dubio editionem suam quintam æque corrigeret et immutaret, ac primam, secundam et tertiam correxit atque mutavit, postquam ei, quartam editionem paranti, opus complutense allatum fuisset. Nec objici nobis potest, editores illos summa cura conquisivisse atque *selegisse codices omnium optimos*. Scimus enim Erasmum usum esse iis potissimum codicibus, qui ei, Basileæ versanti, in hac ipsa urbe ejusque vicinia præsto essent. Si v. c. Lutetiis editionem suam adornasset, *alios* adhibuisset codices, et *textum* dedisset *alium*. Complutenses vero multa quidem pro more suo jactant de diligentia sua, colligendis codicibus optimis impensa; sed res ipsa eorum vaniloquentiam convellit. Cum enim optimi quique codices sæpissime ab ipsorum editione discrepent; eos non habuisse optimos, nullo negotio intelligitur. Tandem doceri velim, quinam codices pro optimis habendi sint? utrum Erasmici, an vero Complutenses? Simul enim optimi esse non possunt; nam sæpe a se invicem dissident.——Jam quod attinet ad *posterius* illud,

quod affirmare coguntur primarum editionum admiratores, nulla ratione effici potest, editores nunquam a vero aberrasse in seligenda e pluribus librorum suorum lectionibus ea, quam typis excudi juberent. Dabimus jam, etsi falsum id esse modo vidimus, *omnes veras* lectiones extitisse *in uno alterove* illorum codicum, quos primi editores adhibuerunt. Sed genuina illa lectio non fuit in omnibus illorum codicibus simul; nam persæpe a se invicem dissidebant ipsorum codices; nec fuit semper atque perpetuo in uno eodemque libro manuscripto; mox enim hunc, mox illum secuti sunt editores. Igitur res omnis redibat ad *judicium atque delectum editorum*. Ergo mendis carere non potuerunt ipsorum editiones, nisi ipsi tam perfecti essent critici, ut in delectu lectionum faciendo extra omne erroris periculum positi essent; quod qui affirmare vellet, ridendum se præberet.—Sed forsan ii, qui ex utraque illa editione textum hodie receptum consarcinarunt, Stephanus fortasse, aut Beza saltim, errores omnes ab Erasmo et Complutensibus admissos ita correxerunt, ut nova atque ulteriori emendatione opus non sit? Hoc jam videbimus.

II. De *Stephani* editionibus Bengelius, Introd. in crisin § 36. "Stephanus, inquit, vix a Complutensibus et Erasmo discedit, nisi forte in articulo, apostropho et ejusmodi elementis. Et prima quidem Stephani editio complutensem sequitur pressius, quidque ipse probarit, magis indicat; secunda item, sed admixtis erratis pluribus; in tertia, Erasmi editioni quintæ, vix uspiam mutatæ, marginem, varietate editionis complutensis et manuscriptorum suorum distinctum, opponit. Neque ille textus, quem et Stephanus tertium excudit, et Millius notis suis substravit, Stephani magis quam Millii judicium singulis de locis exhibet." Hæc Bengelius; Millius vero in prolegomenis suis de Stephanicis editionibus hæc habet: In prima editione locis 581. a Complutensi recessit in Evangelio, Actis et Epistolis; sed codicum suorum auctoritatem non nisi 37^ies^ secutus est, in cæteris locis aliarum editionum, Erasmicæ quintæ inprimis, lectiones complutensi prætulit, sive codices consenserint sive minus. In Apocalypsi vero vix unquam Erasmum deseruit. In editione secunda nusquam discessum fuit a prima, nisi in lectionibus 67. Tertia editio recedit ab utraque priori locis 284, a complutensi locis 1300, atque Erasmicam quintam in Evangeliis, Actis et Epistolis tam presse sequitur, ut (auctore Wetstenio, qui ad Millii sup-

putationem provocat*) vix vicies ab ea discrepet; in Apocalypsi vero Stephanus complutensem lectionem sæpe nunc recepit, ubi antea Erasmicam prætulerat.—Atque hæc tertia Stephani editio, Erasmicæ quintæ, si Apocalypsin excipias, simillima, est illa ipsa, quam Millius aliique editores absque ulla mutatione repetierunt. Patet igitur, *perquam exiguum esse beneficium*, quod textui Novi Test. *per Stephanum* contigit. Quod ut clarius adhuc patescat, notabimus,

1) destitutum eum fuisse subsidio omnium vetustarum versionum, si unam Vulgatam eamque recentiorem excipias;

2) in constituendo textu non usum eum esse Patrum græcorum latinorumve auxilio;

3) codices quidem manuscriptos eum consuluisse, sed quindecim tantum, quorum plerique, licet hac de re Stephanus lectores non admonuerit, non totum Novum Testamentum, sed ejus duntaxat partem aliquam complectebantur. Si errores in apponendis codicum siglis in margine Stephanico commissos demas, restant libri manuscripti Evangeliorum decem, nimirum β, γ, δ, ε, ϛ, ζ, η, ϑ, ιβ et ιδ; Actorum octo, scilicet β, δ, ε, ζ (qui semel tantum ad Act. 17, 5. laudatur,) ϑ, ι, ια, et ιγ; Epistolarum Paulinarum octo, nempe δ, ε, ζ, ϑ, ι, ια, ιγ et ιε; Epistolarum catholicarum septem, videlicet δ, ε, ζ, ϑ, ι, ια et ιγ; Apocalypseos denique duo, ιε et ιϛ.

4) Hos codices non ab ipso Roberto, sed ab Henrico filio, octodecim annorum puero, collatos fuisse, disertis verbis Henricus ipse ac Beza testati sunt.

5) Quam accurate instituta fuerit ista collatio, non liquet. Robertum enim non omnes ab Henrico e codicibus decerptas lectiones in suæ editionis marginem retulisse, ex annotationibus scimus Bezæ, qui ex Henrici schedis plures protulit lectiones, quas in Roberti margine frustra quæres. Utcunque vero de Henrici diligentia statuas, hoc saltim certum est, lectiones codicum illorum in margine Stephanico negligentissime exhiberi. Non solum literis numeralibus, quibus codices inter se discernuntur, temere permutatis, uni codici sæpenumero attribuuntur, quæ alterius

* In Millii prolegomenis nos quidem reperire hoc non potuimus. Ac, quantum absque nova utriusque editionis collatione judicare licet, paullo sæpius Stephanicam tertiam ab Erasmica quinta recedere existimamus. Sed utut hoc est, verissime observarunt viri docti, tantum esse inter utramque editionem consensum, ut Stephanus textum denuo recensendo operæ pretium fecisse dici nullo modo queat.

sunt, signisque criticis (obelo, asterisco, semicirculo et numeris) perperam positis variantes lectiones haud raro falso repræsentantur, verum innumeræ etiam codicum Stephanicorum lectiones, et inter has permultæ insignes maximeque notabiles, plane omissæ sunt. Supina et pæne incredibilis Stephani negligentia vel e sola complutensis editionis cum Stephani margine comparatione patescere potest. Millio teste Robertus ex illa editione non nisi 598 (aut secundum Marshii computum 578) lectiones laudavit, et ultra 700 reticuit. Ac si quis editionem illam studiose excutere voluerit, sine dubio plures adhuc, quam Millius enumeravit, prætermissas invenerit. Marshius sane in catholicis epistolis complutensem textum a Stephanico locis 115 differre, Stephanum autem discrepantias non nisi 28 notasse, observavit; immo in quatuor Evangelii Joannis capitibus, in quibus complutensis textus a Stephanico locis 23 differt, ne unicam quidem lectionis varietatem a Roberto prolatam esse, monuit. Idem vir doctissimus inter lectiones 578, complutensi editioni a Stephano attributas, 48 perperam ei adscriptas deprehendit. Itaque duodecima quæque lectio, in margine Stephani posita, vitio laborat. Nec in solius editionis istius lectionibus citandis tam socors fuit Stephanus, sed manuscriptos etiam libros æque negligenter, immo negligentius, tractavit. Stephani codex η, noster L, ut cum ipsi curatissime eum conferremus observavimus, a Stephani textu Lucæ cap. 16—22 dissonat 332 vicibus; Stephanus autem duntaxat 9 discrepantes lectiones ex eo commemoravit, et præter has in quatuor aliis *omnes* suos codices, adeoque etiam η, a textu suo discedere notavit. Quid? quod in tredecim illis lectionibus proferendis ter peccavit. Scilicet cap. 16, 6. pro βάτους laudat κάδους ex β et η. Sic habet quidem β a prima manu; sed in η scribitur βάδους, quod medium quasi est inter βάτους et κάδους. Cap. 18, 9. καὶ ab omnibus codicibus suis abesse tradit; sed in η adest. Cap. 21, 36. ταῦτα secundum Stephanum omittunt omnes; sed η habet.

6) Stephanus non indagavit, ut criticum decuisset, uniuscujusque codicis indolem et pretium; id quod tum ex ipsa textus Stephanici conformatione, nullis certis legibus adstricta, tum e vaga et indocta descriptione codicum in præfatione editionis ipsius abunde patet. Nam

7) Etsi suam in constituendo textu fidem summis laudibus ipse prædicat, eumque " e codicibus, quorum copiam bibliotheca

Regia suppeditaverit, ita recensuisse se profitetur, ut nullam omnino literam secus esse passus sit, quam plures iique meliores libri tanquam testes comprobarent:" vanissima tamen hæc omnia sunt atque falsissima. Suis quisque oculis cernere potest, Stephanum codicum suorum rationem habuisse pæne nullam, nec testium ætatem, gravitatem, consensum, immo ne numerum quidem, curate expendisse, sed velut cæco impetu tantum non semper, præsertim in tertia sua editione, amplexum esse, quæcunque Erasmus porrigeret. Hujus vestigiis sæpissime *contra omnium codicum suorum* fidem et auctoritatem inhæsit; quod qui negare vellet, nihil aliud efficeret rei notissimæ ignorantia, quam ut risum commoveret doctorum et prudentium. Stephanus ipse textum, quem edidit, a codicibus suis *omnibus* plus centies dissonare, ingenue in margine suo professus est, nec quidquam sive ab ipso sive ab admiratoribus ipsius prolatum legimus, quo servile excusari posset obsequium, quod, posthabita codicum suorum auctoritate, inter quos *aliquot ipsa vetustatis specie pæne adorandos* fuisse narrat, Erasmo aliisve editoribus præstitit.

8) In codicum suorum designatione neque quos quisque libros contineret, nec ætatem, neque certa signa, quibus quisque ab aliis internosci posset, indicavit; quæ hominis negligentia multis dubitationibus ac controversiis occasionem præbuit. Narrat tantum lectoribus suis, sedecim codicibus usum se fuisse: α esse complutensem editionem, β exemplar vetustissimum in Italia ab amicis collatum, γ, δ, ε, ς, ζ, η, ι, ιε e Regis Henrici bibliotheca se accepisse, cæteros undique fuisse corrogatos. E quindecim libris *manuscriptis* duo, ια Acta et Epistolas, ac ις solam Apocalypsin complectens, ubinam terrarum jam lateant, ignoramus; reliqui tredecim a viris doctis jam e tenebris protracti esse vulgo creduntur. Ac quod primo attinet ad octo codices, quos Regis Henrici suppellex libraria suppeditaverat, hos Lelongius in Regia bibliotheca detexisse sibi visus est, ipsosque post imperfectiorem descriptionem, quam in *Journal des Sçavans, May*, 1720 dederat, accuratius in *Bibliotheca sacra* recensuit. Nimirum, Lelongio judice,

Stephani γ est Regius quondam 2867, nunc, si fides habenda est Fleischero, 84,* mihi Evangeliorum codex 4.

* E Fleischeri relatione hodiernos numeros codicum, quos olim in Regia bibliotheca Parisina Lelongius, Wetstenius, aliique tractaverant, Michaelis recensuit in *Introduct. in N. T.*—Travisius in appendice tertiæ editionis *literarum ad Gibbonium datarum* pag. 61. narrat, codicem

Steph. δ est Regius quondam 2871, nunc, teste Fleischero, 106, mihi Evangeliorum, Actorum et Epistolarum codex 5.

Steph. ε est Regius quondam 3425, nunc, Fleischero teste, 112, mihi Evangelior. Actor. et Epist. codex 6.

Steph. ϛ est Regius quondam 2866, nunc, teste Fleischero, 71,* mihi Evangelior. codex 7.

Steph. ζ, teste Lelongio, est Regius quondam 2242, qui, notante Fleischero, nunc numero 49 insignitus est et quatuor Evangelia complectitur. Sed Stephanus codicem suum ζ etiam ad Epistolas citavit, ac secundum Lelongium Regius quondam 2242 præter Evangelia, Epistolas quoque Pauli, Jacobi, Petri et primam Joannis continet. Wetstenius autem codicem Steph. ζ in duas velut dissecuit partes. Nam in catalogo codicum Evangel. Regium eum esse 2242 et Evangelia continere perhibet; in indice vero codicum Epistol. Regium 2241† esse et Acta, Epistolas catholicas et Paulinas complecti, Acta tamen a Stephano collata non fuisse,‡ tradit. Posterior ille codex 2241, Fleischero nunc numero 84 notatum, olim diversis temporibus numeris diversis, ut 118, 1380, 1508 et 2867, fuisse insignitum. Tanta numerorum codici inscriptorum varietas facile Fleischerum in errorem inducere potuit. Equidem codicem, quem Lelongius suo tempore numero 2867 signatum vidit, quemque pro Stephani γ habuit, diversum esse ab illo 84, et sub alia sigla in parisino isto librorum manuscriptorum oceano hodie latere autumo. E Travisii appendice apparet, iis codicibus, quos Lelongius Stephanicos esse pronuntiaverat, schedulas esse affixas, in quibus Stephanum olim his libris usum esse significatur. Verum in schedula codici 84 adjuncta, Stephani nulla fit mentio. Quare nec mirum videtur, Travisium tot lectiones in codice 84 reperisse a lectionibus Stephanici γ discrepantes. Commisit quidem Travisius in sua marginis Stephanici cum parisinis codicibus comparatione tot errores, a Marshio castigatos, ut nulla in re isti collationi fidere tuto possis. Attamen e codice 84 talia protulit, quæ dubitationi, utrum hodiernum codicis Lelongiani 2867 numerum recte Fleischerus indicaverit, nonnihil roboris addere videntur.

* Typothetæ vitio in catalogo codicum nostræ priori editioni præmisso legebatur 72 loco 71. Codex nunc 72 nunquam signatus fuit 2866, sed Travisio teste quondam fuerat Regius 2244, antea Colbertinus 2467. Est itaque meus Evangeliorum codex 22. Hinc, ut a Travisio didicimus, Matth. 5, 44 lectionem habet admodum notabilem, sed paucissimis codicibus cum nostro 22 communem. Operam igitur non perdere non potuit Travisius, lectiones codicis Stephanici ϛ cum Regii 72 lectionibus conferens. Codicem 71 evolvere debuisset.

† Wetstenius suum Evangeliorum codicem 18 itidem numero 2241 in Regia bibliotheca signatum fuisse refert. Sed in hoc numero vitium procul dubio latet. Nam Richardus Simonius, ad quem Wetstenius provocat, nusquam codicem 2241 excitavit.

‡ Semel tamen Stephanus ad Act. 17, 5. eum laudat. Atque in Epistola etiam Jacobi, in 1 et 2 Petri ac in 1 Joannis non nisi semel in quaque Epistola eum excitat. Etiam in omnibus Paulinis Epistolis lectiones duntaxat 27 ex eo profert.

teste, nunc numero 47 insignitus est et totum Novum Testamentum complectitur, idemque antehac notatus fuerat 2242, sed hic numerus in 2241 mutatus est. Mire igitur perturbati hic numeri fuerunt. Donec certiora edoceamur, nobis quidem veri videtur simillimum, codicem numero 49 jam insignitum, cui, Travisio teste, schedula est affixa, in qua a Stephano in lucem prolatus perhibetur; hunc igitur codicem eum ipsum esse, quem in Evangeliis Stephanus ζ appellarit; sed huic volumini olim aliud, epistolas complectens, junctum fuisse, quod, ab illo jam avulsum, ignoto nobis numero nunc signatum sit. In hac sententia mirifice confirmat nos Fleischerus, qui in codicis 49 tegumento *Εὐαγγέλιον α´* legi narrat. Atque cum Travisius testetur, codicem quondam 2241 nunc 47 anno demum 1687 Regiæ bibliothecæ fuisse illatum, patet, hunc librum neutiquam Stephani ζ esse, quippe qui seculo jam XVI illius bibliothecæ pars fuerat. Accedit, in codice 47 Apocalypsin etiam haberi, cujus libri duo tantum codices Stephano præsto erant. Is igitur hunc in recensendo Apocalypseos textu certissime non neglexisset, si in aliis Novi Testamenti partibus eum usurpasset. Cæterum Wetstenio et mihi Stephani ζ in Evangeliis et Epistolis Paulinis est 8, in Actis vero et catholicis Epistolis 50.

Steph. η, ut recte vidit Lelongius, Regius est quondam 2861, hodie 62; nobis Evangeliorum codex L.

Steph. ι, secundum Lelongium Regius quondam 2870, nunc, Fleischero teste, 102; nobis in Actis et catholicis Epistolis 7, in Paulinis vero 9.

Steph. ιε, auctoribus Lelongio et Wetstenio, Regius quondam 2869, nunc 237; nobis in Actis et catholicis Epistolis 10, in Paulinis 12, in Apocalypsi 2.

Octo hosce Regios codices in duas dispescimus classes. *Prima* complectitur sex codices, γ. δ. ε. ϛ. ζ. ι, post Stephanum et Lelongium a nemine, quod sciamus, si Travisium excipias, examinatos. Hos igitur esse Regios quondam 2867, 2871, 3425, 2866, 2242 et 2870, soli Lelongio creditur; eosdemque nunc numeris 84, 106, 112, 71, 49 et 102 signatos esse, ex unius Fleischeri relatione novimus. Falli uterque potuit. Verum enim vero, cum Travisius, quamquam omnes intenderet nervos, ut codices modo enumeratos minime illos quos quærimus Stephanicos esse probaret, invictis argumentis probare hoc non potuerit, sed talia potius de hisce codicibus (si a codice 71, quem non examinavit, et ab 84 discedas) protulerit, quæ, dummodo manifestos

errores crebro ab ipso commissos demas, Stephanumque in promendis variis lectionibus persæpe peccasse memineris, nostræ adeo sententiæ confirmandæ inserviunt: omnino veri videtur simillimum, hos ipsos codices, excepto tamen 84, a Stephano olim fuisse adhibitos. Atque cum codices, quos Robertus e Regia bibliotheca mutuo acceperat, certissime, ut mox ostendam, redditi fuerint, hodienum procul dubio in ea asservantur. Quare donec alii ex illa bibliotheca proferantur libri manuscripti, qui certioribus indiciis Stephanicos se esse prodant, nostro jure in sententia nostra perstamus.—Ad *alteram* codicum Regiorum a Stephano usurpatorum classem pertinent η et ιε. Codicem ιε de integro se contulisse confirmat Wetstenius. Contulit omnino Acta Apostolorum et catholicas Epistolas, quos libros Stephanus intactos reliquerat; in primis vero Apocalypsin perquam diligenter excussit et multo plures ex ea lectiones variantes protulit, quam in Stephani margine reperiuntur; Paulinas autem Epistolas haud inspexit. Ex his enim nullas, quantum observare potui, lectiones laudavit, præter eas, quas Stephani margo, adposito ιε aut π, suppeditaverat. Apparet autem, Stephanum valde negligenter hoc codice usum esse. Ex Actis, Epistolis catholicis et Epistolis ad Romanos, Ephesios, Thessalonicenses, Timotheum, Titum ac Philemonem plane nullas, e reliquis Paulinis perpaucas lectiones decerpsit. Cum vero ex Apocalypsi ingentem lectionum copiam attulerit, Wetstenius, qui huncce libellum totum perlegerat, facile dijudicare potuit, utrum Regius iste 2869 idem codex sit, quem Stephanus ιε appellaverat. Nulli igitur dubitamus assensum præbere Wetstenio, Lelongii testimonium confirmanti. Quæ objecit Travisius, valde levia sunt, si unicum locum excipias 1 Cor. 1, 6. ubi Stephanus suo ιε tribuit κήρυγμα, Travisius vero in codice 237 reperit vulgare μαρτύριον. Utrum Stephanus ejusve typotheta, an Travisius heic erraverit, aliis dispiciendum relinquo. Mihi interim in mentem venit, eum qui codicem hunc, scholiis instructum, contulit, lectionem scholii forsitan pro textus lectione arripuisse.—Tandem codex Stephani η post Lelongium a Wetstenio non solum examinatus, sed a me etiam summo studio collatus fuit. Lectiones ejus a Wetstenio sive prætermissas sive minus accurate exscriptas in mearum *Symbolarum criticarum* tomo II. sedulo indicavi. De hoc ergo codice et certius et plenius quam de aliis judicari potest. Jam Wetstenianam meamque collationem cum Stephanica compara-

turus, deprehendet, a) Stephanum in Evangeliorum margine lectiones 134 e *solo* codice η laudasse, inter quas haud paucæ singulares, in nullo alio libro manuscripto adhuc repertæ, occurrunt, reliquæ in perpaucis tantum codicibus inveniri potuerunt. b) E characteristicis hisce codicis Stephani η lectionibus, 127 exactissime consonant lectionibus codicis Regii quondam 2861, nunc 62; *unica* repugnat*; *quatuor* ex parte quidem, sed non penitus conspirant†; *bis* siglæ apud Stephanum perperam positæ‡ sunt. c) E perpetuo hoc in lectionibus insignibus, raris, singularibus, consensu, tam certum est quam quæ sunt criticis ac historicis certissima, codicem Stephani η eundem esse, qui in bibliotheca Regia quondam 2861 signatus fuerat, nunc 62 inscribitur. Qui perpaucas et levissimas discrepantias illas objicere vellet, omnibus harum rerum peritis ridendum se præberet. Hinc porro consequitur, d) redditum a Stephano hunc codicem esse Regiæ bibliothecæ, unde mutuo eum acceperat. Si vero redditus est unus, cæteri quoque procul dubio restituti fuerunt. e) Paulo diligentior fuit Stephanus in exhibendis hujus codicis quam in aliorum librorum lectionibus. In complutensibus adeo lectionibus proferendis sæpius peccatum fuit, quam in nostri codicis lectionibus exscribendis. Multo etiam curatius noster collatus fuit, quam codex β. Sæpissime enim, ubi in eadem lectione ambo conveniunt, η tantum laudatur, neglecto β; unde, ut obiter hoc notemus, effici posse videtur, tot lectionum omissionem non unice attribuendam esse arbitrio Roberti Stephani, has illasve lectiones fastidientis, ac potiores tantum seligentis; sed ipsa excerpta e codicibus, quæ Roberto cum marginem suum adornaret ad manus erant, manca fuisse ac imperfecta. Nam si schedæ istæ plenam omnium lectionum codi-

* Marc. 1, 16. Stephanus in textu habet ἀμφίβληστρον, in margine ἀμφίβληστρα notat ex η. Sed codex 62 vocabulum hoc plane omittit. Wetstenius ad lectionem ἀμφίβληστρα laudavit codicem suum 5, id est Stephani δ. Unde vero Wetstenius resciverit, pro η reponendum esse δ, equidem ignoro. Nullus autem dubito, Stephani typothetam hic, ut alibi sæpissime, peccasse. Forsitan in autographo collationis legebatur: ἀμφίβληστρα. δ.—η; unde facili errore enatum est ἀμφίβληστρα. η.

† Marc. 1, 13. addit καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, η. Sed codex 62 addit καὶ τεσσαράκοντα νύκτας. Marc. 12, 4. ἐκεφαλαίωσαν καὶ ἠτίμησαν, η. Sed ἐκεφαλίωσαν καὶ ἠτίμασαν, 62. Luc. 15, 26. pro τί habere dicitur τίνα ἄν, η. Sed habet τίνα, 62. Jo. 21, 15 pro ἰωνᾶ legit ἰωαννᾶ, η, ἰωάννου, 62. Præterea etiam ad vs. 16 et 17 eadem lectionis varietas citatur a Stephano; sed in codice 62 desunt omnia a verbis σὺ οἶδας commate 15. Utrum Stephani tempore folium nunc deperditum adfuerit adhuc, an ipse e conjectura hæc suppleverit, non liquet.

‡ Joann. 9, 9. in textu sigla 2 non posteriori sed priori ἄλλοι adponenda fuisset. Cap. 18, 29 asteriscus non post αὐτοὺς sed post πιλάτος collocari debuisset.

cis cujusque enumerationem complexæ essent, fieri vix potuisset, ut Stephanus tot lectiones codicibus β et η communes, e solo η, neglecto β, laudaret. f) Etsi codicem η paulo diligentius largimur tractatum esse quam alios, innumera tamen et pæne incredibilia in hujus quoque codicis lectionibus recensendis occurrunt socordiæ et levitatis Stephanicæ documenta. Nam α) vix vicesimam partem lectionum nostri codicis exhibet margo Stephani, cæteras reticet, cujus rei exemplum supra jam dedimus; β) lectiones nullius momenti laudantur, multo graviores prætermittuntur; γ) sæpe ubi in eodem codicis στίχῳ duæ tresve lectionis varietates occurrunt, unam tantum attigit Stephanus, reliquas silentio præteriit; δ) crebro omnes suos codices in lectione quadam consentire tradidit, licet codex η a cæteris discederet; ε) præter errores circa singulares codicis η lectiones commissos, supra enumeratos, permulti alii passim deprehenduntur; v. c. codici η adscribuntur lectiones, quæ codicis β sunt, (Luc. 9, 35.) et vicissim; (Matth. 9, 20.) codicibus β et η tribuuntur lectiones, quæ tantum in β, neutiquam in η, habentur; (Jo. 20, 31.) codices β et η consentire perhibentur, ubi in nonnullis tantum, non in omnibus, consonant; (Matth. 15, 14. Luc. 18, 14. 23, 20.) codex η laudatur, ubi hiat; (Jo. 8, 9. καὶ ὑπὸ συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι abesse dicitur ab α η; sed non abest ab α, η vero tota pericopa de adultera caret; absunt ista verba a β.) codex η, qui sola Evangelia complectitur, ter excitatur in Actis Apostolorum, cap. 24, 7. 27, 1. et 28, 11. Mitto plura.

Restat ut de Stephani codicibus aliunde, quam e Regis Henrici bibliotheca corrogatis, dicam. Hi sunt

Steph. β seu codex Bezæ seu cantabrigiensis, mihi in Evangeliis et Actis D. Tot tamque notabiles lectiones, soli cantabrigiensi peculiares, e suo β protulit Stephanus, ut, me quidem judice, hic liber ab illo diversus esse prorsus nequeat. Nec objici potest, Stephanum innumeras lectiones cantabrigienses notatu dignissimas silentio præterivisse, aliasque a cantabrigiensibus vel penitus vel aliquantulum discrepantes laudasse. His enim vitiis Stephani ex aliis quoque libris excerpta laborare, modo vidimus. Fateor, quæ Beza de suo Evangeliorum codice et de ratione, qua adeptus eum sit, narravit, vix posse vera esse, si Bezæ codex unus idemque est cum Stephani β. Sed hoc me, ut sententiam meam abjiciam, minime movet. Quid enim, si Beza, jam grandævus et permultis negotiis ac curis distractus, non satis recte meminerat, quonam modo

liber ille in suas manus pervenerit, aut quænam is, qui dederat, de eo narraverit? Quid, si neminis putavit interesse, totam rem, prout gesta esset, accuratissime rescire? Quid, si certis de causis ambiguitate verborum rem involvere, quam clare eloqui maluit? Quid, si is, e cujus manibus Beza codicem acceperat, retulit relata, quamquam a vero abhorrentia? aut si Bezæ falsa et repugnantia narrare satius esse duxit, quam novissima libri fata ingenue profari? Mirum profecto videtur, cœnobii gallicani κειμήλιον in Bezæ possessionem pervenisse; nec quisquam facile dixerit, quonam jure is, qui e monastica bibliotheca librum abstulit, sive cœnobii incola fuerit sive alienus, Bezæ eum potuerit vendere donove dare. Utut hæc se habent, tantus est, ut ipse lectiones omnes curate expendens deprehendi, inter codicem Stephani β et cantabrigiensem consensus, ac sicubi lectiones a Stephano e codice β allatæ a cantabrigiensi discrepant, hanc discrepantiam aliunde explicare adeo facile est, ut diversis nominibus eundem codicem laudari, plane mihi persuasum sit.

Steph. θ, teste Wetstenio, qui denuo eum contulit, multoque plures quam Stephanus lectiones ex eo protulit, Coislinianus est 200. Nihil quidquam, quod sciam, obstat, quo minus Wetstenium recte judicasse statuamus. Mihi est codex Evangeliorum 38, Actorum et Epistolarum catholicarum 19, Paulinarum 23.

Steph. ια quisnam sit, ignoratur. Mihi est codex Actor. et Epist. cathol. 8. Paulin. 10.

Steph. ιβ. E lectionum consensu suspicatus est Wetstenius, hunc eum esse Evangeliorum codicem, cujus lectiones Kusterus sub nomine Parisini 3. publici juris fecit, qui olim Petri Stellæ, deinde Tellerii, postea Regius 2862 fuerat, nunc, teste Fleischero, numero 83 signatus est; mihi Evangeliorum codex 9. Sed Wetstenii conjectura fundamentis innititur parum firmis. Nam Stephanus codicem suum ιβ in Evangeliis nominatim non laudavit nisi 65ies. Ex his 65 lectionibus 36 cum Kusteri excerptis consonant, una (Matth. 9, 18) leviter discrepat, (εἷς ἐλθὼν et εἰσελθὼν,) de cæteris 28 silet Kusterus. Hoc Kusteri, seu potius Abbatis de Louvois silentium, non certum quidem est indicium, Regium codicem diversum esse a Stephanico; quinque enim ex illis 28 lectionibus ad interstinctionem tantum verborum pertinent, cæteræque aut prætermitti a Louvoisio, aut oculorum ejus aciem effugere potuerunt. Attamen, cum primo nonnullæ ex omissis lectionibus satis sint notabiles, ut Matth. 5, 33. 8, 14,

13, 11. Luc. 18, 8. Jo. 8, 11. cumque præterea Louvoisius in iisdem locis, ubi de suo Parisino 3 silet, plerumque alios Parisinos excitat, unde notatu dignas ei hasce lectiones visas esse apparet; cum denique illæ lectiones 36, in quibus Louvoisius cum Stephano consentit, maximam partem tales sint, quæ in codicibus pæne omnibus reperiantur, et vix duæ laudentur* in paucis duntaxat libris occurrentes: me non assequi fateor, quibusnam rationibus permoveri potuerit Wetstenius, ut Stephanicum ιβ Regium illum esse pronuntiaret.

Steph. ιγ detectus nuper est a Marshio in publica bibliotheca Universitatis Cantabrigiensis, ubi sigla Kk. 6. 4. notatus est. Quondam Vatabli fuerat, amici Stephani. Hunc omnino codicem Stephani ιγ esse, validissimis argumentis evicit Marshius. Mihi est Actorum et Epist. cathol. codex 9, Paulinarum Epist. 10.

Steph. ιδ, ni fallor, codex est bibliotheæ S. Victoris ad muros Parisiorum, numero 774 signatus, Matthæi, Lucæ ac Joannis Evangelia complectens, mihi codex Evang. 120. Wetstenius in suo codicum Evang. catalogo Stephanicum ιδ numero 12 notavit; sed quadam lectionum similitudine deceptus, huic codici suo 12 attribuit lectiones a) in margine Stephani e cod. ιβ prolatas, b) in collatione Cæsaris de Missy Victoriano nostro adscriptas, c) e Kusteri Parisino 5 (Regio olim 2865[b], nunc 85, mihi 119) decerptas, d) ex alio quodam codice, de quo, quisnam sit aut ubinam lateat, nobis nondum constat, selectas. Has lectiones omnes in uno eodemque codice repertas fuisse, perperam Wetstenius opinatus est. Vide quæ hac de re disputavimus in *Symbolis* nostris *criticis* tom. I pag. 144.†

Steph. ιϛ, ignotus Apocalypseos codex, mihi 3.

* Matth. 9, 13 omittitur εἰς μετάνοιαν, et comm. 35 abest ἐν τῷ λαῷ.

† Alibi etiam sub unius numeri sigla Wetstenius lectiones conjunxit, quas satius fuisset separatim excitare. Sic, ut modo vidimus, lectiones codicis Steph. ιβ et Parisini 3 commiscuit, conflatasque numero 9 signavit. Similiter lectiones codicis Steph. ια cum lectionibus Regii quondam 2869 denuo a se collati, item lectiones codicis ϑ cum lectionibus Coisliniani, iterum a se excussi, coagmentavit; quo factum est, ut jam nesciamus, utrum lectiones a Wetstenio laudatæ solius Stephani fide, an Wetstenii etiam, Stephani testimonium corroborantis, auctoritate nitantur. Non liquet enim, utrum Wetstenius istas lectiones e Stephani margine exscripserit, an ipse suorum oculorum usu eas in codice repererit; qua re impedimur præterea, quominus Wetstenii, istos codices pro uno habentis, sententiam curatius examinare possimus. Obiter notamus, in corrigendis quoque erroribus in Stephani margine commissis nimia licentia Wetstenium usum esse. Sicubi Stephanus codicem aliquem laudat, qui eo Novi Test. libro, ad quem excitatur, caret, Wetstenius in locum numeri perpe-

Hactenus de editione ac codicibus Stephani. Plenius enim hæc pertractare nos oportuit, quia sunt, qui pseudoioannei de tribus in cœlo testibus carminis amore eo usque abripi se patiantur, ut omnes Stephanicos codices dudum interiisse audacter pronuntient. Cum enim codices græcos hodie superstites causæ suæ adversari cernant, deperditos libros comminiscuntur, et hoc quasi spectro criticis, qui ab omnibus Stephani græcis codicibus æque ac a nostris carmen istud abfuisse contendunt, terrorem incutere vanissimo conatu satagunt. Præterea Stephani, quem falli nescium nec in adponendis siglis suis criticis ulli errori obnoxium fuisse fingunt, defensionem in se suscipiunt, ipsiusque editionem summis laudibus extollunt, viros autem doctos, qui Robertum negotio, quod sibi imposuerat, negligenter perfunctum esse commonstrarunt et ad codices ab illo adhibitos provocarunt, candore christianaque caritate destitutos esse, ac talia, quæ pudendam debilitatem (*a shameful debility*) prodant, adversus Stephanum effutivisse causantur. Operæ igitur pretium erat curare, ut etiamsi imprudentibus illis Stephani admiratoribus errorem altissime mentibus inhærentem evellere non possimus, (neque enim hoc, in quo post Wetstenium Porsonus frustra jam laboravit, effecturos nos esse speramus,) alios tamen a præconcepta opinione, ne se cæcis ducibus committant, prohibeamus.

III. Progredimur ad *Bezam*, qui lectionis hodie receptæ parens putatur. Editio anni 1559 textum exhibet Stephanicæ quartæ; sed in posterioribus editionibus 1565. 1576. 1582. 1589 et 1598 textus græcus ab ipso Beza conformatus fuit. Plura hic observanda veniunt. a) Pluribus subsidiis instructus fuit Beza quam editores anteriores. Nam, præter editiones tum temporis extantes, usus est collectionis lectionum variantium a H. Stephano e codicibus MSS. excerptarum autographo, quod plures complectebatur lectiones, quam margo editionis Stephanicæ. Adhibuit etiam codices antiquissimos, cantabrigiensem et claromontanum, nec non versionem syriacam et nonnullorum Novi T. librorum arabicam. b) Hisce adminiculis non ita usus est, uti potuisset ac

ram positi alium e conjectura substituere solet. In examinando quidem singularum lectionum pretio constituendoque textu hæc omnia vix unquam scrupulum injicere nobis poterunt; at in indaganda editionis ac codicum Stephani indole et historia utique nobis obsunt. Mallemus igitur, Wetstenius conjecturas cum testimoniis nunquam ita commiscuisset, ut illæ jam ab his dignosci nequeant.

debuisset. Hinc Millius de prima annotationum Bezæ editione, postquam ei lectionum variantium ab Henrico Stephano e codicibus manuscriptis et editis collectarum exemplar præsto fuisse narrasset, pergit: "Ecquis vero ipsi usus harum lectionum? Adhibet eas scilicet ad explicandos Scripturæ sensus, seu etiam *ὑποθέσεις* suas stabiliendas; raro ad eruendum, cui potissimum inserviebant, S. Codicis textum genuinum. De hoc enim parum laborat, et ubi de lectionis cujuspiam *αὐθεντία* forte agit, ostendit, quam nihil fere in his rebus viderit, vir alias eruditus et perspicax." Cætera etiam subsidia, v. c. cantabrigiensem codicem, non magis aut melius in suos usus convertit, quam lectiones Stephanicas. c) Ex iis, quæ Wetstenius in prolegomenis suis collegit, apparet, vix a negligentiæ ac levitatis accusatione Bezam absolvi posse, eumque nec editionis Stephanicæ, cui tamen suam superstruxit, nec codicum Stephanicorum indolem ac œconomiam cognitam habuisse, immo ne indagasse quidem studiosius. Quid vero exspectari potest a critico, qui criseos suæ instrumenta nunquam curate examinavit? Sed hoc secum ferebat istorum temporum ratio atque consuetudo. Non ingrati sumus adversus istorum editorum merita; sed hoc tantum dicimus, non potuisse quemquam eorum textum nobis dare a gravioribus vitiis immunem. d) Editiones Bezæ a se invicem non parum discrepant; non raro enim sententia mutata secundis curis priora refinxit atque retractavit. e) Dissentit textus Bezæ, teste Wetstenio, ab editione Stephanica locis circiter quinquaginta; præterea lectiones fere centum et quinquaginta a Stephanicis diversas in versione sua expressit aut suo assensu in notis comprobavit; sexcentis vero minimum locis lectionem receptam dubiam fecit, eique alias aut singulas aut subinde plures æquiparavit. Textus igitur Bezæ permultas exhibet lectiones a Beza ipso reprobatas. f) Multas lectiones Beza lectionibus aliarum editionum prætulit absque idonea ratione, pro suo lubitu. Sæpe sequitur solam versionem syriacam, aut latinam, aut unum alterumve codicem, cujus pretium atque ingenium nunquam indagaverat, aut suam *conjecturam*. Atque hic Bezæ textus, sic efformatus, propinqua affinitate conjunctus est cum textu nunc vulgo recepto. Nempe

IV. prodiit anno 1624 et postea sæpius Novum Test. græcum ex officina Elseviriana. Quisnam huic editioni præfuerit tex-

tumque recensuerit, plane ignoratur; codices autem manuscriptos ab eo adhibitos fuisse nullos, liquido constat. Sequitur enim hæc editio Stephanicam tertiam sive quartam, ita tamen, ut locis fere centum, uti supra monuimus, ab ea discrepet. In horum plerisque lectionem Bezæ exhibet loco Stephanicæ; aliquoties tamen a Stephano et Beza simul (incertum, qua auctoritate,) discedit. *Hanc* igitur *editionem* sequentes *editores omnes* (exceptis iis, qui Stephanicæ tertiæ textum immutatum retinere maluerunt, paucisque aliis,) *repetierunt*; non, quod studiose eam examinassent, omniumque optimam et textum genuinum ubivis exhibentem invenissent; sed vana falsaque persuasione ducti, editiones Elsevirianas (etiam profanorum auctorum) omnium esse uti nitidissimas, ita etiam optimas et emendatissimas. Nempe commendabat eas tum typorum elegantia, tum etiam opinio, quæ, licet neutiquam vera esset, plerorumque tamen tunc temporis animos occupaverat, Elsevirianas editiones a vitiis typographicis esse immunes; id quod multi, parum docte, perperam sic intellexerunt, esse eas *omnino a vitiis puras* omnibusque numeris absolutas. Sed textus admodum interpolatus potest absque ullo operarum sphalmate excudi; neque tamen eam ob causam bonus est ac genuinus. Isti igitur præconceptæ opinioni unice debebatur reverentia illa, qua plerique nostra adhuc memoria textum vulgarem sive receptum, hoc est Elsevirianum, e Stephanico atque Bezæ textu ab ignoto homine consarcinatum, prosecuti sunt.

Liceat jam tribus verbis recepti textus genealogiam repetere. Editiones recentiores sequuntur Elsevirianam; hæc compilata est ex editionibus Bezæ et Stephani tertia; Beza itidem expressit Stephanicam tertiam, nonnullis tamen, pro lubitu fere ac absque idonea auctoritate, mutatis; Stephani tertia presse sequitur Erasmicam quintam, paucissimis tantum locis et Apocalypsi exceptis, ubi complutensem Erasmicæ prætulit; Erasmus vero textum, *ut potuit*, constituit e codicibus paucissimis et satis recentibus, omnibus subsidiis destitutus, præter versionem Vulgatam interpolatam, et scripta nonnullorum, sed paucorum nec accurate editorum, Patrum.

Ex his, quæ breviter sed vere et, ut opinor, perspicue de editionum Novi Testamenti progenie textusque recepti ortu ac indole, narravi, facile colligitur, vehementer errasse eos, qui vulga-

ribus editionibus *auctoritatem* aliquam eo omine tribuerent, ut ab earum lectionibus recedere nefas sit. Nulla enim editio *per se* ullam habere potest auctoritatem, nec textus ejus *ideo* bonus est, quia editus est; sed omnem auctoritatem mutuo accipit quæque editio a codicibus manuscriptis, quos secutus est editor. Si igitur supersunt atque noti sunt codices, quibus usus est editor (v. c. Erasmus), pretium statuendum est editioni æquale pretio istorum codicum simul sumtorum; nos vero, qui iisdem codicibus uti possumus, nullam prorsus auctoritatem tribuere possumus textui ex ipsis edito, *diversam* aut majorem auctoritate istarum membranarum; sed editionem habemus tantum pro *testimonio*, quid editor senserit de discrepantibus codicum suorum lectionibus, et quamnam e lectionibus *ipsi cognitis* præferendam esse *judicaverit*. Igitur editio hujus generis majorem auctoritatem habere non potest, quam haberent (si tales extarent) *annotationes* editoris *criticæ* super lectione codicum quorundam, qui ad manus ipsi fuerant. Sin vero ignorantur codices manuscripti, quos editores (v. c. Complutenses) in adornanda sua editione adhibuerunt, pretium editionis *in se* spectatæ dubium est omnino atque incertum. Cum vero pretium, quod tribuitur *editioni* cuidam, nil sit aliud, quam opinio quædam atque judicium de lectionum, quas editio exhibet, bonitate generatim; facile intelligitur, pretium quod dubium est, *nullum* esse. Neque enim *sumi* potest, bonam esse editionem cujus fontes ignorantur, sed *dispiciendum* est singulis in locis atque *judicandum*, utrum bona sit editionis lectio nec ne. Atque ex hoc judicio de locis singulis oritur tandem judicium quoddam quasi generale de bonitate editionis, i. e. pretium editioni *constituitur* majus minusve. In censum tamen simul veniunt editoris fides atque peritia critica, qua efficitur, ut quoddam quasi præjudicium de editionis ab eo paratæ bonitate ferre liceat, nisi fortasse constet, editorem destitutum fuisse subsidiis ad textum recte constituendum necessariis. Jam si transferas hæc ad Novi Testamenti editiones, intelliges, nec complutensem, nec Erasmicas, neque compilatas ex his Stephanicas, Bezanas et Elsevirianas editiones ulla *per se* pollere auctoritate.—Sed nec *publicæ auctoritatis* qualiscunque sanctionem ulla earum habet, quippe quæ privatorum hominum studiis debentur omnes. Quod ad romanæ ecclesiæ sectatores attinet, nunquam Concilium aliquod aut summi Pontifices ullam Novi Tes-

tamenti græcam editionem pro authentica habendam esse decreverunt. Multo etiam minus Protestantium cœtus ulli editioni se adstrinxerunt, aut a potestate qualicunque sive civili sive ecclesiastica adstringi se passi sunt. Conditores certe horum cœtuum, Lutherus, Zwinglius cæterique, usi sunt editionibus Novi Test. sæpe dissonantibus ab ea, quæ hodie communi usu recepta est. Quid? quod librorum N. T. versiones, ecclesiasticis apud Protestantes usibus destinatæ, velut Lutherana, græcum textum ab hodierno vulgari non parum diversum occupant.

Præterea animadvertas velim, viginti circiter procuratas esse seculo XVI et XVII editiones, quarum nulla cum altera ubique consentit. Quilibet enim editor pro suo judicio sive arbitrio atque sensu textum recensuit et immutavit. Atqui quod istis seculis tot editores impune sibi sumserunt, cur seculo XVIII editori non liceat idem? Quisnam, obsecro te, est terminus ille fatalis et annus, ut ita dicam, decretorius, ante quem a textu antiquiorum editorum recedere licuerit, post quem vero idem facere nefas sit? Quid est quod obstet, quo minus hodie Novum Test. e codicibus manuscriptis, nulla anteriorum editionum ratione habita, edi possit, uti a Complutensibus et Erasmo non aliunde nisi e codicibus manuscriptis editum fuit? Aut quis tam est indoctus et rerum criticarum omnium rudis et imperitus, ut affirmare haud erubescat, codices eos, ad quos descriptæ fuerunt editiones primæ, meliores fuisse codicibus universis, quorum excerptis jam utimur; illosve editores artis criticæ peritia judicandique facultate polluisse tanta, ut a nullo unquam editore meliora dari possint, quam illi dedere.

At enim vero *verbum Dei* incertum redditur, si unicuique editori textum sacrum refingere licet! Iis qui ita sentiunt respondeo primum, non licere cuipiam quicquam mutare *pro lubitu*. Nil mutatur, nisi quod *mutare jubent* partim documenta et testimonia vetustissima ac fide dignissima, partim regulæ criticæ certæ, indubiis observationibus superstructæ, et a viris criticæ artis peritissimis admissæ et pro veris agnitæ. Deinde non ideo *verbum Dei* mutatur, quia in textu vulgari unum alterumve vocabulum deletur aut additur aut cum alio permutatur. Quod hebraico magis quam latino nomine verbum Dei appellare solent, continetur *sensu* Scripturæ sacræ; non autem ita in ipsis syllabis atque literis consistit, ut mutato (ob gravissimas rationes et auctoritates,

ac salvo sensu,) vocabulo quodam, ipsum Dei verbum, hoc est doctrina Christi ac Apostolorum, pereat. Nulla emendatio a recentioribus editoribus tentata ullam Scripturæ sacræ doctrinam immutat aut evertit; paucæ sensum sententiarum afficiunt. Ad has posteriores quod attinet, tenendum porro est, principium, ut aiunt, peti ab iis, qui verbum Dei ab editore mutari existimant. Nempe hoc est id ipsum, de quo disputatur, utrum scilicet lectio vulgarium editionum, an vero lectio aliorum ac meliorum codicum, genuina sit verbi divini pars. Nemo itaque *verbum Dei* se defendere ideo jactet, quia textum Elsevirianum tuetur. Nam *æquo* jure ii, qui manuscriptorum codicum textum defendunt, dicere possent, verbi divini integritatem a se propugnari contra corruptorum interpolationes. Si vero verbum Dei salvum esse non potest nisi salvo textu Stephanico aut Elseviriano, ubi, quæso, erat verbum Dei ante procuratas istas editiones? Immo, ubi fuit ante tempora Erasmi et Complutensium? Nusquam profecto istis temporibus reperiebatur, nisi in iis ipsis codicibus vetustis, quibus, Regum atque Principum auspiciis atque liberalitate collectis, critici ad restituendum et defendendum verum textum ac expurgandos christianæ doctrinæ fontes utuntur. Isti vero codices mirum quantum discrepabant tam ab editionibus hodiernis, quam inter se. Neque enim quatuor codices adhuc inveniri potuerunt, qui in omnibus Novi Testamenti locis inter se consentirent; nec unicus quidem extat codex, qui cum editione Elsevirii aut Stephani aut Erasmi in omnibus conspiret. Quid igitur? Tot Christianorum millia per tot secula caruerunt vero Dei verbo, aut verbum Dei habuerunt non unum idemque sed varium atque multiplex, quia codices ipsorum ab editis nostris et a se invicem dissentirent? *Verbum Dei manet in æternum!* Nec *incertum* fit studiis criticorum modestorum atque piorum, qui unice id agunt, ut, Deo auxiliante, quam possunt maxime verbum divinum reddant certissimum.

Sed *leviora* sunt quæ in recentioribus editionibus emendata cernuntur, nec operæ erat pretium, ut ob correctiones tam exigui momenti novus textus excuderetur, et a vulgarium editionum textu recederetur!—Leviora esse, quamquam non omnia, at pleraque tamen, fateor. Tantum vero abest, ut hoc criticis sit exprobrandum, ut potius divinæ providentiæ gratiæ sint agendæ, quæ sacris literis invigilavit, ne corruptiones graviores nisi paucæ

per tot codices propagarentur. Atque si critici, instituto lectionum censu et examine, deprehendissent corruptiones plures aut graviores, procul dubio eas indicassent atque pro virili emendassent. Jam, excussis a me non solum, sed a compluribus viris doctis, omnibus lectionis varietatibus, constare potest cuilibet, vanas esse suspiciones adversus sacri textus integritatem atque certitudinem a religionis christianæ adversariis motas. Atque hoc criseos beneficium, ni fallimur, non minimum esse judicabunt ii, quibus librorum sacrorum integritas atque auctoritas indubia curæ est cordique. Criticorum diligentia ad liquidum jam perductum est, vetustissimos codices æque ac versiones primis Christianismi temporibus confectas et Patrum sive græcorum sive latinorum commentaria in singulis quidem verbis et phrasibus sæpissime, interdum etiam in sententiarum numero, inter se dissidere; in summa autem rei, nimirum in enarrandis christianæ religionis originibus, in tradenda doctrinæ formula, et in exponendis argumentis, quibus Christus et Apostoli doctrinæ suæ veritatem comprobarunt, in his igitur summum esse omnium consensum; nec ea, in quibus codices, versiones ac Patres inter se dissonant, sic esse incerta, ut quid præferas plane nescias; verum ex criticæ artis regulis alia certo, alia probabili ratione posse definiri; quæ autem restant dubia et ulterius examen aut plurium testium, quam produci adhuc potuerunt, assensum desiderant, ea rei summam haud attingere ac, si pauca forsan loca excipias, nullius fere esse momenti. Cæterum quicquid ad sacri codicis integritatem tuendam, puritatemque textui sacro restituendam pertinet, leve videri debet nemini. Quodsi enim in emaculandis Ciceronis aut Terentii scriptis non sine laude versata est tot doctorum virorum diligentia, nec quisquam tam ineptus est et impudens, ut triobolarem editionem horum auctorum quamcunque æquiparet optimis editionibus a summis criticis incredibili labore emendatis: quanto magis summa contentione conjunctisque criticorum studiis enitendum est, ut sacrorum librorum editio tandem aliquando extet, in omnibus, minimis etiam, quantum fieri potest purissima, et a mendis quibuscunque, levioribus æque ac atrocioribus expurgata.

SECTIO II.

CONSILIUM, QUOD IN ADORNANDA HAC EDITIONE SECUTUS SUM, DECLARATUR.

Propositum mihi erat, talem procurare Novi Test. editionem, quæ universi apparatus critici, per tot grandia caroque pretio redimenda volumina dispersi velut epitomen ita sisteret, ut non solum tironibus sufficere et apud eos, qui majoribus illis editionibus criticis ac lectionum variantium collectionibus carent, harum vicem quodammodo explere posset, verum viris etiam doctis, quibus non semper omnes istos libros, tametsi ad manus sint, evolvere commodum est, uno obtutu conspiciendam præberet eorum summam, quæ sparsim in tot voluminibus de lectionis varietate et de testibus, quorum fide lectio quæque nititur, annotata reperiuntur. Hac enim ratione effecturum me esse sperabam, ut artis criticæ, quatenus circa Novi Test. textum versatur, incenderetur studium atque acueretur.

Quum academico munere ipse fungar ac jam per quinque lustra et quod excurrit exegeticis in Novum Test. prælectionibus quotidie vacarim, non animadvertere non potui, quibus rebus docta et accurata librorum sacrorum interpretatio, apud academicæ præsertim disciplinæ alumnos, sive impediatur sive promoveatur. Dudum igitur intellexi, opus esse, inter alia adminicula, Novi Test. editione, quæ textum a mendis nimis apertis purgatum exhiberet et ita adornata esset, ut quantum satis esset criticarum illustrationum interpretationi facile ac sine temporis dispendio adspergi posset; quæ scilicet potiores lectionis varietates una cum auctoritatibus testium ob oculos poneret, ac editoris de ipsis judicium perspicue, sed brevissime et modeste, indicaret. Cum enim justa atque accurata interpretatio crisi nullo modo carere possit, juvenes academici, ad Novi Test. intelligentiam adducendi, artis criticæ elementis mature imbui debent. Etsi enim lubenter do atque largior, *penitiorem* critices scientiam non *omnibus* religionis publicæ ministris esse necessariam, sed alia esse, quæ, cum hac comparata, ipsis utiliora et scitu magis necessaria

sint; negari tamen non potest, a) omnes futuros christianæ religionis doctores, cuicunque ecclesiasticæ provinciæ administrandæ destinati sint, mature liberandos esse a vanis atque præconceptis opinionibus, quæ accuratam *intelligentiam* et justum *usum* Scripturæ Sacræ impediunt. Hoc vero absque aliqua criticarum rerum notitia obtineri posse, nemo profecto affirmabit doctus et prudens. Porro dandum mihi esse puto, b) vix ullam esse rem, quæ ad torporem ex animis juvenum academicorum excutiendum tam sit apta; quæ ad grammaticam interpretationem, hoc est eam, quæ unice nomine hoc digna est, tantopere ipsos alliciat, et invitet, ut quid in interpretando vires valeant experiantur; quæ denique ad animos a literis verbis ac phrasibus (incertis sæpe ac dubiis) avocandos ad res sub istis latentes tam accommodata sit, quam sobrius genuinæ criseos usus. Præterea concedendum mihi esse autumo, c) multos esse N. T. locos in vulgaribus editionibus indubie corruptos, quorum vera interpretatio neque inveniri neque satis confirmari possit, absque criseos usu; atque d) tales summa animorum contentione agitatas esse inter criticos super locis quibusdam v. c. Act. 20, 28. 1 Tim 3, 16. 1 Joh. 5, 7. lites, quæ a nullo christianæ religionis publico administro prorsus ignorari debeant. Ut vero de hujusmodi controversis et cum dogmatum systemate propius conjunctis locis eorumque genuina lectione judicare recte possis, a facilioribus et minoris momenti locis, in quibus expendendis animum a partium studio liberum facilius servamus, initium faciendum est. Adde e) lectionum variarum collectionem quasi glossarii loco esse, in quo innumeræ interpretationes antiquissimæ, et inter has multæ bonæ, lateant; et tandem f) in tanto juvenum academicorum numero plures semper esse erectioribus ingeniis præditos, ad altiora tendentes, et majoribus rebus in republica literaria et christiana gerendis aptos. Hos igitur negligemus, ne forte alii plus discant, quam ad infimam plebem in primis religionis elementis erudiendam requiritur? Hæc mecum reputans, editionem hanc ita adornandam esse censui, ut doctores academici promtam in ea reperirent materiam, e qua pro suo quisque consilio quæ suis auditoribus necessaria aut utilia judicaret, deligere posset, nec perscrutandis tot aliis libris tempus terere cogeretur; auditores autem haberent, unde, quæ ad crisin spectantia a doctoribus tradita accepissent, rectius intelligere, memoriæ altius imprimere, immo, positis tirocinii rudi-

mentis, dijudicare ac amplificare possent.—Verum non solis academicis usibus editionem accommodare, sed omnia, ut jam dixi, complecti volui, quæ viris doctis quibuslibet, in genuinam sacri textus lectionem inquirentibus, neque tamen animo toto et studio omni in crisin incumbentibus, sufficere posse viderentur.

Ut omnium, quibus prodesse cupiebam, commodis pro virili inservirem, *primo* textum a mendis quantum fieri posset purgatissimum exhibere studui. Cum enim supra sectione I. declaratum sit, textus vulgo recepti prorsus nullam esse auctoritatem, atque vel ex ipsa originum ejus enarratione patescat, a vitiis immunem eum esse nullo modo posse, doctorum virorum reprehensionem promeruissem, si superstitiosa antiquiorum editionum reverentia cohiberi me passus essem, quo minus maculas, quibus vulgarem textum deturpatum esse cernerem, abstergere tentarem. Ea autem, ut par erat, in hoc negotio modestia usus sum, ut nil secundum meas aliorumve conjecturas refingerem, nec quidquam, quod vetustorum et gravium testium auctoritate defendi non posset, in textum reciperem, ac sicubi vel unicam literulam mutassem, lectores in margine de facta mutatione admonerem. Cujusvis enim arbitrio permittendum esse putavi, utrum mecum sentire, an lectionem e textu in marginem a me amandatam postliminio in textum reponere maluerit. Regulæ, quibus in æstimandis lectionibus constituendoque textu me adstrinxi, exponentur, quantum horum prolegomenorum brevitas permittet, sectione III; easque sedulo a me observatas, nec quidquam, nisi testimoniis et argumentis omnibus in utramque partem diligenter expensis, innovatum esse, intelligent, qui *commentarii critici in græcum Matthæi textum* specimina tria, totidem programmatis publico Academiæ Jenensis nomine annis 1794. 1795 et 1796 a me conscripta Deoque volente porro continuanda, conferre volent. Spero equidem ac confido, doctos et æquos criticos* deprehensuros esse, et certioribus regulis conformatam et puriorem esse nostram sacri textus recensionem cæteris, quotquot adhuc

* Indoctorum aut iniquorum judicia contemnere licebit. Præterea criticus sit oportet, qui de hoc rerum genere sententiam ferre sustinet. Criticis autem a judicando nomen inditum esse constat. Qua propter cui judicii deest subtilitas atque acumen, tametsi sexcentos codices græcos manuscriptos sive excerpserit sive totos transscripserit, criticus alio sensu appellari nequit, quam quo lucum a non lucendo dictum esse grammatici quidam perhibuerunt.

prodierunt. Vix vereor, ne temere a textu vulgari recessisse me, aut nimis pronum ad emendandum fuisse, pronuntient periti arbitri. In iis, quæ immutavi, vix multos criticos a me dissensuros esse opinor. Longe plures, ni fallit conjectura, multa, quæ mutanda fuissent, intacta a me esse relicta, vituperabunt. Ego vero ingenue fateor, nullam mihi innotuisse lectionem variantem alicujus momenti *, quæ vulgari præferenda videri posset, quin aut in textum a me recepta aut in margine saltim interiori indicata ac pro suo merito commendata sit. Sæpe Origenes aliique Patres antiquissimi, vel versiones veteres, vel codices pauci quidem sed eximii vulgarem lectionem defendebant contra plerorumque codicum manuscriptorum speciosam auctoritatem. Sæpe etiam eæ regulæ criticæ, quarum summam sequens sectio exhibebit, lectionem in textu ut retinerem suadebant, quam eliminandam esse alii arbitrati sunt critici, ad codicum singulorum ingenium, ad recensionum inter se affinitates ac discrimina, et ad interna veritatis indicia, genuinis lectionibus velut impressa, minus attenti. Neque tamen obsto, quo minus alii de lectionibus singulis aliter judicent textumque aliter constituant. Ut enim vulgarem textum mihi obtrudi non patior, ita nec meam recensionem, quæ *meum* tantummodo de lectionibus variantibus judicium declarat, cuiquam obtrudere cupio. Ac quemadmodum Bengelii recensio longe præstantior Elseviriana fuit, et textus in priore mea editione expressus Bengeliano, ni fallor, fuit emaculatior, hæcque altera editio priorem illam nonnullis in locis corrigit: ita post me alios in textu primitivæ puritati restituendo ulterius progressuros, nævosque adhuc superstites abstersuros esse spero. Quodsi enim in edendis profanis auctoribus græcis et latinis summum perfectionis fastigium nullus editor ita attigit aut unquam attinget, ut nihil restet ab aliis emendandum aut expoliendum, textus etiam Novi Test. a nemine potest, decreto quasi æternum valituro, sic constitui, ut omnes bene de ejus puritate merendi viæ

* In articulis, in nominibus κύριος, ἰησοῦς etc. permutatis aut adjectis, in ὅτι, λέγων, ac in pronominibus αὐτοῦ, αὐτῷ etc. omissis vel additis, in particulis καὶ, δὲ, οὖν, nectendis narrationis partibus unice destinatis, et in aliis hujus generis lectionibus nullius momenti, plura fortasse mutari a me potuissent; sed in ponderandis atque cum pulvisculo excutiendis talibus minutiis, sensum orationis nullo modo attingentibus, diligentia editoris, tametsi ferrea, tandem frangitur. Haud pauca tamen hujus generis, quæ in priore editione intacta manserant, jam correxi.

posteris præcludantur. Cum enim eodem, quo profanorum librorum textus, modo per audaculos aut indoctos scribas propagatus sit, consequitur, de ipsius emendatione idem valere, quod in emendandis profanis auctoribus locum habere, omnes fatentur. Etsi vero ab eo quo enitimur culmine adhuc me abesse probe scio, absque arrogantia tamen confirmare me posse puto, textum qualicunque mea opera a mendis saltim gravioribus et sensum ipsum adficientibus purgatum esse. Causæ vero, cur nonnulla aliis perficienda relinquere deberem, nec omnia, quæ ipse vellem ac optarem, præstare possem, præter virium mearum tenuitatem, hæ potissimum sunt: 1) collati quidem sunt tot codices græci manuscripti, ut eorum copia pæne obruantur critici. Sed multi ex ipsis, et inter hos non pauci egregii, v. c. Wetsteniani 11. 13. 17. 22. 28. 33 etc. vel in selectis tantum locis inspecti vel cursim pauloque negligentius excussi sunt. Sine dubio cum præstantissimis libris hi persæpe consonant, ubi de eorum consensu tacent variantium lectionum collectores. Atqui si de talium codicum consensu mihi certo constitisset, lectiones passim in textu reposuissem, quas, ut nunc comparata res erat, in margine tantum interiore notandas esse putavi. 2) Versiones veteres critico tantum auxilii nondum præstant, quantum possent et deberent. Syriacæ novam editionem, ad antiquissimos et optimos codices manuscriptos ab artis criticæ perito diligenter conformatam, desideramus. Armenam editam a melioribus libris manuscriptis passim discrepare, et recentiori textui græco adaptatam esse, suspicor. Sahidicæ et Syræ hierosolymitanæ fragmenta tantum edita sunt. Arabicæ, quæ raro in variantium lectionum collectionibus laudantur, denuo conferri debent. Slavonici codices antiquiores, hic ibi delitescentes, digni sunt, qui sedulo examinentur. Quin latinæ adeo versionis antiquioris codices in bibliothecis latere videntur, quos qui excuteret, rem criticis faceret gratissimam. 3) Patrum opera partim negligentius, saltim quod ad loca Novi Test. in ipsis laudata attinet, edita, partim non satis diligenter ab iis, qui lectionis varietatem ex illis decerpsere, collata sunt. Si uti mihi licuisset e scriptis omnium Patrum græcorum v. c. Athanasii, Cyrilli alex., Basilii, Gregoriorum etc. excerptis talibus et ita conformatis, qualia sunt quæ ex Origenis scriptis in Symbolarum criticarum tomo altero ipse dedi: facilius haud paucas difficultates superare potuissem. 4) Quomodo ab alexandrina textus sacri recensione occidentalis, et ab utraque constantinopolitana

differat, discernere quidem valemus; verum recensionis cujusque origo, habitus primitivus, ac vicissitudines, quas quæque procedente tempore subiit, nondum ita declarari potuerunt, ut nihil indagandum restet; quo fit, ut nonnullis in locis, ubi in diversis recensionibus lectiones occurrunt dissonantes vetustateque pæne pares, quænam earum genuina sit, ad liquidum perduci vix queat, donec ea, quæ modo desiderabam, unitis complurium doctorum virorum studiis, perfecta erunt; id quod ante effici haud poterit, quam excerpta e Patrum scriptis nanciscamur uberiora et accuratiora. 5) Codicum notatu digniorum, v. c. græcolatinorum et eorum, qui latinizantes olim putabantur, indolem etsi studiosius explorarunt recentiores critici, sunt tamen in hoc librorum genere interdum mala adeo mixta bonis, interpolationesque in præstantissimis codicibus passim occurrunt tam singulares et explicatu, unde ortæ sint, tam difficiles, ut futurorum criticorum diligentiæ et acumini haud pauca adhuc extricanda sint relicta.—Quæ omnia qui secum reputabit, intelliget, admodum imperitos esse vel valde iniquos qui Novi Testamenti græci editionem jamjam postulant omnibus numeris absolutam, in qua nulla occurrat lectio, quin extra omnem dubitationem posita sit. Quod quidem si modo unquam, certe nunc præstari nondum potest.—Neque tamen hoc ita accipiendum est, uti indoctos nonnullos nuper interpretari id legimus, qui cum non satis intelligerent, quod traditum ab aliis accepissent, scilicet Millii, Wetstenii aliorumque collectiones lectionum variantium a varii generis nævis immunes non esse, hinc effici posse autumarunt, crisin Novi Test. esse omnino dubiam et incertam. Qua vana opinione tirones ne decipi se patiantur, tenendum esse monemus, a) pleraque collectorum peccata omittendo esse commissa. Multæ lectiones a vulgaribus discrepantes latent in codicibus, versionibus et Patribus, a collectoribus neglectæ. Plerumque, ubi pro lectione aliqua variante decem laudantur testes, viginti laudari potuissent, si omnes accuratissime fuissent examinati. Ridiculi igitur sunt, qui huncce defectum Millianæ, Wetstenianæ aliarumque collectionum obtendunt, ut criticos a mutando textu vulgari deterreant. Nisi enim isto defectu laborarent collectiones illæ, multis locis, quæ nunc quidem intacta relinquimus, receptam lectionem essemus immutaturi. b) Perraro collectionum istarum auctores sic peccarunt, ut codicibus versionibus aut Patribus lectiones affingerent, diversas ab iis, quæ vere in ipsis ex-

tant. Confidentius hac de re loqui possum, cum multos codices, olim a Millio vel Wetstenio collatos, denuo examinarim; multa reperi ab illis viris prætermissa, pauca perperam prolata. c) Antiquiores et præstantiores codices plerique, quorum præ aliis magna est auctoritas, a compluribus viris doctis iterato collati sunt. Errata priorum posteriores correxerunt. d) Sicubi emendandum aliquid restat, perito critico parum negotii in constituendo textu facere id potest. Nam nulli codici tantum tribuet, ut sola ipsius auctoritate, nisi alia accedant sive testimonia sive argumenta, quidquam innovet. Singulares unius codicis lectiones, perperam recteve prolatas, parum curans, hoc potius spectabit, quænam primitiva fuerit cujusque testium familiæ ac recensionis cujusque lectio.—Hæc hactenus de qualicunque meo textum a gravioribus mendis purgandi tentamine.

Secundo, consilium, quod in adornanda hac editione sequebar, postulabat, ut præter lectiones, me quidem judice, genuinas et in textu a me repositas, eas etiam notarem ac sejunctim a cæterarum turba Lectoribus conspiciendas præberem, quas, licet haud præferendas receptis judicarem, his tamen vel æquiparandas vel suppares vel inferiores quidem, attamen non prorsus spernendas esse censerem, vel aliis saltim criticis, nec sine aliqua veri specie, probabiles visas esse intelligerem. Diversos ergo probabilitatis gradus, præeunte quodammodo in hac ἀκριβείᾳ Bengelio, distincte adhibitisque siglis nonnullis, significavi. Siglis autem uti, quam verbis meum de lectione quavis notabili judicium in notis declarare malui, partim, quia siglæ facilius Lectorum in oculos incurrunt, partim etiam, quia verbis, quid de quaque lectione statuerem, exposituro, verendum fuisset, ne in nimiam molem volumina excrescerent.

Tertio, variantium lectionum syllogen textui subjicere decrevi talem, quæ consilio meo, quod supra explanavi, convenientissima videretur. Cum editionem procurare vellem mole sua haud incommodam facileque parabilem, *brevitati*, quantum fieri posset maxime, studendum fuit. Verum simul cavendum erat, *ne ulla lectio notatu digna prætermitteretur*, quæ ab anterioribus editoribus indicata esset, aut aliunde mihi innotuisset. Notatu autem dignas judicabam lectiones omnes, quæ vel ipsæ non essent improbabiles, vel ad genuinam lectionem ab interpolationibus facilius discernendam conferre aliquid possent, vel ad illustran-

dam textus græci historiam cognoscendamque tum recensionum antiquarum tum insigniorum familiarum * codicum indolem alicujus momenti esse viderentur, vel in præstantioribus libris compluribus inventæ essent, vel in editiones nonnullas † irrepsissent, vel sensum insigniter immutarent, vel denique declarandis loquendi formulis ab auctoribus sacris usurpatis quodammodo inservire possent. Consulto quidem nullam omisi lectionem ‡, quam ad unam alteramve modo enumeratarum classium pertinere censerem. Facile vero non solum prævideo, de lectionum quarundam momento aliter judicaturos esse viros doctos nonnullos, sed largior etiam, fieri potuisse, ut oculorum meorum mentisve aciem effugeret aliquid, notatu haud indignum. Sed neutrum horum cavebit mortalium quisquam, qui censum tot myriadum lectionum variarum instituere et collectiones cunctas ad crisin Novi Test. spectantes in *epitomen* redigere tentabit. Si aliis post me continget tam esse felicibus, ut omnino omnibus satisfaciant, ultro ipsis gratulabor. Equidem præstiti, quod potui. Ut vero lectiones notabiles *omnes* exhiberet sylloge mea, sed arctissimo quo fieri posset coagmentatas spatio, ratione jam uberius describenda efficere studui: 1) nullam neglexi variarum lectionum collectionem, sed ex omnibus decerpsi, quæ notatu haud indigna existimarem. Diligenter excussi editionem Novi

* Singulorum codicum ingenio declarando nostra sylloge destinata non est nec esse poterat. De cujusque enim codicis indole accuratissime judicaturus, *omnes* lectiones in eo obvias expendere debet; nobis vero, quippe qui apparatus critici breviarium exhibere vellemus, *selectas* tantum lectiones promere licebat. Quare, qui omnes corruptiones in codice v. c. cantabrigiensi occurrentes cognoscere cupit, fontes, e quibus hausimus, ipse adeat. Attamen cum sedulo ea colligeremus, quibus diversarum recensionum ingenium et familiarum, in quas codices omnes dispescuntur, indoles illustrari posset, viam simul paravimus, ut de singulis etiam codicibus, saltim de insignioribus, quos nominatim semper laudavimus, facilius jam judicari queat. Cæterum nullius codicis vitia de consulto me celasse aut dissimulasse, satis inde patet, quod innumeros gravissimosque errores, in iis commissos codcibus, quos cæteroqui magni facio, velut BCDL. 1. 13. 33. 124. 157. etc. ingenue indicavi.

† Lectiones nullius momenti in una tantum paucisve editionibus obvias, neglexi.

‡ In prioribus Evangelii Matthæi capitibus paulo parcior in proferendis fui lectionibus. Cum enim primum operi manus admoverem, sperabam, effecturum me esse, ut posterioris hujus æque ac prioris editionis tomi duo uno volumine, quamvis spissiore, possent compingi. Simulac vero tres quatuorve plagulæ typis essent exscriptæ, sensi, tam angustis limitibus opus contineri haud posse. Frena igitur paululum relaxavi.

Testamenti Millianam *, Bengelianam, Wetstenianam, Matthæianam, Alterianam †, Birchianam. Præterea iis etiam usus sum, quæ ad augendum apparatum criticum contulerunt Knittelius,

* Usus sum editione Milliana posteriore, a Kustero locupletata. Ubi vero dubitatio aliqua suboriebatur, priorem Millii editionem et Waltoni adeo variarum lectionum syllogen consului. Si Wetstenium a Millio dissentire, aut apud Millium testem a Wetstenio omissum produci animadverterem, ad Millium Wetsteniumve diserte in notis provocavi. Neque tamen singulos Wetstenii numeros cum singulis Millii siglis comparavi. Hoc enim labore annos aliquot, utilioribus negotiis impendendos, perdidissem; nam fructus inde sperandus operæ neutiquam fuisset pretium. Perinde enim est, utrum sexaginta an quinquaginta codices pro lectione aliqua laudes. Si lectio bonitate sua nativa commendatur, testesque adsunt graves, vetusti et e diversis familiis oriundi, pauci sufficiunt; sin minus, numerus codicum gregariorum quantumvis magnus nil prodest.—In prioris editionis præfatione pag. 17. monueram, incertam esse eorum rationem, qui Wetstenium e Millio corrigere instituunt; extare enim in bibliotheca bodleiana exemplar editionis Millianæ, cujus margini multæ additiones et correctiones, Millii manu, illitæ sint; harumque emendationum partem non exiguam Wetstenium videri in usus suos convertisse. Sic statuebam, antequam editionem Millii primam nactus essem, et cum ea conferre possem, quæ e bodleiano exemplari decerpseram. Nunc vero, re penitius pervestigata, video, a) Wetstenium bodleiano exemplari usum non esse, b) collectionem Wetstenianam cum suppleri tum passim etiam emendari posse e bodleiano exemplari et ex appendice primæ Millianæ editioni adjecta, c) exigui fere momenti esse correctiones ex istis fontibus derivandas, d) supplementa vero, quæ peti inde queant, non esse contemnenda, e) Millium iis tantum locis e Wetstenio corrigi posse, ubi dissonant inter se in proferendis lectionibus talium codicum, quos a Wetstenio denuo collatos, saltim inspectos, fuisse scimus. Confer hac de re, si lubet, Symbolarum mearum criticarum tom. I. præfat. et pag. 243.

† Cum Alterus libros vindobonenses manuscriptos non cum textu recepto, sed cum Lambecii primo codice, (mihi 218) quem totum typis exscribendum dedit, contulerit, ac præterea loci cujusque lectiones, quas in codicibus suis repererat, non uno obtutu simul conspiciendas præbuerit, verum cujusque codicis lectiones omnes, secundum librorum sacrorum et capitum seriem dispositas, singulatim exhibuerit, mox animadverti, multa cautione opus esse, ne in excerpendis hisce lectionibus sæpenumero erretur. Itaque codicis lambeciani 1 textum, typis excusum cum vulgari comparavi, et una cum lambeciana lectione simul receptam notavi. Hoc peracto, curavi, ut singulorum codicum vindobonensium lectiones in loculos, quos velut assignassem, inferrentur, sicubi autem dissonantiam vindobonensis textus a vulgari indicassem, numeri vindobonensium codicum, e quibus nulla ab Altero notata esset varietas, ad vindobonensis textus lectionem adponerentur. Sic spissum opus Alterianum, quantum quantum est, transscribi et in novum ordinem redigi debuit; et ex hoc demum apographo lectiones vindobonensium codicum in meam lectionum variantium syllogen transfudi. Præterea, cum de consensu cæterorum vindobonensium codicum cum lambeciano primo, hoc est cum textu Alteriano, aliunde non constet, quam e silentio Alteri, nullam lectionis varietatem tali loco laudantis; ego vero observassem, Birchium e lambecianis codicibus v. c.

Treschovius, Dœderleinius, Michaelis *, Eichhornius, Matthæi †, Georgius, aliique ‡. Porro codicum alexandrini et cantabrigiensis apographa, typis jam exscripta, denuo examinavi, perperam a Wetstenio prolata correxi, omissaque supplevi. Hisce omnibus addidi denique, quæ ipse olim, cum anglicanas gallicanasque bibliothecas adire mihi liceret, collegeram ||. Versionum vetustarum lectiones excitavi e Millio, Bengelio atque Wetstenio, collatis tamen iis, quæ Bodius, Storrius, Whitius, Adlerus, Woidius, Münterus, Georgius et alii suppeditarunt, haud paucis etiam e propria observatione sive additis sive correctis. Versionum armenicæ et slavonicæ novis collationibus uti mihi licuit, quas humanissime mecum communicarunt Bredenkampius et Dobrowskius, quibus Viris permultum se debere Lectores sciant. Lectiones Vulgatæ atque codicum qui antiquissimam translationem latinam, qualis ante Hieronymi emenda-

e Lamb. 31. (mihi 124) nonnunquam lectiones enotasse discrepantes, ubi Alterus silet: hæc res ne fraudi esse posset Lectoribus, nec argumento mere negativo, quod vocant, plus roboris tribueretur, quam inesse ei potest, studui hac cavere ratione, ut codicum, quorum consensus cum Lamb 1. e solo Alteri silentio colligitur, numeros, parenthesi inclusos, adjicerem numero 218, lambecianum 1. indicanti. Exempla vide Matth. 2, 9. not. r. cap. 3, 4. not. r. cap. 15, 25. not. d.

* Præter excerpta e variis codicibus, *bibliothecæ orientali* inserta, usurpavi etiam exemplar Novi Testamenti Wetsteniani, cui sua manu Michaelis varias adsperserat notulas, quarum passim in scriptis suis mentionem fecit. Sed exegetici ac philologici fere argumenti sunt istæ annotationes manuscriptæ; quæ ad crisin spectant et ad augendum apparatum criticum facere possunt, perpaucæ sunt et valde leves.

† Excerpta ex Evangeliario Gothano seorsim edidit Lipsiæ, 1791.

‡ E codicum catalogo, ad calcem horum prolegomenorum adjiciendo, patebit, unde lectiones codicis cujusque hauserim. Subsidiorum, quæ quidem publici juris facta sint, nullum neglectum a me esse spero.

|| Codicum a me examinatorum descriptionem una cum lectionibus omnibus, quas ex ipsis collegi, exhibent mearum Symbolarum criticarum tomi duo. Solum vero codicem Wetstenianum L seu Stephani η, (exceptis tamen Matthæi capitibus 8—18) totum perlegi; reliquos ita tractavi, ut vel textus particulam aliquam curate conferrem, vel loca tantum insigniora percurrerem. Neque enim corradendis novis lectionibus inhiabam, sed id potius agebam, partim, ut investigarem, quanam fide hac diligentia Millius Wetsteniusque in conferendis codicibus versati sint, partim, ut experirer, utrum inter libros manuscriptos nondum collatos multi reperirentur, præstantioribus codicibus jamjam cognitis, quales sunt CDL, similes. Scopum, quo tendebam, utrumque attingere poteram cursoria librorum MSS. perlustratione.—Hæc, de quibus uberius in Symbolis illis exposui, heic paucis repetenda erant, ut criminationes retunderem nonneminis, qui, cum multis in locis de codicum et Evangelistariorum a me tractatorum lectione nihil in editione mea annotatum videret, negligentiæ aut malæ fidei me accusavit.

tionem fuerat, sistunt, curate excerpsi e Sabatierio et Blanchinio, nec neglexi supplementa a Dobrowskio, Altero, Sanftlio, aliisve prolata. Tandem Patrum allegationes desumsi quidem e Millii, Bengelii, Wetstenii itemque Matthæi editionibus, et quod ad latinos attinet e Sabatierio; verum haud pauca ab his prætermissa ipse addidi. In primis vero lectiones in græcis Origenis operibus occurrentes, diligenter a me collectas*, sedulo notavi. Complectitur ergo mea editio summam eorum omnium, quæ a tot viris doctis ad eruendum textum Novi Test. genuinum incredibili labore collecta sunt, et per tot volumina adhuc fuerunt dispersa. Nam conjecturarum etiam, quibus textum mendosum hic ibi emendari posse autumarunt critici, quædam saltim specimina dedi, ne in hoc quoque criseos genere ingenii judiciique virium exercendarum occasio tironibus deesset. Cum vero conjecturæ in N. T. pleræque solis auctoribus suis placuerint, paucas tantum, exempli causa, attuli. 2) Prætermisi lectiones, quæ non nisi in paucis iisdemque junioribus codicibus occurrunt; quæ aperte e locis Evangelistarum parallelis ductæ sunt; quæ e lectionariis in textum irrepserunt; quæ ad orthographiam, nominum præsertim propriorum, pertinent; quæ ad vocabulorum ordinem spectant, (exceptis tamen iis locis, in quibus vel sensus pendet ab ordine verborum, vel unum alterumque vocabulum eo quod sedes ejus incerta est, suspectum redditur, vel denique optimi codices in ordine a recepto diverso conspirant;) formas vocabulorum inusitatas, in vetustissimis codicibus crebro occurrentes, v. c. εἶπαν, ἐλάβοσαν, χεῖραν, τρίχαν etc.; articulum, participia λέγων et ἀποκριθεὶς, nomina ἰησοῦς seu ὁ κύριος, pronomina αὐτῷ seu αὐτοῖς post εἶπεν et similia verba, αὐτοῦ post μαθηταὶ, verbum substantivum ἐστὶν, particulas ὅτι, καὶ, γὰρ, δὲ, οὖν, et hujus generis plura sexcenties a librariis vel adjecta vel detracta; vocabula quædam sæpissime in codicibus permutata, v. c. ἰησοῦς, κύριος et χριστὸς, θεὸς et κύριος, μαθηταὶ et ἀπόστολοι, ἀναστῆναι et ἐγερθῆναι, λέγει et εἶπεν, οὐρανῷ et οὐρανοῖς, καὶ ἐγὼ et κἀγὼ, καὶ ἐὰν et κἂν, ἐὰν et ἂν, αὐτῶν et ἑαυτῶν, μοῦ et ἐμοῦ, ἃ et ὅσα, ὡς et ὥσπερ, ἔλεος et ἔλεον, εὐδόκησα et ηὐδόκησα, καὶ ἀκούσαντες et ἀκούσαντες δὲ, ἐλθόντος αὐτοῦ et ἐλθόντι αὐτῷ, ἀπεκρίθη καὶ et ἀποκριθεὶς, et similia multa. Talium varietatum mentionem non feci, nisi vel in codicibus re-

* Locos Novi Test. omnes in scriptis Origenis, quæ græce supersunt, laudatos accurate recensui tomo 2. Symbolarum critic.

pertæ essent permultis aut in præstantioribus saltim nonnullis; vel causæ adessent, cur lectio nullius alioqui momenti isto tamen loco notari mereretur. Nonnulla etiam, sæpius recurrentia, semel tantum, ubi primum occurrebant, indicavi, velut καφαρναοὺμ pro καπερναοὺμ, ναζαρὲθ pro ναζαρὲτ, βηθσαϊδὰν pro βηθσαϊδὰ, σκαριώτης pro ἰσκαριώτης, ἔνατος pro ἔννατος, ῥάκος pro ῥάκκος, etc. Mera et manifesta librariorum sphalmata neglexi, nisi singulares ob causas commemoranda essent. 3) Non omnes promiscue codices nominatim excitavi, sed solos antiquissimos et insigniores; cæterorum juniorum aut minoris pretii librorum, in lectione allata conspirantium, numerum tantum summatim indicavi. Interdum enim 60, immo 100 codices laudandi fuissent, quorum recensus, absque ullo Lectorum commodo, dimidiam paginam implevisset. 4) In proferendis et signandis lectionibus variantibus ea usus sum ratione, quæ plurima admitteret compendia. Nempe verba textus, ad quæ spectat lectionis varietas, haud repetii in notis, ut Kusterus, Wetstenius, Birchius et Matthæi fecerant, sed, Millium imitatus, literulas latinas in textu iis adposui vocabulis, quorum lectiones discrepantes notæ exhibent. Nec codicum laudavi nomina, v. c. Alex. Vatic. 1209. Paris. 9 seu Reg. 9, Cant. etc. sed, præeunte Wetstenio, codices unciali charactere conscriptos literis majusculis, ABCD etc. cæteros numeris, 1. 2. 3. 4 etc. signavi. Si enim codicum nomina, licet breviata, voluissem excitare, verendum erat, ne notarum amplitudine paginæ sic turgescerent, ut in singulis vix duobus textus versiculis locus esset futurus. Quod ad codices a Wetstenio et Matthæi usurpatos, retinui numeros et siglas, quibus uterque editor usus est; cæteris codicibus omnibus, etiam Alterianis et Birchianis, novas siglas ipse imposui. Tandem in allegandis etiam versionibus ac Patribus, indicandisque aliis rebus, quarum mentio sæpius in notis facienda erat, similiter scribendi adhibui compendia. Rogo autem Lectores, ne inique ferant molestiam, quam siglarum multitudo iis forsitan afferet, qui hisce compendiis nondum adsueti sunt. Accedente usu*, cunctarum siglarum vim perbrevi tempore memoria tenebunt. Interim secum reputent velim, alia ratione efficere me

* Ut lectores omnium siglarum, numerorum et scribendi compendiorum in hac editione adhibitorum vim et significationem facile ac cito, quoties opus erit, invenire possint, eorum catalogum, justo ordine dispositum, addita uniuscujusque perspicua explicatione, infra exhibebo.

prorsus non potuisse, ut unicum modicæ magnitudinis volumen complecteretur quicquid notatu dignum e quadringentis circiter codicibus, et e tot versionibus ac Patribus ad græcum Evangeliorum textum critice illustrandum protulissent tot Novi Test. editores lectionumque variantium collectores.

Quarto, quamquam sperare ausim, posse editionem meam cæterarum omnium vices quodammodo explere, neutiquam tamen anteriores editiones criticas antiquare aut e manibus studiosorum extorquere volui. Has cum nostra comparare utique debent, qui criseos studio toti se dedunt, aut genuinam loci cujusdam lectionem curiose ita investigare instituunt, ut nihil negligant eorum, quæ viri docti ad talis loci textum sive vindicandum sive emendandum unquam protulerint. Suppeditant illæ editiones ac collectiones cum plures variantes lectiones, consulto a me omissas, tum testium summatim a me laudatorum singula nomina, tum etiam varias editorum de rebus ad crisin pertinentibus animadversiones et disputationes.

Tandem *quinto*, ne quis consilium meum in adornanda lectionum variantium sylloge perperam interpretetur, repetendum hic esse censeo, quod in prima jam editione professus sum, nimirum minus me sollicitum fuisse de augenda et a mendis purganda lectionum ab aliis collectarum farragine, quam de rite adhibendis hisce collectionibus. Nemo quidem, qui meam syllogen cum aliorum collectionibus comparare voluerit, inficias ibit, haud paucis in locis superatam a me esse superiorum collectorum diligentiam, ac in altera præsertim hac editione permulta a me esse addita ab aliis omissa, et correcta ab illis minus recte prolata. Sed nunquam promisi neque nunc promitto, collectionum istarum omnes sarcire defectus. Augmenta quæ dedi, ultro dedi, nec plura dare spoponderam. Impudentis autem est, alia aut majora a te exigere, quam tu, rationibus tuis subductis, præstare te velle professus es. At fuit tamen, qui, sicubi lectiunculam apud Chrysostomum vel alibi reperisset, a me haud indicatam, (sive ignorassem eam, utpote a nemine adhuc notatam, sive consulto etiam prætermisissem,) non sine singularis suæ diligentiæ ac fidei ostentatione me, qui e Patribus textum emendare promiserim, negligentiæ aut malæ fidei insimulare auderet. Sed non est, cur accusationi tam ineptæ ac iniquæ quicquam reponam.

SECTIO III.

CONSPECTUS POTIORUM OBSERVATIONUM CRITICARUM ET REGULARUM, AD QUAS NOSTRUM DE DISCREPANTIBUS LECTIONIBUS JUDICIUM CONFORMAVIMUS.

In ponderandis lectionibus inter se discrepantibus, cum lectionis cujusque bonitas interna, tum testium, qui pro lectione quaque producuntur, et gravitas et consensus spectari debet.

Insita sua *bonitate* commendatur lectio, quæ *vel* auctoris cogitandi sentiendique modo, stylo, scopo, cæterisque περιστάσεσι sive exegeticis, ut contextui, adjunctis, oppositis etc. sive historicis omnium convenientissima, *vel* ita comparata est, ut ea, velut primitiva, posita, facile intelligi queat, quomodo cæteræ lectiones omnes sive librariorum errore, sive scribarum, grammaticorum, commentatorum aut criticorum inepta sedulitate, progenitæ ex illa fuerint. Posterius genuinæ lectionis criterium ut in æstimandis textus Novi Test. lectionibus recte applicare possimus, ante oculos ponere nobis debemus, cum causas, quibus librarii quilibet in transscribendis exemplaribus quibuscunque in errores abripi poterant, tum scopulos, quibus ii præ aliis librarii facile adhærescebant, qui librorum Novi Test. apographis conficiendis operam dabant, tum in primis etiam, ingens discrimen, quo Evangelistarum Apostolorumque stylus ab optimorum auctorum græcorum scribendi genere distat. Hæc qui sedulo expendere voluerit, deprehendet, ex lege critica, quæ lectionem cæteris præferre jubet, e qua cæterarum ortus facillime explicetur, sequentes regulas derivari posse;

1) Brevior lectio, nisi testium vetustorum et gravium auctoritate penitus destituatur, præferenda est verbosiori. Librarii enim multo proniores ad addendum fuerunt, quam ad omittendum. Consulto vix unquam prætermiserunt quicquam, addiderunt quamplurima; casu vero nonnulla quidem exciderunt, sed haud pauca etiam oculorum, aurium, memoriæ, phantasiæ ac judicii errore a scribis admisso, adjecta sunt textui. In primis vero brevior lectio, etiamsi testium auctoritate inferior sit altera, præfe-

renda est, a) si simul durior, obscurior, ambigua, elliptica, hebraizans aut solœca est, b) si eadem res variis phrasibus in diversis codicibus expressa legitur, c) si vocabulorum ordo inconstans est et instabilis, d) in pericoparum initiis, e) si plenior lectio glossam seu interpretamentum sapit, vel parallelis locis ad verbum consonat, vel e lectionariis immigrasse videtur. Contra vero pleniorem lectionem breviori, (nisi hanc multi ac insignes tueantur testes,) anteponimus, α) si omissioni occasionem præbere potuit ὁμοιοτέλευτον, β) si id, quod omissum est, librariis videri potuit obscurum, durum, superfluum, insolens, paradoxum, pias aures offendens, erroneum, aut locis parallelis repugnans, γ) si ea quæ absunt, salvo sensu salvaque verborum structura abesse poterant, e quo genere sunt propositiones, quas vocant, incidentes, præsertim breviores, et alia, quorum defectum librarius, relegens quæ scripserat, haud facile animadvertebat, δ) si brevior lectio ingenio, stylo aut scopo auctoris minus conveniens est, ε) si sensu prorsus caret, ς) si e locis parallelis aut e lectionariis eam irrepsisse probabile est.

2) Difficilior et obscurior lectio anteponenda est* ei, in qua omnia tam plana sunt et extricata, ut librarius quisque facile intelligere ea potuerit. Obscuritate vero et difficultate sua eæ potissimum indoctos librarios vexarunt lectiones, a) quarum sensus absque penitiore græcismi, hebraismi, historiæ, archæologiæ etc. cognitione perspici non facile poterat, b) quibus admissis vel sententia, varii generis difficultatibus obstructa, verbis inesse, vel aptus membrorum orationis nexus dissolvi, vel argumentorum ab auctore ad confirmandam suam thesin prolatorum nervus incidi videbatur.

3) Durior lectio præferatur ei, qua posita, oratio suaviter leniterque fluit. Durior autem est lectio elliptica, hebraizans, solœca, a loquendi usu græcis consueto abhorrens, aut verborum sono aures offendens.

* Opus non erit, ut sæpe sæpius repetamus, lectiones, quas in se spectatas potiores esse judicamus, tum demum cæteris esse præferendas, si nonnullorum saltim testium vetustorum suffragiis commendentur. Quæ enim nullo teste idoneo, sed recentibus tantum et diobolaribus nituntur, in censum non veniunt. Quo vero pluribus lectio quæque nitet internis præstantiæ indiciis, eo paucioribus ad eam vindicandam opus est testibus. Usu igitur venire potest, ut tot tamque manifestis suæ bonitatis criteriis lectio aliqua præfulgeat, ut duobus testibus, dummodo ad diversas classes ac familias pertineant, immo unico, satis sit suffulta.

4) Insolentior lectio potior est ea, qua nil insoliti continetur. Vocabula ergo rariora, aut hac saltim significatione, quæ eo de quo quæritur loco admittenda esset, rarius usurpata, phrasesque ac verborum constructiones usu minus tritæ, præferantur vulgatioribus. Pro exquisitioribus enim librarii usitatiora cupide arripere, et in illorum locum glossemata ac interpretamenta (præsertim, si margo aut loci paralleli talia suppeditarent,) substituere soliti sunt.

5) Locutiones minus emphaticæ, nisi contextus et auctoris scopus emphasin postulent, propius ad genuinam scripturam accedunt, quam discrepantes ab ipsis lectiones, quibus major vis inest aut inesse videtur. Eruditi enim librarii*, ut commentatores, emphases amabant ac captabant.

6) Lectio, præ aliis sensum pietati (præsertim monasticæ) alendæ aptum fundens, suspecta est.

7) Præferatur aliis lectio, cui sensus subest apparenter quidem falsus, qui vero re penitius examinata verus esse deprehenditur.

8) Inter plures unius loci lectiones ea pro suspecta merito habetur, quæ orthodoxorum dogmatibus manifeste præ cæteris favet. Cum enim codices hodie superstites plerique, ne dicam omnes, exarati sint a monachis aliisque hominibus catholicorum partibus addictis, credibile non est, hos lectionem in codice, quem quisque exscriberet, obviam neglexisse ullam, qua catholicorum dogma aliquod luculenter confirmari aut hæresis fortiter jugulari posse videretur. Scimus enim, lectiones quascunque, etiam manifesto falsas, dummodo orthodoxorum placitis patrocinarentur, inde a tertii seculi initiis mordicus defensas seduloque propagatas, cæteras autem ejusdem loci lectiones, quæ dogmati ecclesiastico nil præsidii afferrent, hæreticorum perfidiæ attributas temere fuisse.

9) Cum scribæ proclives sint ad iterandas alieno loco vocabulorum et sententiarum terminationes easdem, quas modo scripsissent aut mox scribendas esse, præcurrentibus calamum oculis, præviderent, lectiones ex ejusmodi rhythmi fallacia facillime explicandæ, nullius sunt pretii.

* Librarios cum dicimus, et hic et alibi criticos simul ac codicum possessores intelligi volumus, qui in suis libris, e quibus alii deinceps exscripti sunt, vel ipsum textum immutarunt, vel margini saltim qualescunque suas animadversiones et emendationes illeverunt.

10) Hisce ad peccandum illecebris similes sunt aliæ. Librarii, qui sententiam, antequam scribere eam inciperent, totam jam perlegissent, vel dum scriberent fugitivo oculo exemplum sibi propositum inspicerent, sæpe ex antecedentibus vel consequentibus literam, syllabam aut vocabulum perperam arripuerunt, novasque sic lectiones procuderunt. Si v. c. duo vocabula vicina ab eadem syllaba vel litera inciperent, accidit haud raro, ut vel prius plane omitteretur, vel posteriori temere tribueretur, quod priori esset peculiare. Ejusmodi hallucinationes vix vitabit, qui libello paullo verbosiori exscribendo operam dat, nisi toto animo in hoc negotium incumbat; id quod pauci librarii fecisse videntur. Lectiones ergo, quæ ex hoc errorum fonte promanarunt, quantumvis vetustæ ac consequenter in complures libros transfusæ sint, recte rejiciuntur, præsertim si codices cæteroqui cognati ab hujus labis contagio puri deprehendantur.

11) E pluribus ejusdem loci lectionibus ea præstat, quæ velut media inter cæteras interjacet, hoc est ea, quæ reliquarum omnium quasi stamina ita continet, ut hac tanquam primitiva admissa, facile appareat, quanam ratione, seu potius quonam erroris genere, ex ipsa cæteræ omnes propullularint.

12) Repudiantur lectiones glossam seu interpretamentum redolentes, cujus generis interpolationes nullo negotio emunctioris naris criticus subolfaciet.

13) Rejiciendas esse lectiones, e Patrum commentariis aut scholiis vetustis in textum invectas, magno consensu critici docent. Sed habet hoc præceptum cautiones nonnullas, ad quas non satis attenti fuere, qui interpolationes tantum non omnes ex hoc potissimum fonte derivari debere pronuntiant, et non solum in codices græcos, etiam vetustissimos, nominatim in nostros ABCDL, verum in veterem quoque versionem latinam innumeras quavis pagina corruptiones e Patribus et scholiis græcis illatas esse contendunt. Equidem de universa hac causa quid sentiam, paucis exponam. a) Nullum codicem, quantumvis vetustum, ab interpretamentis et glossematibus immunem esse, largior. b) Fateor etiam, (quod dudum Millius aliique critici perspexerunt,) haud paucas hujus generis corruptiones e Patrum commentariis et catenis, codicum multorum margini adscriptis, fluxisse. c) Ejusmodi nævis juniores potissimum codices depravatos esse autumo; antiquissimos vero e Chrysostomo aut scho-

liis hodie superstitibus corruptos esse, negare licebit, donec (quod nemo adhuc præstitit,) invictis argumentis et exemplis sat multis nullamque exceptionem admittentibus contrarium probetur. Nam primo, non latent fontes alii, unde in antiquissimos illos corruptio manarit, nec ad declarandam horum librorum indolem hypothesi illa opus est. Deinde antiquissimi illi codices in his ipsis locis, ubi e Patribus corrupti esse perhibentur, plerumque consentientes sibi habent versiones vetustissimas, copticam, sahidicam, æthiopicam, armenam, italam, aliasque, quas omnes similiter e græcorum commentariis, catenis et scholiis interpolatas esse, nemo commonstrare poterit. Recentior quidem vulgata, quippe quæ multis in locis ad juniores codices græcos reficta est, (quod syriacæ etiam accidisse arbitror,) nonnulla fortasse e Patrum græcorum interpretamentis imbibit; sed prisca illa latina translatio, qua Tertullianus, Cyprianus, Irenæi interpres, Lucifer, et alii tertio et quarto seculo florentes Patres latini usi sunt, cujus fragmenta pretiosissima in codicibus extant vercellensi, veronensi, colbertino, cantabrigiensi etc. hæc igitur vetus translatio latina, quamvis multifariam corrupta, ab hoc tamen corruptionis genere satis pura videtur, nec quisquam manifesta talis depravationis documenta protulit. Denique, veteres illi libri carent luculentissimis interpretamentis, quæ Patrum commentaria et scholia, ad locos quam maxime difficiles utcunque illustrandos, larga manu offerunt. Quis vero sibi persuadeat, librarios interpretamentis nullius momenti, quæ vix ullam lectori præstare possent utilitatem, textum interpolasse, neglectis aliis, notatu longe dignioribus, quibus revera nonnihil lucis potuisset obscuris locis afferri? Eandem hanc ob causam, d) nec ex Origenis commentariis, quæ quidem novimus, vetustos illos codices corruptos esse arbitror; quamvis inficias ire nolim, ex hujus viri σημειώσεσι, quæ a veteribus laudantur et codicum marginibus olim allitæ fuisse videntur, antiquissimis jam temporibus in textum passim quædam irrepsisse. e) Codicum græcorum scholiis instructorum textum ex his ipsis scholiis hic ibi vitiatum esse, largior. Librarius paullo negligentior, qui textum et scholia simul ante oculos posita habebat, et mox illum mox hæc inspiciebat, facillime decipi potuit, ut lectionem scholiorum textui admisceret. Raro enim deliberato consilio hunc ex illis interpolatum fuisse censeo. Sed utut hoc est, manifestos hujus generis

errores frustra in vetustissimis nostris codicibus aut in versionibus veteribus quæres. f) Fateor, codices scholiis instructos sæpe concinere inter se, eosdemque etiam consonare interdum cum vetustissimis nostris. Sed neutrius consensus causa posita est in consilio interpolatorum, qui simili ratione e scholiis omnes istos libros corruperint. Quod primo attinet ad codicum scholiis instructorum concentum inter se, tantus neutiquam is est, ut in omnibus textus lectionibus conveniant. Codices qui eadem scholia adjecta habent, aut quibus idem sive Chrysostomi sive Theophylacti sive Euthymii commentarius adjunctus est, haud raro discrepantes repræsentant textus lectiones. Lubens vero concedo, ad eandem omnino familiam hos libros pertinere. Quin codices fere omnes, quorum textui catenæ seu scholia, tametsi inter se diversa, circumfusa sunt, satis propinqua cognatione sese attingunt, textumque exhibent, non plane quidem eundem, sed valde tamen similem et a librorum gregariorum juniorum textu multis locis dissidentem. Hujus vero rei ratio non est e longinquo petenda. Constat enim, scholiastas et catenarum auctores posteriores fere semper fundamenti loco posuisse vetustiores hujusmodi compilationes, hisque novas suas superstruxisse. Hinc factum est, ut eundem etiam textum plerumque retinerent, cui anteriores scholiastæ sua scholia accommodassent; unde porro intelligitur, quid sit, quod codices scholiis exornati multas lectiones servarint vetustas et bonas, quæ ex aliis ejusdem ævi codicibus jam evanuissent. Quamquam igitur vitiis nonnullis laborant, huic familiæ fere propriis, ad quæ, ut fit, nova etiam errata, librariorum sive incuria sive temeritate accesserunt, neutiquam tamen hi libri, quorum menda criticus facile tollet, spernendi, sed potius gregariis aliis anteponendi sunt. Quod vero attinet ad codicum scholiis instructorum cum vetustissimis nostris codicibus ac versionibus consensum, qui tamen non in universa textus conformatione, sed in singulis tantum locis conspicuus est, hujus concentus ratio ex iis, quæ modo diximus, manifesta jam est. Codices enim, in quibus lectiones haud paucæ supersunt vetustæ, cum aliis vetustis testibus in multis non consentire non possunt. g) Errant igitur, qui e codicis v. c. cantabrigiensis cum scholiorum codicibus consensu cogi posse putant, cantabrigiensem e scholiis esse interpolatum. Qui sic statuunt, docere deberent, lectiones utrisque communes non alibi quam in scholiis oriri, nec

aliunde quam ex hisce scholiis in cantabrigiensem immigrare potuisse. Quod donec justis argumentis evincetur, sententiam isti contrariam tueri me non pudet, scilicet, hujus generis lectiones e libris vetustis, et ex parte similibus cantabrigiensi, scholiorum auctoribus innotuisse. Cæterum, si vel maxime exemplis idoneis, quod vix putem, effici posset, admixtas esse vetustissimis nostris codicibus lectiones nonnullas, e scholiis Patrumve commentariis invectas, parum novi subsidii ad discernendas genuinas lectiones inde esset exspectandum. Pleraque enim, quæ e scholiis in istos libros irrepsisse perhibentur, sic comparata sunt, ut critico perito fraudi esse vix possint. Atque, ut dicam quod res est, qui tot lectiones e scholiis in textum invectas esse clamitant, non id præcipue agunt, ut sacro textui (cui periculum imminet nullum,) opem ferant, caveantque, ne istiusmodi interpretamentis (facile dignoscendis) vitietur; sed multo magis hoc, ut vetustissimorum et præstantissimorum codicum auctoritatem labefactent, gregariosque libros extollant.

14) Respuimus lectiones ortas primum in lectionariis, quæ sæpissime in anagnosmatum initiis, ac interdum in clausulis etiam atque in medio contextu claritatis causa addunt, quod ex orationis serie supplendum esset, resecantque vel immutant, quod, sejunctum ab antecedentibus aut consequentibus, vix satis recte intelligi posse videretur. Verum in applicando hoc canone iisdem fere cautionibus opus est, quæ in judicandis lectionibus e scholiis enatis locum habent. Nam non omnes lectiones discrepantes in lectionariis obviæ ex ecclesiastico anagnosmatum usu prognatæ sunt, sed multæ ex antiquioribus codicibus integrum contextum exhibentibus, in lectionaria transierunt; neque codices vetustissimi, sic ubi lectionariis consonant, propter solum hunc consensum pro interpolatis haberi debent; sed loco quoque investigandum est, utrum causæ adsint probabiles, ob quas lectio aliqua primitus in anagnosmate orta esse statuatur, an vero jure æquo attribui possit librariorum integros codices exarantium ingenio. Quæ enim in anagnosmatis initio erant necessario supplenda, eadem, utpote perspicuitati inservientia, antiquioribus jam librariis in mentem venire, et ab his textui continuo interseri poterant, præsertim, si ab iis verbis, quibus anagnosma incipit, novum quoque κεφάλαιον seu nova pericopa inchoaret.

15) Damnandæ sunt lectiones, e latina versione in græcos li-

bros invectæ. Hac regula certissima ac verissima, cujus vero rarissimus usus est in æstimandis græcorum codicum lectionibus, pessime olim abusi sunt viri docti ad elevandam fidem non solum codicum græcolatinorum, sed multorum etiam aliorum, et vetustate et præstantia maxime insignium librorum. Quotiescunque enim lectionem a gregariorum librorum lectione discrepantem in codice aliquo græco reperissent, quæ cum latina versione consonaret, latinizare codicem illum aiebant. Sed consensus solus, nisi alia accedant indicia, nequaquam arguit interpolationem e latina versione factam. Verum nolo hic repetere, quæ Semlerus, Woidius et Michaelis ad iniquas illas suspiciones amoliendas monuerunt, aut quæ ipse alibi (Symbol. critic. tom. i. p. 110.) hac de re disputavi. Jam enim satis, pro nostra brevitate nostroque consilio, illustratis iis, e quibus lectio in se spectata *bona* esse noscitur, progredi jam me oportet ad declarandum id, quo *testimoniorum* auctoritas potissimum nititur. Est autem fides testibus habenda, si sint non solum idonei et graves, verum etiam inter se consentientes.

Gravitas testium judicatur partim ex eorum ætate, partim ex aliis rebus, quæ fidem et auctoritatem ipsis conciliare possunt. *Ætas* testium non unice nec præcipue judicanda est e membranarum vetustate; potuit enim seculo v. c. decimo quarto e codice longe antiquissimo apographum fieri, quod exemplar suum exactissime repræsentaret; sed contra etiam quinto jam seculo, quo e codicibus hodie superstitibus vix unus aut alter referri poterit, præter textum priscum et genuinum extitit alius, in quo lectiones haud paucæ juniores in primitivarum locum irrepserant. Itaque textus ipsius potius quam librarii ætas indaganda est. Hæc vero judicatur e crebro consensu cum aliis testibus, (in primis cum versionibus et Patribus,) de quorum ætate nobis constat, et e copia talium lectionum, quæ, velut nummi veteres, quadam quasi ærugine ætatem suam peritis arbitris produnt. Tenendum tamen est, dari codices, quorum textus e vetustis et recentioribus lectionibus ita conflatus est, ut mox hæ mox illæ prævaleant. Quod ubi usu venit, cautione opus est, ne e paucis lectionibus, sive fortuito sive consulto decerptis, de totius textus ætate judicium feratur. Quod porro attinet ad eas *res, quæ testibus majorem afferunt auctoritatem*, referimus huc frequentem cum aliis probatæ fidei testibus consensum, et lectionum nativa sua bonitate commendabilium copiam. Sed posterius hoc non ita est

accipiendum, ac si codex, certo quodam vitiorum genere passim commaculatus, nullius plane sit auctoritatis. Potuit enim textus, cæteroqui præstantissimus et antiquissimus, in locis singulis e lectionariis, immo etiam e latina versione, interpolari; neque tamen eam ob causam oppido spernere eum licet totumve abjicere. Hujusmodi codex nihil valet in eo lectionum genere, quod interpolationis suspicio attingit; in cæteris ingens habere potest pondus. Quin permultis varii generis vitiis admodum inquinati libri, dummodo basis textus, quem interpolatores depravarunt, antiqua fuerit et bona, lectionibus egregiis et in perpaucis codicibus obviis interdum abundant. Talis codex per se quidem et solus exiguæ aut dubiæ saltim est auctoritatis; attamen, si lectio insigniter sit bona, et aliorum testium antiquorum et gravium, quamvis paucorum, suffragia accedant, consentiens illius codicis testimonium pro nullo haberi neutiquam debet. Monuerunt præterea critici, magni præ aliis momenti in judicandis lectionibus esse codices, a librario perito et docto e bono atque vetusto exemplari fideliter curate ac diligenter transscriptos. Sed præceptum hoc non sine multiplici cautione ad usum potest transferri. Nam primo, e quonam codice alius transscriptus sit, rarissime aliunde scimus, quam ex indole apographi. Deinde vetusto librarius uti potuit exemplari, et tamen corrupto. Præterea fides librarii, si quidem de ea satis nobis constet, summam omnino meretur laudem: verum codex, utut fidelissime, sed e recenti aut corrupto exemplari descriptus, nullius est pretii; e contrario autem liber exaratus a scriba, luxurianti ingenio suo singulis in locis nimium indulgente textumque pro arbitrio mutante, auctoritatem habet non plane nullam. Nam hujusmodi locos, ab audaculo librario corruptos, facile dignosces, si alios testes, præsertim antiquiores, in auxilium advoces, atque lectiones illi codici peculiares a reliquis, quæ pluribus communes sunt, sejungas. Quin magni omnino fieri debet talis codex, si ex certis indiciis colligi queat, textum, in quem temerarius librarius grassatus est, promanasse ex admodum vetusto et bono exemplari. Tandem nec ii codices indiscriminatim cæteris præferendi sunt, qui a librario docto ac perito, orthographiæ v. c. regulas bene callente et graviora παροράματα sedulo cavente, exarati deprehenduntur. Doctus enim librarius novos quidem errores non facile admittet; verum alium textum reddere non potest, quam in exemplari suo invenit, sive bonum, sive etiam depravatum.

Quæ cum ita sint, critici codicibus accurate scriptis primas partes deferentes, cæterosque libros variis librariorum sphalmatibus deturpatos aspernantes, æque a vero deflectunt, ac editionum Elsevirianarum admiratores, qui, puerili errore, bonum textum esse autumant, in quo excudendo typothetam nunquam aut raro lapsum esse acceperunt. Conferant quæso textum Apocalypseos ex editione Elseviriana cum textu hujus libri Complutensi, operarum oscitantia passim deformato, et discant, quantum intersit inter *ἀντίγραφον* curate descriptum, et textum bonarum lectionum copia commendabilem. Nos quidem in ea hæresi nos esse profitemur, quæ nulli libro aut librorum generi soli confidit, sed genuini textus particulas, ubicunque, critica arte facem præferente, detegantur, ultro amplectitur.

Superest, ut de testium *consensu* judicando nonnulla moneamus. Solent enim multi consensum confundere cum numero eorum, qui eandem lectionem exhibent. Atqui consensus, auctoritatem testimoniis concilians, is demum reputari debet, si amice inter se conspirant, qui vere pro diversis haberi possunt*. Sin vero eundem testem, licet habitu paullum mutato, centies in scenam producamus, isque eadem semper repetat, audimus quidem testem sibi constantem, sed de consensu testium minime gloriari poterimus. Atque eadem est testium ratio, quibus in re critica utimur. Ultra centum extant Evangeliorum codices græci, ex uno eodemque communi fonte derivati, eamque ob causam, (si graphica vitia, omissiones propter homœoteleuton, glossemata e margine arrepta, et vocabulorum synonymorum permutationes excipias,) in omnibus pæne syllabis concinentes†. Horum consonantiam qui pro consensu tot testium venditaret, is sexcentos etiam vulgatæ versionis codices, velut totidem testes, lectionem

* "Unius generis codices, quamlibet multi, sæpe aberrant. Non qualiscunque species codicum antiquorum, bonorum, multorum, in censum venit: valet vero *diversitas* testium, qui a fonte, a prima manu, quam proxime absunt, et inter se quam longissime distant, adeoque suo consensu genuinam lectionem ostendunt." *Bengelii Apparat. crit.* P. I. § 32. obs. 31.

† "Caterva codicum, qui citerioribus seculis Constantinopoli ac in illa vicinia scripti sunt, minus valet, etiamsi in omnem Europam et ultra fuerint disseminati. Totum genus documentorum, ex quibus variæ lectiones colliguntur et deciduntur, in duas quasi nationes distrahitur, Asiaticam et Africanam. Nisi tam pauca essent exemplaria græca vetusta ex Africa, quorum excellentiam vulgus Asiaticum solo numero longe vincit, aliquanto plus niti liceret codicum pluralitate." *Bengelius ibid.* P. IV. num. 4. § 31.

aliquam confirmantes, enumerare posset. Uti autem hæc versio pro unico tantum teste habetur, singula vero ejusdem exemplaria eo duntaxat consilio excutiuntur, ut ad eruendam primitivam hujus translationis lectionem aditus pateat: ita de græcis quoque codicibus, propioris cognationis vinculo inter se conjunctis, idem valet. Itaque omnes, quorum testimonio in crisi textus sacri utimur, in classes suas rite dispesci debent. In classibus autem discriminandis ac ordinandis, ratio potissimum habenda est variarum sacri textus recensionum.

Plures antiquitus extitisse et adhuc in codicibus, versionibus et Patrum allegationibus superesse textus Novi Test. *recensiones*, mirum videbitur nemini, qui non ignorat, in permultis auctorum etiam profanorum cum græcorum tum latinorum libris, et manuscriptis et editis, idem a doctissimis criticis dudum observatum, immo eodem, quo nos utimur, vocabulo indicatum esse. Tirones, discere cupientes, quid intersit inter plures ejusdem libri recensiones, rogamus, ut editionem Novi Testamenti Erasmicam primam conferant cum Complutensi, aut, si nimis hoc molestum videatur, exemplumve postuletur hebetioribus etiam oculis satis conspicuum, comparent Apocalypseos editionem Bengelianam cum Elseviriana sive Curcellæana aut Mastrichtiana. Qui tres quatuorve ejusdem libri recensiones, inter se mox concinentes mox dissidentes, desiderat, evolvat versionis Veteris Test. septuagintaviralis editiones Complutensem, Aldinam, Romanam et Grabianam, aut, si hæ præsto non sint, adeat *Hornemanni specimen secundum exercitationum criticarum in versionem LXX interpretum, Havniæ*, 1776. ubi syllogen lectionum variantium ex istis editionibus, synoptica tabula exhibitam, inveniet. Origo variarum textus Novi Test. recensionum, deficientibus documentis satis vetustis ac testimoniis, historice declarari nequit, nec hujus loci est, conjecturis defectum illum sarcire. Extitisse autem ineunte saltim tertio seculo duas jam recensiones, e collatione locorum Novi Test. ab Origene græce laudatorum cum allegationibus Tertullianeis et Cyprianicis manifestum fit. Hæ enim græcum textum ponunt, toto suo habitu universoque colore diversum ab eo, quem Origenes, et ante hunc jam Clemens alexandrinus, usurpavit. *Ille* textus cum codicibus græcolatinis, versionis latinæ antehieronymianæ libris et (in Evangelio Matthæi) vaticano B antiquissimo, nec non codicibus 1. 13. 69. 118. 124. 131. 157. ac versionibus sahidica et syra hierosolymitana,

hic cum Evangeliorum codicibus CL 33. 102. 106 et (in postremis Matthæi capitibus, Marco, Luca et Joanne) vaticano B, versionibus coptica, (memphitica puta,) æthiopica, armenica, syra philoxeniana, et allegationibus Eusebii, Athanasii, Cyrilli alex. Isidori pelus. aliorumque concinere solet. Posteriorem hunc textum, quem post Clementem et Origenem Alexandrini ac Ægyptii potissimum adhibuerunt ac disseminarunt, non incommode *alexandrinum* dixeris. Alter, inde a Tertulliani tempore ab Afris, Italis, Gallis aliisque occidentalibus usurpatus, haud inepte *occidentalis* nomine insigniri poterit, quamquam intra fines imperii occidentalis neutiquam se continuerit, uti e syræ hierosolymitanæ ac sahidicæ versionis consensu, quamquam non perpetuo at frequente tamen, liquido apparet. Ab utraque hac recensione antiquissima in Evangeliis, de quibus solis hic loquor, differt textus codicis A, mox cum alexandrinis, mox cum occidentalibus, mox cum utrisque simul consentiens, sed persæpe etiam ab utrisque dissonans, et paullo propius ad textum nostrum vulgarem accedens. Huic codici cognati sunt codices EFGHS, sed compluribus lectionibus junioribus deformati, et vulgari textui multo quam A propinquiores sunt. Hi omnes (AEFGHS) in Evangeliis cum iis fere Patribus (quantum ex imperfectis horum collationibus colligere licet,) consentire videntur, qui seculo quarto exeunte quintoque ac sexto in Græcia, Asia minore et provinciis vicinis floruere, fuitque hæc recensio, quam *constantinopolitanam* hinc nominare licebit, in patriarchatu constantinopolitano potissimum propagata ac per librarios innumeros deinceps longe lateque disseminata, et in slavonicam etiam versionem (cujus tamen codices ipsi inter se haud raro dissentiunt,) transfusa. Nulli harum recensionum *syriaca versio*, prout quidem typis excusa est, similis, verum nec ulli prorsus dissimilis est. In multis concinit cum alexandrina recensione, in pluribus cum occidentali, in nonnullis etiam cum constantinopolitana, ita tamen, ut quæ in hanc posterioribus demum seculis invecta sunt, pleraque repudiet. Diversis ergo temporibus ad græcos codices plane diversos iterum iterumque recognita esse videtur*. Syriacæ versioni *Chry-*

* Illustrari hoc potest codicum nonnullorum latinorum exemplo, qui priscam quidem versionem, ad occidentalem recensionem accommodatam, repræsentant, sed passim ad juniores libros græcos refictam. Ex hoc genere est brixianus codex latinus, qui non raro a græcolatinis et vetustioribus latinis omnibus solus discedit, et in græcorum partes transit.

sostomi Evangeliorum textus eo haud est absimilis, quod hic quoque e diversis recensionibus aliquid traxit. Nonnulla admisit ex occidentali recensione, plura ex alexandrina, plurima e constantinopolitana, sed antiquiore illa et serioribus interpolationibus nondum deformata; cujus commixtionis rationem in eo præcipue positam fuisse suspicor, quod Chrysostomus complures consuluerit aut, si mavis, compilaverit anteriorum interpretum commentarios, non uni eidemque, sed variis et inter se discrepantibus textibus adaptatos. Cæterum nemini harum rerum perito negotium facessere poterunt lectiones in textu et interpretatione Chrysostomi obviæ, quæ e negligentia hujus viri aut e consuetudine ipsius, textum paullo liberius excitandi sensumque utcunque suis verbis exprimendi, enatæ sunt.—Præter codices unam ex illis recensionibus vetustis exhibentes, extant nonnulli, quorum textus e duarum triumve recensionum lectionibus conflatus est; e quo genere sunt fragmenta codicum PQT, mox cum alexandrinis mox cum occidentalibus consonantium. Ad hanc classem possent etiam referri forsitan, quos supra vel alexandrinis vel occidentalibus, a parte potiori, accensuimus, codices 1. 13. 33. 69. 106. 118. 124. 131. 157. cum versionibus æthiopica, armenica, sahidica, syra hierosolymitana, et philoxenianæ margine. In his enim omnibus alexandrinæ lectiones admixtæ sunt occidentalibus, et vicissim. Sunt vero etiam codices nonnulli, in quibus constantinopolitanæ quidem lectiones, si universam textus conformationem spectes, regnant, adspersis tamen pluribus paucioribusve lectionibus sive alexandrinis sive occidentalibus, quo pertinent codices, e gregariorum numero eximendi, licet non eadem omnes auctoritate pollentes: KM. 10. 11. 17. 22. 28. 36. 40. 57. 61. 63. 64. 72. 91. 108. 127. 142. 209. 229. 235. et Evangelistaria 18. 19. 24. 36.

Ut autem ista, quæ de diversarum recensionum discrimine diximus, ad æstimandas lectiones vel uni recensioni proprias vel pluribus communes tutius transferantur, haud inutile videtur de nonnullis, quæ ad istam causam pertinent, Lectorem monere.

a) Criticus assidua observatione cognitum perspectumque habere debet, quibus rebus recensio quæque cæteris sive præstet sive deterior sit. Occidentalis v. c. servare solet lectiones genuinas duriores, a græcæ linguæ ratione abhorrentes, hebraizantes, solœcas, cacophonas, quippe quæ omnes minus offenderent lec-

tores occidentales; alexandrina vero recensio, quæcunque græcis auribus molesta esse possent, evitare ac immutare studet. Occidentalis recensio interpretamentis, periphrasibus, additamentis undecunque conquisitis, et vocabulorum sententiarumque transpositionibus sensum clariorem minusque impeditum reddere conatur; alexandrina vero phrases ac vocabula potius quam sensum illustrare annititur. Occidentalis recensio lectiones quidem amat pleniores et verbosiores, itemque supplementa e locis parallelis petita; verum omittit etiam interdum, quæ sententiam obscuram reddere, aut contextui aliisve locis repugnare videntur; in quibus omnibus castior esse solet alexandrina. Verbo, grammaticum egit alexandrinus censor, interpretem occidentalis. Interpretis autem provinciam hic sæpe satis infeliciter administravit, et multo quam fas erat licentius textum tractavit; at sagacitatis tamen laude frustrandus non est. Haud raro enim v. c. in resurrectionis Domini historia difficultates et ἐναντιοφανείας subolfecit, quas commentatores plerique, latentem sub herba anguem non animadvertentes, sicco pede transiverunt, nostra vero ætas demum curatius expendit.—In his quæ modo attigimus omnibus, constantinopolitana recensio cum alexandrina facere solet, eo tantum ab hac diversa, quod græcismi studiosior adhuc est, plures in textum glossas admittit, et lectiones passim admiscet vel occidentales ab alexandrinis dissonantes, vel conflatas ex alexandrinis et occidentalibus.—Hujus generis observationes in promtu habere debet, qui testium pro lectione quaque allatorum auctoritatem dijudicare cupit. Pro diversis enim lectionum generibus diversum est recensionis cujusque momentum. In alio genere occidentalis recensio, in alio alexandrina plus ponderis habet.

b) Nulla recensio in codice ullo jam superstite reperitur intaminata, qualis primitus fuerat. Eo temporis intervallo, quod inter recensionum origines et codicum hodie extantium natales intercessit, singuli codices recensionum omnium multifariam fuere corrupti. Quilibet librarius in apographo suo exarando sphalmata quædam commisit; irrepserunt e margine vel aliunde nova interpretamenta, glossæ, additamenta, negligens et festinans scriba nonnulla passim omisit; alterius recensionis lectiones illatæ sunt in alterius familiæ libros, etc. Itaque quinto et sexto seculo codices recensionis v. c. alexandrinæ non poterant non

differre multis locis a textu alexandrino primævo, qualis tertio seculo ineunte fuerat. Cum vero hujusmodi corruptiones neutiquam codices ejusdem recensionis omnes invaserint, sed singulos tantum deformarint, patet non solum, absonam esse eorum rationem, qui vitia in uno codice reperta recensioni cuidam universe attribuunt, sed intelligitur etiam,

c) permagni momenti esse, ut nativa recensionis cujusque lectio indagetur. Comparandi scilicet sunt codices, Patres et versiones omnes eandem recensionem exhibentes, et e lectionibus in ipsis obviis seligenda est ea, quam et vetustiores testes et interna bonitatis indicia præ reliquis commendant. Alexandrinæ quidem recensionis lectiones primitivæ in Evangeliis facili plerumque negotio eruuntur, ubi codices CL et (in Marco, Luca ac Joanne) B consonant, præsertim, si Clemens vel Origenes, cum coptica versione, aliique alexandrini accedant. Paullo altioris indaginis res est, nativam occidentalis recensionis lectionem dignoscere; quoniam pauciores ex hac familia supersunt testes vetusti, iidemque magis corrupti. Ubi ergo occidentales inter se dissident, ex internis potissimum criteriis, quænam e pluribus lectionibus pro nativa habenda sit, judicari debet. Quæ vero primæva fuisse cognoscitur in recensione quaque, ea recensioni huic, generatim spectatæ, tribuitur, neglectis aliis lectionibus in nonnullos codices recensionis ejusdem invectis.

d) Antequam definiri possit, quænam e pluribus lectionibus genuina sit, dispiciendum est, ad quamnam recensionem quævis referenda sit; nec quærimus præcipue, quot codices hodie superstites in lectione aliqua consentiant, sed id potissimum indagare studemus, quot recensiones vetustæ primitus lectionem illam habuerint. Quotquot enim ad eandem recensionem pertinent testes inter se consentientes, pro unico haberi debent. Usu igitur venire potest, ut duo tresve codices tantundem valeant, quantum alii centum. Aliæ enim recensiones vetustæ in paucis duntaxat codicibus superstites sunt, aliæ innumeros occuparunt libros manuscriptos. In occidentalibus provinciis post quartum, et in Ægypto post sextum seculum perpauci exscripti sunt codices græci; contra vero in constantinopolitano patriarchatu monachi græci multiplicandis Novi Test. exemplaribus ad decimum quintum usque seculum operam dederunt indefessam.

e) Lectio, in qua vetustæ recensiones cunctæ primitus consen-

serant, indubie vera est, etiamsi postea lectio alia quamplurimos invaserit codices juniores.

f) Si non in eadem lectione omnes recensiones primitus consenserunt, ea potior est lectio, quæ vetustiorum suffragiis firmatur, nisi obstent, quæ supra (lit. a.) de singularum recensionum ingenio monuimus.

g) E concentu recensionis alexandrinæ cum occidentali firmissime colligitur, lectionem utrique communem longe esse antiquissimam, immo, si interna simul bonitate sua niteat, genuinam. Sin vero hujusmodi lectio internis veritatis criteriis destitui videatur, horum momentum curatius expendendum est, ut appareat, utrum eorum defectus majus habeat pondus, quam consentiens alexandrinæ et occidentalis recensionis testimonium.

h) Si alexandrina recensio cum constantinopolitana concordat, occidentalis autem ab utraque dissonat, inquirendum est, utrum occidentalis lectio ex eo sit genere, in quo hæc recensio sæpius peccare soleat, simulque diligenter ponderanda sunt interna veri vel falsi indicia.

i) Simili ratione dijudicandæ sunt lectiones, in quibus occidentalis recensio cum constantinopolitana contra alexandrinam conspirat.

k) Si recensio quælibet exhibet lectionem a cæterarum recensionum lectionibus discrepantem, nequaquam major testium singulorum numerus, sed interna bonitatis criteria definiunt, quænam cæteris præferenda sit lectio. Amplectimur igitur lectionem insigniter bonam, quamvis paucissimorum testium suffragiis suffultam, dummodo ostendi possit, primitivam eam esse lectionem recensionis vetustæ cujuscunque, nec obstet recensionis illius singularis conditio. (lit. a.)

Expositis jam iis, ad quæ criticus in judicando testium consensu attendere idcirco debet, quia testes non eandem sistunt sacri textus recensionem*, tribus verbis addere liceat, animum etiam advertendum esse ad illud testium discrimen, quo alii sunt libri manuscripti, alii versionum auctores, alii Patres loca Novi Test. excitantes. Primas quidem partes deferimus codicibus

* Nonnulla, quæ paucissimis tantum attingere hoc loco potui, paullo uberius declaravi in *Dissert. de codicibus Evangeliorum Origenianis*, Halæ, 1771. et in *Curis in historiam textus Epistolarum Paulinarum græci*, Jenæ, 1777.

manuscriptis, nec facile lectionem sola versionum et Patrum fide nitentem probamus. Attamen lectio valde bona, in compluribus versionibus et Patribus reperta, dummodo codicum nonnullorum vetustorum et insignium, quantumvis paucorum, consensu firmetur, nequaquam spernenda est, præsertim, si codices illi e diversis oriundi sint recensionibus.

Tandem commemorandum esse censeo, codices nonnullos e partibus longe dissimillimis esse conflatos. Alexandrinus v. c. codex recensionem sequitur aliam in Evangeliis, aliam in Epistolis Paulinis, aliam in Actibus Apostolorum et catholicis Epistolis. Sic vaticanus etiam in priore Evangelii Matthæi parte cum occidentalibus facit, in postremis autem Matthæi capitibus, et in Marco, Luca ac Joanne cum alexandrinis concinit. Ad hujusmodi codices mixtos criticus in judicando testium consensu probe attendere debet.

SECTIO IV.

METHODUS IN ADORNANDO TEXTU ADHIBITA DESCRIBITUR.

Ne Lectores dubii hærerent, utrum lectio quæque, in textu a me exhibita, sit vulgo recepta aut ab hac discrepans, utque brevissima et commodissima ratione significarem, quasnam lectiones vel genuinas vel magis minusve probabiles esse censerem, in adornanda nova textus sacri recensione legibus me adstrinxi sequentibus:

1) Textus receptus (is nempe quem vulgares editiones recentiores, Elsevirianæ, Leusdenianæ etc. sequuntur, quem etiam Wetstenius repetiit,) fundamenti loco ponatur.
2) In hoc quicquid mutatur, religiose indicetur.
3) Textus receptus totus, quoad singula verba singulasque syllabas, exhibeatur eodem charactere; quæ vero mutanda in eo videntur, aut signis, verbis textus recepti adpictis, indicentur; aut lectio recepta, si omnino e textu eliminanda sit, exhibea-

tur in margine interiori, iisdem typis, quibus universa textus series excusa est. (Interiorem marginem appellamus quicquid interjacet duabus lineolis inter textum ipsum atque illas notas uberiores, quæ lectionum farraginem cum testibus pro lectione quaque sistunt.)

4) Quicquid in locum receptæ lectionis substituitur, sive in ipsum textum a nobis recipiatur, sive in margine interiori exhibeatur, minoribus typis excudatur.

5) Nil mutetur e conjectura, nil sine testium, nempe codicum, versionum, Patrum, auctoritate.

6) Cum lectiones a receptis discrepantes aliæ plane pro genuinis habendæ, aliæ non plane quidem certæ, attamen receptis aut æquales aut suppares, aliæ vero minus probabiles quamvis non spernendæ, sint: diversi hi probabilitatis gradus distincte significentur.

7) Circa ea quæ omittenda et e textu ejicienda videntur, sequentia observentur.

a) Quæ certissime (nostro scilicet judicio, salvo meliori peritorum arbitrorum,) spuria sunt, absque dubio resecanda, omittantur in textu atque rejiciantur in marginem interiorem. In textu vero in locum eorum surrogetur signum †, idemque signum in margine interiori verbis exauctoratis præfigatur.

b) Quæ probabiliter quidem, neque tamen certo, delenda sunt, retineantur in textu, præfixo signo =

[Notula ″ ubique indicat, ad quot vocabula sese extendat vis atque significatio obeli aut asterisci aut lemnisci, aut etiam literulæ latinæ, quæ ad literam parallelam in notis ablegat.]

c) Si auctoritates, quæ deleri aliquid jubent, minus sint sufficientes, verba, *forsitan* delenda, retineantur in textu, adpicta nota —

8) Quæ ad textum receptum addenda videntur, perperam in eo omissa, inserantur textui, sed typis minoribus, et præmisso signo ⋕ aut ÷ aut ⊣, quorum primum summum, secundum minorem, tertium infimum probabilitatis gradum innuit.

9) Circa eas textus sacri emendationes, quæ fiunt mutando verbum aut verba quædam in aliud aliave, sequentia observentur:

a) Si lectio a recepta discrepans indubie (*nostro*, quod sæpius dicendum est, judicio,) genuina sit, recipiatur in textum, sed minori charactere expressa, absque ullo signo; lectio vero hactenus recepta ablegetur in marginem interiorem, typis majoribus ibi excudenda, absque ulla nota.

b) Si pro defendenda lectione, sic e textu eliminata, afferri possint auctoritates quædam speciosæ, sed neutiquam sufficientes: receptæ, in marginem ablegatæ, adpingatur nota ∾

c) Lectio recepta, cui alia æquiparatur, aut quæ alii postponitur, quæ vero pro indubie spuria haberi nequit; maneat in textu, adposito signo ∞ Interior margo charactere minori sistat lectionem, quam receptæ æquiparamus aut præferimus, eadem nota ∞ stipatam.

d) Lectio speciosa, sed minus firma et receptæ inferior, exhibeatur in margine interiori, minori charactere, addito signo ∾, quod signum etiam receptæ præfigendum est in textu.

10) Notabilis interpunctionis diversitas significetur in textu nota * Vid. Matth. 3, 3. 4, 7. 24. 5, 19.

11) Versiculi cujusque initium majuscula litera indicetur, propria autem nomina absque majuscula litera scribantur, ne commatum exordia reddantur dubia.

12) Textus excudatur continuus, nec caput quodque aut versiculus quisque a nova incipiat linea; sed notentur in ora et capitum et versiculorum numeri.

13) Ubicunque incipit major pericopa, initium fiat a nova linea.

14) Parentheses, ubi opus videtur ad tollendam ambiguitatem, indicentur signis ( )

15) Lectionum ecclesiasticarum seu anagnosmatum in ecclesia græca usurpatorum initia notentur sigla [, termini seu clausulæ signo]

SECTIO V.

QUIBUS REBUS POSTERIOR HÆC EDITIO A PRIORE DIFFERAT, INDICATUR.

A) IN TEXTU:

1) Omnem dedi operam, ut textus limatior jam prodiret, quam in priore editione eum exhibuissem. Pluribus nunc subsidiis adjutus, meliora nonnunquam dare, eaque corrigere poteram, quæ antehac vel intacta reliquissem vel minus apta medela sanare tentassem. Nonnullas lectiones, quæ olim in margine interiore fuissent repositæ, jam, plurium testium auctoritate confirmatas, in textum recepi; sed contra etiam alias, quibus in textu olim locum suum assignassem, nunc, testibus nuper productis nil novi præsidii afferentibus, in marginem amandavi. Præterea, emendavi jam haud pauca v. c. in articulis, vocabulorum transpositionibus, et aliis hujus generis minutiis, quas, utpote nimis leves, antehac neglexissem. Denique de multarum lectionum pretio paullo aliter, quam ante viginti hos annos, judicans, sæpe siglis (obelo vel asterisco vel lemnisco) duplicatis notavi vocabula, quibus simplices olim apposuissem, et vicissim; lectionesque antehac in ima pagina delitescentes in farragine, nunc in marginem interiorem evexi. Fateor vero, examine iterato pauciora, quæ in textu corrigenda restarent, me reperisse, quam ipse, cum ad parandam novam editionem me accingerem, existimassem; cujus rei causa posita profecto non fuit in eo, quod aspernarer meliora, quæ offerrentur, sed in hoc potius, quod jam olim in constituendo textu æstimandisque lectionibus omnia, quæ in utramque partem dici possent, sedulo expendissem, meumque judicium iisdem attemperassem regulis criticis, quas veras esse hodienum persuasus sum. Nec testes, nuper demum e bibliothecarum latebris protracti, multa innovandi necessitatem mihi imposuerunt. Qui enim inter ipsos præstantiores sunt, v. c. BT. 124. 131. 157. 208. 229. 235. et versiones sahidica ac syriaca hierosolymitana, concinunt fere cum ACDL cæterisque, quos præcipue secutus eram; numerosa autem gregariorum librorum turba, quamvis

permultis novis advenis, e Russia, Hispania, Italia et Austria catervatim adductis, nuper adaucta sit, permovere me non debuit, ut aliquid retractarem. Supra enim professus jam sum, perinde mihi videri, utrum hujus furfuris codices sexaginta an sexcenti laudentur pro lectione, destituta et meliorum vetustiorumque testium suffragiis, et internis veri criteriis.

2) In priori editione nonnunquam, ut Lectoribus judicium quantum fieri posset maxime liberum relinquerem, duas lectiones fere æquales simul in textu exhibui, duabus repræsentatas lineolis, quarum altera alteri erat superimposita. Cum vero hanc rationem, utpote insolitam, nonnullis displicere viderem, jam ab ea abstinendum esse putavi. Neque tamen minus liberum erit Lectoribus, *suo* uti judicio et lectionem, quæ potior ipsis videbitur, sive in textu sive in margine extet, præferre.

3) Ne textus nimis onustus videretur siglis minus necessariis nostræque editionis usum difficiliorem molestioremve reddentibus, eas tam in textu quam in margine interiore omisi, quas in priore editione eo consilio adhibueram, ut distinctius declararem, eodem loco diversa additamenta in diversas irrepsisse recensiones. Qui ea, quæ de recensionum discrimine supra disputavi, recte percepit, absque isto siglarum adminiculo facile dignoscet, ad quamnam recensionem additamentum quodque referendum sit.

4) Interstinctionem sententiarum multis locis correxi, et sæpius, quam in priore editione factum fuerat, adpicto asterisco Lectores admonui, diversis modis textum posse interpungi.

5) Operarum sphalmata, crebro in priore editione obvia, sedulo correxi, et ne nova committerentur, quanta potui diligentia, adjutus etiam ab amicis doctis, cavere studui. Sperare ausim, nullibi atrociter esse peccatum. Paucorum erratorum, quæ observare mihi licuit, indiculum ad calcem voluminis adjeci, omissis tamen levissimis sphalmatibus, quæ ne imperitissimum quidem tironem in legendo remorari possunt, cujus generis est accentus acuti cum gravi commutatio.

6) Cum lectionum ecclesiasticarum initia àc terminos nosse debeat, qui interpolationes e lectionariis in codices textus perpetui nonnullos invectas investigare vult, hac de re, ne editioni meæ aliquid deesse videretur, Lectores monendos esse censui, secutus potissimum lectionum indices editioni Matthæianæ adjectos. Usus autem sum siglis [ ], cum parentheseos signis ( ) haud con-

fundendis. Tenendum vero est, nonnullorum anagnosmatum terminos diversimode fuisse definitos, non solum in lectionariis diversis, quæ in constituendis lectionum initiis et finibus sæpe inter se discrepant, verum etiam pro temporum festorum, quibus eadem pericopa prælegebatur, discrimine. Nonnulla enim anagnosmata, quæ ter quaterve quotannis recitabantur, alio tempore angustioribus, alio latius prorogatis limitibus solebant circumscribi. E. gr. anagnosma, quod incipit Matth. 1, 1. in plerisque Evangelistariis procurrit ad comm. 25, in nonnullis autem lectionariis finitur comm. 17. Et anagnosma, inchoans a Matth. 5, 20. in Evangelistario Mt. c. semel terminatur vs. 30, sed alibi, in eodem libro recurrens, protenditur ad vs. 33. Sæpe etiam idem versiculus inservit tam finiendo uni anagnosmati, quam inchoando alteri. V. c. in Evangelistario Mt. c. anagnosma quoddam, ut modo dixi, finitur Matth. 5, 33; sed in eodem libro aliud anagnosma incipit ab hoc commate 33. Sic etiam cap. 7. anagnosma quoddam desinit commate 8, sed aliud inchoatur commate 7, quo fit, ut versiculi 7. et 8 bis legantur. Vide etiam cap. 7, 21. 8, 23. 9, 1. Hæc monenda hic erant, ne Lectores siglas a me adhibitas perperam interpretarentur.

B) IN NOTIS:

1) Innumeras lectiones variantes, in priore editione silentio prætermissas, nunc in medium protuli. Nec tantum quæ Alterus, Matthæi, Birchius et alii, post absolutam illam editionem, e libris græcis manuscriptis in lucem protraxerunt, suis locis inserta sunt, sed e Wetstenio etiam cæterisque, quos olim jam adhibueram nunc vero denuo excussi, haud pauca supplevi. Conf. supra pag. xlvi—liv.

2) Lectiones variantes, in priore jam editione excitatæ, nunc multo numerosiore testium comitatu stipatæ prodeunt.

3) Lectiones a Stephano e codice suo β decerptas notavi. Etsi enim nullus dubito, codicem Stephani β eundem esse, quem nos cantabrigiensem appellamus, utrumque tamen singulatim excitare jam placuit, ne ii, qui aliter hac de re sentiunt, haberent, quod vituperarent.

4) Barberinianorum codicum lectiones, antehac mihi et aliis viris doctis suspectas, sed a Birchio jam vindicatas, in sylloge mea supplevi. Ne vero idem testis mutato nomine bis produce-

retur, a numero codicum Barberinianorum, quem Caryophilus indicavit, demendi erant ii, quos Birchius nominatim excitavit. Ubi v. c. Caryophilus sex Barberinianos laudasset, Birchius autem vaticanos 349 et 1209 (qui sunt e Barberinianorum numero,) citasset, equidem præter codices B et 127, (i. e. vat. 1209 et 349.) Barberinianos non nisi quatuor laudavi.

5) Lectiones notavi, quibus editio Stephani tertia, quacum Millius et Birchius codices suos contulerunt, differt ab Elseviriana, Wetstenianæ collationis basi.

6) Excerpta e versionibus veteribus, præsertim e syriaca utraque et coptica, emendavi et amplificavi. Versionis latinæ antehieronymianæ codices, a Blanchinio et Sabatierio publici juris factos, denuo diligenter examinavi, et permultas lectiones ex ipsis protuli, antehac a me prætermissas. Accesserunt etiam excerpta e codicibus latinis toletano, pragensi, emmeramensi et vindobonensi, quorum postremus, negligenter olim collatus, Alteri jam diligentia accurate exscriptus est. Lectiones quoque vulgatæ versionis ex editione Sixtina, quas quidem Jamesius indicavit, adjeci.

7) Armenicæ versionis collatio nova, cujus usum humanissime mihi concessit Bredenkampius, multas Armenorum lectiones suppeditavit notatu dignas.

8) E codicibus manuscriptis et editis slavonicæ versionis, antea criticis pæne incognitæ, ingentem lectionum copiam collegit et benevole mecum communicavit Dobrowskius, cujus humanitati etiam nonnullas e bohemica translatione decerptas lectiones debeo.

9) Accesserunt in hac editione lectiones duarum versionum veterum, nuper demum detectarum, sahidicæ et syræ hierosolymitanæ.

10) Patrum græcorum latinorumque allegationes amplum obtulerunt spicilegium. In primis adjeci, quæ repetita operum Origenis collatio suppeditabat. Nec neglexi lectiones codicum Chrysostomi manuscriptorum, a Matthæi laudatorum.

SECTIO VI.

SIGNORUM ET SCRIBENDI COMPENDIORUM EXPLICATIO.

I. IN TEXTU*.

LITERÆ latinæ a. b. c. ablegant ad notas in infima paginæ ora.

″ indicat, quousque extendatur vis atque potestas literæ latinæ aut signi vocabulis quibusdam præfixi.

: posuimus, ubi vis signi angustioribus continetur finibus, quam vis literulæ latinæ. V. c. Matth. 3, 12. [e] — αὐτοῦ : εἰς τὴν ἀποθήκην.″ Hic literula [e] spectat ad omnia ista verba, obelus tantum ad αὐτοῦ.

Ubicunque vocabula græca minori charactere expressa vel signa † ∞ ∾ in textu comparent, inspiciendus est margo interior, textui et variantium lectionum farragini interjacens et duabus lineolis circumseptus.

Quæ minori charactere excusa sunt, in textum a nobis sunt admissa, et in locum lectionis vulgo receptæ surrogata.

∞ indicat, lectionem marginis interioris supparem aut æqualem, immo forsitan præferendam esse receptæ lectioni. (Si lectio marginis interioris extaret in textu vulgari, et lectio ab Elsevirio exhibita compareret inter variantes, nos utramque lectionem eodem signo ∞ notassemus.)

∾ significat, lectionem marginis non spernendam quidem et ulteriore examine dignam, at receptæ tamen inferiorem esse. (Si lectio marginis haberetur in textu, Elseviriana autem seu recepta extaret in margine, nos sigla ∞ usi essemus.)

† docet, ejectum aliquid a nobis esse e textu et amandatum in marginem.

* Signorum in textu adhibitorum explicatio posset quidem ex iis quæ supra, sectione IV, scripsimus, peti. Ut vero Lectores, nostræ editioni nondum assuefacti, qui forte dubii hære ent, quænam sit siglæ cujusdam in textu occurrentis vis ac potestas, facillime et absque temporis dispendio, quicquid quærerent, invenire possent, placuit, signa scribendique compendia omnia, quotquot adhibita a nobis sunt, hoc loco recensere.

= indicat probabilem omissionem, neque tamen adeo certam, ut nullus dubitationi locus supersit. (Si verba hoc signo notata abessent a textu, nos ea admisissemus in textum, præfixo ⊹)

— præfigitur vocabulis, quorum omissio minus est probabilis. (Si verbum, cui hoc signum adposuimus, abesset a textu, nos reposuissemus illud, adjecto ⁜)

notat, admissa quædam a nobis in textum esse, quæ in vulgaribus editionibus perperam omissa erant.

⁜ adpingitur iis verbis, quæ probabiliter textui adjicienda sunt. (Si legerentur in vulgari textu, nos ea signo — notassemus.)

⊹ significat, additionem ad textum vulgarem, sed minus probabilem. (Si in textu vulgari extarent ista verba, nos signum = ipsis adpinxissemus.)

* locum variis modis interpungi posse, denotat.

( ) parenthesin indicat.

[lectionis ecclesiasticæ initium, et

] ejusdem finem denotat.

II. IN MARGINE INTERIORI.

Quicquid *majusculo charactere*, hoc est eodem, quo textus excusus est, descriptum legitur, pars est textus vulgo recepti seu Elseviriani, a nobis suo loco mota.

Quicquid *minusculo charactere* expressum est, lectioni vulgo receptæ a nobis vel præfertur, vel æquiparatur, vel ulteriori saltim examine dignum judicatur.

∾ ante vocabulum majusculo charactere excusum, denotat, in locum lectionis vulgo receptæ aliam quidem a nobis in textum esse admissam, quæ illi præferenda videatur; sed esse tamen nonnulla, quæ non sine specie aliqua ad defendendam vulgarem lectionem afferri queant.

Cæterorum signorum, in margine interiori occurrentium, significatio petenda est ex iis, quæ de signis in ipso textu adhibitis modo diximus.

III. IN NOTIS.

Literæ latinæ uncinis inclusæ respondent iisdem literis in textu.

|| innuit, varietatem, cui præmissum est hoc signum, pertinere

ad eadem verba textus, ad quæ antecedens varietas lectionis spectaverat.

= indicat, verba textus, quæ interjacent literulam latinam et signum″ aut quæ margo interior sistit prævio signo †, omissa esse in codicibus, qui hic enumerantur.

+ significat, ad verba textus in codicibus hic laudatis addi ea verba, quæ hoc signum + sequuntur. Si vero græcum vocabulum nullum subjunctum sit isti signo, indicatur, verba in codicibus post signum + enumeratis addita, in ipso textu literis minusculis exhibita a nobis esse.

A. B. C. etc. et cifræ 1. 2. 3. et siglæ Mt. a. b. α. β. 1. 2. denotant codices græcos manuscriptos, quorum catalogus sectione sequente dabitur.

Siglæ istæ codicum, simpliciter absque alio signo positæ, indicant, verba græca siglas præcedentia, aut (si nulla præcedant græca verba, sed literulam latinam uncinis inclusam statim excipiant siglæ,) verba minori charactere sive in textu sive in margine interiori excusa, substitui in codicibus laudatis in locum lectionis vulgo receptæ, quæ majori charactere expressa, vel in textu vel in margine interiori, extat.

* significat, in codice, cujus siglæ asteriscus subjunctus est, sic scriptum fuisse a prima manu, postea vero hanc lectionem in hoc codice mutatam esse in aliam.

** denotat, sic legi in codice illo ex emendatione, vel etiam in margine.

in m. significat: in margine.

al. sequente numero, indicat, in tot codicibus græcis, quos vero nominatim enumerare operæ non erat pretium, eandem reperiri lectionem.

Alius, innuit, eandem lectionem in alio etiam repertam esse codice, quem vero collatores nominatim haud indicaverint. (Sic Wetstenius, Simonium secutus, interdum Colbertinum unum seu Colbertinos duos vel tres excitavit, numeros autem, quibus libri illi insigniti fuerint in bibliotheca Colbertina, non indicavit.)

Alii, denotat, eandem lectionem repertam esse in compluribus codicibus, quorum vero numerus et nomina ignorentur. (Millius nonnunquam indistincte laudavit codices *plurimos.*)

pluresque, idem indicat.

pluresve, significat, certis de causis credibile esse, eandem lectionem in pluribus extare codicibus. (Iis v. c. locis, ubi Elseveriana editio a Stephanica tertia discrepat, numerus codicum, qui alterutram habeant lectionem, certo definiri nunquam potest. Qui enim codices manuscriptos cum textu impresso contulerunt, non eadem usi sunt editione.)

item, præmittitur iis codicibus, versionibus et Patribus, qui in summa quidem rei cum cæteris consentiunt, in nonnullis vero, v. c. in vocabulorum consecutione aut structura, paululum ab his recedunt.

Numerus parenthesi inclusus, antecedente 218, denotat, tot codices vindobonenses consentire, quantum ex Alteri silentio colligi queat, cum lectione codicis 218 seu Lambeciani 1, quocum Alterus cæteros vindobonenses contulit. Vide supra, pag. liii.

Barber. significat codices Barberinianos. Conf. supra, pag. lxxix.

Mt. præfigitur siglis codicum, quos e Matthæiana editione laudamus.

cod. signif.	codex.
codd.	codices.
jun.	juniores.
qu.	quidam aut quædam.
rec.	recepta lectio.
St. β.	Stephani codex β. (noster D.)
St. π.	Stephani codices omnes.
St. 3.	Stephani editio tertia.
Fragm. ald.	Fragmentum textus Evangelii Joannis ab Aldo editum.
Ed.	Editiones Novi Testamenti.
ed.	editus.
ms.	manuscriptus.
exc.	excepto seu exceptis iis, qui post hanc siglam enumerantur.
Patr.	Patres.
gr.	græce seu græci.
lat.	latine seu latini.
dis.	diserte.
alicubi.	testem non constanter, sed alicubi tamen sic legere.

int. signif.	interpres, v. c. Irenæi aut Origenis.
ap. Wech.	apud Wechelium, ad quem vero rarissime provocavimus, quoniam quæ ille habet, mutuo accepit ab Erasmo, Stephano aliisque, nec e sua penu quidquam addidit.
ap. Mill.	apud Millium.
ap. Beng.	apud Bengelium.
ap. Wetst.	apud Wetstenium.
ap. Alt.	apud Alterum.
ap. Birch.	apud Birchium.
ap. Mt.	apud Matthæi.
Verss.	Versiones omnes aut pleræque.
Syr.	ersio syriaca, Peschito dicta.
Syr. p.	—— —— posterior s. Philoxeniana.
Syr. p. in m.	Versio syriaca posterior in margine.
Syr. p. c. ast.	—— —— posterior habet cum asterisco præfixo.
Syr. p. c. ob.	Versio syriaca posterior habet cum obelo.
Syr. utr.	Versio syriaca utraque, Peschito et Philoxeniana.
Syr. hieros.	Versio syriaca hierosolymitana, cujus lectiones Adlerus et Birchius suppeditarunt.
Ar. p.	Versio arabica, quæ extat in bibliis polyglottis Waltoni.
Ar. rom.	Versio arabica, ex editione romana 1591 et 1619.
Erp.	Versio arabica, ex editione Erpenii.
Arr.	—— —— e tribus editionibus.
Ar.	—— —— ex una pluribusve editionibus.
Pers. p.	Versio persica, in polyglottis Waltoni.
Pers. w.	Versio persica, ex editione Wheloci.
Perss.	Versio persica, ex utraque editione.
Copt.	—— coptica memphitica.
Sahid.	—— —— sahidica, cujus lectiones exhibuerunt Woidius, Münterus et Georgi.
Æth.	Versio æthiopica.
Arm.	—— armenica.
Goth.	—— gothica.
Slav.	—— slavonica, cujus codice sad calcem sectionis sequentis enumerabuntur.

Sax.	signif.	Versio anglosaxonica.
Bohem.		Versio bohemica, e qua lectiones aliquot damus a Dobrowskio decerptas.
Vulg.		Versio Vulgata latina.
Vulg. ed. sixt.		—— —— ex editione Sixti V.
It.		—— itala vulgo dicta, id est, codices versionis latinæ antehieronymianæ, quorum siglæ sunt sequentes :
bodl.		codex lat. bodleianus, laudatus interdum a Millio.
brix.		brixiensis apud Blanchinium.
cant.		cantabrigiensis græcolatinus ap. Sabatierium, jam editus a Kiplingio*.
clar.		claromontanus ap. Sabat.
colb.		colbertinus num. 4051 ap. Sab.
corb. } corb. 1. }		corbeiensis num. 195. ap. Blanch. et Sab.
corb. 2.		corbeiensis num. 21. ap. Sab.
emmer.†		S. Emmerami, ratisbonensis, descriptus a Sanftlio.
for.		forojuliensis, ap. Blanch.
foss.		fossatentis, ap. Sab.
gat.		cod. lat. ecclesiæ S. Gateani, ap. Blanch. et Sab.
germ. } germ. 1. }		S. germanensis num. 15. ap. Blanch. et Sab.
germ. 2.		S. germanensis alter, ap. Sab.
harl.		harleianus num. 1775. in *Symbolis* meis *criticis*.
luxov.		lectionarium luxoviense, ap. Sab.
mart.		S. Martini, turonensis, ap. Sab.
Mm.		majoris monasterii, ap. Blanch. et Sab.
perus.		perusinum fragmentum Lucæ, ap. Blanch.
prag.		pragense fragmentum Marci, editum a Dobrowskio.

* Latina versio in codice cantabr. mutila est: Matth. 1, 1—12. cap. 6, 8—8, 27. cap. 26, 65—27, 2. Jo. 1, 1—3, 16. Præterea manu recentiori scriptæ sunt pericopæ sequentes: Matth. 2, 21—3, 7. Marc. 16, 6—fin. Jo. 18, 2—20, 1.

† Codices emmer. for. gat. harl. Mm. prag. et tol. Vulgatam potius exhibent, quam Italam. Cum vero haud paucæ Italæ lectiones admixtæ in ipsis sint lectionibus Vulgatæ, hoc loco nequaquam omittendi videbantur.

tol. signif. toletanus, in Blanchinii *Vindiciis canonicar. Scripturar.*
verc. vercellensis, ap. Blanch.
veron. veronensis, ap. Blanch.
vind. vindobonensis, Marci et Lucæ, ap. Blanch. et curatius exscriptus ab Altero in *Memorabilibus* a Paulo, collega conjunctissimo, editis.

Compendia, in scribendis Patrum ecclesiasticorum nominibus adhibita, hæc fere sunt:

Ambr. signif. Ambrosius.
Ambrosiast. Ambrosiaster.
Antioch. Antiochus monachus.
Ath. Athanasius.
Athenag. Athenagoras.
Auct. synops. Auctor synopseos Scripturæ S.
Bas. Basilius Magnus.
Bas. sel. Basilius seleuciensis.
Clem. Clemens alexandrinus.
Clem. rom. Clemens romanus.
Chrom. Chromatius.
Chron. pasch. Chronicon paschale.
Chrys. Chrysostomus.
Chrys. in Mt. codd. Chrysostomus in codicibus a Matthæi collatis.
Chrysol. Chrysologus.
Constit. Constitutiones apostolorum.
Cypr. Cyprianus.
Cyr. Cyrillus alexandrinus.
Cyr. hier. Cyrillus hierosolymitanus.
Damasc. Joannes damascenus.
Dial. c. marc. Dialogus contra Marcionitas.
Dion. alex. Dionysius alexandrinus.
Dion. areop. Dionysius areopagita.
Ephr. Ephrem syrus.
Epiph. Epiphanius.
Eus. Eusebius.
Euthal. Euthalius.
Euth. Euthymius Zigabenus.
Gaud. Gaudentius.

Gregor. signif.	Gregorius I.
Gregor. thaum.	Gregorius thaumaturgus.
Hier.	Hieronymus.
Hilar.	Hilarius pictaviensis.
Hippol.	Hippolytus.
Ign.	Ignatius.
Iren.	Irenæus.
Isid. pel.	Isidorus pelusiota.
Just.	Justinus martyr.
Juv.	Juvencus.
Lucif.	Lucifer calaritanus.
Mac.	Macarius.
Max.	Maximus confessor.
Max. taur.	Maximus taurinensis.
Naz.	Gregorius nazianzenus.
Nonn.	Nonnus.
Nyss.	Gregorius Nyssenus.
Op. imp.	Opus imperfectum in Matthæum.
Or.	Origenes.
Pac.	Pacianus.
Phœb.	Phœbadius.
Phot.	Photius.
Prud.	Prudentius.
Ruf.	Rufinus.
Schol.	Scholiastæ seu Scholia.
Tert.	Tertullianus.
Theoph.	Theophilus antiochenus.
Theophan.	Theophanes cerameus.
Theophyl.	Theophylactus.
Tit. bostr.	Titus bostrensis.
Vict. ant.	Victor antiochenus.
Vict. tun.	Victor tununensis.
Victorin.	Victorinus.
Vigil.	Vigilius tapsensis.

SECTIO VII.

CATALOGUS CODICUM GRÆCORUM MANUSCRIPTORUM.

Codices Evangeliorum A—O, 1—112 et Evangelistaria 1—24 laudantur a Wetstenio; cæteri codices postea ad Wetstenianam collectionem accesserunt. *Asteriscus*, siglæ codicis præfixus, significat, codicem a me esse inspectum aut denuo collatum. *m.* denotat, codicem esse mutilum. *c.* indicat, cursim eum esse inspectum, non accurate collatum.

I. CODICES UNCIALIBUS LITERIS SCRIPTI.

*A. Alexandrinus, mutilus a Matth. 1. ad Matth. 25, 6. et a Jo. 6, 50. ad cap. 8, 52. Asservatur in museo britannico, Londini. Partem ejus, quæ Novum Test. complectitur, typis exscribi curavit Woidius.

B. Vaticanus, in bibliotheca vaticana numero 1209 signatus. Lectiones e IV Evangeliis curate decerptas, edidit Birchius.

*C. Regius † olim 1905, nunc 9, Kustero Parisinus 9, rescriptus; latent vero sub opusculis Ephremi Syri græcis fragmenta Vet. et Novi Test. Deficit codex a Matth. 5, 15—7, 5. cap. 17, 27—18, 28. cap. 22, 21—23, 17. cap. 24, 10-45. cap. 25, 30—26, 22. cap. 27, 11-46. cap. 28, 15-fin. Marc. 1, 1-17. cap. 6, 32—8, 5. cap. 12, 30—13, 18. Luc. 2, 6-42. cap. 3, 21—4, 25. cap. 6, 4-36. cap. 7, 17—8, 28. cap. 12, 4—19, 42. cap. 20, 28—21, 20. cap. 22, 20—23, 25. cap. 24, 7-45. Jo. 1, 42—3, 32. cap. 5, 17—6, 37. cap. 7, 3—8, 34. cap. 9, 11—11, 7. cap. 11, 47—13, 8. cap. 14, 8—16, 21. cap. 18, 36—20, 25. Præterea in iis etiam quæ supersunt pericopis, multa verba ob sum-

† Critico, cujus non est, civilibus sese immiscere tumultibus, nemo vertat vitio, si antiquo more regios appellet codices, quos Galliæ reges quondam collegerant et possederant, uti Colbertinos, Coislinianos, Usserianos, Seldenianos, Laudianos hodienum communi consensu vocamus eos libros manuscriptos, quos isti viri olim collegerant ac possederant. Si quis vero codices quondam regios jam Nationales appellitare, aut aliud nomen quodcunque imponere ipsis malit, equidem haud intercedo. Primus vero a loquendi usu inter criticos recepto, discedere nolui.

mam præstantissimi codicis vetustatem legi nequeunt. Denuo et curate contulit Wetstenius.

*D. Cantabrigiensis, seu Stephani β, seu Bezæ; græcolatinus; mutilus a Matth. 1, 1-20. cap. 6, 20—9, 2. cap. 27, 2-12. Jo. 1, 16—3, 26. Veteris autem textus lacunæ manu recentiori expletæ sunt sequentibus locis: Matth. 3, 7-16. Marc. 16, 15-fin. Jo. 18, 13—20, 13. Totum codicem typis excudi fecit Kiplingius.

E. Basileensis num. B. VI. 21. Millio Bas. 1; Bengelio Bas. α. Denuo contulit Wetstenius, qui seculo nono eum tribuit. Mutilus est Luc. 3, 4-15. et cap. 24, 47-fin. Manus recentior explevit lacunas Luc. 1, 69—2, 4. cap. 12, 58—13, 12. cap. 15, 8-20.

F. olim Boreeli, collatus tantum usque ad Luc. 10, fin. mutilus Matth. 1, 1-7, 6. cap. 8, 25-fin. Marc. 11, 6-16.

*G. quondam Seidelii, deinde Wolfii A, nunc harleianus 5684 in museo britannico, seculo XI vel XII scriptus, mutilus Matth. 1, 1—6, 6. cap. 7, 25—8, 9. cap. 8, 23—9, 2. cap. 28, 18-Marc. 1, 13. (hanc lacunam recentior supplevit manus.) Marc. 1, 32—2, 4. cap. 14, 19-25. Luc. 1, 1-13. cap. 5, 4—7, 3. cap. 8, 46—9, 5. cap. 12, 27-41. (alia manu suppletum.) cap. 24, 41-fin. Jo. 17, 5-19. cap. 19, 4-27.

H. quondam Seidelii, deinde Wolfii B, mutilus Matth. 1, 1—15, 30. cap. 25, 3—26, 3. Marc. 15, 44—16, 14. Luc. 5, 18-33. cap. 6, 8-23. cap. 10, 2-19. Jo. 9, 30—10, 25. cap. 18, 2-25. cap. 20, 12-25.

I. Cottonianus, signatus Tit. C. 15, continet quatuor tantum fragmenta Matth. 26, 57-65. cap. 27, 26-34. Jo. 14, 2-10. cap. 15, 15-22.

K. Cyprius, olim Colbertinus 5149, postea Regius 63. Contulit et lectiones variantes cum Millio communicavit Simonius. Seculo X tribuit Simonius, VIII Montefalconius.

*L. Stephani η, Regius olim 2861, nunc 62, seculo VIII vel IX scriptus, mutilus Matth. 4, 21—5, 14. cap. 28, 17-fin. Marc. 10, 16-30. cap. 15, 2-20. Jo. 15, 21-fin. Totum codicem denuo accurate contuli, exceptis Matthæi capitibus 8—18, quæ paullo festinantius perlustravi.

M. olim abbatis Des Camps, postea Regius 2243[2], nunc 48, Kustero Parisinus 2, seculo X scriptus.

N. Vindobonensis Cæsareus, Lambecii 2, fragmentum continens Luc. 24, 13-21 et 39-49. Descripserunt Treschovius, qui seculo VII assignat, et Alterus.

O. Fragmentum e Luc. 18, a Bandurio oblatum Montefalconio.

P. Guelpherbytanus A, rescriptus, IV Evangeliorum fragmenta a Knittelio (qui seculo VI ea attribuit) exscripta continens. m.

Q. Guelpherbytanus B, rescriptus, complectens fragmenta e Luca et Joanne, judice Knittelio, qui typis ea exprimi curavit, seculo VI exarata. m.

R. Tubigense fragmentum capitis 1. Joannis, typis exscriptum studio Reussii. Wetstenio fuerat codex 98.

S. Vaticanus 354, scriptus anno 949, diligenter collatus a Birchio.

T. Borgiæ I. fragmenta Joannis græcosahidica, quorum lectiones dederunt Birchius et Georgi. Continet codex Jo. 6, 28-67. cap. 7, 6—8, 31. Seculo IV codicem vindicare studuit Georgi.

U. Equitis Nanii, Venetiis, seculo X vel XI exaratus. Nonnullas ex eo lectiones dedit Birchius. c.

X. bibliothecæ publicæ Ingolstadiensis. Continet IV Evangelia unciali charactere scripta, cum commentario amplo minoribus literis exarato. Lectiones aliquot e Luca et Joanne decerptas mecum communicavit Dobrowskius, cui seculo XI scriptus videtur. c.

II. CODICES LITERIS MINORIBUS EXARATI.

1. Basileensis B. VI. 27. Reuchlini; Bengelio Bas. γ. scriptus seculo X; accurate collatus a Wetstenio.

2. Basileensis B. VI. 25. fratrum Prædicatorum; Bengelio Bas. β; scriptus sec. XV; denuo collatus a Wetstenio.

3. Corsendoncensis, nunc Cæsareus Vindobonensis, in auctario catalogi num. 15, scriptus sec. XII. Notitiam ejus dedit Treschovius, denuo contulit Alterus.

4. Stephani γ. olim, judice Lelongio, Regius 2867, quem Fleischerus (sed perperam, ut videtur,) nunc num. 84 signatum esse perhibet. (De hoc cæterisque Stephanicis codicibus confer, quæ supra pag. xxviii—xxxvii disputavi.)

5. Stephani δ. Regius quondam 2871, nunc 106. Catalogus bibl. regiæ refert ad seculum XII.

6. Stephani ε. Regius quondam 3425, nunc 112. (Sec. XIII, teste catalogo.)
7. Stephani ϛ. Reg. 2866, nunc 71. (Sec. XI.)
8. Stephani ζ. Reg. 2242, nunc, ut videtur, 49, qui in catal. refertur ad sec. XI.
9. Stephani ιβ. Wetstenius eundem esse conjecit, qui Kustero est Parisinus 3, id est Reg. 2862, nunc 83, scriptus anno 1168.
*10. Kusteri Paris. 1, ut videtur Reg. 2865^{1}, (antea 2247) nunc 91, seculo XIII aut XIV scriptus. Alius Regius 2865^{2}, nunc 85, (Sec. XII.) mihi est 119.
11. Kusteri Paris. 4. Regius 3424. Wetstenius duobus eum voluminibus constare et, si Boivinii judicio standum sit, seculo XI scriptum esse, perhibet. Fleischerus Regium illum 3424 nunc numero 119 signatum esse tradit. Mihi vero nunc esse videtur 121, Matthæum ac Marcum, et 122, Lucam cum Joanne sistens. (Sec. XII.)
*12. Sub hoc numero Wetstenius lectiones e compluribus codicibus decerptas exhibuit inter se commistas, scilicet a) ex Steph. ιδ. id est Victoriano Parisino 774, seculo XIII exarato, Matthæum, Lucam et Joannem complectente, mihi infra 120; b) e Kusteri Parisino 5, seu Regio quondam 2865^{2}, nunc 85, seculo XII scripto, mihi infra 119; c) ex alio quodam codice, adhuc ignoto.
*13. Kusteri Paris. 6. Regius olim 2244^{2}, nunc 50, scriptus seculo XII vel XIII, mutilus Matth. 1, 1—2, 21. cap. 26, 33-53. cap. 27, 26—28, 10. Marc. 1, 2-45. Jo. 21, 2-fin. Multis in locis denuo contuli; sed vel nunc spicilegio locus est, præsertim in posterioribus Lucæ capitibus et in Joanne.
14. Kusteri Paris. 7. Reg. 3424, nunc 70. Sec. X vel XI.
15. Kusteri Paris. 8. Reg. 2868, nunc 64. Sec. X.
16. Regius olim 1881, nunc 54, græcolatinus. Sec. XIV.
*17. Regius quondam 2244 (antea 1898 item 2083), nunc 55, græcolatinus. Sec. XV. c.
18. Regius, si fides habenda Wetstenio, olim 2241, qui nunc num. 47 signatus et anno 1364 scriptus est. c.
19. Regius 1869. c.
20. Regius 1883, nunc 188. Sec. XI. cum commentariis. c.
21. Regius 2860, nunc 68. Sec. X. c. (Codices illi 18. 19. 20. 21. collati non sunt, sed producuntur tantum ad Jo. 8. a Si-

monio, qui vero Regium 2241 nusquam excitavit. In hoc igitur numero errasse videtur Wetstenius.)

22. Colbertinus 2467, postea, teste Travisio, Regius 2244, nunc 72. mutilus Matth. 1, 1—5, 25. (Sec. XI.) c.

23. Colb. 3947. Matthæo et Marco adjecta est versio latina. Fortasse nunc est Regius 77. Sec. XI. c.

*24. olim Colbert. 4112, postea Regius 2244 seu 2245, nunc 178, cum commentar. Sec. XI. m. c.

*25. olim Colbert. 2239, nunc Reg. 191, cum scholiis. Sec. X vel XI. m. c.

26. Colbert. 4078, cum commentar. Sec. XI. c. (Quinque hos codices, 22. 23. 24. 25. 26, contulit Simonius, et margini editionis Curcellæanæ variantes lectiones ita adscripsit, ut non singulos codices suis nominibus appellaret, sed ex istis quinque modo unum, modo duos, tres, quatuor vel quinque conjunctim, commemoraret.

27. Colbert. 6043. Millio Colb. 1.

28. Colbert. 4705. Millio Colb. 2. Sec. XI.

29. Colbert. 6066. Millio Colb. 3, mutilus Matth. 1, 1—15-fin.

30. Colbert. 4444. Millio Colb. 4. continet 16 priora Matthæi capita.

31. Colbert. 6083. Millio, æque ac præcedens, Colb. 4. continet reliqua Matthæi et sex priora Marci capita.

32. Colbert. 6511. Millio Colb. 5. Fragmentum Matth. 10, 22—25 fin.

*33. olim Colbert. 2844, deinde Reg. 1871[2], nunc 14, Millio (in Evangeliis) Colb. 8, sec. XI aut XII, lacerus in omnium fere foliorum extremitatibus. Priora 18 capita Matthæi denuo et accurate contuli. (Codicum illorum 27—33 lectiones Millius, collectore Larroquio, procurante vero Allixio, edidit. Larroquius autem libros illos nimis festinanter contulisse, multasque lectiones intactas reliquisse, videtur.)

34. Coislinianus 195, cum commentar. Sec. XI.

35. Coisl. 199. Sec. XI.

36. Coisl. 20, cum commentar. Sec. XI.

37. Coisl. 21, cum scholiis brevioribus. Sec. XI.

38. Coísl. 200, sec. XIII, judice Wetstenio, qui denuo eum contulit, est Stephani ϑ. Conf. supra pag. xxxvi. Mutilus

est Matth. 14, 15—15, 30. cap. 20, 14—21, 27. Marc. 12, 3 —13, 4.

39. Coisl. 23, cum commentar. Sec. XI vel XII.

40. Coisl. 22, cum commentar. Sec. XI. Mutilus Jo. 20, 25 fin.

41. Coisl. 24. Matthæus et Marcus cum commentar. Sec. XI. (Codices 34—41 collati sunt a Wetstenio.)

42. Medicæus, Amelottii tempore in collegio Trecensi asservatus. Lectiones ejus, a Petro Pithœo margini Stephanicæ editionis tertiæ adscriptas, publici juris fecit Millius.

43. San Maglorianus, sec. XII. inspectus ab Amelottio et Simonio. c.

44. Cæsaris de Missy, nunc in museo britannico num. 4949 signatus. Sec. XI. Collatus a Missyo.

*45. Bodleianus, inter codices Baroccianos num. 31 signatus. Sec. XIV. Millio Bodlei. 1.

*46. Bodleianus, inter Baroccianos 29. Sec. XV. Millio Bodl. 2.

47. Bodleianus. Sec. XV. Millio Bodl. 6, Waltono Bodl. 1.

48. Bodleianus, cum scholiis, non ita vetustus, Millio Bodl. 7.

49. Roe 1, in biblioth. bodlei. collatus a Millio.

*50. Laudianus 1, in biblioth. bodl. signatus Laud. D. 122. cum scholiis, sec. XI, mutilus Matth. 1, 1—9, 36. cap. 12, 3-24. cap. 25, 20-31. Marc. 14, 40—16-fin. Jo. 5, 18—21-fin.

*51. Laudianus 2, in biblioth. bodl. signatus Laud. C. 715, 63. Sec. XIII vel XIV.

*52. Laudianus 5, in biblioth. bodl. signatus Laud. C. 28, scriptus anno 1286.

53. Seldeni 1, in biblioth. bodl. Sec. XIV.

54. Seldeni 2, ibidem, scriptus anno 1338.

55. Seldeni 3, ibidem, recentior. (Laudianorum et Seldenianorum collationem dedit Millius.)

56. Lincolniensis collegii 1, Oxonii, sec. XV vel XVI, collatus a Waltono et Millio.

57. Magdalenensis collegii, Oxonii, sec. XI, mutilus Marc. 1, 1-11, collatus a Waltono, Hammondo et Millio.

58. Novi collegii 1, Oxonii, sec. XV vel XVI, collatus a Waltono et Millio.

59. Gonvilli et Caii collegii, Cantabrigiæ, collatus a Waltono, perlustratus a Millio, visus a Wetstenio.

60. Moori 1, nunc in biblioth. Universitatis Cantabrigiensis signatus Dd. 9, 69, scriptus anno 1297, collatus a Millio.

61. Montfortianus, nunc in collegio Trinitatis Dublinii notatus G. 97, sec. XV vel XVI, chartaceus, collatus a Waltono et Millio.

62. Googii, nunc, ut videtur Marshio, in biblioth. publ. Cantabr. signatus Kk. 5, 35, collatus a Waltono.

63. Usserii 1, nunc in coll. Trinitatis Dublinii signatus D. 20, cum commentario. Wetstenius suspicatus est, esse hunc eundem ac antecedentem, quod vix probabile videtur.

64. Usserii 2, quondam Thomæ Goad, nunc in coll. Trinit. Dubl. F. 1. Millius et Wetstenius conjecerunt, hunc librum esse eum ipsum, cui in Evangeliis titulum *Em.* dedit Waltonus, quod tamen, ut Marshius monuit, incertum est. Utut est, omisit Wetstenius lectiones codices *Em.* ipsumque et nos secuti sumus, quoniam gemelli saltem sunt isti codices. Ex utroque Usseriano excerpta dedit Fello Dodwellus, Millio Bulkeleius.

65. Covelli 1, nunc harleianus 5776 in museo britannico, fortasse haud vetustus, collatus a Millio.

66. Thomæ Gale. Adscripta sunt hic illic scholia. Contulit Millius.

67. Huntingdoni 2, in biblioth. bodlei. sec. XI, mutilus Jo. 6, 64—21-fin. collatus a Millio. m.

68. Wheeleri 1, postea collegii Lincolniensis, Oxonii, collatus a Millio.

69. Leicestriensis, in biblioth. hujus civitatis, sec. XIV, mutilus Matth. 1, 1—18, 5. collatus a Millio, et curatius a Jacksono, cujus collatione usus est Wetstenius. Alia Jacksoni collatio exstat in collegio Jesu Cantabr. sign. O. Θ. 1.

70. Bunkle, nunc collegii Trinit. Cantabr. sec. XV, collatus a Millio et fortasse a Wetstenio.

71. Ephesius, in biblioth. Lambethana, scriptus anno 1160 seu 1166. Lectiones excerpsit Trahernius, publicavit Millius, vidit Wetstenius.

*72. Johnsonii, nunc harleianus 5647 in museo britannico, sec. XI. Soli Matthæo adscripta est catena. Contulit Wetstenius.

73. Wakii 1, nunc in collegio ædis Christi, Oxonii, sec. XI.

74. Wakii 2, nunc ibidem, sec. XIII, mutilus Matth. 1, 1-14.

cap. 5, 30—6, 1. Utrumque Wakianum contulit Walkerus; a quo Wetstenius lectiones accepit.

75. Genevensis 2, quem vidit Wetstenius. c.

76. Viennensis seu Cæsareus, Lambecii 28, sec. XI (vel XII), collatus a Mastrichto et Altero.

77. Cæsareus, Lambecii 29, (non 22.) cum scholiis, sec. XI, collatus a Treschovio et Altero.

78. Carpzovii, Lipsiensis, sec. XII. Lectiones ejus Kusterus accepit a Boernero.

79. Georgii Douzæ. Mentionem ejus fecit Gomarus. c.

80. I. G. Grævii, sec. XI. Contulerat olim Bynæus; vidit Wetstenius.

81. Codices græci, quorum fit mentio in Correctorio bibliorum latinorum, scripto sec. XIII.

82. Codices adhibiti a Laur. Valla.

83. Augustanus 1.

84. Augustanus 2, Matthæus et Marci pars.

85. Augustanus 3, dissutæ plagulæ IV Evangelistarum.

86. Byzantinus, Posonii. Extitit saltim sec. XII. (Codices 83—86 contulit Bengelius, e cujus editione lectiones variantes excerpsit Wetstenius.)

(87. —— Est infra inter codices Matthæi V.)

88. Codex, quem Joach. Camerarius in suis in N. T. annotationibus laudavit.

89. Gehlianus, nunc Gottingensis, scriptus anno 1006, collatus a Gehlio et denuo a Matthæi, qui eum num. 20 signavit.

90. Jac. Fabri Daventriensis, postea Wolfii, exscriptus sec. XVI e codice anno 1293 exarato. Contulit Wetstenius.

91. Perronii, sec. X, cujus lectiones Millius accepit a Montefalconio.

92. Andr. Fæschii 1, Marcus cum comment. Victoris; contulit Wetstenius.

93. Gravii, laudatus a Vossio. c.

94. Fæschii 2, chartaceus, Marcum et Lucam continens cum commentar. collatus a Wetstenio.

95. Wheeleri 2, nunc collegii Lincolniensis, Oxonii, Lucas a cap. 11, 2 et Joannes exceptis 2 vel 3 foliis, cum comment. Contulit Millius.

*96. Trithemii manu scriptum Evangelium Joannis, in biblioth.

bodlei. signatum A. 3. 37. collatum a Waltono, cui est Bodl. 2, et a Millio.

97. Hirsaugiensis, postea Uffenbachianus, nunc Giessensis, Evangelium Joannis, descriptum (ut videtur e cod. 96) anno 1500, collatum a Bengelio et Schulzio. Vid. Michaelis *Biblioth. Orient.* part. 2.

(98. ——Est supra codex R.)

99. Rutgersii, quo usus est Heinsius. c.

100. Eubeswaldii, quo se usum esse narrat Wagenseilius. c.

101. Uffenbachianus 3. Evangelium Joannis, quod Bengelio exscriptum videbatur ex editione quadam Basileensi. c.

102. Medicæus. Fragmentum a Matth. 24 ad Marc. 8, 1. Collationem ejus, editioni Plantinianæ adscriptam, comparavit sibi Wetstenius.

103. Mazarinianus, sec. X. Paucas lectiones Curcellæo communicavit Bigotius.

104. Vignerii, sec. IX vel X. Quædam excerpsit Bigotius.

105. Ebneri ab Eschenbach. Notitiam ejus scripsit Schœnleben. c.

106. Comitis de Winchelsea, sec. X, collatus a Jacksono.

(107. Bibliothecæ S. Marci fratrum Prædicatorum, Florentiæ, scriptus anno 1359, citatus a Lamio; idem, ut videtur, qui infra recurrit numero 201 insignitus. c.

108. Parrhasii, postea S. Joannis de Carbonaria, Neapoli, nunc Cæsareus Vindobonensis in supplementis Kollarii num. 4. sec. XI. cum commentar. Descriptus a Montefalconio et Treschovio, collatus ab Altero.

109. Meadii 1, postea Askewii, nunc in museo britannico 5116. c.

(*110. Rauianus, Berolini, apographum partim complutensis partim Stephanicæ tertiæ editionis, hic ibi consulto interpolatum e margine Stephani. Vide *Symbolas* meas *crit.* part. 1. pag. clxxxi. et Pappelbaumii *Examen Codicis Rauiani,* Berol. 1796.

(111. Lectiones Velesianæ, ex editione Stephani latina anni 1540 collata cum ejusdem editione græca anni 1550 collectæ, et græcis vocabulis expressæ. Vid. Marshii *Letters to Travis.*

112. Lectiones Barberinianæ, seu collatio codicum romanorum 22 (quorum 10 Evangelia continebant) a Caryophilo instituta. Vide supra pag. lxxix.

*113. Harleianus 1810, in museo britannico, Sec. X vel XI. c.

*114 Harlei. 5540, ibidem, cum scholiis, Sec. XIII, mutilus Matth. 17, 4-18. cap. 26, 59-73. cap. 28, 19—Marc. 1, 12. c.

*115. Harlei. 5559, ibidem, Sec. XII, mutilus Matth. 1, 1—8, 10. Marc. 5, 23-36. Luc. 1, 78—2, 10. cap. 6, 4-15. Jo. 11, 2—21-fin. c.

*116. Harlei. 5567, ibidem, Sec. XII. c.

*117. Harlei. 5731, ibidem, olim Bentleii, Sec. XIV, mutilus Matth. 1, 1-18. c.

*118. Marshii 24, in biblioth. bodl. Sec. XIII, mutilus Matth. 1, 1—6, 3. Luc. 13, 35—14, 20. cap. 18, 8—19, 9. Jo. 16, 25—21-fin. Suppletæ sunt lacunæ manu recentiori. c.

*119. Parisinus Regius olim 2865^2, nunc 85, Kustero Paris. 5. Sec. XII, cujus lectiones a Wetstenio admistæ sunt lectionibus codicis 12. Vide pag. xcii supra. c.

*120. S. Victoris ad muros Parisiorum, num. 774, Stephani ιδ ni fallor; Matthæus, Lucas et Joannes, Sec. XIII. Hujus etiam codicis lectiones latent sub numero Wetsteniano 12. Vide supra ibidem. c.

*121. Codex bibliothecæ S. Genovefæ, Parisiis, scriptus anno 1284, mutilus Matth. 5, 21—8, 24. c.

(122. —— Est supra codex 97. In editione priore perperam eundem codicem, diversis nominibus insignitum, bis laudaveram.)

123. Vindobonensis Lambecii 30, Sec. XI, descriptus a Treschovio, collatus ab Altero et Birchio.

124. Vindob. Lamb. 31, Sec. XI vel XII, collatus a Treschovio, Altero et Birchio.

125. Vindob. in supplementis Kollarii 6, (non 16) Forlosiæ 16, Sec. X vel XI, collatus a Treschovio, (qui Carolinum appellavit,) Birchio et Altero.

126. Guelpherbytanus XVI. 16, Sec. XI, de quo vide Knittelii *neue Kritiken über* 1 *Joh.* 5, 7. pag. 365. c.

127. Vaticanus 349, Sec. XI vel XII. (Codices 127—217 contulit vel inspexit Birchius.)

128. Vatic. 356, Sec. XI. c.

129. Vatic. 358, Sec. XII, cum scholiis. c.

130. Vat. 359, Sec. XIII, chartaceus, græcolatinus. c.

131. Vat. 360, Sec. XI, olim Aldi Manutii, Paulli filii.
132. Vat. 361, Sec. XI. c.
133. Vat. 363, Sec. XI. c.
134. Vat. 364, Sec. XI. c.
135. Vat. 365, Sec. XI. m. c.
136. Vat. 665, Sec. XIII. Matthæus et Marcus cum Euthymii commentar. c.
137. Vat. 756, Sec. XI vel XII, cum commentar. c.
138. Vat. 757, cum comment. c.
139. Vat. 758, Sec. XII, Lucas et Joann. cum comment. c.
140. Vat. 1158, Sec. XI. c.
141. Vat. 1160, Sec. XI. c.
142. Vat. 1210, Sec. XI.
143. Vat. 1229, Sec. XI, cum comm. c.
144. Vat. 1254, Sec. XI. c.
145. Vat. 1548, Lucas et Joannes. c.
146. Palatino Vat. 5, Sec. XII, Matth. et Marc. cum comment. c.
147. Pal. Vat. 89, Sec. XI. c.
148. Pal. Vat. 136, Sec. XI vel XII. c.
149. Pal. Vat. 171. c.
150. Pal. Vat. 189, Sec. XII. c.
151. Pal. Vat. 220, Sec. XI, cum scholiis. c.
152. Pal. Vat. 227, Sec. XI. c.
153. Pal. Vat. 229, Sec. XIII. c.
154. Alexandrino Vat. 28, Sec. XIII, cum comment. Theophyl. c.
155. Alex. Vat. 79, Sec. XI, olim Rutgersii, forsitan idem qui supra fuerat 99. c.
156. Alex. Vat. 189, olim Goldasti. c.
157. Urbino Vat. 2, Sec. XII.
158. Pii II. Vat. 53, Sec. XI. c.
159. Barberinianus 8, Sec. XI. c.
160. Barb. 9, Sec. XII. c.
161. Barb. 10, Sec. XI vel XII, mutilus Jo. 16, 6—21-fin. c.
162. Barber. 11, scriptus anno 1155. c.
163. Barb. 12, Sec. XI vel XII. c.
164. Barb. 13, Sec. XI. c.
165. Barb. 14, Sec. XI, græcolatinus. c.

166. Barb. 115, Sec. XI vel XII, ultima Lucæ capita et Joannes. c.
167. Barb. 208, Sec. XI vel XII. c.
168. Barb. 211, Sec. XII, cum commentar. Theophyl. c.
169. S. Mariæ in Vallicella B. 133, Romæ, Sec. XII. c.
170. Vallic. C. 61, Sec. XII. c.
171. Vallic. C. 73, Sec. XII. c.
172. Vallic. F. 90, Sec. XII. c.
173. S. Basilii 22, Romæ, Sec. XI, mutilus Jo. 13, 1—21-fin. c.
174. Basil. 41, scriptus anno 1053. m. c.
175. Basil. 119, Sec. XI. c.
176. Basil. 152, Sec. XII, mutilus Jo. 2, 1—21-fin. c.
177. Basil. 163, Sec. XI vel XII. m. c.
178. Angelicus 1, Romæ, Sec. XI. c.
179. Angelic. 2, Sec. XI vel XII. m. c.
180. Borgiæ 2, Sec. XI. c.
181. Zeladæ, Sec. XI, cum scholiis. c.
182. Laurentianus VI. 11, Florentiæ, Sec. XII. c.
183. Laurent. VI. 14, Sec. XII. c.
184. Laurent. VI. 15, Sec. XIII. c.
185. Laurent. VI. 16, Sec. XII. c.
186. Laurent. VI. 18, Sec. X, cum scholiis. c.
187. Laurent. VI. 23, Sec. XI. c.
188. Laurent. VI. 25, Sec. XI. c.
189. Laurent. VI. 27, Sec. XII. c.
190. Laurent. VI. 28, Sec. XIII. c.
191. Laurent. VI. 29, Sec. XII. c.
192. Laurent. VI. 30, Sec. XII. c.
193. Laurent. VI. 32, Sec. XI. c.
194. Laurent. VI. 33, Sec. XI, cum catena, mutilus Matth. 1, 1—3, 7. c.
195. Laurent. VI. 34, Sec. XI, cum commentar. c.
196. Laurent. VIII. 12, Sec. XII, cum commentar. c.
197. Laurent. VIII. 14, Sec. XI, Matth. et Marc. cum comment. Chrysost. c.
198. Laurent. 256, Sec. XIII vel XIV. c.
199. Benedictinorum S. Mariæ 5, Florentiis, Sec. XII. c.
200. Bened. S. Mariæ 6. c.

201. Prædicatorum S. Marci 701, Florentiis, scriptus anno 1359. c.
202. Prædic. S. Marci 705, Sec. XII. c.
203. Prædic. S. Marci 707, Sec. XV, dialecto neogræca. c.
204. Bononiensis Canonicor. Regular. 640, Sec. XI. c.
205. Venetus D. Marci 5, olim Bessarionis, Sec. XV. c.
206. Venet. 6, Sec. XV. c.
207. Venet. 8, Sec. X. c.
208. Venet. 9, Sec. XI. c.
209. Venet. 10, Sec. XV, olim Bessarionis. c.
210. Venet. 27, cum comment. Sec. X. c.
211. Venet. 539, græcoarabicus, Sec. XII. c.
212. Venet. 540, Sec. XII. c. (Etiam Ven. 541 citatur ad Jo. 8.)
213. Venet. 542, Sec. XI. c.
214. Venet. 543, Sec. XIV. c.
215. Venet. 544, cum comment. Sec. XI. c.
216. Canonici, e Corcyra allatus. c.
217. E cœnobio S. Joannis in Viridario, Patavii, in bibliothecam S. Marci translatus. c.
218. Vindobonensis Lambecii 1, Sec. XII vel XIII, descriptus a Treschovio, inspectus a Birchio, editus ab Altero.
219. Lamb. 32, Sec. XIII vel XIV, collat. ab Alt. et Birchio.
220. Lamb. 33, Sec. XII, collat. ab Altero et Birchio.
221. Lamb. 38, Sec. XI, cum comment. Inspectus a Birch. c.
222. Lamb. 39, Sec. XIV, Pericopæ Evangeliorum cum comment. Inspectus a Birch. c.
223. Lamb. 40. Loca selecta e Matth. Luc. et Jo. cum comment. Inspectus a Birch. c.
224. Vindob. in supplement. Kollarii 8, Forlosiæ 30, Matthæus. Inspectus a Tresch. et Birch. collat. ab Alt.
225. Vindob. in supplem. Kollarii 9, Forlosiæ 31, scriptus anno 1192. Inspectus a Tresch. et Birch. collat. ab Alt.
226. Escurialensis 2, signatus X. IV. 17, Sec. XI vel XII. (Lectiones ex hoc et cæteris Scorialensibus a Moldenhawero decerptas exhibuit Birchius.) c.
227. Escur. 5, sign. X. III. 15, Sec. XIII. c.
228. Escur. 7, sign. X. IV. 12, Sec. XIV. c.

229. Escur. 8, sign. X. 4. 21. scriptus anno 1140, mutilus Marc. 16, 15-20. Jo. 1, 1—11. e.

230. Escur. 9, sign Φ. III. 5. scriptus 1014. e.

231. Escur. 10, sign. Φ. III. 6, Sec. XII. e.

232. Escur. 11, sign. Φ. III. 7, Sec. XIII. e.

233. Escur. 12, sign. Y. II. 8, Sec. XI, cum catena. e.

234. Havniensis 1, scriptus 1278.

235. Havn. 2, scriptus 1314. Lectiones utriusque Havniensis Birchio communicavit Henslerus.

236. Codex, cujus lectiones illitæ sunt margini exemplaris bodleiani editionis Millianæ. Vid. *Symb. Crit.* tom. 1. p. 245.

III. EVANGELISTARIA.*

1. Colbertinus 700, nunc Reg. 270, Sec. VIII vel IX. Contulit Wetstenius.

* Evangelistaria pleraque cursim tantum fuerunt inspecta, nec indicarunt viri docti, qui examinandis ipsis operam dedere, utrum semel tantum an sæpius anagnosma quodque in Evangelistario aliquo reperiatur. Quare, cum idem locus, in eodem Evangelistario aliquoties recurrens, non semper iisdem verbis repetatur, vix unquam certi esse possumus, Evangelistaria in retinenda ea lectione, quam ex ipsis laudatam invenimus, ubique sibi constare. Millius enim, Wetstenius, Birchius, cæterique qui Evangelistaria examinarunt, (excepto tamen Matthæio,) *discrepantes* tantum a vulgari textu lectiones annotarunt, nec monuerunt lectores, utrumne idem codex alibi cum editis *consentiat*. Quæ negligentia, quamvis non omnino excusanda sit, neutiquam tamen obstat, quo minus in æstimandis lectionibus recte uti istis libris queamus. Nam lectio Evangelistarii cujusdam, a vulgari dissonans, nequaquam hanc solam ob causam repudiari debet, quia idem Evangelistarium in alio anagnosmate cum recepta concinit. Hujus enim generis Evangelistarium duos tresve testes diversos simul repræsentat. Nimirum recurrentia in eodem Evangelistario anagnosmata, quæ inter se dissonant, e diversis Novi Test. codicibus procul dubio exscripta sunt. Anagnosma igitur, a vulgari textu discrepans, recte refertur inter testes variantem lectionem defendentes; ea vero anagnosmata, quæ receptas exhibent lectiones, testibus pro vulgari textu annumerandi utique essent, dummodo de ipsis certo nobis constaret. Fatemur ergo, variantium lectionum collectiones laborare defectu aliquo. Quoniam vero ponderandi sunt testes, non numerandi, perexigui momenti est iste defectus; nec multum novi roboris accederet vulgari textui, si vel maxime doceret aliquis, Evangelistaria eadem, quæ pro lectione variante excitantur, alibi cum recepta consentire. In anagnosmatum initiis ac clausulis, ubi Evangelistaria verba aliqua vel interserere textui vel transilire solent, corruptio aliquantulum quidem esset manifestior, si commonstrare possemus, in iisdem Evangelistariis eundem textus versiculum recurrere in anagnosmate *medio*, absque ulla varietate. Sed beneficium in criticæ artis studiosos hinc redundans, admodum foret exiguum. In judicandis enim hujusmodi liturgicis corrup-

2. Colb. 2215. Cont. Wetst. m.
3. Wheeleri 3, Sec. XI. Cont. Mill.
4. Moori 2, nunc in biblioth. publ. Cantabr. Dd. 8. 49, Sec. XI. Cont. Mill.
5. Bodleianus 3, inter Baroccianos 202. scriptus 995. Cont. Mill. et Wetst. m.
6. Scaligeri 243, Lugduni Batavorum, papyraceus, græcoarabicus, Sec. IX. Cont. Wetst. m. (Hi sex libri lectionarii *uncialibus* literis scripti sunt.)
7. Colbert. 614, Sec. XIII. Cont. Wetst.
8. Colbert. 648, Sec. XIV. Cont. Wetst.
9. Colb. 681. Cont. Wetst. m.
10. Colb. 721. Cont. Wetst. m.
11. Colb. 1265. Cont. Wetst. m.
12. Colb. 824. Cont. Wetst. m.
13. Colb. 1241. Cont. Wetst. m.
14. Colb. 1282. Cont. Wetst.
15. Colb. 1824. Cont. Wetst.
16. Colb. 2465. Cont. Wetst. m.
17. Colbertinus quidam. Cont. Wetst.
*18. Bodlei. 4, sign. Laud. D. 121, Sec. XII vel XIII. Cont. Mill. m.
*19. Bodl. 5, in catalogo 3048, sign. Arch. A. 84, Sec. XII vel XIII. Cont. Mill. m.
*20. Laud. 4, in biblioth. bodlei. sign. Laud. C. 79. scriptus 1047. Cont. Mill. m.
*21. Seldeni 4, in biblioth. bodlei. 3386, sign. Arch. Seld. B. 56, Sec. XIII. Cont. Mill. m.
*22. Seldeni 5, in biblioth. bodlei. 3384, sign. Arch. Seld. B. 54, Sec. XII. Cont. Mill. m.
23. Meadii, postea Askewii, deinde Eoniæ. Vidit Wetst.
24. Augustanus 4, literis *grandioribus* scriptus. Cont. Beng.
*25. Harleianus 5650, in museo britannico, Sec. XII. m.
*25[b]. Pars ejusdem codicis, alia manu scripta.
*26. Bodlei. 3390, sign. Sup. Seld. 2, manu recenti scriptus. m.

tionibus, ne tirones quidem dubii hærere possunt.—Cæterum, Evangelistaria, vel denuo a me examinata vel primum in lucem protracta, non sunt a capite ad calcem a me collata. Quasnam vero Evangelistarii cujusque particulas perlustraverim, indicavi in *Symbol. Crit.* tom. 2. p. 3—31.

*27. Bodlei. 3391, sign. Sup. Seld. 3, Sec. XIII vel XIV. m.
*28. Marshi 22, in biblioth. bodl. Sec. XIII. m.
*29. Marshi 23, ibid. Sec. XIII. m.
*30. Cromwelli 117, in biblioth. bodlei. 296, scriptus 1225. m. (Codicum 25—30 lectiones, e nonnullis eorum particulis decerptæ, nostra opera primum prodierunt.)
31. Norimbergensis, Sec. XI. Lectiones insigniores exhibuit Dœderleinius in *Museo Altorfino* tom. 1. part. 4.
32. Evangelistarium Gothanum, Sec. XI, singulari libello descriptum a Matthæi.
33. Menologium Cardinalis Albani. Vid. Michaelis *Biblioth. nova orient.* tom. 8.
34. Evangelistarium Mannhemense, descriptum a Rinckio in Eichhornii *Biblioth.* tom. 3.
35. Vaticanus 351, Sec. X vel XI, charactere *unciali*. c. (Hujus et sequentium Evangelistariorum lectiones usque ad 44 debentur Birchio.)
36. Vat. 1067, Sec. XI, charactere *unciali*.
37. Borgiæ 3, Sec. XII. m.
38. Lectionarium Florentinum 1. c.
39. Lectionar. Florent. 2. c.
40. Escurialensis 1, in imo templi adyto inter martyrum reliquias servatus, et Chrysostomi nomen mentitus, Sec. X, charact. *unciali*. c.
41. Escur. 3. sign. XIII. 12, Sec. X, charact. *unciali*. c.
42. Escur. 4. sign. X. III. 13, Sec. IX vel X, charact. *unciali*. m. c.
43. Escur. 6. sign. X. III. 16, Sec. XI. m. c.
44. Havniensis 3. recentior. m.
45. Vindobon. Lamb. 15. inter codices juridicos græcos, fragmentum Evangelistarii, charact. *unciali*. Cont. Alterus.
46. Vindob. Kollarii 7, Forlosiæ 23, fragmenta Evangelistariorum, charact. *unciali*. Cont. Treschovius et Alterus.

IV. CODICES IN MATTHÆI EDITIONE ADHIBITI.

a. Bibliothecæ S. synodi Mosquensis 45. IV Evangelia, Sec. X vel XI.
B. Synod. 43. Evangeliarium, literis *quadratis* scriptum ante Sec. VIII.

c. Synod. 44. Evangeliarium, scriptum 1056.
d. Synod. 42. IV Evang. cum scholiis, Sec. X.
e. Synod. 48. Matthæus et Marcus cum scholiis, Sec. X. vel XI.
f. Bibliothecæ typographei Mosquensis Synodi 11. Evangeliarium, partim Sec. X, partim recentiori manu scriptum.
g. Synod. 47. Marci 16, 2-8. Lucas et Johannes ad cap. 21, 23. cum commentario. Sec. X. vel XI.
H. Typogr. 12. Evangeliarium, literis *quadratis;* codex omnium, qui adhuc in Europa innotuerunt, antiquissimus, si quidem Matthæi judicio standum est.
i. Synod. 49. IV Evang. cum commentar. Euthymii, Sec. XII, mutilus Marc. 8, 12-34. cap. 14, 17-54. Luc. 15, 32—16, 8.
k. Codex Matthæi. Novum Test. Sec. XI.
l. Synod. 380. Nov. Testam. cum Psalmis et odis. Sec. XII.
m. Typogr. 13. Matthæus et Lucas cum comment. Theophyl. Sec. XIII vel XIV.
n. Typogr. 1. IV Evang. cum comment. Euthymii. Sec. XII.
o. Synod. 265. IV Evang. scriptus 1199.
p. Synod. 261. IV Evang. Sec. XIV, mutilus Matth. 12, 41—13, 55. Jo. 17, 24—18, 20.
q. Synod. 373. IV Evang. Sec. XI vel XII.
r. Synod. 264. IV Evang. scriptus 1275.
s. Synod. 94. Joannes cum catena, Sec. XI.
t. Typogr. 9. Evangeliarii pars, Sec. XVI.
V. Synod. sine numero, IV Evang. Sec. VIII. charact. *unciali*, et inde a Jo. 7, 39. Sec. XII vel XIII. (Est Bengelii Moscuensis, Wetstenii 87.)
x. Bibliothecæ tabularii imperial. Mosq. IV Evang. Sec. XI.
z. Codex Matthæi, IV Evang. Sec. XI.

α. Synod. 84. Chrysostomi homiliæ 1—42 in Matth. Sec. XI.
β. Synod. 85. Chrys. hom. 1—45 in Matth. Sec. X vel XI. (Homiliæ 16—25 sunt a manu recentiori.)
γ. Synod. 86. Chrys. hom. 46—90 in Matth. Sec. X vel XI.
δ. Synod. 87. Chrys. hom. 1—43 in Joann. Sec. XV.
ε. Synod. 88. Chrys. hom. 1—46 in Joann. et homiliæ 7 voluminis secundi. Sec. XV.

ζ. Synod. 89. Chrys. hom. 1—46 in Joann. Sec. X vel XI.
η. Synod. 90. Chrys. hom. 43—90 in Matth. Sec. X vel XI.
ϑ. Synod. 91. Chrys. hom. 46—88 in Joann. Sec. X vel XI.
λ. Synod. 93. Chrys. hom. 1—85 in Joann. Sec. IX.
μ. Synod. 95. Chrys. hom. omnes in Joann. Sec. X.
ξ. Synod. 266. Euchologium et Apostoloevangeliarium. Sec. XIV vel XV.
π. Synod. 96. Chrys. hom. 1—44 in Joann. Sec. XI.
ϱ. Synod 123. Chrys. hom. 43—90 in Matth. Sec. X vel XI.
φ. Synod. 126. Chrys. hom. 58—88 in Joann. Sec. IX.
χ. Synod. 267. Euchologium et Apostoloevangeliarium. Sec. XIV vel XV.
ψ. Synod. 268. Euchologium et Apostoloevangeliarium. Sec. XIV vel XV.
ω. Typograph. 47. Euchologium cum lectionibus ex Evang. Actis et Epist. scriptus 1602.

1. Synod. 76. Chrys. hom. 1—44 in Matth. scriptus 1006.
2. Synod. 77. Chrys. hom. 45—90 in Matth. Sec. X.
3. Synod. 78. Chrys. hom. 1—44 in Matth. Sec. X. vel XI.
4. Synod. 92. Chrys. hom. 47—88 in Joann. Sec. X vel XI.
5. Synod. 79. Chrys. hom. 1—44 in Matth. Sec. XI.
6. Synod. 80. Chrys. hom. 45—90 in Matth. Sec. XI. med.
7. Synod. 81. Chrys. hom. 41—88 in Joann. Sec. X.
8. Synod. 82. Chrys. hom. 1—45 in Matth. Sec. X.
9. Synod. 83. Chrys. hom. 45—90 in Matth. Sec. X.
10. Nicephori archiep. Cherson. IV Evang. cum scholiis. Sec. X vel XI.
11. Codex Matthæi. Lucas et Joannes cum scholiis. Sec. X vel XI.
12. Synod. 139. Commentarius e Chrysostomo et aliis decerptus in Evangelia, cum fragmentis sacri contextus. Sec. XII vel XIII.
13. Synod. 138. Scholia in Matth. et Joann. e Chrysostomo. Sec. IX.
14. Typogr. 3. Scholia in Marc. et Luc. cum fragmentis sacri contextus, Sec. IX. eadem manu qua codex 13 scriptus.
15. Synod. 120. Fragmenta capitis 1. et 20 Evangelii Joannis, literis *majusculis*, Sec. VIII. cum scholiis.

16. Typogr. 9. Fragmenta lectionum ecclesiast. Sec. XV vel XVI.
17. Dresdensis, IV. Evang. Sec. XIII.
18. Lipsiensis biblioth. Paullinæ. Fragmenta Matth. 4, 8—5, 27. cap. 6, 2—15, 30. Luc. 1, 1-13. Sec. XVI.
19. Dresdensis 252. Euchologium. Sec. XV.
(20. —— Est noster 89.)

362 Codices græci.
7 deductis, (5 bis numeratis, et cod. 110 ac 111) restant

355.

CATALOGUS CODICUM SLAVONICORUM BENEVOLE COMMUNICATUS NOBIS A DOCTISSIMO DOBROWSKIO.

Satis constare existimo, Cyrillum et Methodium, Slavorum ad Danubium Apostolos, circa an. 870 confecisse Versionem Slavicam saltem Novi Testamenti; eamque postea circa an. 988, quo Wladimir Dux baptizatus est, etiam Russis traditam fuisse. Subiit autem versio hæc, præcipue in Russia a seculi XIV medio, tum quoad linguam, tum quoad textum ipsum mutationes varias, ut plures omnino distinguendæ sint in manuscriptis versionis Slavicæ *recensiones*, quarum postrema, typis demum excusa, communi usu recepta fuit.

Slav. 1. Lectionarium antiquissimum, Irmologio Sec. XIII adnexum. Codicem hunc membranaceum, a D. *Aloysio Hanke* Olomucii mihi quondam concessum, contuli cum editione Nov. Test. Mosc. 1783. in 4. et quidem ex Evangeliis, Matth. cap. 2. et 28. capitis 3. 10. 11. 13. 23. jam plures, jam pauciores versus; Marci cap. 16. capitis 3. 5. 8. 10. versus quosdam; Lucæ cap. 24. capitis 2. 4. 10. 11. versus varios; Joannis capitum 1. 5. 7. 8. 10. 15. 20. 21. versus jam plures,

jam pauciores. Textus hujus antiquissimæ recensionis slavicæ, dum a recepto græco discrepat, antiquos codices ac præcipue D. L. 1. 13. 33. 69. 40. 118. sequitur; magisque accedit ad occidentalem græci textus recensionem, quam recensiones slavicæ posteriores. Vide lectiones ejus loco suo.

2. Evangelistarium, scriptum in membrana an. 1317. in bibliotheca Academiæ Scient. Petropoli. Contuli ex hoc codice et sequenti 3. Matthæi singula fere capita, exceptis tamen duobus ultimis et hinc inde quibusdam commatibus; Marci cap. 16. capitis 1. et 15. versus multos; Lucæ cap. 1. capitis 23. vs. 34-fin. ac loca quædam selecta; Joannis singula fere capita, excepto 13. et versibus aliquot cap. 11. et 12., cum Bibliorum Slav. editione Moscuensi, 1759 in 8. Exhibet quidem codex iste recensionem antiquam, sed multis in locis corruptam, omissis sæpe integris versiculis, additis glossematibus varii generis. Continet subinde lectiones discrepantes in una eademque pericopa, bis aut ter occurrente; e. gr. Matthæi 17, 2. semel legit χίων, alia, vice φῶς. Jo. 19, 27. semel ἡμέρας, alia vice ὥρας.

3. Quatuor Evangeliorum Codex Sec. XIV. in membrana, in bibliotheca Academiæ Petropoli. Peculiarem is continet recensionem, ad codices græcos, juniores plerumque, refictam, sæpe etiam e conjectura emendatam. Matth. 8, 30. ante μακρὰν addit οὐ, *non*, quod alii omittunt, uti 2. et antiquissimum Evangelistarium Monasterii Resurrectionis prope Moscuam; selectis in locis inspectum a me, sed nunquam singillatim citatum. In substituendis vocabulis aliis pro minus usitatis ac in ipsa etiam phrasi immutanda facilior, linguam exhibet a puro Slavonismo quibusdam in locis jam deflectentem; retinuit tamen plerasque lectiones antiqui textus, uti et vitia codicis 2. non pauca; alias codice 2. emendatior.

4. Codex quatuor Evangeliorum in charta Sec. XV. in bibliotheca quondam b. *Gelasii Dobneri*, e scholis piis, Pragæ. Contuli Matthæi capita priora quinque et ultima quinque, Marci

et Lucæ omnia, cum editione Vilnensi, 1575, in fol. Hic Codex scriptus est in Servia aut alia ei vicina ad Danubium provincia. Retinet multis in locis, quamvis habita ratione lectionum ad posteriores recensiones proxime accedat, vocabula et phrases antiquiorum codicum. A textu græco recepto minus jam differt, cum additamenta vetusta fere resecet omnia, alia emendatius legat.

5. Codex quatuor Evangeliorum, in Bibl. Cæs. Vindobonensi Num. CCCLVI. Ejusdem ætatis et provinciæ cum sequenti.

6. Codex quatuor Evangeliorum, in Bibl. Cæs. Vindob. Num. CCCLV. scriptus in Moldavia an. 1535 aut paullo ante. Utriusque lectiones variantes collegit cl. *Fr. C. Alter* Vol. I. Nov. Test. Viennæ, 1787. p. 1122—1194. Contuli lectiones ab Altero notatas denuo cum textu slavico et græco recepto. Alterus enim utrumque codicem cum Vindobonensi græco, qui multis in locis a recepto differt, contulerat. Sed neque hac ratione ubique certus esse poteram de lectionibus singulorum Codicum, cum sæpius lectiones notentur solum ex uno, tacente altero, etiam iis in locis, in quibus utrumque consentire cum editis existimo. Ad posteriorem textus slavici recensionem uterque, ex uno aliquo exemplari Moldaviensi ductus, pertinet, quamvis lectiones aliquas, paucissimas tamen, alteruter a Cod. 7. et editis discrepantes exhibeat. Peculiares lectiones vide Jo. 5, 44. cap. 8, 4.

7. Codex quatuor Evangeliorum, in charta scriptus Sec. XVI initio. Hunc ab humanissimo viro, *Theodoro Bause*, Professore Moscuensi, obtentum ad patriam adtuli. Continet recensionem omnium postremam, quam editi Vilnensis 1575, Ostrogiensis 1581, Moscuensis 1663, fere in omnibus sequuntur. Versum 36 Lucæ 17, quem codex cum aliis omittit, jam restituerunt editi. Consului codicem hunc, dum lectiones variantes e Marco et Luca in ordinem redigerem. Joannem accuratius cum editione Moscuensi 1663 contuli.

8. Codex quatuor Evangeliorum, cum præfatione Eusebii ad

Carpianum, eleganter in membrana scriptus an. 1144. olim in Bibliotheca typographica Num. 19, nunc in Bibl. synodali, quæ Moscuæ in palatio quondam patriarchali extat. Contuli eum in locis quibusdam selectis. Convenit tam quoad linguam quam ratione lectionum cum 1. et 2. aliisque antiquis. Vide Jo. 1, 16. 18. cap. 5, 4. Luc. 22, 43. 44.

9. Evangelistarium in membrana Sec. XII. in Bibl. synodali, olim typographica Num. 11. Ex Evangeliis contuli solummodo in Marco quosdam versiculos. Lectiones ejus vide cap. 1, 16. cap. 6, 3.

10. Novum Testamentum in membrana Sec. XIV. Manu *Alexii* Metropolitæ scriptum creditur, ideoque religiose in Monasterio S. Archangeli vulgo *Czudow* Moscuæ servatur. Alexium hunc, quem inter Sanctos colunt Russi, græcæ linguæ peritum fuisse ac novam versionem slavicam adornasse, in ejus vita asseritur. Emendatior hæc est aliis textus slavici recensio, aut si mavis versio. Lectiones antiquæ singulares ad fidem codicum græcorum bonæ notæ reformatæ sunt. Græcam phrasin pressius subinde sequitur. Contuli Lucæ cap. primum et ultimum, cap. 22 versus quosdam. Vide Luc. 1, 60. 77. cap. 22, 43. 44. 47.

Vat. Vaticanæ Bibliothecæ codex Ruthenicus membranaceus in 4. Num. II. Fragmentum ex eo (Lucæ 24, 12-35.) Romæ descriptum *Alterus* p. 1008. Vol. I. Nov. Test. contulit. Vide Luc. 24, 29. Convenit hoc in loco, atque alibi cum 1.

Ven. Lectionarium, quod Liturgiæ Basilii et Chrysostomi Venetiis 1554 in 4. impressæ adnexum est. Joannis capita multa contuli. Singulares ac antiquas quasdam lectiones exhibet, vide Jo. 10, 1. cap. 30, 31. alias cum editis vulgaribus consentit, de quibus jam pauca monenda sunt.

Triplicis generis *editiones* distinguendæ sunt. 1. antiquæ minus correctæ, quæ ex codd. junioribus etiam cum erroribus librariorum excusæ sunt. Huc refer, a) Tetraevangelia an. 1512.

in 4. in Ugrowlachia, jussu Ducis *Joannis Basarabæ*, impressa. b) Tetraevangelia, Vilnæ 1575. in fol. c) Biblia Ostrogiensia 1581. d) Tetraevangelia, Moscuæ 1614, e quibus *Alterus* 14 priora capita Joannis Vol. I. N. T. p. 403—411 contulit. e) Biblia Moscuensia, 1663, in quibus textus Ostrogiensis recusus est.

2do, antiquæ quidem, sed studio ad græcum receptum emendatæ. Tales sunt, quas equidem novi, Novum Testamentum Vilnæ 1623 in 8. et Tetraevangelia Leopoli, 1644 in fol., in quibus jam plura loca e græco edito restituta sunt, quæ in aliis editionibus vulgaribus, etiam recentioribus, aliter leguntur.

3io, editiones recentiores, quæ hoc seculo non nisi leviter ac modeste emendatæ sunt. Est hæc emendatio vulgaris textus slavici prima ac postrema; jubente Russorum Imperatore *Petro I.* initio hujus seculi inchoata, et anno demum 1751, quo integra Biblia correctius edita prodierunt, absoluta. Notandum autem in editionibus N. T. quæ singillatim etiam post an. 1751 impressæ sunt, non admissas penitus omnes emendationes, in Bibliis quæ integris locum habent.

IV. EVANGELIA.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

1 ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως ἰησοῦ χριστοῦ, υἱοῦ [a] ∞ δαβὶδ″
υἱοῦ ἀβραάμ.
2 [b] Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν ἰσαάκ. ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε
τὸν ἰακώβ. ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελ-
3 φοὺς αὐτοῦ. Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν φαρὲς καὶ τὸν ζαρὰ
ἐκ τῆς θαμάρ. φαρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν ἐσρώμ. ἐσρὼμ δὲ
4 ἐγέννησε τὸν ἀράμ. Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν [c] ἀμι-
ναδάβ.″ ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν ναασσών. ναασσὼν δὲ
5 ἐγέννησε τὸν σαλμών. Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν βοὸζ ἐκ
τῆς ῥαχάβ. βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν [d] ὠβὴδ″ ἐκ τῆς ῥοὺθ.
6 ὠβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν ἰεσσαί. Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν
δαβὶδ τὸν βασιλέα. δαβὶδ δὲ [e] ὁ βασιλεὺς″ ἐγέννησε

[a] ∞ δαυϊδ.

Inscriptio: Κατὰ ματθαῖον. B. codd. lat. Εὐαγγέλιον κατὰ ματθαῖον. Codd. gr. et lat. vetustiores, Ed. priores, Copt. Patr. gr. et lat. antiquiores. Τὸ κατὰ ματθαῖον εὐαγγέλιον. Codd. nonnulli, Ed. Τὸ κατὰ ματθαῖον ἅγιον εὐαγγέλιον. Codd. multi, sed recentiores. Ἐκ τοῦ κατὰ ματθαῖον ἁγίου εὐαγγελίου. 69. 178.

(a) Δαυϊδ. Ed. In codicibus plerumque per compendium scribitur δαδ. Interdum tamen in codicibus ABCDLT aliisque, ut et apud patres nonnullos, scribitur δαυϊδ vel δαυείδ. (b) Singulæ generationes mox in hoc mox in illo codice, facili librariorum errore, omittuntur. Præterea in scribendis nominibus propriis magna est codicum inter se discrepantia. Proferemus tantum exempla nonnulla. (c) ἀμιναδάμ. 1. 72. 116. 127. 157. 235. 236. Ev. 32. 44. alii. Mt. e. i. n. r. Macar. Chrysoceph. ms. (d) ἰωβήδ. BC. 76. 124. Ev. 32. Mt. c. r. Multi in Luca. Copt. Arm. || ἰωβήλ. 33. (e) = B. 1. 71. Syr. Ar. p. Pers. p. Copt. Slav. 2. 3. germ. for. Opus imperf. Aug.

τὸν [f] σολομῶνα" ἐκ τῆς τοῦ οὐρίου. Σολομὼν δὲ ἐγέννησε 7
τὸν ῥοβοάμ. ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν ἀβιά. ἀβιὰ δὲ
ἐγέννησε τὸν [g] ἀσά." Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν ἰωσαφάτ. 8
ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν ἰωράμ. ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν
ὀζίαν. Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν ἰωάθαμ. ἰωάθαμ δὲ 9
ἐγέννησε τὸν ἄχαζ. ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν ἐζεκίαν.
Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν [h] μανασσῆ." μανασσῆς δὲ 10
ἐγέννησε τὸν [i] ἀμών." ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν ἰωσίαν.
Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε [k] τὸν ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς 11
αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν 12
μετοικεσίαν βαβυλῶνος, ἰεχονίας [l] ἐγέννησε τὸν σαλα-
θιήλ. σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν ζοροβάβελ. Ζοροβάβελ 13
δὲ ἐγέννησε τὸν ἀβιούδ. ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν ἐλιακείμ.
ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν ἀζώρ. Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν 14
σαδώκ. σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν [m] ἀχείμ." ἀχεὶμ δὲ
ἐγέννησε τὸν ἐλιούδ. Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν ἐλεάζαρ. 15
ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν ματθάν. ματθὰν δὲ ἐγέννησε
τὸν ἰακώβ. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν ἰωσήφ, [n] τὸν ἄνδρα 16

---

[f] σολομῶντα.

(f) ACEGKLMS. Mt. BHV. alii multi. Ed. || *σαλομῶνα*. 33. Arm. (g) *ἀσὰφ*. BC. (D. in Luca) 1. Copt. Æth. Arm. Syr. p. in m. Arr. Pers. p. colb. germ. 1. 2. (h) *μανασσῆν*. 108. 225. Ev. 32. 33. alii. Mt. i. n. o. p. al. 3. || *μανασῆ*. 61. 64. Mt. d. Arm. (i) *ἀμὼς*. BCM. (D. in Luca) 1, 13. 114. 116. 157. 231. alii. Copt. Æth. Ar. p. corb. colb. germ. 1. 2. Epiph. Opus imp. (k) + *τὸν ἰωακείμ. ἰωακεὶμ δὲ ἐγέννησε*. M (N. ap. Wetst. Sed N. continet tantum fragmentum Lucæ.) 2. ap. Beng. 11. 16. 33. 47. 48. 54. 56. 61* 91. 108. 119. 127. 230. 233. Barb. 1. Mt. ψ. 17. Cod. vet. ap. Fabrum Stap. Ed. Syr. p. cum ast. et in codd. nonnullis in m. Syr. hieros. || + *τὸν ἰακείμ. ἰακεὶμ δὲ ἐγέννησε*. 1. 17. 70. 71. 120. Ed. Margo catenæ gr. ap. Petav. || Codex D. in Luca: *σαλαθιὴλ, τοῦ ἰεχονίου, τοῦ ἰωακεὶμ, τοῦ ἐλιακεὶμ, τοῦ ἰωσεία* etc. Porphyrius, teste Hieronymo, calumniam struxit ecclesiæ ob generationem apud Matthæum deficientem. (l) + *ἐγέννησε τὸν ἰεχονίαν. ἰεχονίας δὲ*. Epiph. (m) *ἀχὶμ*. L. 27. 33. 123. 236. Ev. 33. Mt. HV. || *ἀχὶν* s. *ἀχὴν* s. *ἀχεὶν*. 1. 157. Ed. Syr. utr. (sed p. habet in m. *ἀχεὶμ*) Arr. Perss. Copt. Arm. || *ἰαχεὶν*. D. in Luca. (n) *cui desponsata virgo Maria genuit* (*peperit* + *Christum*, cant.) *Jesum*. Æth. Arm. Arr. cant. verc. germ. 1, Opus imp.

μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ἰησοῦς" ὁ λεγόμενος χριστός.
17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ ἀβραὰμ ἕως δαβὶδ, γενεαὶ δε-
κατέσσαρες· καὶ ἀπὸ δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας βαβυ-
λῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας
βαβυλῶνος ἕως τοῦ χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες. [o]]
18 [Τοῦ δὲ [p] — ἰησοῦ: χριστοῦ" ἡ [q] γένεσις" οὕτως ἦν. μνη-
στευθείσης [r] γὰρ" τῆς μητρὸς αὐτοῦ μαρίας τῷ ἰωσὴφ,
[s] πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς," εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα
19 ἐκ πνεύματος ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δί-
καιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν [t] ∾ παραδειγματίσαι,"
20 ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ
ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ, ἄγγελος [u] κυρίου" κατ' ὄναρ [x] ἐφάνη"
αὐτῷ, λέγων· ἰωσὴφ, υἱὸς δαβὶδ, μὴ φοβηθῇς παρα-
λαβεῖν μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεν-
21 νηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. Τέξεται δὲ υἱὸν, καὶ
[y] καλέσεις" τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν

---

[q] ∾ γέννησις. [t] ∾ δειγματίσαι.

Gaudent. || *cui desponsata erat virgo Maria. Virgo autem Maria genuit Jesum.* veron. item colb. || τὸν = 218. (cum 76. 220 225.) (o) + *Omnes itaque generationes ab Abraam usque in adventum Jesu Christi, generationes sunt XLII.* veron. colb. Æth. || *Genealogia hucusque. Incipit Evangelium secundum Matthæum.* harlej. 1775. in m. manu satis antiqua. In alio latino codice harlej. 1802. incipit Evangelium a comm. 18., genealogia autem avulsa ab eo est, et cum variis prologis, eam partim antecedentibus partim sequentibus, Evangelio præmittitur. (p) χριστοῦ ἰησοῦ. B. || ἰησοῦ = Ital. Vulg. Sax. Pers. w. Iren. 3, 16. dis. Pseudo-Theophilus in Evang. Theophyl. ap. Beng. (sed in edd. ad h. l. receptæ consentit.) Opus imp. Petrus chrysol. Vigil. Habet Orig. in schedis Grabii et Combefisii. || χριστοῦ = Pers. p. et ms. (q) BCPS. 1. 151. Syr. p. Eus. Maxim. dis. Sed Orig. l. c. habet γέννησις. In scholio codicis Mt. e. Origeni adscripto notatur, aliud esse γένεσιν, aliud γέννησιν, et ἀμφότερα ληπτὰ ἐν ὁσιότητι εἰς χριστόν. (r) = B. 1. Syr. utr. Copt. Arm. Latt. Epiph. Chrys. in Mt. 6. codd. (s) = 54. 56. (t) B. 1. Orig. et Eus. in scholiis dis. (Scholion anepigr. codicum Mt. a. d. e. defendit παραδειγματίσαι.) *Traducere*, ut Coloss. 2, 15. Ital. et Vulg. *Præpalare*, cant. *Divulgare*, Aug. *Detegere*, Vigil. *Lege in eam decerni*, Hilar. (u) = 233. Ev. 21. Chrys. Opus imp. (x) φαίνεται. 67. 124. veron. Chrys. (y) καλέσει. L* germ. Ambr. καλέση Ev. 21. καλέσουσι. 61*

λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὅλον 22
γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν [z] ὑπὸ — τοῦ: κυρίου″
διὰ [a] τοῦ προφήτου, [b] λέγοντος·″ Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν 23
γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ [c] καλέσουσι″ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ἐμμανουήλ· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, μεθ' ἡμῶν
ὁ Θεός. [d] Διεγερθεὶς″ δὲ [e] ὁ″ ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, 24
ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ
παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐ- 25
τὴν, ἕως οὗ ἔτεκε [f] τὸν″ υἱὸν [g] αὐτῆς τὸν πρωτότοκον·″
καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν.]

[Τοῦ δὲ ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν βηθλεέμ [h] τῆς ἰου- 1
δαίας,″ [i] ἐν ἡμέραις ἡρώδου τοῦ βασιλέως,″ ἰδοὺ, μάγοι
ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς [k] ἱεροσόλυμα,″ λέγοντες·
Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ 2
αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆ-
σαι αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, 3
καὶ πᾶσα ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ. Καὶ συναγαγὼν πάν- 4
τας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο
[l] παρ' αὐτῶν,″ ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· 5
ἐν βηθλεὲμ [m] τῆς ἰουδαίας·″ οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ

(z) = ὑπὸ τοῦ κυρίου. 142. Iren. semel. || = τοῦ BCD. 1. 33. 127* (a) + ἡσαΐου. D. (St. β.) 142. Arm. Syr. p. (sed in cod. Assem. 2. extat in m.) Syr. hieros. Pers. p. cant. veron. verc. colb. brix. germ. Iren. Leo M. (b) = 56. Mt. m. Syr. Ar. p. Pers. p. Arm. Sax. brix. Iren. (c) Sic It. Vulg. Hier. dis. || καλέσεις, D. (St. β.) 2* Ev. 7. Ed. Eus. Epiph. Procop. dis. Vigil. || καλέσει. Slav. 2. (alii ut rec.) cant* corb. *Vocabitis*, Cypr. Novatian. *Vocabitur*, Tert. Iren. semel, Aug. semel, Ambr. (d) ἐγερθεὶς BC* 1. Epiph. (e) = 72. 114. 116. 124. Mt. B. x. χ. 10. Ed. (f) = 1. 33. (g) = B. 1. 33. Copt. veron. colb. germ. 1. Hilar. Ambr. || αὐτῆς = LD** cant. || *Filium suum unigenitum*, germ. 2. (h) ἰούδα scriptum fuisse existimat Hier. *Juda*, Vulg. *Judæ*, corb. germ. 2. harl** emmer. codd. lat. alii. Cypr. Hilar. Aug. Leo M. Patr. lat. alii. (i) = 30. 49. 55. 62. Sed urget hæc verba Euthym. (k) ἱερουσαλὴμ. CKL. 72. 106. 123. 125* 236. al. 10. Mt. V. a. o. 10** Copt. (l) = D. 47. 52. 56. Sax. cant. (m) *Juda* s. *Judæ*, Vulg. ex emendatione Hieronymi. corb. gat. Mm. Syr. hieros. Tert. Patr. lat.

προφήτου· Καὶ σὺ βηθλεὲμ, [n] γῆ ἰούδα,″ [o] οὐδαμῶς″
ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ [p] ἐξελεύ-
σεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου, τὸν ἰσραήλ.
7 Τότε ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ'
8 αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος. Καὶ πέμψας
αὐτοὺς εἰς βηθλεὲμ, εἶπε· πορευθέντες, [q] ∾ ἀκριβῶς
ἐξετάσατε″ περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγεί-
9 λατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. Οἱ δὲ
ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν. καὶ ἰδοὺ, [r] ὁ″
ἀστὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως [s]
10 ἐλθὼν [t] ∾ ἔστη″ [u] ἐπάνω″ [x] οὗ ἦν τὸ παιδίον.″ Ἰδόν-
τες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.
11 Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, [y] εἶδον″ τὸ παιδίον μετὰ
μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ πεσόντες προσεκύνησαν
αὐτῷ· καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγ-
12 καν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν. Καὶ
χρηματισθέντες κατ' ὄναρ, μὴ ἀνακάμψαι πρὸς ἡρώδην,
δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.]

---

[q] ∾ ἐξετάσατε ἀκριβῶς. [t] ∾ ἐστάθη. [y] εὗρον.

(n) = Tert. Ambr. semel. || τῆς ἰουδαίας. D. (St. β.) 61. Syr. Pers. p. cant. verc. brix. colb. || γῆ ἰουδαίας. Æth. Syr. p. et hieros. *Terra Judæorum*, corb. (o) μὴ, interrogative scilicet, D. (St. β.) || *non*, ancipiti sensu, Ital. (forte etiam Syr. et Æth.) Tert. Cypr. Patr. lat. || *numquid?* corb. tolet. || *nequaquam*, Vulg. for. Hier. Vigil. alii. (p) + μοὶ. CK. 68. 117. Barb. 1. al. 6. Mt. ω. 10. Ed. Arm. Theodoret. Protevang. Jacobi. (q) ἐξετάσατε ἀκριβῶς. BC*D. 1. 33. 82. 124. Copt. It. Vulg. Eus. Protev. Jacobi. Sed Origenes bis ordine vulgari. || ἀκριβῶς = Mt. c. et ap. Walton. Bodl. 1. id est 45. Opus imp. (r) = L. 218. (cum 3. 76. 77. 108. 124. 125. 219. 224) Ev. 44. (s) + οὗ (58. 68. ap. Mill.) 117. 220. Mt. i. n. m. x. Orig. (t) BCD. 33. Orig. (sed in scholio eidem adscripto in cod. Mt. e. omnia ut in recepto.) Eus. || = 1. (u) = Orig. (x) τοῦ παιδίου. D. cant. veron. colb. germ. 1. || *super caput pueri*, Opus imp. (y) BCD (St. π.) EKLMS. Mt. BHV. Codd. tantum non omnes. Ed. Syr. utr. Ar. p. Erp. Perss. Æth. Copt. Arm. Slav. cant. verc. brix. Orig. Eus. Chrys. Theophyl. Opus imp. Juv. Leo M. Patr. al. || ἰδόντες. 124. || εὗρον. 2** Ed. Vulg. veron. corb. colb. germ. 1. for. Ar. rom. Epiph. Auct. de promiss. Vigil.

[Ἀναχωρησάντων δὲ [z] αὐτῶν," ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου 13
[a] φαίνεται κατ' ὄναρ" τῷ ἰωσὴφ, λέγων· ἐγερθεὶς παρά-
λαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς
αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοί· μέλλει γὰρ
ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ 14
ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ
νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς αἴγυπτον. Καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως 15
τῆς τελευτῆς ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ [b] — τοῦ"
κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος· ἐξ αἰγύπτου ἐκάλεσα
τὸν υἱόν μου. Τότε ἡρώδης [c] ἰδὼν" ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ 16
τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν· καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε [d] πάντας
τοὺς παῖδας τοὺς" ἐν βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐ-
τῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρί-
βωσε παρὰ τῶν μάγων. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν [e] ∾ ὑπὸ" 17
[f] ἱερεμίου" [ff] τοῦ προφήτου," λέγοντος· Φωνὴ ἐν ῥαμᾶ 18
ἠκούσθη, [g] = θρῆνος καὶ" κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς·
ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρα-
κληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ ἡρώδου, 19
ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου [h] κατ' ὄναρ φαίνεται" τῷ ἰωσὴφ ἐν
αἰγύπτῳ, Λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ 20

---

[e] ∾ διὰ.

(z) τῶν μάγων. Evangelistaria, et D. ex emend. recentiore. 12. 16. 61. 119. Mt. r. 17. (minio insertum.) ‖ + εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. B. (a) κατ' ὄναρ φαίνεται. CK. 33. 114. 157. 220. 235. Mt. l. k. 10. Theophyl. κατ' ὄναρ ἐφάνη. B. ‖ φαίνεται] ἐφάνη. B. Ev. 32. (b) = BCD. 1. 33. 42. 63. (c) ἀκούων. Slav. 1. (non alii.) (d) πάντα τὰ παιδία τὰ. Orig. ter. (e) BCD (St. β.) 33. 71. 73. 125. 131. 157. Valent. 1. nescio quis ap. Birch. (sed ὑπὸ in m.) Syr. utr. (sed p. in m. ὑπὸ) Vulg. Sax. cant. for. Chrys. (etiam in Mt. 6. codd.) Hier. ‖ ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ. D. omisso tamen τοῦ, (sic etiam St. β.) 73. 125. Valent. 1. cant. brix. (f) = 34. 37. 39. 73. 125. Valent. 1. (sed habet in m.) Mt. H. brix. Ms. lat. colon. ‖ ἠσαΐου. Slav. 1. (non alii.) (ff) = St. β. Arm. (g) = BK. 1. 22. Syr. Syr. hieros. Ar. p. Perss. Copt. Æth. Ital. (exc. cant.) Vulg. Sax. Justin. ut videtur. Opus imp. Hilar. Ambros. Hier. (h) φαίνεται κατ' ὄναρ. BD. 1. 108. 116. 117. 124. 127. 157. Mt. ψ. Vulg. cant. alii lat. ‖ Rec. Orig.

τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν ἰσραήλ· τεθνή-
21 κασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. Ὁ δὲ
ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ
22 ἦλθεν εἰς γῆν ἰσραήλ. Ἀκούσας δὲ, ὅτι ἀρχέλαος βα-
σιλεύει [i] — ἐπὶ : τῆς ἰουδαίας" ἀντὶ ἡρώδου τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ, ἐφοβήθη [k] ἐκεῖ" ἀπελθεῖν. χρηματισθεὶς δὲ κατ'
23 ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς γαλιλαίας. Καὶ
ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην [l] ναζαρέτ" ὅπως
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ [m] τῶν προφητῶν," ὅτι ναζωραῖος
κληθήσεται [n].]
1 Ἐν [o] — δὲ" ταῖς ἡμέραις ἐκείναις [παραγίνεται ἰωάν-
2 νης ὁ βαπτιστὴς, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἰουδαίας, Καὶ
λέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
3 Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς [p] ∾ ὑπὸ" ἠσαΐου τοῦ προφή-
του, λέγοντος· φωνὴ βοῶντος * ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἑτοιμάσατε
τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. [q]
4 Αὐτὸς δὲ [r] ὁ" ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ
τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφῦν

---

p ∾ διὰ.

(i) ἐπὶ τῆς ἰουδαίας = 23. || ἐπὶ = B. 1. 13. 33. 116. 124. 127. 142. al. 6. Mt. d. i. m. n. q. x. z** Eus. (k) ἐκεῖσε. 59. 62. i. e. Gon. Go. excitati a Waltono et in edit. Millii prima; sed in hujus appendice et in marg. exemplaris Bodleiani hos delere jubemur. Delevit Kusterus, restituit Wetstenius. (l) ναζαρέθ. CEK. 1. 72. 106. 114. 123. 124. 131. al. 10. Mt. BV. p** 17. Ed. Copt. Arm. Ital. Vulg. Sax. Eus. Cyr. || ναζαράθ. 1. || ναζαρά. Eus. bis. (m) = tolet. || τοῦ προφήτου. Syr. Syr. p. in cod. Assem. 1. (sed rec. in m.) Pers. p. Æth. Arm. Slav. 1. (non alii) Sax. Ital. (exc. cant. germ. 1. 2.) Sax. Ms. lat. colon. harl* || Pluralem urgent Opus imp. et Hier. (n) + *filius meus.* Æth. (o) = DKLMS. 106. 114. 123. 142. 182. 219. 236. al. 19. Mt. V. 1* m. 10. Copt. Arm. Pers. w. Sax. veron. corb. germ. 1. tolet. Chrys. (etiam in Mt. 6. codd.) Theophyl. (p) BCD. 1. 13. 33. 124. 157. alius. Syr. Æth. Ital. Vulg. Sax. (q) + *Omnis vallis implebitur et omnis mons et collis humiliabitur, et erunt omnia prava in directa et aspera in vias planas, et videbit omnis caro salutarem Dei.* verc. colb. gat. et ut videtur Iren. et Arnob. (r) = D. 218 (cum 3. 76. 77, 123. 124. 125. 219. 224.) Mt. *a.* Ed.

αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες, καὶ μέλι ἄγριον [s].
Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν ἱεροσόλυμα, καὶ πᾶσα 5
[t] ἡ" ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ ἰορδάνου· Καὶ 6
ἐβαπτίζοντο [u] ἐν τῷ ἰορδάνῃ [x] ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι
τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.] [xx] Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν φαρι- 7
σαίων καὶ σαδδουκαίων [y] ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα
αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν
ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν 8
[z] καρπὸν ἄξιον" τῆς μετανοίας, Καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν 9
ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν,
ὅτι δύναται ὁ θεὸς [a] ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα
τῷ ἀβραάμ. Ἤδη δὲ [b] — καὶ" ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥί- 10
ζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρ-
πὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται [c]. Ἐγὼ 11
μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι, εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω
μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν
πνεύματι ἁγίῳ] [d] καὶ πυρί." Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ 12

[z] καρποὺς ἀξίους.

(s) + οὗ ἡ γεῦσις ἦν τοῦ μάννα, ὡς ἐγκρὶς ἐν ἐλαίῳ. Evang. sec. Hebr. ap. Epiph. (t) = L. 84. 117. 218 (cum 3. 77. 123. 124. al. 3.) 230. Ev. 24. 44. Mt. B. l. x. 17. Ed. (u) + πάντες. C. 33. (x) + ποταμῷ. BCM. 1. 33. 106** 125** 142. 157. 220. 234. 235. 236. Ev. 32. al. 15. Mt. d. i. l. n. q. x. ψ. 10. Syr. utr. Syr. hieros. Arr. Perss. Copt. Æth. Orig. bis. (semel omittit) Bas. Euthym. in textu. (xx) Vs. 7—12 = Lectionaria multa. (y) + λάθρα. Æth. (z) BCD (St. π.) EKMS. 1. 13. 17. 72. 76. 77. 106. 113. 114. 121. 123. 124. 125. 130. 131. 151. 157. 218. ap. Birch. 219. 220. 224. 225. 230. 235. 236. Ev. 3. 18. 19. 33. al. 60. Mt. V. a. d. k. al. 11. Ed. Syr. p. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. It. Vulg. Slav. 6. et ed. Iren. Orig. dis. (alibi tamen ut rec.) Archel. Hilar. Lucif. Aug. sæpe. Patr. alii. ‖ Recepta est in L. 10. 33. 108. 218. ap. Alt. Mt. l. etc. Syr. verc. germ. 2. Bas. Chrys. Cyr. Theophyl. Euthym. Tert. Aug. aliquoties. Ambr. Op. imp. (a) + καὶ. 5. Ed. Phot. Theophyl. (b) = BCDM. 1. 235. Syr. Copt. Arm. Ital. Vulg. Orig. Didym. Basil. (c) + καὶ καίεται. 157. Ev. 22. 32. (d) = ES. 76** 77. 106. 123* 125* 142. 230. 236. Ev. 2. 3. 18. 19. 31. (multa Evangelistaria præter-

αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ· καὶ συνάξει
τὸν σῖτον [e] — αὐτοῦ: εἰς τὴν ἀποθήκην," τὸ δὲ ἄχυρον
κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
13 Τότε [παραγίνεται ὁ ἰησοῦς ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ἐπὶ
τὸν ἰορδάνην πρὸς τὸν ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐ-
14 τοῦ.[f] Ὁ δὲ ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων· ἐγὼ
χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός
15 με. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· ἄφες
ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν
16 δικαιοσύνην. [g] τότε ἀφίησιν αὐτόν." [h] Καὶ βαπτι-
σθεὶς ὁ ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· [i] καὶ ἰδοὺ,

---

mittunt vs. 7—13.) al. 56. juniores fere et Barber. 6. Mt. V. k. i. n. ψ. al. 6. Ed. Syr. hieros. Slav. ed. et codd. juniores. Theophyl. Euthym. qui in commentario dis. soli Lucæ tribuit. || Habent codd. antiquiss. et præstantiores, item ap. Mt. a. d. e. l. q. r. 10. Verss. (etiam Slav. 2. et ed.) Orig. ter. Athan. Bas. Cyr. Chrys. Iren. Cypr. Hilar. Opus imp. Hier. Vigil. Juv. Explicant scholia. Attingit in commentario Euthym. licet id Lucæ peculiare esse tradat. (e) Post σῖτον = αὐτοῦ. EL. 13. 77. 157. 220. 224. 235. 236. al. 8. Mt. l. x. 10. Syr. utr. Sahid. Arm. Pers. p. veron. corb. germ. 1. harl* Justin. Clem. Cyr. Cæsarius. Iren. Ambr. || Horum plerique post ἀποθήκην addunt αὐτοῦ e. gr. EL. 157. 220. 224. 235. 236. Mt. l. 10. Syr. utr. Sahid. Arm. Pers. p. veron. corb. germ. 1. harl* Cyr. Ambr. al. || Bis extat in B. 52. 58. 108. Æth. Sax. Slav. 4. || Neutro loco legitur in 13. 27. 77. Mt. x. etc. Pers. w. verc. Justin. Clem. Iren. Arnob. (f) + *Ecce mater Domini et fratres ejus dicebant ei: Joannes baptizat in remissionem peccatorum; eamus et baptizemur ab eo. Dixit autem eis: quid peccavi, ut vadam et baptizer ab eo? nisi forte hoc ipsum, quod dixi, ignorantia est.* Evang. sec. Hebr. ap. Hieron. (g) = Mt. e. m. Juv. || *Tunc baptizavit eum.* colb. *Tunc tinxit eum.* Auct. de promiss. (h) + *Et Joannes quidem baptizavit illum in aqua, ille autem Joannem in spiritu.* Libri secretiores, teste Op. imperf. || + *Et cum baptizaretur* (+ *Iesus*, germ.) *lumen ingens* (*magnum*, germ.) *circumfulsit* (*fulgebat*, germ.) *de aqua, ita ut timerent omnes, qui advenerant.* (*congregati erant.* germ.) *Et baptizato Jesu* etc. verc. germ. 1. || + καὶ εὐθὺς περιέλαμψε τὸν τόπον φῶς μέγα. Evang. Ebionit. ap. Epiph. Item Justin. Prædicatio Petri. Liturgia Syror. Juvenc. (i) + *Factum est autem cum ascendisset Dominus de aqua, descendit fons omnis Spiritus S. et requievit super eum, et dixit ei: Fili mi, in omnibus prophetis exspectabam te, ut venirem et requiescerem in te. Tu enim es requies mea, tu es filius meus primogenitus, qui regnas in sempiternum.* Evang. sec. Hebr. ap. Hier.

ἀνεῴχθησαν [k] *αὐτῷ" οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ*
Θεοῦ [l] *καταβαῖνον ὡσεὶ" περιστερὰν,* [m] *καὶ" ἐρχόμενον*
[n] *ἐπ'" αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγου-* 17
σα· [o] *οὗτός ἐστιν" ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδό-*
κησα.]

Τότε [*ὁ ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύ-* 1
ματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ νηστεύσας 2
ἡμέρας τεσσαράκοντα [p] *καὶ νύκτας τεσσαράκοντα,"*
ὕστερον ἐπείνασε. Καὶ προσελθὼν [q] *αὐτῷ ὁ πειράζων,* 3
εἶπεν·" εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ, ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι
γένωνται. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· γέγραπται· οὐκ ἐπ' 4
ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται [r] + *ὁ" ἄνθρωπος, ἀλλ'* [s] ∾ *ἐπὶ"*
παντὶ ῥήματι [t] *ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος" Θεοῦ. Τότε* 5
παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος [u] *εἰς τὴν ἁγίαν πό-*
λιν," καὶ [x] ∾ *ἵστησιν" αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ.*
Καὶ λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, [y] *βάλε" σεαυτὸν* 6
[z] *κάτω· γέγραπται γάρ· ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐν-*
τελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσ-
κόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· 7

[s] ∾ ἐν. [x] ∾ ἔστησεν.

(k) = B. tolet. Hilar. Vigil. (l) *καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς* D. (St. β. *ἐκ τοῦ οὐρανοῦ*) ‖ + *de cælo.* cant. verc. veron. germ. 1. 2. clar. gat. Mm. Hilar. Auct. de promiss. ‖ *καταβαῖνον ἐν εἴδει περιστερᾶς κατελθούσης εἰς αὐτόν.* Sic Evang. sec. Hebr. ap. Epiph. (m) = B. verc. veron. colb. clar. germ. 2. for. tolet. harl* (n) *εἰς.* D* *in,* veron. verc. *πρὸς* C* 38. 67. 71. 76. (ap. Wetst.) Ev. 19. 20. Mt. c. q. 17. (o) *πρὸς αὐτόν· σὺ εἶ.* D. *ad eum: tu es.* cant. verc. *ad eum: hic est.* veron. germ. clar. (p) = 1. 27. 37. 38. 167. Barb. 1. Mt. ψ. Habet Euthym. dis. ‖ *τεσσαράκοντα* = 130. ‖ *καὶ τεσσαράκοντα νύκτας.* D. cant. (q) *ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ.* B. 1. 13. 33. 117. 124. 157. Syr. Copt. Arm. Vulg. corb. for. Chrys. ‖ *αὐτῷ* bis omittit 106. ‖ *αὐτῷ* bis repetunt D. 113. 121. Sahid. cant. verc. veron. colb. germ. 1. 2. (r) + CDELP. 73. 218. (cum 3. 76. 77. 123. 125. 219. 220. 225.) Mt. V. a. (s) CD. 13. 59. 124. Mt. m. (t) = D. Syr. hieros. cant. veron. germ. 1. 2. Opus imp. Hilar. Druthmar. (u) = 33. (x) *ἔστησεν.* BCD. 1. 33. 47. Mt. i. Ed. Sahid. (y) *βάλλε.* 12. 59. 131. Ev. 44. Ed. (z) + *ἐντεῦθεν.* C. Syr. p. in m. Arm. Sahid. ut videtur. Ignat. ep. ad Philipp.

[a] πάλιν″ * γέγραπται· οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν
8 σου. Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος
ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας
9 [b] τοῦ κόσμου″ καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, Καὶ [c] λέγει″ αὐτῷ·
ταῦτα [d] πάντα σοι″ δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι.
10 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὕπαγε [e] ÷ ὀπίσω μου″ σατα-
νᾶ· γέγραπται γάρ· κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις,
11 καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διά-
βολος· καὶ ἰδοὺ, ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.]
12 [Ἀκούσας δὲ [f] = ὁ ἰησοῦς″ ὅτι ἰωάννης παρεδόθη,
13 ἀνεχώρησεν εἰς τὴν γαλιλαίαν. Καὶ καταλιπὼν τὴν
[g] ναζαρὲτ,″ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς [h] ∞ καπερναοὺμ″
τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις ζαβουλὼν καὶ νεφθαλείμ·
14 Ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ἠσαΐου τοῦ προφήτου, λέ-
15 γοντος· Γῆ ζαβουλὼν καὶ [i] γῆ″ νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσ-
16 σης πέραν τοῦ ἰορδάνου, γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, Ὁ λαὸς

---

[h] ∞ καφαρναοὺμ, *etiam alibi.*

(a) = Mt. B. Sahid. || Antecedentibus jungunt E. 3. 33. 116. 124. Ed. Arm. Sax. veron. germ. l. brix. colb. clar. Theophyl. (b) τῆς γῆς. Syr. p. in cod. Ridlei. || αὐτοῦ. 131. (c) εἶπεν. BCD, 13. 33. 157. (d) σοι πάντα. BC. 1. 33. Ed. foroj. Orig. ter. Chrys. in Mt. 4. codd. (e) + CD (St. β.) LM. 17. 33. 77. 108. 113. 116. 117. 121. 123** 125. 127. 131. 142. 157. 218. (cum 225.) 219. 220. 224. 230. 235. Ev. 1. 3. 18. 19. 31. 32. 33. al. 71. Mt. BH. a. d. g. k. l** al. 13. (Itaque codd. 123.) Codices, e quibus interpolatus fuit Lucas. Ed. Erp. Pers. p. Syr. p. cum aster. Æth. Arm. Slav. Ital. Sax. Justin. Petr. alex. Athan. Nestor. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Damasc. Theophyl. Archel. Opus imp. Hilar. ms. Ambr. Aug. Vigil. Max. taur. || = BKP. 1. 13. 123* 124. Mt. V. 1* Syr. Ar. p. Pers. w. Copt. Vulg. brix. for. harl** alii. Pseudo-Ignat. epist. ad Philipp. dis. Orig. dis. Victor. dis. Euthym. dis. Iren. Tert. Hilar. ed. Hier. dis. Juvenc. (f) = BD. 16. 33. 61. 83. Copt. Æth. cant. for. Orig. Eus. Aug. (g) ναζαρέθ. DE. 1. 13. 72. 124. 131. Ev. 33. al. 10. Mt. V. 17. Ed. Copt. Arm. Ital. Vulg. Sax. Orig. quater. Eus. || ναζαράθ. CP. || ναζαρά. B. 33. Orig. semel. (h) BD. 33. Copt. Arm. Ital. Vulg. Sax. Orig. quinquies. Epiph. Nonn. (i) = D. 71. 230. Ev. 44. Ed. cant.

ὁ καθήμενος ἐν σκότει, [k] εἶδε φῶς″ μέγα· [l] καὶ τοῖς καθη-
μένοις″ ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.
Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· 17
[m] μετανοεῖτε·″ ἤγγικε [m] γὰρ″ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.]
[[n] Περιπατῶν″ δὲ [o] † [p] παρὰ″ τὴν θάλασσαν τῆς 18
γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς, σίμωνα τὸν [q] λεγόμε-
νον″ πέτρον, καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλον-
τας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.
Καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς 19
[r] ἁλιεῖς ἀνθρώπων. Οἱ δὲ [s] εὐθέως″ ἀφέντες τὰ δίκτυα, 20
ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους 21
δύο ἀδελφοὺς, ἰάκωβον τὸν τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἰωάννην
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ ζεβεδαίου τοῦ
πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ
ἐκάλεσεν αὐτούς. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ 22
τὸν πατέρα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν γαλιλαίαν ὁ ἰησοῦς, διδάσκων 23

---

[o] † ὁ ἰησοῦς.

(k) *φῶς εἶδεν.* B. 1. 13. 33. 124. Orig. bis. Cyr. Chrys. (etiam Mt. 5 codd.) || *εἶδε*] *εἶδον.* D. 1. cant. veron. verc. germ. 1. colb. clar. Cyr. (l) *οἱ καθήμενοι.* D. cant. veron. verc. brix. colb. germ. 1. clar. || *καθημένοις* = 236. (m) *μετανοεῖτε* et *γὰρ* = codd. nonnulli, teste scholio, quod in codd. Mt. a. d. e. legitur. Hier. (n) *παράγων.* D. (St. β.) cant. verc. veron. germ. 1. brix. colb. clar. Eus. (o) = BCDKMS. 1. 13. 17. 33. 77. 106. 108. 114. 123. 124. 125. 127. 131. 142. 157. 182. 218 (cum 76. 219. 220. 224. 225.) 230. 235. al. 40. Mt. V. a* d. 17* al. 14. Ed. Syr. utr. Arr. Æth. Copt. Slav. cant. veron. corb. germ. 1. brix. for. tolet. harl. Eus. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Theophyl. (p) *περὶ.* K. 17. al. 5. Mt. m. Ed. (q) = Syr. p. in cod. Paris. || *καλούμενον.* 17. 220. 224. 230. al. 6. Ed. Syr. p. in m. ms. Arm. ut videtur. Vulg. corb. germ. brix. for. Chrys. in Mt. codice 3. || *ἐπικαλούμενον.* E. 45. Chrys. in Mt. 1. 5. 8. α. β. (sed alio loco iidem habent *λεγόμενον.*) (r) + *γενέσθαι.* D. (St. β.) K. 33. 38. 113. 121. 157. Syr. Syr. p. in m. mss. Æth. Sax. Vulg. Ital. exc. clar. (s) = K. 127* al. 10. e junioribus. Mt. x. harl* Orig. semel. (bis habet.) Basil. seleuc. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Opus imp. Druthmar. || Post *ἀφέντες* ponitur in 2. Ed.

ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον
τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν
24 μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.] Καὶ [t] ἀπῆλθεν" ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ
εἰς ὅλην τὴν συρίαν· καὶ [u] προσήνεγκαν" αὐτῷ πάντας
τοὺς κακῶς ἔχοντας, *[x] ποικίλαις νόσοις" [y] καὶ βασάνοις
συνεχομένους," [z] καὶ δαιμονιζομένους," [a] καὶ σεληνιαζο-
μένους," [b] καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς."
25 Καὶ [ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς γαλι-
λαίας καὶ δεκαπόλεως καὶ ἱεροσολύμων καὶ ἰουδαίας
καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου.

1 [c] Ἰδὼν δὲ" τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθί-
2 σαντος αὐτοῦ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ
3 ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων· Μα-
κάριοι οἱ πτωχοὶ [d] τῷ" πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βα-
4 σιλεία τῶν οὐρανῶν. [e] Μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι αὐτοὶ
5 παρακληθήσονται. Μακάριοι οἱ πρᾳεῖς· ὅτι αὐτοὶ
6 κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ
διψῶντες τὴν δικαιοσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
7
8 [f] Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Μα-

(t) ἐξῆλθεν. C. 1. 33. 78. 127. 131. 235. Ev. 10. 17. 34. Mt. m. 18. Syr. p. in m. Arm. ut videtur. Orig. (u) προσήγαγον. 218 (cum 76. 77. 108. 124. 219. si credere fas est.) (x) ποικίλαις νόσοις cum antecedentibus conjungunt 72. 142. Ev. 2. al. 7. Syr. Sax. verc. Euthym. dis. (y) καὶ βασανιζομένους. 142. || καὶ βασάνοις = E* 2. 27. 236. || συνεχομένους = Ev. 17. (z) = M. 12. 61. Mt. m. (codex Theophyl.) et Chrysostomi codd. 1. 5. β. Ev. 34. || καὶ = B. 235. Eus. (a) = 30, 76. 224. 225. 234. Ev. 34. 36. Mt. 10. || Ante δαιμονιζομένους ponitur in 80. (b) = 64. || καὶ παραλυτικοὺς = Mt. r* || αὐτοὺς] πάντας. D. (St. β.) cant. verc. veron. germ. 1. colb. clar. (c) καὶ ἰδὼν. 220. || δὲ = Mt. r. || + ὁ ἰησοῦς. 28. 30. Syr. Vulg. verc. corb. clar. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Opus imp. Chromat. (d) = D* (e) Vers. 4 et 5 transpositi in D. 33. Vulg. cant. verc. corb. colb. for. Clem. ut videtur. Orig. (ubi de ordine τῶν μακαρισμῶν disputat. Semel ut rec.) Eus. in canon. Nyss. Hier. Ambr. Juv. Primas. Sed Chromat. utroque modo. (f) Vs. 7 et 8 transponuntur in Ev. 32. Vulgarem ordinem urget Euthym. || Vs. 7 = 220.

κάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψον-
ται. Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὅτι [g] — αὐτοὶ" υἱοὶ 9
Θεοῦ κληθήσονται. [h] Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν 10
δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν."
Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ 11
εἴπωσι [i] πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν," [k] — ψευδόμενοι,"
[l] ἕνεκεν ἐμοῦ." Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε· ὅτι ὁ μισθὸς 12
ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς·] οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς
προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν [m].
Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς. ἐὰν δὲ τὸ ἅλας [n] μω- 13
ρανθῇ," ἐν τίνι [o] ἁλισθήσεται;" εἰς οὐδὲν ἰσχύει [p] ἔτι,"
εἰ μὴ [q] βληθῆναι ἔξω, καὶ" καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀν-
θρώπων.] [Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύνα- 14
ται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· Οὐδὲ καί- 15
ουσι λύχνον, καὶ τιθέασιν [r] αὐτὸν" ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ'
ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.
Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώ- 16

(g) = CD. 13. 124. Syr. It. (exc. brix. gat.) Vulg. Op. imp. Hilar. Chrom. (h) Nonnulli ap. Clem. *μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης· ὅτι αὐτοὶ ἔσονται τέλειοι. καὶ μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκα ἐμοῦ· ὅτι ἕξουσι τόπον, ὅπου οὐ διωχθήσονται.* Strom. 4. (i) *καθ' ὑμῶν πᾶν πονηρὸν.* D. cant. et hoc ordine Syr. Syr. p. ed. || *πονηρὸν* = 58. 61. || *ῥῆμα* = BD. Copt. Æth. Syr. hieros. It. Vulg. Latini exc. Op. imp. || *καθ' ὑμῶν*] *κατ' ἐμοῦ.* Mt. r. || + *et exprobrabunt nomen meum tanquam malum.* Paulin. (k) = D. cant. veron. colb. germ. 1. clar. floriac. Orig. Tert. Hilar. Lucif. Ambr. Ambrosiast. Paulin. Symmach. || Post *ἕνεκεν ἐμοῦ* ponunt Syr. corb. brix. for. Chrom. (l) = floriac. Lucif. Paulin. || *ἕνεκεν δικαιοσύνης.* D. (St. β.) 47. ap. Mill. cant. veron. verc. colb. germ. 1. Hilar. Ambr. Ambrosiast. Chrom. Symmach. *propter nomen meum*, Aug. semel. Cassiod. (m) + *ὑπάρχοντας.* D** *ὑπαρχόντων.* D* latt. || + *Nolite gaudere, cum benedixerint vos omnes homines; sic enim faciebant pseudoprophetis patres eorum.* germ. 1. || Vs. 13 = Evangelistaria pleraque. (n) *μαρανθῇ.* 47. 56. 58. *evanuerit*, Vulg. verc. veron. corb. colb. for. Op. imp. *fatuum s. infatuatum fuerit*, cant. clar. brix. Cypr. Hil. Hier. alii. (o) *ἁλισθήσονται.* Mt. V. *ἀρτυθήσεται.* 58. Ev. 10. (p) = D. Syr. Erp. cant. verc. veron. clar. germ. 1. Mm. Cypr. Aug. Hier. Chrom. (q) *βληθὲν ἔξω.* B. 1. 33. Syr. p. ms. (r) = Mt. c. Arm. Syr. p. in cod. Ridl. et Paris. Chrys. in Mt. 5 codd. sed unus habet.

πων, ὅπως ἴδωσιν [s] ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα,″ καὶ δοξάσωσι
τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
17 [t] Μὴ νομίσητε, ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον, [u] ἢ
τοὺς προφήτας·″ οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶ-
18 σαι. Ἀμὴν [x] γὰρ″ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐ-
ρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ
19 ἀπὸ [y] τοῦ νόμου,″ ἕως ἂν πάντα γένηται.[z] Ὃς [a] ἐὰν
οὖν″ λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ
διδάξῃ [b] οὕτω″ τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν
τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· [c] ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ,
[d] οὗτος″ * μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐ-
20 ρανῶν.][e] Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι [ἐὰν μὴ περισσεύσῃ
[f] ∾ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν″ πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ
Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
21 ρανῶν. Ἠκούσατε ὅτι [g] ἐῤῥέθη″ τοῖς ἀρχαίοις· οὐ
φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.
22 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ [h] εἰκῆ,″ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ

---

[f] ∾ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη.

(s) τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα. Mt. p* Orig. || ὑμῶν = Mt. d. || ἔργα = cod. Syræ p. (t) τί δοκεῖτε, ὅτι ἦλθον πληρῶσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας; οὐκ ἦλθον πληρῶσαι, ἀλλὰ καταλῦσαι. Marcion testibus Isidor. et Dial. c. Marc. (u) = 125* (x) = 30. 56. 66. 70. 230. Arr. Pers. w. Æth. Sahid. It. *quippe*, Vulg. for. colb. germ. 2. *enim*, cant. Iren. ἀμὴν. 6. Arm. Pers. p. Aug. semel. Cassiod. (y) τῶν προφητῶν. Ev. 37. || + καὶ τῶν προφητῶν. 13. 61. 124. Arm. Syr. hieros. Iren. (z) + *cælum et terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.* colb. (a) οὖν ἐὰν. 117. || ἐὰν = D* Sahid. || οὖν = L. 2. 17. 235. Mt. q. m. 3. Ed. (b) = D. cant. (c) ab οὐρανῶν ad οὐρανῶν = D. 12. 15. cant. germ. 2. Chrys. semel in Mt. 6. codd. Opus imp. (d) οὕτως, sequente commate, 44. 157. 179. 187** 220. 225. Mt. x. Goth. Ital. (exc. corb. for.) Cypr. Aug. Tychon. Victor. tun. (e) Vs. 20. = D. cant. || λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι = 2. Ed. Opus imp. (f) EL. 106. 114. 123. 124. 125** 157. 234. al. 7. Mt. V. a. d. 17. 18. al. 8. Ed. Constitut. Clem. semel. Bas. Isidor. alii. (g) ἐῤῥήθη. DE. alii. Ed. cum h. l. tum versibus seqq. (h) = B. 48. 198. Æth. Ar. p. Sax. Vulg. for. harl. Non agnovisse videntur Justin.

ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥακὰ, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν
εἴπῃ [i] μωρὲ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ἐὰν 23
οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ
μνησθῇς, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τὶ κατὰ σοῦ· Ἄφες 24
ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου [k] ἔμπροσθεν" τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε
ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀν- 25
τιδίκῳ σου [l] ταχὺ," ἕως ὅτου εἶ [m] ∾ ἐν τῇ ὁδῷ μετ'
αὐτοῦ·" μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ
ὁ κριτὴς [n] σε παραδῷ" τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν
βληθήσῃ. Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, 26
ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. Ἠκούσατε 27
ὅτι ἐῤῥέθη [o] †· οὐ μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, 28
ὅτι [p] πᾶς ὁ βλέπων" γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι

---

[m] ∾ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ. [o] † τοῖς ἀρχαίοις.

M. in apol. 1. Ptolemæus in ep. ad Flor. Orig. Tert. Spurium esse judicarunt nonnulli, teste Scholiaste in cod. 21. et codd. Mt. a. d. e. et 10: τινές φασιν, ὅτι μάτην ὑπό τινων προσετέθη τὸ εἰκῆ. Hieronymus tradit, additum non fuisse in plerisque codicibus antiquis, seu, ut alibi loquitur, in veris codicibus, quare radendum id esse censet. Ei adstipulantur Aug. in retract. et Cassian. Omittunt Auctor de bapt. inter Basilii opp. libr. 2. qu. 5. Juvenc. Chrom. Salvian. || Sed habent εἰκῆ codd. ap. Scholiasten, Hieronymum et Aug. Syr. Syr. p. Syr. hieros. Ar. rom. Erp. Copt. Arm. Goth. Slav. Ital. exc. for. Constitut. Auctor ep. ad Zenam et Seren. Eus. Cyr. Isidor. pel. Nyss. Chrys. Theodoret. Theophyl. Euthym. Iren. interpr. Cypr. Opus imp. dis. Hilar. Aug. aliquoties et dis. Philastr. Paulin. Gregor. M. alicubi etc. (i) + τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. LM. 1. 13. 78. 108. 124. Copt. Arm. Arr. Perss. corb. Aug. semel, sed alibi subaudiendum id esse monet. (k) ἐν vel ἐπὶ. Syr. (l) = 227. Mt. d. Sahid. Ambr. semel. Chrom. (m) μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ. DL. 1. 13. 33. 124. cant. veron. verc. colb. germ. 1. clar. Opus imp. Arnob. Ambr. Chrom. || μετ' αὐτοῦ = 28. (n) = 13. 124. 127* Arm. Chrys. Hilar. (o) = BDKS. 1. 17. 22. 28. 71. 72. 89. 106. 108. 114. 116. 117. 123. 125. 127. 131. 142. 157. 224. 225. 230. 235. 236. Ev. 7. 17. al. 50. et Barber. 6. Mt. V. a. d. k. l. al. 11. Ed. Syr. Ar. p. (Syr. p. habet cum aster.) Copt. Æth. Arm. Goth. Slav. 4. 5. (habent Slav. 2. 3. 6. ed.) cant. veron. verc. brix. Orig. Cyr. Theophyl. Euthym. Hilar. (p) ὃς ἐὰν ἐπιβλέψῃ s. ἐμβλέψῃ Orig. aliquoties, sed semel ut rec. || βλέπων] ἐμβλέπων. 106. 218. (cum 76. 77. 123. 220.) al. 2. Mt. c. f. i. n. Chrys. Theodoret. Damasc. Thalass. Theophyl. ἐμβλέψας. K.

[q] ∾ αὐτῆς," ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν [r] ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
29 τοῦ." Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει
σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· [s] συμφέρει γάρ
σοι, ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον
30 τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. Καὶ εἰ ἡ δεξία σου
χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν, καὶ βάλε ἀπὸ
σοῦ· συμφέρει γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου,
31 καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου [t] βληθῇ" εἰς γέενναν.] [Ἐῤ-
ῥέθη [u] δὲ," [x] — ὅτι" ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
32 δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι [y] ∾ ὃς
ἂν ἀπολύσῃ" τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορ-
νείας, ποιεῖ αὐτὴν [z] μοιχᾶσθαι·" [a] καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυ-
33 μένην γαμήσῃ, μοιχᾶται." Πάλιν [ἠκούσατε ὅτι ἐῤ-
ῥέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ

---

[q] ∾ αὐτὴν. [y] ∾ πᾶς ὁ ἀπολύων.

---

117. 157. Mt. m. Clem. (sed alibi βλέπων ut rec. s. προσβλέπων s. ἰδὼν, et sic Theoph. ant.) Justin. Theod. monach. Chrys. alicubi. βλέψας. 61. (q) BDELMS. 13. 33. 77. 89. 108. 116. 124. 127. 131. 157. 230. 235. Ev. 18. 32. 36. al. 41. Mt. V. a. d. l. 10. 17. al. 6. Ed. Constitut. Theoph. ant. Orig. semel (semel ut rec.) Chrys. semel. ‖ = K. 236. Clem. Orig. ter. Chrys. semel. Euthym. Tert. aliquoties. (r) = Syr. hieros. Clem. ter. Sed habent Athenag. Theoph. ant. Orig. ‖ + παρὰ τῷ θεῷ. Justin. (s) a συμφέρει ad συμφέρει vs. 30. = D. cant. (t) ἀπέλθῃ. BD. (St. β.) 1. 33. 157. Arr. Æth. Copt. Vulg. cant. verc. veron. colb. corb. germ. 1. for. (etiam vs. 29. verc. veron. germ. 1. colb.) Lucif. Ambr. Aug. Incertum an Orig. IV. 330. (u) = 42. 72. 114. 127. 131. 225. Ev. 14. 32. al. 11. Mt. k. p. r. Ed. Syr. Ar. p. Erp. Slav. 5. 6. 7. ‖ δὴ Arm. (x) = BDL. 1. 33. 124. ap. Birch. 127. 235. Ev. 32. 36. Mt. o. Ed. Chrys. in Mt. 6 codd. (y) BKLM. 1. 13. 33. 77. 108. 114. 124. 157. 235. Ev. 18. 36. al. 24. Mt. c. d. f. l. q. r. Syr. Slav. Vulg. corb. brix. for. colb. germ. 2 gat. Alia exemplaria ap. Aug. ‖ πᾶς ὃς ἂν ἀπολύσῃ. Ev. 32. Arm. ‖ ὃς ἂν ἀπολύσει. Orig. dis. (z) μοιχευθῆναι. BD (St. β.) 1. 13. 33. 124. Theoph. ant. Orig. bis. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theodoret. Scholion in codd. Mt. a. d. e. 10. (a) = D. 64. (s. Em. ap. Walton.) cant. veron. verc. et codd. gr. et latt. ap. Aug. Orig. ut videtur. Habet Tert. ‖ καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας, μοιχᾶται. B. 80. 219. item Mt. o. ὁ γαμῶν ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς, μοιχεύει. Theoph. ant. et ponit ante ὃς ἀπολύει etc.

κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου.] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, [b] μὴ ὀμόσαι 34
ὅλως" * μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ·
Μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε 35
εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως·
Μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν 36
[c] τρίχα" λευκὴν [cc] ἢ μέλαιναν ποιῆσαι." Ἔστω δὲ ὁ 37
λόγος ὑμῶν· ναὶ ναί, [d] οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων, ἐκ
τοῦ [e] πονηροῦ" ἐστιν. Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη· ὀφθαλμὸν 38
ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, [f] καὶ" ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ δὲ 39
λέγω ὑμῖν, μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥα-
πίσει [g] ἐπὶ" τὴν [h] δεξιὰν" [i] σου" σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ
καὶ τὴν [k] ἄλλην·" Καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι, καὶ 40
τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· Καὶ 41
ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ [l] δύο.]
[Τῷ αἰτοῦντί σε [m] δίδου·" καὶ [n] τὸν θέλοντα" [o] ἀπὸ σοῦ" 42
δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς. Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη· 43
ἀγαπήσεις τὸν [p] πλησίον" σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν
σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, 44

(b) ὅλως μὴ ὀμόσαι. Arm. clar. (c) τρίχαν. EL. Ev. 18. alii, hic et alibi. (cc) ποιῆσαι μέλαιναν. L. Pers. p. (d) + καὶ. L. 225. Mt. d. Syr. Ar. Arm. veron. verc. clar. Tert. semel, item Clem. Chrys. (e) διαβόλου. 54. Nyss. (f) = D. cant. verc. veron. colb. germ. 1. 2. emmer. Hilar. Opus imp. Hier. Claudius presb. (g) εἰς. 125. ap. Treschov. 234. 235. Val. 1. ap. Birch. (sed in marg. ἐπὶ.) Mt. e. o. q. 10. et codd. 6. Chrysostomi. (h) = D. Ar. p. cant. Exemplaria lat. multa ap. Aug. Ephraem syriace. Dial. c. Marcion. Op. imp. Faustus. (i) = σου. 1. 33. 76. 108. 127. 157. 218. 235. Val. 1. ap. Birch. Ev. 18. 32. 36. al. 30. Mt. d. k. 1* al. 7. Ed. Slav. 4. 5. 6. (habet ed.) verc. brix. clar. emmer. Constitut. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Damasc. Opus imp. alii. ‖ Post σιαγόνα ponitur in BD. (k) *sinistram*, veron. verc. germ. 1. Aug. aliquoties. Chrom. (l) + ἔτι ἄλλα. D (St. β.) verc. veron. corb. germ. 1. for. Latt. multi ap. Beng. Iren. (m) δὸς. BD. 124. Clem. (n) τῷ θέλοντι. D. 38. Ev. 12. item Mt. 17. ‖ τὸν δανείσοντα ἀπὸ σοῦ. Syr. (o) = D. cant. Clem. Cypr. Post δανείσασθαι ponitur in 116. (p) φίλον. 80.

[q] = εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς," [r] = καλῶς ποι-
εῖτε [s] τοῖς μισοῦσιν: ὑμᾶς," [t] καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν —
45 ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ: διωκόντων ὑμᾶς." Ὅπως γέ-
νησθε [u] υἱοὶ" τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς· [x] ὅτι" τὸν
ἥλιον αὑτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ
46 βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε
τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ
47 [y] τελῶναι" [z] τὸ αὐτὸ" ποιοῦσι; Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς
[a] ∾ ἀδελφοὺς" ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ
48 καὶ οἱ [b] ἐθνικοὶ [c] ∾ οὕτω" ποιοῦσι; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέ-

[s] τοὺς μισοῦντας. [a] ∾ φίλους.
[b] ∾ τελῶναι. [c] ∾ τὸ αὐτό.

(q) = B. 1. 11. 22. Copt. Arm. Vulg. verc. veron. corb. for. germ. 1. (Habent cant. clar. brix.) Theoph. ant. Orig. septies. Eus. Dial. c. Marc. Iren. Tert. semel, (nisi in cæteris locis ad Lucam respexit.) Cypr. Hilar. Op. imp. Hier. Aug. Ambr. Fulg. Juv. Epiph. in cantic. ‖ ὑμᾶς = Athenag. (r) = B. 1. 11. 17* 22. 58. 113. Mt. m. Copt. Theoph. ant. Athen. Orig. septies. Eus. Dial. c. Marc. Iren. Tert. semper. Cypr. Hilar. Hier. Ambr. alicubi. Fulg. (s) D (St. π.) EKLMS. 13. 33. 77. 124. 131. 157. 235. 236. al. 93. Mt. BHV. al. 18. Ed. Chrys. Patr. al. (t) ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ = B. 1. 11. 22. Copt. Æth. emmer. Athenag. Orig. quinquies. (bis habet, sed ibi = καὶ διωκόντων ὑμᾶς.) Dial. c. Marc. Cypr. Lucif. Variant Patr. lat. Nonnulli ponunt post διωκόντων. Præterea ὑμᾶς = D. 157. cant. ὑμῖν, Clem. ‖ καὶ διωκόντων ὑμᾶς = Goth. Theoph. ant. Orig. bis. ‖ καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς = Syr. hieros. Alii ap. Scholiasten in Mt. cod. 10. (in codd. a. d. e. etiam καὶ διωκόντων ὑμᾶς in istis aliis abesse tradit Scholiastes.) ‖ Chrys. in Mt. codd. 4. καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς ponit ante εὐλογεῖτε. (u) ὅμοιοι. 117. Mt. z** Pers. p. Chrys. (etiam in Mt. 4 codd.) Isid. Epiph. Iren. ap. Beng. *ut imitemini*. Ambr. (x) ὅς, *qui*, Syr. utr. Perss. Ar. Ital. (exc. cant.) Orig. Patr. (y) ἐθνικοὶ. 33. 34. in m. 59. (ap. Walton. laudatur ad vs. seq.) Copt. Goth. (z) οὕτως. D. 33. al. 4. (a) EKLMS. 17. 33. 77. 89. 108. 131. 157. 230. 235. Ev. 18. 25. 31. 32. al. 97. et Barber. 6. Mt. BH. a. d. al. 16. Ed. Arm. Syr. p. Slav. Goth. brix. clar. Basil. Theophyl. Lucif. ‖ Sed ἀδελφοὺς BD. (St. π. φίλους.) 1. 13. 124. 125. forte etiam Mt. V. aliique, Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. It. Vulg. (b) BD (St. β.) 1. 5. 28. 33. 44. 59. ap. Walt. 127* 131. 230. Mt. x. z. in marg. Copt. Æth. Syr. p. (sed rec. in m.) Syr. hieros. Ar. p. et rom. Pers. w. Slav. It. (exc. clar.) Vulg. Sax. Constitut. Chrys. ut videtur. Bas. Cypr. Lucif. alii. ‖ + καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ. Arm. (c) D (St. β.) M. 1. 5. 10. 13. 28. 33. 44. 124. 127. 184. 209. 235. al.

λειοι, [d] ∾ ὥσπερ″ ὁ πατὴρ ὑμῶν [e] ∾ ὁ ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς″ τέλειός ἐστι.]

[Προσέχετε [f] τὴν [g] δικαιοσύνην″ ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπρο- 1
σθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ
μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν
τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλ- 2
πίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς
συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ
τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν
αὐτῶν. Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ 3
ἀριστερά σου, τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου· Ὅπως ᾖ σου ἡ 4
ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου, ὁ βλέπων
ἐν τῷ κρυπτῷ, [h] — αὐτὸς″ ἀποδώσει σοι [i] = ἐν τῷ
φανερῷ.″ Καὶ ὅταν [k] ∾ προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ″ ὥσπερ οἱ 5
ὑποκριταί [l]· ὅτι [m] φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν

---

[d] ∾ ὡς. [e] ∾ ὁ οὐράνιος.

[g] ἐλεημοσύνην. [k] ∾ προσεύχεσθε, οὐκ ἔσεσθε.

---

10. Mt. c. 17. Syr. Copt. Æth. Arm. Goth. It. (exc. clar.) Vulg. Constit. Patr. (d) ὡς. L. 13. 33. 124. 225. Clem. quater. Orig. ter. Chrys. in Mt. 5 codd. (e) ὁ οὐράνιος BD** (St. β.) EL. 1. 13. 33. 124. 142. in m. 235. al. 8. Mt. d. i. n. z. Arr. Æth. Arm. Syr. p. in codd. nonnullis. Vulg. verc. corb. brix. for. germ. 2. Justin. Orig. Chrys. Cypr. alii. || ὁ ἐν οὐρανοῖς. D* Mt. q. || = 51. (f) + δὲ. L. 1. 33. al. 7. Mt. q. Ed. Syr. utr. Pers. p. Copt. Æth. germ. 1. (g) BD (St. β.) 1. 209. Codd. ap. Scholiasten in cod. 41. et in Mt. e. Ed. Syr. hieros (Syr. et Perss. saltim non obstant; Syr. p. autem habet ut rec.) Ital. (exc. brix.) Vulg. Isid. pel. semel. Patr. lat. *justitiam, hoc est, eleemosynam vestram*, Hier. (h) = BKL. 1. 13. 33. 116. 124. 157. 220. 236. Ev. 32. 46. al. 14. Mt. i. n. q. al. 4. Copt. Æth. Arm. Ar. Goth. Slav. 3. It. Vulg. Constitut. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. Cypr. Incertum an Orig. (i) = BD. 1. 22. 23. 68. 118. Mt. i. n. Codd. gr. ap. Aug. Copt. Vulg. cant. corb. for. Clemen. hom. 55. ap. Wetst. Orig. (nisi ad vs. 6. spectat.) Euthym. (explicat demum ad vs. 6.) Cypr. Hier. Chrom. Salv. Juv. Deleatur aut hic aut vs. 6. (k) προσεύχεσθε οὐκ ἔσεσθε. B. 1. 118. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. p. in m. It. (exc. cant.) Vulg. Orig. Chrys. in Mt. 6 codd. (l) + σκυθρωποί. 108. 157. Mt. m. (m) φιλοῦσι στῆναι ἐν ταῖς

ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι,"
ὅπως [n] = ἂν" φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
6 [o] = ὅτι" ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ, ὅταν προσ-
εύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ [p] ταμιεῖόν" σου, καὶ κλείσας τὴν
θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου [q] — τῷ : ἐν τῷ κρυ-
πτῷ·" καὶ ὁ πατήρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει
7 σοι [r] = ἐν τῷ φανερῷ." Προσευχόμενοι δὲ μὴ [s] βατ-
τολογήσητε," ὥσπερ οἱ [t] ἐθνικοί." δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ
8 πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε
αὐτοῖς. οἶδε γὰρ [u] ὁ πατὴρ ὑμῶν, [x] ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ
9 τοῦ ὑμᾶς [y] αἰτῆσαι αὐτόν." Οὕτως οὖν προσεύχεσθε
ὑμεῖς· πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ
10 ὄνομά σου· [z] Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ
11 θέλημά σου, [a] ὡς" ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ [b] τῆς" γῆς· Τὸν
12 ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· Καὶ ἄφες
ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς [c] ἀφίεμεν" τοῖς
13 ὀφειλέταις ἡμῶν· Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρα-

συναγ. καὶ ἐν τ. γων. τ. πλατειῶν, ἑστῶτες καὶ προσευχόμενοι, ὅπως. D. cant. clar. φιλοῦσιν ἐν ταῖς σ. κ. ἐ. τ. γ. τ. πλ. ἑστῶτες προσευχόμενοι. 13. 118. *amant stare in synagogis, et in ang. plat. stantes orare*, verc. veron. colb. germ. 2. || ἑστῶτες = K. Copt. || προσεύχεσθαι] προσεύχονται. 225** Ev. 27. (n) = DKL. 13. 33. 42. 114. 118. 124. ap. Birch. 157. 220. 235. Ev. 27. 44. Mt. B. al. 8. Orig. Chrys. (o) = BD. 1. 13. 28. 33. 68. 108. 118. 124. 229* Mt. m. Æth. Slav. 3. It. (exc. brix.) Vulg. Orig. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (p) ταμεῖον. DEL. al. 9. Mt. B. al. 4. Ed. Orig. alii. (q) τῷ = D. 1. 13. 124. ap. Birch. 232. Ed. Arm. Arr. Slav. 3. *in absconso*, sensu ancipiti, It. Vulg. || τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ = 59. Mt. B. Chrom. (r) = BD. 24* 118* Copt. Sahid. Syr. hieros. a prima manu. Sax. Vulg. cant. corb. for. germ. 2. gat. Orig. Hilar. Hier. Chrom. Ambr. Aug. Habet Euthym. Conf. not. i. (s) βλατταλογήσητε. BD** Alii aliter. καταλογήσητε. 17. (t) ὑποκριταὶ. B. (u) + ὁ Θεὸς. B. (x) + ὁ οὐράνιος. 76* Mt. x. χ. Syr. p. (y) ἀνοίξαι τὸ στόμα. D (St. β.) clar. (z) γενηθήτω . . . ἐλθέτω . . . Hoc ord. Tert. de orat. (a) = D* verc. veron. colb. Tert. Aug. semel. (b) = B. 1. Clem. Orig. (sexies omittit ; semel, ubi totam orationem dom. recitat, habet.) (c) ἀφίομεν. DEL. 157. Ev. 26. Mt. 10. ἀφήκαμεν. B. 1. 124. in m. (ap. Tresch. et Birch. Sed ἀφήκαμεν ap. Alt.) Syr. for. harl* Orig. Nyss. Pseudo Ath.

σμόν, [d] ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. [e] † [f] †.]
Ἐὰν [g] γὰρ" ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐ- 14

---

[e] † ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας. [f] † ἀμήν.

(d) *tentationem* + *quam ferre non possimus.* Hilar. Chrom. Hier. semel. Ambr. de sacram. qui addit: "non dicit: non inducas in tentationem, sed . . . talem vult tentationem, quam ferre possit humana conditio." (e) = BD (St. β.) 1. 17. (qui tamen ἀμὴν retinet) 118. 130. 209. Codex rescriptus Dublinensis collegii Trinitatis. Codices antiquissimi e quibus Lucas interpolatus est. Scholiastes, cujus annotatio in codd. pluribus ap. Wetst. Birch. et Mt. legitur hæc: τὸ δέ· ὅτι σοῦ κ. τ. λ. ἐν τισὶν οὐ κεῖται μέχρι τοῦ ἀμήν. Scholiastes ad Lucam in cod. 36. qui notavit, apud Lucam terminari orationem verbis μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, Matthæum autem addidisse ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Ev. 2. in marg. adscriptam habet orationem dom. græce et neogræce, absque doxologia. Ed. complut. (addito tamen ἀμήν.) Copt. Ar. rom. et pol. Cod. arab. medicæus. Cod. Kirstenii lineolis notat. Pers. w. Ital. (exc. brix. et ap. Sabatier germ. 1.) Sax. Vulg. (retinet *Amen*, quod tamen abest a codd. mstis nonnullis, v. c. tolet. harl. emmer. aliis.) Patres gr. etiam ubi orationem dom. et singulas ejus partes copiose explicant, ut Orig. Cyr. hier. (in catech. mystag.) Maximus. Nyss. qui suam expositionem his quidem verbis concludit: χάριτι χριστοῦ, ὅτι αὐτοῦ ἡ δύν. κ. ἡ δόξα ἅμα τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν; sed pro parte sacri textus neutiquam hæc habuisse videtur. Similiter Cæsarius doxologiam, non ut Scripturæ sed ut liturgiæ partem, bis affert hanc: σοῦ ἐστι τὸ κράτος καὶ ἡ βασ. καὶ ἡ δύν. καὶ ἡ δόξα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Etiam Massalianos accusat Euthymius, quod contemnant epiphonema προστεθὲν a patribus, hoc scil. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασ. καὶ ἡ δόξα τοῦ πατρὸς κ. τ. υἱοῦ κ. τ. ἁγ. πνεύματος. Atque sic post δόξα + τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. 157. 225. Omittunt doxologiam Patres lat. omnes: Tert. Cypr. Juv. Chrom. Ambr. Sedul. Fulg. Hier. qui nec in Ev. Nazar. invenisse eam videtur. || *Adest doxol.* in Syr. utr. Syr. hieros. Erp. Pers. p. et ms. pocock. Æth. Arm. Goth. Slav. Coptæ paucissimis codd. in marg. Codd. lat. aliquot. Constitut. (semel ut rec. semel sic: ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.) Isid. pelus. Chrys. aliquoties. Theophyl. Euthym. German. constantinop. (ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασ. καὶ ἡ δύν. καὶ ἡ δόξα τοῦ πατρὸς κ. τ. υἱοῦ κ. τ. ἁγ. πνεύματος.) Opus imp. (*quoniam tuum est regnum et virtus et gloria.*) Pseudo Ambr. de sacram doxologiam affert satis verbosam, sed alibi orationem dom. absque ea recitat, nec in explicatione eam attingit. || ἡ βασ. καὶ ἡ δύν. καὶ ἡ δόξα] ἡ δύναμις καὶ τὸ κράτος. Sahid. || αἰῶνας + τῶν αἰώνων. 38. 131. Syr. (f) ἀμὴν = plerique, qui doxologiam omittunt, item Syr. (adest in mstis syr. quibusdam) Arm. Alii. Addunt tamen nonnulli, qui doxologia carent. (g) = D* L. 51. 59. 235. Perss.

15 τῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος[h]. Ἐὰν
δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις [i] = τὰ παραπτώματα
αὐτῶν," οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα
16 ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε, [k] ὥσπερ" οἱ
ὑποκριταὶ, σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα
αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. ἀμὴν
17 λέγω ὑμῖν [l] = ὅτι" ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.] Σὺ
δὲ νηστεύων, ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν
18 σου νίψαι· Ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων,
ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ [m] ∾ κρυπτῷ·" καὶ ὁ πα-
τήρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ [m] ∾ κρυπτῷ," ἀποδώσει σοι [n] †.
19 Μὴ θησαυρίζετε [o] ὑμῖν" θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου
σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι
20 καὶ κλέπτουσι. Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐ-
ρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέ-
21 πται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. Ὅπου γάρ ἐστιν
ὁ θησαυρὸς [p] ∾ ὑμῶν," ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία
22 [p] ∾ ὑμῶν."] [Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλ-
μός. ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά

---

[m] ∾ κρυφαίῳ. [n] † ἐν τῷ φανερῷ. [p] ∾ σοῦ.

(h) + τὰ παραπτώματα ὑμῶν. L. 13. 235. Copt. Arm. Æth. Perss. Arr. Syr. hieros. Vulg. corb. for. colb. germ. 1. 2. Mm. Maxim. taur. Leo (alibi omittit.) Chrom. (i) = D. 1. 118. alius. Syr. Ar. p. Sax. Vulg. verc. corb. for. clar. germ. 1. Maxim. Aug. Leo. (k) ὡς BD. 1. 72. 118. (l) = BD. 1. 57. 118. 124. Mt. r. Æth. verc. veron. brix. clar. Patr. lat. (m) BD. 1. alius. (n) = BD (St. π.) GKLMS. 1. 10. 11. 13. 17. 22. 33. 76. 77. 89. 108. 127. 131. 142. 218. 235. Ev. 1. 2. 3. 26. 32. al. 70. et Barber. 7. Mt. BV. a. c. d. e. al. 16. Ed. Syr. utr. Syr. hieros. Ar. p. Perss. Copt. Arm. Goth. Vulg. corb. brix. for. gat. Theophyl. Euthym. Chrysoceph. Opus imp. Ambr. Aug. Chrom. || Habent 14. 118. 124. alii. Æth. Ar. rom. Erp. verc. veron. germ 1. colb. clar. (o) = 47. veron. tolet. Theophyl. || ὑμεῖς. 17. 119. Ed. ἑαυτοῖς Justin. (p) σοῦ. B. 1. Copt. Sahid. Æth. Syr. p. ms. in m. Sax. Vulg. It. exc. brix. Macar. Bas. Ephrem. Tert. Cypr.

σου φωτεινὸν ἔσται· Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, 23
ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς, τὸ ἐν
σοὶ, σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον; Οὐδεὶς δύναται 24
δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν
ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου
καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ [q] μαμωνᾷ."
Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, 25
τί φάγητε [r] = καὶ τί πίητε" μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν,
τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς,
καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; Ἐμβλέψατε εἰς τὰ 26
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερί-
ζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας· καὶ ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά. [s] οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον
διαφέρετε αὐτῶν;" Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν [t] μεριμνῶν" δύ- 27
ναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;
Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ 28
κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς [u] αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νή-
θει." Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ 29
δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. Εἰ δὲ τὸν χόρ- 30
τον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον
βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλ-
λον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; [Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέ- 31
γοντες· τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα;

---

[q] μαμμωνᾷ.

(q) BGKLS. Mt. BHV. plurimi. Ed. Syr. utr. Arm. Clem. Orig. al. (r) = 1.22. Æth. Arm. Pers. w. Ar. rom. Sax. Vulg. verc. veron. corb. for. Clem. ut videtur. Bas. Epiph. Chrys. Euthal. Hilar. Opus imp. Aug. Hier. qui in nonnullis additum hoc esse tradit. ‖ καὶ τί] ἢ τί. B. 61. 62. 118. 124. 235. Mt. a* l. i. n. Sahid. brix. germ. 1. colb. clar. gat. luxov. (s) = Mt. H. (t) = 59. verc. veron. clar. Chrys. semel. Tert. Hilar. (u) αὐξάνουσιν, οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν. B. 1. 33. 118. alius. Ath. Chrys.

32 Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη [x] ἐπιζητεῖ. οἶδε γὰρ ὁ
πατὴρ ὑμῶν [y] ὁ οὐράνιος," ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάν-
33 των. Ζητεῖτε δὲ [z] πρῶτον" [a] τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ," καὶ ταῦτα πάντα προστε-
34 θήσεται ὑμῖν.] [b] Μὴ οὖν μεριμνήσητε [c] εἰς τὴν" αὔριον·
[d] ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει = τὰ : ἑαυτῆς." [e] ἀρκετὸν
τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς."
1 2 [Μὴ κρίνετε, [f] ἵνα μὴ" κριθῆτε. [g] Ἐν ᾧ γὰρ κρί-
ματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε,
3 [h] μετρηθήσεται" ὑμῖν. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ
ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ
4 δοκὸν οὐ κατανοεῖς ; Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· ἄφες,
ἐκβάλω τὸ κάρφος [i] ἀπὸ" τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ,

---

[h] ἀντιμετρηθήσεται.

(x) + τοῦ κόσμου. Syr. Ar. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Scholiastes in Mt. codd. a. d. e. 10. (y) = Mt. d. Copt. Vulg. It. (exc. brix. clar.) Clem. Cypr. Hilar. Aug. Hier. (z) = 61. Æth. Ar. Pers. veron. Chrys. in Mt. 5 codd. Opus imp. || πρότερον. 27. || + ἁπάντων. 225. (a) τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν βασιλ. αὐτοῦ. B. || τοῦ Θεοῦ] αὐτοῦ. B. 236. Copt. τῶν οὐρανῶν. Clem. bis. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. || καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ = 119. Mt. o. Clem. semel. Chrys. in Mt. 6 codd. (b) Ad hunc locum spectare videntur, quæ Clem. et Orig. sæpius et Euseb. laudant tanquam Christi verba : αἰτεῖτε τὰ μεγάλα, καὶ τὰ μικρὰ ὑμῖν προστεθήσεται· καὶ αἰτεῖτε τὰ ἐπουράνια, καὶ τὰ ἐπίγεια προστεθήσεται ὑμῖν. || Vs. 34. = Evangeliaria pleraque. (c) = 73. περὶ τῆς. Clem. bis. Chrys. ὑπὲρ τῆς. Chrys. semel. (d) = 13. 220* Clem. || τὰ ἑαυτῆς] ἑαυτῆς. BGLS. 77. 123* 124. ap. Birch. 125. al. 8. Mt. V. o. 17. Ed. Theophyl. περὶ ἑαυτῆς. Chrys. ἑαυτὴν. 108. ἑαυτῇ. 17. 119. al. 4. Ed. *sollicitus erit sibi ipsi*, Vulg. *ipse cogitabit*. s. *ipse cogitabit sibi*, s. *ipse de* vel *pro se cogitabit*. Codd. et Patr. lat. (e) = G. 14. 220* (f) καὶ οὐ μὴ. 142. in m. 225. Ev. 32. Mt. i. n. in marg. q. (g) + μὴ καταδικάζετε, ἵνα μὴ καταδικασθῆτε. L. (h) BGKLMS. 1. 17. 33. 77. 108. 114. 117. 127. 131. 218. ap. Birch. 236. Ev. 32. 36. al. 70. Mt. BV. a. c. d. al. 8. Ed. Arm. Æth. veron. verc. for. tol. Clem. rom. Orig. semel. Dial. c. Marcion. Theodoret. Theophyl. Euthym. Chrysoceph. alii. || Rec. 13. Mt. H. alii. Vulg. corb. germ. 1. clar. brix. Polycarp. Clem. Orig. aliquoties. Patr. lat. (i) ἐκ. B. 1. 10. 33. 124. 235. Ev. 32. Mt. o. 17. Contra nonnulli vs. seq. ἀπὸ habent loco ἐκ.

ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; Ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶ- 5
τον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέ-
ψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ
σου. Μὴ δῶτε [k] τὸ ἅγιον″ τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλητε 6
τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων· μήποτε
καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στρα-
φέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. [Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· 7
ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.
Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, 8
καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.] [⌜Ἢ τίς [l] — ἐστιν″ ἐξ 9
ὑμῶν ἄνθρωπος, [m] ὃν ἐὰν″ αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον,
μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; [n] Καὶ″ [o] ἐὰν″ ἰχθὺν αἰτήσῃ, 10
μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ [p]; Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, 11
οἴδατε [q] δόματα ἀγαθὰ″ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν,
πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει
[r] ἀγαθὰ″ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;] [Πάντα [s] οὖν″ ὅσα 12
ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι [t], [u] οὕτω″ καὶ
ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· [x] ∾ οὗτος″ γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ
οἱ προφῆται. Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· [y] ὅτι″ 13

---

[x] ∾ οὕτως.

(k) τὰ ἅγια. 157. al. 11. e junioribus fere. Mt. m. o. 18. Orig. semel. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Suid. *Sanctum*, lat. omnes. (l) = B* L. al. 13. Mt. a. l. m. o. q. al. 5. Syr. utr. Arm. veron. colb. clar. emmer. (m) ὃς, ἐὰν Mt. m. o. q. (n) ἢ καὶ. BCS. 1. 13. 17. 33. 116. 131. al. 9. Mt. a. al. 9. Ed. Copt. Ar. || ἤ. 235. Arm. It. Vulg. (o) = BC. 1. 33. 38* 235. Mt. x. Copt. Post ἰχθὺν ponit Mt. r. (p) + καὶ ἐὰν ᾠὸν αἰτήσῃ, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκόρπιον; 74** + ἢ κρέα ἐὰν αἰτήσῃ αὐτὸν, ἐπιδώσει σκόρπιον. 61* (q) ἀγαθὰ δόματα. 1. It. Vulg. || δόματα = L. Mt. c. for. corb. germ. 2. tol. harl* emmer** Hier. (r) *Spiritum bonum*, Op. imp. (s) = L. 73. 127* Mt. m. o. Syr. Ar. Arm. (t) + *bona*, verc. veron. clar. germ. 1. 2. colb. Cypr. Aug. qui a latinis hoc additum putat. (u) = L. 61. Mt. m. Vulg. corb. colb. Chrys. in Mt. 5 codd. Post ὑμεῖς ponunt Ev. 32. 36. Mt. f. (x) οὕτως. L. 89. 117. 124. ap. Birch. 151. 157. al. 22. Mt. c. e. f. al. 10. Ed. Syr. p. Euthym. (y) καὶ τί. 118* *quam*, veron. verc. clar. Cypr. Hilar. Aug. Fulg. Juv.

πλατεῖα [z] ἡ πύλη," καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα
εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ [a] εἰσερχόμενοι"
14 δι' αὐτῆς. [b] ∾ Τί" στενὴ [c] ἡ πύλη," καὶ τεθλιμμένη ἡ
ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρί-
15 σκοντες αὐτήν.] [Προσέχετε [d] δὲ" ἀπὸ τῶν ψευδοπρο-
φητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβά-
16 των, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. Ἀπὸ τῶν καρπῶν
αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ
17 ἀκανθῶν [e] σταφυλὴν," ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; Οὕτω
πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν
18 δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. Οὐ δύναται δένδρον
ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς [f] ποιεῖν," οὐδὲ δένδρον σαπρὸν
19 καρποὺς καλοὺς ποιεῖν.] [Πᾶν [g] δένδρον μὴ ποιοῦν
καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
20 Ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.
21 [Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, κύριε, κύριε, εἰσελεύσεται εἰς
τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα

---

[b] ∾ ὅτι.

(z) = Clem. et Orig. ut videtur. verc. veron. for. colb. clar. Cypr. Hilar. Arnob. Aug. (semel habet) Hier. Ambr. Gaud. Juv. (a) ἐρχόμενοι. L. 13. 124. ap. Birch. 220. al. 6. Mt. B. e. εἰσπορευόμενοι. 1. 118. 157. (b) τί. B** (St. π.) CEGKL MS. 1* 11. 13. 77. 108. 124. 125. 218. (cum aliis vindob. ut videtur) 220. 224. 235. Ev. 2. 3. 33. al. 93. Mt. V. a. d. al. 17. Ed. Syr. utr. Arr. Pers. w. Æth. Goth. Slav. ed. It. Vulg. (*quam*; sed codd. quidam Vulgatæ: *quoniam*. cf. not. y.) Chrysoceph. Ephr. Pallad. Phot. Theophyl. Euthym. Cypr. Hier. Aug. Fulg. ‖ = Mt. B. καὶ 209. Chrys. in Mt. 6 codd. ὅτι B* (nisi fallit conjectura) Cod. molshem. Ev. 32. alii. Arm. Copt. Sahid. Orig. semel (alibi omittit) Gaudent. semel. (c) = 113. verc. ut videtur. clar. Clem. Orig. septies (semel habet.) Cypr. Ambr. semel. Aug. bis. Hier. Leo. Gaud. semel. (d) = B. 10. al. 3. Mt. B. d. al. 4. Syr. Ar. Perss. Æth. Arm. Sahid. It. exc. brix. Vulg. Chrys. in Mt. 6 codd. (e) σταφυλὰς. B. 1. 118. Syr. p. in ms. It. Vulg. Chrys. in Mt. 6 codd. (f) ἐνέγκειν. B. Or. bis. (g) + οὖν. L. 13. 33. 157. al. 12. et Barber. 3. Mt. d. 10. al. 4. Sahid. veron. clar. colb. germ. 1. *enim* + brix. *autem* + germ. 2.

τοῦ πατρός μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς [h].] Πολλοὶ ἐροῦσί μοι 22
ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κύριε, κύριε, [i] οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προ-
εφητεύσαμεν," καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν,
καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; Καὶ 23
τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς· [k] ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς·"
ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ [l] οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.]

[Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους [m] τούτους" 24
καὶ ποιεῖ αὐτοὺς, [n] ὁμοιώσω αὐτὸν" ἀνδρὶ φρονίμῳ,
ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ 25
κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν
οἱ ἄνεμοι, καὶ [o] προσέπεσον" τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ· καὶ οὐκ
ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ πᾶς 26
ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους [p] τούτους" καὶ μὴ ποιῶν
αὐτοὺς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν
οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν [q] ἄμμον." Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, 27
καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ
[r] προσέκοψαν" τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ· καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ
πτῶσις αὐτῆς μεγάλη [s].

(h) + οὗτος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 33. Sax. It. (exc. brix. et clar.) Vulg. Cypr. Hilar. Hier. Lup. alii. (i) = Orig. semper, et quater in hujus locum substituit: οὐκ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐφάγομεν καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐπίομεν. Sic etiam Aug. aliquoties. Hier. ‖ προεφητεύσαμεν] ἐπροφητεύσαμεν. C. 13. 33. 124. Mt. c. Ed. (k) Post ἀποχωρεῖτε ponunt Orig. aliquoties, item Chrys. in Mt. 6 codd. Cypr. Aug. alicubi, alii lat. (l) + πάντες. L. 13. 124. al. 7. Mt. a. d. f. 10. z** veron. Hilar. Ambr. alii lat. (m) = Mt. l. m. q. Syr. hieros. Goth. verc. germ. 1. Cypr. Hilar. Epiph. in cantic. (n) ὁμοιωθήσεται. B. 1. 13. 33. 108. 124. al. 4. Nonnulla exemplaria ap. Euthym. Syr. p. in m. Arr. Perss. Æth. Arm. Vulg. It. (exc. clar. brix.) Orig. Chrys. in Mt. 6 codd. Cyr. Ambr. Epiph. ‖ Rec. habent Photius in schol. in Mt. e. Cypr. Hilar. Lucif. Arnob. Op. imp. Utrumque habet Aug. (o) προσέπεσαν. BCE. I. 13. alii. Mt. B. al. 4. Ed. Syr. p. in m. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 1. cod.) Damasc. προσέῤῥηξαν. 91. Syr. p. προσέπηξαν. 17. προσέκοψαν. Mt. a. z. (p) = 56. 58. Ev. 2. Syr. hieros. Goth. brix. Cypr. Lucif. (q) ψάμμον. 41. Chrys. Theophyl. (r) προσέῤῥηξαν. CM. 1. Mt. 1** Bas. Chrys. προσέκρουσαν. 13. 124. Mt. m. προσέπεσον. 63. 71. 142. Ev. 44. Sahid. Syr. p. in m. (s) + σφόδρα. 13. 33. 124. Mt. o. Syr. hieros. Arm.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε [t] συνετέλεσεν″ ὁ ἰησοῦς [u] τοὺς λό-
γους τούτους, ἐξεπλήσσοντο [x] οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ
29 αὐτοῦ. Ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων,
καὶ οὐχ᾽ ὡς οἱ γραμματεῖς [y]. [z].
1 [a] Καταβάντι δὲ αὐτῷ″ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν
2 αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. Καὶ ἰδοὺ, λεπρὸς [b] ∾ ἐλθὼν″
προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με
3 καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ
[c] — ὁ ἰησοῦς,″ λέγων· θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐ-
θέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα.
4 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ
ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον [d] τῷ ἱερεῖ,″ καὶ προσένεγκε τὸ
δῶρον, ὃ προσέταξε [e] μωσῆς,″ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.]
5 [[f] Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ″ εἰς καπερναοὺμ, προσῆλθεν αὐ-
6 τῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ λέγων· κύριε,
ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς, δεινῶς
7 βασανιζόμενος. [g] Καὶ″ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἐγὼ

---

[b] ∾ προσελθών. [f] τῷ ἰησοῦ.

(t) ἐτέλεσεν. BC. 1. 33. 124. 125. al. 6. Mt. 18. Ed. Orig. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (u) + πάντας. M. 91. Arm. Slav. 2. (x) + πάντες. 1. 118. Orig. (y) + αὐτῶν. BK. 1. 13. 17. 33. 118* 124. Mt. r. Syr. utr. Syr. hieros. Arr, Pers. w. Æth. Sahid. Slav. 2. Sax. Vulg. verc. corb. brix. for. colb. germ. 1. 2. Eus. Aug. (z)+ καὶ οἱ φαρισαῖοι. C. 17. 33. Syr. utr. Arr. Perss. Arm. Slav. 2. 5. ed. Sax. Vulg. verc. corb. for. colb. germ. 1. Eus. Hilar. + *et pharisæi eorum*. veron. *et pharisæorum*, germ. 2. (a) καταβάντος s. καταβαίνοντος δὲ αὐτοῦ. BC. 1. 13. 33. 118. 124. || αὐτῷ. = Mt. V* (b) BE. 1. 77. 108. 131. 157. al, 12. Mt. H. d. al. 4, Syr. p. Chrys. Cyr. Damasc. Theophyl. || = 124. ap. Birch. 235. (c) = B. 1. 13. 118. 124. Mt. m. Copt. Sahid. Æth. Goth. corb. || ante ἥψατο αὐτοῦ ponunt Syr. Vulg. verc. brix. for. colb. germ. 1. 2. Mm, (d) τῷ ἀρχιερεῖ. 142. τοῖς ἱερεῦσιν. Syr. utr. sed p. habet rec. in m. τῷ ἱερῷ, Barber. 1. (e) μωϋσῆς. Codd. nonnulli, Copt. Sax. Vulg. hic et alibi. (f) εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ. BC. 1. 13. 33. 108. 118. 124. Orig. || τῷ ἰησοῦ] αὐτῷ s. αὐτοῦ, præter modo laudatos (St. π.) FKMS, al, 70. Mt. V. al, 17. Ed. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. p. Arr. Goth. Slav. ed. (manuscripti variant.) It. exc. colb. Vulg. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. Hilar. Op. imp. || Rec. L. alii. Syr. Syr. p. ms. (g) = B.

ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρ- 8
χος ἔφη· κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην
εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ [h] λόγῳ," καὶ ἰαθήσεται [i] ὁ
παῖς μου." Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι [k] ὑπὸ ἐξουσίαν," 9
ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ· πορεύ-
θητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται·
καὶ τῷ δούλῳ μου· ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας 10
δὲ ὁ ἰησοῦς, ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν·
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, [l] οὐδὲ ἐν τῷ ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν
εὗρον." Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ 11
δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακλιθήσονται [m] μετὰ ἀβραὰμ
καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν."
Οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος 12
τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
ὀδόντων. Καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς τῷ [n] ἑκατοντάρχῃ·" ὕπαγε, 13
[o] καὶ" ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς
[p] αὐτοῦ" [q] ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ."] [r].]

[h] λόγον. [n] ἑκατοντάρχῳ.

Mt. B. Arm. veron. (h) BCFK LMS. Mt. BHV. alii plurimi. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Goth. Slav. 2. 3. Vulg. veron. brix. for. colb. clar. Orig. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Euthym. Ambr. Aug. Op. imp. alii. (i) = 1. 118. verc. Orig. in Jo. 4, 54. in edit. Huet. (k) = Syr. hieros. ‖ Sequentibus jungunt U. 72. 157. Ed. Goth. brix. Iren. gr. Quidam ap. Chrys. Hilar. ‖ + τασσόμενος. B. Vulg. verc. veron. germ. 1. 2. colb. clar. Chrys. semel etiam in Mt. 5 codd. (l) παρ' οὐδενὶ τοσ. πίστ. εὗρ. 1. 118* (rec. in m.) alius. Marcion. Ambr. παρ' οὐδενὶ τοσ. πίστ. ἐν τῷ ἰσραὴλ εὗρον. B. item Syr. p. in m. verc. germ. 1. gat. Aug. semel. Op. imp. ‖ Rec. Orig. (m) ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ἀβραάμ. Mt. i. n. consentiente commentario Euthymii, item 142 in m. εἰς κόλπους ἀβρ. καὶ ἰσ. καὶ ἰακώβ. Chrys. in Mt. 5 codd. (n) BCG KLMS. (St. π.) al. 69. Mt. BHV. al. 6. Ed. Damasc. (o) = B. Ev. 25. Mt. x. 18. Syr. verc. veron. clar. germ. 1. 2. Chrys. semel in Mt. 5 codd. (p) = B. 1. 33. 118. alius. Copt. Syr. hieros. It. Vulg. (q) ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. C. 33. al. 3. verc. veron. colb. germ. 1. 2. clar. Bas. Chrys. semel (etiam in Mt. 6 codd.) Basil. seleuc. (r) + καὶ ὑποστρέψας ὁ ἑκατόνταρχος (ἑκατοντάρχης) εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, (ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ = nonnulli) εὗρε τὸν παῖδα

14 Καὶ [ἐλθὼν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν πέτρου, εἶδε τὴν
15 πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. Καὶ
ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός·
16 καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει [s] ∾ αὐτοῖς." Ὀψίας δὲ
γενομένης, προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολ-
λούς· καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας
17 τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· Ὅπως πληρωθῇ τὸ
ῥηθὲν διὰ ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος· αὐτὸς τὰς
ἀσθενείας ἡμῶν [t] "ἔλαβε" καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.
18 Ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς [u] "πολλοὺς ὄχλους" περὶ αὐτὸν,
19 ἐκέλευσεν [x] ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. [y] Καὶ προσελθὼν
εἷς γραμματεὺς, εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε, ἀκολου-
20 θήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰη-
σοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ
21 ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Ἕτερος δὲ τῶν μαθη-
τῶν [z] "αὐτοῦ" εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι [a] "πρῶ-
22 τον" ἀπελθεῖν [b] "καὶ" θάψαι τὸν πατέρα μου. Ὁ δὲ

---

[s] ∾ αὐτῷ.

(τὸν παῖδα αὐτοῦ s. τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον s. αὐτὸν) ὑγιαίνοντα. CEM. 1. 33. 113. in m. 124. in m. al. 32. Mt. B. o. x. z in marg. Ed. Æth. Zyr. hieros. Syr. p. Slav. 3. germ. 1. Juv. ‖ + καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα. 124. in textu. (s) BCE FGKS. 131. 151. 224. ap. Birch. 225. ap. Birch. 235. 236. Ev. 25. 36. al. 57. Mt. BHV. a. 19. al. 17. Ed. Syr. ms. Erp. Syr. p. Arm. Goth. Slav. Sax. Orig. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Theophyl. Euthym. Chrysol. ‖ αὐτοῖς L. 1. 13. 33. 124. Barber. 2. Alii. Syr. ed. Slav. ed. et ms. Ital. Vulg. (t) ἀνέλαβε. K. 42. 67. 114. Mt. l. q. Ed. Chrys. ed. (u) ὄχλον. B. ὄχλους. Copt. πολλούς. 106. alius. Mt. 5. πολὺν ὄχλον. 119. 120. Mt. m. Ed. germ. 1. colb. ὄχλους πολλούς. 108. (x) + τοὺς μαθητάς. Copt. Goth. Ar. rom. Slav. edd. quædam. veron. verc. colb. germ. 1. clar. Euthym. ut videtur. Hilar. (y) + καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς πλοῖον (τὸ πλοῖον,) ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 67. 236. Mt. 17. (z) = B. 33. al. 6. Mt. k. p. Sahid. Slav. 2. 3. veron. verc. colb. clar. (a) = 5. Pers. p. Iren. (b) = 44. Ev. 25. 44. Mt. d. e. 10. 19. ω. item 157. Mt. B. Arm.

ἰησοῦς εἶπεν [c] *αὐτῷ·" ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς*
νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. Καὶ *[ἐμβάντι* 23
αὐτῷ εἰς [d] *τὸ" πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ*
αὐτοῦ.] Καὶ *ἰδοὺ, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θα-* 24
λάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων·
[e] *αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε.* Καὶ *προσελθόντες* [f] *οἱ μαθη-* 25
ταὶ †" ἤγειραν αὐτὸν, λέγοντες· κύριε, σῶσον [g] *ἡμᾶς,"*
ἀπολλύμεθα. Καὶ *λέγει αὐτοῖς· τί δειλοί ἐστε, ὀλι-* 26
γόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ
τῇ θαλάσσῃ· καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Οἱ *δὲ* 27
ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες· ποταπός ἐστιν οὗτος,
ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;]

Καὶ [[h] *ἐλθόντι αὐτῷ" εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν* 28
τῶν [i] ∾ *γεργεσηνῶν," ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζό-*
μενοι, ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε
μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. Καὶ 29
ἰδοὺ, ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοὶ, [k] †· [l] *υἱὲ τοῦ*

---

[f] † *αὐτοῦ.* [i] ∾ *γερασηνῶν.* ∾ *γαδαρηνῶν.* [k] † *ἰησοῦ.*

(c) *τῷ φιλίππῳ.* Clem. (d) = BC. 1. 33. 118. 124. ap. Birch. 236. Ev. 31. bis. (in fine et iterum in initio anagnosmatis.) Mt. B. bis. H. bis. *ω.* bis. 10. Orig. Vid. ad vs. 18. (e) + *ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς.* 59. 218. (cum 108.) Mt. x. Syr. hieros. germ. 2. gat. (f) *οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ* = B. Copt. Pers. w. Sax. verc. corb. for. colb. harl. emmer. alii msti. lat. Hier. Beda. ‖ *αὐτοῦ* = CEFKLS. 10. 13. 17. 124. 157. 235. 236. Ev. 31. 33. al. 43. Mt. BHV. a. al. 16. Ed. Arm. Pers. p. Slav. 6. clar. Theophyl. (g) = BC. 1. 13. 118. (h) *ἐλθόντος αὐτοῦ.* BC. 1. 13. 33. 59. 118* 124. alius. Mt. 1** (i) *γαδαρηνῶν.* BCM. 59. 91. 114. in m. Ev. 5. 18. 19. 20. Mt. B. x. et *ὀλίγα ἀντίγραφα* ap. Orig. Syr. utr. Perss. Eus. Chrys. (nisi ad Marc. vel Luc. spectat) Epiph. ‖ *γερασηνῶν.* Codices ap. Orig. Syr. p. in m. Sahid. Sax. Ital. (etiam cant. cujus græcus textus hiat) Vulg. Nyss, Juv. Prudent. ‖ *γεργεσηνῶν.* C. in m. L. codd. plurimi. Copt. Arm. Æth. Syr. p. in m. (gr. *γεργεσιῶν.*) Goth. Slav. (*γερσηδῶν* Slav. 2.) Hoc prætulit Orig. eumque secuti sunt, provocantes ad codices, Victor ant. Auctor synops. Theophyl. item Cyr. Hesych. *γεργεσαίων.* codd. ap. Epiph. (k) = BC*L. 1. 11. 33. 220. Ev. 36. al. 11. Mt. H. d. al. 3. Copt. corb. for. tol. harl* Orig. Cypr. Chrysol. Victorin. (l) = Sahid.

30 θεοῦ;″ ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; Ἦν
δὲ [m] μακρὰν″ ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσ-
31 κομένη. Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν, λέγοντες·
εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, [n] ἀπόστειλον ἡμᾶς″ εἰς τὴν ἀγέλην τῶν
32 χοίρων. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες
ἀπῆλθον εἰς [o] τοὺς χοίρους.″ καὶ ἰδοὺ, ὥρμησε [p] πᾶσα″ ἡ
ἀγέλη [q] † κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ
33 ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον,
καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ
34 τὰ τῶν δαιμονιζομένων. Καὶ ἰδοὺ, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν
εἰς συνάντησιν τῷ ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν,
ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.
1 Καὶ [ἐμβὰς [r] εἰς [s] — τὸ″ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ
2 ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.] Καὶ ἰδοὺ, προσέφερον αὐ-
τῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ ἰη-
σοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ· θάρσει
3 τέκνον· ἀφέωνταί [t] ∾ σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.″ Καὶ ἰδοὺ,

---

[n] ∾ ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν.

[o] τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. [q] † τῶν χοίρων.

[t] ∾ σου αἱ ἁμαρτίαι.

(m) *non longe.* Ital. (exc. cant.) Vulg. Slav. 3. (n) B. 1. 33. alius et (sine ἡμᾶς) 118. Copt. Sahid. Æth. Syr. p. ms. in m. Syr. hieros. Arr. Sax. It. (exc. brix. clar.) Vulg. Cyr. ‖ ἡμῖν = 218. (cum 77. 219. 220. 224.) Mt. 18. (o) BC* 1. 30. 33. 59. 118. Ev. 21. Syr. Arr. Perss. Copt. Sahid. Æth. Slav. 2. 3. Sax. Ital. (exc. clar. brix.) Vulg. Cyr. (p) = 17. 119. Ed. Post ἀγέλη ponitur in C* Syr. p. (q) = BC*M. 1. 13. 33. 91. 115. 118. 124. ap. Birch. 142. 157. Syr. utr. Arm. Æth. Goth. Slav. 3. et ed. Sax. It. Vulg. Euthym. (r) + ὁ ἰησοῦς. F. 13. 76. 117. 236. al. 5. Evangelistaria semel, ubi ab hoc commate anagnosma incipiunt. Mt. i** q. 17** Ed. Æth. ‖ Post πλοῖον ponunt C. 90. 157. Mt. n. (s) = BL. 1. 13. 33. 124. ap. Birch. 235. al. 8. Mt. d. 18. β. Evangelistaria (etiam Mt. BH. c. f.) tam in fine quam initio anagnosmatis. Nonnulla tamen habent in fine. Ed. Orig. (t) BC. 1. 33. al. 12. Mt. H. Ed. Orig. semel. Chrys. in Mt. 5 codd. ‖ = σου. D. gr. Orig. semel. for.

τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος βλασφη-
μεῖ. Καὶ [u] ∾ ἰδὼν" ὁ ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, 4
εἶπεν· ἱνατί [x] ὑμεῖς" ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρ-
δίαις ὑμῶν; Τί [y] γάρ" ἐστιν [z] εὐκοπώτερον," εἰπεῖν [a] 5
ἀφέωνταί [b] σου" αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν· [c] ∾ ἔγειραι"
καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ 6
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας·
([d] τότε" λέγει τῷ παραλυτικῷ·) ἐγερθεὶς ἆρόν σου
τὴν κλίνην, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἐγερ- 7
θεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι 8
[e] ∾ ἐθαύμασαν," καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν, τὸν δόντα
ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.]
Καὶ [παράγων ὁ ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄνθρωπον 9
καθήμενον ἐπὶ τὸ [f] τελώνιον," ματθαῖον [g] λεγόμενον·"
καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκο-
λούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν 10
τῇ οἰκίᾳ [h], καὶ ἰδοὺ, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ
[i] ἐλθόντες" συνανέκειντο τῷ ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς

---

[u] ∾ εἰδώς. [b] σοί. [c] ∾ ἔγειρε. [e] ∾ ἐφοβήθησαν.

(u) BM. 1. 76. 157. 235. al. 28. Mt. d. k. 1** p. q. 10. al. 3. Syr. utr. Arr. Pers. p. Arm. Sahid. Goth. Slav. 3. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Scholia in Mt. codd. a. d. e. 10. (x) = BCD. 1. 33. al. 2. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. || Post ἐνθυμεῖσθε ponit Ev. 27. (y) = KM. al. 5. Mt. r. 10. Arr. Æth. Arm. Goth. Vulg. veron. verc. colb. for. (z) εὐκολώτερον. 61. in m. Ed. Scholia codicis Mt. e. (a) + τῷ παραλυτικῷ. 38. 113. 124. ap. Alt. Tert. (b) BCD (St. π.) FGKL. 17. (77 et 108 et 123 ap. Tresch.) 131. 157. 236. Ev. 32. 36. al. 56. Mt. V. a. d. al. 14. Ed. Goth. Constitut. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. || Post ἁμαρτίαι + σου. 115. al. 3. Mt. B. Syr. utr. Ar. Copt. Æth. Arm. Slav. 2. 3. (= ed.) Vulg. It. (exc. cant. veron. for. germ. 2.) (c) CDGKS. 1. 33. 124. al. 23. Mt. BHV. al. 4. Ed. (d) = M. 123. ap. Tresch. Mt. q. Hilar. (e) BD. (St. β.) 1. 33. 59. 118. Syr. Ar. r. Perss. Copt. Sahid. Æth. It. Vulg. Aug. Hilar. Juv. || Utrumque jungunt Goth. et brix. || = Iren. (f) τελωνεῖον. 33. 124. alii. (g) ὀνόματι. S. Verss. Eus. Patr. lat. (h) + ματθαίου. Ar. pol. || + σίμωνος. Erp. Copt. ms. (i) = 235. Mt. H. m. verc.

11 αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, [k] εἶπον" τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ· διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν
12 ἐσθίει [l] ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; Ὁ δὲ [m] Ἰησοῦς" [n] ἀκού-
σας," εἶπεν [o] — αὐτοῖς·" οὐ χρείαν ἔχουσι οἱ ἰσχύοντες
13 ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Πορευθέντες δὲ μάθετε,
τί ἐστιν· [p] ∾ ἔλεον" θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον
14 καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλούς [q] †.] Τότε [προσ-
έρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες· διατί
ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν [r] πολλὰ," οἱ δὲ
15 μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
σοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ [s] νυμφῶνος" [t] πενθεῖν"
ἐφ' ὅσον [u] μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ
ἡμέραι, ὅταν [x] ἀπαρθῇ" ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ
16 τότε νηστεύσουσιν. Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα
[y] ῥάκους" [z] ἀγνάφου" ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ
[a] τὸ πλήρωμα αὐτοῦ" [b] ἀπὸ τοῦ ἱματίου," καὶ χεῖρον

---

[p] ∾ ἔλεος. [q] † εἰς μετάνοιαν.

(k) ἔλεγον. BC. 1. 33. 115. 118. Cyr. (l) + καὶ πίνει. M. 125** 218. (cum 76. 108. 220.) 235. al. 16. et Barber. 2. Mt. k. l. 19. al. 11. Ed. germ. 2. Mm. Theophyl. (m) = BD. ap. Mill. et Wetst. (jam enim periit in summitate folii στίχος) Mt. r. Æth. Sahid. cant. (n) ἀποκριθεὶς. D. gr, verc. (o) = BC*D. Æth. Vulg. It. (exc. verc. brix. clar.) Hier. (p) BC*D. 1. 33. Ed. Clem. Sic etiam alibi. (q) = BD. (St. β.) 1* 22. 33** 72. 118* al. 8. Mt. V. (habet in marg.) 10. Syr. utr. Perss. Æth. Arm. Goth. It. (exc. germ. 1. 2. colb.) Vulg. Clem. rom. Orig. semel. Basil. Hier. Aug. Ambr. Barnabæ versio lat. antiqua. || Habent Copt. Sahid. Syr. p. in m. Arr. Slav. Barnab. gr. Orig. semel. Eus. Chrys. Cyr. Hilar. Victor tun. (r) = B. 27. 71. (s) νυμφίου. D. alius. Æth. Goth. Sax. It. Vulg. Arnob. Aug. (t) νηστεύειν. D. 61* Syr. Pers. p. Syr. p. in m. Sahid. It. exc. for. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Arnob. Hilar. Aug. (sed semel *lugere*) || Utrumque jungit Slav. 3. (u) + χρόνον. 125** al. 16. Mt. l. in marg. al. 4. (x) ἀρθῇ. D. (St. β.) 1. 71. al. 2. Mt. d. Scholia in Mt. a. e. 10. (y) ῥάκκους. D. 13. 33. 124. alii. (z) ἀκνάφου. 17. 119. Mt. e. (a) *fortitudinem ejus*, veron. germ. 1. colb. clar. Mm. || *tollit enim plenitudo ejus de vestimento*, cant. *tollit de plenitudine ejus*, Hier. *vetustatis infirmitatem virtus adsumenti rudis dissolvit*, Hilar. (b) = verc. Hier. Auct. libri ad virg. devot. || + τοῦ παλαιοῦ, L* colb.

σχίσμα γίνεται. [c] Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς 17
ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ, καὶ
[d] ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται." ἀλλὰ
βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ [e] ἀμφότεροι"
συντηροῦνται.]
Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ, [ἄρχων [f] εἷς 18
ἐλθὼν" προσεκύνει αὐτῷ,] λέγων· [g] ὅτι" ἡ θυγάτηρ μου
ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ'
αὐτὴν, καὶ ζήσεται. Καὶ ἐγερθεὶς ὁ ἰησοῦς ἠκολού- 19
θησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ 20
αἱμοῤῥοοῦσα δώδεκα ἔτη [h], προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο
τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· Ἔλεγε γὰρ ἐν 21
ἑαυτῇ· ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σω-
θήσομαι. Ὁ δὲ ἰησοῦς [i] ἐπιστραφεὶς" καὶ ἰδὼν αὐτὴν, 22
εἶπε· θάρσει θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. καὶ
ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ 23

---

[e] ἀμφότερα. [f] ἐλθὼν. ∾ εἰσελθών.

(c) = versus Syr. p. (d) ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοὶ. D. cant. Arnob. (e) BCD. (St. π.) EFGKL. 1. 13. 33. 124. ap. Alt. 157. 224. ap. Birch. al. 93. Mt. V. a. c. d. al. 14. Ed. Euthym. (f) S. 33. 114. 131. 142. 181. 182. 183. 218. ap. Birch. al. 19. Mt. V. d. m. p. in marg. r. x. 10. Ed. cant. Chrys. in Mt. 2 codd. εἰσελθών. CDEK. 1. 11. 89. 113. 124. 198. al. 12. Mt. a. c. e. 17* Chrys. (etiam in Mt. 3 codd.) Basil. εἷς εἰσελθὼν. 9. 41. τις εἰσελθὼν. 61. 90. 113. 142. in m. 151. al. 3. Mt. i*l** (Itaque 73 codd. habent εἷς ἐλθὼν vel εἰσελθὼν.) Præterea + εἷς vel τις Syr. utr. Ar. r. Erp. Perss. Æth. Arm. Goth. Slav. It. Vulg. εἷς προσελθὼν. B. τις προσελθὼν. FGL. 13. 17. 127. 198. al. 5. Evangelistaria. Mt. BH. f. 17** προσελθὼν. 157. 234. Mt. 8. Ed. Sahid. Theophyl. Etiam Arm. et It. (exc. cant. clar. brix.) exprimunt προσελθὼν. Sed τις ἐλθὼν 10. 71. 76. 115. 235. al. 9. Mt. k. q. al. 4. εἷς ἐλθὼν, καὶ προσελθὼν. Syr. τις omisso ἐλθὼν. 116. || + τῷ ἰησοῦ. GL. 127. alii. Evangelistaria. (g) = D. 1. 13. 33. 124. ap. Birch. 127. al. 5. Syr. Ar. r. Perss. Sahid. Æth. Arm. cant. for. colb. germ. 1. Basil. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. || κύριε. M. 59. Vulg. (sed = msti multi) corb. germ. clar. brix. Hilar. (h) + ἔχουσα ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. L. (St. β. sed lege η.) + ἔχουσα. Chrys. in Mt. 6 codd. (i) ἔστη στραφεὶς. D. cant. στραφεὶς. B. 13. 33. 61. 124. ap. Birch. Ev. 27. 44. Mt. H.

ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλη-
τὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον, [k] ∾ λέγει αὐτοῖς."
24 Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ κα-
25 θεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ
ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἠγέρθη
26 τὸ κοράσιον. Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη [l] αὕτη" εἰς ὅλην τὴν
γῆν ἐκείνην.]

27 Καὶ [παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ ἰησοῦ, ἠκολούθησαν [m] αὐ-
τῷ" δύο τυφλοὶ, κράζοντες καὶ λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς
28 [n] ∾ υἱὲ" δαβίδ. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον
αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς [o] ὁ ἰησοῦς" πιστεύετε,
ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· ναὶ, κύριε.
29 Τότε ἥψατο τῶν [p] ὀφθαλμῶν" αὐτῶν, λέγων· κατὰ τὴν
30 πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. Καὶ [q] ἀνεῴχθησαν αὐτῶν
οἱ ὀφθαλμοί. καὶ [r] ἐνεβριμήσατο" αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς,
31 λέγων· ὁρᾶτε, μηδεὶς γινωσκέτω. Οἱ δὲ ἐξελθόντες
διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ [s] ἄν-
33 θρωπον" [t] κωφὸν" δαιμονιζόμενον. Καὶ ἐκβληθέντος
τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ

---

k ∾ ἔλεγεν. n ∾ υἱός.

(k) BD. 1. 13. 33. 115. 118. 124. Æth. Sax. Vulg. It. (exc. brix. for. germ. 1.) Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (l) αὐτοῦ. D. (St. β.) 71. ap. Mill. 86. Mt. e. 18. Copt. Sax. cant. αὐτῆς. C. 1. 33. 118. 124. (m) = BD. Ev. 36* Chrys. in Mt. 4 codd. ‖ τῷ ἰησοῦ. 59. (n) υἱὸς vel ὁ υἱός. B. 108. in m. ap. Tresch. 114. 115. 123. 125** ap. Tresch. 131. 220. Ev. 25. 32. al. 39. Mt. a. d. 1. al. 9. ‖ κύριε υἱέ. 13. 17. 59. 61. 119. Mt. BH. Ed. germ. 2. (o) = 235. al. 7. Mt. p. x. z* 10. Slav. 6. (p) ὀμμάτων. D. (q) + παραχρῆμα. 5. 218 (cum 123. 124. 219. 220.) Syr. Perss. Æth. verc. clar. germ. 1. (r) ἐνεβριμήθη. B* 1. 118. alius. (s) = B. 27. 124. ap. Birch. Mt. 18. (t) *mutum*, Vulg. corb. Juv. *surdum*, cant. *mutum et surdum*, veron. verc. brix* colb. clar. germ. 1. 2. Hilar.

ὄχλοι, λέγοντες· [u] † οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσ-
ραήλ. [x] Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν 34
δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.″

Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώ- 35
μας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσ-
σων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων
πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν [y] †.] [Ἰδὼν δὲ 36
τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν
[z] ἐσκυλμένοι″ [a] καὶ ἐρριμμένοι,″ [b] ὡσεὶ″ πρόβατα μὴ ἔχοντα
ποιμένα. Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὁ μὲν 37
θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. Δεήθητε οὖν 38
τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν
θερισμὸν αὐτοῦ.

Καὶ [προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, 1
ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν [c] πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε
ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶ-
σαν μαλακίαν [d]. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνό- 2

---

[u] † ὅτι. [y] † ἐν τῷ λαῷ. [z] ἐκλελυμένοι.

(u) = BCD. (St. π.) EGKLS. 1. 13. 33. 124. ap. Birch. 157. al. 71. Mt. BH. a. c. d. al. 13. Ed. Syr. utr. Pers. w. Arr. Æth. Goth. Slav. 3. (non alii) Vulg. It. (exc. verc.) Chrys. (etiam in Mt. 6 codd,) Theophyl. (x) = D. cant. verc. Hilar. Juv. ‖ ἐν + *Belzebul*, veron. germ. 1. 2. clar. gat. (y) = BC*DS. 1* 33. 77* 115. 118* 157. Ev. 2. 11. 16. 17. al. 19. et Barber. 1. Mt. B. a. e. 10. 17. Ed. Syr. utr. Ar. p. et r. Perss. Copt. Æth. Goth. Sax. It. (exc. colb. germ. 1. tol. gat.) Vulg. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. ‖ + καὶ πολλοὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. L. 13. 218 (cum 76. 77. 124. 220. 224.) veron. verc. germ. 1. clar. gat** (z) BCD (St. β.) EFGKS. 1. 11. 13. 17. 33. 77. 108. 124. 131. 157. 218 (cum 3. 219.) al. 80. Mt. a. c. d. al. 11. Ed. Syr. utr. Ar. r. Perss. Æth. Sahid. Arm. ut videtur. Goth. Slav. 3. Sax. It. Vulg. Constitut. Basil. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Euthym. Theophyl. Hesych. Hilar. Hier. ‖ Rec. L. 220. alii. (a) = 33. 225. Ev. 32. Mt. 17. Arm. (b) ὡς. DF. 33. 68. Ev. 32. al. 17 Mt. d. al. 11. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (c) + κατὰ. EFL. 10, 89. al. 27. Mt. 19. al. 6. Ed. Syr. utr. Arr. Æth. Copt. Slav. Cyr. Theodoret. Theophyl. Theophan. (d) + ἐν τῷ λαῷ. L. 157. Ev. 19. veron. germ. 1. Cyr. Theodoret.

ματά [e]ἐστι" ταῦτα· πρῶτος σίμων ὁ λεγόμενος πέτρος,
καὶ ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· ἰάκωβος ὁ τοῦ ζεβεδαίου,
3 καὶ ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Φίλιππος καὶ βαρθο-
λομαῖος· θωμᾶς καὶ ματθαῖος ὁ τελώνης· ἰάκωβος ὁ τοῦ
ἀλφαίου, [f]καὶ λεββαῖος — ὁ ἐπικληθεὶς θαδδαῖος·"
4 Σίμων ὁ [g]∾ κανανίτης," καὶ ἰούδας [h]ὁ" [i]ἰσκαριώτης,"
[k]ὁ καὶ παραδοὺς" αὐτόν.
5 Τούτους [l]τοὺς δώδεκα" ἀπέστειλεν ὁ ἰησοῦς, παραγ-
γείλας αὐτοῖς, λέγων· εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε,
6 καὶ εἰς πόλιν [m]σαμαρειτῶν" μὴ εἰσέλθητε. Πορεύεσθε
δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου
7 ἰσραήλ. Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες· ὅτι ἤγ-
8 γικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἀσθενοῦντας θερα-
πεύετε, [n]— νεκροὺς ἐγείρετε :, λεπροὺς καθαρίζετε," δαιμόνια ἐκβάλ-

---

[g] ∾ καναναῖος. [n] λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε.

(e) εἰσι. L. 61. 124. ap. Birch. al. 13. Mt. e. al. 6. Ed. Theophyl. (f) καὶ λεββαῖος. D. cant. Codd. ap. Aug. Hesych. Rufin. in præfat. ad Orig. comment. in ep. ad Rom. καὶ θαδδαῖος. B. 17. 124. Copt. Sax. Vulg. corb. for. colb. germ. 2. καὶ θαδδαῖος ὁ ἐπικληθεὶς λεββαῖος. 13. ἰούδας, ὁ καὶ λεβαῖος, (sic, etiam alii.) ὁ ἐπικληθεὶς θαδδαῖος. Mt. m. *et Judas Zelotes*, veron. verc. germ. 1. clar. Mm. gat. (g) BC. (χαναναῖος. D.) St. β. L. 1. 33. 118. alius in m. Ev. 18. Copt. It. Vulg. (h) = F. 3. 10. 89. 115. 127. 131. 225. Ev. 32. 36. alii. Mt. V. a. al. 14. Ed. (i) σκαριώτης. D. Syr. Pers. p. Slav. 2. 3. Sax. It. exc. corb. *Carioth*, veron. σίμωνος ἰσκαριώτου. Orig. (k) ὃς καὶ παρέδωκεν. L. 124. 161. in m. Ev. 7. 17. Orig. (l) = 27. 40. 234. Mt. BH et Evangelistaria alia. Nempe pleraque Evangelistaria transiliunt vs. 2. 3. 4. et jungunt vs. 5. cum vs. 1. (m) σαμαριτανῶν. D* (n) νεκροὺς ἐγείρετε = (St. β.) EKLMS. 11. 40. 59. 61. 76. 118. 124. 127. 131. 209. 218. 235. 236. Ev. 3. 18. 19. 32. 33. 36. al. 82. et Barber. 7. Mt. BHV. a. c. d. 19. al. 19. Ed. Syr. ms. et ed. Vienn. Pers. p. Sahid. Arm. Slav. 5. 6. brix. Ath. Bas. Chrys. in commentar. (etiam in Mt. 6 codd.) sed alibi sæpius habet. Euthym. Theophyl. Hier. Ambr. Juv. || Ante λεπροὺς ponunt BCD. 1. 13. 17. 33. 72. 108. 116. 157. Mt. c. (alio loco omittit.) 18. Ed. Copt. Æth. Arr. Slav. 1. 2. 3. Sax. It. (for. ante ἀσθενοῦντας ponit.) Vulg. Cyr. semel (alibi ter ordine vulgari.) Chrys. bis. Hilar. || Post ἐκβάλλετε ponunt. P. Ev. 37. Syr. p. Chrys. bis. (alibi bis habet ordine vulgari.) || λεπροὺς καθαρίζετε = Ev. 33. tolet. Athan. δαιμόνια ἐκβάλλετε = 113.

λετε. δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.] [Μὴ κτήσησθε 9
χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας
ὑμῶν· Μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ 10
ὑποδήματα, μηδὲ [o] ∞ ῥάβδον.″ ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης
[p] τῆς τροφῆς αὐτοῦ [q] — ἐστιν.″ [r] Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ 11
κώμην εἰσέλθητε,″ ἐξετάσατε, τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι·
κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς 12
τὴν οἰκίαν, [s] ἀσπάσασθε αὐτήν.″ Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ 13
οἰκία ἀξία, [t] ἐλθέτω″ ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ
μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. Καὶ 14
ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους
ὑμῶν, ἐξερχόμενοι [u] [x] τῆς οἰκίας ἢ″ τῆς πόλεως [y] ἐκεί-
νης,″ ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν [z] τῶν ποδῶν ὑμῶν.
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ σοδόμων καὶ 15
[a] ∞ γομόῤῥων″ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.]
[Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ 16

---

[o] ∞ ῥάβδους. [a] ∞ γομόῤῥας.

(o) CEFGKLMPS. 11. 13. 72. 114. 115. 116. 124. 131. 151. 157. 218 (cum 76. 77. 108. 123. 125) 235. 236. Ev. 2. al. 64. Mt. V. d. al. 8. Ed. Copt. Arm. Syr. p. sed in cod. Paris. et in marg. Assem. 2. ῥάβδον.) verc. Chrys. in Mt. 1. Theophyl. || ῥάβδον BD (sed St. β. ῥάβδους) 1. 33. 118. 225. alii. (p) τοῦ μισθοῦ. KM. al. 12. Mt. c. r. Ed. Syr. p. in m. It. (exc. cant.) Gaudent. Hilar. (q) = BCL. 1. 57. 118. 124. ap. Birch. 157. clar. Theophyl. || Post γὰρ ponunt D. Mt. f. (r) ἡ πόλις, εἰς ἣν ἂν εἰσέλθητε εἰς αὐτὴν. D. 28. Sahid. cant. || = ἢ κώμην. D. 1. 28. 118. cant. veron. verc. corb. clar. Hilar. Ambr. Maxim. taur. Post εἰσέλθητε ponit 124. (s) εἰ δέξουσιν ὑμᾶς, λέγετε αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. Sahid. *dicetis: pax huic domui.* colb. || + λέγοντες· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. D (St. β.) L. 1. 209. Ev. 4. 36. al. 34. Mt. a. d. f. x. 18. Ed. Arm. Æth. Slav. 5. et ed. (non alii) Sax. Vulg. It. Theophyl. ed. Hilar. (t) = Mt. 18. ἐλθάτω. CL. alii. εἰσελθέτω. S. 235. al. 11. Mt. V. al. 4. Ed. Chrys. in Mt. 1. Theophyl. ἔσται. D. cant. (u) + ἐκ. L. al. 2. Mt. e. r. + ἔξω. BD. 33. 117. 157. al. 7. Mt. f. It. Vulg. (x) = D. cant. (y) = D. 17. 119. 120. al. 2. Ed. Vulg. It. exc. brix. (z) + ἐκ C. 33. 157. al. 4. Mt. i. n. + *de* Vulg. It. exc. cant. (a) CDLMP. 1. 10. 235. Ev. 18. 19. 36. al. 15. Mt. f. l. r. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) cant. clar.

λύκων. γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ [b] ἀκέραιοι"
17 ὡς αἱ περιστεραί. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων·
παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συνα-
18 γωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς. Καὶ ἐπὶ [c] ἡγεμό-
νας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε" ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύ-
19 ριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν δὲ [d] ∾ παραδιδῶ-
σιν" ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε, πῶς ἢ τί [e] λαλήσητε·"
[f] — δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τί λαλήσετε."
20 Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ
21 πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς
ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστή-
σονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.
22 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου·
23 ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.] [Ὅταν
δὲ διώκωσιν ὑμᾶς [g] ἐν τῇ πόλει ταύτῃ," φεύγετε εἰς τὴν
[h] ÷ ἑτέραν· κἂν ἐκ ταύτης διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε εἰς τὴν" [i] ἄλλην." ἀμὴν

---

d ∾ παραδώσουσιν.

(b) ἁπλούστατοι. D. *simplices*, Syr. It. Vulg. Patr. lat. (c) ἡγεμόνων σταθήσεσθε. D. cant. || ἀχθήσεσθε] *stabitis*, It. exc. brix. Patr. lat. exc. Tert. (d) DGL. 33. 77. 124. 157. Ev. 18. 36. al. 12. Mt. H. al. 5. Arm. It. (exc. cant. brix. germ. 1.) Vulg. Patr. lat. (exc. Cypr. et Vigil.) Chrys. in Mt. 4 codd. παραδώσωσιν. 17. 115. 120. al. 8. Ed. Orig. Chrys. etiam in Mt. 2 codd. παραδῶσιν. BE* 1. παραδίδωσιν. F. Mt. V. o. Ed. παραδίδωσουσιν. Sic Mt. B. (e) λαλήσετε. 44. 77** 89. Mt. a. d. al. 11. Orig. Chrys. in Mt. 4 codd. (f) = DL. 11. 40. 59. 226* 236. Ev. 9. Arm. cant. floriac. harl* Orig. Chrys. in Mt. α. Cyr. Theophyl. Cypr. semel. (habet ter.) Op. imp. || λαλήσετε] λαλήσητε. E. 1. 108. 124. 157. al. 5. Mt. BHV. al. 6. Ed. (g) ἐκ τῆς πόλεως ταύτης. 5. 59. 157. Ev. 15. item Mt. 17. Orig. semel. Petr. alex. Chrys. (h) + 1. 13. 22. 23. 76. 118. 124. 209. Orig. semel. + ἑτέραν· κἂν ἐν τῇ ἑτέρᾳ διώκωσιν, πάλιν φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. Orig. alibi. + ἄλλην· ἐὰν δὲ ἐν τῇ ἄλλῃ διώκουσιν ὑμᾶς, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. D. (St. β.) + ἄλλην· κἂν ἐκ ταύτης ἐκδιώξουσιν (διώκωσιν. Mt. q.) ὑμᾶς, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν. L. Mt. q. Item Arm. Sax. It. (exc. brix. colb. et for.) Vulg. ms. ap. Luç. brug. Athan. bis. Theodoret. Tert. ut videtur. Aug. Ambr. Hilar. Juv. (i) ἑτέραν. B. 33. Orig. Chrys. in Mt. 4 codd.

[k] — γὰρ″ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ
ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Οὐκ ἔστι 24
μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν
κύριον αὐτοῦ. Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα γένηται ὡς 25
ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ.
εἰ τὸν οἰκοδεσπότην [l] βεελζεβοὺλ″ [m] ἐπεκάλεσαν,″ πόσῳ
μᾶλλον τοὺς [n] ∽ οἰκιακοὺς″ αὐτοῦ; Μὴ οὖν φοβη- 26
θῆτε αὐτούς· [[o] οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ
ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.″
Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί. καὶ ὃ 27
εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. Καὶ 28
μὴ [p] φοβεῖσθε″ ἀπὸ τῶν [q] ἀποκτενόντων″ τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυ-
χὴν μὴ δυναμένων [r] ἀποκτεῖναι·″ φοβήθητε δὲ μᾶλλον
τὸν δυνάμενον καὶ [s] ψυχὴν καὶ″ σῶμα ἀπολέσαι [t] ἐν
γεέννῃ.″ Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ 29

---

[m] ἐκάλεσαν. [n] ∽ οἰκειακούς. [p] φοβηθῆτε.
[q] ἀποκτεινόντων.

(k) = D. 57. 64. 91. 127. 157. 180. 236. Ev. 9. Mt. z** Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Slav. 2. 3. Sax. It. Vulg. (l) βεελζεβούβ. (St. β. lege α.) Ed. Syr. Pers. p. et ms. Sax. Vulg. for. colb. germ. 2. gat. Cypr. Hier. Aug. βεελζεβοῦν. Mt. m. *Belzebud*, Mm. (m) BCEFG KMS. 10. 17. 28. 33. 77. 108. 131. 157** al. 30. Mt. V. d. al. 4. Ed. Eus. Ath. Cyr. Theophyl. ms. ἐπεκαλέσαντο. 59. Chrys. in Mt. 2 codd. ἀπεκάλεσαν. 157* Ev. 2. al. 22. Mt. k. l. m. p. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Theodoret. Theophyl. ed. ἐκαλέσαντο. L. καλοῦσιν. D (St. β.) cant. (n) D. alii multi. Chrys. Theodoret. Sic etiam vs. 36. (o) οὐδὲν κρυπτὸν, ὃ οὐ φανερωθήσεται, οὐδὲ (καὶ οὐδὲν Orig.) κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται. Clem. Orig. (p) BC EFKLM. 11. 61. 106. 108. 115. 124. 157. 218 (cum 76. 77. 219.) Ev. 2. al. 51. Mt. V. a. c. al. 8. Ed. Justin. Ephr. Eus. Cyr. Theodoret. φοβῆσθε. 17. 74. 89. 119. 131. 234. Mt. i. n. 18. (q) EFGKLS. (St. π.) al. 77. Mt. V. al. 16. Ed. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theodoret. Theophyl. ἀποκτεννόντων CD. al. 17. Mt. f. q. (r) σφάξαι. D* (s) τὴν ψυχὴν καὶ τὸ EFKMS. 13. 72. in m. 124. al. 27. Mt. V. p. in marg. al. 4. Ed. Theophyl. ‖ Rec. BDL. Clem. Orig. (t) εἰς γέενναν. D. It. Vulg. Patr. lat.

ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται [u] = ἐπὶ τὴν γῆν″ ἄνευ [x] τοῦ
30 πατρὸς ὑμῶν [y]. Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς
31 πᾶσαι [z] ἠριθμημέναι εἰσί.″ Μὴ οὖν [a] ∾ φοβηθῆτε·″
32 [b] πολλῶν″ στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.] [Πᾶς οὖν ὅστις
ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω
κἀγὼ [c] ἐν αὐτῷ″ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρα-
33 νοῖς. Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώ-
πων, ἀρνήσομαι [d] αὐτὸν κἀγὼ″ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου
34 τοῦ ἐν οὐρανοῖς. [dd] Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρή-
νην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαι-
35 ραν. Ἦλθον γὰρ διχάσαι [e] ἄνθρωπον″ κατὰ τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ
36 νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀν-
37 θρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. [Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μη-
τέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· [f] καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ
38 θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.″ Καὶ ὃς οὐ
λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου,
39 οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπο-

---

[a] ∾ φοβεῖσθε.

(u) = L. Barber. 1. Orig. in catena in Ps. Novatian. Op. imp. || ἐπὶ τῆς γῆς. 117. Ev. 4. 18. 36. Mt. f. Scholion Origenis in Mt. e. εἰς τὴν γῆν Orig. semel. (semel ut rec.) || εἰς τὴν παγίδα. Orig. gr. quinquies et lat. semel. Clement. homil. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Juv. (x) + τῆς βουλῆς. Orig. semel (sexies omittit.) Copt. Arr. Pers. p. Goth. It. (exc. cant. for.) Tert. Iren. Cypr. Novatian. Alii lat. (y) + τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 89. al. 13. Mt. i. q. al. 4. Copt. veron. corb. clar. germ. 1. 2. Orig. quater. (aliquoties omittit.) Ath. Cyr. sæpe. Cyr. hieros. Chrys. (etiam in Mt: 5 codd.) Arnob. (z) ἠρίθμηνται. 117. Ev. 4. 18. 36. Mt. f. (a) BDLM. 1. 13. 118. 157. Orig. Cyr. (b) πολλῷ. 10. 83. 148. 167. 198. Mt. k. p** q. veron. germ. 1. colb. clar. (c) = 17* αὐτὸν. D*L. (d) κἀγὼ αὐτὸν. D. 1. 33. Ev. 34. al. 8. Mt. d. al. 3. Orig. ter. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Cyr. Theodoret. (dd) Vs. 34. 35. 36. = Evangelistaria pleraque. (e) υἱὸν. D. 42. 114** It. (exc. brix. for.) Hilar. Op. imp. (non Tert. Iren. Hier.) (f) = B*D. 17. Mt. m. 1. Syr. p. ms. cant.

λέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν
ἐμοῦ, [g] εὑρήσει" αὐτήν. Ὁ *δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέ-* 40
χεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά
με. Ὁ *δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μι-* 41
σθὸν προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς
ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται. Καὶ *ὃς ἐὰν* 42
ποτίσῃ ἕνα τῶν [h] μικρῶν" τούτων ποτήριον [i] ψυχροῦ"
[k] μόνον," εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ
[l] ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν" αὐτοῦ.

Καὶ *ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς διατάσσων τοῖς* 1
[m] δώδεκα" μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν, τοῦ δι-
δάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.]

[Ὁ *δὲ ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα* 2
τοῦ [n] χριστοῦ," πέμψας [o] ∾ δύο" τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
Εἶπεν *αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;* 3
Καὶ *ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγ-* 4
γείλατε ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε. Τυφλοὶ *ἀνα-* 5
βλέπουσι [p] καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι," λεπροὶ καθαρίζονται

---

[o] ∾ *διὰ.*

(g) *οὗτος σώσει.* 33. 118. Clem. semel. ‖ + *in vitam æternam*, clar. germ. 2. Patr. lat. (h) *ἐλαχίστων.* D (St. β.) Slav. 2. Vulg. It. Cypr. Hilar. Aug. Op. imp. Valerian. *τῶν μικρῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων.* 157. (i) *ψυχροῦν.* 33. 61* 108. Mt. z. ψ. 17. ‖ + *ὕδατος* D. Copt. Arm. Goth. Slav. It. Vulg. Orig. Scholion in Mt. a. e. (k) = D (St. β.) 6. 53. 59. Copt. Goth. cant. Scholia in Mt. a. d. e. ‖ Sequentibus jungunt 113. 151. 224. alii. Arm. Slav. (l) *ἀπόληται ὁ μισθὸς.* D. Arr. Perss. Æth. cant. veron. verc. germ. 1. colb. clar. Cypr. Aug. semel. Valerian. (m) = 1. 22. 28. Mt. r. (n) *ἰησοῦ.* D. 61. Ev. 36. al. 9. Mt. f. 18. Æth. cant. Orig. Chrys. in Mt. 6 codd. ‖ *αὐτοῦ.* Syr. p. in m. (o) BCDP. 33. 124. Syr. utr. (sed p. in m. habet *δύο.*) Arm. Goth. cant. *πέμψας τοὺς μαθητὰς.* Pers. p. veron. verc. brix. colb. clar. Dial. c. Marc. Hilar. Juv. *δύο.* corb. germ. Orig. (p) = D. 28. cant. Tam hoc, quam *λεπροὶ καθαρίζονται* = Op. imp.

καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, [q] [r] νεκροὶ ἐγείρονται" καὶ πτωχοὶ
6 εὐαγγελίζονται· Καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ
7 σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο
ὁ ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ ἰωάννου· τί ἐξήλθετε εἰς
τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμε-
8 νον; Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς
[s] ἱματίοις" ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦν-
9 τες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν [t] ∾ βασιλέων" εἰσίν. Ἀλλὰ
τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ, λέγω ὑμῖν, καὶ
10 περισσότερον προφήτου. Οὗτος γάρ ἐστι περὶ οὗ γέγρα-
πται· ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώ-
που σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.
11 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν
[u] μείζων ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος * ἐν τῇ
12 βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων αὐτοῦ ἐστιν. Ἀπὸ δὲ
τῶν ἡμερῶν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ [x] βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν.
13 Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος * ἕως ἰωάννου * προ-
14 εφήτευσαν. Καὶ εἰ θέλετε [y] δέξασθαι," αὐτός ἐστιν
15 ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκου-
16 έτω.] [Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ

---

[t] ∾ βασιλείων.

(q) + καὶ. DP. 1. 13. Syr. utr. Arm. Goth. cant. veron. verc. germ. 1. for. Chrys. (etiam in Mt. 3 codd.) Basil. sel. (r) = Orig. semel. Op. imp. Auct. de promiss. νεκροὶ ἀνίστανται. Clem. Orig. semel. || Post εὐαγγελίζονται ponunt 13. 124. item Mt. 18. (s) = BD. Mt. B. It. (exc. veron. brix. clar. gat.) Vulg. Tert. Hilar. Hier. Aug. Op. imp. (t) βασιλείων vel βασιλειῶν. EFGS. Ev. 1. 2. 36. al. 52. Mt. BHV. 19. al. 11. Chrys. in Mt. 5 codd. (u) + *propheta*, veron. germ. 1. colb. clar. Hier. (x) + οἱ. D. (y) δέξασθε. Mt. BH. c. Syr. Chrys. in Mt. 3 codd. *scire*, veron. verc. clar. germ. 1. *audire*, colb.

[z] παιδίοις" [a] ἐν ἀγοραῖς καθημένοις," [b] καὶ προσφωνοῦσι
τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, Καὶ λέγουσιν·" ηὐλήσαμεν ὑμῖν, 17
καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν [c] ὑμῖν," καὶ οὐκ ἐκό-
ψασθε. ῏Ηλθε [d] γὰρ" ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων· 18
καὶ λέγουσι· [e] δαιμόνιον ἔχει." ῏Ηλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀν- 19
θρώπου ἐσθίων καὶ πίνων· καὶ λέγουσιν· ἰδοὺ, ἄνθρωπος
φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.
* καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ [f] τῶν [g] τέκνων" αὐτῆς. Τότε 20
[ἤρξατο [h] ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ
πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν.] Οὐαί 21
σοι [i] χοραζὶν," οὐαί σοι [k] ∾ βηθσαϊδάν·" ὅτι εἰ ἐν τύρῳ

---

z παιδαρίοις. a ∾ καθημένοις ἐν ἀγορᾷ.

b ∾ ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις — αὐτῶν: λέγουσιν. k ∾ βηθσαϊδὰ.

(z) BCD (St. π.) EGKLS. 1. 13. 17. 24. 33. 124. 157. 218 ap. Birch. al. 112. Mt. V. c. d. al. 13. Ed. Clem. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Theophyl. (a) ἀγοραῖς] ἀγορᾷ. CD. 17. 24. 77. 108. 131. al. 42. Mt. a. d. al. 9. Perss. Goth. Slav. 2. 3. It. Vulg. Euthym. Theophyl. Utrumque jungit 1. || Post καθημένοις ponunt BCDL. 33. 106. 115. 117. 124. 157. Ev. 36. Mt. c. e. f. m. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. (b) ἃ (=ἅ. B) προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις (αὐτῶν. 13. 117. 124. Ev. 36. Mt. f.) λέγουσιν. BCD. 1. 13. 117. 124. Ev. 18. 19. 36. Mt. f. Copt. Syr. p. in m. Vulg. cant. corb. for. germ. 2. gat. || καὶ λέγουσιν, omissis cæteris, Clem. Chrys. in Mt. 6 codd. || καὶ prius = Arm. || ἑταίροις] ἑτέροις. BCDEFKL. 1. 13. 17. 33. 124. 218* ap. Birch. 235. Ev. 36. al. 28. Mt. f. l. q. al. 4. Scholion in cod. 41. et in Mt. a. d. e. Copt. Goth. *aliis*, cant. *ad invicem*, verc. veron. colb. germ. 1. *ad alterutrum*, brix. *coæqualibus*, Vulg. corb. for. (c) = BCD. 1. Mt. c. r. Copt. Slav. 2. (non alii) Vulg. cant. corb. germ. 1. 2. brix. for. colb. Clem. (d) πρὸς ὑμᾶς. L. || + πρὸς ὑμᾶς. 13. 124. al. 8. Mt. f. Syr. p. in cod. Ridlej. (e) πνεῦμα ἐστι. 2. (f) + πάντων. 13. 124. Post αὐτῆς addunt Ev. 15. Mt. m. (g) ἔργων. B. 124. Evangelia quædam ap. Hier. Syr. utr. (sed p. in m. codicis Assem. 2. habet τέκνων) Pers. p. et ms. Copt. Æth. τέκνων. It. Vulg. Orig. alii. || καὶ ἐδικαιώθη usque αὐτῆς = veron. (h) + ὁ ἰησοῦς. CKL. 1. 13. 108. 124. al. 24. et Evangelistaria. Mt. k. l. p. al. 6. Syr. utr. Pers. p. Æth. germ. 1. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd. sed ante ἤρξατο.) Hier. (i) χώρα ζίν. 127. 142. 182. 235. Mt. 10. Orig. χωραζὶν s. χωραζεὶν. Alii. Ed. χοραζάϊν D. (χοραζάϊμ. St. β. colb. Gaudent.) It. Vulg. Alii aliter. (k) CDKL. 1. 33. 157. al. 62. Mt. V. a. k. al. 7. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt.

καὶ σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν,
22 πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ [l] μετενόησαν. Πλὴν
λέγω ὑμῖν· τύρῳ καὶ σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ
23 κρίσεως, ἢ ὑμῖν. Καὶ σὺ καπερναοὺμ, [m] ∾ ἡ ἕως τοῦ
οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως" ᾅδου [n] καταβιβασθήσῃ·" ὅτι εἰ
ἐν σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοὶ,
24 ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. Πλὴν λέγω [o] ὑμῖν," ὅτι
γῇ σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ
25 [p] σοί." Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν·
ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ
26 ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Ναὶ, ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως
27 ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου.] [Πάντα μοι παρεδόθη
ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν, εἰ
μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ
28 υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν [q] βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι." Δεῦτε
πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ
29 ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ

---

[m] ∾ ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψώθης, ἕως.

Æth. It. Vulg. Orig. Basil. Victor. ant. Chrys. (etiam in Mt. 3 codd.) Euthym. Theophyl. (l) + καθήμεναι s. καθήμενοι. C. 1. 33. al. 21. Mt. f. q. z in marg. Syr. p. Sax. Orig. Bas. Gaud. (m) EFGS. 10. 13. 72. 108. 236. al. 32. Mt. V. a. k. p. Copt. ap. Beng. Chrys. alicubi. *quæ usque . . . exaltata es, usque . . . descendes*, clar. brix. Alterum exemplar ap. Hier. ‖ μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως. BCD** (St. β.) 1. 42. Copt. Æth. Pers. w. *numquid usque . . . exaltaberis? usque*. Vulg. corb. for. Iren. *numquid usque . . . exaltaberis? et si exaltata fueris, usque*. colb. *numquid usque . . . exaltaveritis? et usque . . . descendes*. germ. 2. ‖ μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἢ ἕως. D* *ne usque . . . exaltaveris*, (*exaltaberis*,) *aut usque . . . descendes*, cant. *numquid usque . . . exaltaberis? aut usque*. veron. verc. ‖ μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ, ἀλλ' ἕως. Arm. ‖ ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθήσει, ἢ ἕως ᾅδου καταβιβασθήσει. L. ‖ ἐὰν ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψώθης, ἕως. Dial. de trinit. (n) καταβήσῃ. BD (St. β.) *descendes*, Vulg. It. (o) σοι. 218. (cum 77. 123. 219. 225.) Syr. utr. (p) ὑμῖν. D. (St. β.) Copt. Arm. It. (exc. brix. for.) Iren. (q) ὁ υἱὸς ἀποκαλύψῃ. Clem. sexies. Orig. quater. Iren. semel. Tert.

μάθετε ἀπ' ἐμοῦ· ὅτι [r] πρᾶός" εἰμι, καὶ ταπεινὸς τῇ
καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν.
Ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλα- 30
φρόν ἐστιν.]

[Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι 1
διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ
ἤρξαντο τίλλειν [s] στάχυας καὶ ἐσθίειν. Οἱ δὲ Φαρι- 2
σαῖοι ἰδόντες, εἶπον αὐτῷ· ἰδοὺ, οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν
ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· 3
οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε ἐπείνασε [t] † καὶ οἱ
μετ' αὐτοῦ; Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ 4
τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, [u] οὓς" οὐκ ἐξὸν ἦν
αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, [x] εἰ μὴ" τοῖς ἱερεῦσι
μόνοις; Ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββα- 5
σιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ
ἀναίτιοί εἰσι; Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ [y] ∾ μείζων" 6
ἐστὶν ὧδε· Εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν· ἔλεον θέλω καὶ οὐ 7
θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. Κύριος 8
γάρ ἐστι [z] † τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.]
Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, [ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐ- 9

[t] † αὐτὸς. [y] ∾ μεῖζον. [z] † καὶ.

(r) πραΰς. BCD* Clem. Orig. bis (sexies πρᾶος) Athan. ms. Basil. (s) + τοὺς. D. 28. 108. 235. al. 6. Mt. f. al. 4. (t) = BCDFGKMS. 1. 17. 61. 72. 106. 116. 124. 131. 235. 236. Ev. 33. al. 36. Mt. V. x. in marg. al. 7. Ed. Syr. utr. (sed p. habet in m.) Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. for. Antioch. (u) ὅ. D. 13. 124. ap. Birch. cant. veron. harl* (x) ἀλλὰ. 220. alius. Arm. ἀλλ' ἤ. 1. 116. 127. Slav. 2. (y) BD (St. π.) SU. 1. 33. 46. 76. 77. 89. 108. 127. 157. 218 (cum 124. 219. 220. 224.) 235. Ev. 2. 3. 4. al. 61. et Barber. 6. Mt. V. a. d. al. 13. Ed. corb. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. || πλεῖον. 42. 65. Ev. 18. Iren. (z) = BC*D (St. π.) ELMS. 13. 77. 89. 108. 124** ap. Birch. 127. 131. 235. 236. Ev. 33. al. 57. Mt. V. d. k. l. al. 9. Ed. Syr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Slav. 2. 3. It. (exc. brix. for.) Orig. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Euthym. Theophyl. Tert. Cypr. || ὁ υἱὸς

10 τῶν. Καὶ ἰδού, ἄνθρωπος [a] ἦν τὴν″ χεῖρα ἔχων ξηράν·
καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες· εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι
11 θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
τοῖς· τίς [b] ἔσται″ ἐξ ὑμῶν [c] ἄνθρωπος,″ ὃς ἕξει πρόβατον
ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον,
12 οὐχὶ [d] κρατήσει″ αὐτὸ καὶ [e] ἐγερεῖ;″ Πόσῳ οὖν δια-
φέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι
13 καλῶς ποιεῖν. Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν
χεῖρά σου· καὶ [f] ἐξέτεινε· καὶ [g] ∾ ἀποκατεστάθη″
14 ὑγιής, ὡς ἡ ἄλλη.] [[h] ∾ Οἱ δὲ φαρισαῖοι συμβούλιον
ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες,″ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.
15 Ὁ δὲ ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ [ἠκολούθη-
σαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς [i] πάν-
16 τας· Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς,″ ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν

---

g ∾ ἀπεκατεστάθη. h ∾ ἐξελθόντες δὲ οἱ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ.

τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. 1. 33. 157. Ev. 31. 36. al. 3. Mt. c. f. r. q. Vulg. for. (a) ἦν τὴν = BC. || ἦν = Copt. Vulg. for Chrys. in Mt. 6 codd. || ἦν + ἐκεῖ: τὴν. D (St. β.) LM, 1. 10. 13. 59. 61. 106. 124, 127. 142, 157. 235. al, 18. Mt, c. f, x, (sed ordine vocum varie mutato,) Ed, Syr. utr. Arr, Pers. p. Arm. Slav. It, (exc. veron. for. colb. germ, 2. gat.) (b) = L, 61. 124, clar, germ. 1, corb. 1, 2, Victor. ant. ms, || ἐστιν. D. 33. 157. 235. al, 6, Mt, a. c, i. n. o. 18, Syr, Arr. Pers, p, Arm. cant, Chrys, in Mt, 6 codd. Victor, ant. ed, (c) = L, 47, veron, (d) κρατεῖ, D. cant, (e) ἐγείρει. CDL. 124, cant, (f) + *Dixit: cæmentarius eram, manibus victum quæritans; precor te, Jesu, ut mihi restituas sanitatem, ne turpiter mendicem cibos.* Evang, Nazar. ap. Hier. (g) BEFGS. 13. 33. 124, 157, 235, al, 20. Mt. V, p. in marg, al. 8. Ed, (h) BCD, 1, 33, 118. 218, Syr. Copt. It. Vulg, Eus, Chrys, in Mt. 6 codd. οἱ δὲ φαρ. ἐξελθ. συμβ. ἔλαβον κατ' αὐτοῦ. 13. 124, 157. Ed, Arm. Slav, ap, Beng, || ἐξελθόντες = 77, 123, 225. Mt. o, Evangelistaria, || κατ' αὐτοῦ = 225, Mt. o. || ἔλαβον] ἐποίησαν. L, Evangelistaria, (quorum tamen multa anagnosma non ab hoc commate, quod transiliunt, sed a sequente inchoant,) Vulg. It, exc. cant, (i) πάντας δὲ, οὓς ἐθεράπευσεν, ἐπέπληξεν. D, 1, Slav. 2. (non alii) *Omnes autem, quos curavit,* (*comminatus est eis,* cant, corb. clar.) *præcepit eis,* cant, corb, clar, veron. verc, colb, || πάντας = Mt, 10, Orig, || ἐπέπληξεν etiam Eus,

ποιήσωσιν. [k]"Ὅπως" πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ἠσαΐου τοῦ 17
προφήτου, λέγοντος· Ἰδοὺ, ὁ παῖς μου, ὃν ἡρέτισα, ὁ 18
ἀγαπητός μου, [l] εἰς ὃν" εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου. θήσω
τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγ-
γελεῖ. Οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις 19
ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Κάλαμον συν- 20
τετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λῖνον τυφόμενον οὐ σβέ-
σει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν [m]. Καὶ [n] † τῷ 21
ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι.]

Τότε [προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ 22
[o] κωφός·" καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε [p] τὸν τυφλὸν καὶ
κωφὸν" [q] καὶ" λαλεῖν [r] καὶ βλέπειν. Καὶ ἐξίσταντο 23
πάντες οἱ ὄχλοι, καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν [s] ὁ υἱὸς
δαβίδ; Οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες, εἶπον· οὗτος οὐκ 24
ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ βεελζεβοὺλ ἄρ-
χοντι τῶν δαιμονίων. [t] Εἰδὼς" δὲ [u] ὁ ἰησοῦς" τὰς ἐν- 25
θυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία μερι-

---

[n] † ἐν.

(k) ἵνα. BCD. 1. 33. Orig. Eus. || Evangelistaria nonnulla transiliunt a vs. 16. ad 22. (l) ὃν. B. 115. Mt. n. ἐν ᾧ. D. 1. 33. Dial. c. marc. (m) + αὐτοῦ. 57. 115. 142 in m. 234** Mt. i. n. 18. Syr. p. Chrys. in Mt. 4 codd. || ἀναλάμψει, καὶ οὐ θραυσθήσεται, ἕως ἂν θήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν. Hæc Hier. scriptoris errore propter ὁμοιοτέλευτον sublata esse suspicatur. Origenes vero Matthæum ἀπὸ μέρους pericopam propheticam commemorasse tradit. (n) = BCEFGKL MS. (St. π.) al. 75. Mt. BHV. al. 19. Ed. Basil. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. || ἐπὶ. 157. Eus. Chrys. alicubi in Mt. 3 codd. || ἐν. D. || Totus vs. = 33. (o) *surdus et mutus*, veron. corb. 1. clar. emmer. (p) = It. Vulg. Sax. || τυφλὸν καὶ = BD. Copt. cant. corb. 1. germ. 1. || καὶ κωφὸν = Syr. p. ms. || τὸν κωφὸν καὶ τυφλὸν. L. 1. 13. 76. 124. Mt. c. e. q. 18. Syr. Arm. (q) = D. 1. 77. 124. Ev. 36. al. 2. Mt. f. p* z** 10. Ed. Arm. It. Vulg. (r) + καὶ ἀκούειν. Mt. d. veron. corb. 1. clar. (s) + ὁ χριστὸς. 125 in m. Ev. 2. al. 10. Mt. f. k. p. z** 1. in marg. Ed. Arm. Slav. 2. 5. 6. et edd. (t) ἰδὼν. D (St. β.) 13. 33. 86. cant. corb. (u) = BD. Copt. cant.

σθεῖσα [x] καθ' ἑαυτῆς," ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ
26 οἰκία μερισθεῖσα [x] καθ' ἑαυτῆς," οὐ [y] σταθήσεται." Καὶ
εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμε-
27 ρίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; Καὶ εἰ
ἐγὼ ἐν βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν
ἐν τίνι [z] ἐκβάλλουσι;" διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται
28 κριταί. Εἰ δὲ [a] ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ" ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια,
29 ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Ἢ πῶς
δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ
τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν
ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ [b] διαρπάσει."]
30 [Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνά-
31 γων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει.] Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν·
πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀν-
θρώποις· [c] ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφε-
32 θήσεται — τοῖς ἀνθρώποις." Καὶ ὃς [d] ∾ ἂν" εἴπῃ λόγον
κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, [e] ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ'
ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθή-
σεται αὐτῷ, οὔτε ἐν [f] ∾ τούτῳ τῷ" αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλ-

---

[a] ἐγὼ ἐν πνεύματι θεοῦ. [d] ∾ ἐὰν. [f] ∾ τῷ νῦν.

(x) Vel prius, vel posterius, vel utrumque mutant in καθ' ἑαυτὴν L. 17. alii, in ἐφ' ἑαυτὴν D. alii. (y) στήσεται. D* 13. ap. Kust. 124. (z) ἐκβαλοῦσι. L. 89. 108. 157. al. 11. Mt. a. f. r. 10. corb. Cyr. (a) BCDEKS. 1. 124. 131. 218. (cum 9. al.) al. 13. Mt. V. a. al. 6. Ed. Syr. Copt. cant. verc. corb. 1. 2. Ath. Theophyl. Victorin. Hilar. || ἐγὼ. = 3. ap. Wetst. 235. al. 6. Mt. e. m. 10. Syr. p. Arm. veron. colb. germ. 1. Chrys. in Mt. 6 codd. Ambr. semel. Op. imp. semel. (b) διαρπάσῃ. DGK. 13. 33. 124. 157. al. 44. Mt. a, e. p* al. 8. Ed. for. Chrys. Euthym. || ἁρπάσει. B. Ev. 36. Mt. f. (c) = 113* 234. Ev. 25. Mt. B. Slav. 3. verc. germ. 1. for. Victorin. || τοῖς ἀνθρώποις = B. 1. 22. 59. al. 4. Arr. Copt. Arm. Æth. Sax. Vulg. germ. 2. Hilar. Op. imp. αὐτοῖς. 115. 142. al. 2. Mt. d. i. m. n. Chrys. in Mt. 5 codd. Vigil. taps. || *Qui autem in Sp. S. blasphemaverit, non remittetur illi.* veron. corb. clar. (d) BEFG. alii. Mt. BHV. al. 15. Ed. Orig. (e) + οὐκ B. (f) EFGLS. (St. β.) 11. 17. 59. 61. 72. 76. 77. 89. 108. 118. 123. 127. 131. 218 (cum 3. 125. 219. 220. 224.) 235.

λοντι. Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν 33
αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν
καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν. ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
γινώσκεται. Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ 34
λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς
καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ[g]. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ 35
τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ[h] † ἐκβάλλει"[i] τὰ" ἀγαθά·
καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ[k] ἐκ-
βάλλει[l] πονηρά. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα[m] ἀργὸν," ὃ 36
ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λό-
γον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιω- 37
θήσῃ,[n] καὶ" ἐκ τῶν λόγων σου[o] καταδικασθήσῃ."]

Τότε [ἀπεκρίθησάν[p] τινες τῶν [γραμματέων καὶ Φα- 38
ρισαίων, λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον
ἰδεῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· γενεὰ πονηρὰ καὶ 39
μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐ-

---

[h] † τῆς καρδίας.

---

236. al. 56. Mt. BHV. a. al. 16. Ed. Ath. Bas. Epiph. Cyr. Phot. Theophyl. Nilus. || Rec. BD. 1. 13. 33. alii. Orig. bis. τῷ αἰῶνι τούτῳ. K. 114. 124. 225. Mt. 1. r. Orig. semel. Chrys. in Mt 5 codd. (g) + ἀγαθὰ. D* cant. + *mala*, corb. 2. (h) = B CD (St. β.) EFKSU. 11. 13. 17. 108. 124. 218 ap Birch. 235. 236. Ev. 2. 4. 5. 18. 19. al. 64. Mt. BHV. a. c. d. al. 16. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Slav. Sax. Vulg. It. (exc. brix* corb. 2. Mm. gat.) Orig. semel. Dial. c. marc. Naz. Nyss. Chrys. ms. (etiam in Mt. 4 codd.) Theophyl. Cypr. Lucif. Hilar. Ambrosiast. || αὐτοῦ. Copt. tol. τῆς καρδίας αὐτοῦ. L. 1. 33. 115. 157. 235** Arm. Chrys. in Mt. 2 codd. Gaud. Fulg. || Rec. habent Clem. Orig. semel. Ath. Bas. (i) = BDEGS. 33. 76. 77. 108. 124. 131. al. 37. Mt. BV. a. al. 11. Ed. Theophyl. Chrys. in Mt. β. Habet Orig. (k) + αὐτοῦ. Copt. + τῆς καρδίας αὐτοῦ. L. 33. 115. 157. Arm. Chrys. in Mt. 5 codd. Tychon. Fulg. (l) + τὰ. L. 13. 33. 118. 142* 157. 235. al. 5. Mt. H. o. z. Ed. Chrys. in Mt. 5 codd. (m) = 23. 24. 32. πονηρὸν, 120. al. 9. (n) ἢ. D (St. β.) verc. colb. germ. 1. Hilar. Paulin. Sed et cant. (o) κατακριθήσῃ. GL. 33. 115. 118. 131. 235. Ev. 31. al. 8. Mt. e. o. x. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Euthym. Damasc. Sed rec. Clem. Orig. (p) + αὐτῷ. BCD LM. 13. 33. 76. 106. 115. 124. 235. Mt. 9. Arr. Perss. Syr. p. Copt. Æth. Arm. It. vulg. Chrys. etiam in Mt. 6 codd.

40 τῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Ὥσπερ γὰρ
ἦν ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς
νύκτας, οὕτως ἔσται [q] ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ
41 τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. Ἄνδρες νινευῖ-
ται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης,
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα
42 ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον ἰωνᾶ ὧδε. [r] Βασίλισσα νότου"
ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ
κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς
ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν [s] σολομῶνος·" καὶ ἰδοὺ, πλεῖον [s] σολομῶνος"
43 ὧδε. Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ
ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυ-
44 σιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. Τότε λέγει· ἐπιστρέψω εἰς τὸν
οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ [t] ἐλθὸν," εὑρίσκει σχολά-
45 ζοντα, σεσαρωμένον, καὶ [u] κεκοσμημένον." Τότε πο-
ρεύεται, καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα
πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ
ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεί-
ρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ
πονηρᾷ.]
46 [x] Ἔτι δὲ ⌊αὐτοῦ λαλοῦντος" τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ, ἡ μή-
τηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες
47 αὐτῷ λαλῆσαι. [y] Εἶπε δέ τις αὐτῷ· ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου

---

[s] σολομῶντος.

(q) + καὶ DFL. 76. 142. 236. al. 13. Mt. m. o. q. 10. Arm. cant. verc. veron. corb. germ. 1. clar. Ignat. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. Iren. Ambr. Alii lat. (r) *Saba regina austri*, verc. (s) BDEGMS. Ev. 2. 36. Mt. V. Alii multi. Ed. Chrys, etiam in Mt. 7 codd. (t) ἐλθών. DE. 13. 157. 235. al. 10. Mt. f. i. n. 10. Ed. (u) σωφρονοῦντα. 225. (x) λαλοῦντος δὲ αὐτοῦ. DL. Orig. λαλοῦντος τοῦ ἰησοῦ. 2. || ἔτι = Syr. cant. corb. 1. *Hæc*, veron. verc. germ. 1. clar. corb. 2 || δὲ = B. 33. al. 3. Mt. 10. Perss. Arm. Vulg. It. exc. cant. (y) Totus vs. = BL. 126. 225. Mt. e. corb. 1.

καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασι, ζητοῦντές [z] ∾ σοι λα-
λῆσαι." Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ [a] εἰπόντι" αὐτῷ· τίς 48
ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; Καὶ 49
ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶ-
πεν· ἰδοὺ, ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ ἀδελφοί μου. Ὅστις 50
γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐ-
ρανοῖς, [b] αὐτός" μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ
ἐστίν.]

Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ ἰησοῦς [c] ἀπὸ τῆς 1
οἰκίας," ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ συνήχθη- 2
σαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοὶ, ὥστε αὐτὸν εἰς [d] τὸ"
πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· [e] καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν
αἰγαλὸν εἱστήκει." Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς [f] πολλὰ" ἐν 3
παραβολαῖς,] λέγων· ἰδοὺ, [ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ
[g] ∾ σπείρειν." Καὶ ἐν τῷ σπείρειν [h] αὐτὸν," ἃ μὲν 4
ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ [i] ἦλθε" τὰ πετεινὰ [k] καὶ κατέ-
φαγεν αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου 5
οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ
ἔχειν βάθος γῆς. Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος, ἐκαυμα- 6
τίσθη· καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν [l] ῥίζαν," ἐξηράνθη. Ἄλλα 7

---

[z] ∾ σε. [g] ∾ σπεῖραι.

(z) σε. Ar. rom. Erp. Copt. Æth. Vulg. for. σε ἰδεῖν. 7. Ev. 18. 19. 36. Mt. f. verc. (a) λέγοντι. BD. 33. Ev. 4, 12. 18. 36. Mt. f. (b) οὗτος. L. 61. 235. alii. Syr. p. in m. corb. 1. Chrys. in Mt. 7 codd. (c) = D. cant. verc. veron. corb. 1, 2. germ. 1. || ἀπὸ = B. 1. 124. Ev. 36. Mt. f. Orig. semel. ἐκ. 33. Orig. semel. Chrys. in Mt. 7 codd. (d) = C. 1. 33. 124. al. 3. Mt. d. l. k. al. 3. (e) = 13. (f) = L. 236. al. 2. Mt. V. m. copt. || Post παραβολαῖς ponunt C. 157. Mt. k. z. Orig. semel. (g) DL. 1. 13. 33. 124. 128. 142** al. 28. Mt. d. e. f. k. al. 8. Ed. Orig. bis. (ter ut rec.) Chrys. (etiam in Mt. 3 codd.) Theophyl. || + τὸν σπόρον αὐτοῦ 34* 71. 220. Mt. e. al. 3. Sax. veron. corb. 1. Chrys. in Mt. 3 codd. (h) = 50. 53. 64. Ed. (i) ἦλθον. BDL. 33. al. 5. || ἐλθόντα omisso seq. καὶ. 13. 124. al. 2. Mt. f. (k) + τοῦ οὐρανοῦ EKM. 13. 124. 157. 218 (cum 3. 76. 220.) al. 20. et Barb. 1. Mt. f. i. q. z. in marg. 10. al. 3. Syr. p. Arm. Æth. Vulg. (exc. emmer. tol, aliis) veron. corb. 1. germ. 1. clar, gat, (l) βάθος ῥίζης. 13. 124.

δὲ ἔπεσεν [m] ἐπὶ" τὰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκαν-
8 θαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν
γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ
9 ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκου-
10 έτω. Καὶ [προσελθόντες οἱ μαθηταὶ, εἶπον αὐτῷ· διατί
11 ἐν παραβολαῖς λαλεῖς [n] αὐτοῖς;" Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς
βασιλείας [o] — τῶν οὐρανῶν," ἐκείνοις δὲ [p] οὐ δέδοται."
12 Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται·
ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.]
13 Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς [q] αὐτοῖς λαλῶ," [r] ὅτι βλέ-
ποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσι, οὐδὲ
14 συνιοῦσι." Καὶ [s] ἀναπληροῦται" [t] † αὐτοῖς ἡ προφη-
τεία [u] ἡσαΐου," ἡ λέγουσα· [x] ἀκοῇ [y] ἀκούσετε, καὶ οὐ
μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε," καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
15 Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς

---

[t] † ἐπ'.

(m) εἰς. D. 13. 124. Orig. (n) = C. Mt. e. Copt. Tert. Sed habet dis. Orig. || τοῖς ὄχλοις. Ev. 18. 36. ἡμῖν. Slav. 2. (o) = 1. 9. Slav. 2. semel. verc. veron. germ. 1. corb. 2. Mm. Eus. Tert. Habent Clem. et Orig. || τοῦ Θεοῦ. 23. 24. 32. 157. Orig. semel. *arcana Dei*, corb. 1. Phœbad. (p) ἐν παραβολαῖς. 7. 9. alius. Ev. 12. 18. 19. 36. Mt. f. bis. Orig. bis. (alibi ut rec.) (q) λαλῶ. L. colb. Cyr. hieros. || λαλῶ αὐτοῖς. 1. 13. 33. 124. Ev. 18. 36. Mt. f. 10. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. λαλεῖ αὐτοῖς D* gr. ἐλάλει αὐτοῖς D** (r) ἵνα βλ. μὴ βλέπωσι, κ. ἀκ. μὴ ἀκούσωσι (s. ἀκούωσι) καὶ μὴ (s. μηδὲ) συνιῶσι (s. συνῶσι) μήποτε ἐπιστρέψωσι. D. 1. 13. 124. Ev. 12. 18. 36. Mt. f. codd. Italæ. Eus. Cyr. || συνιοῦσι] συνιῶσι. 1. 13. 33. 108. 124. 157. Ev. 12. Mt. 10. συνῶσι. B**D. Ev. 18. 36. Mt. f. συνίασι. Clem. (s) πληρωθήσεται. 17. al. 4. || τότε πληρωθήσεται. D. Ev. 4. 12. 18. 19. 36. Mt. f. cant. colb. corb. 1. germ. 1. clar. πληροῦται. Mt. m. ρ. τότε πληροῦται. 1. verc. corb. 2. τότε ἐπληρώθη. Eus. *ut adimpleretur*, germ. 2. Mm. gat. harl. Iren. (t) = BCF GKLS. 13. 33. 124. 131. 157. Ev. 18. 19. 36. al. 77. et Barb. 7. Mt. V. a. c. d. al. 16. Ed. Syr. p. harl* Bas. Chrys. (etiam in Mt. 4 codd.) Theophyl. || ἐν. 3. ἐπ' αὐτοῖς = colb. germ. 2. (u) = 15. 24* 225. Mt. η. ρ. veron. Post λέγουσα habet Mt. 10. (x) + πορεύθητι, καὶ εἰπὲ τῷ λαῷ τούτῳ. D. cant. veron. verc. corb. 1. 2. colb. germ. 1. clar. alii. Eus. (y) ἀκούσητε . . . βλέψητε. EFG. alii. Mt. V. alii. ἀκούσατε. B* ἀκούετε. 73. 218. alii.

ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμ-
μυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν
ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ [z] συνῶσι," καὶ [a] ἐπιστρέψωσι,"
καὶ [b] ∾ ἰάσωμαι" αὐτούς. Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφ- 16
θαλμοὶ, ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι [c] ἀκούει."
Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δί- 17
καιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ [d] εἶδον"
καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. Ὑμεῖς οὖν 18
ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος. Παντὸς 19
ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας, καὶ μὴ συνιέντος,
ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ
καρδίᾳ αὐτοῦ. οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς.
Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον 20
[e] ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς [f] λαμβάνων αὐτόν·
Οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι· 21
γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς
σκανδαλίζεται. Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεὶς, οὗτός 22
ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων· καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος
[g] τούτου," καὶ ἡ [h] ἀπάτη" τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν
λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν 23
καλὴν σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ
συνιών· [i] ὃς δὴ" καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ

---

[z] ∾ συνιῶσι. [b] ∾ ἰάσομαι.

(z) DEF. 1. 13. alii. Mt. V. a** d. k. al. 13. Ed. (etiam St. 3.) Chrys. in Mt. 3 codd. (a) ἐπιστρέψουσι 77. 115. 118. al. 6. Mt. V. al. 5. (b) B CDS. 13. 33. 124. 157. 218. Ev. 18. 36. al. 18. Mt. V. c. d. al. 9. Ed. cant. Chrys. ms. (c) ἀκούουσιν. C DM. 1. 13. 33. 124. al. 17. Mt. e. f. k. al. 3. Orig. Chrys. in Mt. 4 codd. Cyr. Damasc. Constitut. (d) ἠδυνήθησαν ἰδεῖν. D. cant. (e) + μου. Mt. o. Syr. p. brix* (f) + δεχόμενος καὶ Ev. 18. Mt. f. (g) = BD. Arm. cant. verc. germ. 1. corb. 2. clar. (h) ἀγάπη. 116. (i) τότε, D. cant. verc. veron. colb. clar. ‖ *et*, Vulg. germ. 1. 2. ‖ δὴ = 56. 58.

24 ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.[k]] Ἄλλην παραβολὴν παρέ-
θηκεν αὐτοῖς, λέγων· [ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
ἀνθρώπῳ [l] σπείροντι″ καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.
25 Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχ-
θρὸς, καὶ [m] ἔσπειρε″ ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ
26 ἀπῆλθεν. Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν
27 ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. Προσελθόντες δὲ
οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ· κύριε, οὐχὶ
καλὸν σπέρμα [n] ἔσπειρας″ ἐν τῷ [o] σῷ″ ἀγρῷ; πόθεν
28 οὖν ἔχει [p] † ζιζάνια; Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ἐχθρὸς ἄν-
θρωπος τοῦτο ἐποίησεν. [q] οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ·″ θέ-
29 λεις [r] οὖν″ ἀπελθόντες [s] συλλέξωμεν″ αὐτά; Ὁ δὲ ἔφη·
οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα
30 [t] αὐτοῖς τὸν σῖτον.″ Ἄφετε [u] [x] συναυξάνεσθαι″ ἀμ-
φότερα [y] μέχρι″ τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν [z] † καιρῷ τοῦ
θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· συλλέξατε πρῶτον τὰ ζι-

p † τά.   z † τῷ.

(k) + ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 89. in m. 234** in m. alii. Evangelistaria. Mt. c. f. q. 18. veron. (l) σπείραντι. B. 13. 33. al. 9. Mt. e. o. z. γ. Scholion Orig. in Mt. e. Ed. Syr. utr. (sed p. ms. in m. habet rec.) Arr. Perss. Æth. Vulg. It. exc. cant. et clar. Ambr. (m) ἐπέσπειρε. B. 1. 13. 119. 157. Mt. c. Arm. It. Vulg. Clem. Or. Nyss. Naz. Scholia vet. Iren. Fulg. Ambr. Zeno. Chrysol. (n) ἔσπειρες CDEF. 33. al. 7. Mt. V. e. f. (o) = K. 118. Ev. 2. 18. 36. al. 18. et Barb. 3. Mt. d. 1* * al. 5. Chrys. ms. Epiph. Euthym. (sed habent Mt. i. n.) (p) = BCDEF GKS. 1. 157. 218. (cum al. 11.) Ev. 2. 36. alii. Mt. V. a. c. d. al. 11. Ed. Syr. p. habet in m. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. (q) οἱ δὲ αὐτῷ λέγουσιν. B, item 157. clar. germ. 2. λέγουσιν αὐτῷ οἱ δοῦλοι. D. item C. Mt. c. 2. Syr. Arm. cant. veron. verc. germ. 1. colb. corb. 2. (r) = D. Mt. z* Syr. Perss. Arm. Sax. Vulg. It. exc. brix. Eulog. (s) συλλέξομεν. 13. 76. 77. 108. 115. 118. 131. 235. Ev. 18. al. 12. Mt. a. d. al. 11. Ed. Chrys. in Mt. 2 codd. (t) καὶ τὸν σῖτον σὺν αὐτοῖς. D. item 61. Mt. e. i. m. n. 18. Syr. Perss. Syr. p. c. ast. Vulg. corb. for. (u) + οὖν. L. 1. 76. 108. 115. 235. al. 4. Mt. q. al. 3. Syr. p. c. obel. Chrys. in Mt. 4 codd. ‖ + δὲ veron. verc. colb. clar. germ. 1. 2. corb. 2. (x) αὐξάνεσθαι L. 1. al. 3. Mt. q. 18. 2. Ed. (y) ἄχρι L. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. ἕως BD. Mt. 2. Eulog. (z) = BDGKMS. 1. 13. 17. 89* 124. 131. 157. 218 (cum al. 10.) Ev. 2. 36. al. 35. Mt. V. a. c. d. al. 11. Ed. Epiph.

ζάνια, καὶ δήσατε [a] αὐτὰ″ [b] = εἰς: δέσμας,″ πρὸς τὸ
κατακαῦσαι [c] αὐτά·″ τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν
ἀποθήκην μου.] ″Αλλην παραβολὴν [d] παρέθηκεν″ αὐ- 31
τοῖς, λέγων· [ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ
σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐ-
τοῦ. ″Ο μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· 32
ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον [e] τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γί-
νεται δένδρον, ὥστε [f] ἐλθεῖν″ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.] ″Αλλην πα- 33
ραβολὴν [g] ἐλάλησεν αὐτοῖς·″ [ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ [h] ∾ ἐνέκρυψεν″
εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. Ταῦτα 34
πάντα ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις,
καὶ χωρὶς παραβολῆς [i] οὐκ″ ἐλάλει αὐτοῖς· ″Οπως 35
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ [k] τοῦ προφήτου, λέγοντος· ἀνοίξω
ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι κεκρυμμένα
ἀπὸ καταβολῆς [l] κόσμου.″ Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, 36
[ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν [m] = ὁ ἰησοῦς·″] καὶ προσῆλθον

---

h ∾ ἔκρυψεν.

(a) = D. 24* 125. Pers. p. cant. brix. clar. Epiph. Aug. (b) = εἰς δέσμας. 30. εἰς δεσμὰς. codd. Ed. εἰς δεσμοὺς. 44. 61. 218 (cum 76. 77. 108.) Mt. m. δεσμὰς. DL. Mt. c. cant. latt. al. Orig. Chrys. in Mt. 6 codd. δεσμᾶ. 33. 225. δεσμοῦς. Mt. 17. (c) = D. 86. Arm. Vulg. It. exc. brix. Aug. (d) ἐλάλησεν DL* 1. 13. 124. cant. veron. verc. brix. colb. corb. 2. clar. (e) + πάντων K. 116. 117. 142** 157. 182. 218 (cum al. 9.) 226** 227** 234** 235. al. 34. Mt. d. k. l. al. 8. Ed. Syr. utr. Perss. Arr. Æth. Arm. Slav. Vulg. Sax. It. exc. cant. Euthym. Hilar. Ambr. (f) κατελθεῖν. Ed. (g) = D. 76. ap. Mill. cant. ‖ παρέθηκεν αὐτοῖς. C. Mt. m. ‖ + λέγων CL 13. 91. 115. 118. 124. ap. Birch. 131. 157. Mt. m. ψ. germ. 2. clar. (h) GL. (St. π.) 1. 157. 218. (cum al. 10.) Ev. 2. al. 63. Mt. a. d. al. 14. Ed. Chrys. in Mt. 6 codd. Cyr. Macar. Cæsar. Theophyl. Sed Clem. ut rec. (i) οὐδὲν 47. 50. 106. 131. 235. Ev. 4. 18. Barb. 2. Mt. c. e. f. Syr. p. brix. Clem. Or. semel. Chrys. bis in Mt. 6 codd. (k) + ἠσαΐου. 1. 13. 33. 124. Mt. 10 codd. olim ap. Eus. et Porphyr. et Anonymum in catena gr. in Ps. et Hieronymum. ‖ *Asaph* malunt Eus. Hier. et Catena. (l) = B. 1. Or. (m) = BD. 1. 118. Ev. 13. 15. 18. semel. Copt. Æth. Arr.

αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· [n] Φράσον" ἡμῖν τὴν
37 παραβολὴν τῶν ζιζανίων [o] τοῦ ἀγροῦ." Ὁ δὲ ἀποκρι-
θεὶς εἶπεν [p] αὐτοῖς·" ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἔστιν ὁ
38 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· Ὁ δὲ ἀγρὸς, ἔστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ
καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ
39 ζιζάνια, εἰσὶν οἱ υἱοὶ [q] τοῦ πονηροῦ·" Ὁ δὲ ἐχθρὸς, ὁ
σπείρας αὐτὰ, ἔστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς, συντέ-
λεια [r] τοῦ" αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν.
40 Ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ [s] καίεται",
οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος [t] — τούτου."
41 Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ,
καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ
42 σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, Καὶ βα-
λοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ
43 κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε οἱ δί-
καιοι [u] ἐκλάμψουσιν" ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ [x] βασιλείᾳ"
[y] τοῦ πατρὸς αὐτῶν." ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.]
44 [z] Πάλιν" [ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ
κεκρυμμένῳ ἐν [a] τῷ" ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε,

[s] κατακαίεται.

Slav. 2. 3. Vulg. It. exc. brix. et clar. Orig. in textu et alias quater. ‖ + *αὐτοῦ*. 1. 118. Ev. 13. 14. 18. bis. Slav. 2. 3. Orig. in textu et alias quater. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (n) *διασάφησον*. B. Or. semel; sed in textu et alias aliquoties ut rec. (o) = 113* Mt. m. colb. *καὶ τοῦ ἀγροῦ*. Syr. Pers. p. et ms. Æth. corb. clar. *τοῦ ἐχθροῦ* 125* (p) = BD. Arr. Æth. Copt. Vulg. ms. It. (exc. brix. colb. clar. germ. 2. gat.) Orig. ut videtur. (q) *nequam*, Vulg. corb. for. *nequitiæ*, verc. germ. 1. colb. corb. 2. (r) = BD. 13. 124. Or. semel. (s) CEGKLMS. (St. *π*.) 13. 33. 124. 157. 218 (cum al. 10.) 236. Ev. 2. 4. 18. 36. al. 78. Mt. V. a. c. d. al. 14. Ed. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Damasc. ‖ *κατακαίονται*. D. (t) = BD (St. *β*.) 1. 5. 24. 36. 183. 195. Ed. Æth. It. exc. brix. et clar. Vulg. Cyr. Iren. Hilar. Lucif. Aug. (u) *λάμψουσιν*. D. 124. ap. Birch. Mt. e. Or. ter. Cyr. (x) *δόξῃ*. 115. *in conspectu*, Auct. de promiss. (y) *τῶν οὐρανῶν*, 12. 17. 59. 119. 124. Ev. 13. 15. Arm. Chrys. ms. (z) = BD. Copt. Vulg. It. exc. brix. et clar. (a) = D. 113. 142** 182. Ev. 18. 36. al. 5. Mt. c. k. 1. al. 8. Chrys. etiam in Mt. 6 codd.

καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ [b] πάντα ὅσα
ἔχει πωλεῖ," καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. Πάλιν 45
[ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν [c] ἀνθρώπῳ" ἐμπό-
ρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας. [d] Εὑρὼν δὲ" [e] ἕνα" 46
πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε [f] πάντα" ὅσα
εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασι- 47
λεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν,
καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· [g] Ἣν, ὅτε ἐπλη- 48
ρώθη, ἀναβιβάσαντες" [h] ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, — καὶ" κα-
θίσαντες συνέλεξαν τὰ [i] καλὰ" εἰς [k] ἀγγεῖα," τὰ δὲ
σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ 49
[l] αἰῶνος." ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς
πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς 50
εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ
βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. [m] = Λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς·" 51
συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· ναὶ, [n] — κύ-
ριε." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τοῦτο πᾶς γραμμα- 52

---

[d] ∾ ὃς εὑρὼν.

(b) πωλεῖ (πάντα) ὅσα ἔχει. BD. 1, 61. 108. 118. 127. Syr. Copt. Vulg. It. exc. brix. Orig. semel. || = πάντα B. 38. 61. 113. Mt. r. Orig. semel. (c) = B. 50. 59. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Ambr. Sed habet Orig. (d) D (St. β.) L. 1, 12. 33. Syr. Perss. Æth. Arm. clar. Cyr. *et inveniens*, cant. *inventa autem* . . . *margarita*, Vulg. It. exc. brix. Cypr. (e) = D. 124. Copt. cant. veron. verc. germ. 1. clar. Cypr. Sed habet Orig. (f) = D. 32. cant. verc. corb. 2. clar colb. Chrys. semel in Mt. 4 codd. Sed habet Orig. (g) ὅτε δὲ ἐπληρώθη, ἀνεβίβασαν αὐτήν. D. It. (exc. corb. colb. for.) Ambr. Aug. || + αὐτὴν PS. 106. Ev. 12. 18. Mt. f. m. z. (h) καὶ ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν. CL. 1. Slav. 2, 3, Sax. Vulg. corb. 1. colb. for. germ. 2. gat. Cyr. || = καὶ. 13. 124. ap. Birch. verc. (i) κάλλιστα D. veron. verc. germ. 1. clar. corb. 2. Ambr. Aug. *meliora*, cant. (k) ἄγγη. 124. Mt. c. Ed. Orig. ter. (semel ut rec.) Cyr. Isidor. ἀγγεῖον 33. Syr. p. ms. (l) κόσμου. D. (m) = BD. Copt. Æth. Vulg. Sax. It. (exc. brix. clar. germ. 2.) Orig. || = ὁ ἰησοῦς. Ar. rom. (n) = D. 1. 13. 124. Syr. hieros. Copt. Vulg. Sax. cant* corb. 1. 2. for. Orig. Hilar.

τεὺς, [o] μαθητευθεὶς″ [p] τῇ βασιλείᾳ″ τῶν οὐρανῶν, ὅμοιός ἐστιν
ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις [q] ἐκβάλλει″ ἐκ τοῦ θη-
53 σαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά. Καὶ ἐγένετο, ὅτε
ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν
ἐκεῖθεν.
54 Καὶ [ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς
ἐν [r] τῇ συναγωγῇ″ αὐτῶν·] ὥστε [s] ἐκπλήττεσθαι″ αὐ-
τοὺς, καὶ λέγειν· πόθεν τούτῳ [t] ἡ σοφία αὕτη, [u] καὶ αἱ
55 δυνάμεις;″ Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος [x] υἱός;
οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται μαριάμ; καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ ἰάκωβος, καὶ [y] ἰωσῆς,″ καὶ σίμων, [z] καὶ″ ἰούδας;
56 Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι;
57 πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν
αὐτῷ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστι προφήτης ἄτι-
μος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι [a] αὐτοῦ,″ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ
58 αὐτοῦ.″ Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ [c] δυνάμεις πολλὰς,″
διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.]
1 [Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν ἡρώδης ὁ τετράρχης

---

[p] εἰς τὴν βασιλείαν. ∾ ἐν τῇ βασιλείᾳ.

(o) *γραμματευθεὶς*. Mt. B. || + *ὑφ' ὑμῶν εἰσελεύσεται*, et mox: *ὁμοία ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ*. Mt. e. (p) BK. 1. 13. 15. 33. 64. 72. 114. 124. Mt. o. r. γ. Syr. Ar. Æth. Slav. Orig. quater. Ath. Cyr. decies. Procop. *τῷ βασιλεῖ*. Euthym. *ἐν τῇ βασιλείᾳ*. CD. 42. Vulg. It. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. Iren. Hilar. Ambr. Aug. *de regno*, Zeno. item Slav. 2. (q) *προφέρει*. 1. Orig. (r) *ταῖς συναγωγαῖς*. 64. Perss. (Syr.) Slav. It. Vulg. (s) *ἐκπλήσσεσθαι*. BCDEFG. alii. Ed. (t) + *πᾶσα* D. (St. β.) Æth. cant. (u) = 1. Chrys. in Mt. γ. semel. Ambr. *καὶ ἡ δύναμις*. Mt. d. 18. γ. verc. (x) + *Josephi*, veron. verc. germ. 1. corb. 2. clar. Mm. gat. Juvenc. (y) = 12. 17. 236. *ἰωσῆ*. S. in marg. 24. 118. 157. 218 (cum 76) Ev. 2. al. 5. Mt. q. 18. Syr. p. *ἰωσὴφ*. BC. 1. 33. Copt. Syr. p. in m. It. exc. cant. Vulg. Orig. ter. Hier. *ἰωάννης*. DEFGKMS. 77. 119. 127* 229* Ev. 36. al. 9. Mt. V. 17. Slav. 3. cant. Orig. semel. *et Johannes et Joseph*, Mm. gat. (z) = 61. Orig. semel. (a) = BD. 33. cant. *ἰδίᾳ* 13. 124. Orig. semel. (b) = L. 17. 118. brix. germ. 1. harl* Orig. bis (alibi habet) Hilar. Aug. Juv. (c) *σημεῖα*. Mt. c.

τὴν ἀκοὴν ἰησοῦ· Καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ· [d] οὗτός 2
ἐστιν ἰωάννης ὁ βαπτιστής [e]. αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νε-
κρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν [f] ἐν" αὐτῷ.
Ὁ γὰρ ἡρώδης [g] κρατήσας τὸν ἰωάννην, ἔδησεν αὐτὸν, 3
[h] καὶ ἔθετο" ἐν [i] φυλακῇ, διὰ ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα
[k] φιλίππου" τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ [l]. Ἔλεγε γὰρ [m] αὐτῷ" 4
ὁ ἰωάννης· οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν. Καὶ θέλων αὐτὸν 5
ἀποκτεῖναι, [n] ἐφοβήθη" τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐ-
τὸν εἶχον. [o] Γενεσίων δὲ ἀγομένων" τοῦ ἡρώδου, ὠρχή- 6
σατο ἡ θυγάτηρ [p] τῆς ἡρωδιάδος" [q] ἐν τῷ μέσῳ" καὶ
ἤρεσε τῷ ἡρώδῃ· Ὅθεν μεθ' ὅρκου [r] ὡμολόγησεν" αὐτῇ 7
δοῦναι, ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς 8
μητρὸς αὐτῆς, δός μοι, φησὶν, [s] ὧδε" [t] ἐπὶ πίνακι" τὴν
κεφαλὴν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ [u] ἐλυπήθη" ὁ 9
βασιλεύς· διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους,
ἐκέλευσε δοθῆναι. Καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν ἰω- 10
άννην ἐν τῇ φυλακῇ. Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ 11

(d) + μήτι. D (St. β.) cant. veron. brix. clar. germ. 2. Mm. gat. + ὅτι. Mt. m. Orig. semel. (e) + ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα. D. (St. β.) 5. Mt. 19. Sax. veron. corb. 1. germ. 2. clar. gat. tol. Chrys. in Mt. 6 codd. (f) = 9. 53. 71. 73. 113* Mt. o. (g) + τότε B. 13. 124. (h) = D. 61. ap. Mill. Æth. cant. Orig. semel. ‖ καὶ ἀπέθετο. B. 1. 13. 33. 124. Orig. bis. καὶ ἔθηκεν. 49. Mt. χ. καὶ ἔβαλεν. 131. (i) + τῇ BD. 1. 142** Ev. 32. Mt. a. i. 1. o. Orig. bis. εἰς φυλακὴν. 2. 44. 220. alius. Mt. t. ω. Ed. (k) = D. Vulg. cant. verc. corb. germ. 1. colb. for. Habet Sax. Orig. (l) + ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. Mt. e. 19. (m) = 24* 28. Mt. γ. Post ἰωάννης ponunt B. Mt. x. (n) ἐφοβεῖτο. 116. 142 in m. al. 22 et Barb. 4. Mt. e. 2. 19. al. 3. (o) γενεσίων δὲ γενομένων CK. Ev. 15. 17. Mt. e. Syr. utr. (sed p. habet rec. in m.) Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. cant. corb. γενεσίοις δὲ γενομένοις BDL. γενεσίοις δὲ ἀγομένοις. 1. 59. alius. Ed. *Die natalis*, Vulg. It. (p) αὐτοῦ, ἡρωδιὰς. D. gr. (q) *in medio triclinio*, veron. brix. colb. germ. 1. 2. corb. 2. clar. Mm. tol. *in medio convivis*, gat. *in convivio*, corb. + τῶν ἀνακειμένων. Syr. Arm. (r) ὤμοσεν. 13. 124. Syr. Chrys. in Mt. 5 codd. (s) = Ev. 31. Mt. f. z* 10. Copt. Sax. Vulg. ms. It. exc. cant. germ. 2. for. (t) = D. cant. (u) λυπηθεὶς et mox = δὲ. BD. 1. 13. 124. item cant. veron. verc. brix. germ. 1. corb. 1. 2. clar. Mm.

πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς.
12 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ [x] ∾ σῶμα,″
καὶ ἔθαψαν αὐτό· [y] καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ ἰησοῦ.″
13 [z] Καὶ ἀκούσας″ ὁ ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ
εἰς ἔρημον τόπον κατ᾽ ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι,
ἠκολούθησαν αὐτῷ [a] πεζῇ″ ἀπὸ τῶν πόλεων.]
14 Καὶ ἐξελθὼν [b] = ὁ ἰησοῦς″ [εἶδε πολὺν ὄχλον, καὶ
ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ [c] αὐτοῖς,″ καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀῤῥώστους
15 αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα
ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον [d] τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες
16 [e] εἰς τὰς κώμας,″ ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. Ὁ
δὲ [f] ἰησοῦς″ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν·
17 δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· οὐκ
18 ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας· Ὁ δὲ
19 εἶπε· φέρετέ μοι αὐτοὺς [g] ὧδε.″ Καὶ [h] κελεύσας″ τοὺς
ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ [i] τοὺς χόρτους,″ [k] † λαβὼν τοὺς

---

[x] ∾ πτῶμα. [c] αὐτούς. [k] † καί.

(x) BCDL. 1. 13. 33. 124. 142. al. 6. Mt. e. χ. || + αὐτοῦ. DL. 157. Ev. 31. al. 12. Mt. e. al. 6. Syr. Pers. p. Æth. Arm. Slav. Vulg. cant. corb. 1. 2. germ. 1. 2. brix. for. colb. clar. tol. (y) = Ed. (z) ἀκούσας δὲ. BDL. 1. 13. 124. Ev. 36. al. 7. Mt. f. Syr. Copt. cant. brix. Orig. Chrys. in Mt. 6 codd. (a) πεζοὶ L. 157. 225. Mt. o. Syr. p. in m. (b) = BD. 1. 33. 61. 118. 124. 219. Arr. Æth. Copt. Vulg. Sax. cant. veron. corb. 1. 2. germ. 1. 2. colb. for. || Post εἶδεν habet L. cum Evangelistariis. (c) BCEFLMS. 1. 10. 11. 17. 24. 61. 72. 124. 131. 157. Ev. 32. 36. al. 45. Mt. HV. a. c. d. al. 15. Ed. Orig. αὐτὸν Orig. semel. || περὶ αὐτῶν D. (d) + οὖν C. 1. Mt. e. Copt. Syr. p. in m. Orig. bis. (e) = 59. 62. Orig. semel. Chrys. in Mt. 5 codd. εἰς τὰς πόλεις Mt. e. || + κύκλῳ. C. 33. 61. 108. Syr. p. in m. Syr. hieros. item Arm. (f) = D. 61. ap. Mill. Syr. Pers. p. Copt. Æth. cant. (g) = D. 1. Copt. Pers. p. It. exc. brix. et corb. 1. Chrys. in Mt. 6 codd. || Ante αὐτοὺς ponunt. B. 33. (h) κελεύσατε. B* (i) τὸν χόρτον D. 16. 61. τοῦ χόρτου C. 1. 33. 106. 124. 157. Ev. 27. 44. Mt. o. Syr. p. in m. Copt. Arm. (k) = BD (St. π.) EFKLM PS. Ev. 2. 5. 36. al. 74. Mt. BHV. 19. al. 17. Ed. Syr. p. Slav. 6. et ed. Vulg. It. exc. corb. Or. Theophyl.

πέντε ἄρτους, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν
οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς
[l] τοὺς ἄρτους," οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. Καὶ ἔφα- 20
γον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον
τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. Οἱ δὲ 21
ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες [m] ὡσεὶ" πεντακισχίλιοι, χωρὶς
[n] γυναικῶν καὶ παιδίων."

Καὶ εὐθέως [ἠνάγκασεν [o] † τοὺς μαθητὰς [p] † ἐμβῆ- 22
ναι εἰς [q] τὸ" πλοῖον, καὶ προάγειν [r] αὐτὸν" εἰς τὸ πέ-
ραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους.] Καὶ ἀπολύσας τοὺς 23
ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι.
ὀψίας δὲ [s] γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη 24
[t] μέσον τῆς θαλάσσης ἦν" [u] βασανιζόμενον" ὑπὸ τῶν
κυμάτων· [x] ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος." Τετάρτῃ δὲ 25
φυλακῇ τῆς νυκτὸς [y] ∞ ἀπῆλθε" πρὸς αὐτοὺς [z] †, πε-

[o] † ὁ ἰησοῦς. [p] † αὐτοῦ. [y] ∞ ἦλθε. [z] † ὁ ἰησοῦς.

(l) = Mt. 1* Syr. veron. corb. 1. Chrys. in Mt. 6 codd. || Post κλάσας ponunt Pers. p. Or. semel. (m) = Mt. k. q. Syr. Perss. Vulg. It. exc. cant. et brix. Or. ὡς. D. 1. 33. Mt. c. Ed. (n) παιδίων καὶ γυναικῶν D. 1. Copt. It. exc. brix. for. et gat. Or. Ambr. (o) = BC*DMP. 1. 33. 124. al. 16. Mt. e. Syr. utr. et hier. Ar. p. et r. Pers. p. Copt. Æth. Arm. cant. corb. 1. brix. for. emmer. tol. Or. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Arnob. (p) = CDLS. 1. 33. 108. 131. Ev. 2. 5. 25. semel. al. 32. Mt. B. semel. H. bis V. a. c. d. e. al. 4. Syr. ed. Perss. Arm. Vulg. cant. brix. Mm. gat. Orig. dis. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Euthym. Arnob. (q) = B. 1. 33. 218 (cum 3. 76. 77. 124. al. 5.) Ev. 2. Mt. 18. 2. 9. Eus. Sed habet Or. septies. (r) = D. 37. 49. Mt. B. 19. It. (exc. brix. colb. et germ. 2.) Arnob. αὐτοὺς Ev. 31. Mt. d. αὐτῷ 218. (s) + ἤδη. 127. Mt. m. (t) σταδίους πολλοὺς (+ ὡσεὶ εἴκοσι πέντε Copt. Ar. p.) ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχε. (+ μέσον τῆς θαλάσσης Syr. hier.) B. 13. 124. Syr. Perss. Ar. p. Copt. Arm. Syr. hier. σταδίους πολλοὺς ἀπεῖχε. Mt. e. Sed rec. quater habet Or. (u) βαπτιζόμενον. 70. (x) = 23. germ. 1. Chrys. in Mt. 5 codd. (y) ἦλθε. B. 1. 13. 33. 61. 74. 124. ap. Birch. Mt. m. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. exc. cant. Orig. Eus. Bas. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. ἔρχεται Syr. p. in m. (z) = BC*DPS. 1. 33. 157. al. 16. Mt. V. a. e. o. 17. Ed. Arr. Syr. p. Copt. Æth. Vulg. cant. corb. 1. 2. germ. 1. 2. for. clar. Mm. gat. Or. Bas. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Arnob.

26 ριπατῶν ἐπὶ [a] τῆς θαλάσσης.″ Καὶ ἰδόντες αὐτὸν [b] οἱ
μαθηταὶ″ [c] ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα,″ ἐταρά-
χθησαν, [d] λέγοντες· ὅτι φάντασμά ἐστι″ καὶ ἀπὸ τοῦ
27 φόβου ἔκραξαν. Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς [e] ὁ ἰησοῦς,″
28 λέγων· θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς
δὲ αὐτῷ ὁ πέτρος εἶπε· κύριε, [f] εἰ″ σὺ εἶ, κέλευσόν με
29 [g] πρός σε ἐλθεῖν″ ἐπὶ τὰ ὕδατα. Ὁ δὲ εἶπεν· ἐλθέ. καὶ
καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ πέτρος, περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ
30 ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυ-
ρὸν, ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε,
31 λέγων· κύριε, σῶσόν με. Εὐθέως δὲ ὁ ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν
χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε, εἰς
32 τί ἐδίστασας; Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκό-
33 πασεν ὁ ἄνεμος. Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ [h] ἐλθόντες″ προσε-
κύνησαν αὐτῷ, λέγοντες· ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.
34 Καὶ [i] διαπεράσαντες″ [k] ἦλθον εἰς τὴν γῆν″ [l] γεννη-
35 σαρέτ.″] Καὶ [ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου
ἐκείνου, [m] ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ
36 προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας. Καὶ

(a) τὴν θάλασσαν BP. 1. 13. 124. Ev. 27. Mt. e. Or. semel. (b) = 1. Mt. γ. Sax. Vulg. It. exc. cant. et brix. Arnob. Locum mutat in BD. 13. 61. 124. (c) = Sax. veron. Hilar. Arnob. Auct. de promiss. || ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπ. BCD. 1. 13. 33. 124. al. 10. Mt. a. 18. Eus. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. (d) = Arm. (e) = D. 231. al. 4. Copt. cant. corb. (f) = 30. (g) ἐλθεῖν πρός σε. CD. 1. 13. 33. 124. 157. al. 3. Mt. B. e. o. γ. Syr. ms. Copt. Arm. It. Eus. || = πρός σε Ev. 27. (h) = BC. 22. 40. 61. 183. al. 4. et Barb. 1. Mt. d. Copt. Æth. corb. Or. προσελθόντες. 13. 124. ὄντες. 118. (i) ἀπάραντες. 2. (k) ἦλθον εἰς. 12. ἦλθον εἰς τὴν. 17. 119. 120. ἦλθον εἰς γῆν. 89* Mt. m. ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν. C* 13. 33. 124. 157. Mt. e. o. Chrys. in Mt. 5 codd. ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς. BD. Syr. p. εἰς τὴν γῆν ἦλθον εἰς. Arm. || Rec. habet Orig. quater. (l) γεννήσαρ D* Syr. Arr. Vulg. It. exc. brix. et germ. 2. Hilar. Hier. *Gennasar*, cant. γεννησαρὰτ D** γεννησαρὰ St. β. γενησαρὲθ KL. alii. germ. 2. γεννησαρὲθ EFP. alii. Ed. Copt. Goth. Syr. p. Sax. γεννηζαρὲθ Ed. γενησαρὲτ. 118. alii. Or. bis. γενεσαρὲτ. Or. bis. (m) + *adorabant eum*, veron. verc. corb. 1. 2. colb. Hilar.

παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα [n] μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου
τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.

Τότε προσέρχονται τῷ ἰησοῦ [o] οἱ″ ἀπὸ ἱεροσολύμων 1
[p] γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι,″ λέγοντες· Διατί οἱ μα- 2
θηταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων;
οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίω-
σιν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· διατί [q] καὶ″ ὑμεῖς 3
παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν παράδοσιν
ὑμῶν; Ὁ γὰρ θεὸς [r] ∽ ἐνετείλατο, λέγων·″ τίμα 4
τὸν πατέρα [s] † καὶ τὴν μητέρα· καί· ὁ κακολογῶν πα-
τέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. Ὑμεῖς δὲ λέ- 5
γετε· ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· δῶρον[t], ὃ ἐὰν
ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς· [u] = καὶ″ οὐ μὴ [x] ∽ τιμήσῃ″ τὸν
πατέρα αὐτοῦ, ἢ τὴν μητέρα [y] αὐτοῦ.″ Καὶ ἠκυρώ- 6
σατε [z] τὴν ἐντολὴν″ τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.
Ὑποκριταὶ, καλῶς προεφήτευσε [a] περὶ ὑμῶν ἡσαΐας,″ 7

---

[r] ∽ εἶπε. [s] † σου. [x] ∽ τιμήσει.

(n) + κἂν. 1. 13. 33. al. 7. Mt. c. f. k. o. p. z in marg. Ed. Syr. Arm. Or. bis. *vel*, omisso μόνον, Vulg. It. exc. cant. et corb. 1. *tantum vel*, brix. (o) = οἱ. BD. 1. 36. 115. 124* Mt. 10. Or. (p) φαρισ. κ. γραμμ. BD. 1. 13. 33. 124. Copt. Arm. cant. Or. (q) = Arr. Chrys. semel, etiam in Mt. 5 codd. Iren. (r) BD. 1. 124. Syr. Perss. Arr. Syr. p. in m. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. exc. brix. Ptol. ep. ad Flor. Or. 3. 489. Cyr. sæpe. Iren. Hier. (s) = BDEFGS. 1. 17. 131. Ev. 2. 5. 18. 19. 36. al. 48. Mt. V. a. e. al. 9. Ed. Æth. (Syr. p. obelum præfigit.) Slav. Vulg. cant. corb. 1. germ. 1. 2. for. harl* Orig. Chrys. etiam semel in Mt. 6 codd. Cypr. Iren. Aug. (t) + τῷ θεῷ. Ptol. ep. ad Flor. (u) = BCD. 1. 33. 36. 41. (et schol. utriusque) 61. Copt. Slav. 3. It. exc. brix. for. colb. Cyr. (x) τιμήσει BCD. 1. 13. 33. 124. ap. Tresch. 225. al. 6. Mt. c. Ed. Syr. Vulg. for. germ. 1. Or. Chrys. in Mt. 4 codd. (y) = 13. 33. 124. al. 16. Mt. p* al. 4. Ed. Arm. veron. germ. 1. corb. 2. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Cyr. Hier. Ambr. (z) τὸν νόμον. C. 13. 124. Slav. 2. 3. Ptol. τὸν λόγον BD. Syr. Syr. p. in m. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Arm. cant. veron. verc. corb. 1. 2. Orig. semel. Eus. Iren. Aug. (a) = ἡσαΐας Syr. p. (sed ms. habet) Post ὑμῶν ponunt K. al. 4. Mt. q. r. 10. ‖ + ὁ προφήτης 116. Syr. Arr. Pers. p.

8 λέγων· [b]† Ὁ λαὸς οὗτος †″ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ,
9 ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω [c] ἀπέχει″. ἀπ᾽ ἐμοῦ. Μά-
την δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλ-
10 ματα ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶ-
11 πεν αὐτοῖς· ἀκούετε καὶ συνίετε. Οὐ [d] τὸ εἰσερχόμενον
εἰς τὸ στόμα [e] κοινοῖ″ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευ-
όμενον ἐκ τοῦ στόματος, [f] τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.″]
12 Τότε [προσελθόντες οἱ μαθηταὶ [g] αὐτοῦ,″ [h] εἶπον″ αὐ-
τῷ· οἶδας, ὅτι οἱ φαρισαῖοι, ἀκούσαντες [i] τὸν λόγον,″
13 ἐσκανδαλίσθησαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· πᾶσα φυ-
τεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζω-
14 θήσεται. [k] Ἄφετε αὐτούς·″ [l] ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυ-
φλῶν.″ τυφλὸς δὲ τυφλὸν [m] ἐὰν ὁδηγῇ,″ ἀμφότεροι εἰς
15 [n] βόθυνον″ [o] πεσοῦνται.″ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπεν
16 αὐτῷ· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν [p] ταύτην.″ Ὁ δὲ
[q] — ἰησοῦς″ εἶπεν· ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε;
17 [r] Οὔπω″ νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα,
εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται;

---

[b] †Ἐγγίζει μοι: ὁ λαὸς οὗτος † τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ

(b) = BDL. 33. 124. Syr. Perss. Copt. Æth. Arm. It. exc. brix. Sax. Vulg. Ptol. Clem. Orig. Bas. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Tert. Cypr. Hilar. Ambr. Ambrosiast. Hier. Gaudent. Juvenc. ‖ ὁ λαὸς οὗτος ἐγγίζει μοι. 1. ‖ = καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ 115. Mt. 10. (c) ἐστιν D. Vulg. It. Clem. Patr. latt. exc. Tert. et Cypr. (d) + πᾶν D. Pers. p. cant. (e) κοινωνεῖ D* communicat, cant* colb. (semel) Tert. Hier. Aug. Sic bis, et vs. 18. 20. (f) = 1. 124. 225. Orig. quater. Chrys. in Mt. 6 codd. Tert. Ambr. (g) = BD. 13. 61. 124. Mt. o. cant. (h) λέγουσιν BD. 1. 13. 33. 61. 124. cant. (i) = K. 61. 226* (k) = 225. corb. 2. ἄφετε τοὺς τυφλούς. D. cant. (l) ὁδηγοὶ τυφλοὶ Mt. 10. ὁδηγοί εἰσι τυφλῶν. K. τυφλοί εἰσιν ὁδηγοὶ (ὁδαγοὶ. D) BD. item Mt. η. ρ. 6. semel. cant. τυφλοί εἰσιν ὁδηγοὶ τυφλῶν (St. β. η) L. 1. 13. 33. 61. 124. Mt. o. Syr. utr. Pers. w. It. emmer. Orig. Bas. sæpe. Cyr. septies. Cypr. Hier. Aug. item. Vulg. Gildas. (m) ὁδηγῶν σφαλήσεται, καὶ. 13. 124. item Arm. (n) βόθρον. D (St. β.) 1. Cyr. (o) ἐμπεσοῦνται. D. 236. al. 11. Mt. a. e. x** al. 9. Ed. cant. Cyr. Chrys. etiam semel in Mt. 6 codd. (p) = B. 1. Copt. Orig. Post ἡμῖν ponunt 13. 124. (q) = BD. 33. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Vulg. It. exc. brix. (r) οὐ. BD. 33. Mt. e. Syr. Arr. Perss. Æth. Vulg. It. ἔτι οὐ. Orig. καὶ οὐ. Arm. Aug. semel.

Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος, ἐκ τῆς [s] καρ- 18
δίας" ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ γὰρ 19
τῆς [t] καρδίας" ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ, [u] φόνοι,"
μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαὶ, ψευδομαρτυρίαι, βλασφη-
μίαι. Ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ 20
ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν [εἰς τὰ 21
μέρη τύρου καὶ σιδῶνος.] Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ [x] χαναναία 22
ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, [y] ἐκραύγασεν" [z] αὐ-
τῷ" λέγουσα· ἐλέησόν με, κύριε, [a] υἱὲ" δαβὶδ, ἡ θυ-
γάτηρ μου [b] κακῶς" δαιμονίζεται. Ὁ δὲ οὐκ ἀπε- 23
κρίθη αὐτῇ λόγον· καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες· ἀπόλυσον αὐτὴν, ὅτι κράζει
ὄπισθεν ἡμῶν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀπεστάλην 24
εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα [c] τὰ ἀπολωλότα οἴκου ἰσραήλ.
Ἡ δὲ ἐλθοῦσα [d] ∞ προσεκύνει" αὐτῷ, λέγουσα· κύριε, 25
βοήθει μοι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· [e] οὐκ ἔστι καλὸν" 26
λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ [f] βαλεῖν" τοῖς κυνα-
ρίοις. Ἡ δὲ εἶπε· ναὶ κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει 27

[d] ∞ προσεκύνησεν.

(s) κοιλίας. 234. (t) κοιλίας. 74. in m. (u) = Mt. c. φθόνοι. 1. 30. Ed. Utrumque habent 17. 119. 120. (x) + τις. Ed. Arm. (y) ἔκραζε. BD. 1. Mt. o. 2. Ed. ἔκραξε (St. β.) 13. 124. Orig. Chrys. in Mt. 4 codd. (z) = BC. 1. 9. 13. 124. Mt. 2. Syr. Copt. Arm. Slav. 2. 3. verc. Orig. ὀπίσω αὐτοῦ. D (St. β.) cant. ‖ Post λέγουσα ponunt Vulg. et codd. It. (a) υἱὸς, BD. 56. 58. Ed. Bas. (b) δεινῶς, 1. Orig. ter. (c) + ταῦτα. D. cant. (d) CFKLS. 40. 72. 142. 157. 167. 218 (cum al. 8) 235. 236. Ev. 5. 31. 32. 33. 44. al. 39. et Barb. 6. Mt. BHV. 19. al. 15. Ed. Slav. veron. corb. 1. 2. germ. 1. 2. colb. cant. Chrys. Theophyl. ‖ Rec. BD. 1. 13. 33. 124. alii. Orig. (e) οὐκ ἔξεστιν. D. (St. β.) Pers. p. et ms. It. (exc. brix. germ. 2. gat.) Orig. bis (semel rec.) Basil. sel. Laurent. mediol. Hilar. Ambr. Ambrosiast. Hier. ‖ οὐκ ἔστι, *non est*, Tert. οὐ καλοῦ ἐστι. 142. Syr. p. (f) δοῦναι. 50. 57. veron. verc. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Tert. Hilar. Hier. Op. imp.

ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν
28 κυρίων αὐτῶν [g]. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ
γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοὶ ὡς θέλεις.
καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.]
29 Καὶ [μεταβὰς ἐκεῖθεν [ὁ ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ τὴν θά-
λασσαν τῆς γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκά-
30 θητο ἐκεῖ. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, ἔχοντες
μεθ' ἑαυτῶν [h] χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς,"
[i] καὶ ἑτέρους πολλούς·" καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς
31 πόδας [k] ∞ τοῦ ἰησοῦ·" καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· "Ὥστε
[l] τοὺς ὄχλους" θαυμάσαι [m] βλέποντας" κωφοὺς [n] λα-
λοῦντας," [o] κυλλοὺς ὑγιεῖς," χωλοὺς περιπατοῦντας,
[p] καὶ" τυφλοὺς βλέποντας· καὶ [q] ἐδόξασαν" τὸν [r] θεὸν"
32 [s] ἰσραήλ."] Ὁ δὲ [ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μα-
θητὰς αὐτοῦ, εἶπε· σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι
[t] ἤδη" [u] ἡμέραι τρεῖς, * [x] προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι
τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς [y] νήστεις" οὐ θέλω,

---

[k] ∞ αὐτοῦ. [u] ἡμέρας.

(g) + καὶ ζῇ. Syr. Pers. p. et ms. Syr. hieros. (h) Ordo varie mutatur. || τυφλοὺς = S. κωφοὺς = D. 219. Ev. 7. 13. 17. cant. germ. 2. (i) = L. 71. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (k) B DL. 13. 33. 56. 58. 124. Arr. Copt. Arm. Vulg. It. exc. brix. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (l) τὸν ὄχλον. CD. 1. 13. 33. 124. 157. al. 3. Mt. d. γ. cant. Orig. semel. (m) βλέποντα 33. Mt. d. τυφλοὺς βλέποντας Chrys. in Mt. 2. 9. τυφλοὺς βλέποντα ὁρῶντας. Chrys. in γ. τυφλοὺς ἰδεῖν βλέποντας. Chrys. ed. (omisso postea καὶ τυφλοὺς βλέποντας) || βλέποντας ad βλέποντας = verc. (n) ἀκούοντας B. 59. 115. Mt. e. Syr. p. in m. ἀκούοντας, ἀλάλους λαλοῦντας. 91. 119. alius. Ev. 12. 15. 17. 18. 19. 36. Mt. c. f. (o) = 1. Mt. γ. Copt. Æth. Arr. Pers. w. Sax. Vulg. It. (exc. cant. *sideratos incolumes*, et brix. *debiles sanos*.) Orig. ap. Wetst. Hier. hoc interpretem omisisse tradit. (p) = 115. Mt. o. Ed. Arm. Vulg. It. exc. cant. et brix. (q) ἐδόξαζον. L. 1. 218. (cum al. 6.) al. 11. et Barb. 2. Mt. i. k. al. 4. Ed. Vulg. It. exc. cant. Orig. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. (r) = 77. || + τοῦ. Ed. Chrys. in Mt. 5 codd. (s) = Mt. γ. (t) = B. 106. ἰδοὺ Syr. Copt. (u) BCDFGHLPS. 1. 33. (77. 108. 123. 125* ap. Tresch.) 131. 167. 235. Ev. 3. 4. 5. 18. 19. 36. 44. al. 30. Mt. BHV. f* p. in marg. z* al. 11. Ed. Bas. Chrys. in Mt. 3 codd. (x) + εἰσιν, καὶ. D. cant. item Arm. It. (exc. for.) Hilar. Ambr. (y) νήστις. 83. 89. 108. 125** 219. 224. Mt. a. d. e. al. 12.

μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ 33
μαθηταὶ αὐτοῦ· [z] πόθεν" ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι,
ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ 34
ἰησοῦς· πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον· ἑπτὰ, καὶ
ὀλίγα ἰχθύδια. Καὶ [a] ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν 35
ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ λαβὼν" τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς 36
ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ [b] ἔδωκε" τοῖς μα-
θηταῖς [c] αὐτοῦ·" οἱ δὲ μαθηταὶ [d] τῷ ὄχλῳ." Καὶ ἔφα- 37
γον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον
τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίον- 38
τες ἦσαν [e] τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς [f] γυναικῶν καὶ
παιδίων." Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους [g] ἀνέβη" εἰς τὸ 39
πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ [h] ὅρια" [i] μαγδαλά."]

Καὶ [προσελθόντες [k] οἱ" φαρισαῖοι καὶ σαδδουκαῖοι, 1
πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν, σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ [l] ἐπι-
δεῖξαι" αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν [m] αὐτοῖς·" [n] ὀψίας 2

---

g ἐνέβη.

(z) καὶ πόθεν. Mt. e. πόθεν οὖν BD (St. β.) 1. Æth. Arm. Vulg. It. exc. brix. (a) παραγγείλας τῷ ὄχλῳ . . . . ἔλαβε. BD. 1. 13. 33. 124. Orig. dis. ‖ τοῖς ὄχλοις] τῷ ὄχλῳ. 157. Syr. p. Arm. Vulg. It. exc. cant. verc. brix. τοὺς ὄχλους. C. Mt. H. alii. (b) ἐδίδου. BD. 1. 13. 33. 124. 157. cant. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Theodor. mops. in schol. codicis e. (c) = D. 1. 13. 33. 65. 124. Ev. 5. Mt. m. Arm. cant. corb. 1. colb. germ. 2. emmer. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (d) τοῖς ὄχλοις BKLM. 1. 13. 33. 124. 157. al. 8. Mt. e. f. m. corb. 1. (e) + ὡς B. 1. 13. 33. 124. + ὡσεὶ. 106. 157. Mt. e. Syr. p. Æth. Arm. corb. 1. (f) παιδίων καὶ γυναικῶν. D. 1. 124. Copt. Æth. Vulg. Sax. It. exc. brix. (g) CDEGHKL. 10. 13. 17. 77. 131. 157. 235. Ev. 5. 18. 36. al. 33. et Barb. 3. Mt. BHV. al. 12. Ed. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. ἐνβαίνει. D. (h) ὄρη. 50. 71. Theophyl. ms. Æth. (i) μαγδαλὰν. CM. 42, 91. 106. Ev. 2. Mt. c. Copt. Scholia in Mt. e. et 10. μαγαδὰν. BD (St. β.) Syr. hier. Pers. w. cant. μαγιδὰν. Vulg. It. Hier. Aug. μαγοδοῦ Syr. (k) = 1. 33. 72. 124. Ev. 36. Mt. f. ω. Orig. (l) δεῖξαι. 51. Ed. Chrys. etiam in Mt. 7 codd. ὑποδεῖξαι. Ed. (m) = D. cant. verc. colb. germ. 1. (n) ὀψίας ad δύνασθε = B. (In E. asteriscis notantur omnia.) 2* 13. 34. 39 (sed in scholiis explicantur) 44* 84. 124* 157. 180. 194. Mt. V. 17. Codd. plerique ap. Hier. Copt. ap. Mill. Beng. et Wetst. (sed edita habet.) Origenes in commentario non attingit. Habent Mt. lectionaria c. f. ω. Reliqua Mt. lectionaria carent hoc

γενομένης, λέγετε· εὐδία· [o] πυῤῥάζει″ γὰρ [p] ὁ οὐρανός· [q]
3 Καὶ [r] πρωΐ·″ σήμερον χειμών· [o] πυῤῥάζει″ γὰρ στυγνάζων
ὁ [s] οὐρανός.″ [t] = ὑποκριταὶ,″ τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐ-
ρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ
4 [u] δύνασθε;″ [x] Γενεὰ πονηρὰ [y] καὶ μοιχαλὶς″ σημεῖον
ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ ση-
μεῖον ἰωνᾶ [z] — τοῦ προφήτου.″ καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς,
ἀπῆλθε.
5 Καὶ ἐλθόντες [a] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ″ εἰς τὸ πέραν, ἐπ-
6 ελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.] Ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
[ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων καὶ
7 σαδδουκαίων.] Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγον-
8 τες· ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. [b] Γνοὺς δὲ″ ὁ ἰησοῦς
εἶπεν [c] †· τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι

[c] † αὐτοῖς.

anagnosmate. Habent Evangelistaria 2. 12. 13. 18. 19. 24. 34. 36, e quibus lectiones variantes ad vs. 2 vel 3 prolatæ sunt; de cæteris Evangelistariis non liquet. Habent Versiones, Eus. ut videtur, Chrys. Theophyl. Euthym. Scholia vetusta ap. Mt. Hilar. Juv. || = ὀψίας ad στυγνάζων ὁ οὐρανὸς 113* (o) πυράζει. CEF. alii Mt. e. 6. || = πυῤῥάζει ad πυῤῥάζει 24* 80. (p) + *cum nubibus*, It. (exc. cant. brix. germ. 2. corb. 1. for.) (q) + καὶ γίνεται οὕτως. K. || = οὐρανὸς ad οὐρανὸς F. 57. Syr. p. ms. (r) πρωΐας. E. 10. 33. 46. 235. 236. 218 (cum 3. 76. 77. al. 3.) al. 12. Mt. c. i. n. q. ω. (s) ἀὴρ D. gr. || = Slav. 2. (non alii.) (t) = CDL. 1. 11. 22. 23. 33. 76. 115. Ev. 34. 36. Æth. Arm. Syr. p. Slav. 2. (non alii) Sax. Vulg. cant. verc. colb. corb. 2. germ. 2. Mm. gat. for. Chrys. in Mt. 6 codd. (u) συνίετε. S. 24. 61. 76. 108. 127. 131. al. 27. et Barb. 1. Mt. a. m. q. z in marg. Perss. Ar. Æth. Theophyl. ms. δοκιμάζετε. L. γινώσκετε Mt. ω. συνίετε καὶ οὐ δύνασθε. 218. (cum 3. 77. 220.) || + δοκιμάζειν s. γνῶναι s. διαγνῶναι GM. 33. Ev. 2. 18. 19. 34. 36. al. 10. Mt. f. o. Syr. Arm. Vulg. ed. verc. veron. corb. 1. 2. colb. (x) + καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς 25. 32. Mt. i. n. Æth. (y) = D. cant. verc. corb. 1. 2. germ. 1. Prosper. (z) = BDL. Vulg. ms. cant. corb. 1. germ. 1. for. harl. emmer. tol. Habet Or. (a) Post ἐπελάθοντο ponunt D. It. (exc. brix. germ. 2. for. et gat.) Hilar. || αὐτοῦ = BCD. Arm. cant. Habet Or. (b) *Quibus cogitantibus*, verc. veron. germ. 1. corb. 2. *quo cognito*, corb. 1. (c) = BDK LMS. 1. 33. 124* 157. al. 10. Mt. c. d. e. m. o. r. Syr. p. Arm. Æth. Vulg. It. exc. verc. corb. 1. Orig. Theophyl. Lucif.

ἄρτους οὐκ [d] ἐλάβετε;" Οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε 9
τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κο-
φίνους ἐλάβετε; Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακι- 10
σχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; Πῶς οὐ νοεῖτε, 11
ὅτι οὐ περὶ [e] ∞ ἄρτου" εἶπον ὑμῖν [f] ∞* προσέχειν" ἀπὸ
τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων. [g] Τότε 12
συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ [h] τῆς ζύμης τοῦ
ἄρτου, ἀλλ'" ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν φαρισαίων καὶ σαδ-
δουκαίων [i].]

[Ἐλθὼν δὲ ὁ ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη καισαρείας τῆς φι- 13
λίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων· τίνα [k] —
με" λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;
Οἱ δὲ εἶπον· οἱ μὲν, ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ, 14
ἠλίαν· ἕτεροι δὲ, ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. Λέγει 15
αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ 16
σίμων πέτρος εἶπε· σὺ εἶ ὁ χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ
[l] ζῶντος." Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακά- 17

---

[e] ∞ ἄρτων. [f] ∞ ; προσέχετε — δὲ.

(d) ἔχετε. BD. (St. β.) 13. 124. Syr. p. ms. in m. Arr. Æth. Arm. ut videtur. Vulg. It. exc. brix. Lucif. ‖ Or. ut rec. (e) BCKLMS. 1. 13. 33. 124. 157. al. 22. et Barb. 4. Mt. c. d. e. al. 8. Syr. p. ms. Slav. brix. cant. Chrys. in Mt. 5 codd. ‖ ἄρτου D. gr. Verss. Orig. Lucif. Ambr. (f) προσέχετε δὲ BCL. 1. Syr. Pers. p. Copt. Slav. 2. Or. Ambr. Lucif. προσέχετε D* 13. 124. Ed. Pers. w. Æth. Vulg. It. Lucif. Ambr. προσέχειν; προσέχετε δὲ. 33. 118. 148. al. 12. Mt. d. z* προσέχειν, ἀλλ' 3. 57. 76. 131. Ev. 34. Mt. c. e. m. q. Slav. 3. 5. ed. Chrys. in Mt. 5 codd. Theophyl. (g) Vs. 12. = 59. ‖ τότε συνῆκαν, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπεν αὐτοῖς omissis cæteris 74. τότε συνῆκαν, ὅτι περὶ τῆς διδασκαλίας λέγει. Mt. γ. (h) τῶν ἄρτων, ἀλλ'. 1. Orig. τῆς ζύμης, ἀλλ'. D. 124* Arm. cant. veron. verc. corb. 2. τῆς ζύμης τῶν ἄρτων, ἀλλ'. BL. 157. Mt. c. Copt. Æth. Syr. p. ms. Vulg. germ. 1. 2. gat. *Fermento Phar. et Sadd. sed a doctrina illorum.* corb. 1. et. sic fere 33. (i) + προσέχειν veron. colb. (omiserant post εἶπε) verc. germ. 1. (k) = B. Syr. hier. Copt. Æth. Arr. Pers. w. Sax. Vulg. colb. harl** Mm. gat. Ambr. semel Iren. ms. Sed Hil. Leo. Aug. agnoscunt. ‖ Post λέγουσιν ponit C. ‖ Orig. ut rec. (l) σώζοντος D* cant* ‖ + *qui in hunc mundum venisti* Op. imp. et Juv.

ριος εἶ, σίμων βὰρ ἰωνᾶ· ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκά-
18 λυψέ σοι, ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κᾀγὼ
[m] δέ″ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ [n] πέτρος,″ καὶ ἐπὶ [o] ταύτῃ τῇ
πέτρᾳ″ [p] οἰκοδομήσω″ μου τὴν ἐκκλησίαν· καὶ πύλαι
19 ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν [q] αὐτῆς.″ Καὶ δώσω σοι τὰς
[r] κλεῖς″ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ [s] ὃ ἐὰν δήσῃς
ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν
λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον″ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.]
20 Τότε [[t] ∞ διεστείλατο″ τοῖς μαθηταῖς [u] αὐτοῦ,″ ἵνα μη-
21 δενὶ εἴπωσιν, ὅτι αὐτός ἐστιν [x] † ὁ χριστός. Ἀπὸ τότε
ἤρξατο ὁ ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ
αὐτὸν [y] ἀπελθεῖν εἰς ἱεροσόλυμα″ καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ
22 ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ [z] ἐγερθῆναι.″ Καὶ
προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ πέτρος, [a] ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ,
23 λέγων·″ ἵλεώς σοι κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. Ὁ δὲ

---

[t] ∞ ἐπετίμησεν. [x] † ἰησοῦς.

(m) = L. 235. al. 3. Syr. Copt. Arm. Slav. 3. Vulg. It. exc. cant. (*ego enim*, verc.) Eus. Chrys. in Mt. 6 codd. Cypr. (n) πέτρα, Arm. (o) *super ista confessione*, Felix rom. (p) οἰκοδόμησον. Antholog. ms. (q) σε. Thomas hier. ap. Abucar. *in te*, Cassian. || Orig. habet rec. diserte. Ad πέτρας refert Epiph. et Orig. semel. (r) κλεῖδας B*L. Orig. quinquies, semel ut rec. (s) ὅσα ἂν . . . δεδεμένα . . . ὅσα ἂν . . . λελυμένα. 1. Ed. It. exc. cant. verc. Orig. Eus. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Tert. Cypr. Ambr. semel. Aug. semel. Pacian. Gildas. Gelas. I. (t) B*D. Codices nonnulli, tempore Origenis. Arm. Slav. ut videtur. *comminatus est*, cant. διεστείλατο. 61** al. 3. (u) = BCD. cant. Arm. Orig. semel. (x) = BL. 1. 10. 40. 53. 61. 71. 72. 77. 108. 114. 115. 116. 124. 127. 142. 218 (cum al. 3) 235. Ev. 15. 36. al. 20. Mt. a. d. e. i. k. l. n. o. p* x. z. 17. Syr. Pers. p. Ar. p. Arm. Slav. ms. Vulg. ms. veron. verc. corb. 1. 2. germ. 1. colb. Orig. in textu et quater in comment. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. ed. Euthym. Scholia vet. ap. Mt. Hilar. Ambr. || Post χριστὸς ponit D. gr. (y) εἰς ἱεροσ. ἀπελθεῖν BD. 1. 13. 124. 157. cant. Or. quater. Iren. Hilar. (z) ἀναστῆναι D. 106. 131. 157. al. 4. (a) λέγει αὐτῷ ἐπιτιμῶν B. ἤρξ. αὐτῷ ἐπιτ. καὶ λέγειν. D. item F. Mt. e. cant. veron. verc. germ. 1. corb. 2. colb. Mm.

[b] στραφεὶς″ εἶπε τῷ πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ·
σκάνδαλόν [c] μου εἶ·″ ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ
τὰ τῶν ἀνθρώπων. Τότε ὁ ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς 24
αὐτοῦ· [εἴ τις θέλει ὀπίσω μου [d] ἐλθεῖν,″ ἀπαρνησάσθω
ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω
μοι.] Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπο- 25
λέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν
ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. Τί γὰρ [e] ὠφελεῖται″ ἄνθρωπος, 26
'ὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζη-
μιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς
αὐτοῦ; Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν 27
τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ·
καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ, κατὰ [f] τὴν πρᾶξιν″ αὐτοῦ.
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες [g] τῶν ὧδε ἑστώτων″ οἵτινες οὐ 28
μὴ [h] γεύσωνται″ θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-
θρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ [i] βασιλείᾳ″ [k] αὐτοῦ.″]
Καὶ [l] μεθ' ἡμέρας ἓξ [παραλαμβάνει ὁ ἰησοῦς τὸν 1

---

[g] τῶν ὧδε ἑστηκότων.

(b) ἐπιστραφεὶς DKL. 13. 40. 72. 114. 225. 235. al. 9. Mt. l. z* 10. || = Copt. || Orig. ut rec. (c) εἶ ἐμοῦ BC. 124. εἶ ἐμοὶ. D. item Mt. V. Marcell. ap. Eus. *est mihi*, germ. 1. (d) ἀκολουθεῖν. 116. 125* al. 2. Mt. f. semel. x. Orig. in textu. Idem semel utrumque jungit. Aug. (e) ὠφεληθήσεται. BL. 1. 13. 61. 124. 157. Ed. Syr. utr. brix. gat. Orig. ter. Cyr. sæpe. Chrys. semel in Mt. 5 codd. Cypr. (f) τὰ ἔργα. 1. 10. 17. 120. 224. al. 8. Ed. Syr. utr. Slav. 2. 3. Chrys. semel in Mt. 5 codd. || Or. ut rec. (g) BCDLS. 1. 13. 17. 77. 124. 142** 157. Ev. 14. 19. al. 10. Mt. c. i. n. q. Ed. Orig. bis. Ephr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Epiph. Theodoret. ὧδε ἑστηκότων. 225. || ὧδε ἑστῶτες EFGH. 10. 11. 106. 108. 115. 116. 127. 131. 142* 218. 236. Ev. 2. 4. 36. al. 44. Mt. V. a. k. l. o. p. 10** Theophyl. ὧδε ἑστηκότες 76. Ev. 18. τῶν ὧδε ἑστῶτες Mt. f. (h) γεύσονται. HL. 1. 131. 157. 235. alii. Mt. c. e. o. x. Ed. Theodoret. (i) δόξῃ. 38. 113. Mt. o. γ. Syr. p. in m. Copt. Æth. Sax. verc. Ephr. Theodoret. Epiphan. Damasc. Antipat. bostr. || *in regnum*, corb. Ambr. semel. || Or. ut rec. (k) τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Mt. o. γ. item Mt. 2. Syr. p. in m. Copt. Æth. Sax. corb. Aug. τῶν οὐρανῶν. 59. (l) + ἐγένετο. D. It. exc. brix. for. ἄρτι ἔλαβέ με ἡ μήτηρ μου, τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἐν μιᾷ τῶν τρι-

πέτρον, καὶ ἰάκωβον, καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ·
καὶ [m] ἀναφέρει″ αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν [n] κατ' ἰδίαν.″
2 Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ [o] ἐγέ-
3 νετο″ λευκὰ ὡς [p] τὸ φῶς.″ Καὶ ἰδοὺ, [q] ὤφθησαν″ αὐ-
4 τοῖς μωσῆς καὶ ἠλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. Ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπε τῷ ἰησοῦ· κύριε, καλόν ἐστιν
ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, [r] ποιήσωμεν″ [s] ὧδε″ τρεῖς
σκηνὰς, σοὶ μίαν, καὶ μωσῇ μίαν, καὶ [t] μίαν ἠλίᾳ.″
5 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, νεφέλη [u] φωτὸς″ ἐπεσκίασεν
αὐτούς· καὶ ἰδοὺ, φωνὴ [x] ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα· οὗτός
ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα· [y] αὐτοῦ
6 ἀκούετε.″ Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ, ἔπεσον ἐπὶ
7 πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προσ-
ελθὼν ὁ ἰησοῦς, ἥψατο αὐτῶν, καὶ εἶπεν· [z] ἐγέρθητε,″
8 καὶ μὴ φοβεῖσθε. Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐ-
9 τῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν ἰησοῦν μόνον. Καὶ κατα-
βαινόντων αὐτῶν [a] ἐκ″ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς

---

[u] ∞ φωτεινὴ. [a] ἀπὸ.

χῶν μου, καὶ ἀπένεγκέ με εἰς τὸ ὄρος τὸ μέγα θαβώρ. Evang. sec. Hebræos ap. Orig. (m) ἀνάγει. D (St. β.) Orig. ter. *levavit*, cant. (n) λίαν. D. cant. (o) = S. Mt. B. o. || ἐγένοντο. L. 13. 33. al. 27. Mt. a. d. e. al. 7. Ed. γέγονε Chrys. in Mt. 6 codd. φαίνεται. Orig. ter. semel (3, 559.) ut rec. (p) χιών. D (St. β.) Æth. Slav. 2. semel. Vulg. It. Dionys. alex. Hilar. Aug. Juv. || Orig. ut rec. ter. (q) ὤφθη. BD. 13. 124. ap. Birch. Mt. n. cant. veron. verc. germ. 1, 2. colb. gat. Mm. emmer. tol. Beda. (r) ποιήσω. BC. veron. corb. 1. germ. 1. (s) = Mt. z* Arm. corb. 1. germ. 1. for. harl* Orig. (t) ἠλίᾳ μίαν. DKL. 1. 33. 124. 229. al. 8. Mt. H. e. al. 4. Ed. Syr. p. Vulg. It. Ephr. Chrys. in Mt. 6 codd. (u) 5. 13. 36. 124. 183. Mt. e. (ante scholium; sed in scholio rec.) Ephr. || Orig. ut rec. (x) + ἐγένετο. 157. Arm. + *audita est*, verc. (y) ἀκούετε αὐτοῦ. BD. 1. 33. Orig. cant. corb. 1. Tert. (z) = Copt. Syr. hieros. || ἐγείρεσθε. D. Ev. 33. (a) BCDEFHKLMS. 1. 13. 33. 124. 157. al. 77. Mt. HV. al. 14. Ed. Or. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. || Orig. semel ut rec.

[b] ὁ ἰησοῦς," λέγων· μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.] Καὶ [ἐπηρώτησαν 10
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ [c] — αὐτοῦ," λέγοντες· [d] τί οὖν" οἱ
γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; Ὁ 11
δὲ [e] = ἰησοῦς" ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ἠλίας μὲν ἔρ-
χεται [f] — πρῶτον" καὶ [g] ἀποκαταστήσει" πάντα.
Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ἠλίας ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν 12
αὐτὸν, ἀλλ' ἐποίησαν [h] ἐν" αὐτῷ, ὅσα ἠθέλησαν. [i] οὕτω
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν."
Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ, ὅτι περὶ ἰωάννου τοῦ βαπ- 13
τιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.]

Καὶ [k] ἐλθόντων αὐτῶν" πρὸς τὸν ὄχλον, [προσῆλθεν 14
[l] αὐτῷ" [m] ἄνθρωπος," γονυπετῶν [n] αὐτὸν," Καὶ λέγων· 15
κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱὸν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς
[o] πάσχει·" πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ [p] πολ-
λάκις" εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ [q] προσήνεγκα" αὐτὸν τοῖς 16

---

[n] αὐτῷ.

(b) = Mt. o. Ed. Chrys. in Mt. 6 codd. || Post λέγων ponit cant. (c) = L. 1. 33. 124. Copt. Arm. Vulg. It. exc. brix. Orig. (d) ὅτι. 33. Mt. m. (e) = BDL. 1. 33. Ev. 13. 15. Mt. d. Ed. Copt. Erp. Vulg. It. || Arm. ponit post ἀποκρ. (f) = BD. 1. 33. Copt. Arm. Arr. Vulg. It. exc. brix. Chrys. in Mt. 6 codd. || Ante πάντα ponit L. (g) ἀπαγγελεῖ ὑμῖν. Copt. ἑτοιμάσει τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Sahid. alicubi. *componere*, verc. (h) ἐν = D (St. β.) F. 13. 17. 61. 106. 116. 119. 127. 131. al. 11. Mt. c. d. e. γ. 17. Ed. Justin. || ἐπ' αὐτῷ. Mt. x. εἰς αὐτὸν. Orig. ms. semel. Chrys. semel in Mt. 6 codd. αὐτὸν. 115. (i) In finem commatis 13. rejiciunt D. cant. veron. verc. corb. 1. 2. colb. germ. 1. (k) ἐλθόντων B. 1. 124. Mt. o. ἐλθόντος αὐτοῦ. Mt. 10* ἐλθών. D. Arr. Vulg. It. Syr. hieros. Hilar. (l) = Arm. τῷ ἰησοῦ FH. 76. 108. 127. al. 8. Mt. q. Ed. (m) = 108. *quidam*, germ. 1. || + τις. FHK. al. 18. Ed. Arm. (n) BCFGHKLS. (St. π.) 1. 13. 33. al. 83. Mt. BHV. al. 17. Ed. Chrys. in Mt. 4 codd. Theophyl. || ἔμπροσθεν αὐτοῦ D. Syr. p. Vulg. cant. veron. verc. germ. 1. for. colb. corb. 2. || = Arm. || Rec. Orig. bis. (o) ἔχει BL. Orig. (p) ἐνίοτε. D. 1. Arm. It. Orig. bis dis. Aug. *crebro*, Vulg. for. || *aliquotiens . . . sæpius*, cant. (q) προσήνεγκαν. 13. 38. 59. 120. Ed.

μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.
17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διε-
στραμμένη· ἕως πότε [r] ἔσομαι μεθ᾽ ὑμῶν;" ἕως πότε
18 ἀνέξομαι ὑμῶν; [s] φέρετέ" μοι αὐτὸν ὧδε.[t] Καὶ ἐπε-
τίμησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ δαι-
μόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.]
19 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ ἰησοῦ κατ᾽ ἰδίαν,
20 εἶπον· διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Ὁ
δὲ [u] ἰησοῦς" εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τὴν [x] ἀπιστίαν" ὑμῶν.
ἀμὴν [y] γὰρ" λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον
σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· [z] μετάβηθι" [a] ἐντεῦθεν"
[b] ἐκεῖ," καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν.
21 [c] Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ
καὶ νηστείᾳ."

22 [d] Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ," εἶπεν
αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδο-
23 σθαι εἰς χεῖρας [e] ἀνθρώπων," Καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν·
καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.] [f] καὶ ἐλυπήθησαν
σφόδρα."

(r) μεθ᾽ ὑμῶν ἔσομαι. BCD. 1. 33. 124. Ev. 12. Orig. (s) φέρε. Syr. Arm. (t) + *et adduxerunt eum ad Jesum.* Arm. (u) = D. 33. 124. Mt. m. 17. Copt. Æth. Arm. Ar. Sax. Vulg. ms. cant. verc. corb. germ. 1. 2. for. tol. (x) ὀλιγοπιστίαν. BK. 1. 13. 22. 32. 33. 124. Copt. Æth. Arm. Ar. Orig. Chrys. in Mt. γ. Scholia vet. ap. Mt. (y) = 59. al. 6. Mt. 10. Ed. Arm. Æth. Arr. It. (exc. cant.) tol. *quippe*, Vulg. for. (z) μετάβα. B. 1. 13. 124. Orig. (sed bis ut rec. Semel μετάβληθι.) Cyr. hier. (a) ἔνθεν. BD. 1. Orig. ter. ἐνταῦθα. 124. (b) = 33. Syr. Pers. p. Vulg. ms. for. germ. 2. gat. emmer. tol. Hier. (c) = B. 33. Copt. Æth. Syr. hieros. corb. 1. et fortasse Euseb. || Habent Or. Chrys. Theophyl. Euthym. Scholia vet. ap. Mt. Hilar. Juv. (d) στρεφομένων δὲ αὐτῶν εἰς γαλιλαίαν. Orig. *Redeuntibus s. revertentibus . . . in Gal.* corb. 1. colb. || ἀναστρεφ.] συστρεφ. B. 1. || ἐν τῇ γαλ.] εἰς τὴν γαλιλαίαν. Ev. 36. Mt. f. m. (e) ἀνόμων. Mt. d. || + ἁμαρτωλῶν. 157. al. 5. Mt. B. 2. corb. 1. (f) = K. 46. 61. Ev. 25. Mt. BH. c. f. et fortasse alia Evangelistaria. || *Quo*

Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς καπερναοὺμ, [προσῆλθον οἱ 24
[g] *τὰ δίδραχμα" λαμβάνοντες τῷ πέτρῳ, καὶ εἶπον· ὁ*
διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ [g] *τὰ δίδραχμα;" λέγει·*
[h] *ναί."* Καὶ [i] *ὅτε εἰσῆλθεν" εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν* 25
αὐτὸν ὁ ἰησοῦς, λέγων· τί σοι δοκεῖ, σίμων; οἱ βασιλεῖς
τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν
υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; [k] *Λέγει αὐτῷ = ὁ* 26
πέτρος· : ἀπὸ" τῶν ἀλλοτρίων. [l] *ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς·*
ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.[m] *Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλί-* 27
σωμεν αὐτοὺς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγ-
κιστρον, καὶ τὸν [n] *ἀναβάντα" πρῶτον ἰχθὺν ἆρον· καὶ*
ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα· [o] *ἐκεῖνον*
λαβὼν," δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ [p] ∞ *ὥρᾳ" [προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ* 1
ἰησοῦ, λέγοντες· τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ
τῶν οὐρανῶν; Καὶ *προσκαλεσάμενος* [q] *ὁ ἰησοῦς" παι-* 2
δίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, Καὶ *εἶπεν· ἀμὴν λέγω* 3
ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ
μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. [*Ὅστις* 4

---

p ∞ ἡμέρᾳ.

---

audito discipuli ejus contristati sunt vehementer, codd. Ital. (g) τὰ δίδραγμα semel vel bis. DEGHL. alii. Slav. 2. 3. τὸ δίδραγμα. 108. alii. τὰ διδράγματα. D. alii *didragma* s. *didragmam*, veron. germ. 1. for. corb. 2. gat. harl. (h) *utique non*. veron. (i) ὅτε εἰσῆλθον. 108. 115. 127. 235. al. 4. et Barb. 3. Mt. k. l. p* q. x. ὅτε ἦλθον. Ev. 27. εἰσελθόντων. 13. 124. verc. ἐλθόντων αὐτῶν. 33. εἰσελθόντι. D. εἰσελθόντος. Cyr. ἐλθόντα. B. 1. *cum introisset Petrus*, corb. 1. (k) εἰπόντος δὲ, ἀπό. B. 1. Copt. Arm. Æth. Chrys. in Mt. 6 codd. εἰπόντος δὲ τοῦ πέτρου, ὅτι ἀπό. Orig. || = ὁ πέτρος. D. Pers. w. Syr. hier. Slav. 2. Sax. Vulg. It. exc. brix. Cyr. σίμων. Syr. Pers. p. (l) + εἰπόντος δὲ (αὐτοῦ) ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. CL. 73** (m) + *ait Petrus: ita domine*, corb. item veron. (n) ἀναβαίνοντα. E**GS. alii. Mt. BH. alii. Ed. Orig. (o) = Ed. corb. 1. Zeno. (p) 1. Ev. 24. 31. Arm. It. (exc. cant. for. brix.) Orig. qui utrumque in codicibus extare testatur. Hilar. (q) = BFL. 1. 61. Mt. V* Arr. Æth. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. || Habet Or.

οὖν [r] ∽ ταπεινώσῃ" ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός
5 ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.] Καὶ ὃς ἐὰν
δέξηται παιδίον [s] τοιοῦτον" [t] ἓν" [u] ἐπὶ" τῷ ὀνόματί μου,
6 ἐμὲ δέχεται. Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν
τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρε-
μασθῇ μύλος ὀνικὸς [x] ∽ ἐπὶ" τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατα-
7 ποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ
ἀπὸ τῶν σκανδάλων. ἀνάγκη γάρ [y] — ἐστιν" ἐλθεῖν τὰ
σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ [z] — ἐκείνῳ," δι' οὗ τὸ
8 σκάνδαλον ἔρχεται. Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου
σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον [a] ∽ αὐτὰ," καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλὸν,
ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς [b] τὸ πῦρ
9 τὸ αἰώνιον." Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε,
ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. καλόν σοι ἐστὶ μονό-
φθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα
10 βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν [c] τοῦ πυρός." [Ὁρᾶτε, μὴ
καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν,
ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν [d] ἐν οὐρανοῖς" διὰ παντὸς βλέ-

---

[r] ∽ ταπεινώσει. [x] ∽ εἰς. [a] ∽ αὐτὸν.

(r) BDGHKS.1. (77. 123. ap. Tresch.) 124. ap. Birch. et Tresch. 157. Ev. 4. 36. al. 28. Mt. BHV. al. 17. Ed. Or. (s) τοιοῦτο GL. 1. 44. Mt. V. Ed. Or. (t) = BS. 77. 106. 119. 124* ap. Alt. 131. al. 3. Mt. e. o. r. Ed. Syr. Pers. p. Ar. Copt. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. || Locum mutat in DL. 1. 124. ap. Birch. Arm. Pers. w. Vulg. Orig. Lucif. (u) ἐν. 78. 127. Chrys. in Mt. 6 codd. Scholia vet. ap. Mt. semel. (x) εἰς. EFKS (St. π.) 1. 10. 11. 13. 17. (77. 123. ap. Tresch.) 124. 131. 220. ap. Birch. 235. Ev. 2. 4. 18. 36. al. 58. Mt. V. a. f. k. p. q. al. 4. Ed. Or. semel. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. || περὶ BL. 157. al. 3. Mt. c. d. 10. 17. Or. semel. Bas. Cyr. Bas. sel. (y) = BL. 1. 33. 116. al. 6. Mt. a. c. e. m. o. 2. (z) = BDFL. 1. 54. 64. 235. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. cant. germ. 1. for. (a) BDL. 1. 13. 124. 157. Mt. m. o. Ed. Syr. Arm. Vulg. It. Lucif. Hilar. Pacian. || = Mt. γ. (b) τὸ πῦρ. Chrys. in Mt. 6 codd. τὴν κάμινον. Mt. d. τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς. 1. corb. gat. Orig. *gehennam æternam*, colb. || = Syr. p. in cod. Ridlej. (c) = D. Arr. cant. (d) = 1. 13. 86. 116. Ev. 37. Mt. o. z* Syr. ed. Pers. p. Vulg. ms. corb. Clem.

ποῦσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
[e] = Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπο- 11
λωλός."] Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ 12
ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ [f] ἀφεὶς
τὰ [g] ἐννενηκονταεννέα" * ἐπὶ τὰ ὄρη, πορευθεὶς ζητεῖ τὸ
πλανώμενον; Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, ἀμὴν λέγω 13
ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς [g] ἐννενη-
κονταεννέα," τοῖς μὴ πεπλανημένοις. Οὕτως οὐκ ἔστι 14
θέλημα [h] ἔμπροσθεν" τοῦ πατρὸς [i] ὑμῶν" τοῦ ἐν οὐρα-
νοῖς, ἵνα ἀπόληται [k] ∾ εἷς" τῶν μικρῶν τούτων. Ἐὰν δὲ 15
[l] ἁμαρτήσῃ" [m] εἰς σὲ" ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε, [n] † ἔλεγ-
ξον αὐτὸν μεταξύ σου καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ,
ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. Ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παρά- 16
λαβε μετὰ [o] σοῦ" ἔτι ἕνα ἢ δύο· ἵνα ἐπὶ στόματος δύο
[p] μαρτύρων" ἢ τριῶν [q] σταθῇ" πᾶν ῥῆμα. Ἐὰν δὲ πα- 17

---

k ∾ ἕν. n † καὶ.

---

bis. Orig. quater. Bas. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theodoret. ἐν τῷ οὐρανῷ. B. 33. (e) Vs. 11 = BL* 1* 13. 33. Copt. Syr. hieros. corb. 1. Or. Hier. Juv. || ἀνθρώπου] + ζητῆσαι καί. 61. 76. 106. 131. 157. Ev. 5. 18. 19. 44. al. 11. et Barb. 2. Mt. B. c. e. f. 10. Arr. Æth. Syr. p. Slav. ed. et ms. (exc. 5 et 6.) colb. (f) ἀφήσει s. ἀφίησιν . . . ὄρη καὶ BDL. 124. Vulg. It. || ἐπὶ τὰ ὄρη præcedentibus jungunt Iidem, alii, Ed. Syr. Syr. p. Syr. hier. Ar. Copt. Æth. Contra: πορευθεὶς ἐπὶ τὰ ὄρη Chrys. in Mt. 5 codd. καὶ ἐπὶ τὰ ὄρη πορ. 70. (g) ἐνενηκονταεννέα DE. Mt. BHV. alii multi. Ed. (h) = Mt. B. Orig. semel. (i) μου BH. 13. 33. 61. 116. 124. 157. Ev. 4. 5. al. 4. et Barb. 1. Mt. B. f. m. Syr. ms. Syr. p. Copt. Arm. Orig. ter. || ἡμῶν D* gr. 59. 225. Ev. 44. Chrys. in Mt. 5 codd. harl* (k) BDL. 2. 33. 157. Ev. 19. 44. Mt. d. x. Ed. cant. harl* (l) ἁμάρτῃ. 11. 17. 33. 77. 115. 116. 127. 235. Ev. 3. 36. al. 18. Mt. f. l. p* 10. al. 4. Ed. Or. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Damasc. (m) = B. 1. 234* Orig. (n) = BD. 1. 10. 13. 33. 77. 116. 118. 124. al. 15. Mt. d. k. o. p* z. 10. Syr. utr. Arm. Slav. 2. 3. cant. corb. 1. 2. Orig. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Bas. Cyr. Damasc. || ὕπαγε καὶ = 36. Sahid. (o) σεαυτοῦ. K. 13. 33. 69. 77. 106. 115. 157. Ev. 4. al. 2. Mt. r. Orig. Chrys. in Mt. 6 codd. (p) = D. cant. Aug. semel. In aliis locum mutat. (q) σταθήσεται. M. 33. 77. Ev. 37. 44. al. 3. Mt. B. e. o. x. 10. corb. Orig. Chrys. in Mt. 5 codd. bis.

ρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ. ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκ-
κλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι [r] ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ
18 τελώνης. [Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς
γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε
19 ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. Πάλιν
[s] + ἀμὴν" λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν
ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται,
γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
20 [t] Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα,
ἐκεῖ εἰμι" ἐν μέσῳ αὐτῶν.]
21 Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ πέτρος, εἶπε· κύριε, ποσάκις
[u] ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ [x] ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ;
22 ἕως ἑπτάκις [y]; Λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· οὐ λέγω σοι, ἕως
23 ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.[z]] Διὰ τοῦτο
[ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς
24 ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. Ἀρ-
ξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφει-
25 λέτης [a] μυρίων" ταλάντων. Μὴ ἔχοντος δὲ [b] αὐτοῦ"
ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν [c] ὁ κύριος αὐτοῦ" πραθῆναι,
καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα

(r) + λοιπὸν. 1. 59. Orig. Bas. (s) + ἀμὴν. BEGHKS. (St. π.) 10. 11. 13. 17. 33. 69. 72. 77. 106. 114. 116. 124. ap. Tresch. et Birch. 127. 157. 235. Ev. 3. 4. 5. 18. 19. 36. al. 58. Mt. HV. a. c. d. f. l. p. q. 10. al. 7. Ed. Arr. Slav. verc. veron. brix. germ. 1. 2. colb. Mm. clar. Bas. || = πάλιν 124* ap. Alt. || πάλιν] ἀμὴν. 59. 62. 108. ap. Alt. Mt. e. corb. 1. Cypr. (t) οὐκ εἰσι γὰρ . . . ὄνομα, παρ' οἷς οὐκ εἰμι. D* cant. Utrumque jungit germ. 1. (u) + ἐὰν omisso καὶ. Mt. e. m. item Syr. utr. Arm. Sahid. item It. exc. for. cant. (x) + *in verbo, et satisfaciet.* Evang. Nazar. ap. Hier. (y) + *in die,* Evang. Nazar. (z) + *Etenim in prophetis quoque postquam uncti sunt Spiritu Sancto, inventus est sermo peccati.* Evang. Nazar. (a) πολλῶν Copt. Sahid. Orig. sæpe. Juv. *centum,* colb. (b) = B. Mt. d. αὐτῷ. Mt m. Ed. (c) = 1. germ. 1. Orig. ap. Wetst. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Post πραθῆναι ponit Arm. || αὐτοῦ = D. cant. verc. for. germ. 2. harl. emmer. Hier. Lucif. || ὁ βασιλεὺς. Orig.

εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. Πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος [d] προσεκύνει 26
αὐτῷ, λέγων· [e] κύριε," μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ
πάντα [f] σοι ἀποδώσω." Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ 27
δούλου [g] ἐκείνου," ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ [h] τὸ δάνειον"
ἀφῆκεν αὐτῷ. Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, εὗρεν ἕνα 28
τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια·
καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων· ἀπόδος [i] = μοι"
[k] εἴ τι" ὀφείλεις. Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ [l] †, πα- 29
ρεκάλει αὐτὸν, λέγων· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ
[m] = πάντα" ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν· [n] ἀλλὰ" 30
ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως [o] οὗ" ἀποδῷ
[p] τὸ ὀφειλόμενον. Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ 31
[q] γενόμενα," ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφη-
σαν τῷ κυρίῳ [r] αὐτῶν" πάντα τὰ γενόμενα. Τότε 32
προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ·
δοῦλε πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ
παρεκάλεσάς με. [s] Οὐκ ἔδει" καί σε ἐλεῆσαι τὸν 33

---

[k] ὅ, τι. [l] † εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ.

(d) + ἐκεῖνος DL. 5. 17. 33. 76. 106. Mt. e. o. Syr. Arr. Perss. Æth. Vulg. It. harl** Lucif. (e) = BD. 15. Mt. B* Arm. Vulg. cant. verc. corb. 1. colb. clar. Orig. Lucif. (f) ἀποδώσω σοι. BL. 13. 33. 124. 157. Arm. Orig. ‖ = σοι D. cant. veron. corb. 1. 2. (g) = B. 1. 124. Sahid. (h) πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν. 1. Orig. ‖ + πᾶν Copt. Sahid. Ar. corb. 1. Mm. Hilar. (i) = BDL. 1. 33 114. Vulg. It. exc. brix. Orig. Damasc. Lucif. (k) BCDEFGHKLMS. (St. π.) 218. ap. Birch. Ev. 3. 4. 5. 36. al. 102. Mt. HV. al. 16. Ed. Or. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. Euthym. Damasc. Theophan. (l) = BC*DL. 1. 28. 33. 65. 71. 124. Mt. 17. Ed. Copt. Sahid. Vulg. It. exc. brix. Orig. Lucif. (m) = BDEFHMS. 11. 17. 71. 115. 116. 118. 127. 131. 235. Ev. 5. 18. 19. al. 52. Mt. BHV. al. 13. Ed. Syr. ms. Arr. Pers. p. Syr. p. Arm. Slav. 6. (non alii) cant. veron. verc. germ. 1. corb. 2. clar. Theophyl. Euthym. Damasc. Lucif. (n) ἀλλ' Codd. Ed. (o) = BCL. (p) + πᾶν. C. 77. ap. Tresch. 115. 124. 235. Mt. o. Syr. p. ms. Sahid. ap. Woide. germ. 1. tol. Chrys. alicubi. (q) γινόμενα DL. 115. 125. 127. Ev. 36. al. 6. Mt. B. 17. Vulg. It. Chrys. alicubi Euthym. Lucif. (r) ἑαυτῶν BEK. 33. alii. Mt. HV. al. 14. Ed. (s) ἔδει. Sahid. οὐκ ἔδει οὖν. D. (St. β.) Arm. Vulg. It. exc. for. Aug.

34 σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ σε ἠλέησα; Καὶ ὀργισθεὶς
ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως
35 οὗ ἀποδῷ [t] πᾶν" τὸ ὀφειλόμενον [u] αὐτῷ." Οὕτω καὶ ὁ
πατήρ μου ὁ [x] ∾ ἐπουράνιος" ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ
ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν
ὑμῶν [y] †.]
1 Καὶ ἐγένετο, ὅτε [z] ἐτέλεσεν" ὁ ἰησοῦς τοὺς λόγους
τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ
2 ὅρια τῆς ἰουδαίας, πέραν τοῦ ἰορδάνου. Καὶ ἠκολούθη-
σαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.
3 Καὶ [προσῆλθον αὐτῷ [a] οἱ" φαρισαῖοι, πειράζοντες αὐ-
τὸν καὶ λέγοντες [b] = αὐτῷ·" εἰ ἔξεστιν [c] ἀνθρώπῳ"
ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν [d] αἰτίαν;"
4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν [e] αὐτοῖς·" οὐκ ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ
[f] ποιήσας" [g] ἀπ' ἀρχῆς" ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐ-
5 τούς; καὶ εἶπεν· Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος
τὸν πατέρα [h] καὶ τὴν μητέρα [i], καὶ [k] ∾ προσκολληθή-

[x] ∾ οὐράνιος. [y] † τὰ παραπτώματα αὐτῶν. [k] ∾ κολληθήσεται.

(t) = D, 36, 64. Pers. p. cant. Chrys. in Mt, 5 codd. (u) = BD. 116. 124* Ev. 5. 18. 19. al. 9. Mt, H, Arm. Vulg. It. (x) BDKL. 33. 61. 108. 118. 127. 157. 167. 235. al. 11. Mt. d. e. q. r, x. z* 10, Or. Damasc. (y) = BDL. 1, 25* 127* Mt. x. Copt. Sahid. ap. Woide. Æth. Arr. Sax, Vulg. It. exc. clar. et brix. Orig. Hier. Lucif. Aug. (z) ἐλάλησεν. D. It. (exc. brix. germ. 2. clar. Mm. for.) Hilar. || συνετέλεσεν. 36. Ev. 36. Mt. m. Theophyl. || Rec. Orig. dis. (a) = BL. 1. 72, et Barb. 3. Mt. d. e. l. r. 10. (b) = BCKL. 1, 36. 72. 77. 115. 116. 124. 131. 235. al. 6. Mt. c. l, r. 10. Syr. Arr. Perss. Copt. Sahid. Æth. Slav. 2. (non alii) Vulg. It. exc. cant. et colb. Orig. Naz. Hilar. τῷ ἰησοῦ. 91. (c) = BL. 125* Slav. 2. (non alii.) Aug. (d) ἁμαρτίαν. 6, ap. Steph. 12, 36. alius. 91. ap. Mill. Copt. (e) = BDL. Mt. q. 17. Copt. Sahid. Æth. cant. verc. corb. 1. 2. colb. clar. Or. || Ante εἶπεν ponit Arm. (f) κτίσας B. 1. 124. ap. Birch. alius. Copt. Orig. bis. Tit. bostr. Method. Ath. (g) ἐξ ἀρχῆς. 127. Mt. r. 2. γ. || = corb. 1. 2. || Ante ὁ ποιήσας ponit 69. || + ἄνθρωπον. 28. ap. Mill. Vulg. harl* Op. imp. (h) + αὐτοῦ. CE. 1. 13 33. al. 20. Mt. B, a. d. k. l. p. q. 10, al. 3, Ed. Syr. utr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Slav. 5. 6. ap. Alt. Constit. Tit. bostr. Chrys. in Mt. 5 codd. Damasc. Op. imp. (i) + αὐτοῦ E. al. 3. Mt. d. 2. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Theophyl. Ath. Chrys. Op. imp. (k) BDFGHS. 11. 13.

σεται″ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα
μίαν. Ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ 6
θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Λέγουσιν αὐ- 7
τῷ· τί οὖν μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου,
καὶ ἀπολῦσαι [l] αὐτήν;″ Λέγει αὐτοῖς· ὅτι μωσῆς πρὸς 8
τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς
γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ᾽ ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. Λέγω 9
δὲ ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, [m] † [n] μὴ
ἐπὶ πορνείᾳ,″ [o] καὶ γαμήσῃ ἄλλην,″ [p] μοιχᾶται·″ [q] καὶ
ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται.″ Λέγουσιν αὐτῷ 10
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία [r] τοῦ ἀνθρώ-
που″ μετὰ τῆς γυναικὸς [s], οὐ συμφέρει γαμῆσαι. Ὁ 11
δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον [t] τοῦτον,″
ἀλλ᾽ οἷς δέδοται. Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας 12

---

[m] † εἰ.

---

69. 115. 127. 157. 218 (cum 76. 77. al. 3.) Ev. 4. 18. 19. 36. al. 10. Mt. BHV. a. c. f. 17. Ed. Or. Chrys. Epiph. (l) = DL. 1. alius. Æth. Ar. Arm. Sahid. Syr. hier. Vulg. cant. verc. corb. germ. 1. 2. clar. for. Orig. bis. Aug. Op. imp. *αὐτὰς*. Copt. *uxorem*, veron. colb. corb. 2. Mm. gat. Iren. interpr. Ambr. (m) = BCDEFHKLS. (St. π.) 1. 10. 13. 17. 33. 124. 157. 218. (cum vindob. omn.) al. 82. Mt. BHV. al. 17. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. Chrys. Damasc. Theophyl. (n) *παρεκτὸς λόγου πορνείας*. BD. 1. 13. 25* 33. 69. 124. Codd. gr. ap. Aug. Perss. Ar. Erp. et ms. Copt. Sahid. Slav. It. exc. germ. 2. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Op. imp. Aug. ‖ *πλὴν εἰ μὴ ἐπὶ λόγῳ πορνείας*. Clem. ‖ Origenes ter in locum hujus commatis substituit Matth. 5, 32. scil. *ὃς ἂν ἀπολύσει τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι*. ‖ = Tert. c. Marcion. 4, 34. (o) = B. 1. Slav. 2. corb. 1. Tert. Aug. bis. (semel ut rec.) (p) *ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι*. BC. 1. Slav. 2. 3. corb. 1. Aug. bis. *μοιχᾶται αὐτὴν*, (scil. *τὴν ἀπολελυμένην*) *τοῦτ᾽ ἔστιν, ἀναγκάζει μοιχευθῆναι*. Clem. *adulterium committit*, gat. Mm. Tert. *fornicatur*, corb. 2. (q) = DLS. 2* 46. 51. 52. 77. 84. 89* 234. Ev. 21. 22. 27. Mt. a. m. Sahid. cant. veron. verc. corb. 1. 2. germ. 1. clar. Mm. gat. Chrys. in Mt. 6 codd. ‖ Habet Tert. ‖ *et si aliam duxerit, mœchatur s. adulterium committit*. Aug. bis. (r) *τοῦ ἀνδρὸς* D. Arm. ut videtur. *viri*, It. (exc. brix. for. germ. 2.) Ambr. Op. imp. Ambrosiast. ‖ ≐ corb. 1. Aug. sæpe. (s) + *αὐτοῦ*. 12. 42. 63. 72. Mt. r. 10. Ed. Arr. (t) = B. 1. alius. Orig. Chrys. in Mt. cod. 2. Cypr.

μητρὸς [u] ἐγεννήθησαν″ οὕτω· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω.]

13 Τότε [x] προσηνέχθη″ αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας
ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμη-
14 σαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν [y]· ἄφετε τὰ παιδία, καὶ
μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν
15 ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖ-
16 ρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. Καὶ ἰδοὺ, [[z] εἷς″ προσελθὼν,
[a] εἶπεν αὐτῷ·″ διδάσκαλε [b] = ἀγαθὲ,″ τί [c] ἀγαθὸν″
17 ποιήσω, ἵνα [d] ἔχω″ ζωὴν αἰώνιον; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ·
[e] τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ;″ [f] εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός.″ εἰ δὲ θέλεις εἰσ-

---

[e] ∾ τί με λέγεις ἀγαθόν; [f] οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός.

(u) ἐγεννήθησαν. 116. Mt. 17. Ed. (x) προσηνέχθησαν. BDL. 33. al. 6. Mt. a. i. n. q. 17. η. Ed. Orig. semel in textu. (y) + αὐτοῖς. CDL. 77. 89. Syr. Arr. Perss. Syr. p. c. ast. Copt. Æth. Slav. 5. Vulg. cant. brix. germ. 1. 2. for. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (z) τις. 118. al. 3. Mt. d. 10. εἷς τις. 167. al. 10. Mt. k. 1** p* z. νεανίσκος τις. 77. al. 7. et Evangelistaria plura. Slav. 2. 3. Hilar. ms. (a) τῷ ἰησοῦ, γονυπετῶν αὐτὸν καὶ λέγων. 51. 77. 121. Evangelistaria multa. (b) = BDL. 1. Ev. 5. Æth. cant. verc. corb. 1. Orig. in textu et commentar. Hilar. semel. (c) = Mt. e. r. Sahid. corb. 2. Chrys. in Mt. 6 codd. (d) σχῶ BD. Orig. κληρονομήσω. L. 77. 157. Mt. e. Arr. Æth. Syr. p. in m. Orig. Chrys. in Mt. 6 codd. (e) BD (St. β.) L. 1. 22. Mt. x* (in quo bis hoc comma scriptum fuerat, primum vulgari modo, deinde hac ratione.) Copt. Sahid. Arm. Æth. Syr. p. in m. Vulg. Sax. It. exc. brix. Orig. dis. quater. Eus. Cyr. alicubi, Dionys. areop. Antiochus. Novatian. Hier. Aug. Juv. || Ex his τοῦ omittunt D. Mt. x. Or. semel. || Recepta extat in Syr. utr. Arr. Pers. Slav. ed. et ms. brix. Just. Cyr. Chrys. Euthym. Theophyl. Hilar. Op. imp. (f) BD (St. β.) L. 1. 22. Arm. Syr. hieros. cant. verc. Just. Orig. ter. || Ex his ὁ omittit D. Just. || εἷς ἐστιν ἀγαθὸς, ὁ θεὸς. Copt. Vulg. Sax. for. veron. corb. 1. 2. colb. Antioch. Novatian. || θεὸς] ὁ πατὴρ. Clem. θεὸς ὁ πατὴρ. Marcion. Orig. aliquoties (sed non in commentar. in locum) aliique Patres. ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Just. || Receptam tuentur dis. Chrys. Dial. de trin. Ambr. ὁ θεὸς ἀγαθὸς.

ἐλθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς. Λέγει αὐτῷ· 18
ποίας; ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπε· τό· οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις·
οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· Τίμα τὸν πατέρα 19
[g] † καὶ τὴν μητέρα [h]· [i] καί· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου
ὡς σεαυτόν." Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· πάντα ταῦτα 20
[k] ∾ ἐφυλαξάμην" [l] —ἐκ νεότητός μου·" τί ἔτι ὑστερῶ;
Ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώ- 21
λησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς [m] πτωχοῖς· καὶ ἕξεις
θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. Ἀκού- 22
σας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν
γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπε τοῖς μα- 23
θηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι [n] δυσκόλως πλούσιος"
εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ 24
λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστι [o] κάμηλον" διὰ [p] τρυπήμα-
τος" ῥαφίδος [q] εἰσελθεῖν," ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν
[r] τοῦ θεοῦ" [s] εἰσελθεῖν." Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ 25

---

[g] † σου. [k] ∾ ἐφύλαξα. [q] διελθεῖν.

Slav. 2. οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ μόνος ὁ θεὸς, ὁ ποιήσας τὰ πάντα. Just. semel. (g) = BDEFKLS. 1. 10. 11. 157. al. 41. Mt. BHV. al. 8. Ed. Pers. w. Slav. colb. cant. germ. 2. Or. bis. Iren. Ambr. (h) + σου. 235. al. 4. Mt. m. o. Ed. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Sahid. Vulg. veron. verc. corb. 1. 2. germ. 1. gat. Aug. (i) = Syr. hier. Omittendum judicat Orig. || σεαυτὸν] ἑαυτὸν. 124. 157. al. 30. Mt. c. d. e. al. 7. Utroque modo Or. (k) BDL. 1. alius. Ed. Sed Or. ut rec. (l) = BL 1. 22. Vulg. ms. Sax. corb. 1. germ. 1. 2. for. harl. emmer. Cypr. Orig. int. Iren. Hier. Aug. Juv. Ambr. semel. Beda. Habet Or. Hilar. Op. imp. || μου. = D. cant. (m) + τοῖς. BD. Ed. (n) πλούσιος δυσκόλως. BDL. 1. 65. 124. 157. Ed. Orig. Vulg. It. exc. brix. clar. corb. 2. (o) κάμιλον. 59. 61. 225. 235. Ev. 31. 32. (p) τρυμαλιᾶς. CKM. 77. 114. 124. 157. al. 8. Mt. e. r. Orig. quater. Semel ut rec. τρύματος. B. Orig. ms. τρύπης. Or. semel. (q) CEFHKLM. 1. 13. 33. 61. 69. 72. 106. 131. 157. al. 55. Mt. e. 10. al. 6. Ed. Syr. utr. Ar. rom. Erp. Copt. Æth. Arm. Orig. ter. (semel ut rec.) Chrys. Aug. (r) τῶν οὐρανῶν. 1. 157. Mt. c. Ar. p. Pers. w. Vulg. It. exc. cant. Or. semel. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Hilar. Hier. Ambr. Aug. Alii latt. exc. Arnob. (s) = L. 1. 61. 124. ap. Alt. 157. 235. corb. germ. 1. Orig. semel. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Arnob. Aug. || Post πλούσιον ponunt BD. 124. ap. Birch. Vulg. It. Orig. semel. || ἐλθεῖν. Ev. 44.

[t]†, ἐξεπλήσσοντο [u]σφόδρα, λέγοντες· τίς ἄρα δύναται
26 σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ ὁ ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ
ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυ-
27 νατά [x]†.] Τότε ἀποκριθεὶς ὁ πέτρος, εἶπεν αὐτῷ·
[y]ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι·
28 τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; Ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν [z]αὐτοῖς·″ ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, * [a]ἐν τῇ
παλιγγενεσίᾳ″ ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρό-
νου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους,
29 κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ ἰσραήλ. Καὶ πᾶς ὅς
[b]+τις″ ἀφῆκεν [c]οἰκίας,″ ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, [d]ἢ
πατέρα, ἢ μητέρα,″ [e]ἢ γυναῖκα,″ ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς,
ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, [f]ἑκατονταπλασίονα″ λήψε-
30 ται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται
1 πρῶτοι ἔσχατοι· καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.] [Ὁμοία γάρ
ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ,
ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν
2 ἀμπελῶνα αὐτοῦ. [g]∾ Συμφωνήσας δὲ″ μετὰ τῶν ἐρ-

---

[t] † αὐτοῦ. [x] † ἐστι. [g] ∾ καὶ συμφωνήσας.

(t) BC*DKL. 13. 33. 69. 72. 114. 124. al. 3. Mt. r. Syr. utr. Perss. Copt. Sahid. Vulg. It. exc. corb. 1. Hilar. (u) + καὶ ἐφοβήθησαν. D. cant. veron. verc. colb. germ. 2. Mm. corb. 2. Hilar. (x) = BHLS. 1. 13. 17. 61. 69. 72. 106. 124. 127. 131. 218 (cum al. 6.) 235. al. 30. Mt. V* a. e. k. l. al. 8. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. Orig. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Theophyl. (y) + κύριε. M. 7. 51. 54. Evangelistaria. (z) αὐτῷ. D. 53. Ev. 2. 4. 33. Mt. f. cant. (a) Præcedentibus jungunt 119. 131. 157. alii. Ed. (b) + BCDEL. 1. 13. 61. 69. 106. 114. 116. 124. 157. al. 6. Mt. e. m. o. r. Or. Cyr. Bas. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. (c) οἰκίαν. B. ap. Wetst. (St. β.) 69. 72. 114. al. 15. Mt. 1. m. r. z** ψ. 6. Ed. Æth. Vulg. It. || Post ἀγροὺς ponunt CL. 1. Copt. Æth. Syr. hier. Orig. Chrys. etiam semel in Mt. 5 codd. Cyr. Utroque loco habet for. (d) ἢ γονεῖς. 1. Orig. ter. Iren. || = ἢ πατέρα. D. cant. veron. corb. 1. 2. Hilar. Paulin. (e) = BD. 1. Syr. hier. cant. verc. veron. corb. 1. 2. clar. Orig. dis. Iren. Hilar. Ambr. semel. Paulin. (f) πολλαπλασίονα. L. Barb. 1. Syr. hier. Sahid. Orig. Cyr. || + μισθὸν. Ev. 44. (g) EFGHKM. 12. 17. 77. 108. 118. 124. 127. 131. 218 (cum al. 3.) Ev. 1. 2. 18. 19. 33. 36. al. 59. Mt. BHV. z** al. 13. Ed. Arm. Antioch. Chrys. etiam in Mt. 6 codd.

γατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν
ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθὼν περὶ [h] † τρίτην ὥραν, 3
[i] εἶδεν″ ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· [k] ∽ Κἀ- 4
κείνοις″ εἶπεν· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα [l]·
καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν. Οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν 5
[m] ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ [n] ∽ ἐννάτην″ ὥραν, ἐποίησεν
ὡσαύτως. Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην [o] = ὥραν″ ἐξελθὼν, 6
[p] εὗρεν″ ἄλλους ἑστῶτας [q] †, καὶ λέγει αὐτοῖς· τί ὧδε
ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; Λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι οὐ- 7
δεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς
εἰς τὸν ἀμπελῶνα [r]. [s] = καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, λήψεσθε.″
Ὀψίας δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ 8
ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐ-
τοῖς τὸν μισθὸν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων, ἕως τῶν
πρώτων. Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, ἔλα- 9
βον ἀνὰ δηνάριον. Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι, ἐνόμισαν, 10
ὅτι [t] πλείονα″ λήψονται· καὶ ἔλαβον [u] καὶ αὐτοὶ ἀνὰ

---

[h] † τὴν. [k] ∽ καὶ ἐκείνοις. [n] ∽ ἐνάτην. [q] † ἀργούς.

(h) = BDEFGHKLMS. 1. 13. 17. 69. 124. 131. 157. Ev. 1. 2. 4. 5. 18. 32. 33. 36. al. 51. Mt. BH. al. 18. Ed. Orig. Cyr. Theophyl. (i) εὗρεν. D. Mt. o. cant. veron. verc. colb. corb. 2. clar. Juv. (k) FGH. alii. Mt. BHV. alii. Ed. Theophyl. (l) + μου. 13. 17. 33. 69. 124. 235. al. 8. Mt. n. ψ. Ed. Arr. Æth. Arm. Sahid. Syr. p. ms. Slav. ap. Beng. Vulg. ms. verc. corb. 1. 2. clar. brix. colb. germ. gat. Chrys. Op. imp. Gregor. (m) + δὲ. CDL. 51. 77. Mt. ω. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. ap. Beng. Syr. p. cum ast. Vulg. cant. verc. veron. corb. 2. for. Cyr. Op. imp. (n) CE. alii. Mt. HV. alii. Ed. (o) = BDL. Æth. Sahid. Slav. 2. Vulg. It. (exc. brix. colb.) Orig. Cyr. Op. imp. (p) εἶδεν. 60. ap. Mill. 90. 116. Sahid. Chrys. in Mt. 6 codd. (q) = BC*DL. Copt. Sahid. Æth. Arr. Vulg. Sax. It. (exc. brix. clar.) Orig. Cyr. Arnob. || Ante ἑστῶτας habent 76. Mt. q. (r) + μου. CD. 17. 114. 115. 235. al. 10. Mt. r. m. χ. ψ. Ed. Æth. Slav. ap. Beng. Vulg. It. (exc. corb. for. colb.) Chrys. in Mt. 4 codd. Op. imp. (s) = BDL. 1. Copt. ms. Sahid. Perss. Vulg. Sax. It. (exc. brix. clar. tol.) Orig. Cyr. Hilar. Arnob. Hier. Juv. Sed habet Op. imp. diserte. || λήψεσθε] δώσω ὑμῖν. Copt. Arr. Æth. Syr. hieros. tolet. (t) πλεῖον. BC*L. 1. 13. 69. 118. 124. Ev. 4. Mt. B. Ed. Orig. πλείω. D. (u) ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί. BL. Arm.

11 δηνάριον." Λαβόντες δὲ [x] ἐγόγγυζον" κατὰ τοῦ οἰκοδε-
12 σπότου, Λέγοντες· ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίη-
σαν, καὶ ἴσους [y] ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας," τοῖς βαστάσασι
13 τὸ βάρος τῆς ἡμέρας, καὶ [z] τὸν καύσωνα." Ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν· ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ [a] δη-
14 ναρίου" [b] συνεφώνησάς μοι;" Ἆρον τὸ σὸν, καὶ ὕπαγε.
15 θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καί σοι. [c] Ἢ" οὐκ
ἔξεστί μοι [d] ποιῆσαι ὃ θέλω" [e] ἐν τοῖς ἐμοῖς;" [f] ∞ ἢ" ὁ
16 ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; Οὕ-
τως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι· καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.
[g] πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί."]
17 [h] Καὶ [ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς" εἰς Ἱεροσόλυμα, [παρέ-
λαβε τοὺς δώδεκα [i] — μαθητὰς" κατ᾽ ἰδίαν [k] ἐν τῇ ὁδῷ,
18 καὶ" εἶπεν αὐτοῖς· Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα,
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι
καὶ γραμματεῦσι· καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν [l] θανάτῳ,"
19 Καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι,
καὶ μαστιγῶσαι, καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἀναστήσεται.

---

[f] ∞ εἰ.

(x) διεγόγγυζον. 12. 77. 106. item 61. Mt. z** γ. Ed. (y) αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας. DL. 69. 124. Ev. 44. Mt. e. m. 10. Alii alio ordine. || ἡμῖν = Ev. 32. Mt. B. (z) τοῦ καύσωνος. Vulg. It. exc. clar. Hier. Op. imp. || Ante τῆς ἡμέρας ponunt. Mt. x. Orig. semel. (a) δηνάριον. Ev. 44. Mt. m. Orig. semel. (b) συνεφώνησά σοι. L. Copt. Æth. Sahid. Arr. Perss. Slav. 2. Orig. semel. Antioch. (c) = BDL. cant. εἰ. Arm. ut videtur. (d) ὃ θέλω ποιῆσαι. BDL. 13. 69. 124. 157. Vulg. Codd. Italæ. Chrys. in Mt. 5 codd. (e) = Vulg. Sax. veron. germ. 1. 2. corb. 2. for. || Ante ποιῆσαι ponit Arm. item Ev. 44. (f) B**HS. 1. 13. 61* 69. 77. 108. 115. 116. 118. 124. 127. 131. 157. 235. Ev. 4. 36. alii multi. Mt. d. e. k. l. i. n. q. r. z. Ed. multæ (etiam St. 3.) Slav. Vulg. It. (exc. cant. et clar.) Chrys. etiam in Mt. 6 codd. || ἢ εἰ. Arm. (g) = BL. 36. Copt. Sahid. Habent Clem. Orig. (h) μέλλων δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀναβαίνειν. B. 1. Syr. Sahid. Orig. in textu et alias bis. (semel ut rec.) || ὁ Ἰησοῦς = 225. Bodl. unus. Mt. x. (i) = DL. 1. Copt. (habet Sahid.) Arm. Æth. cant. Orig. in textu et alias ter. (k) καὶ ἐν τῇ ὁδῷ BL. 1. 13. 61. 69. 124. Mt. c. Copt. Sahid. Arm. Pers. p. Orig. || ἐν τῇ ὁδῷ = Pers. w. Vulg. veron. corb. 1. 2. germ. 1. 2. for. Hilar. (l) = B.

Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, 20
μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα, καὶ αἰτοῦσά τι
[m] παρ'" αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεις; λέγει 21
αὐτῷ· εἰπὲ, ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ
δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων [n] ‡ σου," ἐν τῇ βασιλείᾳ
σου. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ οἴδατε τί αἰ- 22
τεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ [o] μέλλω πί-
νειν" [p] † ; λέγουσιν αὐτῷ· δυνάμεθα. [q] Καὶ" λέγει αὐ- 23
τοῖς· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε [r] †· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ
δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων [s] = μου," οὐκ ἔστιν ἐμὸν [t] δοῦ-
ναι, [u] ἀλλ' οἷς" ἡτοίμασται [x] ὑπὸ τοῦ πατρός μου." Καὶ 24
ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελ-
φῶν. Ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, εἶπεν· [y] οἴ- 25
δατε," ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν,
καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐχ οὕτως [z] † 26

---

[p] † καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; [r] † καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε. [z] † δὲ.

(m) ἀπ'. BD. (n) + BCEFGHKLS. alii plurimi. Mt. V. al. 16. Ed. Syr. Syr. p. in cod. Ridlej. Arr. Æth. Copt. verc. brix. germ. 1. 2. clar. harl. tol. Basil. sel. Isidor. Theophyl. Op. imp. (o) πίνω. 17. 118. al. 13. Orig. semel. Chrys. in Mt. 6 codd. semel. (p) = BD (St. β.) L. 1. 22. Copt. Sahid. Æth. Pers. w. Vulg. Sax. It. (exc. brix. clar.) Orig. Epiph. Hilar. Hier. Ambr. Juv. || καὶ] ἢ CFGHKM. al. 47. et Barber. 8. Mt. V. al. 14. Ed. Syr. utr. Arm. Pers. p. Slav. ap. Beng. brix. clar. Theophyl. Op. imp. (q) = BD. 71. 118. Ev. 19. Mt. 10. Syr. Arm. Vulg. It. (r) = Iidem, qui supra not. p. et 33. 42. 46. 52. 54. 59* 71. || ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι] = Mt. 10. μου. 69. (s) = BCDKLS. 1. 13. 69. 114. 229* Ev. 36. al. 8. Mt. c. m. r. Ed. Vulg. Sax. It. (exc. colb. germ. 2. clar.) Orig. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. Ambr. Hier. (t) + τοῦτο. CD. (St. β.) 33. 106. 114. 115. 127. al. 8. Mt. c. 17. Ed. Syr. p. Sax. Chrys. in Mt. 5 codd. semel. Ante οὐκ ponunt 116. Ev. 15. 17. Mt. q. r. (u) ἄλλοις. (D) 225. cant. Hilar. Aug. (x) = Mt. f. || ὑπὸ] ἀπὸ. L. παρὰ. 131. 225. Mt. a. e. o. Chrys. in Mt. 5 codd. (y) οἶδα. 42. 59. || οἴδατε ὅτι = Mt. e. Chrys. (z) = BDEGHKLS. 1. 13. 69. 108. 124. 127* 131. 229* Ev. 2. 36. al. 23. Mt. V. r. Ed. Syr. Sahid. Arm. Vulg. It. exc. corb. 2. Theophyl.

[a]ἔσται″ [b]ἐν″ ὑμῖν· ἀλλ᾽ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας
27 γενέσθαι, [c]∞ ἔστω″ ὑμῶν διάκονος· Καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν
28 ὑμῖν εἶναι πρῶτος, [d]∞ ἔστω″ ὑμῶν δοῦλος. Ὥσπερ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆ-
σαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.][e]
29 Καὶ [[f]ἐκπορευομένων αὐτῶν″ ἀπὸ ἱεριχὼ, ἠκολού-
30 θησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. Καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ καθή-
μενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι ἰησοῦς παράγει,

---

[c] ∞ ἔσται. [d] ∞ ἔσται.

(a) ἐστιν. BD. Mt. γ. cant. (b) = 10. 83. Ev. 15. Mt. c. k. p* (c) BCD (St. β.) K. 13. 69. 106. 114. 115. 118. 124. Ev. 18. 19. 36. al. 45. Mt. V. c. d. e. f. k. l. x. al. 4. Ed. Syr. Copt. cant. veron. verc. colb. clar. corb. 2. Theophyl. (d) DKLM. 1. 69. 106. 108. 114. 118. 124. 157. Ev. 4. 18. 19. 36. al. 31. Mt. c. f. k. al. 3. Ed. Syr. Copt. Vulg. cant. veron. corb. brix. for. colb. germ. gat. Theophyl. (e) + ὑμεῖς δὲ ζητεῖτε ἐκ μικροῦ αὐξῆσαι, καὶ ἐκ μείζονος ἔλαττον εἶναι. εἰσερχόμενοι δὲ, καὶ παρακληθέντες δειπνῆσαι, μὴ ἀνακλείνεσθαι εἰς τοὺς ἐξέχοντας τόπους, μήποτε ἐνδοξότερός σου ἐπέλθῃ, καὶ προσελθὼν ὁ δειπνοκλήτωρ εἴπῃ σοι, ἔτι κάτω χῶρει· καὶ καταισχυνθήσῃ. ἐὰν δὲ ἀναπέσῃς εἰς τὸν ἥττονα τόπον, καὶ ἐπέλθῃ σου ἥττων, ἐρεῖ σοι ὁ δειπνοκλήτωρ· σύναγε ἔτι ἄνω, καὶ ἔσται σοι τοῦτο χρήσιμον. D. *Vos autem quæritis de minimo* (*pusillo* veron. verc. corb. 1. 2. germ. 1. colb. clar. Leo M. *modico*, emmer.) *crescere, et de magno* (*maximo*, emmer.) *minui*, (*et de majore minores fieri* s. *esse* verc. corb. 1. 2. colb. clar. Leo M. Juv. *et de minore majores fieri* s. *esse* veron. germ. 1. *et de magnis majores esse.* cod. S. Andreæ secus Avenionem. Leo M. alicubi) *Introeuntes* (*intrantes* veron. verc. alii) *autem et rogati cœnare* (*ad cœnam* veron. verc. alii) *ne discubueritis* (*nolite recumbere*) *in eminentibus* (*superioribus*) *locis, ne forte dignior* (*clarior*) *te superveniat et accedens cœnæ invitator* (*qui ad cœnam vocavit te*) *dicat tibi: adhuc deorsum* (*inferius*) *accede; et confundaris* (*et erit tibi confusio.*) *Si autem discubueris in minimum locum,* (*in loco inferiori*) *et superveniat minor* (*humilior*) *te, dicet tibi invitator cœnæ* (*qui ad cœnam vocavit te*) *collige adhuc superius,* (*accede adhuc sursum* s. *superius,*) *et erit tibi hoc utile* (*utilius.*) cant. veron. verc. corb. 1. 2. germ. 1. 2. colb. clar. emmer. Alii codd. latt. 5. ap. Wetst. Versio Sax. Codex Syræ p. Assemanni 1. in marg. (hac addita nota: hæc quidem in exemplis antiquis [scil. syriacis] in Luca tantum leguntur cap. 53; inveniuntur autem in exemplis græcis hoc loco, quamobrem nos ea hic apposuimus.) Hilar. Leo M. Juvenc. ‖ germ. 1. non habet partem posteriorem: *Introeuntes;* Contra vero germ. 2. et Hilar. omittunt partem additamenti priorem. (f) ἐκπορευομένου τοῦ ἰησοῦ. G. 235. Evangelistaria. Item Mt. k. z. 17. in marg. in indice lectionis. Syr. Pers. p. ἐκπορευομένου αὐτοῦ. FH. alii. Mt. o. Copt. Ar. brix. Basil. seleuc. ἐκπορευομένῳ τῷ ἰησοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν. Orig. semel.

ἔκραξαν λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, [g] κύριε,″ [h] υἱὸς″ δαβίδ.
[i] Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ δὲ 31
μεῖζον [k] ἔκραζον,″ λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, [l] υἱὸς″
δαβίδ. Καὶ στὰς ὁ ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε· τί 32
θέλετε ποιήσω ὑμῖν; Λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἵνα [m] ἀνοι- 33
χθῶσιν″ ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς, 34
ἥψατο τῶν [n] ὀφθαλμῶν″ αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν
[o] αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί·″ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.]

Καὶ [ὅτε [p] ἤγγισαν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον″ εἰς 1
[q] βηθφαγῆ,″ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ ἰησοῦς ἀπ-
έστειλε δύο μαθητὰς, Λέγων αὐτοῖς· [r] ∾ πορεύθητε″ 2
εἰς τὴν κώμην τὴν [s] ∾ ἀπέναντι″ ὑμῶν· καὶ [t] εὐθέως″ εὑ-
ρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες
ἀγάγετέ μοι. Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι [u], ἐρεῖτε, ὅτι ὁ 3
κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· * εὐθέως δὲ [x] ἀποστέλλει″ αὐτούς.

---

[r] ∾ πορεύεσθε. [s] ∾ κατέναντι. [x] ἀποστελεῖ.

(g) = BD. 13. 118. cant. veron. corb. colb. ἰησοῦ. 69. Arm. clar. Ambr. κύριε ἰησοῦ. 124. item. L. Copt. (h) υἱὲ CDFL. 1. 13. 33. 69. 124. al. 7. Mt. B. e. i. m. Ed. Orig. semel. Chrys. in Mt. 4 codd. Damasc. Theophyl. (i) Vs. 31 = 2. 11. 157. Mt. m. r. Non attingit Orig. (k) ἔκραξαν BDL. alii. Ed. ἐκραύγαζον. 13. 69. 124. (l) υἱὲ CDL. alii. Mt. B. al. 5. Ed. (m) ἀνοιγῶσιν. BDL. 13. 69. 124. al. 2. Orig. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (n) ὀμμάτων. BDL. 13. 69. 124. Orig. (o) = BD (St. β.) L. 1. 60. 71. 73. 77. 124* Copt. Sahid. Arm. Syr. p. in m. Syr. hieros. Æth. Ar. pol. Vulg. It. Orig. ut videtur. Basil. seleuc. Op. imp. (p) ἤγγισεν (s. ἤγγισεν ὁ ἰησοῦς omisso mox ὁ ἰησοῦς) . . . ἦλθεν, E. Evangelistaria. Mt. BH. c. e. f. x* χ. ψ. 17. et V. k. z. in marg. in indice lectionis. Ed. Syr. Pers. p. Syr. hieros. Sax. gat. Orig. semel. Chrys. in Mt. 6 codd. Op. imp. ἤγγισεν . . . ἦλθον. Mt. n. Æth. Syr. p. in cod. Ridlej. veron. (q) βηθφαγὴν. 34. 218. Orig. bis (alibi ut rec.) βηθσφαγῆ seu βηθσφαγὴν. BFK. (St. π.) 13. 124. Ev. 3. 4. 36. al. 55. Mt. H. al. 15. Ed. Slav. 6. Justin. Chrys. in Mt. 6 codd. Euthym. βησφαγῆ. L. Mt. B. || + καὶ βηθανίαν. 13. 69. 73. 77. Syr. hieros. (r) BDL. 13. 33. 61. 69. 124. 157. Orig. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (s) BCDL. 13. 33. 69. 124. Ed. Orig. Eus. Chrys. in Mt. 6 codd. (t) = 64. Copt. verc. veron. corb. 1. colb. clar. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (u) + ποιεῖτε; D. (St. β.) 157. cant. Orig. semel. (x) CE KLS. (St. π.) 1. 13. Ev. 1. 2. 3. 6. 36. al. 94. Mt. HV. al. 19. Ed. Syr. Pers.

4 Τοῦτο δὲ [y]=ὅλον" γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν [z]διὰ"
5 τοῦ προφήτου, λέγοντος· Εἴπατε τῇ θυγατρὶ σιών· ἰδοὺ,
ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι [a]πραῢς," [b]καὶ" ἐπιβεβηκὼς
6 ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον [c]υἱὸν ὑποζυγίου." Πορευθέντες δὲ
οἱ μαθηταὶ, καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ
7 ἰησοῦς, Ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν
[d]ἐπάνω αὐτῶν" τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ [e]ἐπεκάθισεν" ἐπάνω
8 [f]αὐτῶν." Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ
ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν
9 δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προά-
γοντες [g]καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες· ὡσαννὰ
τῷ υἱῷ δαβίδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος * ἐν ὀνόματι κυ-
10 ρίου· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς
ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα· τίς ἐστιν

---

[e] ἐπεκάθισαν.

---

w. cant. clar. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. Theophyl. || Rec. est in BD. aliis. Vulg. It. Orig. (y) = CDL. Copt. (habet Sahid.) Æth. Arr. Vulg. ms. It. (exc. germ. 2. gat. Mm.) Orig. Chrys. in Mt. 5 codd. Hilar. Hier. (z) ὑπὸ. L. 13. 69. 124. || + ζαχαρίου. 42. verc. colb. clar. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Hilar. + ἠσαΐου. Mt. z** Copt. (a) πρᾶος. Ed. Chrys. in Mt. 6 codd. (b) = D. 61. 69. Arm. Vulg. It. (exc. brix. for. colb. germ. 1. 2. harl. emmer.) Slav. ap. Beng. Cypr. Hier. (c) υἱὸν ὑποζύγιον D* Sahid. *novellum subjugalem*. colb. corb. 2. clar. Hilar. *subjugalem*, cant. germ. 1. gat. ὑποζυγίου. L. Orig. semel et Codd. ap. Orig. (Alibi quater ut rec.) τοῦ ὄνου. Arm. νέον. 1. Chrys. in Mt. 6 codd. semel. *sedens super pullum asinæ novellum subjugalem*, veron. *sedens super pullum asinæ*, corb. 1. (d) ἐπ' αὐτῶν. BL. 69. Orig. bis. ἐπ' αὐτὸν. D. cant. veron. verc. brix. corb. 1. 2. clar. Vulg. ms. Orig. ms. semel. Op. imp. Juv. ἐπάνω αὐτοῦ. 131. αὐτῷ. 13. 124. gat. Mm. ἐπὶ τὸν πῶλον. Syr. Pers. p. Syr. hieros** (e) BCS. 13. 118. 124. 131. 157. Ev. 1. 2. 35. alii multi. Mt. HV. i. n. al. 12. Ed. multæ (etiam St. 3.) Syr. utr. Arr. Sahid. Æth. It. (exc. germ. 1. 2. gat.) Justin. Orig. ter. Arnob. ἐπικάθησεν. 24. 121. 224. Ev. 25. 32. Mt. B. e. 17. ἐκάθισεν. K. 17. 77. 119. 120. Ev. 6. 36. al. 16. Mt. a. m. χ. Ed. Arm. Theophyl. Euthym. (sed non in Mt. i. n.) ἐκάθησεν Ev. 6, ἐκάθητο. D. ἐκάθισαν. 16. 57. 61. ἐπεκάθησαν. 225. Ed. (f) = Vulg. for. Op. imp. αὐτοῦ. D. Ev. 27. Syr. Syr. hieros. It. αὐτῆς. Ed. verc. (g) + αὐτὸν. BCD. (St. β.) 1. 69, 124. 157. Syr. Pers. p. corb. cant. Orig. semel. (alibi semel + αὐτῷ post ἀκολουθοῦντες.) Eus.

οὗτος; [h]Οἱ δὲ ὄχλοι″ ἔλεγον· οὗτός ἐστιν [i]ἰησοῦς″ ὁ προ- 11
φήτης, ὁ ἀπὸ ναζαρὲθ τῆς γαλιλαίας. [k]Καὶ [εἰσῆλθεν 12
ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν [l]— τοῦ θεοῦ,″ καὶ ἐξέβαλε πάντας
τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τρα-
πέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας
τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς, Καὶ λέγει αὐτοῖς· γέ- 13
γραπται· ὁ οἶκός [m]μου″ οἶκος προσευχῆς κληθήσεται·
ὑμεῖς δὲ αὐτὸν [n]ἐποιήσατε″ σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ 14
προσῆλθον αὐτῷ [o]∾ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ″ [p]ἐν τῷ ἱερῷ,″
καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ 15
γραμματεῖς τὰ θαυμάσια, ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας
κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας· ὡσαννὰ τῷ [q]υἱῷ″
δαβίδ· ἠγανάκτησαν, Καὶ εἶπον αὐτῷ· [r]ἀκούεις τί οὗ- 16
τοι λέγουσιν; ὁ δὲ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναί· οὐδέποτε
ἀνέγνωτε, ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κα-
τηρτίσω αἶνον; Καὶ καταλιπὼν αὐτούς, ἐξῆλθεν ἔξω 17
τῆς πόλεως εἰς βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ [s].]
Πρωΐας δὲ, [[t]ἐπανάγων″ εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε. 18
Καὶ ἰδὼν συκῆν [u]μίαν″ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτήν, 19

---

[o] ∾ χωλοὶ καὶ τυφλοί.

(h) *οἱ δὲ πολλοί.* D. *πολλοὶ δέ.* 1. alius. It. (exc. brix. germ. 1. 2. for. corb. 2. gat.) Orig. semel. (bis ut rec.) (i) = 13. 73. 124. ap. Birch. Ev. 29. Mt. B. o. verc. ut videtur. Post *προφήτης* ponunt BD. 157. Sahid. cant. Orig. semel. (k) Vs. 12. 13. 14. = Evangelistaria pleraque. (l) = BL. 13. 33. 73. Copt. Æth. Sax. veron. Orig. bis (sed alibi habet in textu et bis in commentar.) Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Hilar. (m) *τοῦ πατρός μου.* Mt. e. Aug. (n) *ποιεῖτε.* BL. 124. Orig. bis. Eus. *πεποιήκατε.* 1. Orig. bis. (o) CFS. 61. 72. 106. 115. 218 (cum 76 et al. 5.) 235. al. 19. Mt. V. a. c. d. e. f. m. 10. al. 11. Ed. Syr. p. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. || Orig. bis ut rec. (p) = 13. 69. Sax. Chrys. in Mt. 6. codd. (q) Vel h. l. vel vs. 9. Origenes in suo codice invenit *οἴκῳ.* II. 583. (r) + *οὐκ.* F. 108. 113. 157. al. 13. Mt. e. o. χ. Arr. Chrys. in Mt. 6 codd. (s) + *et docebat eos de regno Dei*, Sax. Missalia ms. Mm. (t) *παράγων.* D. cant. veron. verc. corb. 1. 2. colb. clar. Hilar. (u) = 12. 61. Ed. Copt. corb. 1. clar. Chrys. etiam in Mt. 6 codd.

καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει
αὐτῇ· μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ
20 ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ
ἐθαύμασαν, λέγοντες· πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη [x] ἡ
21 συκῆ;" Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ
τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε·
ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν· γενήσεται. Καὶ
22 πάντα, ὅσα [y] ἂν" αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες,
λήψεσθε.
23 Καὶ [[z] ἐλθόντι αὐτῷ" εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ
[a] διδάσκοντι" οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ,
λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι
24 ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶ-
πεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ [b] λόγον ἕνα," [c] ὃν" ἐὰν
εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
25 ποιῶ. Τὸ βάπτισμα [d] ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ
ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο [e] παρ'" ἑαυτοῖς, λέ-
γοντες· ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ· ἐρεῖ ἡμῖν· διατί [f] οὖν"
26 οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων·
φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ [g] ἔχουσι" τὸν ἰωάν-
27 νην [h] ὡς" προφήτην. Καὶ ἀποκριθέντες [i] τῷ ἰησοῦ" εἶ-
πον· οὐκ οἴδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός· οὐδὲ ἐγὼ λέγω
28 ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.] Τί δὲ ὑμῖν δο-

(x) = Mt. r. Vulg. veron. corb. 1. 2. germ. 1. 2. for. colb. Hier. (y) = D. ἐὰν CKS. 131. al. 5. Mt. V. al. 7. Ed. Clem. Orig. (z) ἐλθόντος αὐτοῦ. BCD (St. β.) L. 1. 13. 69. 124. ap. Birch. Orig. bis. (a) = Ev. 44. It. (exc. cant. germ. 1. corb. 2.) emmer. (b) ἕνα λόγον. DF. al. 8. Mt. o. q. Orig. (c) = D* cant. corb. colb. clar. καὶ. Syr. Syr. p. in m. (d) + τὸ. BC. Mt. c. Orig. (e) ἐν BL. 12. 33. 61. 157. Mt. c. Ed. Cyr. (f) = DL. al. 15. Mt. d. al. 4. Ed. Syr. Pers. w. Copt. Vulg. ms. cant. corb. 2. veron. verc. Orig. (g) εἶχον. 1. al. 2. Ed. Syr. Pers. p. Vulg. clar. verc. corb. brix. for. colb. germ. 2. Cyr. (h) = 69. (i) = 235. Syr. Sax.

κεῖ; [ἄνθρωπος [k] εἶχε τέκνα δύο· καὶ προσελθὼν τῷ
πρώτῳ, εἶπε· τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμ-
πελῶνί [l]= μου.″ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· [m] οὐ θέλω· 29
ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε″ [n]. Καὶ προσελθὼν 30
τῷ [o] ἑτέρῳ,″ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· [p] ἐγὼ
κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε.″ Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ 31
θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν αὐτῷ· ὁ [q] πρῶτος.″ λέ-
γει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ
αἱ πόρναι [r] προάγουσιν″ ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ. Ἦλθε γὰρ [s] πρὸς ὑμᾶς″ Ἰωάννης [t] ἐν ὁδῷ δι- 32
καιοσύνης,″ καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι
καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες [u] οὐ″

[o] ∾ δευτέρῳ.

(k) + τις. CM. 1. 13. 33. 124. 157. al. 41. Mt. c. k. e. f. bis. (etiam in media lectione) 1** z** al. 4. Ed. Syr. utr. Perss. Arm. Slav. ed. Vulg. It. (exc. for. germ. 2. cant. harl*) Orig. semel. Cyr. Hilar. Op. imp. (l) = DKL. 1. 13. 33. 106. 114. 124. Ev. 18. al. 11. Mt. c. bis. f. o. r. Syr. utr. Pers. p. Æth. Syr. hieros. It. (exc. for. colb. germ. 1. 2. gat. Mm.) Orig. in textu (semel habet) Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (m) ἐγὼ (s. ὑπάγω) κύριε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. B. 13. 69. 124. Mt. e. Copt. Arm. Ar. p. Erp. Syr. hieros. tolet. Codd. lat. ap. Wetst. (Omnes codd. Blanch. et Sabat. ac Patres lat. consonant receptæ, nec Lucas Brug. ad h. l. mentionem facit lectionis variæ. Consonat etiam Orig. dis.) Isidor. Damasc. Pseudo Ath. Schol ap. Corderium. (n) + εἰς τὸν ἀμπελῶνα. D. It. (exc. brix. for. germ. 1. 2.) Orig. semel. item Arm. Syr. hieros. (o) DEFHK. 13. 17. 40. 61. 64. 69. 77. 108. 114. 116. 124. 127. 157. 235. Ev. 6. 36. al. 41. Mt. c. f. k. p* r. x. z. 10. item e. in marg. ante scholion. Syr. Perss. Syr. p. Arm. Æth. Vulg. It. Orig. semel. Pseudo Ath. Cyr. Damasc. (p) οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθεν. Iidem qui nota m. ‖ ἐγὼ, κύριε] ὑπάγω, κύριε. 13. 61. 69. 124. Arm. *eo, Domine*, Vulg. It. ἐγὼ κύριε ὑπάγω. D. Slav. Arr. cant. ἀπέρχωμαι. Chrys. ναὶ κύριε. al. ap. Wechel. (q) ὕστερος. B. ἔσχατος. Iidem qui nota m. (excepto Erp.) et præterea D. Sax. Vulg. ms. tolet. harl* It. (exc. brix. colb. germ. 2. Mm. gat.) Hippol. Pseudo Ath. Damasc. Codd. ap. Hier. (quibus autem Hier. opponit vera exemplaria) Hilar. Aug. Juv. ms. (r) *præcedent*, Vulg. cant. veron. corb. 1. 2. Iren. Hilar. Zeno. Faustin. (s) = 77. Mt. a. Arm. Post ἰωάννης habent. CL. 157. Mt. c. colb. Orig. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (t) = 28. (u) = D. cant. (colb. *videntes hæc, pœnit.* Sed *videntes, nec pœnit.* cæteri latini.) οὐδὲ. B. 1. 13. 60. 61. 69. 124. 157. Mt. c. Syr. utr. Copt. Vulg. It. Hilar. Op. imp.

33 μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι [x] αὐτῷ.″] ″Αλ-
λην παραβολὴν ἀκούσατε· [ἄνθρωπος [y] † ἦν οἰκοδεσ-
πότης, [z] ὅστις″ ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐ-
τῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν [a] ἐν αὐτῷ″ ληνὸν, καὶ ᾠκο-
δόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς· καὶ ἀπε-
34 δήμησεν. ″Οτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέ-
στειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν
35 τοὺς καρποὺς [b] αὐτοῦ.″ Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς
δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν [c] ἔδειραν,″ ὃν δὲ [d] ἀπέκτειναν, ὃν
36 δὲ ἐλιθοβόλησαν.″ Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους,
πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.
37 ″Υστερον δὲ ἀπέστειλε [e] πρὸς αὐτοὺς″ τὸν υἱὸν αὐτοῦ,
38 λέγων· [f] ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. Οἱ δὲ γεωργοὶ
ἰδόντες τὸν υἱὸν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρο-
νόμος, δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ [g] ∾ κατάσχω-
39 μεν″ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες αὐτὸν,
40 [h] ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν.″ ″Οταν
οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωρ-

[y] † τις. [g] ∾ σχῶμεν.

(x) εἰς αὐτὸν 73. ἐν αὐτῷ. Orig. bis. (y) = BC*DKLS. 1. 33. 72. 114. 127. 142* 229. al. 18. et Barber. 2. Mt. V. (sed habet in m. in indice lectionis) a. d. r. 2. 10. 17* Copt. Syr. p. Slav. 3. (non alii.) Vulg. It. (exc. brix. clar.) Orig. bis. Theophyl. Lucif. Hilar. (habent Arnob. Iren.) (z) ὃς 67. Ed. Orig. bis. (a) = 36. Chrys. in Mt. 6 codd. ἑαυτῷ. 37. 59. Ev. 26. αὐτῷ. 69. Mt. V. m. x. cant. (b) = Chrys. in Mt. 5 codd. germ. 2. αὐτῶν. Mt. 17. τοῦ ἀμπελῶνος αὐτοῦ. Syr. corb. 1. (c) ἔδηραν. 10. 61. al. 23. Mt. k. n. o. p. q. (d) ἐλιθοβόλουν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν. Mt. 2. Syr. Æth. veron. verc. colb. corb. 2. clar. Iren. Lucif. Arnob. (e) = 28. 57. Ev. 27. Vulg. ms. corb. 1. germ. 1. 2. gat. Orig. εἰς αὐτοὺς 56. 58. αὐτοῖς. D. Ev. 20. 26. 44. Mt. B. cant. veron. verc. colb. corb. 2. clar. Iren. Lucif. Arnob. Ambr. (f) + ἴσως. 61. Syr. Arr. Pers. p. Arm. Vulg. ms. et edit. Sixtin. veron. colb. corb. 2. clar. Mm. tol. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. Iren. Arnob. Op. imp. (g) BDL. 1. Orig. Cyr. *habeamus*, cant. Mm. *habemus*, corb. 2. *habebimus*, Vulg. Codd. Italæ. Iren. Lucif. *possideamus*, corb. 1. *oblinebimus*, Op. imp. (h) ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλαν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. D. Sax. cant. veron. verc. clar. corb. 2. colb. Mm. Lucif. Juv.

γοῖς ἐκείνοις; [i] Λέγουσιν αὐτῷ·" κακοὺς κακῶς ἀπο- 41
λέσει αὐτοὺς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα [k] ∾ ἐκδώσεται" ἄλ-
λοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς
ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· οὐδέποτε 42
ἀνέγνωτε [l] ἐν ταῖς γραφαῖς·" λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ
οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ
κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς
[m] ἡμῶν;"] Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι [ἀρθήσεται ἀφ' 43
ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ δοθήσεται [n] ἔθνει" ποι-
οῦντι τοὺς καρποὺς [o] αὐτῆς."] [p]—Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν 44
λίθον τοῦτον, συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικ-
μήσει αὐτόν." Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φα- 45
ρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν, ὅτι περὶ αὐτῶν
λέγει· Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν 46
τοὺς ὄχλους· [q] ἐπειδὴ" [r] ∾ ὡς" προφήτην αὐτὸν εἶχον.]
Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς [s] ἐν παρα- 1
βολαῖς," [t] λέγων·" [Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρα- 2
νῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐ-
τοῦ. Καὶ ἀπέστειλε [u] τοὺς δούλους" αὐτοῦ, καλέσαι 3
τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους· καὶ οὐκ ἤθελον ἐλ-
θεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων· εἴπατε 4
τοῖς κεκλημένοις· ἰδοὺ, τὸ ἄριστόν μου [x] ∾ ἡτοίμασα,"

---

[k] ∾ ἐκδόσεται. [r] ∾ εἰς. [x] ∾ ἡτοίμακα.

(i) = 69. (k) Codd. Ed. multæ. (etiam St. 3. et Elsev.) ἐκδώσει. Ev. 5. Mt. 2. (l) = Iren. Orig. bis (semel habet) Epiph. Chrys. in Mt. 5 codd. bis. (m) ὑμῶν. D* 13. 69. 124. al. 7. Mt. f** z. Slav. 2. et ed. cant. (n) = Syr. hieros. (o) αὐτοῦ. Mt. e. Orig. semel. (sed duodecies ut rec.) (p) Vs. 44 = D. 33. cant. veron. verc. corb. 1. 2. Orig. (q) ἐπεὶ DL. 1. Orig. ter. ὅτι Ev. 2. alius. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (r) BL. 1. Orig. sexies. (s) = 17. 119. ἐν παραβολῇ. 50. Post εἶπεν ponunt BDL. 1. 69. 124. cant. Orig. In aliis aliter vocabula transponuntur. (t) = 17. 68. 77. 119. Ev. 20. Syr. Arm. corb. 2. clar. Chrys. in Mt. 5 codd. (u) *servum*, Codd. ap. Hier. (x) B C*DL. 1. 33. ἡτοίμασαι 57. 61. 80. Mt. e. i. n. q. r. ϱ. γ. x** Euthym.

οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ [y] σιτιστὰ″ τεθυμένα, καὶ πάντα
5 ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. Οἱ δὲ ἀμελήσαντες,
ἀπῆλθον, [z] ὁ″ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν, [z] ὁ″ δὲ [a] ∾ εἰς″
6 τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· Οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς
7 δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. [b] ∾ Ἀκούσας
δὲ ὁ βασιλεὺς″ [c] + ἐκεῖνος,″ ὠργίσθη· καὶ πέμψας [d] τὰ
στρατεύματα″ αὐτοῦ, [e] ἀπώλεσε″ τοὺς φονεῖς ἐκείνους,
8 καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε. Τότε λέγει τοῖς δούλοις
αὐτοῦ· ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ
9 ἦσαν ἄξιοι. Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν,
10 καὶ ὅσους [f] ἂν″ εὕρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. Καὶ
ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι [g] ἐκεῖνοι″ εἰς τὰς ὁδοὺς, συνήγαγον
πάντας, ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλή-
11 σθη ὁ [h] γάμος″ ἀνακειμένων. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους, εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ
12 ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· Καὶ λέγει αὐτῷ· [i] ἑταῖρε,″
πῶς εἰσῆλθες ὧδε, μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφι-

---

[a] ἐπὶ. [b] ∾ ὁ δὲ βασιλεὺς. ∾ καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς.

(y) σιτευτὰ. 54. 58. 61. Orig. semel. (z) ὅς BCL. 1. 124. al. 2. Mt. c. Ed. Orig. bis. οἱ, et postea αὐτῶν. D. cant. veron. colb. corb. 2. clar. Iren. Lucif. (a) BCD. 13. 33. 69. 125* 157. Orig. bis. Chrys. in Mt. 4 codd. (b) ὁ δὲ βασιλεὺς BL. 1. 118. Copt. ‖ καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς CFGMS. 17. 61. 72. 106. 114. 115. 116. 127. 131. 157. 167. 218 (cum al. 9.) 235. Ev. 2. 5. 6. 18. 36. al. 57. Mt. BHV. al. 18. Ed. Syr. p. Slav. brix. Damasc. ‖ ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας. 13. 69. 124. Sahid. Arm. Vulg. corb. 1. for. clar. germ. 1. 2. gat. Chrys. in Mt. 5 codd. Iren. ἐκεῖνος ὁ βασιλεὺς ἀκούσας. D. cant. veron. Lucif. item (addito *autem*) verc. colb. corb. 2. (c) + CEFKMS. (item D et St. τ.) 17. 61. 106. 114. 115. 116. 127. 142. 157. 167. 182. 198. 218 (cum 3. et al. 8.) 235. Ev. 5. 6. 18. 36. al. 47. Mt. BHV. al. 18. Ed. Syr. p. cant. veron. verc. brix. colb. corb. 2. Damasc. Theophyl. Lucif. (d) τὸ στράτευμα. D. 1. 118. Mt. e. Copt. It. (exc. germ. 1. 2. for. gat.) Orig. ter. (semel ut rec.) τὰ στρατόπεδα. 50. (e) ἀνεῖλε. 1. 118. alius. Orig. bis. *occidit*, cant. (f) ἐὰν BC. 1. al. 20. Mt. BHV. al. 8. Ed. Orig. semel. (g) = Arm. Chrys. in Mt. 5 codd. αὐτοῦ. D. 49. Vulg. It. exc. brix. Iren. (h) νυμφὼν. BL. οἶκος. 142. ‖ Orig. ut rec. (i) = Orig. in scholio cod. 41. et Mt. a. d. e. notatur, το· ἑταῖρε legi in nonnullis (ergo non in omnibus) exemplaribus.

μώθη. Τότε εἶπεν [k] ὁ βασιλεὺς″ τοῖς διακόνοις· [l] δή- 13
σαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, = ἄρατε αὐτὸν καὶ :
ἐκβάλετε″ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυ-
θμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. [m] Πολλοὶ γάρ εἰσι 14
κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.″]

Τότε πορευθέντες [οἱ φαρισαῖοι, συμβούλιον [n] ἔλα- 15
βον″ [o], [p] ὅπως″ αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. Καὶ ἀπο- 16
στέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν [q] μετὰ τῶν ἡρω-
διανῶν,″ [r] λέγοντες·″ διδάσκαλε, οἴδαμεν, ὅτι ἀληθὴς
εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ
οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον
[s] ἀνθρώπων.″ [t] Εἰπὲ οὖν ἡμῖν,″ τί σοι δοκεῖ, ἔξεστι 17
δοῦναι κῆνσον καίσαρι, ἢ οὔ; Γνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν πο- 18
νηρίαν αὐτῶν, εἶπε· τί με πειράζετε, ὑποκριταί; Ἐπι- 19
δείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν
αὐτῷ δηνάριον. Καὶ λέγει αὐτοῖς [u]· τίνος ἡ εἰκὼν αὕ- 20
τη, καὶ ἡ ἐπιγραφή; Λέγουσιν αὐτῷ· καίσαρος. τότε 21

(k) = Arm. corb. 1. Chrys. in Mt. 5 codd. || Ante *εἶπεν* ponunt BL. 13. 69. 124. (l) *ἄρατε αὐτὸν ποδῶν καὶ χειρῶν καὶ βάλετε αὐτόν.* (omisso *δήσαντες.*) D. cant. verc. veron. colb. corb. 2. clar. Iren. Hilar. semel. Lucif. Donat. in collat. carthag. *Tollite eum ligatis pedibus et manibus et mittite eum*, corb. 1. Ambrosiast. Hier. Victor. tun. || = *ἄρατε αὐτὸν, καὶ.* BL. 1. 13. 69. 124* Ed. Syr. Arr. Pers. w. Æth. Copt. Sahid. Arm. Vulg. germ. 1. 2. Mm. for. Orig. septies. Chrys. in Mt. 5 codd. Hilar. semel. Op. imp. Aug. Iidem fere post *ἐκβάλετε* addunt *αὐτόν.* || *ἐκβάλετε*] *ἐμβάλετε* s. *ἐμβάλλετε.* 89. 108. 195. Ev. 6. al. 4. Mt. H. al. 7. *βάλετε* H. 13. 124. 127. al. 15. Mt. B. i. n. r. z** || *αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας* hoc ord. M. 72. 106. 127. 131. 157. 235. al. 18. Mt. d. k. m. p. al. 7. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Æth. Copt. Sahid. Slav. Vulg. codd. Italæ. Andr. cæs. *αὐτὸν ποδῶν καὶ χειρῶν.* Orig. ter. (m) Vs. 14. = 33. (n) *ἐποίησαν.* 106. Ev. 4. 5. corb. 1. colb. clar. Hilar. (o) + *κατὰ τοῦ ἰησοῦ.* s. *κατ' αὐτοῦ* C. in m. M. 1. 61. alii. Evangelistaria. Copt. Arm. Slav. 2. Orig. in textu et in commentar. (p) *πῶς* D. cant. brix. (q) = 14. Habet Orig. dis. (r) *λέγοντας*, L. 27. (s) *ἀνθρώπου.* 1. 27. 118. 157. Ev. 26. Mt. i. n. r. z. 17. for. Orig. Chrys. (t) = D. cant. verc. veron. corb. 1. 2. (u) + *ὁ ἰησοῦς* DL. 13. 69. 157. Syr. Perss. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. (exc. brix.) Op. imp. semel.

λέγει αὐτοῖς· ἀπόδοτε οὖν τὰ καίσαρος καίσαρι, καὶ
22 τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ· Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ
ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.]
23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ [προσῆλθον αὐτῷ [x] σαδδουκαῖοι,
[y] οἱ" λέγοντες, μὴ εἶναι ἀνάστασιν· καὶ ἐπηρώτησαν
24 αὐτὸν, Λέγοντες· διδάσκαλε, μωσῆς εἶπεν· ἐάν τις ἀπο-
θάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, [z a] ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐ-
τοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ," καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ
25 ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ
ὁ πρῶτος, [b] γαμήσας," ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα,
26 ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ὁμοίως
27 καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά. Ὕστερον
28 δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει,
τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται [c] γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν[d].
29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν [e] αὐτοῖς·" πλανᾶσθε, μὴ
30 εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν [f] τοῦ θεοῦ." Ἐν
γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε [g] ∾ ἐκγαμίζον-
ται," ἀλλ' ὡς ἄγγελοι [h] — τοῦ θεοῦ" ἐν οὐρανῷ εἰσι.
31 Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥη-

---

g ∾ γαμίζονται.

(x) + οἱ. 13. 69. 116. 124. (y) = BDS. 1. 106. 116. 119. 157. 187. Ev. 18. 36. al. 13. Mt. c. d. e. f. m. 10. al. 4. Syr. cant. Orig. bis. Theophyl. (z) + ἵνα D. Vulg. It. (post εἶπεν addit 61.) + καὶ. 13. 69. (a) *ut nubat fratri suo*, cant. || = τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. D. 33. τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. 72. (b) γήμας BL. 1. 124. 157. al. 3. Mt. c. Orig. (c) + ἡ. 1. Mt. a. Ed. Arm. (d) + γυναῖκα. G. 28. 32. Mt. c. e. Syr. p. Æth. Arm. (e) = S. 11. al. 7. Mt. V. d. e. m. 17. Post δὲ ponit Arm. (f) αὐτῶν. Epiph. Philastr. (g) γαμίζονται. BDL. 1. 36. 118. alius. Mt. c. 1* z* Ed. Clem. Orig. bis. Ath. Isidor. Theodoret. || γαμίσκονται. 124. 157. Orig. bis. (semel ut rec.) Chrys. in Mt. 6 codd. ἐγγαμίζονται s. ἐγγαμίσκονται. 13. 69. Ev. 29. *nubentur*, Vulg. Codd. Italæ. Patr. lat. *uxores ducent*, Codd. Italæ. Patr. lat. (h) = BD. 1. Arm. Sahid. cant. verc. veron. brix. colb. corb. 2. clar. harl* Orig. quinquies. Ambr. Aug. || θεοῦ L. 13. 69. 76. 124. 127. 142. 157. Ev. 21. 26. 27. 32. bis. 36. Mt. d. e. f. bis. q. Chrys. in Mt. 5 codd.

θὲν [i] ὑμῖν" ὑπὸ τοῦ θεοῦ, λέγοντος· Ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς 32
ἀβραὰμ, καὶ ὁ θεὸς ἰσαὰκ, καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ; οὐκ
ἔστιν [k] ὁ θεὸς" [l] θεὸς" νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. Καὶ ἀκού- 33
σαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
Οἱ δὲ φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς σαδ- 34
δουκαίους, συνήχθησαν [m] ἐπὶ τὸ αὐτό."] Καὶ ἐπηρώ- 35
τησεν εἷς ἐξ αὐτῶν [[n] νομικὸς," πειράζων αὐτὸν, [o] καὶ
λέγων·" Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; 36
Ὁ δὲ [p] ἰησοῦς" [q] ἔφη" αὐτῷ· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν 37
σου ἐν ὅλῃ [r] = τῇ" καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ [s] — τῇ" ψυ-
χῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ [t] τῇ" διανοίᾳ σου [u]. Αὕτη ἐστὶ 38
[x] ∾ πρώτη καὶ μεγάλη" ἐντολή. Δευτέρα [y] δὲ ὁμοία" 39
[z] ∾ αὐτῇ·" ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς [a] ∾ σεαυτόν."
Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς [b] ὅλος" ὁ νόμος [c] ∾ καὶ 40
οἱ προφῆται κρέμανται."

---

q εἶπεν. x ∾ ἡ μεγάλη καὶ πρώτη. z ∾ αὕτη.

a ∾ ἑαυτόν. c ∾ κρέμαται καὶ οἱ προφῆται.

(i) = 71. 106. 116. 124* Mt. i. m. n. q. x. z* Scholia vet. ap. Mt. Syr. p. Iren. Cypr. ἡμῖν. 11. 64. || Post λέγοντος ponit It. (exc. for. germ. 1. 2. corb. 1. 2. gat.) Hilar. (k) = D. 33. 67. Syr. Ar. p. Perss. Copt. Sahid. Vulg. Sax. It. Eus. Chrys. (etiam in Mt. 4 codd. et in 2* Servat tamen γ.) Damasc. Clem. hom. Iren. Tert. Hilar. Aug. (l) = BL. 1. 157* Mt. e. Orig. ter. (bis habet.) (m) ἐπ' αὐτόν. D. Slav. 3. *ad eum*, cant. veron. colb. corb. 2. *adversus eum*, clar. Hilar. *in unum ad eum*, brix. (n) = 1. 118. Ev. 29. Arm. (o) = L. 33. Syr. Copt. Æth. Vulg. corb. 1. for. germ. 2. gat. (p) = BL. Copt. Post αὐτῷ ponit D. Vulg. It. κύριος 36. (q) BDEFGKLMS. Ev. 5. 6. 36. al. 79. Mt. BHV. al. 18. Ed. Basil. Theophyl. (r) = BEFG. 69. 76. 124. al. 16. Mt. BHV. al. 11. Ed. Clem. (s) = EFG. alii. Mt. BHV. al. 8. Ed. Theophyl. (t) = 2* 12. Ed. (u) + καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ (σου) 13. 68. 69. 124. Ev. 26. Syr. Æth. (x) ἡ (= ἡ. D.) μεγάλη καὶ (+ ἡ. L.) πρώτη. BDL. 1. 13. 69. 118. 124. Ev. 26. Syr. Pers. w. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. (exc. cant. et brix.) Hilar. Op. imp. Aug. || πρώτη. 27. (y) ὁμοίως. B. (z) αὕτη. BG. 72. 106. 108. 124. al. 24. vel plures cum Barber. 7. Mt. BHV. al. 13. Ed. Bas. αὐτῆς. Mt. e. γ. Chrys. Bas. ταύτῃ. D. 16. al. 5. Copt. Vulg. It. Cypr. Hilar. Zeno. Oros. Op. imp. Alii. (a) 1. 124. ap. Birch. 127. 131. 157. 195. 234. 235. Ev. 5. 36. al. 25. Mt. V. d. e. al. 6. (b) = 54. Syr. Ar. p. Copt. Sahid. Habet Aug. dis. (c) BDL. Syr. Vulg. It. Tert. Cypr. Patr. lat. omnes exc. Zenone. || = καὶ οἱ προφῆται. Sax.

41 Συνηγμένων δὲ τῶν φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ
42 ἰησοῦς, λέγων· Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνος
43 υἱός ἐστι; λέγουσιν αὐτῷ· τοῦ δαβίδ. Λέγει αὐτοῖς[d]·
πῶς οὖν δαβὶδ ἐν πνεύματι [e]κύριον αὐτὸν καλεῖ; λέγων·
44 Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως
ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου [f]∾ ὑποπόδιον″ τῶν ποδῶν σου.
45 Εἰ οὖν δαβὶδ [g]καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι;
46 Καὶ οὐδεὶς [h]ἐδύνατο″ [i]αὐτῷ ἀποκριθῆναι″ λόγον· οὐδὲ
ἐτόλμησέ τις ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς [k]ἡμέρας″ ἐπερωτῆσαι αὐ-
τὸν οὐκέτι.]
1 Τότε [ὁ ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθη-
2 ταῖς αὐτοῦ, λέγων· Ἐπὶ τῆς [l]μωσέως καθέδρας″ ἐκά-
3 θισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι. Πάντα οὖν,
ὅσα [m]∾ ἂν″ εἴπωσιν [n]ὑμῖν″ [o]— τηρεῖν,″ [p]τηρεῖτε καὶ
ποιεῖτε″ κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι
4 γὰρ, καὶ οὐ ποιοῦσι. Δεσμεύουσι [q]∾ γὰρ″ φορτία

---

[f] ∾ ὑποκάτω. [m] ∾ ἐὰν. [q] ∾ δὲ.

(d) + ὁ ἰησοῦς. L. 1. 33. 157. al. 2. Copt. Æth. Arm. corb. 1. brix. Ambr. (e) + ἁγίῳ. 61. Ev. 13. 20. Syr. hieros** Chronic. alex. (f) BD (St. β.) GL. 69. 124. 142. 198. Ev. 5. al. 8. Mt. c. 10. Syr. cant. veron. clar. aug. ὑποπόδιον ὑποκάτω. Syr. p. (g) + ἐν πνεύματι. D (St. β.) M. 13. 17. 69. 114. 124. 131. 158. in m. 218 (cum 76. 77. 224. 225.) 229**234**235. al. 18. et Barber. 4. Mt. a. d. o. q. r. x. z** et post αὐτὸν Mt. e. Ed. Arr. Copt. Syr. p. cum ast. Slav. (exc. ed. et 6.) Sax. It. (exc. corb. 1.) Dial. c. marc. (h) ἠδύνατο B** alii. Mt. e. x** al. 6. Ed. (i) ἀποκριθῆναι αὐτῷ. BDL. 13. 69. 124. 157. al. 11. Mt. d. e. k. p. r. z. Vulg. ms. cant. verc. veron. for. germ. 1. 2. tol. (k) ὥρας. D. 1* al. 3. Mt. q. z* Æth. Syr. p. ms. in m. cant. verc. Op. imp. (l) καθέδρας μωυσέως. D. 13. 69. Mt. e. Vulg. It. Orig. μωυσέως θρόνου. Syr. p. in m. græce. (m) E. 1. 13. 124. 218. 230. al. 19. Mt. BHV. al. 13. Ed. (n) = D græce. Copt. Sax. Aug. (o) = BDL. 1. 124. Copt. Sahid. Arm. Æth. Arr. Vulg. Sax. It. Eus. Iren. Hilar. Ambr. Aug. Op. imp. Gild. ποιεῖν. Ev. 26. Chrys. in Mt. 6 codd. Phot. (p) ποιεῖτε s. ποιήσατε καὶ τηρεῖτε. BDL. 1. 124. Copt. Arm. Syr. hieros. cant. foroj. Eus. Hilar. semel. || = τηρεῖτε καὶ Chrys. in Mt. 6 codd. Hilar. semel Aug. sæpe. (q) = D** 3. ap. Alt. 86. Mt. e. z* 10. Arm. Arr. Sax. δὲ. BLM. 1. 61. 72. 106. 115. 182. al. 7. Mt. a. d. m. r. Copt. Syr. p. Vulg. ms. It. (exc. cant. brix. for. clar.) Theophyl. Ambr. Op. imp. hier.

βαρέα [r] — καὶ δυσβάστακτα,″ καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς
ὤμους τῶν ἀνθρώπων· [s] τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν″ οὐ θέ-
λουσι κινῆσαι αὐτά. Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι 5
πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι [t] ∾ δὲ″ τὰ
φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα [u] —
τῶν ἱματίων αὐτῶν.″ Φιλοῦσί [x] τε″ [y] τὴν πρωτοκλισίαν″ 6
ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συν-
αγωγαῖς, Καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ 7
καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββί, [z] — ῥαββί.″ Ὑμεῖς 8
δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί. εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ [a] ∾ καθη-
γητὴς″ [b] †· [c] πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.″ Καὶ 9
πατέρα μὴ καλέσητε [d] ὑμῶν″ ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν
ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μηδὲ κληθῆτε κα- 10

---

[t] ∾ γάρ. [a] ∾ διδάσκαλος. [b] † ὁ χριστός.

(r) = L. 1. Syr. Pers. p. Arr. Copt. veron. verc. corb. 2. clar. Iren. Ambr. Non attingunt scholia vet. ap. Mt. ‖ = βαρέα καὶ. 142* (s) αὐτοὶ δέ. B: αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν DL. 157. Syr. Copt. cant. Iren. Ambr. Hier. Op. imp. semel. (t) BD (St. β.) L. 1. 11. 13. 33. 69. 124. 157. Ev. 5. 19. al. 11. et Barber. 1. Mt. c. semel. f. semel. i. n. Syr. utr. Copt. Sahid. Vulg. It. (exc. cant.) Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Damasc. ‖ = Arm. (u) = BD. 1. alius. Æth. Sahid. Vulg. It. (exc. brix. corb. 2. clar. Mm. gat.) Op. imp. semel. ‖ = αὐτῶν. L. Mt. m. (x) δέ. DL. 1. 69. 124. al. 5. cum Barber. 4. Mt. a. r. Copt. Syr. p. Vulg. It. Theophyl. Alii aliter. (y) τὰς πρωτοκλισίας. 1. item L. Ed. Syr. utr. Copt. Vulg. It. (exc. veron. corb. 2.) Basil. Hilar. Op. imp. τὴν πρωτοκλησίαν. G. item L. Alii. Mt. V. al. 4. (z) = BL. 1. 13. 108. 113* al. 4. Mt. e. Ed. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Slav. 2. 3. ed. Vulg. It. (exc. cant.) Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Cypr. Op. imp. (a) B. 10. 11. 40. 61. 108. 113** 115. 116. 127. 142* 167. 226. 227** Ev. 31. 36. al. 30. Mt. a. d. f. k. m. o. p* z** Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (Dubium an Clem. et Orig.) et, ut videtur, Syr. Arr. Pers. p. Copt. Slav. Syr. hieros. (b) = BDE**L. 1. 71. 114. 115. 118. 124. Ev. 26. 29. al. 4. Mt. 10. Syr. Perss. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. hieros. (Syr. p. ed. habet cum ast. sed ms. omittit et habet in marg.) Vulg. It. Orig. ut videtur. Basil. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. Cypr. Hilar. Op. imp. *qui in cælis est*, germ. 1. (c) In finem commatis sequentis hæc transferunt 11. 40. 108. 116. 127. Ev. 31. 36. al. 20. Mt. a. d. 1** o. (d) ὑμῖν. D. Ev. 26. Ed. Syr. Arr. Sahid. Arm. Slav. Vulg. It. Clem. Cypr. Aug. Optat. Op. imp. ‖ = Ev. 29. 44. al. 2. germ. 2. In aliis sedem mutat.

θηγηταί·" [e] ∾ εἷς γάρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής," [f] ὁ
11 χριστός." Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν, [g] "ἔσται" ὑμῶν διάκονος.
12 "Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις
14 ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.] [[h] Οὐαὶ δὲ ὑμῖν,
γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, [i] = ὅτι κατε-
σθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ
προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.
13 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ," ὅτι
κλείετε τὴν βασιλείαν [k] τῶν οὐρανῶν" ἔμπροσθεν τῶν ἀν-
θρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχο-
15 μένους ἀφίετε [l] εἰσελθεῖν." Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ
φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ

---

[e] ∾ ὅτι καθηγητὴς — ὑμῶν ἐστιν εἷς :

(e) ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν (εἷς ἐστιν. DG.) ἐστιν εἷς. BDGL. Mt. c. Vulg. veron. corb. 1. for. colb. germ. clar. gat. Ambr. Op. imp. ὅτι εἷς ἐστιν ὑμῶν καθηγητής. 157. ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστιν. 124. Ev. 26. verc. cant. item Arm. ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν. 1. εἷς γάρ ἐστιν ὁ (= ὁ. 120. Ed.) καθηγητὴς ὑμῶν. 13. 69. 120. Mt. B. e. Ed. || ὑμῶν = K. 72. 114. Mt. a. m. o. z* 10. In aliis ὑμῶν et ἐστι sedem mutant. (f) = 64. (g) ἔστω. G. al. 21. Mt. 10. k. al. 4. Ed. Chrys. (h) οὐαὶ . . . ὅτι κατεσθίετε . . . κρίμα ponunt ante οὐαὶ . . . ὅτι κλείετε . . . εἰσελθεῖν EFGH. alii plurimi. Mt. V. al. 18. (Mt. BH. et alia lectionaria nonnulla carent pericopa.) Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. Arr. Copt. Sahid. Æth. Slav. 5. 6. ed. brix. Scholiastes in Mt. a. d. e. 10. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Euthym. Theophyl. Maximus ascet. Damasc. Op. imp. (i) = BDL. 1. 28. 118. Arab. ms. (ap. M. et B. sed habent Rom. Pol. et Erp.) Sax. Vulg. ms. cant. verc. corb. 1. germ. 1. 2. gat. Mm. for. harl. emmer. Plurimi boni latini codd. ap. Lucam brug. et omnes quos consuluit Vallarsius. Correctorium Sorbonæ et Basileense. Orig. qui versum 15 vocat δεύτερον ταλανισμόν. Orig. interpr. qui in Tract. 23 in Matth. non attingit. Euseb. in canone, ut videtur, Hier. Druthm. || ὅτι] *qui*, etiam Vs. 14. 15. 23. 25. 27. et 29. Codd. lat. et Patr. lat. nonnulli, e. gr. Vs. 13. corb. 1. germ. 1. Vs. 14. clar. Vs. 15. clar. Mm. Vs. 23. Vulg. colb. corb. 1. 2. germ. 1. gat. Vs. 25. brix. Vs. 29. Vulg. verc. veron. germ. 1. corb. 1. 2. || καὶ προφάσει.] = καὶ. 27. 59. 158. Mt. 2. γ. Syr. Arm. Syr. p. habet cum ast. || μακρὰ] μακρᾷ. 86. 89. 108. Ev. 24. Mt. a. 6. γ. η. ρ. veron. colb. tolet. corb. 2. Op. imp. Ambr. Hilar. (scil. *occasione longa*, s. *oratione longa*. Sed: *occasione prolixæ orationis*, clar. *orationes longas orantes*, Vulg.) μακρὰν. Mt. e. μικρᾷ. 13. (k) τοῦ θεοῦ. 24. 36. 37. 61. al. 4. Mt. a. c. d. o. (l) = 106. Mt. V.

τὴν ξηρὰν, ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον· καὶ ὅταν γένηται,
ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, 16
ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες· ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐ-
δέν ἐστιν· ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει.
Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ 17
ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν; Καί· ὃς [m] ἐὰν'' ὀμόσῃ 18
ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
δώρῳ, τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. [n] — Μωροὶ καὶ'' τυ- 19
φλοί· [o] τί γὰρ μεῖζον,'' τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ
ἁγιάζον τὸ δῶρον; Ὁ οὖν [p] ὀμόσας'' ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, 20
ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ. Καὶ ὁ 21
[q] ὀμόσας'' ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ [r] κατοική-
σαντι'' [s] αὐτόν.'' Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν 22
τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.]
[Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι 23
ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον, καὶ τὸ ἄνηθον, καὶ τὸ κύμι-
νον· καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν,
καὶ τὸν ἔλεον, καὶ τὴν πίστιν. ταῦτα [t] ÷ δὲ'' ἔδει ποιῆσαι,
κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι. Ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διυλίζοντες 24
τὸν κώνωπα, [u] τὴν'' δὲ κάμηλον καταπίνοντες. Οὐαὶ 25
ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι καθα-

[r] κατοικοῦντι.

(m) ἂν. BCDL. alii. Mt. z* 10. al. 6. (n) = D (St. β.) L. 1. Sax. Vulg. cant. verc. corb. germ. gat. for. (o) τίς γὰρ μείζων. FH. 2. Ev. 36. Theophyl. (p) ὀμνύων. 11. 59. 106. al. 13. Sed hæc lectio ad vs. seq. fortasse pertinet, ubi Millius 7 ex his pro lectione ὀμνύων laudat, ad quos accedunt 218 (cum 77. 219. 224.) Ev. 32. et Mt. V. a. d. f. m. p. in marg. x. 17. (q) Vide not. præced. (r) CD (St. β.) EFGH KLM. 11. 72. 76. 77. 106. 108. 114. 115. 127. 157. Ev. 2. 3. 4. 6. 18. 29. 32. 36. al. 56. Mt. V. al. 11. Ed. Damasc. (s) ἐν αὐτῷ. G. 218 (cum 3. 108. 220. 225.) al. 8. Mt. d. e. i. n. o. Ed. Vulg. It. exc. cant. εἰς αὐτὸν. 76. Mt. m. q. αὐτῷ. 224. Ev. 29. (t) + BCKLM. 33. 71. 72. 157. al. 10. Mt. c. bis. i. q. r. z. π. Syr. utr. Copt. Sahid. cant. verc. clar. Chrys. ms. (u) τὸν. D. Ed.

ρίζετε τὸ [x] ἔξωθεν" τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος [y],
26 ἔσωθεν δὲ γέμουσιν [z] ἐξ ἁρπαγῆς" καὶ [a] ἀδικίας." Φαρι-
σαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον τὸ [b] ἐντὸς" τοῦ ποτηρίου
[c] = καὶ τῆς παροψίδος," ἵνα γένηται καὶ τὸ [d] ἐκτὸς"
27 [e] ∾ αὐτῶν" καθαρόν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ
Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις [f] κεκο-
νιαμένοις," [g] οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν
δὲ γέμουσιν" ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας.
28 Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δί-
καιοι, ἔσωθεν δὲ [h] μεστοί ἐστε" ὑποκρίσεως καὶ ἀνο-
29 μίας.] [Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑπο-
κριταὶ, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ
30 κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, Καὶ λέγετε· [i] εἰ
[k] ἤμεθα" ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν [k] ἤμεθα"

---

[a] ∾ ἀκρασίας. [e] ∾ αὐτοῦ. [k] ἦμεν.

(x) ἔξω. D. Mt. e. γ. Clem. (y) + τοῦ (καὶ τοῦ. 124. Syr. p. ms.) πίνακος. M. 17. 61. 72. 114. 119. 120. 124. 230. al. 4. et Barber. 1. Mt. e. Ed. Syr. p. cum ast. et gr. in marg. (z) ἐξαρπαγῆς. Ev. 18. al. 12. et Barber. 1. ‖ ἐξ = CD. 188. al. 10. et Barber. 1. Mt. c. semel. f. semel. o. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (a) ἀδικίας CEFGHKS. 10. 11. 17. 40. 76. 77. 108. 115. 127. 131. 142. 148. 157. 161. 181. 218. ap. Birch. 230. 235. Ev. 2. 3. 6. 18. 36. al. 90. Mt. V. a. d. k. l. p. q. z. 10. al. 8. Ed. Syr. Arr. Æth. Slav. brix. Basil. ms. Chrys. ms. (etiam in Mt. 5 codd.) Euthym. Theophyl. Op. imp. ‖ ἀκρασίας BDL. 1. 13. 33. 69. 106. 124. alii, et Barber. 1. Mt. e. cant. verc. colb. corb. 2. clar. ‖ ἀκρασίας — καὶ ἀδικίας. Syr. p. sic cum obelo. ‖ ἀκαθαρσίας. 66. 71. Copt. Sahid. Pers. w. Vulg. foroj. corb. 1. germ. 1. 2. gat. Clem. ‖ πλεονεξίας. M. Chrys. ed. ‖ ἀδικίας καὶ πλεονεξίας. Æth. ‖ πονηρίας. Mt. m. *iniquitate*, Op. imp. Auctor de promiss. (b) ἐνδὸν. Clem. ἔσωθεν. K. al. 6. Mt. r. (c) = D. 1. Ev. 21. cant. verc. Clem. Chrys. ms. (etiam in Mt. 5 codd. semel, et in uno bis.) Iren. ‖ + τοῦ πίνακος. Mt. e. z. in marg. Syr. p. ms. + καὶ τοῦ πίνακος. Syr. p. ed. (d) ἔξωθεν. D. Clem. (e) B*D (St. β.) E* 1. 69. 77. 106. 108. 124. 157. 188. 220. Ev. 18. 19. al. 8. Mt. f. bis. Æth. verc. ‖ = 53. Ev. 2. Pers. w. Vulg. Sax. It. Clem. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Patr. lat. (f) κεκονιασμένοις. 69. Ed. (g) ἔξωθεν ὁ τάφος φαίνεται ὡραῖος, ἔσωθεν δὲ γέμει. D. cant. Clem. Julian. Iren. (h) ἐστε μέστοι. CDL. 13. 69. 124. Ev. 26. Mt. c. cant. (i) + ὅτι 36. al. 5. Mt. a. d. o. verc. veron. colb. clar. corb. 2. (k) BC DEFGHL. 13. 33. 69. 108. 124. 127.

κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. Ὥστε 31
μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς
προφήτας. Καὶ ὑμεῖς [l]πληρώσατε″ τὸ μέτρον τῶν πα- 32
τέρων ὑμῶν. Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε 33
ἀπὸ τῆς κρίσεως [m]τῆς γεέννης;″ Διὰ τοῦτο, [n]ἰδοὺ,″ 34
[o]ἐγὼ″ [p]ἀποστέλλω″ [q]πρὸς ὑμᾶς″ προφήτας, καὶ σο-
φοὺς, [r]καὶ″ γραμματεῖς· [s]καὶ″ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε
καὶ σταυρώσετε, [t]καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε″ [u]ἐν ταῖς
συναγωγαῖς ὑμῶν″ καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν·
Ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον 35
ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου, ἕως
τοῦ αἵματος ζαχαρίου [x]υἱοῦ βαραχίου,″ ὃν [y]ἐφονεύ-
σατε″ μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀμὴν 36
λέγω ὑμῖν, [z] ÷ ὅτι″ ἥξει [a]ταῦτα πάντα″ ἐπὶ τὴν γενεὰν
ταύτην. Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ [b] ∞ ἀποκτεί- 37
νουσα″ τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπε-
σταλμένους πρὸς [c]αὐτὴν,″ ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνα-

---

b ∞ ἀποκτένουσα.

---

157. 218. (cum al. 5) 234. al. 35. Mt. V. e. q. 10. al. 5. Ed. Orig. ms. Cyr. (Nonnulli primo, alii secundo, plerique utroque loco.) (l) ἐπληρώσατε. DH. 61. al. 5. Mt. n. 10. cant. || πληρώσετε. B. 60. (m) μελλούσης. Ev. 26. Syr. p. in marg. μελλούσης τῆς γεέννης. Ev. 22. (n) = E* 13. 124. al. 3. Mt. r. Sax. (o) = D. 124. Ev. 27. Mt. x. cant. Orig. semel. Lucif. Iren. (p) ἀποστελῶ. D. al. 13. Mt. e. f. m. 17. Orig. semel. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd. semel, in uno bis.) (q) = D. cant. εἰς ὑμᾶς. Orig. semel. (r) = L. 33. 65. Ev. 21. Mt. a. Copt. Sax. (s) = B. 1. 13. 69. 72. 114. 118. al. 2. Mt. c. harl* Orig. semel. (t) = DE* cant. verc. Lucif. Iren. (u) = D. cant. verc. Chrys. in Mt. 6 codd. semel. Lucif. Iren. (x) = Ev. 6. 13. *filii Joiadæ*, Evang. Nazar. teste Hieron. ζαχαρίαν δὲ τὸν ἰωδαὲ s. ἰωδανὲ λέγει· διώνυμος γὰρ ἦν. Scholia vet. in Mt. a. d. e. (y) ἐφόνευσαν. 6. 37. || Orig. dis. ut rec. (z) + CEF GMS. (St. π.) 13. 33. 69. 72. 76. 77. 106. 108. 114. 115. 116. 127. 131. 157. 218. (cum al. 6) 230. 235. Ev. 6. 19. 36. al. 76. Mt. V. al. 18. Ed. Syr. utr. Slav. brix. Orig. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd. semel.) Theophyl. (a) πάντα ταῦτα. BEFG. 1. 157. alii. Mt. V. al. 10. (b) ἀποκτένουσα s. ἀποκτέννουσα CGK. alii multi. Mt. a. c. d. e. al. 19. Ed. (c) σε. D. (St. β.) 27. 86. Perss. Arm. Vulg. It. Patr. lat.

γαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον [d] ἐπισυνάγει ὄρνις″ τὰ
νόσσια ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας; καὶ οὐκ ἠθελήσατε.
38 39 Ἰδοὺ, ἀφίεται [e] ὑμῖν″ ὁ οἶκος ὑμῶν [f] ἔρημος.″ Λέγω
γὰρ ὑμῖν· [g] οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.]
1 Καὶ [ἐξελθὼν ὁ ἰησοῦς [h] ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ·″
καὶ [προσῆλθον [i] οἱ μαθηταὶ [k] αὐτοῦ″ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ
2 τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. Ὁ δὲ [l] ἰησοῦς″ εἶπεν αὐτοῖς·
[m] = οὐ″ βλέπετε [mm] πάντα ταῦτα;″ ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ [n] † καταλυθή-
3 σεται.] [Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν,
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες· εἰπὲ
ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς
4 παρουσίας καὶ [o] τῆς″ συντελείας τοῦ αἰῶνος; Καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· βλέπετε, μή τις ὑμᾶς

---

n † μὴ.

(d) ὄρνις ἐπισυνάγει BDL. 1. 13. 69. 124. Ev. 26. Copt. Vulg. It. Clem. Orig. sæpe. Basil. Cyr. Theodoret. ‖ = ἐπισυνάγει. 108. Chrys. semel in Mt. 6 codd. Op. imp. Aug. sæpe. Cassiod. Epiph. in cant. (e) = 10. 36. 116. al. 18. Mt. m. o. Copt. Clem. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Habet Orig. (f) = BL. Copt* corb. 2. Orig. ms. (sed alibi sæpe habet, ut et Clem.) Cyr. sæpe. Basil. seleuc. Zeno. (g) + ὅτι. D. 1. 13. 124. al. 15. Mt. a. d. Ed. cant. veron. verc. brix. colb. clar. corb. 2. (h) ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, ἐπορεύετο DL. 1. 13. 69. 70. 106. 119. 124. 157. 182. Ev. 26. Mt. e. 10. Ed. Syr. utr. Perss. Syr. hieros. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. in Mt. 5 codd. Hilar. Op. imp. (i) + αὐτῷ. 116. 157. 235. al. 10. Mt. k. o. p* z. 10. Æth. Arr. Pers. p. verc. brix. colb. corb. 2. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. Theophyl. (k) τῷ ἰησοῦ. 131. Sic Evangelistaria quædam. (l) ἀποκριθεὶς. BD (St. β.) L. 1. 13. 33. 69. 124. Ev. 26. Ed. Æth. Copt. Arm. Pers. w. Arr. Syr hieros. Vulg. It. exc. brix. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. ‖ Utrumque jungit Op. imp. ‖ = H. 2. Syr. Pers. p. (m) = D (St. β.) L. 36. 40. 131. Ev. 18. 19. al. 13. Mt. a. d. e. f. m. o. Ed. Copt. Sahid. Arm. Æth. Slav. 4. et ed. Vulg. It. Theophyl. Ambr. Op. imp. (mm) ταῦτα πάντα. CH. 1. 230. 234. alii cum Barber. 2. Mt. BV. al. 14. Ed. Syr. Copt. Vulg. It. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. (n) = BCDEGHLS. 69. 106. 124. 131. 157. Ev. 3. 5. 6. 18. 19. 36. al. 51. Mt. BV. 1* al. 12. Ed. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Macar. Theophyl. (o) = BCL. 1. 157. Ed. Cyr. hieros.

πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, 5
λέγοντες· ἐγώ εἰμι ὁ χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι.
Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους, καὶ [p] ἀκοὰς" πολέμων. 6
ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ [q] — πάντα" γενέσθαι· ἀλλ'
[r] οὔπω" [s] ἐστὶ" τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ 7
ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται [t] λιμοὶ
καὶ λοιμοὶ" καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. Πάντα δὲ 8
ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς 9
[u] ∾ θλίψιν," καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μι-
σούμενοι ὑπὸ πάντων [x] ‡ τῶν: ἐθνῶν" διὰ τὸ ὄνομά μου.[y]]
Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί, καὶ ἀλλήλους 10
παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. Καὶ πολλοὶ 11
ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς.
Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ 12
ἀγάπη τῶν πολλῶν. [Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗ- 13
τος σωθήσεται. Καὶ κηρυχθήσεται [z] τοῦτο" τὸ εὐαγ- 14
γέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύ-

---

[u] ∾ θλίψεις.

(p) ἀκαταστασίας. Ev. 44. Mt. B. (q) = BDL. 1. 33. Sahid. cant. germ. 2. Pseudo Ath. ‖ ταῦτα. Mt. B. Copt. Æth. Syr. hieros. Pers. w. Slav. 4. Vulg. It. Cypr. ‖ πάντα ταῦτα. 38. item 57. Arr. Pers. p. Arm. Slav. ed. brix. Chrys. in Mt. 4 codd. semel. ‖ τὰ πάντα. Ed. (r) οὐκ εὐθέως. 108. 127. 187. in m. al. 3. Æth. (s) = 33. 108. 127. 187. in m. al. 3. Chrys. in Mt. 6 codd. ἔσται. Ev. 44. al. 4. Mt. B. e. (t) = καὶ λοιμοὶ BDE* 102. Ev. 13. cant. veron. verc. corb. 2. Hilar. Arnob. ‖ = λιμοὶ καί. 17. ‖ λοιμοὶ καὶ λιμοί. L. 225. Ev. 32. Vulg. corb. 1. brix. for. colb. germ. 1. 2. gat. Oros. (u) CL. 1. 11. 157. Ev. 4. 5. 18. 19. al. 5. Mt. c. d. f. m. cant. brix. (x) + τῶν. D**L. 13. Alii multi. Mt. BHV. al. 10. Ed. fere omnes (etiam St. 3.) ‖ = τῶν ἐθνῶν. C. 1. 40. 106. 131. al. 12. Mt. a. d. f. i. n. q. Syr. p. c. obel. Chrys. etiam in. Mt. 6 codd. Pseudo Ath. (y) + ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, σωθήσεται. 231. e vs. 13. Nonnulla Evangelistaria transiliunt a vs. 9. ad vs. 13. (z) = 37. 40. 53. 73. Ev. 5. Alius, cum Barber. 2. Mt. B. a. f. l. q. al. 4. Arm. verc. ‖ Post εὐαγγέλιον ponunt D. 77. Ev. 26. al. 2. cant. Orig. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. ‖ τῆς βασιλείας = Sax. germ. 1. Orig. Chrys. Op. imp. Auctor de promiss. Hesych.

15 ριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. Ὅταν
οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ
δανιὴλ τοῦ προφήτου, [a] ∾ ἑστὼς" ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ὁ
16 ἀναγινώσκων νοείτω· Τότε οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φευγέ-
17 τωσαν [b] ἐπὶ" τὰ ὄρη· Ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ [c] κατα-
18 βαινέτω," ἆραι [d] τὰ" ἐκ τῆς οἰκίας [e] αὑτοῦ·" Καὶ ὁ ἐν
τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω [f] ὀπίσω", ἆραι [g] ∾ τὰ ἱμά-
19 τια" αὑτοῦ. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ
20 ταῖς [h] θηλαζούσαις" ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Προσ-
εύχεσθε δὲ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος,
21 μηδὲ [i] † σαββάτῳ." Ἔσται γὰρ [k] τότε" θλῖψις με-
γάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν,
22 οὐδ' οὐ μὴ γένηται. Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι
ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλε-
23 κτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. Τότε ἐάν τις
ὑμῖν εἴπῃ· ἰδοὺ, ὧδε ὁ χριστὸς, [l] ἢ ὧδε·" μὴ πιστεύσητε.

---

[a] ∾ ἑστὸς. [d] τι. [g] ∾ τὸ ἱμάτιον. [i] † ἐν.

(a) BFL. 36. 116. 229. 230. al. 10. Mt. VH. c. ter. m. x. γ** Ed. (etiam St. 3.) || = 69. (b) εἰς. BD. 1. 124. Ev. 5. 6. al. 8. Mt. c. e. 10. 17. z* Iren. Hippol. Ath. Socrat. Cyr. hieros. Isidor. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (c) καταβάτω. BDL. 124. ap. Alt. al. 6. Mt. c. bis. e. i. m. n. Orig. Chrys. in Mt. 5 codd. (d) B E**FHKLS. (St. π.) 13. 17. 69. 72. 106. 108. 114. 115. 124. 127. 131. 151. 157. 230. 235. Ev. 3. 4. 5. 6. 18. 36. al. 81. Mt. BHV. al. 19. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Slav. Orig. Ath. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. (e) = D. cant. veron. verc. corb. 2. Cypr. Iren. Hilar. Op. imp. (f) = 63. 235. et Barber. 1. Mt. l. z* 10. Vulg. It. exc. cant. Isidor. Hilar. Aug. Sed habent Cypr. Arnob. Op. imp. Tichon. Ambr. || εἰς τὰ s. πρὸς τὸ ὀπίσω. 76. 80. Mt. q. 17. al. 3. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (g) BD (St. β.) KL. 1. 13. 69. 72. 114. 118. 124. 157. 226* al. 7. Mt. c. i. k. n. p* r. z. ψ. 10. Ed. Syr. Perss. Æth. Copt. Sahid. Vulg. It. exc. brix. Hippol. Isidor. Cypr. Hilar. Arnob. Op. imp. Aug. (h) θηλαζομέναις. D. gr. *sugentibus*, codd. ap. Orig. interpr. (i) = BDL. 1. 13. 69. 102. 106. 108. 114. 115. 116. 124. 127. 131. 157. 230. Ev. 6. 18. 36. al. 78. Mt. V. al. 18. Ed. Orig. Eus. Theodoret. Theophyl. || σαββάτου. DL. al. 8. Mt. a. d. r. γ. (k) = 61. 235. Ev. 5. 17. Mt. γ. Pers. p. Copt. veron. foroj. corb. 2. germ. 1. harl* Theodoret. Op. imp. Post μεγάλη ponit 131. (l) = 235.

Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, 24
καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε [m] πλα-
νῆσαι,″ εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Ἰδοὺ, προεί- 25
ρηκα ὑμῖν. Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· ἰδοὺ, ἐν τῇ ἐρήμῳ 26
ἐστί· μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ, ἐν τοῖς ταμείοις· μὴ πιστεύσητε.
[Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ 27
φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται [n] = καὶ″ ἡ παρουσία
τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. [Ὅπου [o] — γὰρ″ ἐὰν ᾖ τὸ 28
πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται [p] οἱ ἀετοί.] Εὐθέως δὲ 29
μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθή-
σεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ
ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν
οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε φανήσεται τὸ ση- 30
μεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου [q] ἐν τῷ οὐρανῷ·″ καὶ [r] τότε″
κόψονται [s] πᾶσαι″ αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ,
μετὰ δυνάμεως [t] καὶ δόξης πολλῆς.″ Καὶ ἀποστελεῖ 31
τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος [u] φωνῆς″ μεγά-

|| ἢ ἐκεῖ. D. (St. β.) Ev. 16. Perss. Copt. Arm. Vulg. cant. corb. 1. 2. brix. foroj. germ. 2. Theodoret. Hier. Aug. ἰδοὺ ἐκεῖ. 61. 157. veron. verc. germ. 1. colb. clar. Mm. gat. Ath. Cypr. Ambr. Op. imp. ἰδοὺ ὧδε. Mt. e. Sed Orig. ut rec. (m) πλανᾶσθαι L. 1. alius. Ed. Orig. (semel ἀποπλανᾶσθαι) || πλανηθῆναι D. (St. β.) Vulg. veron. germ. 1. foroj. Cypr. *seducantur . . . . electos*, cant. (n) = BDFGHKLS. 1. 72. 76. 102. 114. 116. 127. 131. 235. Ev. 5. al. 23. Mt. BV. a. d. l. q. 17. Ed. Syr. Copt. Pers. p. Sahid. Arm. Vulg. ms. cant. verc. corb. 1. clar. harl. Orig. Theodoret. Pseudo Ath. Rufin. Op. imp. (o) = BDL. 1. 67. 102. Ev. 26. Copt. Sahid. Vulg. (It. exc. colb. corb. 2.) Cypr. || δὲ. Syr. (p) + καὶ 72. al. 5. Mt. o. ψ. Vulg. (non harl. emmer.) Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Ammonius ap. Corder. Theophyl. Iren. Ambr. (q) τοῦ ἐν οὐρανοῖς. D. (St. β.) cant. (r) = Ev. 6. Mt. d. e. f. Cypr. || Post κόψονται ponunt D. 1. 69. 124. (s) = 1. 47. 54. Ev. 18. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (t) πολλῆς καὶ δόξης. D. (St. β.) 115. Vulg. It. exc. brix. Cypr. Ambr. Aug. Hier. (non Op. imp.) (u) = L. 1. 106. 118. al. 3. Syr. Copt. Arm. Syr. p. ms. Pers. p. Cyr. hieros. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theodoret. Cypr. || καὶ φωνῆς. D. (St. β.) 36. 40. 61. al. 5 Mt. a. d.

λης· καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν
τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν.[x]
32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ
κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα [y] ∾ ἐκ-
33 φύῃ,'' γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος. Οὕτω καὶ ὑμεῖς,
ὅταν ἴδητε [z] ∾ πάντα ταῦτα,'' γινώσκετε, ὅτι ἐγγύς
34 ἐστιν ἐπὶ θύραις.] [Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ
35 ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν [a] πάντα ταῦτα'' γένηται. Ὁ οὐ-
ρανὸς καὶ ἡ γῆ [b] παρελεύσεται'' οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρ-
36 έλθωσι.] [Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ [c] † ὥρας οὐδεὶς
οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, [d] εἰ μὴ ὁ πατήρ [e] †

---

[y] ∾ ἐκφυῇ. [z] ∾ ταῦτα πάντα. [b] παρελεύσονται.
[c] † τῆς. [e] † μου.

Ed. Vulg. It. Hilar. Aug. Hier. || μετὰ φωνῆς σάλπιγγος μεγάλης. Syr. hieros. item Syr. p. sed φωνῆς cum aster. (x) + ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀναβλέψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. D. cant. veron. colb. clar. || Non habent Hilar. Op. imp. Aug. (y) FGH. Ev. 6. Alii, cum Barber. 8. Mt. HV. Alii. Ed. Æth. Vulg. It. (exc. cant. corb. 1.) Aug. (z) DGL. 1. 69. 72. 102. 115. 116. 124. 127. 131. 157. 218 (cum cæteris vindobon.) 230. 235. Alii. Mt. BH. d. e. l. p. q. al. 7. Ed. Syr. Vulg. It. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (a) ταῦτα πάντα. DL. 69. 124. 131. 157. 218 (cum al. 2.) Alii. Mt. B. f. m. n. o. p. Syr. Vulg. ms. cant. verc. germ. 1. 2. corb. 2. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. || = ταῦτα. 36. 72. 229. al. 8. Mt. e. veron. corb. 1. brix. for. harl** Basil. Pseudo Ath. Chrys. alicubi. Op. imp. (b) BDL. 33. 40. 108. 115. 127. 131. 195. al. 13. Mt. B. a. Slav. Orig. ms. (sed Orig. ed. bis ut rec.) Macar. Nyss. Cyr. sæpe. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Hesych. Iren. Hilar. semel. Aug. (c) = BDFGKM. 13. Ev. 4. 6. al. 59. Mt. BHV. al. 16. Ed. Syr. p. habet in m. Eus. Cyr. || καὶ τῆς ὥρας = L. 29. 42. ap. Mill. Mt. 17. Basil. ms. (d) + οὐδὲ ὁ υἱός. BD. 13. 86. 124. Syr. hieros. Æth. Arm. Vulg. ms. It. (exc. germ. 1. 2. gat. Mm. tolet.) Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. Op. imp. Orig. interpr. Hilar. Ambr. dis. Aug. || Sed aberat a codicibus græcis et maxime Adamantii et Pierii, teste Hier. et a codd. gr. veteribus ap. Ambr. et a codd. ap. Paulin. aquil. Nec agnoscunt Basil. Euthym. et scholia vet. ap. Mt. (e) = BDL. 1. 36. 40. 69. 72. 102. 114. 157. al. 10. et Barber. 3. Mt. a. d. e. o. x. 17. Syr. utr. Perss. Arr. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. 5. 6. ap. Alter. Vulg. It. exc. brix. Bas. Pseudo Ath. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Damasc. Ambr. Aug. Op. imp.

[f] μόνος." "Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ νῶε, οὕτως ἔσται 37
[g] καὶ" ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. "Ὥσπερ 38
γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις [h] ταῖς πρὸ" τοῦ κατακλυσ-
μοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ [i] ἐκγαμί-
ζοντες," ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν,
Καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν 39
ἅπαντας· οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου. Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· [k] — ὁ" εἷς 40
παραλαμβάνεται, καὶ [l] — ὁ: εἷς" ἀφίεται. Δύο 41
ἀλήθουσαι ἐν [m] τῷ" [n] ∾ μύλωνι·" μία παραλαμβάνε-
ται, καὶ μία ἀφίεται.[o] Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴ- 42
δατε, ποίᾳ [p] ὥρᾳ" ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. Ἐκεῖνο δὲ 43
γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης, ποίᾳ [q] φυλακῇ"
ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν εἴασε
διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γί- 44
νεσθε ἕτοιμοι· ὅτι, [r] ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε," ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου ἔρχεται.] [Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ 45

---

[n] ∾ μύλῳ,

(f) = Sahid. ap. Woide. Chrys. in Mt. 5 codd. (g) = BL. 102. al. 3. Syr. Copt. Arm. cant. corb. 1. colb. clar. harl* Orig. (h) = L. Ev. 13. verc. corb. 1. Orig. bis. (i) γαμίζοντες, 'D. Chrys. γαμίσκοντες. B. (k) = BDL. 1. 36. 37. 102. 124. Ev. 22. Mt. a. d. Ed. Chrys. in Mt. 4 codd. (l) ἕτερος. 41. Syr. Syr. p. (ed. et in cod. paris.) corb. 1. 2. clar. tolet. Hilar. Op. imp. Ambr. || = ὁ. Iidem, qui nota præced. (m) ἑνὶ. Arm. Orig. (n) BEFKS. 102. 106. 114. Ev. 6. al. 10. Mt. BV. Orig. (o) + δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· εἷς παραλαμβάνεται, καὶ εἷς ἀφίεται. D. (St. β.) 13. 69. Æth. Sax. It. (exc. germ. 1. 2. foroj.) tolet. Vulg. in edit. Sixtin. Orig. interpr. Hilar. Juv. Raban. || Lucæ hæc vindicant Scholia vet. ap. Mt. Op. imp. Euthym. Victorin. Correctorium. (p) ἡμέρᾳ. BD. 13. 69. 115. 124. Mt. e. Syr. hieros. Syr. p. Æth. cant. brix. corb. 2. Mm. Iren. (q) ὥρᾳ. M. 13. 33. 69. 124. Ev. 6. Syr. hieros. Ar. p. Vulg. It. exc. cant. Aug. Op. imp. (r) ᾗ οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ BD. 102. Mt. 2. *qua non speratis hora*, cant. || δοκεῖτε] γινώσκετε. 1. οἴδατε. 56. 58. 61. in marg. Copt. Æth. Ar. pol. *qua nescitis hora*, Vulg. germ. 1. foroj. item brix. *nescitis, qua hora*. verc. veron. corb. 1. 2. colb. germ. 2. clar. gat. tolet. Hilar. Ambr.

φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος [s] — αὐτοῦ" ἐπὶ τῆς
[t] θεραπείας" αὐτοῦ, τοῦ [u] δοῦναι" αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν
46 καιρῷ; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος
47 αὐτοῦ εὑρήσει [x] ποιοῦντα οὕτως." Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι
ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.
48 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
49 τοῦ· χρονίζει [y] ὁ κύριός μου" [z] ἐλθεῖν·" Καὶ ἄρξηται
τύπτειν τοὺς συνδούλους [a] + αὐτοῦ" [b] ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ" μετὰ
50 τῶν μεθυόντων· Ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν
51 ἡμέρᾳ, ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ, ᾗ οὐ γινώσκει, Καὶ
διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑπο-
κριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
1 ὀδόντων.] Τότε [[c] ὁμοιωθήσεται" ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-
νῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας
2 αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου [d]. Πέντε δὲ

---

[u] ∾ διδόναι. [b] ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν.

(s) = BDL. 1. 33. 102. Ev. 22. cant. verc. foroj. clar. germ. 2. Hilar. Iren. Ambr. Hesych. (t) οἰκετίας. BL. 13. 33. 42. 63. 114. Mt. 10. || οἰκίας. 61* 69. 71. Ev. 12. 26. Mt. c. bis. e. Æth. Slav. Ephr. Basil. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (u) BCDL. 1. 13. 36. 40. 69. 118. 124. 127. 131. 157. al. 11. Mt. a. f. Basil. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (x) οὕτως ποιοῦντα. BCDL. 1. 13. 69. 102. 124. 157. Ev. 26. 32. Mt. d. It. exc. brix. (y) μου ὁ κύριος. BCDL. 102. Orig. (z) = B. 33. Copt. Sahid. Arr. Iren. int. || ἔρχεσθαι. 1. 157. Orig. (a) + BCDL. 1. 11. 13. 33. 69. 76. 108. 115. 124. 157. 230. 235. Ev. 6. 18. 36. al. 14. Mt. c. d. f. bis. i. n. q. x. 10. Syr. Arr. Perss. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. ed. (non 4. 5. 6.) Vulg. It. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Euthym. Op. imp. (b) BCD (St. β.) EFGHLMS. 1. 13. 33. 124. 157. Ev. 3. 6. 36. al. 54. et Barber. 4. Mt. BV. f. i. q. p. in marg. Ed. Syr. utr. Perss. Æth. Copt. Arm. Vulg. It. exc. verc. Basil. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Theophyl. (sed non in Mt. m.) || ἐσθίει δὲ καὶ πίνει. Mt. d. 17. Alii. || δὲ] τε. C. 1. 115. al. 6. Mt. o. Syr. Perss. Copt. Æth. Basil. (c) ὡμοιώθη. 41. 59. Evangelistaria. Syr. p. in m. germ. 1. tolet. Op. imp. (d) + καὶ τῆς νύμφης. D. 1. 36* 124* Syr. Perss. Arm. Syr. p. cum ast. (in marg. notatur: hoc non in omnibus codicibus reperitur, nominatim in alexandrinis s. alexandrino.) Vulg. Sax. It. Hilar. Op. imp. Arnob. Tichon. Orig. interpr. || Non addunt Method. Basil. Chrys. Aug.

[e] ἦσαν ἐξ αὐτῶν" [f] φρόνιμοι, καὶ [g] + αἱ" πέντε μωραί.
[h] Αἵτινες" μωραὶ, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας [i] αὐτῶν," οὐκ 3
ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον. Αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον 4
ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις [k] αὐτῶν" μετὰ τῶν λαμπάδων
[l] αὐτῶν." Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι, 5
καὶ ἐκάθευδον. Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· 6
ἰδοὺ, ὁ νυμφίος [m] — ἔρχεται·" ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν
αὐτοῦ. Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, 7
καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν. Αἱ δὲ μωραὶ 8
ταῖς φρονίμοις εἶπον· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι
αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ 9
φρόνιμοι, λέγουσαι· μήποτε [n] ∾ οὐκ" [o] ἀρκέσῃ" ἡμῖν
καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε [p] † μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας,
καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν 10
ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον
μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.
Ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι· 11
κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· 12

[i] ἑαυτῶν. [n] ∾ οὐ μή. [p] † δέ.

(e) ἐξ αὐτῶν ἦσαν. BCDL. 1. 102. 124. 157. Mt. q. Basil. Chrys. in Mt. 4 codd. || = ἐξ αὐτῶν. Mt. 2. (f) μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι. BCDL. 1. 12. 102. 157. Ed. Syr. hieros. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. exc. brix. (g) + αἱ. E. 13. 40. 218. (cum cæteris vindobon.) Ev. 6. Alii multi. Ed. pleræque. (etiam St. 3.) Basil. Theophyl. || = BCDL. 1. 6. 42. 46. 102. 157. Alii. Mt. H. c. e. i. n. 10. (h) αἱ οὖν. D. cant. corb. 2. || αἱ γάρ. BCL. 33. Copt. || αἱ δέ. 157. item 1. clar. corb. 1. *sed quinque fatuæ*, Vulg. It. || καὶ αἱ Syr. Syr. p. ms. Æth. || αἱ. Syr. p. Arm. Pers. p. (i) αὐτῶν s. αὑτῶν. BDFHKM. al. multi. Mt. BHV. al. 20. Ed. Basil. || = L. 44. Arm. Vulg. corb. foroj. germ. 1. 2. corb. 1. 2. gat. (k) = BD. gr. L. 1. 102. 124. Syr. Arr. Arr. foroj. clar. Arnob. (l) = C. Ev. 22* Ed. Pers. w. Vulg. Sax. germ. 1. 2. brix. foroj. corb. 2. gat. (m) = BC*DL. 102. Copt. Sahid. Ar. pol. cant. (germ. 1. habet: *est*.) Method. Ephr. Cyr. (n) BCDFGHS. 1. 33. 72. 127. 131. 142* Ev. 6. 36. al. 19. Mt. HV. a. c. 17. Ephr. Basil. Chrys. in Mt. 3 codd. (o) ἀρκέσει. DL. Alii. Mt. B. al. 6. Ed. (p) = ABDGHKS. 61* 127. 131. 142* 235. al. 9. Mt. HV. o. 19. Arm. Vulg. It. exc. corb. 2.

13 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι
14 οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν [q] †.] Ὥσπερ
γὰρ [ἄνθρωπος [r] ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους,
15 καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα [s] αὐτοῦ·″ Καὶ ᾧ
μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν· ἑκάστῳ
16 κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν [t] εὐθέως. Πο-
ρευθεὶς δὲ″ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργάσατο ἐν
αὐτοῖς, καὶ [u] ∾ ἐποίησεν″ ἄλλα πέντε [x] — τάλαντα.″
17 Ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο [y], ἐκέρδησε [z] — καὶ αὐτὸς″ ἄλλα
18 δύο. Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν, [a] ἀπελθὼν″ ὤρυξεν [b] ἐν τῇ
γῇ,″ καὶ [c] ∾ ἀπέκρυψε″ τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.
19 Μετὰ δὲ [d] χρόνον πολὺν″ ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων
20 ἐκείνων, καὶ συναίρει [e] μετ᾽ αὐτῶν λόγον.″ Καὶ προσ-
ελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, προσήνεγκεν ἄλλα

---

[q] † ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. [u] ∾ ἐκέρδησεν.
[c] ∾ ἔκρυψε.

(q) = ABC*D (St. β.) L. 1* 4. 17. 22. 42. 60. 71. 84. 102. 114. 182. Ev. 6* et Barber. 2. Mt. e. 10. (licet scholia textui in utroque adjecta agnoscant.) Syr. utr. Arr. Perss. Syr. hieros. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. Sax. It. Ath. Basil. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Hilar. Aug. (r) + τις M. al. 4. Ev. 32. et plura, ut videtur, Evangelistaria. Mt. BH. c. Ed. Arm. Chrys. in Mt. 4 codd. (s) αὐτῶν. A. αὐτῷ. 49. || = Chrys. in Mt. 5 codd. (t) Εὐθέως πορευθεὶς. B. 1. veron. germ. 1. corb. 1. (sed cant. et foroj. ut rec.) || Εὐθέως δὲ πορευθεὶς. 118. 124. Ev. 26. Mt. m. Syr. hieros. brix. colb. corb. 2. clar. Op. imp. || Πορευθεὶς δὲ εὐθέως. Arm. || = εὐθέως. Ev. 16. Copt. Chrys. in Mt. 5 codd. (u) A**BCD (St. β.) L. 1. 15. 29. 33. 69. 118. 124. 157. 218 (cum 76. 77. 219. 220.) Ev. 16. 22. Mt. c. semel. e. Syr. Arr. Perss. Syr. p. in m. Copt. Æth. Arm. Vulg. Sax. It. || = καὶ ἐποίησεν. 115. 235. Ev. 32. bis. veron. corb. 2. (x) = BL. 1. 33. 50. 102. 124. Syr. Pers. p. Syr. hieros. Copt. Sahid. Arm. Vulg. It. (exc. cant. brix.) Op. imp. (y) + λαβὼν. 235. Vulg. It. Slav. 4. || + τάλαντα λαβὼν. D. Æth. cant. (z) = BC*L. 33. 59. 102. Syr. Arr. Pers. w. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. 4. Vulg. It. (exc. cant. clar.) Basil. Op. imp. (a) = D. (St. β.) 5. 36. 59. It. (exc. brix. clar. foroj.) (b) γῆν. BCL. corb. 1. || = corb. 2. (c) ABCDL. 17. 37. 56. 61. 119. 225. Ev. 16. Ed. || κατέκρυψε. Ev. 62. (d) πολὺν χρόνον. BCDGL. 1. 69. 102. 124. Alii. Mt. o. Orig. (e) λόγον μετ᾽ αὐτῶν. BCDL. 1. 124. Alii. Mt. B. al. 7. Ed.

πέντε τάλαντα, λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι [f] παρέ-
δωκας·" ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα [g] — ἐπ' αὐ-
τοῖς." Ἔφη [h] † αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· [i] εὖ," δοῦλε 21
ἀγαθὲ καὶ πιστέ· [k] ἐπὶ" ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν
σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα [l] — λαβὼν," εἶπε· 22
κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τά-
λαντα ἐκέρδησα [m] — ἐπ' αὐτοῖς." Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος 23
αὐτοῦ· εὖ," δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πι-
στὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν
τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον 24
[n] εἰληφὼς," εἶπε· κύριε, ἔγνων [o] σε," ὅτι [p] σκληρὸς" εἶ ἄν-
θρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν
οὐ διεσκόρπισας· Καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ 25
τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς 26
δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ,
[q] ᾔδεις, ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ
διεσκόρπισα· Ἔδει οὖν σε [r] βαλεῖν" τὸ ἀργύριόν μου 27
τοῖς τραπεζίταις· καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν
σὺν τόκῳ. Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε 28
τῷ ἔχοντι τὰ [s] δέκα" τάλαντα. Τῷ γὰρ ἔχοντι 29

---

h † δὲ.

(f) δέδωκας. 1. Syr. Syr. p. in m. veron. corb. 1. Chrys. in Mt. 5 codd. Ambr. Cassiod. (g) = BDL. 71. 102. 124. Copt. Æth. Arr. Pers. w. Vulg. Sax. It. (D. Vulg. It. mox legerant ἐπεκέρδησα, *superlucratus sum.*) || ἐν αὐτοῖς. EG. al. 16. Mt. B. e. q. Ed. (h) = BCDEKL. 33. 102. 124. 127. 131. al. 19. Mt. B. a. c. d. e. f. bis. 10. al. 7. Syr. Perss. Arm. Vulg. It. *Et ait*, brix. corb. 1. (i) εὖγε. (etiam vs. 23.) A* Vulg. It. exc. cant. Orig. semel. Patr. lat. (k) ἐπεὶ ἐπ'. (etiam vs. 23.) D. Arm. Vulg. It. Patr. lat. (l) = ABCL. 1. 69. 102. 124. al. 4. Mt. z* Syr. utr. || εἰληφὼς, 157. Mt. m. (m) Vide supra not. g. (n) λαβὼν. 2. 59. 76** Ed. (o) = D. 46. Arm. Vulg. It. (exc. brix. clar.) Hilar. Op. imp. (p) αὐστηρὸς. Ed. veron. (q) + εἰ. 127* Ev. 31. 32. al. 4. Mt. B. 10. (r) καταβαλεῖν, 57. 127. Ev. 13. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (s) πέντε. D. cant. *qui quinque duplicavit*, Hilar.

[t] παντὶ″ δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται· [u] ∽ ἀπὸ δὲ
τοῦ″ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ [x] ἔχει,″ ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐ-
30 τοῦ.[y]] Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον [z] ἐκβάλετε″ εἰς τὸ σκότος
τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
31 ὀδόντων. [Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ
δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ [a] † ἄγγελοι μετ᾽ αὐτοῦ, τότε
32 καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, Καὶ [b] συναχθήσεται″
ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ [c] ἀφοριεῖ″ αὐτοὺς
ἀπ᾽ ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ
33 τῶν ἐρίφων. Καὶ στήσει τὰ [d] μὲν″ πρόβατα ἐκ δεξιῶν
34 αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς
τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός
μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν
35 ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· [e] Ἐπείνασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ
μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ

[u] ∽ τοῦ δὲ. [z] ἐκβάλλετε. [a] † ἅγιοι.

(t) = D. 77. Ev. 18. 24. 31, Mt. f. Syr. cant. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. bis, in γ. semel. (u) BDL. 1. 33. 102. 124. Ed. cant. (x) δοκεῖ ἔχειν. E**HL. 10. 17. 33. 61. 69. Ev. 19. 31. 36. al. 27. Mt. a** d. k. m. p* q. x. ψ. 10. 17. Ed. Syr. p. in codd. nonnullis. Slav. Vulg. germ. 1. 2. brix. Mm. foroj. gat. Orig. Theophyl. (Sed in ed. rom. et paris. ut rec.) Scholia vet. ap. Mt. Hier. Ambr. Philastr. Op. imp. (y) + ὁ ἔχων (s. ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων) ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 24* 76. 131. Mt. HV** a. c. d. f. o. q. r. Evangelistaria in fine lectionis. Sed alibi in media lectione omittunt pleraque. || Post ὀδόντων vs. 30 hæc addunt F**G. 13. 69. 106. 118 in m. 124. 125. 220. 235. Ev. 5. 14. 18. 19. al. 9. Mt. p. in marg. (z) ABCLS. 1. 13. 124. 131. 157. 182. 218 (cum cæteris vindobon. exc. 225.) Ev. 2. 26. 27. al. 32. Mt. BV. al. 14. Ed. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. || βάλετε ἔξω. D. 51. *projicite foras*, It. (exc. brix. foroj. corb. 1. germ. 2. gat.) Alii ἐκβάλεται s. ἐμβάλετε s. ἐμβάλλετε (sic germ. 1.) s. βάλετε s. βάλλετε. (a) = BDL. 1. 42. 61. 72. 102. 114. 118. 121. 124. 142* 157. Mt. d. Syr. hieros. Ar. rom. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Sax. It. exc. brix. Orig. Eus. Ath. Cyr. Maximus. Theophanes ceram. Scholia vet. ap. Mt. Cypr. Op. imp. Hilar. Aug. Ambr. Alii. (b) συναχθήσονται. DKL. 13. 33. 124. Ev. 1. 2. 6. al. 44. Mt. B. d. e. al. 9. Ed. Theodoret. (c) ἀφορίσει. L. 1. Ed. (d) = D. Syr. Arr. Perss. Æth. Syr. p. ms. It. (exc. germ. 1. 2. foroj. corb. 2. gat.) (e) Origenes Jesu dictum laudat hoc: διὰ τοὺς ἀσθενοῦντας ἠσθένουν, καὶ διὰ τοὺς πεινῶντας ἐπείνων, καὶ διὰ τοὺς διψῶντας ἐδίψων.

συνηγάγετέ με· Γυμνὸς, καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθέ- 36
νησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ [f] ἤλ-
θετε" πρός με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, 37
λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψα-
μεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν; [g] Πότε δέ σε εἴδο- 38
μεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν, καὶ περιεβάλο-
μεν; Πότε δέ σε εἴδομεν [h] ἀσθενῆ," ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ 39
ἤλθομεν πρός σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐ- 40
τοῖς· [i] ἀμὴν λέγω ὑμῖν," ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων
τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε 41
ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατη-
ραμένοι εἰς τὸ πῦρ [k] τὸ αἰώνιον," [l] ∾ τὸ ἡτοιμασμένον"
τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα γὰρ, 42
καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ
με· Ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνὸς, καὶ 43
οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ
ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀποκριθήσονται [m] † καὶ αὐτοὶ, 44
λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ
ξένον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκο-
νήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν 45
λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων [n] τῶν ἐλα-

---

[l] ∾ ὃ ἡτοίμασεν ὁ πατήρ μου. [m] † αὐτῷ.

(f) ἤλθατε. ABDFL. 2. 124. 157. Ev. 6. Mt. B. (g) Vs. 38=45. 49. 59. 61. (h) ἀσθενοῦντα. BD. 124. Clem. (i)=116. Mt. m. (k)=115. τὸ ἐξώτερον. 40* (l) D. (St. β.) 1. alius. It. (exc. brix. germ. 2. foroj.) Clem. rom. (ap. Iren.) Justin. c. Tryph. Clem. alex. Hippol. Orig. interpr. aliquoties. (sed Orig. gr. bis ut rec.) Tert. (semel ut rec.) Cypr. Iren. Hilar. (semel ut rec.) Auctor. de promiss. Gaudent. Rufin. Paulin. Leo. Salvian. Aug. semel. Avit. vienn. Juv. (m)=ABDEFGKLS. 13. 33. 69. 102. 106. 124. 131. 157. 218 (cum al. 5.) 235. Ev. 1. 2. 5. 6. al. 69. Mt. BHV. al. 20. Ed. Syr. utr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Vulg. ms. It. (exc. brix. corb. 2. Mm. gat.) Constitut. Theophyl. Cypr. Op. imp. (n) + τῶν ἀδελφῶν μου. 72 in m. 124. 157. 235. al. 7. Mt. e. r. x. item E* Chrys. in Mt. 6 codd. ‖ Sed scholia vet. ap. Mt. omitti h. l. monent diserte. ‖ τούτων] *meis*, Auct. de promiss. Aug.

46 χίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι
εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.]
1 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς [o] πάντας″ τοὺς
2 λόγους τούτους, [εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· [p] Οἴδατε,″
ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται· καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.]
3 Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς,″ [q] καὶ οἱ γραμμα-
τεῖς,″ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
4 ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου [r] καϊάφα.″ Καὶ συνεβουλεύ-
σαντο, ἵνα τὸν ἰησοῦν [s] δόλῳ κρατήσωσι″ [t] καὶ ἀποκτείνωσιν.″
5 Ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν
6 τῷ λαῷ. [Τοῦ δὲ ἰησοῦ γενομένου ἐν βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ
7 σίμωνος τοῦ λεπροῦ, Προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ [u] ἀλάβα-
στρον μύρου ἔχουσα″ [x] βαρυτίμου,″ καὶ κατέχεεν ἐπὶ
8 [y] τὴν κεφαλὴν″ αὐτοῦ ἀνακειμένου [z]. Ἰδόντες δὲ οἱ μα-
θηταὶ [a] = αὐτοῦ″ ἠγανάκτησαν, λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώ-
9 λεια αὕτη [b]; [c] Ἠδύνατο″ γὰρ τοῦτο [d] † πραθῆναι πολ-
10 λοῦ, καὶ δοθῆναι [e] + τοῖς″ πτωχοῖς. Γνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς,

---

[s] κρατήσωσι δόλῳ. [d] † τὸ μύρον.

(o) = E. 10. 124* 157. al. 18. Mt. B. d. f. k. m. p. z. ψ. Slav. 5. 6. Pers. p. Vulg. ms. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (p) = D. cant. (q) = AD (St. β.) L. 1. 13. 36. 40. 59. 69. 124. Ev. 32. al. 4. et Barber. 2. Mt. a. Copt. Æth. Ar. pol. Vulg. It. (exc. brix. colb. clar. germ. 2. gat.) (r) καΐφα. D. 64. Vulg. It. (s) AB DEFGHLS. plurimi. Mt. BHV. al. 20. Ed. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. (t) = 36. 40. 61. Mt. 17. || καὶ ἀπολέσωσι. 116. al. 4. Mt. a. (u) ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου. BDL. 13. 69. 192. 124. Arm. Vulg. It. (x) πολυτίμου. AD (St. β.) LM. 114. 157. al. 18. Mt. a. r. z* Syr. p. in m. Slav. (y) τῆς κεφαλῆς BDM. 1. 13. 69. 106. Ev. 2. 18. 20. 28. Mt. B. f. semel. Chrys. in Mt. 5 codd. (z) + αὐτοῦ. D. gr. veron. verc. brix. colb. clar. corb. 2. Mm. Op. imp. Ambr. (a) = BDL. 69. 102. 124. ap. Birch. Mt. c. Copt. Vulg. It. exc. brix. colb. (b) + τοῦ μύρου. 61. 63. 71. 157. Syr. hieros. Arm. veron. verc. (c) ἐδύνατο. L. 72. (d) = ABDL. 1. 42* 61. 72. 102. 114* 118. 157. Mt. e. 10. Syr. utr. Arr. Perss. Æth. Arm. Copt. Vulg. Sax. It. exc. colb. Basil. Basil. sel. Hilar. Ambr. (e) + ADEGKS. 106. 115. 124. 157. 167. 235. Ev. 6. 35. 46. al. 24. Mt. V. c. f. k** p. z. ψ bis. Ed. Chrys. etiam in Mt. 5 codd.

εἶπεν αὐτοῖς· τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον
γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. [f] ∾ Πάντοτε γὰρ τοὺς 11
πτωχοὺς″ ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός 12
μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 13
ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον [g] τοῦτο″ ἐν ὅλῳ τῷ
κόσμῳ, * λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, εἰς [h] μνη-
μόσυνον″ αὐτῆς. Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λε- 14
γόμενος ἰούδας ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, Εἶπε· 15
τί θέλετέ μοι δοῦναι, [i] ∾ κἀγὼ″ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν;
οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα [k] ἀργύρια.″ Καὶ ἀπὸ 16
τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα αὐτὸν παραδῷ [l].]

Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ 17
ἰησοῦ, λέγοντες [m] = αὐτῷ·″ ποῦ θέλεις [n] ἑτοιμάσωμέν″
σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; Ὁ δὲ εἶπεν· ὑπάγετε εἰς τὴν 18
πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ· [o] ὁ διδάσκαλος
λέγει·″ ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν· πρός σε ποιῶ τὸ πάσχα
μετὰ τῶν μαθητῶν μου. Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς 19
συνέταξεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· [p] καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.″
Ὀψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα [q].] 20
Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς 21

---

[f] ∾ τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε. [i] ∾ καὶ ἐγώ.

(f) EFG. 69. 131. 157. 218. (cum al. 7.) 235. Ev. 6. 46. al. 11. Mt. BH. al. 14. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. Amphiloch. || Vs. 11 = 24. 26. 57. (g) = 69. (h) *μαρτύριον*. 5. 125* (i) DEFH. Alii. Mt. V. al. 10. Ed. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (k) *στατῆρας* D. cant. veron. verc. Eus. Orig. intr. (non gr.) *ἀργυρᾶ*. A. *στατῆρας ἀργυρίου*. l. *stateres argenteos*, clar. (l) + *αὐτοῖς*. D. gr. (St. β.) K. ap. Mill. 69. Copt. Arm. Syr. hieros. veron. colb. clar. Eus. (m) = BDKL. 1. 33. 69. 72. 102. 106. 114. al. 7. Mt. a. Syr. p. Copt. Arm. Vulg. It. exc. brix. Chrys. in Mt. 6 codd. (n) *ἑτοιμάσομεν* D. 1. 33. al. 34. Mt. H. a* d. e. f. k. al. 8. Chrys. in Mt. 3 codd. semel, in uno bis. (o) = A. Michael constant. (p) = G. Chrys. (q) + *μαθητῶν*. ALM. al. 4. Mt. e. 10. Verss. (exc. cant.) Chrys. etiam semel in Mt. 5 codd. || + (e Jo. 13, 3—17.) *εἰδὼς ὁ ἰησοῦς* usque ad *ποιῆτε αὐτά*. 225. Sic Evangelistaria.

22 ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Καὶ λυπούμενοι σφόδρα, ἤρ-
ξαντο λέγειν [r] ∾ αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν·″ μήτι ἐγώ εἰμι,
23 κύριε; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ
24 [s] ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα,″ οὗτός με παραδώσει. Ὁ
μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ
αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου παραδίδοται. καλὸν ἦν [t] αὐτῷ,″ εἰ οὐκ ἐγεννήθη
25 ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Ἀποκριθεὶς δὲ ἰούδας, ὁ παραδι-
δοὺς αὐτὸν, εἶπε· μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ·
26 σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ ἰησοῦς [u] τὸν″
ἄρτον, καὶ [x] ∾ εὐλογήσας,″ ἔκλασε καὶ [y] ἐδίδου τοῖς
μαθηταῖς, καὶ″ εἶπε· λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ
27 σῶμά μου. Καὶ λαβὼν [z] τὸ″ ποτήριον, [a] καὶ″ εὐχαρι-
στήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων· [b] πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες·
28 Τοῦτο [c] γάρ″ ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς [d] καινῆς″ δια-
θήκης, τὸ περὶ πολλῶν [e] ἐκχυνόμενον″ εἰς ἄφεσιν ἁμαρ-

---

[r] ∾ εἷς ἕκαστος. [x] ∾ εὐχαριστήσας.

(r) = Orig. ‖ αὐτῷ = D. 33. 44. 69. 102. 124. Mt. f. Copt. Vulg. It. Eus. ‖ αὐτῶν = BCL. 102. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. ‖ ἕκαστος] εἷς ἕκαστος. BCDLM. 13. 61. 68. 96. 124. 157. Ed. Copt. Syr. p. in m. cant. (s) τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ. ABL. 102. 157. Mt. B. o. item D. (St. β.) Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Orig. ‖ τὴν χεῖρα = Clem. Chrys. in Mt. 6 codd. ‖ ἐν τῷ τρυβλίῳ = 106. εἰς τὸ τρυβλίον. Clem. Orig. semel. (t) = Ev. 22. (u) = BCDL. 1. 17. 24. 102. 118. al. 3. Mt. a. f. i. n. γ. 2. Theophyl. (x) AE FHKMS. 1. 11. 13. 17. 61. 69. 72. 106. 108. 115. 118. 124. 127. 131. 142. 209. 218. (cum omnibus vindob. exc. 125**) 235. Ev. 2. 6. 19. 35. 36. al. 66. et Barber. 3. Mt. BHV. c. e. f. i. l. m. n. q. r. x. 10. 17. Ed. Syr. p. Ar. rom. Erp. Basil. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Tit. bostr. Petr. ant. Euthym. Theophyl. Scholia vet. ap. Mt. ‖ εὐλογήσας. BDL. 24. 114. Alii. Mt. a. d. k. z. alii. Syr. p. in m. Verss. ut videtur. ‖ = 44. Michael constant. (y) δοὺς τοῖς μαθηταῖς BDL. 1. 13. 69. 118. cant. (z) = B. 1. 102. al. 4. Mt. B. e. f. g. (a) = CL. 1. 33. 157. al. 4. Mt. z* (b) + λάβετε. Syr. veron. clar. germ. 1. Clem. Orig. Ambr. Epiph. (c) = C** 1. Ev. 35. 46. al. 19. et Barber. 1 Mt. B. c. f. m. i. n. Syr. Ar. pol. Pers. p. Æth. Sahid. Slav. 4. 6. Vulg. ms. verc. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (d) = BL. 102. Sahid. *novi et æterni*, veron. (e) ἐκχυννόμενον. ACD. Alii. *qui effundetur*, Vulg. It. (exc. cant. verc. gat.)

τιῶν. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ [f] τού- 29
του" τοῦ [g] γεννήματος" τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας
ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ
τοῦ πατρός μου.

Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 30
Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθή- 31
σεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ· πα-
τάξω τὸν ποιμένα, καὶ [h] διασκορπισθήσεται" τὰ πρό-
βατα τῆς ποίμνης. Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω 32
ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶ- 33
πεν αὐτῷ· εἰ [i] † πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ
[k] + δὲ" οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. Ἔφη αὐτῷ ὁ ἰη- 34
σοῦς· ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέ-
κτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Λέγει αὐτῷ ὁ πέ- 35
τρος· κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε [l] ∾ ἀπαρ-
νήσομαι." ὁμοίως [m] + δὲ" καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγό- 36
μενον [n] ∾ γεθσημανῆ," καὶ λέγει [o] τοῖς μαθηταῖς·"

---

[i] † καὶ. [l] ∾ ἀπαρνήσωμαι. [n] ∾ γεθσημανεὶ.

(f) = 116. 131. al. 5. Clem. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Cyrill. in scholio codicis Mt. d. (g) γενήματος. ADL. Alii. Mt. BHV. al. 15. *creatura*, cant. veron. verc. colb. corb. 2. clar. (h) διασκορπισθήσονται ACLM. 13. 33. 69. 124. 157. Ev. 3. 36. al. 16. Mt. f. m. r. x. z** Ed. (i) = AB CDEGHLS. 1. 69. 102. 124. 131. 157. Ev. 2. 6. 36. al. 51. Mt. BHV. al. 14. Ed. Copt. cant. veron. verc. colb. corb. 2. (k) + C** GHK. 69. Ev. 2. 6. 35. 36. al. 26. Mt. BH. al. 11. Ed. Copt. clar. ‖ ἀλλ' ἐγὼ. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (l) AG. 69. 76. 77. 106. 127. 235. Ev. 46. al. 29. Mt. HV. c. p. q. 10. al. 5. Ed. Chrys. Theophyl. (m) + AEFG HK. 1. 36. 40. 61. 69. 72. 106. 115. 116. 124. 127. 131. 235. Ev. 2. 3. 6. 35. 46. al. 58. Mt. BHV. al. 19. Ed. Copt. Sahid. Syr. p. ms. Slav. Chrys. Theophyl. (n) ACEFGHKS. Ev. 6. Alii. Mt. x. Ed. Eus. Hier. γεθσαμανεὶ. D. 106. It. exc. corb. 1. germ. 1. 2. Alii aliter. (o) αὐτοῖς. 69. 124. Ev. 32. Mt. γ. Arm. ‖ + αὐτοῦ. ACD. 1. 36. 40. 61. 116. 131. Ev. 36. 46. al. 6. Mt. B. a. d. f. o. x. 10. Ed. Syr. utr. Perss. Copt. Æth. Vulg. It.

καθίσατε [p] αὐτοῦ,″ ἕως [q] οὗ″ ἀπελθὼν [r] προσεύξωμαι″
37 [s] ἐκεῖ.″ Καὶ παραλαβὼν τὸν πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς
38 ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέγει
αὐτοῖς [t] + ὁ Ἰησοῦς·″ περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θα-
39 νάτου· μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. Καὶ
[u] ∾ προελθὼν″ μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, προσ-
ευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ [x] μου,″ εἰ δυνατόν ἐστι, [y] παρ-
ελθέτω″ ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ
40 θέλω, ἀλλ' ὡς σύ.] [z] [Καὶ [a] ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθη-
τὰς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει [b] τῷ
πέτρῳ·″ [c] οὕτως″ οὐκ [d] ἰσχύσατε″ μίαν ὥραν γρηγορῆ-
41 σαι μετ' ἐμοῦ; Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ
εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ
42 σὰρξ ἀσθενής. Πάλιν, ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν, προσηύ-
ξατο, λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο [e] = τὸ

---

[u] ∾ προσελθών.

(p) = C* 61. ὧδε. 33. ἐκεῖ. 225. (q) = CK. 33. 44. 72. 73. Mt. o. 2. Theophyl. || ἂν DL. 1. 69. 157. al. 3. Mt. e. r. Chrys. in Mt. 5 codd. || οὗ ἂν. A. (r) προσεύξομαι. DH. 106. al. 8. Mt. a. c. d. al. 6. Ed. Chrys. in Mt. 3 codd. (s) = Mt. n. Syr. Arm. || ἐκεῖ προσεύξ. BDL. 69. 102. 157. Mt. n. Sahid. Vulg. It. (t) + C**EF GHKS. 61. 64. 71. 73. 108. 114. 116. 127. 131. 142. 157. 235. Ev. 2. 6. 35. 36. 46. al. 49. Mt. BHV. c. e. f. h. i. k. 10. al. 10. Ed. Syr. p. ms. Slav. verc. brix. clar. Theophyl. (u) AC DEFGHLS. 1. 11. 36. 61. 69. 106. 114. 124. 127. 131. 218. (cum vindob. omnibus) 235. Ev. 2. 6. 35. 36. al. 35. et Barber. 4. Mt. BHV. a c. d. e. f* o. r. x. z* 17. Ed. cant. Theophyl. ms. || προελθών. B. Alii Verss. Patr. (x) = L. 1. 218 (cum 76. 108. 123. 219. 220. 224. Ev. 46?) Ev. 28. verc. Orig. novies. Basil. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Cypr. Iren. Hier. Aug. (y) παρελθάτω. ACDFL. 124. (z) + ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος—καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν, (e Luc. 22, 43. 44.) 69. 124. 125. in marg. ap. Tresch. 131. 180. in marg. et Evangelistaria omnia. (a) + ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς. 61. 69. 108. ap. Tresch. 131. Evangelistaria. (b) αὐτοῖς, FKM. 61. 69. 125. al. 6. Mt. r. (c) οὕτως; 115. 116. 124. al. 24. Mt. z. Chrys. (etiam in Mt. codd.) Euthym. || = 1. (d) ἴσχυσας. A. Syr. p. in m. corb. 2. germ. 2. gat. Juv. (e) = ABCL. 1. 33. 42. 71. 72. 102. 106. 114. 235. Sahid. Syr. p. Æth. veron. corb. 2. Orig. bis. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Ambr. || Ante τοῦτο ponunt D. Mt. e. m. Post ἐμοῦ habent 157. Arm. || τοῦτο = Mt. V. r.

ποτήριον" παρελθεῖν [f]= ἀπ' ἐμοῦ," ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω,
γενηθήτω τὸ θέλημά σου. Καὶ ἐλθὼν [g]∾ εὑρίσκει αὐ- 43
τοὺς πάλιν" καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ
βεβαρημένοι[h]. Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, ἀπελθὼν [i] πάλιν," 44
προσηύξατο [k]— ἐκ τρίτου," τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών[l].
Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς [m] αὐτοῦ," καὶ λέγει 45
αὐτοῖς· καθεύδετε [n] τὸ" λοιπὸν, καὶ [o] ἀναπαύεσθε·"
ἰδοὺ[p], ἤγγικεν ἡ ὥρα, [q] καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου" παρα-
δίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· 46
ἰδοὺ, [r] ἤγγικεν" ὁ παραδιδούς με.

Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, ἰούδας, εἷς τῶν δώ- 47
δεκα, ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαι-
ρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ
λαοῦ. Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, 48
λέγων· ὃν [s] ἂν" φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν.
Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ ἰησοῦ, εἶπε· χαῖρε ῥαββί. καὶ 49
κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἑταῖρε, 50
ἐφ' [t] ὃ" πάρει; τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας

---

[g] ∾ πάλιν * εὗρεν αὐτοὺς. [t] ∾ ᾧ.

(f) = BDL. 1. 53. 102. Syr. Æth. Sahid. Vulg. It. (exc. brix. corb. 2.) Orig. bis. Hilar. semel. Ambr. (g) CDL. 1. 33. 124. 157. Alii. Syr. Perss. Arr. Æth. Syr. p. in m. Copt. Sahid. Arm. Vulg. It. || εὑρίσκει] εὗρεν. ACDKL. 1. 33. 69. 106. 124. 157. Ev. 35. al. 30. Mt. a. d. 10. al. 5. Chrys. in Mt. 6 codd. (h) + ἀπὸ ὕπνου. 14. item alius. veron. verc. germ. 1. Mm. gat. (i) = 1. 57. 69. 114. 118. 124. Ev. 22. 36. Slav. 4. verc. foroj. || Ante ἀπελθὼν ponunt BCDL. 102. Ev. 32. Vulg. cant. veron. corb. 1. colb. germ. clar. gat. || Post προσηύξατο habent A. 157. Alii. Ed. Syr. p. (k) = ADK. 1. 157. cant. veron. verc. || πάλιν. 114. ἐκ τρίτου πάλιν. Arm. (l) + πάλιν. BL. 124. al. 2. Copt. item verc. (m) = ABKL. I. 69. 102. 114. 124. 157. 235. al. 3. Mt. e. 10. χ. Ar. Syr. p. Sahid. Arm. (n) = BCL. 2. 102. Ath. (o) ἀναπαύεσθε; 44. Alii. (p) + γάρ. BE. Mt. B. e. Ed. Arm. Sahid. (q) τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ. L. (r) = 35. al. 6. Mt. k. p* z. (s) ἐάν. AEGH. 124. Alii. Mt. HV. al. 9. (t) ABCDEFGHLS. Ev. 2. 6. 35. 46. al. 24. et Barber. 2. Mt. BHV. c. z. Ed. Slav. Chrys. Epiph.

51 ἐπὶ τὸν ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ, εἷς
τῶν μετὰ ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μά-
χαιραν αὐτοῦ· καὶ [u] πατάξας" τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιε-
52 ρέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον [x]. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἰη-
σοῦς· ἀπόστρεψόν [y] σου" τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον
αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν [z] μαχαίρᾳ"
53 [a] ∞ ἀπολοῦνται." Ἢ [b] δοκεῖς," ὅτι οὐ δύναμαι [c] ἄρτι"
παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλεί-
54 ους ἢ δώδεκα [d] λεγεῶνας ἀγγέλων;" Πῶς οὖν πληρω-
55 θῶσιν αἱ γραφαί; ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι. Ἐν ἐκείνῃ
τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ λῃστὴν [e] ἐξήλ-
θετε" μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, συλλαβεῖν με." καθ'
ἡμέραν [g] — πρὸς ὑμᾶς" ἐκαθεζόμην [h] — διδάσκων" ἐν
56 τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. Τοῦτο δὲ ὅλον γέ-
γονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ
μαθηταὶ [i] πάντες," ἀφέντες αὐτὸν, ἔφυγον.

57 Οἱ δὲ [κρατήσαντες τὸν ἰησοῦν, ἀπήγαγον πρὸς καϊ-

---

[a] ∞ ἀποθανοῦνται.

(u) κρατήσας. 56. 58. (x) + τὸ δεξιὸν. 44. Copt. Ar. germ. 2. (y) = 33. 115. al. 8. Mt. a. r. Syr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. || Post μάχαιραν ponunt DL. 1. 69. 102. 118. 124. Mt. k. Orig. Basil. Cyr. (z) μαχαίρῃ. ABC**L. 124. (a) FHK MS. 11. 17. 40. 61. 69. 106. 108. 115. 116. 127. 131. 161. 218 (cum cæteris vindob. exc. 124.) 235. Ev. 2. 3. 4. 35. 36. al. 74. Mt. BHV. a. c. d. f. k. l. p. q. 10. al. 10. Ed. Syr. utr. Perss. Æth. Orig. ms. Basil. Cyr. Chrys. (habet utrumque, etiam in Mt. codd.) Theophanes. Theophyl. Euthym. Aug. Pacian. (b) δοκεῖ σοι. C* 1. 118. 161. 235. Syr. p. in m. Orig. (c) Ponitur post μοι in BL. Syr. utr. Perss. Copt. Sahid. Arm. Vulg. germ. 1. corb. foroj. Cyr. Chrys. Hier. || = Mt. 10. 17. Arr. Æth. brix. (d) λεγεώνων ἀγγέλους. K. 42. 72. 114. λεγεώνων ἀγγέλων. L. (omisso antea ἢ) item AC. *millia legiones angelorum*, veron. brix. foroj. colb. germ. 1. corb. 2. clar. Hilar. Leo. (e) ἐξήλθατε. ABCEFL. 124. Ev. 6. 22. Alii. ἤλθατε. D. It. exc. corb. 1. germ. 1. brix. (f) με; 116. (St. π.) Alii. Copt. (g) = BL. 102. Copt. Cyr. || In A. extat post ἐκαθεζ. (h) = 1 Cyr. || In aliis (uti et ἐν τῷ ἱερῷ) locum mutat. (i) = Ev. 22. Copt.

ἄφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσ-
βύτεροι συνήχθησαν. Ὁ δὲ πέτρος ἠκολούθει [k] αὐτῷ″ 58
[l] ἀπὸ″ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως. καὶ εἰσ-
ελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος.
Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς [m] = καὶ οἱ πρεσβύτεροι″ καὶ τὸ συν- 59
έδριον [n] ὅλον″ ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ ἰησοῦ,
ὅπως [o] ∽ αὐτὸν θανατώσωσι.″ [p] Καὶ οὐχ εὗρον,″ 60
[q] † — πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων †″. ὕστε-
ρον δὲ προσελθόντες δύο [r] ψευδομάρτυρες,″ Εἶπον· οὗ- 61
τος ἔφη· δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ
διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι [s] — αὐτόν.″ Καὶ ἀνα- 62
στὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀποκρίνῃ; τί οὗ-
τοί σου καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ 63

---

[o] ∽ θανατώσωσιν αὐτόν. [q] † καί: πολλῶν ψευδ. προσελθόντων † οὐχ εὗρον.

(k) = 33. 61. Ev. 18. Mt. f. Syr. p. ms. germ. 2. (l) = CFL. 1. al. 11. Mt. a. m. o. z* 17. (m) = BDL. 69. 102. 157. Copt. Sahid. Arm. Slav. Vulg. It. exc. brix. Orig. bis. Cyr. (n) = Ev. 28. Orig. bis. ‖ In aliis ante τὸ συνέδριον ponitur. (o) AEFGHMS. 11. 72. 106. 131. 218 (cum cæteris vindob. exc. 124.) 235. Alii. Mt. BHV. al. 17. Ed. cant. Orig. bis. (p) = 3. 9. 220. colb. (q) καὶ πολλῶν ψευδομαρτ. προσελθ. οὐχ εὗρον = 24* 36. 39. 180. 198. Ev. 28* alius. Mt. χ. ‖ πολλῶν ψευδομαρτ. προσελθόντων jungunt antecedenti καὶ οὐχ εὗρον, omisso καὶ et posteriori οὐχ εὗρον BC*L. 1. 51. 102. 118. 124. 209. Ev. 23* Copt. Arm. Pers. w. Vulg. veron. corb. 1. germ. 1. 2. Mm. gat. foroj. Orig. bis. Cyr. Præter hos οὐχ εὗρον posterius omittunt, licet καὶ retineant, Syr. Arr. Pers. p. Syr. hieros. Sahid. Slav. 3. ‖ πολλῶν προσελθ. ψευδομαρτ. ABL. 102. 124. Syr. hieros. Orig. bis. προσελθ. πολλ. ψευδομαρτ. 1. 118. 209. ‖ ψευδομαρτ.] μαρτύρων. K. ‖ τὸ ἑξῆς. καὶ πολλοὶ προσῆλθον ψευδομάρτυρες, καὶ οὐχ εὗρον, τὸ ἑξῆς. D. *sequentia. Et multi accesserunt falsi testes, et non invenerunt rei sequentia*, (forte legendum: *reum, sequentia.*) cant. ‖ οὐχ εὗρον prius] *non invenerunt exitum*, corb. 2. *non inv. exitum rei*, clar. ‖ οὐχ εὗρον posterius] *non inv. culpam*, brix. *non inv. quicquam in eo* s. *in eum*, colb. corb. 2. clar. *non inv. exitum rei*, verc. (r) = BL. 1. 102. 118. 124. 209. Syr. Arr. Pers. p. Syr. hieros. Copt. Sahid. Æth. Orig. semel. (s) = B. 1. 69. 102. Arm. Orig. bis. ‖ Ante οἰκοδ. ponunt CL. Orig. semel. ‖ *aliud*, colb.

[t] ἀποκριθεὶς" ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· [u] ἐξορκίζω" σε
κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ
64 χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· σὺ εἶ-
πας [x]. πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι * ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρ-
65 χόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς
διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων· [y] — ὅτι" ἐβλασφή-
μησε· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε, νῦν ἠκού-
66 σατε τὴν βλασφημίαν [z] — αὐτοῦ." Τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ
67 δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· ἔνοχος θανάτου ἐστί. Τότε ἐνέ-
πτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν·
68 οἱ δὲ ἐῤῥάπισαν, Λέγοντες· προφήτευσον ἡμῖν χριστὲ,
τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;
69 Ὁ δὲ πέτρος [a] ἔξω" ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσ-
ῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα· καὶ σὺ ἦσθα μετὰ
70 ἰησοῦ τοῦ [b] γαλιλαίου." Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν
[c] ÷ αὐτῶν" [d] πάντων," λέγων· οὐκ οἶδα τί λέγεις [e].
71 [f] Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν" εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν [g] αὐτὸν"
ἄλλη [h], καὶ λέγει [i] ∾ τοῖς ἐκεῖ· καὶ" οὗτος ἦν μετὰ

---

[i] ∾ αὐτοῖς· ἐκεῖ καὶ.

(t) = BL. 1. 69. 102. Copt. Sahid, Vulg. corb. foroj. germ. 1. 2. Mm. Orig. (u) ὁρκίζω. DL. 69. 72. 124. al. 5. Cyr. (x) + ὅτι ἐγώ εἰμι. Ev. 22. (y) = BC**DL. 102. Arm. Vulg. It. Orig. Chrys. etiam in Mt, 6 codd, Cyr. (z) = BDL. 102. Copt. Sahid. Vulg. verc. corb. foroj. colb, germ. 1. clar. (a) = Mt. B. semel. Post ἐκάθητο ponunt BDL. 1. 102. 124. 157. Post αὐλῇ Chrys. in Mt. 6 codd. ‖ ἔξωθεν. 13. (b) ναζωραίου. C. Mt. e. z* Syr. Pers. p. (c) + αὐτῶν. AC*FHKMS. 1. 17. 61. 71. 72. 73. 77, 106. 108. 115. 124. 127. 142, 209. 235. Ev. 2. 6. 35. 36. 46. al, 67, Mt. B. semel. H. bis. V. m. r. al. 16. Ed. Slav. 6. Pers. w. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. (d) = K. 17. 71. 73. Ev. 22. Mt. m. r. Theophyl. (e) + οὐδὲ ἐπίσταμαι. D. Syr. hieros. verc. veron. Mm. (f) ἐξελθόντος δὲ αὐτοῦ. D. Ev. 17. Vulg. corb. brix. foroj. colb. corb. 2. clar. Mm. gat. ‖ = αὐτὸν. BL. 13. 37. 102. 116. Ev. 7. Mt. a. γ. (g) = 1. Ev. 31. (h) + παιδίσκη. D. Vulg. veron. verc. colb. corb. 2. clar. Mm. gat. + γυνή τις Arm. (i) ACE*FL. 10. 11. 17. 36. 40. 69. 115. 116. 118. 124. 127. 131. 142. 209. 218. (ap. Birch.) Ev. 2. 3. 6. 19. 35. 36. 46. al. 76. Mt. B.

ἰησοῦ τοῦ ναζωραίου. Καὶ *πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ὅρκου·* 72
ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Μετὰ *μικρὸν δὲ προσελ-* 73
θόντες οἱ ἑστῶτες, εἶπον τῷ πέτρῳ· ἀληθῶς [k] *καὶ σὺ" ἐξ*
αὐτῶν εἶ· [l]*καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ."* Τότε 74
ἤρξατο [m] *καταθεματίζειν" καὶ ὀμνύειν· ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄν-*
θρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε. Καὶ *ἐμνήσθη ὁ* 75
πέτρος τοῦ ῥήματος [n]*=τοῦ" ἰησοῦ, εἰρηκότος* [o]*—αὐ-*
τῷ·" ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. καὶ
ἐξελθὼν ἔξω, ἔκλαυσε πικρῶς.]

Πρωΐας *δὲ γενομένης, [συμβούλιον* [p]*ἔλαβον" πάντες* 1
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι [q]*τοῦ λαοῦ" κατὰ τοῦ*
ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ *δήσαντες αὐτὸν* 2
ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν [r] *αὐτὸν"* [s]*ποντίῳ" πιλάτῳ*
τῷ ἡγεμόνι.] Τότε *[ἰδὼν ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν,* 3
ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς [t]*ἀπέστρεψε" τὰ τριά-*
κοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ [u]*τοῖς" πρεσβυτέ-*
ροις, Λέγων· *ἥμαρτον, παραδοὺς αἷμα* [x] ∾ *ἀθῷον." οἱ* 4
δὲ εἶπον· τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ [y] ∾ *ὄψει."* Καὶ *ῥίψας τὰ* 5

---

[m] *καταναθεματίζειν.* [x] ∾ δίκαιον. [y] ∾ ὄψῃ.

---

bis. H. bis. V. al. 19. Syr. ut videtur. Slav. 2. 3. edd. Goth. || αὐτοῖς ἐκεῖ· καὶ. 161. 234. 235. Ev. 44. αὐτοῖς ἐκείνη· καὶ. 157. αὐτοῖς· ἐκεῖ δὲ. 77. 220. ἐκεῖ καὶ. Mt. x. Chrys. in Mt. 6 codd. Theophyl. αὐτοῖς· καὶ. Pers. p. τοῖς ἐκεῖ. D. 102. Sahid. (k) = D. 1. (l) = L. Ev. 32. || καὶ γὰρ + γαλιλαῖος εἶ, καὶ: ἡ λαλιὰ etc. C. Syr. p. cum ast. || δῆλόν σε ποιεῖ] ὁμοιάζει. D. veron. verc. clar. colb. corb. 2. (m) AB CD (St. π.) EFGHKLMS. Ev. 2. 3. 4. 6. 36. 46. al. 109. Mt. B. bis. H. bis. V. al. 20. Ed. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. (n) = AB CDF. 10. 36. 40. 72. 106. al. 16. Mt. B. bis. H. bis. a. 10. al. 13. Ed. (o) = BDL. 33. 57. 61. 102. Arm. Vulg. corb. 1. 2. foroj. colb. clar. germ. 1. 2. gat. Chrys. in Mt. 6 codd. (p) ἐποίησαν. D. (St. β.) verc. brix. colb. gat. (q) = 10. al. 4. Mt. 10. al. 4. (r) = CL. Ev. 31. Mt. q. Syr. p. cum obel. Vulg. It. Orig. (s) = BL. 102. Syr. Ar. Copt. Sahid. Orig. (t) ἔστρεψε. BL. 102. Orig. ter. || ἀπέῤῥιψε. 56. 58. *misit*, cant. (u) = CL. 102. al. 3. Mt. H. bis. a. d. ω. 10. Orig. ter. Eus. (x) B. in marg** L. (Hiat. D. gr.) Syr. Sahid. Arm. Vulg. It. Orig. quater. (semel ut rec.) Cypr. Lucif. Ambr. Leo. Auctor de promiss. (y) ABCFGHL MS. 13. 69. 124. Ev. 6. 36. al. 5. Mt. B. bis. V. al. 3. Ed. Syr. p. in m. græce. Orig. Cyr. hieros.

ἀργύρια [z] ἐν τῷ ναῷ,″ ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγ-
6 ξατο. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς, λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶπον·
οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν [a] κορβανᾶν,″ ἐπεὶ τιμὴ
7 αἵματός ἐστι. Συμβούλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν ἐξ
αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις.
8 [b] Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος [c] ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς
9 σήμερον. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ [d] ἱερεμίου″ τοῦ
προφήτου, λέγοντος· καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια,
τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο * ἀπὸ υἱῶν ἰσ-
10 ραήλ, Καὶ [e] ἔδωκαν″ αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κερα-
11 μέως· καθὰ συνέταξέ μοι κύριος. Ὁ δὲ ἰησοῦς [f] ἔστη″
ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν,
λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ὁ δὲ [g] ἰησοῦς″
12 ἔφη αὐτῷ· σὺ λέγεις. Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν
ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρί-
13 νατο. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ πιλάτος· οὐκ ἀκούεις πόσα
14 σου καταμαρτυροῦσι; Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ [h] πρὸς
οὐδὲ″ ἓν ῥῆμα· ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.
15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν [i] ἕνα τῷ ὄχλῳ
16 δέσμιον,″ ὃν ἤθελον. [k] Εἶχον″ δὲ τότε δέσμιον ἐπί-

(z) εἰς τὸν ναόν. BL, 33, 99, 124, Orig. ed. Eus. Chrys. in Mt. 5 codd, (a) κορβονᾶν s. κορβωνᾶν EM. Alii plures. Mt. H. et alii. Ed. Chrys. Cyr. hieros. κορβᾶν. B. Alii aliter. (b) Vs. 8.=58. (c) + *Haceldama* s. *Acheldemach, hoc est*, Vulg. It, exc. brix. (d) = 33. 157. Syr. Pers. p. Versio neogræca. Codd. quidam ap. Aug. veron. verc. Codex lat. ap. Luc. brug. ‖ ζαχαρίου. 22. Syr. p. in m. Exemplar arab. ap. Beng. Origenes sic legendum esse suspicabatur, quam conjecturam Eusebius repetiit. ‖ Receptam in codd. invenerunt Orig. Eus. Hier. et (in antiquioribus græcis) Aug. Eandem habent. Arr. Pers. w. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. Sax. It. (e) ἔδωκα. Ev. 24. 31. Syr. utr. ἔβαλον. 69. (f) ἐστάθη. BCL. 1. Orig. ed. (g) = L. 59. Mt. d. x. (h) = D. Arm. Sahid. tolet. It. (exc. foroj. clar.) (i) τῷ ὄχλῳ ἕνα δέσμιον. M. 69. 76. 124. 235. Ev. 6. 32. semel. 44. Mt. B. semel. H. semel. c. bis. d. m. q. ψ. Arm. Vulg. It. ‖ ἕνα δέσμιον τῷ ὄχλῳ D. Ed. cant. (k) εἶχε. Mt. f. Vulg. corb. 1. foroj. germ. 1.

σημον, λεγόμενον [l] βαραββᾶν [m]. Συνηγμένων οὖν αὐ- 17
τῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ πιλάτος· τίνα θέλετε [n] ἀπολύσω
ὑμῖν; [o] βαραββᾶν, ἢ ἰησοῦν, τὸν λεγόμενον χριστόν;
Ἤδει γὰρ, ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. Καθη- 18 19
μένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ
γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα· μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ·
πολλὰ γὰρ ἔπαθον [p] σήμερον" κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.
Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, 20
ἵνα αἰτήσωνται τὸν βαραββᾶν, τὸν δὲ ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα θέλετε ἀπὸ 21
τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον· βαραββᾶν Λέγει 22
αὐτοῖς ὁ πιλάτος· τί οὖν [q] ποιήσω" ἰησοῦν, τὸν λεγό-
μενον χριστόν; λέγουσιν [r] = αὐτῷ" πάντες· σταυρω-
θήτω. Ὁ δὲ [s] ἡγεμὼν" ἔφη· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; 23
οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, [t] λέγοντες" σταυρωθήτω. Ἰδὼν 24
δὲ ὁ πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος
γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι
τοῦ ὄχλου, λέγων· ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος [u] τοῦ
δικαίου" τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ 25

(l) + ἰησοῦν. 1* 118. 209* Arm. Syr. hieros. Vetusta exemplaria in scholio (mox Anastasio episc. antioch. mox Chrysostomo adscripto, mox anepigrapho) codicum S. 41. 108. 129. 137. 138. 143. 146. 181. 186. 195. 197. 199. 210. 221. 222. et codicum Mt. a. d. e. 10. Codices quidam ap Orig. interpr. (m) + ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλακήν. 124. item 13. Syr. p. ms. in m. (n) + τῶν δύο s. ἀπὸ τῶν δύο. 13. Mt. B. semel. Arm. Syr. hieros. Slav. ed. verc. Orig. Scholia vet. Item post ὑμῖν 1* 118. 209. (o) + ἰησοῦν. Iidem qui nota l. (p) = 44. 235. Ev. 32. Post ὄναρ ponunt Mt. BH. || νυκτὸς. Copt. Evang. Nicodemi. (q) ποιήσωμεν D. 59. veron. verc. colb. clar. corb. 2. Mm. *faciem*, cant. (r) = ABDK. 1. 33. 42. 69. 72. 102. 157. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Sahid. Arm. Vulg. It. exc. brix. (s) = B. 69. 102. Arm. Sahid. Chrys. in Mt. 5 codd. || πιλάτος. Syr. Mm. (t) = K. 1 42. 71. 127. Ev. 7. 17. Mt. B. bis. r. Sahid. veron. verc. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (u) = BD. 102. cant. veron. verc. Mm. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. Post τούτου ponit A. || τοῦ ἀνθρώπου. Sahid.

λαὸς, εἶπε· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα
26 ἡμῶν. Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν βαραββᾶν, τὸν δὲ
27 ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν [x], ἵνα σταυρωθῇ. Τότε
[οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν ἰησοῦν
εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν.
28 Καὶ [y] ἐκδύσαντες" αὐτὸν [z], [a] περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα
29 κοκκίνην." Καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, [b] ἐπ-
έθηκαν" ἐπὶ [c] τὴν κεφαλὴν" αὐτοῦ καὶ κάλαμον [d] ∾ ἐπὶ
τὴν δεξιὰν" αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ,
[e] ἐνέπαιζον" [f] αὐτῷ," λέγοντες· χαῖρε [g] ὁ βασιλεὺς" τῶν
30 ἰουδαίων. Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον τὸν κά-
31 λαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ὅτε
ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέ-
δυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς
τὸ σταυρῶσαι.

32 Ἐξερχόμενοι δὲ, εὗρον ἄνθρωπον κυρηναῖον [h], ὀνόματι
σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐ-
33 τοῦ.] Καὶ [ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον [i] γολγοθᾶ,"

---

[d] ∾ ἐν τῇ δεξιᾷ.

(x) + αὐτοῖς. DFL. 1. Ev. 23. Mt. c. k. o. Ed. Vulg. It. exc. veron. ‖ + αὐτὸν. 57. αὐτὸν αὐτοῖς. Syr. hieros. (y) ἐνδύσαντες BD. 157. cant. veron. verc. colb. corb. 2. item, omisso περιέθηκαν αὐτῷ, Chrys. in Mt. 3 codd. (z) + τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. 33. Mt. e. Syr. p. in m. luxov. ‖ + ἱμάτιον πορφυροῦν καὶ. D. 157. cant. veron. verc. brix. colb. corb. 2. clar. gat. Mm. luxov. Hilar. Juv. (a) χλαμύδα (καὶ χλαμύδαν D.) κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ. B DL. 69. 102. 124. Mt. c. Vulg. It. Eus. (b) ἔθηκαν. K. 1. 69. 124. 157. 229* 235. al. 5. ‖ περιέθηκαν. B. 131. Ev. 32. Mt. 6. (c) τῆς κεφαλῆς. BL. 69. 124. Mt. c. (d) ABD (St. β.) L. 1. 69. 124. 209. Mt. B. bis. c. 2. γ. Syr. Syr. p. in m. Syr. hieros. Vulg. cant. verc. corb. colb. Chrys. ms. (e) ἐνέπαιξαν. BDL. 56. 58. (f) αὐτὸν. Ev. 26. 32. 33. al. 3. Mt. B. bis. c. 6. 17. ‖ =7. Arm. Syr. p. ms. foroj. germ. 1. 2. corb. 1. Mm. gat. tolet. emmer. (g) βασιλεῦ. BD. 1. 102. 161. (sed rec. in marg.) al. 4. (h) + εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. D. Sax. cant. veron. verc. colb. clar. corb. 2. gat. Mm. germ. 2. luxov. harl. (i) γολγοθᾶν. Mt. H. alii. γολγαλθᾶν. 116. Alii aliter.

[k] ᾧ" ἐστι [l] — λεγόμενος" κρανίου τόπος, Ἔδωκαν αὐ- 34
τῷ [m] πιεῖν" [n] ∾ ὄξος" μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ
γευσάμενος, οὐκ [o] ἤθελε" πιεῖν. Σταυρώσαντες δὲ αὐ- 35
τον, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, [p] βάλλοντες" κλῆ-
ρον [q] †. Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. Καὶ ἐπέ- 36 37
θηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γε-
γραμμένην· οὗτός ἐστιν [r] Ἰησοῦς" ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου-
δαίων. Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί· εἷς ἐκ 38
δεξιῶν, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. Οἱ δὲ παραπορευόμενοι 39
ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν,
Καὶ λέγοντες· [s] ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέ- 40

---

[k] ὅς. [n] ∾ οἶνον. [q] † ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου· διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.

(k) DGHL. 1. 11. 17. 36. 40. 61. 106. 115. 116. 118. 218 (cum aliis) 235. Ev. 2. 6. 36. Alii multi. Mt. B. bis. H. bis. al. 14. Ed. Vulg. It. (l) = D. 124. ap. Birch. al. 5. Mt. r. Copt. Sahid. Arm. Vulg. It. exc. corb. 1. Auctor de promiss. Post τόπος ponunt BL. 1. 102. 157. Ath. || λεγόμενον. 115. 116. 167. 182. al. 13. Mt. k. i. p. p. al. 4. || μεθερμηνευόμενον. 17. 61. Ev. 2. 36. 40. 44. al. 13. Mt. c. semel. f. semel. Ed. Versiones, ut videtur, Syr. Arr. Perss. Æth. μεθερμηνευόμενος. Mt. B. bis. || καλούμενος. 235. (m) = L. Copt. Arm. (n) BD (St. β.) KL. 1. 33. 69. 73. 114. 209. 222. Mt. 10. Copt. Sahid. Arm. Æth. Syr. p. in m. Vulg. It. (exc. brix. colb. clar.) Ath. Hilar. Juv. Scholia vet. ap. Mt. (o) ἠθέλησε. BDL. 1. 33. 69. 124. Mt. c. Chrys. (p) βαλόντες. AD. 1. al. 16. Mt. 1. al. 2. Ed. (q) = ABD (St. π.) EFGHKLMSU. 10. 11. 36. 40. 59. 64. 71. 72. 73. 76. 77. 102. 106. 108. 114. 115. 116. 126. 127. 131. 142. 157. 167. 208. 218. 235. Ev. 2. 3. 6. 18. 19. 36. 40. 44. 45. al. 89. et Barber. 7. Mt. B. bis. H. bis. V. al. 21. (Hiant C. 13. pluresve. Habent, ut videtur, 1. 33. Habent 17. 61. 69. 118. 124. Mt. ω.) Ed. Syr. in codd. et edd. nonnullis. (Syr. p. in m. testatur, hæc abesse a Syra priori et a duobus s. tribus exemplaribus græcis.) Ar. pol. et ms. kirst. Pers. p. Copt. Sahid. Æth. Slav. ms. omnes et edd. plurimæ. Vulg. ms. multi et ed. Sixtin. cant. corb. 1. 2. germ. 1. brix. foroj. tolet* emmer. Chrys. Tit. bostr. Euthym. Theophyl. Orig. int. Hilar. Aug. Juv. (r) = 40* 61. 72. 118. 218 (cum 3. 77. 108. 123. 219. 220. Ev. 45.) Ev. 6. 36. al. 16. Mt. B. semel. al. 7. Ar. pol. Copt. Slav. 4. 5. 6. veron. verc. corb. 1. Mm. gat. Eus. Theophyl. (s) + οὐά. D (οὐαὶ St. β.) M. 225. Ev. 7. Mt. e. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. cant. veron. verc. colb. clar. corb. 2. germ. 2. Eus. Ambr. Hier. Cassiod.

ραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ,
41 [t] κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως [u] δὲ καὶ" οἱ ἀρχι-
ερεῖς, ἐμπαίζοντες, μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσ-
42 βυτέρων [x], ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται
[y] σῶσαι·" [z] — εἰ" βασιλεὺς ἰσραήλ ἐστι, καταβάτω νῦν
43 ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν [a] + ἐπ' αὐτῷ." [b] Πέ-
ποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν· ῥυσάσθω [c] νῦν" αὐτὸν, εἰ θέλει αὐ-
44 τόν. εἶπε γάρ· ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. [d] Τὸ δ' αὐτὸ καὶ
οἱ λῃσταὶ, οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ, ὠνείδιζον [e] αὐτόν."
45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν,
46 ἕως ὥρας ἐννάτης. Περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεβόησεν
ὁ ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων· [f] ἠλὶ, ἠλὶ," [g] λαμὰ"
[h] σαβαχθανί;" τοῦτ' ἔστι· θεέ μου, θεέ μου, ἱνατί με
47 ἐγκατέλιπες; Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων, ἀκούσαντες,
48 ἔλεγον· ὅτι ἠλίαν φωνεῖ οὗτος. Καὶ εὐθέως δραμὼν

---

[e] αὐτῷ.

(t) + καὶ. AD. Ev. 7. 18. Syr. cant. veron. verc. colb. clar. Cyr. (u) = AL. 71. 114. veron. foroj. || = δὲ. K. 1. 69. 72. 102. Ev. 7. Mt. f. bis. r. Ed. Syr. Copt. Vulg. cant. verc. brix. colb. clar. corb. 2. gat. (x) + καὶ φαρισαίων. (St. π.) EFKMS. 10. 36. 40. 61. 72. 77. 106. 108. 114. 115. 116. 127. 131. 157. 218. (cum al. 6.) Ev. 2. 6. 18. 19. 40. al. 68. Mt. B. semel. H. bis. V. al. 21. Ed. Syr. Arr. Pers. p. Syr. p. (sed cod. oxon. omittit) Slav. brix. Theophyl. || Omisso πρεσβυτέρων habent φαρισαίων D. 64. Ev. 2. 36. al. 4. Mt. B. semel. cant. veron. verc. colb. clar. corb. 2. gat. Cassiod. (y) σῶσαι; 115. al. 14. (z) = BDL. 33. ap. Mill. 102. Sahid. cant. (a) + ἐπ' (St. π.) EFGHKMS. 17. 36. 40. 61. 72. 113. 114. 115. 116. 127. 131. 235. Ev. 2. 3. 6. 18. 19. 36. 45. al. 68. Mt. B. bis. H. bis. V. al. 18. Ed. (Syr. utr. Pers. p. Arr.) Theophyl. || + ἐπ': αὐτὸν. BL. 42. 46. Mt. e. m. Cyr. || εἰς αὐτὸν. 52. al. 2. (b) + εἰ. D. 1. 118. Arm. Sahid. cant. veron. verc. clar. Eus. (c) = AEH. 40. 69. 72. 77. ap. Tresch. 108. 113. 114. 116. 127. 157. Ev. 2. 6. 18. 36. 40. al. 28. Mt. B. bis. e. 10. al. 5. Copt. corb. 2. (d) Vs. 44. = Evangelistaria nonnulla, partim semel, partim bis. (e) ABDEHK LMS. 1. 33. 124. 157. 235. Ev. 2. 6. 40. 45. al. 75. Mt. B. H. bis. V. al. 18. Ed. Theophyl. Antioch. (f) ἠλεὶ, ἠλεὶ. D. Ed. Goth. ἐλώει. B. Copt. harl. Alii aliter. (g) λιμὰ s. λειμὰ s. λημὰ. ABEFHKS. (St. β.) Alii multi. Ed. brix. λεμὰ. L. Alii. verc. corb. foroj. harl. emmer. (h) ζαφθανεὶ. D* cant. veron. verc. foroj** clar. emmer. Sax. Alii aliter,

εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ
περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν. Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλε- 49
γον· ἄφες· ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται ἠλίας σώσων αὐτόν.
[i] Ὁ δὲ ἰησοῦς [k] πάλιν" κράξας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε 50
τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδοὺ, [l] τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ 51
ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω·" καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη,
καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, Καὶ τὰ μνημεῖα [m] ἀνε- 52
ῴχθησαν," καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων
[n] ἠγέρθη·" Καὶ ἐξελθόντες [o] ἐκ τῶν μνημείων," * [p] μετὰ 53
τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ" εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ
ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' 54
αὐτοῦ τηροῦντες τὸν ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ
γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες· ἀληθῶς θεοῦ
υἱὸς ἦν οὗτος.] Ἦσαν δὲ [q] ἐκεῖ" γυναῖκες πολλαὶ, ἀπὸ 55
μακρόθεν θεωροῦσαι· αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ ἰησοῦ ἀπὸ
τῆς γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ. Ἐν αἷς ἦν μαρία 56
ἡ μαγδαληνὴ, καὶ μαρία ἡ τοῦ ἰακώβου καὶ [r] ἰωσῆ"
μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν ζεβεδαίου.]

Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ 57

(i) + ἄλλος δὲ λαβὼν λόγχην, ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευρὰν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα. BCL. 5. 48. 67. 115. 127* Æth. Syr. hieros. gat. Mm. Chrys. Diodorus, Tatianus et alii Patres in scholio codicis 72. Sed repudiat Severus ap. Assemann. auctoritate codicis vetusti constantinop. (k) = FL. al. 5. Mt. r. Orig. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (l) *Superliminare templi miræ magnitudinis corruit.* Evang. hebr. ap. Hier. ‖ εἰς δύο = Orig. bis. Post κάτω habent CL. 102. εἰς δύο μέρη. D. Perss. Vulg. It. (m) ἀνεῴχθη s. ἠνεῴχθη. AC* Alii. Orig. ἠνεῴχθησαν. 1. Alii. Ed. ἠνοίχθησαν. 40. Alii. (n) ἠγέρθησαν BDGL. Alii. Ed. Orig. (o) = Syr. Perss. (p) = Syr. hieros. ‖ Sequentibus jungunt S. Alii. Syr. utr. Perss. Hyperbaton statuit et cum ἠγέρθη jungendum censet Scholiastes ap. Mt. ‖ αὐτοῦ] αὐτῶν. 30. 220. Ev. 32. semel. Arr. Æth. Glycas. ‖ = αὐτοῦ. Mt. m. (q) = D. 235. al. 5. Mt. c. cant. ‖ + καὶ DFKL. 40. 218 (cum aliis 8 vindob.) al. 20. Mt. a. d. f. k. al. 5. Syr. p. in m. Slav. ap. Beng. ‖ καὶ γυναῖκες ἐκεῖ. Mt. BH. f. 10. (r) ἰωσὴφ D*L. 59. in m. 69** 157. Mt. ω. Ed. Copt. Æth. Syr. p. in m. Vulg. It.

ἀριμαθαίας, τοὔνομα ἰωσὴφ, ὃς καὶ αὐτὸς [s]ἐμαθήτευσε"
58 τῷ ἰησοῦ. Οὗτος προσελθὼν τῷ πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ
σῶμα τοῦ ἰησοῦ· τότε ὁ πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι
59 [t]τὸ σῶμα." Καὶ λαϐὼν τὸ σῶμα ὁ ἰωσὴφ, ἐνετύλιξεν
60 αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ. Καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ [u]καινῷ"
[x]αὐτοῦ" μνημείῳ, ὃ [y]ἐλατόμησεν" ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ
προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου. ἀπῆλ-
61 θεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ μαρία ἡ μαγδαληνὴ, καὶ [z]ἡ" ἄλλη
62 μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.] [Τῇ δὲ ἐπαύ-
ριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ
63 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς πιλάτον, Λέγοντες·
κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι [a]ἐκεῖνος ὁ πλάνος" εἶπεν ἔτι ζῶν·
64 μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. Κέλευσον οὖν ἀσφαλισ-
θῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ [b]†, κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ
λαῷ· ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη
65 χείρων τῆς πρώτης· Ἔφη [c]† αὐτοῖς ὁ πιλάτος· ἔχετε
66 [d]κουστωδίαν·" ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. Οἱ
δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες
τὸν λίθον, * μετὰ [d]τῆς κουστωδίας."]

---

[b] † νυκτὸς. [c] † δὲ.

(s) ἐμαθητεύθη. CD. 1. Ev. 17. (t) = BL. 1. 36. 37. 40. 118* 225. Mt. a. d. o. 10. Syr. hieros. ‖ αὐτὸ. Copt. αὐτῷ Mt. d. (u) κενῷ. 1. 69. 225. Mt. c. f* Chrys. alicubi. ‖ = foroj. (x) = 106. Mt. r. Arm. (y) ἦν λελατομημένον. Syr. Syr. p. in m. (z) = AD* (a) ὁ πλάνος ἐκεῖνος. 69. 77. 108. 124. 157. Alii. Mt. BH. al. 7. Chrys. in Mt. 4 codd. bis, in 2 codd. semel. (b) = ABC*D (St. β.) EHKL* 1. 22. 33. 71. 102. 106. 123. ap. Tresch. 124. ap. Tresch. et Birch. 125* 131. 157. 235. Ev. 1. 6. 32. al. 15. et Barber. 2. Mt. HV. e. i. 17. Ed. Copt. Syr. p. Arr. Goth. Vulg. Sax. It. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. et semel in n. Damasc. Orig. int. Non attingunt Euthym. et Theophyl. Sed habet Aug. ‖ Post κλέψωσιν αὐτὸν ponunt. S. 3. (c) = BFH KL. 33. 36. 40. 61. 69. 71. 73. 102. 106. 108. 113. 115. 124. 235. Ev. 1. 19. 36. 40. al. 18. Mt. B. a. c. d. e. 10. al. 8. Ed. Syr. Perss. Copt. Arm. Goth. Syr. p. habet cum ast. Vulg. It. exc. cant. (d) φύλακας et τῶν φυλάκων. D* cant. veron. verc. brix. colb. germ. 1. corb. 2. foroj. Aug.

[Ὀψὲ [e]δὲ" [f]σαββάτων," * τῇ ἐπιφωσκούσῃ [g]εἰς 1
μίαν" σαββάτων, ἦλθε μαρία ἡ μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη
μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς ἐγέ- 2
νετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου, καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ,
[h]προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον [i]ἀπὸ τῆς θύρας," καὶ
ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ [k]ἰδέα" αὐτοῦ ὡς ἀ- 3
στραπὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ [l]λευκὸν" ὡσεὶ χιών. Ἀπὸ 4
δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένον-
το ὡσεὶ νεκροί. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος, εἶπε ταῖς 5
γυναιξί· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ, ὅτι ἰησοῦν τὸν
ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. Οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη [m]γὰρ," 6
καθὼς εἶπε. δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον, ὅπου ἔκειτο [n]ὁ κύ-
ριος." Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς 7
αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη [o]ἀπὸ τῶν νεκρῶν·" καὶ [p]ἰδοὺ," προά-
γει ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδοὺ,
[q]εἶπον" ὑμῖν. Καὶ [r]ἐξελθοῦσαι" ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνη- 8
μείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγ-
γεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. [s] = Ὡς δὲ ἐπορεύοντο 9

(e) = HL. 33. 64. 225. Ev. 46. Mt. m. o. Evangelistaria. (f) *σαββάτῳ*. L. 2. 125* Syr. *sabbati*, bis, Vulg. It. exc. cant. Aug. Ambr. Hier. Auctor de promiss. Epiph. (g) *μιᾷ*. Mt. m. 2. (h) + *καὶ*. CL. 33. 77. 108. 157. 235. Syr. Vulg. It. exc. cant. Or. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (i) = BD. 60. 84. Æth. Vulg. Sax. It. exc. brix. et clar. Orig. ut videtur. Dionys. alex. Hilar. ‖ + *τοῦ μνημείου*. EL. 1. 22. 33. 77. 106. 118. 127. 157. 218 (cum 125.) 235. Ev. 6. 40. al. 18. et Barber. 2. Mt. e. m. x. z. in marg. χ. Copt. Syr. p. Slav. Eus. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (k) *εἰδέα*. ACDE. Ev. 2. 6. Alii. Mt. B. 2. γ. (l) = Vulg. corb. 1. foroj. colb. germ. 1. 2. Chrys. etiam in Mt. 2 codd. (m) = 33. 46. 116. Ev. 44. Mt. e. i. o. r. z* χ. ψ. corb. 2. (n) = B. 33. 102. Copt. Æth. Arm. Ar. pol. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (o) = D. Arm. Vulg. It. (exc. brix. foroj. colb. corb. 2. germ. 2. gat.) (p) = D. cant. veron. verc. colb. corb. 2. clar. Chrysol. semel. (q) *dixit*, brix. *prædixit*, emmer. (r) *ἀπελθοῦσαι*. L. 69. 124. (s) = BD. 10. 33. 49. 59. 60. 69. 119. 142* 225. 226* 227. Ev. 1* 13. 15. 17. 32. et Barber. 2. Mt. d. q. Syr. Ar. pol. Perss. Copt. Arm. Vulg. Sax. It. exc. brix. (Orig. Chrys.) Hier. Aug. ‖ *ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ* = 14. (St. β.) Mt. χ. ‖ *τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ* = 235.

ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,″ καὶ ἰδοὺ, [t] — ὁ″ ἰη-
σοῦς [u] ἀπήντησεν″ αὐταῖς, λέγων· χαίρετε. αἱ δὲ προσ-
ελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύ-
10 νησαν αὐτῷ. Τότε λέγει αὐταῖς ὁ ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε·
ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλ-
θωσιν εἰς τὴν γαλιλαίαν, [x] ∾ κἀκεῖ″ με ὄψονται.

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, τινὲς τῆς κουστωδίας,
ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν
12 ἅπαντα τὰ γενόμενα. Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν
πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, [y] ἀργύρια ἱκανὰ″
13 ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, Λέγοντες· εἴπατε, ὅτι οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν, ἡμῶν
14 κοιμωμένων. Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο [z] ἐπὶ″ τοῦ ἡγε-
μόνος, ἡμεῖς πείσομεν [a] αὐτὸν,″ καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους
15 ποιήσομεν. Οἱ δὲ, λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς
ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ ἰου-
δαίοις μέχρι τῆς σήμερον [b].
16 [Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν γαλι-
17 λαίαν, εἰς τὸ ὄρος, οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. Καὶ
ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν [c] αὐτῷ·″ [d] οἱ δὲ″ ἐδίστασαν.
18 Καὶ προσελθὼν ὁ ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων· ἐδόθη
19 μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.[e] Πορευθέν-

---

x ∾ καὶ ἐκεῖ.

(t) = AEF. 17. 72. 102. 106. 114. 115. 127. 142. Ev. 6. 40. 46. al. 22. Mt. BHV. a. k. p. al. 5. Ed. Theophyl. (u) ὑπήντησεν. C. 1. 114. 124. al. 6. Mt. r. χ. Orig. Cyr. (x) AE FH. 69. 72. 116. Alii. Mt. BHV. al. 10. (y) ἀργύριον ἱκανὸν. D. (St. β.) Syr. *pecuniam copiosam*, Vulg. It. (z) ὑπὸ. BD. 59. (a) = B. 102. Orig. semel, et alibi in ms. (b) + ἡμέρας. BDL. item Ev. 7. Syr. Vulg. It. Chrys. in Mt. 5 codd. Non addit Orig. (c) = D. 102. Vulg. It. Chrys. ‖ αὐτὸν. 3. Alii. Mt. a. d. o. 17. (d) οὐδὲ. Conject. Bezæ. (e) + καὶ καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ μου, κἀγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς. Syr. Pers. p. et (omisso καὶ et μου) Arm. Juvenc.

τες [f] † μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐ-
τοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ
ἁγίου πνεύματος. Διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα, 20
ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι
πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.[g] †.][h]

---

[f] † οὖν. [g] † ἀμήν.

(f) = (St. π.) AEFHKMS. 10. 11. 36. 40. 61. 69 (77. 108. 123. 125. ap. Tresch.) 106. 114. 115. 116. 118. 124. 127. 131. 157. 227. 235. Ev. 1. 2. 3. 5. 6. 18. 19. 40. al. 65. Mt. BH V. 19. al. 21. Ed. Ar. pol. Pers. p. Slav. 4. et ed. Orig. Ath. Bas. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Cyr. Theophyl. || νῦν. D. Ar. rom. Erp. cant. veron. verc. clar. Hilar. Victorin. *Ergo nunc*, Mm. gat. Leo. Faustin. *Deinceps*, Arm. Pers. w. (g) = A* ut videtur, BD. 1. 33. 102. Mt. i. n. χ. Ed. Copt. Arm. Vulg. cant. corb. 1. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Theophyl. ed. Cypr. (h) En variorum codicum varias ὑπογραφάς: Εὐαγγέλιον κατὰ ματθαῖον. || εὐαγγέλιον κατὰ ματθ. ἐτελέσθη, ἄρχεται εὐαγγέλιον κατὰ μάρκον s. ἰωάννην. || Τέλος τοῦ κατὰ ματθ. εὐαγγελίου . . . ἐξεδόθη ὑπ' αὐτοῦ s. ἐγράφη . . . ἐν ἱερουσαλὴμ s. παλαιστίνῃ s. ἀνατολῇ . . . τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ s. ἑβραϊστὶ . . . μετὰ χρόνους ή. τῆς τοῦ χριστοῦ ἀναλήψεως . . . . ἡρμηνεύθη δὲ ὑπὸ ἰακώβου ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου s. ὑπὸ ἰωάννου . . . . ἔχει δὲ ῥήματα βστ. s. βφ. s. βφκϛ. . . . . στίχους δὲ βυπδ. s. βφ. s. βφζ. s. βφιδ. s. βφξ. s. βχ. (s. βχφιδ.) s. βψ. . . . κεφάλαια τνε, s. τξ. . . . τίτλους ξη.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

1 ἈΡΧΗ τοῦ εὐαγγελίου ἰησοῦ χριστοῦ, [a] υἱοῦ τοῦ
2 θεοῦ." * Ὡς γέγραπται ἐν [b] ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ" ἰδοὺ, [c] ἐγὼ"
ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κα-
3 τασκευάσει τὴν ὁδόν σου [d] †. Φωνὴ βοῶντος * ἐν τῇ
ἐρήμῳ· ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς
4 τρίβους [e] αὐτοῦ·" * Ἐγένετο ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ
ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν
5 ἁμαρτιῶν. Καὶ [f] ∾ ἐξεπορεύετο" πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ

---

[b] ∾ τοῖς προφήταις. [d] † ἔμπροσθέν σου. [f] ∾ ἐξεπορεύοντο.

Inscriptio: Κατὰ μάρκον. B. Εὐαγγέλιον κατὰ μάρκον. ADL. Alii. Ed. Τὸ κατὰ μάρκον ἅγιον εὐαγγέλιον. Codd. Ed. Ἐκ τοῦ κατὰ μάρκον ἁγίου εὐαγγελίου. 69. 178.

(a) = Mt. 12. Iren. gr. Orig. quater. Hier. ter. (semel ut rec.) || = τοῦ. BD. 102. (b) D. (St. β.) 1. 33. 61. 63. 115. 131. 152. 161. 184. 205. 206. 209. 222. Mt. 12. τῷ ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ. BL. 72. in m. 151. alius. Mt. 10. Syr. Perss. Erp. Syr. hieros. Copt. (sed ms. habet rec.) Arm. Goth. Vulg. It. Syr. p. in m. (Scilicet: "Maleachi; in alio exemplo [philoxenianæ] legitur: in Jesaia propheta." Sic codex Asseman. 1. Sed cod. Assem. 2. habet: "in Jesaia propheta et in Maleachi propheta.") Iren. gr. et lat. (Sed in scholio cod. Mt. e. ex Irenæo profertur τοῖς προφήταις. Sic alibi etiam Iren. interpr. bis.) Orig. quater. Porphyr. Eus. (qui tamen sphalma scribæ esse opinatur.) Victor. (utrumque, e diversis fontibus.) Scholia in Mt. a. d. e. 10. 14. (mox tamen iidem τοῖς προφήταις.) Serapion. Titus bostr. Auctor synops. Basil. Epiph. Hesych. hieros. Pseudo-Chrys. Hier. Aug. Apring. || τῷ προφήτῃ. Barber. 1. || = tolet* (c) = BD. 28. It. Hier. semel. Ambr. Vigil. Iren. int. Apring. Beda. (d) = BDLP. 36. 102. alius. Syr. Pers. p. Syr. hieros. Copt. Æth. Vulg. ms. cant. verc. veron. colb. mart. tolet. emmer. Orig. ter, diserte. Iren. int. Hier. Aug. (e) τοῦ θεοῦ ἡμῶν. D. 34. in m. Goth. Syr. p. ms. in m. cant. verc. veron. brix. corb. 2. colb. mart. germ. 2. || Rec. habent Orig. dis. Hier. dis. (f) EF HLS. 124. 127. 157. al. 26. Mt. HV. 1. n. r. 17. Ed. Goth. Vulg.

ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ ἱεροσολυμῖται [g] πάντες· καὶ ἐβαπτίζοντο″
ἐν τῷ ἰορδάνῃ [h] ποταμῷ″ ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι
τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἦν δὲ [i] ἰωάννης ἐνδεδυμένος 6
[k] τρίχας″ καμήλου, [l] καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν
ὀσφὺν αὐτοῦ,″ καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον.
[m] Καὶ ἐκήρυσσε λέγων· ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω 7
μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς [n] κύψας″ λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν
ὑποδημάτων αὐτοῦ. Ἐγὼ [o] μὲν″ ἐβάπτισα ὑμᾶς [p] ἐν″ 8
ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς [q] ἐν″ πνεύματι ἁγίῳ][r].

Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, [ἦλθεν [s] ἰησοῦς 9
ἀπὸ [t] ναζαρὲτ″ [u] τῆς γαλιλαίας,″ καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ
ἰωάννου εἰς τὸν ἰορδάνην. Καὶ [x] εὐθέως″ ἀναβαίνων 10
[y] ∾ ἀπὸ″ τοῦ ὕδατος εἶδε [z] σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς,
καὶ τὸ πνεῦμα [a] ὡς″ περιστερὰν καταβαῖνον [b] [c] ἐπ᾽″ αὐ-
τόν. Καὶ φωνὴ [d] ἐγένετο″ ἐκ τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ υἱός 11

---

[g] καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες. [y] ∾ ἐκ. [a] ὡσεὶ.

---

ms. veron. germ. 1. corb. 1. harl* Theophyl. (g) BDL. 28. 102. Syr. Perss. Arr. Arm. Copt. Vulg. Sax. It. Orig. ter. Eus. καὶ πάντες ἐβαπτίζοντο. 13. 124. ‖ = πάντες. 69. 108. 126. Slav. 4. 5. brix. (h) = BD. cant. veron. verc. mart. corb. 1. 2. colb. germ. 1. Orig. semel. (i) + ὁ. KLP. 1. 33. 69. 106. Ev. 1. 2. al. 20. Mt. HV. c. d. e. al. 13. Ed. Theophyl. (k) δέῤῥην D. gr. verc. (l) = D. cant. veron. verc. corb. 2. mart. (m) D. cant. verc. corb. 2. eodem ordine vs. 7. et 8. legunt, quo apud Lucam habentur. ‖ In verc. vs. 6. ponitur post vs. 8. (n) = D. 28. Mt. 14. cant. veron. verc. colb. mart. germ. 1. corb. 2. Ambr. (o) = BL. 33. 102. 124. Vulg. veron. colb. corb. 1. germ. 1. 2. Mm. gat. Orig. (p) = B. 56. 58. Mt. 17. Orig. Vulg. (q) = BL. Vulg. veron. (r) + καὶ πυρὶ. P. al. 5. Syr. p. cum ast. (s) + ὁ. D. 13. 69. 77. al. 7. Mt. k. 1** al. 5. Ed. (t) ναζαρὲθ. DEK. 1. 124. Alii. Mt. V. c. 17. p. in marg. Ed. Syr. Arm. Goth. Vulg. Codd. Italæ. ναζαρὰτ AP. (u) εἰς τὴν γαλιλαίαν. Ev. 44. Mt. BH. ψ. ω. 19. ἐκ τῆς γαλιλ. Ev. 31. (x) = D. Æth. Perss. cant. veron. verc. εὐθὺς. BL. (y) BDL. 13. 33. 69. 124. Ev. 20. 44. Mt. B. f. (z) + ἰησοῦς. P. (a) ADEFHKLS. Ev. 36. Alii. Mt. HV. f. q. 10. Syr. p. in m. græce. ὥσπερ. B. (b) + καὶ μένον. 10. 33. 71. 86. 106. Copt. Vulg. veron. corb. 1. 2. germ. 1. 2. Ambr. (c) εἰς. BD. 13. 69. 124. (d) = D. cant. corb. 2. mart. *Venit*, verc. brix. *Audita est*, germ. 1.

12 μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν [e] ∾ ᾧ″ εὐδόκησα.] Καὶ [f] εὐθὺς″
13 τὸ πνεῦμα [g] αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον· Καὶ ἦν [h] †
[i] — ἐν τῇ ἐρήμῳ″ [k] ἡμέρας τεσσαράκοντα [l] πειραζόμενος
ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων. καὶ [m] οἱ″
ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.
14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι [n] τὸν″ ἰωάννην, ἦλθεν [o] ὁ″
ἰησοῦς εἰς τὴν γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον [p] =
15 τῆς βασιλείας″ τοῦ θεοῦ, = [q] Καὶ″ λέγων· [r] ὅτι πεπλή-
ρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ·″ με-
16 τανοεῖτε, καὶ πιστεύετε [s] ἐν″ τῷ εὐαγγελίῳ.] [[t] ∾ Πε-
ριπατῶν δὲ″ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς γαλιλαίας εἶδε σί-
μωνα καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν [u] ∾ αὐτοῦ″ [x] ἀμφιβάλλοντας″
[y] ἀμφίβληστρον″ [z] ἐν τῇ θαλάσσῃ·″ ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.

---

[e] ∾ σοί. [h] † ἐκεῖ. [t] ∾ καὶ παράγων.

[u] ∾ τοῦ σίμωνος. [x] ∾ βάλλοντας.

(e) BD gr. L. 1. 69. 115. 118. 131. 209. 235. Ev. 34. 36. al. 13. Mt. f. semel. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Perss. Æth. Arm. Copt. Goth. Slav. Vulg. verc. colb. mart. germ. 2. (f) εὐθέως AD. 218 (cum al. 6.) Ev. 1. 34. al. 18. Mt. c. e. k. p. Ed. (g) + τὸ ἅγιον. D. (St. β.) cant. (h) = AB DL. 13. 33. 102. 235. Arr. Copt. Goth. Vulg. It. Orig. (i) = K. 1. 11. 28. 69. 72. 114. 124. 131. 209. al. 3. Mt. 10. Arm. item verc. (k) + ἐπὶ. 1. 13. 69. 124. 131. 209. verc. (l) + καὶ νύκτας τεσσαράκοντα. LM. 13. 33. 102. Copt. Æth. Syr. p. in m. Arr. Vulg. colb. corb. 1. germ. 1. Orig. (m) = A. Ev. 34. Mt. c. e. (n) = AFS. 127. Ev. 36. al. 14. Mt. V. c. f. r. x. 12, 17. Ed. Eus. (o) = AF. Alii. Mt. 12, 17. al. 6. Ed. Eus. (p) = BL. 1. 28. 33. 69. 209. Copt. Arm. Syr. p. (habet Syr. p. ms.) veron. corb. 2. colb. mart. Orig. bis. (q) = ADEFHS. 118. 127. Ev. 34. al. 12. Mt. V. o. 10. 17. Goth. Arr. cant. brix. germ. 1. corb. 2. ‖ = καὶ λέγων. colb. mart. (r) = 2. 3. 73. (s) = Ev. 36. Vulg. veron. brix. mart. corb. 2. germ. 1. gat. Orig. (t) BD (St. β.) L. 4. 13. 28. 33. 69. 124. Æth. Arr. Pers. w. Goth. Syr. p. in m. Vulg. It. (u) A BLM. 1. 13. 40. 69. 102. 124. 131. 209. Ev. 34. al. 7. Mt. a. c. semel. d. 1** Copt. Arm. Slav. 9. verc. ‖ αὐτοῦ τοῦ σίμωνος. EFHKS. (St. π.) 10. 11. 17. 36. 76. 106. 114. 115. 116. 118. 127. 157. al. 54. Mt. V. c. semel. e. f. k. p. q. 10. al. 5. Ed. Syr. p. Goth. Slav. (x) ABD (St β.) FG HLS. 13. 33. 36. 69. 71. 72* 114. 124. Ev. 34. al. 12. Mt. V. 17. c. semel. (y) = L. ‖ Ante βάλλοντας ponunt 1. 118. 131. 209. Mt. a. d. ‖ ἀμφίβληστρα. 1. 5. 118. 131. 209. Mt. a. d. Ed. Syr. Arr. Perss. Arm. Vulg. It. exc. veron. Theophyl. ed. ‖ τὰ δίκτυα. D. 13. 28. 69. 124. (z) εἰς τὴν θάλασσαν. 13. 69. 106. 124. Ev. 34. al. 3. Mt. F.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω 17
ὑμᾶς [a] γενέσθαι" ἁλιεῖς ἀνθρώπων. Καὶ εὐθέως ἀφέντες 18
[b] τὰ δίκτυα = αὐτῶν," ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς 19
[c] = ἐκεῖθεν" ὀλίγον, εἶδεν ἰάκωβον τὸν τοῦ ζεβεδαίου καὶ
ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ
[d] καταρτίζοντας" τὰ δίκτυα [e]. Καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν 20
αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν ζεβεδαῖον ἐν τῷ
πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

Καὶ εἰσπορεύονται εἰς καπερναούμ· καὶ εὐθέως τοῖς 21
σάββασιν [f] = εἰσελθὼν" εἰς τὴν συναγωγὴν [g] ἐδίδασκε."
Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων 22
αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς] [h].
Καὶ [[i] ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ [k] αὐτῶν" ἄνθρωπος ἐν πνεύ- 23
ματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε, λέγων· [l] — "Εα," τί 24
ἡμῖν καὶ σοί, ἰησοῦ ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς;
[m] οἶδά" σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. Καὶ ἐπετίμησεν 25
αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, λέγων· φιμώθητι, καὶ ἔξελθε [n] ἐξ" [o] αὐ-
τοῦ." [p] Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρ- 26

(a) = 1. 13. 28. 48. 69. 108. ap. Birch. 115. 118. 127. 131. Mt. 17. Syr. Perss. Æth. veron. Auct. de promiss. (b) πάντα. D. cant. verc. veron. corb. 2. colb. ‖ αὐτῶν = BCL. 13. 28. 33. 69. 102. 131. Arm. Vulg. (c) = B DL. 1. 102. 118. 124. 131. 209. Syr. Arr. Pers. p. cant. veron. verc. germ. 1. corb. 2. (d) κατασκευάζοντας. 28. 124. (e) + αὐτῶν. CKM. (St. β.) 157. 218 (cum al. 5.) 235. al. 12. Mt. c. r. Syr. Perss. Arr. Syr. p. c. ast. Copt. Æth. (f) = CL. 69. Ev. 18. 19. Mt. f. Syr. Copt. Slav. 4. 7* et ed. colb. Orig. bis. ἰλθὼν. 49. (g) Varie transponitur ante τοῖς, ante εἰς, et ante εἰσελθὼν. (h) + αὐτῶν. CM. 33. 106. al. 5. Mt. c. e. q. x. Syr. utr. Pers. p. Æth. brix. colb. germ. 2. (i) + εὐθὺς. BL. 1. 131. Copt. Orig. (k) = DL. 72. Copt. cant. veron. colb. corb. 2. germ. 1. ‖ τῶν ἰουδαίων. Evangelistaria. Mm. (l) = BD. 102. 157. Syr. Perss. Arr. Æth. Copt. Vulg. It. (m) οἴδαμεν. L. Copt. Arm. Orig. bis. Cyr. Bas. Cyr. hieros. Tert. Paulin. (n) ἀπ'. L. 9. 72. 131. Mt. d. e. r. Damasc. (o) τοῦ ἀνθρώπου. D. Vulg. cant. veron. gat. Mm. colb. germ. 1. 2. corb. 2. ‖ + πνεῦμα ἀκάθαρτον. D. Æth. Goth. cant. veron. gat. Mm. colb. germ. 1. 2. corb. 2. (p) καὶ ἐξῆλ-

τον, καὶ [q] κράξαν″ φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν [r] ∾ ἐξ″
27 αὐτοῦ. Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς
[s] αὐτοὺς,″ [t] λέγοντας· [u] ∾ τί ἐστι τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ
ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ᾽ ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι″ τοῖς
28 ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; [x] Ἐξ-
ῆλθε δὲ″ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ [y] εὐθὺς″ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον
29 τῆς γαλιλαίας.] Καὶ εὐθέως, ἐκ τῆς συναγωγῆς [z] ∾ ἐξ-
ελθόντες, [ἦλθον″ εἰς τὴν οἰκίαν σίμωνος καὶ ἀνδρέου,
30 μετὰ ἰακώβου καὶ ἰωάννου. Ἡ δὲ πενθερὰ σίμωνος
κατέκειτο πυρέσσουσα· καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ
31 αὐτῆς. Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας τῆς
χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς [a] εὐθέως·
32 καὶ″ διηκόνει αὐτοῖς. Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ
ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας [b],
33 καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. Καὶ ἡ πόλις ὅλη [c] ἐπισυν-

---

[r] ∾ ἀπ᾽. [u] ∾ *fortasse:* τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινή; κατ᾽ ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι. [z] ∾ ἐξελθὼν ἦλθεν.

θεν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον σπαράξας αὐτὸν, καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ. D. cant. corb. 2. (q) φωνῆσαν. BL. 33. Orig. κράξας. D. 225. al. 3. (r) CDGM. 37. 49. 142. 225. Mt. o. Damasc. (s) ἑαυτοὺς ACDFM. Alii multi. Mt. V. al. 15. Ed. (t) λέγοντες. AC. 2. 31. 33. 56. 115. Mt. c. e. 1 x. Ed. (u) τί ἐστι τοῦτο; διδαχὴ (ἡ + B.) καινὴ αὕτη (αὕτη = BL. 102) κατ᾽ ἐξουσίαν. καὶ τοῖς πνεύμασιν BL. 1. 102. 118. 131. 205. 206. 209. ‖ = ἡ καινὴ. 123. 235. veron. colb. corb. 2. ‖ ἡ καινὴ et αὕτη varie transponuntur. ‖ διδαχὴ] διδασκαλία. Mt. r. ‖ = κατ᾽ ἐξουσίαν. 57. ‖ τίς ἡ διδαχὴ ἐκείνη, ἡ καινὴ αὕτη ἡ ἐξουσία, ὅτι καὶ τοῖς πνεύμασιν. D. cant. omissis: τί ἐστι τοῦτό; quæ etiam absunt ab Ev. 19. 36. Mt. f. Arm. Arr. veron. colb. corb. 2. ‖ *quæ esset doctrina ista cum (in) potestate? quoniam (et quia) Spir.* veron. colb. *quænam esset hæc doctrina potestatis? et quoniam Spir.* corb. 2. (x) καὶ ἐξῆλθεν. BCDLM. 33. Ev. 9. 10. 19. 34. 36. Mt. c. bis. f. Vulg. It. exc. brix. (y) = B. 1. 33. 131. al. 4. Copt. Arm. Æth. Ar. veron. corb. 2. colb. ‖ + πανταχοῦ. BCL. 69. 124. Copt. Veron. (z) ἐξελθὼν ἦλθεν. BD. (St. β.) 1. 69. 124. 131. 209. al. 5. Mt. i. n. o. x. Syr. p. ms. in m. Arr. Pers. p. Æth. It. Euthym. Theophyl. *egrediens . . . venerunt,* mart. corb. 1. tolet. ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. Evangelistaria. corb. 2. (a) καὶ εὐθέως. 39. Mt. 10. ‖ = εὐθέως. BCL. 1. 102. 118. 131. Copt. Arm. (b) + νόσοις ποικίλαις. D. cant. veron. corb. 2. colb. germ. I. (c) συνηγμένη. B. 64. 69. 124. Ev. 36. Ed.

ἠγμένη" ἦν πρὸς τὴν θύραν[d]. [e] Καὶ ἐθεράπευσε πολ- 34
λοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· [f] καὶ δαιμόνια
πολλὰ ἐξέβαλε," καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι
ᾔδεισαν αὐτόν][g].] Καὶ πρωῒ [h] ∾ ἔννυχον" [i] λίαν" ἀνα- 35
στὰς ἐξῆλθε, καὶ [ἀπῆλθεν [k] εἰς ἔρημον τόπον, κᾀκεῖ
προσηύχετο.] Καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν [l] ὁ" σίμων καὶ οἱ 36
μετ' αὐτοῦ. Καὶ εὑρόντες αὐτὸν λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι 37
πάντες [m] ∾ ζητοῦσί σε." Καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν 38
[n] εἰς τὰς [o] ἐχομένας" [p] κωμοπόλεις," ἵνα [q] καὶ ἐκεῖ" κη-
ρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ [r] ∾ ἐξελήλυθα." Καὶ ἦν κηρύσσων 39
[s] εἰς τὰς συναγωγὰς" αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν γαλιλαίαν, καὶ τὰ
δαιμόνια ἐκβάλλων.

Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς, [t] παρακαλῶν" 40
αὐτὸν, [u] καὶ γονυπετῶν αὐτὸν," καὶ λέγων αὐτῷ·

---

[h] ∾ ἔννυχα. [m] ∾ σε ζητοῦσι. [q] κᾀκεῖ.
[r] ∾ ἐλήλυθα, s. ἐξῆλθον. [s] ἐν ταῖς συναγωγαῖς.

(d) + αὐτοῦ. D. (St. β.) cant. colb. germ. 1. corb. 2. (e) Vs. 34: καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ τοὺς δαιμόνια ἔχοντας, ἐξέβαλεν αὐτὰ ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐχ ἤφιεν αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν. καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν. D. cant. Textus, e duplici recensione conflatus, ut vs. 26. et alibi in hoc aliisque codicibus. (f) = veron. ‖ *et qui dæmonia habebant, ejiciebat illa*, corb. 2. germ. 1. cant. (g) + [τὸν] χριστὸν [αὐτὸν] εἶναι. BCGLM. al. 37. Mt. e. f. k. o. p. q. x. z. Ed. Æth. Arm. Copt. Syr. p. c. ast. Slav. Sax. germ. 1. corb. 1. mart. Ambrosiast. (h) BCDL. 1. 33. 77. 131. 209. Ev. 36. al. 6. Mt. f. ἐννύχιον. 59. Mt. e. x. (i) = 34. 39. Mt. i. n. x. Goth. cant. veron. colb. germ. 1. corb. 2. (k) + ὁ ἰησοῦς. CFG. (St. β.) al. 15. Evangelistaria. Mt. V. d. p. in marg. q. r. x. z** 17. Ed. mart. (l) = BL. 102. Mt. e. ‖ + τε. K. 1. 124. al. 9. τότε. D. cant. (m) AE FGS. 69. 72. 124. 131. 218 (cum cæteris vindob.) 235. Alii. Mt. BHV. al. 18. Ed. (n) + ἀλλαχοῦ. BCL. 33. Copt. Arm. Arr. (o) ἐγγὺς. D. *proximos*, Vulg. It. (p) πόλεις. 69. κώμας καὶ εἰς τὰς πόλεις. D. (St. β.) Syr. Perss. Ar. rom. Erp. Goth. Slav. Vulg. It. (q) ACFG. 218 (cum cæteris vindob.) Alii. Mt. BHV. al. 17. Ed. (r) 10. 40. 69. 76. 124. 127. 142. 198. al. 24. et Barber. 3. Mt. B. a. d. f. k. p. z. χ. ψ. Theophyl. ἐξῆλθεν. BCL. 33. *Veni*, Syr. Arr. Perss. Syr. p. in m. Goth. Vulg. It. (s) AB DKL. 1. 69. 72. 106. 115. 118. 124. 131. 157. 209. 235. al. 4. Mt. e. (t) ἐρωτῶν. D. *deprecans*, Vulg. It. (u) = BD. 102. 124. 235. Ev. 26. Mt. 12. cant. veron. verc. colb. corb. 2.

41 ˣὅτι," ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. ʸὉ δὲ ἰησοῦς
σπλαγχνισθεὶς," ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ
42 λέγει αὐτῷ· θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ ᶻ—εἰπόντος αὐ-
τοῦ," εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθα-
43 ρίσθη. ᵃΚαὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως ἐξέβαλεν
44 αὐτόν· Καὶ λέγει αὐτῷ· ὅρα, μηδενὶ ᵇμηδὲν" εἴπῃς·
ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον ᶜτῷ ἱερεῖ," καὶ προσένεγκε
περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, ἃ προσέταξε μωσῆς, εἰς
45 μαρτύριον αὐτοῖς.] Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν
ᵈπολλὰ," καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐ-
τὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· ἀλλ' ᵉἔξω"
ᶠἐν" ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ᵍ∽παν-
ταχόθεν."

1 Καὶ ʰ∽πάλιν [εἰσῆλθεν" εἰς καπερναοὺμ δι' ἡμε-
2 ρῶνⁱ· ᵏκαὶ" ἠκούσθη, ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι. Καὶ ˡεὐθέως"

ᵍ ∽ πάντοθεν. ʰ ∽ εἰσῆλθε πάλιν.

---

germ. 1. Ante παρακαλῶν ponit Syr. || αὐτὸν = L. 1. al. 5. Arm. Goth. αὐτῷ 34. 39. 77. 219. Ev. 32. Ed. (x) = D. 28. 69. 71. Mt. e. Syr. Perss. Vulg. cant. veron. brix. gat. germ. 2. corb. 1. κύριε, CL. item 124. Copt. Arm. Æth. Arr. corb. 2. colb. germ. 1. Mm. mart. (y) καὶ σπλαγχνισθεὶς. B. 102. καὶ ὀργισθεὶς. D. cant. verc. corb. 2. || = veron. germ. 1. (z) = BD (St. β.) L. 69. 102. Syr. Ar. p. Pers. p. Copt. cant. veron. verc. colb. corb. 2. germ. 1. (a) Vs. = veron. colb. || ἐμβριμησάμενος αὐτῷ = germ. 2. (b) = ADL. 33. 69. 124. Ev. 19. al. 4. Mt. e. x* χ. Syr. Arm. Vulg. It. Vict. Theophyl. (c) τῷ ἀρχιερεῖ. 12. 69. Mt. d. Goth. Vulg. corb. 1. τοῖς ἱερεῦσι. Syr. Perss. corb. 2. *principibus sacerdotum*, gat. germ. 2. (d) = D. Ar. p. Vulg. It. || Post διαφημ. habet Mt. e. (e) = Mt. d. ἔξωθεν. Ed. (f) ἐπ'. BL. 28. 124. (g) ABCDK LMS. 1. 10. 33. 72. 114* 115. 118. 131. 157. 209. 235. al. 6. Mt. e. || = veron. (h) ABCEFG. 1. 13. 69. 131. 157. 235. al. 41. Mt. V. al. 14. Ed. Syr. utr. Arm. Goth. Theophyl. εἰσελθὼν πάλιν. DL. 28. 33. 124. Copt. verc. εἰσελθὼν. colb. || εἰσῆλθεν] + ὁ ἰησοῦς. FG. 124. al. 7. Mt. o. 14. Evangelistaria. Syr. || πάλιν et δι' ἡμερῶν = Evangelistaria. (i) + *octo*, Codd. lat. recentiores quidam. Vulg. in edit. Sixti. Bedæ textus. (k) = BL. 124. Copt. Arm. verc. colb. (l) = BL. 33. 102. Barber. 1. Syr. Perss. Copt. Æth. Arm. Vulg. veron. germ. 2. Mm. gat. Aug. Beda.

συνήχθησαν πολλοὶ, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ [m] τὰ″
πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει [n] αὐτοῖς τὸν λόγον.″ Καὶ 3
ἔρχονται [o] πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες,″ αἰρόμενον
[p] ὑπὸ″ τεσσάρων. Καὶ μὴ δυνάμενοι [q] προσεγγίσαι″ 4
[r] αὐτῷ″ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν [s] στέγην,″
ὅπου ἦν [t]. καὶ [u] ἐξορύξαντες″ χαλῶσι τὸν κράββατον,
[x] ∾ ἐφ᾽ ᾧ″ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. Ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς 5
τὴν πίστιν αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον, ἀφέ-
ωνταί [y] σου αἱ ἁμαρτίαι.″ Ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων 6
ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐ-
τῶν· Τί [z] οὗτος″ [a] οὕτω″ λαλεῖ [b] βλασφημίας;″ τίς 7
δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ [c] εἷς″ ὁ θεός; Καὶ 8
[d] εὐθέως″ ἐπιγνοὺς ὁ ἰησοῦς [e] τῷ πνεύματι αὐτοῦ,″ ὅτι
[f] οὕτως″ [g] ÷ αὐτοὶ″ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς·
τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν 9

---

[x] ∾ ὅπου. [y] σοὶ αἱ ἁμαρτίαι σου.

(m)=28. 131. (n) *πρὸς αὐτοὺς λόγον.* D. cant. veron. colb. corb. 2. ‖ = *τὸν λόγον.* 225. (o) *φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτ.* BL. *πρὸς αὐτὸν φέροντες παραλυτ.* CDG. al. 7. Arm. Vulg. It. exc. germ. 1. mart. ‖ = *πρὸς αὐτὸν.* germ. 2. (p) *ἀπὸ.* L. *ἐν μέσῳ.* Syr. brix. (q) *προσενέγκαι,* BL. 33. 63. 72. in m. Mt. c. 10. Syr. p. Pers. p. Arr. Æth. Vulg. brix. *ἐγγίσαι.* 36. 40. Mt. a. (r)=D. Mt. B. cant. veron. verc. brix. colb. corb. 2. germ. 1. (s) *σκέπην.* 127. (t)+ *ὁ ἰησοῦς.* D. 38. 115. 218 (cum 76. 125.) Mt. e. Syr. Pers. p. Æth. Arm. Goth. cant. verc. brix. corb. 2. colb. germ. 1. 2. mart. (u)=D. Syr. cant. veron. verc. colb. corb. 2. germ. 1. (x) BDL. cant. verc. germ. 1. *ἐφ᾽ ὃ.* 17. 131. *ἐφ᾽ οὗ.* 13. 69. (y) BD gr. GL. 1. 33. 69. 102. 118. 131. 142* item Mt. x* Pers. p. *σου αἱ ἁμαρτίαι σου.* 13. Ev. 31. Mt. o. (z)=59. 119. Ev. 27. (a)=14. 61. 121. 229* 235. Ev. 31** 32. Mt. B. Syr. Pers. p. (b) *βλασφημεῖ.* BDL. Vulg. It. *Hic blasphemat*, omissis cæteris, veron. *Quis est hic, qui sic loquitur blasphemans*, colb. (c)=D. gr. *solus*, Vulg. It. exc. verc. (d)=D. 28. 33. 64. Syr. Arr. Pers. p. Æth. Arm. cant. veron. verc. colb. corb. 2. germ. 1. *εὐθὺς.* BL. (e) = 40. ‖ *αὐτοῦ*=D. Mt. 17. Copt. cant. veron. verc. colb. corb. 2. *sancto*, gat. germ. 2. (f)=B. 102. veron. verc. colb. germ. 1. corb. 2. *ταῦτα.* Syr. (g)+ ACEFHKS. (St. *π.*) 13. 17. 33. 69. 114. 115. 116. 127. 142. 218. (cum vindob. omnibus exc. 124.) 235. Ev. 3. 19. al. 58. et Barber, omnes exc. uno. Mt. BHV. al. 19. Ed. Syr. utr. Slav. Theophyl.

εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· ἀφέωνταί [h] σοῦ" αἱ
ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν· [i] ἔγειρε," [k] † [l] ἆρόν σου τὸν κράββα-
10 τον," καὶ [m] περιπάτει;" Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν
ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου [n] ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας·"
11 (λέγει τῷ παραλυτικῷ·) Σοὶ λέγω, [o] ἔγειρε," [p] † ἆρον
12 τὸν κράββατόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ
ἠγέρθη εὐθέως, καὶ ἄρας τὸν κράββατον ἐξῆλθεν [q] ἐναν-
τίον" πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν
θεὸν, [r] λέγοντας·" ὅτι [s] οὐδέποτε οὕτως" εἴδομεν.]
13 Καὶ ἐξῆλθε [t] πάλιν" παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς
14 ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ
[παράγων [u] εἶδε [x] λευῒν," τὸν τοῦ ἀλφαίου, καθήμενον
ἐπὶ τὸ τελώνιον· καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι· καὶ
15 ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ [y] ἐγένετο" [z] ἐν τῷ
κατακεῖσθαι αὐτὸν" ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, [a] καὶ" πολλοὶ

---

[h] σοί. [i] ἔγειραι. [k] † καί.
[n] ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς. [o] ἔγειραι. [p] † καὶ.

(h) BEFGL. 1. 13. 33. 69. 72. 108. 124. 127. 157. al. 60. Mt. BHV. al. 19. Ed. veron. || σου αἱ ἁμαρτίαι σου. 13. Mt. q. 17. (i) ACDEFS. Alii. Mt. HV. al. 5. Ed. ἐγείρου. BKL. 28. 33. (k) = ACD gr. L. 1. 33. 71. 72. 118. 131. al. 2. Ed. Syr. Copt. Arm. Slav. 4. Vulg. brix. (l) = 77. Ev. 44. veron. colb. || σου post κράββατον ponunt ABCDL. Alii. Mt. B. al. 11. (m) ὕπαγε. L. ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. D. Arm. cant. verc. corb. Utrumque jungit germ. 2. (n) CD GL. 61. 116. 118. Ev. 5. 18. al. 17. Mt. BH, a. c. d. e. k. l. p* al. 5. Ed. Syr. Arm. Slav. Goth. Vulg. It. ἀφιέναι ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς. B. 142. 157. || = ἐπὶ τῆς γῆς. Codex gr. unus. veron. Aug. (o) ABCDEFS. Alii. Mt. BHV. al. 5. Ed. (p) = ABC DL. 13. Ev. 21. ap. Mill. al. 4. Ed. Syr. Copt. Arm. Slav. 4. Goth. Vulg. It. (exc. cant. colb. mart. germ. 2.) Ambr. Aug. (q) ἔμπροσθεν. BL. 187. in m. ἐνώπιον. Ev. 29. (r) = B. veron. καὶ λέγειν. D. cant. (s) οὕτως οὐδέποτε. BDL. Mt. n. Arm. cant. (t) = D. gr. Copt. Vulg. ms. (u) + ὁ ἰησοῦς. FGH. 33. 69. al. 16. Mt. a. d. z** 12. 14. 17** Evangelistaria. Ed. (x) λευΐ. AK. 72. 106. 118. Ev. 5. al. 13. Mt. e. f. l. z* 10. Ed. Syr. utr. Arm. Goth. Vulg. Theophyl. || ἰάκωβον. D. 13. 69. 124. (sed in m: ἐν ἄλλοις· λευῒν.) Codd. nonnulli ap. Orig. et ap. Vict. (teste Wetst.) et in scholiis codicum Mt. a. d. e. 10. cant. verc. veron. colb. germ. 1. corb. 2. (y) γίνεται. BL. 33. (z) κατακειμένων αὐτῶν. D. cant. veron. verc. corb. 2. colb. || = ἐν τῷ. L. 13. 69. 102. 124. (a) = D. 1. 28. 118. Mt. e. χ. 17.

[b] τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ'' συνανέκειντο τῷ ἰησοῦ καὶ
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοὶ, [c] καὶ ἠκολού-
θησαν αὐτῷ. Καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, 16
ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα'' μετὰ τῶν τελωνῶν [d] καὶ ἁμαρ-
τωλῶν,'' ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· [e] τί ὅτι'' μετὰ τῶν
τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν [f] ἐσθίει καὶ πίνει;'' Καὶ ἀκού- 17
σας ὁ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύ-
οντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέσαι
δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς] [g] †.] Καὶ ⌈ἦσαν οἱ μα- 18
θηταὶ ἰωάννου καὶ οἱ [h] φαρισαῖοι'' νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται
καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διατί οἱ μαθηταὶ ἰωάννου [i] καὶ οἱ
τῶν φαρισαίων'' νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ [k] μαθηταὶ'' οὐ νη-
στεύουσι; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ 19
υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νη-
στεύειν; [l] — ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον,
οὐ δύνανται νηστεύειν.'' Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν 20
[m] ἀπαρθῇ'' ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν

---

[g] † εἰς μετάνοιαν.   [h] ∾ τῶν φαρισαίων.

(b) = 220. ‖ = καὶ ἁμαρτωλοὶ. Arm. Syr. p. (habet cod. paris.) Sax. (c) Καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ γραμματεῖς τῶν φαρισαίων. Καὶ ἰδόντες, ὅτι ἐσθίει. L. Alii et constructionem et vocabulorum ordinem varie mutant. ‖ καὶ] οἱ καὶ. D. Vulg. It. *qui*, verc. colb. corb. 2. mart. (d) = 69. et 28. ap. Mill. Mt. χ. Syr. hieros. (e) = 31. ‖ διατί. D. (St. β.) ὅτι. BL. 102. 108. Mt. p* (f) ἐσθίετε καὶ πίνετε. 124. Syr. hieros. ‖ = καὶ πίνει. BD. 102. cant. verc. veron. corb. 2. ‖ + ὁ διδάσκαλος ὑμῶν. CL. 69. 235. al. 5. Mt. r. Copt. Æth. Arr. Perss. Vulg. ed. brix. colb. germ. 1. corb. 1. mart. Chrysol. Aug. (g) = ABD (St. β.) KL. 1* 28. 72. 102. 106* 114. 118* 123. 142** 157. 209. 226* al. 11. Mt. e. i. n. 10** Syr. utr. Perss. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. cant. veron. brix. corb. 2. germ. 2. vind. Euthym. Anonym. in catena Aug. (h) ABCDKM. 13. 42. 61. 63. 67. 69. 72. 86. 106. 157. 229* 235. Mt. c. bis. e. 10. Copt. Arm. Syr. p. Goth. Vulg. veron. brix. colb. corb. 2. vind. ‖ μαθηταὶ τῶν φαρισαίων. L. Syr. p. in m. (i) = A. ‖ καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν φαρισαίων. B. ‖ καὶ οἱ φαρισαῖοι. Copt. Arm. verc. corb. 2. germ. 2. (k) = B. 102. 127. Sax. (l) = D. 1. 33. 118. 209. 225. 235. Mt. r. cant. veron. verc. corb. 2. germ. 1. vind. ‖ *nequaquam*, Syr. (m) ἀρθῇ. C. 13. 28. 64. 69. 124.

21 ἐν [n]ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ." [o]† Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου
ἐπιῤῥάπτει [p]ἐπὶ" [q]ἱματίῳ παλαιῷ·" εἰ δὲ [r]μὴ," [s]αἴρει
τὸ πλήρωμα = αὐτοῦ: τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ," [t]καὶ
22 χεῖρον σχίσμα γίνεται." Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον
εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ [u]μὴ," [x]ῥήσσει" ὁ οἶνος [y]= ὁ
νέος" τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος [z]ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ
ἀπολοῦνται·" [a]ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλη-
τέον."]
23 Καὶ ἐγένετο [b][[c]παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάβ-
βασι" διὰ τῶν σπορίμων· καὶ [d]ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐ-
24 τοῦ" [e]ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες" τοὺς στάχυας. Καὶ οἱ

---

[n] ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. [o] † καί.

(n) ABCDL. 1. 13. 28. 33. 69. 72. 157. 209. 229* al. 11. Mt. c. bis. e. Syr. utr. Æth. Arm. Goth. cant. corb. 2. vind. || = Mt. 10. Pers. w. (o) = ABCDGKLMS. 1. 13. 28. 33. 69. 72. 86. 102. 106. 131. 157. 209. 229. 235. Ev. 18. 19. 36. al. 14. Mt. a. c. bis. d. e. f. o. Syr. utr. Perss. Copt. Arm. Goth. Vulg. It. Theophyl. || δὲ post οὐδεὶς addunt DG et M. ap. Mill. 28. 86. 106. 235. Syr. p. in m. cant. verc. corb. colb. *enim*, Codd. latt. (p) = 13. 69. 124. (q) ἱμάτιον παλαιόν. BCD (St. β.) L. 33. (r) μήγε. K. ap. Mill. 28. 33. 114. al. 5. Mt. c. f. || εἰ δὲ μὴ] *ne*, brix. (s) αἴρει ἀπ' αὐτοῦ τὸ πλήρωμα τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ. AK. 33. 69. 106. 220. 229. al. 7. Mt. r. 10. Syr. p. αἴρει τὸ πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ (ἀφ' ἑαυτοῦ, B.) τὸ κ. τοῦ π. BL. 115. 131. 209. 235. Barber. 2. Mt. c. semel. Goth. || αἴρει τὸ πλήρωμα τὸ καινὸν ἀπὸ (= ἀπό. 1. 72. 118.) τοῦ παλαιοῦ. D. 1. 13. 72. 118. 124. Syr. Pers. p. Vulg. It. || αἴρει ἀπ' αὐτοῦ τὸ πλήρ. τὸ καινὸν ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ. 69. || *tollit enim fortitudinem ejus a vestimento*, Ambrosiast. || = τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ Mt. 12. (t) = L. (u) μήγε. CL. Mt. c. bis. (x) ῥήξει. BCDL. 33. Vulg. (y) = BDL. 13. 69. Mt. 17. Syr. Pers. w. Copt. Arm. Vulg. It. exc. brix. gat. || ὁ νέος οἶνος. 118. || = ὁ οἶνος ὁ νέος. veron. verc. (z) ἀπολλοῦται καὶ οἱ ἀσκοί. B. || καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. D. cant. veron. verc. vind. || ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοί. L. 102. (a) = D. cant. veron. verc. corb. 2. vindob. || = καινούς. 72* νέους. Mt. d. || = βλητέον. B. 102. || + καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. 118. in m. Ev. 36. Sax. brix. gat. Mm. germ. 1. mart. (b) + πάλιν. D. (St. β.) 13. 69. 124. Vulg. It. exc. veron. brix. colb. (c) Ordo verborum varie mutatur. || παραπορεύεσθαι] πορεύεσθαι. 13. 69. 124. διαπορ. BCD (St. β.) || = ἐν CL. 13. 61. 131. al. 5. Mt. H. a. n. 17* Ed. || ἐπορεύετο ὁ ἰησοῦς τοῖς σάββασι. Evangelistaria. (d) οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο. BCL. 13. 69. 124. Vulg. It. || = ἤρξαντο. Syr. Pers. p. || = αὐτοῦ. D. gr. Arm. (e) τίλλειν. D. Pers. p. Ev. 26. cant. veron. vind. colb. germ. 1. corb. 2. vind. ὁδοποιοῦντες τίλλειν. Arm. Goth. verc. brix. ὁδοιποροῦντες τίλλοντες. 13. 69. 124. || + καὶ ἐσθίειν. Arm. colb. corb. 2. item germ. 2.

φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· ἴδε, τί ποιοῦσιν [f] [g] = ἐν″ τοῖς
σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστι [h]; Καὶ [i] — αὐτὸς: ἔλεγεν″ αὐ- 25
τοῖς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε δαβὶδ, ὅτε χρείαν
ἔσχε, καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ; [k] Πῶς″ 26
εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ [l] ἐπὶ ἀβιάθαρ — τοῦ: ἀρ-
χιερέως,″ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ
ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, [m] καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν
αὐτῷ οὖσι.″ [n] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· τὸ σάββατον διὰ τὸν 27
ἄνθρωπον [o] ἐγένετο,″ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον.
Ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. 28

Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν· καὶ [p] ἦν ἐκεῖ″ 1
ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα· Καὶ [q] παρε- 2
τήρουν″ αὐτὸν, εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει [r] αὐτὸν,″
ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ [s] τῷ 3
ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα·″ [t] ἔγειρε″ εἰς τὸ μέσον.
Καὶ λέγει [u] αὐτοῖς·″ [x] ἔξεστι [y] τοῖς σάββασιν [z] ἀγαθο- 4

---

[t] ἔγειραι.

(f) + οἱ μαθηταί σου. D (St. β.) M. 1. 13. 28. 61. 69. 115. 118. 124. 131. 161. in m. Arm. Æth. Goth. It. exc. gat. Mm. Hier. (g) = ABCDK. 1. 13. 69. 72. 102. 124. 131. 157. 235 al. 12. Mt. e. (h) + αὐτοῖς: D. It. (exc. brix. vind. corb. 1. mart. germ. 2.) (i) ἔλεγεν. B. 102. λέγει CL. 13. 28. 33. 69. 124. Vulg. veron. brix. gat. Mm. vind. germ. 1. corb. 2. ἀποκριθεὶς εἶπεν. D. cant. verc. ὁ ἰησοῦς ἔλεγεν. Syr. Arm. Goth. (k) = BD. 102. cant. *Et*, verc. (l) = D. cant. veron. verc. vind. corb. 2. ‖ = τοῦ ἀρχιερέως. M. ‖ = τοῦ. LS. 102. 157. 218 (cum cæteris vindob. exc. 225.) 235. al. 27. pluresve. Mt. BHV. al. 16. Ed. Vict. ‖ ἀβιάθαρ] *Abimelech*, Pers. w. et ms. ‖ ἀρχιερέως] ἱερέως. Goth. brix. (m) = Ev. 31. 44. corb. 2. ‖ Post ἔφαγεν ponunt D. Arm. cant. veron. verc. vind. colb. germ. 1. (n) Vs. 27 = D. cant. verc. corb. 2. vind. colb. Iidem vers. 28. pro ὥστε habent: λέγω δὲ ὑμῖν, quod etiam retinet germ. 1. (o) ἐκτίσθη. 131. (p) ἐκεῖ. B. ἐκεῖ ἦν. A. *venit ad eum*, veron. colb. (q) παρετηροῦντο. ACD. 1. 10. 67. 118. Mt. e. (r) = D. alius. Goth. Vulg. It. (s) τῷ ἔχοντι τὴν χεῖρα ἐξηραμμένην. D. Vulg. It. τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν. BL. 102. verc. τῷ τὴν ξηρὰν ἔχοντι χεῖρα. C. (t) ABDEFHKLMS. al. multi. Mt. BHV. al. 5. Ed. ἐγέρθητι. 36. 40. 53. Mt. a. d. z. (u) πρὸς αὐτούς. D. It. (exc. corb. 1. gat. Mm. germ. 2.) (x) + τί. 1. 115. 118. 131. al. 4. Mt. x. Theophyl. + *si*, germ. 1. 2. gat. mart. harl* (y) + ἐν. ADE. 13. 69. 106. 115. 124. 235. Mt. x. (z) τι ἀγαθὸν ποιῆσαι. D. cant. veron. germ. 1.

ποιῆσαι,″ ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι [a], ἢ [b] ἀποκτεῖ-
5 ναι;″ οἱ δὲ ἐσιώπων. Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ᾽
ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ [c] πωρώσει″ τῆς καρδίας
αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ″ἔκτεινον τὴν χεῖρά [d] σου·″ καὶ
ἐξέτεινε· καὶ [e] ∾ ἀποκατεστάθη″ [f] ἡ χεὶρ αὐτοῦ″] [g] †.]
6 Καὶ ἐξελθόντες οἱ φαρισαῖοι [h] εὐθέως″ μετὰ τῶν ἡρωδι-
ανῶν [συμβούλιον [i] ἐποίουν″ κατ᾽ αὐτοῦ, [k] ὅπως″ αὐτὸν
ἀπολέσωσι.
7 Καὶ ὁ ἰησοῦς [l] μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν″ [m] εἰς″ τὴν θά-
λασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς γαλιλαίας [n] ∾ ἠκο-
8 λούθησαν = αὐτῷ·″ [o] καὶ ἀπὸ τῆς ἰουδαίας,″ Καὶ [p] ἀπὸ″

---

[e] ∾ ἀπεκατεστάθη. [g] † ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. [l] ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. [m] ∾ πρός. [n] ∾ ἠκολούθησεν αὐτῷ.

(a) + μᾶλλον. D. 124. cant. (b) ἀπολέσαι. L. 1. 36. 40. 118. 124. 131. al. 4. et Barber. 1. Mt. a. d. x. z** ψ* Syr. Arr. Pers. w. Arm. Slav. Goth. Vulg. It. Vict. Theophyl. (c) πηρώσει. 17. 70. *cæcitate*, Vulg. veron. verc. brix. germ. 1. νεκρώσει. D. *emortua cordis*, cant. *emortua corda*, vind. colb. corb. 2. (d) = BES. 1. 10. 17. 36. 102. 108. Ev. 2. al. 17. Mt. V. (e) ABEFKLPS. 1. 10. 13. 102. 124. 157. 209. 235. al. 15. pluresve. Mt. BHV. al. 7. Ed. ἀποκατέστη. C. (f) = Mt. d. e. || + εὐθέως. D. Sax. cant. corb. 2. vind. germ. 1. 2. (g) = ABC*DKP. 1. 63. 72. 102. 103. 114. 118* 123. 209. 226. 229* Mt. 10. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. cant. brix. corb. 2. vind. germ. 1. Chrysolog. Beda. || = ὑγιής. 131. Copt. ms. veron. verc. colb. germ. 2. || = ὡς ἡ ἄλλη. Copt. ms. (h) = DL. 119. 157. Mt. 10. 17. Æth. cant. veron. verc. vind. colb. corb. 2. germ. 1. 2. mart. Ante οἱ ponit Arm. Post ἡρωδιανῶν habent 106. Syr. p. || εὐθύς. BC. (i) ἐδίδουν. BL. 13. 69. 124. (k) πῶς. Barber. 1. Vulg. cant. brix. germ. 1. 2. mart. || + νῦν. Arm. (l) BC DL. 1. 13. 69. 124. 209. pluresve. Syr. Arm. Vulg. It. exc. veron. brix. (m) DP. 36. 40. 53. 61. 92. 118** 131. 209. Mt. a. e. o. 10. 14. 17. Theophyl. || παρά. 13. 69. 124. (n) ἠκολούθησεν αὐτῷ. AKMPS. 1. 10. 36. 114. 118. 127. 131. 209. 235. al. 11. Mt. a. e. k. 1. p* z** 10. Ed. Slav. Vulg. brix. germ. 1. 2. mart. gat. Theophyl. ἠκολούθει αὐτῷ. 39. || ἠκολούθησεν absque αὐτῷ. L. || ἠκολούθησαν absque αὐτῷ. C. 59. 61. 62. 102. Copt. || Ante ἀπὸ τῆς γαλιλ. ponit 116. Post ἰουδαίας ponunt C. Mt. e. Vulg. brix. germ. 1. 2. mart. gat. || Plane omittitur verbum et pronomen in BD. 124. cant. veron. verc. vind. colb. corb. 2. Atque ex his veron. et colb. vs. seq. pro ἦλθον πρὸς αὐτὸν, habent: *sequebantur illum.* (o) = 235. || = ἀπό. D. 124. Vulg. It. (p) = Mt. a. d. z.

ἱεροσολύμων, [q] καὶ ἀπὸ τῆς ἰδουμαίας,″ καὶ [r] πέραν τοῦ
ἰορδάνου, καὶ [s] οἱ″ περὶ τύρον καὶ [t] σιδῶνα, [u] πλῆθος
πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα [x] ἐποίει,″ ἦλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ 9
εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ
αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν [y]. Πολ- 10
λοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐ-
τοῦ [z] ἅψωνται ὅσοι″ εἶχον μάστιγας. Καὶ τὰ πνεύ- 11
ματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν [a] ἐθεώρει,″ [b] ∾ προσέ-
πιπτεν″ αὐτῷ καὶ [c] ∾ ἔκραζε,″ [d] λέγοντα·″ ὅτι σὺ εἶ
[e] ὁ υἱὸς″ τοῦ θεοῦ. Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα 12
μὴ [f] φανερὸν αὐτὸν″ [g] ποιήσωσι.″]

Καὶ [ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς 13
ἤθελεν αὐτός· καὶ [h] ἀπῆλθον″ πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐποί- 14
ησε [i] δώδεκα, ἵνα ὦσι″ μετ' αὐτοῦ, [k] καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ

---

[b] ∾ προσέπιπτον. [c] ∾ ἔκραζον. [f] αὐτὸν φανερὸν.

(q) = G. 1. 118. 131. 209. Mt. 17. Arm. colb. corb. 2. Ex his G. pro ἰουδαίας vs. 7. habet ἰδουμαίας, et 1. 131 hic legunt καὶ ἀπὸ τῆς ἰουδαίας, quod antea omiserant. ‖ = ἀπὸ. D. gr. (r) + οἱ D. gr. brix. (s) = BCL. cant. veron. brix. vind. colb. (t) + οἱ περὶ. D. *circa*, cant. (u) + καὶ. 1. 59. 118. (x) ποιεῖ. BL. (y) + οἱ ὄχλοι. 13. 28. 69. 124. ‖ + πολλοὶ. D. cant. verc. vind. corb. 2. (z) ἅψωνται. Καὶ ὅσοι. A. 28. Syr. Arr. Pers. p. Copt. Goth. Sax. brix. ἅπτωνται. Ὅσοι δὲ. Vulg. ms. mart. ‖ Mox: μάστιγας καὶ πνεύματα ἀκάθαρτα. Ὅταν οὖν etc. D. gr. (a) ἐθεώρουν. BCDGL. Ev. 36. Alii. Mt. c. bis. e. f. (b) A BCDFKL. 13. 69. 124. 235. Ev. 18. 19. 36. al. 18. Mt. c. bis. d. e. r. x. 10. Theophyl. (c) ABCDFKL. 1. 13. 33. 69. 124. 235. Ev. 19. 36. al. 20. Mt. c. bis. e. f. x. 10. Theophyl. ἐκραύγαζον. 10. Mt. r. ‖ κράζοντα καὶ Mt. a. d. (d) λέγοντες. DK. 61. 69. Mt. c. semel. (e) ὁ χριστὸς, ὁ υἱὸς. C. 121. Syr. p. cum ast. ὁ θεὸς, υἱὸς. 69. ὁ ἅγιος. 5. (f) AEFGHLPS. 218. (cum cæteris vindob. exc. 124.) Alii. Mt. V. al. 14. Ed. Vulg. cant. corb. 1. gat. vind. brix. germ. 1. 2. Vict. Theophyl. ‖ = αὐτὸν. 71. ap. Mill. Mt. q. (g) ποιῶσι. DKL. 13. 42. 69. 72. 124. (h) ἦλθον. D. Syr. Perss. Arr. Æth. Vulg. It. (i) ἵνα ὦσι ιβ΄. D. Vulg. cant. verc. vind. colb. ‖ δώδεκα] + οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν. B. 13. 28. 69. 124. Mt. e. Syr. p. in m. Ar. p. Copt. Æth. (k) Hæc rejiciuntur in finem commatis 15. in colb. germ. 2. Mm. gat. In verc. bis leguntur. ‖ ἵνα posterius = B. 102. Mt. c. κηρύσσειν] + τὸ εὐαγγέλιον. D. Sax. It. exc. verc. (sed vs. 15. post *dæmonia*, verc. cum gat. Mm. colb. germ. 2. et tol. addit: *et circumirent prædicantes Evangelium.*)

15 αὐτοὺς κηρύσσειν," Καὶ [l] ἔχειν" ἐξουσίαν [m] θεραπεύ-
16 ειν τὰς νόσους, καὶ" ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. [n] Καὶ
17 ἐπέθηκε [o] [p] τῷ σίμωνι ὄνομα" πέτρον· Καὶ ἰάκωβον
τὸν τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν [q] — τοῦ:
ἰακώβου·" καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς [r] ὀνόματα" [s] βοανεργὲς,"
18 ὅ ἐστιν, υἱοὶ βροντῆς· Καὶ ἀνδρέαν, καὶ φίλιππον, καὶ
βαρθολομαῖον, καὶ ματθαῖον [t], καὶ θωμᾶν, καὶ ἰάκω-
βον τὸν τοῦ ἀλφαίου, καὶ [u] θαδδαῖον," καὶ σίμωνα τὸν
19 [x] κανανίτην," Καὶ ἰούδαν [y] ἰσκαριώτην," ὃς καὶ παρέ-
δωκεν αὐτόν.
20 Καὶ [ἔρχονται εἰς οἶκον. καὶ [z] συνέρχεται πάλιν ὄχ-
λος," ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε [a] ἄρτον" φαγεῖν.
21 [b] Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ," ἐξῆλθον κρατῆσαι
22 αὐτόν· ἔλεγον γάρ· ὅτι [c] ἐξέστη."] Καὶ οἱ γραμμα-
τεῖς, [d] οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων καταβάντες, ἔλεγον· ὅτι
βεελζεβοὺλ ἔχει, καί· ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων
23 ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ [e] προσκαλεσάμενος αὐτοὺς,

(l) ἔδωκεν αὐτοῖς. D. Arr. Æth. Vulg. It. exc. verc. (m) = BL. 102. Copt. (n) + καὶ ἐποίησε τοὺς δώδεκα, B. || + πρῶτον σίμωνα, 13. 69. 124. Ed. Codd. ap. Lucam brug. (o) + αὐτοῖς ὀνόματα, τῷ. 33. Mt. e. (p) ὄνομα τῷ σίμωνι. BCL. 102. Ev. 36. Mt. f. (q) αὐτοῦ. 28. 59. 61. 67. 69. 225. 235. Mt. n. germ. 2. αὐτοῦ ἰακώβου AFG. 73. item Mt. 1. || = τοῦ. CS. 1. 10. 13. 108. 116. 118. 124. 131. 142* Mt. a. d. e. 17. (r) ὄνομα. D. gr. 225. Syr. (s) *Bene reem*, Hier. *Boanges*, cant. (t) + τὸν τελώνην, 13. 50. 61. 69. 124. Arm. Syr. p. in m. Slav. 1. (u) λεββαῖον. D. (St. β.) cant. veron. verc. corb. 2. vind. (x) καναναῖον BD (St. β.) L. 33. Ed. Copt. Slav. 1. Vulg. It. (y) ἰσκαριώθ. BCL. tol. σκαριώθ. D. 33. Sax. It. item Syr. (z) συνέρχονται πάλιν ὄχλοι. 52. 106. Syr. utr. Alii aliter. (a) ἄρτους. D. gr. Ed. (b) καὶ ὅτε ἤκουσαν περὶ αὐτοῦ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ λοιποὶ. D. Copt. Goth. It. || οἱ παρ' αὐτοῦ] Sic Syr. p. græce in m. οἱ περὶ αὐτοῦ 61. οἱ μετ' αὐτοῦ. 125** *qui ab eo erant*, verc. ad cap. 2, 27. (ubi hic versus iterum in hoc cod. occurrit.) *cognati ejus*, Syr. *sui*, Vulg. *discipuli*, Mm. gat. *scribæ et pharisæi*, colb. (c) ἔξεστι. 17. 225. Ev. 36. Mt. c. ἐξέστι, 121. ἐξέσταται, 13. 69. Alius. Ed. ἐξίσταται αὐτοὺς. D* ἔξεσται αὐτοὺς D** *exsentiat eos*, cant. veron. verc. vind. corb. 2. *exstitit mente*, verc. ad cap. 2, 27. *demens factus est*, germ. 1. *in furorem versus est*, Vulg. brix. alii. || In colb. desunt omnia ab ἔλεγον γὰρ ad ἔλεγον vs. seq. (d) + καὶ. H. 12. Mt. a. d. verc. vind. (e) + αὐτὸς. 60. 116. Mt. o. Post αὐτοὺς + ὁ ἰησοῦς. 31. Syr. Pers. p. Æth. veron. colb. Loco αὐτοῖς habet ὁ κύριος ἰησοῦς. D. cant. vind. verc. germ. 1.

ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· πῶς δύναται σατανᾶς
σατανᾶν ἐκβάλλειν; Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν 24
μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη. Καὶ 25
ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται [f] σταθῆναι″ ἡ
οἰκία ἐκείνη. Καὶ εἰ ὁ σατανᾶς [g] ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ 26
μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι,″ ἀλλὰ τέλος ἔχει.
[h] οὐδεὶς δύναται″ [i] τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν 27
οἰκίαν″ [k] αὐτοῦ,″ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ [l] πρῶτον″ τὸν ἰσ-
χυρὸν δήσῃ· καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ [m] ∾ διαρπάσει.″]
[Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται [n] ∾ τὰ ἁμαρ- 28
τήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων,″ καὶ [o] ÷ αἱ″ βλασφη-
μίαι [p] ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν·″ Ὃς δ' ἂν βλασφη- 29
μήσῃ [q] εἰς″ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν [r] —
εἰς τὸν αἰῶνα,″ ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου [s] ∾ κρίσεως.″
Ὅτι ἔλεγον· πνεῦμα ἀκάθαρτον [t] ἔχει.″ 30

[h] οὐ δύναται οὐδείς. [m] ∾ διαρπάσῃ. [n] ∾ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα. [s] ∾ ἁμαρτήματος.

2. corb. 2. (f) στῆναι. BKL. 11. 42. 60. 114. ἑστάναι. D. (g) σατανᾶν ἐκβάλλει, μεμέρισται ἐφ' ἑαυτόν· οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία αὐτοῦ. D. cant. veron. verc. corb. vind. colb. germ. 1. (h) ADEFHKS. 10. 17. 36. 40. 61. 72. 118. 127. 151. 157. 218 (cum vindob. omnibus) 229. 235. Ev. 2. 18. 19. 36. al. 46. Mt. V. al. 18. Ed. Syr. p. Slav. Vulg. It. (exc. verc. cant. corb. 2. qui habent: *nemo autem.*) Theophyl. ἀλλ' οὐδεὶς δύναται. L. 1. 13. 69. 124. ap. Birch. 131. 209. Arm. Syr. p. in m. ἀλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς. B. Alii aliter. (i) εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν, τὰ σκεύη. CL. item B. et 102. (k) = D. Vulg. It. exc. brix. germ. 2. (l) πρότερον. 9. 42. 108. ap. Birch. (m) AEFGK. 10. 33. 72. 106. 108. 127. Ev. 2. al. 40. Mt. V. a. c. bis. 1. p. q. 10. al. 5. Ed. (n) ABCDL. 1. 84. 86. 118. 124. 131. Ev. 36. Mt. c. semel. f. Arm. Vulg. It. exc. brix. colb. ‖ = τὰ ἁμαρτήματα. F. Alius. Copt. ‖ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων] τοῖς ἀνθρώποις. 118. 157. 235. Mt. 17. ‖ = τοῖς υἱοῖς. Mt. o. (o) ABCEGH. 1. 13. 28. 61. 69. 124. 157. Ev. 19. 36. al. 3. Mt. c. semel. (p) = veron. verc. colb. corb. 2. germ. 1. vind. Cypr. Ambrosiast. ‖ ὅσας] ὅσα. BD. 13. 69. 124. Ev. 36. (q) = D. gr. veron. verc. vind. (r) = D. 1. alius. cant. veron. verc. corb. 2. germ. 1. Athan. Cypr. bis. ‖ *neque in hoc seculo, neque in futuro*, gat. Ambrosiast. (s) ἁμαρτήματος. BL. 28. 33. ἁμαρτίας. D. (St. β.) 13. 69. Athan. Pseudo Ath. *Peccati* s. *delicti*, Copt. Arm. Goth. Vulg. It. (exc. brix. tol.) Cypr. bis. Aug. ‖ κολάσεως. 61. 184. Arr. (t) ἔχειν. D. 77. 235. cant. veron. verc. colb. germ. 1. corb. 2. ἔχειν αὐτόν. C.

31 [u]"Ερχονται οὖν" [x] ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ ⁜ αὐτοῦ·" καὶ
ἔξω [y] ἑστῶτες" ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν, [z] — φωνοῦντες
32 αὐτόν·" Καὶ ἐκάθητο [a] ∾ ὄχλος περὶ αὐτόν· [b] εἶπον
δὲ αὐτῷ·" ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου, καὶ οἱ ἀδελφοί σου, [c] +
33 καὶ αἱ ἀδελφαί σου" ἔξω ζητοῦσί σε. Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς
λέγων· τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, [d] ∾ ἢ" οἱ ἀδελφοί
34 [e] μου;" Καὶ περιβλεψάμενος [f] ∾ κύκλῳ τοὺς περὶ αὐ-
τὸν" καθημένους, λέγει· [g] ∾ ἴδε" ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ
35 ἀδελφοί μου. Ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ,
οὗτος [h] ἀδελφός μου, καὶ ἀδελφή [i] = μου," καὶ μήτηρ
[k] ἐστί.]

---

[x] ∾ οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. [a] ∾ περὶ αὐτὸν ὄχλος. [d] ∾ καὶ. [f] ∾ τοὺς κύκλῳ — περὶ αὐτὸν. [g] ∾ ἰδοὺ.

(u) καὶ ἔρχονται. BCL. 13. 28. 69. 124. Ed. Syr. Copt. Vulg. brix. colb. καὶ ἔρχεται. D. 1. 118. 209. cant. veron. verc. germ. 1. corb. 2. ἔρχεται οὖν. 115. καὶ ἐξέρχεται. 131. (x) BCDL. 131. Ev. 2. 36. Mt. f. Syr. Copt. Goth. cant. veron. colb. corb. 2. ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. 1. 118. 209. Slav. 5. et ed. ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ. 115. Ed. Vulg. verc. brix. germ. 1. || ἀδελφοὶ] + αὐτοῦ. Præter modo laudatos AGKM. al. 9. Mt. e. o** r. 10. (y) ἑστηκότες. GL. 1. 118. 124. 131. Ed. στήκοντες. BC* 23. (z) = verc. || καλοῦντες αὐτὸν. BCL. 1. 13. 28. 69. 118. 124. 131. 209. ζητοῦντες αὐτὸν. A. || ἀπέστειλαν φωνοῦντες αὐτὸν πρὸς ἑαυτοὺς. Syr. (a) ABCL. 1. 10. 13. 69. 72. 106. 114. 115. 118. 131. 157. 220. 235. pluresve. Mt. c. bis. e. f. r. 10. Syr. Goth. Vulg. It. πρὸς τὸν ὄχλον. D. gr. (b) καὶ λέγουσιν αὐτῷ. CDL. 13. 69. 124. Barber. 1. Syr. Copt. Syr. p. ms. in m. εἰπόντων δὲ αὐτῶν, omisso postea καὶ, 28. Arm. (c) + ADEFGMSU. 3. 10. 61. 71. 76. 77. 116. 124. 127. 152. 228** al. 34. (non addunt Barber. 2.) Mt. V. e. i. k. l. n. o. p. q. z. 17. Ed. Syr. p. in m. Slav. Goth. It. exc. germ. 1. 2. corb. 1. gat. (d) BCL. 1. 10. 36. 40. 61. 71. 89. 118. 229. 235. al. 13. et Barber. 3. Mt. V. a. d. q. z. 17. Ed. Syr. Vulg. It. exc. cant. brix. colb. corb. 2. (e) = BD. gr. 102. Arm. (f) τοὺς κύκλῳ, omisso περὶ αὐτὸν. D. cant. veron. || τοὺς κύκλῳ περὶ αὐτὸν. 1. 13. 69. 118. 124. Ed. Vulg. brix. alii. || τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ BCL. Copt. || = κύκλῳ. 61. verc. || Aut κύκλῳ aut περὶ αὐτὸν = Syr. Arr. Perss. Æth. || = τοὺς. 131. || αὐτὸν] + μαθητὰς. 13. 69. 124. Ed. Arm. || κύκλῳ omissis τοὺς περὶ αὐτὸν καθημένους. Mt. 12. (g) ADGK. 1. 13. 28. 33. 36. 40. 61. 72. 76. 114. 124. 125. ap. Birch. 131. 209. al. 10. Mt. a. c. d. p. q. al. 3. (h) + καὶ. 235. Mt. e. (i) = ABDL. 1. 10. 13. 36. 40. 53. 69. 77. 116. 118. 131. Ev. 36. Mt. a. d. z. Ed. Arm. Goth. Pers. p. cant. brix. colb. germ. 1. corb. 2. Ambr. (k) + μου. 10. 61. 76. 229. 235. al. 18. Mt. c. c. p. q. x. 14. Syr. Arr. Pers. p. Æth. Slav. verc.

Καὶ [πάλιν ἤρξατο διδάσκειν [l] παρὰ" τὴν θάλασ- 1
σαν· καὶ [m] συνήχθη" πρὸς αὐτὸν ὄχλος [n] πολὺς," ὥστε
αὐτὸν ἐμβάντα [o] εἰς τὸ πλοῖον" καθῆσθαι [p] ἐν τῇ θα-
λάσσῃ·" [q] καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς
γῆς ἦν." Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς [r] πολλά, 2
καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·" Ἀκούετε· 3
ἰδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων [s] τοῦ σπεῖραι." Καὶ [t] ἐγένετο" 4
ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἦλθε
τὰ πετεινὰ [u] † καὶ κατέφαγεν αὐτό. [x] Ἄλλο δὲ" 5
[y] ἔπεσεν" ἐπὶ [z] τὸ πετρῶδες," [a] ὅπου" οὐκ εἶχε γῆν πολ-
λήν· καὶ εὐθέως [b] ἐξανέτειλε," διὰ τὸ μὴ ἔχειν [c] βάθος"
γῆς. [d] Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος," ἐκαυματίσθη, καὶ 6
διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. Καὶ ἄλλο ἔπεσεν 7
[e] εἰς" τὰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συν-

[u] † τοῦ οὐρανοῦ.

(l) πρὸς. D. ἐπὶ. 38. (m) συνήχθησαν. A. 235. al. 5. Syr. utr. (sed Syr. p. ms. ut rec.) συνάγεται. BCL. 13. 69. 124. συνέρχεται. 1. συνέρχονται. 131. (n) πλεῖστος. BCL. (o) Ante ἐμβάντα ponunt BCDL. Arm. Vulg. et Theophyl. Post καθῆσθαι. 13. 69. 124. Syr. || =τὸ. LM. 1. 72. 76. 106. 118. 131. Mt. c. e. r. x. z* 10. Ed. (p)= germ. 1. || παρὰ τὴν θάλασσαν. 131. πέραν τῆς θαλάσσης. D. *circa mare*, cant. *circa* s. *ad* s. *proxime littus* s. *littus maris*, It. exc. brix. germ. 2. corb. 1, gat. (q) *juxta littus*, Copt. (saltus a θαλάσσῃ ad θάλασσαν.) || πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς] *in littore*, veron. brix. corb. 2. colb. germ. 1. || πρὸς τὴν θάλασσαν] παρὰ τὴν θάλασσαν. 1. 118. ἐν τῇ θαλάσσῃ. 59. πέραν τῆς θαλάσσης. D. *circa mare*, cant. || ἐπὶ τῆς γῆς] =D. cant. verc. ἐπὶ τὴν γῆν. 59. Mt. 10* *in littore*, Ar. p. Copt. Goth. || ἦν] ἦσαν. BCL. Ev. 12. 36. Mt. f. *stabat*, Syr. brix. corb. 2. colb. germ. 1. (r) *dicens*, veron. colb. || πολλὰ] πολλαῖς. D. cant. λέγων. 28. (s)=D. gr. Copt. || =τοῦ. B. 102. || + τὸν σπόρον αὐτοῦ. F. 29. 71. 157. 218. (cum 125. 220.) Goth. germ. 2. (t)=D. Syr. utr. Perss. Æth. Vulg. It. exc. verc. (u)=ABCEFHKLS. 1. 10. 13. 36. 40. 69. 72. 102. 106. 108. 124. 131. 157. 235. Ev.·2. 18. 19. 36. al. 70. et Barber. 7. Mt. V. a. c. semel. d. al. 13. Ed. Syr. utr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Goth. Slav. Sax. Vulg. ms. veron. brix. corb. 2. tol. emmer. Beda. (x) καὶ ἄλλα. D. gr. 33. Ev. 18. 19. ἄλλα δὲ. 13. 69. (y) ἔπεσαν. D. gr. (z) τὰ πετρώδη. D. 1. 118. 131. 209. Ed. Vulg. It. exc. verc. vind. germ. 2. (a) καὶ ὅτι, D. cant. veron. vind. colb. corb. 2. (b) ἐξεβλάστησε. 1. 13. 28. 69. 118. 124. 209. ἐβλάστησε. 131. Copt. (c) βάρος. 47. 56. 58. (d) καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος. BCDI. Vulg. cant. vind. corb. 2. (e) ἐπὶ. CD. gr. Mt. a. c. d. *supra spinas*, veron. παρὰ. 106.

8 ἔπνιξαν αὐτὸ, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε. Καὶ [f] ἄλλο″ ἔπε-
σεν [g] εἰς″ τὴν γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαί-
νοντα καὶ [h] ∾ αὐξάνοντα·″ καὶ ἔφερεν [i] ∾ ἓν″ τριάκοντα,
9 καὶ [i] ∾ ἓν″ ἑξήκοντα, καὶ [i] ∾ ἓν″ ἑκατόν. Καὶ ἔλε-
10 γεν [k] †· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω [l].] [m] ″Οτε δὲ″
ἐγένετο [καταμόνας, [[n] ἠρώτησαν″ αὐτὸν [o] οἱ περὶ αὐ-
11 τὸν σὺν τοῖς δώδεκα″ [p] τὴν παραβολήν.″ Καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς· ὑμῖν δέδοται [q] = γνῶναι″ [r] τὸ μυστήριον″ τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς
12 [s] τὰ πάντα″ [t] γίνεται·″ ″Ινα βλέποντες [u] βλέπωσι,
[x] καὶ μὴ ἴδωσι·″ καὶ ἀκούοντες [y] ἀκούωσι, καὶ″ μὴ [z] συνι-
ῶσι″ μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ [a] ∾ ἀφεθῇ″ αὐτοῖς [b] = τὰ
13 ἁμαρτήματα.″ Καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τὴν πα-

---

[h] ∾ αὐξανόμενον. [i] ∾ ἐν. [k] † αὐτοῖς. [a] ∾ ἀφεθήσεται.

(f) ἄλλα BCL. 33. 124. Copt. (g) ἐπὶ. 1. 36. 40. 106. 118. 124. 131. Mt. a. d. f. (h) ABCDL. Mt. e. (i) E. (St. π.) 1. 36. 40. 69. 77. 103. 104. 108. 218. ap. Birch. Ev. 2. 18. 19. al. 45. et Barber. 10. Mt. V. al. 17. Syr. p. Æth. Slav. Ephr. Bas. Andreas cæs. Theophyl. Hier. Et sic etiam vs. 20. || εἰς. BL. 46. Naz. (k) = ABCD (St. π.) EFGKLM. al. 72. Mt. V. al. 17. Ed. Syr. utr. Arr. Pers. w. Copt. Æth. Arm. Goth. Slav. Vulg. It. Theophyl. (l) + καὶ ὁ συνιῶν συνιέτω. D. Syr. p. in m. cant. veron. verc. corb. 2. vind. germ. 1. 2. (m) καὶ ὅτε. BCDL. Copt. Vulg. It. (n) ἠρώτων. ABCL. ἐπηρώτων. D. ἐπηρώτησαν. 13. 69. 124. (o) οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. D. 13. 28. 69. 124. Evangelistaria. cant. veron. verc. corb. 2. vind. colb. germ. 1. || = οἱ περὶ αὐτὸν. L. Item Evangelistaria quædam, in quibus legitur: προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ ἰησοῦ καταμόνας, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα. || = σὺν τοῖς δώδεκα. Vulg. ms. (p) τὰς παραβολὰς. BCL. Copt. gat. Mm. germ. 2. mart. || τίς ἡ παραβολὴ αὕτη. D. 13. 28. 69. 124. cant. veron. verc. germ. 1. corb. 2. colb. vind. (q) = ABKL. 11. 15. 27. 42. 63. 68. 72. 102. 114. Mt. 10. Copt. corb. 1. (r) τὰ μυστήρια. G. 1. 67. 106. 115. 118. 235. Mt. f. 17. Syr. p. Copt. || Ante δέδοται ponunt BL. 102. (s) πάντα. D. 106. 114. 115. 116. 124. Mt. r. z. 10. ταῦτα. 52. 116. in m. || = colb. germ. 1. corb. 2. vind. (t) λέγεται. D. 64. 124. cant. veron. verc. vind. corb. 2. colb. germ. 1. (u) + μὴ. EFGH. 2. 12. Orig. bis. (x) = 3. Orig. bis. καὶ ἰδόντες μὴ ἴδωσι. 12. ap. Mill. (y) = 28. Orig. semel. verc. (z) συνῶσι D*L. 1. 118. 127. 225. ἀκούουσι. 106. (a) AK. 11. 72. 114. 220. 229. al. 6. Mt. r. 10. Orig. semel. ἀφεθήσομαι. D* (ἀφήσω D**) cant. vind. germ. 1. corb. 2. (b) = BCL. 1. 118. Mt. x. Copt. Arm. veron. Orig. bis. || τὰ παραπτώματα. 36. 40. 53. 106. Mt. a. d. Theophyl.

ραβολὴν ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώ-
σεσθε; Ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει. Οὗτοι δέ εἰσιν 14 15
οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, [c] ὅπου σπείρεται ὁ λόγος,″ καὶ ὅταν
ἀκούσωσιν, [d] εὐθέως″ ἔρχεται ὁ σατανᾶς, καὶ αἴρει [e] τὸν
λόγον τὸν″ ἐσπαρμένον [f] ∾ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.″
Καὶ οὗτοί εἰσιν [g] ὁμοίως″ οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρό- 16
μενοι[h], οἱ, ὅταν ἀκούσωσι τὸν λόγον, [i] εὐθέως″ μετὰ
χαρᾶς λαμβάνουσιν [k] αὐτόν·″ Καὶ οὐκ ἔχουσι [l] ῥίζαν″ 17
ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἶτα, γενομένης θλί-
ψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, [m] εὐθέως″ σκανδαλί-
ζονται. Καὶ [n] = ἄλλοι εἰσιν″ [o] οἱ″ εἰς τὰς ἀκάνθας 18
σπειρόμενοι· [p] οὗτοί εἰσιν″ οἱ τὸν λόγον [q] ∾ ἀκούοντες·″
Καὶ αἱ μέριμναι τοῦ [r] αἰῶνος″ [s] † καὶ [t] ἡ ἀπάτη τοῦ 19
πλούτου″, [u] καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι″ εἰσπορευ-

---

[f] ∾ ἐν αὐτοῖς. [n] οὗτοί εἰσιν. [q] ∾ ἀκούσαντες. [s] † τούτου.

(c) *qui negligenter verbum suscipiunt,* veron. verc. brix. colb. ‖ ὅπου] οἷς. D. (St. β.) cant. germ. 1. corb. 2. Item Syr. (d) = 118. Arm. εὐθὺς. B CL. 69. Mt. f. (e) τὸ. Arm. (f) ἐν αὐτοῖς. CL. Copt. Syr. p. in m. colb. εἰς αὐτοὺς. B. 1. 13. 28. 69. 118. ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν. A. Æth. (g) = D. 1. 13. 28. 69. 118. 131. Syr. Pers. p. Arm. cant. veron. verc. corb. 2. vind. colb. germ. 1. Orig. Ante εἰσιν ponunt CL. Mt. f. (h) + λόγοι. M. (i) = D. 1. 36. 40. 60. Mt. a. Copt. cant. vind. colb. corb. 2. εὐθὺς. BCL. 13. Ev. 2. 13. Mt. f. (k) = 13. 28. 69. 124. ap. Birch. 131. Arm. Orig. (l) ὕδωρ. Mt. V. (m) εὐθὺς. BCL. 108. Ev. 2. 12. 19. Mt. f. Ed. (n) BDL. Copt. Vulg. cant. veron. colb. vind. germ. corb. ‖ = GH. 1. 13. (59. 61. 62. 64. ap. Wetst.) 118. 124. 218. (cum 76. 123. 125.) Syr. Arr. Arm. (o) = 13. 108. 220. (p) = AC** EKMS. 10. 11. 17. 36. 40. 59. 61. 62. 64. 69. 72. 77. 106. 108. 127. 131. 157. 229. 235. Ev. 2. 18. 19. al. 47. Mt. V. al. 17. Ed. Copt. Syr. p. Goth. Slav. brix. Theophyl. (q) ἀκούσαντες. BCDL. 13. 69. 124. Mt. i. n. (r) βίου. D. Goth. cant. veron. vind. corb. 2. colb. germ. 1. βίου καὶ τοῦ αἰῶνος. 60. (s) = BCDL. 1. 38. 102. 118. Arm. Vulg. It. exc. brix. (t) = M* ‖ ἀπάται τοῦ κόσμου. D. *et errores* (s. *delectationes*) *mundi simul incedentes* (*incendentes,*) cant. corb. 2. vind. *et in errore seculi simul euntes,* (εἰσπορευόμενοι) veron. *et delectationibus mundi abalienati,* colb. Hi omnes omittunt καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι. *Errores mundi, et deceptio divitiarum, et reliquæ concupiscentiæ simul incidentes,* germ. 1. (u) D. 1. 28. 118. 131. Arm. It. (exc. brix. germ. 1. corb. 1. mart. Mm. gat.) ‖ περὶ τὰ λοιπὰ = 106.

όμεναι συμπνίγουσι τὸν λόγον, καὶ [x] ἄκαρπος γίνεται.″
20 Καὶ [y] οὗτοί″ εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες,
[z] οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ παραδέχονται, καὶ
καρποφοροῦσιν, [a] ∾ ἓν″ τριάκοντα, καὶ [a] ∾ ἓν″ ἑξήκον-
21 τα, καὶ [a] ∾ ἓν″ ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· [b] μήτι ὁ
λύχνος [c] ἔρχεται,″ ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν
22 κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν [d] ∾ ἐπιτεθῇ; Οὐ γάρ
ἐστί [e] — τι″ κρυπτὸν, [f] ∾ ὃ ἐὰν μὴ″ φανερωθῇ· οὐδὲ
23 ἐγένετο ἀπόκρυφον, [g] ἀλλ' ἵνα″ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Εἴ
24 τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.] [h] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς·
[βλέπετε, τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, [i] μετρηθή-
25 σεται″ ὑμῖν [k] †. Ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, [l] δοθήσεται″ αὐτῷ·
26 καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ

---

[a] ∾ ἐν. [d] ∾ τεθῇ. [f] ∾ ἐὰν μή. [k] † καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσι.

(x) ἄκαρποι γίνονται. D. 124. It. exc. brix. germ. 2. (y) ἐκεῖνοι. BCL. Copt. (z) + *hi sunt*, germ. 1. 2. (a) Vide vs. 8. Sic etiam h. l. Syr. utr. Slav. ‖ ἐν secundum et tertium = B. 102. (b) + ἴδετε. 13. 69. 124. (c) ἅπτεται. D. (St. β.) καίεται. 13. 69. 124. Ed. Pers. p. Arr. Æth. Slav. ed. in m. It. *adfertur*, veron. (d) B CDKL. 13. 69. 76. 77. 116. 124. 142. 235. al. 21. Mt. a. d. i. n. o. q. r. x. 10. (e) = BD. 1. 10. 11. 13. 36. 40. 69. 72. 77. 102. 124. 131. 229* Ev. 19. al. 23. Mt. a. c. semel. d. e. f. k. p. z* 10* 17. al. 5. Ed. Copt. Slav. It. (exc. brix. colb. germ. 1. corb. 1. gat. Mm.) Theophyl. (f) ἐὰν μή. ABCL. 33. 36. 40** 42. 72. 102. 108. 114. 229* Mt. a. e. 12. εἰ μὴ ἵνα. 1. 13. 69. 131. ἵνα μή. 10. ἀλλ' ἵνα. D. 49. ap. Mill. Goth. cant. veron. corb. 2. vind. ὃ μή. 220. ὃ οὐ. 235. ὃ οὐ μή. 11. 63. 68. Mt. 10. (g) εἰ μὴ ἵνα. 1. 13. 118. *quod non*, colb. Vulg. ed. sixtin. (h) Vs. 24 et 25: καὶ ἔλ. αὐτοῖς· βλ. τί ἀκούετε· καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. ὃς ἔχει γὰρ δοθ. αὐτῷ, καὶ ὃς οὐκ ἔχει καὶ ὃ ἔχει ἀρθ. ἀπ' αὐτοῦ. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθ. ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν. Καὶ ἔλεγεν κ. τ. λ. 13. 69. Item Codd. ap. Erasm. Bez. et Wechel. (i) ἀντιμετρηθήσεται. 10. 40. 108. ap. Birch. 116. 157. 235. al. 16. et Barber. 2. Mt. a. d. k. p. z** Vulg. brix. vind. gat. colb. corb. 2. germ. 1. 2. (k) = D (St. β.) G. Copt. ed. cant. veron. germ. 1. gat. Vulg. ms. ‖ In Arm. ponitur post ἀκούετε. In 13 et 69. bis exstat. ‖ καὶ προστεθήσεται ὑμῖν = 114. ὑμῖν = Mt. 12. ‖ τοῖς ἀκούουσι = BCL. 102. Ar. p. Æth. Copt. ms. Vulg. It. item 13 et 69 semel. Post μετρηθήσεται ὑμῖν ponitur in Codd. ap. Wechel. αὐτοῖς. Mt. 10. *credentibus*, Goth. brix. (l) προστεθήσεται. D. cant. (Ex hoc glossemate ortum additamentum præcedens, sicut ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν ex interpretamento verborum ὃς ἂν ἔχῃ.)

ἔλεγεν· οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὡς [m] ἐὰν"
[n] ἄνθρωπος" [o] βάλῃ" [p] τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, Καὶ 27
[q] καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται" νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ
σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνηται, ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός.
[r] Αὐτομάτη" [s] — γὰρ" ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρ- 28
τον, εἶτα στάχυν, εἶτα [t] πλήρη σῖτον" ἐν τῷ στάχυϊ.
Ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπὸς, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέ- 29
πανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός. Καὶ ἔλεγε· [u] ∾ τίνι" 30
[x] ὁμοιώσωμεν" τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ἢ ἐν [y] ποίᾳ"
[z] παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν;" [a] Ὡς" [b] κόκκον" σινά- 31
πεως, ὃς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, [c] μικρότερος" πάν-
των τῶν σπερμάτων ἐστὶ [d] τῶν ἐπὶ τῆς γῆς·" [e] Καὶ ὅταν 32
σπαρῇ, ἀναβαίνει," καὶ γίνεται [f] πάντων τῶν λαχάνων
μείζων," καὶ ποιεῖ κλάδους [g] μεγάλους," ὥστε δύνασθαι

---

[u] ∾ πῶς. [b] κόκκῳ.

(m) = BD. gr. L. 28. 118. Mt. c. e. f. tolet. ὅταν. 1. 40. 53. 131. 235. Mt. a. d. z* περ. 13. 69. 124. (n) = 47. 63. 64. (o) βάλλει. 69. 118. 131. 229. 235. Mt. c. e. gat. Mm. (p) = 13. 69. 124. (q) καθεύδει καὶ ἐγείρεται. EFG. Alii. Sic nonnulli etiam βλαστάνει s. βλαστᾷ et μηκύνεται. (r) = Syr. αὐτομάτως. 235. (s) = A BCL. 102. Mt. c. Syr. p. (habet cod. paris.) Copt. ‖ ὅτι. D. cant. (t) πλήρης σῖτος. B. πλήρης ὁ σῖτος. D. πληρεῖ σῖτον. 218 (cum 76. 124. 125. 220.) ‖ = πλήρη. Mt. 10. (u) πῶς. BCL. 7. 13. 28. 69. Ev. 12. 18. 19. Mt. f. veron. (x) ὁμοιώσομεν. 1. 89. 106. 218. (cum 76. 77. 108.) al. 13. Mt. c. d. k. p. z. Ed. Vulg. It. ὁμοιώσω. K. 28. 56. 69. 220. Mt. e. Theophyl. (y) τίνι. BL. 1. 7. 13. 28. 63. 69. 118. 131. Ev. 12. 18. 19. 36. Mt. f. 10. Ed. Vulg. brix. gat. Orig. ‖ = τίνι ad τίνι (loco ποίᾳ) 118. (z) αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν. BL. 28. 63. 72. in m. Mt. 10. Syr. p. in m. veron. Orig. ‖ παραβολῇ αὐτὴν θῶμεν; Παραβάλομεν αὐτὴν ὡς κόκκον. 13. 69. ‖ παραβολῇ] ὁμοιώματι. 1. 118. 131. ‖ παραβάλωμεν] παραθῶμεν. Syr. p. in m. παραβαλοῦμεν. 49. ap. Mill. 84. ap. Beng. Mt. e. i. n. Ed. Vulg. It. exc. cant. (a) ὁμοία ἐστιν. D. cant. colb. (b) ACEFGH KLMS. (St. β.) 1. 11. 13. 17. 28. 33. 40. 69. 77. 106. 108. 127. 131. 209. 235. Ev. 19. al. 48. et Barber. 5. Mt. V. c. d. e. f. k. l. p. q. z. 17. al. 3. Ed. Hesych. Theophyl. (c) μικρότερον. BDLM. 13* 28. 33. 69. 131. 235. al. 3. Mt. 17. (d) = C. veron. ‖ τῶν ἐπὶ = 90. ‖ τῶν] ἅ εἰσιν. D. Sic Vulg. It. (e) = D. cant. vind. *Et ubi creverit*, colb. *Crescit autem*, veron. ‖ σπαρῇ] αὐξηθῇ. 119. al. 5. Mt. x. Syr. p. in m. φυῇ. 63 64. 106. *natum fuerit*, Vulg. ed. sixtin. (f) μείζων πάντων τῶν λαχάνων. BDL. 1. 131. 235. al. 3. Mt. c. f. Syr. Arm. Vulg. It. ‖ μείζων] μεῖζον. ACL. 92. Mt. V. e. f. r. (g) = 218. (cum 76. 108. 123. 125.) μεγίστους. Mt. e.

ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ [h] τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατα-
33 σκηνοῦν. Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς [i] — πολλαῖς'' ἐλά-
λει [k] αὐτοῖς'' [l] τὸν λόγον,'' καθὼς [m] ∾ ἠδύναντο'' ἀκούειν.
34 Χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ
τοῖς [n] μαθηταῖς αὐτοῦ'' ἐπέλυε πάντα.]

35 [o] Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, [[p] ὀψίας γε-
36 νομένης·'' διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον
παραλαμβάνουσιν αὐτὸν, ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ· καὶ [q] ἄλλα
37 δὲ [r] πλοῖα'' ἦν μετ' [s] αὐτοῦ.'' Καὶ γίνεται λαίλαψ ἀνέμου
[t] μεγάλη'' τὰ δὲ κύματα [u] ἐπέβαλλεν'' εἰς τὸ πλοῖον,
38 ὥστε [x] ∾ αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι.'' Καὶ ἦν αὐτὸς [y] ἐν''
τῇ πρύμνῃ, ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον [z] καθεύδων·'' καὶ διε-
γείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οὐ μέ-
39 λει σοι, ὅτι ἀπολλύμεθα; Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ

[m] ∾ ἐδύναντο. [r] πλοιάρια. [x] ∾ ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον.
[y] ∾ ἐπί.

(h) + πάντα. 40. Barber. 2. Mt. a. d. (i) = L. 1. 10. 28. 33. 40. 53. 59. 108. ap. Birch. 115. 118. 127. 131. 229. Mt. a. d. n. Syr. Perss. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. veron. colb. Vict. (k) = D. cant. vind. germ. 1. corb. 2. (l) = Syr. veron. colb. (m) ADEL. 10. 115. 118. Alii. Mt. V. al. 10. (n) ἰδίοις μαθηταῖς. BCL. || = αὐτοῦ. Unus ap. Wetst. corb. vind. (o) ἃ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ὀψίας δὲ γενομένης, λέγει αὐτοῖς· διέλθωμεν. Mt. e. (p) = 56. 58. et Bodlej. unus ap. Fell. (q) τὰ ἄλλα τὰ ὄντα μετ' αὐτοῦ πλοῖα. 1. 118. 131. item Arm. ἄλλα δὲ πλοῖα πολλὰ (ἄλλαι δὲ πλοῖαι πολλαὶ D*) ἦσαν μετ' αὐτοῦ. D. cant. corb. 2. || ἄλλα] πολλά. veron. vind. || δὲ] = BL. 102. 157. Syr. Copt. veron. brix. δέκα. 71. (r) ABCDM. 1. 7. 13. 31. 33. 38. 67. 69. 72. 106. 114. 118. 131. 157. al. 2. et Barber. 1. Mt. c. bis. e. f. (s) 12. 61. Syr. Pers. p. Syr. p. in m. Copt. (t) μεγάλου. C. 44. Mt. 17. z** Copt. || Ante ἀνέμου ponunt DL. 1. 13. 69. 102. 118. 131. Vulg. It. exc. brix. (u) ἐπέβαλεν. L. 218. (cum cæteris vindob.) Alii. Mt. a. al. 9. Ed. ἐνέβαλεν. Mt. d. ἔβαλεν. D. *ascendebat*, brix. (x) ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. BCDL. Copt. Syr. p. in m. Vulg. It. || αὐτὸ = 102. Arm. || γεμίζεσθαι] βυθίζεσθαι. 1. 118. 131. Ev. 18. 19. al. 4. Mt. f. x. καταποντίζεσθαι. 11. 27. 68. (y) ABC DL. 1. 13. 53. 61. 69. 77. 116. 118. 124. ap. Birch. 131. Mt. c. semel. ἐπὶ τὴν πρύμνην. Mt. c. alibi. (z) καθήμενος. Mt. e.

ἀνέμῳ, καὶ [a] εἶπε τῇ θαλάσσῃ·″ σιώπα, πεφίμωσο. καὶ
ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Καὶ 40
εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοί ἐστε [b] οὕτω;″ [c] ∾ πῶς οὐκ″ ἔχετε
πίστιν; Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς 41
ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ [d] ὁ ἄνεμος″ καὶ
ἡ θάλασσα [e] ὑπακούουσιν″ [f] αὐτῷ.″]

Καὶ [[g] ∾ ἦλθον″ εἰς τὸ πέραν [h] τῆς θαλάσσης,″ εἰς 1
τὴν χώραν τῶν [i] ∾ γαδαρηνῶν.″ Καὶ [k] ἐξελθόντι αὐ- 2
τῷ″ ἐκ τοῦ πλοίου, [l] εὐθέως″ [m] ἀπήντησεν″ αὐτῷ ἐκ τῶν
μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ· Ὃς τὴν 3
[n] κατοίκησιν″ εἶχεν ἐν τοῖς [o] μνήμασι,″ καὶ οὔτε [p] ἁλύσε-
σιν″ οὐδεὶς [q] ἠδύνατο″ αὐτὸν [r] δῆσαι·″ [s] Διὰ τὸ αὐτὸν 4

[c] ∾ οὔπω. [g] ∾ ἦλθεν. [i] ∾ γερασηνῶν. [o] μνημείοις.

(a) τῇ θαλάσσῃ καὶ εἶπε. D. 1. 118. 131. Arm. cant. veron. corb. 2. vind. (b) = BD (St. β.) L. Copt. Vulg. It. (c) BD. (St. β.) L. 1. 13. 69. 131. Copt. Arm. Vulg. It. *quomodo nondum*, brix. (d) οἱ ἄνεμοι. DE. 1. 131. 229** al. 5. Mt. e. cant. veron. vind. corb. 2. colb. germ. 2. (e) ὑπακούει. BCL. 1. 13. 28. 69. 118. (f) = D. gr. Ante ὑπακ. ponunt C. 13. 131. Alii. (g) CEL. 13. 28. 31. 60. 69. 124. 218 (cum vindob. cæteris exc. 76. 219.) Mt. e. x. item z et 12. Syr. utr. (sed Syr. p. habet rec. in m.) Arr. Copt. Arm. ἦλθεν ὁ ἰησοῦς. 116. Evangelistaria. (h) = 13. 69. Ev. 4. cant. veron. vind. brix. corb. 2. ‖ καὶ. D. gr. (i) γερασηνῶν. BD. (St. β.) Vulg. Sax. It. Nyssen. γεργεσηνῶν. L. 1. 10. 28. 31. 33. 38. 116. 118. 131. 209. 225. Ev. 9. 10. 12. 18. 19. Mt. f. x. 12. Arr. Syr. p. in m. Copt. Æth. Arm. Orig. (cujus annotationem repetierunt scholia in margg. plurium codd. Victor, aliive.) Theophyl. in comment. Auctor. synops. Hesych. (k) ἐξελθόντος αὐτοῦ. BCL. 1. 13. 33. 69. 118. 124. 131. al. 6. Mt. f. x. veron. brix. ἐξελθόντων αὐτῶν. D. (St. β.) Pers. p. cant. colb. corb. 2. (l) = B. Syr. Arm. veron. brix. vind. colb. corb. 2. (m) ὑπήντησεν. BDL. 1. 28. 40. 118. 131. al. 4. Damasc. (n) οἴκησιν. 106. 183. al. 12. Mt. k. p. z. (o) ABCEFG KLS. (St. π.) 10. 13. 36. 40. 69** 72. 77. 106. 108. 124. 131. 157. 235. Ev. 36. al. 70. Mt. V. al. 18. Ed. (p) ἁλύσει. BCL. 33. colb. ‖ = germ. 2. ‖ + οὐκέτι BCDL. 13. 28. 69. 124. Vulg. It. exc. vind. ‖ Post οὐδεὶς + ἔτι. 1. 118. 131. Arm. (q) ἐδύνατο. ACDEL. Alii. Mt. k. al. 6. ἐτόλμα. M. (r) πεδῆσαι. 225. δαμάσαι. 28. 54. (s) διὰ τὸ αὐτὸν πολλὰς πέδας καὶ ἁλύσεις, αἷς ἔδησαν αὐτὸν, διεσπακέναι καὶ συντετριφέναι· καὶ οὐδεὶς ἴσχυσεν αὐτὸν δαμάσαι. 1. 131. 209. alius. Item 28. Mt. x. ὅτι πολλάκις αὐτὸν δεδεμένον πέδαις καὶ ἁλύσεσι, ἐν αἷς ἔδησαν, διεσπακέναι, καὶ τὰς πέδας συντετριφέναι, καὶ μηδένα αὐτὸν ἰσχύειν δαμάσαι. D. cant. Item vind. corb. 2.

πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι
[t] ὑπ᾽" αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι·
5 καὶ οὐδεὶς αὐτὸν [u] ἴσχυε" δαμάσαι. Καὶ [x] διαπαντὸς"
[y] νυκτὸς καὶ ἡμέρας" ἐν τοῖς [z] μνήμασι καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν" ἦν
6 κράζων, καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰη-
σοῦν [a] — ἀπὸ" μακρόθεν, ἔδραμε καὶ προσεκύνησεν αὐ-
7 τῷ· Καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ [b] ∞ εἶπε·" τί [c] ἐμοὶ"
καὶ σοὶ, [d] Ἰησοῦ," υἱὲ τοῦ Θεοῦ [e] τοῦ ὑψίστου;" ὁρκίζω
8 σε τὸν Θεὸν, μή με βασανίσῃς. Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ·
9 ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ
ἐπηρώτα αὐτόν· τί [f] σοι ὄνομα;" καὶ [g] λέγει αὐτῷ·" [h] λεγεὼν"
10 ὄνομά [i] μοι," ὅτι πολλοί ἐσμεν. Καὶ [k] παρεκάλει" αὐ-
τὸν πολλὰ, ἵνα [l] μὴ" [m] αὐτοὺς ἀποστείλῃ" ἔξω τῆς
11 χώρας. Ἦν δὲ ἐκεῖ [n] — πρὸς τῷ ὄρει" ἀγέλη χοίρων

[z] ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν. [b] ∞ λέγει.
[g] ἀπεκρίθη λέγων. [n] πρὸς τὰ ὄρη.

(t) ἀπ᾽. 36. 40. al. 3. Mt. V. a. d. o. 17. ‖ = 106. Syr. (u) ἴσχυσε. 1. 106. 131. 209. al. 13. Mt. V. al. 7. Ed. (x) = D. Pers. p. cant. veron. verc. vind. colb. corb. 2. διὰ πάσης. 157. (y) = 36. 40. Mt. a. (z) ABCLM. 1. 10. 11. 13. 69. 72. 114. 131. 229. Ev. 18. 19. 36. al. 15. Mt. c. bis. e. f. k. o. p. 10. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Goth. Slav. Vulg. brix. corb. 2. mart. ‖ μνήμασι] μνημείοις. D. 1. 13. 69. 124. 131. (a) = AKLM. 11. 72. 106. 114. 229. Ev. 18. 19. 36. al. 11. Mt. c. bis. e. f. r. x. 10. (b) ABCKLM. 11. 131. Ev. 18. 19. 36. al. 13. Mt. c. e. f. 10. (c) ἡμῖν. 106. Syr. p. (sed rec. in m.) (d) = 1. 84. 86. Mt. e. (e) = 17* Sax. τοῦ ζῶντος. A. Syr. p. in m. (f) ὄνομά σοι. ABCL. 1. 13. 50. 69. 72. 106. 114. 131. 220. 229. pluresve. Mt. c. bis. f. 10. Syr. p. Damasc. ὄνομά σου. Ev. 36. Mt. e. (g) ABCK**LM. 1. 11. 13. 28. 69. 131. 229. Ev. 18. 19. 36. al. 12. Mt. c. bis. e. f. Syr. utr. Perss. Copt. Arm. Goth. Vulg. germ. 1. 2. mart. Mm. Damasc. ‖ = λέγων. D. Ev. 2** Mt. 10. cant. veron. verc. vind. brix. (h) λεγιὼν. BCDL. 69. Syr. Copt. (i) ἡμῶν. Syr. ‖ = 1. (k) παρεκάλουν. A. 1. 37. 77. 116. 131. 225. Mt. c. o. corb. 2. colb. germ. 1. 2. Vulg. in editione sixtin. Damasc. (l) = 13. (m) ἀποστ. αὐτοὺς. A. 106. al. 4. Mt. a. c. bis. d. e. f. x. Damasc. ἀποστ. αὐτὸν. k. 229. al. 5. Mt. r. 10. Syr. ‖ αὐτοὺς] αὐτὸν. L. Mt. 17. αὐτὰ. BC. (n) πρὸς τῷ ὄρει. ADCDEFGHKLMS. (St. π) Ev. 2. 4. 36. al. 93. Mt. V. al. 13. (Nonnulli habent πρὸς τὸ ὄρει, alii πρὸς τῷ ὄρη.) Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Goth. Slav. Vulg. It. Theophyl. Euthym. πρὸς τὸ ὄρος.

[o] = μεγάλη" [p] βοσκομένη." Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν 12
[q] † [r] = οἱ δαίμονες," λέγοντες· πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς
χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς [s] εἰσέλθωμεν." Καὶ [t] ἐπέτρεψεν 13
αὐτοῖς" [u] — εὐθέως" [x] — ὁ ἰησοῦς." καὶ ἐξελθόντα τὰ
[y] πνεύματα" [z] τὰ ἀκάθαρτα" εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους·
καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θά-
λασσαν· [a] = ἦσαν δέ: ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ
θαλάσσῃ." [b] ∞ Οἱ δὲ" βόσκοντες [c] αὐτοὺς" ἔφυγον, καὶ 14
[d] ἀπήγγειλαν" εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ
[e] ∞ ἐξῆλθον" ἰδεῖν, τί ἐστι τὸ γεγονός. Καὶ ἔρχονται 15
πρὸς τὸν ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθή-
μενον [f] — καὶ" ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα [g] = τὸν
ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα·" καὶ ἐφοβήθησαν. [h] ∞ Καὶ διη- 16

---

[q] † πάντες. [b] ∞ καὶ οἱ. [c] τοὺς χοίρους.
[d] ἀνήγγειλαν. [e] ∞ ἦλθον. [h] ∞ διηγήσαντο δέ.

Mt. 17. ‖ Ponitur post χοίρων in 131. post μεγάλη in 13. 124. post βοσκομένη in A, aliis, Mt. c. bis. e. f. 10. Syr. p. ‖ = 1. (o) = DL. 34* 71. 131. Mt. c. Copt. Goth. Vulg. ms. cant. veron. vind. corb. 2. μεγάλων. Ev. 17. πολλῶν. 36. Pers. w. μεγάλη πολλῶν. 76. Mt. q. μακρόθεν. 60. (p) βοσκομένων. AL. 225. cant. veron. (q) = BCDLM. 1. 4. 11. 13. 27. 31. 38. 42. 63. 68. 102. 114. 118. 131. 220. 229. Mt. r. x. 10. Syr. Erp. Perss. Copt. Vulg. It. exc. verc. Post δαίμονες ponit 50. (r) = BCL. 1. 13. 102. 118. 131. Mt. x. Copt. Post λέγοντες ponit Mt. d. τὰ δαιμόνια. D. (s) ἀπέλθωμεν. D. gr. (t) ἔπεμψεν αὐτούς. H. 59. 71. 73. ἔπεμψεν αὐτοὺς εἰς τοὺς χοίρους, D. cant. colb. corb. 2. (u) = BCL. 1. 28. 63. 102. 108. 118. 131. Mt. c. 10. Syr. Pers. p. Copt. Æth. Arm. veron. (x) = BCEL. 1. 28. 102. 118. 131. Syr. Copt. Arm. veron. *dominus*, vind. κύριος ἰησοῦς. D. cant. verc. corb. 2. germ. 2. (y) δαιμόνια. Mt. c. 10. (z) = A*F. 28. Mt. c. (a) ἦσαν usque ad θαλάσσῃ = Æth. ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι = B. Syr. ms. ‖ ἦσαν δὲ] = DL. 1. Barber. 1. Syr. Perss. Copt. Vulg. cant. veron. colb. corb. 2. germ. 1. Mm. gat. ἦσαν γάρ. 58* 225. Ed. Syr. p. (b) ABCLM. 1. 13. 28. 33. 69. 106. 124. ap. Birch. 131. al. 6. Mt. c. bis. e. f. Syr. utr. Copt. Goth. verc. (c) BCDL. 13. 69. 124. Syr. Copt. Æth. Vulg. It. (d) ABCDKLM. 1. 11. 40** 106. 131. 220. ap. Birch. Ev. 19. 36. al. 13. Mt. c. e. f. r. z* 10. (e) ABKLM. 11. 33. 72. 106. 229. Ev. 18. 19. 36. al. 10. Mt. c. bis. e. f. r. z* Syr. p. Copt. Goth. (f) = BDL. 1. 13. 33. 69. 131. 157. al. 8. Mt. c. Copt. Vulg. It. (g) = D. (St. β.) 17* 27. Æth. Pers. w. Vulg. It. exc. mart. τὸν ἰσχ. τοὺς δαίμονας. Copt. ‖ = τὸν ἐσχηκότα. Mt. x* (h) DEG. 10. 36. 40. 108. ap. Birch.

γήσαντο″ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζο-
17 μένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. Καὶ [i] ἤρξαντο παρακαλεῖν″
18 αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.] Καὶ [k] ∾ ἐμ-
βάντος″ αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, [l] παρεκάλει″ αὐτὸν ὁ [m] δαι-
19 μονισθεὶς,″ ἵνα [n] ᾖ μετ' αὐτοῦ.″ [o] καὶ″ οὐκ ἀφῆκεν αὐ-
τὸν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς
τοὺς σοὺς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς, ὅσα σοι ὁ [p] κύριος″
20 [q] πεποίηκεν,″ καὶ [r] ἠλέησέ σε. Καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἤρξατο
κηρύσσειν ἐν τῇ δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ [s] ἰη-
σοῦς·″] καὶ πάντες ἐθαύμαζον.]
21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ ἰησοῦ [t] ἐν τῷ πλοίῳ″ πάλιν
εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς [u] ἐπ' αὐτόν·″ [x] καὶ
22 ἦν″ παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ [y] — ἰδοὺ,″ [ἔρχεται εἷς
τῶν ἀρχισυναγώγων, [z] — ὀνόματι ἰάειρος·″ καὶ [a] ἰδὼν
23 αὐτὸν, πίπτει″ πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, Καὶ [b] ∾ παρε-
κάλει″ αὐτὸν [c] πολλὰ,″ λέγων· ὅτι τὸ θυγάτριόν μου
ἐσχάτως ἔχει· [d] ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας,″

---

[k] ∾ ἐμβαίνοντος. [o] ὁ δὲ ἰησοῦς. [q] ἐποίησεν. [b] ∾ παρακαλεῖ.

---

127. 157. 235. Ev. 2. al. 44. Mt. V. al. 12. Ed. cant. vind. colb. corb. 2. (i) παρεκάλουν. D. Mt. 12. cant. verc. (k) ABDKLM. 11. 33. 72. 124. ap. Birch. 131. 229. Ev. 18. 19. al. 8. Mt. c. e. f. 10. Vulg. It. (l) ἤρξατο παρακαλεῖν. D. Vulg. It. exc. veron. (m) ἰαθεὶς. 54. Barber. 1. Mt. e. Syr. p. in m. δαιμονιζόμενος. Mt. i. n. (n) μετ' αὐτοῦ ᾖ. ABCL. 1. 124. 131. 229* Ev. 18. 19. 36. al. 4. Mt. e. f. 10. Syr. Arm. Goth. (o) ABKLM. 1. 11. 33. 72. 102. 106. 131. 229. Ev. 18. 36. al. 13. Mt. c. e. f. 10. Syr. utr. Perss. Copt. Goth. Vulg. brix. Mm. καὶ ὁ ἰησοῦς. B. 13. 69. 124. item C. gat. (p) θεὸς. D. Mt. e. Copt. cant. (q) ABCEGHLMS. 13. 33. 69. 72. 106. 124. 157. 226** 229. 235. Ev. 2. 18. 19. 36. al. 48. Mt. V. al. 15. Ed. Sever. Theodor. heracl. Theophyl. (r) + ὅτι. D. Ed. Syr. cant. veron. vind. colb. corb. germ. 2. (s) κύριος. 60. θεὸς. Mt. a. d. (t) = D. 1. 28. 118. 131. al. 3. Arm. cant. veron. verc. corb. vind. colb. (u) πρὸς αὐτὸν. D. 13. 28. 69. 90. μετ' αὐτῶν. 131. ‖ = vind. (x) = D. cant. veron. corb. vind. brix. colb. (y) = BDL. 102. Syr. Arr. Perss. Æth. Vulg. It. exc. colb. brix. (z) = D. cant. verc. vind. corb. (a) καὶ προσέπεσεν. D. cant. (b) ACL. 71. Mt. c. d. παρακαλῶν. D. cant. veron. verc. vind. corb. (c) = D. 38. 235. Mt. 10* cant. veron. vind. colb. corb. (d) ἐλθὲ, ἅψαι αὐτῆς ἐκ τῶν χειρῶν σου. D. cant. veron. vind.

[e] ∾ ὅπως″ σωθῇ· καὶ [f] ζήσεται.″ Καὶ [g] ἀπῆλθε″ μετ' 24
αὐτοῦ· καὶ [ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλι-
βον αὐτόν. Καὶ γυνή [h] = τις″ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος 25
ἔτη δώδεκα, Καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, 26
καὶ δαπανήσασα τὰ [i] παρ' αὐτῆς″ πάντα, καὶ μηδὲν ὠφε-
ληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα· Ἀκού- 27
σασα [k] περὶ τοῦ ἰησοῦ, ἐλθοῦσα [l] ἐν τῷ ὄχλῳ″ ὄπισθεν,
ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. (Ἔλεγε γὰρ [m]· [n] ὅτι″ κἂν 28
τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι, σωθήσομαι.) Καὶ εὐθέως 29
ἐξηράνθη ἡ [o] πηγὴ″ τοῦ αἵματος αὐτῆς· καὶ ἔγνω τῷ
σώματι, ὅτι [p] ἴαται″ ἀπὸ τῆς μάστιγος [q]. Καὶ εὐθέως 30
ὁ ἰησοῦς ἐπιγνοὺς [r] ἐν ἑαυτῷ″ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελ-
θοῦσαν, ἐπιστραφεὶς [s] ἐν τῷ ὄχλῳ,″ ἔλεγε· τίς μου ἥψατο
τῶν ἱματίων; Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· βλέ- 31
πεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις· τίς μου
ἥψατο; [t] Καὶ περιεβλέπετο [u] ἰδεῖν″ τὴν τοῦτο [x] ποιή- 32

---

[e] ∾ ἵνα. [i] παρ' ἑαυτῆς.

---

corb. || ἵνα ἐλθὼν] ἐλθὲ. St. β. Syr. Vulg. brix. colb. germ. 1. 2. Mm. gat. || ἐπιθῇς] ἐπιθῇ s. ἐπιθήσῃ. 71. Mt. n. Arm. || αὐτῇ] =114. In aliis post χεῖρας ponitur. ἐπ' αὐτῇ. 28. Mt. 17. αὐτῷ. AK. 31. 121. Mt. n. Ed. (e) ACDL. 13. 28. 69. (f) ζήσηται. 54. 218 (cum 3.) ζήσῃ. BCD (St. β.) L. 13. 69. 124. Vulg. It, exc. colb. (g) ὑπῆγεν. D. 124. cant. (h) = AB CL. 1. 33. 102. Barber. 2. Ev. 32. Vulg. veron. vind. colb. corb. (i) = παρ'. D. 1. 11. 28. 68. 118. 131. 142. in m. 220. Ed. Syr. utr. Vulg. It. || ἑαυτῆς] αὐτῆς. AFGLMS. 10. 13. 28. 33. 69. 102. 124. 157. 218 (cum vindob. cæteris exc. 108. 220.) 229. 235. Ev. 2. 18. al. 33. Mt. BHV. 19. al. 13. Ed. Theophyl. παρ' αὐτὴν. B. παρ' αὐτῇ. Mt. i. n. (k) + τὰ. B. Ev. 33. (l) = 1. Alius. Mt. x. Post αὐτοῦ ponit D. cant. verc. εἰς τὸν ὄχλον. 13. 28. 69. 124. (m) + ἐν ἑαυτῇ. DK. 1. 11. 33. 72. 108. 142. in m. 158. in m. 229. Ev. 2. 18. 19. al. 12. Mt. a. d. f. q. r. z. in marg. 10. cant. verc. vind. corb. colb. (n) = 225. Mt. 10. Ed. verc. veron. vind. corb. colb. (o) πλήγη. 13. (p) ἴαται. 86. Mt. c. o. 10. Ed. ἴατο. 225. ἰάθη. Mt. e. (q) + αὐτῆς. 31. 38. Ed. Syr. verc. (r) = D. 226* cant. veron. vind. colb. corb. || = ἐν. Mt. V. (s) τῷ ὄχλῳ. Ev. 33. πρὸς τὸν ὄχλον. Syr. utr. Perss. Vulg. verc. brix. vind. colb. germ. 1. 2. || *dixit ad turbam*, veron. colb. (t) Vs. 32 = 57. *cum autem circumspexisset*, omissis cæteris, colb. (u) = Mt. a. (x) πεποιηκυῖαν. 1. Ed

33 σασαν.″ Ἡ δὲ γυνὴ, φοβηθεῖσα [y] καὶ τρέμουσα,″ [z] εἰδυῖα
ὃ γέγονεν [a] ἐπ᾽ αὐτῇ,″ ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ
34 εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν [b] ἀλήθειαν.″ Ὁ δὲ [c] εἶπεν αὐτῇ·
[d] θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε [e] εἰς εἰρή-
35 νην,″] [f] καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.″] Ἔτι
αὐτοῦ [λαλοῦντος, ἔρχονται [g] ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώ-
γου, λέγοντες· ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε· τί ἔτι σκύλ-
36 λεις τὸν διδάσκαλον; Ὁ δὲ ἰησοῦς [h] — εὐθέως,″ [i] ἀκού-
σας″ [k] τὸν λόγον λαλούμενον,″ λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ·
37 μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ
[l] συνακολουθῆσαι,″ εἰ μὴ πέτρον καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάν-
38 νην τὸν ἀδελφὸν [m] ∾ ἰακώβου.″ Καὶ [n] ∾ ἔρχεται″ εἰς
τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ [o] θόρυβον″
39 [p] ÷ καὶ″ κλαίοντας καὶ [q] ἀλαλάζοντας πολλά.″ Καὶ
εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ

---

[m] ∾ αὐτοῦ. [n] ∾ ἔρχονται.

(y) = 59. Ev. 31. germ. 1. (z) + δι᾽ ὃ (s. διὸ) πεποιήκει λάθρα. D. 50. 124. Arm. *quod* (*ob hoc quod*, verc.) *fecerat occulto*, cant. verc. corb. vind. (a) = ἐπ᾽. BCDL. 3. 9. 102. Syr. Copt. verc. || ἐν αὐτῇ. F. ἐπ᾽ αὐτὴν. 13. 60. 69. 124. 125. Mt. c. αὐτὴ. D. *ipsa*, cant. corb. vind. (b) αἰτίαν. 1. 69. αἰτίαν αὐτῆς. 13. 28. Arm. *dixit quid factum est*, colb. || + (vel post αἰτίαν vel post αὐτῷ) ἔμπροσθεν πάντων. 13. 28. 69. 124. (c) + ἰησοῦς. CD. 1. 13. 69. 118. 124. 235. Ev. 20. 44. Mt. BH. c. e. Arm. Syr. p. cum ast. (sed non in cod. paris.) It. (d) + θάρσει. C. 67. 68. Ev. 44. Mt. BH. c. (e) ἐν εἰρήνῃ. 12. 70. Vulg. Codd. Italæ. (f) = Mt. e. (g) + οἱ. 229. (h) = BDL. 1. 28. 40. 225. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. exc. verc. Post ἀκούσας ponit 125 * (i) παρακούσας. BL. (k) τοῦτον τὸν λόγον. D. cant. || = veron. || λαλούμενον] = Syr. Arr. It. exc. germ. 1. 2. mart. λεγόμενον. Mt. r. (l) ἀκολουθῆσαι. AK. 11. 72. 229. al. 3. Mt. r. παρακολουθῆσαι. D. 1. 124. ap. Birch. (m) αὐτοῦ. DG. 1. 36. 61. 106. Mt. c. Syr. p. (sed addit cum ast. τοῦ ἰακώβου) cant. verc. (n) ABCDF. 54. 118. Ev. 17. Mt. e. Ed. Syr. Pers. p. Copt. Vulg. cant. veron. vind. germ. 1. 2. mart. (o) θορυβοῦντας. Syr. utr. || + πολὺν. Arm. + καὶ ὄχλον. 225. (p) + ABCLM. 1. 13. 28. 36. 40. 61. 69. 72. 106. 124. ap. Birch. 229. Ev. 36. al. 7. Mt. c. bis. d. e. f. r. x. Ed. Syr. utr. Perss. Arm. Goth. Slav. 5. Vulg. germ. 1. 2. mart. || θόρυβον κλαιόντων καὶ ἀλαλαζόντων. D. gr. verc. *turbam flentem et lamentantem*, cant. veron. corb. vind. brix. colb. (q) ὀλολύζοντας πολλούς. Mt. e. || = πολλά. Syr. veron.

παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων 40
αὐτοῦ. [r] ∾ ὁ δὲ″ ἐκβαλὼν [s] πάντας,″ παραλαμβάνει τὸν
πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ᾽ αὐ-
τοῦ [t], καὶ εἰσπορεύεται, ὅπου ἦν τὸ παιδίον [u] †. Καὶ 41
κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ· [x] ταλιθὰ,″
[y] κοῦμι·″ [z] ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· τὸ κοράσιον, σοὶ
λέγω, [a] ἔγειρε.″ Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον, καὶ περιε- 42
πάτει· ἦν [b] γὰρ″ ἐτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν [c] [d] ἐκστά-
σει μεγάλῃ.″ Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μη- 43
δεὶς [e] γνῷ″ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, [f] καὶ [ἦλθεν″ εἰς τὴν πατρίδα 1
αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.] Καὶ 2
[g] γενομένου σαββάτου,″ ἤρξατο [[h] ἐν τῇ συναγωγῇ δι-
δάσκειν·″ καὶ [i] πολλοὶ [k] ἀκούοντες″ ἐξεπλήσσοντο [l], λέ-
γοντες· πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα

---

[r] ∾ αὐτὸς δὲ. [s] ἅπαντας. [u] † ἀνακείμενον. [a] ἔγειραι.

(r) BCDL. 33. Mt. c. *ipse vero*, Vulg. It. ὁ δὲ ἰησοῦς. M. 118. 124. ap. Birch. Mt. e. (s) ACKL. 218. (cum vindob. omnibus.) Plurimi. Mt. V. al. 17. Ed. τοὺς ὄχλους D. (t) + ὄντας. D. ‖ τοὺς ἑαυτοῦ. 124. τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. 116. (u) = BDL. 102. Copt. Ar. p. cant. veron. verc. vind. corb. κείμενον. 31. 38. 121. Mt. 10. κατακείμενον. 1. 28. 69. ap. Mill. et Wetst. 118. al. 3. Theophyl. κατακεκλίμενον. 69. ap. Wetst. κατακλίμενον. sic 13. καταβεβλημένον. 57. (x) ταβιτὰ. s. ταβηθὰ. 157. 225. Ev. 2** Mt. a** c. e. Æth. verc. veron. vind. gat. Mm. colb. corb. emmer. ῥαββὶ θαβιτὰ. D. cant. (y) κοῦμ. BCL. 1. al. 4. Mt. a. al. 5. Slav. 5. 6. 7. Suidas. Theophyl. Euthym. ‖ = verc. germ. 2. (z) Ab ὅ ἐστι ad ἔγειρε = Syr. (a) BDGHKLS. Alii. Mt. V. al. 5. Ed. (b) δὲ. D. Vulg. It. ‖ + ὡς s. ὡσεὶ. C. 1. 124. al. 2. Mt. e. Arm. (c) + πάντες. D. cant. vind. brix. gat. colb. germ. 2. + οἱ γονεῖς αὐτῆς. 76. al. 3. Mt. c. q. Mm. + εὐθὺς. BL. Copt. (d) ἐκστάσιν μεγάλην. Mt. 17. Ed. (e) γνοῖ. ABDL. *ut nemini dicerent*, cant. colb. corb. (f) = 13. 131. Mt. e. καπῆλθεν. D. *abiit*, Vulg. It. exc. verc. Mm. καὶ ἔρχεται. BCL. Syr. p. in m. (g) ἡμέρᾳ σαββάτων. D. cant. vind. corb. *sabbato*, veron. *sabbatis*, colb. (h) διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ. CDL. Syr. Arm. cant. brix. corb. (i) + οἱ. BL. 13. 69. (k) ἀκούσαντες. DFL. 13. 36. 40. 69. 124. Ev. 2. al. 6. Mt. a. c. d. o. 10. verc. ‖ = veron. colb. (l) + ἐπὶ s. ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. D. (St. β.) 76. 106. 115. 118. al. 3. Mt. q. Syr. p. Arm. Vulg. It.

αὐτῷ, [m] † καὶ [n] δυνάμεις τοιαῦται [o] διὰ τῶν [p] χειρῶν″
3 αὐτοῦ [q] γίνονται;″ Οὐχ οὗτός ἐστιν [r] ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς″
[s] μαρίας, [t] ἀδελφὸς δὲ″ ἰακώβου, καὶ [u] ἰωσῆ,″ καὶ ἰούδα,
καὶ σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς
4 ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ἔλεγε δὲ αὐτοῖς
ὁ ἰησοῦς· [x] ὅτι″ οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ
[y] πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς [z] συγγενέσι″ [a], καὶ ἐν τῇ
5 οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ [b] οὐκ ἠδύνατο″ ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν
ποιῆσαι, εἰ μὴ [c] ὀλίγοις″ ἀῤῥώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας,
6 ἐθεράπευσε [d]. Καὶ [e] ἐθαύμαζε″ διὰ τὴν [f] ἀπιστίαν″ αὐ-
τῶν. καὶ περιῆγε τὰς [g] κώμας κύκλῳ,″ διδάσκων.]
7 Καὶ [προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ [h] ἤρξατο αὐ-
τοὺς ἀποστέλλειν″ [i] δύο δύο·″ καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν
8 [k] τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων,] Καὶ παρήγγειλεν αὐ-

---

[m] † ὅτι.

(m) = ABEFGHLMS. 1. 10. 13. 24. 28. 33. 69. 108 et 125. ap. Birch. 127. 131. 157. 209. 218. ap. Birch. (ap. Alt. silent vindob. omnes.) Ev. 31. 36. al. 39. Mt. V. c. bis. e. f. i. k. 1* n. p. z* 17. Ed. Slav. Vulg. verc. colb. Theophyl. Euthym. ‖ ἵνα. C* DK. 11. 106. 124. 220. ap. Birch. 235. Ev. 18. 19. al. 11. Mt. q. x. z** 10. Copt. Syr. p. cant. veron. corb. vind. (n) + αἱ. B. 86. (o) + αἱ. L. Vulg. colb. (p) *labia*, (χειλῶν.) colb. (q) γίνωνται. CD. 114. al. 3. Mt. o. q. r. x. 10. γινόμεναι. BL. 33. ap. Mill. Ev. 31. (r) ὁ τοῦ τέκτονος υἱὸς καὶ. 33. 69. Ev. 31. Mt. c. ὁ τέκτονος υἱὸς καὶ. 10. Arr. Æth. Arm. Slav. 6. 9. Vulg. ms. veron. verc. vind. colb. Mm. gat. tol. Orig. Chrysol. *Joseph fabri filius, et.* germ. 1. 2. ὁ τοῦ τέκτονος; ὁ υἱὸς καὶ. 13. ‖ ὁ τέκτων.] = Syr. hieros. τέκτονος. 234** (s) + τῆς. BCL. 13. 124. Ev. 36. Mt. f. (t) καὶ (ὁ) ἀδελφὸς. BCDL. Ev. 31. Syr. Copt. cant. ‖ = δὲ. Arm. Vulg. It. (u) ἰώσητος. DL. 13. 69. 124. Codd. ap. Erasm. et Wech. Copt. Sax. cant. verc. ἰωσήφ. 121. Æth. Vulg. veron. brix. Mm. gat. germ. 1. 2. ‖ = vind. corb. colb. (x) = S. 13. 31. 69. 124. 218 (cum al. 10.) 235. Mt. r. Syr. Arm. (y) + ἰδίᾳ. AL. (z) συγγενεῦσιν. BD**EFGL. 1. 59. 61. 124. 235. Mt. V. d. ‖ = colb. (a) + αὐτοῦ. BCKL. 218 (cum al. 2.) 235. al. 6. Mt. c. bis. Copt. Vulg. cant. veron. vind. brix. (b) *noluit*, verc. vind. brix. germ. 2. ‖ = colb. corb. (c) πολλοῖς. Copt. ‖ ὀλίγους ἀῤῥώστους. 220. item 61. (d) + αὐτοὺς. 124. Ev. 31. Hier. (e) ἐθαύμαζον. 28. Mt. 10. corb. (f) πίστιν. D. gr. (g) κύκλῳ κώμας. L. 13. 69. 76. 124. 235. Mt. q. κώμας. Syr. Arm. verc. germ. 2. κώμας πάντοθεν. Mt. e. (h) ἀπέστειλεν αὐτοὺς. D. It. (exc. brix. germ. 1. 2. mart.) Gaudent. (i) ἀνὰ δύο. D. (k) + κατὰ. Ev. 44. Mt. e. + *ejicere* s. *fugare*, colb. corb. germ. 2. Gaudent.

*τοῖς, ἵνα μηδὲν αἴρωσιν [l] εἰς ὁδὸν," εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ
πήραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς [m] τὴν ζώνην" χαλκόν. Ἀλλ'* 9
*ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ μὴ [n] ἐνδύσησθε" δύο χιτῶνας.
Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε [o] εἰς οἰκίαν,"* 10
ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. Καὶ [p] ὅσοι ἂν μὴ 11
*δέξωνται" ὑμᾶς, μηδὲ [q] ἀκούσωσιν" ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι
ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν [r] χοῦν" [s] τὸν ὑποκάτω" τῶν ποδῶν
ὑμῶν, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς [t] †. Καὶ ἐξελθόντες [u] ἐκήρυσ-* 12
σον," ἵνα μετανοήσωσι· Καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, 13
καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀῤῥώστους, καὶ ἐθεράπευον.]

Καὶ [ἤκουσεν [x] ὁ βασιλεὺς ἡρώδης" [y], (φανερὸν γὰρ 14
*ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ,) καὶ [z] ἔλεγεν·" ὅτι ἰωάννης ὁ
[a] βαπτίζων" [b] ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη," καὶ διὰ τοῦτο ἐνερ-*

---

[n] *ἐνδύσασθαι.*

[t] † *ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται σοδόμοις ἢ γομόῤῥοις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.*

(l) *ἐν τῇ ὁδῷ.* K. Vulg. It. (exc. cant. corb. vind. tol.) Gaudent. ‖ = veron. (m) *τὰς ζώνας.* Ev. 31. Mt. e. Copt. veron. corb. colb. Gaudent. (n) A CDEF. Alii multi. Mt. V. al. 13. Ed. (etiam Steph. 3.) Copt. Arm. Goth. *ἐνδύσασθαι.* S. Alii. Ed. (etiam Elsev.) Slav. Gaudent. *ἐνδύσασθε.* B* Alii. *ἐνδεδύσθαι.* L. Ev. 2. 36. Alii. *ne induerentur*, Vulg. It. exc. cant. verc. (o) = D. cant. verc. vind. corb. (p) *ὃς ἂν τόπος μὴ δέξηται.* BL. 13. 28. 69. 124. Syr. p. in m. *ὃς ἂν μὴ δέξηται.* 1. 118* ‖ *ἂν*] *ἐὰν.* ACD. Alii. Mt. c. al. 10. Ed. Theophyl. ‖ *δέξωνται*] *δέξονται.* 131. 235. Ed. (q) *ἀκούσῃ* s. *ἀκούσει.* 1. 13. 28. 69. (r) *χνοῦν.* Ed. *κονιορτὸν.* 1. 118. (s) = D. Arm. Æth. Vulg. It. exc. colb. ‖ = *τὸν.* 36. Mt. r. (t) = BCD (St. β.) L. 17. 28. Ar. r. Pers. w. Copt. Arm. Vulg. It. (exc. verc. brix. germ. 2.) Victor latinus (teste Wetst.) et Zacharias Chrysopolit. hæc Matthæi esse notant ex Ammonii monotess. Nec attingunt scholia in Mt. codd. a. d. e. 10. ‖ *ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως*] = 131. *ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.* Ev. 44. (u) *ἐκήρυξαν.* B CDL. Syr. Syr. p. in m. *prædicate*, colb. (x) *ἡρώδης ὁ βασιλεὺς.* DF. 229. Mt. 17. Evangelistaria. It. (exc. corb. gat. Mm. germ. 2.) tol. harl. (y) + *τὴν ἀκοὴν ἰησοῦ.* KM. 13. 69. 106. 108. 124** 131. 218 (cum al. 4.) 229. in m. al. 7. Mt. 1** o. p. r. 17. Evangelistaria. Codd. nonnulli in m. in indice lectionis. Slav. 5. 6. ut videtur. ‖ + *περὶ ἰησοῦ.* Syr. (z) *ἔλεγον.* B. 6. *ἐλέγοσαν.* D. cant. veron. verc. mart. corb. Aug. Beda. (a) *βαπτιστής.* DS. 13. 33. 69. al. 6. Ed. Vulg. It. Utrumque jungit Mt. ω. ‖ = corb. germ. 2. (b) *ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν.* BDL. 33. *ἐκ νεκρῶν ἀνέστη.* AK. 27** 42. 63. 68. 72. 114. 220. 229. Mt. 10. Theophyl.

15 γοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. Ἄλλοι [c] + δὲ″ ἔλεγον· ὅτι
ἠλίας ἐστίν. ἄλλοι [d] δὲ″ [e] ἔλεγον·″ ὅτι [f] προφήτης [g] ἐστὶν″
16 [h] † [i] ὡς εἷς τῶν προφητῶν.″ Ἀκούσας δὲ [k] ὁ ἡρώδης,″
εἶπεν· [l] — ὅτι″ ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα [m] = ἰωάννην,″
17 [n] ∾ οὗτος †″ ἠγέρθη [o] ἐκ νεκρῶν.″ [p] Αὐτὸς γὰρ ὁ″ ἡρώ-
δης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν ἰωάννην, [q] καὶ ἔδησεν αὐ-
τὸν ἐν [r] † φυλακῇ,″ διὰ ἡρωδιάδα, τὴν γυναῖκα φιλίππου
18 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. Ἔλεγε γὰρ
ὁ ἰωάννης τῷ ἡρώδῃ· [s] ὅτι″ οὐκ ἔξεστί [t] σοι″ ἔχειν τὴν
19 γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ἡ δὲ ἡρωδιὰς [u] ἐνεῖχεν″
αὐτῷ, καὶ [x] ἤθελεν″ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο.
20 Ὁ γὰρ ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα
[y] δίκαιον″ [z] καὶ ἅγιον·″ καὶ συνετήρει αὐτὸν, καὶ [a] ἀκού-

---

[h] † ἤ. [n] ∾ αὐτὸς † ἐστιν, αὐτός. [r] † τῇ.

(c) + ACDELS. 1. 13. 28. 36. 69. 72. 89** 106. 124 et 125. ap. Birch. 229. 235. al. 13. et Barber. 6. Mt. a. d. e. z. Syr. p. Copt. Goth. Slav. 5** Vulg. It. Theophyl. (d) = 33. 36. 127. 235. Ev. 2. al. 8. Mt. V* a. c. d. al. 4. (e) = G. 1. 28. Syr. veron. verc. corb. colb. (f) = προφήτης ἐστὶν ἢ ὡς. D. cant. veron. corb. vind. colb. || ὁ προφήτης. Codd. ap. Euthym. (g) = BL. 1. *venit*, corb. colb. (h) = ABCEGHKLMS. Ev. 1. 2. al. 85. Mt. BHV. 19. al. 20. Ed. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Goth. Slav. mss. Vulg. brix. germ. 1. Orig. Vict. Theophyl. (i) = verc. || προφητῶν] + τῶν ἀρχαίων. 61** Copt. (k) = C. 72. al. 4. || = ὁ. D. 13. 127. 131. 219. 234* Ev. 44. pluresve. Mt. BHV. al. 14. Ed. (l) = BDL. 1. 28. 33. 67. 124. ap. Birch. Ed. Syr. Vulg. It. (m) = D. Copt. cant. (n) = ἐστὶν αὐτὸς. BDL. 69. 102. Vulg. cant. colb. corb. germ. 1. 2. Mm. Orig. || = οὗτός ἐστιν. 33. Syr. Syr. p. in m. Pers. w. Arr. Æth. brix. Hier. || = αὐτὸς. 13. || αὐτός ἐστιν, αὐτὸς γὰρ. Mt. B. || ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς] οὗτός ἐστιν ἰωάννης, αὐτὸς. 1. verc. vind. Item veron. (o) = BL. 102. Copt. Syr. hieros. Ante ἠγέρθη ponunt D. 13. 69. 124. Vulg. cant. verc. vind. germ. 1. 2. Mm. || ἐκ] ἀπὸ τῶν. C. 37. 77. 116. Mt. a. d. 10. Orig. (p) ὁ γὰρ. L. Copt. (q) ἐν φυλακῇ, καὶ ἔδησεν αὐτὸν. A. καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν. 28. 69. Syr. Pers. p. καὶ ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔβαλεν εἰς φυλακὴν. D. 124. Arm. cant. veron. verc. brix. corb. vind. || ἔδησεν] ἔθηκεν. Mt. e. ἔδησεν καὶ ἔθετο. Mt. χ. (r) = ABC FGLS. Alii. Mt. HV. 19. al. 18. Ed. (s) = D. 28. 131. 225. Barber. 1. Mt. B. o. 19. Ed. Perss. Æth. Vulg. It. exc. veron. verc. (t) = 34. || σε. D. gr. verc. (u) συνεῖχεν. Ev. 44. ἐμαίνετο. Mt. e. *minabatur*, Syr. (x) ἐζήτει. C* cant. veron. verc. vind. colb. (y) προφήτην. Syr. p. in m. (z) = 1. 119* Ev. 32. (a) ἀκούων. 17. 28. 116. 125** 235. Ev. 24. al. 12. et Barber. 2. Mt. B. k. p. 19. al. 5. Ed. veron. vind. brix.

σας" αὐτοῦ, [b]πολλὰ" [c]ἐποίει," καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.
Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε ἡρώδης τοῖς [d]γενε- 21
σίοις" αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν [e]αὐτοῦ," καὶ
τοῖς χιλιάρχοις, καὶ τοῖς πρώτοις τῆς [f]γαλιλαίας·"
Καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς [g]αὐτῆς τῆς" ἡρωδιάδος, 22
καὶ ὀρχησαμένης, [h]καὶ ἀρεσάσης" τῷ ἡρώδῃ καὶ τοῖς
συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· αἴτησόν
με, ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί. Καὶ [i]ὤμοσεν" [k]αὐ- 23
τῇ·" [l]ὅτι ὃ ἐάν" [m]— με" αἰτήσῃς, δώσω σοὶ, [n]ἕως ἡμί-
σους" τῆς βασιλείας μου. Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, εἶπε τῇ 24
μητρὶ αὐτῆς· τί [o]∾αἰτήσομαι;" ἡ δὲ εἶπε· τὴν κεφαλὴν
ἰωάννου τοῦ [p]βαπτιστοῦ." Καὶ εἰσελθοῦσα [q]— εὐθέως" 25
[r]μετὰ σπουδῆς" πρὸς τὸν βασιλέα, [s]ἠτήσατο, λέγου-
σα·" [t]θέλω" [u]ἵνα μοι δῷς" [x]ἐξ αὐτῆς" ἐπὶ πίνακι τὴν
κεφαλὴν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ περίλυπος γενό- 26
μενος ὁ βασιλεὺς [y], διὰ τοὺς ὅρκους καὶ [z]τοὺς συνανα-

---

[o] ∾ αἰτήσωμαι.

(b) + ἅ. 69. 124. ap. Birch. *quia* s. *quod mulia faciebat*, veron. germ. 2. *illum multa facere*, colb. (c) ἠπόρει. BL. Copt. (d) γενεθλίοις. D** (St. β.) γενεχλίοις D* (e) = D. 1. 131. Ed. Vulg. It. exc. vind. colb. corb. (f) πόλεως. Syr. p. in m. (g) αὐτοῦ. BDL. Mt. e. ‖ = αὐτῆς. 1. 118. alius. Copt. Arm. Goth. veron. brix. colb. (h) ἤρεσεν, et postea: ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν. BC*L. Copt. colb. corb. (i) ὡμολόγησεν. F. (k) = L. ‖ + πολλὰ. D. 28. Arm. It. exc. brix. colb. *mulieri*, loco *multa*, veron. (l) εἴ τι ἄν. D. gr. ὅ, τι ἂν s. ἐὰν. Mt. d. o. ὅτι ἐὰν. 124. Mt. 19. (m) = L. 69. 106. al. 5. Ed. Syr. Arr. Pers. w. Vulg. veron. colb. gat. Post αἰτήσῃς ponunt A. Alii. Arm. Goth. (n) ἕως ἡμίσεως. S. 36. Theophyl. ἕως ἡμίσου. Unus ap. Wetst. ἕως ἥμισυ, L. καὶ τὸ ἥμισυ. D. *licet* s. *etiamsi dimidium*, Vulg. cant. vind. verc. veron. colb. corb. gat. *licet et si*, germ. 1. (o) ABCDGL. 124. 235. *quid vis, ut petam*, veron. (p) βαπτίζοντος. L. Syr. p. Sic etiam vs. 25. (q) = DL. Copt. Arm. cant. veron. verc. vind. colb. εὐθὺς. BC. (r) = D. cant. veron. verc. vind. colb. (s) εἶπεν. D. 1. 118* Syr. Arm. cant. veron. verc. vind. corb. (t) = D. 60. cant. veron. verc. vind. corb. (u) δός μοι. D. Codd. iidem Italæ. (x) ἐξαυτῆς. Ed. ‖ = D. (St. β.) 5. cod. Fabri Stap. ap. Bengel. Goth. cant. brix. ‖ Ante δῷς μοι ponunt BCL. Syr. Vulg. It. exc. brix. Post βασιλέα ponit corb. ‖ ἐξαίφνης. 66** (y) + ὡς ἤκουσεν. D. gr. (St. β.) corb. colb. cob. + *mox audiit*, cant. vind. (z) + διὰ. D. Vulg. It. exc. colb.

27 κειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. [a] Καὶ″ [b] εὐ-
θέως″ [c] ἀποστείλας″ [d] ὁ βασιλεὺς″ [e] σπεκουλάτωρα,″
28 [f] ἐπέταξεν″ [g] ἐνεχθῆναι″ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ
ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκε
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν [h] — αὐτὴν″
τῷ κορασίῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν [i] αὐτὴν″ τῇ μητρὶ
29 αὐτῆς. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλθον,
καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν [k] μνη-
μείῳ.
30 Καὶ [συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, [l] — καὶ″ ὅσα ἐποίησαν, καὶ
31 ὅσα ἐδίδαξαν.] Καὶ εἶπεν αὐτοῖς [m]· δεῦτε [n] [o] ὑμεῖς αὐ-
τοὶ κατ᾽ ἰδίαν″ εἰς ἔρημον τόπον, καὶ [p] ∾ ἀναπαύεσθε″
ὀλίγον· ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί·
32 καὶ οὐδὲ φαγεῖν [q] ∾ ηὐκαίρουν.″ Καὶ [r] [s] ἀπῆλθον″ εἰς
33 ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ᾽ ἰδίαν. Καὶ εἶδον [t] αὐτοὺς

---

[p] ∾ ἀναπαύσασθε. [q] ∾ εὐκαίρουν.

(a) ἀλλ᾽. D. (St. β.) Syr. Vulg. It. exc. veron. gat. (b) = Vulg. vind. corb. colb. germ. 1. εὐθὺς. BCL. εὐθείας. Ev. 32. (c) = Mt. i. ἀπολύσας. 1. (d) = D. 1. 28. 118. Alius. Mt. x. Arr. Vulg. It. (e) σπεκουλάτορα. ADEFLS. 1. 108. 131. 157. 218 (cum al. 5.) 235. Ev. 1. Alii. Mt. HV. al. 4. (f) ἐκέλευσεν. 2. Mt. 10. Ed. (g) ἐνέγκαι. B. (h) = L. 1. Syr. Arm. Slav. 7. veron. colb. Theophyl. (i) = D. Mt. 17. Syr. Arm. Vulg. cant. verc. vind. colb. corb. (k) + τῷ. D. Ed. (etiam Steph. 3. et Wetst.) (l) = BCD EL. 1. 33. 102. 131. 235. Ev. 24. 36. al. 9. Mt. V. c. bis. 10. 17. al. 4. Syr. Perss. Copt. Arm. Slav. venet. Vulg. It. (m) + ὁ Ἰησοῦς. D. 13. 61. 69. 124. Mt. e. Arm. It. exc. corb. gat. Mm. (n) + ὑπάγωμεν. Syr. Pers. p. verc. mart. (o) ὑπάγωμεν. D. (St. β.) cant. colb. corb. vind. ‖ = αὐτοὶ. 1. et ap. Mill. 28. 56. 58. Syr. Perss. Copt. Vulg. brix. verc. mart. (p) ABCM. 36. 40. 69. 108. 127. al. 6. Mt. a. d. e. Ed. (q) AEFL. Alii. Mt. V. al. 15. Ed. εὐκαίρως εἶχον. D. (St. β.) *manducandi spatium habebant*, Vulg. It. (r) + ἀναβάντες εἰς τὸ πλοῖον, omisso postea τῷ πλοίῳ. D. (item St. β.) 66 in m. ap. Mill. Vulg. It. exc. veron. qui plane omittit τῷ πλοίῳ, quod in græcis formam et locum varie mutat. (s) ἀπῆλθεν. EFGH. 13. 36. 40. 69. 108. 124. 131. 218. (cum al. 5.) al. 13. Mt. V. d. e. l. q. x. 14. Ed. (t) αὐτὸν ὑπάγοντα. 108.

ὑπάγοντας″ [u] †· καὶ ἐπέγνωσαν [x] † [y] πολλοί·″ καὶ
πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον [z] + καὶ ἦλθον
ἐκεῖ″ [a] † [b] †.] Καὶ [[c] ἐξελθὼν″ εἶδεν [d] † πολὺν ὄχλον, 34
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ
ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά.
Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελθόντες [e] αὐτῷ 35
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγουσιν·″ ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος,
καὶ ἤδη ὥρα πολλή· Ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες 36
εἰς τοὺς [f] κύκλῳ″ ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυ-
τοῖς [g] ∞ ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν.″ Ὁ δὲ 37

[u] † οἱ ὄχλοι. [x] † αὐτόν. [a] † καὶ προῆλθον αὐτούς. [b] † καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. [d] † ὁ ἰησοῦς. [g] ∞ τί φάγωσιν.

(u) = ABDEGHKLMSU. (St. π.) Ev. 36. al. 86. Mt. V. al. 18. Ed. Syr. p. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. Theophyl. || πολλοὶ, omisso postea πολλοί. 108. Syr. Pers. p. || Habent οἱ ὄχλοι. 13. 124. Alii. Pers. w. Hiat Goth. (x) = BD. 1. 28. 49. 102. 118. 131. Barber. 1. Arm. Perss. Vulg. It. Post πολλοὶ ponit 157. || αὐτούς. AKLM. 10. 11. 40 (utrumque habet) 76. 106. 114. 115. 124. 235. Ev. 18. 19. 36. al. 24. Mt. c. e. f. k. p. q. 10. al. 5. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Slav. brix. Post πολλοὶ ponit Mt. e. (y) = 13. 69. 108. Syr. Pers. p. Post πεζῇ repetit vind. (z) καὶ ἦλθον ἐκεῖ. Sic, omissis cæteris omnibus, 1. Et sic fere codd. Italæ, scil. *ibi, et venerunt*, verc. *illuc, et venerunt* (*ibi*, cant.) *illuc*, cant. corb. vind. *ibi, et convenerunt illuc*, veron. || Sequentia καὶ προῆλθον αὐτούς, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν = Euthymius, etiam in Mt. i. n. nec additur καὶ ἦλθον. Similiter colb: *et convenerunt* (pro *cognoverunt*) *pedestres multi ab omnibus civitatibus, et concurrerunt illuc*, omissis cæteris. Item: *et nuntium audiverunt* (ἐπέγνωσαν) *ex omnibus urbibus ac pagis, ita ut ad navem accurrerent*, missis reliquis. Pers. p. (a) = D. 1. 28. 50. Mt. i. n. Arr. Pers. p. Codd. Italæ. Euthym. Vide notam præced. || καὶ προσῆλθον αὐτούς. L. 31. 71. 106. 115. Mt. 17. καὶ προσῆλθον αὐτοῖς. 131. καὶ προσῆλθον αὐτῷ. 69. 142** καὶ προσῆλθεν αὐτούς. 13. || καὶ προῆλθον αὐτοῖς. Mt. z** καὶ προῆλθον αὐτὸν ἐκεῖ omisso antea ἐκεῖ. Syr. (b) = BL. 1. 13. Mt. f. i. n. Syr. Pers. p. Copt. Arm. Vulg. It. exc. brix. Euthym. Conf. not. z. || καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν. Ed. καὶ προσῆλθον πρὸς αὐτούς. 220. 225. Arr. καὶ συνῆλθον αὐτοῦ. D. (St. β.) 28. veron. καὶ συνεισῆλθον πρὸς αὐτούς. 69. καὶ συνέδραμον πρὸς αὐτόν. A. (c) = colb. corb. (d) = BL. 1. 13. 33. 69. 102. 124. Copt. Arm. germ. 1. Ante εἶδεν ponunt A. Alii multi. Evangelistaria. Syr. brix. Mm. vind. colb. Post ὄχλον D. Mt. 10. Vulg. cant. verc. veron. gat. (e) οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγουσιν αὐτῷ. D. Alii. cant. veron. αὐτῷ οἱ μαθηταί, λέγουσιν αὐτῷ. 13. 69. οἱ μαθηταὶ αὐτῷ λέγουσιν. A. οἱ μαθηταὶ λέγουσιν. Arm. Alii aliter. (f) = 118** ἔγγιστα. D. (St. β.) Vulg. It. (g) BL. 28. 102. Copt.

ἀποκριθεὶς εἶπεν [h] αὐτοῖς·" δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.
καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἀπελθόντες [i] ἀγοράσωμεν" [k] δηναρίων
38 διακοσίων" ἄρτους, καὶ [l] δῶμεν" αὐτοῖς [m] φαγεῖν;" Ὁ δὲ
λέγει αὐτοῖς· πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε, [n] = καὶ"
ἴδετε. καὶ γνόντες, λέγουσι[o]· πέντε[p], καὶ δύο ἰχθύας.
39 Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς [q] ἀνακλῖναι πάντας," [r] συμπόσια
40 συμπόσια," ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. Καὶ ἀνέπεσον [s] πρα-
σιαὶ πρασιαὶ," [t] ἀνὰ" ἑκατὸν καὶ [t] ἀνὰ" πεντήκοντα.
41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας,
ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, [u] εὐλόγησε" καὶ κατέκλασε
τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα [x] πα-
ραθῶσιν" [y] αὐτοῖς·" καὶ τοὺς δύο ἰχθύας [z] ἐμέρισε"
42 43 πᾶσι. Καὶ ἔφαγον [a] πάντες," καὶ ἐχορτάσθησαν· Καὶ
ἦραν [b] [c] κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις," καὶ ἀπὸ

---

[k] διακοσίων δηναρίων.

---

cant. verc. corb. vind. τι φαγεῖν. D. *cibos*, (s. *escas*) *quos manducent*, Vulg. colb. germ. 2. τί φάγωσιν· ὅτι ὧδε φαγεῖν τι οὐκ ἔχουσιν. Arm. ap. Bode. *panem, quod manducent; quia hic non habent.* veron. (h) = AL. 1. 33. (i) ἀγοράσομεν. L* 1. 108. al. 6. Mt. e. bis. d. i. n. q. veron. verc. brix. corb. colb. tol. Euthym. (k) ABEFGHLS. 1. 69. 72. 106. 108. 124. 131. 218. (cum al. 4.) 229. al. 20. Mt. V. al. 13. Ed. Syr. p. verc. veron. brix. vind. germ. 1. tol. δηναρ. τριακοσίων. 225. ap. Birch. (l) δώσομεν. AL. 28. 65. Vulg. It. δώσωμεν. BD. 13. 69. 124. 229** (m) Absque interrogatione 83. et alii ap. Steph. (n) = BDL. 1. 102. 118. al. 4. Mt. i. n. Syr. Copt. cant. veron. colb. (o) + αὐτῷ. AD. 13. 69. 77. 124. al. 7. Mt. c. bis. Syr. Arm. It. (exc. corb. colb.) tol. (p) + ἄρτους. D. Syr. Perss. Copt. Sax. It. exc. veron. corb. germ. 2. (q) ἀνακλιθῆναι πάντας. B*G. 1. 13. 28. 69. 77. 116. 131. 157. Ev. 36. al. 4. Mt. e. 14. Ed. *ut discumberent omnes*, cant. veron. verc. vind. colb. corb. πᾶσιν ἀνακλιθῆναι. Orig. semel. || πάντας] αὐτούς. 33. et 54. ap. Mill. αὐτοὺς πάντας. 49. ap. Mill. πάντας = Arm. (r) συμπόσια. L. 61. 225** Ed. συμπόσιον συμπόσιον. Copt. κατὰ τὴν συμποσίαν. D. *secundum contubernia*, Vulg. It. (s) = semel πράσιαι. L. 61. Ed. || Bis = verc. colb. *in partes*, Copt. Vulg. Codd. Italæ. *convivia per contubernia*, vind. (t) κατὰ BD. Copt. || = 10. 12. Posterius = Mt. o. (u) ἐμήνυσε. Mt. n. (x) παρατιθῶσιν. BLM. 42. 63. 229. Mt. 10. x** (y) κατέναντι αὐτῶν. D. Vulg. It. (z) ἐμέρισαν. Syr. (a) = Arm. in edit. constant. sed extat in m. (b) + τὸ περισσεῦον. F. + *reliquias*, Vulg. verc. brix. vind. corb. germ. 1. 2. gat. Mm. (c) κλασμάτων δώδ. κοφίνων πληρώματα. B. 13. 69. 124. κλάσματα δώδ. κοφίνους πληρώματα. L. δώδεκα κοφίνων πληρώματα. 1. τὸ περισσεῦον δώδ. κοφίνους πλήρεις. Arm. || = πλήρεις. Mt. e. brix. vind.

τῶν ἰχθύων. Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες [d] τοὺς ἄρτους," 44
[e] † πεντακισχίλιοι ἄνδρες.
Καὶ εὐθέως [[f] ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι 45
εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν [g] [h] εἰς τὸ πέραν" [i] πρὸς"
Βηθσαϊδὰν, [k] ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ" τὸν ὄχλον.] Καὶ 46
ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.
Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν [l] τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θα- 47
λάσσης· [m] καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς," Καὶ [n] εἶδεν" 48
αὐτοὺς βασανιζομένους [o] ἐν τῷ ἐλαύνειν·" ἦν γὰρ ὁ ἄνε-
μος ἐναντίος αὐτοῖς. [p] καὶ" περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς
νυκτὸς ἔρχεται [q] πρὸς αὐτοὺς," περιπατῶν ἐπὶ τῆς θα-
λάσσης· [r] καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς." Οἱ δὲ ἰδόντες 49
αὐτὸν, περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν [s] φάν-
τασμα" εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν. Πάντες [t] γὰρ αὐτὸν 50
εἶδον," καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως ἐλάλησε [u] μετ'
αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς·" [x] θαρσεῖτε·" ἐγώ εἰμι, μὴ
φοβεῖσθε. Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον· καὶ 51
ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ [y] —λίαν" [z] —ἐκ περισσοῦ" [a] ἐν
ἑαυτοῖς" [b] ἐξίσταντο," [c] = καὶ ἐθαύμαζον." Οὐ γὰρ 52

---

[e] † ὡσεὶ.

(d) = D. 1. 118. 209. Ed. Vulg. It. exc. brix. colb. (e) = ABDEFGH KLMS. (St. π.) al. 84. Mt. V. al. 17. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Slav. Vulg. It. Theophyl. (f) + ἐξεγερθεὶς. D. cant. veron. verc. vind. colb. corb. germ. 2. (g) + αὐτὸν. D. 1. 13. 40. 69. 118. 124. ap. Birch. 220. Ev. 18. al. 7. Mt. c. quater. f. Verss. Orig. ‖ + αὐτοὺς. 51. (h) = 118. εἰς] πρὸς. Ed. (i) εἰς. 1. Orig. (k) αὐτὸς δὲ ἀπολύει. D. gr. veron. ‖ ἀπολύσῃ] ἀπολύσει. 89. 108. Mt. a. d. al. 8. ἀπολύει, s. ἀπολυεῖ. BDL. 1. (l) + πάλαι. D. 1. 209. Mt. x. *jam*, cant. et alii. *longe*, veron. (m) = 61. Mt. c. bis. (n) ἰδὼν. BDL. Ev. 18. 19. Mt. f. Vulg. It. exc. vind. (o) καὶ ἐλαύνοντας. D. Inverso ordine: *remigantes et laborantes*. It. exc. brix. (p) = BL. 102. Ev. 18. 19. verc. *autem*, veron. (q) = D. It. exc. brix. germ. 2. ‖ + ὁ ἰησοῦς. D. 61. Syr. cant. verc. brix. vind. corb. germ. 2. (r) = GH. ‖ = θαλάσσης ad θαλάσσης. 225. 229. (s) φαντασίαν. 71. Mt. i. n. Euthym. φάσμα. 86. (t) = D. It. exc. brix. Mm. gat. (u) πρὸς αὐτοὺς, λέγων. D. cant. veron. verc. vind. colb. corb. ‖ = καὶ λέγει αὐτοῖς. 220. (x) = G. 2. 12. 119. Mt. 10. (y) = D. 1. 28. veron. (z) = BL. 102. Syr. Copt. περισσῶς. D. ἐκπερισσῶς. 1. (a) = 56. 77. 235. (b) ἐξέσταντο. D* ἐξεπλήσσοντο. 1. 118. 209. (c) = BL. 1. 102. 118. 209. Copt. Vulg. vind. colb. ἐθαύμαζον καὶ ἐξίσταντο ἐν ἑαυτοῖς. hoc ord. Syr.

συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· [d] ἦν γὰρ" [e] ∾ ἡ καρδία αὐ-
53 τῶν" πεπωρωμένη. Καὶ διαπεράσαντες [f] [g] ἦλθον ἐπὶ τὴν
γῆν" [h] γενησαρὲτ,"] [i] καὶ προσωρμίσθησαν."
54 Καὶ [ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπι-
55 γνόντες αὐτὸν [k], [l] Περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον
ἐκείνην ἤρξαντο" [m] ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κακῶς
56 ἔχοντας περιφέρειν," ὅπου ἤκουον, [n] ὅτι ἐκεῖ ἐστι." Καὶ
ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας, ἢ πόλεις, [o] ἢ ἀγρούς,"
ἐν ταῖς [p] ἀγοραῖς" [q] ἐτίθουν" τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρε-
κάλουν αὐτὸν, ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ
ἅψωνται. καὶ ὅσοι [r] ἂν" [s] ἥπτοντο" αὐτοῦ, ἐσώζοντο.]

1 Καὶ συνάγονται [πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες
2 τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων. Καὶ ἰδόν-
τες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ [t] κοιναῖς χερσὶ, τοῦτ' ἔστιν"
3 ἀνίπτοις, ἐσθίοντας [u] ἄρτους" [x] †· (Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι

[e] ∾ αὐτῶν ἡ καρδία.

[x] † ἐμέμψαντο.

(d) ἀλλ' ἦν. LS. (St. β. η.) 7. 33. 127. 131. 157. 234. Ev. 18. 19. Mt. c. bis. f. Copt. Syr. p. in m. ἦν δὲ. veron. (e) AEFGHS. Alii. Mt. V. al. 12. Ed. (f) + ἐκεῖθεν. D. 45. cant. veron. verc. vind. colb. corb. (g) ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς. BL. || ἐπὶ] εἰς. 13. 69. 225. Mt. q. (h) γεννήσαρ. D. Syr. Arr. Sax. Codd. Italæ. Alii aliter. || = vind. (i) = D. 1. 28. 209. Syr. Perss. It. exc. brix. Mm. gat. mart. germ. 1. 2. (k) + οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου s. τοῦ τόπου ἐκείνου, (ut Matth.) AG. 1. 13. 28. 32. 33. 38. 40. 61. 69. 72. in m. 118. 121. 124. 229. in m. Mt. e. Syr. Pers. p. Arr. Arm. gat. colb. germ. 2. || + οἱ τῆς γῆς γεννησαρὲτ. Mt. f. et sic fere Mt. k. et z. in indice lectionis in marg. (l) περιέδραμον . . . καὶ ἤρξαντο. BL. 13. 69. 124. 218 (cum 76. 125.) Mt. f. (m) ἐπὶ γραββάττοις φέρειν πάντας τοὺς κακ. ἔχ. περιέφερον γὰρ αὐτοὺς. D. cant. veron. verc. corb. et (omisso πάντας) vind. τοὺς κακ. ἔχ. προσφέρειν, φέροντες αὐτοὺς ἐπὶ κραββ. Syr. || περιφέρειν] φέρειν. M. 1. 32. 38. 118. Copt. Goth. προσφέρειν. Syr. utr. ἐπιφέρειν. Mt. 10. + πάντας. D. Arm. Codd. Italæ. (n) τὸν ἰησοῦν εἶναι. D. cant. veron. verc. corb. || ἐκεῖ] = BL. 102. Copt. Vulg. vind. brix. colb. (o) = L* 1. Syr. germ. 2. In aliis transponitur. (p) πλατείαις. D. (St. β.) Goth. Vulg. It. Utrumque jungit verc. (q) ἐτίθεσαν. BL. Ev. 18. 19. Mt. f. (r) = D. 1. 77. 116. Mt. a. d. (s) ἥψαντο. D (St. β.) L. 1. 13. 28. 33. 69. 124. (t) κοιναῖς et τοῦτ' ἔστιν = Syr. veron. colb. (u) τοὺς ἄρτους. BDL. 13. 69. 124. al. 3. || ἄρτον. 34. 72. 131. 142. 183. al. 6. Mt. i. n. 17. Syr. Arm. cant. veron. colb. corb. mart. (x) = ABEHL. 12. 34. 73. 102. 123. 125*

καὶ πάντες οἱ ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ [y] πυγμῇ" νίψωνται τὰς
χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι [z], κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν
πρεσβυτέρων· [a] Καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς [b] ἐὰν μὴ [c] βαπτίσων- 4
ται," οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν, [d] ἃ παρέ-
λαβον κρατεῖν," βαπτισμοὺς ποτηρίων, καὶ ξεστῶν, καὶ
[e] χαλκίων," [f] καὶ κλινῶν·") [g] ∾ Ἔπειτα" [ἐπερωτῶσιν 5
αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· διατί οἱ μαθηταί
σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυ-
τέρων, ἀλλὰ [h] κοιναῖς" χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον; Ὁ δὲ 6
[i] ἀποκριθεὶς" εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι καλῶς [k] προεφήτευσεν"
ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, [l] ὡς γέγραπται·" οὗτος
ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με [m] τιμᾷ," ἡ δὲ καρδία αὐτῶν
πόῤῥω [n] ἀπέχει" ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονταί με, δι- 7
δάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων. [o] Ἀφεν- 8

[g] ∾ καὶ. [h] ἀνίπτοις.

142* 157. 183. al. 8. Mt. V. c. bis. 17. Pers. p. Ar. rom. Erp. Copt. Æth. Goth. veron. || κατέγνωσαν D. *vituperaverunt*, Vulg. It. (etiam cant.) κατηγορίαν et ἐγκαλεῖν habent scholia vet. ap. Mt. (y) πυγμὴν. 59. πυκμῇ. (fortasse pro πυγμῇ vel pro πυκνῇ i.e. πυκνὰ) D. *primo*, cant. *prius crebro*, germ. *momento*, verc. *subinde* s. *crebro*, Vulg. lat. alii. Syr. p. *sedulo*, Syr. *pugillo*, corb. vind. colb. πυγμὴ. Syr. p. gr. in m. (z) + ἄρτον. D. 71. Mt. c. bis. Arm. Æth. It. exc. brix. germ. 1. (a) καὶ ἀπὸ . . . κρατεῖν = 17* gr. et lat. (b) + ἐὰν ἔλθωσι. D. (St. β.) It. (exc. germ. 2.) tolet. + *venientes* s. *redeuntes*, Arm. brix. Vulg. ed. sixtin. (c) βαπτίζονται. L. Alii aliter. ῥαντίσωνται. B. 40. 53. 71. 86. Mt. a. d. i. n. Euthym. (etiam alibi.) (d) *quæ tradita sunt illis servare*, Vulg. It. exc. veron. *quæ acceperunt tradita*, verc. || ἃ παρέλαβον αὐτοῖς τηρεῖν. D. (e) χαλκείων. AL. Alii. Mt. d. e. f. k. p. Orig. (f) = BL. 102. Mt. c. bis. Copt. Habet Orig. (g) BD (St. β.) L. 1. 209. Syr. Copt. Vulg. It. exc. brix. εἶτα. 57. || = Pers. p. || vs. 5. 6. 7. omittit et commati 8 præfigit: καὶ εἶπεν αὐτοῖς. 17* gr. et lat. (h) BD. (St. β.) 1. 33. 118. 209. Ar. p. Pers. w. Copt. Arm. Vulg. cant. verc. vind. germ. 2. || Utrumque jungunt 13. 69. 124. (i) = BL. 33. 102. Syr. Pers. p. Copt. Æth. (k) ἐπροφήτευσεν. BDL. 1. 13. 124. (l) ὡς εἶπεν. 1. Arm. καὶ εἶπεν. D. cant. vind. *qui dixit*, verc. veron. *dicens*, corb. colb. (m) ἀγαπᾷ. D. gr. veron. verc. colb. Utrumque jungit Æth. (n) ἀφέστηκεν. D. gr. ἄπεστιν. L. ἐστὶν. Orig. Vulg. It. *abest*, corb. 1. mart. emmer. *longe habetis a me*, corb. (o) = 119. In finem commatis rejiciunt, omisso γὰρ. D. 28. It. exc. brix. || = γὰρ. BL. 102. 124. Copt. Arm. Goth.

τες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν
τῶν ἀνθρώπων,″] [p] βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων· καὶ
9 ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.″ Καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς· καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν
10 παράδοσιν ὑμῶν [q] ∾ τηρήσητε.″ Μωσῆς γὰρ εἶπε· τίμα
τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· καί· ὁ κακολογῶν
11 πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. Ὑμεῖς δὲ λέ-
γετε· ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· κορβᾶν,
12 [r] ὅ ἐστι δῶρον,″ ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς· [s] Καὶ″ [t] οὐκέτι″
ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ [u] αὐτοῦ″ ἢ τῇ μητρὶ
13 [u] αὐτοῦ,″ Ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ [x] τῇ παραδό-
σει″ ὑμῶν[y], ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ
14 ποιεῖτε. Καὶ [προσκαλεσάμενος [z] ∾ πάντα″ τὸν ὄχλον,
ἔλεγεν αὐτοῖς· [a] ἀκούετέ″ μου [b] πάντες,″ καὶ [c] συνίετε.″
15 Οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου, εἰσπορευόμενον εἰς αὐ-
τὸν, [d] ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι·″ ἀλλὰ τὰ ἐκπορευό-
μενα [e] ἀπ᾽ αὐτοῦ,″ [f] ἐκεῖνά″ ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄν-

---

[q] ∾ στήσητε. [z] ∾ πάλιν.

(p) = BL. 1. 102. 209. alius. Mt. x. Copt. ‖ *βαπτισμοὺς* usque ad finem commatis 9. = 17* gr. et lat. ‖ *βαπτισμοὺς*] *baptizantes*, cant. verc. brix. corb. vind. ‖ In aliis *ἄλλα*, in aliis *τοιαῦτα*, in aliis *πολλὰ* omittitur, in aliis verborum ordo variat. ‖ = *ποιεῖτε*. F. Syr. Pers. p. ‖ *παρόμοια . . . ποιεῖτε*] *παρόμοια, ἃ ποιεῖται τοιαῦτα πολλά*. D. *similia, quale faciunt hujusmodi multa*, cant. *quæ facitis*, verc. vind. corb. (q) D. 1. 28. 209. Syr. *statuatis*, It. Cypr. Hier. Zeno. *tradatis*, cant. *τηρῆτε*. B. Ev. 15. (r) = Syr. (s) = BD. 1. 13. 28. 69. 102. Copt. cant. veron. verc. corb. vind. colb. *ὅτι*. L. (t) *οὐκ*. 142* al. 3. Syr. verc. *οὐκ ἐν*. D. gr. (u) = BDL. 28. 69. Mt. i. n. Arm. It. Avit. vienn. ‖ Prius = 13. Mt. o. ‖ Posterius = 1. 56. Vulg. corb. germ. 2. (x) *διὰ τὴν παράδοσιν*. Mt. e. Syr. *propter traditionem*, germ. 2. *per traditionem*, Vulg. It. (y) + *τῇ μωρᾷ*. D. Syr. p. in m. Sax. It. exc. brix. (z) BD (St. β.) L. Syr. p. in m. Copt. Æth. Sax. Vulg. It. exc. brix. ‖ = 235. Mt. e. colb. (a) *ἀκούσατε*, BDL. al. 3. (b) = L. 12. Mt. q. Copt. (c) *σύνετε*. BL. Mt. e. *σύνιτε*. D. (d) *τὸ κοινοῦν αὐτὸν*. B. ‖ = *ὃ δύναται αὐτὸν*. Mt. x. 10. (e) = Ev. 9. 10. 12. Mt. c. f. bis. *ἐξ αὐτοῦ*. 61. ap. Mill. 225. Mt. o. *ἐκ τοῦ ἀνθρώπου*. BDL. 33. Copt. Goth. Vulg. It. (f) = BL. 102. Mt. c. f. bis.

θρωπον. [g] Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.″] Καὶ ὅτε 16 17
[[h] εἰσῆλθεν″ εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ [i] ∾ περὶ τῆς παραβολῆς.″ Καὶ λέγει 18
αὐτοῖς· οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; [k] οὐ″ νοεῖτε, ὅτι
πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὐ δύνα-
ται αὐτὸν κοινῶσαι; ″Οτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς 19
τὴν καρδίαν, ἀλλ᾿ εἰς τὴν κοιλίαν· καὶ εἰς τὸν [l] ἀφε-
δρῶνα ἐκπορεύεται,″ [m] καθαρίζον″ πάντα τὰ βρώματα.
[n] ″Ελεγε δέ· ὅτι τὸ″ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, 20
ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ″Εσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας 21
τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ [o] οἱ κακοὶ″ ἐκπορεύονται,
[p] μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, Κλοπαὶ, πλεονεξίαι, πονη- 22
ρίαι, δόλος,″ [q] ἀσέλγεια,″ ὀφθαλμὸς πονηρὸς, [r] βλασφη-
μία,″ [s] ὑπερηφανία,″ ἀφροσύνη. Πάντα ταῦτα τὰ πο- 23
νηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς, [[t] ἀπῆλθεν″ εἰς τὰ [u] μεθόρια″ 24

---

[i] ∾ τὴν παραβολήν.

(g) = BL. 28. 102. Copt. Mt. c. et f. omittunt in media lectione, habent alibi in fine anagnosmatis. Agnoscunt Vict. Euthym. (h) εἰσῆλθον. 116. 127. 131. alius. Mt. o. Copt. Vict. || + ὁ ἰησοῦς. S. Evangelistaria. Syr. Sax. (i) BDL. 38. Vulg. It. (k) οὔπω. L. 1. 71. 118. Ev. 9. 10. 12. 14. 18. 19. Mt. c. f. Ed. Syr. p. in m. brix. (l) ὀχετὸν ἐξέρχεται. D. *in secessum exit*, Vulg. It. (etiam cant.) *in secessum exit, purgans omnes escas, et exit in rivum*. verc. || εἰς τὸν ἀφεδρῶνα] *foras*, Arm. || ἐκπορεύεται] ἐκβάλλεται. 38 et 61. ap. Mill. (m) καθαρίζων. ABGHLS. 1. 69. 124. 229. 235. al. 5. Mt. f. n. x. Ed. Orig. καθαρίζειν. 61* καθαρίζει. D. gr. *et purgat*, vind. (n) τὸ δὲ Syr. Pers. p. || ἔλεγε] ἔλεγον. D. gr. F. 33.

(o) = 225. Mt. d. οἱ πονηροὶ. Mt. k. (p) Ordo vocabulorum varie mutatur. || πορνεία, κλέμματα, μοιχεῖαι, φόνος, πλεονεξία, δόλος, πονηρία. D. et (exc. *adulteria* et *homicidia*.) cant. || . . . *avaritia, nequitia*, . . . It. (q) ἀσέλγειαι. 69. 218 (cum al. 3.) al. 15. Mt. c. e. r. Ed. Copt. Goth. Vulg. (r) βλασφημίαι. D. gr. 218 (cum 108. 125.) al. 10. Mt. c. e. 10. Ed. Copt. Vulg. ms. veron. colb. germ. 2. mart. Chrysol. (s) ὑπερηφανίαι. D. gr. Mt. c. e. veron. || = Mt. 10. (t) ἐξῆλθεν. L. εἰσῆλθεν. Mt. o. Item k. in marg. in indice lectionis. ἦλθεν. M. al. 3. Evangelistaria pleraque. Syr. Orig. bis. (u) ὅρια. BDL. 1. 13. 61. in m. 69. 209. Orig. bis. Maxim. c. Pyrrh. *fines*, Vulg. It.

τύρου [x]— καὶ σιδῶνος."] καὶ εἰσελθὼν εἰς [y]= τὴν" οἰκίαν,
25 οὐδένα ἤθελε γνῶναι· καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. [z] Ἀκού-
σασα γὰρ γυνὴ" περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον
[a] αὐτῆς" πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα [b] προσέπεσε πρὸς
26 τοὺς πόδας αὐτοῦ." Ἦν δὲ ἡ γυνὴ ἑλληνὶς, [c] συραφοινίκισσα"
τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν, ἵνα τὸ δαιμόνιον [d] ἐκβάλῃ"
27 [e]= ἐκ" τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. [f] Ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν"
αὐτῇ· ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ [g] κα-
λόν ἐστι," λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς
28 κυναρίοις. Ἡ δὲ [h] ἀπεκρίθη, καὶ λέγει αὐτῷ·" [i] ναὶ"
κύριε· [k] καὶ γὰρ" τὰ κυνάρια [l] ὑποκάτω τῆς τραπέζης
29 ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων." Καὶ εἶπεν αὐτῇ·
[m] διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε· ἐξελήλυθε" τὸ δαιμόνιον

---

[c] συροφοίνισσα. [d] ἐκβάλλῃ.

(x) = DL. 28. cant. veron. verc. corb. vind. Orig. bis. (y) = ABEGHL MS. 218. (cum vindob. omnibus) al. 41. et Barber. 8, Mt. V. al. 15. Ed. Theophyl. ‖ Habent D. Orig. Alii. (z) γυνὴ δὲ εὐθέως (+ ὡς. D*) ἀκούσασα. D. Vulg. It. ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα γυνή. BL. 33. Copt. Syr. p. in m. Goth. brix. ‖ γὰρ] = Arm. δὲ. 142* Mt. r. Codd. Italæ. + εὐθέως. Syr. Pers. w. (a) = D. 1. 13. 28. 69. 225. al. 3, Mt. d. 10. Ed. Arm. (sed in edit. constant. est in m.) ‖ ἣ εἶχε τὸ θυγάτριον ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ. 28. 69. (b) προσέπεσεν. 225. προσέπεσεν αὐτῷ. 1. 13. 69. Arm. προσεκύνησεν αὐτῷ. 28. (c) συραφοινίκισσα s. σύρα φοινίκισσα. BEFGHS. 218 (cum vindob. omnibus) al. 58. Mt. V. al. 12. Ed. Slav, 4. 7. Euthym. Theophyl. συροφοινίκισσα. AKLS. in m. al. 25. et Barber. 2. Mt. V. in marg. al. 4. Ed. Copt. Arm. Slav. ed. Basil. Autor synops. συραφοίνισσα. M. al. 9. verc. *Syrophænissa*, Vulg. cant. veron. corb. brix. colb. germ. 1. 2. φοίνισσα. D. gr. vind.

(d) ADEKLS. 1. 13. 36. 69. 218 (cum al. 8.) 235. al. 30. Mt. V. al. 13. Ed. (e) = L. 1. 13. 69. 71. 131. Ev. 10. ‖ ἀπὸ. D. 115. *de*, Vulg. It. *a*, colb. corb. (f) καὶ λέγει. D. verc. germ. 1. καὶ ἔλεγεν. BL. Copt. cant. *qui dixit*, Vulg. veron. corb. vind. colb. germ. 2. (g) ἐστι καλὸν. DL. 1. 12. 124. Mt. c. bis. f. καλοῦ ἐστι. Syr. p. (h) ἀποκριθεῖσα λέγει αὐτῷ. 59. 73. 116. Mt. e. q. veron. colb. germ. 1. 2. ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγουσα. D. 28. 69. cant. verc. brix. vind. ἀπεκρίθη λέγουσα. 1. 13. 69. ‖ αὐτῷ = Arm. germ. 1. Post ἀπεκρ. ponit Mt. d. (i) = D. 13. 69. Arm. cant. veron. vind. colb. corb. (k) καὶ. B. Ev. 9. 10. 12. Mt. f. Syr. Arm. ἀλλὰ καὶ. D. cant. veron. vind. colb. corb. (l) ἀπὸ τῶν ψιχίων τῆς τραπέζης τῶν παιδίων ἐσθίει. Arm. ‖ παιδίων] + *et vivunt*, Syr. hieros. (m) ὕπαγε, διὰ τοῦτον τὸν λόγον ἐξελήλυθε. D. 1. Syr. cant. verc. vind. brix. colb. germ. 1. Item veron. ‖ = διὰ τοῦτον τὸν λόγον. 225.

ἐκ τῆς θυγατρός σου. Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον 30
αὐτῆς, εὗρε [n] τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγα-
τέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.″]

Καὶ πάλιν [ἐξελθὼν [o] ἐκ τῶν ὁρίων τύρου [p] ∾ καὶ 31
σιδῶνος, ἦλθε″ [q] εἰς″ τὴν θάλασσαν τῆς γαλιλαίας, [r] ἀνὰ
μέσον τῶν ὁρίων″ δεκαπόλεως. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κω- 32
φὸν [s] [t] ∾ μογίλαλον,″ καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν, ἵνα
ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. Καὶ [u] ἀπολαβόμενος″ αὐτὸν ἀπὸ 33
τοῦ ὄχλου κατ᾽ ἰδίαν, [x] ″ἔβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς
τὰ ὦτα αὐτοῦ· καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ·″
Καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει 34
αὐτῷ· ἐφφαθὰ, [y] ὅ ἐστι, διανοίχθητι.″ Καὶ [z] εὐθέως″ 35
διηνοίχθησαν [a] αὐτοῦ″ αἱ ἀκοαὶ, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς
γλώσσης αὐτοῦ, [b] καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.″ Καὶ διεστείλατο 36
αὐτοῖς, ἵνα [c] μηδενὶ″ εἴπωσιν· [d] ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς

---

p ∾ ἦλθε διὰ σιδῶνος. q πρὸς. t ∾ μογγιλάλον.

(n) *τὴν θυγατέρα βεβλημένην* (*τὸ παιδίον βεβλημένον*, BL. 86. Ev. 9. 10. 12. Mt. f.) *ἐπὶ τῆς κλίνης*, (*ἐπὶ τὴν κλίνην*, BD. 52. 86. Ev. 9. 10. 12. Mt. f. *ὑπὸ τὴν κλίνην*, L.) *καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός*. BDL. 1. 33. 86. 209. Ev. 9. 10. 12. 18. 19. Mt. f. Syr. Perss. Arr. Copt. Æth. Vulg. It. exc. veron. (o) + *ὁ ἰησοῦς*. G. 10. 40. 69. 124. 218 (cum al. 7.) 226. 229** 235. al. 15. et Evangelistaria. Mt. BHV. a. c. d. e. f. k. o. p. q. x. 14. 17. χ. ψ. Syr. Pers. p. colb. (p) BD (St. β.) L. 33. Arr. Copt. Æth. Syr. hieros. Vulg. Sax. It. (q) BDL. 1. 13. 69. 124. Ev. 20. Slav. *παρὰ*. 68. 220. (r) *ἀνὰ μέσων τῶν ὁρίων*. 218 (cum al. 6.) al. 3. Mt. ψ. *inter medios fines*, Vulg. It. *ἀνὰ μέσον*. 44. Æth. *ἀπὸ τῶν ὁρίων*. 28. *εἰς τὰ ὅρια*. Syr. Perss. (s) + *καὶ*. BD. (St. β.) Perss. Æth. Arm. Vulg. It. Auctor synops. (t) *μογγιλάλον*. F**L. 77. 127. 131. 157. 235. al. 17. pluresve. Mt. BH. al. 17. Ed. Cyr. Auctor synops. Vict. (u) *ἐπιλαβόμενος*. E** 3. ap. Wetst. 61. 108. 131. 142* 218. Ev. 24. 26. al. 16. Mt. x** χ. 10. *apprehendens*, Vulg. verc. *suscipiens*, cant. veron. vind. *accipiens*, colb. corb. *adsumens*, brix. (x) *πτύσας* ponitur ante *ἔβαλε* in D. cant. verç. veron. vind. colb. ante *εἰς τὰ ὦτα* in 13. 69. post *γλώσσης αὐτοῦ* in 124. (y) = Syr. (z) = BDL. 102. Copt. cant. veron. verc. vind. corb. (a) *αὐτῷ*. 124. Syr. p. (b) = 90. *καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεὸν*. Ev. 31. ‖ *ὀρθῶς*] *diserte*, verc. *confidenter*, veron. vind. cant. corb. colb. (c) *μηδὲν*. 229. 234. *μηδενὶ μηδὲν*. D. (St. β.) cant. (d) *οἱ δὲ*. D. (sed punctis notatum) cant. veron. vind. colb. corb. ‖ *αὐτὸς* = ABL. 1. 28. 53. 102. 118. Mt. a. d. Vulg.

37 διεστέλλετο,″ [e] μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. Καὶ
ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· καλῶς πάντα
πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ [f] τοὺς ἀλά-
λους″ λαλεῖν.]
1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, [[g] ∾ παμπόλλου″ ὄχλου
[h] ὄντος,″ καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος
2 [i] † τοὺς μαθητὰς [k] = αὐτοῦ,″ λέγει αὐτοῖς· Σπλαγχνί-
ζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη [l] ἡμέραι″ τρεῖς,* [m] προσμέ-
3 νουσί μοι, καὶ″ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι. Καὶ ἐὰν ἀπο-
λύσω αὐτοὺς [n] νήστεις″ εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται
ἐν τῇ ὁδῷ· [o] τινὲς γὰρ″ [p] αὐτῶν [q] μακρόθεν [r] ἥκουσι.″
4 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· [s] πόθεν τού-
τους δυνήσεταί τις [t] ὧδε″ χορτάσαι ἄρτων ἐπ᾽ [u] ἐρημίας;″
5 Καὶ ἐπηρώτα αὐτούς· πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον·
6 ἑπτά. Καὶ [x] παρήγγειλε″ τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς

---

[g] ∾ πάλιν πολλοῦ. [i] † ὁ ἰησοῦς. [l] ἡμέρας.

(e) + αὐτοί. BDL. 61. Copt. Arm. (f) = 28. (g) BD (St. β.) GLM. 1. 13. 28. 33. 59. 61. 69. 73. 209. Mt. a. l. r. 10. Arr. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. It. πάλιν παμπόλλου. 124. πολλοῦ. Mt. c. bis. f. et plura Evangelistaria. (h) ἐλθόντος. 225. ap. Birch. al. 4. et Barber. 1. Mt. o. ‖ + *cum Jesu*, germ. 2. Vulg. ed. sixtin. (i) = ABDLM. 1. 10. 11. 59. 61. 73. 102. 106. 114. 229* al. 4. Mt. e. 10. Syr. utr. Ar. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. It. exc. brix. (k) = DL. 1. 59. 73. 106. al. 3. Syr. utr. Copt. Goth. Vulg. It. exc. germ. 2. emmer. (l) AD (St. π. exc. γ.) EFGHKLS. 10. 17. 28. 33. 36. 45. 61. 72. 115. 124. 127. 142. 218 (cum 76. 77. 108. al. 2.) 229. Ev. 18. 19. al. 25. Mt. V. a. c. bis. f. z. 10. 17. al. 3. Arm. Codd. Italæ. ἡμέραις τρισὶ. B. ἡμέραις τρεῖς. 220. (m) παραμένουσι, καὶ. 49. *sustinent me, nec.* germ. 1. gat. Vulg. *mecum sunt, et non.* brix. εἰσὶν, ὅτι προσμένουσί μοι, καὶ. Arm. εἰσὶν, ἀπὸ πότε ὧδε εἰσιν, καὶ. D. cant. veron. verc. corb. vind. colb. ‖ = μοι. B. (n) νήστις. 77** 89. 108. 225. pluresve. Mt. a. f. k. l. p. q. 10. al. 4. (o) καί· τινες. BL. 1. 28. item 13. Copt. ὅτι καί τινες. D. *quoniam quidam*, It. exc. brix. *quoniam quidem aliqui*, veron. vind. τινες δὲ. Syr. germ. 2. τινες. corb. (p) + ἐξ. D. 89. 127. al. 7. Vulg. cant. corb. vind. brix. colb. germ. 2. (q) + ἀπὸ. DL. 1. 13. 28. 33. 69. al. 4. Mt. f. (r) ἥκασι. AD. 1. 45. 115. 124. pluresve. Mt. a. c. bis. d. e. f. z** Ed. (etiam St. 3.) Vulg. It. εἰσι. BL. Copt. (s) + ὅτι. BL. + λέγοντες. 106. Mt. x. Syr. p. colb. (t) = D. 69. Syr. Goth. Vulg. ms. cant. veron. vind. colb. corb. Post ἐρημίας ponit Arm. (u) ἐρημίαις. AK. al. 5. Mt. 10. ἐρημίᾳ. 108. ap. Birch. (x) παραγγέλλει. BD gr. L.

γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, [y] εὐχαριστήσας
ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα [z] παραθῶσι·"
καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ 7
[a] εὐλογήσας, εἶπε [b] παραθεῖναι—καὶ αὐτά." [c] "Ἔφαγον 8
δὲ" καὶ ἐχορτάσθησαν[d]· καὶ ἦραν περισσεύματα κλα-
σμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας[e]. Ἦσαν δὲ [f] — οἱ φαγόντες" 9
ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς [g] τὸ" πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν 10
αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ [h] μέρη" [i] δαλμανουθά."] Καὶ [ἐξῆλ- 11
θον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες
παρ' αὐτοῦ [k] σημεῖον [l] ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ," πειράζοντες
αὐτόν. Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι [m] αὐτοῦ, λέγει· 12
τί ἡ γενεὰ αὕτη [n] σημεῖον ἐπιζητεῖ;" ἀμὴν λέγω [o] ὑμῖν,"
[p] εἰ" δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. Καὶ ἀφεὶς 13

(y) + καὶ. CDS. 10. 36. 40. al. 16. Mt. V. a. d. k. p. z. 17. al. 4. Ed. Goth. cant. verc. brix. (z) παρατιθῶσι. BCLM. 13. 33. 69. Ev. 18. 19. Mt. c. bis. f. (a) + ταῦτα s. αὐτὰ. AFKM. 1. 11. 13. 69. 72. 106. 114. 124. 229. al. 10. et Barber. 2. Mt. c. bis. e. f. r. 10. Syr. utr. Perss. Goth. Slav. Vulg. It. Post εὐλογ. + αὐτὰ BCL. 6. 10. 28. 116. Arr. Æth. (b) παράθετε καὶ αὐτὰ. 33. καὶ ταῦτα παράθετε. C. καὶ ταῦτα παρατιθέναι. BL, item 115. καὶ αὐτοὺς ἐκέλευσε παρατιθέναι. D. cant. || καὶ αὐτὰ] = 1. 10. 28. 61. 67. 124. Syr. Pers. w. Vulg. It. τῷ ὄχλῳ. Mt. c. bis. || = καὶ. 24. 157. 235. al. 4. Mt. V. x. 10. 17. Pers. p. || παραθεῖναι] παραθῆναι. 13. 17. 24. Alii. Mt. o. n. 17. Ed. παρατεθῆναι. A. Ev. 18. 19. (c) καὶ ἔφαγον. BCDL. 1. 33. 40. 124. Syr. Copt. Vulg. It. (d) + πάντες. KM. al. 12. Mt. 10. (e) + πλήρεις. 13. 33. 69. 90. 124. Ev. 18. vind. (f) = BL. 33. 69. Ev. 18. 19. Mt. f. Copt. (Sed adest in Arab. ad marg. Copticæ posita.) (g) = L. 1. 124. 127. 142* 229. Mt. e. 10. (h) ὅρια. D. gr. brix. colb. *terra*, vind. (i) μελάγαδα. D* μαδεγαδὰ. St. β. μαγαδὰ. D** *Magidan* s. *Magedam*, cant. veron. verc. corb. colb. vind. Codd. plerique ap. Aug. Hier. μαγδαλὰ s. μαγδαλὰν. 1. 13. 69. Ar. p. Copt. Goth. || Lectionem rec. habent Syr. p. græce in m. et scholia vet. (k) + τὰ. D. (l) = Mt. 10. || + ἰδεῖν. 68. colb. (m) = D. 1. Barber. 1. Arr. Vulg. It. (exc. verc. brix. colb. corb. germ. 1.) ἑαυτοῦ. AL. (n) ζητεῖ σημεῖον. BCDL. 1. 33. 118. Copt. veron. verc. vind. colb. tol. Sed Orig. ut rec. (o) = BL. (p) οὐ. 5. 13. 69. 124. Sed Orig. εἰ δοθήσεται, τουτέστιν, οὐ δοθ.

αὐτοὺς, ἐμβὰς [q] πάλιν″ [r] = εἰς τὸ πλοῖον,″ [s] ἀπῆλθεν″
14 εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἐπελάθοντο [t] λαβεῖν ἄρτους, [u] καὶ εἰ
μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον″ [x] μεθ' ἑαυτῶν″ [y] ἐν τῷ πλοίῳ.″
15 Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων· [z] ὁρᾶτε,″ βλέπετε ἀπὸ
τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων, καὶ τῆς ζύμης [a] ἡρώδου.″
16 Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, [b] λέγοντες·″ ὅτι ἄρ-
17 τους οὐκ [c] ἔχομεν.″ Καὶ γνοὺς″ [d] ὁ ἰησοῦς,″ λέγει αὐ-
τοῖς· τί διαλογίζεσθε [e], ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω
νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; [f] ἔτι″ [g] πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρ-
18 δίαν″ ὑμῶν; Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ὦτα
19 ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; [h] καὶ οὐ μνημονεύετε; * [i] Ὅτε″
τοὺς πέντε ἄρτους [k] ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, [l] πό-

---

(q) = 108. Syr. Copt. veron. colb. Theophyl. Ante ἐμβὰς ponunt BCDL. 69. Arm. (r) = BCL. corb. germ. 1. tol. || = τὸ. AEFGS. al. 24. (habent Barber. 4.) Mt. V. al. 10. Ed. (s) ἀπῆλθον. 220. Mt. 17. Syr. (t) + οἱ μαθηταὶ. D. 35. 37. 218 (cum 76. 77. 108. al. 2.) Mt. z. cant. colb. + οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 13. 28. 69. 124. 127. 131. 226. in m. al. 11. Mt. e. k. o. p. q. Slav. (u) ἕνα μόνον ἔχοντες ἄρτον. 1. 13. 69. item Arm. εἰ μὴ ἕνα ἄρτον εἶχον. D. verc. *nisi unum panem, quem habebant*, cant. vind. colb. corb. *et nihil amplius habebant, nisi unum panem, quem habebant*, veron. || εἶχον] ἔσχον. Ed. (x) μετ' αὐτῶν. Ed. (y) εἰς τὸ πλοῖον. 53. al. 4. Mt. d. (z) = D. 1. 2. 118. cant. veron. verc. vind. corb. tol. item Arm. || + καὶ. C. 13. 69. 124. al. 2. Vulg. brix. colb. (a) τῶν ἡρωδιανῶν. 1. 13. 28. 69. 118. al. 2. Mt. x. Arm. vind. tol. (b) = BD. 1. It. exc. brix. germ. 2. (c) εἴχαν. D. ἔχουσι. B. 1. 28. *quod panes non haberent*, It. exc. brix. gat. Mm. ἐλάβομεν. 14. 46. 58. (d) = B. Copt. vind. Post αὐτοῖς habet L. Vulg. veron. corb. (e) + ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. D. 28. 67. 124. Mt. e. Arm. Æth. (Syr. p. habet c. ast.) cant. veron. verc. corb. vind. colb. germ. 2. + ἐν ἑαυτοῖς. Mt. 13. 61. 69. || + ὀλιγόπιστοι. 13. 28. 61. 69. 124. Arm. (Syr. p. habet c. ast. et nota in m: non inveniri [utrumque additamentum] in 2 exemplaribus græcis, neque in priori Syra.) (f) = BCDL. 1. 28. 33. 124. 225. Copt. verc. ὅτι. 106. οὔπω. cant. veron. corb. vind. colb. (g) πεπωρωμένη (πεπηρωμένη. D*) ἐστιν ἡ καρδία. D. *obtusa sunt corda*, cant. veron. vind. corb. colb. *obtusum est cor*, verc. *cæcatum habetis cor*, Vulg. brix. germ. 2. Mm. gat. (h) Sequentibus jungunt 36. 40. 124. 131. al. 16. pluresve. Copt. Slav. Arr. Pers. w. It. (i) = 28. 60. Arr. veron. vind. colb. corb. ὅτι. 69. 127* al. 2. Mt. d. (k) + οὖς. 13. 99. Copt. Arr. cant. veron. vind. colb. corb. + τοὺς. D. (l) + καὶ. DM. 33. 115. 120. Ev. 18. 19. Mt. c. f. Arm. Æth. cant. brix. germ. 1. 2. emmer.

σους κοφίνους [m] πλήρεις″ κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν
αὐτῷ· δώδεκα. Ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ [n] εἰς τοὺς τετρακι- 20
σχιλίους, [o] πόσων σπυρίδων πληρώματα″ κλασμάτων
ἤρατε; [p] οἱ δὲ εἶπον·″ ἑπτά. Καὶ [q] ἔλεγεν″ αὐτοῖς· 21
[r] πῶς οὐ″ [s] συνίετε;″]

Καὶ [[t] ∽ ἔρχεται″ εἰς [u] Βηθσαϊδὰν,″ καὶ φέρουσιν αὐ- 22
τῷ τυφλὸν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν, ἵνα αὐτοῦ ἅψηται.
Καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς [x] τοῦ τυφλοῦ,″ [y] ἐξήγαγεν″ 23
[z] αὐτὸν″ ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐ-
τοῦ, [a] ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας [b] αὐτῷ,″ ἐπηρώτα αὐτὸν, [c] εἴ″
τι [d] βλέπει.″ Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε· βλέπω τοὺς ἀνθρώ- 24
πους, [e] ∽ ὡς δένδρα,″ [f] περιπατοῦντας.″ [g] Εἶτα″ πάλιν 25
ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, [h] — καὶ

---

[t] ∽ ἔρχονται.

[e] ∽ ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ.

(m) = 13. 69. Mt. a. d. cant. verc. veron. vind. colb. corb. || In BCL. item in D. aliisque locum mutat. (n) + ἄρτους. CM** 13. 69. 124. al. 5. Mt. c. q* Æth. Arm. Vulg. brix. colb. germ. 2. (o) πόσας σφυρίδας. D. 49. Vulg. It. (p) καὶ λέγουσιν αὐτῷ. BCL. 115. Copt. Vulg. germ. 1. 2. (q) λέγει. DFK. al. 22. Mt. c. d. e. n. p. Syr. It. (r) οὔπω. CL. 1. 114. 118. 127. 220. ap. Birch. 229** πῶς οὔπω. AD gr. M. 27** 33. 72. 80. 125. 131. al. 13. Mt. e. f. p. Syr. utr. Perss. Goth. Vulg. It. (exc. cant. veron.) Theophyl. ed. πῶς οὖν οὔπω. 61** 69. 124. item Arm. brix. (s) νοεῖτε. BD** Ed. συννοεῖτε. D* (t) BCDL. 13. 69. 92. 124. 193. Arr. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. It. (v) βηθσαϊδὰ. C. Alii. Mt. q. al. 3. Ed. βηθανίαν. D. Goth. cant. verc. corb. vind. brix. (x) = 69. αὐτοῦ. 1. αὐτοῦ τοῦ τυφλοῦ. 131. 229. Mt. e. (y) ἐξήνεγκεν. BL. (z) = Mt. d. 1. Arm. (a) + καὶ. 1. 13. 69. 124. Ed. cant. veron. colb. (b) = 86. αὐτοῦ. AK. 3. 28. Barber. 2. Mt. r. Syr. Perss. Copt. Goth. Vulg. brix. ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. 33. (c) = Syr. Perss. Arr. Æth. (d) βλέπεις. CD* gr. Copt. Æth. Arr. Perss. (e) A BC*EFLS. 10. 13. 17. 24. 36. 45. 72. 76. 108. 116. 124. 127. 131. 142. 157. 229* 235. al. 18. Mt. V. k. 1* n. p. q. z. 10. 17. Ed. (etiam St. 3.) Goth. Euthym. Theophyl. ὅτι ὡς δένδρα. Mt. r. ὡς δένδρα ὁρῶ. Mt. e. || Rec. D. Alii. Ed. Verss. (f) περιπατοῦντα. 225. καὶ περιπατοῦντας. 229* (g) = Syr. Arm. Pers. p. καὶ. D. Pers. w. Arr. cant. veron. vind. colb. corb. (h) = Syr. Pers. p. || Recept. habent verc. brix. || καὶ ἤρξατο ἀναβλέψαι. D. (St. β.) Pers. w. Vulg. cant. veron. vind. corb. colb. germ. 2. Mm. gat. || καὶ διέβλεψεν. BL. 1. 28. καὶ ἐνέβλεψεν. C. Copt. Arr. || καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι, καὶ διέβλεψεν. 13. 69. || *aperuit, et videbat*. Arm. || ἀναβλέψαι] βλέψαι. Cod. ap. Bezam. Ev. 18. 19. Mt. f.

ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι·" [i] καὶ ἀποκατεστάθη," [k] καὶ
26 ἐνέβλεψε" τηλαυγῶς [l] ∾ ἅπαντας." Καὶ ἀπέστειλεν
αὐτὸν εἰς [m] † οἶκον αὐτοῦ, λέγων· [n] μηδὲ εἰς τὴν κώμην
εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ."]
27 Καὶ [ἐξῆλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς
[o] τὰς κώμας καισαρείας" τῆς φιλίππου. καὶ ἐν τῇ ὁδῷ
ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων [p] αὐτοῖς·" τίνα με
28 λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; Οἱ δὲ [q] ἀπεκρίθησαν·" [r] ἰω-
άννην τὸν βαπτιστήν· καὶ ἄλλοι, ἠλίαν· ἄλλοι δὲ, [s] ἕνα"
29 τῶν προφητῶν. Καὶ αὐτὸς [t] ∾ λέγει αὐτοῖς·" ὑμεῖς δὲ
τίνα με λέγετε εἶναι; [u] ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος, λέγει
30 αὐτῷ·" σὺ εἶ ὁ χριστός [x]. Καὶ [ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα
31 μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ [y]. Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐ-

---

l ∾ ἅπαντα. m † τὸν. t ∾ ἐπηρώτα αὐτούς.

(i) = Pers. p. καὶ ἀπεκατεστάθη. EF KMS. Alii. Mt. V. al. 5. Ed. καὶ ἀπεκατέστη. CL. 44. καὶ ἀποκατέστη. B. (k) καὶ ἐνέβλεπεν. BL. 13. 28. 69. καὶ ἀνέβλεψε. F. 10. 17. 36. 40. 72. 106. 124. 131. 235. Ev. 18. al. 25. Mt. c. d. e. al. 8. Ed. Theophyl. καὶ διέβλεψε. 69. Ed. καὶ ἔβλεπε. Mt. n. καὶ ἔβλεψε. Vict. ὥστε ἀναβλέψαι. D. (St. β.) Pers. w. Vulg. It. Pseudo Chrys. lat. (l) ἅπαντα s. πάντα. B CD (St. β.) L. 1. 13. 15. 69. 209. Syr. utr. Perss. Arr. Copt. Arm. Vulg. It. Pseudo Chrys. lat. || = colb. (m) = ABCDEFLS. 157. 229. Alii. Mt. V. c. (n) μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς. BL. 1* 209. Copt. || *ne cui diceret in castellum*, colb. || ὕπαγε εἰς τὸν οἶκον σου, καὶ μηδενὶ εἴπῃς εἰς τὴν κώμην. D. cant. || ὕπ. εἰς τ. οἶ. σου, καὶ εἰς τὴν κ. μὴ εἰσέλθῃς, καὶ μηδενὶ εἴπῃς. verc. || ὕπ. εἰς τ. οἶ. σου, καὶ μηδὲ εἰς τ. κ. εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ. 124. || ὕπ. εἰς τ. οἶ. σου, καὶ ἐὰν εἰς τ. κ. εἰσέλθῃς, μηδενὶ (+ μηδὲν. 61.) εἴπῃς μηδὲ ἐν τῇ κώμῃ. 13. 61. 69. vind. item (omisso μηδὲ ἐν τῇ κώμῃ) Vulg. veron. brix. corb. germ. 1. 2. gat. || εἰς τὴν κ. μὴ εἰσέλθῃς, ἀλλ' ὕπ. εἰς τ. οἶκ. σου· καὶ ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τ. κ. μηδενὶ (+ μηδὲν. 28) εἴπῃς (+ ἐν τῇ κώμῃ. Arm.) 28. Arm. || καὶ ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τ. κ. μηδενὶ εἴπῃς ἐν τῇ κώμῃ. Syr. p. in m. item Codd. ap. Luçam brug. (o) καισάρειαν. D. It. exc. brix. germ. 1. 2. gat. colb. (p) = DL. 218 (cum 3. 108. al. 4.) Ev. 29. Arm. Arr. It. (exc. brix. colb. corb.) tol. (q) εἶπαν. BC*L. Copt. Syr. || + αὐτῷ. 33. 90. Copt. + λέγοντες. Arm. brix. + αὐτῷ λέγοντες. BC*DL. 13. 69. 124. ap. Birch. Copt. ms. Vulg. It. (r) + οἱ μὲν. 13. 69. 124. ap. Birch. + ὅτι. B. (s) ὡς ἕνα. D. Vulg. It. ὅτι εἷς. BC*L. Copt. (t) BCD*L. 53. Copt. cant. verc. corb. colb. (u) οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν. Ev. 18. (x) + ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. L. 157. + ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. 13. 69. 124. Syr. Pers. p. Syr. hieros. veron. || Recept. Orig. dis. (y) + ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ χριστός. 125** in m. Ev. 18. Mt. f. semel.

τοὺς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ
ἀποδοκιμασθῆναι [z] ∾ ἀπὸ" τῶν πρεσβυτέρων καὶ [a] ÷ τῶν"
ἀρχιερέων καὶ [b] ÷ τῶν" γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι,
καὶ [c] μετὰ τρεῖς ἡμέρας" ἀναστῆναι.] Καὶ παῤῥησίᾳ 32
τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ πέτρος,
ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ. Ὁ δὲ [d] ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν 33
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησε [e] τῷ" πέτρῳ, [f] λέγων·"
ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ,
ἀλλὰ [g] τὰ" τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν 34
ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, [εἶπεν αὐτοῖς· [h] ∾ ὅστις"
θέλει ὀπίσω μου [i] ἀκολουθεῖν," ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀρά-
τω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι.] Ὃς γὰρ 35
ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ'
ἂν ἀπολέσῃ [k] — τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν," [l] ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐ-
αγγελίου," [m] † σώσει αὐτήν. Τί γὰρ [n] ὠφελήσει" [o] ∾ ἄν- 36

---

[z] ∾ ὑπό. [h] ∾ εἴ τις. [i] ἐλθεῖν.
[k] τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. [m] † οὗτος. [o] ∾ ἄνθρωπος.

(z) BCDKL. 10. 11. 60. 114. 220. Mt. e. (a) + CDEHM. 10. 11. 106. 124. 127. 235. Ev. 18. 24. 26. 27. 29. 32. al. 26. Mt. BHV. al. 15. Ed. (b) + CDEHLM. 10. 11. 45. 61. 76. 106. 108. 124. 127. 131. 235. Ev. 18. 24. 29. al. 28. Mt. BHV. al. 14. Ed. (c) τῇ (s. ἐν τῇ) τρίτῃ ἡμέρᾳ. 1. 13. 14. 28. 69. 118. 124. Ev. 26. Mt. 17. Syr. Arm. Slav. cant. germ. 1. Iren. interpr. (d) + ἰησοῦς. AEK. 106. 116. al. 4. Mt. x. z. 10. Syr. p. brix. (e) = BDL. (f) καὶ λέγει. BCL. corb. ‖ = 60. (g) = D. gr. 225. (h) BDL. 1. 13. 28. 33. 61. 69. 115. 124. 183. Ev. 31. Mt. c. f. semel. Syr. p. in m. Vulg. It. Orig. Auct. synops. (i) DEFGH MS. 1. 10. 17. 76. 108. 115. 118. 127. 131. 157. 158. in m. 226** 235. Ev. 3. 18. 19. 32. al. 37. Mt. BV. e. f. bis. k. o. q. x. z. 14. 17. Ed. Arr. Perss. Æth. Goth. Vulg. It. (exc. colb. germ. 1. gat.) Orig. Theophyl. (k) BEFGHKMS. 11. 13. 69. 72. 108. 124. 131. 157. 218 (cum al. 8.) 229. 236. Ev. 19. 32. 33. Alii. Mt. BHV. al. 15. Ed. ‖ = Orig. ‖ ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν = D* cant* ὃς δ' ἂν ἀπολέσει αὐτήν. D** cant** vind* (l) = Slav. 1. ‖ = ἐμοῦ καὶ D. 28. Arm. cant. veron. verc. vind. Orig. (m) = ABDKL. 1. 27** 40. 72. 229. al. 4. et Barber. I. Mt. a. Syr. utr. Perss. Copt. Goth. Slav. I. Vulg. It. Orig. Dial. c. marcion. (n) ὠφελεῖ. BL. verc. ὠφελεθήσεται. 33. (o) EFGHLM. 1. 13. 33. 69. 106. 195** 235. al. 10. Mt. ψ. Ed. τὸν ἄνθρωπον. ACD. 38. 72. 124. 142** Orig.

θρωπον," [p]ἐὰν κερδήσῃ" τὸν κόσμον ὅλον, [q]καὶ ζημιωθῇ"
37 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; [r]"Η τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγ-
38 μα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; "Ος γὰρ [s]ἂν" ἐπαισχυνθῇ με
καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι
καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου [t]ἐπαισχυνθή-
σεται" αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
1 μετὰ [u]τῶν ἀγγέλων" [x]τῶν ἁγίων." Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς·
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσί τινες [y]τῶν ὧδε" ἑστηκότων[z],
οἵτινες οὐ μὴ [a]γεύσωνται" θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.]

2 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ [παραλαμβάνει ὁ ἰησοῦς τὸν
πέτρον, καὶ [b]τὸν" ἰάκωβον, καὶ [c]† ἰωάννην, καὶ [d]ἀνα-
φέρει" αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν [e]κατ' ἰδίαν" [f]μόνους·"
3 καὶ [g]μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν[h]. Καὶ τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ [i]ἐγένετο" [k]στίλβοντα," [l]λευκὰ" λίαν [m]=ὡς
χιὼν," [n]—οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶ-

c † τὸν.

(p) κερδῆσαι. B. κερδήσας. L. (q) ζημιωθῆναι. L. καὶ ζημιωθῆναι. B. (r) Vs. 37 = 61. germ. 2. ‖ ἢ τί] τί γὰρ. BL. 28. Orig. ἢ τί γὰρ. D* gr. (s) = A. Ed. ἐὰν. B. 45. 89. Alii. Mt. HV. al. 7. (t) *confundet*, It. (exc. cant. corb. vind.) Cypr. semel. Ambr. bis. (u) = 76. (x) = 1. Alius. Vulg. ms. ‖ Ante ἀγγέλων habent 90* 218. ‖ αὐτοῦ. F. emmer. Alii lat. Clem. Aug. τῶν ἁγίων αὐτοῦ. Copt. (y) ὧδε τῶν. BD* ὧδε post ἑστηκότων ponunt 1. Copt. Orig. ‖ = ὧδε. vind. veron. Bis extat in colb. (z) + μετ' ἐμοῦ. D. cant. veron. verc. item corb. (a) γεύσονται. L. 131. 157. 218. Alii. Mt. x. al. 2. Ed. (b) = 89. 106. 108. al. 7. Mt. c. d. e. f. al. 6. (c) = AEF GHMS. 108. 127. 157. 226* Alii. Mt. V. al. 11. Ed. (d) ἀνάγει. D. (St. β.) (e) λίαν. 52. Ev. 19. λίαν κατ' ἰδίαν. 124. Post μόνους ponit 3. ‖ = Mt. 12. Æth. Codd. ap. Luc. brug. (f) = 44. 123. Ev. 32. Mt. 12. Syr. Arr. (g) + ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτοὺς s. αὐτὸν. 13. 28. 69. 124. Orig. diserte. (h) + καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος. 53. Ev. 32. Mt. c. f. (i) ἐγένοντο. ADK. Alii multi. Mt. V. al. 8. Or. Theophyl. (k) = 1. (l) = veron. colb. Ante στίλβ. ponit Orig. (m) = BCL. 1. Arm. Æth. cant. ‖ ὡς τὸ φῶς. Ev. 13. Mt. c. f. Orig. (n) = verc. ‖ ὡς οὐ δύναταί τις λευκᾶναι ἐπὶ τῆς γῆς. D. Syr. cant. vind. *Qualia quis non potest facere* (*super terram*, veron.) vind. veron. *ut homines intuitum non possent ferre*,

ναι.″ Καὶ ὤφθη αὐτοῖς ἠλίας σὺν μωσεῖ· [o] καὶ ἦσαν 4
συλλαλοῦντες″ τῷ ἰησοῦ. Καὶ [p] ἀποκριθεὶς″ ὁ πέτρος 5
λέγει τῷ ἰησοῦ· ῥαββὶ, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι.
[q] καὶ″ [r] ποιήσωμεν″ σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ μωσεῖ
μίαν, καὶ ἠλίᾳ μίαν. Οὐ γὰρ ᾔδει τί [s] ∾ λαλήσῃ·″ 6
[t] ∾ ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι.″ Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιά- 7
ζουσα [u] αὐτοῖς·″ καὶ [x] ∾ ἦλθε″ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης [y] †·
οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ 8
[z] ἐξάπινα″ περιβλεψάμενοι, [a] οὐκέτι″ οὐδένα εἶδον, [b] ἀλ-
λὰ″ τὸν ἰησοῦν μόνον [c] μεθ' ἑαυτῶν.″ Καταβαινόντων 9
δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ
[d] διηγήσωνται ἃ εἶδον,″ εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.] [e] Καὶ [τὸν λόγον ἐκράτησαν [f] πρὸς 10
ἑαυτοὺς, συζητοῦντες,″ τί ἐστι [g] ∾ τὸ ἐκ νεκρῶν ἀνα-
στῆναι.″ Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες· [h] ὅτι″ λέγουσιν 11

---

[s] ∾ λαλήσει. ∾ ἀποκριθῇ. [t] ∾ ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο.

[x] ∾ ἐγένετο. [y] † λέγουσα. [g] ∾ ὅταν ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.

Pers. p. || γναφεὺς] κναφεὺς. 10. 36. 72. 124. 226** Alii. Mt. c. f. k. n. p. z. Ed. Theophyl. || δύναται] + οὕτως. BCL, 13. 33. 69. 116. 124. Mt. c. f. Arr. Copt. Æth. Arm. corb. Orig. (o) καὶ συνελάλουν. D. gr. 1. verc. || = καὶ ἦσαν. 13. Mt. c. f. Syr. Arm. colb. (p) = Ev. 2. Syr. Pers. p. verc. (q) θέλεις s. εἰ θέλεις. D. 13. 28. 50. 69. 124. It. (r) ποιήσομεν. 89. Alii. Mt. V. ποιήσω. D. cant. veron. vind. (s) λαλήσει. ADFGHS. 10. 36. 40. 106. 118. 127. 131. 157. 218 (cum vind. omn.) 229. al. 46. Mt. V. al. 17. Ed. Vict. Euthym. Theophyl. λαλῆσαι. K. 69. Slav. ἀποκριθῇ. BC*L. 1. 28. ap. Mill. Copt. Orig. bis. (t) BCDL. 33. Ev. 2. Copt. Chrys. || ἔκφοβοι] ἔμφοβοι. K. 116. Mt. e. Ed. (u) αὐτοὺς. 13. 69. 108. 124. 229. 235. al. 4. Mt. c. e. f. 10. (x) BCL. Syr. ms. Syr. p. in m. Copt. Arm. ἰδοὺ, colb. (y) = BEGHKMS. 10. 11. 36. 72. 76. 106. 108. 114. 127. 131. 198. 229. Ev. 32. al. 39. Mt. V. e. k. l. p. q. r. x. z. 10. 17. Copt. Ar. rom. Erp. Pers. p. (Syr. p. cum ast.) Goth. Slav. Theophyl. (z) εὐθέως. D. 28. 66. in m. 69. || = veron. (a) = 59. 225. Syr. Arr. Perss. Æth. (b) εἰ μὴ. BD. 33. 51. 61. Ev. 13. Mt. c. f. Ed. ἀλλ' ἤ. 71. Ed. (c) = 61. Post εἶδον ponunt B. colb. (d) ἃ εἶδον (εἴδοσαν. D.) διηγήσωνται. (ἐξηγήσωνται. 13, 69) BCDL. 1. 13. 69. Vulg. It. exc. brix. colb. corb. (e) Vs. 10 = 17 * 126. corb. (f) συζητοῦντες πρὸς ἑαυτούς. Arm. (g) D. 1. 13. 69. 118. 124. 209. Syr. Perss. Vulg. It. Hier. (h) = 27. 60. Æth. τί. Mt. e. Pers. p. τί οὖν. Vulg. verc. brix. colb. germ. 1. πῶς οὖν. 13. 69. 124. Syr. Aug. τί ἐστι τοῦτο, ὅ. Arm.

12 οἱ γραμματεῖς, [i] ὅτι″ ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; Ὁ δὲ
[k] ∾ ἀποκριθεὶς εἶπεν″ αὐτοῖς· [l] ἠλίας [m] μὲν″ ἐλθὼν πρῶ-
τον, [n] ἀποκαθιστᾷ″ πάντα· [o] καὶ πῶς″ γέγραπται ἐπὶ τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ [p] ἐξουδενωθῇ.″
13 Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι [q] καὶ″ ἠλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν
[r] αὐτῷ, ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται [s] ἐπ' αὐτόν.″

14 Καὶ [t] ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν″ ὄχλον [u] πο-
λὺν″ περὶ αὐτοὺς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας [x] αὐ-
15 τοῖς.″ Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος, [y] ∾ ἰδὼν αὐτὸν, ἐξε-
16 θαμβήθη,″ καὶ [z] προστρέχοντες″ ἠσπάζοντο αὐτόν. Καὶ
ἐπηρώτησε [a] αὐτούς·″ τί [b] συζητεῖτε″ [c] ∾ πρὸς αὐτούς;″]
17 Καὶ [d] ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπε·″ [διδάσκαλε,
ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός [e] σε,″ ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον.

---

[k] ∾ ἔφη. [y] ∾ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν.

[a] ∾ τοὺς γραμματεῖς. [c] ∾ πρὸς αὐτούς.

(i) = D. gr. 1. 108. 118. al. 4. Copt. veron. vind. corb. (k) BCL. Syr. Pers. p. Copt. (l) + εἰ. D. cant. (m) = DL. 1. 28. Syr. Perss. Vulg. It. (n) ἀποκαθιστάνει. ABL. 1. 28. 33. 118. item D. ἀποκαταστήσει. C. Syr. p. in m. Vulg. It. *venit . . . restituere*, cant. Syr. p. (o) καθὼς. AKM. 11. 36. 40. 114. 116. 220. ap. Birch. 229. al. 6. et Barber. 4. Mt. a. d. e. Syr. p. in m. Slav. 7. πῶς οὖν. Arm. (p) ἐξουθενωθῇ. 69. ἐξουδενηθῇ. BDL. (q) = M. 1. 69. al. 10. Mt. e. x. Ed. Arm. Vulg. ms. verc. (r) + ἐν. L. 11. 28. 72. 116. 229. al. 5. Mt. 10. Syr. Syr. p. in m. (s) περὶ αὐτοῦ. 13. 59. 64. 69. 124. Mt. o. (t) ἐλθόντες . . . εἶδον. BL. (u) = 1. 28. Arm. (x) πρὸς αὐτοὺς. BCL. 1. 118. 124. (y) BCL. 1. 13. 27. 33. 69. 124. 209. Ev. 19. Item D. Syr. Goth. Syr. p. in m. cant. veron. verc. vind. colb. corb. ἰδόντες . . . ἐξεθαμβήθη. Ev. 18. ἰδὼν . . . ἐξεθαμβήθησαν. 70. Mt. c. f. *videns Jesum, stupefactus est et expaverunt*, Vulg. germ. 1. 2. mart. gat. *videntes salutaverunt eum*, vind. omissis intermediis. (z) προσχαίροντες. sic D. *gaudentes*, It. (exc. brix. gat. germ. 1. 2. mart. gat.) προτρέχοντες. AC. Ed. (a) BDL. 1. 28. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. exc. verc. (b) ζητεῖτε. 56. 58. 92. 218 (cum 76. 124. 220. 225.) 235. οὖν ζητεῖτε. Mt. 14. (c) 73. 90. 218 (cum 124. et al. 4.) Alii. Ed. (etiam St. 3.) Arm. ‖ πρὸς ἑαυτοὺς. AGM. 33. 76. 77. 108. 127. 157. Ev. 18. 19. al. 4. Mt. e. f. q. x. Ed. ἐν ὑμῖν. D. Pers. w. Copt. *Inter vos*, Vulg. It. (d) ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου. BCDL. 28. Copt. cant. veron. verc. (e) αὐτοὺς. 226**

Καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, [f] ῥήσσει αὐτόν·″ καὶ 18
ἀφρίζει, καὶ [g] τρίζει″ τοὺς ὀδόντας [h] =αὐτοῦ,″ καὶ ξη-
ραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου, ἵνα αὐτὸ ἐκβά-
λωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν [i]. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς [k] — αὐτοῖς″ 19
λέγει· ὦ γενεὰ ἄπιστος [l], ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι,
ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με. Καὶ 20
ἤνεγκαν αὐτὸν [m] πρὸς αὐτόν.″ καὶ [n] ἰδὼν″ αὐτὸν, [o] εὐθέως
τὸ πνεῦμα″ [p] ἐσπάραξεν″ αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς,
ἐκυλίετο, ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ· 21
πόσος χρόνος ἐστὶν, [q] ὡς″ τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶ-
πε· [r] παιδιόθεν.″ Καὶ πολλάκις αὐτὸν [s] καὶ″ εἰς [t] + τὸ″ 22
πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς [u] ὕδατα,″ ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ'
εἴ τι [x] δύνασαι,″ βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ'
ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, [y] τὸ,″ εἰ δύνασαι 23
[z] =πιστεῦσαι·″ πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Καὶ εὐ- 24

---

[k] αὐτῷ.

(f) ῥάσσει. D. *applontat*, cant. *allidit illum*, Vulg. It. ῥίπτει αὐτὸν. Mt. 12. ἀπαράσσει. Ev. 26. (g) τρύζει. 10. 61. in m. al. 2. Mt. χ. Theophyl. ed. (h) = BCDL. 1. 13. 33. 59. 69. 73. Perss. Vulg. It. exc. veron. brix. (i) + ἐκβαλεῖν αὐτὸ. D. 69. Arm. cant. veron. verc. (k) ABDL. 1. 11. 33. 72. 106. 114. 118. 229* al. 3. Syr. ms. Arr. Perss. Syr. p. Copt. Arm. Goth. Vulg. It. exc. germ. 1. ‖ = C. 13. 38. 39. 40. 69. 124. Mt. a. d. (l) + καὶ διεστραμμένη. 13. 50. 69. 106. 124. 157. 235. Mt. χ. Vict. (m) = D. Vulg. cant. veron. vind. colb. Alii, πρὸς τὸν ἰησοῦν. Mt. B. (n) ἰδὸν. S. 10. 77. al. 6. Mt. V. e. i. l. p. z. Syr. utr. Perss. (o) τὸ πνεῦμα, εὐθὺς. B CL. Syr. utr. Perss. Arm. colb. germ. 2. ‖ = εὐθέως. D. cant. veron. verc. vind. corb. (p) ἐτάραξεν. D. (St. β.) Vulg. It. (q) ἕως. B. ἐξ οὗ. C*L. 33. 61. in m. ἐξ ᾧ. 61. ἀφ' οὗ. 13. 40. 124. *Ex quo*, Syr. utr. Copt. Slav. Vulg. It. (r) παιδόθεν. E. 2. Mt. e. ἐκ παιδιόθεν. BCGL. 33. 209. al. 2. ἐκ παιδόθεν. 1. 118. ἐκ παιδὸς. D. Chrys. (s) = D. 1. 13. 69. al. 2. Mt. ψ. Syr. Arm. Vulg. It. exc. brix. colb. germ. 1. 2. emmer. (t) + AG M. 108. 116. 118. 124. 131. 235. al. 15. Mt. BHV. al. 10. Ed. Theophyl. (u) τὸ ὕδωρ. Ed. (x) δύνῃ. BDL. 1. 118. Sic etiam vs. 23. (y) = DM. 11. 13. 61. 69. 72. 114. 115. 116. 124. 131. 229* 235. al. 7. et Barber. 2. Mt. e. Syr. utr. εἶπας. Arm. *Quid est*, (*quod dicis*, Copt. Arr.) *si quid potes?* (*si potes credere*. verc.) *Omnia possibilia credenti*. Copt. Arr. verc. *ait illi: potes credere? omnia etc.* germ. 2. (z) = C*L. 1. 118. 209. Mt. n. Copt. Arm. Arr. πίστευσαι. Conjectura Knatchbulli.

θέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, [a] μετὰ δακρύων″
25 ἔλεγε· πιστεύω[b] †, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν δὲ ὁ
ἰησοῦς, ὅτι ἐπισυντρέχει [c] ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι
τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ· [d] τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον
καὶ κωφὸν,″ ἐγώ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ
26 μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. Καὶ [e] κράξας,″ καὶ πολλὰ
[f] σπαράξας [g] †, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε πολ-
27 λοὺς λέγειν, ὅτι ἀπέθανεν. Ὁ δὲ ἰησοῦς κρατήσας [h] αὐ-
28 τὸν τῆς χειρὸς,″ ἤγειρεν αὐτὸν, καὶ ἀνέστη. Καὶ [i] εἰσ-
ελθόντα αὐτὸν″ εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων
αὐτὸν [k] κατ' ἰδίαν·″ [l] ὅτι″ ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβα-
29 λεῖν αὐτό; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ
δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ [m] καὶ νηστείᾳ.″
30 Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες, [n] παρεπορεύοντο″ διὰ τῆς γα-
31 λιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν, ἵνα τὶς γνῷ· Ἐδίδασκε γὰρ
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀπο-
κτενοῦσιν αὐτόν· καὶ [o] ἀποκτανθεὶς,″ [p] ∾ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ″

---

[b] † κύριε. [e] κράξαν. [f] σπαράξαν.
[g] † αὐτὸν. [p] ∾ μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

(a) = A*BL. Copt. Æth. Arm. Ante ὁ πατὴρ ponit. 124. (b) = ABC*DL. Syr. utr. Arr. Pers. p. Æth. Goth. cant. vind. germ. 1. (c) + ὁ. AL. 72. 89. 124. 229** al. 9. Mt. B. a. c. e. k. p. z. 10. al. 3. (d) τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα. BCDL. 1. 118. item 73. Arm. Vulg. It. Vict. (e) BCDL. || + τὸ δαιμόνιον. Syr. Pers. p. veron. (f) BC*DL. || ταράξαν τὸν ὄχλον. Copt. ut videtur. (g) = BCDL. Slav. cant. veron. vind. corb. (h) τῆς χειρὸς αὐτοῦ. BDL. 1. 13. 28. 53. 69. 118. Ed. Copt. Arm. Vulg. It. Utrumque jungit C. || = αὐτὸν. Ev. 26. (i) εἰσελθόντος αὐτοῦ. BCDL. 1. 13. 69. 118. (k) = (ap. Mill.) 13. 69. 91. Ante ἐπηρώτουν ponunt BCDL. 1. 28. It. exc. colb. (l) διατί. ACDK. 11. 72. 114. 115. 116. 218 (cum 3. 76. 77. al. 4.) 229. 235. al. 8. et Barber. 3. Mt. 10. Theophyl. ms. Anonym. in catena Possini. ὅτι διατί. 131. al. 6. Mt. e. f. τί ὅτι. 38. 51. 90. Theophyl. ed. *Quare s. cur*, Vulg. It. || ἡμεῖς διατί. Arm. (m) = B. νηστείᾳ ante προσευχῇ extat in Syr. Pers. p. Arm. (n) ἐπορεύοντο. B*D. verc. brix. colb. (o) = D. Copt. Arr. cant. verc. colb. germ. 1. (p) BCD (St. β.) L. Copt. Syr. p. in m. It. exc. brix. germ. 1. *in tres dies*, cant.

ἀναστήσεται.] [q] Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο 32
αὐτὸν ἐπερωτῆσαι."

Καὶ [[r] ἦλθεν" εἰς καπερναούμ. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ [s] γε- 33
νόμενος," ἐπηρώτα αὐτούς· τί ἐν τῇ ὁδῷ [t] =πρὸς ἑαυ-
τοὺς" διελογίζεσθε; Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους 34
γὰρ διελέχθησαν [u] ἐν τῇ ὁδῷ," [x] τίς μείζων." Καὶ κα- 35
θίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, [y] καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις
θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων
διάκονος." Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν [z] αὐτὸ" ἐν 36
μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ, εἶπεν αὐτοῖς·
Ὃς ἐὰν [a] ἓν" τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται [b] ἐπὶ" τῷ 37
ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ
ἐμὲ δέχεται, [c] ἀλλὰ" τὸν ἀποστείλαντά με. Ἀπεκρίθη 38
δὲ αὐτῷ [d] † ἰωάννης, λέγων· διδάσκαλε, εἴδομέν τινα
[e] † τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, [f] † [g] καὶ ἐκω-

---

d † ὁ. e † ἐν. f † ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν.

(q) Vs. 32=2. Mt. o* Ed. (r) ηλθον s. ἦλθοσαν. D. 1. 91. 106. 118. Mt. 17. Syr. Pers. w. Vulg. It. exc. brix. (s) γενομένους. Syr. Vulg. veron. (t) = BCDL. Copt. Arr. Vulg. It. exc. brix. Post διελογ. ponunt 1. 13. 69. 220. (u) = AD. Goth. cant. veron. verc. brix. vind. (x) τίς εἴη μείζων. 38. 50. Syr. p. Arm. τίς αὐτῶν μείζων εἴη. 13. 69. Syr. Copt. Goth. Vulg. It. τίς αὐτῶν μείζων ἐστί. Orig. τίς μείζων γένηται αὐτῶν. D. (St. β.) (y) = D. cant. ‖ ἔσται] ἔστω. 106. 131. 225. Mt. a. d. e. i. n. z. Orig. ms. semel. Euthym. ap. Beng. *fiat*, It. exc. brix. colb. ἐστιν. 28. 40. al. 6. Euthym. ap. Wetst. (z) = 1. 118. Ed. Arm. Orig. (a) = D. 124. Ev. 32. 44. ἐκ. 13. 69. *ex*, cant. veron. colb. corb. vind. *unum ex*, Vulg. Codd. Italæ. (b) ἐν. D. 69. 73. Ev. 44. Mt. q. Slav. (c) μόνον, ἀλλὰ καὶ. 13. 28. 69. Arr. Codd. ap. Luc. brug. (d) = ADEGHS. 1. 10. 13. 69. 72. 124. 131. 157. 235. Alii. Mt. V. a. d. e. 10. al. 4. Ed. (e) = AEFS. 10. 17. 24. 36. 40. 69. 72. 114. 125. 235. Ev. 1. 18. Alii. Mt. BHV. al. 15. Ed. (etiam St. 3.) Vict. Theophyl. ‖ ἐπὶ. 10. 115. 116. 127. 131. 218 (cum vind. omnibus, exc. 125.) Ev. 32. 36. al. 4. et Barber. 2. Mt. c. (f) = BCL. 10. 115. Ev. 44. Syr. Arr. Perss. Copt. brix. ‖ ὃς οὐκ] καὶ οὐκ. Arm. ‖ ἡμῖν] μεθ' ἡμῶν. D. 90. cant. verc. ‖ = ὃς οὐκ ἀκολ. ἡμῖν, καὶ ἐκωλ. αὐτ. ὅτι οὐκ ἀκολ. ἡμῖν. Mt. d. (g) = καὶ ἐκωλ. αὐτ. ὅτι οὐκ ἀκολ. ἡμῖν. 121* 124. 131. Alius. ‖ ἐκωλύσαμεν] ἐκωλύομεν. BDL. 1.

39 λύσαμεν αὐτὸν, [h]=ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν.'' Ὁ δὲ
[i]Ἰησοῦς'' εἶπε· μὴ κωλύετε [k]αὐτόν·'' οὐδεὶς γάρ ἐστιν,
ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται
40 [l]ταχὺ'' κακολογῆσαί με. Ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' [m]ὑμῶν,
41 ὑπὲρ ὑμῶν'' ἐστιν. Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδα-
τος, ἐν [n]† ὀνόματι [o]†, [p]ὅτι χριστοῦ ἐστε,'' ἀμὴν λέγω
42 ὑμῖν, οὐ μὴ [q]ἀπολέσῃ'' τὸν μισθὸν αὐτοῦ.] Καὶ [ὃς
[r]ἂν'' σκανδαλίσῃ ἕνα [s]τῶν μικρῶν'' τῶν [t]πιστευόντων''
[u]εἰς ἐμὲ,'' καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περίκειται
[x]∾ λίθος μυλικὸς'' περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέ-
43 βληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ
χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν [y]σοι ἐστὶ'' κυλλὸν [z]εἰς
τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν,'' ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα [a]ἀπελ-
θεῖν'' [b]εἰς τὴν γέενναν,'' [c]—εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον,''

---

[m] ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν. [n] † τῷ. [o] † μου. [x] ∾ μύλος ὀνικὸς.

(h) = D. 1. 13. 14. 28. 69. 106. Barber. 1. Mt. x. 12. Arm. (Syr. p. habet cum ast.) Vulg. It. exc. brix. || ἡμῖν] μεθ' ἡμῶν. L. (i) = 1. 13. 28. 69. 118. Arm. ἀποκριθεὶς. D. It. exc. brix. colb. (k) = D. 115. It. exc. brix. corb. *cos*, colb. (l) = 1. 28. Arm. It. (etiam cant.) exc. brix. || Rec. habet Vict. diserte. (m) AD S. 17. 72. 103. 104. 114. 127. 131. 142. 229. 235. (et ap. Birch. 108. 123. 124. 125. 220.) Ev. 1. 18. 32. 33. al. 20. pluresve. Mt. HV. f. i. n. x. z. 10. 17. Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. (sed Syr. p. habet rec. in m.) Arr. Perss. Copt. Æth. Goth. Slav. Vulg. It. Vict. Optat. || ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν. L. ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν. 3. 86. 115. 220. Ev. 24. 31. Mt. d. q. (n) = ABCFGLS. 1. 36. 40. 72. 116. 118. 124. 131. ap. Birch. 157. 235. Ev. 1. 36. Alii. Mt. V. a. c. e. f. k. l. p. z. 10. 14. 17. al. 5. Ed. (o) = ABC*L. 1. 42. 50. 229* al. 2. Mt. e. Syr. utr. (Syr. p. habet in m.) Ar. rom. Erp. || τούτῳ. Arm. || = ἐν τῷ ὀνόματί μου. Pers. p. (p) = Mt. 12. (q) ἀπολέσει. D. al. 5. Mt. B. c. Ed. (r) ἐὰν. AC. Alii. Mt. a** al. 14. Ed. (s) = S. τῶν μικρῶν τούτων s. τούτων τῶν μικρῶν. ABDL. 1. 124. 235. al. 11. et Barber. 3. Mt. c. f. k. o. 10. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Slav. 7. et ed. Vulg. It. (t) πίστιν ἐχόντων. D. cant. verc. πιστῶν. Mt. 14. (u) = D. cant. verc. veron. corb. vind. (x) BCDL. 1. 12. 118. 209. Mt. e. Syr. Perss. Arm. Æth. Goth. Vulg. It. μυλωνικὸς λίθος, 13. 69. Mt. 17. Theophyl. *mola*, cant. (y) ἐστί σοι. D. ἐστί σε. BCL. 13. 69. verc. (z) εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν. ABDL. Syr. Arm. Vulg. It. (a) βληθῆναι. D. (St. β.) 12. 61. cant. verc. corb. gat. || = Mt. 12. (b) = 1. 28. ap. Mill. 118. (c) = L. Mt. i. n. 12. Syr. Pers. p. τοῦ πυρὸς. F. τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου. Syr. p. gat. ὅπου ἐστὶν τὸ πῦρ τὸ ἄσβ. D. cant. veron. corb. vind. colb. || εἰς] ἢ εἰς. Mt. e.

[d] — "Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ 44
σβέννυται." Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπό- 45
κοψον αὐτόν· καλόν [e] ἐστί σοι" εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν
χωλὸν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα [f] βληθῆναι" εἰς τὴν γέ-
ενναν, [g] = εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον," [h] — "Ὅπου ὁ σκώληξ 46
αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται." Καὶ ἐὰν 47
ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν
[i] σοι" ἐστὶ μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα [k] βληθῆναι" εἰς [l] τὴν
γέενναν — τοῦ πυρὸς," Ὅπου ὁ σκώληξ [m] αὐτῶν" οὐ 48
τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. [n] Πᾶς γὰρ πυρὶ 49
ἁλισθήσεται," [o] καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται."
Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, [p] ἐν 50
τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε;" [q] ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰ-
ρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις."

(d) Vs. 44. 45. 46 = Mt. 12. ‖ Vs. 44 et 46 = BCL. 1. 28. 118. Mt. x. Copt. ‖ Vs. 45 et 46 = 92. 218. Ev. 19. ‖ Vs. 46 = præter modo laudatos, Mt. 10. ‖ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται = brix. ‖ πῦρ] + αὐτῶν. Syr. veron. germ. 2. colb. (e) σοί ἐστιν. DS. 106. 115. 124. 157. Ev. 18. 36. Mt. c. f. o. r. 10. ἐστί σε. ABEFGHKL. 1. 13. 69. 72. 114. 118. al. 7. Mt. V. Ed. ἐστιν. C. 3. 36. 40. Ev. 34. Mt. a. d. (f) ἀπελθεῖν. 1. 118. (g) = BCL. 1. 24. 118. Alius. Mt. a. d. x. Syr. Pers. p. Copt. veron. τοῦ πυρὸς. F. Æth. τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου. Syr. p. Vulg. colb. germ. 2. *ubi ignis inexstinguibilis*, verc. vind. corb. (h) Vide not. d. (i) = 13. 69. σε. BL. (k) ἀπελθεῖν. D. 118. 218. (cum 77.) Ev. 18. 19. Mt. f. cant. colb. vind. (l) τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. F. ‖ = τοῦ πυρὸς. BDL. 1. 28. 118. Arr. Copt. Arm. Slav. cant. verc. veron. colb. corb. (m) = GS. al. 8. Mt. V. a. k. i. p. z* 17. Ed. αὐτοῦ. Æth. etiam vs. 46. (n) = D. 64. 65* Pers. p. cant. veron. verc. corb. colb. vind. tol. ‖ πᾶς] πᾶν Arr. ‖ πᾶς γὰρ] + ἄρτος. 11. 88. ap. Beng. 125. ap. Birch. 230. al. 3. + *homo*, latt. quidam. ‖ πᾶς γὰρ πυρὶ] πᾶσα γὰρ πυρία, Conject. Scaligeri. ‖ ἁλισθήσεται] δοκιμασθήσεται. 46. 52. germ. 1. ἁλωθήσεται, Conject. Junii. (o) = L. 1. 61. 73. 118. 205. 206. 209. 229. Mt. x* 17. Copt. ‖ = ἁλὶ. 47. 59. 61. 225. ap. Birch. 235** Mt. a. e. r. 10. Vulg. ms. colb. verc. mart. gat. germ. 2. tol. emmer. harl. (p) = 205. ‖ αὐτὸ ἀρτύσετε] ἄρτον ἀρτύσετε. Mt. c. αὐτὸ ἀρτύσεται. ADL. 64. 230. al. 11. Ed. αὐτὸ ἀρτυθήσεται. 14. 91. 118. cant. gat. ἀρτυθήσεται. K. 1. 206. 209. Mt. 12. Syr. Arm. Goth. brix. ἀρτύσετε. 232. ἁλισθήσεται. Slav. (q) = 123. ‖ ἅλας] ἅλα. A*DL. 1.

1 Κἀκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς ἰουδαίας,
[r] διὰ τοῦ" πέραν τοῦ ἰορδάνου· καὶ [s] συμπορεύονται πά-
λιν ὄχλοι" πρὸς αὐτὸν, [t] καὶ, ὡς εἰώθει," πάλιν ἐδίδα-
2 σκεν αὐτούς.] Καὶ [[u] προσελθόντες" [x] † [y] φαρισαῖοι"
ἐπηρώτησαν αὐτόν· εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι;
3 πειράζοντες αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· τί
4 ὑμῖν ἐνετείλατο μωσῆς; Οἱ δὲ εἶπον· [z] μωσῆς ἐπέτρεψε"
5 βιβλίον ἀποστασίου [a] γράψαι," καὶ ἀπολῦσαι. [b] Καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ" ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· πρὸς τὴν σκληροκαρ-
6 δίαν ὑμῶν ἔγραψεν [c] ὑμῖν" τὴν ἐντολὴν ταύτην. Ἀπὸ
δὲ ἀρχῆς [d] κτίσεως" ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν [e] αὐτοὺς"
7 [f] ὁ θεός." [g] "Ενεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν
πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, [h] καὶ προσκολληθήσεται
8 πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·" Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα
9 μίαν. ὥστε [i] οὐκέτι" εἰσὶ δύο, ἀλλὰ [k] μία σάρξ." [l] "Ο"

---

[x] † οἱ.

(r) = C**D. 1. 13. 28. 61. 69. 77. 116. 118. 124. ap. Birch. 225. ap. Birch. Ev. 18. 19. 36. al. 6. Mt. f. o. x. Syr. Goth. Vulg. It. *διὰ τὸ*. 47. Ed. *καὶ*. BL. Copt. Æth. (s) *συμπορεύεται* s. *συνέρχεται πάλιν ὁ ὄχλος* s. *ὄχλος πολύς*. D. 1. 13. Alii. Arm. It. exc. brix. ‖ *πάλιν* = 69. 124. Syr. Pers. p. Arm. veron. vind. colb. corb. (t) *ὡς εἰώθει, καὶ*. D. Ar. rom. Erp. cant. veron. corb. vind. (u) = D. cant. veron. verc. (x) = ABDFGHLMS. 10. 11. 36. 69. 72. 89. 108. ap. Birch. 116. 131. 229. 235. Alii. Mt. k. z. 10. al. 4. Ed. (y) = D. cant. veron. verc. *quidam*, corb. (z) *μωσῆς ἐνετείλατο*. 1. 118. 209. Copt. *ἐπέτρεψε μωσῆς*. BCDL. Ev. 18. 19. Mt. c. f. ‖ = 131. veron. ‖ = *μωσῆς*. verc. colb. corb. ‖ + *ἡμῖν*. Syr. corb. colb. (a) *δοῦναι*. 61. ap. Mill. veron. *δοῦναι γράψαι*. D. *dare scriptum*, cant. corb. colb. (b) *ὁ δὲ*. CL. Copt. colb. (c) = D. 13. 28. 57. 69. 124. 229. Mt. 12. Copt. Arm. cant. veron. colb. germ. 2. Auctor. quæst. ex utroque Test. (d) = D. Ev. 36. Mt. 12. Syr. Pers. p. cant. veron. corb. (e) = D. 86* 219. Pers. p. Copt. Æth. Goth. cant. veron. brix. corb. Auctor. quæst. ex utr. Test. (f) = B CL. Copt. colb. corb. (g) + *καὶ εἶπεν*. D. 13. 28. 38** 61. 69. 124. Ed. Æth. Arm. Sax. cant. veron. corb. colb. gat. mart. germ. 2. harl. Auctor. quæst. + *et benedixit*, germ. 1. (h) = B. Mt. c. Goth. ‖ *πρὸς τὴν γυναῖκα*] *τῇ γυναικὶ*. ACL. 1. 67. 91. 118. 131. verc. brix. gat. colb. germ. 2. mart. tol. Hier. (i) *οὐκ*. 71. Arr. Æth. cant. corb. (k) *σὰρξ μία*. A CF. 1. 69. 72. 124. 131. Ev. 34. al. 4. Mt. c. e. f. k. p. z. 10. (l) *ὃν*. 61.

οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Καὶ 10
[m] ∾ ἐν τῇ οἰκίᾳ″ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ [n] περὶ τοῦ
αὐτοῦ″ ἐπηρώτησαν αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτοῖς· [[o] [p] ὃς 11
ἐὰν″ ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην,
μοιχᾶται [q] ἐπ᾽ αὐτήν.″ Καὶ ἐὰν [r] ∾ γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν 12
ἄνδρα αὐτῆς, καὶ″ [s] γαμηθῇ ἄλλῳ,″ μοιχᾶται [t].]

Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα [u] ἅψηται αὐτῶν·″ 13
οἱ δὲ μαθηταὶ [x] ἐπετίμων″ [y] τοῖς προσφέρουσιν.″ Ἰδὼν δὲ 14
ὁ ἰησοῦς ἠγανάκτησε, καὶ [z] εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ παι-
δία ἔρχεσθαι πρός με, [a] † μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ
τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς 15
ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ
μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. Καὶ [b] ἐναγκαλισάμενος″ αὐτὰ, 16
[c] τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτὰ,″ [d] ∾ ηὐλόγει″ αὐτά.]

---

[m] ∾ εἰς τὴν οἰκίαν.
[r] ∾ αὐτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα—αὐτῆς.
[a] † καὶ.
[d] ∾ εὐλόγει.

(m) BDL. Ev. 9. 10. 12. 18. 19. 36. Mt. f. cant. veron. ‖ = colb. (n) = K. 67. 116. 131. Mt. c. harl* Post *αὐτὸν* ponit 157. *περὶ αὐτοῦ*. 77. 124. 219. Mt. z. *περὶ τούτου*. ABCL. 1. Ev. 18. 19. 34. 36. al. 8. Mt. d. f. x. 17. Slav. verc. *περὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου*. D. cant. brix. colb. corb. germ. 2. (o) Vs. 11. ponitur post vs. 12. in 1. (p) *ἐὰν ἀνὴρ*. 1. 13. 28. 69. 124. Arm. verc. (q) = 1. 2. 28. Syr. Pers. p. Arm. Tert. (r) *αὐτὴ* (s. *γυνὴ*) *ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς*. BCL. item (omisso *αὐτῆς*) Ev. 18. 19. Mt. f. bis. *γυνὴ ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ* D. 13. 28. 69. 124. Arm. *Si exeat*, s. *disces-serit*, s. *reliquerit etc.* It. exc. brix. germ. 1. (s) *γαμήσῃ ἄλλον*. BCDL. 13. 28. 36. 69. 92. 124. (t) + *super illum*, veron. verc. corb. colb. germ. 2. ‖ + *similiter et qui dimissam* (*a viro*) *ducit, mœchatur*, veron. verc. corb. germ. 2. (u) *αὐτῶν ἅψηται*. BCL. 124. Mt. f. (x) *ἐπετίμησαν*. BCL. (y) *τοῖς φέρουσιν*. 1. 118. *αὐτοῖς*. BCL. Copt. colb. (z) + *ἐπιτιμήσας*. 1. 13. 28. 69. 124. Arm. Syr. p. in m. (a) = BEGHKS. 69. 72. 108. 116. 124. 127. 131. 157. 226** 229. 235. al. 26. Mt. V. e. k. l. q. z. 10. 17. al. 5. Ed. Copt. Slav. Theophyl. (b) *προσκαλεσάμενος*. D. cant. veron. brix. corb. colb. *in sinu suo*, verc. (c) = 106. verc. (Syr. p. habet c. ast.) (d) *εὐλόγει*. ACDE. 114. 115. 116. 127. 131. 218 (cum vindob. omnibus) al. 12. pluresve. Mt. V. a. c. k. p. q. 10. al. 5. Ed. *εὐλόγησεν*. FG. al. 2. Mt. d. e. 17. Ed. Theophyl. *κατηυλόγει*. BL. Ev. 9. 18. 19. Vict. ‖ Ante *τιθεὶς* ponunt (omisso *αὐτὰ* ultimo) BCL. 115. 218 (cum 123) Ev. 12. 18. 19. 36. Mt. f. Copt. Syr. p. ms. Vict.

17 Καὶ [ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, [e] προσδραμὼν εἷς"
καὶ γονυπετήσας [f] αὐτὸν," ἐπηρώτα αὐτόν· διδάσκαλε
18 ἀγαθὲ, τί ποιήσω, ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγα-
19 θὸς, εἰ μὴ [g] εἷς, ὁ" Θεός [h]. Τὰς ἐντολὰς οἶδας· μὴ μοι-
χεύσῃς· [i] — μὴ φονεύσῃς·" μὴ κλέψῃς· μὴ ψευδομαρ-
τυρήσῃς· [k] μὴ ἀποστερήσῃς·" τίμα τὸν πατέρα σου καὶ
20 τὴν μητέρα. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· [l] διδάσκαλε,"
21 ταῦτα πάντα [m] ἐφυλαξάμην" ἐκ νεότητός μου [n]. Ὁ δὲ
[o] Ἰησοῦς" ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν
αὐτῷ [p] [q] ἕν" [r] σοι" ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον,
καὶ δὸς [s] = τοῖς" πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρα-
νῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι, [t] = ἄρας τὸν σταυρόν."

(e) δραμὼν εἷς. 121* προδραμὼν εἷς. 121** *procurrens* s. *præcurrens quidam*, s. *unus*, Vulg. It. exc. cant. colb. προσδραμών τις. 59. 226** al. 5. Mt. k. p. z. Ed. προσελθών τις. 56. 58. Clem. προσελθὼν εἷς πλούσιος. 61. 63. προσδραμών τις πλούσιος. Syr. p. in m. ἰδού τις προσδραμών. Ev. 15. ἰδού τις πλούσιος προσδραμών. AK. 11. 13. 28. 69. 114. 116. 124. 229. 235. al. 8. Mt. 10. Arm. ἰδού τις. colb. (f) = Arm. cant. verc. veron. colb. αὐτῷ. 40. 157. al. 8. Mt. a. d. r. 17. ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 7. Vulg. brix. corb. (g) μόνος εἷς. D. cant. *solus*, gat. colb. corb. *unus ac solus*, veron. (h) + ὁ πατήρ. Orig. quater, nisi ad alium locum spectat. (i) = 1. 118. 209. brix. Ponitur ante μοιχ. in BC. 115. Mt. f. n. Copt. Ar. colb. et post κλέψῃς in Syr. Pers. p. || μὴ πορνεύσῃς. D. gr. Sic loco μὴ κλέψῃς (quod deest in corb.) habet colb. (k) = B*K. 1. 17. 28. 59. 64. 69* 72* 114. 118. 209. 229* al. 4. Mt. o. 10. 17. Arm. (in edit. Constant. est in m.) Theophyl. *non abnegabis*, verc. colb. (l) = K. 1. 11. 68. 114. 209. 229* Mt. 10. Clem. (m) ἐφύλαξα. AD. 28. Clem. Orig. (n) + τί ἔτι ὑστερῶ; KM. 11. 13. 28. 69. 72. 76. 89** 114. 116. 124. 220. ap. Birch. 229. al. 7. Mt. 10. e. r. in marg. Arm. Syr. p ed. cum ast. (in aliis codd. extat in m.) verc. colb. (o) = AK. 11. 36* 72. 114. 116. al. 3. Mt. 10. (p) + εἰ θέλεις τέλειος εἶναι. KM. 11. 13. 28. 69. 72. 114. 124. 220. ap. Birch. 229. al. 3. Mt. e. z** 10. Copt. Æth. Syr. p. c. ast. || Post ὑστερεῖ idem addunt 4. 7. Ev. 18. 19. al. 7. Mt. f. Arm. Clem. (q) ἔτι ἕν. 116. 118. 235. al. 4. Mt. o. r. (r) σε. BC. 114. Ev. 18. 19. Mt. c. f. (s) = ABEFGHS. 13. 25. 69. 72. 77. 106. 108. 114. 115. 116. 118. 124. 127. 131. 142. 157. 229. 235. Ev. 18. 19. 34. 36. al. 13. Mt. V. a. c. d. e. f. k. al. 11. Ed. Clem. Theophyl. (t) = BCD. (St. β.) Copt. Vulg. It. (exc. verc.) Clem. Hilar. Ambr. Aug. || Ponitur ante δεῦρο in G. 1. 13. 69. 118. 124. Syr. Pers. w. Æth. verc. Iren. Item, omisso δεῦρο, Arm. || σταυρὸν] + σου. 7. 13. 69. 218 (cum 77. 124.) Ev. 18. 19. 34. 36. Mt. c. e. f. Syr. Perss.

Ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν 22
γὰρ ἔχων κτήματα πολλά[u]. Καὶ περιβλεψάμενος ὁ 23
ἰησοῦς, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ
χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύ-
σονται. [x] Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις 24
αὐτοῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς [y] πάλιν'' ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς·
[z] τέκνα,'' [πῶς δύσκολόν ἐστι [a] τοὺς πεποιθότας ἐπὶ =
τοῖς : χρήμασιν,'' εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.
[b] Εὐκοπώτερόν ἐστι, κάμηλον διὰ [c] — τῆς : τρυμαλιᾶς 25
— τῆς : ῥαφίδος'' [d] ∾ διελθεῖν,'' ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασι-
λείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, 26
λέγοντες [e] πρὸς ἑαυτούς·'' καὶ τίς δύναται σωθῆναι;
Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, λέγει· παρὰ ἀνθρώποις 27
ἀδύνατον[f], [g] ἀλλ' οὐ παρὰ — τῷ : θεῷ·'' [h] — πάντα γὰρ

---

d ∾ εἰσελθεῖν.

(u) + *cor ejus non permisit, ut relinqueret*. Pers. p. (x) + τάχιον κάμηλος διὰ τρυμαλίδος ῥαφίδος διελεύσεται, ἢ πλούσιος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, omisso postea commate 25, D. item 235. cant. verc. corb. item veron. (y) = A. 46. 59. 106. germ. 2. (z) = EGK. 11. 36. 40. 72. 114. 125* 229. al. 6. Mt. a. 10. τεκνία. A. 1. al. 4. Clem. (a) = B. Copt. ms. *qui pecunias habent vel confidentes in eis*, verc. ‖ = τοῖς, ACFGHS. 25. 36. 40. 72. 114. 115. 116. 118. 127. 131. 157. 218. (cum vindob. omnibus, exc. 124.) 229. 235. Ev. 18. 19. 34. 36. al. 18. Mt. V. al. 17. Ed. Clem. (b) Vs. 25 = 11. ap. Mill. Vide etiam not. x. (c) = τῆς utrumque. ACF. 1. 72. 106. 114. 115. 118. 127. 131. 226** 229. Ev. 18. 19. 36. al. 2. Mt. c. o. f. bis. 10. ‖ Prius τῆς = 25. 218. (cum al. 8.) Mt. d. k. p. z. Posterius = 80. 116. ‖ τρυπήματος βελόνης. 13. 69. 124. τῆς τρυμαλιᾶς τῆς βελόνης. Clem. (d) AEFS. 3. 17. 36. 40. 89* 108. 115. 127. 131. 157. 235. Ev. 18. 19. 34. 36. al. 22. pluresve. Mt. V. al. 15. Ed. (etiam St. 3.) Syr. Syr. p. in m. Goth. item verc. Clem. Theophyl. (e) πρὸς ἀλλήλους. M* πρὸς αὐτὸν. C. Ar. p. Copt. ἐν ἑαυτοῖς. 68. ap. Mill. ‖ = Ar. rom. Erp. Clem. (f) + τοῦτο s. ἐστιν s. τοῦτο ἐστιν. CD* 2. 13. 28. 29. 69. 115. 124. 157. Syr. Arm. Vulg. It. ‖ *hæc impossibilia videntur*, germ. 2. (g) παρὰ δὲ τῷ θεῷ δυνατόν. D. 157. cant. verc. corb. brix. item Syr. Clem. *apud Deum autem omnia possibilia sunt*, veron. colb. ‖ = τῷ. CF. 1. 10. 24. 25. 69. 106. 124. 157. Ev. 18. 19. 34. al. 10. Mt. V. c. f. bis. k. l. p. z. 17. al. 4. Ed. Clem. Vict. ms. Theophyl. (h) = D. 1. 9* 44. 56. 69. 74* 89. 157. 234. 235. Mt. 10. Ed. cant. verc. veron. corb. colb. ‖ = γάρ. Mt. q ‖ = ἐστι. 10. 124. al. 3. Mt. f. bis. ἐστι τῷ πιστεύοντι. 90. ‖ = παρά. 10. ‖ = τῷ. B. 124.

28 δυνατά ἐστι παρὰ τῷ θεῷ."] [i] † [Ἤρξατο" ὁ πέτρος
λέγειν αὐτῷ· ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολου-
29 θήσαμέν σοι[k]. [l] Ἀποκριθεὶς †" ὁ ἰησοῦς [m] εἶπεν·" ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν, ὃς ἀφῆκεν [n] οἰκίαν," ἢ ἀδελ-
φοὺς, ἢ ἀδελφὰς, [o] ἢ πατέρα," ἢ μητέρα, [p] — ἢ γυναῖ-
κα," ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ [q] καὶ" [r] ‡ ἕνεκεν" τοῦ
30 εὐαγγελίου, [s] Ἐὰν" μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα [t] νῦν"
ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ [u] οἰκίας, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ ἀδελφὰς,
[x] καὶ [y] μητέρας," [z] καὶ τέκνα, καὶ ἀγροὺς, μετὰ [a] διωγ-
31 μῶν," καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. Πολλοὶ
δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι· καὶ [b] † ἔσχατοι, πρῶτοι.]

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς ἱεροσόλυμα· καὶ

---

[i] † καὶ. [l] † δὲ. [b] † οἱ.

(i) = καὶ. ABCEFGHMS. 1. 17. 36. 69. 142* 157. al. 12. Mt. V. i. n. 14. 17. Clem. ἤρξατο δὲ. K. 10. 11. 25. 72. 76. 114. 116. 124. Ev. 15. 17. al. 15. Mt. e. k. p. 10. Ed. Copt. Slav. Goth. brix. τότε ἤρξατο. Cod. unus. Syr. p. in m. (k) + τί ἄρα ἔσται ἡμῖν. 51. Ev. 20. veron. gat. (l) = δὲ. AFMS. 25. 59. 73. 114. 127. Ev. 34. al. 11. Mt. V. i. 17. Syr. Perss. Goth. Vulg. It. exc. cant. colb. corb. καὶ ἀποκρ. CEGH. 1. 11. 13. 69. 89. 106. 118. 124. 218 (cum al. 6.) al. 9. Mt. l. x. Ed. Syr. p. ἔφη. B. ‖ = Copt. (m) = D. cant. (n) = D. cant. veron. οἰκίας. M. 92. Syr. Copt. (o) = D. cant. verc. corb. harl* (p) = BD. 1. 66. Copt. Arm. Vulg. It. exc. brix. Orig. diserte. (q) ἢ. D. 1. 118. cant. (r) + ἕνεκεν s. ἕνεκα. B CDEGHKMS** 1. 10. 13. 17. 28. 69. 72. 106. 124. 131. 157. 229. 235. Ev. 18. 19. 36. al. 31. Mt. V. e. f. k. al. 11. Ed. Syr. utr. Perss. Copt. Arm. Goth. Slav. Vulg. It. exc. colb. Clem. Theophyl. (s) ὃς ἂν. D. ὃς. 28. Syr. p. Vulg. It. (t) = D. gr. Mt. 12. Ar. p. verc. (u) + Ὃς δὲ ἀφῆκεν, præcedente puncto, omisso καὶ post διωγμῶν, et addito in fine versus λήμψεται. D. cant. veron. verc. corb. ‖ = οἰκίας ad διωγμῶν. Mt. 12. colb. ‖ *domum*] + *aut parentes*, veron. (x) + καὶ πατέρα. K. 1. 10. 11. 40. 72. 114. 116. 118. 218 (cum. al. 5.) Ev. 18. 36. al. 25. Mt. a. d. f. k. o. p. q. z. 10. Æth. Goth. Slav. Sax. + καὶ πατέρας. 51. 61. 69. 89. in m. 235. Arr. Theophyl. ed. Post μητέρας addunt 73. Mt. e. Copt. Vulg. ms. (y) μητέρα. ACDK. 1. 10. 11. 40. 72. 114. 115. 116. 118. 157. 218 (cum al. 6.) 229. Ev. 18. 19. 36. al. 26. Mt. a. c. d. f. k. o. p. q. z. 10. Æth. Syr. p. Arm. Goth. Slav. Sax. It. (z) + καὶ γυναῖκα. 218. 220. (a) διωγμοῦ. D. gr. 92. Syr. Æth. διωγμὸν. 25. 60. 72. 86. 114. Mt. c. *In persecutionibus*, veron. *Cum persecutionibus*, Vulg. et latt. cæteri. (b) = ADLM. 1. 11. 25. 36. 40. 72. 106. 108. et 124. ap. Birch. 131. Ev. 18. 34. 36. al. 15. pluresve. Mt. V. al. 14. Ed.

ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς, [c] καὶ ἐθαμβοῦντο,″ [d] καὶ
ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο.″] καὶ [παραλαβὼν [e] πάλιν″
τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ
συμβαίνειν· Ὅτι ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ 33
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
[f] = τοῖς″ γραμματεῦσι· καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θα-
νάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, Καὶ ἐμπαί- 34
ξουσιν αὐτῷ, [g] καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν,″ [h] καὶ ἐμπτύ-
σουσιν αὐτῷ,″ [i] καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ [k] ∽ τῇ τρί-
τῃ ἡμέρᾳ″ ἀναστήσεται.

Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ ἰάκωβος καὶ ἰωάννης [l] οἱ″ 35
υἱοὶ ζεβεδαίου, [m] λέγοντες·″ διδάσκαλε, θέλομεν, [n] ἵνα″
ὃ ἐὰν [o] αἰτήσωμεν,″ ποιήσῃς ἡμῖν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· 36
[p] ∽ τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν;″ Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· 37
δὸς ἡμῖν, ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου
καθίσωμεν ἐν τῇ [q] δόξῃ″ σου. Ὁ δὲ ἰησοῦς [r] εἶπεν αὐ- 38

---

k ∽ *μετὰ τρεῖς ἡμέρας.*

p ∽ *τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν.*

(c) = Codex unus. Mt. x. (d) = DK. 11. 28. 61. 125* 157. al. 4. Mt. x. cant. veron. verc. || *οἱ ἀκολουθοῦντες.* corb. colb. || *καὶ*] *οἱ δὲ.* BL. 1. Copt. *καὶ οἱ.* C. (e) = 40. 91. Mt. a. d. Evangelistaria. Syr. veron. || + *ὁ ἰησοῦς.* H. 2. 61. Evangelistaria. Ed. (f) = CDFGS. 124. 131. 235. al. 15. pluresve. Mt. BHV. al. 10. Ed. (g) = D. 47. 115. Mt. 17. cant. corb. germ. 2. Post *ἐμπτ.* *αὐτῷ* ponunt BCL. Mt. a. d. Syr. hieros. Copt. Vulg. verc. veron. brix. colb. vind. (h) = 28. 40. 61. 115. 157. Ev. 18. al. 5. Mt. 17. (i) = A**D. 157. 225. Ev. 44. cant. germ. 2. (k) BCDL. Copt. Syr. p. in m. It. exc. brix. germ. 2. mart. (l) = A. 116. 157. al. 9. cum pluribus. Mt. c. f. q. 10. al. 3. || + *δύο.* BC. Copt. (m) *καὶ λέγουσιν.* D. cant. verc. Orig. || + *αὐτῷ.* BCDL. Syr. Copt. Arm. cant. verc. Orig. (n) = D. gr. 118. al. 3. Mt. o. 17. vind. (o) *ἐρωτήσωμεν.* D. 1. 63. ap. Mill. || + *σε.* ABCD. 1. 13. 63. ap. Mill. 69. 116. Ev. 26. Mt. e. x. Copt. Arm. Syr. p. It. exc. colb. vind. (p) *τί θέλετε* (*με*, B.) *ποιήσω ὑμῖν.* BC. 1. 13. 69. 91. 118. Ev. 27. *Quid faciam vobis*, verc. veron. vind. *ποιήσω ὑμῖν.* D. cant. *τί θέλετε ἵνα ποιήσω ὑμῖν.* 106. Mt. x. Vulg. brix. colb. || = *με.* Ev. 29. Ante *ποιῆσαι* ponit L. (q) *βασιλείᾳ τῆς δόξης.* 13. 69. 124. (r) + *ἀποκριθεὶς.* D. 1. 13. 28. 69. 91. 124. Arm. cant. verc. veron. vind. corb.

τοῖς· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ
ἐγὼ πίνω, [s] ∞ καὶ″ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι,
39 βαπτισθῆναι; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· δυνάμεθα. ὁ δὲ ἰησοῦς
εἶπεν αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριον, ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε· καὶ τὸ
40 βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· Τὸ δὲ
καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου [t] καὶ″ ἐξ εὐωνύμων [u] †, οὐκ ἔστιν
41 ἐμὸν δοῦναι, [x] ἀλλ᾽ οἷς″ ἡτοίμασται [y]. Καὶ ἀκούσαντες
οἱ [z] δέκα, [a] ἤρξαντο ἀγανακτεῖν″ περὶ [b] ἰακώβου καὶ ἰω-
42 άννου.″ [c] Ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς,″ λέγει
αὐτοῖς· [d] οἴδατε, ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν, κα-
τακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσι-
43 άζουσιν αὐτῶν. Οὐχ οὕτω δὲ [e] ἔσται″ ἐν ὑμῖν· ἀλλ᾽ ὃς
ἐὰν [f] θέλῃ γενέσθαι μέγας [g] ἐν ὑμῖν,″ [h] ἔσται″ [i] ὑμῶν διά-
44 κονος.″ Καὶ ὃς [k] ἐὰν″ θέλῃ [l] ὑμῶν″ [m] γενέσθαι″ πρῶτος,
45 ἔσται πάντων δοῦλος. Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ
ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.]
46 Καὶ [n] ἔρχονται″ εἰς ἱεριχώ· καὶ [ἐκπορευομένου αὐ-

---

[s] ∞ ἤ. [u] † μου. [i] διάκονος ὑμῶν. [k] ἄν.

(s) BC*DL. 1. 13. 28. 69. 124. Copt. Arm. Syr. p. in m. Vulg. It. Orig. bis. (t) ἤ. BDL. 73. al. 3. Copt. Vulg. It. (u) = ACDEKLS. 1. 13. 69. 89. 106. 108. ap. Birch. 114. 124. ap. Birch. 235. al. 28. Mt. BHV. a. c. d. f. q. 10. al. 5. Ed. Copt. Arm. Syr. p. Goth. Slav. Vulg. It. Euthym. Theophyl. (x) ἄλλοις. D. 225. Æth. cant. verc. veron. corb. (y) + ὑπὸ ś. παρὰ τοῦ πατρός μου. 1. al. 3. Mt. x. Syr. p. in m. verc. Vict. (sed absque μου, ut videtur.) (z) + λοιποὶ. D. Syr. hieros. cant. verc. veron. vind. colb. corb. (a) ἠγανάκτησαν. A. 1. 91. ap. Mill. 118. gat. germ. 2. Vulg. ed. sixtin. (b) τῶν δύο ἀδελφῶν. A. 91. ap. Mill. (c) καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς. BCDL. Syr. Copt. verc. Alii. (d) + οὐκ. 13. 69. 108. 124. 127. (e) ἔστιν. BC*DL. Vulg. It. (f) + ὑμῶν. Ed. Post θέλῃ ponit Mt. 17. (g) = Vulg. germ. 1. Ante μέγας ponunt Mt. e. Syr. Arm. verc. veron. colb. vind. (h) ἔστω. C. 69. al. 5. (i) ABCDFGHLS. al. 40. pluresve. Mt. BHV. al. 17. Ed. Syr. utr. Arm. Slav. Vulg. It. (k) AC. 218 (cum al. 10.) Alii. Mt. BHV. al. 18. Ed. (l) ἐν ὑμῖν. CL. 12. 28. 61. Barber. 1. Item Mt. c. Vulg. It. exc. cant. (m) εἶναι. CDL. 1. 12. 28. 61. 91. ap. Mill. 118. Barber. 1. Vulg. It. Ambr. Hier. (n) ἔρχεται. D. 61. Mt. 17. Ed. cant. veron. verc. vind. corb. germ. 2. Orig.

τοῦ [o] ∾ ἀπὸ ἱεριχὼ,″ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου
ἱκανοῦ, [p] + ὁ″ [q] υἱὸς τιμαίου″ [r] βαρτίμαιος″ [s] ὁ″ τυφλὸς
[t] ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν [u] προσαιτῶν.″ Καὶ ἀκούσας, 47
ὅτι ἰησοῦς ὁ [x] ναζωραῖός″ ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέ-
γειν· [y] ὁ υἱὸς″ δαβὶδ, [z] ἰησοῦ,″ ἐλέησόν με. Καὶ ἐπε- 48
τίμων αὐτῷ [a] πολλοὶ,″ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλ-
λον ἔκραζον· [b] [c] υἱὲ″ δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ στὰς ὁ 49
ἰησοῦς, [d] εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι.″ [e] καὶ φωνοῦσι τὸν τυ-
φλὸν, λέγοντες αὐτῷ·″ θάρσει, [f] ∾ ἔγειραι·″ φωνεῖ σε.
Ὁ δὲ [g] ἀποβαλὼν″ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, [h] ἀναστὰς″ ἦλθε 50
πρὸς τὸν ἰησοῦν. Καὶ ἀποκριθεὶς [i] λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς·″ 51
[k] τί θέλεις ποιήσω σοι;″ ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· [l] ῥαββουνὶ,″

[o] ∾ ἐκεῖθεν. [f] ∾ ἔγειρε. [l] ῥαββονὶ.

(o) D. Goth. It. (exc. colb. germ. 2.) Orig. bis. (p) + ὁ. BCDLS. 1. Ev. 18. 19. 36. al. 6. Mt. c. d. e. f. 17. ‖ + ἰδοὺ ὁ. 13. 69. 124. colb. Orig. (q) τιμαῖος. Syr. *filius Timeæ*, It. exc. brix. colb. germ. 2. (r) βαριτείμιας. D. *Bartimeas*, verc. corb. vind. *Baritimeas*, cant. veron. (s) = BDL. 124. Ev. 18. 36. Mt. f. Orig. (t) + προσαίτης. L. Copt. (u) = BL. Copt. ἐπαιτῶν. D. Orig. bis. (x) ναζαραῖος. 4. 38. Ed. corb. ap. Blanch. ναζορηνὸς. D. cant. ναζαρηνὸς. BL. 1. 118. Vulg. It. Orig. (y) υἱὲ. BCL. Ev. 18. 19. al. 5. Mt. c. f. χριστὲ, υἱὸς. 28. *filius filii*, Codd. 2. græci in marg. Syræ p. apud Birch. Sed Adlerus laudat: *filius, qui filius est*, (i. e. ὁ υἱὸς, in nominativo.) Whitius ad comma seq. hæc refert. (z) = L. 108. 127. 131. Ev. 18. 19. al. 6. Mt. e. q. Syr. Pers. p. vind. mart. Orig. Ante ὁ υἱὸς ponunt 69. 86. ap. Beng. Mt. c. Syr. p. Vulg. verc. brix. colb. germ. 1. corb. (a) = 235. οἱ πολλοὶ. Orig. οἱ ὄχλοι. 52. πολλὰ. Mt. c. (b) + κύριε. 124. 218. (cum 108. al. 3.) + χριστὲ. 28. + ἰησοῦ. 13. 69. (c) υἱὸς. D. 28. 124. Orig. ὁ υἱὸς. 1. 118. (d) εἶπεν· φωνήσατε αὐτόν. BCL. 7. Ev. 9. 10. 12. 18. 19. 36. Copt. Syr. p. in m. εἶπεν αὐτὸν φωνῆσαι. 38. ἐκέλευσε φωνηθῆναι. Mt. c. ‖ Rec. habet Orig. bis. (e) οἱ δὲ λέγουσι τῷ τυφλῷ. D. Sax. cant. veron. verc. corb. vind. (f) ACDKL. 124. 235. al. 17. pluresve. Mt. V. al. 6. ἐγείρου. 1. al. 4. ‖ = 59. ap. Mill. (g) ἀπολαβὼν. Æth. (h) ἀναπηδήσας. BDL. Ev. 34. Mt. c. Copt. Syr. p. in m. Goth. Vulg. It. Orig. qui alibi utrumque jungit. ‖ = Pers. p. (i) ὁ ἰησοῦς λέγει αὐτῷ. 114. 116. 220. Mt. a. c. d. z. 10. Syr. p. Vulg. αὐτῷ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. BDL. Arm. cant. vind. germ. 2. tol. (k) τί σοι θέλεις ποιήσω. BCL. 11. 72. 114. 116. 229. Ev. 18. 19. Mt. c. f. 10. Vulg. germ. 2. vind. ‖ ποιήσω] ἵνα ποιήσω. 106. Mt. x. veron. colb. emmer. (l) ABCFGHK LMS. (St. π.) al. 60. Mt. V. al. 7. Ed. Copt. Orig. ῥαβουνὶ. E. 13. 69. 72. al. 18. Mt. a. d. e. q. al. 4. Ed. Theophyl. ῥαββὶ. 38. Syr. germ. 1. κύριε ῥαββεὶ. D. cant. veron. verc. vind. corb.

52 ἵνα ἀναβλέψω. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· [m]ὕπαγε,″ ἡ
πίστις σου σέσωκέ σε. καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ [n]ἠκο-
λούθει″ [o]αὐτῷ″ ἐν τῇ ὁδῷ.]

1 Καὶ ὅτε [[p]ἐγγίζουσιν″ εἰς Ἱερουσαλὴμ, [q] [r]∽εἰς Βηθ-
φαγὴ καὶ″ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος [s]τῶν″ ἐλαιῶν, ἀπο-
2 στέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Καὶ λέγει αὐτοῖς·
ὑπάγετε εἰς τὴν [t]κώμην″ τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐ-
θέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν, εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον,
ἐφ᾽ ὃν [u]οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· [x]∽λύσαντες αὐ-
3 τὸν ἀγάγετε.″ Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· τί [y]ποιεῖτε *
τοῦτο;″ εἴπατε· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει, * καὶ
4 εὐθέως αὐτὸν [z]ἀποστέλλει″ ὧδε. [a]Ἀπῆλθον δὲ, καὶ″ εὗρον

---

[o] τῷ Ἰησοῦ. [r] ∽ καὶ εἰς. [x] ∽ λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε.
[z] ἀποστελεῖ.

(m) = 235. ἀνάβλεψον. 61. 229** Syr. ms. (n) ἠκολούθησεν. 121. 142. al. 11. Mt. k. z. al. 4. Ed. (o) ABC DL. 1. 13. 28. 69. 124. 218 (cum al. 2.) Ev. 34. al. 4. Mt. c. Copt. Æth. Arm. Syr. p. in m. Pers. w. Erp. Vulg. It. Orig. semel. ‖ = Syr. Pers. p. (p) ἤγγιζεν. D. (St. β.) ἤγγισεν. 13* Syr. Copt. Æth. cant. veron. vind. brix. colb. corb. germ. 1. emmer. ἤγγιζεν ὁ Ἰησοῦς. Mt. f. aliave Evangelistaria. ἤγγισαν. M. 13** 69. 124. Mt. c. (q) + καὶ ἦλθον. 218 (cum 3. 76. 77.) + καὶ ἦλθεν. Mt. f. aliave Evangelistaria. Copt. (r) D. Vulg. It. exc. brix. germ. 1. Orig. bis diserte (semel ut rec.) ‖ Etiam βηθανίαν = emmer. ‖ βηθφαγὴ] βηθφαγὴν s. βηθσφαγὴ s. βησθφαγὴ. Codd. multi. (s) τὸ. B. (t) πόλιν. 11. 27** 235. al. 8. (u) + οὔπω vel hic vel post οὐδεὶς vel post ἀνθρώπων. BCL. 13. 69. 106. 124. 235. Ev. 6. al. 19. et Barber. 2. Mt. x. 10. Syr. p. Arr. Perss. Goth. Vulg. (exc. emmer.) veron. brix. corb. gat. vind Orig. ter. (semel πω, semel omittit,) Ambr. ‖ + οὐδέπω. 68. Mt. e. ‖ + πώποτε post οὐδεὶς. A. Ev. 36. (x) B CL. Copt. Vulg. It. Orig. ‖ αὐτὸν] + καὶ. D* (y) = 91. ap. Mill. ποιεῖτε; τοῦτο. L. 131. 229. Alii. ποιεῖτε; τούτῳ. 1. 11. Mt. e. item d. λύετε τὸν πῶλον. D. 69. 124. Arm. cant. veron. verc. corb. vind. brix. Orig semel. ‖ = τοῦτο Mt. o. Vulg. colb. (z) A BCD gr. EFKLS. 11. 13. 36. 40. 69. 116. 124. 127. 131. 157. 218 (cum al. 9.) Ev. 6. 18. 19. 36. al. 46. Mt. V. al. 16. Ed. Syr. Vulg. ms. veron. colb. germ. 1. emmer. πάλιν ἀποστ. C* ἀποστ. πάλιν. BDL. Ev. 7. 9. 10. 12. 13. 15. 18. 36. Mt. f. cant. verc. colb. Orig. bis (bis ut rec.) (a) ἀπῆλθον καὶ. 38. Mt. o. Arm. καὶ ἀπῆλθον καὶ. BL. colb. Orig. semel. καὶ ἀπελθόντες. D. Syr. Copt. Vulg. It. Orig. semel. ἀπῆλθον οὖν καὶ. 1. 28. 69. 91. 124.

[b] † πῶλον δεδεμένον πρὸς [c] τὴν″ θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμ-
φόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. Καί τινες τῶν ἐκεῖ [d] ἑστηκό- 5
των″ ἔλεγον αὐτοῖς· τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; Οἱ 6
δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς [e] ∾ ἐνετείλατο″ ὁ ἰησοῦς· καὶ
ἀφῆκαν αὐτούς. [f] ∾ Καὶ ἤγαγον″ τὸν πῶλον πρὸς τὸν 7
ἰησοῦν, καὶ [g] ἐπιβάλλουσιν″ αὐτῷ τὰ ἱμάτια [h] αὐτῶν·″ καὶ
[i] ἐκάθισεν″ [k] ἐπ' αὐτῷ.″ Πολλοὶ δὲ [l] τὰ ἱμάτια″ αὐτῶν 8
ἔστρωσαν [m] εἰς τὴν ὁδόν·″ ἄλλοι δὲ [n] στοιβάδας″ ἐκό-
πτον ἐκ τῶν [o] δένδρων,″ [p] καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν.″ Καὶ 9
οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, [q] — λέγον-
τες·″ [r] ὡσαννά,″ εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυ-
ρίου· [s] Εὐλογημένη ἡ [t] ἐρχομένη″ βασιλεία [u] † τοῦ πα- 10
τρὸς ἡμῶν δαβίδ· [x] ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.″] Καὶ 11

---

[b] † τόν. [e] ∾ εἶπεν. [f] ∾ καὶ ἄγουσι.
[g] ἐπέβαλον. [u] † ἐν ὀνόματι κυρίου.

(b) = ABDEFGLMS. Alii multi. Mt. V. c. i. n. q. r. χ* 10. 14. Ed. Orig. (c) = B. Orig. bis. (d) ἑστώτων. M. 106. al. 8. Mt. c. e. p. al. 3. Ed. Orig. (e) BCL. 91. ap. Mill. 115. 124. Ev. 20. Ar. Copt. Æth. Arm. Orig. εἰρήκει. D. gr. veron. vind. colb. corb. ‖ + αὐτοῖς. D. 1. 69. 124. Ev. 36. al. 5. Mt. c. o. Syr. Pers. w. Copt. Æth. Goth. Slav. 4. 7. et ed. Vulg. It. Theophyl. (f) C. 1. 13. 28. 69. 91. 124. καὶ φέρουσι. BL. Orig. *ducere*, veron. verc. vind. corb. (g) BCDL. 1. 28. 91. Vulg. cant. veron. corb. vind. Orig. ἐπέβαλλον. 61. al. 2. Mt. i. r. ἐπήγαγον. 37. (h) αὐτοῦ. D. gr. Mt. 14. ‖ = 1. Arm. veron. corb. vind. (i) καθίζει. D. 1. 28. 91. (k) ἐπ' αὐτόν. BDL. 2. 218 (cum 76. 77. 108. 225.) Mt. e. Codd. ap. Lucam brug. Ed. ἐπ' αὐτῶν. 106. Codd. ap. Luc. brug. Copt. Theophyl. ἐπ' αὐτήν. Ed. ἐπ' αὐτά. Mt. 14. ‖ = colb. (l) τοὺς χιτῶνας. 5. 24. 36. 40. 53. Mt. a. d. z. ‖ = τά. 218 (cum al. 9.) (m) ἐν τῇ ὁδῷ. AK M. 11. 69* 72. 91. 114. 116. al. 7. Mt. c. 17. (n) στιβάδας. BDKL. 13. 69. 72. 91. al. 7. Ed. Orig. semel. στειβάδας. E. στυβάδας. 80. al. 3. Syr. p. in m. græce. (o) ἀγρῶν. BL. Syr. p. in m. Orig. bis. δένδρων ἐκ τῶν ἀγρῶν. Copt. (p) = BL. ‖ εἰς τὴν ὁδόν] τὴν ὁδόν. D. gr. ἐν τῇ ὁδῷ. M. 72. 114. 116. 229. al. 4. Mt. a. c. d. 10. (q) = B CL. 115. Ev. 20. Copt. colb. corb. Orig. (r) = D. cant. veron. corb. ‖ + τῷ (s. ἐν) ὑψίστῳ. 13. 28. 50. 69. 124. Arm. verc. vind. colb. (s) + καί. AD* 11. 72. 114. 116. al. 6. Mt. q. 10. Syr. Pers. p. cant. (t) = 1. 53. 71. Ev. 20. Barber. 1. Arm. verc. (u) = BCDLU. 1. 13. 69. 115. 124. Ev. 20. Mt. c. e. Syr. Ar. pol. Pers. Copt. Arm. Sax. Vulg. It. Orig. bis. Sed habet Hier. Ante βασιλεία ponit Syr. p. ‖ = κυρίου. Goth. (x) εἰρήνη ἐν οὐρανῷ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. Arm.

[εἰσῆλθεν εἰς ἱεροσόλυμα [y]=ὁ ἰησοῦς″ [z] καὶ″ εἰς τὸ ἱε-
ρόν. καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης [a] τῆς
12 ὥρας,″ [b] ἐξῆλθεν εἰς βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.] Καὶ
τῇ ἐπαύριον, [c] ἐξελθόντων αὐτῶν″ ἀπὸ βηθανίας, ἐπείνασε.
13 Καὶ ἰδὼν συκῆν [d] [e] + ἀπὸ″ μακρόθεν, ἔχουσαν φύλλα [f],
ἦλθεν [g], [h] εἰ ἄρα εὑρήσει τι″ ἐν αὐτῇ· καὶ [i] ἐλθὼν ἐπ' αὐ-
τὴν,″ [k] οὐδὲν εὗρεν″ εἰ μὴ φύλλα [l]. [m] οὐ γὰρ ἦν καιρὸς″
14 σύκων. Καὶ ἀποκριθεὶς [n] † εἶπεν αὐτῇ· μηκέτι [o] ἐκ σοῦ
εἰς τὸν αἰῶνα″ [p] μηδεὶς″ καρπὸν [q] φάγοι.″ καὶ ἤκουον οἱ
15 μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ [r] ἔρχονται″ εἰς ἱεροσόλυμα. καὶ
[s] εἰσελθὼν″ [t] † εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πω-

---

[n] † ὁ ἰησοῦς. [p] οὐδεὶς. [t] † ὁ ἰησοῦς.

Idem post δαβὶδ + Syr. p. cum ast. addita nota, hæc non in omnibus codd. gr. nec in exemplari Xenaiæ inveniri, at in nonnullis tamen accuratis extare. Idem post ὑψίστοις + 1. 91. 118. Post δαβὶδ + εἰρήνη ἐν οὐρανῷ καὶ δόξα. Mt. x. ‖ ὡσαννὰ] εἰρήνη. Orig. semel. (y) = BDL. 1. 118. Copt. Vulg. cant. veron. verc. vind. corb. germ. 2. Orig. ὁ κύριος. Ed. Theophyl. ‖ Post εἰσῆλθεν ponunt Mt. q. Arm. (z) = BLM. 13. 60. 69. 115. 225. Ed. Syr. Ar. rom. et Erp. Perss. Arm. Vulg. It. exc. cant. Orig. (a)=B. 77. τῆς ἡμέρας. 13. 28. 69. 124. (b) Codd. 40. et 72. in marg. notant, ἐν ἄλλοις ἀντιγράφοις legi: ἀναξίων ὄντων τῶν ἰουδαίων. (c) ἐξελθόντα. D. gr. ἐξελθόντος αὐτοῦ. Syr. veron. colb. corb. germ. 2. mart. ἐξελθόντων. 13. 69. Mt. c. (d) + μίαν. K. ap. Mill. 11. 40. 114. 229. al. 7. Mt. a. d. 10. Syr. (e) + ἀπὸ. ABCDLM. 1. 13. 69. 91. 124. Ev. 18. 19. al. 4. Mt. e. f. Orig. Theophyl. (f) + μόνον. 33. Ev. 34. (g) + εἰς (a. ἐπ') αὐτὴν. 69. 124. 225. Syr. (h) ἰδεῖν ἐάν τι ἐστὶν. D. cant. veron. corb. vind. colb. germ. 2. ὡς εὑρήσων τι. Orig. bis. verc. brix. ‖ εὑρήσει τι] τι εὑρήσει. ABCL. 1. 114. 118. 127. Ev. 18. 19. 36. Mt. f. 10. Theophyl. (i) = D. It. exc. verc. germ. 1. brix. ‖ = ἐπ' αὐτὴν. Syr. verc. germ. 1. (k) μηδὲν (καὶ μηδὲν, Or.) εὑρὼν, omisso postea καὶ, D. gr. verc. Orig. (l)+ μόνα s. μόνον. C* 13. 28. 61. 69. 124. Arm. veron. colb. Orig. (m) ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν. BL. Syr. οὐ γὰρ ἦν ὁ καιρὸς. Orig. bis. Maximus confess. ap. Mt. ‖ οὐ] = Sax. οὔπω. 1. 91. οὗ. Dan. Heinsius. (n) = ABCDKLM. 1. 11. 13. 28. 33. 69. 72. 91. 106. 229* Ev. 18. 19. 36. al. 8. Mt. c. e. f. x. 10. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. It. Orig. (o) εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ. BCDL. 1. Syr. Arm. Vulg. It. Orig. bis. (p) ABCDE LS. 218 (cum al. 10.) Alii multi. Mt. V. al. 15. Ed. (etiam St. 3.) Orig. bis. Theophyl. (q) φάγῃ. D. 1. 10. 13. 69. 91. 127. al. 6. Ed. Orig. bis. (r) εἰσελθὼν. D. gr. *venit*, veron. vind. ‖ + πάλιν. L. Ev. 9. 10. 12. 18. 19. 36. Mt. f. Slav. ed. Sax. veron. verc. brix. vind. Vulg. ed. sixtin. (s) ὅτε ἦν. D. cant. (t) = BCDL. 1. 91. 124. Mt. e. Copt. Æth. Arm. Sax. Vulg. It. exc. brix. Orig. ter.

-λοῦντας καὶ [u] ἀγοράζοντας [x] ἐν τῷ ἱερῷ·″ καὶ τὰς τρα-
πέζας τῶν κολλυβιστῶν[y], καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούν-
των τὰς περιστερὰς [z] κατέστρεψε·″ Καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα 16
τὶς διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. Καὶ ἐδίδασκε, λέγων 17
αὐτοῖς· [a] οὐ″ γέγραπται· [b] ὅτι″ ὁ οἶκός μου οἶκος προσ-
ευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ [c] ἐποιή-
σατε″ αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ ἤκουσαν οἱ [d] ∾ γραμ- 18
ματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς,″ καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν [e] ∾ ἀ-
πολέσουσιν·″ ἐφοβοῦντο γὰρ [f] αὐτόν·″ ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος
ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ [g] ὅτε″ ὀψὲ 19
[h] ἐγένετο,″ [i] ἐξεπορεύετο″ ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ πρωῒ 20
παραπορευόμενοι εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν.
Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ πέτρος, λέγει αὐτῷ· ῥαββὶ, ἴδε, ἡ 21
συκῆ, ἣν κατηράσω, [k] ἐξήρανται.″] Καὶ ἀποκριθεὶς 22
[l] ÷ ὁ″ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· [[m] ἔχετε πίστιν θεοῦ. [Ἀμὴν 23
[n] γὰρ″ λέγω ὑμῖν, [o] ὅτι ὃς″ ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ·

---

d ∾ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς. e ∾ ἀπολέσωσιν.

(u) + τοὺς. ACKLM. Ev. 18. 19. al. 6. Mt. e. 10. 12. (x) = Mt. 12. colb. ἐν αὐτῷ. A. (y) + ἐξέχεεν. 13. 69. 124. ap. Birch. Arm. || + ἀνέστρεψε. Orig. (z) = D. gr. Orig. Ante τὰς καθέδρας ponit colb. (a) = D. 1. 28. Copt. cant. veron. vind. corb. colb. ὅτι. 69. Arm. *enim*, corb. (b) = CD. 69. al. 3. Mt. x. Arm. cant. veron. verc. vind. colb. corb. (c) πεποιήκατε. BL. Orig. ποιεῖτε. Mt. e. (d) ABCDL. 1. 72. 124. al. 3. Mt. e. l. 10. Syr. Ar. Æth. Arm. Vulg. It. Orig. || ἀρχιερεῖς] φαρισαῖοι. Mt. c. z. in marg. Utrumque jungunt 131. Ev. 18. 19. 34. Mt. f. (e) A DH. 11. 91. 218 (cum 76. 77. 124. al. 5.) Ev. 18. al. 8. Mt. V. a. c. f. q. 10. al. 4. Ed. Orig. (f) = AK. 11. 116. 229* al. 8. Mt. 10. colb. *populum*, verc. (g) ὅταν. BCKL. 28. 33. 42. 72. 220. 229. Mt. c. 10. (h) ἐγίνετο. AE**GH. 3. 50. Mt. V** c. 14. (i) ἐξεπορεύοντο. A. 11. 28. 72. 108. 124. al. 6. Syr. Syr. p. in m. Arm. cant. colb. (k) ἐξήρανται. 36. 40. 69. 72. 89. al. 2. Mt. r. Ed. Theophyl. ἐξηράνθη. DL. 1. al. 2. Mt. o. x. Orig. (l) + ACDGL. 218 (cum vindob. omnibus) Alii. Mt. omnes, ut videtur. Ed. (m) + εἰ. D. 13. 61. 69. 124. Arm. *Si habueritis fidem Dei, amen dico vobis* etc. cant. veron. verc. vind. || Post λέγω ὑμῖν repetunt εἰ ἔχετε πίστιν θεοῦ Evangelistaria nonnulla, quæ a commate 23 novam pericopam inchoant, item colb. || = τοῦ θεοῦ. verc. colb. (n) = BD. 1. 51. 106. 124. ap. Birch. 157. 225. Mt. x. Ed. Syr. (Syr. p. habet cum ast.) Pers. w. Arm. Vulg. It. (o) ὅστις. Mt. ω. Alius. Theophyl. || = ὅτι. D. 61. 62. 115. Syr. cant. germ. 2. emmer. tol.

[p] ἄρθητι, καὶ βλήθητι" εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ μὴ δια-
κριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ [q] ὅτι ἃ λέγει
24 γίνεται· ἔσται αὐτῷ" [r]— ὃ ἐὰν εἴπῃ."] Διὰ τοῦτο λέ-
γω ὑμῖν, πάντα ὅσα [s]= ἂν" [t] ∾ προσευχόμενοι" [u] αἰ-
τεῖσθε," πιστεύετε ὅτι [x] ∾ λαμβάνετε," καὶ ἔσται ὑμῖν.
25 Καὶ ὅταν [y] στήκητε" προσευχόμενοι, ἀφίετε, εἴ τι ἔχετε
κατά τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
26 ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. [z] Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ
ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν [a] ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς" ἀφήσει
[b] τὰ παραπτώματα ὑμῶν.] [c].]

27 Καὶ [[d] ἔρχονται" πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ
ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρ-
28 χιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, Καὶ
[e] λέγουσιν" αὐτῷ· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; [f] καὶ
τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα ταῦτα ποιῇς;"

---

[t] ∾ προσεύχεσθε καί. [x] ∾ ἐλάβετε.

(p) ἀρθῆναι καὶ βληθῆναι. 1. 28. 124. (q) τὸ μέλλον, ὃ ἐὰν εἴπῃ, γενήσεται αὐτῷ. D. *sed crediderit futurum, quodcunque dixerit, eril illi* s. *fiet*. cant. item veron. corb. vind. colb. ‖ ἃ λέγει] ἃ εἴπῃ. Mt. e. ὃ λαλεῖ. B. Mt. c. ὅλα. L. (r) = BCDL. 1. 28. Copt. Vulg. ‖ Aut hoc aut antecedens ἃ λέγει = It. exc. verc. (s) = BCDL. 61. 157. (t) BDL. cant. verc. colb. corb. Cypr. (u) αἰτῆσθε. 1. 11. 89. 218 (cum al. 5.) al. 6. Mt. a. d. i. l. n. p. Ed. Theophyl. αἰτήσησθε. 108. Mt. e. (x) BCL. Copt. λήψεσθε. D. (St. β.) 1. 209. Slav. Vulg. It. Cypr. (y) στήκετε. ADH. al. 9. Mt. V. al. 4. (z) Vs. 26 = BLS. 2. 27 ** 63. 64. 121 * 157. Mt. 17. Ed. Copt. (habent nonnulli codd. coptici in m.) germ. 2. Theophyl. (a) = 33. Ev. 9. 10. 18. 19. 32. bis. Mt. c. f. ω. ‖ ὁ οὐράνιος. 142. (b) + ὑμῖν. D. 13. 69. al. 4. Mt. a. e. Syr. utr. Pers. w. Arm. Goth. Vulg. It. exc. corb. vind. (c) + λέγω δὲ ὑμῖν· αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. M. 46. 52. 54. 76. 80. 88. 108. 125. 219. Ev. 24. 31. 32. bis. 33. 46. Mt. e. q. (d) ἔρχεται. D. (St. β.) 225. Evangelistaria. Ar. rom. Erp. Pers. p. Æth. Sax. cant. veron. vind. colb. corb. (e) ἔλεγον. BCL. 1. veron. verc. brix. colb. (f) = D. 17. 51. 57. Ev. 18. 19. Alius. Mt. e. 17. cant. ‖ καὶ] ἤ. BL. 142. Ev. 12. 36. Syr. p. in m. ‖ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν] ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην. BL. 80. 115. 124. Ev. 36. Mt. c. f. item C. 1. Syr. Arm. Vulg. Codd. Italæ. ‖ = ἵνα ταῦτα ποιῇς. Arm. veron. verc. vind. corb.

Ὁ δὲ ἰησοῦς [g] ἀποκριθεὶς" εἶπεν αὐτοῖς· ἐπερωτήσω ὑμᾶς 29
[h] κἀγὼ" ἕνα λόγον· [i] καὶ" ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν,
ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τὸ βάπτισμα [k] ἰωάννου 30
[l] ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; [m] ἀποκρίθητέ μοι." Καὶ 31
[n] ∾ ἐλογίζοντο" πρὸς [o] ἑαυτοὺς," λέγοντες· [p] ἐὰν εἴπω-
μεν· ἐξ οὐρανοῦ· ἐρεῖ[q]· διατί [r] οὖν" οὐκ ἐπιστεύσατε αὐ-
τῷ; [s] Ἀλλ'" [t] = ἐὰν" εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων· [u] ἐφοβοῦντο" 32
τὸν [x] λαόν·" ἅπαντες γὰρ [y] εἶχον" τὸν ἰωάννην, ὅτι [z] ὄν-
τως" προφήτης ἦν. Καὶ ἀποκριθέντες [a] λέγουσι τῷ ἰη- 33
σοῦ·" οὐκ οἴδαμεν. [b] καὶ ὁ ἰησοῦς ἀποκριθεὶς" λέγει αὐ-
τοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.]

---

[n] ∾ διελογίζοντο.

(g) = BCL. 33. Syr. Copt. germ. 1. (h) = BL. καὶ ἐγὼ. 13. 69. 124. 131. 235. al. 6. Mt. V. al. 11. Ed. ἐγὼ. 157. Ante ὑμᾶς ponunt A. al. 2. Arm. germ. 2. (i) = D. Arm. It. exc. corb. germ. 2. (k) + τὸ. ACDL. + τοῦ. B. (l) + πόθεν ἦν. C. 229. Syr. Æth. + πόθεν ἐστίν. 218 (cum 77.) (m) = 35. al. 4. Mt. k. p* z* Theophyl. εἴπατέ μοι. Syr. (n) BCD (St. β.) KLM. 1. 11. 13. 28. 69. 72. 76. ap. Wetst. 91. 106. 108. 124. ap. Birch. 157. Ev. 34. al. 23. Mt. c. e. o. q. x. z. 10. (o) ἀλλήλους. 115. corb. *secum ad invicem*, vind. || = colb. (p) + τί εἴπωμεν; D. (St. β.) 13. 28. 124. item 69. It. exc. brix. germ. 1. (q) + ἡμῖν. DM. 1. 13. 69. 124. 225. Syr. Ar. Pers. Æth. Copt. Arm. It. (exc. germ. 1.) Vulg. ed. sixtin. tol. emmer. Beda. (r) = ALM. 17. 61. 91. 218 (cum 76. 77. 108. al. 3.) 229. Ev. 19. al. 7. Mt. c. e. n. o. r. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Sax. Vulg. ms. It. exc. brix. (s) = D. 11. 91. 118. Ev. 36. al. 8. Mt. r. 10. Ed. Vulg. cant. germ. 2. mart. καὶ. vind. (t) = ABCEFGHLS. (St. π.) 1. 17. 24. 36. 40. 61. 72. 108. 114. 115. 116. 127. 131. 157. 218 (cum 76. 77. al. 3.) 229. 236. Ev. 18. 19. al. 37. Mt. V. a. c. d. f. k. p. q. z. al. 5. Ed. Codd. ap. Luc. brug. Syr. p* Goth. Euthym. || ἀλλ' ἐὰν] εἰ δὲ. Ev. 34. veron. brix. colb. corb. (u) φοβοῦμεν. D* φοβούμεθα. D** 13. 28. (61. in marg.) 69. 106. 124. Mt. 10. Syr. p. Ar. Copt. Æth. Arm. Vulg. ed. It. (Hi omnes retinent antea ἐὰν.) καὶ ἐφοβοῦντο. 229** φόβος ἀπὸ τοῦ λαοῦ. Syr. Pers. p. (x) ὄχλον. 106. Syr. p. in m. (y) ᾔδεισαν. D. (St. β.) Arm. It. exc. germ. 2. mart. (z) = 1. 28. 91. 118. 124. Ev. 18. 19. 36. al. 9. Mt. f. Arm. Æth. Arr. colb. ἀληθῶς. D. Ante ὅτι ponunt BCL. 13. 69. (a) τῷ ἰησοῦ λέγουσιν. BCL. 69. 124. Pers. p. verc. corb. mart. λέγουσιν αὐτῷ. 59. 73. Arm. Goth. (b) = Syr. || = ὁ ἰησοῦς, 80. 125* 220. || = ἀποκριθεὶς. CL. Copt. Pers. p. verc. brix. colb. || ἀποκριθεὶς (s. καὶ ἀποκρ. s. ἀποκρ. δὲ) ὁ ἰησοῦς. AD. 1. 61. 69. 72. 92. 225. Mt. a. e. o. 10. 17. Syr. p. Goth. Vulg. cant. vind. corb. germ. 1. 2.

1 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς [c] λέγειν·″ ἀμπελῶνα
ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκε φραγμὸν, καὶ ὤρυξεν
ὑπολήνιον, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γε-
2 ωργοῖς· καὶ ἀπεδήμησε. Καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωρ-
γοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα [d] παρὰ τῶν γεωργῶν″ λάβῃ
3 ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος[e]. Οἱ δὲ λαβόντες αὐ-
4 τὸν, [f] ″ἔδειραν,″ καὶ ἀπέστειλαν κενόν. Καὶ πάλιν ἀπέ-
στειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον [g] =λιθοβο-
λήσαντες″ ἐκεφαλαίωσαν, καὶ [h] ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον.″
5 Καὶ [i] † ἄλλον ἀπέστειλε· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν· καὶ πολ-
λοὺς ἄλλους, [k] τοὺς″ μὲν [l] δέροντες,″ [m] τοὺς″ δὲ [n] ἀποκτεί-
6 νοντες.″ [o] ″Ἔτι οὖν″ ἕνα υἱὸν ἔχων, [p] ἀγαπητὸν [q] —αὐ-
τοῦ,″ ἀπέστειλε [r] καὶ αὐτὸν″ [s] πρὸς αὐτοὺς″ [t] ″ἔσχατον,″
7 λέγων· [u] ὅτι″ ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. [x] Ἐκεῖνοι δὲ
οἱ″ γεωργοὶ [y] εἶπον [z] πρὸς ἑαυτούς·″ [a] ὅτι″ οὗτός ἐστιν ὁ

---

[i] † πάλιν.

(c) λαλεῖν. BGL. 1. 13. 118. 124. Ed. Syr. Syr. p. in m. Vulg. It. (d) = D. Syr. Pers. p. It. exc. germ. 1. 2. gat. (e) + δώσουσιν αὐτῷ, omisso antea λάβῃ. D. It. exc. germ. 1. 2. gat. (f) ἔδηραν. 10, 106, 108, 142** 157. al. 10. Mt. k. p. q. al. 4. (g) = BDL. 1. 28. 33. 91. 118. Barber. 1. Copt. Arm. Vulg. It. (h) ἠτίμασαν. BDL. 33. ap. Mill. Copt. Vulg. It. ἀπέστειλαν ἠτιμασμένον. 1. 28. 91. 118. ἀπέλυσαν ἠτιμωμένον. 92. (i) = BCDL. 33. Copt. Æth. Pers. p. It. exc. brix. (k) οὓς. BDL. 1. 33. 218 (cum al. 9.) Ev. 36. al. 7. Mt. c. f. (l) δαίροντες. 11, 69. 76. ap. Alt. 157. al. 12. Mt. p. q. al. 4. Ed. (m) οὓς. BL. 1. 33. 218 (cum al. 9.) Ev. 36. al. 6. Mt. c. f. ἄλλους. D. Vulg. cant. (n) ἀποκτέννοντες s. ἀποκτένοντες. ABCDEGHK. Alii multi. Mt. V. al. 12, Ed. ἀποκτιννοῦντες. L. al. 2. ἀποκτιννῦντες. Ev. 18. 19. Mt. f. item c. (o) ὕστερον δὲ ἔτι. 13. 28. 69. 124. Syr. ‖ = οὖν. BL. 1. Copt. vind. (p) + τὸν. 13. 124. (q) = BCDL. Syr. Arm. Vulg. It. αὐτῷ. Mt. x. (r) = 28. 91. αὐτὸν. BL. Syr. Arm. verc. κἀκεῖνον. D. Post αὐτοὺς ponit 124. (s) = D. It. Post ἔσχατον ponunt BCL. al. 8, Mt. f. (t) = 63. 72. Mt. 10. (u) = L. 33. 89* 218 (cum 76. 108. al. 2.) 229. al. 10. Æth. colb. ἴσως. 56, 58. Cod. ap. Erasm. Syr. Arr. Pers. p. Arm. veron. verc. ὅτι ἴσως. corb. (x) οἱ δὲ. D. Arm. Pers. p. Vulg. It. exc. colb. (y) + ἰδόντες αὐτὸν. 12. 61. + θεασάμενοι αὐτὸν. Ev. 24. 31. Pers. p. colb. + θεασ. αὐτὸν. ἐρχόμενον. 80. ut videtur, Arm. Syr. p. ed. cum ast. et Syr. p. ms. in m. + θεασ. αὐτ. ἐρχ. πρὸς αὐτοὺς. 11. 13. 28. 69. 124. 218 (cum 220.) Ev. 9. 10. 12. 15. 18. 19. 36. al. 4. Mt. c. f. (z) = 13. 124. 218 (cum 220.) Ev. 18. 36. et fortasse plures ex modo laudatis. Mt. c. f. ‖ Ante εἶπον ponunt BCL. 1. 69. Perss. (a) = D. 1. 28. Syr. Arr. Pers. w. Æth. Vulg. It.

κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ ἡμῶν ἔσται
ἡ κληρονομία. [b] Καὶ λαβόντες [c] αὐτὸν,″ [d] ἀπέκτειναν, 8
καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος.″ Τί οὖν ποιήσει ὁ κύ- 9
ριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωρ-
γοὺς [e], καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Οὐδὲ τὴν γρα- 10
φὴν ταύτην ἀνέγνωτε; λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδο-
μοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. Παρὰ κυ- 11
ρίου ἐγένετο [f] αὕτη,″ καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς
ἡμῶν. Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν 12
ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ, ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν
[g] εἶπε. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον. Καὶ ἀποστέλλουσι 13
[h] πρὸς αὐτόν″ [i] τινας″ τῶν φαρισαίων καὶ τῶν ἡρωδιανῶν,
ἵνα αὐτὸν [k] ἀγρεύσωσι″ λόγῳ. [l] Οἱ δὲ ἐλθόντες [m] λέ- 14
γουσιν αὐτῷ·″ διδάσκαλε, οἴδαμεν, ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ
οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσω-
πον [n] ἀνθρώπων,″ ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ
διδάσκεις· [o] ἔξεστι [p] κῆνσον καίσαρι δοῦναι,″ ἢ οὔ;

(b) καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. 127. 131. (c) = Mt. f. Post ἀπέκτειναν ponunt BCL. Ev. 18. 19. 31. (d) ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. 218. item Ev. 12. veron. ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπ. καὶ ἀπέκτειναν. 69. 124. || ἐξέβαλον] + αὐτὸν. AB CDM. 11. 72. 106. 229. Ev. 18. al. 7. Mt. f. 10. Syr. Copt. cant. verc. colb. corb. (e) + ἐκείνους. 1. 11. 91. 218 (cum al. 3.) al. 5. Æth. Ar. p. colb. + τούτους. 33. al. 6. Mt. f. Syr. (f) οὗτος et mox θαυμαστὸς. cant. veron. verc. corb. vind. colb. germ. 1. (g) + ταύτην. 108. 127. 131. 218 (cum al. 7.) Ev. 15. 17. Syr. Perss. Arr. Æth. veron. (h) = D. cant. verc. vind. colb. (i) τινες. Goth. (k) παγιδεύσωσι. D. (St. β.) (l) καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ φαρισαῖοι· διδάσκαλε. D. cant. || οἱ δὲ] καὶ. BCL. 33. || *Et venientes Pharisæi*, colb. corb.

(m) ἐπηρώτων αὐτὸν. Syr. verc. colb. ἐπηρώτων αὐτὸν ἐν δόλῳ, vind. corb. ἐπηρώτων (αὐτὸν. Arm.) ἐν δόλῳ καὶ λέγουσιν. 218 (cum 76.) Arm. veron. ἤρξαντο ἐρωτᾷν αὐτὸν ἐν δόλῳ, λέγοντες. 1. 13. 28. 69. 91. 118. 124. et (omisso λέγοντες) Mt. x. (n) ἀνθρώπου. GK. 1. 91. 116. 118. Mt. l. 10. Vulg. ms. veron. ἄνθρωπον. Ev. 19. (o) + εἰπὸν ἡμῖν. Ev. 19. + εἰπὲ οὖν. St. β. ϛ. (i. e. Wetst. 7.) + εἰπὸν s. εἰπὲ οὖν ἡμῖν. CM. 28. 124. al. 6. Mt. f. Arm. Syr. p. c. ast. (in marg. notatur, non inveniri in græcis.) verc. gat. germ. 2. tol. + εἰπὲ οὖν ἡμῖν, εἰ. D. Ev. 18. Arr. cant. veron. vind. colb. corb. (p) δοῦναι κῆνσον καίσαρι. BL. 115. Ev. 18. 19. al. 2. It. exc. corb. colb. germ. 2. ἡμᾶς δοῦναι ἐπικεφάλαιον καίσαρι. D. *nobis, dare tributum Cæsari*. cant. || κῆνσον] ἐπικεφάλαιον. 124. et, ut videtur, Syr. Pers. p.

15 [q] δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν;″ Ὁ δὲ [r] [s] ∾ εἰδὼς″ αὐτῶν τὴν
[t] ὑπόκρισιν,″ εἶπεν αὐτοῖς· τί με πειράζετε[u]; φέρετέ μοι
16 δηνάριον, ἵνα ἴδω. Οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς·
τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη, καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ·
17 καίσαρος. Καὶ [x] ἀποκριθεὶς″ [y] ὁ ἰησοῦς″ εἶπεν [z] αὐτοῖς·″
ἀπόδοτε [a] τὰ καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ
18 θεῷ. καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ.] Καὶ [ἔρχονται σαδ-
δουκαῖοι πρὸς αὐτὸν, οἵτινες λέγουσιν [b] ἀνάστασιν μὴ
19 εἶναι·″ καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Διδάσκαλε,
μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ
[c] καταλίπῃ″ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ
ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα [d] — αὐτοῦ,″ καὶ ἐξαναστήσῃ
20 σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἑπτὰ [e] † ἀδελφοὶ ἦσαν[f]·
καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε
21 σπέρμα. Καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἀπέθανεν,
[g] καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε″ σπέρμα. [h] καὶ ὁ τρίτος ὡσαύ-

---

[s] ∾ ἰδών. [e] † οὖν.

(q) = D. Ar. p. Pers. p. Æth. cant. veron. verc. corb, colb. vind. germ. 1. δῶμεν (idque antecedenti ἢ οὐ jungunt) 225. Ar. rom. Erp. Pers. w. Goth. Vulg. germ. 2. gat. (r) + ἰησοῦς. DG. 1. 13. 28. 69. 118. 124. Arm. It. (s) D. 13. 28. 69. Goth. cant. veron. corb. vind. colb. (t) *versutiam*, cant. veron. corb. vind. item Syr. (u) + ὑποκριταί. G. 1. 13. 28. 61. 69. 91. ap. Mill. 118. 124. Syr. p. c. ast. Pers. p. Arm. (x) = BCL. 33. Syr. Copt. colb. (y) = L. 218. (cum al. 5.) Mt. e. Copt. (z) = BD. cant. || + ὑπάγετε. Arm. (a) + οὖν. 13. 69. 106. 124. al. 9. Mt. x. Syr. p. ed. Vulg. It. exc. cant. (b) ἀνάστασις οὐκ ἔστι. 1. 13. 28 69. 124. Copt. (c) ἔχῃ. D. 28. It. (d) = BCL. 1. 61. Copt. (e) = AB CEFL. 1. 13. 72. 91. 218 (cum al. 10.) Alii multi. Mt. V. a. d, e. k, al. 11. Ed. (etiam Steph. 3.) Syr. Slav. Theoph. δὲ. 106. Ev. 14. Copt. Syr. p. verc. (f) + παρ' ἡμῖν. 13. 28. 61. 69. 124. item D. Copt. Arm. Syr. p. in m. It. exc. corb (g) μὴ καταλιπών. BCL. 33. (h) = καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. corb. || καὶ ὡσαύτως ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἑπτὰ, καί. D cant. vind. καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. καὶ οἱ ἑπτά. CL. Copt. καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως, καὶ οἱ ἑπτὰ, καί. BM. 13. 69. item colb. καὶ ὁ τρίτος, ὡσαύτως οἱ ἑπτὰ, καί. 28 καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτὴν. ὡσαύτως οἱ ἑπτὰ, καί. 1. 209. ὡσαύτως καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ οἱ ἑπτὰ, καὶ Arm. καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. καὶ ἔλαβον αὐτὴν ὡσαύτως καὶ οἱ ἑπτὰ, καί. A. 46. 52. et (absque καὶ ante οἱ) Syr. p. Goth Vulg καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν. ὡσαύτως ἔλαβον αὐτὴν καὶ οἱ ἑπτὰ, καί. 115. || Fortasse legendum: καὶ ὡσαύτως καὶ οἱ ἑπτά.

τως. Καὶ ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἑπτὰ, καὶ″ οὐκ ἀφῆκαν 22
σπέρμα. [i] ∽ ἐσχάτη: πάντων″ [k] ∽ ἀπέθανε καὶ ἡ γυ-
νή.″ Ἐν τῇ [l] = οὖν″ ἀναστάσει, [m] = ὅταν ἀναστῶσι,″ 23
τίνος αὐτῶν ἔσται [n] γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυ-
ναῖκα. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· [o] οὐ″ διὰ 24
τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ [p] εἰδότες″ τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν
δύναμιν τοῦ θεοῦ [q]; Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, 25
οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε [r] γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγε-
λοι [s] † ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρον- 26
ται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ μωσέως, ἐπὶ [t] τοῦ″ βάτου
[u] ὡς″ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς, λέγων· ἐγὼ ὁ θεὸς ἀβραὰμ,
καὶ ὁ θεὸς ἰσαὰκ, καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ; Οὐκ ἔστιν [x] ὁ″ 27
θεὸς [y] νεκρῶν, ἀλλὰ [z] † ζώντων. [a] ὑμεῖς οὖν″ πολὺ πλα-
νᾶσθε.] Καὶ [προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας 28

---

[i] ∽ ἔσχατον. [k] ∽ καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. [s] † οἱ.
[t] τῆς. [z] † θεὸς.

(i) = D. Ev. 36. cant. colb. *postea*, verc. corb. vind. πάντων = Syr. || ἐσχάτη] ἔσχατον. BCGHKL. 1. 11. 13. 33. 36. 40. 69. 72. 91. 114. 118* 209. 235. al. 12. Mt. a. c. 10. (k) BCDL. 1. 13. 69. || = Ev. 36. *Et mulier relicta est sine filiis*, colb. (l) = EFHLS. 10. 106. 131. 157. 218 (cum al. 9.) Ev. 34. al. 20. Mt. V. d. k. 1* al. 7. Ed. Copt. (Syr. p. habet c. ast.) Slav. Goth. Vulg. ms. (m) = BCD (St. β.) L. 28. 33. Ev. 13. 18. Syr. Ar. p. Pers. p. Copt. Sax. cant. colb. || Ponunt ante ἐν τῇ ἀναστάσει. 13. 69. || ἐν τῇ ἀναστάσει = Æth. || Colb. sic: *Et mulier relicta est sine filiis. Cui enim manebit uxor munda?* (fort. leg. *in isto mundo.*) *Septem enim illam habuerunt, et ipsa mortua est: in resurrectione autem cujus erit?* (n) + ἡ. AD* 13. (o) = Codex unus, verc. vind. colb. Theophyl. (p) γινώσκοντες. D. Orig. (q) + οἴδατε, D. cant. (r) ἐκγαμίσκονται. AFH. al. 7. Mt. i. l. n. q. Ed. γαμίζονται. BCGL. al. 9. Mt. f. Damasc. γαμίζουσιν. D. (s) = CDKLM. 1. 10. 11. 36. 72. 106. 114. 115. 124. 131. 157. 218 (cum al. 7.) 226. 229. 235. Ev. 34. 36. al. 20. Mt. d. f. 10. al. 4. Copt. Syr. p. Slav. Damasc. θεοῦ οἱ. 13. 33. 69. Ev. 2. al. 2. item Mt. e. Æth. Sax. Vulg. in ed. sixtin. (t) ABCEFGHLMS. 1. 13. 218 (cum al. 8.) Ev. 36. al. 37. pluresve. Mt. V. al. 15. Ed. (u) πῶς. BCL. 115. 127. 131. al. 7. Mt. f. (x) = D. 218 (cum al. 3) al. 6. Mt. e. r. 10. (y) + θεὸς. M. 13. 33. 69. 124. 235. Ev. 31. al. 23. Mt. d. al. 4. Ed. (z) = ABCDKL. 1. 13. 33. 69. 124. 131. 218 (cum al. 5.) 235. Ev. 36. al. 20. Mt. a. c. d. f. al. 5. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Pers. w. Copt. Arm. Goth. Sax. Vulg. It. Orig. quater. (a) = BL. Copt.

αὐτῶν συζητούντων, [b] εἰδὼς″ ὅτι καλῶς [c] αὐτοῖς″ ἀπε-
κρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτόν· ποία ἐστὶ πρώτη [d] πάντων″ ἐντολή;
29 Ὁ δὲ ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ· [e] ὅτι πρώτη πάντων ἐντολή·″
ἄκουε ἰσραὴλ, κύριος, ὁ θεὸς [f] ἡμῶν,″ κύριος εἷς ἐστι·
30 Καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
σου, [g] καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου,″ [h] καὶ ἐξ ὅλης τῆς
διανοίας σου,″ καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου· [i] αὕτη πρώτη
31 ἐντολή.″ Καὶ δευτέρα [k] ὁμοία, αὕτη·″ ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον σου ὡς [l] σεαυτόν.″ μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ
32 οὐκ ἔστι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς· καλῶς, δι-
δάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς ἐστι [m] †, καὶ οὐκ
33 ἔστιν [n] ἄλλος″ πλὴν αὐτοῦ· Καὶ τὸ ἀγαπᾷν αὐτὸν ἐξ
ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς [o] συνέσεως″ [p] καὶ ἐξ

---

[d] πασῶν. [e] ∾ ὅτι πρώτη πασῶν τῶν ἐντολῶν. [m] † θεός.

(b) ἰδὼν s. καὶ ἰδών. CDL. 1. 13. 69. 91. Ev. 2. 36. al. 9. Mt. f. Syr. utr. Perss. Æth. Arm. Goth. Slav. Vulg. It. Aug. ‖ = 67. gat. (c) = 72. 229. al. 2. Mt. 10. Ed. In aliis post ἀπεκρ. ponitur. (d) ABCEFGHK LS. 218 (cum al. 10.) Ev. 34. 36. al. 43. Mt. V. a. c. d. f. bis. al. 10. Ed. Theophyl. ‖ = D. 1. 13. 28. 69. It. exc. germ. 1. gat. prag. (e) = 229. ὅτι πρώτη ἐστιν. BL. Copt. *Primum mandatum est*, colb. πάντων πρώτη. D. cant. verc. veron. vind. item 91. Arm. πρῶτον πάντων. 1. Marcell. ap. Eus. ὅτι πασῶν ἐντολῶν. Mt. r. ὅτι πρώτη πάντων ἐντολή. A. 33. 69. 72. 89. 127. 131. 235. Ev. 36. al. 22. Mt. i. l. n. 10. πρώτη πάντων ἐντολή ἐστι. 61. πρώτη πάντων τῶν ἐντολῶν ἐστι. 157. ὅτι πρώτη πάντων ἐντολή ἐστιν αὕτη. C. item corb. αὕτη πρώτη πασῶν ἐντολή. Mt. e. ‖ πασῶν] πάντων. EFGHS. 13. 17. 40. 106. 118. 124. 218. Ev. 2. 34. al. 30. Mt. a. c. d. f. bis. o. x. et absque τῶν. 121. Ev. 34. Mt. V. 12. 17. (f) ὑμῶν 10. al. 3. et Barber. 1. Mt. i. p. 17. Ed. Slav. vind. σου. 27** al. 2. Mt. 12. Copt. Æth. Arr. Pers. w. Vulg. ed. colb. (g) = K. 157. 229. al. 3. Mt. r. 10. (h) = D. 157. Mt. f. Arm. Syr. hieros. cant. colb. germ. 1. corb. ‖ *viribus*, veron. verc. corb. vind. ‖ Ante ψυχῆς ponit A, post ἰσχύος 218. (i) = BEL. Copt. ‖ πρώτη] + πάντων. K. al. 17. Mt. q. 10. (k) αὕτη. BL. Copt. ὁμοία αὐτῇ s. ταύτῃ s. αὐτῆς. A*D. 1. 40. 69. 124. al. 15. et Barber. 2. Mt. e. 1** al. 4. Syr. utr. Pers. w. Arr. Æth. Arm. Goth. Slav. Vulg. It. Vict. Euthym. (l) ἑαυτόν. H. al. 26. Mt. a. al. 8. (m) = ABKLMS. 1. 10. 11. 36. 40. 72. 91. 106. 127. 218. 229. Ev. 2. 18. 19. 33. 34. al. 52. Mt. V. al. 12. Ed. Syr. (Syr. p. habet c. ast.) Pers. p. Æth. Goth. Slav. Vulg. ms. prag. emmer. Theophyl. Aug. ὁ θεός. D. 61. 69. 124. (n) = D. cant. verc. (o) δυνάμεως D. cant. verc. vind. ἰσχύος. 1. 118. Copt. Arm. ‖ = veron. colb. corb. (p) = BL. 1. 118. 218. 235. Copt. verc. Marcell. ap. Eus.

ὅλης τῆς ψυχῆς" [q] καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος," καὶ τὸ
ἀγαπᾷν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν, [r] πλεῖόν" ἐστι [s] πάντων"
τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ [t] † θυσιῶν. Καὶ ὁ ἰησοῦς ἰδὼν 34
[u] αὐτὸν," ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· οὐ μακρὰν
εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς [x] οὐκέτι"
ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς 35
ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς,
ὅτι ὁ χριστὸς υἱός ἐστι δαβίδ; [y] Αὐτὸς γὰρ" δαβὶδ εἶ- 36
πεν ἐν [z] † πνεύματι [z] † ἁγίῳ· [a] λέγει" ὁ κύριος τῷ κυρίῳ
μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου
[b] ὑποπόδιον" τῶν ποδῶν σου. Αὐτὸς [c] οὖν" δαβὶδ [d] λέ- 37
γει" αὐτὸν [e] κύριον·" καὶ [f] πόθεν" υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; καὶ
ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.] [g] Καὶ [ἔλεγεν αὐ- 38
τοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·" [βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμμα-
τέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ [h] ἀσπα-
σμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς [i], Καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς 39
συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· Οἱ 40

---

[t] † τῶν. [z] † τῷ bis. [a] ∾ εἶπεν.

(q) = D. Arm. cant. || ἰσχύος] συνέσεως. 1. 118. Copt. (r) περισσότερον. BL. 33. (s) = Syr. Arm. (t) = A BDFGLS. 124* 131. 157. 235. Ev. 18. 36. Alii multi. Mt. V. al. 15. Ed. (u) = DL. 28. 33. 91. Ev. 18. semel. 31. 36. al. 5. Mt. f. Ed. Arm. Slav. Vulg. cant. veron. colb. corb. prag. vind. Hilar. (x) = D. Ev. 2* al. 3. tolet. *jam*, Vulg. cant. veron. vind. Hilar. οὐκ. 61. Post ἐτόλμα ponunt 69. 124. verc. (y) καὶ οὗτος. D. Arm. *et ipse*, cant. || = γὰρ. BL. 13. 59. 69. Copt. verc. *autem*, corb. colb. (z) = AEFGHMS. 1. 11. 13. 36. 40. 69. 72. 106. 124. 131. 157. 218. (cum al. 8.) 235. Ev. 2. 18. 19. 33. 34. 36. Alii multi. Mt. V. al. 18. Ed. (a) ADEGHK. 11. 64. 72. 89. 106. 124. 131. 157. 229. 235. Ev. 2. 18. 19. 33. 34. 36. al. 35. Mt. V. al. 16. Ed. (b) ὑποκάτω. BD. gr. 28. Copt. Arr. Perss. (c) = BDL. 28. 106. Mt. x. Syr. (Syr. p. habet c. ast.) cant. verc. vind. *Si*, veron. colb. corb. (d) καλεῖ. 33. 61. 108. ap. Birch. 127. Ev. 34. Mt. c. Syr. Arm. colb. mart. (e) *Deum*, verc. (f) πῶς. M. 1. 33. 69. 91. 108. al. 2. Mt. e. veron. (g) ὁ δὲ διδάσκων ἅμα ἔλεγεν αὐτοῖς. D. verc. et absque ἅμα cant. veron. vind. item colb. corb. καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν. BL. (h) + φιλούντων. 76. 115. 218 (cum 220.) al. 12. Mt. a. e. q. Syr. Pers. p. Arm. item colb. (i) + ποιεῖσθαι. D. *facilis*, cant.

[k] κατεσθίοντες″ τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν [l], [m] καὶ προφά-
σει μακρὰ προσευχόμενοι·″ οὗτοι λήψονται περισσότε-
ρον κρίμα.

41 Καὶ [n] καθίσας″ [o] ὁ Ἰησοῦς″ κατέναντι τοῦ γαζοφυ-
λακίου, ἐθεώρει [p] πῶς ὁ ὄχλος βάλλει″ χαλκὸν εἰς τὸ
γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι [q] ἔβαλλον″ πολλά.
42 Καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα [r] — πτωχή,″ ἔβαλε λεπτὰ δύο,
43 ὅ ἐστι κοδράντης. Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ, [s] εἶπεν″ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη
ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων [t] βέβληκε″ [u] τῶν βαλόντων″ εἰς
44 τὸ γαζοφυλάκιον. Πάντες γὰρ [x] ἐκ τοῦ [y] περισσεύοντος″
αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα
ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν [z] βίον″ αὐτῆς.]

1 Καὶ [ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ
εἷς [a] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι
2 καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί [b]. Καὶ ὁ Ἰησοῦς [c] ἀποκριθεὶς″

[s] λέγει.

(k) κατεσθίουσι. D. I. 91. (l) + καὶ ὀρφανῶν. D. 13. 28. 69. 124. Syr. hieros. It. (m) = 13. ‖ = καὶ. D. Syr. Arm. It. Vulg. ‖ μακρὰ] μακρᾷ. Mt. a. q. 10. μακρὰν. L. 46. Mt. 17. *sub obtentu prolixæ orationis*, Vulg. veron. prag. *sub obtentu orantes*, cant. *occasione longa orantes*, verc. corb. *oratione prolixa orantes*, colb. *oratione longa utentes*, vind. (n) ἑστὼς. I. 13. 28. 69. 91. Arm. Syr. p. in m. Orig. bis. (o) = BL. Copt. verc. (p) καὶ πᾶς ἔβαλλε. Orig. semel. (q) ἔβαλον. F. al. 10. Mt. V. al. 6. Ed. Theophyl. (r) = D. Arm. cant. veron. verc. vind. colb. corb. (s) ABDKL. 33. 72. 108. 127. 229. Ev. 18. 19. 36. al. 15. Mt. f. 10. Ed. Slav. verc. Orig. semel. Damasc. (t) ἔβαλε. ABDL. 33. 108. 127. Ev. 2. 18. 19. 36. al. 4. Mt. f. o. Orig. bis. (u) = 1. 13. Mt. r. Arm. Pers. p. It. (exc. cant.) Cypr. Ambr. τῶν βαλλόντων. ABDEL. al. 21. Mt. V. al. 6. Ed. Orig. bis. (x) + οὗτοι. D. I. 33. 67. 91. cant. Cypr. (y) περισσεύματος. 61. 108. 127* Ev. 2. 18. 19. 36. al. 6. Mt. f. Clem. Damasc. (z) πλοῦτον. 36. 40* Mt. a. (a) + ἐκ. ADF. al. 12. Mt. k. q. x. Ed. (b) + τοῦ ἱεροῦ. D. cant. veron. corb. gat. colb. germ. 2. mart. tolet. (c) = BL. 33. 115. Mt. d. 12. Syr. Pers. p. Copt. In aliis locum mutat.

εἶπεν [d] αὐτῷ·″ [e] βλέπεις″ ταύτας τὰς μεγάλας οἰκο-
δομάς; [f] οὐ μὴ ἀφεθῇ [g] λίθος ἐπὶ [h] λίθῳ,″ ὃς οὐ μὴ κα-
ταλυθῇ[i]. Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν 3
κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ᾽ ἰδίαν πέτρος,
καὶ ἰάκωβος καὶ ἰωάννης, καὶ ἀνδρέας· [k] Εἰπὲ″ ἡμῖν, 4
πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν [l] μέλλῃ″
πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι; Ὁ δὲ [m] ἰησοῦς″ [n] ἀποκρι- 5
θεὶς″ [o] αὐτοῖς, ἤρξατο λέγειν·″ βλέπετε μή τις ὑμᾶς
πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, 6
λέγοντες· ὅτι ἐγώ εἰμι[p]· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.
Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ 7
[q] θροεῖσθε·″ δεῖ γὰρ γενέσθαι· ἀλλ᾽ οὔπω τὸ τέλος.
Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βα- 8
σιλείαν· [r] καὶ″ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, [s] καὶ″
[t] ἔσονται″ λιμοὶ [u] — καὶ ταραχαί.″ [x] ∾ Ἀρχαὶ″ ὠδίνων 9
ταῦτα.] [[y] βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς·″ [z] παραδώσουσι

---

x ∾ ἀρχή.

(d) = 1. 118. Arm. colb. *αὐτοῖς*. D. cant. verc. veron. vind. corb. germ. 2. (e) *βλέπετε*. D. Cod. ap. Erasm. Mt. c. Ed. Sax. cant. verc. veron. vind. colb. corb. germ. 2. (f) + *ἀμὴν λέγω σοι* (s. *ὑμῖν*) *ὅτι*. D. 13. 28. 69. 91. 124. al. 3. Arm. It. (exc. gat. mart. prag.) item 1. 118. (g) + *ὧδε*. BDGL. 1. 10. 28. 33. 218 (cum 124. et al. 4.) Ev. 2. 18. 19. al. 16. et Barber. 1. Mt. c. e. f. k. p. z** Syr. (Syr. p. habet c. ast.) Arr. Copt. Slav. cant. verc. veron. germ. 2. || + *in isto templo*, colb. Cypr. (h) *λίθον*. BGL. 1. 13. 218 (cum al. 5.) al. 13. Mt. c. al. 4. *λίθου*. 11. ap. Kust. Mt. 12. Ed. (i) + *καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλος ἀναστήσεται ἄνευ χειρῶν*. D. It. (exc. gat. mart. prag.) Cypr. (k) *εἰπόν*. BDL. 1. 28. 33. 69. (l) *μέλλει*. DEM. 121* al. 7. Mt. r. 12. 14. Ed. (m) = L. Mt. d. e. verc. (n) = BL. 33. Syr. Pers. p. Arr. Copt. Vocabulorum ordo varie mutatur. (o) *εἶπεν αὐτοῖς*. D. 68. 108. 218 (cum 219.) Ev. 19. Mt. d. Pers. p. Arr. verc. cant. (p) + *ὁ χριστός*. 13. 28. 61. 69. 91. 115. 124. Mt. 12. Copt. Arm. Sax. veron. colb. germ. 2. gat. (q) *θορυβεῖσθε*. D. 12. 57. Mt. 12. *nolite turbari*, verc. *πτοηθῆτε*. Mt. o. (r) = BDL. 28. Copt. cant. (s) = BL. Copt. Arm. (t) = D. Arm. Vulg. It. (u) = BDL. Copt. Æth. Erp. Vulg. It. Victor in comment. (x) BD (St. β.) KL. 13. 28. 91. 106. 124. 131. 229** Ev. 18. 36. al. 15. Mt. c. e. f. l. 10. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. || = *ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα*. colb. (y) = D. 1. 91. 124. Arm. cant. verc. corb. vind. (z) *εἶτα ἡμᾶς αὐτοὺς παραδώσουσι*. D. cant. verc. corb. vind. *καὶ παραδώσ. ὑμᾶς*. 1. 124. || = *γάρ*. BL. Copt.

γὰρ ὑμᾶς" εἰς συνέδρια, [a] καὶ εἰς συναγωγὰς" * δαρή-
σεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων [b] σταθήσεσθε"
10 ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. [c] Καὶ εἰς πάντα τὰ
11 ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον." Ὅταν δὲ
[d] ἄγωσιν" ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ [e] προμεριμνᾶτε" τί λα-
λήσητε, [f] = μηδὲ μελετᾶτε·" ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, [g] τοῦτο" λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ
12 λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Παραδώσει δὲ
ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ
ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐ-
13 τούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά
14 μου. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.] [Ὅταν
δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα [h] τῆς ἐρημώσεως" [i] † [k] ἑστὼς"
ὅπου οὐ δεῖ· ὁ ἀναγινώσκων νοείτω[l]· τότε οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ
15 φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· Ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ κα-
ταβάτω [m] εἰς τὴν οἰκίαν," μηδὲ εἰσελθέτω ἆραί τι ἐκ τῆς
16 οἰκίας αὐτοῦ· Καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὤν, μὴ ἐπιστρεψάτω
17 εἰς τὰ ὀπίσω, ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν

[d] ἀγάγωσιν. [i] † τὸ ῥηθὲν ὑπὸ δανιὴλ τοῦ προφήτου.

(a) καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν. Evangelistaria plura. Mt. f. Syr. utr. germ. 2. ‖ Sequentibus jungunt L. Alii. Ed. Syr. utr. Perss. Vulg. It. (b) ἀχθήσεσθε. G. 1. 10. 33. 40. 131. 218 (cum 76. 123.) al. 13. Mt. e. k. p. al. 3. Ed. Slav. ut videtur. Theophyl. (c) Vs. 10 = Evangelistaria pleraque. Mt. f. ‖ καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη. Πρῶτον δὲ δεῖ κ. τ. ἑ. 108. 124. 127. 131. 157. Arm. cant. corb. colb. vind. item germ. 2. et tolet. ‖ εὐαγγέλιον] + ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. D. cant. corb. germ. 2. tolet. (d) ABDGK LM. 1. 10. 11. 13. 69. 72. 89* 91. 106. 108. 131. 226. 229** al. 26. Mt. k. p. z. 10. Orig. Theophyl. (e) μεριμνᾶτε. M. 11. 33. 89* 106. 108. 131. 229* 235. Ev. 2. 18. 19. al. 18. Mt. e. χ It. Vigil. (f) = BDL. 1. 33. 69. 157. Ev. 32. Barber. 1. Copt. Æth. Vulg. It. Vigil. μηδὲ προμελετᾶτε. 38. Orig. verc. (g) = Ev. 18. αὐτό. D. ἐκεῖνο. 13. 28. 69. 91. 124. Orig. (h) = 69. (i) = BD (St β.) L. Copt. Arm. Vulg. Sax. It. exc. colb. Aug. dis. Nec attingunt Victor et Theophyl. ‖ ὑπὸ] διά. 1. 24. 28. 91. 106. 108. Mt. a. e. (k) ἑστός. AE F. al. 26. pluresve. Mt. V. 17. Ed. (etiam St. 3.) ἑστηκός. D. 28. ἑστηκότα. BL. στῆκον. 1. 13. 69. 91. ‖ + ἐν τόπῳ. 24. Mt. e. n. Arm. item 63. 72. in m. (l) + τί ἀναγινώσκει. D. cant. verc. germ. 2. (m) = BL. 61. Syr. Pers. p. Copt. colb.

γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς
ἡμέραις. Προσεύχεσθε δὲ, ἵνα μὴ [n] γένηται = ἡ φυγὴ 18
ὑμῶν : χειμῶνος·" Ἔσονται γὰρ [o] αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι" 19
[p] θλίψις, οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη" ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως,
[q] ἧς ἔκτισεν ὁ θεὸς," ἕως τοῦ νῦν, [r] καὶ οὐ" μὴ [s] γένηται."
Καὶ εἰ μὴ κύριος ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας [t], οὐκ ἂν ἐσώθη 20
πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, οὓς ἐξελέξατο,
ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας· Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδοὺ, 21
ὧδε ὁ χριστὸς, [u] — ἤ·" ἰδοὺ, ἐκεῖ· μὴ [x] πιστεύετε." Ἐγερ- 22
θήσονται γὰρ [y] ψευδόχριστοι καὶ" ψευδοπροφῆται· καὶ
[z] δώσουσι" σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾷν, εἰ
δυνατὸν, [a] καὶ" τοὺς ἐκλεκτούς. Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· 23
[b] ἰδοὺ," προείρηκα ὑμῖν πάντα.] Ἀλλ' [ἐν ἐκείναις ταῖς 24
ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην, ὁ ἥλιος σκοτισθήσε-
ται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς. Καὶ οἱ 25
ἀστέρες [c] τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες," καὶ αἱ δυνά-

---

[x] πιστεύσητε.

(n) γένηται χειμῶνος. B. χειμῶνος γένηται. Arm. χειμ. γένωνται. D. Vulg. It. exc. germ. 2. gat. χειμ. ταῦτα γένηται. L. 28. 50. item. 13. 69. verc. || + ἢ σαββάτου s. μηδὲ σαββάτων s. μηδὲ σαββάτῳ s. ἢ ἐν σαββάτῳ. L. 11. 61. 76. 218. (cum 220.) 235. al. 5. Mt. e. q. Pers. p. gat. germ. 2. Victor. (o) *diebus illis*, cant. verc. veron. || *dies illi tribulationis tales, quales etc.* vind. gat. colb. mart. tolet. Aug. (p) θλίψεις, οἷαι οὐκ ἐγένοντο τοιαῦται. D. (St. β.) Vulg. It. (q) = D. 27. Arm. cant. verc. corb. colb. vind. || + τὸν κόσμον. 115. + *omnia*, veron. || ἧς] ἣν. BL. (r) οὐδὲ. D. (St. β.) οὐδ' οὐ. FG. 1. 13. 69. 157. Mt. 10. (s) γένωνται. D. (St. β.) Vulg. It. (t) + ἐκείνας. EGM. 1. 13. 218 (cum al. 7.) al. 9. Syr. Pers. p. (Syr. p. habet c. obelo.) Copt. Arm. colb. germ. 1. 2. mart. tol. Aug. Opus imp. Auct. de prom. || + διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ. D. Arm. cant. verc. veron. corb. vind. (u) = L. 10. 40. 69. 131. 157. Ev. 18. 19. 36. al. 24. Mt. a. d. f. al. 3. Ed. Vulg. Theophyl. Auct. de prom. καὶ. B. Syr. prag. (x) ACDEFHL. 69. 108. 131. 157. 226** 235. Ev. 2. 18. 19. 36. al. 13. Mt. V. al. 5. Ed. Theophyl. (y) = D. 124. cant. vind. (z) ποιήσουσι. D. 13. 28. 69. 91. 124. Sax. cant. verc. Victor. (a) = BD. gr. (b) = BL. 28. verc. (c) = 220. ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκπίπτοντες s. πίπτοντες. ABC. 69. 72. 108. 127. Ev. 18. 36. al. 6. Mt. f. 10. item D. 13. 69. Syr. Pers. p. Syr. p. in m. Slav. verc. vind. germ. 1. 2. Aug. Auct. de prom. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες. 11. al. 12. Copt. Goth. || ἐκπίπτοντες] ἐπιπίπτοντες. Mt. o.

26 μεις, [d] αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,″ σαλευθήσονται. Καὶ τότε
ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις,
27 μετὰ δυνάμεως [e] πολλῆς καὶ δόξης.″ Καὶ τότε ἀποστε-
λεῖ τοὺς ἀγγέλους [f] — αὐτοῦ,″ καὶ [g] ἐπισυνάξει″ τοὺς
ἐκλεκτοὺς [h] αὐτοῦ″ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου
28 γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν
παραβολήν· ὅταν [i] αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος″ ἁπαλὸς γένηται,
καὶ [k] ἐκφύῃ″ τὰ φύλλα [l], γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος
29 ἐστίν. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν [m] ταῦτα ἴδητε″ γινόμενα,
30 γινώσκετε, ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, [n] μέχρις″ [o] οὗ″
31 πάντα ταῦτα γένηται. [Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ [p] παρελεύσεται·″
32 οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ [q] παρέλθωσι.″] Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας
ἐκείνης [r] ἢ″ [s] = τῆς″ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ [t] οἱ ἄγγελοι

---

[p] παρελεύσονται. [r] καί.

(d) τῶν οὐρανῶν. DK. 115. Syr. Æth. verc. vind. corb. colb. germ. 1. 2. Theophyl. Aug. Auct. de prom. *cælestium*, cant. (e) καὶ δόξης πολλῆς. AM. 11. 13. 36. 40. 69. 72. 91. ap. Mill. 106. 108. 124. 131. 157. 218 (cum al. 5.) Ev. 2. al. 29. Mt. a. e. o. 10. item r. Syr. p. Arr. Æth. Arm. Slav. (exc. 5. 6.) (f) = BDL. Copt. cant. verc. vind. corb. (g) ἐπισυνάξουσι. FLM. 77. al. 5. Mt. o. Æth. germ. 2. ἐπισυντρέψουσι. 28. (h) = DL. 1. 91. cant. verc. vind. corb. (i) ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς. ABCDL. al. 3. Mt. 10. al. 4. Ed. Arm. Vulg. It. Alii alio ordine. (k) ἐκφυῇ. E. 1. 36. 40. 72. 89* Ev. 2. Alii. Mt. V. al. 10. Ed. (etiam St. 3.) ἐκφύει. 56. 131. 157. Mt. 17. *nata fuerint*, Vulg. It. *procreaverit*, verc. ‖ = 124. (l) + ἐν αὐτῇ. D. 28. 91. 124. Arm. cant. (m) ἴδητε ταῦτα. ABCL. al. 8. pluresve. Mt. f. 10. Syr. Vulg. ἴδητε πάντα ταῦτα. D. Ev. 36. cant. vind. colb. corb. (n) ἕως. D. 1. 13. 28. 40. 69. 124. ap. Birch. al. 5. Mt. a. Victor: μέχρις οὗ . . . ἀντὶ τοῦ· ἕως οὗ. (o) ὅτου. B. ἄν. 1. 13. 28. 49. 69. 91. 124. (p) AEFGHLMS. 64. 71. 77. (108. 123. 125. ap. Birch.) 131. 157. Ev. 19. al. 22. Mt. V. a. f. semel. k. z* al. 6. Arm. verc. (q) παρελεύσονται. BL. Ev. 18. bis. 36. Mt. f. bis. (r) ABCEHKLM. 11. 17. 36. 64. 72. 77. 106. (108. 123. 125. ap. Birch.) 127. 229. Ev. 2. 18. 36. al. 38. et Barber. 6. Mt. V. e. f. p. q. 14. al. 6. Ed. Syr. p. Slav. Vulg. colb. corb. Basil. Cyr. Euthym. (s) = AEM. 11. 13. 17. 36. 40. 69. 106. 124. 131. 157. 229. Ev. 2. 36. al. 26. et Barber. 6. Mt. V. al. 13. Ed. Eus. Pseudo Ath. Basil. Theophyl. (t) ἄγγελος. B. *neque angelus, neque virtus*, Aug.

οἱ″ ἐν οὐρανῷ, [u] οὐδὲ ὁ υἱὸς,″ εἰ μὴ ὁ πατήρ[x]. [y] Βλέ- 33
πετε,″ ἀγρυπνεῖτε, [z] καὶ προσεύχεσθε·″ οὐκ οἴδατε γὰρ
πότε ὁ καιρός ἐστιν. [a] Ὡς″ ἄνθρωπος [b] ἀπόδημος″ ἀ- 34
φεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ [c] τὴν
ἐξουσίαν, καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ,″ καὶ τῷ θυρωρῷ
ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. Γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ 35
πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὀψὲ, ἢ μεσονυκτίου,
ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ· Μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ 36
ὑμᾶς καθεύδοντας. [d] ∞ ʺΑ″ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέ- 37
γω· γρηγορεῖτε.]

Ἦν δὲ τὸ πάσχα [e] καὶ τὰ ἄζυμα″ μετὰ δύο ἡμέρας· 1
καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν
[f] ἐν δόλῳ″ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. Ἔλεγον [g] δέ·″ 2
μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος [h] ἔσται″ τοῦ λαοῦ.]
Καὶ [ὄντος αὐτοῦ ἐν βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ σίμωνος τοῦ 3
λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλά-
βαστρον μύρου, [i] νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς·″ καὶ [k] συν-

[d] ∞ δ.

(u) = Codd. gr. ap. Ambros. prag. Sed legitur in Codd. et Verss. omnibus, et apud Ath. Epiph. Vict. Euthym. Iren. Tert. Auct. de prom. Hilar. Aug. Ambr. *nec filius hominis*, Sax. (x) + μόνος. 13. 61. 124. Mt. e. Pers. p. Arm. Æth. Sax. verc. colb. tol. Iren. Hilar. Ambr. Aug. (y) = 131. al. 3. (z) = BD. cant. verc. colb. tolet* (a) ὥσπερ γὰρ. 1. 13. 69. 91. 124. colb. mart. (b) ἀποδημῶν. D. 1. Mt. o. (c) *potestatem cujusque operis*, Vulg. Sax. It. exc. verc. corb. vind. || = τὴν. Mt. a. || ἐξουσίαν] οὐσίαν. Codd. ap. Erasm. || καὶ = BD. Mt. e. r. verc. corb. (d) BCKL. 11. 64. 72. Ev. 2. 18. 36. al. 6. et Barber. 1. Mt. f. r. 10. Syr. Perss. Arr. Copt. Vulg. gat. brix. colb. Sed: ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· γρηγορεῖτε. D. cant. verc. corb. vind. (e) = D. Sax. cant. verc. corb. ap. Blanch. τῶν ἀζύμων. Syr. gat. (f) = D. gr. Vulg. ms. verc. vind. || = ἐν. 1. 13. 28. 40. 69. 91. Ev. 2. 19. al. 3. Mt. a. e. (g) γὰρ. BDL. Syr. p. in m. Copt. Vulg. ms. It. (h) γένηται. M. 36. 40. 125* Ev. 20. Barber. 1. Mt. a. 17. Ante θόρυβος ponunt BCDL. (i) = D. gr. Sed μύρου = cant. νάρδου = germ. 1. νάρδου πιστικῆς = Mt. r. || πιστικῆς] *optimi*, verc. *pistici*, cant. brix. gat. vind. germ. 1. 2. tol. *spicati*, Vulg. colb. corb. Alii. || πολυτελοῦς] πολυτίμου. AG. 1. 13. 69. 91. 218 (cum 108. 124.) al. 4. Mt. f. r. x. 17. (k) θραύσασα. D. gr. *aperiens*, verc.

τρίψασα" [l] τὸ" ἀλάβαστρον κατέχεεν αὐτοῦ [m] κατὰ"
4 τῆς κεφαλῆς. [n] Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυ-
τοὺς, καὶ λέγοντες·" εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη [o] τοῦ μύ-
5 ρου" [p] γέγονεν;" Ἠδύνατο γὰρ τοῦτο [q] ÷ τὸ μύρον" πρα-
θῆναι ἐπάνω [r] τριακοσίων δηναρίων," καὶ δοθῆναι τοῖς πτω-
6 χοῖς. καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. Ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν· ἄφετε
αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν [s] ἔργον εἰργά-
7 σατο [t] ἐν ἐμοί." Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυ-
τῶν, καὶ, ὅταν θέλητε, δύνασθε [u] αὐτοὺς" εὖ ποιῆσαι·
8 ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ὃ [x] ἔσχεν" αὕτη, ἐποίησε· προέ-
λαβε μυρίσαι [y] μου τὸ σῶμα" εἰς τὸν ἐνταφιασμόν.
9 Ἀμὴν [z] λέγω ὑμῖν, ὅπου [a] ∞ ἂν" κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον
[b] τοῦτο" εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαλη-
10 θήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.] Καὶ [c] = ὁ" [ἰούδας [d] ὁ"
ἰσκαριώτης, εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς,
11 ἵνα [e] παραδῷ αὐτὸν" [f] αὐτοῖς." Οἱ δὲ [g] ἀκούσαντες"
ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ [h] ἀργύριον" δοῦναι.
καὶ ἐζήτει, πῶς [i] εὐκαίρως αὐτὸν" παραδῷ.

---

[t] εἰς ἐμέ. [x] εἶχεν. [a] ∞ ἐάν.

(l) τὸν. ACDEFS. Ev. 2. al. 9. Mt. V. 17. τήν. BL. (m) = BL. 1. 28. ἐπὶ. D. Ev. 20. (n) οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ διεπονοῦντο, καὶ ἔλεγον. D. Arm. It. exc. brix. colb. || = καὶ λέγοντες. BL. Copt. vind. (o) = 1. 63. ap. Mill. 64. verc. colb. (p) = D. 64. cant. verc. corb. vind. (q) + ABCKL. 1. 11. 13. 72. 106. 229. Ev. 2. 18. 19. 36. al. 13. et Barber. 2. Mt. e. f. x. 10. Æth. Arm. Syr. p. Goth. Vulg. It. exc. colb. Ambr. Ante τοῦτο addunt D. 69. 124. 218 (cum al. 5.) (r) * τ. Sic D. et *CCC. cant. δηναρίων διακοσίων. C. (s) + γάρ. G. 13. 28. 69. 91. 124. Syr. p. c. ast. Arm. Goth. colb. (t) ABCD (St. π.) EFKL MS. Ev. 2. 36. al. 83. Mt. V. al. 15. Ed. Theophyl. (u) αὐτοῖς. CDL. 1. 13. 69. 124. al. 3. (x) ABCD (St. π.) EFGHKLS. Ev. 2. 36. al. 74. Mt. V. al. 13. Ed. Vict. Theophyl. (y) τὸ σῶμά μου. BDL. 108. 125. Mt. f. i. n. (z) + δέ. BD gr. KL. 40. 235. al. 13. Mt. V. a. z** al. 4. verc. Alii habent γὰρ s. καί. (a) ACL** Alii. Mt. V. al. 13. Ed. (b) = BDL. 13. 69. cant. verc. vind. corb. (c) = ABCDL. 1. 69. 72. 124. 157. 235. Ev. 2. al. 7. Mt. a. k. al. 6. Orig. Eus. Theophyl. (d) = BDL. Orig. (e) αὐτὸν παραδῷ. BCL. 69. Eus. (f) = D. 28. 91. cant. verc. vind. colb. corb. Orig. (g) = D. cant. verc. vind. corb. colb. (h) ἀργύρια. AK. 61. 64. 72. 89. 127. 131. 229. 235. Ev. 18. 19. al. 26. Mt. f. k. p. z. Syr. p. Eus. (i) αὐτὸν εὐκαίρως. ABCL. 131. 218. Vulg. It. exc. cant. Eus.

Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα 12
ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ [k] αὐτοῦ·″ ποῦ θέλεις
ἀπελθόντες [l] ἑτοιμάσωμεν,″ ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; Καὶ 13
ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς·
ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν· καὶ [m] ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος
κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ· Καὶ 14
ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ· [n] ὅτι″ ὁ δι-
δάσκαλος λέγει· ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα[o], ὅπου τὸ
πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; Καὶ αὐτὸς ὑμῖν 15
δείξει [p] ἀνάγαιον″ [q] μέγα″ ἐστρωμένον [r] — ἕτοιμον·″ ἐκεῖ
ἑτοιμάσατε ἡμῖν. Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ 16
ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ [s] εὗρον″ καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· καὶ
ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται 17
μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, 18
εἶπεν ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώ-
σει με, [t] ὁ ἐσθίων″ μετ' ἐμοῦ. Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, 19
καὶ λέγειν αὐτῷ [u] εἷς καθ' εἷς·″ μήτι ἐγώ; [x] — καὶ

---

[p] ἀνώγεον.

(k) = D. Arm. Vulg. It. exc. brix. vind. (l) ἑτοιμάσομεν. 1. 40. 69. 106. 108. Ev. 18. al. 25. Mt. a. e. f. k. al. 6. Ed. ‖ + σοι. D. 229. Barber. 2. Mt. x. Syr. Vulg. cant. brix. colb. germ. 1. vind. prag. (m) + εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν. 13. 28. 69. 91. 124. Arm. (n) = 11. 36. 40. 61. 106. 108. 127. 235. al. 3. Mt. a. l. x. 10. Syr. (Syr. p. habet c. ast.) Arm. verc. vind. brix. colb. corb. Theophyl. ed. (o) + μου. BCDL. 1. 13. 28. 69. Ev. 18. 19. al. 4. Mt. f. Syr. p. in m. Arm. Sax. Vulg. It. (exc. corb. vind. colb. prag.) (p) ACD EGHKL. 1. 13. 69. 131. Alii. Mt. V. a. Lexicon ms. Hesych. ἀνώγαιον. BS. Alii. Mt. e. 10. Ed. Syr. p. in m. græce. ἀνώγεων. 10. Alii. Mt. d. al. 9. Alii aliter. ἀνάγαιον οἶκον. D. gr. *cœnaculum*, Vulg. *stratum paratum grande*, (omisso τῷ· ἀνάγαιον.) cant. corb. vind. *locum medianum in superioribus*, verc. (q) = 91. ap. Mill. 131. 229* colb. (r) = A. 89. 103. 106. 142. 226* al. 7. Mt. d. i. l. n. o. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. verc. gat. Mm. prag. Vict. Euthym. Theophyl. ‖ + ἐστρωμένον, κεκοσμημένον. Orig. bis vel ter. (s) ἐποίησαν. D. (St. β.) cant. verc. vind. colb. corb. (t) τῶν ἐσθιόντων. B. (u) εἷς καθεὶς. 49. Alii. Mt. a. εἷς καθεῖς. Ed. εἷς κατὰ εἷς. BL. εἷς παρεὶς. Mt. n. εἷς καθ' ἕνα. Orig. εἷς ἕκαστος. C. (x) = BCLP. 17. 106. 131. 218 (cum al. 5.) Ev. 36. al. 7. et Barber. 1. Syr. utr. (Syr. p. habet in m.) Arr. Perss. Copt. Æth. Vulg. germ. 2. gat. mart. prag. ‖ Habet Orig. ‖ *aut alius? hoc singuli cœperunt dicere*, colb.

20 ἄλλος· μήτι ἐγώ;" Ὁ δὲ [y]—ἀποκριθεὶς" εἶπεν αὐ-
τοῖς· εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ [z] εἰς
21 τὸ τρυβλίον[a]. Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου [b] ὑπάγει," κα-
θὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ,
δι' οὗ [c] ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου" παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐ-
22 τῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Καὶ ἐσθιόντων
αὐτῶν, λαβὼν [d] ὁ ἰησοῦς" ἄρτον, [e] εὐλογήσας ἔκλασε,
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε· λάβετε, [f] † τοῦτό ἐστι τὸ
23 σῶμά μου. Καὶ λαβὼν [g]—τὸ" ποτήριον, [h] εὐχαριστή-
24 σας" ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου [i] τὸ" τῆς [k]=και-
25 νῆς" διαθήκης, τὸ [l] περὶ" πολλῶν ἐκχυνόμενον. Ἀμὴν
[m] λέγω ὑμῖν, ὅτι [n] οὐκέτι" οὐ μὴ [o] ∾ πίω" ἐκ τοῦ [p] ∾ γεν-
νήματος" τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν
αὐτὸ πίνω [q] καινὸν" ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.
26 27 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Καὶ
λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε [r]=ἐν

---

[f] † φάγετε. [o] ∾ προσθῶ πιεῖν. [p] ∾ γενήματος.

(y)=BCDL. Syr. Perss. Copt. Vulg. It. (z) + τὴν χεῖρα. A. Arr. Perss. Copt. Vulg. ed. It. (exc. cant. vind. prag. harl* emmer. tol. alii.) Beda. (a) + αὐτός με παραδώσει. (11. 68. ap. Kust.) 220. colb. (b) παραδίδοται. D. (St. β.) cant. verc. vind. colb. (c) = D. cant. verc. (d) = BD. cant. verc. vind. corb. Post ἄρτον ponunt 106. 115. (e) + καὶ. 69. 91. 127. 157. al. 13. Mt. p. al. 3. Ed. Syr. Vulg. brix. colb. vind. prag. Euthym. (f) = ABCD (St. β.) KLP. 1. 38* 42. 67. 114. 115. 229* Ev. 9. 18. 19. 36. Mt. f. 10. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. exc. corb. (g) = BCDL. 13. 131. 218 (cum al. 10.) Ev. 18. al. 6. Mt. e. n. r. (h) *benedixit*, vind. corb. colb. ‖ + εὐλόγησε καὶ. Syr. (i) = CD**EL. 115. al. 3. Mt. V. 17. (k) = BCDL. Copt. cant. ‖ = τὸ τῆς καινῆς διαθήκης. corb. (l) ὑπὲρ. BCDL. 13. 69. 124. Ev. 18. (m) + δὲ. 11. 36. 91. 131. 157. 218 (cum al. 6.) 229** 235. al. 20. Mt. V. a. e. al. 4. Theophyl. (n) = DL. cant. verc. brix. gat. colb. emmer. (o) D. cant. verc. brix. (p) γενήματος. ACEL. Alii multi. Mt. V. al. 12. (q) = Mt. x. καινῶς. Syr. (r) = BCDGHLS. 36. 73. 131. 142* 161** 226* Ev. 6. al. 11. et Barber. 3. Mt. V. a. d. 1* (ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, 1**) 14. 17. (r. habet in marg.) cant. corb. ‖ = ἐν ἐμοί. 45. 53. 54. 57. 65. Alius. Vulg. ms. gat. germ. 1. prag. emmer. Beda. ‖ = ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. 28. 157. verc. brix. vind.

ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ·" ὅτι γέγραπται· πατάξω τὸν
ποιμένα, καὶ [s] διασκορπισθήσεται" τὰ πρόβατα [t]. Ἀλ- 28
λὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γαλι-
λαίαν. Ὁ δὲ πέτρος ἔφη αὐτῷ· [u] καὶ εἰ" πάντες σκαν- 29
δαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· 30
ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι [x] # σὺ" [y] σήμερον" [z] ἐν τῇ νυκτὶ ταύ-
τῃ," πρὶν [a] ἢ δὶς" ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.
Ὁ δὲ [b] [c] ∾ ἐκ περισσοῦ" ἔλεγε * [d] — μᾶλλον·" ἐάν με 31
δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε [e] ἀπαρνήσομαι." [f] ὡσαύ-
τως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον."

Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον, οὗ τὸ ὄνομα [g] ∾ γεθσημα- 32
νῆ·" καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσατε ὧδε ἕως
[h] [i] προσεύξωμαι." Καὶ παραλαμβάνει τὸν πέτρον καὶ 33
[k] † ἰάκωβον καὶ ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ· καὶ ἤρξατο ἐκθαμ-
βεῖσθαι καὶ [l] ἀδημονεῖν." Καὶ [m] λέγει" αὐτοῖς· περίλυ- 34

c ∾ ἐκπερισσῶς. g ∾ γεθσημανῖ. k † τόν.

(s) διασκορπισθήσονται. ADFL. Alii. Mt. f. (t) + τῆς ποίμνης. EFKM. 40. 76. 91. 114. 218. al. 6. Mt. q. 10. verc. colb. || = + αὐτοῦ. Syr. (u) εἰ καὶ. BGL. 1. 13. 69. 124. Mt. e. Syr. Arm. καὶ ἐὰν. D. εἰ. vind. (x) + A BEGHKLMS. 1. 11. 13. 36. 69. 72. 106. 124. 131. 157. 218 (cum al. 9.) 229. 235. Ev. 18* 19. al. 50. Mt. V. al. 14. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. Sax. prag. colb. Theophyl. Euthym. (y) = DS. Arm. cant. verc. brix. vind. corb. (z) = S. ταύτῃ τῇ νυκτὶ. BCDL. 1. 69. 115. Arm. cant. verc. brix. vind. (a) = D. item Mt. e. Arm. (ed. constant. habet in m.) cant. verc. vind. colb. corb. prag. tol* (b) + πέτρος. ACGMS. 1. 13. 28. 69. 106. 108. 124. ap. Birch. Ev. 18. 36. al. 15. Mt. f. o. q. x. Syr. p. Arr. Æth. Arm. (c) ἐκπερισσῶς. BCD. 61. al. 3. περισσῶς. L. (St. β.) 13. 69. 124. (d) = BCDL. Syr. Copt. Vulg. It. Ante ἐκ περισσοῦ ponunt 1. 13. 69. 124. Sequentibus jungunt 72. 157. Ev. 36. Alii. Ed. (e) ἀπαρνήσωμαι. GF. 72. 106. al. 21. pluresve. Mt. V. al. 6. Ed. (f) = 67. 68. (g) ACFLMS. Alii. Mt. V. 17. Ed. Copt. Arm. Vulg. Alii aliter. (h) + ἂν. 106. al. 2. Mt. x. || + ἀπελθὼν. 77. 127. 235. al. 3. Mt. r. Ed. Æth. || + ἂν ἀπελθὼν. M. 13. 28. 69. 91. 218 (cum al. 4.) al. 6. (i) προσεύξομαι. D. 131. Ev. 6. 18. al. 26. Mt. a. d. e. f. al. 8. Ed. (k) = CDEF GHS. 106. 108. 131. 157. 218 (cum al. 8.) 235. Ev. 6. 18. 36. al. 9. pluresve. Mt. V. al. 14. Ed. Theophyl. (l) ἀκηδεμονεῖν. D* *tædere s. tædiari*, Vulg. cant. Alii. *acediari et deficere*, verc. (m) λέγειν. GH. 36. 235. al. 16. Mt. a. f. al. 3. Ed. Theophyl.

πός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ
35 γρηγορεῖτε [n]. Καὶ [o] ∾ προελθὼν" μικρὸν, ἔπεσεν [p] ἐπὶ
τῆς γῆς καὶ προσηύχετο, ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ
36 ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα· Καὶ ἔλεγεν· ἀββᾶ ὁ πατὴρ, πάντα
δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον [q] ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο·"
37 ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ [r] τί" σύ. Καὶ ἔρχεται,
καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· καὶ λέγει τῷ πέτρῳ·
σίμων, καθεύδεις; οὐκ [s] ἴσχυσας" μίαν ὥραν γρηγορῆ-
38 σαι; Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς
πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.
39 Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, [t] τὸν αὐτὸν λόγον εἰ-
40 πών." Καὶ [u] ὑποστρέψας" εὗρεν αὐτοὺς [x] = πάλιν" κα-
θεύδοντας· ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν [y] ∾ βεβαρη-
41 μένοι," καὶ οὐκ ᾔδεισαν, τί [z] αὐτῷ ἀποκριθῶσι." Καὶ
ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε [a] = τὸ"
λοιπὸν καὶ [b] ἀναπαύεσθε·" [c] ἀπέχει," ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ

[o] ∾ προσελθὼν.

[y] ∾ καταβαρυνόμενοι.

(n) + μετ' ἐμοῦ. G. 1. 28. 61. Mt. o. Ed. gat. germ. 2, (o) ACDEGH LS. 1. 13. 28. 36. 69. 72. 124. 131. 218 (cum al. 7.) 235. Ev. 6, 18. 36. al. 25. Mt. V. n. o. q. r. x. 17. Ed. Syr. utr. corb. (p) + ἐπὶ πρόσωπον. D (St. β.) G. 1. 13. 69. Ev. 18. 19. al. 8. Mt. f. r. item 28. Arm. cant. verc. vind. gat. colb. germ. 2, (q) τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ. ABCGL. 69. 76. 108. 124. 127. 131. 218. Mt. e. z. Arm. Orig. bis. Alii alio ordine. (r) ὡς. 13. 50. 69. Mt. e. Arm. cant. colb. corb. ὅ. D, gr. 70. ὅ, τι. G. 1. al. 3, Mt. x. εἴ τι. C. 40** (91, et al. 7. ap. Mill.) 108. 127. 157. Ev. 18. Mt. f. (s) ἰσχύσατε. D. (St. β.) 1, 69. 124. Ev. 19, al. 7. Mt. f. Pers. p. cant. corb. (t) = D, cant. verc. colb. corb. (u) ἐλθὼν. D. cant. verc. corb. colb. πάλιν ἐλθὼν. L. Copt. Pers. w. Ar. p. ἐλθὼν καὶ πάλιν ὑποστρέψας. B. ὑποστρέψας πάλιν. Arm. Vulg. brix. prag. ὑποστρέψας πάλιν ἐλθὼν. Syr. (x) = BDL. 90. Ev. 6. Syr. Perss. Ar. p. Copt. Arm. cant. verc. corb. brix. colb. (y) AKL. 1. 11. 13. 69. 72. 106. 108. 124. 127. 142 in m. 226** Ev. 6. 18. 19. 36. al. 25. Mt. f. k. p. x. z. καταβεβαρυνόμενοι. B. καταβαρούμενοι. D. Mt. e. 10. βαρυνόμενοι. M. 56. (z) ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. ABC DL. al. 4. pluresve. Mt. a. f. (a) = ACDELS. 11, 13. 36. 40. 131. Ev. 18. al. 25, Mt. V** a. f. k. al. 5. Ed. Theophyl. (b) ἀναπαύεσθε; Sic 65. Alii. (c) = 50. ἐπέχει. 106. ‖ + τὸ τέλος. D. 13, 69. 124. al. 4. Syr. utr. Arm. Slav. *Consummatus est finis*, s. *adest consummatio*, It. *adest finis*, brix. *sufficit finis et* (pro ἦλθεν est καὶ in D.) *hora*, cant. *adest enim consummatio et hora*, colb.

παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν
ἁμαρτωλῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ὁ παραδιδούς 42
με ἤγγικε.]

Καὶ [d] εὐθέως,″ ἔτι αὐτοῦ [λαλοῦντος, παραγίνεται 43
ἰούδας[e], εἷς [f] = ὢν″ τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος
[g] πολὺς″ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, [h] παρὰ τῶν ἀρχιε-
ρέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. Δε- 44
δώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν [i] σύσσημον″ αὐτοῖς, λέγων·
ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν καὶ [k] ἀπα-
γάγετε″ [l] ἀσφαλῶς.″ Καὶ [m] ἐλθὼν,″ [n] εὐθέως″ προσελ- 45
θὼν αὐτῷ, λέγει[o]· [p] — ῥαββὶ,″ ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν
αὐτόν. Οἱ δὲ ἐπέβαλον [q] — ἐπ' αὐτὸν″ τὰς χεῖρας [r] αὐ- 46
τῶν,″ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Εἷς δέ [s] τις″ [t] τῶν παρε- 47
στηκότων,″ σπασάμενος τὴν μάχαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον
τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ [u] ὠτίον.″ Καὶ 48

(d) = D. 1. 13. 69. Syr. Perss. Arr. Arm. Vulg. cant. verc. colb. corb. prag. εὐθὺς. BCL. (e) + ὁ ἰσκαριώτης s. ἰσκαριώτης s. σκαριώτης. ADKM. 10. 11. 106. 124. 125* 218 (cum al. 2.) Ev. 6. 19. al. 17. Mt. f. x. z. in marg. 10. Syr. utr. Perss. Arr. Æth. Arm. Vulg. It. Orig. Theophyl. (f) = ACDKLS. 13. 64. 72. 108. 124. 127. 218 (cum al. 7.) 229* Ev. 19. 36. al. 19. Mt. f. o. r. 10. 14. Syr. Perss. Æth. Copt. Arm. Goth. Slav. 4. 5. 6. Vulg. It. Orig. Vict. Theophyl. (g) = BL. 13. 69. Syr. utr. Copt. Arm. verc. corb. prag. emmer. (h) + ἀπεσταλμένοι. 1. Ev. 36. al. 4. Mt. f. x. corb. gat. mart. colb. germ. 2. Vulg. in ed. sixtin. (i) σημεῖον. D. 61. 235. Victor: σύσσημον τουτέστι σημεῖον. (k) ἀπάγετε BDL. 40. 69. 218 (cum al. 2.) ἀγάγετε. F. al. 7. (l) = prag. tol. (m) = D. 1. 91. 106. 157. al. 5. Syr. cant. verc. colb. corb. προσελθὼν (omisso mox προσελθὼν) Mt. x. (n) = D. cant. verc. colb. corb. εὐθὺς. BCL. (o) + αὐτῷ. DEFGHS. 1. 28. 124. 131. 157. 235. Ev. 6. 36. al. 21. Mt. V. e. k. l. al. 4. Ed. Syr. Arm. cant. verc. corb. colb. (p) = BDLM. 38. 127. Arr. rom. et Erp. Pers. w. Copt. Æth. Vulg. ms. Sax. cant. corb. brix. germ. 1. 2. mart. prag. emmer. χαῖρε. C** 1. 13. 69. 124. Ev. 7. 10. 12. 17. 18. 19. 36. al. 3. Ed. Syr. p. in m. Vulg. verc. colb. χαῖρε ῥαββί. Mt. f. x. et Barber. 8. (q) = CDL. 1. 11. 13. 69. 118* Æth. cant. corb. Iidem fere pro αὐτῶν mox habent αὐτῷ. In aliis locum mutat. (r) = BS. 28. 40. 57. 235. Ev. 36. Syr. utr. Pers. w. Arm. Goth. Vulg. brix. verc. colb. corb. prag. Theophyl. (s) = ALM. 40. 91. al. 3. Mt. a. d. Ed. brix. corb. colb. ‖ εἷς δέ τις] καίτις. D. (t) = D. cant. verc. (u) ὠτάριον. BD. 1. Syr. p. in m.

ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· [x] *ὡς″ ἐπὶ λῃστὴν* [y] *ἐξ-*
49 *ήλθετε″ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με;* Καθ'
ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ
50 *ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί*[z]. Καὶ
51 *ἀφέντες αὐτὸν* [a] *πάντες″ ἔφυγον.* [b] Καὶ *εἷς τις νεανίσκος″*
[c] ∾ *ἠκολούθει″* [d] *αὐτῷ,″ περιβεβλημένος σινδόνα* [e] *ἐπὶ*
52 *γυμνοῦ·″ καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν* [f] = *οἱ νεανίσκοι.″* Ὁ *δὲ*
καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν [g] — *ἀπ' αὐτῶν.″*

53 Καὶ *ἀπήγαγον τὸν ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα*[h]. *καὶ*
συνέρχονται [i] *αὐτῷ″ πάντες οἱ* [k] *ἀρχιερεῖς″ καὶ οἱ πρεσ-*
54 *βύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς.* Καὶ *ὁ πέτρος* [l] *ἀπὸ μακρό-*
θεν″ ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως [m] *ἔσω″ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρ-*
χιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ
55 *θερμαινόμενος* [n] *πρὸς τὸ φῶς.″* Οἱ *δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον*
τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ ἰησοῦ [o] *μαρτυρίαν,″ εἰς*
56 *τὸ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ οὐχ' εὕρισκον.* Πολλοὶ *γὰρ*
ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἶσαι αἱ μαρτυρίαι
57 *οὐκ ἦσαν.* Καί [p] *τινες″ ἀναστάντες, ἐψευδομαρτύρουν*

---

[c] ∾ *ἠκολούθησεν.*

(x) = D. cant. (y) *ἐξήλθατε.* ABCD EL. 69. 124. 131. Ev. 6. (z) + *τῶν προφητῶν.* 13. 69. 106. 124. al. 4. Mt. q. Arm. Syr. p. c. ast. (a) = 52. Ev. 7. 9. 10. 12. 18. Mt. f. Syr. Post *ἔφυγον* ponunt BCL. 61. Mt. 17. (b) *καὶ νεανίσκος τις.* BCL. item D. Copt. Vulg. It. *καὶ εἷς νεανίσκος.* 72. (c) AEFGHKMPS. 11. 36. 40. 69. 72. 106. 108. 124. 131. 157. 229. 235. Ev. 6. 18. 19. 36. al. 63. Mt. V. al. 15. Ed. Theophyl. *συνηκολούθει.* BCL. (d) *αὐτοὺς.* D. 42. cant. corb. (e) = 1. 118. colb. *γυμνὸς.* 13. 69. Syr. *sicut erat nudus*, brix. *nuditatis*, cant. (f) = BC*D (St. β.) L. Syr. Arr. Perss. Copt. Vulg. It. Theophyl. Alii ponunt ante *κρατοῦσι.* ‖ *αὐτὸν οἱ νεανίσκοι*] *τὸν νεανίσκον.* Slav. (g) = BCL. Syr. Arr. Pers. p. Æth. Copt. colb. (h) + *καϊάφαν.* AKM. 11. 69. 72. 91. 106. 124. 229. al. 9. Mt. e. r. 10. z. in marg. Syr. utr. Arr. Pers. p. Arm. Orig. + *ἄνναν.* Victor. (i) = DL. 64. 69. 124* Pers. w. Æth. Vulg. cant. verc. colb. corb. germ. 2. prag. mart. Orig. *πρὸς αὐτὸν.* C. Syr. *αὐτοῦ.* 1. Pers. p. (k) *ἱερεῖς.* Mt. a. Arm. Vulg. prag. *pontifices*, verc. (l) = Arm. verc. (m) = D. 1. Syr. Pers. p. cant. verc. gat. corb. germ. 1. (n) = 1. 59. Alius. Mt. x. Post *ὑπηρετῶν* ponit Vulg. ed. ‖ = *τὸ.* Ed. elsevir. (o) *ψευδομαρτυρίαν.* A. 36. al. 3. Mt. a. Copt. (p) *ἄλλοι.* D. 13. 69. 124. cant. verc. corb. colb.

[q] *κατ' αὐτοῦ, λέγοντες· Ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ* 58
λέγοντος· ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν [r] *τοῦτον τὸν χει-*
ροποίητον," καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον
[s] *οἰκοδομήσω." Καὶ οὐδὲ οὕτως* [t] *ἴση ἦν ἡ μαρτυρία" αὐ-* 59
τῶν. Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς [u] *† μέσον, ἐπηρώτησε* 60
τὸν ἰησοῦν, λέγων· οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; [x] *τί" οὗτοί σου*
καταμαρτυροῦσιν; [y] *Ὁ δὲ"* [z] *ἐσιώπα," καὶ οὐδὲν ἀπε-* 61
κρίνατο. [a] *πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν, καὶ λέγει*
αὐτῷ·" σὺ εἶ ὁ χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ [b] *εὐλογητοῦ;" Ὁ δὲ* 62
[c] *ἰησοῦς" εἶπεν·* [d] *ἐγώ εἰμι· καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-*
θρώπου [e] *ἐκ δεξιῶν καθήμενον" τῆς δυνάμεως* [f]*, καὶ ἐρχόμενον*
[g] *μετὰ" τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρ-* 63
ρήξας [h] *τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ, λέγει· τί ἔτι χρείαν ἔχο-*
μεν μαρτύρων; Ἠκούσατε [i] *τῆς βλασφημίας* [k]*· τί ὑμῖν* 64
φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν [l] *εἶναι" ἔνοχον*

---

[u] † *τὸ.* [e] *καθήμενον ἐκ δεξιῶν.*

(q) + *καὶ ἔλεγον* (omisso mox *λέγοντες*) D. *falsum testimonium dicebant adversus eum*, cant. corb. (r) *τοῦ σώματος*. 38. ‖ = *τοῦτον*. D. gr. *Dei*, corb. (s) *ἀναστήσω*. D. *suscitabo*, It. *ἀνοικοδομήσω*. Orig. ed. (t) *ἴση ἦν αἱ μαρτυρίαι*. B. *ἴσαι ἦν* s. *ἦσαν αἱ μαρτυρίαι*. Ed. verc. corb. (u) = A BEFHLPS. al. 33. pluresve. Mt. V. al. 13. Ed. Orig. Theophyl. (x) *ὅτι*. B. (y) *ἐκεῖνος δὲ*. D. ‖ + *ἰησοῦς*. A. 106. 229** al. 4. Mt. x. Syr. Pers. p. Æth. (z) *ἐσίγα*. D. (a) *καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀρχιερεύς*. D. cant. *Iterato ait*, corb. colb. ‖ = *ὁ δὲ ἐσιώπα* ad *ἐπηρώτα αὐτὸν*. verc. Alii latini variant. ‖ *καὶ λέγει αὐτῷ*] = Mt. d. *ἐκ δευτέρου, λέγων*. Orig. item 1. 13. 69. 124. (b) *εὐλογημένου*. 28. 58. *θεοῦ τοῦ εὐλογητοῦ*. AK. 72. 114. 229. 234. Ev. 9. et Barber. I. Mt. o. r. x. 10. Vulg. ed. corb. ap. Blanch. Euthymius: *εὐλογητοῦ, ἤτοι τοῦ θεοῦ τοῦ εὐλογητοῦ*. ‖ *θεοῦ τοῦ ζῶντος*. 38. (c) = 13. Mt. e. f. ‖ + *ἀποκριθεὶς*. D. 1. 13. 69. 124. Pers. p. Arm. cant. verc. corb. Orig. (d) + *σὺ εἶπας ὅτι*. 13. 69. 124. Arm. Orig. (e) B DEFGHLMS. 218 (cum al. 10.) al. 24. pluresve. Mt. V. al. 14. Ed. Goth. Slav. Sax. Vulg. ms. cant. mart. prag. emmer. tol. Orig. semel. Theophyl. Cassiod. ‖ = *καθήμενον*. 121* Ev. 36. Mt. 14. Post *δυνάμεως* ponit Mt. 12. (f) + *τοῦ θεοῦ*. 157. Arm. Vulg. ed. (g) *ἐπὶ*. G. 1. 11. 33. 127. Ev. 18. 19. al. 9. Mt. e. f. 12. Syr. verc. (h) + *εὐθέως*. 124. Arm. verc. Orig. (i) + *πάντες*. G. 1. 124. al. 5. Mt. x. Arm. cant. ‖ + *πάντως*. Ev. 19. 36. al. 4. Mt. f. (k) + *αὐτοῦ*. DG. al. 5. Mt. e. Goth. cant. gat. mart. ‖ + *τοῦ στόματος αὐτοῦ*. 13. 61. 69. Syr. Syr. p. in m. Arm. ‖ + *αὐτοῦ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ*. 124. (l) = D. cant. corb. Post *ἔνοχον* ponunt BL. Ed.

65 θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν [m] αὐτῷ,″ [n] καὶ
περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ,″ καὶ κολαφίζειν αὐ-
τὸν, καὶ λέγειν αὐτῷ· προφήτευσον [o]· καὶ [p] οἱ ὑπηρέται″
ῥαπίσμασιν αὐτὸν [q] ἔβαλλον.″
66 Καὶ ὄντος τοῦ πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ [r] κάτω,″ ἔρχεται
67 μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως. Καὶ ἰδοῦσα [s] τὸν πέ-
τρον″ θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ, λέγει· καὶ σὺ
68 μετὰ τοῦ ναζαρηνοῦ [t] ἰησοῦ″ ἦσθα. Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέ-
γων· οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί [u] σὺ″ λέγεις. καὶ ἐξ-
ῆλθεν [x] ἔξω εἰς τὸ προαύλιον·″ [y] καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε.″
69 [z] Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο″ λέγειν
70 τοῖς [a] παρεστηκόσιν·″ ὅτι [b] οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. Ὁ δὲ
πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες
ἔλεγον [c] τῷ πέτρῳ·″ ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· [d]—καὶ γὰρ
71 γαλιλαῖος εἶ,″ [e] = καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει.″ Ὁ δὲ

(m) *τῷ προσώπῳ αὐτοῦ.* D. Syr. Arm. Goth. cant. verc. brix. (n) = D. cant. verc. brix. ‖ = *καὶ λέγειν* ad *ἔβαλλον.* verc. (o) + *νῦν.* 1. 69. 118. + *ἡμῖν.* F. 106. Ev. 14. brix. colb. + *ἡμῖν χριστέ.* tol. + *ἡμῖν* s. *νῦν* (*χριστὲ*) *τίς ἐστιν ὁ παίσας σε.* 13. 69. 108. 124. 127. al. 9. Mt. e. f. Syr. p. (asterisco posito ad *ἡμῖν*) Arr. Copt. Æth. Arm. gat. (p) = D. cant. (q) *ἔλαβον.* ABLS. 11. 36. al. 4. Mt. V. 14. *ἐλάμβανον.* D. 1. 13. 33. 61. 64. 69. 71. al. 4. Copt. Syr. p. Slav. 4. *κατέλαβον.* 9. *cædebant*, Vulg. It. *cum voluntate* s. *libenter alapis eum cædebant*, brix. corb. (r) = D. 69. 78. Copt. cant. verc. colb. corb. Eus. Ante *ἐν τῇ* ponunt BL. Alii. Mt. f. (s) *αὐτὸν.* 1. 69. Syr. Arm. colb. Eus. ‖ = 27. (t) = 61. Ev. 19. al. 3. Ante *τοῦ ναζ.* ponunt D. Ev. 36. Alii. Mt. e. f. Syr. p. Arm. Goth. Vulg. cant. verc. brix. colb. corb. prag. Eus. Post *ἦσθα*, BL. (u) = D. 2. Ed. Vulg. It. Ante *τι* ponunt BL. 1. 108. 209. (x) = *εἰς τὸ προαύλιον.* corb. *ἔξω εἰς τὴν προσαυλήν.* D. *foras ante atrium*, Vulg. cant. verc. brix. prag. *εἰς τὴν ἔξω προαυλήν.* 13. 69. *εἰς τὴν ἔξω αὐλήν.* 1. 209. Copt. *ἔξω εἰς τὸ πρόπυλον.* 73. ‖ = *ἔξω.* Mt. i. n. (y) = BL. Ev. 17. Copt. colb. ‖ *καὶ*] + *εὐθέως.* 218 (cum al. 6 !) (z) *πάλιν δὲ ἰδοῦσα αὐτὸν ἡ παιδίσκη· ὁ δὲ πάλιν ἠρνήσατο καὶ ἤρξατο.* D. cant. omisso postea *ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο.* ‖ = *πάλιν.* BM. 50. Copt. Arr. Sequentibus jungunt 36. 108. Alii. Ed. Post *ἤρξατο* vel *λέγειν* ponunt L. 127. 131. Ante *αὐτὸν* Mt. o. (a) *παρεστῶσιν.* BKL. al. 5. Mt. 10. Eus. (b) + *καὶ.* D. gr. L. 59. 69. 106. 124. Mt. x. Syr. Arm. verc. colb. corb. (c) = D. cant. verc. *αὐτῷ.* Ev. 13. 17. *αὐτῷ τῷ πέτρῳ.* 106. (d) = 73. 131. 142* Goth. verc. Post *ὁμοιάζει* ponit 116. (e) = BCDL. 1. 118. 200. Copt. Vulg. cant. verc. colb. gat. corb. germ. 1. prag. Eus. Aug. *καὶ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ.* Æth.

ἤρξατο ἀναθεματίζειν [f]καὶ [g]ὀμνύναι" ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄν-
θρωπον [h]τοῦτον," ὃν λέγετε. Καὶ [i]+ εὐθέως" [k]ἐκ δευτέ- 72
ρου" ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ πέτρος [l]∽ τοῦ
ῥήματος οὗ" εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· [m]ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φω-
νῆσαι δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρίς." [n]καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε."

Καὶ [εὐθέως [o]ἐπὶ τὸ" πρωῒ [συμβούλιον [p]ποιήσαντες" 1
οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ
[q]ὅλον τὸ συνέδριον," δήσαντες τὸν ἰησοῦν, [r]ἀπήνεγκαν"
καὶ παρέδωκαν [s]τῷ" πιλάτῳ.] Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν 2
ὁ πιλάτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκρι-
θεὶς εἶπεν αὐτῷ· σὺ λέγεις. Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ 3
ἀρχιερεῖς πολλά[t]. Ὁ δὲ πιλάτος [u]πάλιν" ἐπηρώτησεν 4
αὐτὸν, λέγων· οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου [x]κατα-
μαρτυροῦσιν." Ὁ δὲ ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε 5
θαυμάζειν τὸν πιλάτον. Κατὰ δὲ ἑορτὴν [y]ἀπέλυεν" αὐ- 6
τοῖς ἕνα δέσμιον, ὅνπερ ᾐτοῦντο. Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος βα- 7

[g] ∽ ὀμνύειν. [l] ∽ τὸ ῥῆμα ὅ.

(f) + *eum*, germ. 1. (g) BELS. 13. 36. 64. 71. 106. (108. et 123. ap. Birch.) 127. 131. 142. 198. Ev. 18. 19. al. 35. Mt. V. al. 10. Ed. λέγειν. D. cant. verc. ὀμνύναι καὶ λέγειν. Arm. (h) = DK. 64. 118* al. 2. Goth. *istum*, Vulg. cant. colb. corb. prag. (i) + εὐθέως. BDGL. 13. 69. 124. 218 (cum al. 6!) et Barber. 1. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. cant. verc. colb. corb. prag. Eus. (k) = L. colb. *secundus gallus*, verc. (l) DEFGH KS. 11. 17. 36. 40. 71. 127. 131. 157. 218 (cum al. 8.) 235. Ev. 6. 18. 19. 36. al. 54. Mt. V. al. 15. Ed. τὸ ῥῆμα ὡς. ABL. 42. 72. 106. 114. Mt. 10. (m) = D. 142* Pers. p. cant. verc. || = δὶς. Mt. x. corb. colb. germ. 1. || = τρὶς. Ev. 36. (n) = 37. emmer. καὶ ἤρξατο κλαίειν. D. Syr. Pers. w. Arm. Goth. Vulg. It. || ἐπιβαλὼν] ἐπιλαβών. Mt. q. Copt. (o) = BDL. 46. (p) ἑτοιμάσαντες. L. λαβόντες. Ev. 13. (q) ὅλου τοῦ συνεδρίου. Syr. Pers. p. Vulg. corb. gat. colb. corb. prag. (r) ἀπήγαγον. DG. 1. 124. Ev. 13. 17. Mt. 17. Orig. || + εἰς τὴν αὐλήν. D. cant. verc. corb. colb. Orig. (s) = BDL. 1. Orig. (t) + αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. 13. 69. 106. 108. 124. 131. Ev. 18. 19. al. 23. Mt. e. f. q. Ed. Syr. p. Æth. Arm. verc. colb. Orig. (u) = 127. 131. al. 2. Mt. e. Post αὐτὸν ponit D. cant. (x) κατηγοροῦσιν. BD. (St. β.) Mt. c. Copt. Vulg. It. (y) εἰώθει (ὁ ἡγεμὼν) ἀπολύειν. 13. 69. 124. Syr. Vulg. verc. colb. corb. prag.

ῥαββᾶς μετὰ τῶν [z]συστασιαστῶν″ δεδεμένος, οἵτινες ἐν
8 τῇ στάσει φόνον [a]πεποιήκεισαν.″ Καὶ [b]ἀναβοήσας″ ὁ
9 ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. Ὁ
δὲ πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων· θέλετε ἀπολύσω
10 ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν ἰουδαίων; [c]Ἐγίνωσκε″ γὰρ, ὅτι
11 διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν [d]οἱ ἀρχιερεῖς.″ Οἱ δὲ
ἀρχιερεῖς [e]ἀνέσεισαν″ τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν βαραβ-
12 βᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. Ὁ δὲ πιλάτος ἀποκριθεὶς [f]πάλιν″
εἶπεν αὐτοῖς· τί οὖν [g]θέλετε″ ποιήσω [h]ὃν λέγετε″ [i]βα-
13 σιλέα τῶν ἰουδαίων; Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν[k]· σταύρωσον
14 αὐτόν. Ὁ δὲ πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς· τί γὰρ κακὸν ἐποί-
15 ησεν; οἱ δὲ [l]περισσῶς″ [m]ἔκραξαν·″ σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ
πιλάτος [n]βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι,″ ἀπέ-
λυσεν αὐτοῖς τὸν βαραββᾶν, καὶ παρέδωκε τὸν ἰησοῦν,
16 φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ.] [Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπή-
γαγον αὐτὸν [o]ἔσω τῆς αὐλῆς,″ [p]ὅ ἐστι πραιτώριον,″ καὶ

---

[l] περισσοτέρως.

(z) στασιαστῶν. CDK. 1. 69. al. 6. Sahid. στασιωτῶν. B. (a) ἐπεποιήκεισαν. F. 61. Ed. πεποιήκασι. 71. Ev. 13. Mt. 17. Ed. Alii aliter. ‖ ὅς . . . πεποιήκει. Vulg. verc. colb. corb. prag. μεθ' ὧν . . . πεποιήκει. Arm. (b) ἀναβὰς. BD. Copt. Sahid. Goth. Vulg. cant. colb. corb. gat. prag. item mart. *ascendit et clamavit*, Æth. *accensa turba*, verc. (c) ἐπεγίνωσκε. AK. 229. al. 3. ᾔδει. D. 1. 69. (d) = B. 1. Ev. 13. Mt. B. item Copt. (e) ἀνέπεισαν. 131. 235. Ev. 18. al. 8. et Barber. 1. Mt. c. e. r. Arm. Sahid. ἔπεισαν. D. cant. verc. corb. colb. ἀνέστησαν. Ev. 19. al. 2. (f) = D. 13. 40. al. 5. Syr. Copt. cant. corb. prag. Ante ἀποκρ. ponunt B. 115. Mt. a. 17. Syr. p. Goth. Vulg. colb. (g) = 1. 13. 33. 40. 69. Copt. Sahid. (h) = AD. 13. 69. 118. Ev. 13. Arm. Vulg. It. (i) + τὸν. ABC. 13. 69. 229** Ev. 13. Mt. f. (k) + λέγοντες. ADKM. 72. Ev. 18. 19. al. 11. Mt. e. f. r. z** 10. cant. verc. corb. gat. colb. gat. ‖ + ἀνασειόμενοι ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων, καὶ ἔλεγον. G. 13. 69. 124. Syr. p. in m. et (omisso tamen καὶ ἔλεγον) Arm. (l) ABCD GHKM. 1. 13. 33. 36. 40. 69. 72. 106. 108. al. 15. Mt. r. 10. Sahid. (m) ἔκραζον. ADGK. 1. 69. 72. 108. 218 (cum al. 5.) al. 2. Mt. q. r. 10. (n) = D. cant. corb. (o) ἕως τῆς αὐλῆς. 91. 157. Ev. 15. 32. semel. εἰς τὴν αὐλὴν. (St. β.) C** M. 10. Ev. 31. 32. semel. 44. al. 5. Mt. H. c. semel. f. x. ξ. ψ. Copt. Goth. Slav. 2. Vulg. ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν. D. 1. 13. 59. 69. Syr. Slav. 3. 4. cant. germ. 2. gat. mart. emmer. prag. Aug. ‖ + τοῦ καϊάφα. M. 10. Evangelistaria multa. Mt. d. Slav. 2. (p) *prætorii*, Copt. Vulg. colb. gat. mart. corb. prag. *quod est prætorii*, cant. ‖ ὅ] ἐν ᾧ. Arm.

συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. Καὶ [q] ∾ ἐνδύουσιν" αὐ- 17
τὸν [r] πορφύραν," καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ, [s] πλέξαντες"
ἀκάνθινον στέφανον. Καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν [t]· 18
χαῖρε [u] ὁ βασιλεὺς" τῶν ἰουδαίων. Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν 19
κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, [x] καὶ τιθέντες
τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ." Καὶ ὅτε [y] ἐνέπαιξαν 20
αὐτῷ," ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν [z] πορφύραν," καὶ ἐνέδυσαν αὐ-
τὸν τὰ ἱμάτια [a] — τὰ ἴδια."

Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν, [b] ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν." Καὶ 21
ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα σίμωνα κυρηναῖον, ἐρχό-
μενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα ἀλεξάνδρου [c] καὶ ῥούφου,
ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ [d] φέρουσιν" αὐτὸν ἐπὶ 22
[e] [f] γολγοθᾶ" τόπον· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, κρανίου
τόπος. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ [g] πιεῖν" ἐσμυρνισμένον [h] οἶνον·" 23
ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε. Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν [i] διαμερίζονται" 24
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, [k] βάλλοντες" κλῆρον ἐπ' αὐτὰ, [l] τίς
τί ἄρῃ." Ἦν δὲ ὥρα [m] τρίτη," * [n] καὶ" [o] ἐσταύρωσαν" 25

---

[q] ∾ ἐνδιδύσκουσιν. [u] βασιλεῦ. [i] διεμέριζον.

(q) BCDF. 1. 13. 69. 218 (cum 220.) (r) *χλαμύδα κοκκίνην*. 12. 61. *χλαμύδα κοκκίνην καὶ πορφύραν*. 13. 69. 124. Syr. hieros. Arm. (s) = D. *coronam factam de spinis* s. *spineam*, cant. colb. corb. (t) + *καὶ λέγειν*. C. ut videtur. 11. 33. 106. 108. 127. 218 (cum al. 3.) al. 17. Mt. k. p. q. z. al. 3. Ed. Arm. Slav. (exc. 2.) Theophyl. ‖ + *λέγοντες*. 157. al. 3. colb. (u) ACD (omisso ὁ.) EFGHK. (St. π.) al. 67. Mt. BH. al. 18. Ed. (x) = D. Ev. 32. Mt. 10. cant. (y) = D. cant. (z) *χλαμύδα*. 1. al. 2. Mt. x. *χλαμύδα καὶ τὴν πορφύραν*. 12. 13. 69. 124. Syr. hieros. Arm. (a) = D. gr. *αὐτοῦ*. BC. Syr. *αὐτοῦ τὰ ἴδια*. 59. Mt. x. Syr. p. (b) = B. *ἵνα σταυρώσουσιν αὐτὸν*. ACLP. Mt. B. o. 10. *ἵνα σταυρώσουσιν*. D. cant. corb. *ἵνα σταυρωθῇ*. 131. *ὥστε σταυρῶσαι αὐτὸν*. 1. 72. (c) *τοῦ*. 47. Codd. ap. Erasm. ‖ *et Rufi* = corb. (d) *ἄγουσιν*. D. (St. β.) 13. 69. (e) + *τὸν*. BFL. 13. 69. 124. 131. Alii. Mt. H. a. c. o. (f) *γολγοθᾶν*. FKL. al. 26. Mt. BV. al. 6. Ed. (g) = BL. Copt. Arm. (h) *ὄξος*. Syr. p. in codice Ridlej. (i) ABCDEFGHKLMS. al. 83. Mt. V. al. 15. Ed. Theophyl. *διεμερίζοντο*. 69. 124. al. 5. Mt. BH. a. f. *διεμερίσαντο*. Ev. 13. 44. Mt. e. f. 17. *διαμεριοῦνται*. 86. *διαμερίζοντες*. 11. Syr. p. in m. cant. *διαμεριζόμενοι*. 52. Goth. ‖ Rec. *διεμέριζον*. 3. (k) *βαλόντες*. LM. al. 5. Mt. V. 10. (l) = D. 157. cant. corb. ‖ = *τί*. Ev. 26. al. 3. (m) *ἕκτη*. Syr. p. in m. Æth. (n) *ὅτι*. 13. 69. 124. (o) *ἐφύλασσον*. D. cant. corb.

26 αὐτόν. Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγε-
27 γραμμένη· ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. Καὶ σὺν αὐτῷ
σταυροῦσι δύο λῃστὰς, ἕνα ἐκ δεξιῶν[p], καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύ-
28 μων αὐτοῦ[q]. [r]=Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα·
29 καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη." Καὶ οἱ [s]παραπορευόμε-
νοι" ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν,
καὶ λέγοντες· οὐὰ, ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ [t]ἐν" τρισὶν
30 ἡμέραις οἰκοδομῶν· Σῶσον σεαυτὸν καὶ κατάβα ἀπὸ
31 τοῦ σταυροῦ. [u]Ὁμοίως" [x]† καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἐμπαί-
ζοντες [y]πρὸς ἀλλήλους" μετὰ τῶν γραμματέων, ἔλε-
32 γον· ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι; Ὁ χρι-
στὸς, ὁ βασιλεὺς [z]τοῦ" ἰσραὴλ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ
σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν[a]. καὶ οἱ συνεσταυ-
33 ρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. [Γενομένης δὲ ὥρας
[b]ἕκτης," σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐν-
34 νάτης. Καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐννάτῃ ἐβόησεν [c]ὁ ἰησοῦς" φωνῇ
μεγάλῃ, [d]λέγων·" [e]ἐλωῒ, ἐλωῒ," [f]λαμμᾶ" σαβαχθανί;

---

x † δὲ.

(p) + *nomine Zoathan*, colb. (q) + *nomine Chammatha*, colb. (r) = ABCD. 27. 29. 34. 39. 123. 127. 142. 157. 180. Ev. 2. 19. 26. 31. 32. bis. 36. 44. et Ev. alia 6. Mt. BH. c. semel. f. bis. i. n. 12. 14. (sed in scholiis attingit) 17. Slav. 2. cant. || Agnoscunt Orig. Eus. in canon. Scholia ap. Possin. || ἀνόμων] νεκρῶν. Hippol. de antichristo. Eutychiani teste Vigilio. (s) παράγοντες. D. Eus. (t) = ACD gr. P. al. 4. Mt. V. c. colb. (u) = D. Mt. e. cant. colb. corb. (x) = AC*DEGKLPS. 1. 11. 13. 28. 36. 40. 69. 72. 106. 124. 131. 157. 218 (cum al. 8.) Ev. 6. 19. 36. al. 35. Mt. BHV. al. 17. Ed. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Eus. Theophyl. (y) = 13. 28. 69. Ev. 36. colb. Ad ἔλεγον rejicit Slav. 2. (z) = BDL. 1. 69. 72. 229* Mt. 10. (a) + αὐτῷ. DFGHP. 1. 10. 13. 61. 64. 69. 71. 106. 108. 124. 131. 157. 218 (cum al. 4.) 229* 235. Ev. 3. 19. 36. al. 31. Mt. BHV** c. e. k. p. q. z. al. 3. Ed. Arm. Slav. cant. colb. corb. gat. Eus. + ἐν s. ἐπ' αὐτῷ s. εἰς αὐτὸν. C**M. al. 5. Mt. f. semel. Syr. Ar. pol. Æth. + αὐτὸν. Ev. 26. Mt. f. semel. (b) Γ. D* gr. ap. Wetst. Sed ap. Kiplingium est duplex Gamma, i. e. ἕκτης. (c) = D. cant. (d) = BDL. al. 2. Copt. cant. corb. (e) ἠλεὶ, ἠλεὶ. D. Arm. cant. colb. vind. Eus. (f) λιμᾶ. AEFGHKMP. al. 77. Mt. d. al. 15. Ed. Syr. p. Goth. Slav. Ath. Vict. Theophyl. λειμὰ. S. Alii. Mt. V. al. 3. λεμὰ. CL. 72. Syr. Copt. Sax. colb. mart. germ. 2. emmer. λαμᾶ. BD. 1. Ed.

ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· ὁ θεός [g] μου,″ ὁ θεός μου, εἰς
τί [h] με ἐγκατέλιπες;″ Καί τινες τῶν παρεστηκότων 35
ἀκούσαντες, ἔλεγον· [i] ἰδοὺ,″ ἠλίαν φωνεῖ. Δραμὼν δὲ 36
εἷς, καὶ [k] γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς τε καλάμῳ,
ἐπότιζεν αὐτὸν, λέγων″ [l] ἄφετε·″ ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται
ἠλίας καθελεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγά- 37
λην ἐξέπνευσε. Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχί- 38
σθη [m] εἰς δύο,″ ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεν- 39
τυρίων, ὁ παρεστηκὼς [n] ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ,″ [o] ὅτι οὕτω
κράξας″ ἐξέπνευσεν, εἶπεν· ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς
ἦν θεοῦ. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦ- 40
σαι· [p] ἐν αἷς ἦν καὶ″ μαρία ἡ μαγδαληνὴ, καὶ μαρία
[q] ἡ τοῦ″ ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ [r] ἰωσῆ″ μήτηρ, καὶ
σαλώμη· [s]—Αἳ″ [t] καὶ,″ ὅτε ἦν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ἠκο- 41
λούθουν αὐτῷ [u] καὶ διηκόνουν αὐτῷ·″ καὶ ἄλλαι πολ-
λαὶ, αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς ἱεροσόλυμα.]

Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, [x] ἐπεὶ ἦν παρασκευὴ, ὅ ἐστι 42

(g) = AEFK. 1. 40. 69. 72. 106. 226** 235. Ev. 2. al. 21. Mt. a. d. f. k. p. al. 6. Ed. Vulg. ms. Eus. Theophyl. (h) *ὠνείδισάς με*. D. gr. *exprobrasti me*, colb. *me in opprobrium dedisti*, vind. (i) = D. Syr. cant. colb. gat. tol. *ὅτι*. C. al. 3. Arm. *ὅτι ἰδοὺ*. K. 11. 76. 229. (k) *πλήσας σφόγγον ὄξους ἐπιθεὶς καλάμῳ*, omissis cæteris, D. gr. *plena spongia aceto, et potum dabat ei dicens*, omisso: *ἐπιθεὶς καλάμῳ*, cant. (l) *ἄφες*. D. (St. β.) 1. 13. 36. 40. 69. 124. al. 15. Mt. V. a. f. 17. Copt. Goth. cant. vind. colb. (m) = 40. Alius. Mt. a. ‖ + *μέρη*. D. It. (n) = 72. Mt. x. *αὐτῷ* = 1. al. 2. Syr. *ἐκεῖ*. D. cant. vind. (o) *ὅτι*. Ar. Copt. *ὅτι οὕτως*. BL. *ὅτι κράξας*. Arm. *οὕτως αὐτὸν κράξαντα καὶ ἐξέπνευσεν, ἀληθῶς* etc. D. *sic eum exclamasse et exspirasse: vere* etc. cant. (p) = Syr. Pers. p. ‖ = *ἦν*. BL. tol. prag. ‖ = *καὶ*. D. 1. 11. 28. 69. 108. 131. 157. 218 (cum 124. al. 4.) 226** al. 15. Mt. e. f. bis. k. q** al. 8. Ed. Syr. utr. Copt. Slav. Vulg. It. exc. tol. (q) = DF*L. 13. 17. 69. 124. 127* 229. al. 3. Mt. d. f. Ed. *ἡ*. C. 1. 72. 108. 114. al. 2. Mt. 10. *τοῦ*. 90. (r) *ἰώσητος*. BD gr. L. 13. 69. Copt. Hieron. *ἰώσηπος*. 1. Sax. *Joseph*, Æth. Vulg. It. (s) = ACL. 127* 142* 157. al. 2. Goth. Vulg. prag. (t) = B. 131. Arm. cant. colb. corb. (u) = CD. 17* al. 4. Ed. cant. Theophyl. *διακονῆσαι αὐτῷ*. 28. (x) *quod est parasceve sabbati*, colb. ‖ *ἐπεὶ ἦν*

43 προσάββατον," [[y]∾Ἦλθεν" ἰωσὴφ [z]ὁ" ἀπὸ ἀριμαθαίας,
εὐσχήμων βουλευτὴς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, [a]τολμήσας" εἰσῆλθε πρὸς πι-
44 λάτον, καὶ ᾐτήσατο τὸ [b]σῶμα" τοῦ ἰησοῦ. Ὁ δὲ πιλά-
τος ἐθαύμασεν, εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν
45 κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν, εἰ [c]πάλαι" ἀπέθανε. Καὶ
γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο τὸ [d]σῶμα" τῷ [e]ἰω-
46 σήφ." [f]Καὶ" ἀγοράσας σινδόνα, [g]καὶ καθελὼν" [h]αὐτὸν,"
ἐνείλησε τῇ σινδόνι· καὶ [i]κατέθηκεν" [k]αὐτὸν" ἐν μνημείῳ,
ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ προσεκύλισε λίθον
47 ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου[l]. Ἡ δὲ μαρία ἡ μαγδαληνὴ
καὶ μαρία [m]ἰωσῆ" [n]ἐθεώρουν," [o]ποῦ" [p]∾τίθεται."
1 Καὶ [[q]διαγενομένου τοῦ σαββάτου, μαρία ἡ μαγδα-
ληνὴ καὶ μαρία ἡ — τοῦ : ἰακώβου καὶ σαλώμη" [r]ἠγό-
ρασαν" ἀρώματα, ἵνα [s]ἐλθοῦσαι" ἀλείψωσιν [t]αὐτόν."

[y] ∾ ἐλθὼν. [p] ∾ τίθειται.

παρασκευὴ] τῆς παρασκευῆς. Syr. || προσάββατον] προσσάββατον. s. πρὸς σάββατον. ABEL. 61. 64. 218 (cum al. 10.) 235. Ev. 6. al. 16. Mt. V. a. d. e. al. 5. πρὶν σάββατον. D. (y) ABCKL. 1. 33. 69. 72. 106. 108. 127. 131. 235. Ev. 1. al. 26. Mt. B. bis. H. c. bis. e. f. bis. k. p. z. 10. al. 4. Ed. Copt. Arm. Goth. Theodoret. (z) = D. 219. 220. Mt. f. (a) = Syr. hieros. καὶ τολμήσας. 38** 64. al. 2. Mt. i. n. Ed. Syr. utr. Vulg. prag. Euthym. *hic constanter introiit*, colb. corb. (b) πτῶμα. D. (c) ἤδη. BD. Cod. ap. Erasm. Ed. Syr. hieros. Arm. Theophyl. *jam*, Vulg. It. (d) πτῶμα. BDL. (e) ἰώση. B. (f) ὁ δὲ ἰωσὴφ. D. 38. 106. Syr. Syr. p. in m. Syr. hieros. Vulg. It. (g) λαβὼν. D. cant. || + ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Slav. 3. (h) αὐτὸ 10. Ev. 14. Ed. (i) ἔθηκεν. BDL. 1. 33. 69. 124. al. 4. καθῆκεν. A. (k) = Arm. αὐτὸ. A. Ed. Goth. (l) + ἀπῆλθε. DG. 1. 59. 157. cant. (m) ἰακώβου. D. cant. corb. *Jacobi et Joseph*, colb. ἰακώβου καὶ ἰώσητος μήτηρ. 13. 69. 124. Syr. hieros. item Arm. ἰώσητος. BL. 1. Copt. ἡ ἰωσήφ. A. Mt. 17. Vulg. gat. prag. || + καὶ μαρία ἰακώβου. Ev. 32. germ. 2. gat. (n) ἐθεάσαντο. D. *notarunt*, cant. corb. colb. (o) τὸν τόπον, ὅπου. D. Arm. cant. corb. colb. (p) ABCDL. 131. 229. Mt. e. (q) πορευθεῖσαι. D. cant. Addunt hoc post σαββάτου, colb. corb. et post σαλώμη, Syr. hieros. Arm. || ἡ τοῦ = E. 1. 11. 28. 89. 124. 218 (cum al. 7.) 229. 235. Ev. 6. al. 26. Mt. a. c* d. f. 19. al. 9. Ed. ἡ. CGLM. 69. 72. al. 7. Mt. BV. c** f. al. 4. (r) *attulerunt*, colb. (s) = D. cant. colb. corb. (t) τὸν ἰησοῦν. M. 13. 69. 118. 124. 142. in m. 218 (cum al. 2.) 229** 235. Ev. 1. 19. al. 23. Mt. B. c. d. f. k. p. z. 19. al. 6. Ed. Slav. (exc. 1.) Vulg. ed. τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. 61. ...

Καὶ [u] λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται" ἐπὶ τὸ 2
μνημεῖον,[x] [y] ἀνατείλαντος" τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔλεγον πρὸς 3
ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον [z] ἐκ" τῆς θύρας
τοῦ μνημείου; [a] Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν, ὅτι ἀπο- 4
κεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα." Καὶ εἰσ- 5
ελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν
τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ ἐξεθαμ-
βήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε· ἰησοῦν 6
ζητεῖτε [b] τὸν ναζαρηνὸν," τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ
ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος, ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Ἀλλ' ὑπά- 7
γετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ τῷ πέτρῳ, ὅτι
[c] προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε,
καθὼς εἶπεν ὑμῖν." Καὶ ἐξελθοῦσαι [d] †, ἔφυγον ἀπὸ 8
τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ
οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.]
[[e] Ἀναστὰς δὲ * [f] πρωῒ [g] πρώτῃ σαββάτου," [h] ἐφάνη 9

---

[d] † ταχὺ.

(u) ἔρχονται πρωῒ μιᾶς σαββάτου. D. cant. || λίαν πρωῒ = colb. λίαν = D. Syr. Arm. cant. || τῆς μιᾶς] τῇ μιᾷ τῶν. L. al. 2. Eus. Severi scholion, Hesych. μιᾷ. B. 1. Syr. Vulg. πρώτῃ. Slav. 3. εἰς μίαν. Dionys. || σαββάτων] σαββάτου. 36. Alius. Slav. 2. 3. τῷ σαββάτῳ. Mt. 12. *una sabbati*, cant. colb. *prima sabbatorum*, germ. 1. (x) + ἔτι. K. I. 72. 113. 114. al. 3. Mt. r. Eus. Pseudo-Nyss. Exemplaria accurata ap. Hesych. hieros. *orto jam*, Vulg. germ. 1. *oriente jam*, Aug. (y) ἀνατέλλοντος. D. Nyss. *oriente*, cant. colb. Tychon. diserte. (z) ἀπὸ. CD. 13. 14. 69. 157. Mt. ψ. semel. Eus. Nyss. Sever. (a) ἦν γὰρ μέγας σφόδρα, καὶ ἔρχονται καὶ εὑρίσκουσιν ἀποκεκυλισμένον τὸν λίθον. D. cant. colb. corb. Eus. item Syr. hieros. (b) = D. cant. (c) ἰδοὺ, προάγω . . . ἐκεῖ με . . . εἴρηκα ὑμῖν. D. || καθὼς εἶπεν] ἰδοῦ εἶπον. Mt. B. e. καθὼς εἶπον. 40. 72. verc. corb. (d) = ABCD (St. π.) FLMS. Ev. 1. 6. al. 83. Mt. BV. al. 22. Ed. Syr. utr. Syr. hieros. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Goth. Slav. Vulg. It. Theophyl. (e) Quæ sequuntur inde a commate nono ad finem usque Evangelii = B. Asterisco notantur in 137. 138. Eadem olim a nonnullis, imo a plurimis, ab omnibus pæne Græciæ libris, ab accuratioribus, abfuisse; in aliis vero raris, accuratis, multis, plurimis, nominatim in Palæstinensi Evangelio, reperta esse, testantur scholia codicum L. 1. 22. 24. 34. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 108. 129. 137. 138. 143. 181. 186. 195. 199. 206. 209. 210. 221. 222. et Victor, Severus, Commentatores quidam ap. Euthymium, Nyssenus orat. 2. de resurr. Hieronymus. De Eusebio refert scholion codd. 1. 206. 209. eum hucusque adposuisse

πρῶτον" μαρίᾳ τῇ μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ
10 δαιμόνια. Ἐκείνη [i] πορευθεῖσα" ἀπήγγειλε τοῖς [k] μετ'
11 αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι." Κἀκεῖνοι
ἀκούσαντες [l] ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν."
12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη
13 ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. Κἀκεῖνοι ἀπελ-
θόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευ-
14 σαν. Ὕστερον [m], ἀνακειμένοις [n] αὐτοῖς" τοῖς ἕνδεκα ἐφα-
νερώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληρο-
καρδίαν· ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον [o] οὐκ
15 ἐπίστευσαν. [p] Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἰς τὸν

---

canones. Ac in cod. A. et, teste Birchio, in plurimis optimæ notæ codicibus numeri sectionum Eusebianarum s. Ammonianarum ultra versum 8. adscripti non sunt. || Habent periocham hanc codices græci, excepto uno B, omnes, Evangelistaria, etiam antiquiora (e. gr. 1. 2. 6. Mt. BH.) cum synaxariis, Versiones, etiam Syra hieros. (in Armena Wetstenius quidem hanc pericopam seorsim exhiberi tradit, et Bengelius in Arm. mss. variis indiciis a reliquo Marci libro disjungi narrat; verum nec in Amstelod. neque in Constantinop. editione a textu separatur.) Agnoscunt præterea Clem. rom. et alex. (Justin.) Dionys. alex. Hippol. Iren. Ammon. et Tatian. in harmoniis, Auctor synops. Cyr. hieros. Nestor. Damasc. Photius, Theophyl. Ambr. Aug. Gregor. Cassian. Alii. || Codex L. et Syr. p. in m. post ἐφοβοῦντο γάρ, notant: φέρεταί που καὶ ταῦτα· πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλε δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας. Tunc pergit L: ἔστιν δὲ καὶ ταῦτα φερόμενα μετὰ τὸ ἐφοβοῦντο γάρ· ἀναστὰς δὲ κ. τ. λ. (f) + ὁ ἰησοῦς. F. 13. 69. 124. 131. 235. al. 20. et Evangelistaria. Mt. k. p. z. Ed. Arm. Vulg. ms. et ed. sixtina. gat. colb. corb. germ. 1. 2. mart. tol. Theophyl. (g) πρώτου σαββάτου. 34. 38. Mt. e. πρώτης σαββάτου. 64. al. 3. Syr. p. πρώτης σαββάτων. 28. 47. πρώτῃ σαββάτων. K. 1. 11. 17. 40. 108. ap. Birch. 131. 229. 235. Ev. 18. al. 26. Mt. B. c. f. bis. 10. 19. al. 7. Copt. πρώτῃ μιᾶς σαββάτου. Arm. (h) ἐφανέρωσεν πρώτοις. D. gr. ἐφάνη πρώτῃ. 91. πρῶτον = Arm. Hier. (i) ἀπελθοῦσα. K. 42. 131. 229. Mt. 10. *præcurrens*, verc. colb. corb. (k) πενθοῦσι καὶ κλαίουσι μετ' αὐτῆς. Syr. hieros. (l) ὅτι ἔλεγον, ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῶν, ἠπίστησαν αὐταῖς. Syr. || αὐτῆς] αὐτῶν. Codex ap. Bez. Arm. (m) + δέ. AD. 1. 115. 235. Mt. n. Ed. Syr. (Syr. p. habet c. ast.) Copt. colb. germ. 1. mart. Vulg. ed. sixtin. (n) = L. 13. Mt. 1* Syr. utr. Syr. hieros. (o) + ἐκ νεκρῶν. AC. 1. 11. 28. 33. 61. 69. 89* 124. 161. Ev. 25. b* al. 4. Mt. e. Syr. p. Arm. Slav. 1. 2. 3. (p) + *Et illi satisfaciebant dicentes: Seculum istud iniquitatis et incredulitatis substantia est, quæ non sinit per immundos spiritus veram Dei apprehendi virtutem. Idcirco jam nunc revela justitiam tuam.* Quædam exemplaria et maxime græca ap. Hier.

κόσμον [q] ἅπαντα,″ κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ
κτίσει. Ὁ πιστεύσας καὶ [r] βαπτισθεὶς, σωθήσεται· ὁ 16
δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται. Σημεῖα δὲ τοῖς πι- 17
στεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου
δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι [s] καιναῖς·″
[t] ″Ὄφεις ἀροῦσι·″ κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐ- 18
τοὺς [u] βλάψῃ·″ ἐπὶ ἀῤῥώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ κα-
λῶς ἕξουσιν. Ὁ μὲν [x] οὖν″ κύριος [y], μετὰ τὸ λαλῆσαι 19
αὐτοῖς, [z] ἀνελήφθη″ εἰς τὸν οὐρανὸν, [a] καὶ ἐκάθισεν ἐκ
δεξιῶν τοῦ θεοῦ.″ Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν παν- 20
ταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαι-
οῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.[b]] [c]

---

[u] βλάψει.

(q) = D. gr. 225. Slav. 2. gat. (r) + ὁ. Ev. 31. Ed. (s) καὶ ἐν ταῖς χερσὶν. L. Copt. Arm. καιναῖς· καὶ ἐν ταῖς χερσὶν. C* 1. 33. Ev. 6. Syr. p. c. ast. Slav. 1. 2. 3. (t) = Ev. 18. (u) A CDEFGHKLS. al. 51. pluresve. Mt. V. 19. al. 18. Ed. (x) = C* L. 90* Arm. Slav. 1. 2. 3. (y) + ἰησοῦς. CKL. 1. 124. al. 5. Mt. 10. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. 1. 2. 3. Sax. Vulg. colb. corb. Iren. (z) ἀνεφέρετο. 36. 40. ἀνελήφθη καὶ ἀνεφέρετο. 68. (a) = Slav. 1. ‖ θεοῦ] πατρὸς. 1* ut videtur. Copt. Arm. (b) + ἀμήν. C* D (sed inde a vs. 15. in D. omnia scripta sunt manu recentiori.) EFL. Ev. 1. 2. 6. Alii multi. Mt. BV. 19. al. 19. Ed. (etiam St. 3.) Ar. rom. Erp. Copt. Æth. Slav. colb. gat. prag. (c) Subscriptiones codicum: Εὐαγγέλιον κατὰ μάρκον. ‖ Εὐαγγέλιον κατὰ μάρκον ἐτελέσθη, ἄρχεται πράξις ἀποστόλων. ‖ Τέλος τοῦ κατὰ μάρκον (ἁγίου) εὐαγγελίου. ‖ Τὸ κατὰ μάρκον εὐαγγέλιον ἐγράφη ῥωμαϊστὶ ἐν ῥώμῃ (al. ἐν αἰγύπτῳ) . . . ὑπηγορεύθη ὑπὸ πέτρου . . . ἐπεδόθη μάρκῳ τῷ εὐαγγελιστῇ, καὶ ἐκηρύχθη ἐν ἀλεξανδρείᾳ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ αὐτῆς . . . ἐξεδόθη μετὰ χρόνους ί s. ιβ'. τῆς τοῦ χριστοῦ ἀναλήψεως . . . ἔχει ῥήματα ᾳ s. ᾳχοε (sic plerique, pro quo nonnulli habent ,χοε s. ,χιζ) s. ᾳχοϛ. . . . στίχους ᾳι s. ᾳφ s. ᾳφζ (λαφϛ) s. ᾳχ (sic plerique) s. ᾳχϛ s. ᾳχιϛ (ιχιζ) s. ᾳψ s. ,β. Versus MDCC. . . . κεφάλαια (in cod. A. numerantur tantum σλβ) σλγ s. σλδ s. σλε s. σλϛ s. σμα . . . Τίτλοι numerantur μή.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

1 ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι δι-
ήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων [a] ἐν" ἡμῖν πραγμά-
2 των, * Καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται
3 καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου· "Εδοξε κἀμοὶ [b],
παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς [c] σοι
4 γράψαι," κράτιστε θεόφιλε, ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατη-
χήθης λόγων τὴν [d] ἀσφάλειαν." [e]
5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἡρώδου, [f] τοῦ" βασιλέως
[g] τῆς ἰουδαίας," ἱερεύς τις ὀνόματι ζαχαρίας, ἐξ ἐφη-
μερίας ἀβιά· καὶ [h] ∽ ἡ γυνὴ αὐτοῦ" ἐκ τῶν θυγατέ-
6 ρων ἀαρὼν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐλισάβετ. "Ησαν δὲ
δίκαιοι ἀμφότεροι * [i] ἐνώπιον" τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι * ἐν
πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ κυρίου ἄμεμ-
7 πτοι. Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ ἐλισάβετ ἦν
στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις
8 αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ

---

h ∽ γυνὴ αὐτῷ.

Inscriptio: Κατὰ λουκᾶν. B. Εὐαγγέλιον κατὰ λουκᾶν. A. Alii. Ed. Τὸ κατὰ λουκᾶν ἅγιον εὐαγγέλιον. Codd. Ed. Ἐκ τοῦ κατὰ λουκᾶν. Mt. g. Ἐκ τοῦ κατὰ λουκᾶν (ἁγίου) εὐαγγελίου. 69. 178. Mt. a.

(a) = F. 89. 127. 132. 235. Ev. 32. al. 4. Mt. B. d. al. 3. (b) + *et Spiritui Sancto*, Goth. veron. germ. 1. Cod. lat. bodl. (c) συγγράψαι. Ev. 33. Mt. 11. (d) ὠφέλειαν. Mt. f. (e) Vs. 1—4 = 130. gr. et lat. (f) = BL. (g) = 28. Mt. 12. (h) BC* DL. 1. 33. 73. Slav. 2. cant. corb. foroj. bodl. colb. germ. 1. mart. emmer. Hier. Aug. Beda. (i) ἐναντίον. BC. 73. Mt. g. (sed rec. in scholio.) Cyr. Auct. resp. ad orthod.

[k] τάξει" τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ [l] ∾ ἔναντι" τοῦ θεοῦ,
Κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι, εἰσ- 9
ελθὼν [m] εἰς τὸν ναὸν τοῦ" [n] κυρίου." Καὶ πᾶν τὸ πλῆ- 10
θος [o] ἦν τοῦ λαοῦ" [p] προσευχόμενον" ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυ-
μιάματος. Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, ἑστὼς ἐκ 11
δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. [q] Καὶ [r] ἐτα- 12
ράχθη" Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.
Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ Ζαχαρία· δι- 13
ότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου· καὶ ἡ γυνή σου ἐλισάβετ
γεννήσει υἱόν [s] σοι," καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰωάννην.
Καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ 14
[t] γενέσει" αὐτοῦ χαρήσονται. Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον 15
[u] † [x] κυρίου·" καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ· καὶ πνεύ-
ματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι [y] ἐκ κοιλίας" μητρὸς αὐ-
τοῦ. Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐπιστρέψει [z] ἐπὶ" 16
κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. Καὶ αὐτὸς [a] προελεύσεται" ἐνώ- 17
πιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει ἠλίου, ἐπιστρέψαι
καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δι-
καίων [b], ἑτοιμάσαι [c] κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. Καὶ 18

---

[l] ∾ ἐναντίον. [o] τοῦ λαοῦ ἦν. [t] γεννήσει. [u] † τοῦ.

(k) συνάξει. 53. (l) AC. 11. 36. 53. 69. 72. 91. 124. 132. 133. 145. 156. Ev. 2. 3. 24. al. 18. Mt. B. a. g. q. 10. 11. al. 6. Chrys. ἐνώπιον. K. (m) ἔναντι. 156. (n) θεοῦ. C* D. gr. 59. 144. Mt. H. Pers. p. (o) BEFGLP. al. 29. pluresve. Mt. HV. al. 12. Ed. Goth. Vulg. ms. foroj. ἦν τοῦ ὄχλου. Mt. B. ‖ = ἦν. Mt. a. q. ‖ = τοῦ λαοῦ. 235. veron. colb. germ. 1. (p) προσδεχόμενον. 131. Ev. 44. Goth. (q) Vs. 12 = Ev. 33. (r) ἐφοβήθη. 61. al. 3. (s) = D. gr. 1. Sahid. Slav. 2. Ambr. Aug. ‖ Ante υἱὸν ponunt Slav. 3. Arm. Vulg. It. Theophyl. Opus imp. (t) ABCDES. 72. 91. 143. 145* 184. al. 4. Mt. V. Cyr. (u) = ACL. 1. 89. 106. 108. 131. 226* al. 18. Mt. BH. c. d. g. z* 10. 11. 17. al. 9. Ed. Cyr. Tit. Pseudo Chrys. (x) τοῦ θεοῦ. F. 69. 72. 124. 157. Ev. 2. al. 3. Mt. f. k. Antioch. Theophyl. (y) ἐν τῇ κοιλίᾳ. Cod. unus. Goth. colb. Cypr. Ambr. Vig. taps. Juv. (z) πρὸς. 1. 72. 131. al. 3. Mt. χ. Ed. Slav. Orig. semel. Tit. Theophyl. Scholia in Mt. a. (a) προσελεύσεται. CL. 66. 73. Mt. BV. προπορεύσεται. Ev. 33. al. 3. Mt. a. in textu. πορεύσεται. F. ‖ Rec. Orig. quater. (b) Comma delent nonnulli ap. Wolf. (c) + τῷ. A. 72. al. 2. Mt. r. 10. Tit.

εἶπε ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· κατὰ τί γνώσομαι
τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προ-
19 βεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγ-
γελος εἶπεν αὐτῷ· ἐγώ εἰμι γαβριὴλ, ὁ παρεστηκὼς
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρός σε, καὶ
20 εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ, ἔσῃ σιωπῶν, καὶ
μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα·
ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες [d]∾πλη-
21 ρωθήσονται" εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. Καὶ ἦν ὁ λαὸς [e]προσ-
δοκῶν" τὸν ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον [f]ἐν" τῷ χρονίζειν
22 αὐτὸν [g]ἐν τῷ ναῷ." Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι
αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν, ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ·
καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς· καὶ [h]διέμενε" [i]κωφός."
23 Καὶ ἐγένετο, ὡς [k]ἐπλήσθησαν" αἱ ἡμέραι τῆς λειτουρ-
24 γίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. [l]Μετὰ δὲ
ταύτας τὰς ἡμέρας" [συνέλαβεν ἐλισάβετ ἡ γυνὴ [m]αὐ-
τοῦ·" καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα·
25 "Οτι οὕτω μοι πεποίηκεν [n]ὁ" κύριος ἐν ἡμέραις, αἷς
ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.]

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ [o]ἄγγελος" γα-
βριὴλ [p]ὑπὸ" τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν [q]τῆς γαλιλαίας," [r]ᾗ
27 ὄνομα ναζαρὲτ," Πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ,

---

[d] ∾ πλησθήσονται.

(d) D. Orig. (e) προσδεχόμενος. D. ἐκδεχόμενος. 59. (f) ἐπὶ. D. (g) = 108. 142* al. 4. Theophyl. Ante αὐτὸν ponunt BL. (h) διέμεινεν. D. gr. 118. 124. al. 5. Ed. Tit. (Syr. Arr. Perss. Æth. Vulg. It. exc. cant.) ἐπέμεινε. 71. ἔμενε. Ev. 2. (i) *surdus*, cant. (k) ἐπληρώθησαν. F. 1. 91. Mt. g. r. (l) ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. 63. 64. Evangelistaria. *Post duos dies*, Æth. (m) ζαχαρίου. 64. 68. 121. 225. Mt. g. 17. Evangelistaria. (n) = CDL. (o) ἀρχάγγελος. 86. (p) ἀπὸ. BL. 69. 131. (q) γαλιλαίαν. D. cant. ἰούδα. Mt. 12. ‖ = Mt. r. (r) = D. Mt. a. 12. cant. ‖ = ᾗ ὄνομα. Mt. ψ. ‖ ναζαρὲτ] ναζαρὲθ. C. Alii. Mt. V. Ed. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Eus. Cyr. Sic etiam alibi. ναζαρὰθ. A.

ᾧ ὄνομα ἰωσὴφ, ἐξ οἴκου [s] δαβίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρ-
θένου, μαριάμ. Καὶ [t] εἰσελθὼν" [u] — ὁ ἄγγελος" πρὸς 28
αὐτὴν, [x] εἶπε· χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ·
[y] — εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν." Ἡ δὲ [z] † [a] = ἐπὶ τῷ 29
λόγῳ †: διεταράχθη" καὶ διελογίζετο [b] ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπα-
σμὸς οὗτος" [c]. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, 30
μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. Καὶ ἰδοὺ, 31
συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ
ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν. Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψί- 32
στου κληθήσεται. καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρό-
νον δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· Καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν 33
οἶκον [d] ἰακὼβ" εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐ-
τοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε δὲ μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγε- 34
λον· πῶς ἔσται [e] τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ 35
ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα ἅγιον ἐπε-
λεύσεται ἐπί σε, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι·

---

[z] † ἰδοῦσα. [a] διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ.

(s) + καὶ πατριᾶς. CFL. 1. 28. 106. 131. 142. 156. 158. Ev. 32. 33. al. 12. Mt. o. x. 12. Eus. Chrys. Chronic. alex. Gregor. thaumat. (t) ἐλθὼν. A* (u) = BL, 1. 131. Copt. Post αὐτὴν ponunt F. 69. Arm. (x) + εὐηγγελίσατο αὐτὴν καὶ. 229** Syr. p. veron. + *benedixit eam*, verc. corb. (y) = BL. 1. 131. Ev. 44. Copt. Sahid. Arm. Syr. hieros. + καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. 47. gat. Andr. cret. (z) = BDL. 1. 131. 152. 184. Arm. Sahid. cant. *ut vidit eum*, veron. corb. brix. Ambr. *cum audisset*, Pers. w. Vulg. for. perus. Chron. alex. (a) = ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ. C* *mota est in introitu ejus*, veron. verc. corb. germ. 1. Ambr. || ἐπὶ τῷ λόγῳ, omisso αὐτοῦ, ante διεταράχθη ponunt BDL. 1. 131. 152. 184. Arm. cant. || = αὐτοῦ. Copt. Sahid. Damasc. || διεταράχθη] ἐταράχθη. D. 44. 76. 225. (b) *quod sic benedixisset eam*, verc. veron. corb. (c) + ὅτι οὕτως εὐλόγησεν αὐτήν. 59. ap. Mastricht. (Sed ibi legendum videtur *Go*. i. e. Gothica versio, pro G. i. e. Gonvilli cod.) Cod. ap. Harduin. Goth. brix. germ. 1. (d) ἰούδα. 2. δαβίδ. Mt. d. (e) + μοι. B**FM. 1. 28. 64. 69. 91. 106. 124. 130. 131. 229** 235. Ev. 19. 24. 31. 32. al. 18. Mt. BH. c. f. g. q. 11. 12. al. 4. Ed. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. p. Greg. thaum. Nyss. Pseudo Ath. Chrys. Procop. Bas. seleuc. Andr. cret. Damasc. Theophyl. || Pro πῶς ἔσται . . . γινώσκω e vs. 38 ἰδοὺ . . . ῥῆμά σου reddit veron.

[f] διὸ" καὶ τὸ [g] γεννώμενον" [h] ἅγιον [i], κληθήσεται υἱὸς
36 θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ, ἐλισάβετ, ἡ [k] συγγενής" σου, καὶ αὐτὴ
συνειληφυῖα υἱὸν ἐν [l] γήρει" αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος
37 ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ. "Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει
38 [m] παρὰ τῷ θεῷ" πᾶν ῥῆμα. [n] Εἶπε δὲ μαριάμ· ἰδοὺ,
ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου." καὶ
[o] ἀπῆλθεν" ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.]

39 [Ἀναστᾶσα δὲ μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπ-
ορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς [p] πόλιν [q] ἰούδα."
40 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν
41 ἐλισάβετ. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἤκουσεν [r] ∞ ἡ ἐλισάβετ τὸν
ἀσπασμὸν τῆς μαρίας," ἐσκίρτησε [s] τὸ βρέφος ἐν τῇ
κοιλίᾳ αὐτῆς." καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ ἐλι-
42 σάβετ, Καὶ [t] ἀνεφώνησε" [u] φωνῇ" μεγάλῃ, καὶ εἶπεν·

---

[l] γήρᾳ. [r] ∞ τὸν ἀσπασμὸν τῆς μαρίας ἡ ἐλισάβετ.

(f) διότι. A* (g) γενόμενον. 13. 124. 131. 235. al. 5. Mt. f* al. 3. (h) + ἐκ σοῦ. C. 1 33. 72 in m. 77* 108. 124. 131. 154** Ev. 44. Mt. d. g. x. 11. Ed. Syr. Arr. Pers. p. Æth. Arm. Vulg. verc. colb. gat. perus. Ath. dis. Dial. c. marc. dis. Protevang. Jacobi. Justin. quæst. Greg. thaum. Resp. ad orthod. Ephr. Chrys. Amphil. Epiph. Theodoret. Damasc. Euthym. in commentar. Iren. int. Tert. (alibi: *ex te*, alibi: *in te*, alibi omittit) Cypr. Hilar. Orig. int. Novatian. Nestor. ap. Marium merc. Fulgent. Idac. Leo. Aug. (semel: *de te*) Ambr. (alibi omittit) Gaudent. Hier. (alibi: *in te.*) Maxim. taur. Vigil. taps. Cassiod. Gregor. M. Beda. || Non addunt Barber. 10. Codd. nonnulli ap. Ephr. Copt. Syr. p. Goth. Slav. Vulg. ms. cant. veron. corb. brix. germ. 2. for. harl. emmer. Dionys. alex. Petr. alex. Ath. aliquoties. Cyr. utr. (i) + ἐστι, καὶ. Arm. (k) συγγενὶς. AE. 69. al. 2. pluresve. (l) ABCD EFGKLM. al. 73. Mt. HV. al. 16. Ed. Greg. thaum. Chrys. Theophyl. || = ἐν γήρει αὐτῆς. Mt. B. (m) τῷ θεῷ. 8. 63. 71. Mt. d. i. n. 11. Syr. ut videtur. veron. corb. colb. Ambr. παρὰ τοῦ θεοῦ. BDL. (n) = veron. Conf. not. ad vs. 34. (o) ἀπέστη. D. (p) + τὴν. 127. (q) δαβὶδ. Cod. Stephani. *Judææ*, veron. corb. ἰοῦτα s. ἰούττα. Conject. (r) BDL. 1. 69. 73. 124. item 131. Arm. Vulg. It. Orig. Cypr. Ambr. || = τῆς μαρίας. 131. (s) ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς (sic, non ἡ) ἐλισάβεδ τὸ βρέφος αὐτῆς. D. cant. || βρέφος] + ἐν ἀγαλλιάσει. K, 50. 76. 106. Syr. p. in m. gat. Greg. thaum. Scholia vet. in Mt. a. (t) ἀνεβόησε. CF. 13. 33. 69. 118* 124. 133. 154. 218 (cum al. 5.) al. 8. Mt. B. d. m. χ. Theophyl. (u) κραυγῇ. BL. Orig. ter.

εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς
τῆς κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ 43
μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρός με; Ἰδοὺ γὰρ, ὡς ἐγένετο 44
ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησε
[x] τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει" ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Καὶ μακαρία ἡ 45
πιστεύσασα, * [y] ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις
αὐτῇ παρὰ κυρίου. Καὶ εἶπε [z] μαριάμ·" μεγαλύνει 46
ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, Καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά 47
μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου· Ὅτι ἐπέβλεψεν [a] ἐπὶ 48
τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. ἰδοῦ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν
μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί, Ὅτι ἐποίησέ μοι [b] με- 49
γαλεῖα" ὁ δυνατός· καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Καὶ 50
τὸ ἔλεος αὐτοῦ [c] ∾ εἰς γενεὰς γενεῶν" τοῖς φοβουμένοις
αὐτόν. Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπι- 51
σεν [d] ὑπερηφάνους" [e] διανοίᾳ" καρδίας αὐτῶν. Καθεῖλε 52
δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς. Πεινῶντας 53
ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς,
Ἀντελάβετο ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, 54
(Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,) * [f] τῷ ἀ- 55

---

[x] ∾ ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος. [c] ∾ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

(x) AEGHMS. 10. 11. 72. 106. 108. 124. 127. 131. 142. 157. 218 (cum al. 8.) 235. Ev. 18. 32. 33. 35. 36. al. 29. pluresve. Mt. BHV. 19. al. 22. Ed. Orig. ut videtur, semel (sed bis ut rec.) Chron. pasch. Theophyl. (y) Post πιστεύσασα punctum ponunt 124. 142. Alii. || ὅτι] *quod*, verc. *quoniam*, Vulg. alii lat, *quia*, cant. (z) *Elisabet*, verc. veron. Codd. ap. Orig. int. (a) + κύριος. D. cant. (b) μεγάλα. BD*L. *magna*, Vulg. It. || + ὁ θεὸς. D. cant. (c) FM. 1. 11. 13. 69. 72. in marg. 104. 106. 124. 127. 131. 157. 235. al. 35. et Barber. 2. Mt. a. d. g. k. l. q. 11. 17* al. 4. Ed. Slav. Vulg. ms. corb. brix. germ. 1. Isidor. Theophyl. Euthym. Scholia in Mt. d. (sed scholia in Mt. a. g. ut rec.) εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς. BC**L. Syr. Copt. Slav. in cod. vindob. 98. cant. foroj. mart. emmer. tol. Aug. εἰς γενεὰν καὶ γενεὰς. C* bis. gat. ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν. A. in fine psalmor. Sahid. ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰς. Arm. Vulg. εἰς γενεὰς καὶ γενεῶν. 3. Mt. 17** *in sæcula sæculorum*, colb. (d) ὑπερηφάνων. 143. Mt. d. x. 17. (e) διανοίας. EF. al. 2. et Barber. 3. Mt. d. g. 11. 17. || *mente et corda eorum*, verc. *mente corde ipsorum*, veron. (f) τὸν ἀβραὰμ καὶ τὸ σπέρμα. 58. 61. 118.

56 ϐραὰμ καὶ τῷ σπέρματι″ αὐτοῦ [g]ἕως αἰῶνος.″ Ἔμεινε δὲ
μαριὰμ σὺν αὐτῇ [h]ὡσεὶ″ μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν
εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.]

57 [[i]Τῇ″ δὲ ἐλισάϐετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐ-
58 τήν· καὶ ἐγέννησεν υἱόν. Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ
συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ
59 μετ' αὐτῆς· καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένετο, [k]ἐν″
τῇ [l]∾ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ″ [m]ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ
ἐκάλουν αὐτὸ, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ζα-
60 χαρίαν. Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· οὐχί·
61 ἀλλὰ κληθήσεται [n]ἰωάννης. Καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν·
ὅτι οὐδείς ἐστιν [o]∾ ἐν τῇ συγγενείᾳ″ σου, ὃς καλεῖται
62 τῷ ὀνόματι [p]τούτῳ.″ Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ
63 τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι [q]αὐτόν.″ Καὶ αἰτήσας πινακί-
διον, ἔγραψε, [r]λέγων·″ ἰωάννης [s]ἐστὶ″ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
64 [t]καὶ ἐθαύμασαν πάντες. Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐ-
τοῦ [u]— παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ·″ καὶ ἐλά-
65 λει εὐλογῶν τὸν θεόν. Καὶ ἐγένετο [x]ἐπὶ πάντας φόϐος″

[g] ∾ εἰς τὸν αἰῶνα. [l] ∾ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ. [o] ∾ ἐκ τῆς συγγενείας.

(g) A. in fine psalmor. CFS. 1. 10. 13. 69. 78. in m. 106. 116 (sed rec. in m.) 118. 125. in m. 127. 131. 142. 218. 235. al. 25. Mt. d. k. m. o. p. Greg. thaum. Schol. in Mt. 14. (h) = D. 28. 69. Copt. Sahid. cant. veron. verc. corb. germ. 1. Ambr. ὡς. BL. 1. (i) τῆς. 69. 124. (k) = D. 28. Mt. ψ. cant. (l) BCDL. 28. 69. 124. Mt. d. (m) + καὶ. 218. (cum 76. 77. al. 4.) Alius. (n) + τὸ ὄνομα αὐτοῦ. CD. Copt. Slav. 2. 3. cant. (o) ABCL. 11. 15. 65* 72. 131. Mt. 10. Copt. Slav. 4. Chron. pasch. || = corb* (p) ἰωάννης. Arm. (q) αὐτό. BDFG. 64. 69. 124. Mt. x. χ. (r) = D. cant. (s) ἔσται. C. 1. 10. 118. 125** 142. 154** al. 6. Mt. k. p. r. ω. Slav. jun. Syr. p. in m. Orig. semel. (t) + καὶ παραχρῆμα ἐλύθη ἡ γλῶσσα αὐτοῦ. D. cant. verc. veron. germ. 1. (u) a παραχρ. ad αὐτοῦ = Iidem. || παραχρ. καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ. 1. Mt. 11. Schol. vet. ap. Mt. || καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ = Mt. o. || = αὐτοῦ. C* Mt. χ. || αὐτοῦ] + διηρθρώθη. 140. Mt. x. Ed. + ἐλύθη. Ar. pol. item colb. corb. Ambr. || Orig. ut rec. (x) φόϐος ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούσαντας ταῦτα, καί. Arm. || φόϐος + μέγας. D. 50. cant. veron. colb.

τοὺς περιοικοῦντας [y] αὐτούς·" καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς
ἰουδαίας διελαλεῖτο [z] πάντα" τὰ ῥήματα ταῦτα. Καὶ 66
ἔθεντο πάντες οἱ [a] ἀκούσαντες" ἐν [b] τῇ καρδίᾳ" αὐτῶν,
λέγοντες· [c] τί" ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; [d] καὶ χεὶρ
κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ." Καὶ ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ 67
ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ [e] προεφήτευσε, λέγων·"
Εὐλογητὸς κύριος, ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ· ὅτι ἐπεσκέψατο, 68
καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ· Καὶ ἤγειρε κέ- 69
ρας σωτηρίας ἡμῖν, ἐν [f] — τῷ" οἴκῳ δαβὶδ [g] τοῦ" παιδὸς
αὐτοῦ· (Καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων [h] τῶν" 70
ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ·) Σωτηρίαν [i] ἐξ" ἐχθρῶν 71
ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς· Ποιῆ- 72
σαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθή-
κης ἁγίας αὐτοῦ· *[k] "Ὅρκον, ὃν" ὤμοσε πρὸς ἀβραὰμ 73
τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν· Ἀφόβως, ἐκ χειρὸς 74
τῶν ἐχθρῶν [l] ἡμῶν" [m] ῥυσθέντας," λατρεύειν αὐτῷ, Ἐν 75
ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, πάσας τὰς ἡμέ-
ρας [n] † ἡμῶν. Καὶ σὺ [o], παιδίον [p] προφήτης" ὑψίστου 76
κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ [q] πρὸ προσώπου" κυρίου, ἑτοι-
μάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, Τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ 77

---

[n] † τῆς ζωῆς.

(y) αὐτοῖς. 127. αὐτὸν. D. Goth. cant. αὐτοῦ. 114* 229* Mt. 10. 11. (z) = L. 60. 71. Mt. ψ. Syr. Slav. 2. (a) ἀκούοντες. CD. gr. al. 7. (b) ταῖς καρδίαις. DL. 49. Mt. 11. Arm. cant. (c) τίς. Variæ lectiones Bogardi. *Quis*, Vulg. (non It.) (d) = 36. Arm. || καὶ] + γὰρ. BCDL. Copt. Syr. p. in m. Vulg. It. || ἦν = D. 59. cant. Ante χεὶρ ponunt 1. 131. *Est*, veron. || μετ' αὐτοῦ] μετ' αὐτῶν. 13. 69. 124. ap. Birch. ἐπ' αὐτῷ. Mt. ψ. (e) εἶπεν. D. cant. (f) = BCDL. 1. 69. 124. Eus. Cyr. (g) = BDL. (h) = BL. 69. Orig. Eus. (i) ἐκ χειρὸς, omisso mox ἐκ χειρὸς, D. cant. (k) ὅρκου οὗ. Theophyl. in edit. rom. et paris. (l) = BL. 13. 69. Iren. int. (m) ῥυσθεῖσι. Mt. d. (n) = A (h. l. et in fin. psalm.) BCD (St. β.) FKL. 33. 40. 72. 114. 115. 143. 145* 158. al. 8. et Barber. 1. Mt. V. Syr. utr. Perss. Copt. Æth. Goth. Vulg. It. Non attingunt scholia vet. ap. Mt. nec Theophyl. Habet Orig. gr. sed = Orig. int. Iren. int. bis. Hier. (o) + δὲ. ABCDL. 33. 72. in m. Copt. cant. (p) προβήτης. Conject. Er. Schmidii. (q) ἐνώπιον. B. Orig. semel.

78 λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν [r]αὐτῶν," Διὰ σπλάγχ-
να ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς [s]ἀνα-
79 τολὴ * ἐξ ὕψους, Ἐπιφᾶναι" [t]τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ
θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν
80 εἰς ὁδὸν εἰρήνης. Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο
πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως
αὐτοῦ πρὸς τὸν ἰσραήλ.]

1 Ἐγένετο [u]δὲ" [ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα
παρὰ καίσαρος αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν
2 οἰκουμένην. (Αὕτη [x]ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο" [y]ἡγε-
3 μονεύοντος" [z]τῆς συρίας" [a]κυρηνίου.") Καὶ ἐπορεύοντο
πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν [b]ἰδίαν πόλιν."
4 Ἀνέβη δὲ καὶ ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας, ἐκ πόλεως να-
ζαρὲτ, εἰς [c]τὴν ἰουδαίαν," εἰς πόλιν δαβὶδ, ἥτις καλεῖ-
ται βηθλεὲμ, ([d]διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς
5 δαβὶδ,") Ἀπογράψασθαι σὺν μαριὰμ, τῇ [e]μεμνη-
6 στευμένῃ" αὐτῷ [f]γυναικὶ," οὔσῃ ἐγκύῳ. [g]Ἐγένετο δὲ
ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν" αἱ ἡμέραι τοῦ τε-
7 κεῖν αὐτήν. Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον,

(r) = Mt. 10. Ed. Copt. tolet. Alii codd. lat. αὐτοῦ. 130. gr. ἡμῶν. A (in fin. psalm.) C. 1. 28. 36* 64. 118. 127. 131. al. 4. Sahid. Slav. 2. 3. perus. germ. 2. Alii lat. (s) ἀνατολὴ ἐξ ὕψους ἐπέφανε. 36. item L. ut videtur. || ἀνατολὴ] ἄνωθεν. Conject. Pricæi et Bentl. (t) + φῶς. D. cant. (u) = A. 28. Mt. 10. (x) ἐγένετο ἀπογραφὴ πρώτη. D. cant. veron. ἡ πρώτη ἀπογραφὴ ἐγένετο. Arm. verc. || πρώτη ἐγένετο] ἐγένετο πρώτη + πρὸ τῆς. Conject. Boullier. (y) *ducatum agente*, cant. *præside*, brix. for. perus. Ambr. Aug. *a præside*, Vulg. veron. corb. colb. (z) = Syr. hieros* (a) κυρείνου. B. Cod. ap. Junium. Syr. Perss. Sahid. Vulg. Sax. It. exc. cant. Theophyl. ed. Ambr. Aug. Juv. Alii aliter. κυντιλίου. Conject. (b) ἰδίαν χώραν. C* ut videtur. gat. ἑαυτοῦ πόλιν. BL. Euseb. ἑαυτοῦ πατρίδα. D. cant. || πόλιν] πατρίδα. St. β. (c) γῆν ἰούδα. D. cant. γῆν ἰουδαίαν. verc. (d) Post ἐγκύῳ vs. 5. ponitur in D. cant. || = 225. (e) ἐμνηστευμένῃ. AB*D*L. || = veron. verc. colb. (f) = BD (St. β.) L. 1. 131. Syr. Ar. Perss. Copt. Sahid. Arm. cant. brix. perus. Cyr. hieros. ut videtur. Naz. (g) ὡς δὲ παρεγένοντο, ἐπλήσθησαν. D. cant.

καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν [h] — τῇ"
φάτνῃ· διότι οὐκ ἦν [i] αὐτοῖς" τόπος ἐν τῷ καταλύματι.
Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες 8
καὶ φυλάσσοντες [k] φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην
αὐτῶν. Καὶ [l] ἰδοὺ," ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, 9
καὶ [m] δόξα [n] — κυρίου" περιέλαμψεν αὐτούς. καὶ ἐφο-
βήθησαν [o] φόβον μέγαν." Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· 10
μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν με-
γάλην, ἥτις ἔσται [p] παντὶ τῷ λαῷ· [q] Ὅτι ἐτέχθη 11
[r] ὑμῖν" [s] σήμερον" σωτὴρ, [t] ὅς ἐστι" χριστὸς, [u] κύριος,"
ἐν πόλει δαβίδ. Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὑρήσετε 12
βρέφος ἐσπαργανωμένον [x] [y] κείμενον" ἐν [z] † φάτνῃ. Καὶ 13
ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς [a] οὐ-
ρανίου," αἰνούντων τὸν θεὸν, καὶ λεγόντων· Δόξα ἐν 14
ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς * εἰρήνη· * [b] ἐν" ἀνθρώποις
* [c] εὐδοκία." Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον [d] ἀπ' αὐτῶν εἰς 15

---

[z] † τῇ.

(h) = ABDL. 42. 72. 106. 114. 229* Ev. 20. (i) *Ei*, harl. Vulg. ed. sixtin. Ambr. || = veron. verc. corb. colb. Auct. de prom. Ambr. ed. (k) + τὰς. D. 131. Mt. l. Ed. (l) = BL. Arm. Æth. Sahid. Syr. hieros. Goth. germ. 1. Eus. (m) + ἡ. 67. (n) = D. 67. cant. veron. corb. Orig. ut videtur. θεοῦ. Perss. Syr. p. in m. Sax. Vulg. colb. for. perus. gat. (o) σφόδρα. B. (p) + καὶ. D. cant. (q) Vs. 11 = 59* 62* (r) ἡμῖν. 225. 235. Mt. m. germ. 1. (s) = 116. al. 3. Mt. ξ. Iren. (t) = 118. (u) κυρίου. Syr. hieros. *Jesus*, cant. Cypr. || = 71. ap. Mill. (x) + καὶ. BLPS. 1. alius. Mt. 11. Vulg. veron. brix. for. perus. colb. germ. 1. 2. gat. Arnob. (y) = D. 68. cant. (z) = ABDEGHLPS. 218 (cum al. 9.) al. 42. pluresve. Mt. HV. al. 18. Ed. Eus. (a) οὐρανοῦ. D* cant. *cœlestium*, veron. Ambr. (b) = Cod. ap. Erasm. Ed. Æth. Vulg. It. (exc. cant. for. germ. 1. harl.) Iren. int. Hier. (semel habet) Leo. Max. taur. Ambr. Gaud. Chrom. Vigil. καὶ. Syr. Pers. p. Syr. p. cum obelo. καὶ ἐν. Arr. Copt. (c) εὐδοκίας. A (sed in Psalmis legit εὐδοκία.) D. Goth. Sax. Vulg. It. (*bonæ voluntatis*, Vulg. It. *voluntatis*, corb. *consolationis*, cant) Cyr. hieros. ed. Iren. int. Orig. int. Optat. Ambr. Aug. Hier. Leo. Max. taur. Epiph. in cantic. || Rec. habent Orig. ter. Eus. Ath. Epiph. Bas. Naz. Chrys. Cyr. Constitut. Andr. cret. Method. Theodoret. Germ. constant. Theophyl. (d) ἀπ' αὐτῶν οἱ ἄγγ εἰς τὸν οὐρ. 13. 69. 124.

τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι," [e] καὶ οἱ ἄνθρωποι," οἱ ποιμένες,
εἶπον πρὸς [f] ἀλλήλους·" διέλθωμεν δὴ ἕως [g] βηθλεὲμ,
καὶ ἴδωμεν [h] τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς, [i] ὃ ὁ κύριος
16 ἐγνώρισεν ἡμῖν." Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ [k] ἀνεῦ-
ρον" τήν τε μαριὰμ, καὶ τὸν ἰωσὴφ, καὶ τὸ βρέφος
17 κείμενον ἐν [l] τῇ" φάτνῃ. Ἰδόντες δὲ, [m] διεγνώρισαν" περὶ
τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου
18 [n] τούτου." Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ
19 τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. Ἡ δὲ
[o] μαριὰμ" πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα [p] ταῦτα," συμ-
20 βάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.] Καὶ [[q] ὑπέστρεψαν" οἱ
ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν,
οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.]

21 Καὶ ὅτε [r] ἐπλήσθησαν" ἡμέραι [s] ὀκτὼ [t] τοῦ περιτε-
μεῖν [u] αὐτὸν," [x] καὶ" [y] ἐκλήθη" τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦς,

---

[q] ἐπέστρεψαν. [u] τὸ παιδίον.

---

125. 130. gr. et lat. 157. Mt. a. Arm. Vulg. veron. brix. for. perus. οἱ ἀγγ. ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρ. D. cant. || = εἰς τὸν οὐρανὸν. 71. 218 (cum al. 2.) 235. Ev. 32. Mt. 17. (e) = BL. 1. 130. gr. et lat. Alius. Syr. Perss. Ar. p. Copt. Sahid. Arm. Vulg. It. exc. cant. Eus. (f) ἑαυτοὺς 13** 69. 235. αὐτοὺς. 13* (g) + εἰς. P. Mt. o. 17. Ed. for. (h) + τί. 225. Arm. (i) ὃ ὁ κύριος ἐποίησε καὶ ἐγνώρισεν ἡμῖν. 69. ap. Mill. 130. lat. perus. germ. 1. Vulg. ed. sixtin. || ἡμῖν] + ποιήσας. 131. gr. (k) εὗρον s. εὗραν. DL. 1. 69. 106. 124. 131. al. 4. (l) = H. Ev. 44. (m) ἐγνώρισαν. BDL. 118. *cognoverunt*, Vulg. It. *cogitaverunt*, for. (n) = D. 1. 124. 131. Mt. 11. ※. Copt. Arm. Æth. Ar. p. Goth. cant. verc. brix. (o) μαρία. BD. (p) = B. 77. 129. 225. (q) ABDEF GHKLMPS. 218 (cum al. 9.) Ev. 1. 2. al. 75. et Barber. 6. Mt. B. bis. H. bis. V. al. 22. Ed. Theophyl. (r) ἐπληρώθησαν. 33. Mt. f. συνετελέσθησαν. D. || + αἱ. D. 69. 72. 76. ap. Wetst. 118. 120. 225. Mt. B. o. m. 10. 12. 17. al. 3. (s) + αἱ. D. Syr. p. in m. (t) + ἦλθον. Arm. (u) A BFKLS. (St. β. sed non D.) 1. 10. 36. 40. 72. 91. 114. 115. 118. 127. 130. gr. 131. 142. 143. Ev. 33. al. 38. Mt. a. d. g. i. k. l. m. p. q. r. x. z. 11. 17. Ed. Syr. p. Copt. Arm. Goth. Slav. Vulg. ms. verc. Andr. cret. Theophyl. Orig. int. *ut circumcideretur*, Ar. p. veron. brix. for. perus. colb. corb. germ. 1. mart. (x) = D. 13. 69. 124. Vulg. It. (y) ὠνομάσθη. D. cant.

τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐ-
τὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ 22
[z] ∾ αὐτῶν,″ κατὰ τὸν νόμον μωσέως, * [ἀνήγαγον [a] αὐ-
τὸν″ εἰς ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι τῷ κυρίῳ, (Καθὼς 23
γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου· ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μή-
τραν, ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται·) Καὶ τοῦ δοῦναι 24
θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν [b] νόμῳ κυρίου, ζεῦγος τρυ-
γόνων, ἢ δύο [c] ∾ νεοσσοὺς″ περιστερῶν. Καὶ [d] ἰδοὺ, 25
[[e] ἦν″ ἄνθρωπος ἐν ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα συμεών· καὶ ὁ
ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ [f] εὐλαβὴς,″ προσδεχόμενος
παράκλησιν τοῦ ἰσραήλ. καὶ πνεῦμα [g] ἦν ἅγιον″ ἐπ' αὐτόν·
[h] Καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον″ ὑπὸ τοῦ πνεύματος 26
τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον, [i] πρὶν ἢ″ [k] ἴδῃ″ τὸν χρι-
στὸν κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν. 27
καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον ἰησοῦν, τοῦ
ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ [l] εἰθισμένον″ τοῦ νόμου περὶ
αὐτοῦ, Καὶ αὐτὸς ἐδέξατο [m] αὐτὸ″ εἰς τὰς ἀγκάλας 28
[n] αὐτοῦ,″ καὶ εὐλόγησε τὸν θεὸν, καὶ εἶπε· Νῦν ἀπο- 29

---

[z] ∾ αὐτοῦ. [c] ∾ νεοσσοὺς. [g] ἅγιον ἦν.

(z) D. 47. 56. 61. 118. 220. Mt. 11. (sed in scholiis est αὐτῶν.) Pseudo Ath. ‖ *Ejus*, Arm. Pers. w. Vulg. It. Aug. αὐτῆς. Ed. etiam Alteri. (cum 76.) Ar. rom. Erp. Anon. ap. Ath. ‖ = Copt. Ar. p. Iren. Amphiloch. ‖ αὐτῶν Syr. utr. Pers. p. Æth. Goth. Orig. int. diserte. Hier. αὐτοῖν. Slav. (a) τὸ παιδίον. Mt. 12. οἱ γονεῖς τὸ παιδίον ἰησοῦν. 50. 64. Evangelistaria. Nyss. (b) + τῷ. BDL. Mt. ω. (c) BEGHS. 2* 44. 219. Mt. BV. (d) = D. Syr. Arr. Pers. p. Æth. Goth. Slav. 1. cant. (e) = FM. 1. 143. Post ἄνθρ. ponit B. (f) εὐσεβής. K. 11. 72. 114. al. 6. Mt. 10. 11. Syr. p. in m. (g) ABEGHLS. al. 31. pluresve. Mt. BHV. al. 17. Ed. Slav. ‖ = ἦν. 131. (h) κεχρηματισμένος δὲ ἦν. D. gr. *responsum autem fuerat super eum*, cant. (i) πρίν. 69. 118. 124. 218 (cum al. 4) Mt. B. Ed. πρὶν ἄν. B. 36. Nyss. ἕως ἂν. 33. 40. 53. 57. Mt. a. (k) ἰδεῖν. K. 69. 72. 124. al. 4. Mt. 10. Ed. (l) ἔθος. D. (m) αὐτόν. M. 13. 69. 106. 131. 218 (cum 124. et al. 7.) al. 10. Mt. B. al. 5. ‖ = 219. (n) = BL. 72. 229* veron. verc. ‖ *in alas suas*, cant.

λύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν
30 εἰρήνῃ· Ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου,
31 Ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον [o] πάντων τῶν λαῶν·″
32 Φῶς εἰς [p] ἀποκάλυψιν″ [q] ἐθνῶν,″ καὶ [r] δόξαν″ λαοῦ σου
33 ἰσραήλ.] Καὶ ἦν [s] ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ″ θαυμάζοντες
34 ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ· Καὶ εὐλόγησεν [t] αὐ-
τοὺς″ συμεὼν, καὶ εἶπε πρὸς μαριὰμ τὴν μητέρα αὐ-
τοῦ· ἰδοὺ, οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολ-
λῶν [u] ἐν τῷ ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον,
35 (Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν [x] ψυχὴν″ διελεύσεται ῥομφαία,)
ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν [y] ἐκ″ πολλῶν καρδιῶν διαλο-
36 γισμοί. Καὶ [z] ἦν″ ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ φανουὴλ,
ἐκ φυλῆς ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς,
ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς·
37 Καὶ [a] αὕτη″ χήρα [b] ὡς″ ἐτῶν [c] ὀγδοήκοντα″ τεσσάρων,
ἣ οὐκ ἀφίστατο [d] ἀπὸ″ τοῦ [e] ἱεροῦ,″ νηστείαις καὶ δεήσεσι
38 λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. Καὶ [f] αὕτη,″ αὐτῇ τῇ
ὥρᾳ ἐπιστᾶσα, ἀνθωμολογεῖτο τῷ [g] κυρίῳ,″ καὶ ἐλά-

[s] ∾ ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

(o) παντὸς τοῦ λαοῦ. Psalter. tigurin. ms. (p) ἀγαλλίασιν. Syr. p. in m. (q) = D. cant. *oculorum*, veron. (r) δόξα. 72. in m. Ev. 46. (s) Sic, vel ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, vel ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, BDL. 1. 33. 131. Ed. Copt. Sahid. Arm. Syr. p. in m. Slav. 1. Vulg. cant. for. perus. gat. germ. 2. vatic. 359. Orig. int. diserte, Cyr. hieros. Aug. Hier. et apud eum tractatores græci pæne omnes et e latinis nonnulli. ‖ Rec. ἰωσὴφ (ὁ ἰωσὴφ A. 88. 114. Mt. o.) καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Syr. Arr. Perss. Goth. veron. verc. corb. brix. colb. germ. 1. Phot. Theophyl. Hilar. Helvid. (ap. Hier.) græcos codices falsatos esse contendens. ‖ Utrumque jungit: ἰωσὴφ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. 157. (t) αὐτόν. 38. Goth. Theophyl. τὸν θεόν. Slav. 1. (u) + ἰδιῶν. 46. 52. Orig. (x) καρδίαν. Mt. 12. (y) = D. Syr. Pers. p. Æth. cant. verc. veron. corb. colb. gat. Hilar. Ambr. Paulin. Aug. semel. (z) = D. Syr. cant. veron. Mox post ἀσὴρ + καὶ iidem (exc. veron.) et Mt. 11. (a) αὐτή. 89. Mt. H. al. 18. (b) ἕως. ABL. 120. Copt. Sahid. Ar. p. Vulg. brix. for. perus. gat. corb. germ. 1. 2. Aug. ‖ = D. Æth. Ar. rom. Erp. Goth. Slav. 1. cant. veron. verc. colb. Hier. Ambr. (c) δέκα. 124* (d) = BDFL. (e) ναοῦ. D. (f) = ABDL. 157. al. 4. Copt. Æth. Arr. cant. Theophyl. (g) θεῷ. BDL. Copt. Syr. p. in m. Pers. p. Arr. cant. verc. Nyss. Iren.

λει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς [h]προσδεχομένοις" λύτρωσιν
[i]∾ ἐν ἱερουσαλήμ." Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα [k]τὰ" 39
κατὰ τὸν νόμον [l]κυρίου," ὑπέστρεψαν εἰς τὴν γαλι-
λαίαν, εἰς [m]τὴν" πόλιν [n]αὐτῶν," ναζαρέτ.[o]

Τὸ δὲ παιδίον [p]ηὔξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο" [q]= πνεύ- 40
ματι," πληρούμενον [r]σοφίας·" καὶ χάρις θεοῦ ἦν [s]ἐπ'
αὐτό."] Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς 41
ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο 42
[t]ἐτῶν" δώδεκα, [u]ἀναβάντων αὐτῶν" [x]= εἰς ἱεροσόλυ-
μα" κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς· Καὶ τελειωσάντων τὰς 43
ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς, [y]ὑπέμεινεν" ἰησοῦς
ὁ παῖς ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ [z]∾ ἔγνω ἰωσὴφ καὶ ἡ
μήτηρ αὐτοῦ." Νομίσαντες δὲ αὐτὸν [a]ἐν τῇ συνοδίᾳ 44

[i] ∾ ἱερουσαλὴμ. [z] ∾ ἔγνωσαν — οἱ γονεῖς αὐτοῦ.

(h) δεχομένοις. F. (i) ἱερουσαλὴμ. B. 1. 72. 114. 229* Syr. Copt. Sahid. Arm. Goth. Sax. Vulg. ms. veron. corb. brix. for. perus. colb. mart. germ. 2. tol. emmer. Iren. Aug. Hier. Beda. ἐν τῷ ἰσραήλ. 5. 42. 57. vat. 359. lat. Constitut. Phot. τοῦ ἰσραὴλ. Cod. ap. Lucam brug. Arr. Perss. Vulg. verc. germ. 1. (k) = DL. 69. 114. 132. al. 3. Mt. 11. Ed. Vulg. It. (l) = 1. 131. Theophyl. (m) = BD* (n) ἑαυτῶν. ABDGKL. 33. 69. 91. 124. 131. Ev. 19. 46. al. 27. pluresve. Mt. HV. al. 9. Ed. (o) + καθὼς ἐῤῥέθη διὰ τοῦ προφήτου, ὅτι ναζωραῖος κληθήσεται. D. cant. verc. (p) ἐκραταιοῦτο καὶ ηὐξάνετο. D. cant. veron. colb. (q) = BD (St. β.) L. Copt. Sahid. Arm. Pers. w. Vulg. Sax. It. exc. brix. Scholia in Mt. 12 et 14. Tit. bostr. Orig. int. Aug. Ambr. Gaudent. ἡλικίᾳ. Syr. hieros. || + ἁγίῳ. Pers. p. Æth. (r) σοφίᾳ. BL. 157. Ev. 44. || πνεύματος πληρούμενον καὶ σοφίας. Goth. (s) ἐπ' αὐτῷ. 118. 218 (cum al. 5) Ev. 2. al. 12. Mt. B. semel. al. 16. Syncell. ἐπ' αὐτὸν. M. Ev. 32. Mt. ω. Ed. ἐν αὐτῷ. D. gr. 64. 66. Vulg. brix. for. perus. corb. germ. 1. 2. Aug. *cum eo*, cant. veron. gat. colb. Ambr. Gaud. (t) αὐτῷ ἔτη. DL. Arm. cant. verc. veron. Ambr. (u) ἀνέβησαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἔχοντες αὐτὸν. D. cant. || ἀναβάντων] ἀναβαινόντων. ABKL. 33. 72. 114. Ev. 20. Vulg. brix. for. perus. (x) = BDL. 125. 219. Mt. r. Syr. Pers. p. Copt. Sahid. cant. Post ἑορτῆς ponit 218. (y) ἀπέμεινεν. D. 1. 46. 118. 131. Ed. Mt. m. Theophyl. Scholia in Mt. d. ἐπέμεινεν. Mt. 11. (z) BDL. 1. 13. 118. 131. 157. 209. Ed. Copt. Sahid. Arm. Syr. hieros. Syr. p. in m. Vulg. cant. verc. for. perus. Hier. ἔγνω] ἔγνωσαν. 225. Mt. c. corb. brix. germ. 1. (a) εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ. BDL. 1. 124.

εἶναι,″ ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν, καὶ [b] ἀνεζήτουν″ αὐτὸν ἐν
45 τοῖς συγγενέσι καὶ [c] † τοῖς γνωστοῖς. Καὶ μὴ εὑρόν-
τες [d] †, ὑπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ, [e] ∾ ζητοῦντες″ αὐ-
46 τόν. Καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν [f] ἐν τῷ
ἱερῷ″ [g] καθεζόμενον″ ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, [h] καὶ″
47 [i] ἀκούοντα αὐτῶν,″ καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσταντο
δὲ πάντες [k] οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ,″ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ
48 ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, ἐξεπλά-
γησαν· καὶ [l] πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε·″ τέκνον,
τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ, ὁ πατήρ σου [m] κἀγὼ
49 ὀδυνώμενοι [n] ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· [o] τί
ὅτι ἐζητεῖτέ με;″ οὐκ [p] ᾔδειτε,″ ὅτι [q] ἐν τοῖς″ τοῦ πα-
50 τρός μου δεῖ εἶναί με; Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα,
51 ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. Καὶ [r] κατέβη μετ' αὐτῶν″ [s] —καὶ
ἦλθεν″ εἰς ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. [t] ∾ καὶ
ἡ″ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα [u] τὰ ῥήματα″ [x] ταῦτα″
52 ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ, [y] καὶ
ἡλικίᾳ,″ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.]

[c] † ἐν. [d] † αὐτόν. [e] ∾ ἀναζητοῦντες. [t] ∾ ἡ δέ.

(b) ἐζήτουν. M. al. 4. (c) = ABCK LS. 69. 72. 89. 124. ap. Birch. 131. al. 6. Mt. B. al. 3. Vulg. It. exc. cant. brix. (d) = BCDL. 1. 33. 118. 124. 131. Arm. Æth. Vulg. cant. for. perus. colb. corb. germ. 1. 2. gat. (e) BCDL. 1. 69. 118. 124. ap. Birch. 131. 188. Vulg. cant. brix. perus. for. colb. corb. germ. 1. 2. gat. (f) = 56. 58. 131. Post καθεζ. ponunt D. Mt. 11. cant. (g) = G. καθιζόμενον. Ed. καθήμενον. D. 1. 118. (h) = D. 29. 71. Mt. i. n. Sahid. Arm. Arr. Perss. Vulg. It. (i) ἀκουόντων αὐτῶν. Ev. 32. *audientem illum*, veron. harl** (k) = B. (l) εἶπε πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. BCDL. 1. 118. Mt. 11. Syr. Arm. Goth. Vulg. It. Cyr. (m) + καὶ οἱ συγγενεῖς. Mt. 11. Syr. p. ‖ = ἰδοὺ . . . κἀγώ. veron. verc. corb. (n) + καὶ λυπούμενοι. D. cant. verc. corb. gat. germ. 1. Ambrosiast. Auct. quæst. N. T. (o) = Mt. B. ὅτι] ἔτι. 59. (p) οἴδατε. D. 225. Mt. f. cant. veron. verc. brix. gat. colb. corb. Iren. gr. Tert. (q) *in domo*, Syr. Pers. p. Arm. Cod. atrebat. S. Vedasti ap. Pamel. Juvenc. *in propria*, veron. (r) = veron. (s) = C*DF. Copt. Ar. p. Pers. p. cant. (t) C**DEGHM. 13. 69. 91. 124. Ev. 1. 46. al. 16. Mt. B. al. 5. Ed. Copt. cant. (u) = S. 62. ap. Mill. (x) = D. cant. Ordo vocabulorum varie mutatur. *Ejus*, verc. (y) = 24* aliis. Arm.

[z] [Ἐν ἔτει [a] δὲ" πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας [b] τι- 1
βερίου" καίσαρος, [c] ἡγεμονεύοντος" ποντίου πιλάτου τῆς
ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς γαλιλαίας ἡρώδου, φι-
λίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς [d] ἰτου-
ραίας" καὶ τραχωνίτιδος χώρας, καὶ λυσανίου τῆς
[e] ἀβιληνῆς" [f] τετραρχοῦντος," [g] Ἐπὶ [h] ἀρχιερέως" ἄννα καὶ 2
[i] καϊάφα," ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ ἰωάννην τὸν [k] † ζα-
χαρίου υἱὸν, ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν [l] τὴν" 3
περίχωρον τοῦ ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας
εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· Ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λό- 4
γων ἠσαΐου τοῦ προφήτου, [m] = λέγοντος·" φωνὴ βοῶν-
τος * ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας
ποιεῖτε τὰς τρίβους [n] αὐτοῦ·" Πᾶσα φάραγξ πληρω- 5
θήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ
ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς [o] εὐθεῖαν," καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς
λείας· Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ. 6
Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι 7

---

[g] ἐπ'. [h] ἀρχιερέων. [k] † τοῦ.

---

ed. Ante σοφίᾳ ponunt DL. Syr. Pers. p. Ar. Copt. Syr. hieros. Arm. in ed. minore. cant. veron. verc. colb. Nyss. Epiph. Cyr. Hier. Fulgent. Ambr. (z) Evangelium Marcionis, teste Epiph. et Dial. c. marc. inchoabat sic: *Anno quintodecimo principatus Tiberiani descendit Deus in civitatem Galilææ Capharnaum in synagogam* etc. coll. cap. 4, 31. (a) = H. 124. al. 8. Mt. d. al. 4. Evangelistaria. Arm. Vulg. ms. tolet. (b) = 47. (c) ἐπιτροπεύοντος. D. (St. β.) Vulg. It. Eus. Chronic. alex. (d) ἰδουμαίας. Copt. γαλιλαίας, sed in marg. ἐν ἄλλοις· τῆς ἰτουραίας. 124. (e) ἀβιλινῆς. C. Alii. Mt. BHV. Ed. ἀβιλιανῆς. 132. item Mt. 11. ἀβιλλιανῆς. D* σαβιλανῆς. Æth. Alii. aliter. ‖ *Lysaniæ Abilianæ*, veron. verc. brix. *Lysaniæ Abilianetis*, cant. (f) = L* ut videtur. (g) AB DELS. Alii. Mt. BHV. Alii. Ed. (h) ABCDEFHKLMS. Ev. 1. 2. 4. 5. al. 98. et Barber. 6. Mt. BHV. al. 20. Copt. Slav. cant. veron. Eus. Epiph. Syncell. (i) καΐφα. CD. Vulg. It. (Sic etiam alibi.) (k) = ABCDFLMS. Ev. 1. al. 34. pluresve. Mt. HV. al. 14. Ed. Clem. Orig. (l) = ABL. 124. ap. Alt. Orig. ter. (m) = BDL. 1. 118. 124. Copt. Arm. Vulg. It. exc. brix. Orig. Eus. (n) ὑμῶν. D. gr. τῷ θεῷ ἡμῶν. Syr. Pers. p. Iren. (o) εὐθείας. BD. gr. 73. Ev. 32. Mt. 10* Vulg. It. (exc. cant. brix.) Orig. bis diserte. Iren. Leo.

[p] ὑπ᾽″ αὐτοῦ· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν
8 φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν [q] καρ-
ποὺς ἀξίους″ τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν
[r] ἐν ἑαυτοῖς·″ πατέρα ἔχομεν τὸν ἀβραάμ. λέγω γὰρ
ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι
9 τέκνα τῷ ἀβραάμ. [s] Ἤδη δὲ″ [t] καὶ″ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν
ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν
[u] καρπὸν καλὸν,″ ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
10 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες· τί οὖν [x] ∾ ποι-
11 ήσομεν;″ Ἀποκριθεὶς δὲ [y] λέγει″ αὐτοῖς· ὁ ἔχων δύο
χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα,
12 ὁμοίως ποιείτω. Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι [z],
13 καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, τί ποιήσομεν; Ὁ δὲ
εἶπε πρὸς αὐτούς· μηδὲν [a] πλέον″ παρὰ τὸ διατεταγμέ-
14 νον ὑμῖν [b] πράσσετε. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ [c] στρα-
τευόμενοι, λέγοντες· [d] καὶ ἡμεῖς″ τί ποιήσομεν; καὶ
εἶπε [e] πρὸς αὐτούς·″ μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαν-
15 τήσητε· καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶν-
τος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς

---

[x] ∾ ποιήσωμεν.

(p) ἐνώπιον. D. cant. veron. (q) καρπὸν ἄξιον. D. 106. Syr. p. cant. || Rec. Syr. p. in m, Orig. diserte. (r) = Æth. Arm. Vulg. It. (exc, cant. brix.) Orig. semel. (bis habet.) Ambr. || αὐτοῖς. D* gr. ἑαυτοῖς. Mt. a. || + ὅτι. L. Syr. Arm. Syr. p. c. ast. Orig. bis. (semel omittit.) (s) ἰδοὺ δὲ. C. ut videtur. Syr. Ar. Arm. Orig. int. in h, l, sæpe. (t) = D. Syr. Arm. Vulg. It. exc. colb. (u) καρποὺς καλοὺς. D. gr. Syr. καρπὸν (absque καλὸν) Orig. diserte. verc. corb. for. (x) ABDF HLS. 69. 124. 131. 218 (cum al. 6.) 235. Ev. 18, 19, al. 20, pluresve. Mt. BV. c. o. r. χ. Etiam vs. 12 et 14, iidem fere. || + ἵνα σωθῶμεν. D. (St. β.) cant. Etiam vs. 12 et 14. + *ut vivamus*, veron. gat. germ. 1. (y) ἔλεγεν. BL. 1. 13. 69. 124. 131. Vulg. It. (z) + ὑπ᾽ αὐτοῦ. CK. 10. 11. 72. 130. gr. 218 (cum al. 6.) 226** Ev. 18. al. 19. Mt. k. p. z. 10. al. 3. Arr. Syr. p. c. ob. (a) = 36. 40. 57. Mt. V. a. 10. (b) + πράσσειν. D. cant. (c) + οἱ. 74** 118, 119. Mt. B. m. 11. (d) = D. Ev. 7. cant. Post ποιήσ. ponunt BCL. 1. 69. 124. Syr. Ar. Vulg. (e) αὐτοῖς. BC*DL. 1. || + μηδένα ἀδικήσητε. 119. 229**

καρδίαις αὐτῶν [f]περὶ τοῦ ἰωάννου,″ μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ
χριστὸς, [g]Ἀπεκρίνατο ὁ ἰωάννης ἅπασι, λέγων·″ ἐγὼ 16
μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς[h]· [i]ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός
μου″[k], οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς[l] [m]λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν
ὑποδημάτων αὐτοῦ·″ αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι
[n]ἁγίῳ″ καὶ πυρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν [o]τῇ″ χειρὶ αὐτοῦ, 17
καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖ-
τον εἰς τὴν ἀποθήκην [p]αὐτοῦ,″ τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύ-
σει πυρὶ ἀσβέστῳ. [q]Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα [r]πα- 18
ρακαλῶν″ εὐηγγελίζετο [s]τὸν λαόν.″] Ὁ δὲ [ἡρώδης 19
ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος [t]ὑπ' αὐτοῦ″ περὶ ἡρωδιάδος,
τῆς γυναικὸς [u]† τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων
ὧν [x]ἐποίησε″ πονηρῶν ὁ ἡρώδης, Προσέθηκε [y]καὶ″ τοῦτο 20
ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν ἰωάννην ἐν [z]τῇ″ φυλακῇ.

Ἐγένετο δὲ [a]ἐν τῷ″ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν, 21
καὶ ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεῳχθῆναι
τὸν οὐρανὸν, Καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον [b]σω- 22

---

[u] † φιλίππου.

(f)=131. ‖ = τοῦ D. 1. 69. 131. al. 5. Mt. a. q. ψ. (g) ἐπιγνοὺς τὰ διανοήματα αὐτῶν, εἶπεν. D. cant. ‖ ὁ ἰωάννης = 124. Arm. mart. In aliis locum mutat. (h) + εἰς μετάνοιαν. CD. Syr. p. in m. It. exc. brix. for. ‖ Orig. diserte respuit. (i) ὁ δὲ ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστιν. D. cant. (k) + ὀπίσω μου. L. 90. 106. Ev. 7. Mt. B. Syr. ms. Eus. (l) + κύψας. M. 13. 69. 124. ‖ Orig. diserte respuit. (m) *calceamenta portare*, Arm. veron. verc. corb. Ambr. ‖ τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ] τοῦ ὑποδήματος. D. cant. Sed singularem tuetur Orig. dis. (n) = 63. 64. Tert. Aug. dis. (o) = Ed. (p) = D. 13. 69. Copt. cant. (q) Vs. 18 = cod. gr. colbert. (r) παραινῶν. D. (St. β.) *consolans*, cant. (s) τῷ λαῷ. 131. 157. Ev. 2. al. 9. et Barber. 1. Mt. 10** al. 5. Ed. Theophyl. (t) ὑπὸ ἰωάννου. F. Evangelistaria. Syr. Arr. Pers. p. Copt. (u) = BDEFGHLMS. 13. 36. 40. 69. 91. 124. 131. 157. 218 (cum al. 7.) 235. Ev. 2. 18. 19. 32. al. 45. Mt. V. c. d. f. k. l. p. al. 8. Ed. Arm. Pers. w. Goth. Slav. Vulg. Sax. It. Theophyl. Euthym. Lucif. (x) ἐποίει. St. β. Ed. gat. (y) = B. Mt. x. 17. veron. verc. mart. (z) = BDL. 72. Ev. 32. 34. Mt. c. f. r. 10. 11. Eus. (a) μετὰ τὸ. Ev. 18. semel. Mt. r. Æth. Anon. in chron. alex. *cum baptizatus esset*, It. Ambr. (b) σωματικῶς, ἐν εἴδει. 36. 40. item 118* Mt. 11.

ματικῷ εἴδει," [c] ὡσεὶ περιστερὰν," [d] ἐπ'" αὐτὸν, καὶ
φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι[e], [f] = λέγουσαν·" σὺ εἶ ὁ υἱός
23 μου [g] ὁ ἀγαπητὸς, ἐν σοὶ ηὐδόκησα."] [h] Καὶ αὐτὸς [ἦν
ὁ ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, * ὢν, ὡς ἐνο-
24 μίζετο, * υἱὸς ἰωσὴφ," [i] [k] τοῦ ἠλὶ, [l] Τοῦ ματθὰτ, τοῦ

(c) ἴσῳ περιστερᾶς. Mt. 11. || ὡσεὶ] ὡς. BDL. 33. Orig. (d) εἰς. D. *in*, Vulg. It. exc. gat. brix. Ambr. (e) + πρὸς αὐτὸν. 13. 69. 119. 229** (f) = BDL. Copt. Vulg. cant. veron. verc. colb. for. Ambr. (g) ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. D. cant. veron. verc. colb. corb* Clem. Method. Hilar. ter. Lactant. Juv. Faustus manich. ap. Aug. Codd. ap. Aug. qui tamen monet, in antiquioribus græcis hæc non inveniri. (h) καὶ αὐτὸς ἦν ὁ ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, ὢν υἱὸς, ὡς ἐνομίζετο, ἰωσὴφ. BL. 1. 118. 131. 209. item Orig. ἦν δὲ ἰησοῦς ὡς ἐτῶν τριάκ. ἀρχόμενος (*incipiens*) ὡς ἐνομίζετο εἶναι (*ut videbatur esse*) υἱὸς ἰωσὴφ. D. cant. καὶ αὐτὸς (οὖν 69) ὁ ἰησοῦς ἦν ἀρχόμενος εἶναι ὡς ἐτῶν τριάκ. ὡς ἐνομίζετο υἱὸς ἰωσὴφ. 13. 69. item 124. ap. Birch. *Et ipse Jesus erat incipiens fere annorum* 30, *quod videbatur, et dicebatur esse filius Joseph*, veron. *Et ipse Jesus erat inc. fere ann.* 30. *quod putabatur esse fil. Jos.* colb. germ. 1. item (sed: *ut putabatur*, omisso *esse*,) Vulg. for. *Et ipse Jesus erat fere ann.* 30 *incipiens, filius, ut existimabatur, Joseph*, verc. *Et ipse Jes. erat fere ann.* 30. *sicut existimabatur fil. Jos.* brix. *Jesus autem incepit esse in trigesimo anno, quum existimatur filius Josephi*, Copt. || ὁ ἰησοῦς = 10. 40. Ed. Ante ἦν ponit Arm. || ἀρχόμενος] + εἶναι. Syr. p. in m. || ἀρχόμενος ὢν] = 124. ap. Alter. Syr. Pers. p. brix. mart. ὢν ἀρχόμενος. Ev. 34. Mt. c. ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ βάπτισμα. Clem. ut videtur. ἐρχόμενος, ὢν Euthym. [ap. Henten. (non in Mt. i. n.) || ὢν] = 178. 179. Goth. || ὡς] = 38* 73. 132* 219. ap. Birch. καὶ. Syr. Pers. p. (i) Codex D pro serie, quam Lucas edidit a Jesu ad Davidem, huc transtulit eam, quæ apud Matthæum reperitur, hoc modo: υἱὸς ἰωσὴφ, τοῦ ἰακὼβ, τοῦ μαθθὰν, τοῦ ἐλεάζαρ, τοῦ ἐλιοὺδ, τοῦ ἰαχεὶν, τοῦ σαδὼκ, τοῦ ἀζὼρ, τοῦ ἐλιακεὶμ, τοῦ ἀβιοὺδ, τοῦ ζοροβάβελ, τοῦ σαλαθιὴλ, τοῦ ἰεχονίου, τοῦ ἰωακεὶμ, τοῦ ἐλιακεὶμ, τοῦ ἰωσεία, τοῦ ἀμὼς, τοῦ μανασσῆ, τοῦ ἐζεκεία, τοῦ ἀχὰς, τοῦ ἰωαθὰν, τοῦ ὀζεία, τοῦ ἀμασίου, τοῦ ἰωὰς, τοῦ ὀχοζίου, τοῦ ἰωρὰμ, τοῦ ἰωσαφὰδ, τοῦ ἀσὰφ, τοῦ ἀβιοὺδ, τοῦ ῥοβοὰμ, τοῦ σολομὼν, τοῦ δαυεὶδ, et reliqua ut Lucas. || In multis codicibus ordo, quo nomina sese excipiunt, mire perturbatus est. Nempe errarunt librarii in legendis columnis, quarum mox duæ mox tres in eadem pagina juxta se erant positæ, v. c.:

τοῦ ἤρ	τοῦ ἰωρὰμ	τοῦ καϊνὰν
τοῦ ἰωσὴ	τοῦ ἰσρὼμ	τοῦ ἐνὼς
τοῦ σὴθ	τοῦ ἀδὰμ	
	τοῦ θεοῦ.	

Hinc librarius, cum scribere deberet τοῦ ἤρ, τοῦ ἰωσὴ, etc. τοῦ ἰωρὰμ, τοῦ ἰσρὼμ etc. perperam scripsit: τοῦ ἤρ, τοῦ ἰωρὰμ, τοῦ καϊνὰν, τοῦ ἰωσὴ etc. || Incredibilis est codicum diversitas in scribendis nominibus propriis. Specimina tantum dabimus nonnulla. (k) + τοῦ ἰακὼβ. 71. 86. Arm. Post ἠλὶ addit E. || = τοῦ ἠλὶ. 132* colb. τοῦ ἠλεὶ. ABEMS. Alii multi. Mt. d. al. 11. Ed. ναὶ. 2. (l) = Julius afric. Eus. Nyss. Naz. Ambr. Aug. item Iren. ut videtur, generationes 72 numerans || = τοῦ ματθὰτ. colb. Damasc. τοῦ ματθὰν s. μαθὰν. KLM.

λευὶ," τοῦ μελχὶ, τοῦ [m] ἰαννὰ," τοῦ ἰωσὴφ, Τοῦ [n] ματ- 25
ταθίου," τοῦ ἀμὼς, τοῦ ναοὺμ, τοῦ [o] ἐσλὶ," τοῦ ναγγαὶ,
Τοῦ μαὰθ, τοῦ ματταθίου, τοῦ σεμεῒ, τοῦ [p] ἰωσὴφ," 26
τοῦ ἰούδα, Τοῦ [q] ἰωαννᾶ," τοῦ ῥησὰ, τοῦ ζοροβάβελ, 27
τοῦ σαλαθιὴλ, τοῦ νηρὶ, Τοῦ μελχὶ, τοῦ ἀδδὶ, τοῦ 28
κωσὰμ, τοῦ [r] ἐλμωδὰμ," τοῦ ἢρ, Τοῦ [s] ἰωσὴ," τοῦ 29
ἐλιέζερ, τοῦ [t] ἰωρεὶμ," τοῦ ματθὰτ, τοῦ λευῒ, Τοῦ συ- 30
μεὼν, τοῦ ἰούδα, τοῦ ἰωσὴφ, τοῦ ἰωνὰν, τοῦ [u] ἐλιακεὶμ,"
Τοῦ μελεᾶ, [x] τοῦ μαϊνὰν," τοῦ ματταθὰ, τοῦ ναθὰν, τοῦ 31
δαβὶδ, Τοῦ ἰεσσαὶ, τοῦ [y] ὠβὴδ," τοῦ [z] βοὸζ," τοῦ [a] σαλ- 32
μὼν," τοῦ ναασσὼν, Τοῦ [b] ἀμιναδὰβ," τοῦ [c] ἀρὰμ," τοῦ 33
ἐσρὼμ, [d] τοῦ φαρὲς," τοῦ ἰούδα, Τοῦ ἰακὼβ, τοῦ ἰσαὰκ, 34
τοῦ ἀβραὰμ, τοῦ [e] θάρα," τοῦ ναχὼρ, Τοῦ [f] σερούχ," τοῦ 35

---

[f] σαρούχ.

Alii multi. Mt. p. al. 7. Ed. Syr. p. Slav. Bas. Naz. Epiph. Theophyl. *ματταθὰ*. Chron. alex. *ματαθὰτ*. 16. *ματαθίου*. Arm. *Matthei*, veron. *Mattheæ*, verc. *Mathi*, brix. *Matthiæ*, corb. germ. 1. (m) *ἰανναὶ* s. *ἰωανναὶ* s. *ἰωαννὰ* s. *ἰωνὰ* s. *ἰννὰ*. Codd. *Anne*, verc. (n) *ματθίου* s. *ματθαίου* s. *ματταθὰ*, Codd. (o) *ἐσλὶμ* s. *ἐλσὶ* s. *ἐσσαὶ* s. *ἑσαὶ*. Codd. Alii aliter. *Seddi*, verc. veron. corb. (p) *ἰωσὴχ*. BL. Alii. Ed. Copt. Arm. veron. al. Naz. *ἰωσῆ*. 27. *Josedech*, bodl. *Joseth*, for. mart. (q) *ἰωανᾶν* s. *ἰωνὰμ* s. *ἰωνᾶν* s. *ἰωννὰ* s. *ἰωνᾶ* s. *ἰαννὰ*. Codd. etiam vs. 30. Alii aliter. (r) *ἐμωδὰμ* s. *ἐσμώδαμ* s. *ἐρμώδαμ* s. *ἐσλωδὰν* s. *ἐλμαδὰμ* s. *ἐλμαδὰν* s. *ἐλμώδαδ* s. *ἐλλάδαμ*. Codd. Ed. Verss. Alii aliter. (s) *ἰησοῦ*. BL. Alii. Copt. Arm. Vulg. It. *ἰησῶ* s. *ἰωσὴφ*. Codd. Ed. *ἰωσὰφ*. Naz. *Zoses*, corb. (t) *ἰωρὴμ*. Codd. Ed. *ἰωρὰμ*. Cod. Syr. Perss. Arr. Æth. Arm. brix. germ. 2. *ἰωρία*. Syr. p. ed. *ἰωδὰμ*. Syr. p. in m. *ἰωερὲμ* s. *ἱερεὶμ*. Codd. (u) *ἰωακεὶμ*. Codd. (x) = A. 49. 51. *τοῦ μεννὰν* s. *μαννὰ* s. *μεννὶ* s. *μενὰμ* s. *μανινὰν* s. *μαιανᾶν*. Codd. Ed. Verss. *Enam* s. *Enan*, veron. verc. *Cenam*, corb. (y) *ἰωβὴδ* s. *ἰωβὴθ* s. *ἰωβὲδ*. ABFLM. Alii. Copt. Æth. colb. (z) *βοὸς* s. *βοῶς*. ABD LM. Alii. Ed. (a) *σαλὼμ* s. *σαλμὰν* s. *σάλα* s. *σαλαμὼν*. Codd. (b) *ἀμιναδὰμ*. MS. Alii. Syr. p. ‖ + *τοῦ ἀδεὶμ*. 16. (c) *ἰωρὰμ*. Ev. 19. Alii. ‖ + *τοῦ ἰωρὰμ* s. *ἰωαρὰμ*. FKS. Alii multi. Mt. V. al. 9. Ed. Æth. Syr. p. ed. Arr. Slav. veron. ‖ *ἀδμεὶν* s. *ἀδμὶ*, *τοῦ ἀρνὶ* s. *ἀρνῒ*. BL. 13. 69. 124. 157. Syr. p. ms. in m. Copt. ‖ + *τοῦ ἀδμὶ* s. *ἀλμεὶ* s. *ἀλβεὶ*, *τοῦ ἀρνεὶ* s. *δονεὶ*. Codd. Arm. ‖ + *τοῦ ἀλβεὶ*, *τοῦ δονεὶ*, *τοῦ ἰωρὰμ*. 132. Alii. ‖ Alii aliter. Sed D. ut rec. (d) = A. (e) *θάῤῥα*. 1. Alii multi. Mt. p. al. 7. Ed. Naz. Epiph. Theophyl. *ἀτὰρ*. Eus. (f) A BEFGHKLMS. Alii multi. Mt. V. al. 18. Ed. Syr. utr. Copt. Æth. Arm. Slav. verc. brix. for. colb. germ. 1. 2. corb. emmer. tol. Naz. Epiph. Theophyl. Suidas. *σερούκ*. D. cant. veron.

36 [g]ῥαγαῦ,″ τοῦ [h]φαλὲκ,″ τοῦ ἐβὲρ, τοῦ σαλὰ, [i]Τοῦ καϊ-
37 νὰν,″ τοῦ ἀρφαξὰδ, τοῦ σὴμ, τοῦ νῶε, τοῦ λάμεχ, Τοῦ
μαθουσάλα, τοῦ ἐνὼχ, τοῦ ἰαρὲδ, τοῦ μαλελεὴλ, τοῦ
38 καϊνὰν, Τοῦ ἐνὼς, τοῦ σὴθ, τοῦ ἀδὰμ, [k]τοῦ θεοῦ.[l]
1 Ἰησοῦς δὲ [m]πνεύματος ἁγίου πλήρης″ [ὑπέστρεψεν
ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου· καὶ ἤγετο [n]ἐν τῷ πνεύματι″ [o]εἰς
2 τὴν ἔρημον,] Ἡμέρας τεσσαράκοντα * πειραζόμενος
ὑπὸ τοῦ [p]διαβόλου·″ καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν [q]ἐν ταῖς
ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, [r]= ὕστε-
3 ρον″ ἐπείνασε. [s]Καὶ εἶπεν″ αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ υἱὸς εἶ
τοῦ θεοῦ, εἰπὲ [t]τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος.″
4 [u]Καὶ ἀπεκρίθη ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, λέγων·″ γέγραπται·
ὅτι οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται [x]= ὁ″ ἄνθρωπος, [y]ἀλλ᾽
5 ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ.″ [z]Καὶ [a]ἀναγαγὼν″ αὐτὸν

(g) ῥαγὰβ. L. Alii. Mt. V. al. 3. Naz. Chron. alex. ῥαγοῦ. Mt. r. ῥαγαοῦ. 218 (cum al. 3.) βαρὰκ. 60. (h) φαλὲγ. AEHKS. Alii. Mt. a. al. 4. Goth. Vulg. verc. Chron. alex. (i) = D. cant. τοῦ καϊνὰ. Mt. x. τοῦ καινὰμ. BL. τοῦ κιανὰν. 118. (k) + τοῦ υἱοῦ. 61. veron. (l) + *Generationes LXXV.* harl. || Naz. Nyss. Bas. Aug. Opus imperf, numerant generationes 77. Irenæus 72. Præterea ab Abrahamo ad Josephum Augustinus numerat 55. Sed codd. syr. teste Barsalib. 56. et Jacobus sarugens. 57. addita observatione, tantum 55 enumerari, suspicionemque esse, amanuenses unum nomen prætermisisse. Tandem a Domino ad David 43. Aug. et a Christo ad Nathan 42. Jacob. sarug. (m) πλήρης πνεύματος ἁγίου. BDEL. 1. 131. 218 (cum al. 4.) al. 5. Mt. c. k. f. r. o. z. 10. Ed. Arm. Vulg. It. Ambr. Gaudent. (n) = veron. *a spiritu*, Vulg. verc. colb. || = τῷ. 11. 225. (o) ἐν τῇ ἐρήμῳ. BDL. cant. veron. verc. germ. 1. mart. harl. emmer. (p) σατανᾶ. D. Mt. m. cant. (q) + οὐδὲ ἔπιε. 13. 69. 124. Arm. (r) = BDL. Copt. Æth. Arm. Pers. w. Vulg. It. (exc. brix. corb.) Cyr. Beda. (s) εἶπε δὲ. BDL. 1. 33. 67. 130. gr. Ed. Copt. Vulg. It. Ambr. καὶ εἶπε δὲ. 157. || = καὶ. for. (t) ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. D. Ev. 31. cant. tol. item verc. Cypr. (u) καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν. D. cant. item tol. || πρὸς αὐτὸν = 130. gr. Ante ὁ ἰησοῦς ponunt BL. Vulg. It. αὐτῷ. (ante ἰησοῦς) 13. 69. 76. 124. Mt. q. || = λέγων. BL. 13. 33. 130. gr. Mt. i. Copt. Vulg. for. tol. (x) = FMS. 1. 10. 11. 69. 118. 131. 157. 218 (cum al. 7.) 235. Ev. 34. 36. al. 13, pluresve. Mt. a. c. d. f. al. 12. Ed. Orig. (y) = BL. || ῥήματι] + ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος. 64. 71. 76. 118. 157. Ev. 12. 19. 31. 36. Mt. f. Copt. Æth. Ar. p. Theophyl. (z) Vs. 5. 6. 7. 8. ponuntur post vs. 12. in verc. colb. brix. germ. 1. Codd. lat. ap. Fab. stapul. Ambr. Arnob. Juv. (a) ἀγαγὼν. S. 59. 115.

[b]= ὁ διάβολος″ [c]εἰς ὄρος ὑψηλὸν,″ ἔδειξεν αὐτῷ πά-
σας τὰς βασιλείας [d]τῆς οἰκουμένης″ ἐν στιγμῇ χρόνου.
Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύ- 6
την ἅπασαν, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται,
καὶ ᾧ ἐὰν θέλω, δίδωμι αὐτήν. Σὺ οὖν ἐὰν [e]προσκυ- 7
νήσῃς ἐνώπιόν [f]μου,″ ἔσται [g]σου″ [h]πᾶσα.″ Καὶ ἀποκρι- 8
θεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ ἰησοῦς· [i]† γέγραπται [k]†· [l]προσκυ-
νήσεις κύριον τὸν θεόν σου,″ καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.
[m]Καὶ ἤγαγεν″ αὐτὸν εἰς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔστησεν [n]αὐ- 9
τὸν″ ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἰ [o]†
υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν [p]ἐντεῦθεν″ [q]κάτω.″
Γέγραπται γάρ· ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται 10
περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε[r]· Καὶ [s]= ὅτι″ ἐπὶ χειρῶν 11

---

[h] πάντα. [i] † ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ.
[k] † γὰρ. [o] † ὁ.

(b) = BDL. 36. 40. Mt. a. Copt. Arm. cant. ὁ σατανᾶς. Syr. p. ms. (c) = BL. Copt. Sax. Vulg. ms. veron. germ. 1. 2. mart. emmer. tol. for. harl. Vigil. Beda. || *Hierusalem, et statuit eum supra pinnam templi.* verc. Transpositionis indicium. || + λίαν. D. 13. 69. 124. cant. (d) τοῦ κόσμου. D. (St. β.) 5. Mt. υ. cant. brix. Orig. in comment. (non in textu.) *terræ*, for. Vigil. (e) + πεσὼν. 1. 11. 76. al. 12. et Barber. 1. veron. verc. brix. corb. germ. 1. Vulg. ed. sixtin. Hier. Ambr. Gaud. (f) ἐμοῦ. BDFH. 1. 218 (cum al. 7.) Alii. Mt. V. al. 12. Ed. (g) σοι. 118. 157. Ev. 36. al. 2. Mt. f. k. o. z. Arm. (h) ABD gr. (St. π.) EFGHKLS. 218 (cum al. 9.) Ev. 34. 36. al. 84. Mt. V. al. 18. Ed. Syr. utr. Pers. p. Ar. Copt. Æth. Arm. Theophyl. ταῦτα. Ev. 31. Theophyl. ms. || Rec. 125* (i) = BD (St. β.) L. 1. 8. 33. 118. 131. Ev. 34. Mt. x. Syr. Perss. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. Sax. It. exc. veron. Orig. Vigil. Ambr. Beda. (k) ABD (St. β.) EFGHKLMS. Ev. 36. al. 82. Mt. V. al. 13. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Goth. Slav. Vulg. Sax. It. exc. veron. Theophyl. Vigil. Ambr. Beda. (l) κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις. BDFL. 1. 69. 118. 121. 124. 130. 131. 157. 218 (cum 123.) Ev. 34. Mt. c. f. g. Vulg. It. (m) ἤγαγεν δὲ. BL. Copt. Syr. p. in m. (n) = BL. (o) = ADEGHLMS. 218 (cum al. 10.) Ev. 34. 36. al. 59. et Barber. 7. Mt. V. al. 19. Ed. Eus. Theophyl. (p) = EGH. 1. 40. 91. 130. gr. lat. Ev. 31. al. 6. Mt. a. Vulg. ms. Post κάτω ponunt 69. al. 4. (q) = Mt. x. verc. colb. Ambr. semel. (r) + ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σοῦ. 1. 106. 118. 130. gr. et lat. 131. al. 3. Mt. x. (s) = DEFGHS. 28. 36. 61. 89. 91. 116. 117. 127. 130. gr. 131. 142. al. 44. Mt. V. d. g. k. l. p. q. z. al. 5. Ed. Syr. Perss. Arr. Arm. Slav. cant. veron. verc. Eus. Theophyl. Orig. int. || Habet Orig.

ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.
12 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· [t] ὅτι εἴρηται·" οὐκ
13 ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. Καὶ συντελέσας πάντα
πειρασμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

14 Καὶ ὑπέστρεψεν [u] ὁ ἰησοῦς" ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύ-
ματος εἰς τὴν γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθε καθ' ὅλης
15 τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς
16 συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος [x] ὑπὸ" πάντων.] [y] Καὶ
[ἦλθεν" εἰς [z] — τὴν" ναζαρὲτ, οὗ ἦν [a] τεθραμμένος·" καὶ
εἰσῆλθε, κατὰ τὸ εἰωθὸς [b] αὐτῷ" ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ-
βάτων, εἰς τὴν συναγωγήν· [c] καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι."
17 Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ [d] βιβλίον ἠσαΐου τοῦ προφήτου·" καὶ
[e] ἀναπτύξας" [f] τὸ βιβλίον," εὗρε [g] τὸν τόπον," οὗ ἦν γε-
18 γραμμένον· Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ· οὗ [h] εἵνεκεν" ἔχρισέ
με * [i] εὐαγγελίσασθαι" πτωχοῖς, [k] ἀπέσταλκέ με" * [l] †
19 Κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,

[h] ἕνεκεν. [i] εὐαγγελίζεσθαι. [l] † ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν.

(t) = Mt. m. In finem versus transposuit Æth. γέγραπται. D. Pers. p. cant. veron. verc. brix. colb. corb. germ. 1. (u) = F. 74* Mt. 17. ὁ κύριος. 69. (etiam vs. 12.) || = ὁ. H. 3. ap. Alt. 72. Ev. 34. al. 5. Mt. V. a. al. 5. (x) παρὰ. K. 11. al. 5. Mt. 10. (y) καὶ ἦλθον. Mt. x. ἐλθὼν δὲ. D. cant. διῆλθε δὲ. 28. || + ὁ ἰησοῦς. G. 64. Mt. r. (z) = BDL. 117. 131. 235. Mt. B. 17. Orig. (a) ἀνατεθραμμένος. FL. 1. 69. 124. ap. Birch. 131. 157. Eus. (b) αὐτῶν. 61. al. 2. αὐτοῦ. Ed. || = D. cant. verc. colb. (c) = Ev. 18. (non 19.) 33. Mt. c. f. Post προφήτου ponitur in 1. (item, omisso καὶ ἀνέστη, Ev. 44.) Arm. Syr. hieros. (d) ὁ προφήτης ἠσαΐας. D. cant. (e) ἀνοίξας. ABL. 33. Syr. Hier. (f) = D. Ev. 12. 18. 36. Mt. f. cant. (g) = 40. Mt. a. τόπον. L. τοῦτον τὸν τόπον. Arm. (h) ABDE FLS. al. 30. pluresve. Mt. HV. al. 18. Ed. Eus. Bas. Cyr. Epiph. Theophyl. (i) ADEFGKLS. al. 87. Mt. BHV. al. 20. Ed. Orig. bis. Eus. Petr. alex. Ath. Cyr. Theodoret. Suidas. (k) ἀπέσταλμαι. D* gr. (l) = BDL. 13. 33. 69. Copt. Æth. Arm. Vulg. ms. Sax. It. exc. brix. Orig. gr. bis et lat. Eus. Petr. alex. Ath. Cyr. Tit. bostr. Hier. Ambr. Aug. Schol. in Mt. 14. Habent Iren. int. Hilar. || τὴν καρδίαν] = Mt. 10. τῇ καρδίᾳ. 61. 117. 127. al. 6. Mt. B. d. 11. 17.

[m]ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει," [n]κηρῦξαι ἐνιαυ-
τὸν κυρίου δεκτόν[o]. Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς 20
τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ πάντων [p]ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ
ὀφθαλμοὶ ἦσαν" ἀτενίζοντες αὐτῷ. Ἤρξατο δὲ λέγειν 21
πρὸς αὐτούς· ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν
τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ [ἐθαύ- 22
μαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ,] [q]καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ
υἱὸς ἰωσήφ;" Καὶ [εἶπε πρὸς αὐτούς· πάντως ἐρεῖτέ μοι 23
[r]τὴν παραβολὴν ταύτην" ἰατρὲ, θεράπευσον σεαυτόν·
ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα [s]εἰς" καπερναοὺμ, ποίησον καὶ
ὧδε [t]ἐν" τῇ πατρίδι σου. Εἶπε δέ· [ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 24
ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν [u]ἐν" τῇ πατρίδι αὐτοῦ.
Ἐπ' ἀληθείας [x]δὲ" λέγω ὑμῖν· [y]πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν 25
ταῖς ἡμέραις ἠλίου[z] [a]ἐν τῷ ἰσραὴλ," ὅτε ἐκλείσθη ὁ
οὐρανὸς [b]ἐπὶ" ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς
[c]μέγας" ἐπὶ [d]πᾶσαν" τὴν γῆν. Καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐ- 26
τῶν ἐπέμφθη ἠλίας, εἰ μὴ εἰς [e]σάρεπτα" τῆς [f]∾ σιδῶ-

[s] ἐν τῇ. [f] ∾ σιδωνίας.

(m) = Ev. 34. Orig. ut videtur, bis. (sed habet Orig. int.) Iren. ut videtur. Hier. bis. (n) + καὶ. 61. 64. 121. (o) + καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως. 229** Ar. rom. Arm. Vulg. Sax. It. exc. cant. Petr. alex. Hilar. semel. Ambr. Aug. Beda. + καὶ ἡμέραν ἀνταποδ. τῷ θεῷ ἡμῶν. Mt. 11. Syr. p. Ar. pol. Hier. semel. (p) οἱ ὀφθ. ἐν τῇ συναγ. ἦσαν. BFL. 127. 131. Ev. 34. Mt. 11. item colb. ἐν τῇ συναγ. ἦσαν οἱ ὀφθ. A. 72. 118. Ev. 44. Mt. 10. veron. (q) = 13. καὶ ἔλεγον· (οὐχὶ) οὐχ (ὁ) υἱός ἐστιν ἰωσὴφ (ἰωσήφ ἐστιν) οὗτος; BDL. 69. cant. || = ὁ υἱὸς. Ev. 18. (non 19.) (r) = 73. (s) εἰς. BDL. 13. 69. 124. ἐν absque τῇ. A. 42. 69. 72. 229* Ev. 44. Mt. f. al. 3. (t) = L. (u) = L. (x) = DK. 91. Ev. 32. 33. Mt. H. g. Ed. Arr. Pers. w. Arm. Vulg. It. exc. brix. γὰρ. Syr. (y) + ὅτι. L. 1. 13. 33. 69. al. 12. Mt. χ. Arr. Goth. brix. Basil. (z) + τοῦ προφήτου. Mt. 19. Syr. Ar. Syr. hieros. Orig. (a) = 36. Ev. 18. verc. tol. (b) = BD. 37. 225. 235. Mt. o. *annis*, Vulg. It. exc. verc. (c) μεγάλη. 13. 69. (d) = Mt. H. (e) σάρεφθα. BKMS. al. 16. Mt. q. al. 4. Ed. Arm. Orig. Theophyl. ἄρεφθα. L. al. 10. Mt. g. σάραπτα s. ἀραπτὰ s. ἄρεπτα s. ἀρεφθὰ s. ἀραφθὰ s. ἀρεπφὰ. Alii. (f) σιδωνίας s. σιδονίας. ABCD. 1. 69. 118. 131. 157. Ev. 4. 12. 18. 19. 31. 32. 36. Mt. HV. 11. Vulg. It. Orig.

27 νος,″ πρὸς γυναῖκα χήραν. Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ
ἐλισσαίου τοῦ προφήτου [g] ἐν τῷ ἰσραήλ·″ καὶ οὐδεὶς αὐ-
28 τῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ νεεμὰν ὁ σύρος. Καὶ ἐπλήσθησαν
29 πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα. Καὶ
ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως· καὶ ἤγαγον
αὐτὸν ἕως [h] † ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ᾽ οὗ ἡ πόλις αὐτῶν
30 ᾠκοδόμητο, [i] ὥστε″ κατακρημνίσαι αὐτόν. Αὐτὸς δὲ διελ-
θὼν διὰ μέσου αὐτῶν, ἐπορεύετο.]
31 Καὶ [[k] κατῆλθεν″ εἰς καπερναοὺμ πόλιν τῆς γαλι-
λαίας [l]· καὶ ἦν διδάσκων [m] αὐτοὺς″ ἐν τοῖς σάββασι.
32 Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ
33 ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος
ἔχων [n] πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου,″ καὶ ἀνέκραξε
34 [o] φωνῇ μεγάλῃ,″ [p] Λέγων·″ [q] ἔα,″ τί ἡμῖν καί σοι, ἰη-
σοῦ [r] ναζαρηνέ;″ ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς· οἶδά σε τίς εἶ,
35 ὁ ἅγιος [s] τοῦ θεοῦ.″ Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, λέ-
γων· φιμώθητι, καὶ ἔξελθε [t] ∞ ἐξ″ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐ-
τὸν τὸ δαιμόνιον εἰς [u] † μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, μηδὲν

[h] † τῆς. [i] εἰς τό. [t] ∞ ἀπ᾽. [u] † τὸ.

(g) = 56. 58* Marcion. Orig. Ante ἐπὶ ponunt BCDL. 1. 69. 118. 130. Ev. 34. 44. Mt. c. Syr. Ar. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. (h) = ACGHLS. 1. 69. 72. 106. 108. 127. 131. 157. 235. Ev. 32. 36. al. 24. Mt. BHV. 19. al. 22. Ed. Orig. τοῦ. D** 124. (i) BDL. 1. 13. 33. 61. in m. 69. 118. 131. Orig. Scholia in Mt. a. d. (k) ἦλθεν. Evangelistaria. Syr. p. in m. Orig. semel. || + ὁ ἰησοῦς. GH. 218 (cum al. 8.) 235. al. 9. Evangelistaria. (l) + τὴν παραθαλάσσιον ἐν ὁρίοις ζαβουλὼν καὶ νεφθαλεὶμ. D. cant. (m) = 61. 226* al. 3. Mt. d. g. l. (z habet in marg.) αὐτοῖς. 1. 64. Mt. B. a. m. 17. (n) πνεῦμα δαιμόνιον ἀκάθαρτον. D. gr. δαιμόνιον ἀκάθαρτον. 29. Vulg. It. *dæmonium*, colb. *spiritum immundum*, Ambr. bis. (o) = 33. Goth. (p) = BL. Mt. V* Copt. Orig. (q) = D. 33. 56. 58. 61. Syr. hieros. Ar. pol. Erp. Æth. It. exc. germ. 1. 2. for. perus. Tert. (r) = Marcion. (s) θεός. Acta Archelai. τοῦ ἰσραήλ. in scholiis Mt. 12. (t) BDL. 1. 71. 77. 108. 124. 127. 130. 131. al. 10. Mt. V. a. r. Vulg. It. Orig. (u) = DEFGHS. 10. 36. 40. 72. 91. 124. ap. Birch. 127. 130. 131. 142. 235. al. 36. Mt. V. al. 16. Ed. Orig. || εἰς τὸ μέσον = Mt. B. veron. verc. corb. || μέσον] + αὐτῶν. 124. + ἀνακραυγάσαν τε. D. (+ καὶ ἀνακραυγάσαν. St. β.) cant. (absque *et.*) || Paulo antea ῥίψας D* et mox βλάψας. D.

βλάψαν αὐτόν. Καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας· καὶ 36
συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· τίς ὁ λόγος οὗτος,
ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις
πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται;] Καὶ [x] ἐξεπορεύετο ἦχος" 37
περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου. Ἀναστὰς 38
δὲ [y] ∞ ἐκ" τῆς συναγωγῆς [z], [[a] εἰσῆλθεν" εἰς τὴν οἰκίαν
σίμωνος [b]. [c] † πενθερὰ δὲ τοῦ σίμωνος ἦν συνεχομένη πυ-
ρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. Καὶ 39
ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆ-
κεν αὐτήν. [d] παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει" αὐτοῖς.
[e] Δύνοντος" δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας 40
νόσοις ποικίλαις, [f] ἤγαγον" αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ
ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας [g] ἐπιθεὶς," ἐθεράπευσεν αὐτούς·
Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, [h] κράζοντα" 41
καὶ λέγοντα· ὅτι σὺ εἶ [i] † ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ· καὶ ἐπιτι-
μῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν [k] τὸν" χριστὸν
αὐτὸν εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς 42
[l] ἔρημον" τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι [m] ἐπιζήτουν" αὐτὸν, καὶ ἦλθον

---

[y] ∞ ἀπὸ. [c] † ἡ. [i] † ὁ χριστὸς. [m] ἐζήτουν.

(x) ἐξῆλθεν ἡ ἀκοή. D. (y) BCDLQ. 1. 33. 69. 118. 124. 131. Orig. *de*, Vulg. It. *a*, cant. (z) + ὁ ἰησοῦς. A. al. 7. Mt. r. 10. Syr. Perss. Vulg. (non tol. emmer. for. perus.) Post εἰσῆλθεν addunt Evangelistaria. (a) ἦλθεν. D. 61. 64. 114. 127. al. 4. Mt. r. x. 10. 11. Evangelistaria quædam. cant. (b) + καὶ ἀνδρέου. D. (St. β.) cant. veron. corb. colb. germ. 1. Ambr. (c) = ABDGHL MQS. al. 37. pluresve. Mt. V. al. 15. Ed. ‖ ἡ δὲ πενθερὰ. C. 106. 131. pluresve. Mt. x. (d) παραχρῆμα· ἡ δὲ ἀναστ. διηκ. Mt. 11. παραχρῆμα, ὥστε ἀναστᾶσαν αὐτὴν διακονεῖν. D. ‖ *et dimisit eam continuo, ut etiam continuo surgentem eam ministraret eis.* cant. (e) δύναντος. 69. 124. 127. 235. Ev. 2. 18. 34. al. 12. Mt. o. 11. δύντος. Orig. δύσαντος. D. *occidente*, cant. verc. *cum occidisset*, Vulg. veron. brix. colb. corb. germ. gat. for. perus. Ambr. (f) ἔφερον. D. cant. ἦγον. Orig. (g) ἐπιτιθεὶς. BDQ. 64. 69. 91. 116. 117. Ev. 18. 19. Mt. g. 11. (h) κραυγάζοντα. ADE. al. 26. Mt. V. al. 5. Orig. (i) = BCDFL. 33. 220. Copt. Arm. Ar. p. Vulg. It. exc. brix. Orig. Tert. Victorin. (k) = D. Orig. (l) ἕτερον. 61. 91. (m) ABCDFLMS. 1. 11. 33. 69. 91. 106. 124. 131. 157. 218 (cum al. 8.) 235. Ev. 18. 19. 36. al. 42. et Barber. 4. Mt. V. al. 13. Ed. Vict. Euthym. Theophyl.

ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν, τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ'
43 αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· ὅτι καὶ [n] ταῖς ἑτέραις
πόλεσιν" εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ
44 θεοῦ· ὅτι [o] εἰς" τοῦτο [p] ἀπέσταλμαι." Καὶ ἦν κηρύσ-
σων [q] ἐν ταῖς συναγωγαῖς" [r] τῆς γαλιλαίας."]
1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον [s] ἐπικεῖσθαι" αὐτῷ [t] τοῦ"
ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, [u] καὶ αὐτὸς ἦν [ἑστὼς"
2 [x] παρὰ" τὴν λίμνην γεννησαρέτ. Καὶ εἶδε δύο [y] πλοῖα"
ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς [z] ∽ ἀποβάντες
3 ἀπ' αὐτῶν" [a] ἀπέπλυναν" τὰ δίκτυα [b]. Ἐμβὰς δὲ εἰς
ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν [c] τοῦ" σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ
τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν [d] ὀλίγον·" καὶ καθίσας ἐδίδασκεν
4 ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. [e] Ὡς" δὲ ἐπαύσατο λαλῶν,
εἶπε πρὸς τὸν σίμωνα· ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ
5 [f] χαλάσατε" τὰ δίκτυα ὑμῶν [g] εἰς ἄγραν." Καὶ ἀπο-
κριθεὶς ὁ σίμων εἶπεν αὐτῷ· [h] ἐπιστάτα," δι' ὅλης [i] τῆς"
νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί
6 σου [k] χαλάσω τὸ δίκτυον." Καὶ [l] τοῦτο ποιήσαντες"

---

[z] ∽ ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες.

(n) ἑτέραις πόλεσιν. Barber. 1. ἐν ἑτ. πόλ. 72. al. 5. Mt. x. ἐν ταῖς ἑτ. πόλ. Mt. a. q. εἰς τὰς ἄλλας πόλεις. D. cant. (o) ἐπὶ. BL. 67. 124. (p) ἀπεστάλην. BDL. 1. 12. 33. 69. 124. (q) εἰς τὰς συναγωγὰς. BDQ. 69. 91. Ev. 12. 18. 19. Mt. f. g. (r) τῆς ἰουδαίας. CLQ. 1. 106. 131. 157. Ev. 12. 19. 36. al. 2. Mt. f. g. Copt. Syr. p. (sed rec. in m.) αὐτῶν. Ev. 34. Mt. c. τῶν ἰουδαίων. Ev. 18. τοῖς ἰουδαίοις. Ev. 7. 13. (s) ἐπικαλεῖσθαι. Mt. 10. (t) καὶ. AB. 1. 131. Alius. Arm. *et audierunt*, colb. (u) ἑστῶτος αὐτοῦ. D. cant. ‖ + ὁ ἰησοῦς. FGH. item 73. Evangelistaria. (x) περὶ. 61. al. 5. Mt. k. p. z. (y) πλοιάρια. ACL. 40. 53. Mt. a. d. verc. brix. (z) CDL.

(a) ἔπλυναν. BC*L. Mt. g. ἔπλυνον. D. 91. ἀπέπλυνον. Ev. 13. 17. Mt. d. ἐπέπλυνον. Ev. 7. (b) + αὐτῶν. Mt. B. 11. 17. Syr. Syr. p. c. obel. verc. (c) = BDL. (d) ὅσον ὅσον. D. *quantum quantum*, cant. *in altum*, colb. (e) ὅτε. D. (f) χαλάσωμεν. 64. Goth. (g) = 1. 131. Alius. πρὸς ἄγραν. 47. Theophyl. (h) διδάσκαλε. D. (St. β.) *Rabbi*, Syr. Syr. hieros. (i) = ABL. 131. (k) οὐ μὴ παρακούσομαι. D. οὐ μὴ παρακούσομεν. D** *non præteribo*, cant. ‖ χαλάσω] χαλάσομεν s. χαλάσωμεν. K. 1. 91. al. 5. Mt. g. 11. Arr. Pers. p. Copt. Arm. Æth. Goth. Theophan. (l) τοῦτο χαλάσαντες. 38. εὐθὺς χαλάσαντες τὰ δίκτυα. D. cant.

συνέκλεισαν [m] πλῆθος ἰχθύων" πολύ· [n] διεῤῥήγνυτο δὲ τὸ δί-
κτυον αὐτῶν." Καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις [o] τοῖς" ἐν 7
τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας [p] συλλαβέσθαι" αὐτοῖς·
καὶ ἦλθον, καὶ [q] ἔπλησαν" ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε [r]
[s] βυθίζεσθαι" αὐτά. [t] Ἰδὼν δὲ σίμων πέτρος," προσέπεσε 8
[u] τοῖς γόνασι" [x] = τοῦ : ἰησοῦ," λέγων· [y] ἔξελθε ἀπ'
ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε. Θάμβος γὰρ 9
περιέσχεν αὐτὸν [z] καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ," ἐπὶ τῇ
ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων, [a] ᾗ" συνέλαβον. [b] Ὁμοίως δὲ καὶ 10
ἰάκωβον καὶ ἰωάννην, [c] υἱοὺς ζεβεδαίου," οἳ ἦσαν κοινω-
νοὶ τῷ σίμωνι. καὶ εἶπε [d] πρὸς τὸν σίμωνα" ὁ ἰησοῦς· μὴ
φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ [e] ζωγρῶν." [f] Καὶ κα- 11
ταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα,"
ἠκολούθησαν αὐτῷ.]

Καὶ ἐγένετο [g] ἐν τῷ" [εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, 12
καὶ ἰδού, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· [h] καὶ ἰδὼν" τὸν ἰησοῦν,

---

[m] ἰχθύων πλῆθος.

(m) ACEFLS. 1. 69. 72. 106. 124. 131. 157. 218 (cum al. 9.) Ev. 18. 19. 24. 32. 36. al. 16. pluresve. Mt. BHV. al. 19. Ed. Arm. Goth. Theophyl. (n) ὥστε τὰ δίκτυα ῥήσσεσθαι. D. Arm. Goth. cant. ‖ + ὥστε μὴ δύνασθαι ἀναγαγεῖν s. ἀγαγεῖν αὐτό. S. 28. al. 7. Mt. z. in marg. (o) = BDL. Mt. a. verc. (p) βοηθεῖν. D. (q) ἐπλήσθησαν. B. 225. Mt. B. i. n. ἐπλήρωσαν. 125. ἐπλήσθη. 50. (r) + παρά τι. C. ut videtur. D. (St. β.) Ed. Syr. Arr. Perss. Syr. p. in m. Copt. Arm. Vulg. recentior. cant. colb. germ. 2. (s) βαπτίζεσθαι. 125. (t) ὁ δὲ σίμων. D. cant. ‖ = σίμων. 106. Syr. p. (sed habet in m.) Sax. ‖ = πέτρος. 69. veron. verc. (u) ποσίν. D. 1. 118. 131. Syr. Copt. cant. colb. (x) αὐτοῦ. D. cant. ‖ = τοῦ. BHS. al. 24. pluresve. Mt. HV. al. 15. Ed. (y) + παρακαλῶ. D. Syr. Goth. cant. colb. brix. (z) = D. Mt. B. cant. (a) = B. ὧν. D. cant. Theophyl. (b) ἦσαν δὲ κοινωνοὶ αὐτοῦ ἰάκωβος καὶ ἰωάνης, υἱοὶ ζεβεδαίου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· δεῦτε, καὶ μὴ γίνεσθε ἁλιεῖς ἰχθύων, ποιήσω γὰρ ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. D. cant. (c) = C* Arm. (d) = Syr. (e) + *ad vitam*, Syr. Pers. p. Syr. hieros. ‖ *vivificans*, veron. verc. corb* Ambr. diserte. (f) οἱ δὲ ἀκούσαντες πάντα κατέλειψαν ἐπὶ τῆς γῆς, καί, D. cant. (g) = 13. 69. (h) ἰδών. 124. ap. Birch. Arm. ἰδὼν δέ. B. 124. ap. Alt. ‖ = ἰδὼν τὸν ἰησοῦν. veron. verc. corb. colb. Ambr.

[i] πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ," λέγων· κύριε, ἐὰν
13 θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα,
ἥψατο αὐτοῦ, [k] ∾ εἰπών·" θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐ-
14 θέως [l] ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ." Καὶ αὐτὸς παρ-
ήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυ-
τὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου,
15 καθὼς προσέταξε μωσῆς, [m] εἰς μαρτύριον αὐτοῖς." Διήρ-
χετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο
ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι [n] — ὑπ' αὐτοῦ"
16 ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Αὐτὸς δὲ ἦν [o] ὑποχωρῶν" ἐν
ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος.]
17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, [p] καὶ αὐτὸς [ἦν δι-
δάσκων[q]· καὶ ἦσαν καθήμενοι φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσ-
καλοι, οἳ ἦσαν [r] ἐληλυθότες" ἐκ πάσης κώμης τῆς γαλι-
λαίας καὶ ἰουδαίας καὶ ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου
18 ἦν [s] εἰς τὸ" ἰᾶσθαι [t] αὐτούς." Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες φέροντες
ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον, ὃς ἦν παραλελυμένος· καὶ ἐζήτουν
19 αὐτὸν εἰσενεγκεῖν, καὶ [u] θεῖναι" ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ μὴ

[k] ∾ λέγων.

(i) ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον. D. cant. || ἐδεήθη αὐτοῦ] = Pers. p. αὐτοῦ, ἐδεήθη. Mt. d. (k) BCDL. 13. 33. 69. 124. Mt. 11. Cyr. (l) ἐκαθαρίσθη. D. cant. ἐκαθαρίσθη λέπρα αὐτοῦ. 46. || ἀπ' αὐτοῦ] + καὶ ἐκαθαρίσθη. Mt. 11. (m) ἵνα εἰς μαρτύριον ᾖ (ἦν. D*) ὑμῖν τοῦτο. D. cant. veron. verc. corb. colb. Epiph. Marcion. ap. Epiph. Tert. Ambr. || αὐτοῖς] + καὶ τοῖς ἔθνεσι. Ev. 18. + ὁ δὲ ἐξελθὼν . . . καὶ συνήρχοντο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἦλθεν πάλιν εἰς καφαρναοὺμ. D. cant. (e Marc. 1, 45) (n) = BDL. 1. 61. 69. 71. 131. Alius et Barber. 2. Copt. Arm. Æth. Pers. w. Vulg. It. || Post ἀκούειν ponunt Syr. Pers. p. Ar. p. item M. Mt. 1. Utroque loco habent Ar. rom. Erp. (o) = 2. 71. Mt. d. Post ἐρήμοις ponunt 52. Mt. 11. Post προσευχόμενος habet ὑποχωρῶν ἐν αὐταῖς ἀπὸ τῶν ὄχλων. 157. (p) αὐτοῦ διδάσκοντος συνελθεῖν τοὺς φαρισαίους καὶ νομοδιδασκάλους. ἦσαν δὲ συνεληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς γαλιλ. καὶ ἰουδαίας τοῦ ἰᾶσθαι αὐτούς. D. cant. (q) + ὁ ἰησοῦς. 127. al. 4. + ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν. 13. 69. 124. (r) συνεληλυθότες. A*D. 1. 13. 69. 124. 131. Mt. f. x. verc. συνελθόντες. 56. 58. 61. ἐλθόντες. Mt. B. (s) ἐν τῷ. 235. Mt. x. τὸ. Mt. B. (t) αὐτόν. L. πάντας. K. τοὺς ἀσθενοῦντας. Ev. 11. (u) καθεῖναι. Mt. z** || + αὐτόν. BL. Syr. p. c. ast.

εὑρόντες [x] ποίας" εἰσενέγκωσιν αὐτὸν, διὰ τὸν ὄχλον, [y] ἀνα-
βάντες" ἐπὶ τὸ δῶμα, [z] διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν
σὺν τῷ κλινιδίῳ" [a] εἰς τὸ μέσον" ἔμπροσθεν τοῦ ἰησοῦ.
Καὶ ἰδὼν [b] τὴν πίστιν [bb] αὐτῶν," εἶπεν [c] †· ἄνθρωπε, ἀφέ- 20
ωνταί [d] σοι αἱ ἁμαρτίαι σου." Καὶ ἤρξαντο διαλογί- 21
ζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι, λέγοντες· [e] τίς
ἐστιν οὗτος, ὃς" λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφι-
έναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ [f] μόνος" ὁ θεός; Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ 22
ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, [g] — ἀποκριθεὶς" εἶπε
πρὸς αὐτούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν [h];
Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί [i] σοι αἱ ἁμαρτίαι 23
σου·" ἢ εἰπεῖν· [k] ἔγειρε" καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε, 24
ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφι-
έναι ἁμαρτίας· (εἶπε τῷ [l] ∞ παραλελυμμένῳ·") σοὶ
λέγω, [k] ἔγειρε," καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν

---

[x] διὰ ποίας. [c] † αὐτῷ. [k] ἔγειραι. [l] ∞ παραλυτικῷ.

(x) ABCD (St. β.) EKLMS. 1. 10. 28. 36. 72. 91. 106. 113. 114. 117. 127. 235. Ev. 5. 18. 19. al. 34. Mt. V. n. al. 6. Ed. Euthym. *qua parte*, Vulg. It. *qua*, cant. πῶς. 11. 40. 61. 64. 131. 157. al. 30. et Barber. 5. Mt. a. p. q. 11. al. 5. Ed. πόθεν. 13. 124. Ev. 3. 11. 31. 34. 44. Mt. BH. x. ‖ + ὁδοῦ. 89. al. 12. Mt. i** m. Theophyl. + πύλης. 218 (cum 77.) (y) ἀναβιβάσαντες. 11. (z) καὶ ἀποστεγάσαντες τοὺς κεράμους, ὅπου ἦν, καθῆκαν τὸν κραβάττον σὺν τῷ παραλυτικῷ. D. cant. διὰ τῶν κεράμων] *et discoperuerunt tectum et*, veron. (a) διὰ τοῦ τείχους. 68. ‖ = verc. ‖ = εἰς τὸ. Mt. l. (b) + ὁ ἰησοῦς. CDS. 13. 69. 124. Syr. Pers. p. cant. corb. Post αὐτῶν addit 130. gr. lat. (bb) αὐτοῦ. 118. (c) = BL. 33. 130. Pers. w. Vulg. corb. for. τῷ παραλυτικῷ. CD. 16. 124. Syr. Ar. p. Pers. p. Copt. Æth. Goth. cant. for. brix. Cyr. τῷ ἀνθρώπῳ, omisso sequente ἄνθρωπε, 1. 118. 131. veron. verc. colb. germ. 1. Præterea ἄνθρωπε] = 130. gr. lat. 157. τέκνον. 124. (d) σου αἱ ἁμαρτίαι. D gr. F. 40. 142* σου αἱ ἁμαρτίαι σου. 130. Ev. 34. Mt. B. (e) τί οὗτος. D. Copt. cant. ‖ = οὗτος. verc. (f) εἷς. D. gr. 40. 67. Mt. n. Syr. p. in m. Copt. Goth. verc. Cyr. (g) = CD. Ev. 32. Syr. Æth. cant. veron. verc. colb. corb. germ. 1. (h) + πονηρὰ. D (St. β.) Æth. Syr. hieros. cant. colb. Cypr. Ambr. (i) σοι αἱ ἁμαρτίαι. Ev. 20. pluresve. Goth. Vulg. cant. brix. for. Aug. σου αἱ ἁμαρτίαι. D. gr. Mt. c. σου αἱ ἁμαρτ. σου. CF. 142* 225. (k) ABCDFKLS. Alii. Mt. BHV. al. 4. Ed. (l) CDFL. 33. 69. 91. 108. 124. 142. 143. 157. al. 5. Mt. B. d. g. Ed. Cyr. Theophyl.

25 οἶκόν σου. Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν,
ἄρας ἐφ' [m] ∾ ᾧ" κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐ-
26 τοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν. [n] Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαν-
τας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν," καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέ-
γοντες· ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον.]

27 Καὶ [o] μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ [ἐθεάσατο τελώνην
ὀνόματι λευῒν," καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον· καὶ [p] εἶπεν"
28 αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα [q] ἀνα-
29 στὰς" ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγά-
λην [r] † [s] λευῒς" αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος
τελωνῶν πολὺς καὶ [t] ἄλλων," [u] οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κα-
30 τακείμενοι." Καὶ ἐγόγγυζον [x] οἱ γραμματεῖς" [y] — αὐ-
τῶν" καὶ οἱ Φαρισαῖοι [z] πρὸς τοὺς μαθητὰς [a] αὐτοῦ," λέ-
γοντες· διατί μετὰ [b] ⁜ τῶν" τελωνῶν [c] καὶ ἁμαρτωλῶν"

---

[m] ∾ ὅ. [r] † ὁ.

(m) ACELS. 36. 40. 72. 89. 124. 142. 235. Ev. 3. al. 22. Mt. HV. a. f. o. x. 10. Ed. ‖ ἐφ' ᾧ κατέκειτο] τὴν κλίνην. D. Syr. Pers. p. *grabattum*, cant. τὸ κλινίδιον ἐφ' ᾧ. Mt. m. Syr. p. Pers. w. Vulg. veron. verc. colb. vatic. 359. lat. (n) = DMS. 13. 69. 124. 157. al. 8. Mt. m. q. cant. ‖ καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας] ἐξίσταντο δὲ πάντες. 142. ‖ καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν] = verc. Post φόβου ponit A. (o) ἐλθὼν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν, τὸν ἐπακολουθοῦντα αὐτῷ ὄχλον ἐδίδασκεν. καὶ παράγων εἶδεν λευεὶ τὸν τοῦ ἀλφαίου (e Marc. 2, 13. 14.) D. cant. ‖ καὶ ἐθεάσατο] παράγων ὁ ἰησοῦς ἐθεάσατο. Evangelistaria. καὶ θεασάμενος. 64. καὶ εἶδε. AK. 72. al. 3. Mt. 10. ἐθεάσατο καὶ εἶδεν. 114. θεάσασθαι καὶ εἶδε. 68. ‖ ὁ ἰησοῦς post ἐξῆλθε + 13. 69. Alius. Syr. veron. colb. Post ἐθεάσατο + 44. 130. gr. et lat. 218 (cum al. 4.) ‖ λευῒν] λευῒ s. λευεὶ. DK. Alii. Mt. c. Vulg. It. exc. gat. λευῒν + καλούμενον. C. 157. (p) λέγει. D. 13. 69. Mt. H. (q) = Ev. 18. (non 19.) 32. Mt. g. Arr. Slav. 3. Ad initium vs. seq. transtulit Æth. (r) = ACDFLS. 1. 13. 69. 72. 124. 157. 218 (cum al. 9.) Alii. Mt. BHV. al. 18. Ed. Theophyl. (s) λευεὶς. ACL. Ed. λευῒ. 54. 91. Copt. Arm. Vulg. It. ‖ = veron. (t) ἁμαρτωλῶν. 91. Mt. g. (u) ἀνακειμένων. D. cant. (x) Post φαρισαῖοι ponunt BCDL. 1. 157. Copt. Arm. Syr. hieros. Pers. w. Arr. Vulg. It. (y) = DF. 46. 52. Ed. Syr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Slav. Sax. Vulg. ms. cant. brix. In aliis locum mutat. (z) + κατ' s. περὶ αὐτοῦ. Arm. Slav. (a) αὐτῶν. Ev. 18. (b) + ABDL. 1. 10. 11. 69. 72. 124. ap. Birch. 157. 235. al. 19. pluresve. Mt. BH. al. 12. Ed. (c) = D. cant.

[d] ἐσθίετε καὶ πίνετε;" Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπε 31
πρὸς αὐτούς· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ [e] ὑγιαίνοντες" ἰατροῦ,
ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Οὐκ [f] ἐλήλυθα" καλέσαι δι- 32
καίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.] Οἱ δὲ [εἶ- 33
πον πρὸς αὐτόν· [g] διατί" οἱ μαθηταὶ ἰωάννου [h] νηστεύουσι
πυκνὰ, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, [i] ὁμοίως καὶ οἱ τῶν φαρι-
σαίων·" οἱ δὲ [k] σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν;" Ὁ δὲ [l] εἶπε 34
πρὸς αὐτούς· [m] μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς" τοῦ νυμφῶνος,
[n] ἐν ᾧ" [o] ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι," ποιῆσαι νηστεύειν;
Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, [p] καὶ" ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν 35
ὁ νυμφίος, [q] τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς· ὅτι οὐδεὶς [r] ἐπί- 36
βλημα" [s] ἱματίου καινοῦ [t] ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον πα-
λαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν [u] σχίζει," καὶ [x] τῷ
παλαιῷ" οὐ [y] συμφωνεῖ" [z] = ἐπίβλημα" τὸ ἀπὸ τοῦ

(d) ἐσθίεται καὶ πίνεται. D. *manducat* s. *edit et bibit*, Æth. cant. veron. verc. brix. corb. colb. Ambr. (e) ἰσχύοντες. 13. 69. 235. al. 5. Copt. (f) ἦλθον. D. 1. 28. 68. 106. 157. Mt. B. Theophyl. (g) = BL. 33. ap. Mill. 157. Copt. (h) + καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν φαρισαίων. D. 91. cant. colb. (i) = D. 77. 108. cant. colb. ‖ = ὁμοίως. Copt. veron. verc. corb. *pharisæorum orationes* s. *obsecrationes faciunt*, verc. veron. (k) μαθηταί σου οὐδὲν τούτων ποιοῦσι. D. cant. ‖ οἱ δὲ σοὶ] + μαθηταὶ. Copt. Arr. Goth. veron. brix. colb. corb. (l) + ἰησοῦς. CDL. 1. 11. 33. 64. 69. 80. 124. 131. Ev. 12. 18. 19. Mt. f. Arr. Syr. p. in m. Copt. Æth. Goth. cant. brix. (m) μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ omisso postea ποιῆσαι. D. cant. veron. verc. gat* colb. germ. 1. Ambr. Maxim. taur. ‖ δύνασθε] δύνανται. Ev. 34. Mt. c. (n) ἐφ' ὅσον. D. *cum*, cant. ἐν ὅσῳ. Mt. m. ἕως. 29. 71. (o) ἔχουσι τὸν νυμφίον μεθ' ἑαυτῶν. D. cant. (p) = CFL. (St. β. teste Beza.) 13. 69. 124. 157. 226** al. 8. Mt. k. p. r. x. z. 11. Syr. Pers. p. Ar. rom. Erp. Arm. Slav. Vulg. veron. brix. perus. colb. corb. germ. 1. Maxim. taur. (q) + καὶ. M. 1. 13. 69. 124. 218 (cum al. 7.) al. 2. Mt. z. Æth. Ar. p. Slav. Goth. veron. brix. perus. colb. corb. germ. 1. Maxim. taur. (r) = 131. Arm. (s) + ἀπὸ. BDL. 1. 13. 33. 69. 124. 131. 157* Syr. Perss. Arr. Copt. Vulg. veron. for. colb. corb. germ. gat. Ambr. (t) + σχίσας. BDL. 1. 33. 131. 157. Mt. x. Copt. cant. (u) σχίσει. BCD (St. β.) L. 36. 40. Ev. 19. 36. al. 2. Mt. a. f. g. cant. verc. ‖ + τὸ ἐπίβλημα, omisso postea ἐπίβλημα. Ed. (x) τὸ παλαιὸν. Ev. 19. τῶν παλαιῶν. Ev. 18. (y) συμφωνήσει. ABCD (St. β.) L. 33. 36. 40. 91. 157. al. 5. Mt. a. g. cant. Marcion. (z) = AEFKMS. 10. 28. 72. 77. 108. 125. ap. Birch. 127. 130.

37 καινοῦ. Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς πα-
λαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει [a] ὁ νέος οἶνος" τοὺς ἀσκοὺς [b],
38 καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. Ἀλ-
λὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς [c] βλητέον·" [d] — καὶ ἀμ-
39 φότεροι συντηροῦνται." [e] Καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν, εὐθέως
θέλει νέον· λέγει γάρ· ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν."]
1 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ [f] δευτεροπρώτῳ" [διαπορεύ-
εσθαι αὐτὸν διὰ [g] τῶν" σπορίμων· καὶ ἔτιλλον οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ [h] τοὺς στάχυας, καὶ ἤσθιον," ψώχοντες ταῖς
2 χερσί. Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον [i] — αὐτοῖς·" τί
3 ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι [k] ποιεῖν" [l] ἐν" τοῖς σάββασι; Καὶ
ἀποκριθεὶς [m] πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ ἰησοῦς·" οὐδὲ [n] τοῦτο
ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησε δαβὶδ, [o] ὁπότε" ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ
4 οἱ μετ' αὐτοῦ [p] ὄντες;" [q] Ὡς" εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον

---

gr. et lat. 142. 143. 145. 229* 235. Ev. 34. al. 47. Mt. V, c. d. k. p. q. z. 10. 11. 17. al. 6. Ed. Goth. Slav. Theophyl. Post καινοῦ ponit D. cant. || ἐπίβλημα τὸ] τὸ ἐπίβλημα. Ed. τὸ ἐπίβλημα τὸ. CL. 1. 13. 69. 106. 116. 124. 131. 157. 234. Ev. 18. 19. Mt. a. g. || ἐπίβλημα + καινὸν. Arm. (a) ὁ οἶνος ὁ νέος. BDLM. 106. 124. 131. Ev. 18, 19. 34. 36. pluresve. Mt. c. f. g. 17. al. 3. || = νέος. 44. 71. (b) + τοὺς παλαιοὺς. D. Copt. Arm. cant. Iren. Tert. Ambr. (c) βάλλουσι. D. It. (exc. for.) Dial. c. marcion. (d) = BL. 1. 33. 131. 157. Copt. (e) = D. cant. veron. verc. corb* colb. || = εὐθέως. BL. 1. 118. 131. 157. Copt. Arm. || χρηστότερος] χρηστὸς. BL. 157. 225. Copt. (f) = BL. 1. 33. 69* 118. Syr. Ar. p. Perss. Copt. Æth. (Syr. p. in m. notat: non est in omnibus exemplaribus.) veron. brix** colb. Habet Ambr. dis. || δευτέρῳ πρώτῳ. 13. 117. 124* 235. Ed. *secundo*, Ar. rom. Erp. || ἐπορεύετο ὁ ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ etc. Evangelistaria. (g) = ABL. 1. 72. 114. 142* Mt. 10. (h) καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας. BCL. || = τοὺς. Mt. a. g. m. Barber. 1. || ἤσθιον ponitur post καὶ ψώχοντες ταῖς χερσὶν in D. Arm. cant. verc. brix. (i) = BC*L. 1. 118. 131. 157. Copt. verc. colb. αὐτῷ. D. cant. πρὸς αὐτοὺς. Mt. 11. (k) = B. 69. item D. Arm. Perss. Vulg. It. (l) = BL. 1. 124. 131. Alius. (m) ὁ ἰησοῦς εἶπεν s. ἔλεγεν πρὸς αὐτοὺς. AD. 13. 72. 124. 130. gr. et lat. 131. 157. Ev. 32. al. 5. pluresve. Mt. B. a. c. al. 6. Vulg. cant. brix. for. corb. colb. Alii aliter. (n) + ποτε. DH. cant. item (omisso τοῦτο) L. (o) ὅτε. BCDL. 1. 69. 91. 131. 157. Mt. c. g. 11. (p) = BDL. 1. 69. 131. 157. Alius. Ev. 32. Mt. 1. Syr. *qui cum eo erat*, cant. πάντες. 124. (q) = BD. cant. Marcion ap. Epiph. πῶς. CL. 1. 13. 33. 69. 124. ap. Birch. 131. 157. Ev. 5. *quomodo*, Copt. Goth. Vulg. It. *et*, colb.

τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς [r] προθέσεως" [s] — ἔλαβε,
καὶ" ἔφαγε, καὶ ἔδωκε [t] καὶ" τοῖς μετ' αὐτοῦ· [u] οὓς"
οὐκ ἔξεστι φαγεῖν, εἰ μὴ [x] μόνους τοὺς ἱερεῖς;" [y] Καὶ 5
ἔλεγεν αὐτοῖς· [z] ὅτι" κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
καὶ τοῦ σαββάτου.

[a] Ἐγένετο δὲ [b] καὶ" ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐ- 6
τὸν εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ διδάσκειν. καὶ ἦν ἐκεῖ ἄν-
θρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. [c] ∾ Παρε- 7
τήρουν" δὲ [d] † οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ
σαββάτῳ θεραπεύσει [e], ἵνα εὕρωσι [f] κατηγορίαν" αὐ-
τοῦ. Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, [g] καὶ 8
εἶπε" [h] ∾ τῷ ἀνθρώπῳ" τῷ [i] ξηρὰν" ἔχοντι τὴν χεῖρα·

---

[c] ∾ παρετηροῦντο. [d] † αὐτόν. [h] ∾ τῷ ἀνδρί.

(r) προσθέσεως. D. etiam in Matth. et Marc. (s) = DK. 1. 13. 36. 69. 72. 124. 131. 157. Ev. 24. 31. al. 8. Mt. BH. m. 10. 11. Syr. p. Syr. hieros. Arm. Æth. cant. Theophyl. ms. Iren. λαβὼν. BC*L. Syr. Copt. Theophyl. ed. (t) = BL. 1. Syr. Arr. Pers. w. Arm. Goth. Vulg. It. exc. cant. Theophyl. ed. Iren. Ambr. (u) οἷς. D. cant. (x) μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν. D. 78. 157. Mt. l. x. Syr. p. in m. μόνον τοὺς ἱερεῖς s. τοῖς ἱερεῦσιν. 47. 72. Alii. Mt. d. r. Syr. p. Vulg. gat. for. Ambr. (y) Transponit hunc versum post comma 10 et ejus loco legit: τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ θεασάμενός τινα ἐργαζόμενον τῷ σαββάτῳ, εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, εἰ μὲν οἶδας τί ποιεῖς, μακάριος εἶ· εἰ δὲ μὴ οἶδας, ἐπικατάρατος καὶ παραβάτης (travaricator) εἶ τοῦ νόμου. D. (St. β.) cant. Eadem Wechelius laudat e codd. 2. vetustiss. (z) = B. 1. 131. Arm. Marcion ap. Epiph. (a) καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ πάλιν εἰς τὴν συναγωγὴν σαββάτῳ, ἐν ᾗ ἦν ἄνθρωπος ξηρὰν ἔχων τὴν χεῖρα. D. cant. ‖ Ab ἐγένετο. ad διδάσκειν = Evangelistaria in media lectione, ut Ev. 44. et Mt. BH. f. Retinent tamen alia, ut Mt. c. et Ev. 32. (b) = L. 1. 13. 33. 69. 124. 127. 131. al. 6. Mt. d. g. o. Ed. Copt. It. (exc. for. germ. corb. gat.) Cyr. (c) ABDLM. 1. 33. 69. 72. 91. 131. 157. al. 12. Mt. g. r. 10. 11. Cyr. (d) = AEFKS. 1. 10. 11. 17. 28. 36. 40. 69. 72. 91. 106. 127. 130. 131. 142. 143. 235. Ev. 2. 18. 19. 24. 32. al. 59. Mt. BHV. al. 19. Ed. Goth. Slav. Vulg. It. exc. cant. Theophyl. Tert. (e) + αὐτόν. M. 13. 33. 69. 124. Ev. 21. Ed. (f) κατηγορῆσαι. D. κατηγορεῖν. S. 1. 65. 124. 131. 209. Barber. 1. Mt. 11. Syr. utr. Goth. Vulg. It. ‖ + κατ' FKL. 33. 40. 72. 91. 124. 218 (cum al. 3.) Ev. 18. 32. al. 30. Mt. a. g. m. q. x. z. ut videtur. 10. Ed. Copt. Arm. Syr. p. in m. Slav. Cyr. Theophyl. (g) εἶπε δὲ. BL. 1. 13. 33. 69. 91. 157. 209. verc. (h) BL. 1. 33. 91. 131. 209. Mt. g. Cyr. Scholion in Mt. d. ‖ = D. cant. (i) ἐξηραμμένην. KM. 40. 72. al. 6. Mt. a. c. g. 10.

[k] ∾ ἔγειραι,″ καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. [l] ὁ δὲ″ ἀναστὰς
9 [m] ἔστη.″ Εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· [n] ἐπερωτήσω″
[o] ὑμᾶς * τι * ἔξεστι τοῖς σάββασιν *″ ἀγαθοποιῆσαι,
10 ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ [p] ἀποκτεῖναι;″ Καὶ περι-
βλεψάμενος πάντας αὐτοὺς [q], εἶπεν [r] αὐτῷ·″ ἔκτεινον τὴν
χεῖρά σου· ὁ δὲ [s] ∾ ἐποίησεν″ [t] †·″ καὶ [u] ∾ ἀποκατε-
11 στάθη″ ἡ χεὶρ αὐτοῦ [x] † [y] = ὡς ἡ ἄλλη.″] Αὐτοὶ δὲ
ἐπλήσθησαν [z] ἀνοίας,″ καὶ [a] διελάλουν″ πρὸς ἀλλήλους,
τί ἂν [b] ποιήσειαν″ τῷ ἰησοῦ.

---

[k] ∾ ἔγειρε. [p] ∾ ἀπολέσαι. [r] ∾ τῷ ἀνθρώπῳ.
[s] ∾ ἐξέτεινεν. [t] † οὕτω. [u] ∾ ἀπεκατεστάθη. [x] † ὑγιής.

(k) ABEFKL. 1. al. 19. pluresve. Mt. HV. al. 5. (l). καὶ. BDL. 1. Vulg. It. Cyr. Scholion in Mt. d. (m) ἐστάθη. D. (n) ἐπερωτῶ. BL. Copt. Vulg. brix. for. (o) ὑμᾶς· τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν; ES. 1. 13. al. 45. pluresve. Mt. a. g. k. m. z. 10. 17. etc. Ed. Syr. utr. Arr. Pers. p. Goth. ὑμᾶς τι· ἔξεστι τοῖς σάββ. Rec. 130. gr. Alii. τι ὑμᾶς· τί ἔξ. τ. σάββ. Arm. || τι] =52. Pers. w. εἰ. BDL. 157. Copt. Vulg. It. Cyr. Scholia ap. Mt. Aug. (p) AEFKMS. 10. 11. 17. 51. ap. Mill. 52. 61. 64. 72. 89. 106. 114. 116. 117. 124. ap. Alt. 127. 130. gr. 142. 143. 218. (cum al. 8.) 229* 235. Ev. 2. 18. 19. 24. 32. al. 56. Mt. BHV. al. 16. Ed. Syr. ms, Syr. p. Æth. Theophyl. || + οἱ δὲ ἐσιώπων. D. 64. 124. 142. al. 10. Mt. g. Arr. cant. (q) + ἐν ὀργῇ s. μετ' ὀργῆς. D. 1. 11. 13. 69. 77. 108. 118. 124. 131. 157. 225. 229. Barber. 1. Mt. o. x. Sax. cant. veron. corb, colb. *omnes illos esse in ira*, verc. (r) AB EFKMS. 10. 11. 17. 28. 36. 40. 61. 64. 72. 89. 108. 114. 116. 117. 127. 130. gr. 142. 143. 235. Ev. 2. 18. 19. 24. 32. al. 58. Mt. BHV. al. 19. Ed. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Pers. p. Copt. Arm. Goth. Slav. Theophyl. (s) ἐξέτεινεν. D. (St. β.) 1. 13. 69. 118. 130. gr. et lat. 131. 157. Mt. c. Syr. Arr. Perss. Syr. p. in m. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. It. (t) = AEFLMS. 11. 28. 33. 36. 61. 89. 106. 124. 127. 143. 218 (cum al. 3.) 235. Ev. 2. 18. 19. al. 24. et Barber. 4. Mt. BHV. f. i. m. n. q. x. 11. 17. (item Codd. et Verss. nota anteced. laudati) Ed. Syr. p. habet c. obelo, Theophyl. (u) ADEKLS. 13. 17. 33. 69. 118. 124. 157. 209. 235. al. 21. Mt. BHV. al. 6. Ed. ἀποκατέστη. 1. 131. item Mt. m. (x) = ABD (St. β.) LQ. 1. 33. 69. 72. 114. 118. 131. 157. 209. 219. ap. Birch. al. 8. Mt. m. 10. 11. Syr. utr. Copt. Arm. Goth. Vulg. It. Theophyl. (y) = BL. 34* 63. Copt. Vulg. Sax. verc. for. vatic. 359. corb. || + καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. D. cant. Conf. not. y. (z) μανίας. 142* ἀνομίας. 13. corb. brix. perus. germ. 1. (a) ἐλάλουν. K. 72. 108. 127. 143. al. 5. Mt. r. 10. συνελάλουν. 33. διελογίζοντο. D. cant. (b) ποιήσειεν. A. 33. 91. 157. Mt. 11. ποιήσαιεν. BL. 1. 13. 69. 121. 131. Mt. g.

Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, [[c] ∾ ἐξῆλθεν" 12
εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ
προσευχῇ [d] τοῦ θεοῦ." Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσε- 13
φώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος [e] ἀπ'" αὐ-
τῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους [f] ὠνόμασε·" [g] Σίμωνα, 14
ὃν καὶ ὠνόμασε" πέτρον, καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐ-
τοῦ, [h] ἰάκωβον καὶ ἰωάννην, [i] φίλιππον καὶ βαρθολομαῖον,
[k] Ματθαῖον καὶ θωμᾶν, [l] ἰάκωβον [m] τὸν τοῦ" ἀλφαίου 15
καὶ σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτὴν, [n] Ἰούδαν ἰακώβου 16
καὶ ἰούδαν [o] ἰσκαριώτην," ὃς [p] καὶ" ἐγένετο προδότης.]
Καὶ καταβὰς [q] μετ' αὐτῶν," [ἔστη ἐπὶ [r] τόπου" πεδινοῦ· 17
[s] καὶ ὄχλος" μαθητῶν αὐτοῦ καὶ πλῆθος πολὺ [t] τοῦ
λαοῦ" ἀπὸ πάσης τῆς ἰουδαίας, καὶ [u] ἱερουσαλὴμ, καὶ
τῆς παραλίου τύρου καὶ σιδῶνος, οἳ ἦλθον" ἀκοῦσαι αὐ-
τοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν· Καὶ οἱ [x] ὀχλού- 18
μενοι" [y] ἀπὸ" πνευμάτων ἀκαθάρτων· [z] καὶ" ἐθεραπεύοντο.
Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις 19

---

[c] ∾ ἐξελθεῖν αὐτὸν. ὑπὸ.

(c) ABDL. 33. 119. 157. Pers. p. cant. (d) = D. cant. Marcion. Tert. αὐτοῦ. 220. ‖ Orig. et Cypr. ut rec. (e) ἐξ. 28. 89. 91. al. 7. Mt. a. g. (f) ἐκάλεσε. D. 36. 40. 53. 57. cant. ‖ + πρῶτον. D. cant. (g) = 12. 69. 133. colb. (h) + καὶ. BDKL. 13. 33. 91. 106. 124. 157. al. 5. Mt. g. n. o. 10. Syr. Pers. p. Arm. Vulg. ms. cant. veron. verc. colb. (i) + καὶ. BDL. 33. 157. Mt. n. Syr. Pers. p. Arm. Æth. cant. veron. verc. colb. (k) + καὶ. BDL. 13. Syr. Arr. Pers. p. Arm. cant. veron. verc. colb. (l) + καὶ. D*L. 12. 33. Syr. Arr. Pers. p. Arm. cant. veron. verc. colb. (m) = BL. 1. 13. 69. 131. (n) + καὶ. BDFLQ. 13. 69. 124. ap. Birch. 133. Mt. 11. 17. Syr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Vulg. ed. cant. veron. verc. colb. corb. (o) ἰσκαριὼθ. BL. 33. Marcion. Epiph. σκαριὼθ. D. Syr. It. *in Scarioth*, cant. ‖ = veron. verc. (p) = BL. 53. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Vulg. It. exc. cant. Marcion. (q) ἐν αὐτοῖς. Marcion ap. Epiph. (r) τοῦ. ES. 127* 142* al. 5. Mt. V. τόπου ‖ τοῦ. Mt. x. (s) μετὰ τῶν. 157. ‖ ὄχλος] + πολὺς. BL. 1. 118. (t) = 1. 118. 131. al. 2. (u) ἄλλων πόλεων ἐληλυθότων. D. cant. ‖ σιδῶνος] + καὶ ἄλλων πόλεων. Goth. ‖ ἱερουσαλὴμ] + καὶ τῆς περιχώρου. Arm. veron. verc. corb. colb. germ. 1. (x) ἐνοχλούμενοι. ABL. 1. 157. (y) ABDFLQS. 89. 142* 143. Ev. 18. 19. 20. 24. 36. al. 9. Mt. HV. a. c. f. bis. r. z** 11. (z) = ABDLQ. 33. 85. Mt. i. n. 11. Arm. Æth. Ar. p. Vulg. It. Euthym.

20 παρ᾽ αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας.] Καὶ αὐτὸς
ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς [a] αὐ-
τοῦ,″ ἔλεγε· μακάριοι οἱ πτωχοί [b]· ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν
21 ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι
[c] χορτασθήσεσθε.″ [d] μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γε-
22 λάσετε.″ Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄν-
θρωποι, καὶ [e] ὅταν″ ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ [f] ὀνειδίσωσι,
καὶ ἐκβάλωσι″ τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἕνεκα τοῦ
23 υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. [g] χάρητε″ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ
σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν [h] τῷ
οὐρανῷ·″] [i] κατὰ″ [k] ∾ ταῦτα″ γὰρ ἐποίουν τοῖς προ-
24 φήταις οἱ πατέρες [l] αὐτῶν.″ Πλὴν [οὐαὶ ὑμῖν τοῖς
25 πλουσίοις· ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. Οὐαὶ
ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι [m]· ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ [n] — ὑμῖν,″
26 οἱ γελῶντες νῦν· ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. Οὐαὶ
[o] † ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι [p] † οἱ ἄνθρωποι· κατὰ

---

[g] χαίρετε. [k] ∾ ταὐτά. [o] † ὑμῖν. [p] † πάντες.

(a) = D. 67. 91. Ed. Pers. p. cant. corb. Orig. semel. Theophyl. (b) + τῷ πνεύματι. 1. 13. 64. 69. 76. 115. 118. 124. ap. Birch. 131. Ev. 19. 36. al. 6. Mt. q. x. 11. 19* Arr. Arm. Syr. hieros. Goth. Sax. verc. brix. gat. colb. Ambr. semel, (non Tert.) (c) χορτασθήσονται. 69. Mt. ω. veron. corb. germ. 1. Tert. Ambr. (d) = D. cant. Ante οἱ πεινῶντες ponit Syr. hieros. || γελάσετε] γελάσονται. Arm. germ. 1. Orig. ter. (semel ut rec.) Tert. Hier. (e) = 68. 106. Ed. Goth. (f) ἐκβάλωσιν καὶ ὀνειδίσωσιν. D. cant. veron. verc. corb. colb. germ. 1. Cypr. ter. (non Tert.) (g) ABD (St. π.) EFKLMS. Ev. 3. 4, 36. al. 84. Mt. BV. 19. al. 20. Ed. Theophyl. (h) τοῖς οὐρανοῖς. 13. 69. 127. Ev. 19. al. 2. Mt. d. χ. ω. Ed. brix. Theophyl. ed. Cypr. Chromat. (i) καὶ. 13. 69. 106. 124. ap. Birch. 225. Mt. 10. (k) τὰ αὐτὰ. BDQ. Marcion ap. Epiph. (l) ὑμῶν. 49. Barber. 1. Marcion. (m) + νῦν. BL. 33. 37. 69. 124. 129. 131. 157. 218 (cum al. 5.) Mt. o. Arr. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Goth. Slav. quidam. brix. Theophyl. Ed. (n) = BKL. 1. 13. 69. 157. al. 2. (o) = ABEFHKLMPQS. (St. π.) Ev. 2. 34. al. 74. Mt. V. al. 19. Ed. Pers. p. Goth. Slav. Vulg. It. (exc. cant. veron.) Bas. Theophyl. Marcion. Tert. Ambr. (p) = D (St. π.) FLS. 28, 36. 40. 61. 72. in m. 91. 115. 117. 127. 130. gr. 142. 143. 157. 218 (cum al. 9.) 226* 235. Ev. 2. al. 32. Mt. V. a. d. g. i. l. m. n. o. z. 17. Ed. Syr. Ar. p. Perss. Æth. Vulg. ed. cant. Anton. et Max. Macar. Euthym. Theophyl. Tert. Scholia in Mt. a. g. || Habent P. Alii. Ar. rom. Erp. Arm. Goth. Slav. Vulg. ms. It. exc. cant. Chrys. Tit. bostr. Theophyl. ed. Iren. Ambr. Aug. Beda.

[q] ∽ ταῦτα″ [r] γὰρ″ ἐποίουν [s] τοῖς ψευδοπροφήταις″ [t] οἱ
πατέρες αὐτῶν.″ Ἀλλ᾽ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· ἀγα- 27
πᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν· καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν
ὑμᾶς. Εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους [u] ὑμᾶς·″ [x] † προσ- 28
εύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. Τῷ τύπτοντί 29
σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, [y] πάρεχε″ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ
τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα [z] μὴ κω-
λύσῃς. Παντὶ [a] δὲ″ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ 30
αἴροντος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει.] Καὶ [καθὼς θέλετε, 31
ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, [b] καὶ ὑμεῖς″ ποιεῖτε αὐτοῖς
[c] ὁμοίως.″ Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, 32
ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς
ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε 33
τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ
γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. Καὶ ἐὰν [d] ∽ δα- 34
νείζητε″ παρ᾽ ὧν ἐλπίζετε [e] ἀπολαβεῖν,″ ποία ὑμῖν χάρις
ἐστί; καὶ [f] γὰρ″ [g] =οἱ″ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανεί-

---

[q] ∽ τ᾽αὐτὰ. [u] ὑμῖν. [x] † καὶ. [d] ∽ δανείζετε.

(q) τὰ αὐτὰ. BDK. 42. Ev. 18. 19. 34. Mt. c. f. 10. Ed. αὐτὰ. 157. (r) = D. 29. Sax. Vulg. ms. It. Marcion ap. Epiph. Tert. Aug. (s) τοῖς προφήταις. Ed. Vulg. ms. Sax. brix. germ. 1. mart. tol. emmer. for. perus. Marcion ap. Epiph. Beda. τοὺς προφήτας. Mt. m. (t) = B. ‖ αὐτῶν] ὑμῶν. 142* Mt. x. Iren. (u) ADK MP. 1. 10. 13. 33. 69. 72. 106. 108. 116. 117. 124. 131. 145. 157. Ev. 18. 34. al. 14. Mt. c. f. k. o. p. r. x. z. 10. 11. Ed. Eus. Theophyl. ‖ = 121* ‖ Rec. Orig. (x) = ABDEMPS. 1. 10. 11. 40. 64. 69. 72. 89. 106. 116. 117. 124. 127. 130. gr. et lat. 131. 142. 143. 145. 157. 218 (cum al. 8.) 235. Ev. 2. 18. 19. 36. al. 32. Mt. V. al. 18. Ed. Copt. Arm. Goth. Slav. ms. Vulg. ms. Sax. It. (exc. corb.) Aug. Habent Tert. Ambr. Adimant. (y) στρέψον αὐτῷ. 69. 124. Arr. Tert. ‖ + αὐτῷ. D. Mt. f. Syr. Arm. Goth. Vulg. ed. sixtin. cant. veron. verc. brix. perus. colb. germ. 1. 2. Ambr. ter. (z) + σου. A. 124. ap. Birch. 229** Syr. Copt. (a) = BKL. 64. 116. 131. 157. Mt. m. 10. Syr. (Syr. p. habet c. ast.) Arm. veron. corb. *enim*, perus. (b) = B. verc. corb. Iren. (c) = D. Mt. r. cant. Clem. Tert. ut videtur bis. Iren. Ante αὐτοῖς ponunt 52. Mt. 17. (d) ABDEFHP. 69. 124. 130. 131. 235. Ev. 32. 34. al. 3. pluresve. Mt. BH. z* al. 5. (e) λαβεῖν. BL. Mt. d. Justin. (f) = BL. 157. Copt. *nonne*, veron. (g) = ABDLPS. 1. 72. 89* 106. 127. 130. 142. 143. 145. 218 (cum 124. al. 7.) 235. Ev. 24. 36. al. 9. pluresve. Mt. HV. al. 13. Ed.

35 ζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι [h] τὰ ἴσα.″ Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς
ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανείζετε [i] μηδὲν
ἀπελπίζοντες·″ καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ
ἔσεσθε [k] υἱοὶ [l] † ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ
36 τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. Γίνεσθε [m] = οὖν″ οἰκτίρ-
μονες, καθὼς [n] καὶ″ ὁ πατὴρ ὑμῶν [o] οἰκτίρμων ἐστί.]
37 [p] Καὶ″ [μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· [q] μὴ καταδικά-
ζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυ-
38 θήσεσθε. Δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν,
[r] πεπιεσμένον [s] καὶ″ σεσαλευμένον [s] καὶ″ ὑπερεκχυνό-
μενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. [t] τῷ γὰρ αὐτῷ
39 μέτρῳ, ᾧ″ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἶπε δὲ
[u] παραβολὴν αὐτοῖς· μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδη-
40 γεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον [x] πεσοῦνται;″ Οὐκ
ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον [y] — αὐτοῦ·″ κατηρ-
41 τισμένος δὲ πᾶς [z] ἔσται″ ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. Τί
δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ

---

[l] † τοῦ.

(h) = D. cant. veron. verc. colb. corb. Ambr. (i) *neminis spem amputantes*, (μηδένα s. μηδὲν' ἀπελπίζοντες) Syr. Ar. p. Pers. p. μηδὲν ἐλπίζοντες. 2. 15. + λαβεῖν. Mt. 11. (k) + οἱ. Ed. (l) = ABDLMPS. 10. 11. 72. 89. 106. 127. 130. 142. 143. 145. 157. 235. Ev. 18. 19. 24. 34. 36. al. 18. pluresve et Barber. 6. Mt. BHV. al. 17. Ed. Theophyl. (m) = BDL. 1. 33. 131. 157. Copt. Arm. Goth. cant. veron. verc. colb. corb. (Tert. Cypr. Ambr. Ambrosiast.) (n) = BL. 1. 131. Copt. Clem. bis. Chrys. (o) + ὁ οὐράνιος. 13. 69. 91. 124. ap. Alt. 229** Mt. g. m. Chrys. Ambr. Chromat. (p) = D. 1. 106. 131. 157. 235. al. 2. Mt. d. l. m. Ed. Syr. Perss. Copt. Arm. Slav. quidam. Vulg. It. Theophyl. Marcion. Tert. (q) + καὶ. BLS. 235. Ev. 34. al. 4. Mt. a. c. q. r. (r) + καὶ. 59. Mt. V. c. Syr. Perss. Goth. Vulg. (s) = BL. 69. 131. Copt. Arm. cant. veron. verc. corb. colb. germ. 1. Ambr. (t) ᾧ γὰρ μέτρῳ. BDL. 131. cant. colb. ‖ = γὰρ. 69. Ev. 34. Arm. veron. verc. Ambr. ‖ = αὐτῷ. 36. 40. 77. Ev. 34. Mt. a. (u) + καὶ. BCDFL. 13. 33. 69. 124. 157. Mt. g. q. Vulg. It. Theophyl. ed. (x) ἐμπεσοῦνται. BDLP. 1. 69. 131. Alius. Mt. d. cant. verc. (y) = BDL. 1. 16. 33. 69. 124. ap. Birch. 130. gr. 131. Ed. Vulg. It. Orig. Marcion. Tert. Iren. (z) ἔστω. F. 64. 91. Mt. g. Orig. Theophyl. ed. ἤτω. Epiph. ἐστιν. Mt. 17.

σου· τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;
[a]"Η" πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· [b]ἀδελφὲ," 42
ἄφες, ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου· [c]αὐτὸς
τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων;" ὑποκριτὰ,
ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε
διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
ἀδελφοῦ σου. [d]Οὐ γάρ" ἐστι δένδρον καλὸν ποιοῦν καρ- 43
πὸν σαπρόν· οὐδὲ [e]δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν.
Ἕκαστον [f]γὰρ" δένδρον ἐκ τοῦ [g]ἰδίου καρποῦ" γινώ- 44
σκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι [h]σῦκα," οὐδὲ
ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ 45
τοῦ ἀγαθοῦ ϑησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ [i]προφέρει" τὸ
ἀγαθόν· καὶ ὁ πονηρὸς [k]= ἄνθρωπος" ἐκ τοῦ πονηροῦ
[l]= ϑησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ" [i]προφέρει" τὸ πονη-
ρόν· [m]ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ
στόμα] = αὐτοῦ." Τί δέ με καλεῖτε, κύριε, κύριε· καὶ 46
οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με, καὶ 47
ἀκούων μου [n]τῶν λόγων," καὶ ποιῶν αὐτοὺς, ὑποδείξω
ὑμῖν, τίνι ἐστὶν ὅμοιος. Ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδο- 48
μοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψε, καὶ ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε ϑεμέ-
λιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης, προσέρ-

(a) = B. corb. καί. Mt. x. for. perus. germ. 1. 2. tol. emmer. (b) = D. 157. cant. veron. verc. corb. colb. (c) καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ ὑπόκειται. D. veron. verc. corb. colb. item (*est loco subjacet*) cant. (d) οὐκ. D. Syr. Perss. Arr. Æth. cant. verc. (e) + πάλιν. BL. 1. 69. 124. 131. 157. Copt. Arm. veron. germ. 1. + μὴν. Clem. (f) = D. 235. Ev. 2. al. 3. Mt. 17. cant. veron. verc. colb. tol. (g) καρποῦ. 53. 123. Mt. V. a. καρποῦ αὐτοῦ. D. (h) ῥόδα. 28. (i) προσφέρει bis vel semel L. 131. Ev. 34. al. 3. Mt. V. o. (k) = BDL. 1. 131. Ar. p. cant. veron. verc. germ. 1. vatic. 359. (l) = BDL. 1. 69. 131. Copt. Arm. cant. verc. corb. germ. 1. for. ϑησαυροῦ. Arr. Vulg. veron. perus. (m) = Cod. unus. ‖ = τοῦ et τῆς. ABDK. 10. 72. Ev. 19. al. 2. Mt. c. f. r. 10. τοῦ = 3. al. 2. Mt. V. 17. ‖ = αὐτοῦ ultimum, CF. 11. 40. 106. 235. Ev. 2. 18. 19. 36. al. 4. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Vulg. for. perus. (n) τὸν λόγον. 106. 115* Ev. 18. τοὺς λόγους. CFM. Ev. 2. 34. al. 6.

ῥῆξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σα-
49 λεῦσαι αὐτήν· [o] τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.″ Ὁ
δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκο-
δομήσαντι [p] οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ᾗ προσ-
έῤῥηξεν ὁ ποταμός· καὶ [q] εὐθέως″ [r] ∾ ἔπεσε,″ καὶ ἐγέ-
νετο [s] τὸ″ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.]

1 [t] Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς
2 ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, [εἰσῆλθεν εἰς καπερναούμ.″ Ἑκατον-
τάρχου δέ τινος [u] δοῦλος,″ κακῶς ἔχων, [x] ἤμελλε″ τε-
3 λευτᾷν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ ἰη-
σοῦ, ἀπέστειλε [y] —πρὸς αὐτὸν″ πρεσβυτέρους τῶν ἰου-
δαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν, ὅπως [z] ἐλθὼν″ διασώσῃ τὸν [a] δοῦ-
4 λον″ αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραγενόμενοι [b] πρὸς τὸν ἰησοῦν,″
[c] παρεκάλουν″ αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες [d]· ὅτι ἄξιός
5 ἐστιν ᾧ [e] ∾ παρέξει″ τοῦτο· Ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν,
6 καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. Ὁ δὲ ἰη-
σοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέ-
χοντος [f] ἀπὸ″ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόν-
ταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ· κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ

[r] ∾ συνέπεσε. [e] ∾ παρέξῃ.

(o) διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομεῖσθαι αὐτήν. BL. 33. 157. Syr. p. in m. τεθεμελίωτο γὰρ καλῶς. Copt. Utrumque jungit Æth. (p) + τήν. 130. 226** Mt. 10. 17. (q) = D. cant. verc. colb. εὐθύς. BL. 33. al. 6. Mt. f. (r) DL. 1. 13. 33. 60. 69. 124. 131. 157. Ev. 11. 18. 19. 36. Mt. f. cant. veron. tol. (s) = 76. 131. Ev. 18. Mt. d. g. o. 11. (t) καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ταῦτα τὰ ῥήματα λαλῶν, ἦλθεν εἰς καφαρναούμ. D. cant. || ἐπεὶ δὲ] ἐπειδή. AB. 124. Mt. 11. ἐπειδὴ δέ. K. 91. Mt. g. ὅτε δέ. Mt. x. ἐγένετο δὲ ὅτε. Arm. Syr. p. in m. It. exc. brix. || εἰσῆλθεν] + ὁ ἰησοῦς. H. al. 3. Evangelistaria. Syr. Post ἐπλήρωσε addit 69. Pers. p. (u) παῖς. D. τις. D* gr. puer, cant. (x) ἔμελλε. FS. Ev. 2. Alii. Mt. H. al. 14. Ed. (y) = D. 13. 69. Arm. It. exc. brix. (z) = 64. (a) παῖδα. Mt. B. (b) = D. Pers. w. cant. item verc. corb. colb. (c) ἠρώτων. DL. 1. 13. 69. (d) + αὐτῷ. AC ut videtur, K. al. 11. Mt. m. r. x. 10. 11. Copt. Æth. Vulg. ed. brix. perus. (e) ABDL. 72. in m. 157. al. 7. et Barber. 1. Mt. c. o. παρέξεις. 60. 71. (f) = D. 1. 69. 124. Ev. 5.

εἰμὶ ἱκανὸς, ἵνα [g] ∾ ὑπὸ τὴν στέγην μου" εἰσέλθῃς· [h] Διὸ 7
οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν·" ἀλλὰ εἰπὲ [i] λόγῳ,"
καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι 8
ὑπὸ ἐξουσίαν [k] τασσόμενος," ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώ-
τας· καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ
ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου· ποίησον
τοῦτο, καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἰησοῦς, ἐθαύ- 9
μασεν [l] αὐτὸν," καὶ στραφεὶς, τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ
ὄχλῳ εἶπε· [m] λέγω ὑμῖν, [n] [o] ∾ οὐδὲ" ἐν τῷ ἰσραὴλ τοσαύ-
την πίστιν εὗρον. Καὶ ὑποστρέψαντες [p] οἱ πεμφθέντες εἰς 10
τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον" ὑγιαίνοντα.]

Καὶ [q] ἐγένετο ἐν" [r] ∾ τῇ" ἑξῆς, [ἐπορεύετο εἰς πόλιν 11
καλουμένην ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο [s] αὐτῷ" [t] οἱ" μαθη-
ταὶ [u] αὐτοῦ" [x] — ἱκανοὶ," καὶ ὄχλος πολύς [y]. [z] Ὡς 12

---

[g] ∾ μου ὑπὸ τὴν στέγην. [o] ∾ οὔτε. [r] ∾ τῷ.

(g) CDL. 1. 69. 72. 77. 117. 124. 131. 133. Ev. 44. pluresvc. Mt. B. al. 15. Ed. Chrys. Theophyl. ‖ = μου. 157. 225. (h) = D. 63. Mt. i. n. It. exc. brix. germ. 1. 2. (i) λόγον. 69. al. 3. Mt. m. 11. germ. 1. (k) = 69. Mt. H. l. (l) = D. 61. al. 2. Arm. Vulg. It. (m) + ἀμὴν. D. 69. 124. al. 3. Perss. Ar. p. Copt. Arm. Goth. Vulg. cant. verc. brix. for. colb. germ. 1. 2. corb. gat. ‖ = λέγω ὑμῖν. 59. 226* Mt. 11. Æth. (n) + ὅτι. A. al. 8. Mt. H. n. q. (o) EGHS. 28. 36. 72. in m. 89. 91. 127. 218 (cum al. 8.) 235. al. 26. Mt. HV. al. 8. Ed. οὐδέποτε. D. Æth. (p) εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες δοῦλοι εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα. D. cant. ‖ οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον = 129. ‖ εἰς τὸν οἶκον] = 2. Slav. germ. 1. Ante οἱ πεμφθέντες ponunt BDFL. 15. 72. 116. 133. 220. 225. pluresvc. Mt. o. r. 10. cant. veron. verc. colb. corb. ‖ οἱ = B. 124. ‖ πεμφθέντες] ὑποπεμφθέντες. 59. ὑπεμφθέντες. 124. Ev. 36. ‖ τὸν = D* ‖ ἀσθενοῦντα = BL. 1. 157. Copt. veron. verc. corb. germ. 1. colb. (q) = D. cant. (r) AEGHL. 1. 33. 36. 69. 72. in m. 89* 115. 127. 131. 142. 157. 218 (cum al. 7.) 235. Ev. 6. al. 22. et Barber. 5. Mt. V. g. i. m. n. o. q. x. 17. Ed. Pers. w. Vulg. veron. verc. corb. germ. gat. for. Theophyl. ‖ τῇ exprimunt Syr. utr. Pers. p. Arr. Copt. Æth. Arm. Goth. cant. colb. brix. (s) = A. 40. 61. 69. 72. 127* 157. 235. Ev. 5. al. 4. Mt. m. (t) = 1. 131. Mt. g. (u) = 1. 131. (x) = BD (St. β.) FL. 130. gr. et lat. 157. Syr. Perss. Syr. hieros. Arm. Copt. Sax. Vulg. cant. verc. brix. corb. germ. gat. for. (y) + τῆς πόλεως. CK. 72. 114. 133. al. 5. Mt. r. 10. Copt. (z) ἐγένετο δὲ ὡς. D. cant. veron. verc. corb. colb. Cf. not. q.

δὲ" ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ, ἐξεκομίζετο
[a] τεθνηκὼς," υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, [b] καὶ αὕτη
χήρα·" καὶ ὄχλος τῆς πόλεως [c] ἱκανὸς" [d] = ἦν" σὺν
13 αὐτῇ. Καὶ ἰδὼν αὐτὴν [e] ὁ κύριος," ἐσπλαγχνίσθη ἐπ'
14 [f] αὐτῇ," καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖε. Καὶ προσελθὼν
ἥψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν. καὶ εἶπε·
15 νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς,
καὶ ἤρξατο λαλεῖν· καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.
16 Ἔλαβε δὲ φόβος [g] πάντας," καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν, λέ-
γοντες· ὅτι προφήτης μέγας [h] ἐγήγερται" ἐν ἡμῖν, καὶ
17 ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ] [i]. Καὶ [ἐξῆλθεν
ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ
τῇ περιχώρῳ.
18 [k] Καὶ ἀπήγγειλαν ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ
19 πάντων [l] τούτων." Καὶ προσκαλεσάμενος δύο [m] τινὰς"
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ [n] ὁ ἰωάννης, ἔπεμψε πρὸς τὸν ἰη-
σοῦν, λέγων·" σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;

---

g ἅπαντας.

(a) = A. 54. colb. (b) καὶ αὐτὴ χήρα. 89. Alii. Mt. B. al. 15. Ed. καὶ αὐτῇ χήρᾳ. 86. 218 (cum 225.) Mt. H. Ed. (etiam Millii 1. Sed corrigitur in append.) χήρᾳ οὔσῃ. D. 59. || αὕτη] + ἦν. CL. 1. 36. 124. al. 5. pluresve. Mt. V. r. z** Ed. (etiam St. 3.) Syr. Syr. p. in m. Arm. Slav. Vulg. It. (c) πολὺς. D. Mt. B. (d) = AEGH KM. 1. 28. 36. 40. 61. 72. 89. 91. 114. 115. 116. 117. 121. 131. Ev. 2. 6. al. 25. Mt. BHV. al. 19. Ed. Syr. utr. Goth. Slav. Vulg. It. exc. cant. Theophyl. Ambr. (e) ὁ ἰησοῦς. D. 1. 131. 142. Ev. 44. Mt. 10. Syr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Sax. cant. brix. gat. for. Chrys. || Utrumque jungunt 225. Goth. (f) αὐτήν. 13. al. 11. Mt. B. al. 4. Ed. (g) DG KMS. al. 52. Mt. BHV. al. 13. Ed. (h) ἠγέρθη. ABL. 1. 33. 118. 131. ἐγείρεται. Ev. 5. ἐξηγέρθη. D. (i) + εἰς ἀγαθόν. M. 13. 50. 69. 71. 106. 114. 124. al. 8. Mt. x. Arr. Syr. p. Arm. veron. verc. corb. colb. germ. 1. for. (non Tert.) (k) ἐν οἷς καὶ μέχρι ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ, ὃς καὶ προσκαλεσάμενος δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, λέγει πορευθέντες εἴπατε αὐτῷ· σὺ εἶ κ. τ. λ. D. cant. (l) τῶν ἔργων αὐτοῦ. 7. 60. Evangelistaria nonnulla. Mt. f. || ἰωάννῃ] + περὶ αὐτοῦ. 1. 69. 131. (m) = D. Vulg. It. exc. verc. Ambr. (n) λέγει, πορευθέντες εἴπατε αὐτῷ. D. cant. || ἰησοῦν] κύριον. BL. 157. Æth. Arm. verc. tol. corb. germ. 1. κύριον αὐτοῦ. 69.

Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες, εἶπον· ἰωάννης 20
ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς [o] πρός σε,″ λέγων· σὺ εἶ
ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; Ἐν [p] αὐτῇ δὲ″ τῇ 21
[q] ὥρᾳ″ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων
[r] καὶ πνευμάτων πονηρῶν·″ καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρί-
σατο [s] — τὸ″ βλέπειν· Καὶ ἀποκριθεὶς [t] = ὁ ἰησοῦς″ 22
εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε ἰωάννῃ [u] ἃ εἴ-
δετε καὶ ἠκούσατε·″ [x] ὅτι″ τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ
περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νε-
κροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· Καὶ μακάριός 23
[y] ἐστιν,″ ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν [z] ἐμοί.″ Ἀπελθόν- 24
των δὲ τῶν [a] ἀγγέλων″ ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν [b] ∾ πρὸς
τοὺς ὄχλους″ περὶ ἰωάννου· τί [c] ∾ ἐξεληλύθατε″ εἰς τὴν
ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;
Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς 25
ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδού, οἱ [d] ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ
τρυφῇ ὑπάρχοντες″ ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. Ἀλλὰ τί 26
ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ πε-

---

[b] ∾ τοῖς ὄχλοις. [c] ∾ ἐξήλθατε.

(o) = K. 28. Mt. m. verc. (p) ἐκείνῃ. BL. 1. 69. 124. ap. Birch. 131. 157. Ev. 31. Copt. Cyr. Bas. seleuc. (q) ἡμέρᾳ. L. 69. Cyr. (r) = S. 28. 71. ‖ + καὶ ἀσθενειῶν. Ev. 36. (s) = ABEGHKS. 69. 72. 91. 106. Ev. 2. al. 20. Mt. V. d. q. 10. al. 3. ‖ καὶ τυφλοὺς ἐποίει βλέπειν. D. cant. colb. (t) = BD. 157. Copt. Arm. Vulg. cant. veron. verc. corb. germ. 1. mart. perus. for. Cyr. Theophyl. (u) ἃ εἶδον ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἃ ἤκουσαν ὑμῶν τὰ ὦτα. D. cant. ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε. 69. (x) = BL. 1. 69. 131. 157. Ev. 18. 19. 31. al. 2. Mt. f. veron. verc. colb. corb. Orig. (y) = 46. 52. 64. colb. *erit*, cant. (z) αὐτῷ. Marcion ap. Epiph.

(a) μαθητῶν. K. 1. 40. 106. 131. Ev. 18. 19. 36. al. 14. Mt. a. c. f. 10. Syr. utr. (sed Syr. p. habet rec. in m.) Arr. Pers. p. Arm. Slav. ‖ = 145* 157. (b) EFGH. 36. 40. 91. 142. 157. 218 (cum al. 9.) 235. Ev. 2. 19. al. 31. Mt. V. al. 14. Ed. Theophyl. (c) ἐξήλθατε s. ἐξήλθετε. ABDKLM. 1. 69. 72. 124. 131. 157. 229** 235. Ev. 2. 36. al. 16. Mt. c. 10. Sic etiam vs. 25 et 26. (d) ἱμάτια μαλακὰ ἠμφιεσμένοι. Syr. p. in m. Syr. hieros. colb. germ. 1. ‖ τρυφῇ] τροφῇ. Goth. ‖ ὑπάρχοντες] διάγοντες. D (St. β.) K. 27. 63. 72. 114. 116. 133. 142. in m. al. 4. Mt. 10. Clem. *agent*, cant. *sunt*, Vulg. veron. alii. *superabundant*, verc. corb. *affluunt*, tol.

27 ρισσότερον προφήτου [e]. Οὗτός [f] ἐστι, περὶ οὗ γέγρα-
πται· ἰδοὺ, [g] ἐγὼ" ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ
προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου [h] ἔμπρο-
28 σθέν σου." [i] Λέγω γὰρ" ὑμῖν· [k] μείζων ἐν γεννητοῖς γυ-
ναικῶν [l] — προφήτης" ἰωάννου [m] — τοῦ βαπτιστοῦ" οὐ-
δείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ,
29 μείζων αὐτοῦ ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ
τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεὸν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα
30 ἰωάννου.] Οἱ δὲ φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν
τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν [n] εἰς ἑαυτοὺς," μὴ βαπτισθέντες ὑπ'
31 αὐτοῦ.] [[o] † Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γε-
32 νεᾶς ταύτης; καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; Ὅμοιοί εἰσι παι-
δίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλή-
λοις, [p] καὶ λέγουσιν·" ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχή-
33 σασθε· ἐθρηνήσαμεν [q] ὑμῖν," καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. Ἐλή-
λυθε [r] γὰρ" ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μήτε [s] ἄρτον" [t] ἐσθίων,"

[o] † εἶπε δὲ ὁ κύριος.

(e) + ὅτι οὐδεὶς μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ. D. cant. omissis postea his verbis vs. 28. Utroque loco habet verc. (f) + γὰρ. 1. al. 20. Mt. q. al. 7. Copt. veron. (g) = BDL. 1. 131. Mt. m. Arm. Vulg. cant. verc. brix. for. Marcion ap. Epiph. (h) = D. cant. verc. Tert. (i) λέγω. B. 60. Ev. 18. 19. Mt. f. Syr. Arr. Pers. w. λέγω δὲ. D. 69. 124. Copt. cant. veron. verc. colb. germ. 1. corb. ἀμὴν λέγω. L. 157. Arm. Syr. hieros. Pers. p. (k) Vide not. e. (l) = BL. 1. 33. 72. 114. 131. 157. al. 10. Mt. i. n. o. 10. Ar. p. Erp. Copt. Æth. Syr. p* Syr. hieros. veron. verc. colb. corb. Orig. ter. Euthym. Theophyl. ed. (m) = BL. 1. 72. 131. 157. Ev. 18. Alius. Copt. Arm. Syr. hieros. Orig. semel. (n) = D. 60. Mt. m. Æth. cant. (o) = ABD (St. π.) EFGHKLMS. 1. 10. 28. 36. 40. 69. 72. 91. 106. 108. 124. 127. 131. 142. 157. 218. 229. 235. al. 64. et Barber. 6. Mt. V. al. 17. Ed. Syr. utr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Goth. Slav. 4. 7. Sax. Vulg. ms. It. (exc. brix. germ. 1.) Euthym. Theophyl. Beda. || Evangelistaria (etiam Mt. c. f.) lectionem inchoant: εἶπεν ὁ κύριος. Sic habent etiam in m. codices textus perpetui, qui lectionum initia in ora notare solent. || Habent Pers. w. Vulg. (exc. for. perus. tol. emmer. harl. et al.) (p) λέγοντες. D gr. L. 69. 124. Arr. veron. verc. corb. λέγοντα. 157. ἃ λέγει. B. 1. Alius. (q) = DL. Copt. Arm. Vulg. cant. colb. germ. mart. for. perus. Ambr. Aug. (r) = F. 60. Ev. 18. 19. Mt. f. Arm. verc. colb. (s) = D. 1. 13. 69. 129. 131. Ev. 18. cant. veron. verc. colb. corb. Orig. Post ἐσθ. ponunt BL. 157. Mt. c. m. Arm. (t) ἔσθων. BD. etiam comm. 34.

μήτε [u] οἶνον" πίνων· καὶ [x] λέγετε·" δαιμόνιον ἔχει. Ἐλή- 34
λυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων· καὶ [y] λέ-
γετε·" ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, [z] φίλος τελωνῶν"
*καὶ ἁμαρτωλῶν. * Καὶ [a] ἐδικαιώθη" ἡ σοφία ἀπὸ τῶν 35*
τέκνων αὐτῆς] [b] — πάντων.

[Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν φαρισαίων, ἵνα φάγῃ μετ' 36
αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς [c] τὴν οἰκίαν" τοῦ φαρισαίου,
[d] ἀνεκλίθη." Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ [e] ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν 37
ἁμαρτωλὸς," [f] ἐπιγνοῦσα, ὅτι [g] ἀνάκειται" ἐν τῇ οἰκίᾳ
τοῦ φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, Καὶ 38
στᾶσα [h] ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ," [i] κλαίουσα," [k] ἤρξατο
βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι" καὶ ταῖς θριξὶ
τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας
αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ. Ἰδὼν δὲ ὁ φαρισαῖος [l] ὁ 39
καλέσας αὐτὸν," [m] εἶπεν" [n] ἐν ἑαυτῷ," [o] λέγων·" οὗτος

---

[z] *τελωνῶν φίλος.* [h] *παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω.*

(u) = D. 1. 13. 69. 131. alius. Ev. 18. cant. veron. verc. corb. colb. Orig. Post *πίν.* ponunt L. 157. Arm. (x) *ἐλέγετε.* 70. ap. Mill. Mt. o. *λέγουσι.* 71. ap. Mill. 135. (y) *ἐλέγετε.* 70. ap. Wetst. Mt. o. *λέγουσι.* 71. (z) ABDEGLPS. 1. 69. 106. 124. 131. 157. 218 (cum al. 9.) 235. Ev. 18. 19. 36. Alii. Mt. V. al. 18. Ed. Syr. Arm. Goth. Slav. Vulg. cant. verc. brix. colb. corb. germ. 1. 2. for. perus. Theophyl. Aug. (a) *ἐτιμήθη.* Barber. 1. *ἐδικαιώθη, τουτέστιν ἐτιμήθη.* Theophyl. in commentar. (b) = DFL. 1. 13. 24. 28. 36. 40. 64. 71. 116. 118. 130. 131. Ev. 36. al. 5. Mt. a. Ed. Arm. Slav. 4. 7. cant. Iren. Ambr. semel. Ante *τῶν τέκνων* ponunt B. 69. 124. 157. Vulg. It. (c) *τὸν οἶκον.* BDL. 33. 69. 124. 131. Marcion et Epiph. Amphiloch. (d) *κατεκλίθη.* BDL. 1. 131. Marcion et Epiph. (e) *ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλὸς.* B. Barber. 1. Pers. w. Vulg. brix. colb. for. perus. Ambr. *τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλὸς.* L. 13. 69. Pers. p. Arr. *ἥτις ἦν ἁμ. ἐν τῇ πόλει.* 1. 118. 131. item, (omisso *ἥτις*) Syr. Æth. ‖ *ἥτις ἦν*] = D. cant. (f) + *καὶ.* ABMPS. 10. 13. 27. 36. 40. 69. 72. 77. 106. 108. 114. 116. 124. 130. gr. et lat. al. 19. Mt. V. a. d. k. p. x. z. 10. 17. Antioch. (g) *κατάκειται.* ABDL. Tit. Antioch. (h) BDL. 1. 7. 118. 131. 157. Ev. 12. 18. 19. 36. pluresve. Mt. c. f. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Marcion. Epiph. Antioch. Ambr. ‖ = 235. ‖ *αὐτοῦ*] = 47. Ev. 17. *τοῦ ἰησοῦ.* AK. al. 15. Mt. o. r. z** 10. (i) = F. Vulg. veron. germ. 1. corb. for. perus. Ambr. (k) *τοῖς δάκρ. ἤρξατο βρέχειν* (*ἔβρεξε.* D. *implevit*, cant.) *τοὺς πόδας αὐτοῦ.* BDL. Arm. Vulg. It. Marcion et Epiph. (l) *παρ' ᾧ κατέκειτο.* D. cant. ‖ = Syr. hieros. (m) *ἐταράχθη.* 76. Mt. q. (n) *αὐτῷ.* Ev. 22. (o) = D. 69. 106. al. 2. Arm. Syr. p. (habet in m.) cant. Amphiloch. Aug.

εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἄν, τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνή,
40 [p] ἥτις ἅπτεται" αὐτοῦ· ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι. Καὶ ἀπο-
κριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπε [q] πρὸς αὐτόν·" σίμων, ἔχω σοί τι
41 εἰπεῖν. ὁ δέ [r] φησι·" διδάσκαλε, εἰπέ. [s] Δύο χρεωφει-
λέται ἦσαν δανειστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντα-
42 κόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. Μὴ ἐχόντων [t] — δὲ" αὐ-
τῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν [u] αὐτῶν,"
43 [x] — εἰπὲ," πλεῖον [y] αὐτὸν" ἀγαπήσει; [z] Ἀποκριθεὶς"
[a] δὲ" ὁ σίμων εἶπεν· ὑπολαμβάνω, ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχα-
44 ρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὀρθῶς [b] ἔκρινας." Καὶ στρα-
φεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ σίμωνι ἔφη· βλέπεις ταύτην
τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν· ὕδωρ ἐπὶ τοὺς
πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ
45 μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶ [c] † αὐτῆς ἐξέμαξε. Φί-
λημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δέ, [d] ∾ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον,"
46 οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. Ἐλαίῳ τὴν
κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ [e] — μου

---

[c] † τῆς κεφαλῆς. [d] ∾ ἀφ' ἧς εἰσῆλθεν.

(p) ἡ ἁπτομένη. D. gr. Orig. (q) = Arm. αὐτῷ. 225. Mt. o. *Simoni*, colb. *Petro*, Goth. brix* (r) ἔφη. A D. al. 2. Ed. Post εἰπὲ ponunt BL. 1. 131. (s) + ὁ δὲ εἶπεν s. λέγει αὐτῷ s. εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς s. ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. D. (St. β.) 130. gr. et lat. 157. Syr. Pers. p. Arr. Syr. p. c. ast. Copt. Arm. Æth. cant. veron. brix. colb. (t) = BDLP. 42. 63. 72. 114. Mt. 10. Vulg. cant. verc. germ. 2. for. perus. Orig. (u) = 69. 157. Æth. αὐτὸν D. 64. Mt. 11. Pers. w. Vulg. It. (exc. brix. tol.) Aug. (x) = BDL. 1. 115. 131. Barber. 1. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Vulg. It. Auct. c. Novat. Aug. (y) = D. 53. Mt. x. ψ. 11. 17. Vulg. It. Post ἀγαπ. ponunt BFL. 157. Barber. 1. Arm. (z) = 131. Arm. (a) = BDL** Ev. 22. Syr. Copt. Arm. Vulg. cant. veron. colb. germ. for. perus. (b) ἀπεκρίθης. 28. Amphiloch. (c) = ABDKLP. 1. 16. 42. 63. 68. 72. 106. 114. 115. 118. 131. 157. 220. Ev. 32. Mt. x. 10. 11. Syr. Perss. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. It. Ambr. Aug. Auct. ad Novat. Scholia in Mt. d. (d) = 131. Aug. bis. Auct. ad Nov. ‖ εἰσῆλθον] ἦλθον. 73. 91. 220. Mt. g** εἰσῆλθεν. L* 13. 69. 142. 157. 184. 218 (cum al. 3.) al. 4. Ed. (Syr. Arr.) Syr. p. (sed rec. in m.) Copt. Vulg. verc. corb. germ. for. gat. Mm. tol. Amphiloch. ed. Aug. Victor tun. (e) = D. 49. 63. Arm. cant. veron. verc. corb. colb. Aug. semel. τοὺς πόδας μου. ABEFGHLP. al. 17. pluresve. Mt. HV. a. Ante ἤλειψε ponit L. ‖ = μου. 108. 125** 133.

τοὺς πόδας." Οὗ χάριν * λέγω σοι, ἀφέωνται [f] αἱ 47
ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαὶ," [g] ὅτι ἠγάπησε πολύ· ᾧ
δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ." Εἶπε δὲ αὐτῇ· 48
ἀφέωνταί [h] σου" αἱ ἁμαρτίαι. Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανα- 49
κείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· τίς [i] οὗτός ἐστιν," ὃς καὶ
ἁμαρτίας ἀφίησιν; Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἡ πίστις 50
σου σέσωκέ σε· πορεύου [k] εἰς εἰρήνην."]

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς [[l] διώδευε" 1
κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, Καὶ 2
γυναῖκές τινες, [m] αἳ" ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ [n] πνευ-
μάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν· μαρία, ἡ [o] καλουμένη"
μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια [p] ἑπτὰ" ἐξεληλύθει, Καὶ 3
ἰωάννα, γυνὴ χουζᾶ [q] ἐπιτρόπου" ἡρώδου, καὶ [r] σουσάννα,
καὶ [s] ἕτεραι" πολλαὶ, αἵτινες [t] διηκόνουν [u] ∾ αὐτῷ"
[x] ∾ ἀπὸ" τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.] [y] Συνιόντος" δὲ 4
ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν [z] κατὰ" πόλιν ἐπιπορευομένων

[u] ∾ αὐτοῖς. [x] ∾ ἐκ.

(f) αὐτῇ πολλά. D. cant. corb. (g) = D. || πολὺ] + ὅτι ᾧ πολὺ ἀφίεται, πολὺ ἀγαπᾷ. Arm. Cypr. Ambr. bis. (alias omittit.) Sedul. || ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ] ὀλίγον, ὀλίγον. Arm. ὀλίγον ἀγαπᾷ, ὀλίγον ἀφίεται. F. Æth. (h) σοι. 235. al. 3. Mt. 11. Ed. Vulg. cant. veron. verc. colb. corb. germ. 1. for. perus. (i) ἐστιν οὗτος. DP. 1. 69. 157. || = ἐστιν. 131. (k) ἐν εἰρήνῃ. D. (l) ἐπορεύετο. Evangelistaria. (m) = 1. (n) + νόσων καὶ μαστίγων καὶ ἀπὸ. 7. 60. Ev. 12. Mt. f. (o) = 115. 125. 142* (p) = F. πολλὰ. G. 61. al. 3. *duodecim*, colb. (q) χιλιάρχου. Arm. (r) σωσάννα. M. 11. 40. 91. 106. 129. Ev. 2. al. 25. et Barber. 3. Mt. a. d. k. m. n. o. p. z* 11. Orig. Theophyl. (s) ἑταῖραι. A. (t) + καὶ. D. 10. 12. 71. cant. verc. colb. corb. Marcion et Tert. (u) DEFGHKS. 28. 36. 40. 69. 72. in m. 89* 91. 103. 104. 124. ap. Birch. 127. 129. 142. 157. 229. 235. Ev. 2. al. 27. et Barber. 5. Mt. V. a. c. d. g. i. l. m. n. o. q. x. 17. Ed. Syr. Syr. p. in m. Pers. w. Goth. Sax. Vulg. ms. cant. brix. colb. corb. germ. 1. gat. for. emmer. Theophyl. Aug. Scholia ap. Mt. (x) ABDKL. 1. 69. 124. ap. Birch. 131. 157. al. 7. Mt. 10. Orig. || = ἀπὸ τῶν ὑπαρχ. αὐτ. E* 229* (y) συνόντος. 67. 157. Mt. r. x. συνελθόντος. D. 13. 69. 124. (z) τὴν. D gr.

5 πρὸς αὐτὸν, [εἶπε [a] διὰ παραβολῆς·″ Ἐξῆλθεν ὁ σπεί-
ρων [b] τοῦ″ σπεῖραι τὸν σπόρον [c] αὑτοῦ·″ καὶ ἐν τῷ σπεί-
ρειν αὐτὸν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ κατεπατήθη,
6 καὶ τὰ πετεινὰ [d] τοῦ οὐρανοῦ″ κατέφαγεν αὐτό. Καὶ
[e] ἕτερον″ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ
7 τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν
ἀκανθῶν· καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό.
8 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν [f] εἰς″ τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν [g]· καὶ φυὲν
ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. [h] ταῦτα λέγων, ἐφώ-
9 νει· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.″ Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, [i] —λέγοντες,″ τίς [k] εἴη″ ἡ παραβολὴ
10 αὕτη. Ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια
[l] τῆς βασιλείας″ τοῦ θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβο-
λαῖς [m], ἵνα βλέποντες μὴ [n] βλέπωσι,″ καὶ [o] ἀκούοντες
11 μὴ″ [p] συνιῶσιν.″ Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος,
12 ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν, εἰσὶν οἱ
[q] ἀκούοντες·″ [r] εἶτα″ ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν
λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σω-
13 θῶσιν. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἳ, ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ

---

f ἐπὶ.

(a) *παραβολὴν τοιαύτην πρὸς αὐτούς*. D. 39. cant. veron. item colb. germ. 1. *τὴν παραβ. ταύτην*. Evangelistaria. (b) = DK. al. 3. Mt. x. (c) *ἑαυτοῦ*. A. al. 19. Mt. V. al. 3. Ed. (d) = D. Syr. Pers. p. cant. veron. verc. corb. (e) *ἄλλο*. D. (etiam vs. 7. et 8.) (f) ABFGHKLMS. 1. 10. 11. 28. 33. 69. 89. 108. 127. 130. 131. 142. 145. 235. Ev. 2. 5. 19. 24. 32. 36. al. 35. Mt. BHV. a. f. g. k. al. 6. Ed. Vulg. veron. brix. for. perus. corb. germ. gat. (g) + *καὶ καλήν*. D. Syr. Arm. cant. verc. colb. (h) = 60. 69. Mt. 1. Evangelistaria ex media lectione rejiciunt ad finem lectionis vs. 15. (i) = BD (St. β.) L. 1. 33. 157. Syr. Perss. Copt. Arm. Vulg. It. exc. brix. (k) = L. Ev. 44. Mt. 11. Ar. rom. Erp. brix. *ἦν*. 89. al. 3. *εἰ*. B. *Est*, Syr. Ar. p. *ἦ*. Ev. 32. (l) = 50* Mt. 17. corb. (m) + *λαλῶ*. 13. veron. + *λέγεται*. Syr. Pers. p. item germ. 1. (n) *ἴδωσι*. DL. 1. 131. (o) *ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ*. 13. 69. 124. *ἀκούοντες μὴ ἀκούσωσι μηδὲ*. F. Copt. Syr. p. in m. gat. (p) *συνίωσιν*. G. 36. 72. Mt. V. *συνῶσιν*. 1. 127. 157. Mt. B. *audiant*, cant. (q) *ἀκούσαντες*. L. 14. 42. Mt. n. || + *τὸν λόγον*. 124. Syr. Ar. Pers. p. Copt. Æth. veron. colb. Zeno. (r) *ὧν*. D. cant. *autem*, veron. verc. colb. corb.

χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον· καὶ [s]οὗτοι" ῥίζαν οὐκ ἔχου-
σιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ
ἀφίστανται. Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσὸν, οὗτοί εἰσιν 14
οἱ [t] [u]ἀκούσαντες," καὶ ὑπὸ μεριμνῶν [x]καὶ" πλούτου καὶ
[y]ἡδονῶν τοῦ βίου [z]πορευόμενοι" συμπνίγονται, καὶ οὐ
τελεσφοροῦσι. Τὸ δὲ [a]ἐν τῇ καλῇ γῇ," [b]οὗτοί εἰσιν," 15
οἵτινες ἐν καρδίᾳ [c]καλῇ καὶ" ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν
λόγον, κατέχουσι, καὶ [d]καρποφοροῦσιν" ἐν ὑπομονῇ[e].]
[Οὐδεὶς [f]δὲ" λύχνον ἅψας, καλύπτει αὐτὸν [g]σκεύει," 16
ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ [h]λυχνίας" [i]ἐπιτί-
θησιν," ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. Οὐ γάρ 17
ἐστι κρυπτὸν, ὃ οὐ [k]φανερὸν γενήσεται·" οὐδὲ ἀπόκρυ-
φον, [l]ὃ οὐ γνωσθήσεται" καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Βλέπετε 18
οὖν, πῶς ἀκούετε[m]· ὃς [n]γὰρ ἂν" [o]ἔχῃ," δοθήσεται αὐ-
τῷ[p]· καὶ ὃς [q]ἂν" μὴ [o]ἔχῃ," καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθή-
σεται ἀπ' αὐτοῦ.

(s) = D. Syr. Pers. p. Arm. cant. (t) + τὸν λόγον. 1. 131. Mt. 11. item 157. Syr. Pers. p. Arm. verc. brix. colb. germ. 1. (u) ἀκούοντες. K. 33. 64. 72. 116. 131. al. 2. Mt. 10. 11. Ed. (x) = D. 64. 69. cant. brix. colb. (y) + ὑπὸ. A. Mt. x. (z) = 51. Syr. Pers. w. Orig. ut videtur. (a) εἰς τὴν καλὴν γῆν. D. 157. Vulg. It. Orig. (b) = 52. Arm. εἰσιν. 59. (c) = D. cant. veron. verc. colb. corb. Ambr. (d) τελεσφοροῦσι. L. (e) + πολλῇ. 13. 38. 69. Ev. 13. 18. 21. Cod. ap. Wechel. ‖ + ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. FHM. 1. in m. 10. 11. 13. 36. 40. 50. 64. 69. 113. 115. 118. in m. 124. 129. 218 (cum 108. al. 4.) 226** al. 19. et Evangelistaria. (Vide supra not. h.) Mt. a. g. k. l. o. p. q. x. z. 10. 17. Ed. Slav. + ὁ ἔχων ὦτα, ἀκουέτω. 61. 86. 229** al. 4. (f) = 36. 40. 71. 235. al. 6. Mt. a. d. i. m. n. o. 10. 11. Evangelistaria. Syr. Arr. Perss. Copt. Theophyl. (g) ἐν σκεύει. 3. 9. 125. 130. gr. Arm. εἰς σκεῦος. 131. (h) τῆς λυχνίας. 235. al. 2. Mt. o. τὴν λυχνίαν. DK. 124. 157. Ev. 20. 29. 31. 32. 44. al. 10. Mt. BH. 10. Ed. λυχνίαν. Mt. c. x. χ. (i) τίθησιν. BFKL. 1. 71. 99. 116. 124. 131. 157. 220. τίθει. D. (k) φανερὸν ἔσται. CD. φανερωθήσεται. 1. 40. 72. 131. 157. Mt. B. (l) ὃ οὐ μὴ γνωσθῇ. BL. ἀλλὰ ἵνα γνωσθῇ. D. cant. εἰ μὴ ἵνα γνωσθῇ. 157. veron. verc. corb. (m) + καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσι. 13. 69. 124. (n) ἂν γάρ. BL. ‖ ἂν] = 44. Mt. B. ἐὰν. AG. al. 16. Mt. HV. al. 9. Ed. (o) ἔχει. bis. 44. pluresve. Mt. B. x. 17. (p) + καὶ περισσευθήσεται. St. β. Ev. 44. (q) ἐάν. 235. Alii. Mt. HV. al. 13. Ed.

19 Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν [r] ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ," καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν
20 ὄχλον. [s] Καὶ ἀπηγγέλη" αὐτῷ, [t] λεγόντων·" ἡ μήτηρ
σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω, [u] ἰδεῖν σε θέλον-
21 τες." Ὁ δὲ [x] ἀποκριθεὶς" εἶπε πρὸς αὐτούς· [y] μήτηρ μου
καὶ [z] ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες [a] †.]

22 [b] Καὶ ἐγένετο" ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, [c] καὶ αὐτὸς [ἐνέβη"
εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς·
διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης. καὶ ἀνήχθησαν.
23 Πλεόντων δὲ αὐτῶν, ἀφύπνωσε. καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέ-
μου εἰς τὴν λίμνην, καὶ [d] συνεπληροῦντο," καὶ ἐκινδύνευον.
24 Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν, λέγοντες· [e] ἐπιστάτα,
ἐπιστάτα," [f] ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ
ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι [g] τοῦ ὕδατος·" καὶ [h] ἐπαύσαντο,"

---

[a] † αὐτὸν.

(r) = Marcion ap. Epiph. (s) ἀπηγγέλη δὲ. BDL. 33. 69. 157. Copt. cant. veron. verc. corb. germ. 1. Utrumque habet Mt. x. καὶ εἶπον. Syr. εἶπέν τις. Pers. p. (t) = BDL. 1. 131. 157. Alius. Ed. Syr. Pers. p. Copt. Goth. Vulg. It. ‖ + ὅτι. DL. 1. 131. 157. Mt. x. Goth. cant. veron. verc. brix. colb. corb. germ. 1. (u) ζητοῦντές σε. D. cant. *quærentes videre te*, Tert. (x) = 1. 131. Arm. (y) + ἡ. D. 69. 218 (cum al. 6.) al. 3. (z) + οἱ. D. 69. al. 4. Mt. a. (a) = ABDL. 1. 33. 36. 72. 114. al. 13. Mt. V* a. i. m. n. 10. Ed. Æth. Arm. Syr. p. Goth. Vulg. It. Theophyl. Ambr. (b) ἐγένετο δὲ. ABDK L. 1. 33. 69. 72. 106. 157. al. 10. Mt. x. 10. Goth. Vulg. It. (c) ἀναβῆναι αὐτὸν. D. gr. ‖ καὶ] = 121. Arm. colb. ‖ αὐτὸς] = Cod. unus. ‖ ἐνέβη] ἀνέβη. FL. 36. 69. 89. 124. 131. 142. 157. 218 (cum al. 4.) al. 13. Mt. g. i. l. n. o. 11. Ed. Theophyl. ὁ ἰησοῦς ἀνέβη. F. ἐνέβη ὁ ἰησοῦς. GH. al. 6. Syr. (d) συνεπληροῦτο. 74. 234. Mt. r. x. Arm. συνεπληροῦτο τὸ πλοῖον. 28. veron. corb. brix. colb. germ. 2. Mm. gat. τὸ πλοῖον ἤμελλε βυθίζεσθαι, omisso καὶ ἐκινδύνευον. Syr. Perss. p. (e) κύριε, κύριε. D. Syr. Sax. cant. ‖ = ἐπιστάτα alterum 13. 124. 131. 157. 218 (cum al. 2.) 226* 229** Ev. 2. 33. al. 6. Mt. d. r. 17. Ed. Copt. Æth. Ar. p. Goth. Vulg. It. Cyr. (f) + σῶσον. 118. 124. al. 2. (g) = D. cant. Marcion ap. Epiph. (h) ἐπαύσατο. FG. 1. 40. 114. 235. al. 10. Mt. 10. Ed. Syr. p. Vulg. for. brix. perus. colb. corb. germ. 1. gat. Cyr.

καὶ ἐγένετο γαλήνη[i]. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· ποῦ [k]—ἐστιν" ἡ 25
πίστις ὑμῶν; [l]φοβηθέντες δὲ" ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς
ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, [m]ὅτι" καὶ τοῖς ἀνέμοις
ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;]

[n]Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν [o]∾ γαδαρη- 26
νῶν," ἥτις ἐστὶν [p]∾ ἀντιπέραν" τῆς γαλιλαίας. [[q]Ἐξ- 27
ελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν," ὑπήντησεν [r]αὐτῷ" [s]ἀνήρ
τις" [t]ἐκ τῆς πόλεως," ὃς εἶχε δαιμόνια [u]ἐκ χρόνων
ἱκανῶν, καὶ" ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ
ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. Ἰδὼν δὲ τὸν ἰησοῦν, 28
[x]καὶ" ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ
εἶπε· τί ἐμοὶ καὶ σοί, [y]—ἰησοῦ," υἱὲ [z]—τοῦ θεοῦ" τοῦ
ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. [a]Παρήγ- 29
γειλε" γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν [b]ἀπὸ
τοῦ ἀνθρώπου." πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν·
καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι καὶ πέδαις, φυλασσόμενος· καὶ
διαῤῥήσσων τὰ δεσμά, ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς

---

[o] ∾ γερασηνῶν. [p] ∾ ἀντίπερα.

(i) + μεγάλη. K. ap. Mill. 1. 36. 72. 113. 114. 116. 118. 124. 157. 229** al. 13. Mt. m. o. r. x. z** 10. Copt. Æth. Syr. p. c. ast. (in m. notatur, non in omnibus exemplaribus inveniri.) Ar. veron. brix* Mm. germ. 2. (k) = ABL. 1. 42. 63. 72. 131. Mt. x. 10. 11. (l) οἱ δὲ φοβηθέντες. L. 157. Syr. utr. *qui timentes*, Vulg. germ. 1. *et timentes*, veron. colb. corb. (m) ὃς. Mt. x. verc. brix. colb. (n) Vs. 26 = 115. Evangelistaria. (o) γερασηνῶν. BD. (St. β.) Syr. p. in m. Vulg. It. γεργεσηνῶν. L. 1. 33. 118. 131. 157. Mt. x. Copt. Æth. Arm. Syr. hieros. Arr. Epiph. conf. vs. 37. (p) ADGHK. 1. 69. 72. 89. 118. 124. ap. Birch. 129. 130. 131. 145. 157. 195. 235. al. 18. Mt. V. a. 1. 10. Ed. Hesych. Theophyl. ed. πέραν. MS. 218 (cum 124. al. 4.) al. 3. (q) ἐλθόντι τῷ ἰησοῦ εἰς τὴν χώραν τῶν γαδαρηνῶν. Evangelistaria et Mt. 1. (r) = B. 1. 33. 157. al. 4. Arm. (s) ἀνήρ. D. cant. verc. tol* τις ἀνήρ. B. (t) = Vulg. verc. for. perus. corb. germ. vat. 359. (u) καὶ χρόνῳ ἱκανῷ. BL. 1. 33. 131. 157. Copt. Æth. Arm. Syr. p. in m. Syr. hieros. (x) = BL. 33. 61. 157. Mt. B. a. (y) = D. 1. 69. 106. al. 4. Mt. d. r. 10. 11. Copt. Vulg. ms. cant. (z) = D. 1. al. 3. Vulg. ms. cant. germ. 1. (a) παρήγγελλεν. AGKL. 1. 72. 127. al. 3. Mt. HV. 1. Ed. ἔλεγεν. D. cant. (b) ἀπ' αὐτοῦ. L. 33.

30 τὰς ἐρήμους. Ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ ἰησοῦς, [c] λέγων·"
τί σοί ἐστιν ὄνομα; ὁ δὲ εἶπε· [d] λεγεών·" [e] ὅτι δαιμόνια
31 πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν." Καὶ [f] ∾ παρεκάλει" αὐ-
τὸν, ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.
32 Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων [g] ἱκανῶν" [h] βοσκομένων" ἐν τῷ
ὄρει· καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα [i] [k] ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς
33 ἐκείνους εἰσελθεῖν." καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. Ἐξελθόντα
δὲ τὰ δαιμόνια [l] ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου," [m] ∾ εἰσῆλθεν" εἰς
τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ
34 εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες
[n] τὸ γεγονὸς," ἔφυγον καὶ [o] † ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν,
35 καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. [p] Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός. καὶ
ἦλθον πρὸς τὸν ἰησοῦν, καὶ εὗρον [q] καθήμενον" τὸν ἄνθρω-
πον, ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ
σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθη-

---

[f] ∾ παρεκάλουν. [m] ∾ εἰσῆλθον. [n] τὸ γεγενημένον.
[o] † ἀπελθόντες.

(c) = B. 1. 56. 58. Syr. Pers. p. veron. verc. colb. corb. (d) λεγιὼν. D*L., λεγαιὼν. D** ‖ + ὄνομά μοι. D. 74** Syr. hieros. Æth. cant. colb, (e) πολλὰ γὰρ ἦσαν δαιμόνια. D. cant. colb. corb. *quoniam multa dæmonia erant in eo*, verc. brix. *quia multi sumus*, veron. *quia multi intraverunt*, Mm. (f) CDFLS. 1. 33. 61. in m. 69. 124. 131. 157. Ev. 1. 32. al. 4. et Barber. 1. Mt. a. d. l. x. Ed. Syr. Perss. Arm. Slav. Vulg. It. (g) = D. 49. cant. colb. μεγάλη, verc. (h) βοσκομένη. BD. gr. (St. β.) K. 69. 72. 106. 124. ap. Birch. Ev. 3. 31. al. 10. Mt. m. r. x. 10. Syr. Æth. verc. (i) + μὴ. A. (k) εἰς τοὺς χοίρους εἰσέλθωσιν. D. cant. colb. Item veron. verc. corb. (l) = 28. 131. 225. (m) ACEGHKLP. 33. 89*. 124. 127. 131. 145. 157. 229** Ev. 5. 24. 32. 40. al. 20. Mt. HV. a. c. p. z. al. 6. ἐξῆλθεν. 225. ὥρμησαν. D. *abierunt*, cant. (n) ABCDKLP. 1. 13. 33. 50. 63. 69. 72. 106. 114. 116. 131. 157. al. 3. Mt. 10. 11. τὸ γενόμενον. Ev. 29. Ed. τὰ γενόμενα. Arm. ‖ = Mt. B. Post ἀπήγγειλαν ponit verc. (o) = ACDEFGHKLMPS. Ev. 2. 5. 24. 40. al. 83. et Barber. 6. Mt. BHV. al. 19. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Arm. Goth. Slav. Vulg. It. Euthym. Theophyl. (p) παραγενομένων δὲ ἐκ τῆς πόλεως, καὶ θεωρησάντων καθήμενον τὸν δαιμονιζόμενον σωφρονοῦντα καὶ ἱματισμένον, καθήμενον παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ, ἐφοβήθησαν. D. cant. (q) = Mt. m. Mm. In aliis locum mutat.

σαν. [r] Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς [s]—καὶ" οἱ ἰδόντες, πῶς 36
ἐσώθη [t]=ὁ δαιμονισθείς." Καὶ [u] ἠρώτησαν" [x] αὐτὸν 37
ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου" τῶν [y] γαδαρηνῶν," ἀπελ-
θεῖν ἀπ' αὐτῶν· ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο. αὐτὸς δὲ
ἐμβὰς, [z] εἰς τὸ πλοῖον," ὑπέστρεψεν. [a] Ἐδέετο" δὲ αὐ- 38
τοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐ-
τῷ. [b] ἀπέλυσε" δὲ αὐτὸν [c]=ὁ ἰησοῦς," λέγων· [d] Ὑπό- 39
στρεφε" εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ, ὅσα ἐποίησέ σοι
ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθε, καθ' [e] ὅλην" τὴν πόλιν κηρύσσων,
ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ [f] ἰησοῦς."]

[g] ∾ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ" ὑποστρέψαι τὸν ἰησοῦν, ἀπε- 40
δέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες
αὐτόν. Καὶ [h] ἰδοὺ, [ἦλθεν" ἀνὴρ, ᾧ ὄνομα ἰάειρος, [i] καὶ 41
αὐτὸς" ἄρχων τῆς συναγωγῆς [k] ὑπῆρχε, καὶ" πεσὼν
παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· Ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ 42

---

[g] ∾ ἐν δὲ τῷ.

(r) Vs. 36. et 37 = Evangelistaria. (s)=BCDLP. 33. 69. 124. 127* 133. Syr. Pers. p. Copt. Arm. Slav. (exc. Viln.) It. (t) = colb. ὁ λεγεὼν D. (ὁ λιὼν D* ὁ ληγαιὼν. D**) cant. *a legione*, Vulg. brix. corb. germ. 1. 2. Mm. gat. for perus. *qui a dæmoniis vexabatur*, veron. verc. (u) ἠρώτησεν. ABKMP. 69. 124. al. 3. Mt. r. verc. (x) τὸν ἰησοῦν πάντες καὶ ἡ χώρα. D. cant. αὐτὸν πᾶσαι αἱ χῶραι. Goth. ‖ πλῆθος] + τῆς πόλεως καὶ. 14. 28. Barber. 1. ‖ τῆς περιχώρου = cod. unus. Mt. 11. Syr. Pers. p. (y) γερασηνῶν. BD. Sahid. Vulg. It. Ambr. ut videtur. γεργεσηνῶν. CLP. 1. 13. 33. 69. 118. 131. 157. Mt. x. Copt. Æth. Arm. Arr. Scholia in Mt. a. d. g. cf. vs. 26. (z)=D. cant. Ambr. ‖ = τὸ. BCL. 1. 235. al. 2. Mt. d. g. o. 10. 11. (a) ἐδεῖτο. BL. Cyr. ἐδέειτο. AP. ‖ ἠρώτα δὲ αὐτὸν. D. (b) ἀπέστειλε. L. Syr. p. in m. Cyr. (c) = BDL. 1. 131. 157. Copt. Sahid. Æth. Arm. cant. veron. colb. germ. 1. Cyr. (d) ὑπόστρεψον. Ed. πορεύου. D. cant. colb. (e) = D. cant. Arm. (f) θεὸς. 1. 27. 37. in m. 118. 220. Ev. 9. 32. Mt. B. m. x. 11. germ. 2. Mm. perus. Cyr. (g) BL. 1. 118. 131. Syr. Ar. Pers. p. Copt. Sahid. Æth. Arm. Marcion. Epiph. (h) = Syr. ἰδού. 71. tolet. ἐλθὼν. D. cant. colb. ‖ ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ ἰησοῦ, ᾧ ὄνομα ἰάειρος. Evangelistaria, omisso vs. 40. (i) = Syr. colb. καὶ οὗτος. BD. 1. 69. 71. 124. 131. 157. (k) = D. Syr. Sahid. cant. colb. ἦν καὶ. 28. ὑπάρχων καὶ. K. Mt. 11.

ὡς ἐτῶν δώδεκα, [l] καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν.″ [m] ἐν δὲ″ τῷ
43 [n] ὑπάγειν″ [o] αὐτὸν,″ οἱ ὄχλοι [p] συνέπνιγον″ αὐτόν. Καὶ
γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, [q] ἥτις
[r] ἰατροῖς″ προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον [s], οὐκ ἴσχυσεν ὑπ᾽
44 οὐδενὸς θεραπευθῆναι·″ Προσελθοῦσα [t] ὄπισθεν″ ἥψατο
τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔστη
45 ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. Καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς· τίς ὁ
ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ πέτρος
[u] καὶ οἱ σὺν αὐτῷ·″ ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ
ἀποθλίβουσι· [x] — καὶ λέγεις· τίς ὁ ἁψάμενός μου;″
46 Ὁ δὲ [y] = ἰησοῦς″ εἶπεν· ἥψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνων
47 δύναμιν [z] ἐξελθοῦσαν″ ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ, ὅτι
οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα [a] ἦλθε,″ καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι᾽
ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ, ἀπήγγειλεν [b] = αὐτῷ″ ἐνώπιον
48 παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ [c] ὡς″ ἰάθη παραχρῆμα. Ὁ δὲ
[d] εἶπεν αὐτῇ· [e] — θάρσει″ θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ

---

[r] εἰς ἰατρούς. [u] καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ.

(l) *ἀποθνήσκουσα.* D. Syr. Sahid. Syr. hieros** cant. (m) *καὶ ἐγένετο ἐν.* CDP. Mt. x. Vulg. It. exc. brix. Marcion ap. Epiph. (n) *πορεύεσθαι.* CDP. (o) = 157. *τὸν ἰησοῦν.* Syr. Pers. p. Copt. veron. colb. germ. 1. *αὐτούς.* Epiph. (p) *συνέθλιβον.* CL. 11. 13. 40. 53, 69. 142. 157. Mt. B. a. f. m. Copt. veron. germ. 1. *comprimebatur*, Vulg. brix. colb. for. *suffocabant eum*, cant. *ita comprimebatur, ut suffocarent eum*, corb. item verc. (q) *ἥτις . . . θεραπευθῆναι. Προσελθοῦσα*] *ἣν οὐδὲ εἷς ἴσχυεν θεραπεῦσαι. Προσελθοῦσα.* D. Sahid. cant. ‖ *εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον* = B. (r) ACEFGHKLM PS. (St. *π.*) Ev. 2. 5. 24. 36. 40. al. 87. Mt. BHV. al. 19. Ed. Syr. p. Slav. Mm. (s) + *αὐτῆς.* C. 54. 115. 157. Copt. Arm. Vulg. It. exc. harl* Ambr. (t) = D. Mt. 17. cant. (u) = B. 42. 63. 72. 220. Mt. 10. Sahid. Syr. hieros. *καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.* ACD*LP. 1. 33. 67. 69. 106. 124. 131. 157. Ev. 18. 19. 36. Mt. c. f. x. 11. (x) = L. 131. 157. alius. Copt. Arm. et ut videtur Sahid. ‖ *ὁ ἁψάμενός μου*] *μου ἥψατο.* D. Mt. x. 17. Scholion in Mt. d. Orig. (y) = DL. 1. Ev. 20. Syr. Pers. p. Sax. cant. verc. (z) *ἐξεληλυθυῖαν.* BL. 33. Orig. (a) = Goth. Ante *τρέμουσα* ponunt Arm. veron. verc. colb. corb. ap. Blanch. (b) = ABC*DL. 1. 42. 63. 69. 72. 131. 157. Mt. 10. Syr. Copt. Arm. *ad s. ante pedes ejus*, Ar. p. Pers. w. Vulg. It. *ante s. ad eum*, cant. brix. (c) *ὅτι.* D. cant. (d) + *ἰησοῦς.* CM. 229** al. 6. Mt. i. n. x. 11. Syr. Pers. p. Goth. (e) = BDL. 1. 59. 118. 131. 157. Copt. Sahid. Syr. hieros. Vulg. It.

σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί 49
τις [f] παρὰ″ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων [g] αὐτῷ·″ ὅτι
τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· [h] μὴ″ σκύλλε [i] τὸν διδάσκα-
λον.″ Ὁ δὲ ἰησοῦς ἀκούσας, [k] ἀπεκρίθη″ [l] αὐτῷ,″ [m] λέ- 50
γων·″ μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. [n] Ἐλθὼν,″ 51
δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν [o] οὐδένα,″ εἰ μὴ
πέτρον καὶ [p] ἰωάννην καὶ ἰάκωβον,″ καὶ τὸν πατέρα [q] τῆς παιδὸς″
καὶ τὴν μητέρα. Ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο 52
αὐτήν. ὁ δὲ εἶπε· μὴ κλαίετε· [r] ∾ οὐκ″ ἀπέθανεν[s], ἀλλὰ
καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. 53
Αὐτὸς δὲ [t]—ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ″ κρατήσας τῆς 54
χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων· ἡ παῖς, ἐγείρου. Καὶ 55

---

[n] εἰσελθών. [p] ἰάκωβον καὶ ἰωάννην. [r] ∾ οὐ γάρ.

(f) ἀπὸ. AD. 1. 51. 118. 131. Mt. x. Damasc. *ad principem synagogæ*, Vulg. brix. colb. corb. ap. Sabat. germ. 1. 2. mart. (g) = BL. 1. 33. 118. Copt. Pers. p. (h) μηκέτι. D. Syr. p. c. ast. cant. μὴ μηκέτι. B. (i) αὐτὸν. 1. 131. Arm. Vulg. It. (exc. cant. Mm.) Ambr. (k) εἶπε. 16. veron. verc. brix. colb. germ. 1. (l) *patri puellæ*, Syr. Perss. Vulg. It. exc. cant. (m) = BL. 1. Syr. Perss. Vulg. It. exc. cant. (n) ACFHK LMS. 1. 10. 11. 13. 28. 33. 36. 69. 72. 91. 127. 131. 142. 145. 157. 218 (cum 124. al. 6.) 235. Ev. 2. 5. 18. 19. 24. 36. al. 47. et Barber. 6. Mt. c. f. k. m. p. 10. 11. Ed. (Syr. utr. Pers. w. Ar.) Goth. Slav. Vulg. It. exc. cant. Theophyl. (o) τινα. BD. 38. 69. 124. (Syr. Perss. Vulg. It.) || + σὺν αὐτῷ. BDL. 38. 69. Barber. 1. Syr. utr. Perss. Ar. Copt. Æth. Vulg. It. (non Iren.) (p) B CDEFGK. 1. 25. 36. 40. 69. 72. 76. 77. 89. 106. 108. 114. 115. 124. 131. 142. 145. Ev. 2. 3. 18. 19. 24. 32. 36. al. 44. Mt. HV. al. 18. Ed. Arr. Syr. p. Syr. hieros. Slav. Sax. Vulg. ms. cant. veron. verc. brix. for. colb. tol. Chrys. Damasc. Theophyl. Hier. || = καὶ ἰωάννην. Iren. (q) τοῦ κορασίου. D. (St. β.) (r) οὐ γὰρ. BC DL. 1. 13. 69. 124. 127. 131. 157. Ev. 31. 32. 40. al. 6. Mt. f. x. 11. Syr. Syr. p. c. ast. Copt. Sahid. Goth. Slav. cant. verc. brix. colb. corb. emmer. perus. vat. 359. germ. 1. 2. Cyr. (s) + τὸ κοράσιον. FLM. 1. 13. 33. 64. 69. 76. 106. 121. 131. Ed. Copt. Sahid. Syr. hieros. Syr. p. c. ast. (addita nota: non in omnibus exemplaribus reperitur.) Vulg. colb. corb. germ. 1. 2. (non tolet. emmer. for. perus.) Cyr. Hilar. Ambr. (t) = BD (St. β.) L. 1. 118. 131. 209. Vulg. It. (exc. brix. emmer.) Ambr. Beda. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας = Mt. i. n. (hoc est, Euthymii textus) Æth. Non attingunt scholia vetusta. || ἔξω = C* Copt. Post πάντας ponunt AS. 72. 106. 114. 115. 124. 157. 220. Ev. 32. pluresve. Mt. e. m. r. x. 10. 11. Syr. Arm. Theophyl. || = καὶ. Mt. m. Arm.

[u] ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα" αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα.
56 καὶ διέταξεν [x] αὐτῇ δοθῆναι" φαγεῖν. [y] Καὶ ἐξέστησαν
οἱ γονεῖς αὐτῆς." ὁ δὲ παρήγγειλεν [z] αὐτοῖς," μηδενὶ εἰ-
πεῖν τὸ γεγονός.]

1 [Συγκαλεσάμενος δὲ [a] τοὺς [b] δώδεκα" [c] †, ἔδωκεν αὐ-
τοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ
2 νόσους θεραπεύειν. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι [d] ∾ τοὺς ἀσθενοῦντας."
3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδὸν, μήτε
[e] ῥάβδον," μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον· μήτε
4 [f] ἀνὰ" δύο χιτῶνας [g] ἔχειν." Καὶ εἰς ἣν [h] ἂν" οἰκίαν
5 εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν [i] ἐξέρχεσθε. Καὶ ὅσοι
[k] ἂν" μὴ [l] ∾ δέξωνται" ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πό-
λεως ἐκείνης, [m] καὶ" τὸν κονιορτὸν [n] ἀπὸ" τῶν ποδῶν ὑμῶν

[c] † μαθητὰς αὐτοῦ. [d] ∾ τοὺς ἀσθενεῖς. [e] ῥάβδους. [l] ∾ δέχωνται.

(u) *convertit Spiritum*, veron. corb. germ. 1. (x) δοθῆναι αὐτῇ. D. 1. 69. 106. 124. 131. Mt. o. x. 11. Arm. cant. verc. Ambr. (y) = Mt. H. οἱ δὲ γονεῖς αὐτῆς θεωροῦντες ἐξέστησαν. D. cant. (z) = Mt. q. Arm. (a) + ὁ ἰησοῦς. FG. 2. 229** Mt. g. Evangelistaria. Ed. Syr. Vulg. ed. sixtin. (b) = 225. Mt. o. (c) = ADKMS. 1. 10. 11. 25. 28. 36. 40. 72. 89. 91. 106. 108. 114. 116. 131. 142. 145. 235. al. 43. Mt. V. al. 13. Ed. Syr. Sahid. Arm. Slav. cant. Dial. c. marcion. Euthym. Theophyl. ἀποστόλους. L. 33. 69. 124. al. 2. Mt. 11. Arr. Pers. w. Copt. Æth. Syr. p. Goth. Sax. Vulg. It. (exc. veron. corb.) germ. 1. (d) ADL. 1. 38. 131. τοὺς νοσοῦντας. Ev. 20. *infirmitates*, brix. ‖ = B. (e) C*DE*FLM. 1. 11. 13. 33. 36. 40. 64. 69. 106. 116. 124. ap. Birch. 131. 157. Ev. 5. 18. al. 11. et Barber. 1. Mt. q. 10. 11. Ed. Syr. Arr. Perss. Sahid. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. Theophyl. ‖ = μήτε ῥάβδον. Mt. x. (f) = BFL. Mt. c. 11. Arm. Vulg. It. *ana*, cant. (g) ἔχετε. FL. 33. 157. Syr. Perss. Copt. Arm. Vulg. It. exc. cant. (h) = 61. 219* al. 4. Mt. a. k. m. ‖ + πόλιν ἤ. 76. 106. Mt. x. z. in marg. Syr. p. (i) + μὴ. 38. Bodl. unus ap. Fell et Mastr. Perss. Vulg. colb. gat. Aug. Beda. ‖ καὶ ἐκεῖθ. ἐξέρχ.] *donec exeatis*, Copt. Sax. brix. Mm. *et ne exeatis inde, usque dum exiveritis*, Æth. (k) ἐὰν. 235. al. 8. pluresve. Mt. BHV. al. 14. (l) ABC*KLM. 1. 33. 63. 71. 86. 116. 157. Mt. c. semel. 10. 11. Ed. δέξονται. 106. 235. Ev. 18. 19. al. 5. Mt. c. semel. o. 17. Ed. (m) = BDL. 124. Arm. cant. verc. brix. colb. (n) = D. 127. (et ap. Mill. 28. 49. 59. 67.) Ev. 20. Mt. B. a. r. 11. Scholia ap. Mt. Vulg. cant. colb.

ἀποτινάξατε, εἰς μαρτύριον [o] ἐπ' αὐτούς." Ἐξερχόμενοι 6
δὲ διήρχοντο [p] κατὰ τὰς κώμας," εὐαγγελιζόμενοι καὶ
θεραπεύοντες πανταχοῦ.]

[Ἤκουσε δὲ ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ [q] γινόμενα" 7
[r] = ὑπ' αὐτοῦ" [s] πάντα·" καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι
ὑπό τινων, ὅτι ἰωάννης ἐγήγερται [t] ἐκ" νεκρῶν· Ὑπό 8
τινων δὲ, ὅτι ἠλίας ἐφάνη· ἄλλων δὲ, ὅτι [u] προφήτης,"
[x] εἷς" τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. [y] Καὶ εἶπεν" [z] † ἡρώδης· 9
ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος, [a] περὶ οὗ
ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα;" καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ, 10
ὅσα ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς, [b] ὑπεχώρησε".
κατ' ἰδίαν [c] εἰς — τόπον ἔρημον : = πόλεως καλουμένης :
βηθσαϊδά." Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες, ἠκολούθησαν αὐτῷ. 11
καὶ [d] δεξάμενος" αὐτοὺς, ἐλάλει αὐτοῖς [e] περὶ τῆς βασι-

---

[z] † ὁ.

(o) = Syr. hieros. Tert. ἐπ' αὐτοῖς. 36. 77. 125* Ev. 11. 32. 33. Mt. B. f. Scholia in Mt. a. g. αὐτοῖς. 28. 69. 124. Ev. 5. 40. al. 3. (et 57* ap. Mill.) verc. brix. (p) κατὰ πόλεις. D. cant. Utrumque conjungunt Syr. Pers. p. Æth. Arm. veron. colb. Dial. c. marcion. ‖ = τὰς. 40. Mt. a. d. o. 11. (q) γινόμενα. A. 1. 69. al. 6. Mt. a. al. 4. (r) = BC*DL. 69. 157. Copt. Sahid. Arm. cant. veron. verc. corb. (s) = D. 235. cant. tol. (t) ἐκ τῶν. 108. al. 7. Mt. f. ἀπὸ τῶν. 69. 124. al. 3. Ed. (u) = Bodl. unus ap. Fell et Mastr. (x) = D. 69. Syr. Copt. cant. verc. τις. BCL. 1. 13. 38. 60. 118. 131. 157. Ev. 18. 36. Mt. f. x. Goth. (y) εἶπε δὲ. BDL. 1. 13. 33. 69. 124. 131. 157. Copt. It. (z) = ACDFHKMS. 10. 25. 61. 72. 89. 106. 108. 116. 127. 145. Ev. 18. 36. al. 24. pluresve. Mt. V. al. 19. Ed. Theophyl. (a) οὐκ οἶδα, πολλὰ γὰρ ἀκούω περὶ αὐτοῦ. 28. ‖ = ἐγὼ. BL. 50. 142* 235. Ev. 2. Arm. brix. corb. (b) = 69. Syr. (omisso mox δὲ.) (c) εἰς πόλιν καλουμένην βηθσ. BL. 33. Copt. εἰς κώμην λεγομένην βηθσ. D. Sahid. cant. εἰς τόπον πόλεως καλουμένης βηθσ. 1. 131. εἰς τόπον ἔρημον καλουμένην βηθσ. 71. ap. Mill. verc. brix. εἰς τόπον ἔρημον βηθσ. Syr. Perss. item Vulg. It. (exc. cant. verc. brix.) εἰς ἔρημον βηθσ. Ar. p. εἰς τόπον ἔρημον (absque βηθσαϊδὰ) 69. 157. ‖ βηθσαϊδὰ] βηθσαϊδὰν. AF. al. 32. Mt. V. al. 6. Goth. Alii aliter. (d) ἀποδεξάμενος. BDL. 1. 11. 33. 67. 69. 106. 124. ap. Birch. 131. 157. Mt. x* 11. (e) + τὰ. M. 33. 69. 218 (cum 124. al. 3.) al. 4. Mt. m. 11.

λείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας [f],
12 [g] ἰᾶτο."] Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν. [προσελθόντες
δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ· ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα [h] πορευ-
θέντες" εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς, καταλύ-
σωσι, [i] καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν·" ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ
13 ἐσμέν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.
οἱ δὲ εἶπον· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ
[k] ἰχθύες δύο," εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς [l] ἀγοράσωμεν" εἰς
14 πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ
ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐ-
τοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας [m] ἀνὰ πεντήκοντα.
15 [n] Καὶ ἐποίησαν οὕτω," [o] καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας." Λαβὼν
16 δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας
εἰς τὸν οὐρανὸν [p] εὐλόγησεν [q] αὐτοὺς, [r] καὶ κατέκλασε,"
17 καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. Καὶ
ἔφαγον, καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἤρθη τὸ περισ-
σεῦσαν [s] αὐτοῖς" [t] κλασμάτων," κόφινοι [u] δώδεκα."

18 Καὶ [ἐγένετο, ἐν τῷ εἶναι [x] αὐτὸν προσευχόμενον" κα-
ταμόνας, [y] συνῆσαν" αὐτῷ οἱ μαθηταὶ,] καὶ [ἐπηρώ-

[h] ∾ ἀπελθόντες. [k] δύο ἰχθύες.

(f) + αὐτοῦ, πάντας. D. cant. (g) ἰάσατο. L. 13. 28. 33. 69. 124. al. 5. Mt. f. p. 11. (h) ACDL. 33. 69. 124. 157. Ev. 18. 19. *euntes*, Vulg. It. (i) = D. cant. *et emant sibi escas*, brix. (k) ABCEFGHS. al. 31. pluresve. Mt. V. al. 17. Ed. Goth. Slav. verc. (l) ἀγοράσομεν. 1. 72. in m. 106. 157. Ev. 18. al. 18. Mt. a. d. f** g. k. p. al. 6. Ed. (m) + ὡσεὶ. BDL. 33. 157. cant. Orig. (n) = Mt. i. n. || = οὕτω. Mt. V. (o) = D. cant. || ἀνέκλιναν] κατέκλιναν. L. 1. 33. 69. 131. Ed. ἔκλιναν. 59. || ἅπαντας] ἅπαντες. Mt. x* Cod. ap. Wechel. αὐτούς. 1. 131. *et discubuerunt omnes*, veron. verc. colb. corb. germ. 1. *et ita discubuerunt et fecerunt omnes* (mutato ordine) germ. 2. (p) + προσηύξατο καὶ. D. (St. β.) cant. (q) + ἐπ'. D. cant. veron. verc. corb. germ. 1. 2. Marcion ap. Epiph. (r) = D. cant. (s) = D. 218 (cum 3. 225.) Syr. Pers. p. Arm. cant. (t) Sequentibus jungunt 76. 116. (u) δεκαδύο. D. Ante κόφινοι ponunt 50. 157. Mt. g. (x) αὐτούς. D. cant. αὐτοὺς προσευχομένους. Sahid. αὐτόν. colb. (y) συνήχθησαν. Ev. 17. συνάντησαν. Mt. o. brix.

τησεν αὐτοὺς, λέγων· τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι;
Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι 19
δὲ, ἠλίαν·[z] [a]*ἄλλοι δὲ, ὅτι προφήτης τὶς τῶν ἀρχαίων*
ἀνέστη.″ Εἶπε δὲ αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶ- 20
ναι; ἀποκριθεὶς δὲ [b]*—ὁ″ πέτρος εἶπε· τὸν χριστὸν* [c]*τοῦ*
θεοῦ.″ Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδενὶ 21
[d]*λέγειν″ τοῦτο, Εἰπών· ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου* 22
πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυ-
τέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆ-
ναι, καὶ [e]*τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ″* [f]*∾ ἐγερθῆναι.″] Ἔλεγε* 23
δὲ πρὸς πάντας· [εἴ τις θέλει ὀπίσω μου [g]*ἔρχεσθαι,″*
[h]*ἀρνησάσθω″ ἑαυτὸν,* [i]*— καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ″*
[k]*= καθ' ἡμέραν″ καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ* [l]*ἂν″* 24
θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ'

---

[d] *εἰπεῖν.* [f] *∾ ἀναστῆναι.* [g] *ἐλθεῖν.* [h] *∾ ἀπαρνησάσθω.*

(z) + *ἄλλοι* s. *ἕτεροι δὲ ἱερεμίαν.* 1. 13. 69. 118. 124. 131. Alius. Mt. x. Syr. p. c. ast. (a) *ἢ ἕνα τῶν προφητῶν.* D. cant. || *τις τῶν ἀρχαίων*] *magnus*, colb. || *ἀνέστη.*] = 56. 58. *ἐστὶν.* Mt. 17. (b) = GHS. 10. 11. 69. 72. in m. 106. 157. al. 14. pluresve. Mt. V. al. 9. Ed. || *πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς.* BCL. 1. Copt. (c) = verc. *υἱὸν τοῦ θεοῦ.* D. Ar. rom. Erp. Goth. Sax. cant. brix. Orig. ms. || *tu es Christus Deus*, Copt. Pers. p. (d) ABCDLM. 1. 28. 33. 69. 72. 116. 131. 157. Ev. 19. 36. al. 7, Mt. c. bis. f. 10. Slav. Orig. (e) *μεθ' ἡμέρας τρεῖς.* D. cant. veron. verc. colb, corb, Marcion ap. Tert. et Epiph. et Dial. (f) ADF*K. 1. 27. 37. 42. 61. 63. 69* 72. 116. 118. 131. 157. al. 7. Mt. c. 10. Orig. (g) ABC*DKL. 1. 13. 15. 27. 38. 42. 63. 69. 72. 114. 116. 131. 157. 220. Ev. 18. 19. 36. Mt. f. semel. 10. Orig. *ἀκολουθεῖν*, Cod. unus. (h) ABDKL. 33. 42. 72. 114. 116. Mt. 10. Orig. (i) = D. cant. verc. Orig. ap. Mill. et Wetst. (sed Orig. gr. habet.) (k) = CDEFGHS. 10. 28. 36. 40. 61. 64. 72. in m. 89. 91. 106. 108. 115. 127. 130. gr. 142. 145. 235. Ev. 18. 33. al. 46. et Barber. 6. Mt. V. al. 17. Ed. Slav. (Syr. p. habet c. ast. et notat in m.: non in omnibus exemplaribus reperitur.) Vulg. ms. Sax. cant. veron. verc. colb. corb. Orig. Chrys. Euthym. Theophyl. Ambr. Hier. Schol. vet. ap. Mt. || Post *καὶ ἀκολουθ. μοι* ponit tolet. || Habent ABKL. 1. 13. 33. 69. 124. 131. Alii. Mt. c. x. 10. Verss. Ptolemæus. Cyr. alex. Theophyl. ed. Codd. vet. ap. Hier. (nisi Hier. spectat ad Luc. 14, 27. aut locum alium.) (l) = 218 (cum al. 6.) *ἐὰν.* CGH. 1. 89. 124** 235. Ev. 2. al. 6. Mt. V. al. 11. Ed. Theophyl.

ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει
25 αὐτήν. Τί γὰρ [m] ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας" τὸν
26 κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ [n] ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς;" Ὃς
γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς [o] λόγους," τοῦτον
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ
δόξῃ [p] αὐτοῦ, καὶ τοῦ πατρὸς, [q] καὶ" τῶν ἁγίων ἀγγέ-
27 λων. Λέγω δὲ ὑμῖν [r] * ἀληθῶς," εἰσί τινες τῶν [s] ∾ ὧδε"
[t] ἑστώτων," οἳ οὐ μὴ [u] γεύσωνται" θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι [x] τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ."]
28 [Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, [y] ὡσεὶ" ἡμέ-
ραι ὀκτὼ, [z] καὶ" [παραλαβὼν [a] † πέτρον καὶ [b] ἰωάννην
29 καὶ ἰάκωβον," ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος [c] προσεύξασθαι." Καὶ
ἐγένετο, ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, [d] τὸ εἶδος" τοῦ προ-
σώπου αὐτοῦ [e] ἕτερον, καὶ" ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ [f] λευκὸς
30 ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ,

[s] ∾ αὐτοῦ. [t] ἑστηκότων. [u] γεύσονται. [a] † τόν.

(m) ὠφελεῖ ἄνθρωπον κερδῆσαι. D* cant. colb. Cypr. ὠφελεῖ ἄνθρωπος, ἐὰν κερδήσῃ. D** Arm. Vulg. veron. brix. corb. Fulgent. || ὠφελεῖται] ὠφελεῖ. C. ὠφελήσει. Mt. c. ὠφεληθήσεται. 157. (n) ἀπολέσαι ἢ ζημιωθῆναι. D* cant. colb. Cypr. ἀπολέσῃ ἢ ζημιωθῇ. D** Arm. Vulg. veron. brix. corb. (o) = D. cant. verc. Orig. semel. (p) = Pers. p. τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Syr. αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. D. 65. 125* cant. αὐτοῦ καὶ μετὰ τοῦ πατρὸς. 64. 121. *in gloria sua et gloria patris*, Arr. (q) μετὰ. Syr. Arr. Perss. (r) Sequentibus jungunt DLS. Alii. cant. Orig. || + ὅτι ante ἀληθῶς, D. Alii. Post ἀληθῶς, KM. Alii. Loco ἀληθῶς, Mm. (s) BL. 1. || = for. (t) ADEFGHKMS. 1. 11. 36. 40. 61. 64. 69. 72. 89. 91. 106. 124. 131. 142. 145. 157. 209. 218 (cum al. 8.) 229. Ev. 2. 18. 19. 33. 36. al. 33. Mt. V. al. 14. Ed. Orig. (u) ABC DFKLPS. 218. ap. Birch. Ev. 2. 36. al. 37. pluresve. Mt. V. al. 18. Ed. (x) τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. D. cant. Orig. dis. (y) ὡς. HL. 69. al. 8. Mt. c. l. z. ἕως. Mt. 11. (z) = BH. Arm. for. germ. 1. (a) = ABCDGHLS. Alii. Mt. V. a. d. k. l. p. q. al. 8. Ed. || ὁ ἰησοῦς. 73. 80. Mt. 17. minio. Evangelistaria. Syr. Pers. p. (b) ἰάκωβον καὶ ἰωάννην. DL. 64. 71. 130. 157. al. 5. Mt. k. l. r. Syr. Perss. Ar. p. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. ed. cant. corb. germ. 1. Antipater bostr. Andr. cret. (c) = L. (d) ἡ ἰδέα. D. Orig. (e) ἠλλοιώθη καὶ. D. Copt. cant. Arnob. ἑτεροῖον (ἑτέρα. Orig.), καὶ ἠλλοιώθη. Arm. Syr. p. c. ast. Orig. (f) + ἕτερος. 28. + καὶ ἐγένετο. Arm. Syr. p. c. ast. Orig. + ἐγένετο. Arnob. || = ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ. veron.

[g] οἵτινες ἦσαν″ μωσῆς καὶ ἠλίας· [h] Οἱ″ ὀφθέντες ἐν δόξῃ, 31
[i] ″ἔλεγον″ τὴν [k] ″ἔξοδον″ αὐτοῦ, ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν ἱε-
ρουσαλήμ. Ὁ δὲ πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρη- 32
μένοι ὕπνῳ. διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ,
καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. Καὶ ἐγέ- 33
νετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτοῦ, εἶπεν [l] — ὁ″
πέτρος πρὸς τὸν ἰησοῦν· ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς
[m] ὧδε εἶναι· [n] καὶ″ [o] ποιήσωμεν″ [p] σκηνὰς τρεῖς,″ μίαν
σοί, καὶ [q] μίαν μωσεῖ,″ καὶ μίαν ἠλίᾳ· [r] μὴ εἰδὼς ὃ λέγει.″
Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νεφέλη, καὶ [s] ἐπε- 34
σκίασεν″ αὐτούς. ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ [t] ἐκείνους εἰσελ-
θεῖν″ εἰς τὴν νεφέλην. Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, 35
λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ [u] ∾ ἀγαπητός,″ αὐτοῦ
ἀκούετε. Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνήν, εὑρέθη [x] = ὁ″ 36

---

[q] *μωσεῖ μίαν.* [u] ∾ ἐκλελεγμένος.

(g) ἦν δὲ. D. cant. verc. Arnob. ἦσαν δὲ. Vulg. It. (h) = D. Arm. Vulg. It. Orig. bis. (i) οἱ ἔλεγον. P. ἔλ. δὲ. C*D. 69. 106. 124. Ev. 6. al. 2. Mt. 11. Syr. utr. cant. colb. καὶ ἔλεγον. 61. Ev. 2. al. 5. Mt. B. f. 19. Arm. Vulg. veron. brix. corb. (k) δόξαν. 15. 27. 37. 64. 72. in m. 127* 129. 142. in m. 225. et Barber. 7. Mt. B. ψ. 10. (sed scholia codicis 10 habent rec.) Chrys. Codd. ap. Euthym. Utramque lectionem conjunxit Æth. || Rec. Orig. bis. Arnob. (l) = APS. 72. 89. 127. 218 (cum al. 9.) 229* 235. Ev. 6. 24. Alii. Mt. HV. al. 11. (m) + πάντοτε. 71. (86. et Ev. 24. ap. Beng.) Ev. 31. Mt. B. (n) = M. 69. al. 6. Mt. B. c. semel. f. 11. 19. θέλεις. D. Copt. cant. corb. (o) ποιήσω ὧδε. D* cant. Tert. ποιήσωμεν ὧδε. D** (p) τρεῖς σκηνάς. DFL. 50. 69. 124. ap. Birch. 133. pluresve. Mt. B. c. bis. f. g. Copt. Arm. Vulg. It. exc. veron. verc. (q) μίαν μωσεῖ s. μωυσεῖ s. μωυσῇ. ADEFGHLPS. al. 32. pluresve. Mt. BHV. c. semel. al. 22. Ed. Syr. utr. Pers. Copt. Arm. Goth. Slav. Vulg. It. (r) = Mt. d. οὐ γὰρ ᾔδει, τί λαλήσει. Mt. c. semel. Utrumque conjungit Orig. semel. (Semel ut rec.) || ὃ] τί. Ev. 19. 20. Mt. B. c. semel. ἃ. D. gr. || λέγει] ἐλάλει. 89. al. 4. Orig. semel. (s) ἐπεσκίαζεν. BL. Mt. B. σκιὰ ἐγένετο ἐπ᾽. Arm. (t) εἰσελθεῖν αὐτούς. BL. αὐτοὺς εἰσελθ. 157. εἰσελθεῖν ἐκείνους. Mt. BH. c. f. ἐκείνους ἐλθεῖν. S. *cum viderent Mosen et Eliam ascendentes*, Syr. item Pers. p. (u) BL. ἐκλεκτός. 1. *electus*, Copt. Syr. p. in m. verc. corb. gat. Sed *dilectus*, Vulg. cant. veron. brix. for. perus. *dilectissimus*, colb. Vigil. taps. Utrumque conjungit Æth. || + ἐν ᾧ ηὐδόκησα. C in m. DM. 76. 86. ap. Beng. 106. Ev. 19. 31. al. 3. Mt. B. c. semel. f. 19. cant. (x) = ABCDHS. al. 10. Mt. V. al. 3. Ed.

ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγει-
λαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις [y] οὐδὲν" ὧν [z] ἑωράκασιν."]

37 Ἐγένετο δὲ [a] ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ," [[b] κατελθόντων αὐ-
τῶν" ἀπὸ τοῦ ὄρους, [c] συνήντησεν" αὐτῷ ὄχλος πολύς.
38 Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου [d] ἀνεβόησε," λέγων· δι-
δάσκαλε, δέομαί σου, [e] ἐπίβλεψαι" ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι
39 μονογενής [f] ∽ ἐστί μοι·" [g] Καὶ ἰδοὺ, πνεῦμα λαμβάνει
αὐτὸν, καὶ ἐξαίφνης κράζει," [h] καὶ σπαράσσει αὐτὸν με-
τὰ ἀφροῦ, καὶ [i] μόγις" ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, [k] συντρίβον"
40 αὐτόν. Καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου, ἵνα [l] ἐκβάλωσιν" αὐτὸ,
41 καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν [m]. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν [n]·
ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι
πρὸς ὑμᾶς, [o] καὶ" ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε [p] ∽ ὧδε

[e] ἐπίβλεψον. [f] ∽ μοί ἐστιν.

[l] ἐκβάλλωσιν. [p] ∽ τὸν υἱόν σου ὧδε.

(y) = D. 47. Mt. g. cant. (z) ἑώρακαν. BL. Mt. BH. ἐθεάσαντο. D. (ἐθέασαν. D*) (a) διὰ τῆς ἡμέρας. D. *per diem*, Sahid. cant. veron. verc. corb. *in illa die*, brix. ‖ = ἐν. BLS. 1. 69. (b) κατελθόντος τοῦ ἰησοῦ. Evangelistaria. κατελθόντι τῷ ἰησοῦ. 91. Mt. g. Evangelistaria alia. κατελθόντι αὐτῷ. Ev. 5. 18. 21. καταβαινόντων. 69. ‖ κατελθόντα αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄρους συνελθεῖν αὐτῷ ὄχλον πολὺν. D. cant. (c) συνέπεσεν. 56. 58. 61. (d) ἐβόησε. BCDL. 68. 69. 157. Mt. o. z* (e) ACGHKLS. 11. 72. 91. 127. 131. 142. 145. 235. Ev. 3. 24. al. 25. Mt. V. al. 5. Ed. Theophyl. ἐπιβλέψαι. Mt. H. d. o. x. Goth. (f) ABCDL. 1. 72. 131. 142. 218 (cum al. 4.) Ev. 44. Mt. c. f. g. l. cant. verc. (g) λαμβάνει γὰρ αὐτὸν ἐξαίφνης πνεῦμα, καὶ ῥήσσει. D. cant. item verc. (h) + καὶ ῥήσσει. 1. 118. 131. (St. β.) Copt. Æth. Arm. Ar. p. Sax. Vulg. for. corb. germ. 1. colb. ‖ + καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. Syr. Pers. p. (i) μόλις. B. Mt. 11. (k) συντρίβων. 108. al. 3. Mt. H. r. Ed. καὶ συντρίβει. D. cant. συντρίβοντος. 2. Codd. vet. ap. Wechel. (l) ABCLS. 36. 40. 72. 89. 91. 116. 124. 127. 142. 145. 157. 218 (cum al. 8.) 235. Ev. 18. 19. 24. 32. 40. al. 28. pluresve. Mt. BHV. al. 18. Ed. ‖ ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν. D. *dimittant eum*, cant. (m) + ἐκβαλεῖν αὐτὸ. Marcion ap. Epiph. (n) + αὐτῷ. 50. + πρὸς αὐτοὺς. Marcion. (o) ἕως πότε. K. 34* 40. 42. 63. 64. 69. 72. 116. 124. 157. Ev. 19. 32. al. 3. Mt. f. m. r. 10. Syr. p. in m. tolet. Marcion ap. Tert. et Epiph. (p) ACEGHS. 69. 72. 89. 106. 116. 124. 127. 130. gr. 142. 157. 218 (cum al. 8.) 235. Ev. 24. 32. 40. al. 12. pluresve. Mt. BHV. al. 19. Ed. Goth. Slav. ‖ = ὧδε. D. cant. perus.

τὸν υἱόν σου." Ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, [q] ἔῤῥηξεν" 42
αὐτὸν τὸ δαιμόνιον, καὶ [r] συνεσπάραξεν." ἐπετίμησε δὲ
ὁ ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ [s] ἰάσατο τὸν
παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν" τῷ πατρὶ αὐτοῦ. Ἐξε- 43
πλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι [t] τοῦ θεοῦ."]

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς [u] ἐποίει" [x] — ὁ
ἰησοῦς," [εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Θέσθε ὑμεῖς 44
εἰς [y] τὰ ὦτα" ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων [z].
Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον 45
[a] ἀπ'" αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται [b] αὐτό·" καὶ ἐφοβοῦντο
[c] ἐρωτῆσαι" [d] αὐτὸν" περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, [e] τὸ," τίς ἂν εἴη 46
μείζων αὐτῶν. Ὁ δὲ ἰησοῦς, [f] ἰδὼν" τὸν διαλογισμὸν [g] τῆς 47
καρδίας" αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ
παρ' ἑαυτῷ, Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο 48
τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ [h] ὃς
ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται" τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ

---

u ἐποίησεν.

(q) ἔῤῥιψεν. 76. Alius. Mt. q. x. item Ev. 32. (r) συνεσπάραξεν. D. 220. cant. (s) ἀφῆκεν αὐτὸν, καὶ ἀπέδωκε τὸν παῖδα. D. cant. (t) αὐτοῦ. 38. 69* Mt. l. r. perus. (u) ABCDL. 1. 33. 69. 106. 118. 124. 131. 157. 229. (x) = DL. 1. 131. 157. Ed. Copt. Arm. Vulg. cant. verc. corb. for. perus. colb. germ. 1. || + *dixit ei Petrus : Domine, quare nos non potuimus ejicere illum? Quibus (Jesus) dixit : quoniam ejusmodi (genus) oratione ejicitur et jejunio.* corb. colb. brix. Correctorium. item Goth. (y) *cordibus*, Arr. Æth. Vulg. Scholia in Mt. d. (z) + ἁμαρτωλῶν. 76. ap. Mill. et Wetst. 106. Mt. x. Syr. p. (a) ὑπ'. 127. ἐπ'. 157. παρ'. 61. in m. 69. *eis* s. *ab eis* s. *ante* s. *inter eos*. It. (b) = 127. Arm. αὐτοῦ. Mt. g. (c) ἐπερωτῆσαι. CDKM. 72. 86 ap. Beng. 116. al. 4. Mt. l. 10. (d) = D. cant. Ante ἐρωτῆσαι ponunt 69. 124. 127. Mt. l. (e) = 1. 131. Mt. 11. (f) εἰδὼς. FK. 72. 124. 145. al. 10. Mt. m. r. 10. 11 Syr. utr. Perss. Ar. Æth. Slav. γνοὺς. 1. 131. Alius. (g) = 28. 235. τῶν καρδιῶν. 220. Post αὐτῶν ponit D. cant. (h) = D. 71. cant. || Ab ὃς ἐὰν ad ὃς ἐὰν = verc.

μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν [i] ὑπάρχων,″ οὗτος [k] ∽ ἔσται″
49 μέγας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰωάννης [εἶπεν· ἐπιστάτα, εἴδο-
μέν τινα [l] ἐπὶ″ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα [m] = τὰ″ δαι-
μόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ’
50 ἡμῶν. [n] Καὶ εἶπε″ [o] πρὸς αὐτὸν″ ὁ ἰησοῦς· μὴ κωλύετε [p]·
ὃς γὰρ οὐκ ἔστι [q] καθ’″ [r] ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν″ ἐστιν [s].]

51 [Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς
ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστή-
52 ριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς ἱερουσαλήμ. Καὶ ἀπέστειλεν
ἀγγέλους πρὸ προσώπου [t] αὐτοῦ·″ καὶ πορευθέντες εἰσ-
ῆλθον εἰς [u] κώμην″ σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ.
53 Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ πρόσωπον [x] αὐτοῦ″ ἦν
54 [y] πορευόμενον″ εἰς ἱερουσαλήμ. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ, ἰάκωβος καὶ ἰωάννης, εἶπον· κύριε, θέλεις εἴπωμεν
πῦρ καταβῆναι [z] ἀπὸ″ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐ-

---

[k] ∽ ἐστι. [r] ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν.

(i) = D. Ante ἐν ponit Arm. (k) ἐστιν. BCL. 1. 131. Ev. 2. 19. 36. Mt. c. f. Copt. Slav. Vulg. It. exc. cant. Orig. ter. (Sed in aliis ἔσται se legisse testatur.) Cypr. (l) ἐν. BL. 33. 61. in m. 69. 131. Ev. 18. 19. Mt. f. bis. (m) = ABDEHLS. 50. 69. 72. 89. 108. 116. 124. ap. Birch. 127. 130. 131. 145. 157. 235. al. 8. pluresve et Barber. 6. Mt. V. al. 17. Ed. (n) εἶπε δὲ. BCDL. 1. 33. 124. 157. Copt. Syr. p. in m. cant. verc. colb. (o) = D. cant. tol* πρὸς αὐτοὺς. 13. 61. in m. 69. 235. Mt. 11. Arm. veron. colb. αὐτοῖς. Syr. Ar. Pers. p. Syr. p. in m. (p) + αὐτὸν. CDLM. 71. 229** Mt. c. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Slav. cant. tol. emmer. ‖ + οὐ γάρ ἐστι καθ’ ἡμῶν (ὑμῶν. Syr. p.) L. 7. 33. 60. Ev. 2. Mt. f. bis. Syr. p. c. ast. (et notatur in m: non in omnibus exemplaribus reperitur.) Scholia vet. ap. Mt. (q) μεθ’ 56. 58. 61. Utrumque jungit 69. (r) BCDKLM. 10. 11. 33. 57. 71. 72. 114. 116. 124. 145* 219. ap. Birch. Ev. 36. et Barber. 2. Mt. f. bis. n. x. 11. Syr. utr. Arr. Perss. Æth. Goth. Slav. Sax. Vulg. It. Auct. synos. Tit. bostr. Euthym. Optat. Ambr. Aug. Hier. ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν. A. 69. ap. Wetst. Ed. ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν. 90. Mt. 17. (s) + *nemo est enim, qui non faciat virtutem in nomine meo, et poterit male loqui de me.* veron. verc. item (omisso: et poterit male loqui de me) Goth. colb. (t) ἑαυτοῦ. AES. 10. 69. 124. 235. al. 15. Mt. V. a. p. al. 5. Ed. (u) πόλιν. 28. 69. 124. ap. Birch. 229** Ev. 31. al. 5. Mt. c. m. n. o. 11. Perss. Vulg. It. (exc. cant. colb.) Theophyl. Tert. (x) = 108. (y) πορευομένου. Vulg. veron. brix. for. perus. Ambr. (non Hier.) (z) ἐκ. CD. 1. 118. 131. Basil.

τοὺς, [a]— ὡς καὶ ἠλίας ἐποίησε.″ [b]Στραφεὶς δὲ ἐπετί- 55
μησεν αὐτοῖς, [c]=καὶ εἶπεν· οὐκ οἴδατε, οἵου πνεύματός
ἐστε ὑμεῖς;″[d]†. Καὶ [e]ἐπορεύθησαν″ εἰς ἑτέραν κώμην.] 56

[[f]∞ Ἐγένετο δὲ,″ [g]πορευομένων αὐτῶν″ [h]ἐν τῇ ὁδῷ″ 57
εἶπέ τις πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι, ὅπου [i]ἂν″ [k]ἀπέρ-
χῃ,″ [l]=κύριε.″ Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες 58

[d]† ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. [f]∞ καὶ.

(a)=BL. 71. 157. Pers. w. Copt. ap. Mill. et Beng. Arm. Sax. Vulg. ed. for. (non It.) (b) στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. 80. 219. Alius. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. Mt. d. Iidem, item Barber. 3. deinceps post σῶσαι addunt: καὶ στραφεὶς ἐπετίμησεν αὐτοῖς. *At ille indignatus prohibuit.* Gaudent. ‖ στραφεὶς δὲ] + ὁ ἰησοῦς. K. 2. 25. 40** 57. 64. 114. 116. 234 in m. al. 6. Mt. g. l. r. 10. Ed. Pers. p. ‖ ἐπετίμησεν αὐτοῖς] ὁ ἰησοῦς. 77. 108. (c) καὶ εἶπεν usque ad σῶσαι=ABCE GHLS. 2* 17. 28. 34. 36. 40. 44* 57. 71. 103. 104* 125* 157. 183. 193. 226* 235. Ev. 18. 19. 36. al. 13. Mt. V. a. c. semel. (alibi habet in anagnosmate composito e cap. 9, 51—57. cap. 10, 22. 23. 24. et cap. 13, 22.) f. g. i. n. 17. Copt. ap. Mill. et Beng. Æth. Sax. germ. 1. gat. Codd. lat. vet. ap. Stapulens. Eus. (ut videtur) Basil. Cyr. Gaudent. Non attingunt Chrys. (teste Euthymio, qui tamen in margine codd. Mt. i. n. fatetur, alibi ap. Chrys. hæc inveniri.) Theophyl. (etiam in cod. Mt. m. licet hic codex et edd. habeant in contextu) Scholia codd. Mt. a. d. g. 10. 11. 12. 14. (sed d. 10. 11. et, ni fallor, 12. 14. habent in contextu.) ‖ Rec. habent Verss. (etiam Slav.) Clem. alex. (ap. Macar. chrysoceph.) Dionys. areop. Theoph. relig. hist. Cypr. ut videtur. Opus imp. Aug. Ambr. Auctor quæst. ex utr. Test. ‖ οἵου] ποίου. D. 1. 35. in m. 60. 118. Mt. c. m. x. z. Clem. Theodor. studit. Antiochus. ‖ = ὑμεῖς. DF. 13. 69. 106. 115. 124. al. 3. et Barber. 1. Mt. 11. Goth. Vulg. It. Antioch. Ante ἐστὲ ponit Mt. r. (d) ὁ γὰρ υἱὸς usque ad σῶσαι, Iidem, qui nota anteced. et præterea servato: καὶ εἶπεν· οὐκ οἴδατε, οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς)=D. 59. cant. germ. 2. Chrys. aliquoties (etiam in codd. mosqu.) ‖ = γὰρ. 1. 11. 13. 69. 89. 118. 124. 131. al. 8. Mt. c. q. 11. Ed. Copt. Vulg. verc. for. Antioch. ὅτι, veron. ‖ = ἀνθρώπων. Syr. Perss. Goth. Vulg. colb. for. Post ἀπολέσαι ponit 76. ‖ ἀπολέσαι] ἀποκτεῖναι. 115. 124. 127. 180. al. 5. (e) ἐπορεύθη. 36. 67. 71. ‖ καὶ ἐπορεύθ. εἰς ἑτέρ. κώμην = Copt. ap. Mill. colb. (f) BCL. 69. 121. 124. Syr. Perss. Copt. Arm. καὶ ἐγένετο. D. cant. verc. colb. (g) πορευομένου τοῦ ἰησοῦ. G. 12. Evangelistaria. πορευομένου αὐτοῦ. E. Evangelistaria ap. Mill. et Wetst. (h)=Evangelistaria quædam, etiam Mt. BH. Alia vero Evangelistaria post ὁδῷ pergunt cap. 10, 22. 23. 24. et 13, 22. (i) = 157. ἐὰν. ABCL. 124. Ev. 32. 44. Mt. B. a. c. f. al. 5. (k) ὑπάγεις. D. 157. (l)=BDL. 1. 64. 131. 157. Ed. Copt. Arm. Vulg. cant. verc. colb. for. Ante ἀκολουθ. ponit veron. Post σοι, Ev. 32.

φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκη-
νώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ τὴν κεφα-
59 λὴν κλίνῃ. Εἶπε δὲ πρὸς [m] ἕτερον·" ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ
εἶπε· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι [n] ἀπελθόντι πρῶτον" θάψαι
60 τὸν πατέρα μου. Εἶπε δὲ αὐτῷ [o] = ὁ ἰησοῦς·" ἄφες
τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ [p] ἀπ-
61 ελθὼν" διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Εἶπε δὲ
καὶ ἕτερος· ἀκολουθήσω σοι, κύριε· [q] πρῶτον δὲ ἐπί-
τρεψόν μοι" [r] ἀποτάξασθαι" [s] τοῖς" εἰς τὸν οἶκόν μου.
62 Εἶπε δὲ [t] πρὸς αὐτὸν" ὁ ἰησοῦς· οὐδεὶς [u] ἐπιβαλὼν τὴν
χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω,"
εὔθετός ἐστιν [x] εἰς τὴν βασιλείαν" τοῦ θεοῦ.]
1 [y] Μετὰ δὲ ταῦτα [ἀνέδειξεν ὁ κύριος" [z] καὶ" ἑτέρους
ἑβδομήκοντα [a], καὶ [ἀπέστειλεν αὐτοὺς [b] ἀνὰ δύο" πρὸ

(m) αὐτὸν. 50. Ev. 20. verc. (n) ἀπελθεῖν. 69. 131. ἀπελθεῖν πρῶτον. AK. 34* 42. 61. Ev. 19. 32. al. 13. Mt. r. 10. 12. Ed. Theodoret. πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ. 1. Orig. Vulg. It. πρῶτον ἀπελθόντι. B. Mt. 11. πρῶτον ἀπελθόντα. D. *primum ut eam et*, cant. || πρῶτον post θάψαι ponit 218 (cum 77. 108) (o) = BDL. 33. Copt. cant. verc. ὁ κύριος. Mt. B. (p) πορευθεὶς. D. Iren. ap. Epiph. (q) ἐπίτρεψον δέ μοι πρῶτον. D. Vulg. cant. Iren. gr. (r) *nuntiare*, veron. verc. germ. 1. || + πᾶσι. 14. Barber. 1. (s) *his, qui*. Syr. Perss. Ar. Æth. Goth. Vulg. ms. It. Tert. Iren. Aug. Beda. *his, quæ*, Vulg. ed. for. (t) πρὸς αὐτὸν = B. Post ἰησοῦς ponunt ACEGHS. 69. 72. 218 (cum al. 8) al. 18. pluresve. Mt. BHV. al. 17. Ed. Theophyl. αὐτῷ. D. colb. *illis*, cant. (u) εἰς τὰ ὀπίσω βλέπων καὶ ἐπιβάλλων τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον. D. cant. veron. verc. colb. Clem. Cypr. Auct. de promiss. Hilar. Zeno. (Rec. Orig. Iren. gr. Tert. Ambr.) || καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω = Mt. B. || ἐπιβαλὼν] βαλὼν. 27. 59. Mt. m. Orig. ter. (non Clem.) || αὐτοῦ = 1. Mt. m. o. Arm. veron. verc. Iren. gr. Orig. ter. Cyr. Tert. Ambr. Aug. || βλέπων] στραφεὶς. 4. 7. 36. 38. 40. 60. Ev. 18. 19. Mt. a. f. Orig. ter. Cyr. Chrys. Auct. synops. Isidor. Concil. quinisext. Damasc. (non Clem. nec Iren. gr. neque scholia in Mt. a. d. g.) (x) τῇ βασιλείᾳ. BL. 1. 33. Syr. Arm. Vulg. It. Clem. Orig. ter. Basil. Iren. ap. Epiph. Patr. lat. Scholia in Mt. a. d. g. ἐν τῇ βασιλείᾳ. 131. Iren. gr. (y) ἀπέδειξεν δὲ. D. cant. veron. verc. colb. || ὁ κύριος] ὁ ἰησοῦς. Mt. i. n. veron. brix. (z) = BL. 3. (a) + δύο. BD. 42. (codd. ap. St.) Perss. Arm. Vulg. cant. verc. colb. for. Dial. c. marcion. Clem. recogn. Epiph. Tit. bostr. Hilar. Aug. Anaclet. Doroth. Prudent. Isid. hisp. Beda. Sed omittunt Eus. Nyss. Cyr. Euthym. Theophyl. Theophanes. Iren. Tert. Ambr. Hier. Damasus etc. || + μαθητὰς. 7. 60. Evangelistaria. (b) = Mt. B.

προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, οὗ [c] ἔμελ-
λεν" αὐτὸς [d] ἔρχεσθαι." Ἔλεγεν [e] ∾ οὖν" πρὸς αὐτούς· 2
ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. δεήθητε οὖν
τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως [f] ἐκβάλῃ" ἐργάτας εἰς τὸν
θερισμὸν αὐτοῦ. Ὑπάγετε· ἰδοὺ, [g] ἐγὼ" ἀποστέλλω 3
ὑμᾶς ὡς [h] ἄρνας" ἐν μέσῳ λύκων. [i] Μὴ βαστάζετε 4
[k] βαλάντιον," μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα
κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. Εἰς ἣν δ' ἂν [l] οἰκίαν ∾ εἰσ- 5
έρχησθε, : πρῶτον" λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Καὶ 6
ἐὰν [m] † ᾖ ἐκεῖ [n] † υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐ-
τὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, [o] ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει."
Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, [p] ἐσθίοντες" καὶ πίνοντες 7
τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ
ἐστιν. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. Καὶ εἰς ἣν 8
[q] = δ'" ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ [r] δέχωνται" ὑμᾶς,

---

[e] ∾ δὲ. [f] ἐκβάλλῃ. [l] ∾ εἰσέλθητε. [m] † μὲν. [n] † ὁ.

---

semel. δύο δύο. Mt. χ. ψ. ἀνὰ δύο δύο. B. 13. 69. 91. ap. Mill. 114. 116. 145. al. 7. Mt. g. r. 10. 11. 14. Syr. p. c. obel. Eus. (c) ἤμελλεν. ABCE. Alii. Mt. B. bis. H*V. al. 6. (d) εἰσέρχεσθαι. A. 1. 118. 131. Syr. p. in m. verc. Eus. Theophyl. διέρχεσθαι. 61. 69. 71. al. 3. Mt. χ. ψ. εἰσπορεύεσθαι. 157. (e) BCDL. 1. 33. 69. 124. 127. 131. 157. Mt. n. Syr. p. in in. Goth. Slav. cant. verc. colb. *Et*, Syr. Perss. Arr. Æth. Vulg. veron. brix. for. (f) ADEKLMS. 1. 61. 72. 89. 91. 124. 127. 142. 145. 157. 218 (cum al. 6.) 235. Ev. 2. 18. 24. 33. al. 38. Mt. V. al. 18. Ed. Basil. ἐκβάλει. Mt. BH. (g) = AB. 87. ap. Wetst. Mt. 11. Arm. Vulg. ms. verc. (h) πρόβατα. AM. 28. 106. 127. Ev. 2* al. 6. Mt. ψ. (i) Vs. 4—9. = Evangelist. Mt. BH. || Vs. 4—11. = Evangelist. Mt. χ. ψ. || Vs. 5—9. = Ev. 13. 17. (k) βαλλάντιον. ADEFL. Ev. 2. Alii. Mt. V. al. 6. Ed. Clem. (l) εἰσέλθητε πρῶτον οἰκίαν. D* veron. verc. colb. || = πρῶτον. D** cant. || εἰσέρχησθε] εἰσέλθητε. BCDFL. 1. 13. 69. 131. Mt. g. (m) = ACDEFKLMS. Ev. 2. 36. al. 60. Mt. V. al. 16. Ed. Syr. utr. Slav. 1. Vulg. It. Orig. semel. Constitut. (n) = ACDEFLS. 218 (cum al. 10.) Ev. 36. Alii. Mt. V. al. 19. Ed. (etiam St. 3.) Orig. bis. Constitut. Theophyl. (o) ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. Orig. bis. ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστρέψει ἡ εἰρήνη ὑμῶν. D. cant. πρὸς ὑμᾶς ἀναστρέψει. Mt. a. || ἀνακάμψει] ἐπανακάμψει. 50. al. 2. Ev. 19. 32. Mt. f. ἀναστρέψει. 36. 40. 77. Mt. a. Scholia in Mt. a. d. g. (p) ἔσθοντες. BD. (q) = CDEGS. 69. 91. 106. 124. 127. 142. 235. al. 25. Mt. V. al. 13. Ed. (r) δέχονται. 124. 131. 157. 235. al. 7. pluresve. Mt. a. c. f. q. z* 11. al. 3. Ed.

9 ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, Καὶ θεραπεύετε τοὺς
ἐν αὐτῇ [s] ἀσθενεῖς," καὶ λέγετε αὐτοῖς· ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς
10 ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν [t] ∞ εἰσέρχησθε,"
καὶ μὴ [u] δέχωνται" ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας
11 αὐτῆς, εἴπατε· Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα [x] ἡμῖν"
ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν [y], [z] ἀπομασσόμεθα" ὑμῖν· πλὴν
τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν [a] † ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
12 Λέγω [b] † ὑμῖν, ὅτι σοδόμοις [c] ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ" ἀν-
13 εκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.] Οὐαί σοι [d] χοραζὶν," οὐαί σοι [e] βηθσαϊδά·" ὅτι εἰ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι
[f] ἐγένοντο" αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν
14 ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ [g] καθήμεναι" μετενόησαν. Πλὴν
τύρῳ καὶ σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται [h] ἐν τῇ κρίσει," ἢ ὑμῖν.
15 Καὶ σὺ καπερναοὺμ, [i] ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως"

---

[t] ∞ εἰσέλθητε. [a] † ἐφ' ὑμᾶς. [b] † δὲ.

(s) ἀσθενοῦντας. D. (t) BCDL. 1. 13. 69. 131. 157. (u) δέχονται. 124. 157. 235. al. 5. pluresve. Mt. f. 11. al. 3. Ed. (x) = Arm. Arr. Pers. p. gat. ὑμῖν. D** gr. 3. 115. Mt. l. (y) + εἰς τοὺς πόδας. BD. 121. 157. item 90. Sax. It. exc. for. perus. + εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν. ACKLM. (St. β. cum aliis.) 1. 13. 33. 42. 63. 64. 69. 114. 115. 116. 118. 131. 218 (cum al. 6.) 229. in m. Ev. 18. 19. 32. 36. al. 9. Mt. c. f. r. x. 10. 11. Syr. utr. Pers. p. Arr. Copt. Arm. Goth. brix. + εἰς τοὺς πόδας ὑμῶν. Slav. 1. || Post κονιορτὸν + τῶν ποδῶν. 124. + τῶν ποδῶν ἡμῶν. 28. 124. in m. (z) ἀποτινασσόμεθα. 28. 57. (a) = BDL. 1. 33. 131. 157. Copt. Arm. Pers. w. Goth. Vulg. It. (exc. brix. Mm.) Theophyl. Tert. Post θεοῦ rejicit 118. ἐφ' ἡμᾶς. Mt. l. (b) = ACEKL. 1. 10. 28. 33. 63. 64. 69. 72. 89. 114. 116. 124. 127. 130. gr. 142. 157. 235. Ev. 24. al. 34. et Barber. 4. Mt. BH, d. g. i. k. l. n. p. z. 10. 11. Ed. Syr. Arr. Perss. Goth. Slav. exc. 1. Vulg. veron. vind. colb. Mm. gat. for. γάρ. 115. (c) Post ἔσται rejiciunt A. 69. 124. 142. Syr. Copt. Arm. ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως 157. gat. ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. (post ἔσται.) D. cant. *in regno*, veron. verc. (d) χοραζαΐν. D. χοραζεὶν s. χωραζὶν s. χοραζὶ s. *Corozain*, Alii. (e) βηθσαϊδὰν s. βηδσαϊδά. Alii. (f) ἐγενήθησαν. BDL. 13. 33. 69. (g) = 68. 108. Syr. Pers. p. Mm. καθήμενοι. ABL. 28. 131. (h) = D. 63. Mt. 10. Vulg. ms. cant. Ante ἀνεκτότερον ponunt 1. 131. ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. 13. 69. Syr. Perss. Æth. Goth. brix. colb. *in illo die*, Sax. (i) ἢ ἕως . . . ὑψωθήσῃ, ἢ ἕως. 1. Scholia in Mt. a. d. g. μὴ ἕως . . . ὑψωθήσῃ; ἢ ἕως. D* *numquid* (*quid*, veron.) *usque ad cælum exaltaberis*, (*exaltata es*, vind.) *aut usque . . . demergeris?* (*descendes?* cant.) cant. veron. verc. vind. μὴ ἕως . . . ὑψωθήσῃ; ἕως BD**L. Æth.

ᾅδου [k]καταβιβασθήσῃ."] [῾Ο ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· 16
καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· [l] ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ
τὸν ἀποστείλαντά με."

῾Υπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα [m] μετὰ χαρᾶς, λέ- 17
γοντες· κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ
ὀνόματί σου. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς 18
ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. [᾿Ιδοὺ, [n]δίδωμι" ὑμῖν 19
τὴν ἐξουσίαν [o] τοῦ" πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων,
καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ [p] οὐδὲν"
ὑμᾶς οὐ μὴ [q] ἀδικήσῃ." Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι 20
τὰ [r] πνεύματα" ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ [s] †, ὅτι
τὰ ὀνόματα ὑμῶν [t] ἐγράφη" ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ᾿Εν αὐτῇ 21
τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο [u] τῷ πνεύματι [x] [y] ὁ ἰησοῦς" καὶ

[q] ἀδικήσει. [s] † μᾶλλον.

(k) καταβήσῃ. BD. cant. καταδύσῃ. Barber. 1. (l) ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων, ἀκούει τοῦ ἀποστείλαντός με. D. cant. vind. ‖ Eadem hæc (sed καὶ ὁ loco ὁ δὲ) in fine commatis, post με, addunt 13. 124. Syr. p. Syr. hieros. Arm. Æth. veron. verc. (m) + δύο. BD. (St. β.) Syr. p. in m. Pers. p. Arm. Vulg. It. exc. veron. vind. brix. (n) δίδωκα. BL. 1. Mt. c. semel, in principio lectionis. Arr. Copt. Æth. Syr. p. in m. Vulg. veron. vind. brix. Mm. gat. germ. 1. for. perus. Orig. bis. Cyr. aliquoties. Chrys. Theodoret. Macar. Epiph. Hilar. Lucif. Ambr. Rufin. Philastr. Vigil. taps. (o) = 1. Orig. quinquies. Cyr. (p) = (et mox habet ἀδικήσουσι.) Arm. (q) CFS. 36. 40. 118. 124. 127. 131. 157. 218 (cum al. 7.) Ev. 1. 2. 18. 36. 40. al. 18. pluresve. Mt. B. bis. H. bis. V. al. 15. Ed. (etiam Steph. 3.) Theophyl. (r) δαιμόνια. D. 1. 131. 157. Syr. Pers. p. cant. brix. Basil. Cyr. Theodoret. Scholia in Mt. a. d. g. Ambr. Ambrosiast. Aug. semel. ‖ Rec. Orig. (s) = ACDEFGHKL. (St. π.) 1. 33. 69. 72. 91. 106. 124. 127. 131. 157. 235. Ev. 1. 2. 3. 4. 18. 19. 24. 36. 40. al. 67. Mt. B. bis. H. bis. V. 19. al. 23. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Goth. Slav. Vulg. It. Constitut. Orig. Eus. Ath. Respons. ad orthod. Bas. Chrys. Theophyl. Ambr. Ambrosiast. Aug. ‖ Habent 218 (cum 3. 77. 108) et, ut videtur, BS. Alii. Aug. (t) ἐνεγράφη. 157. ἐγγέγραπται. BL. 1. Constitut. Bas. Cyr. (u) + ἐν. DFL. cant. veron. verc. corb. vind. colb. Vulg. ed. sixtin. Clem. (x) + τῷ ἁγίῳ. BCD (St. β.) KL. 1. 33. 63. 114. 145. Mt. 10. Syr. utr. Syr. hieros. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. (exc. brix.) Aug. Beda. ‖ non addit Clem. (y) = BD. 157. Vulg. cant. veron. verc. vind. Mm. gat. perus. for.

εἶπεν· [z] ἐξομολογοῦμαί" σοι [a] πάτερ," κύριε τοῦ οὐρανοῦ
[b] καὶ τῆς γῆς," ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ
συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ, ὁ πατὴρ,
22 ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου.] [c] † [Πάντα
[d] μοι παρεδόθη" ὑπὸ τοῦ πατρός [e] μου·" καὶ οὐδεὶς [f] γινώσκει,"
τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ· καὶ τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ
23 μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Καὶ
στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς, [g] κατ' ἰδίαν" εἶπε· μακά-
24 ριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε [h]. Λέγω γὰρ
ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται [i] καὶ βασιλεῖς" ἠθέλησαν ἰδεῖν,
ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε,
καὶ οὐκ ἤκουσαν.]

25 Καὶ ἰδοὺ, [νομικός τις [k] ἀνέστη," [l] ἐκπειράζων" αὐτὸν
καὶ λέγων· [m] διδάσκαλε," τί ποιήσας ζωὴν [n] αἰώνιον" κλη-
26 ρονομήσω; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέγρα-
27 πται; πῶς ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγα-

---

[c] † καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶπε.
[d] παρεδόθη μοι.

(z) εὐχαριστῶ. Marcion ap. Epiph. *Gratias ago et confiteor*, Tert. aut Marcion. (a) = F. Marcion ap. Epiph. Tert. || πάτερ, ὁ θεὸς τοῦ οὐρ. Clem. *Domine, pater cœli etc.* brix. vind. corb. colb. for. || Rec. Orig. (b) = Marcion. (c) = DL. 1. 13. 33. 42. 61. 63. 69. 106. 114. 118. 130. gr. et lat. 131. Mt. m. r. 10. Ed. (etiam Elzevir.) Pers. w. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. (exc. corb. colb.) Iren. || Habent Barber. 8. (d) ABCDEFHLS. 1. 13. 69. 72. 106. 124. 127. 131. 157. 218 (cum al. 9.) 235. Ev. 36. al. 12. pluresve. Mt. V. al. 17. Ed. (Goth. Slav. Vulg. It.) Marcion. Theophyl. (e) = D. cant. verc. colb. for. perus. Tert. Iren. (f) ἐπιγινώσκει. CFH. 33. 91. 124. Ev. 2. 18. 19. al. 5. Mt. c. f. g. m. x. 17. (g) = D. (St. β.) Barber. 1. Vulg. It. (exc. brix.) Post εἶπε ponit Mt. 11. Post στραφεὶς, Arm. (h) + καὶ ἀκούοντες ἃ ἀκούετε. D. cant. + *et aures, quæ audiunt*, colb. brix. + *et aures, quæ audiunt, quæ auditis*, tol. (i) = D. cant. verc. corb. vind. Method. Tert. || *et justi*, veron. (k) προσῆλθεν. 33. Mt. 17 * * Evangelistaria. (l) πειράζων. 28. 77. 108. 130. al. 4. Barber. 1. Mt. a. x. 17 * * Evangelistaria. (m) = D. cant. Marcion. || + ἀγαθέ. M. (n) = Marcion ap. Tert. germ. 2.

πήσεις κύριον τὸν θεόν σου [o] ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου,
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος
σου," [p] καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου·" καὶ τὸν πλησίον
σου ὡς [q] σεαυτόν." Εἶπε δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς [r] ἀπεκρίθης·" 28
τοῦτο ποίει, καὶ [s] ζήσῃ·" Ὁ δὲ, θέλων [t] δικαιοῦν" ἑαυ- 29
τὸν, εἶπε πρὸς τὸν ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;
Ὑπολαβὼν δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· ἄνθρωπός τις κατέβαινεν 30
ἀπὸ ἱερουσαλὴμ εἰς ἱεριχὼ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν· οἳ
καὶ [u] ἐκδύσαντες" αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον,
ἀφέντες ἡμιθανῆ [x] τυγχάνοντα." [y] Κατὰ συγκυρίαν" 31
δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ ἰδὼν αὐ-
τὸν, ἀντιπαρῆλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ λευΐτης, [z] γενόμενος" 32
κατὰ τὸν τόπον, [a] — ἐλθὼν" καὶ ἰδὼν [b], ἀντιπαρῆλθε.
Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν 33
[c] αὐτὸν," ἐσπλαγχνίσθη. Καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ 34
τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων [d] ἔλαιον καὶ οἶνον·" ἐπιβι-
βάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς
[e] πανδοχεῖον," καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον 35

(o) ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅ. τῇ ψ. σου, καὶ ἐν ὅ. τῇ ἰσχ. σου. D. It. (exc. brix, for,) item B. 1. 131. 157. ‖ Articulus = 1. quater. (p) = D. It. (exc, brix. for.) Tert. (q) ἑαυτὸν. A. 69. 106. 157. 218 (cum al. 4.) 235. Ev. 5. 36. al. 16. pluresve. Mt. V. 19. al. 9. Orig. semel. (r) ἔκρινας. L. 40. 218 (cum 76.) *dixisti*, Syr. Pers. p. Æth. Epiph. Marcion. (s) σώζῃ. 2. 14. 60. 76. Barber. 1. Mt. d. (etiam in scholio) σώσῃ. Barber. 1. σωθήσῃ. Clem. ‖ Rec. Orig. (t) δικαιῶσαι. BC*DL. 157. Isidor. (u) ἐξέδυσαν. EGHS. 1. 89. 131. 142. al. 14. et Barber. 2. Mt. HV. d. 17. Ed. Vulg. veron. brix. vind. for. perus. germ. 1. (x) = BDL. 1. 131. (Copt. Arm. Vulg. It.) (y) κατὰ τύχα. D. *forte*, cant. *fortuito*, verc. corb. *Accidit autem ut*, Vulg. brix. for. perus. ‖ = veron. vind. colb. (z) = B. 1. 33. 118. Copt. ἐλθὼν. Arm. Arr. brix. colb. *cum transisset*, verc. (a) = D. 15. 42. 63. 68. 114. Ev. 32. Mt. m. 10. 19. Arm. Arr. Vulg. cant. verc. brix. colb. veron. corb. vind. Mm. gat. for. perus. Theophyl. (b) + αὐτὸν. AD. 42. 63. 114. 124. 157. 235. Ev. 21. 32. Mt. x. 10. Syr. Vulg. It. Theophyl. ‖ Post ἀντιπαρῆλθεν addit colb. (c) = BL. 1. 33. Mt. 11. veron. vind. colb. (d) οἶνον καὶ ἔλαιον. Mt. r. Syr. Pers. p. Æth. Scholia ap. Mt. (e) δοχεῖον. 218. (cum 77.)

[f]=ἐξελθὼν,″ [g]ἐκβαλὼν″ δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδο-
χεῖ, καὶ εἶπεν [h]αὐτῷ·″ ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ [i]ὅ, τι″
ἂν προσδαπανήσῃς, [k]ἐγὼ,″ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με, ἀπο-
36 δώσω σοι. [l]Τίς [m]οὖν″ [n]τούτων″ τῶν τριῶν [o]πλησίον δοκεῖ σοι″
37 γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; Ὁ δὲ εἶπεν·
ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν [p]—δὲ″ αὐτῷ ὁ ἰη-
σοῦς· πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.]

38 [q]Ἐγένετο δὲ, ἐν τῷ″ πορεύεσθαι [r]αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς
[εἰσῆλθεν″ εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις, ὀνόματι μάρθα,
39 ὑπεδέξατο αὐτὸν [s]εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.″ Καὶ τῇδε ἦν
ἀδελφὴ καλουμένη μαρία, ἣ καὶ [t]παρακαθίσασα″
[u]παρὰ″ τοὺς πόδας τοῦ [x]ἰησοῦ,″ ἤκουε [y]τὸν λόγον″ αὐ-
40 τοῦ. Ἡ δὲ μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν·
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε· κύριε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἡ ἀδελφή μου
μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ, ἵνα μοι
41 συναντιλάβηται. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἰησοῦς·
μάρθα, μάρθα, [z]μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά·″

[o] δοκεῖ σοι πλησίον. [p] οὖν.

(f)=BDL. 1. 33. 118. 131. 157. Ev. 15. Ed. Syr. Arr. Perss. Æth. Vulg. It. Ambr. (g)=Mt. a. ω. (h)= BDL. 1. 33. 80. 118. 131. 157. Ev. 16. Copt. Arm. Vulg. It. (exc. verc. brix.) Ambr. (i) εἴ τι. 72. al. 4. Mt. c. 19. (k) = 1. 118. Arm. Ambr. Aug. Post με ponit D. cant. (l) τίνα οὖν δοκεῖς πλησίον etc. D. cant. (m) = BL. 1. 118. Vulg. It. exc. cant. (n)=16. Ev. 11. Post τριῶν ponunt 80. 116. 130. gr. Mt. ω. 19. Arm. ‖ = τριῶν. verc. (o) ACEF LS. 69. 72. 124. 157. 218 (cum al. 8.) 235. Ev. 24. 32. 40. al. 18. pluresve. Mt, BHV. al. 15. Ed. Theophyl. Alii alio ordine. (p) δὲ. BC*DFL. 1. 16. 33. 69. 131. 157. 229. in m. Mt. x. Copt. Syr. p. in m. Slav. cant. verc. καὶ εἶπεν. 77. 108. Vulg. veron. brix. for. perus. ‖ = οὖν. 36. Mt. 17. Syr. Pers. p. Arm. colb. (q) ἐν δὲ τῷ. BL. 69. Copt. Æth. Ar. (r) αὐτὸν εἰσελθεῖν. D. cant. ‖ αὐτοὺς] αὐτὸν. 1. 157. Syr. hieros. Mm. gat. ‖ = καὶ. BL. 69. Copt. verc. (s) = B. ‖ τὸν οἶκον] τὴν οἰκίαν. CL. 33. ‖ = αὐτῆς. L. 33. (t) παρακαθεσθεῖσα. ABC*L. Macar. (u) πρὸς. BC*L. 33. 44. Macar. (x) κυρίου. BDL. Syr. Perss. Ar. p. Copt. Æth. Arm. Syr. p. in m. Vulg. It. exc. veron. (y) τῶν λόγων. 10. 40. 127. 131. 157. Ev. 46. al. 18. Mt. a. f. g. p. q. z. 11. al. 6. Ed. Syr. Perss. Æth. Arm. (z) = veron. verc. corb. vind. Ambr. ter. θορυβάζῃ. (omissis cæteris) D. *Turbas te*, cant. ‖ τυρβάζῃ] θορυβάζῃ. BCDL. 1. 33. Evagr. ‖ πολλὰ] πολλοῦ. 225.

[a]Ἑνὸς δέ ἐστι χρεία." μαρία [b]δὲ" τὴν ἀγαθὴν μερίδα 42
ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται [c]— ἀπ'" αὐτῆς.[d]]
[e]Καὶ [ἐγένετο," ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ [f]τινὶ" 1
προσευχόμενον, [g]ὡς ἐπαύσατο, [εἶπέ τις τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι,
καθὼς καὶ ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. Εἶπε 2
δὲ αὐτοῖς· ὅταν [h]προσεύχησθε," λέγετε· πάτερ [i]† [k]†,
ἁγιασθήτω [l]τὸ" ὄνομά σου[m]. [n]ἐλθέτω" [o]σου ἡ βασιλεία."
[p]† Τὸν ἄρτον [q]ἡμῶν" τὸν ἐπιούσιον [r]δίδου" ἡμῖν [s]τὸ 3

[i]† ἡμῶν. [k]† ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [o] ἡ βασιλεία σου.
[p]† γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

(a) = D. cant. veron. verc. corb. vind. colb. Clem. Ambr. ter. ὀλίγων δέ ἐστι χρεία. 38. Arr. ὀλίγων δὲ ὧδε χρεία ἐστι. Arm. ὀλίγων δέ ἐστι χρεία ἢ ἑνός. BL. 1. Copt. Æth. Syr. p. in m. Orig. (in catena ap. Corder.) Basil. Olympiodor. Joh. geometra. Hier. Aug. semel. || Scholia vet. ap. Mt. et ἑνὸς et ὀλίγων explicant. Scholiographus vel codicem secutus est similem nostrorum BL 1; vel præsto ei fuerunt plures sive codices sive commentarii, diversas lectiones exhibentes. || ἐστι] + κυριεύουσα. 89. (b) = D. Ed. Vulg. Codd. Italæ, qui antecedentia omittunt. Hier. Ambr. γάρ. BL. 1. 69. 157. Ev. 37. Slav. 1. Basil. Antiochus. Damasc. (c) = CDL. illi, cant. veron. verc. corb. vind. (d) Evangelistaria fini hujus capitis jungunt cap. 11, 27. 28. (e) ἐγένετο δέ. A. 90. Ev. 46. Mt. 10. (f) ἐρήμῳ. Copt. Arr. (g) + καί. DM. 27. 29. 71. Mt. r. cant. veron. verc. vind. colb. corb. Ante προσευχ. addit 28. (h) προσεύχεσθε. AC. 1. 69. 124. Ev. 18. Mt. 17. Ed. || + μὴ βαττολογεῖτε, ὡς οἱ λοιποί· δοκοῦσι γάρ τινες, ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται· ἀλλὰ προσευχόμενοι. D. cant. E Matthæo, e quo etiam sequens precum formula interpolata est. (i) B. 1. 57. 130. gr. et lat. Alius. Pers. w. Vulg. for. tol. harl** Orig. Marcion aut Tert. || Adest in Slav. cant. veron. brix. perus. gat. || *Sancte*, verc. colb. corb. Mm. vind. (k) = BL. 1. 57. 130. gr. et lat. Alius. Arm. Pers. w. Vulg. for. Mm. gat. tol. harl** Orig. Marcion aut Tert. Scholia in 36. 38. et in Mt. a. d. g. diserte. || Adest in Slav. cant. veron. verc. corb. colb. brix. perus. vind. Hiat Goth. (l) = D. (m) + ἐφ' ἡμᾶς. D. cant. (n) ἐλθάτω. CP. 13. (o) D. 57. || Nyss. et Maximus confess. loco ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, Lucam scripsisse tradunt: ἐλθέτω τὸ ἅγιον πνεῦμά σου ἐφ' ἡμᾶς, καὶ καθαρισάτω ἡμᾶς. Germanus Cp. ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ait, τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ἅγιον. || Etiam Marcion aut Tert. hujus argumenti petitionem substituit in locum verborum: ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. (p) = BL. 1. 130. gr. et lat. Alius. Arm. Vulg. corb. for. Mm. gat. Orig. diserte. Marcion vel Tert. Hier. Aug. dis. Beda. || Attingunt scholia in Mt. a. d. g. et Theophyl. Adest in Slav. Sax. cant. veron. brix. perus. vind. colb. tol. In verc. harl. et cod. uno lat. Mt. est tantum: *fiat voluntas tua.* || = τῆς. ACD. 15. 69. 114. Mt. c. 11. (q) = 131. ἡμῖν. Mt. c. o. 11. σου. Marcion ap. Orig. in catena. (r) δός. D. 2. 27. 28. 29. 40. 71. 106. 115. Mt. r. (s) = Mt. r. σήμερον. D.

4 καθ' ἡμέραν·" Καὶ ἄφες ἡμῖν [t] τὰς ἁμαρτίας" ἡμῶν·
[u] καὶ γὰρ αὐτοὶ [x] ἀφίεμεν" [y] παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν." καὶ
5 μὴ εἰσενέγκῃς [z] ἡμᾶς" εἰς πειρασμόν. [a] † Καὶ εἶπε [b] πρὸς
αὐτούς·" τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ [c] πορεύσεται" πρὸς
αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ [d] ∾ εἴπῃ" αὐτῷ· φίλε, χρῆσόν μοι
6 τρεῖς ἄρτους· Ἐπειδὴ φίλος [e] — μου" [f] παρεγένετο ἐξ
7 ὁδοῦ πρός με," καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· Κἀκεῖ-
νος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ· μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ
θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ [g] εἰς τὴν
8 κοίτην" εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. [h] Λέγω

---

[a] † ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. [d] ∾ ἐρεῖ.

---

2. 28. 29. 40. 71. 106. Syr. p. Sax. Vulg. It. ‖ Rec. Syr. p. in m. Vulg. ms. germ. 2. mart. gat. perus. emmer. harl. Scholia in Mt. a. d. g. diserte. ‖ = τὸ. Ed. Orig. bis, sed alibi habet. (t) τὰ ἁμαρτήματα. 1. 118. 209. τὰ παραπτώματα. 59. τὰ ὀφειλήματα. D. 131. cant. veron. corb. colb. perus. tol. ‖ Rec. Orig. dis. (u) = καὶ γὰρ . . . ἡμῖν. 225. ‖ καὶ γὰρ] + καὶ. 14. 53. Ev. 18. 19. 36. Mt. a. f. Barber. 1. ‖ καὶ γὰρ αὐτοὶ] ὡς καὶ ἡμεῖς. D. cant. veron. corb. Mm. brix. colb. *sicut et ipsi*, verc. vind. *siquidem et ipsi*, Vulg. for. perus. tol. (x) ἀφίομεν. ABDEK. 1. 2. 13. 72. 124. 125* ap. Birch. 184. Alius. Mt. x. Ed. ἀφήκαμεν. Orig. semel. (y) τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. D. cant. veron. corb. colb. ‖ παντὶ] τῷ. 33. 60. Arr. Pers. p. παντὶ τῷ. L. 90. 108. 234. Ev. 32. 36. Mt. a. f. Orig. semel. (z) = Syr. p. (a) = BL. 1. 57. 130. gr. et lat. 131. 226* Alius. Mt. d. l. Arm. Copt. ap. Mill. et Beng. Vulg. for. perus. Mm. gat. tol. harl. Orig. dis. Scholia in cod. 36. et in Mt. a. d. g. 10 diserte. Marcion vel Tert. Hier. Aug. dis. ‖ Habent Copt. ed. Slav. cant. veron. (verc. hiat) corb. colb. brix. vind. Theophyl. (Euthymius comm. 2. 3. 4. lectores simpliciter ablegat ad commentarium in Matthæum.) (b) = D. cant. Marcion ap. Epiph. *Jesus*, colb. (c) πορεύεται. K. 42. 53. 89* 108. 118* al. 5. Mt. 11. veron. (d) AD gr. (St. β.) KM. 13. 42. 69. 106. 114. 145 in m. Ev. 18. 19. 36. al. 14. et Barber. 2. Mt. c. f. x. 10. 11. Syr. Arr. Perss. Vulg. veron. vind. colb. gat. Mm. perus. Constitut. Bas. Damasc. (e) = CEKS. 28. 36. 40. 61. 64. 72. 76. 89. 108. 113** 115. 116. 118. 127. 130. gr. 142. 229. 235. Ev. 2. 24. 36. al. 30. et Barber. 6. Mt. V. al. 14. Ed. Syr. Slav. corb. Euthym. Theophyl. μοι. DM. 63. 69. 71. 106. 113* 220. Mt. r. x. cant. colb. (f) πάρεστιν ἀπ' ἀγροῦ. D. cant. ‖ ἐξ ὁδοῦ] = 36. 66. Post με ponit 235. + μακρὰν. L. ‖ = πρός με. veron. vind. (g) ἐν τῇ κοίτῃ. D. 57. ἐπὶ τῆς κοίτης. 118. *in strato*, colb. *in cubili*, Vulg. cant. for. perus. corb. germ. 1. *in cubilem*, vind. *in cubiculo*, veron. brix. tol. (h) + *Et si ille perseveraverit pulsans*, Arm. ed. Vulg. vind. corb. colb. gat. Tert. ut videtur. Ambr. Aug. Beda. ‖ Non addunt Arm. ms. cant. veron. (verc. hiat) germ. 1. for. perus. Vulg. ms. ap. Henten. Chrysolog.

ὑμῖν, [i] εἰ καὶ" οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι
[k] αὐτοῦ φίλον," διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς
δώσει αὐτῷ [l] ∾ ὅσων" χρήζει. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· [αἰ- 9
τεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε,
καὶ [m] ἀνοιγήσεται"] ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβά- 10
νει· καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι [n] ∾ ἀνοιγή-
σεται."] [o] Τίνα" δὲ [p] + ἐξ" ὑμῶν [q] τὸν πατέρα" αἰτή- 11
σει [r] ὁ υἱὸς" ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; [s] ἢ" [t] καὶ"
ἰχθῦν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν [u] ἐπιδώσει αὐτῷ; [x] Ἢ καὶ 12
ἐὰν [y] αἰτήσῃ" ὠὸν, [z] μὴ" ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; Εἰ 13
οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ [a] ὑπάρχοντες," οἴδατε [b] δόματα ἀγαθὰ"

---

[l] ∾ ὅσον. [n] ∾ ἀνοιχθήσεται. [s] εἰ. [b] ἀγαθὰ δόματα.

(i) = D. cant. (k) αὐτῷ φίλον. 218 (cum 220.) αὐτὸν φίλον. A. 36** al. 6. Mt. i. n. 17. φίλον αὐτοῦ. CL. 115. 124. 157. Orig. bis. Bas. Chrys. Macar. αὐτὸν φίλον αὐτοῦ. D. *quod amicus ejus sit*, Vulg. cant* Alii. *quod amicus jussit*, cant** (l) DEHLS. (St. π.) 1. 10. 11. 36. 40. 69. 72. 89. 127. 131. 145* 151. 157. 218 (cum al. 8.) Ev. 2. 4. 24** 36. al. 53. Mt. V. al. 18. Ed. Orig. semel. Bas. Macar. Theophyl. *quantum*, cant. *quotquot*, Vulg. colb. germ. gat. for. perus. *quantos*, veron. verc. brix. vind. corb. ‖ + ἄν. L. Ev. 36. al. 9. Mt. f. (m) ἀνοιχθήσεται. DEGHS. 11. 72. 118. 127. 218 (cum al. 4.) 229* 235. Ev. 2. al. 18. Mt. V. c. semel d. f. semel i. l. n. (n) AEGHKS. 11. 127. 218 (cum al. 6.) 229* 235. Ev. 18. 19. 36. al. 23. Mt. V. c. semel d. f. semel i. l. n. ἀνοίγεται. D. (St. β.) cant. (o) τίς. DL. 27. 33. 49. 64. 157. item Mt. c. semel. Syr. p. in m. Vulg. cant. colb. gat. Mm. for. Orig. Aug. τίνος. 37* τί. Ev. 17. *A quo*, veron. corb. vind. (p) + ἐξ. ABCDKM. 13. 33. 42. 64. 69. 89. 91. 106. 124. 157. Ev. 2. 18. 19. 32. 36. al. 17. Mt. c. bis. f. g. z. 10. 11. al. 4. (Syr. utr. Perss. Arm. Vulg. It.) Orig. Marcion ap. Epiph. Aug. semel. (q) = Mt. c. semel. veron. Aug. Post αἰτήσει ponunt B. Mt. 11. ‖ = τόν. 1. 131. (r) = L. 157. Vulg. colb. for. perus. Ante αἰτήσει ponunt D. gr. Mt. m. Syr. p. in m. Orig. ‖ = ὁ. 1. Orig. ‖ + αὐτοῦ. 1. 60. 124. 235. Mt. c. semel. f. Syr. Arm. veron. corb. gat. brix. Dial. c. marc. (s) ACDEFGLS. 1. 33. Ev. 2. al. 60. et Barber. 8. Mt. V. al. 13. Ed. Copt. Syr. p. (sed rec. additur c. obelo.) Slav. Vulg. cant. Mm. for. Dial. c. Marc. Theophyl. Euthym. *aut si*, veron. brix. gat. colb. perus. (t) = 89. 108. 157. 235. Ev. 31. Mt. x. Vulg. It. (u) + ἢ σκορπίον. 157. (x) Vs. 12 = 157. Ev. 31. bis. ‖ ἢ καὶ ἐὰν] ἤ. L. καὶ ἐάν. C. Syr. ἢ ἐάν. 36. 38. *aut si*, Vulg. It. ἢ καί. B. 1. 69. 225. Mt. c. semel. Dial. c. marc. ἐὰν δὲ καί. D. *et si*, cant. (y) αἰτήσει. ADL. 1. 52. 72. 131. 235. Ev. 2. 18. 19. pluresve. Mt. c. bis. n. x. 10. 17. Ed. (z) = BL. (a) ὄντες. D KM. 36. 42. 64. 91. 113. 114. 157. al. 6. Mt. g. r. 10. 17. Scholia in Mt. a. d. g. Clem. Marcion. Dial. c. marc. Ath. (b) ABCDEGHLS.

διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ, [c] ὁ ἐξ
οὐρανοῦ,″ δώσει [d] πνεῦμα ἅγιον″ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;]
14 [e] Καὶ [ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, [f] καὶ αὐτὸ ἦν″ κωφόν·
ἐγένετο δὲ, τοῦ δαιμονίου [g] ἐξελθόντος,″ ἐλάλησεν ὁ κω-
15 φός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον·
ἐν βεελζεβοὺλ, [h] + τῷ″ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων, ἐκβάλλει
16 τὰ δαιμόνια. [i] Ἕτεροι δὲ, πειράζοντες, σημεῖον [k] παρ'
17 αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ.″ Αὐτὸς δὲ [l] εἰδὼς″ [m] αὐτῶν
τὰ διανοήματα,″ εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυ-
τὴν [n] διαμερισθεῖσα″ ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον
18 [o] * πίπτει. Εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη,
πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν βεελ-
19 ζεβοὺλ [p] ἐκβάλλειν με″ τὰ δαιμόνια. Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν βεελ-
ζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι [q] ἐκ-

---

218 (cum al. 8.) al. 42. pluresve. Mt. V. al. 19. Ed. Syr. Slav. cant. Marcion. Dial. c. marc. Ath. Theophyl. Scholia in Mt. a. d. g. (c) ἐξ οὐρανοῦ. L. Copt. *de cœlo*, Vulg. It. ὁ οὐράνιος. Aug. ὁ ἐπουράνιος. Marc. ap. Epiph. ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Mt. c. semel. Hier. ‖ = vind. (d) ἀγαθὸν δόμα. D. Codd. ap. Ambr. cant. veron. corb. vind. colb. Orig. bis. δόματα ἀγαθά. 106. Arm. πνεῦμα ἀγαθόν. L. 7. 60. Ev. 4. 12. 18. 19. Syr. p. in m. Vulg. for. perus. χάριν πνευματικήν. Scholia in Mt. a. d. g. *Spiritum bonum datum*, Mm. *bonum donum Spiritus sancti*, Æth. (e) Vs. 14.] ταῦτα δὲ εἰπόντος αὐτοῦ, προσφέρεται αὐτῷ δαιμονιζόμενος κωφός· καὶ ἐκβαλόντος αὐτοῦ (*ejecto illo*, cant.) πάντες ἐθαύμαζον. D. cant. item brix. colb. (f) = A*BL. 1. 33. 118. 131. 157. Copt. (g) ἐκβληθέντος. AL. 33. 69. 95. 124. Mt. c. Slav. quidam. *cum ejecisset dæmonium*, Vulg. It. (h) + τῷ. BCKLM. 33. 42. 106. 113. 114. 124. 157. Ev. 18. 19. al. 6. et Barber. 1. Mt. c. f. 10. + τῶν. A. (i) + ὁ δὲ ἀποκριθεὶς s. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε· πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν. AD (St. β.) KM. 106. 145. 157. 218 (cum 3. 108. 220.) 231. in m. al. 16. Mt. d. l. r. x. z in marg. 10. Æth. Syr. p. cant. (k) ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. ABDL. 13. 124. 131. 157. item 69. Vulg. cant. vind. brix. colb. corb. germ. gat. for. perus. (l) ἰδών. 59. Ev. 18. Mt. d. o. Vulg. It. exc. cant. (m) τὰ διανοήματα αὐτῶν. A. 157. al. 4. pluresve. Mt. 10. Ed. Vulg. It. exc. cant. (n) μερισθεῖσα. CM. 106. 124. ap. Alt. 235. Ev. 18. al. 10. Mt. a. r. 17. Ed. Ante ἐφ' ἑαυτὴν ponunt ADL. 124. cant. Auct. de prom. (o) *domus supra domum posita, cadit.* veron. (p) ἐκβάλλει. 130. gr. ἐκβάλλω. 218 (cum 220.) veron. vind. corb. ἐκβάλλειν. 69. ap. Mill. Mt. g. (q) ἐκβάλουσι. 1. 131. Ev. 18. 19. al. 4. ἐκβαλοῦσι. 40. 218 (cum al. 3.) Ev. 2. al. 6. Mt. c. f. r. 11. cant. *ejecerunt*, perus.

βάλλουσι;" διὰ τοῦτο [r] κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ" ἔσονται.
Εἰ δὲ [s] ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα 20
ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁ ἰσχυ- 21
ρὸς καθωπλισμένος [t] φυλάσσῃ" τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν
εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Ἐπὰν δὲ [u] ὁ" ἰσχυ- 22
ρότερος [x] αὐτοῦ" ἐπελθὼν [y] νικήσῃ αὐτὸν," τὴν πανοπλίαν
αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ [z] σκῦλα" αὐτοῦ
διαδίδωσιν. [Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ 23
ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει [a].] Ὅταν [b] τὸ ἀκά- 24
θαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι'
ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ [c] εὑρίσκον,"
λέγει· ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ 25
[d] ἐλθὸν" εὑρίσκει [e] σεσαρωμένον [f] καὶ κεκοσμημένον."
Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει [g] ἑπτὰ ἕτερα" πνεύ- 26
ματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ [h] ∾ εἰσελθόντα" κατοικεῖ
[i] ἐκεῖ." [k] καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου
χείρονα τῶν πρώτων."] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν 27

---

h ∾ ἐλθόντα.

(r) *αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ*. BD. cant. colb. *αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν*. ACL. 1. 69. 124. 131. 157. al. 2. Mt. c. f. x. 10. 11. Ed. Vulg. It. *κριταὶ αὐτοὶ ὑμῶν*. Mt. d. k. p. z. || = *αὐτοὶ*. 113. (s) + *ἐγὼ*. D. al. 3. Mt. f. x. Copt. cant. colb. Marcion. Ambr. Aug. Vigil. taps. Post *Θεοῦ* addunt CL. 69. 124. Syr. p. c. ast. Ambr. semel. (t) *φυλάσσει*. D. 157. Ev. 36. al. 5. Mt. x. 17. Ed. *βλέπει τ. ἑ. αὐλὴν φυλάσσων*. 69. (u) = BDL. Mt. r. (x) = D. cant. (y) = D. cant. || + *καὶ*. 69. (z) *σκεύη*. K. al. 8. Mt. 10. Syr. p. (sed rec. in m.) (a) + *με*. L. 33. + *a me*, gat. (b) + *δὲ*. D. 1. 106. 118. 131. 157. Mt. c. q. Copt. Syr. p. cant. veron. *Et*, vind. (c) *εὑρίσκων*. LS. 69. 118. 124. al. 4. Mt. 10. Ed. || = *τότε*. BL. 33. 157. Mt. c. Copt. Syr. p. veron. (d) *ἐλθὼν*. DS* 69. 124. al. 7. Ed. (e) + *σχολάζοντα*. CL. 1. 13. 33. 69. 106. 124. 131. Barber. 1. Copt. Æth. Ar. p. brix. Vict. tun. + *σχολάζοντα καὶ*. 16. 118. Syr. p. c. ast. (f) = 225. Vulg. ms. Sax. for. perus. tol. || = *καὶ*. DL. 76. Mt. q. Copt. Arr. cant. (g) *ἄλλα ἑπτὰ*. D. cant. verc. colb. Vict. tun. || *ἑπτὰ*] = 57. Post *ἑαυτοῦ* ponunt BL. 69. 124. 157. (h) EGMS. 11. 45. 59. 61. 72. 76. 115. 130. gr. 229* 235. al. 16. Mt. V. a. k. n. o. p. 17. Euthym. *ἐλθὼν*. G. ap. Beng. 91. *ἐλθὸν*. Mt. g. *εἰσελθὸν*. Mt. 11. veron. *εἰσελθόντες*. 220. (i) = D. 33. cant. veron. verc. corb. vind. *αὐτοῦ*. 118* (k) *et fit ejusmodi hominis vita multo pejor prioris*, veron. corb. vind.

ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπεν
αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ
28 *οὓς ἐθήλασας.* Αὐτὸς δὲ εἶπε· [l] *μενοῦνγε*" *μακάριοι οἱ*
ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ [m] *φυλάσσοντες*" [n] †.]
29 [Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων, ἤρξατο λέγειν· ἡ γενεὰ
αὕτη [o] [p] πονερά ἐστι·" σημεῖον [q] ἐπιζητεῖ," καὶ σημεῖον
30 οὐ δοθήσεται αὐτῇ, [r] εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ [s] †. Καθὼς
γὰρ ἐγένετο ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς νινευΐταις, οὕτως ἔσται
31 καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ [t]. Βασίλισσα
νότου ἐγερθήσεται [u] ἐν τῇ κρίσει" μετὰ [x] τῶν ἀνδρῶν"
τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ [y] αὐτούς·" ὅτι ἦλθεν
ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν [z] σολομῶνος,"
32 καὶ ἰδοὺ, πλεῖον [z] σολομῶνος" ὧδε. [a] "Ἄνδρες [b] ∾ νινευῒ"
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ
κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα
33 ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον ἰωνᾶ ὧδε. Οὐδεὶς [c] δὲ" λύχνον

---

[n] † αὐτὸν. [s] † τοῦ προφήτου. [z] σολομῶντος. [b] ∾ νινευῖται.

(l) *μενοῦν*. AL. 42. 114. *etiam*, cant. *quippini* s. *quippe*, gat. mart. perus. *imo* s. *quinimo*, Vulg. colb. for. Tert. Aug. *manifestissime* tol. ‖ = verc. veron. brix. corb. vind. Mm. (m) *ποιοῦντες*. 131. Syr. p. (sed rec. in m.) Marcion. (n) = ABCDL. 3. 9. 33. 42. 114. 123. 145. 219. 226* Æth. Arm. Pers. p. Syr. p. It. Marcion. Aug. ‖ Rec. Vulg. ed. Lucif. (o) + *γενεὰ*. ABDL. 1. 33. 69. 124. ap. Birch. 131. Ev. 24. 32. al. 4. Mt. f. x. 11. Copt. Arm. Arr. Syr. p. c. ast. Vulg. It. Ambr. (p) = 235. (q) *ζητεῖ*. AL. 63. Ev. 2. 18. 19. al. 4. Mt. f. 10. Ed. (r) ab *εἰ μὴ* ad *ὧδε* vs. 32. = Marcion ap. Epiph. (s) = BDL. Copt. Arm. Syr. hieros. Sax. Vulg. ms. It. (exc. brix.) Beda. (t) + *σημεῖον*. 60. Ev. 18. 19. Mt. f. Syr. hieros. Arr. ‖ + *καὶ καθὼς ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους ἐγένετο τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ γῇ*. D. cant. item scholion in Mt. d. verc. corb. item vind. (u) = D. cant. corb. (x) = C. 52. 95. 131. Mt. o. Pers. p. Æth. (y) *αὐτὴν*. 90. Mt. o. cant. Auct. de prom. (z) AD EGHS. 1. 13. 69. 72. 106. 124. 131. 218 (c. al. 7.) 235. al. 17. pluresve. Mt. V. al. 10. Ed. (a) Vs. 32 = D. cant. (b) ABCLM. 1. 36. 40. 42. 61. 63. 64. 69. 89. 91. 106. 114. 115. 116. 118. 124. 127* 131. 145. 157. 235. Ev. 18. al. 25. Mt. a. d. g. i. m. n. o. q. r. 10. 11. Ed. Syr. Syr. p. in m. Vulg. It. (c) = D. 1. 33. 57. 72. 108. 116. Ev. 36. al. 4. Mt. a. m. o. Ed. Syr. Ar. p. Perss. Vulg. It. exc. veron. brix. corb.

ἅψας, εἰς [d] κρυπτὴν" τίθησιν, [e] οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον,"
ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ [f] φέγγος"
βλέπωσιν.] [Ὁ λύχνος τοῦ σώματός [g] ἐστιν ὁ ὀφθαλμός 34
[h] + σου" ὅταν [i] — οὖν" ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ"
[l] ὅλον" τὸ σῶμά σου φωτεινόν [m] ἐστιν·" [n] ἐπὰν" δὲ πονηρὸς
ᾖ, [o] καὶ" τὸ σῶμά σου σκοτεινόν [p]. [q] — Σκόπει οὖν, μὴ 35
τὸ φῶς, τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστίν. Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου 36
ὅλον φωτεινὸν, μὴ ἔχον τὶ μέρος σκοτεινὸν, ἔσται φωτεινὸν
ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε."
[r] Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν" φαρισαῖός [s] τις," 37
ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ. [t] εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν" Ὁ δὲ 38
φαρισαῖος [u] ἰδὼν ἐθαύμασεν, ὅτι" οὐ [x] πρῶτον ἐβαπτίσθη
πρὸ" τοῦ ἀρίστου. Εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· νῦν 39

(d) κρυπτὸν. 1. 118. Mt. i. q. z** Ed. (etiam St. 3.) Theophyl. ms. (e) = L. 1. 69. 118. 131. Alius. || οὐδὲ = Mt. x. καὶ. 90. ἢ. 142. Ev. 2. al. 2. Mt. i. (f) φῶς. CD. 1. 13. 33. 40. 57. 69. 89. 118. 130. 131. 157. 209. Ev. 32. al. 7. Mt. K. 10. Ed. Theophyl. *lumen*, Vulg. It. (g) + σου. D. Syr. Perss. Ar. p. Æth. Vulg. It. (exc. vind.) Hier. (h) + ABCDM. Barber. 1. Syr. Perss. Ar. p. Copt. Æth. Vulg. It. Hier. (i) = BDL. Copt. Perss. Vulg. It. (k) = CD. 61. 63. 64. 69. 124. 226** 235. al. 10. Mt. k. n. p. q. z* Ed. Slav. Vulg. It. (l) = 34. 39. Mt. m. πᾶν. D. gr. (m) ἔσται. KLM. 1. 13. 28. 42. 63. 64. 114. 118. 124. 131. 157. al. 7. Mt. c. 10. Ed. Slav. Vulg. veron. brix. for. perus. (n) ἐπειδὰν. 11. 49. 106. 218. (c. al. 4.) ὅταν. D. 2. 127. Mt. x. Ed. (o) = colb. || + ὅλον. 1. 28. 118. 131. Mt. 10. Copt. Hier. (p) + ἔσται. 42. 106. 124. 127. 131. 209. 229** al. 26. et Barber. 2. Mt. r. 10. Ed. Syr. Arr. Perss. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. It. + ἐστιν. 76. al. 4. Mt. q. x. 11. Ed. Hier. || τὸ σῶμά σου ἔστιν σκοτεινόν ἐστιν. D. cant. (q) Vs. 35 = 57. || Vs. 35 et 36] εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοι σκότος, τὸ σκότος πόσον; D. cant. veron. verc. corb. vind. Aug. || In fine vs. 36 + *Si enim corpus quod in te est lucernam non habuerit lucentem, tibi tenebrosa est, quanto magis autem lucerna tua fulgens lucebit tibi.* brix. || μὴ ἔχον τὶ μέρος σκότεινον = 73. corb. (r) ἐδεήθη δὲ αὐτοῦ. D. Sax. cant. || λαλῆσαι] + αὐτὸν. A. + αὐτὸν ταῦτα. 1. 69. 118. 124. ap. Birch. 131. Ev. 18. 19. al. 4. Mt. f. o. x. brix. vind. (s) = BL. 1. 69. 118. 131. 157. Copt. (t) καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φαρισαίου, ἀνεκλίθη. 69. 124. || εἰσελθὼν δὲ] + εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φαρισαίου. 74. Ev. 19. (u) ἤρξατο διακρινόμενος ἐν ἑαυτῷ λέγειν· διατί. D. (St. β.) item Mt. x. Vulg. It. (exc. brix.) Aug. *retractabat penes se, cur*, Tert. (x) προεβαπτίσθη πρὸ. 49. πρότερον ἐβαπτίσθη. 69. πρότερον ἐβαπτ. πρὸ. 77. 108. 235. Mt. a.

ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πί-
νακος καθαρίζετε· τὸ δὲ [y] ἔσωθεν" [z] ὑμῶν" γέμει ἁρπα-
40 γῆς καὶ πονηρίας. Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ [a] ἔξωθεν,
41 καὶ τὸ ἔσωθεν" ἐποίησε; * Πλὴν τὰ [b] ἐνόντα" δότε ἐλεη-
42 μοσύνην· καὶ ἰδού, πάντα καθαρὰ ὑμῖν [c] ἐστιν." Ἀλλ'
οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον
καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν
[d] κρίσιν" καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. [e] — ταῦτα + δὲ: ἔδει
43 ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι."] [Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φα-
ρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συνα-
44 γωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς [f]. Οὐαὶ
ὑμῖν [g] †, ὅτι ἐστὲ [h] ∾ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ" ἄδηλα, καὶ
οἱ ἄνθρωποι [i] = οἱ" περιπατοῦντες ἐπάνω, οὐκ οἴδασιν.
45 Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν, λέγει αὐτῷ· διδάσκαλε,
46 ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. Ὁ δὲ εἶπε· καὶ ὑμῖν
τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε [k] τοὺς ἀνθρώπους" φορ-

---

[g] † γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί. [h] ∾ μνημεῖα.

(y) ἐντός. 95. || + τοῦ ποτηρίου. 69. (z) = 226* Mt. d. (a) ἔσωθεν καὶ τὸ ἔξωθεν. CD. 218 (cum 125* 220.) Mt. m. x. Sax. cant. verc. colb. Tit. bostr. Cypr. || Rec. Tert. Aug. (b) ὄντα. L. Syr. utr. *quæ sunt*, cant. veron. *ex his, quæ habetis*, brix. *quod superest*, Vulg. verc. corb. vind. colb. for. perus. Aug. semel. ἐνόντα πάντα. 68. al. 5. || = Cypr. bis. Ambr. Aug. semel. Leo. Ambrosiast. (c) ἔσται. D. 1. 69. 124. 131. Ev. 18. 36. al. 3. Mt. f. 17. Arr. Slav. cant. verc. Marcion. (d) κλῆσιν. Marcion ap. Epiph. et Tert. (e) = D. cant. veron. || ταῦτα] + δὲ. CKL. 13. 63. 69. 89** 124. Ev. 18. 19. al. 7. et Barber. 2. Mt. 10. 11. Syr. Copt. Syr. p. c. ast. Slav. Vulg. colb. for. perus. *enim*, brix. || ἀφιέναι] παρεῖναι. BL. 13. παραφιέναι. A. (f) + καὶ (τὰς. C.) πρωτοκλισίας (τὴν πρωτοκλισίαν 13. 69. 124.) ἐν τοῖς δείπνοις. CD. 13. 64. 66. in m. 69. 124. cant. veron. (g) = BCL. 1. 33. 118. 130. gr. et lat. 131. Copt. Arm. Vulg. verc. corb. colb. Mm. gat. for. perus. germ. Marcion. Aug. || Habent veron. brix. emmer. || = ὑποκριταί. D. cant. vind. Lucif. (h) D. cant. veron. verc. corb. colb. vind. germ. Lucif. (i) = ADS. 1. 10. 11. 69. 72. 89. 120. 124. 127. 130. 131. 142. 145. 235. Ev. 36. Alii et Barber. 7. Mt. V. al. 16. Ed. Theophyl. (k) τοῖς ἀνθρώποις. 157. al. 5. et Codd. ap. Erasm. Ed.

τία [l] δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων [m] ὑμῶν″
οὐ προσψαύετε [n] τοῖς φορτίοις.″] Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκο- 47
δομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν
ἀπέκτειναν αὐτούς. Ἄρα [o] μαρτυρεῖτε″ [p] καὶ συνευ- 48
δοκεῖτε″ τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν
ἀπέκτειναν αὐτοὺς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε [q] = αὐτῶν τὰ
μνημεῖα.″ [r] Διὰ τοῦτο [s] καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν· 49
ἀποστελῶ″ [t] εἰς αὐτοὺς″ προφήτας καὶ ἀποστόλους,
[u] καὶ″ ἐξ αὐτῶν [x] ἀποκτενοῦσι καὶ ἐκδιώξουσιν·″ Ἵνα 50
[y] ἐκζητηθῇ″ τὸ αἷμα [z] πάντων″ τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυ-
νόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, [a] ἀπὸ″ τῆς γενεᾶς ταύ-
της· Ἀπὸ [b] — τοῦ″ αἵματος Ἄβελ [c] ἕως τοῦ αἵματος 51
Ζαχαρίου [d], τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου
καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς
γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι [e] ἤρατε″ 52
τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· [f] αὐτοὶ″ οὐκ [g] ∞ εἰσήλθετε,″
καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. [h] ∞ Λέγοντος δὲ 53

---

[g] ∞ εἰσήλθατε. [h] ∞ καὶ.

(l) + βαρέα καὶ. C. 28. 40. 131. al. 5. Syr. p. in m. (m) = 218 (cum 124. al. 5.) colb. harl* (n) = D. cant. veron. verc. (o) μάρτυρές ἐστε. BL. Orig. (p) ὅτι συνευδοκεῖτε. 57. 61. 69. 124. Vulg. for. perus. μὴ συνευδοκεῖν. D. cant. veron. verc. *non consentientes*, Lucif. συνευδοκεῖν. vind. colb. (q) = BDL. Copt. cant. veron. verc. vind. αὐτῶν τὰ μνήματα. Mt. 11. αὐτῶν τοὺς τάφους. 13. τοὺς τάφους αὐτῶν. 1. 131. 157. Lucif. Sic, sed ante οἰκοδ. 69. 124. (r) Vs. 49. 50. 51. = Marcion ap. Epiph. (s) ἀποστέλλω. D. cant. veron. Lucif. ‖ = τοῦ Θεοῦ. Syr. ed. (t) πρὸς αὐτοὺς. 157. Vulg. brix. for. perus. εἰς ὑμᾶς. 124. colb. ‖ = Lucif. (u) = AK. 1. 42. 63. 69. 124. ap. Birch. 220. Mt. c. cant. (x) ἀποκτενεῖτε καὶ διώξετε. 124. colb. (y) ἐκδίκηθῃ. L. 61. Ev. 36. al. 3. Syr. p. in m. Arr. (z) = Mt. 17. perus. (a) ὑπὸ. Mt. 11. ἕως. D. Arr. cant. veron. verc. vind. colb. Lucif. (b) = BCDL. (c) + τοῦ δικαίου. KM. al. 15. Mt. r. x. 10. Pers. p. Arr. Syr. p. in m. vind. colb. emmer. (d) + υἱοῦ βαραχίου. D. 73. Mt. x. Copt. Ar. p. cant. (e) ἐκρύψατε. D. (St. β.) 157. cant. verc. veron. colb. ἐκρατήσατε. Clement. homil. *habuistis*, Marcionitæ. *habetis*, Ambrosiast. Aug. semel. Alii. (f) καὶ αὐτοὶ. D. 69. 124. 157. Alius. cant. veron. verc. vind. colb. Ambr. αὐτοὶ γὰρ. M. 29. 71. 77. Mt. r. (g) εἰσήλθατε. ABCDELM. 124. 157. 235. Ev. 19. al. 3. Mt. m. 10. 11. (h) καὶ. 69. ap. Wetst. ‖ αὐτοῦ] = D. 64. 76. 118. 131. τοῦ ἰησοῦ. Mt. c.

αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς," ἤρξαντο [i]— οἱ γραμματεῖς
καὶ : οἱ Φαρισαῖοι" δεινῶς [k] ἐνέχειν καὶ" [l] ἀποστοματί-
54 ζειν αὐτὸν" [m] περὶ πλειόνων," [n]= Ἐνεδρεύοντες αὐτὸν"
[o] † [p]= ζητοῦντες : — θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐ-
1 τοῦ," [q]= ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ." [r] Ἐν οἷς ἐπισυνα-
χθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου," [s] ὥστε καταπατεῖν ἀλ-
λήλους," ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· [t] πρῶ-

[o] † καί.

ταῦτα] + πάντα. 13. ταῦτα ante αὐτοῦ ponit Mt. 11. post αὐτοὺς Mt. f. || πρὸς αὐτοὺς] + ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ. D. 157. It. (exc. for. perus. Mm. gat. tol.) Hiat corb. + ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, κατῃσχύνθησαν καί. Mt. 11. Arm. || Sed pro λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, habent: κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ. BCL. 33. Copt. || Hinc: κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ, ἔλεγε ταῦτα πρὸς αὐτοὺς ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ κατῃσχύνθησαν, καί. Syr. p. in m. (i) οἱ Φαρισαῖοι. Mt. m. οἱ νομικοὶ καὶ οἱ Φαρισ. 1. 118. Mt. g. Ed. Syr. p. in m. vind. οἱ Φαρισ. καὶ οἱ νομικοί. D. Vulg. cant. veron. brix. colb. for. perus. οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ νομικοί. verc. (k) = 63. 114. Mt. 10. ἔχειν καί. DS. 14. 45. 124. 225. Ev. 36. Barber. 1. ἔχειν αὐτῷ καί. 121. συνέχειν καί. H. 11. 61. al. 17. Mt. k. p. z. Ed. ἀνέχειν καί. 48. 130. Mt. o. ἐνέχειν αὐτῷ καί. 1. 64. 118** 131. 209. Mt. g. x. Slav. ἐλέγχειν καί. Mt. m. Cod. ap. Euthym. || *graviter insistere*, Vulg. for. perus. *graviter* s. *male habere*, cant. veron. vind. colb. *male se habere*, verc. *contristari*, brix. (l) ἀποστομίζειν αὐτόν. LS. 57. 64. 108. 127. 235. al. 8. Mt. V* 11. 17. Ed. ἐπιστομίζειν αὐτόν. 67. Mt. l. r. ἀπομαστίζειν αὐτόν. Mt. a. συμβάλλειν αὐτῷ. D. 69. *os ejus opprimere*, Vulg. for. perus. *conferre cum eo*, colb. *committere cum illo* s. *illi*, cant. veron. vind. *comminari illi*, verc. *altercari cum illo*, brix. || αὐτὸν] αὐτῷ. 13.

(m) Sequentibus jungunt 90. 142. 157. Syr. veron. (n) = D. cant. veron. verc. vind. colb. *interrogantes eum*, brix. || αὐτὸν] = 130. gr. αὐτῷ. 106. 235. al. 2. Mt. m. 11. || περὶ πλειόνων ἐνεδρεύοντες αὐτὸν = 17. 115. Mt. 17. (o) = ABCDEGHKLM. al. 68. Mt. V. al. 17. Ed. Syr. Pers. p. Copt. Slav. It. (p) ζητοῦντες ἀφορμήν τινα λαβεῖν αὐτοῦ. D. *quærentes occasionem aliquam accipere ejus*, cant. *quær. aliq. occ. invenire ab* s. *de* s. *in illo*, veron. verc. vind. et (omisso: *ab illo*) colb. || ζητοῦντες = BL. 1. 118. 131. 209. Mt. g. Copt. || ἐνεδρεύοντες αὐτὸν καὶ ζητοῦντες] *exspectare*, Arm. || θηρεῦσαι] θηρᾶσαι. Mt. m. Theophyl. in commentar. || τι] = 67. Mt. r. Ante θηρεῦσαι ponunt 114. Mt. 10. (q) = L. Copt. ἵνα εὕρωσιν κατηγορῆσαι αὐτοῦ. D. cant. *ut occasionem invenirent, accusare eum*, brix. (r) πολλῶν δὲ μυριάδων συναχθεισῶν κύκλῳ. Syr. p. in m. πολλῶν δὲ ὄχλων συμπεριεχόντων κύκλῳ. D. *multis autem turbis adstantium circa*, cant. περιεστηκότων δὲ τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου. 69. *multis autem turbis circumstantibus*, Vulg. It. *mult. aut. turb. congregatis*, brix. || ἐν οἷς] *et cum*, Syr. Arr. Perss. *et*, Æth. *autem*, Vulg. It. || τῶν] = 157. τῶν πολλῶν. 74** (s) ὥστε ἀλλήλους συμπνίγειν. D. cant. (t) Antecedentibus jungunt ACDE. Alii multi. Mt. c. d. f. g. k. p. q. al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Slav. Copt. || = Vulg. veron. gat. Mm. for. perus.

τον*" προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης [u] τῶν Φαρι-
σαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις."] [Οὐδὲν [x] δὲ" συγκεκα- 2
λυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν,
ὃ οὐ γνωσθήσεται. Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, 3
ἐν τῷ φωτὶ [y] ἀκουσθήσεται·" καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλή-
σατε ἐν τοῖς [z] ταμείοις," κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμά-
των. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου· μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ 4
τῶν [a] ἀποκτινόντων" τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόν-
των [b] ∾ περισσότερόν" τι ποιῆσαι. Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν, 5
τίνα φοβηθῆτε· [c] φοβήθητε" τὸν, μετὰ τὸ [d] ἀποκτεῖναι,"
[e] ∾ ἐξουσίαν ἔχοντα" [f] ἐμβαλεῖν" εἰς τὴν γέενναν· ναὶ
λέγω ὑμῖν, [g] τοῦτον" φοβήθητε. [h] Οὐχὶ πέντε στρουθία 6
[i] πωλεῖται" ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν
ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες 7
τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι [k] ἠρίθμηνται." μὴ οὖν φοβεῖ-
σθε· [l] πολλῶν" στρουθίων διαφέρετε [m].] Λέγω δὲ ὑμῖν· 8
[πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
[n] καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει" ἐν αὐτῷ ἔμπρο-
σθεν [o] τῶν ἀγγέλων" τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ ἀρνησάμενός με 9

---

[a] ἀποκτεινόντων. [b] ∾ περισσὸν. [e] ∾ ἔχοντα ἐξουσίαν.

(u) ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις τῶν φαρισαίων. BL. (x) = 69. Mt. g. o. Pers. p. Vulg. ms. γὰρ. Syr. p. in m. Arr. verc. Iren. (y) *dicentur*, Pers. w. Vulg. veron. for. vind. (z) μνημείοις. 225. Mt. o. (a) DGHS. al. 36. Mt. BH. al. 14. Ed. Ath. Theophyl. ἀποκτεννόντων. AEKL. al. 18. Mt. V. al. 4. ἀποκτιννύντων. Orig. semel. (b) ADK. 33. al. 4. Mt. 10. || Rec. Orig. quater. (c) = D. 69. 157* al. 2. Mt. 11. 17. Syr. Pers. p. cant. verc. || Habet Tert. (d) ἀποθανεῖν. Ev. 44. Mt. B. (e) ADL. 1. 69. 124. 157. Ev. 32. Mt. c. f. x. 10. 11. Vulg. It. Orig. (f) βαλεῖν. D. al. 2. Mt. m. o. Epiph. *mittere*, Vulg. It. ἐκβαλεῖν. 218 (c. al. 7.) Ev. 44. (g) τοῦτο. 229* (h) Vs. 6 = Marcion ap. Epiph. (i) πωλεῖτε. 72. 235. Ev. 31. Mt. q. (k) ἠριθμημέναι εἰσι. D. 40. 124. Mt. a. Clem. semel. (l) πολλῷ. Ev. 13. Mt. g. k. 1* p. z* Ed. verc. || + γὰρ. D. Syr. Pers. p. Ar. Æth. Arm. (m) + ὑμεῖς. D GKM. 11. 13. 33. 40. 42. 63. 69. 106. 114. 116. 124. Ev. 24. al. 25. Mt. B. a. c. o. in marg. q. x. z** Ed. Arm. Æth. Slav. Vulg. cant. verc. Mm. gat. (n) κἀγὼ ὁμολογήσω. 12. 38. 59. tol. Marcion. Theodotus. || ἀνθρώπου] Θεοῦ. 40. Mt. a. (o) = Mt. a. et (etiam vs. 9.) Marcion ap. Tert. et Epiph.

[p] ἐνώπιον" τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρνηθήσεται [q] ἐνώπιον" [r] τῶν
10 ἀγγέλων τοῦ θεοῦ." Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον [s] εἰς" τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· [t] τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον
11 πνεῦμα" [u] —βλασφημήσαντι" οὐκ ἀφεθήσεται. Ὅταν
δὲ [x] προσφέρωσιν" ὑμᾶς [y] ἐπὶ" τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς
ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ [z] μεριμνᾶτε," πῶς [a] ἢ τί"
12 ἀπολογήσησθε, [b] ἢ τί εἴπητε·" Τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα
13 διδάξει ὑμᾶς [c] ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ," ἃ δεῖ εἰπεῖν.] [Εἶπε
δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου· διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ
14 μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. Ὁ δὲ εἶπεν
αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε [d] δικαστὴν ἢ μεριστὴν"
15 ἐφ' ὑμᾶς; Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε
ἀπὸ [e] ∾ τῆς" πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ
ἡ ζωὴ [f] ∾ αὐτοῦ" ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων [g] αὐτοῦ."

[e] ∾ πάσης. [f] ∾ αὐτῷ.

(p) ἔμπροσθεν. ADKQ. 42. 57. 63. 64. 116. 235. Ev. 32. al. 4. Mt. 10. 11. || Rec. Orig. (q) ἔμπροσθεν. D. Alius. Mt. x. Clem. || Rec. Orig. (r) *patre meo, qui est in cælis*, veron. (s) πρὸς. D. gr. (t) εἰς δὲ τὸ πνεῦμα ἅγιον. D. cant. || ἅγιον πνεῦμα] πνεῦμα τὸ ἅγιον. 69. 124. Mt. B. i. x. χ. (u) = D. 69. cant. *qui dixerit*, corb. vind. colb. Marcion ap. Tert. Ante εἰς τὸ ponunt 225. Mt. o. verc. (x) φέρωσιν. D. Clem. Orig. *ducent*, veron. εἰσφέρωσιν. BL. 1. 16. 33. 64. 121. 124. 131. 157. Mt. g. *inducent*, Vulg. brix. vind. for. corb. *adducent*, cant. verc. προφέρωσιν. 142. (y) εἰς. D. 1. 69. 124. 218 (c. al. 4.) Mt. 10. 11. Clem. (z) μεριμνήσητε. BLQ. 1. 13. 33. 36. 57. 64. 69. 77. 108. Ev. 20. Orig. Cyr. hier. προμεριμνᾶτε. D. gr. Clem. (a) = D. Syr. Pers. p. It. (exc. brix. Mm. gat.) Clem. Orig. Cyr. hier. Ambr. (b) = (ap. Mill.) 63. 91. Ev. 19. Ed. (c) = 33. Orig. Habet Clem. ὥρᾳ] ἡμέρᾳ. 54. ap. Mill. 106. (d) δικαστὴν. 28. Alius. Tert. κριτὴν. D. 33. cant. colb. Scholia in Mt. g. Marcion ap. Tert. κριτὴν ἢ μεριστὴν. BL. 1. 131. Mt. g. κριτὴν ἢ δικαστὴν. 69. ἄρχοντα καὶ δικαστὴν. 157. (e) ABD (St. β.) KLMQ. 1. 42. 69. 106. 114. 131. 157. 229** Ev. 18. 19. 36. al. 8. Mt. f. g. r. x. 11. 12. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. (Hiant Goth. et Syr. hieros.) Clem. Basil. Antioch. Tit. bostr. Iren. Aug. Scholia in Mt. a. d. g. diserte. (f) BEGHS. 1. 25. 40. 72. 89. 108. 115. 116. 124. 127. 130. gr. 131. 229* 235. Ev. 2. al. 20. Mt. V. d. g. i. l. n. o. q. 10. 17. Antioch. || = D. Syr. Pers. p. Arr. cant. (g) αὐτῷ. DQ. 33. 91. 116. 127. 235. al. 6. Mt. m. o. 12. Basil. Tit. bostr. Theophyl. Scholia in Mt. a. d. || + ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 64. 73. 74** Evangelistaria nonnulla a fine hujus commatis transiliunt ad διὰ τοῦτο vs. 22.

[Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς, λέγων· ἀνθρώπου τινὸς 16
πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, 17
λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω, ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς
μου; Καὶ εἶπε· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθή- 18
κας, καὶ [h] μείζονας οἰκοδομήσω·" καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα
[i] τὰ γενήματά" μου [k] καὶ τὰ ἀγαθά μου." Καὶ ἐρῶ τῇ 19
ψυχῇ μου· ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ [l] κείμενα εἰς ἔτη
πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶπε δὲ αὐτῷ 20
ὁ Θεός· [m] ἄφρον," ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου [n] ἀπαι-
τοῦσιν" ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, [o] τίνι" ἔσται; [p] Οὕ- 21
τως ὁ θησαυρίζων [q] ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν. [r]]
[Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ὑμῖν λέ- 22
γω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ [s] = ὑμῶν," τί φάγητε· μηδὲ
τῷ σώματι [t], τί ἐνδύσησθε. [u] ∾ Ἡ" ψυχὴ [x] πλεῖόν" 23
ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. Κατανοή- 24

---

[i] τὰ γεννήματα. [u] ∾ ἡ γὰρ.

(h) ποιήσω αὐτὰς μείζονας. D. cant. *majora faciam*, Vulg. veron. vind. for. colb. Ambr. (i) ADE. Alii. Mt. BHV. al. 16. Ed. Bas. Theophyl. τὸν σῖτον. BL. 1. 13. 69. 118. 124. 131. 157. Mt. g. Syr. Copt. Arm. τὰ σῖτα. Slav. (k) = D. 56. 130. gr. et lat. 131. cant. veron. verc. corb. vind. colb. Euthym. (sed adest in Mt. i. n.) Ambr. (l) = D. cant. veron. verc. corb. colb. item vind. Leo. ‖ εἰς ἔτη πολλὰ ponitur post εὐφραίνου in corb. ‖ κείμενα] ἀποκείμενα. 235. Clem. bis. (non Orig.) ‖ ἀναπαύου = 36. Clem. bis. (m) ἄφρων. ADQ. 218 (c. al. 5.) Ev. 32. Mt. B. Ed. (etiam St. 3.) (n) αἰτοῦσιν. BL. 33. ‖ Rec. Clem. Orig. (o) τίνος. D. (St. β.) (Pers. w. Vulg. It. exc. corb. vind.) Clem. semel. Antioch. (p) Vs. 21 = D. cant. veron. verc. Non attingunt scholia in Mt. a. d. g. (q) + ἐν. L. 124. Ev. 32. Mt. 11. (r) + ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. E. in m. G. 13. 64. 69. 124. 127. 218 (c. al. 6.) 229. in m. 235. al. 24. Mt. V. in marg. a** g. o. Evangelistaria. (s) = ABDLQ. 42. 124. 131. 229** Mt. c. Arm. Vulg. ms. cant. veron. vind. brix. for. germ. 1. corb. tol. emmer. Ambr. (t) + ὑμῶν. B. 1. 33. 64. 69. 91. 124. 131. 218 (c. al. 5.) 229** Ev. 18. al. 2. Mt. f. g. o. x. z. 11. Syr. Arr. Æth. Sax. verc. Clem. semel. (u) BDLMS. 1. 13. 28. 33. 57. 64. 69. 124. 131. 157. al. 8. Mt. g. x. z** Syr. Arr. Syr. p. c. ast. Copt. Æth. cant. veron. colb. Clem. bis. οὐχὶ ἡ. 61. Ev. 2. 36. al. 10. Mt. c. f. m. 11. Syr. p. ms. in m. μὴ ἡ. 37. in m. (x) πλείων. 145** al. 12. Mt. a. d. g. k. q. z. 10. Clem. bis. Theophyl. Euthym. πλέον. D.

σατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν·
οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον, οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ Θεὸς τρέφει
αὐτούς. πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν;
25 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν [y] μεριμνῶν" δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν
26 ἡλικίαν αὑτου πῆχυν [z] ἕνα;" [a] Εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον
27 δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν" μεριμνᾶτε; Κατανοήσατε
τὰ κρίνα, πῶς [b] αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει." λέγω δὲ
ὑμῖν· [c] οὐδὲ σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο
28 ὡς ἓν τούτων. [d] Εἰ δὲ τὸν χόρτον, [e] ἐν τῷ ἀγρῷ" * σή-
μερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς
οὕτως [f] ἀμφιέννυσι," πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;
29 Καὶ ὑμεῖς [g] μὴ" ζητεῖτε, τί φάγητε [h] ἢ" τί πίητε, καὶ
30 μὴ μετεωρίζεσθε. Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη [i] τοῦ
κόσμου" [k] ἐπιζητεῖ·" ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν, ὅτι χρή-
31 ζετε τούτων[l]. Πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν [m] ∾ τοῦ
Θεοῦ," καὶ ταῦτα [n] = πάντα" προστεθήσεται ὑμῖν.]
32 [Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι [o] εὐδόκησεν ὁ

---

[m] ∾ *αὐτοῦ.*

(y) = D. 64* 225. cant. (z) = D. cant. vind. (a) *καὶ περὶ τῶν λοιπῶν τί.* D. cant. veron. verc. vind. corb. colb. (b) *οὔτε νήθει, οὔτε ὑφαίνει.* D. cant. verc. Clem. || + *οὔτε ὑφαίνει.* veron. vind. corb. colb. (c) + *ὅτι.* ADLM. 1. 33. 40. 69. 106. 124. 131. al. 12. Mt. a. g. m. r. 10. Copt. Slav. cant. veron. brix. vind. Clem. Hier. (d) Vs. 28. = Marcion ap. Epiph. (e) *τοῦ ἀγροῦ.* DH. 28. 57. 64. Ev. 18. 19. al. 6. Mt. f. cant. *τοῦ ἀγροῦ* post *χόρτον* + 69. 106. *ἐν ἀγρῷ.* ABL. 106. 157. Mt. c. 11. || Post *σήμερον* ponunt A. 1. 69. 106. 131. 220. Mt. a. c. g. r. x. 10. 11. Syr. veron. brix. vind. for. colb. germ. 1. mart. tol. Clem. Ante *τὸν χόρτον* BL. item 157. Post *ὄντα* Vulg. || = Ambr.

(f) *ἀμφιέζει.* BDL. (g) = 131. Mt. d* (h) *καί.* BLQ. 33. 57. 60. 71. Ev. 18. 19. Mt. f. Syr. Copt. Æth. (i) = 40. 63. 119. al. 5. Mt. a. r. 10. (k) *ἐπιζητοῦσιν.* BL. 13. 33. 69. 124. *ζητεῖ.* D. Clem. *quærunt*, Vulg. It. *requirunt*, brix. Tert. *inquirunt*, corb. (l) + *ἁπάντων.* 13. 28. 69. 124. 131. 157. 226* al. 2. et Barber. 1. Æth. Arm. veron. verc. brix. (m) BD* gr. L. Copt. Æth. Erp. verc. colb. (n) = BEHLS. 36. 108. 115. 131. 145. 235. Ev. 18. 19. 36. al. 11. Mt. V. f. g. o. x. 17. (Syr. p. habet c. ast.) verc. Tert. || *ταῦτα πάντα*] *τὰ τῆς τροφῆς.* Clem. (o) + *ἐν αὐτῷ.* D. *in eo*, cant.

πατὴρ [p] ὑμῶν" δοῦναι [q] ὑμῖν" τὴν βασιλείαν. Πωλή- 33
σατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποι-
ήσατε ἑαυτοῖς [r] ∾ βαλάντια" μὴ παλαιούμενα, θησαυ-
ρὸν [s] ἀνέκλειπτον" ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ
ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει. Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θη- 34
σαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται. Ἔστωσαν 35
ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι·
Καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον 36
[t] ἑαυτῶν," πότε [u] ἀναλύσει" ἐκ τῶν γάμων· ἵνα, ἐλθόντος
καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. Μακάριοι οἱ 37
δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας·
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται, καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς,
καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. [x] Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ 38
δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ [y] ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ [z] ἔλθῃ, καὶ"
εὕρῃ οὕτω, μακάριοί εἰσιν [a] — οἱ δοῦλοι" ἐκεῖνοι. Τοῦτο 39
δὲ γινώσκετε, ὅτι, εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης, ποίᾳ ὥρᾳ ὁ
κλέπτης ἔρχεται, [b] ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε

---

[r] ∾ βαλλάντια.

(p) = Marcion ap. Epiph. (q) = 63. ἡμῖν. 220. Ev. 18. 44** Theophyl. ed. rom. in textu. (r) βαλλάντια. ADKQ. Alii. Mt. V. al. 8. Ed. (s) ἀνεξάλειπτον. 76. Mt. q. (t) αὐτῶν s. αὐτῶν. D. 1. 33. 69. 124. 131. Alii. Mt. B. i. n. Ed. Clem. Method. (u) ἀναλύσῃ. ADEHLQS. al. 8. pluresve. Ed. V. f. 10. Ed. Vulg. It. exc. cant. Nyss. Iren. Cypr. Aug. (x) κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ, κἂν ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ etc. BL. 131. καὶ ἐὰν ἔλθῃ τῇ ἑσπερινῇ φυλακῇ, καὶ εὑρήσει οὕτως, ποιήσει· καὶ ἐὰν ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τῇ τρίτῃ, μακάριοι etc. D. cant. Et sic fere colb. καὶ ἐὰν ἔλθῃ τῇ ἑσπερινῇ φυλακῇ καὶ εὕρῃ οὕτως ποιοῦντας, μακάριοί εἰσιν· ὅτι ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ διακονήσει αὐτοῖς· κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ· καὶ εὕρῃ οὕτως etc. 1. 118. Et sic fere corb. vind. Mm. gat. Marcion ap. Epiph. ut videtur. Iren. int. *Et si venerit vespertina vigilia et ita invenerit, beati sunt: quoniam jubebit illos discumbere, et ministrabit illis. Hoc autem scitote* etc. veron. *Et si vespertina hora venerit, et si media nocte, et si galli cantu, et inveniat eos vigilantes, beati sunt.* Nicetius. (y) + ἐάν. 157. al. 8. Mt. 11. (z) καί. 63. 130. gr. Mt. r. 10. Theophyl. ed. καὶ ἐλθών. AK. al. 4. (a) = BDL. cant. corb. Mm. gat. vind. Iren. Nicetius. (b) οὐκ ἄν. omissis cæteris omnibus, DK. 69. *utique non*, cant. ‖ ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ = vind. ‖ ἂν prius = B. 157. Posterius = PS. 69. al. 5. Mt. 11. Ed.

40 διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.″ [c]Καὶ ὑμεῖς [d]οὖν″ γίνεσθε
ἕτοιμοι· ὅτι, ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχε-
41 ται.] Εἶπε δὲ [e]αὐτῷ″ ὁ πέτρος· κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν
42 παραβολὴν ταύτην λέγεις, [f]ἢ καὶ πρὸς πάντας;″ [[g]Εἶπε
δὲ″ ὁ κύριος· τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος [h]∾ καὶ″
φρόνιμος [i], ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς [k]θεραπείας″
43 αὐτοῦ, [l]τοῦ″ διδόναι ἐν καιρῷ [m]τὸ″ σιτομέτριον; Μα-
κάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει
44 ποιοῦντα οὕτως. [n]Ἀληθῶς″ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι
45 τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ
ὁ [o]δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ κύριός
μου ἔρχεσθαι· καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ
τὰς παιδίσκας [p], ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι·
46 Ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ οὐ προσ-
δοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ, ᾗ οὐ γινώσκει· καὶ διχοτομήσει αὐτὸν,
47 καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. Ἐκεῖνος
δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου [q]ἑαυτοῦ,″
καὶ μὴ [r]ἑτοιμάσας μηδὲ ποιήσας″ πρὸς τὸ θέλημα αὐ-
48 τοῦ, δαρήσεται πολλάς· Ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ
ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. [παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη

---

[h] ∾ ὁ.

(c) Vs. 40 = 1. 118. (d) = BQ. 131. 157. Mt. l. Copt. Vulg. It. δὲ. D. gr. *ergo*, cant. (e) = BDL. 33. 124* Mt. m. 11. Pers. p. Sax. cant. veron. vind. colb. corb. germ. 1. (f) = D. cant. ‖ καὶ = 130. gr. et lat. al. 4. Mt. r. x. 10. brix. vind. (g) καὶ εἶπεν. BDL. 1. 33, 69. 118. 124. 131. cant. (h) ὁ. BDEGHPQS. 72. 130. gr. 157. 229* al. 7. Mt. V. 17. cant. καὶ ὁ. Syr. p. in m. ‖ Rec. Orig. ter. (i) + ὁ ἀγαθὸς. D. 157. cant. colb. (k) οἰκετίας. 1. 124. Orig. semel. οἰκίας. 131, Orig. semel. Nyss. (l) = DLQ. Orig. semel. (m) = BD. (n) ἀμὴν. D. 54. 130. lat. Mt. x. cant. (o) + κακὸς. M. 13. 69. 71. 124. Mt. m. r. x. Syr. p. ms. Æth. Iren. item Orig. (p) + τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Syr. Ar. Æth. (q) αὑτοῦ s. αὐτοῦ. BDKL. al. 31. Mt. a. al. 13. Ed. (r) ἑτοιμάσας. L. 13. Syr. Pers. p. veron. vind. ‖ ποιήσας. D. 96. Sax. cant. Orig. Dial. c. Marcion. Ambr. et (omisso etiam πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ) Iren. *paruit*, colb. Cypr. Ambrosiast. ‖ ἑαυτοῦ ad αὐτοῦ = 59. germ. 2.

πολὺ, [s] πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ·" καὶ ᾧ παρέθεντο
[t] πολὺ, περισσότερον" [u] αἰτήσουσιν" αὐτόν.] Πῦρ ἦλθον 49
βαλεῖν [x] ∾ εἰς" τὴν γῆν, [y] καὶ τί * θέλω," [z] εἰ ἤδη"
ἀνήφθη; Βάπτισμα [a] δὲ" [b] ἔχω" βαπτισθῆναι, καὶ [c] πῶς 50
συνέχομαι ἕως ∾ οὗ : τελεσθῇ;" Δοκεῖτε, ὅτι εἰρήνην 51
παρεγενόμην [d] δοῦναι" ἐν τῇ γῇ; οὐχὶ, λέγω ὑμῖν, [e] ἀλλ'
ἢ" διαμερισμόν. Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν 52
οἴκῳ ἑνὶ [f] διαμεμερισμένοι, τρεῖς" [g] ἐπὶ" δυσὶ, καὶ δύο
[g] ἐπὶ" τρισί. [h] Διαμερισθήσεται" πατὴρ [i] ∾ ἐφ'" υἱῷ, 53
καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ [k] θυγατρὶ," καὶ θυγάτηρ
ἐπὶ [l] μητρί·" πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη
ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς. Ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· 54
ὅταν ἴδητε [m] τὴν" νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν,
εὐθέως λέγετε· [n] ὄμβρος ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτω. Καὶ 55

---

[x] ∾ ἐπὶ. [c] ∾ ὅτου. [i] ∾ ἐπὶ.

(s) *ζητήσουσιν ἀπ' αὐτοῦ περισσότερον.* D. cant. corb. || *παρ'*] *ἀπ'*. 1. 64. 131. (t) *πολὺ, πλέον.* D. *ὀλίγον, ὀλίγον.* Syr. p. in m. *πλεῖον, πλεῖον.* Clem. (u) *ἀπαιτήσουσιν.* D. 28. 40. 63. 64. 218 (c. al. 4.) 229** al. 9. et Barber. 2. Mt. a. 10. Clem. Constitut. Basil. Macar. (x) ABKLM. 1. 36. 42. 57. 64. 69. 91. 108. 124. 131. 157. Ev. 18. 36. al. 11. Mt. f. i. n. r. z** 12. Syr. p. Clem. Orig. sexies. Chrys. ter. Scholia in Mt. a. d. g. Tit. bostr. in Mt. d. Hilar. Hier. Aug. semel. (y) *καὶ τί; θέλω.* 36. Tit. bostr. in Mt. d. *καὶ τί; ἤθελον.* Chrys. bis. *καὶ ἤθελον.* Mt. 12. Chrys. semel. *καὶ θέλω* s. *θέλω δὲ.* Scholia in Mt. a. d. g. *quam volo*, Hier. Philastr. Maxim. taur. (z) *ἤδη.* Mt. o. *si*, veron. corb. vind. for. *si jam*, cant. Hilar. Paulin. *nisi*, gat. colb. mart. *nisi ut*, Vulg. germ. 1. *ut*, brix. Hier. Philastr. Maxim. taur. *nisi jam*, Ambr. semel. *nisi ut jam*, Paulin. semel. (a) = L. 36. 57. 64. 89* al. 4. corb. vind. (b) *abeo*, cant. (c) *πάνυ ἐπείγομαι εἰς αὐτὸ.* Iren. gr. *valde propero ad illud*, Iren. int. *quam festino, si sciretis*, Philastr. || *ἕως οὗ τελεσθῇ* = vind. || *πῶς*] *τί.* Orig. semel. || *οὗ*] = 53. *ὅτου.* ABDKL. 33. 36. 40. 42. 57. 63. 69. 91. 157. al. 6. Mt. a. c. r. x. 10. 12. Orig. bis vel ter. Scholion in Mt. 12. (d) *ποιῆσαι.* D. cant. *mittere*, veron. gat. Marcion ap. Tert. (e) *ἀλλὰ.* D. 69. 106. 225. (f) *τρεῖς διαμεμερισμένοι.* D. cant. (g) *ἐν.* D. *in*, Vulg. It. (h) *διαμερισθήσονται.* BDL. 59. 157. Ev. 18. Mt. c. cant. brix. corb. for. colb. vind. Ambr. Eucher. || Iidem fere jungunt antecedentibus, et D cum codd. It. quibusdam ac Ambr. post *πατρὶ* repetit *διαμερισθήσονται.* (i) *ἐπὶ.* BEGS. Alii. Mt. V. al. 11. Ed. (k) *τὴν θυγατέρα.* BDL. 1. 131. 157. Eus. (l) *τὴν μητέρα.* Iidem et 124. (m) = ABL. 1. 69. 124. 157. Mt. a. c. 10. (n) + *ὅτι.* AKL. al. 14. Mt. a. z** 10. Arm. Bas.

ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε· [o] ὅτι" καύσων ἔσται· καὶ γί-
56 νεται. Ὑποκριταὶ, τὸ πρόσωπον [p] τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐ-
ρανοῦ" οἴδατε δοκιμάζειν· [q] τὸν δὲ" καιρὸν τοῦτον [r] πῶς"
57 [s] οὐ δοκιμάζετε;" [t] Τί δὲ" καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε
58 τὸ δίκαιον; Ὡς γὰρ [u] ὑπαγεῖς" μετὰ τοῦ ἀντιδίκου
σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι
ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε [x] κατασύρῃ" σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ
ὁ κριτής σε [y] παραδῷ" τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ
59 [z] σε" [a] βάλῃ" εἰς φυλακήν. Λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-
θεν, ἕως οὗ [b] καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς."]
1 [[c] Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ, ἀπαγγέλ-
λοντες αὐτῷ περὶ τῶν γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα πιλάτος
2 ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν [d] αὐτῶν." Καὶ ἀποκριθεὶς [e] ὁ
ἰησοῦς" εἶπεν αὐτοῖς· δοκεῖτε, [ὅτι οἱ γαλιλαῖοι οὗτοι
ἁμαρτωλοὶ [f] παρὰ" πάντας τοὺς γαλιλαίους ἐγένοντο,
3 ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν
4 μὴ [g] μετανοῆτε," [h] πάντες" [i] ὡσαύτως" ἀπολεῖσθε. Ἢ

[a] βάλλῃ.

(o) = DL. 157. Mt. c. Arr. Pers. p. Æth. Slav. jun. ed. cant. (p) τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. DL. 157. al. 12. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. Perss. Ar. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. exc. harl. τῆς γῆς. Ev. 18. τοῦ οὐρανοῦ. 116. Hesych. Aug. (q) πλὴν τὸν. D. 157. cant. τὸν. L. (r) = D. cant. vind. colb. (s) οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν. BL. 33. Copt. Sahid. Æth. Syr. p. in m. corb. (t) = D. cant. (u) ὑπάρχεις, distinctione posita post ὁδῷ, Mt. 11. 17. (x) κατακρίνῃ. D. cant. veron. corb. vind. Ambr. semel. *tradat*, brix. Mm. gat. for. colb. germ. 1. Aug. Beda. *det*, Iren. (y) παραδώσει. ABD. 69. 124. 157. cant. Marcion ap. Epiph. (z) post βαλ. ponunt D. Alii. Mt. p. al. 3. Ed. (a) βάλῃ. AEGHKLS. al. 40. Mt. V. al. 14. Ed. βαλεῖ. BD. gr. vind. βάλει. Mt. f. al. 3. βάλλει. 157. 225. Ed. (b) ἀποδοῖς τὸν ἔσχατον κοδράντην. D. Syr. It. Marcion ap. Tert. Ambr. Aug. || = καὶ. Mt. m. || τὸ] τὸν. AGH KL. (St. π.) 36. 91. 157. al. 22. Mt. V. a. i. n. 17. Ed. Orig. Synaxarium. || ἀποδῷς] ἀποδώσῃς. 61. in m. 69. (c) Vs. 1—9 = Marcion ap. Epiph. (d) αὐτοῦ. 157. *suis*, verc. (e) = BL. 157. Arm. Vulg. veron. verc. vind. Mm. gat. for. (f) ὑπὲρ. 14. 235. (g) μετανοεῖτε. 9. ap. Mill. 108. 225. Mt. V. al. 3. μετανοήσητε. AD. 1. 69. 124. 131. 157. al. 9. Mt. r. 11. Scholia in Mt. a. d. Vulg. It. Ant. (h) πάντως. M. al. 3. Mt. x. Schol. in Mt. d. || = corb. (i) ὁμοίως. BDL. 1. 13. 33. 69. 131. 157. Schol. in Mt. a. d. g. Syr. p. in m. Sahid.

ἐκεῖνοι οἱ δέκα [k] καὶ″ ὀκτὼ, ἐφ᾽ οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος [l] ἐν
τῷ″ σιλωὰμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, δοκεῖτε, ὅτι [m] οὗ-
τοι″ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας [n] ἀνθρώπους″ τοὺς
κατοικοῦντας [o] ἐν″ ἱερουσαλήμ; Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ᾽ 5
ἐὰν μὴ [p] ∾ μετανοῆτε,″ πάντες [q] ὁμοίως″ ἀπολεῖσθε.
Ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· συκῆν εἶχέ τις [r] ἐν τῷ 6
ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην·″ καὶ ἦλθε [s] ζητῶν καρπὸν″
ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· 7
ἰδοὺ, τρία ἔτη [t] ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ,
καὶ οὐχ εὑρίσκω· [u] ἔκκοψον αὐτήν· [x] ἱνατί″ καὶ [y] τὴν
γῆν″ [z] καταργεῖ;″ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· κύριε, 8
ἄφες αὐτὴν [a] καὶ τοῦτο τὸ ἔτος,″ ἕως ὅτου σκάψω περὶ
αὐτὴν, καὶ βάλω [b] κόπρια.″ [c] Κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν·″ 9
[d] εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον″ ἐκκόψεις αὐτήν.[e]]

---

[p] ∾ μετανοήσητε. [s] καρπὸν ζητῶν. [b] κοπρίαν.

(k) = BD gr. L. (l) τοῦ. D. gr. *columna Siloamensis*, Slav. (m) = D. Mt. i. k. Ed. Syr. cant. Auct. ad Novat. αὐτοὶ. ABKL. 69. 157. al. 3. Mt. c. x. 11. Vulg. It. Post ἐγένοντο ponit 157. *ipsi omnes*, gat. (n) = 1. 40. 63. 131. Mt. a. k. 10. ω. Vulg. ms. Mm. gat. τοὺς ἀνθρώπους. ABD LM. 69. 108. 124. Mt. r. Basil. (o) = BDL. 1. 106. 131. 157. Mt. m. x. 11. (p) ADL. 1. 69. 106. 124. 131. Ev. 4. 18. 24. 36. al. 10. Mt. f. r. 11. Vulg. It. Ant. Epiph. (q) ὡσαύτως. BL. 1. 29. 33. 71. 131. Mt. n. r. x. Syr. p. in m. Basil. ὑμεῖς. Ev. 13. 17. (r) πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ. BDL. 1. 106. 118. 131. 157. Mt. a. x. 10. Arm. Vulg. It. Petr. alex. Elias cret. ms. (s) AB DEGHLS. 218 (c. al. 10.) Ev. 24. 36. Alii. Mt. V. al. 21. Ed. Arm. Slav. Vulg. It. (exc. vind. colb.) Petr. alex. Elias cret. Bas. (t) + ἀφ᾽ οὗ. DL. 69. 124. Copt. Arm. Slav. Vulg. It. Petr. alex. Victor ap. Wetst. + ἀφ᾽ ἧς. 157. (u) + φέρε τὴν ἀξίνην. D. cant. (x) ἵνα μή. 5. 157. Arr. (y) τὸν τόπον. 80. (z) καταργῇ. S. 36. 40. 63. 91. Ev. 2. al. 10. Mt. a. o. x. 10. Ed. Bas. Theophyl. (a) ἔτι τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν. D. (b) ABLMS. (St. π.) 10. 36. 40. 57. 63. 64. 72. 91. 106. 124. 127. 131. 157. 218 (c. al. 9.) 229. 235. Ev. 2. 18. 19. 24. 36. al. 46. Mt. V. al. 16. Ed. Petr. alex. Orig. Ath. Naz. Elias cret. Epiph. Isid. pelus. Cyr. Theophyl. Ephr. Scholia in Mt. a. d. g. 11. κόπρον. 1. 13. 69. Alius. κόφινον κοπρίων. D. *squalum s. cophinum stercoris*, It. (exc. for.) Ambr. Aug. (c) = 1. 118* || + *bene*, Aug. (d) εἰς τὸ μέλλον, εἰ δὲ μήγε. BL. 69. Copt. Ar. Cyr. (e) + ταῦτα λέγων ἐφώνει, ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Evangelistaria quædam.

10 [Ἦν δὲ διδάσκων [f] ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς
11 σάββασι. Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ [g] ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθε-
νείας" ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ· καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ
12 δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ
ἰησοῦς, [h] προσεφώνησε, καὶ" εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ἀπολέλυ-
13 σαι [i] τῆς ἀσθενείας σου. Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας·
14 καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζε τὸν θεόν. Ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν, ὅτι τῷ σαβ-
βάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· ἓξ ἡμέραι
εἰσὶν, ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν [k] ταύταις" οὖν ἐρχόμενοι
15 θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. Ἀπε-
κρίθη [l] ∾ οὖν" [m] αὐτῷ" ὁ [n] κύριος," καὶ εἶπεν· [o] ∾ ὑπο-
κριτὰ," ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν
αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον [p] ἀπὸ τῆς φάτνης," καὶ ἀπαγαγὼν πο-
16 τίζει; Ταύτην δὲ, θυγατέρα ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν
ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι
17 ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; Καὶ
[q] ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες" οἱ ἀντι-
κείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν [r] ἐπὶ πᾶσι τοῖς
ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ."]
18 Ἔλεγε [s] δέ·" τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ;

---

[l] ∾ δὲ. [o] ∾ ὑποκριταὶ.

(f) + ὁ ἰησοῦς. 235. al. 6. Mt. g. q. Syr. Pers. p. Evangelistaria. (g) ἐν ἀσθενείᾳ ἦν πνεύματος. D. cant. ‖ = ἦν. BL. 157. Mt. g. (h) = D. cant. (i) + ἀπὸ. AD. 42. 72. 114. al. 3. Mt. r. Ed. Theophyl. ap. Wetst. ‖ Orig. ut rec. (k) αὐταῖς. ABL. 1. 42. 69. 131. 157. Mt. x. 11. (l) δὲ. BDL. 1. 69. 124. 131. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. καὶ. 16. Æth. (m) = 69. Mt. m. αὐτοῖς. Mt. x. (n) ἰησοῦς. D. gr. 1. 28. 69. 124. 131. Ev. 2. al. 7. Mt. B. r. Syr. Pers. p. Sax. Vulg. ms. for. (o) ὑποκριταὶ. ABEKLMS. 10. 13. 36. 42. 69. 72. 91. 124. ap. Birch. 235. Ev. 2. 24. 33. 40. al. 31. Mt. H. c. d. g. z. al. 6. Ed. Copt. Arm. Æth. Arr. Sax. Vulg. It. (exc. cant. brix.) Euthym. Iren. Ambr. Schol. ap. Mt. (p) = 69. Iren. Ambr. (q) κατῃσχύνθησαν. D. (r) ἐν πᾶσι οἷς ἐθεώρουν ἐνδόξοις ὑπ' αὐτοῦ γινομένοις. D. It. (exc. verc. germ. 2. Mm. gat. for.) (s) οὖν. BL. 1. 13. 69. 157. Copt. Syr. p. in m. Vulg. It. exc. colb. ‖ + αὐτοῖς. 1. 40. 53. 63. 131. Mt. a. 10. ‖ + ὁ ἰησοῦς. Syr. Pers. p.

καὶ τίνι [t] ὁμοιώσω αὐτήν; [Ὁμοία ἐστὶ [u] κόκκῳ σινά- 19
πεως, [x] ὃν" λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς [y] κῆπον ἑαυτοῦ·
καὶ ηὔξησε, καὶ ἐγένετο [z] εἰς" δένδρον [a] — μέγα," καὶ τὰ
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.
[b] [c] =Καὶ" πάλιν εἶπε· τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ 20
θεοῦ; Ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ [d] ∾ἐνέ- 21
κρυψεν" εἰς [e] ἀλεύρου σάτα τρία," ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
Καὶ [διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων, 22
καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. Εἶπε δέ τις 23
αὐτῷ· κύριε, εἰ ὀλίγοι [f] οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπε [g] πρὸς
αὐτούς·" Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς [h] θύρας·" 24
ὅτι πολλοὶ, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ
[i] ἰσχύσουσιν." Ἀφ' οὗ ἂν [k] ἐγερθῇ" ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ 25
ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι [l] καὶ
κρούειν τὴν θύραν," λέγοντες· κύριε, [m] κύριε," ἄνοιξον
ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν
ἐστέ. Τότε [n] ἄρξεσθε" λέγειν· ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου 26
καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. Καὶ 27

---

[d] ∾ ἔκρυψεν. [h] ∾ πύλης.

(t) + ὁμοιώματι. 13. 69. 124. ap. Birch. (u) + ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν s. τοῦ θεοῦ. 40. 63. Mt. a. 10. Evangelistaria. gat. colb. (x) ὅ. Mt. m. Ed. Elzevir. (y) + τόν. D. 124. ap. Birch. 229* al. 5. (z) = D. 1. 11. al. 3. cant. veron. verc. vind. colb. corb. ὡς. 36. Mt. a. r. (a) = BDL. Mt. x. Sahid. Arm. Syr. hieros. cant. veron. verc. corb. vind. Ambr. (b) ἢ τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; D. item 61. ap. Mill. cant. item verc. (c) = AEKMS. 10. 11. 28. 40. 42. 57. 61. 64. 72. 89. 91. 106. 127. 130 gr. 142. 145. 218 (c. al. 9.) 235. Ev. 24. 33. 36. al. 40. Mt. BHV. al. 19. Ed. Syr. Pers. p. Syr. p. c. ob. Slav. ms. Theophyl. (d) BKL. 10. 57. 61. 64. 89. 106. 124. 127. 131. 145. 157. 235. Ev. 18. 33. 36. al. 24. Mt. B. a. d. f. z. al. 5. Ed. Theophyl. (e) ἄλευρον. veron. verc. vind. corb. colb. Ambr. (f) + εἰσιν. D. 124. 157. Ev. 20. (Arm. Vulg. It.) (g) = D. 69. cant. πρὸς αὐτόν. 71. 225. Mt. r. Pers. p. Æth. (h) BD (St. β.) L. 1. 131. Orig. semel. (i) εὑρήσουσιν. D. cant. (k) ἔλθῃ. 13. 66. in m. 69. εἰσέλθῃ. D. (St. β.) Vulg. It. (exc. veron. emmer.) Ambr. Faustus ap. Aug. (l) = verc. ‖ τὴν θύραν = D. Sahid. cant. veron. Lucif. Faust. (m) = L. Copt. Sax. Vulg. verc. Mm. gat. for. colb. (n) ἄρξησθε. ADL. al. 13. Mt. BH. al. 8.

ἐρεῖ· [o]λέγω″ ὑμῖν· οὐκ οἶδα [p]ὑμᾶς,″ [q]πόθεν ἐστέ·″ ἀπό-
στητε ἀπ᾿ ἐμοῦ πάντες [r]—οἱ″ ἐργάται [s]τῆς″ [t]ἀδι-
28 κίας.″ Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-
των, ὅταν [u]ὄψησθε″ [x]ἀβραὰμ καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ καὶ
πάντας τοὺς προφήτας″ [y]ἐν τῇ βασιλείᾳ [z]τοῦ θεοῦ,″
29 ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους [a]ἔξω. [b]Καὶ ἥξουσιν [c]ἀπὸ
ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ [d]=ἀπὸ″ βορρᾶ καὶ νότου·
30 καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.] Καὶ
ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι, οἳ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶ πρῶτοι,
οἳ ἔσονται ἔσχατοι.
31 Ἐν [e]αὐτῇ″ τῇ [f]∾ ἡμέρᾳ″ [προσῆλθόν τινες φαρι-
σαῖοι, λέγοντες αὐτῷ· ἔξελθε, καὶ πορεύου ἐντεῦθεν· ὅτι
32 ἡρώδης [g]θέλει″ σε ἀποκτεῖναι. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευ-
θέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· ἰδοὺ, ἐκβάλλω δαιμό-
νια, καὶ ἰάσεις [h]ἐπιτελῶ″ σήμερον καὶ αὔριον, [i]καὶ τῇ
33 τρίτῃ τελειοῦμαι. Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον

[f] ∾ ὥρᾳ.

(o) = 225. Syr. Arr. Perss. Copt. Arm. Vulg. It. (exc. cant.) Lucif. Faust. λέγων. B. λέγω δὲ. S. (p) = BL. 157. veron. vind. tol. Lucif. Faust. (q) = D. 56. 58. 61. Sahid. cant. Clem. rom. Orig. ut videtur. Hier. (r) = DGHLS. 49. 72. 125* 145* 195. Mt. V. c. bis. Ed. Clem. rom. (s) = BDL. Clem. rom. (t) ἀνομίας. D. Clem. rom. (u) ὄψεσθε. D gr. 47. 57. 69. 76. 124. Mt. d. k. q. m. 11. Ed. ἴδητε Marcion ap. Epiph. (x) πάντας τοὺς δικαίους. Marcion ap. Tert. et Epiph. Ambr. semel. || = καὶ πάντας τοὺς προφήτας. Sahid. Syr. hieros. (y) Usque ad ἐν τῇ βασ. vs. 29. = 13. 69. || *introeuntes in regno*, veron. verc. vind. colb. corb. Marcion. Lucif. Ambr. semel. Faust. (z) = 59. αὐτοῦ. A. τῶν οὐρανῶν. 86. ap. Beng. Iren. ms. Ambr. bis. (a) + καὶ κρατουμένους. Marcion ap. Epiph. (b) Vs. 29 ad 35. = Marcion ap. Epiph. (c) + πολλοὶ. 1. 118. 131. Mt. x. (d) = AD gr. EHS. 1. 10. 11. 72. 89. 106. 118. 124. 127. 130 gr. 131. 142. 145. 157. 209. 218. (c. al. 9.) 235. Ev. 24. 36. Alii, Mt. BHV. al. 20. Ed. Syr. p. Vulg. veron. Mm. gat. vind. for. colb. corb. mart. (e) ταύτῃ. DK. 42. 63. 114. 115. 116. 157. al. 3. (f) ADL. 1. 40. 49. 53. 61. in m. 63. 69. 118. 124. ap. Birch. 131. 209. Mt. a. Syr. p. in m. cant. (g) μέλλει. E. Ev. 31. ζητεῖ. D. 40. 53. 63. Mt. a. 10. cant. (h) ἀποτελῶ. BL. 124. ἀποτελοῦμαι. D. τελῶ. 77. 108. (i) ab αὔριον ad αὔριον = 69. 80. vind. || καὶ τῇ τρίτῃ (ἐχομένῃ, corb. colb. vind.) τελειοῦμαι. πορεύεσθ. ὅτι οὐκ ἐνδ. veron. corb. colb.

[k] καὶ τῇ [l] ἐχομένῃ" [m] πορεύεσθαι·" ὅτι οὐκ ἐνδέχεται
προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω ἱερουσαλήμ. Ἱερουσαλήμ, ἱε- 34
ρουσαλήμ, ἡ [n] ∾ ἀποκτείνουσα" τοὺς προφήτας, καὶ
λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις
ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις [o] [p] τὴν
ἑαυτῆς νοσσιὰν" ὑπὸ τὰς πτέρυγας; καὶ οὐκ [q] ἠθελή-
σατε." Ἰδού, ἀφίεται [r] ὑμῖν" ὁ οἶκος ὑμῶν [s] †. [t] λέγω δὲ" 35
ὑμῖν, [u] ὅτι" οὐ μή με ἴδητε, ἕως [x] ἂν ἥξῃ ὅτε" εἴπητε·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.]

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ [[y] ἐλθεῖν" αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν 1
ἀρχόντων τῶν φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ
αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. Καὶ ἰδού, ἄνθρωπός 2
τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ 3
ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ φαρισαίους, λέγων·
[z] εἰ" ἔξεστι τῷ σαββάτῳ [a] θεραπεύειν;" οἱ δὲ ἡσύχασαν.

---

[n] ∾ ἀποκτένουσα. [s] † ἔρημος. [t] ἀμὴν δὲ λέγω.

(k) + ἐργάζεσθαι. Syr. Ar. p. Pers. p. Theophyl. in commentar. + *subsistere*. Erp. (l) ἐρχομένῃ. D. 69. 131. 157. 235. al. 3. Mt. m. r. x. 11. cant. (m) = verc. (n) ἀποκτένουσα. 1. 124. 131. 157. 235. al. 17. Mt. d. f. p. al. 9. Ed. Theophyl. ἀποκτέννουσα. AK. 69. Ev. 3. 4. 36. al. 3. Mt. n. z. 17. Ed. (o) + ἐπισυνάγει. Ed. Syr. Ar. Æth. Victor tun. (p) τὰ ἑαυτῆς νοσσία. ADKM. 1. 42. 91. al. 13. Mt. o. q. r. (q) ἠθέλησας. Barber. 1. Vulg. It. (exc. cant. verc.) Iren. Vict. tun. (r) = 106. al. 4. Mt. k* 10. Scholia in Mt. a. d. Chrys. (s) = ABKLS. 1. 11. 36. 42. 57. 69. 72. 124. 127. 142. 145. 218 (c. al. 5.) 226. 229* Ev. 2. 4. 24. al. 25. Mt. V. c. bis. d. i. 1* m. n. 17* Ed. Copt. (ap. Mill. Beng. et Wetst.) Sahid. Arm. Sax. Vulg. ms. corb. germ. 2. vind. for. bodl. tol. emmer. Epiph. Euthym. Theophyl. Beda. (t) ABDEGHK MS. Ev. 24. 36. al. 65. Mt. V. al. 17. Ed. Syr. utr. Perss. Copt. Arm. Slav. (Hiat Goth.) Vulg. cant. brix. Theophyl. Severus in Mt. d. λέγω. L. 40. Mt. a. 10. Arr. Æth. veron. vind. colb. corb. (u) = BDL. 1. 46. 118. Mt. l. m. q. Pers. p. cant. veron. vind. Mm. gat. colb. (x) = BKL. 79. ἄν. M. 1. 69. 118. 131. 157. 209. Alius. Mt. c. semel. Syr. Copt. Arm. Mm. vind. gat. ἥξει ὅτε. D. ἂν ἥξει ὅτε. A. al. 11. Mt. V. c. semel. al. 7. ‖ ἥξῃ] + ἡ ὥρα. 130. gr. et lat. + ἡ ἡμέρα. Syr. p. c. ob. veron. verc. brix. ‖ *donec veniam et dicatis*, colb. (y) εἰσελθεῖν. DM. 13. 40. 57. 69. 157. al. 6. Mt. a. o. r. z. Syr. Ar. Æth. Vulg. It. Et sic Evangelistaria. (z) = BDL. 59. Ev. 15. Perss. Copt. Syr. hieros. cant. brix. (a) θερα-

4 5 Καὶ ἐπιλαβόμενος [b] ἰάσατο αὐτὸν, καὶ ἀπέλυσε. Καὶ
[c] = ἀποκριθεὶς" πρὸς αὐτοὺς εἶπε· τίνος ὑμῶν [d] ∾ ὄνος ἢ"
βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, [e] καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει
6 αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;" [f] Καὶ οὐκ ἴσχυσαν
7 ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ" πρὸς ταῦτα. Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς
κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων, πῶς τὰς πρωτοκλισίας
8 ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· Ὅταν κληθῇς [g] ὑπό
τινος" [h] εἰς γάμους," μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλι-
σίαν· μήποτε ἐντιμότερός σου [i] ῇ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ·"
9 Καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας, [k] ἐρεῖ σοι·" δὸς τούτῳ
τόπον· καὶ τότε [l] ἄρξῃ" μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον
10 κατέχειν. Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, [m] πορευθεὶς [n] ἀνάπεσαι" εἰς
τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, [o] εἴπῃ"

d ∾ υἱὸς ἤ. n ἀνάπεσον. ∾ ἀνάπεσε.

πεῦσαι. BDL. 1. 124. 131. Scholion in Mt. 11. || + ἢ οὔ; Iidem, et 69. 157. Copt. Sahid. Syr. hieros. Syr. p. c. ast. cant. veron. brix. Mm. (b) + αὐτοῦ s. αὐτὸν. D. 1. 69. 118. 124. 131. Alius. cant. veron. vind. colb. corb. + *manum illius*, verc. + *hominem*, brix. gat. mart. + *Johannem*, Mm. || Mox = αὐτὸν. D. 69. cant. gat. Alii. (c) = D (St. β.) L. 1. 42. 69. 124. 131. al. 8. Syr. Pers. p. Arr. Copt. Sahid. Æth. Arm. It. (exc. brix.) for. Mm. gat. (d) = 52. Ar. p. υἱὸς ἤ. ABEGHMS. 10. 11. 36. 57. 64. 72. 89. 106. 115. 127. 130 gr. 142. 235. Ev. 3. 4. 5. 18. 19. 24. 36. al. 56. et Barber. 5. Mt. BHV. al. 17. Ed. Scholia vet. ap. Mt. (sed in textu Mt. a. 10. retinent ὄνος) Syr. utr. Pers. p. Sahid. Slav. jun. 5. 6. 7. brix. Theophyl. Tit. bostr. Euthym. πρόβατον ἤ. D. cant. (e) τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν. D. cant. || *die sabbati* = vind. Bis habet verc. || = ἐν. ADKL. 69. 91. 124. al. 8. Mt. o. x. Vulg. cant. veron. gat. Mm. for. (f) οἱ δὲ οὐκ ἀπεκρίθησαν. D. 47. cant. || αὐτῷ = BL. 1. 118. 124. 131. 157. Sed loco πρὸς ταῦτα habent πρὸς αὐτὸν. 1. 118. 131. (g) = D. Vulg. It. (exc. veron. brix.) C em. *Cum invitatus quis fuerit*, veron. corb. colb. item vind. (h) = Sahid. veron. Syr. p. notat in m. non inveniri in omnibus exemplaribus. εἰς γάμον. D. Ev. 17. (i) ἥξει. D. cant. || = ὑπ' αὐτοῦ. Syr. Pers. p. Copt. Slav. veron. verc. vind. item L. ut videtur. (k) ἐρεῖ· σύ. 125** Barber. 1. Mt. p. z** ἐρεῖ σοι· σύ. Mt. z* (l) ἔσῃ. D gr. (m) εἰς τὸν ἔσχατον τόπον ἀνάπιπτε. D. cant. Clem. (n) BLM. 72. 89. 115. 142. 145. 157. al. 6. et plures ap. Mill. Mt. d. i. p. Antioch. ἀνάπεσε. AEHKS. 1. 10. 11. 42. 57. 64. 69. 106. 124. ap. Birch. 127. 131. 235. Ev. 3. 18. 24. 36. al. 33. Mt. BHV. 1** al. 13. Ed. Concil. quinisext. || = Mm. (o) ἐρεῖ. BL. 53. 63. Mt. a. 10. Ed.

σοι· φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον. τότε ἔσται σοι δόξα
ἐνώπιον [p] *τῶν συνανακειμένων σοί. Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν* 11
ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθή-
σεται.] *Ἔλεγε δὲ καὶ* [*τῷ κεκληκότι αὐτόν· ὅταν ποιῇς* 12
ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, [q] *μηδὲ τοὺς*
ἀδελφούς σου," [r]*—μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου,*" *μηδὲ γεί-*
τονας [s] *πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοί* [t] *σε ἀντικαλέσωσι,*"
καὶ [u] *γένηταί*" [x] *σοι ἀνταπόδομα.*" *Ἀλλ' ὅταν ποιῇς* 13
δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλούς·
Καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· 14
ἀνταποδοθήσεται [y] *γάρ*" *σοι ἐν τῇ* [z] *ἀναστάσει*" *τῶν δι-*
καίων. Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν 15
αὐτῷ· μακάριος, ὃς [a] *φάγεται* [b] ∾ *ἄρτον*" *ἐν τῇ βασι-*
λείᾳ τοῦ Θεοῦ.] *Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ·* [*ἄνθρωπός τις ἐποίησε* 16
δεῖπνον [c] *μέγα,*" *καὶ ἐκάλεσε πολλούς. Καὶ ἀπέστειλε* 17
τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλη-
μένοις· ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι [d] *πάντα.*" *Καὶ* 18
ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς [e] *παραιτεῖσθαι πάντες.*" *ὁ πρῶτος εἶπεν*
αὐτῷ· ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ
ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. Καὶ ἕτερος 19

---

[b] ∾ *ἄριστον.*

(p) + *πάντων.* ABL. 1. 63. 69. 118. 124. ap. Birch. 131. Mt. a. 10. Syr. utr. Pers. p. Copt. Æth. (q) = L. 1. 11. 42. 69. 127* 226* Ev. 18. 19. al. 4. Mt. f. 1. Iren. (r) = D. Mt. c. cant. verc. Cypr. (s) + *μηδὲ τοὺς.* D. Arm. It. (exc. brix. for.) vat. 359. lat. Cypr. (t) *ἀντικαλ. σε.* BDL. 1. 69. Mt. c. Arm. cant. brix. mart. Iren. (u) *γενήσεται.* 91. Ev. 19. al. 4. Mt. x. Ed. veron. brix. vind. (x) *ἀνταπόδ. σοι.* BDL. cant. verc. (y) *δὲ.* 1. 69. 124. 157. brix. vind. colb. corb. mart. Cypr. Aug. ‖ = Mt. 10. (z) *retributione,* Vulg. ms. harl. Cæsar. arclat. (a) + *τις.* BLP. 1. 69. 94. 118. 124. ap. Birch. Mt. c. 14. Syr. p. in m. (b) EK MS. (St. *π.*) 10. 11. 40. 42. 57. 61. in m. 63. 64. 69. 72. 91. 106. 124. 130 gr. 131. 142. 145. 151. 218 (c. al. 7.) 229. 235. Ev. 4. 19. 36. al. 53. et Barberini exc. 1. Mt. V. al. 18. Ed. Slav. Arm. Clem. Basil. ms. Euthym. Theophyl. (c) *μέγαν.* BD. 10. 36. 69. 106. Ev. 3. 18. 19. al. 8. Mt. a. d. g. 10. 11. 12. al. 3. Clem. Scholion in Mt. d. ‖ = Arm. (d) = BL. veron. vind. colb. corb. (e) *πάντες παραιτ.* BDL. 1. Arm. Vulg. It.

εἶπε· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκι-
20 μάσαι αὐτά· [f] ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον." Καὶ ἕτε-
ρος εἶπε· γυναῖκα [g] ἔγημα," [h] καὶ διὰ τοῦτο" οὐ δύνα-
21 μαι ἐλθεῖν. Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος [i] =ἐκεῖνος"
ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰ-
κοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς
πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ
ἀναπήρους [k] καὶ χωλοὺς" καὶ τυφλοὺς [l] εἰσάγαγε" ὧδε.
22 Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· κύριε, γέγονεν [m] ὡς" ἐπέταξας, καὶ
23 ἔτι τόπος ἐστί. Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον·
ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ [n] ἀνάγκασον"
24 εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός [o] μου." Λέγω γὰρ ὑμῖν,
ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί
25 μου τοῦ δείπνου. [p].] [Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι
26 [q] πολλοί·" καὶ στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· [Εἴ τις ἔρ-
χεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα [r] ∞ ἑαυτοῦ,"
καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ
τοὺς ἀδελφούς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ
27 ψυχήν, οὐ δύναταί [s] μου μαθητὴς εἶναι." Καὶ ὅστις οὐ

---

[r] ∞ αὐτοῦ.

(f) διὸ οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. D. Codd. quidam ap. Orig. cant. veron. verc. corb. vind. colb. (g) ἔλαβον. D gr. (Syr. Perss.) (h) καὶ. 157. veron. verc. vind. colb. Clem. διὸ. D. cant. (i) = ADKLP. 1. 27. 63. 69. 118. 157. Barber. 1. Mt. 11. Ed. Copt. Arm. Goth. Vulg. It. (k) = A. 13. 69. Syr. hieros. Post τυφλοὺς ponunt BDL. 106. 157. al. 5. Mt. c. k. p. z. 11. al. 3. Ed. Arr. Copt. Æth. Syr. p. Goth. Slav. Vulg. It. Basil. (l) ἔνεγκε. D gr. (m) ὅ. BDL. 1. Copt. Arm. Syr. p. in m. cant. Aug. semel. (n) ποίησον. 157. *convoca*, Mm. (o) = B. Ante ὁ οἶκος ponunt AD gr. L. 157. (p) + πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. E in m. H. 1. in m. 40. 57. 61. 63. 64. 69. 91. 106. 118** 124. 145. 218 (c. al. 3.) 226* 229 in m. 235. al. 22 et Barber. 4. Mt. V** a. d. g. l. o. q. r. 10. 11. 17 in m. Evangelistaria. Ed. Slav. || Non agnoscunt Euthym. Theophyl. Scholia ap. Mt. (q) = D. It. (exc. brix. gat. Mm. vind. for.) (r) ADEM. 1. 69. 106. 131. 218 (c. al. 10.) 235. Alii. Mt. V. al. 18. Ed. (s) εἶναί μου μαθητής. BLS. 86. Mt. o. μου εἶναι μαθητής. 69. 124. 157. al. 3. Mt. a. c. d. p. al. 5. Ed.

βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου,
οὐ δύναταί [t] μου εἶναι" μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, 28
[u] θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψη-
φίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει [x] εἰς" ἀπαρτισμόν; Ἵνα μή- 29
ποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος [y] ἐκτε-
λέσαι," πάντες οἱ θεωροῦντες [z] ἄρξωνται ἐμπαίζειν αὐτῷ,
Λέγοντες·" ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ 30
οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος 31
συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐχὶ καθίσας
πρῶτον βουλεύεται, εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν
[a] ἀπαντῆσαι" τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ'
αὐτόν; Εἰ δὲ μήγε, ἔτι [b] ∾ αὐτοῦ πόῤῥω" ὄντος, πρεσ- 32
βείαν ἀποστείλας, ἐρωτᾷ τὰ [c] πρὸς" εἰρήνην. Οὕτως οὖν 33
πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται [d] πᾶσι" τοῖς ἑαυτοῦ
ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής. Καλὸν τὸ 34
ἅλας· ἐὰν δὲ [e] τὸ ἅλας [f] μωρανθῇ," ἐν τίνι [g] ἀρτυθή-
σεται;" Οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· 35
ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.]

[Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ [h] πάντες" οἱ τελῶναι 1

---

[x] ∾ τὰ εἰς. τὰ πρός. [b] ∾ πόῤῥω αὐτοῦ.

(t) εἶναί μου. BH. 131. 218 (c. al. 7.) 235. Alii. Mt. V. al. 6. Ed. veron. brix. for. (u) + ὁ. EHMS. 57. 64. 131. 157. al. 22. et Barberini exc. 4. Mt. V. g. k. p. q. al. 4. Ed. (x) BDL. 225. τὰ εἰς. AEGHMS. 64. 69. 72. 89. 91. 106. 124. ap. Birch. 127. 130. 235. al. 27. Mt. c. i. n. al. 3. E. Ephr. Theophyl. ‖ Orig. ut rec. (y) οἰκοδομῆσαι. D. cant. Aug. (z) μέλλουσιν λέγειν. D. It. (exc. brix. for. mart.) Aug. (a) ὑπαντῆσαι. ABD. 1. 53. (b) AEGHS. 89. 116. 124. 127. 218 (c. al. 9.) 235. al. 6. pluresve. Mt. V. al. 17. Ed. Bas. Damasc. (c) εἰς. K. 40. 42. 63. 69. al. 2. Mt. a. m. x. 10. (d) = D. 47. 57. Mt. x. cant. (e) + καὶ. BDL. 40. 63. Mt. a. f. 10. Syr. Vulg. ms. veron. verc. gat. for. colb. germ. 1. 2. tol. emmer. Beda. item cant. (f) μαρανθῇ. 56. 58. 69. *evanuerit*, Vulg. veron. brix. gat. vind. for. colb. corb. germ. 1. 2. tol. emmer. (g) ἀλισθήσεται. 1. 118. 131. Variæ lect. Bogardi. (h) = Mt. d. x. Syr. Perss. Æth. Vulg. It. (exc. cant. verc. corb. vind. brix.) Hier.

2 καὶ [i] οἱ" ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ. Καὶ διεγόγγυζον
οἱ [k] Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, λέγοντες· ὅτι οὗτος
3 ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ [l] συνεσθίει αὐτοῖς." [Εἶπε
4 δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων· Τίς ἄν-
θρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας
[m] ἓν ἐξ αὐτῶν," [n] οὐ" καταλείπει τὰ ἐννενηκονταεννέα ἐν
τῇ ἐρήμῳ, καὶ [o] πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς," ἕως [p] εὕρῃ
5 αὐτό; Καὶ εὑρὼν, ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους [q] ἑαυτοῦ"
6 χαίρων· Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, [r] συγκαλεῖ" τοὺς φί-
λους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς· συγχάρητέ μοι,
7 ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. Λέγω ὑμῖν,
ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ
μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐννενηκονταεννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ
8 χρείαν ἔχουσι μετανοίας. Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα
δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ [s] δραχμὴν" μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον,
καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως [t] ὅτου"
9 [u] εὕρῃ;" Καὶ εὑροῦσα, [x] συγκαλεῖται" τὰς φίλας καὶ
τὰς γείτονας, λέγουσα· συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν
10 δραχμὴν, ἣν ἀπώλεσα. Οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ [y] γίνε-
ται" ἐνώπιον [z] τῶν ἀγγέλων" τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ
11 μετανοοῦντι.] [a] Εἶπε δέ·" [ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς·

(i) = D. 218 (c. al. 9.) Ev. 18. al. 2. Mt. f. bis. m. n. o. Ed. (k) + τε. BDL. (l) συνεσθίουσιν αὐτῷ. Mt. m. (m) ἐξ αὐτῶν ἕν. BD gr. 1. 69. 131. 157. (n) οὐχὶ. L. 1. 69. 124. (o) ἀπελθὼν τὸ ἀπολωλὸς ζητεῖ. D. cant. item verc. brix. (p) + οὗ. A. 1. 69. 91. 124. 131. al. 17. Mt. a. c. f. bis. o. r. 10. Arm. Bas. + ὅτου. Mt. 11. (q) αὑτοῦ s. αὐτοῦ. DKL. 1. 28. 42. 69. 131. 218 (c. al. 5.) 235. al. 10. Mt. a. p. al. 8. (r) συγκαλεῖται. D. 1. 63. 69. 72. 89. 124. 131. al. 6. Mt. a. i. m. n. r. x. 10. 11. Basil. seleuc. Method. (s) = D. 157. Copt. cant. veron. verc. corb. colb. vind. (t) = D. 69. οὗ. BL. 46. 118. 131. Ev. 18. Mt. c. f. semel. (u) εὕρoι. 69. Ed. (x) συγκαλεῖ. BL. 57. 63. 69. 91. 157. Ev. 18. 24. 36. al. 3. Mt. c. d. f. bis. m. o. r. (y) ἔσται. D. (St. β.) 69. 157. Syr. Arr. Perss. Æth. Arm. Vulg. It. Hier. Vict. tun. Ambrosiast. (z) = 49. 71. 235. Marcion. (a) = E. 24* 69. ‖ + ὁ κύριος. 118. + ὁ κυριὸς τὴν παραβολὴν. 234. Sic Evangelistaria. + αὐτοῖς πάλιν ὁ ἰησοῦς. Syr. Pers. p. ‖ Ad finem capitis = Marcion ap. Epiph.

Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ 12
ἐπιβάλλον [b] μέρος τῆς οὐσίας [c]. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν
βίον [d]. Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα 13
ὁ νεώτερος υἱὸς, ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν· καὶ ἐκεῖ
διεσκόρπισε [e] τὴν οὐσίαν αὐτοῦ," ζῶν ἀσώτως. Δαπα- 14
νήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς [f] ∾ ἰσχυρὸς"
κατὰ τὴν [g] χώραν" ἐκείνην· καὶ αὐτὸς ἤρξατο [h] ὑστε-
ρεῖσθαι. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς 15
χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς [i] τοὺς ἀγροὺς"
[k] αὐτοῦ" βόσκειν χοίρους. Καὶ ἐπεθύμει [l] γεμίσαι τὴν 16
κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ" τῶν κερατίων, ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι·
καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν, εἶπε· [m] πό- 17
σοι" μίσθιοι [n] τοῦ πατρός μου [o] περισσεύουσιν" [p] ἄρτων;
ἐγὼ δὲ [q] ÷ ὧδε" λιμῷ ἀπόλλυμαι. Ἀναστὰς πορεύσο- 18
μαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρ-
τον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· [r] † [s] Οὐκέτι" εἰμὶ 19
ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων
σου. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα [t] ἑαυτοῦ." ἔτι 20

---

[f] ∾ ἰσχυρά.   [r] † καί.

(b) + μοί. D. 64. 124. ap. Birch. Syr. Perss. (Arr. Æth.) Vulg. It. (c) + μου. 60. Æth. vind. + σου. Syr. Pers. p. Arr. Syr. p. c. ast. (d) + αὐτοῦ. Syr. Arr. Pers. p. Goth. (e) ἑαυτοῦ τὸν βίον. D. (f) ABDL. 1. 131. ‖ = veron. corb. vind. Ambr. (g) πόλιν. 40. 53. 63. Mt. a. c. sed in scholio est rec. (h) + τοῦ. AMS. 72. 124. al. 8. Nyss. (i) τὸν ἀγρόν. 60. Ev. 44. Mt. x. Syr. utr. Arr. Perss. Vulg. It. (exc. cant.) Hier. (k) = D. 34. Syr. cant. (l) χορτασθῆναι ἐκ. BDL. 69. 124. 131. Mt. x. item 1. 13. 94. Copt. cant. brix. Chrys. Tit. bostr. Scholia in Mt. a. d. g. 11. *saturare ventrem suum*, verc. (m) πῶς οἱ. 24. in m. 42. 69. 131. 157. al. 6. Mt. c. 17. ‖ + ἄρτι. L. Syr. (n) + *in domo*, Syr. Perss. Arm. Sax. Vulg. ed. Hier. Aug. (o) περισσεύονται. ABP. 1. 94. Ev. 2. Tit. bostr. Theoph. ceram. Schol. in Mt. 11. 12. 14. (p) ἄρτον s. ἄρτους s. ἄρτῳ. Codd. qu. verc. (q) + BD. 1. 13. 67. 73. 124. 127. 131. 184. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. Ambr. semel. Hier. Aug. Post λιμῷ addunt L. Alius. Syr. p. (r) = ABDEHKLQS. 91. 142. 145. 229* Ev. 5. 18. al. 14. et Barber. 1. Mt. BHV. f. Copt. Æth. Goth. Sax. Vulg. It. (exc. for. mart.) Hier. Ambr. (s) οὐκ. Ev. 26. al. 4. Mt. k. m. 10. Theophyl. (t) αὐτοῦ s. αὐτοῦ. DKLPQ. Alii. Mt. BH. al. 14. Ed.

δὲ αὐτοῦ [u] μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐ-
τοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη· καὶ δραμὼν [x] ἐπέπεσεν″ ἐπὶ τὸν
21 τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ
ὁ υἱός· [y] πατέρ,″ ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν
σου, [z] καὶ″ [a] οὐκέτι″ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου [b].
22 Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· [c] ἐξενέγκατε
[d] — τὴν″ στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν, καὶ
δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς
23 τοὺς πόδας [e]· Καὶ [f] ἐνέγκαντες″ τὸν μόσχον τὸν σιτευ-
24 τὸν θύσατε· καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν· Ὅτι οὗτος
ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· [g] = καὶ″ ἀπολωλὼς
25 [h] — ἦν,″ καὶ [i] εὑρέθη. καὶ [k] ἤρξαντο″ εὐφραίνεσθαι. Ἦν
δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχό-
μενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν.
26 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων [l] ἐπυνθάνετο, [m] τί″
27 [n] εἴη ταῦτα.″ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι ὁ ἀδελφός σου
ἥκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν [o],

(u) + οὐ. P. (x) ἔπεσεν. 1. 64. 69. 89* 118. 127. 218 (c. al. 6.) 235. Ev. 24. al. 9. Mt. m. q. al. 4. Ed. Theophyl. ἐνέπεσεν. D. *incubuit*, cant. verc. Hier. (y) = K. 63. 64. (z) = ABD (St. β.) L. 1. 6. 114. 131. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. Sax. It. (a) οὐκ. Ev. 26. Mt. d. ψ. vind. Theophyl. (b) + ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. BD. 73. 89. 235. al. 8. Mt. r. Æth. Syr. p. cant. Mm. gat. tol. bodl. Tit. bostr. Vict. tun.‖ Rec. tuetur Aug. (c) + ταχὺ. BL. ταχέως. D. (St. β.) 13. 157. Copt. Arm. Goth. Vulg. It. Hier. Post ἐξενέγκ. addit Syr. p. c. ast. (d) = AB D*LPQ. Mt. 11. (e) + αὐτοῦ. DP. 40. 42. 69. 124. Ev. 5. al. 8. Mt. BH. al. 3. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Goth. Vulg. It. (exc. for. colb. corb. germ. 1. 2. mart. emmer.) Hier. (f) ἐνέγκατε, et ante θύσατε addit καὶ. D. φέρετε. BL. ἐνεγκόντες s. ἐξενεγκόντες s. ἐξενέγκαντες. Codd. qu. (g) = ABDLP. 1. 64. 69. 91. ap. Mill. 106. 118. 131. 235. Ev. 36. al. 7. Mt. g. χ. Copt. Arm. Vulg. It. Damasc. Tit. Theophyl. Hier. Ambr. Aug. Scholion in Mt. a. (h) = D. 1. 64. 69. 106. 118. 131. Ev. 44. Mt. x. Scholion in Mt. a. d. g. Ante ἀπολ. ponunt ABL. Alius. (i) + ἄρτι. D. cant. (k) ἤρξατο. 1. 225. (l) + αὐτοῦ. 218 (cum 124. et al. 6.) Ed. (etiam Steph. 3.) + αὐτῶν. Æth. (m) τί ἄν. BP. 1. 69. 91. 131. 218 (cum 108.) al. 3. Mt. d. m. 11. τίνα. L. 16. 124. (n) θέλει τοῦτο εἶναι. D. 42. ap. Mill. cant. (o) + αὐτῷ. D. cant.

ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὠργίσθη δὲ, καὶ οὐκ 28
ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ [p] οὖν" πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν [q] παρε-
κάλει" αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε [r] τῷ πατρί" ἰδοὺ, 29
τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου
[s] παρῆλθον," καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον[t], ἵνα μετὰ
τῶν φίλων μου [u] εὐφρανθῶ." [x] "Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος, 30
ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας
αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· [y] τέ- 31
κνον," σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ [z] εἶ," καὶ πάντα τὰ ἐμὰ,
σά ἐστιν. Εὐφρανθῆναι [a] δὲ" καὶ [b] χαρῆναι" [c] ἔδει," ὅτι 32
ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ [d] ἀνέζησε·" [e] — καὶ"
ἀπολωλὼς [f] = ἦν," καὶ εὑρέθη.]

Ἔλεγε δὲ [g] καὶ" πρὸς τοὺς μαθητὰς [h] αὐτοῦ·" [ἄν- 1
θρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ οὗτος
διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.
Καὶ φωνήσας αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ· τί τοῦτο ἀκούω περὶ 2
σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας [i] — σου·" οὐ γὰρ
[k] δυνήσῃ" ἔτι οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· 3

(p) δὲ. ADL. 1. Syr. Copt. Slav. It. (exc. for.) Hier. (q) ἤρξατο. D gr. *rogabat*, cant. *cœpit rogare*, Vulg. It. Hier. (r) πάτερ. Slav. qu. ‖ + αὐτοῦ. ABDP. 69. 124. 131. 218 (c. al. 6.) 229** al. 5. et Barber. 2. Mt. B. x. Syr. Arr. Pers. w. Æth. Vulg. It. (s) παρέβην. D. Theoph. ceram. semel. παρεῖδον. 89* al. 3. Theophyl. (sed non in Mt. m.) (t) + ἐξ αἰγῶν. D. *hædum de capris*, cant. (u) ἀριστήσω. D. Goth. cant. (x) τῷ δὲ υἱῷ σου, τῷ καταφαγόντι πάντα μετὰ τῶν πορνῶν, καὶ ἐλθόντι, ἔθυσας σιτευτὸν μόσχον. D. cant. (y) = D. cant. verc. (z) *fuisti et es*, Goth. veron. verc. *fuisti et eris*, colb. *fuisti*, Ambr.

(a) δὴ. Ev. 26. (b) ἀγαλλιασθῆναι. K. 42. (c) δεῖ. HL. veron. corb. vind. brix. tol. colb. Mm. Hier. Victor tun. (d) ἔζησε. BL. (e) = D. 1. 69. 118. 124. ap. Birch. 131. 235. Ev. 36. al. 7. Mt. a. r. χ. Arm. Vulg. It. Antioch. Patr. lat. (f) = ABL. 1. 69. 106. 118. 131. 157. 235. Ev. 19. Alius. Mt. B. Constitut. Ephr. Damasc. Theophyl. ed. (g) = S. 64. 69. 123. 235. Mt. V. al. 4. cant. veron. brix. vind. Hier. (h) = BDL. 69. Arm. cant. (i) = ADKLP. 145. al. 3. cant. (k) δύνῃ. BDP. 69. Ev. 18. 19. Mt. c. f. 11. cant. corb.

τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται [l] τὴν οἰκονομίαν
ἀπ' ἐμοῦ;" σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι.
4 Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν μετασταθῶ [m] τῆς οἰκονο-
5 μίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. Καὶ προσ-
καλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν [n] χρεωφειλετῶν" τοῦ κυ-
ρίου [o] ἑαυτοῦ," ἔλεγε τῷ πρώτῳ· πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ
6 μου; Ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν [p] βάτους" ἐλαίου. καὶ εἶπεν
αὐτῷ· δέξαι σου [q] τὸ γράμμα," καὶ [r] καθίσας ταχέως"
7 γράψον πεντήκοντα. Ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπε· σὺ δὲ πόσον
ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν κόρους σίτου. καὶ λέγει
αὐτῷ· δέξαι σου [q] τὸ γράμμα," καὶ γράψον ὀγδοήκον-
8 τα. Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας,
ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· [s] ὅτι" οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν
9 τὴν ἑαυτῶν εἰσι. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· ποιήσατε ἑαυτοῖς
φίλους ἐκ τοῦ [t] μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας," ἵνα, ὅταν [u] ἐκλί-
10 πητε," δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς] [x]. Ὁ
πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι· καὶ ὁ ἐν
11 [y] ἐλαχίστῳ" ἄδικος, καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. Εἰ οὖν

(l) *με τῆς οἰκονομίας μου.* K. Alii. (m) + ἐκ. BD. 1. 69. 106. 124. ap. Birch. 131. Ev. 18. 19. al. 2. Mt. f. r. + ἀπὸ. L. Mt. x. (n) *χρεοφειλετῶν.* ADKS. 72. 108** Mt. V. o. x. (o) *αὐτοῦ.* DGM. al. 23. Mt. a. al. 8. Ed. (p) *βάδους.* L. 36. 40** 57. 91. 127. al. 6. Mt. d. g. Orig. *κάδους.* D* (St. β.) 64. 108. Ev. 4. Barber. 1. *κάτους.* 124* ap. Alter. *κάβους.* D** Mt. c. *cados,* Vulg. brix. for. Gaud. *vatos,* (i. e. *batos*) veron. verc. *vasos,* colb. *siclos,* (leg. *sitlos* s. *situlos,*) cant. (q) *τὰ γράμματα.* BDL. Copt. Goth. *cautionem,* Vulg. verc. brix. for. Hier. *literas,* cant. veron. corb. colb. Gaud. item vs. 7. Vulg. (r) = D. cant. ‖ *ταχέως*] = 60. Post *γράψον* ponit B. Arm. item, addito asterisco, Syr. p. (s) *διὸ λέγω ὑμῖν.* D. (St. β.) cant. *dixit autem ad discipulos suos,* veron. verc. gat. Mm. colb. mart. (t) *ἀδίκου μαμωνᾶ.* D. cant. verc. Hier. Ambr. (habet utrumque) Paulin. (u) *ἐκλείπητε.* BGHS. 10. 91. 131. 145* 235. al. 13. Mt. V. al. 10. Ed. *ἐκλίπῃ.* ADL. 1. 69. 114* 118. Syr. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Syr. p. in m. cant. verc. Scholia in Mt. a. d. g. *fugati* (fortasse: fatigati) *fueritis,* Iren. (x) + *αὐτῶν.* P. Syr. Pers. p. Arr. Æth. veron. Chrys. Cyr. Ambr. (y) *ὀλίγῳ.* D. 1. 69. 118. Vulg. veron. colb.

ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν
τίς ὑμῖν πιστεύσει; Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ 12
ἐγένεσθε, τὸ [z] ὑμέτερον" τίς ὑμῖν δώσει; Οὐδεὶς οἰ- 13
κέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα
μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ
τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ
μαμωνᾷ. "Ἤκουον δὲ ταῦτα [a] πάντα" [b] καὶ" οἱ Φαρι- 14
σαῖοι, φιλάργυροι [c] ὑπάρχοντες·" καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐ-
τόν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· [ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυ- 15
τοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρ-
δίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώ-
πιον τοῦ Θεοῦ [d] †.] Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται [e] ἕως" 16
Ἰωάννου [f]· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται,
[g] καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται." Εὐκοπώτερον δέ ἐστι 17
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κε-
ραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ 18
γαμῶν ἑτέραν, [h] μοιχεύει·" καὶ [i] — πᾶς" ὁ ἀπολελυ-
μένην [k] — ἀπὸ ἀνδρὸς" γαμῶν, [l] μοιχεύει." [[m] "Ἄνθρω- 19

[d] † ἐστιν.

corb. gat. for. Dionys. areop. Sic et h. l. et paulo supra Syr. Arr. Perss. Æth. cant, verc, brix. || Scholia in Mt. a. d. g. et ἐλαχίστῳ et ὀλίγῳ attingunt. (z) ἡμέτερον. B. Ev. 21. Theophyl. ed. in textu et commentar. Euthym. in commentar. ἐμὸν. 157. vind. Marcion ap. Tert. (a) = D. 60. 61. 108. 219. Ev. 5. 31. Mt. o. cant. vind. Orig. semel. (b) = DL. 60. 157. Ev. 5. 31. Syr. Æth. Arm. Vulg. It. Orig. bis. (c) ὄντες. 64. 69. 124. Mt. g. Orig. semel. Theophyl. ap. Wetst. (d) = ABDKL PS. 10. 36. 40. 42. 57. 63. 89. 108. 114. 116* 127. 131. 142. 145. Ev. 36. al. 26. et Barber. 4. Mt. a. d. f. k. i. m. n. x. z. 10. 11. 17. Ed. Copt. Goth. Syr. p. cant. Theophyl. Scholion in Mt. d, 11. ἦν. Ed. (e) μέχρι. BL. 1. 13. 69. 124. 131. Scholion in Mt. a. d. g. Clem. Orig. semel. (f) + ἐπροφήτευσαν. D. Ev. 13. 17. cant. Mm. (g) = G. al. 3. (h) μοιχᾶται. KM. 114. 116. 130. al. 8. Mt. r. (i) = BDL. 67. 69. 157. Mt. r. z* Copt. Arm. Slav. Vulg. It. Tert. Ambr. (k) = D. 28. 64. Syr. Perss. Copt. Arm. Goth. Sax. cant. Habet Justin. (l) μοιχᾶται. 42. al. 3. Mt. r. x. (m) + εἶπεν ὁ κύριος. Evangelistaria. + εἶπεν δὲ καὶ ἑτέραν παραβολὴν, omisso mox δὲ. D. cant. bodl. Scholiasta ap. Mt. monet, parabolam esse, licet Evangelista ταύτην τὴν προσηγορίαν non addiderit.

πος δέ τις ἦν πλούσιος, [n] καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ
20 βύσσον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς
δέ τις [o] ἦν" ὀνόματι λάζαρος, [p] ὃς" ἐβέβλητο πρὸς τὸν
21 πυλῶνα αὐτοῦ [q] ἡλκωμένος," Καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι
ἀπὸ [r] τῶν ψιχίων" τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ
πλουσίου· [s] ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ
22 ἕλκη αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ
ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον
[t] † ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη [u].
23 Καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, [x] ὑπάρ-
χων ἐν βασάνοις," ὁρᾷ τὸν ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ
24 λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ [y]. Καὶ αὐτὸς φωνήσας
εἶπε· πάτερ ἀβραὰμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον λάζαρον,
ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ
καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ
25 ταύτῃ. Εἶπε δὲ ἀβραάμ· τέκνον, μνήσθητι, ὅτι ἀπέ-
λαβες [z] † τὰ ἀγαθά, [a] σου" ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ λάζαρος

---

[t] † τοῦ. [z] † σὺ.

(n) Scholion codd. 36. 37. et codd. Mt: τὸν δὲ πλούσιον ἔν τισιν ἀντιγράφοις εὕρομεν τοὔνομα νινευὴς λεγόμενον. (o) = BDL. 157. Mt. B. d. x. Arm. cant. verc. brix. Clem. Dial. c. marcion. (p) = Iidem (exc. Mt. B. d. x. brix.) et vind. (q) εἱλκωμένος. ABDLP. 124. 235. Ev. 18. 29. Mt. B. c. x. (r) = BL. Copt. Syr. hieros. veron. vind. colb. corb. Clem. Dial. c. marcion. Ambr. Gaud. Post πιπτόντων ponit 1. (s) + καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. 61. in m. 69. 124. 130 gr. et lat. Syr. hieros. in m. Vulg. tol. (non emmer. harl. for. et alii ms.) (t) = ADGHKLMPS. 1. 218 (c. al. 8.) Ev. 2. 24. 36. al. 26. pluresve. Mt. BHV. al. 12. Ed. Orig. Dial. c. marc. Chrys. Ephr. Epiph. Asterius.

(u) + *et cecidit in infernum*, Syr. hieros. in m. || ἐν τῷ ᾅδῃ. Ἐπάρας οὖν s. δὲ. Sax. Vulg. vind. corb. colb. germ. 1. Mm. gat. for. Dial. c. marc. *apud inferos. Et de inferno elevans*, verc. vind. (x) = Syr. hieros. Ante ἐν τῷ ᾅδῃ ponit Syr. Ante ἐπάρας Orig. bis. (y) + ἀναπαυόμενον. D. Arm. cant. veron. colb. (z) = DGHL. 13. 61. 69. 106. 157. al. 7. et Barberini qu. Mt. BH. i. n. r. x. 11. Ed. Syr. Copt. Arm. Slav. Vulg. It. (exc. veron.) Ath. Ephr. Chrys. Cyr. Theophyl. ap. Wetst. Cypr. Hilar. Ambr. Aug. Paulin. Fulg. Post σου ponit A. Ante ἀπέλαβες Mt. o. (a) = Pers. w. Sax. Vulg. It. (exc. cant.) Dial. c. marc. Patr. lat.

ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ [b] ∾ ὅδε" παρακαλεῖται, σὺ δὲ
ὀδυνᾶσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν 26
[c] χάσμα" μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι
[d] ἔνθεν" πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνωνται, [e] μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς
ἡμᾶς διαπερῶσιν." Εἶπε δέ· ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα 27
πέμψῃς [f] αὐτὸν" εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· Ἔχω 28
γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ
καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.
Λέγει [g] αὐτῷ ἀβραάμ· ἔχουσι μωσέα καὶ τοὺς προφή- 29
τας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν· οὐχὶ, πάτερ 30
ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις [h] ἀπὸ" νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐ-
τοὺς, μετανοήσουσιν. Εἶπε δὲ αὐτῷ· εἰ μωσέως καὶ τῶν 31
προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν [i] ἀνα-
στῇ," [k] πεισθήσονται."]

Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἀνένδεκτόν ἐστι [l] # τοῦ" 1
μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· [m] οὐαὶ δὲ," δι' οὗ ἔρχεται.

---

[b] ∾ ὧδε. [d] ἐντεῦθεν.

(b) ABDHLS. 36. 40. 57. 63. 64. 69. 72. 89. 124. 123 et 125* ap. Birch. 127* 131. 142. 145. 225. ap. Birch. 235. Ev. 2. 3. 4. 18. 19. 24. 36. 40. al. 40. Mt. HV. al. 10. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Slav. Marcion ap. Epiph. Dial. c. marc. Ephr. Ath. Chrys. Epiph. Schol. in Mt. 14. || *hic*, Vulg. et It. ambigue. αὐτὸς. Justinian. αὐτὸς ὧδε. Arm. (c) *chaos*, Vulg. cant. veron. brix. colb. corb. for. vind. Chrys. semel. Hilar. Ambr. Aug. (d) ABEGHLMS. 10. 11. 28. 36. 40. 57. 63. 64. 69. 72. 89. 91. 124. 127. 130. 142. 145. 157. 235. Ev. 2. 3. 24. 33. 36. al. 51. Mt. BHV. al. 17. Ed. Chrys. Ephr. Eustath. || = D. cant. colb. Dial. c. marc. Ante διαβῆναι ponunt 69. 157. (e) μήτε ἐκεῖθεν ὧδε διαπεράσαι. D. Arm. Vulg. It. Ambr. || διαπερῶσιν] διαπερᾷν. Arm.

(f) = 64. 218 (c. al. 6.) Copt. veron. verc. colb. corb. vind. (g) + δὲ. ABDKL. 1. 11. 106. 131. al. 16. Mt. V. o. q. x. 11. 17. Copt. Arm. Syr. p. cant. verc. *Et*, Vulg. veron. brix. colb. corb. germ. gat. for. vind. (h) ἐκ. D. 1. 28. 131. 157. al. 2. Mt. B. d. m. o. 11. Dial. c. marc. Theophyl. (i) πορευθῇ. 225. Mt. o. ἀπέλθῃ. Dial. c. marc. Scholion in Mt. d. veron. verc. vind. corb. colb. Ambr. ἀναστῇ καὶ ἀπέλθῃ πρὸς αὐτοὺς. D. cant. Iren. (k) πιστεύσουσιν. D. 157. (Syr. Ar. p. Vulg. It.) ἀκούσωσιν αὐτοῦ. Dial. c. marc. (l) + ABDE LS. 218 (c. al. 10.) Alii multi. Mt. V. al. 16. Ed. (etiam St. 3.) Orig. Chrys. Damasc. (m) πλὴν οὐαὶ. B DL. 1. 69. 118. 124. 131. 157. Copt. Syr. p. in m. Slav. 4. veron. verc. vind. colb. corb.

2 [n] Λυσιτελεῖ αὐτῷ, εἰ [o] ∾ μύλος ὀνικὸς″ [p] περίκειται″
περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔῤῥιπται εἰς τὴν θάλασ-
3 σαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων. [Προσέ-
χετε ἑαυτοῖς· ἐὰν [q] = δὲ″ ἁμάρτῃ [r] = εἰς σὲ″ ὁ ἀδελφός
σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ.
4 Καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας [s] ∾ ἁμάρτῃ″ [t] εἰς σὲ,″ καὶ
ἑπτάκις [u] τῆς ἡμέρας″ ἐπιστρέψῃ [x] †, λέγων· μετανοῶ·
5 ἀφήσεις αὐτῷ.] Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· πρόσ-
6 θες ἡμῖν πίστιν. Εἶπε δὲ ὁ κύριος· εἰ [y] εἴχετε″ πίστιν
ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν [z] τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ·
ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπή-
7 κουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα
ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ [a] * [b] εὐ-

---

[o] ∾ λίθος μυλικός. [s] ∾ ἁμαρτήσῃ.

[x] † ἐπί σε. ∾ πρός σε.

(n) συμφέρει αὐτῷ, εἰ μὴ ἐγεννήθη, ἢ γεννηθέντα μύλῳ ὀνικῷ περιτεθῆναι, καὶ καταποντισθῆναι ἐν τῷ βάθει τῆς θαλάσσης etc. Dial. c. marc. *Utilius autem fuerat* s. *est illi, ne nasceretur, aut lapis* etc. veron. verc. corb. vind. colb. Marcion ap. Tert. et sic fere Clem. rom. item Hilar. (o) BD (St. β.) L. 1. 69. 131. Ev. 18. 19. 36. al. 6. Mt. f. x. Copt. Arm. Arr. Syr. p. in m. Slav. 4. Vulg. It. Marcion ap. Tert. λίθος μυλωνικὸς. 13. λίθος ὀνικὸς. 157. (p) περιτεθῇ. 71. Alius. Mt. r. (q) = BDL. 6. 51. 218 (c. al. 5.) Mt. a. 10. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. It. γὰρ. 235. (r) = ABL. 1. 42. 131. Mt. 11. Syr. Pers. p. Copt. Syr. p. ed. Goth. Sax. Vulg. ms. It. (exc. colb. cant.) Clem. Bas. Anton. et Max. Damasc. Beda. (s) ABDKL. 61. in m. 130. 131. 157. 229** al. 6. ἁμαρτήσει. 124** Ev. 21. ap. Mill. Mt. 11. item Mt. B. (t) = 28. al. 3. Æth. vind. Vulg. ms. Beda. ἐπὶ σὲ. 145. (u) = BDL. Perss. Copt. Arm. Syr. hieros. cant. veron. verc. vind. colb. mart. Orig. Ambr. Vict. tun. (x) = EHKMS. 10. 11. 13. 28. 36. 40. 57. 63. 64. 69. 72. 89. 91. 106. 108. 114. 115. 116. 124. 127. 130. gr. et lat. 142. 235. Ev. 2. 19. 24. al. 54. et Barber. 7. Mt. BHV. f. semel. al. 18. Ed. Æth. Goth. Slav. vind. brix. mart. Orig. Damasc. ‖ πρός σε. ABDL. 157. Ev. 12. 19. ap. Wetst. 36. Mt. f. semel. Clem. ap. Wetst. εἰς σε. 60. Ev. 21. ap. Mill. 22. Theophyl. (y) ἔχετε. AK. 1. 69. 72. 91. 106. 124. Ev. 2. al. 10. Mt. HV. al. 11. Ed. ἔχητε. (ap. Mill. M. 71.) Mt. r. (z) τῷ ὄρει τούτῳ· μετάβα ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μετέβαινεν· καὶ τῇ συκαμίνῳ· μεταφυτεύθητι εἰς τὴν θάλασσαν. D. cant. (a) + αὐτῷ. BDL. 1. 69. 106. 131. 157. al. 4. et Barber. 1. Mt. x. Syr. Copt. Syr. p. c. ast. Arm. Vulg. It. (b) Sequentibus jungunt L. 72. 124. 157. Ed. ‖ — veron. vind. corb. Ambr.

θέως·" παρελθὼν [c]∾ ἀνάπεσαι;" Ἀλλ' [d]οὐχὶ" ἐρεῖ αὐ- 8
τῷ· ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει
μοι, ἕως [e] φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ
πίεσαι σύ; Μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ [f]— ἐκείνῳ," ὅτι 9
ἐποίησε τὰ διαταχθέντα [g] †; [h] οὐ δοκῶ." [i] Οὕτω καὶ 10
ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε [k] πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν,"
λέγετε· ὅτι δοῦλοι [l] ἀχρεῖοί" ἐσμεν· [m]— ὅτι" ὃ ὠφεί-
λομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν.]

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι [n] αὐτὸν" εἰς ἱερουσα- 11
λήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο [o] διὰ μέσου σαμαρείας καὶ
γαλιλαίας. Καὶ [εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, 12
[p] ἀπήντησαν αὐτῷ" δέκα λεπροὶ ἄνδρες, [q] οἳ" ἔστησαν
πόῤῥωθεν. Καὶ [r] αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες·" ἰησοῦ ἐπι- 13
στάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· [s] πορευ- 14
θέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς [t] τοῖς ἱερεῦσι." καὶ ἐγένετο ἐν
τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, 15

---

[c] ∾ ἀνάπεσε. [g] † αὐτῷ.

(c) ἀνάπεσε. BDKS. 10. 91. 106. 127. 131. 235. Ev. 18. 19. al. 28. Mt. BHV. c. semel. al. 11. Ed. ἀνάπεσον. 61** 116. Ev. 31. Mt. c. semel. g. m. o. (d) = D. cant. veron. verc. colb. corb. brix. vind. Cypr. Ambr. (e) + ἂν. AKLM. 42. 91. al. 9. Mt. r. 11. + οὗ. Mt. c. semel. (f) = AB DL. Copt. cant. veron. verc. corb. vind. colb. Ambr. (g) = ABGHK LMS. 1. 10. 11. 36. 40. 42. 57. 63. 64. 72. 89. 91. 106. 118. 130. gr. 131. 142. 157. 235. Ev. 2. 3. 18. 19. 24. al. 54. Mt. BHV. al. 18. Ed. Syr. p. Slav. Vulg. ms. Antioch. Theophyl. (h) = BL. 1. 28. 118. 131. 157. Copt. Arm. (sed edit. constantin. habet in m.) Æth. verc. Cypr. (i) Vs. 10 = Marcion ap. Epiph. (k) ὅσα λέγω. D. cant. Ambrosiast. || πάντα] = veron. verc. vind. corb. Cypr. + ταῦτα. A. 28. 124. Ev. 32. Mt. x. 11. Cypr. semel. (l) = Æth. Ante δοῦλοι ponunt 69. Alii. Mt. a. al. 5. Post ἐσμὲν D gr. 220. (m) = ABDL. 1. 49. 131. Mt. d. Slav. Vulg. It. Orig. Bas. Antioch. Theophyl. Cypr. Ambr. Aug. Ambrosiast. καὶ. 157. (n) = BL. (o) + τὴν ἱεριχὼ, καὶ. 28. || In fine commatis hoc addunt veron. verc. corb. vind. colb. (p) ὅπου ἦσαν. D. cant. *et ecce*, veron. verc. vind. colb. corb. (q) = Iidem, exc. corb. || καὶ. D. cant. (r) ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ. D. cant. (s) + τεθεραπεύεσθε. D* τεθεράπευσθε. D** *curati estis*, cant. (t) τῷ ἱερεῖ. Copt. Æth. colb. τοῖς ἀρχιερεῦσι. 36. 40. 53. 57. 63. Mt. a.

ἰδὼν ὅτι [u] ἰάθη," ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξ-
16 άζων τὸν Θεόν. Καὶ ἔπεσεν [x] ἐπὶ πρόσωπον" παρὰ τοὺς
πόδας αὐτοῦ, [y] εὐχαριστῶν αὐτῷ·" καὶ αὐτὸς ἦν σαμα-
17 ρείτης. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· [z] οὐχὶ οἱ" δέκα
18 ἐκαθαρίσθησαν; οἱ [a] δὲ" ἐννέα ποῦ; [b] Οὐχ' εὑρέθησαν
ὑποστρέψαντες δοῦναι" δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς
19 οὗτος; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου
σέσωκέ σε.]

20 [Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ
βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν· οὐκ ἔρ-
21 χεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· Οὐδὲ
ἐροῦσιν· ἰδοὺ ὧδε, [c] ἤ," ἰδοὺ ἐκεῖ· [d] ἰδοὺ γὰρ, ἡ βασι-
22 λεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν. Εἶπε δὲ [e] πρὸς τοὺς
μαθητάς· ἐλεύσονται ἡμέραι, [f] ὅτε ἐπιθυμήσετε" μίαν
τῶν ἡμερῶν [g] τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου [h] ἰδεῖν·" καὶ οὐκ
23 ὄψεσθε. Καὶ [i] ἐροῦσιν ὑμῖν· ἰδοὺ ὧδε, [k] — ἤ," ἰδοὺ
24 ἐκεῖ [l]· μὴ [m] ἀπέλθητε, μηδὲ" διώξητε. Ὥσπερ γὰρ [n] ἡ"

(u) ἐκαθαρίσθη. D. 64. 124. 157. 220. Mt. 11. Syr. Arr. Pers. w. Æth. Goth. Vulg. cant. veron. brix. for. Vigil. taps. (x) = 44* 69. corb. Vigil. taps. Post πόδας αὐτοῦ ponit Mt. o. Arm. (y) = D. cant. || αὐτῷ] = Vulg. verc. brix. vind. for. colb. corb. Vigil. taps. τῷ Θεῷ. Barber. 1. Mt. l. (z) οὐχ' οἱ. BL. οὗτοι. D. cant. veron. verc. corb. vind. colb. || Post δέκα + οὗτοι. A. 27. 42. Mt. 11. (a) = AD. Syr. Copt. cant. veron. verc. colb. vind. Vigil. taps. *Et*, Vulg. brix. for. corb. (b) ἐξ αὐτῶν οὐδεὶς εὑρέθη ὑποστρέφων, ὃς δώσει. D. cant. item Vulg. It. Ambr. Vigil. taps. (c) = 57. 63. 69. 127* 218 (c. al. 3.) al. 6. Mt. i. n. 10. 11* 17. Ed. Tert. (d) + μὴ πιστεύσητε. D. cant. (e) + καὶ. Ed. (f) τοῦ ἐπιθυμῆσαι ὑμᾶς. D. 13. 69. 157. Arm. cant. veron. verc. vind. colb. corb. (g) + τούτων. D. cant. (h) = D. cant. mart. Marcion ap. Epiph. Vigil. taps. semel. (i) + ἐάν. 16. 119. Syr. Syr. p. c. ob. Arm. (k) = BD gr. KL. 36. 40. 42. 69. 91. 114. 127* 131. 218. (c. al. 4.) Ev. 18. 19. 36. al. 5. Mt. a. c. f. o. q. 10. 17. Ed. Slav. Vulg. ms. Theophyl. καὶ. M. 106. 115. 225. Mt. r. Syr. Æth. Vulg. veron. brix. vind. for. || μὴ διώξητε· ἤ, ἰδοὺ ἐκεῖ ὁ χριστός· μὴ πιστεύσητε. Ὥσπερ etc. 118. item 131. (l) + ὁ χριστὸς. KM. 1. 229. al. 11. Mt. r. x. z* Syr. p. c. ast. + ὁ κύριος. 114. + ὁ ἰησοῦς. 42. (m) = B. 1. 13. 69. 118. 131. 157. Arm. πιστεύσητε μηδὲ. Syr. p. in m. || = μηδὲ διώξητε. Syr. Pers. p. (n) = B. Mt. c. f. o.

ἀστραπὴ, °ἡ" ἀστράπτουσα ᵖἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν, εἰς
τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει·" οὕτως ἔσται ᵠ† ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ʳἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ." Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν 25
πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς
ταύτης.] Καὶ [καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ˢ† νῶε, 26
οὕτως ἔσται καὶ ᵗἐν ταῖς ἡμέραις" τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώ-
που. Ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ᵘἐξεγαμίζοντο," ἄχρι 27
ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε νῶε εἰς τὴν κιβωτόν· καὶ ˣἦλθεν" ὁ
κατακλυσμὸς, καὶ ʸἀπώλεσεν" ἅπαντας. Ὁμοίως καὶ 28
ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόρα-
ζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· Ἧ δὲ ἡμέρᾳ ἐξ- 29
ῆλθε λὼτ ἀπὸ σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐ-
ρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας· Κατὰ ᶻ∾ ταῦτα" ἔσται 30
ᵃἧ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται."] [Ἐν 31
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ
σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά·
καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, ᵇὁμοίως" μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ
ὀπίσω. Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς λώτ. Ὃς ᶜἐὰν ζη- 32 33
τήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι," ἀπολέσει αὐτήν· καὶ

---

q † καί. s † τοῦ. z ∾ τ' αὐτά.

(o) = L. 1. 69. 106. 131. 157. 235. Mt. 11. (p) = verc. ὑπὸ τῶν ἀπ' οὐρανῶν λάμπει. 69. item brix. et (omisso λάμπει) corb. colb. ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν (ἀστράπτει D. cant.) λάμπει. D. 71. al. 4. Mt. k. cant. ‖ ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 157. Mt. r. ‖ λάμπει = 45. (q) = AEGHKLMS. 1. 57. 64. 69. 89. 91. 106. 124. 127. 131. 229. 235. 245. Ev. 18. 19. 36. al. 18. Mt. V. al. 16. Ed. Syr. utr. Perss. Arr. Slav. Vulg. verc. brix. corb. for. (r) = BD. 220. cant. veron. verc. vind. ‖ ἡμέρᾳ] παρουσίᾳ. Mt. r. item colb. Ambr. (s) = AB DS. 69. 72. 106. 124. 131. 157. 218. (c. al. 8.) 235. Ev. 36. Alii multi. Mt. V. al. 16. Ed. Clem. Damasc. Theophyl. (t) ἐν τῇ ἡμέρᾳ. 69. 124. ap. Birch. ἡ παρουσία. Mt. r. Syr. p. in m. gat. Mm. (u) ἐγαμίζοντο. BDL. 36. 69* 106. 124. 157. al. 8. Mt. V. a. 10. Ed. (x) ἐγένετο. D. cant. (y) ἦρεν. 29. 71. Mt. r. (z) τὰ αὐτά. BDK. 72. Ev. 18. 19. Mt. f. (a) ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ᾗ ἀποκαλυφθῇ. D. cant. veron. vind. colb. corb. Aug. ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 28. item Iren. (b) = 72. Syr. Antecedentibus jungunt 34. 74. (c) ἂν θελήσῃ ζωογονῆσαι τὴν ψ. αὐτοῦ. D. cant. ‖ σῶσαι] περιποιήσασθαι. BL. *liberare*, veron. vind. colb.

34 ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ [d] αὐτὴν," [e] ζωογονήσει" αὐτήν. Λέγω
ὑμῖν· [f] ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς·
[g] † εἷς [h] παραληφθήσεται," καὶ ὁ ἕτερος [i] ἀφεθήσεται."
35 [k] Δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· [l] = ἡ" μία παρα-
37 ληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται. [m] † Καὶ ἀποκρι-
θέντες λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·
ὅπου τὸ [n] σῶμα," ἐκεῖ [o] συναχθήσονται" [p] οἱ ἀετοί."] [q]]
1 Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς, πρὸς τὸ δεῖν πάν-
2 τοτε προσεύχεσθαι [r], καὶ μὴ [s] ἐκκακεῖν," [t] — Λέγων·"
[κριτής τις ἦν ἔν [u] τινι" πόλει τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος,
3 καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. Χήρα δὲ [x] † ἦν ἐν τῇ

---

[g] † ὁ. [m] † 36. Δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· = ὁ" εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. [x] † τις.

(d) = BD. 1. 131. Arm. cant. verc. τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. 28. 69. (e) ζωοποιήσει. 36. 40. 63. al. 4. et Barber. 2. Mt. V. a. 10. σώσει. 1. 69. veron. verc. brix. vind. colb. corb. mart. (f) + ἐν. 2. Ed. Vulg. brix. vind. for. colb. Ambr. (g) = ADEGHL MS. 218 (c, al. 8.) Ev. 36. al. 23. pluresve. Mt. V. al. 18. Ed. Bas. Theophyl. (h) παραληθήσεται. 124. ap. Alt. παρακληθήσεται. 13. παραλαμβάνεται. DK. 42. 116. al. 2. (i) ἀφίεται. DK. 116. (k) Vs. 35 = 123. 235. (l) = ALS. 36. 40. 72. 89. 106. 127. 142. 157. Ev. 36. al. 18. pluresve. Mt. V. al. 18. Ed. (etiam St. 3.) Theophyl. (m) Vs. 36 = AB EGHKLQS. 1. 17. 28. 36. 40. 63. 72. 89. 114. 118. 131. 142. 157. 226** 229* 235. al. 33. et Barber. 7. Mt. V. a. c. g. i. k. m. n. o. p. q. x. z. 10. 17. Ed. (etiam St. 3.) Copt. Æth. Goth. Slav. ms. germ. 1. Scholia ap. Mt. Basil. Theophyl. Euthym. Op. imp. Max. taur. || Habent D. (St. β.) 13. 33. 69. 106. 115. 124. 218. Alii. Mt. d. f. l. r. 11. Ed. Syr. Perss. Arr. Arm. Slav. ed. Vulg. It. (Ante vs. 35. ponit vind.) Marius Victorin. Ambr. Aug. Beda. || Vel omissum ob ὁμοιοτέλευτον, vel, quod probabilius est, adjectum e Matthæo. (n) πτῶμα. EGH. 13. 64. 69. 130. gr. 131. al. 9. et Barber. 2. Mt. g. r. 11. Syr. p. in m. Arr. Pers. p. Theophyl. in text. et comment. (non in Mt. m.) (o) ἐπισυναχθήσονται. BL. Ev. 19. (p) = 36. καὶ οἱ ἀετοὶ. BL. 40. 69. 127. 130. gr. al. 17. Mt. k. o. Ed. Arm. Copt. Vulg. ed. cant. veron. Bas. Theophyl. Ambr. Ante συναχθ. ponunt BL. 13. 69. Arm. (q) + πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἐλθὼν, ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς; Evangelistaria quædam e cap. 18, 8. (r) + αὐτοὺς. AKLM. 42. 57. 69. 91. 124. 127. 130. gr. 226* 235. al. 18. et Barber. 5. Mt. V. a. d. l. q. al. 4. Arm. verc. Orig. semel. (s) ἐγκακεῖν. ABDL. 61. in m. 69. || + αὐτοὺς. B. 157. 225. (t) = D. 1. 61. 131. 235. Syr. Pers. p. cant. Orig. semel. Bas. (u) τῇ. DL. Mt. 11. cant. (x) = ABDELMS. 10.

πόλει ἐκείνῃ· καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα· ἐκδίκησόν
με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. Καὶ οὐκ [y] ∾ ἠθέλησεν" ἐπὶ 4
χρόνον. μετὰ δὲ ταῦτα [z] εἶπεν ἐν ἑαυτῷ·" εἰ καὶ τὸν Θεὸν
οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι· Διά γε τὸ 5
παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν·
ἵνα μὴ εἰς τέλος [a] ἐρχομένη" [b] ∾ ὑπωπιάζῃ" με. Εἶπε 6
δὲ ὁ κύριος· ἀκούσατε, τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει.
Ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ [c] ποιήσει" τὴν ἐκδίκησιν [d] τῶν ἐκλεκτῶν 7
αὐτοῦ," τῶν βοώντων [e] πρὸς αὐτὸν" ἡμέρας καὶ νυκτὸς,
[f] καὶ" [g] ∾ μακροθυμῶν" [h] ἐπ' αὐτοῖς;" [i] Λέγω ὑμῖν, 8
[k] ὅτι" ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει.] πλὴν ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὑρήσει [l] τὴν" πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

Εἶπε δὲ [m] —καὶ" πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυ- 9
τοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς [n] λοιποὺς,"

---

[y] ∾ ἤθελεν. [b] ∾ ὑποπιάζῃ. [g] ∾ μακροθυμεῖ.

---

11. 69. 72. 229* 235. Ev. 2. 18. 24. 36. al. 39. pluresve. Mt. BHV. al. 17. Ed. (etiam St. 3.) Arr. Syr. p. Goth. Slav. ms. cant. Bas. Chrys. Damasc. (y) ABDLQ. 1. 10. 69. 218 (cum 124. et al. 5.) al. 13. Mt. m. p. z. 10. 11. Hippol. Chrys. Damasc. (z) ἦλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ λέγει. D. cant. Vigil. taps. (a) = 115. Syr. p. ms. (b) ES. 36. 72. 124. 127. 235. Ev. 2. 4. 5. 18. 19. 36. al. 25. pluresve. Mt. MV. a* al. 8. Ed. Bas. Naz. ὑποπιέζῃ. 142. al. 17. Mt. H. m. Clem. ap. Wetst. Theophyl. (c) ποιήσῃ. BD. 42. 69. 124. Ev. 3. 18. 24. al. 11. Mt. HV. al. 13. Ed. (d) = 115. al. 2. et Barber. 1. || ἐκλεκτῶν] δούλων. 124. Arm. Vigil. taps. (e) αὐτῷ. BL. item D gr. || = veron. verc. vind. corb. (f) = 80. 88. veron. verc. vind. colb. corb. (g) ABDLQ. 1. 145. 157. Mt. o. x* (Perss. Arr. Æth.) Slav. Chrys. Antioch. bis. μακροθυμήσει. Mt. 11. Vulg. brix. for. germ. 2. || καὶ λέγω, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοὺς ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν etc. 13. 69. (h) = 64. Antioch. bis. ἐν αὐτοῖς. D. gr. 157. Vulg. It. exc. cant. ἐπ' αὐτοὺς. 69. Alius. Mt. x. (i) + ναί. GM. 28. 106. 124. al. 6. Mt. m. r. Cod. ap. Erasm. Ed. Copt. Arm. Arr. Macar. Antioch. bis. Iren. Aug. λέγω δὲ. Goth. emmer. λέγω γὰρ. brix. ἀμὴν λέγω. Vigil. taps. (k) = DG. 13. 36. 69. Perss. cant. veron. vind. colb. corb. tol* Macar. Iren. (l) = D. Mt. i. n. (m) = EGKS. (St. π.) 10. 11. 36. 40. 57. 61. 63. 64. 69. 72. 89. 118. 127. 130. gr. 142. 235. al. 33. Mt. V. al. 15. Ed. Syr. Arr. Pers. p. Æth. Copt. Syr. p. ed. Goth. Slav. 4. veron. colb. Basil. Theophyl. (n) πολλοὺς. 127. al. 4. Arm. πάντας. Syr. ἄλλους. Syr. p. in m. || + ἀνθρώπους. D. cant.

10 [[o] τὴν παραβολὴν ταύτην·" Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν
εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἷς φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος
11 τελώνης. Ὁ φαρισαῖος σταθεὶς [p] πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα"
προσηύχετο· ὁ θεὸς, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ
οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοὶ, ἢ καὶ
12 ὡς οὗτός ὁ τελώνης. Νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀπο-
13 δεκατῶ [q] πάντα ὅσα κτῶμαι." Καὶ ὁ τελώνης [r] μα-
κρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς [s] εἰς τὸν
οὐρανὸν" ἐπᾶραι· ἀλλ' ἔτυπτεν [t] εἰς" τὸ στῆθος αὐτοῦ,
14 λέγων· ὁ θεὸς, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Λέγω
ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος [u] εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,"
[x] ἢ # γὰρ ἐκεῖνος·" ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθή-
σεται· ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.]
15 [Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ [y] τὰ" βρέφη, ἵνα αὐτῶν
16 ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. Ὁ
δὲ ἰησοῦς [z] προσκαλεσάμενος αὐτὰ, εἶπεν·" ἄφετε τὰ
παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν
17 γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Ἀμὴν λέγω

(o) = D. cant. (p) ταῦτα πρὸς ἑαυτόν. BL. 1. 131. Arm. Slav. Vulg. for. Orig. Cypr. *Sic*, veron. brix. vind. colb. corb. καθ' ἑαυτὸν, ταῦτα. D. *seorsum*, *hæc* cant. (q) τὰ ὑπάρχοντά μου Orig. Chrys. *omnis substantiæ meæ*, Hier. semel. (r) + ἀπό. 124. 157. 229** al. 4. (s) = 40. vind. Orig. ter. Post ἐπᾶραι ponunt BLQ. veron. (t) = BDKLQ. 1. 108. 131. 157. al. 5. Mt. 11. Slav. qu. Arm. (Vulg. It.) Orig. bis. Antioch. (u) = D. cant. (x) AEGHKMOPQS. (St. π.) 13. 28. 72. 91. 106. 118. 124. 131. 218 (c. al. 9.) 235. Ev. 2. 3. 5. 18. 19. 24. 36. al. 76. Mt. BHV. al. 20. Ed. Syr. p. Goth. Basil. ms. Theophyl. ἤπερ ἐκεῖνος. 157. Bas. ὑπὲρ ἐκεῖνον. Doroth. παρ' ἐκεῖνον. BL. (St. β. η.) 1. 94. Alius. Copt. Orig. Naz. Scholion in Mt. 14. μᾶλλον παρ' ἐκεῖνον τὸν φαρισαῖον. D. Syr. Pers. p. *ab illo*, Vulg. for. *ab illo Pharisæo*, tol. *magis ab illo*, Mm. *præ illum Pharis.* verc. *magis præter illum Phar.* cant. *magis quam ille Phar.* It. Cypr. Hilar. Ambr. Aug. Vict. tun. μᾶλλον αὐτοῦ. Orig. semel. μᾶλλον exprimere etiam videtur Slav. (y) = D. 69. 118. 131. Mt. q. Orig. (z) προσεκαλεῖτο s. προσεκαλέσατο αὐτὰ, λέγων. BDGL. 1. 118. 131. Copt. cant. *imperavit eis, dicens*. verc.

ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς
[a] παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων· [διδάσκαλε 18
ἀγαθὲ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Εἶπε δὲ 19
αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· [b] τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς,
εἰ μὴ εἷς, [c] ὁ θεός.″ [d] Τὰς ἐντολὰς οἶδας·″ μὴ μοιχεύ- 20
σῃς· μὴ φονεύσῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ ψευδομαρτυρήσῃς·
τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα [e] = σου.″ Ὁ δὲ 21
εἶπε· ταῦτα πάντα [f] ἐφυλαξάμην″ ἐκ νεότητός [g] μου.″
Ἀκούσας δὲ [h] ταῦτα″ ὁ ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ· [i] ἔτι″ ἕν 22
σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ [k] ∾ διάδος″
πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκο-
λούθει μοι. Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγένετο· 23
ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ ἰησοῦς [l] περί- 24
λυπον γενόμενον,″ εἶπε· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα
ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. [m] Εὐ- 25
κοπώτερον″ γάρ ἐστι, [n] κάμηλον″ διὰ [o] τρυμαλιᾶς″
[p] ∾ ῥαφίδος″ [q] εἰσελθεῖν,″ ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν

---

[k] ∾ δὸς.   [p] ∾ βελόνης.

(a) + τὸ. 12. 61. Ed. Orig. semel. (b) μή με λέγετε ἀγαθόν· εἷς ἐστιν ἀγαθὸς, ὁ πατήρ. Marcion ap. Epiph. et Dial. c. marc. (c) ὁ πατὴρ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Marcosii ap. Iren. ‖ + ὁ πατὴρ. cant. Orig. aliquoties (alibi ut rec.) Alii. (d) ὁ δὲ ἔφη· τὰς ἐντολὰς οἶδα. Marcion ap. Epiph. et Dial. c. marc. (e) = ABDKL. 1. 42. 157. al. 9. Mt. o. r. x. Copt. Arm. Syr. p. Goth. Vulg. cant. brix. for. corb. vind. (f) ἐφύλαξα. ABL. 1. Dial. c. marc. (g) = BD. cant. Marcion ap. Tert. et Dial. c. marc. (h) = BDL. 1. 69. 132. Ev. 32. Syr. Perss. Copt. cant. Theophyl. αὐτοῦ. 157. (i) ὅτι. H. 36. Alius. Ev. 22. ap. Mill. 26. Mt. HV. g. n. (k) ADLM. 1. 36. 40. 57. 63. 131. 157. Ev. 18. 36. al. 11. et Barber. 1. Mt. a. 10. 11. al. 12. Bas. Dial. c. marc. Theophyl. (l) = BL. 1. 131. 157. Copt. (m) εὐκολώτερον. 12. Ed. (n) κάμιλον. S. 59. ap. Mill. 124. 130. gr. Mt. g. etiam in scholio. (o) τρυπήματος. L. 157. Ev. 31. 32. Mt. l. τρήματος. BD. 49. (p) BDL. 1. 13. 69. 124. 157. Mt. x. (q) = 130. gr. διελθεῖν. ADMP. 1. 49. 89* 106. 118. 124. 142. in m. Ev. 36. et Barber. 1. Mt. i. 10. 11. Syr. p. (sed rec. in m.) Goth. Slav. Vulg. It. Theophyl.

26 τοῦ θεοῦ [r] εἰσελθεῖν.'' [rr] Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες·'' καὶ
27 τίς δύναται σωθῆναι; Ὁ δὲ εἶπε· τὰ ἀδύνατα παρὰ
28 ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι παρὰ τῷ θεῷ.] Εἶπε δὲ [s] — ὁ''
πέτρος· ἰδοὺ, ἡμεῖς [t] ∾ ἀφήκαμεν πάντα, καὶ'' ἠκολου-
29 θήσαμέν σοι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· [ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι
οὐδείς ἐστιν, ὃς ἀφῆκεν [u] οἰκίαν,'' ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφοὺς,
[x] ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ,
30 Ὃς οὐ μὴ [y] ἀπολάβῃ [z] πολλαπλασίονα'' ἐν τῷ καιρῷ
τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.]

31 [[a] Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτούς·
ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ [b] τελεσθήσεται''
πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν [c] τῷ υἱῷ'' τοῦ
32 ἀνθρώπου. Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαι-
χθήσεται, [d] καὶ ὑβρισθήσεται,'' [e] καὶ ἐμπτυσθήσεται·''
33 Καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ [f] τῇ ἡμέρᾳ

---

[t] ∾ ἀφέντες τὰ ἴδια.

(r) = Syr. verc. corb. vind. (rr) λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ: Mt. r. Sic Evangelistaria nonnulla, quæ, omissis vs. 18—25, comma 26 conjungunt commati 17. (s) = AHM PS. 10. 11. 61. 64. 72. 89. 91. 106. 235. al. 16. Mt. V. al. 14. Ed. (t) BL. τὰ ἴδια ἀφέντες. D. πάντα τὰ ἴδια ἀφέντες. 1. 118. 131. item 69. || πάντα] τὰ ἴδια. 157. Copt, Syr. p. in m. πάντα τὰ ἴδια. 13. 124. Arm. relictis rebus, vind. relictis rebus nostris, corb. rel. retibus nostris, veron. rel. omnibus nostris, verc. rel. omnibus rebus nostris, colb. quæ nostra sunt reliquimus, cant. (u) οἰκίας. DH. 64. 69. 86** Mt. c. Syr. Pers. p. cant. (x) + ἢ ἀδελφάς. D. 14. 115. Ev. 18. 19. Slav. Cypr. semel. (y) λάβῃ. BDM. 61. 106. al. 5. Mt. c. 1. ἀπολαύῃ. 69. Mt. n. ἀπολαύσῃ. Theophyl. ap. Wetst. (z) ἑπταπλασίονα. D. Syr. p. ms. in m. It. (exc. for.) Iren. Cypr. Ambr. Aug. Tychon. Beda. Jovinian. contradicente Hieronymo. (a) Vs. 31—34 = Marcion ap. Epiph. (b) τελειωθήσεται. 60. Ev. 2. 18. 19. 36. Mt. f. Orig. (c) περὶ τοῦ υἱοῦ. D. (St. β.) 13. 61. in m. 69. 124. 145. 229** Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. Vulg. It. Epiph. (d) = DL. 12. 16. 59. 91. 123. Mt. c. Syr. p. habet c. ast. cant. veron. verc. corb. vind. Post μαστιγωσ. rejiciunt Syr. Pers. p. καὶ μαστιγωθήσεται. 130. gr. et lat. Vulg. brix. for. item colb. (e) = P. 12. 59. 80. 91. Ante ὑβρισθ. ponit Mt. 17. (f) τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. 1. 13. 69. 72. 106. 131. 218 (cum 124 et al. 4.) 235. al. 9. Mt. a. c. 10. al. 4. Ed. Arm.

τῇ τρίτῃ" ἀναστήσεται. Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆ- 34
καν· καὶ ἦν τὸ ῥῆμα [g] τοῦτο" [h] κεκρυμμένον" ἀπ' αὐ-
τῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.]

['Εγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν * [i] εἰς" ἱεριχὼ, 35
τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν [k] προσαιτῶν." 'Ακού- 36
σας δὲ ὄχλου [l] διαπορευομένου," ἐπυνθάνετο, τί [m] εἴη
τοῦτο. 'Απήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι ἰησοῦς ὁ [n] ναζωραῖος" 37
παρέρχεται. Καὶ ἐβόησε, λέγων· [o] ἰησοῦ," υἱὲ δαβὶδ, 38
ἐλέησόν με. Καὶ οἱ [p] προάγοντες" ἐπετίμων αὐτῷ, ἵνα 39
[q] σιωπήσῃ·" αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν [r]· υἱὲ δα-
βὶδ, ἐλέησόν με. Σταθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς, ἐκέλευσεν αὐτὸν 40
ἀχθῆναι [s] πρὸς αὐτόν." [t] ἐγγίσαντος" δὲ αὐτοῦ, ἐπηρώ-
τησεν αὐτὸν, [u] Λέγων· τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπε· 41
κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. Καὶ [x] ὁ ἰησοῦς" εἶπεν αὐτῷ· ἀνά- 42
βλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ παραχρῆμα ἀνέ- 43
βλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ, δοξάζων τὸν θεόν· [y] καὶ
πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν, ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ."]

Καὶ εἰσελθὼν [διήρχετο τὴν ἱεριχώ. Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ 1 2

(g) = D. 1. 131. Arm. It. exc. brix. for. (h) κεκαλυμμένον. G. Ev. 2. (i) τῇ. 124. ἐν τῇ. 69. (k) ἐπαιτῶν. BD (etiam in Marco) L. Orig. (etiam in Marco.) (l) παραπορευομένου. D. *prætereuntem*, Vulg. It. (m) + ἄν. DKLMQ. 1. 69. 131. 218 (cum 124. et al. 4.) al. 7. Mt. d. r. x. Orig. bis. Dial. c. marc. Slav. exc. 6. (n) ναζαρηνὸς. D. gr. 1. 131. Alius. Vulg. verc. for. Orig. *Nazorenus*, vind. (o) = AE. 42. Ev. 5. 24. al. 5. Slav. 4. Orig. ut videtur. (p) παράγοντες. AK. 42. παραπορευόμενοι. Ev. 32. *qui præteribant*, verc. (q) σιγήσῃ. BD LP. Mt. o. 11. || Orig. utrumque.

(r) + λέγων. EGHM. al. 8. Mt. B. r. Ed. || + ἰησοῦ. 1. 69 124. 131. al. 5. Mt. B. m. (s) = D. 1. 63. 131. Alius. Mt. 10. cant. verc. corb. vind. Dial. c. marc. (t) προσεγγίσαντος. 63. Mt. 10. (u) = BDL. 57. Copt. cant. Dial. c. marc. εἰπὼν. Orig. (x) = 218 (cum 76. 125.) ὁ κύριος. 1. ἀποκριθεὶς. D. cant. ἀποκριθεὶς ἰησοῦς. Orig. veron. verc. vind. colb. corb. (y) = 46. 71. || λαὸς] ὄχλος. Q. 69. 124. ap. Birch. 235. Ev. 18. 19. 20. 32. al. 6. Mt. BH. f. q. Theophyl. || ἰδὼν = K. 42. 44. 49. 142* Scholia in Mt. a. d. g. || αἶνον] δόξαν. D. cant. || Orig. bis ut rec.

ὀνόματι [z] καλούμενος″ Ζακχαῖος· καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτε-
3 λώνης, [a] καὶ οὗτος ἦν″ πλούσιος. Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν
ἰησοῦν, τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ
4 ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ [b] προδραμὼν″ ἔμπροσθεν, ἀνέβη
ἐπὶ [c] συκομορέαν,″ [d] ἵνα ἴδῃ αὐτόν·″ ὅτι [e] † ἐκείνης ἤμελλε
5 διέρχεσθαι. Καὶ [f] ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας
ὁ ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν, καὶ″ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε,
σπεύσας κατάβηθι· [g] σήμερον γὰρ″ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ
6 με μεῖναι. Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν
7 χαίρων. Καὶ ἰδόντες [h] ἅπαντες″ διεγόγγυζον, [i] λέ-
γοντες·″ ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι.
8 Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν [k] κύριον·″ ἰδοὺ, [l] τὰ
ἡμίση″ τῶν ὑπαρχόντων [m] μου,″ κύριε, δίδωμι τοῖς πτω-
χοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετρα-

[e] † δι'.

(z) = D. 53. 125* Ev. 17. 22. 26. Barber. 1. Mt. 19. Syr. Perss. Arr. Æth. Slav. ut videtur. Vulg. It. Ambr. (a) = D. cant. *καὶ αὐτὸς*. BK. 42. 69. 131. Arm. Vulg. veron. for. vind. *καὶ ἦν*. L. Mt. o. *οὗτος ἦν*. 108. 157. Syr. utr. sed Syr. p. habet *καὶ* in m. (b) *προσδραμὼν*. EGHL. 106. 235. Ev. 3. 19. 32. 33. 36. al. 5. Mt. BV. o. ξ* ω. 17. Ed. Naz. ms. *ἀποδραμὼν*. 42. *δραμὼν*. 69. 89* 142. 218 (c. al. 4.) 229* Ev. 2. al. 10. Mt. m. q. *προλαβὼν*. D. *antecedens ab ante*, cant. ‖ + *εἰς τὸ*. BL. + *εἰς τὰ*. 157. (c) *συκομωρέαν*. BDQ. Ev. 3. 24. Alii. Mt. d. g. l. o. Ed. *συκομωραίαν*. 40. 124. Alii. Ed. (etiam St. 3.) *συκομοραίαν*. ES. Alii. Mt. BV. al. 12, Ed. (d) = Slav. 4. 7. (e) = ABD EGHKLQS. 36. 72. 89* 91. 124. ap. Birch. 127. 229* Ev. 2. 3. 24. 36. Alii. Mt. BHV. al. 7. Ed. (f) *ἐγένετο ἐν τῷ διέρχεσθαι αὐτὸν, εἶδεν, καὶ*. D. cant. *ἐγένετο ἐν τῷ διέρχεσθαι τὸν ἰησοῦν, εἶδεν αὐτόν. ἀναβλέψας δὲ ὁ ἰησοῦς*, 157. *factum est dum transiret Jesus, vidit illum, et respiciens (respicientem, et* veron.) verc. veron. *factum est dum transit J. vidit illum sursum aspiciens et*, vind. corb. colb. ‖ *ἀναβλέψας* = Syr. Pers. p. ‖ *εἶδεν αὐτὸν καὶ* = BL. 1. 131. Arm. (g) *ὅτι σήμερον*. D. (Perss. Æth.) Vulg. It. Iren. gr. Ambr. ‖ *γὰρ* = H. 225. 229* Ev. 16. Mt. 11. Goth. (h) = 72. 127* Mt. 19. *πάντες*. ABDGHLQ. 10. 11. 57. 89. 106. 124. ap. Birch. 130. 142. 145. 235. Ev. 18. 19. 24. 32. 33. al. 31. pluresve. Mt. BHV. al. 22. Ed. Theophyl. *οἱ φαρισαῖοι*. 13. 69. (i) = D. It. exc. brix. for. colb. (k) *ἰησοῦν*. KM. 42. 57. 69. 124. Ev. 31. al. 8. Mt. H. z** 19. al. 6. Syr. Pers. p. Syr. p. in m. Vulg. ms. et ed. sixtin. (l) *τὰ ἡμίσεια* s. *ἡμίσεια*. BLQ. *τὸ ἥμισυ*. 69. 71. Ev. 19. (m) *μοι*. D* Ev. 2. al. 15. Mt. B. 19. al. 4. *μου* ante *τῶν ὑπαρχ.* ponunt BLQ. 1.

πλοῦν. Εἶπε δὲ [n] πρὸς αὐτὸν″ ὁ ἰησοῦς· ὅτι σήμερον 9
σωτηρία [o] τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο· καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς
ἀβραάμ ἐστιν. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι 10
καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.]

Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παρα- 11
βολὴν, διὰ τὸ ἐγγὺς [p] αὐτὸν″ εἶναι [q] ἱερουσαλὴμ, καὶ
δοκεῖν [r] αὐτοὺς,″ ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. Εἶπεν οὖν· [ἄνθρωπός τις εὐγενὴς 12
ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν, λαβεῖν [s] ἑαυτῷ″ βασιλείαν,
καὶ ὑποστρέψαι. Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, 13
ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· πραγ-
ματεύσασθε [t] ∞ ἕως″ ἔρχομαι. Οἱ δὲ πολῖται [u] αὐτοῦ″ 14
ἐμίσουν αὐτὸν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ,
λέγοντες· οὐ θέλομεν τοῦτον [x] βασιλεῦσαι″ ἐφ᾽ ἡμᾶς.
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ [y] ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα″ τὴν βα- 15
σιλείαν, [z] καὶ″ εἶπε φωνηθῆναι [a] αὐτῷ″ τοὺς δούλους
[b] τούτους,″ οἷς [c] ἔδωκε″ τὸ ἀργύριον· ἵνα γνῷ, [d] τίς τί διε-
πραγματεύσατο.″ Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων· κύ- 16
ριε, ἡ [e] μνᾶ″ σου προσειργάσατο δέκα μνᾶς. Καὶ εἶπεν 17
αὐτῷ· [f] εὖ,″ ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγέ-

[t] ∞ ἐν ᾧ.

(n) = cant. Cypr. πρὸς αὐτοὺς. Syr. p. in m. It. exc. brix. for. (o) + ἐν. AD. cant. (p) = 50. In aliis locum varie mutat. (q) + εἰς. 106. 157. al. 5. Mt. x. + ἐν. 60. (r) = D. cant. (s) = D. It. (exc. brix. for. colb.) Lucif. Ambr. (t) ABDK. ap. Mill. L. 1. 42. ap. Mill. 131. 145. 157. Ev. 36. Alius. Mt. c. f. 11. Orig. Lucif. (u) = D. Mt. 11. cant. veron. corb. (x) βασιλέα. 218 (cum 220.) (y) λαβεῖν αὐτὸν. M. 29. 71. (z) = 11. 57. 89. 91. 229* Ev. 2. al. 19. Mt. d. i. k. l. m. n. p. z. Ed. Syr. Perss. Slav. Vulg. ms. verc. colb. Theophyl. (a) αὐτοῦ. D. cant. verc. ‖ = Vulg. It. (b) = D. 1. 11. 131. Mt. m. Arm. Vulg. It. exc. brix. Orig. Lucif. (c) διδώκει. DL. 1. 131. 157. Alius. cant. verc. ἐδιδώκει. Orig. δέδωκε. B. 71. Mt. c. (d) τί διεπραγματεύσαντο. DL. item B. 157. Copt. cant. Orig. (e) μνᾶς. 1. 157. 235. Ev. 2. Alii. Mt. q. al. 5. Ed. Etiam vs. 18. et 20. (f) εὖγε. BD. al. 3. Vulg. It. Orig. Lucif. *tanto melior*, verc.

18 νου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. Καὶ ἦλθεν
ὁ [g] δεύτερος," λέγων· κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε
19 μνᾶς. Εἶπε δὲ καὶ τούτῳ· καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε
20 πόλεων. Καὶ [h] ἕτερος ἦλθε, λέγων· κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ
21 σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. Ἐφοβούμην γὰρ
σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ [i] ἔθηκας,"
22 καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. Λέγει [k] = δὲ" αὐτῷ· ἐκ
τοῦ στόματός σου [l] κρινῶ" σε, πονηρὲ δοῦλε· ᾔδεις, ὅτι
ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ
23 θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα· [m] Καὶ" διατί οὐκ ἔδωκας [n] τὸ
ἀργύριόν μου" [o] ἐπὶ = τὴν: τράπεζαν," καὶ ἐγὼ ἐλθὼν
24 σὺν τόκῳ [p] ἂν ἔπραξα αὐτό;" Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶ-
πεν· ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ [q] τὴν μνᾶν" καὶ [r] δότε" [s] τῷ τὰς
25 δέκα μνᾶς ἔχοντι." [t] Καὶ εἶπον αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα
26 μνᾶς. [u] Λέγω γὰρ" ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι [x] δοθή-
σεται·" ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ [y] ἔχει" ἀρθήσεται
27 [z] ἀπ' αὐτοῦ."] Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου [a] ἐκείνους," τοὺς
μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς, ἀγάγετε ὧδε,

(g) ἕτερος. D. 157. ἄλλος. Orig. *alter*, Vulg. It. *alius*, cant. verc. (h) + ὁ. BDL. 69. Mt. q. Syr. p. c. ast. (i) ἔδωκας. 71. (k) = LMS* 1. 28. 36. 57. 63. 69. 72. 106. 124. 131. 157. 218 (c. al. 8.) Ev. 2. 18. 19. 36. al. 9. Mt. a. f. q. al. 4. Ed. Syr. Perss. Copt. Vulg. verc. Theophyl. *Et*, veron. brix. vind. colb. Lucif. *Tunc*, corb. (l) κατακρινῶ. Mt. o. (m) = D. 52. 69. 116. 124. Ed. Syr. cant. || Post διατί + οὖν. D. Pers. w. cant. (n) μου τὸ ἀργύριον. ABL. 157. Mt. c. (o) τοῖς τραπεζίταις. Ed. Goth. Arm. brix. Ambr. bis. (alibi rec.) ἐπὶ τραπεζίτας. Mt. 11. Hier. semel. || τὴν = ADLMS. 1. 69. 106. 124. ap. Birch. 131. 157. 229. 235. Alii. Mt. V. al. 13. Ed. (p) ἂν αὐτὸ ἔπραξα. BL. ἂν αὐτὸ ἀνέπραξα. A. ἂν εἰσέπραξα αὐτό. Mt. 11. (q) = D. cant. verc. (r) ἀπενέγκατε. D. cant. Utrumque Arm. (s) τῷ ἔχοντι τὰς δέκα μνᾶς. 1. 69. 131. Arm. (t) Vs. 25 = D. 16. 60* 69. Ev. 18. 19. 36. Mt. f. cant. veron. germ. 2. Lucif. || μνᾶς ad μνᾶς = 218. (u) καὶ (s. ὁ δὲ, s. ὁ χριστὸς) εἶπεν αὐτοῖς· λέγω. Syr. Arr. Pers. p. Æth. Syr. p. ms. vind. || γὰρ = BL. 1. 59. Mt. o. 17. Copt. Arm. verc. Theophyl. ed. δὲ. Vulg. It. (x) προστίθεται. D. cant. (y) δοκεῖ ἔχειν. 38. 64. 69. Mt. k. 17. Syr. p. c. ast. Marcion ἴσχει. 89** (z) = BL. 36. 53. 63. 77. 108. Mt. a. 10. (a) = 57. al. 6. τούτους. BKLM. 42. al. 3. Mt. r.

καὶ κατασφάξατε [b] ἔμπροσθέν μου. Καὶ εἰπὼν ταῦτα, 28
ἐπορεύετο [c] ἔμπροσθεν," ἀναβαίνων εἰς ἱεροσόλυμα.]
[d] Καὶ ἐγένετο, [ὡς ἤγγισεν εἰς βηθφαγὴ καὶ βηθα- 29
νίαν, πρὸς τὸ ὄρος [e] τὸ καλούμενον" ἐλαιῶν, ἀπέστειλε
δύο τῶν μαθητῶν [f] αὐτοῦ," [g] Εἰπών·" ὑπάγετε εἰς τὴν 30
κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον
[h] δεδεμένον," ἐφ' ὃν οὐδεὶς [i] πώποτε" ἀνθρώπων ἐκάθισε·
[k] λύσαντες [l] αὐτὸν" ἀγάγετε. Καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· 31
[m] διατί λύετε;" οὕτως ἐρεῖτε [n] — αὐτῷ·" ὅτι ὁ κύριος
αὐτοῦ χρείαν ἔχει. [o] Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι 32
εὗρον, καθὼς εἶπεν αὐτοῖς [p]. Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶ- 33
λον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· τί λύετε τὸν πῶ-
λον; Οἱ δὲ εἶπον· [q] [r] ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει." Καὶ 34 35
ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν ἰησοῦν· καὶ ἐπιῤῥίψαντες ἑαυ-
τῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν ἰησοῦν.
Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, [s] ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν 36
[t] ἐν τῇ ὁδῷ." [Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη * [t] πρὸς" [u] τῇ 37
καταβάσει" τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, [x] ἤρξαντο" ἅπαν τὸ
πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν [y] φωνῇ

(b) + αὐτοὺς. BL. 53. 157. Ev. 18. 19. Mt. f. Syr. Syr. p. c. ast. Copt. Chrys. (c) = D. 40. cant. verc. vind. colb. corb. (d) Vs. 29. ad 46 = Marcion ap. Epiph. (e) = K. 42. 69. al. 3. Post ἐλαιῶν ponit D. cant. (f) = BL. 74** 89* 234. Orig. Ambr. (g) λέγων. BDL. 69. 157. Orig. (h) = D. cant. (i) = DG. Mt. o. cant. colb. brix. verc. vind. corb. Orig. semel. Ambr. In aliis locum mutat. πότε. 123. 157. (k) + καὶ. BDL. 157. cant. (l) = DL. 131. 225. Mt. o. 11. cant. Post ἀγάγετε ponunt A. al. 2. Syr. (m) = D. cant. colb. corb. (n) = BDL. 27. Mt. m. Copt. Æth. Pers. p. cant. corb. vind. colb. vat. 359. Orig. ter. (o) Vs. 32—35. καὶ ἀπελθόντες ἀπεκρίθησαν· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. καὶ ἀγαγόντες τὸν πῶλον ἐπέῤῥιψαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐπεβίβασαν τὸν ἰησοῦν. D. cant. (p) + ἑστῶτα τὸν πῶλον. 7. 60. 67. 157. Mt. o. Evangelistaria. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. It. Orig. semel. || + ἑστῶτα. vind. (q) + ὅτι. ABDLM. al. 17. et Barber. 2. Mt. c. f. o. x. 11. Syr. Arr. Pers. p. Vulg. cant. verc. brix. for. corb. Orig. (r) *Domino suo necessarius est*, verc. (s) = D. 229. cant. (t) = 80. (u) τὴν κατάβασιν. D. 115. (x) ἤρξατο. DL. al. 8. Mt. V. f. l. q. Orig. (y) = D. cant.

38 μεγάλη," περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, Λέγοντες.
εὐλογημένος ὁ [z] ἐρχόμενος" [a] βασιλεὺς" ἐν ὀνόματι κυ-
39 ρίου· [b] [c] εἰρήνη ἐν οὐρανῷ," καὶ δόξα [d] ἐν ὑψίστοις." Καί
τινες τῶν [Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν·
40 διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. Καὶ ἀποκρι-
θεὶς εἶπεν [e] αὐτοῖς·" Λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν οὗτοι [f] σιω-
41 πήσωσιν," οἱ λίθοι [g] κεκράξονται."] Καὶ ὡς ἤγγισεν,
42 ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' [h] αὐτῇ," λέγων· "Οτι εἰ
ἔγνως [i] καὶ σὺ, καίγε ἐν τῇ ἡμέρᾳ — σου: ταύτῃ," [k] τὰ
πρὸς εἰρήνην [l] σου·" νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου.
43 * "Οτι ἥξουσιν ἡμέραι [m] ἐπί σε," [n] καὶ περιβαλοῦσιν οἱ
ἐχθροί σου χάρακά σοι," καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ
44 [o] συνέξουσί" σε πάντοθεν· Καὶ ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ
τέκνα σου [p] ἐν σοί·" καὶ οὐκ ἀφήσουσιν [q] ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ
λίθῳ·" ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως [r] τὸν καιρὸν τῆς" ἐπισκοπῆς
45 σου.] Καὶ [εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν
τοὺς πωλοῦντας [s] =ἐν αὐτῷ" [t] =καὶ ἀγοράζοντας,"

(z) = H. 69. Mt. 17. Orig. || + ὁ. B. (a) = D. 142* Ev. 18. al. 4. Mt. c. Æth. It. exc. brix. for. germ. Mm. gat. (b) + εὐλογημένος ὁ βασιλεὺς. D. It. exc. brix. for. germ. Mm. gat. + εὐλογ. βασ. ἰσραὴλ. 157. Æth. Syr. p. c. ast. et addita nota: non in omnibus inveniri. (c) ἐν οὐρανῷ εἰρήνη. BL. Orig. (d) ἐπὶ τῆς γῆς. 235. || = verc. (e) = BL. Copt. Arm. Orig. (f) σιγήσουσιν. D. item Mt. 11. (g) κράξονται. D. κράξουσι. BL. Orig. ed. semel. (h) αὐτὴν. ABDHL. 1. 42. 69. 106. 131. Ev. 6. al. 9. Mt. c. i. n. r. 12. Orig. ter. (semel ut rec.) Iren. Bas. Theophyl. (i) ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ. BL. Orig. (semel, omissis cæteris, habet tantum σὺ.) καὶ σὺ σήμερον. Iren. || = καίγε. BDL. 157. Goth. Slav. cant. brix. Orig. || σου. = BDL. 1. 124. 131. 157. al. 3. Syr. Copt. Arm. cant. brix. vind. Orig. Eus. Bas. Post ταύτῃ ponit Slav. (k) + ἠρώτησας ἄν. 157. (l) = BL. Mt. a. Orig. Iren. gr. σοι. D. 61. in m. 69. 106. 157. Vulg. It. exc. verc. (m) = D. cant. (n) = Mt. a. Orig. || οἱ ἐχθροί σου. Syr. (omissis cæteris) ponit post περικυκλώσουσί σε. || περιβαλοῦσιν] βαλοῦσιν ἐπί σε (coll. not. m.) D. *mittent super te*, cant. παρεμβαλοῦσιν. CL. Scholia in Mt. 12. ἐπιβαλοῦσιν. 59. Mt. o. || = σοὶ. D. verc. corb. Eus. (o) συνάξουσι. K. 13. 61. in m. 69. (p) = D. cant. Orig. Eus. (q) λίθον ἐπὶ λίθον (λίθῳ. B. 157.) ἐν σοὶ. BL. 157. Copt. Orig. λίθον ἐπὶ λίθον ἐν ὅλῃ σοὶ. D. 1. 124. ap. Birch. Arm. cant. corb. vind. colb. (r) εἰς καιρὸν. D. cant. (s) = BL. 1. 36. 64. 69. 108. 130. gr. 145. Copt. Arm. Goth. Orig. ἐπ' αὐτῷ. 131. ἐν τῷ ἱερῷ et post ἀγοραζ. ponit 28. (t) = BL. 1. Alius.

Λέγων αὐτοῖς· γέγραπται· [u] [x] *ὁ οἶκός μου οἶκος προσευ-* 46
χῆς ἐστιν·" ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.
Καὶ *ἦν διδάσκων* [y] *τὸ" καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρ-* 47
χιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς [z] *ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ*
οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ." Καὶ *οὐχ εὕρισκον,* [a] *τὸ," τί* [b] *ποιή-* 48
σωσιν·" ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ [c] *ἀκούων."*]

Καὶ *ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν* [d] *—ἐκείνων,"* [*διδά-* 1
σκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν [e] *ἐν τῷ ἱερῷ," καὶ εὐαγγελι-*
ζομένου, ἐπέστησαν οἱ [f] *∾ ἀρχιερεῖς" καὶ* [g] *οἱ" γραμ-*
ματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, [h] Καὶ *εἶπον" πρὸς αὐτὸν,* 2
[i] *λέγοντες·"* [k] *εἰπὲ ἡμῖν," ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς,*
ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; Ἀ*ποκρι-* 3
θεὶς δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ [l] *—ἕνα"*
λόγον, [m] *καὶ" εἴπατέ μοι.* Τὸ *βάπτισμα ἰωάννου ἐξ* 4

[f] ∾ *ἱερεῖς.*

Copt. Orig. dis. || + *καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν.* Arm. + *καὶ τ. τραπ. τ. κολλ. ἐξέχ. καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς.* D. Æth. Syr. p. c. ast. (sed notatur, non in omnibus exemplaribus inveniri) cant. verc. corb. vind. colb. germ. 2. Ambr. (u) + *ὅτι.* ACD KM. 33. 106. 235. al. 14. et Barber. 2. Mt. c. f. r. x. z** 11. Ed. Syr. Goth. Vulg. cant. brix. for. germ. 1. 2. (x) *καὶ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς.* BL. 1. 69. 118. 124. 131. 157. Copt. Arm. colb. Orig. (y) = L. 69. 71. 106. 124. Mt. 11. (z) *καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι.* D. Æth. Arm. Vulg. It. *καὶ οἱ πρεσβύτεροι* (*ἄρχοντες.* 130. gr. et lat.) *τοῦ λ. ἐζ. αὐτ. ἀπολέσαι.* 130. 157. Syr. utr. (sed Syr. p. habet *πρῶτοι* in m.) Pers. w. brix. Orig. dis. (a) = D. 1. 69. 72. 125* 131. 220. Mt. m. 11. Orig. (b) *ποιήσουσιν.* LS. al. 10. pluresve. Mt. a. d. al. 13. Ed. Orig. || + *αὐτῷ.* D. 130. gr. et lat. Syr. p. c. ast. Pers. w. Æth. Slav. Vulg. It. exc. verc. (c) *ἀκούειν.* DM. 69. 131. al. 2. Mt. r. cant. (d) = AD (St. β.) LQ. 1. 36. 57. 108. 124. 131. 157. al. 3. Mt. o. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Vulg. It. Marcion. Epiph. (e) = K. 42. 71. al. 3. Mt. l. 10. Ante *τὸν λαὸν* ponit D. Syr. cant. (f) AEGK. 10. 11. 36. 40. 57. 61. 64. 72. 89. 91. 127. 130. gr. 142. 235. Ev. 2. 19. al. 41. Mt. V. a. d. f. p. 10. al. 9. Ed. Goth. Slav. Scholia ap. Mt. Theophyl. (g) = A. al. 5. Mt. V. c. g. Ed. (h) = 1. 131. verc. (i) = CD. (St. β.) 63. 64. Syr. Arr. Perss. Copt. Arm. cant. brix. Ante *πρὸς αὐτὸν* ponunt BL. 1. 131. (cf. not. h.) Vulg. colb. corb. for. vind. (k) = CL. *εἰπὸν ἡμῖν.* B. 1. 33. (l) = BL. 1. 33. 69. 131. 157. Syr. (Syr. p. habet c. ast.) Copt. colb. for. tol. Post *λόγον* ponunt A. Alii. || = *ἕνα λόγον.* verc. corb. vind. (m) *ὅν.* D. cant. || = Vulg. corb. colb. for. vind. Aug.

5 οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς
ἑαυτούς, λέγοντες· ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ·
6 διατί [n] — οὖν" οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν·
ἐξ ἀνθρώπων· πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος
7 γάρ ἐστιν, ἰωάννην προφήτην [o] εἶναι." Καὶ ἀπεκρίθησαν
8 μὴ εἰδέναι [p] πόθεν." Καὶ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ
9 λέγω ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.] [q] Ἤρξατο
δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν" τὴν παραβολὴν ταύτην· [ἄν-
θρωπος [r] † ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωρ-
10 γοῖς· [s] καὶ" ἀπεδήμησε [t] χρόνους ἱκανούς. Καὶ ἐν καιρῷ
ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρ-
ποῦ τοῦ ἀμπελῶνος [u] δῶσιν" αὐτῷ· [x] οἱ δὲ γεωργοί, δεί-
11 ραντες" αὐτόν, ἐξαπέστειλαν κενόν. Καὶ [y] προσέθετο
πέμψαι" ἕτερον δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον [z] δείραντες" καὶ
12 ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. [a] Καὶ προσέθετο πέμ-
ψαι τρίτον" οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον.
13 Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· τί ποιήσω; πέμψω τὸν
υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· [b] ἴσως" τοῦτον [c] = ἰδόντες" ἐντρα-
14 πήσονται. Ἰδόντες δὲ αὐτὸν [d] οἱ γεωργοί," διελογίζοντο

---

[r] † τις.

(n) = BEL. 40. 63. 64. 69. 72. 89. 91. 124. 130. gr. 142. 218 (c. al. 9.) 235. al. 20. Mt. V. al. 15. Ed. Syr. Copt. Æth. Slav. ms. vind. corb. colb. Mm. harl* Euthym. Theophyl. (o) γεγονέναι. D. 13. 69. 124. It. (p) = EK. brix. colb. τὸ πόθεν. D. 69. 124. ap. Birch. (q) ἔλεγε δὲ. D. cant. ‖ = πρὸς τὸν λαὸν. verc. ‖ Vs. 9—18 = Marcion ap. Epiph. (r) = BCDEKLMQS. 1. 10. 11. 33. 40. 57. 63. 64. 89. 91. 127* 131. 142. 229. 235. al. 37. Mt. V. al. 12. Ed. Goth. Slav. ms. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. It. exc. germ. 1. Orig. Habent Evangelistaria. (s) καὶ αὐτὸς. 157. Vulg. verc. brix. corb. germ. 1. for. vind. αὐτὸς δὲ. D. Arm. cant. (t) + εἰς. 67. 72. Mt. z. (u) δώσουσιν. AB LMQ. 33. 57. Ev. 2. 18. 19. Mt. c. f. 11. δώσωσιν. Ev. 36. (x) δείραντες δὲ. D. Vulg. cant. verc. colb. germ. 2. for. ‖ δείραντες] δήραντες. M. 89. 124. al. 14. Mt. k. al. 5. Sic etiam vs. 11. (y) ἔπεμψεν. D. cant. ‖ προσέθετο] + ἔτι. 2. Ed. + αὐτοῖς. Q. Ev. 19. Mt. f. (z) τύψαντες. 12. 16. 59. (a) τρίτον ἔπεμψεν. D. cant. ‖ τρίτον ante πέμψαι ponunt. BL. 76. 124. Mt. q. Arm. Vulg. It. (b) τυχὸν. D. (c) = BCDLQ. 1. 33. 131. 157. Copt. Arm. Syr. p. in m. It. exc. brix. Scholia ap. Mt. Ambr. (d) = D. cant.

πρὸς [e] ἑαυτοὺς,″ λέγοντες· [f] οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος·″
[g] — δεῦτε,″ ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, [h] ἵνα ἡμῶν γένηται″ ἡ
κληρονομία. Καὶ ἐκβαλόντες [i] αὐτὸν″ ἔξω τοῦ ἀμπε- 15
λῶνος, ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει [k] αὐτοῖς″ ὁ κύριος τοῦ
ἀμπελῶνος; [l] Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς 16
[m] τούτους,″ καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες
δὲ εἶπον· μὴ γένοιτο. Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς, εἶπε· τί 17
οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον [n] τοῦτο·″ λίθον, ὃν ἀπεδοκί-
μασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γω-
νίας; Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ᾽ ἐκεῖνον τὸν λίθον, συνθλασθήσε- 18
ται· ἐφ᾽ ὃν δ᾽ ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.] Καὶ [[o] ἐζή- 19
τησαν″ οἱ [p] ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς″ ἐπιβαλεῖν ἐπ᾽
αὐτὸν τὰς χεῖρας [q] ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ,″ καὶ ἐφοβήθησαν
[r] τὸν λαόν·″ ἔγνωσαν γὰρ, ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παρα-
βολὴν ταύτην εἶπε. Καὶ [s] παρατηρήσαντες″ ἀπέστειλαν 20
ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα
ἐπιλάβωνται αὐτοῦ [t] λόγου,″ [u] εἰς τὸ″ παραδοῦναι αὐ-

---

e) *ἀλλήλους.* BDL. 1. 33. 118. 124. 131. 157. Syr. p. in m. *intra se*, Vulg. corb. *inter se*, It. *ad invicem*, cant. (f) = 80. 225. 229* (g) = ABKQ. 1. 29. 42. 80. 118. 131. Mt. c. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Goth. Vulg. It. (exc. cant. tol.) Habet Orig. (h) *καὶ ἡμῶν ἔσται.* 1. 118. 131. colb. ‖ *γένηται*] = 77. Post *κληρονομία* ponit L. *ἔσται.* C. Copt. (i) = 36. 57. 61. 108. 226* al. 7. Mt. c. k. p. (k) = D. 2. 29. 71. Ev. 18. Ed. cant. verc. colb. for. Post *κύριος* ponit Mt. o. (l) = + *οὐχὶ.* Arm. (m) = D. 76. Mt. q. cant. *ἐκείνους.* 1. 28. 69. 91. 131. 157. (n) = 142* 145. Mt. 17. verc. (o) *ἐζήτουν.* CD. (St. β.) 36. Ev. 2. 18. 19. al. 7. Mt. f. m. k. in marg. in indice lectionis, Vulg. It. exc. verc. (p) *γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς.* ABL. 86. 118. 124. 131. Mt. x. 11. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Goth. *γραμμ. καὶ οἱ ἱερεῖς.* 13. *γραμμ. καὶ οἱ Φαρισαῖοι.* C. *ἀρχιερ. καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμμ.* 69. *γραμμ. καὶ οἱ Φαρισ. σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσιν.* 106. (q) = 47. ‖ *ἐν* = D. Vulg. It. exc. for. (r) = GS. 10. 11. 36. 57. 61* 63. 64. 89. 91. 108. 115. 127. 130. gr. 229. 235. al. 29. Mt. V. a. d. p. z. 10. al. 5. Ed. Slav. ms. Marcion. *τὸν ὄχλον.* 76. 145. Alius. Mt. c. Syr. p. ms. in m. *τοὺς ὄχλους.* Syr. p. ed. (s) = Syr. Pers. p. *ἀποχωρήσαντες.* D. Goth. *recedentes*, cant. *cum recessissent*, verc. corb. vind. brix. germ. 1. *cum redissent*, colb. ‖ + *καιρὸν.* Syr. p. c. ast. (t) *λόγους.* L. *λόγον.* CK. 63. 91. 124. 127. 145. 235. Ev. 19. al. 6. et Barber. 3. Mt. m. Ed. Theophyl. *τῶν λόγων.* D. (St. β.) 86. Goth. It. *λόγῳ.* 49. 64. Mt. 11. Ed. *in sermone*, Vulg. brix. for. (u) *ὥστε.* BDL. *Et*, brix. vind. colb. corb. for. emmer.

21 τὸν [x] τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος." Καὶ ἐπη-
ρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· διδάσκαλε, οἴδαμεν, ὅτι ὀρθῶς
λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ [y] οὐ" λαμβάνεις πρόσωπον,
22 ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις· "Ἔξεστιν
23 [z] ἡμῖν" καίσαρι [a] φόρον" δοῦναι, ἢ οὔ; [b] Κατανοήσας"
δὲ αὐτῶν τὴν [c] πανουργίαν," εἶπεν πρὸς αὐτούς· [d] =τί
24 με πειράζετε;" [e] Δείξατέ" μοι [f] δηνάριον·" [g] τίνος ἔχει
εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; [h] ἀποκριθέντες δὲ" εἶπον· καί-
25 σαρος. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀπόδοτε [i] τοίνυν" τὰ καί-
26 σαρος καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.] Καὶ οὐκ
ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ [k] ῥήματος" ἐναντίον τοῦ
λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσί-
27 γησαν.] [Προσελθόντες δέ τινες τῶν σαδδουκαίων, οἱ
[l] ἀντιλέγοντες" ἀνάστασιν [m] μὴ" εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐ-
28 τὸν, Λέγοντες· διδάσκαλε, μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν· ἐάν
[n] τινος" ἀδελφὸς ἀποθάνῃ [o] ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος

---

[e] ἐπιδείξατέ.

(x) = vind. τῷ ἡγεμόνι. D. cant. *potestati præsidis*, verc. *potestati et magistratui præsidis*, corb. *potestati et magistratus et præsidis*, colb. (y) οὐδενὸς. D. (St. β.) 60. cant. Aug. Auct. de promiss. (z) ἡμᾶς. ABL. 33. 69. 157. Mt. 11. || = emmer. Aug. (a) φόρους. K. 64. 124. 218 (c. al. 3.) (b) ἐπιγνοὺς. D. cant. (c) πονηρίαν. C* ut videtur, D. 60. Mt. m. Goth. ὑπόκρισιν. Mt. c. πονηρίαν, τὴν ὑπόκρισιν αὐτῶν. Syr. p. in m. *nequitiam*, verc. *iniquitatem*, cant. *dolum*, Vulg. Alii. (d) = BL. 1. 116. 118. 131. 157. Copt. Arm. || + ὑποκριταί. C. 59. (e) AB DLMP. 13. 36. 69. 106. 142** 145. 157. Ev. 18. 19. 36. al. 4. Mt. c. f. semel. i. n. o. r. 11. Euthym. (f) τὸ νόμισμα. D. Orig. int. dis. *figuram*, cant. (g) + οἱ δὲ ἔδειξαν· καὶ εἶπε. CL. 1. 33. 36. 57. 61. 69. 106. 108. 116. 118. 124. 131. 145. 157. al. 16. et Barber. 3. Mt. g. o. r. x. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Arr. Pers. p. colb. (h) οἱ δὲ. BL. 33. Syr. Pers. p. Syr. p. in m. Copt. || δὲ. = D. 1. 118. 131. Mt. g. Ed. Vulg. It. exc. brix. καὶ. G. (i) = D. cant. verc. vind. Ante ἀπόδοτε ponunt BL. 69. Arm. οὖν. 64. 68. 106. 235. Mt. z* 10. (k) ῥῆμα. D. 131. ῥήματι. Mt. 11. ῥήματος ἑνὸς. 38. (l) λέγοντες. BCDL, 1. 33. 60. 67. 118. 131. Ev. 2. 18. 19. 36. Alia Evv. 6. Mt. f. item c. Syr. Arr. Pers. w. Copt. Æth. Goth. Slav. cant. *qui negant esse resurrectionem*, Vulg. It. *qui contradicunt resurrectionem non esse*, verc. (m) = 61. (n) τις. 71. al. 2. Mt. c. i. n. r. (o) = 38. Mt. m. ἄτεκνος ἔχων γυναῖκα. D. Syr. Pers. p. cant. || ἀποθάνῃ] = Mt. x. ῆ. BL. 1. 16. 33. 118. 131. 157. Mt.

ἄτεκνος ἀποθάνῃ,″ ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυ-
ναῖκα, καὶ [p] ἐξαναστήσῃ″ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα, 29
ἀπέθανεν ἄτεκνος. [q] Καὶ—ἔλαβεν: ὁ δεύτερος—τὴν 30
γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος.: Καὶ ὁ τρίτος 31
[r] ἔλαβεν αὐτήν·″ [s] ὡσαύτως″ [t] δὲ καὶ″ οἱ ἑπτὰ [u] † οὐ
κατέλιπον τέκνα, [x] καὶ ἀπέθανον.″ [y] ″Ὕστερον [z] —δὲ″ 32
[a] —πάντων″ ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. [b] Ἐν τῇ οὖν″ ἀνα- 33
στάσει, τίνος αὐτῶν [c] γίνεται″ γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον
αὐτὴν γυναῖκα. Καὶ [d] —ἀποκριθεὶς″ εἶπεν αὐτοῖς ὁ 34
Ἰησοῦς· οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου [e] γαμοῦσι καὶ [f] ἐκγα-

---

[u] † καί.

---

11. Pers. p. Copt. Arm. Vulg. verc. corb. gat. Mm. germ. 1. mart. for. || Rec. brix. vind. colb. (p) ἐξαναστήσει. AH. 13. 69. 106. 124. Ev. 18. 19. al. 5. Mt. o. r. x. 10. Ed. (q) Vs. 30. 31. *καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως οἱ ἑπτὰ οὐκ ἀφῆκαν τέκνον, καὶ ἀπέθανον.* D. cant. || Vs. 30 = 218. Mt. o. corb. *καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν· ὡσαύτως* etc. BL. *καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ὁ τρίτος, ὡσαύτως καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον* etc. Copt. *Et sequens accepit illam. Similiter et omnes etc.* germ. 1. *καὶ ἔλαβεν αὐτὴν ὁ δεύτερος, καὶ αὐτὸς ἀπέθανεν ἄτεκνος.* Arm. 235. (r) = D. Copt. cant. verc. || + *et mortuus est sine filio*, colb. (s) = 45. 46. *ὡσαύτως· ὡσαύτως.* AE. 11. 40. 57. 63. 89. 106. 127. 142. 145. 218 (c. al. 5.) Ev. 5. 6. 18. 19. 36. al. 23. Mt. V. al. 10. Ed. Syr. Syr. p. Goth. *ὁμοίως· ὡσαύτως.* 59. Syr. p. in m. *ὁμοίως.* 51. || *ὡσαύτως· καὶ πάντες οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον* etc. 130. *ὡσαύτως· ἀπέθανον δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ, καὶ οὐ κατέλιπον τέκνα. ὕστερον* etc. Mt. x. (t) = D. gr. 33. || = *δὲ.* 235. Ev. 6. al. 5. Mt. n. o. Ed. Arm. Vulg. It. (u) = ABDE LS. 36. 40. 72. 127. 130. gr. et lat. 142. 157. 218 (c. al. 9.) 229* 235. Ev. 6. 36. al. 8. pluresve. Mt. V. al. 13. Ed. (etiam St. 3.) Copt. Slav. ms. cant. corb. vind. Theophyl. (x) = 1. Mt. n. x. Arm. vind. colb. corb. (y) Vs. 32. = 226* *sed et mulier*, omissis cæteris, verc. *mortua est et mulier*, omiss. cæteris, Arm. colb. vind. (z) = BDEHS. 11. 69. 72. 91. 124. 130. 142. 235. Ev. 2. al. 13. Mt. d. g. m. 11. Ed. Syr. (Syr. p. habet c. ast.) Goth. Vulg. It. exc. brix. (a) = BDL. 1. 36. 60. 77. 118. 131. 157. Syr. Perss. Copt. cant. corb. (b) *ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ.* BL. Syr. p. in m. (c) *ἔσται.* DGL. 1. 40. 131. 145. 157. al. 3. et Barber. 3. Mt. r. Scholia in Mt. d. g. Syr. Pers. w. Vulg. It. Arnob. (d) = BDL. 124. 157. Syr. Perss. Copt. Vulg. It. (e) *γεννῶνται καὶ γεννῶσιν.* D. (Syr. p. in m. notat, in antiquo exemplari [Syriaco] hæc legi, sed non in græcis.) cant. verc. vind. gat* Mm. colb. corb. Orig. Cypr. Aug. Auct. de promiss. || Sed *γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίσκονται* = vind. gat* corb. colb. (f) *ἐκγαμίζονται.* AGHKMP. 11. 42. 69. 106. Ev. 4. 18. 19. al. 16. Mt. f. o. q. 11. Ed. Bas. Alii aliter, etiam vs. 35.

35 μίσκονται·" Οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου
τυχεῖν, καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦ-
36 σιν, οὔτε ἐκγαμίσκονται. Οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι [g] δύ-
νανται·" ἰσάγγελοι γάρ εἰσι, [h] καὶ υἱοί εἰσι τοῦ θεοῦ,"
37 τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ [i] ὄντες." [k] "Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ
νεκροὶ, καὶ μωσῆς [l] ἐμήνυσεν" * ἐπὶ τῆς βάτου, [m] ὡς
λέγει" κύριον τὸν θεὸν ἀβραὰμ, καὶ τὸν θεὸν ἰσαὰκ, καὶ
38 τὸν θεὸν ἰακώβ. Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων·
39 πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν
40 [n] γραμματέων," εἶπον· διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. Οὐκ
41 ἔτι [o] δὲ" [p] ἐτόλμων ἐπερωτᾷν" αὐτὸν οὐδέν.] Εἶπε δὲ
πρὸς αὐτούς· πῶς λέγουσι [q] [r] τὸν χριστὸν υἱὸν δαβὶδ
42 — εἶναι;" [s] Καὶ αὐτὸς" δαβὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν·
43 εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, "Ἕως
ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου [t] ὑποπόδιον" τῶν ποδῶν σου.
44 Δαβὶδ οὖν [u] κύριον αὐτὸν" καλεῖ, [x] καὶ" πῶς υἱὸς αὐτοῦ
45 ἐστιν;] Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, [εἶπε [y] τοῖς
46 μαθηταῖς αὐτοῦ·" Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων,

(g) μέλλουσιν. D. gr. Syr. p. in m. verc. corb. vind. colb. Marcion. Tert. Auct. de sing. cler. *incipient*, Cypr. Aug. (h) θεοῦ (omisso εἰσι ad εἰσι) 157. verc. corb. vind. colb. Tert. Cypr. Auct. de sing. cler. τῷ θεῷ. D. cant. || καὶ] οἱ. A. 2. Ed. || εἰσι = 1. 220. 235. Ev. 36. Mt. 11. Arm. || τοῦ = ABL. 157. Bass. Nyss. (i) γεγονότες. 57. Tert. (k) Vs. 37. 38 = Marcion ap. Epiph. (l) ἐμνημόνευσεν. 1. 131. 145. Mt. g. ἐδήλωσεν. D. *significavit*, cant. *demonstravit*, verc. *ostendit*, Vulg. Alii. (m) καὶ λέγει. Mt. 10. λέγων. 220. Ante ἐπὶ ponit Orig. || + εἶδον. Goth. germ. 2. emmer. *sicut dixit: vidi in rubo*, brix. corb. colb. vind. *dicit de rubo*, verc. (n) σαδδουκαίων. Q. *quidam scriba dixit*, harl. (o) γάρ. BL. 36. 57. 108. Alius. καὶ, Vulg. It. exc. cant. || = Mt. n. (p) ἑτοίμως ἐπερώτων. Mt. 11. (q) + τινες. AKM. 42. 91. in m. al. 10. Syr. p. c. ast. + οἱ γραμματεῖς. 13. 69. 124. Mt. 17. Syr. Pers. p. (r) ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς δαβίδ ἐστιν. 13. 69. 124. || = εἶναι. D. cant. Post χριστὸν ponunt BGL. 157. Post υἱὸν Vulg. (s) αὐτὸς γάρ. BL. 1. 33. 124. 131. 157. Copt. καὶ αὐτὸς γάρ. Q. μὴ αὐτὸς. 69. (t) ὑποκάτω. D. 145. Syr. Arr. Perss. Copt. It. exc. brix. (u) αὐτὸν κύριον. ABLQ. 116. Mt. k. o. r. x. Arm. 11. Cyr. brix. (x) = D. 157. Mt. x. Syr. cant. Arm. corb. vind. colb. (y) πρὸς αὐτούς. Q. || αὐτοῦ = BD. Arm. cant. αὐτῶν. 61*

τῶν θελόντων [z] περιπατεῖν ἐν στολαῖς," καὶ φιλούντων
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς
συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· Οἳ 47
[a] κατεσθίουσι" [b] τὰς οἰκίας" τῶν χηρῶν, [c] καὶ" προφά-
σει [d] μακρὰ" [e] προσεύχονται" οὗτοι λήψονται περισσό-
τερον κρίμα.

Ἀναβλέψας δὲ [f] εἶδε" τοὺς βάλλοντας [g] τὰ δῶρα 1
αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον" πλουσίους. Εἶδε [h] δὲ" 2
[i] — καί" τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν [k] ἐκεῖ" [l] δύο
λεπτά." Καὶ εἶπεν· ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα 3
[m] ἡ πτωχὴ αὕτη" πλεῖον πάντων ἔβαλεν. Ἅπαντες 4
γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ [n] περισσεύοντος αὐτοῖς" ἔβαλον εἰς τὰ
δῶρα [o] τοῦ θεοῦ·" αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς
ἅπαντα τὸν βίον, ὃν εἶχεν, ἔβαλε [p].]
Καί [τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις κα- 5

(z) ἐν στολαῖς περιπατεῖν. AGL. 1. 69. 131. al. 2. Arm. ‖ στολαῖς] λευκοῖς. Goth. ap. Ihre. (a) κατέσθοντες. D. gr. κατεσθίοντες. P. (b) *panes*, corb. vind. colb. (c) = D. *occasione longa orantes*, cant. *simulantes* s. *fingentes longam orationem*, Vulg. It. *simulantes* (= longam orationem) emmer. (d) μακρᾷ. 1. 72. 89. 108. Ev. 2. al. 5. Mt. B. a. g. 10. Ed. (etiam St. 3.) Theophyl. Utrumque conjungit Æth. μακρὰν. A*L. Ev. 26. Mt. d. (e) προσευχόμενοι. DP. 13. 69. 124. Vulg. (f) εἶς. Syr. Pers. p. Orig. ter. (g) εἰς τὸ γαζοφυλ. τὰ δῶρα αὐτῶν. BDL. 1. 69. 124. Mt. r. Syr. Orig. ter. ‖ εἰς τὸ γαζοφ.] *in altario*, verc. (h) = S. 124. 127. Orig. bis. verc. vind. colb. (i) = BKLM. 11. 33. 57. 116. 124. 127. 130. gr. 157. Ev. 18. 19. 24. 32. al. 14. Mt. c. f. (Syr. p. habet c. ast.) Orig. (semel habet) Bas. ‖ Post τινα ponunt AGHS. 1. 69. 131. 142. 145. al. 16. Mt. BHV. al. 16. Ed. (k) = D. 44. Syr. Perss. Æth. Vulg. It. exc. brix. Orig. ter. (l) λεπτὰ δύο. BLQ. 157. al. 2. Orig. *duos quadrantes*, verc. ‖ + ὅ ἐστιν κοδράντης. D. *duo minus* (leg. minuta) *quod est codrantes*, cant. (m) αὕτη ἡ πτωχὴ. BDLQ. 69. 124. 157. Ev. 44. Arm. Vulg. cant. vind. brix. colb. for. ‖ = ἡ πτωχὴ. Mt. m. (n) περισσεύματος αὐτῶν. L. 33. 69. 71. 124. 131. Mt. m. Constitut. περισσεύματος αὐτοῖς. 1. 118. al. 3. *de quo super illis fuit*, verc. (o) = BL. 1. 118. 131. Copt. Syr. hieros. (p) + ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. E*GH. 69. 218 (cum 108. 124.) 235. Alii, et Barber. 3. Mt. g. o. in marg. 17. Evangelistaria. Ed.

6 λοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε· Ταῦτα [q] ἃ″
θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται [r] λίθος
7 ἐπὶ [s] λίθῳ″ [t], ὃς οὐ [u] καταλυθήσεται.″ Ἐπηρώτησαν δὲ
αὐτὸν [x], λέγοντες· διδάσκαλε, πότε [y] οὖν″ ταῦτα ἔσται,
8 καὶ τί τὸ σημεῖον, [z] ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι;″ Ὁ
δὲ εἶπε· [βλέπετε, μὴ πλανηθῆτε. [a] πολλοὶ γὰρ ἐλεύ-
σονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· ὅτι ἐγώ εἰμι [b], καὶ
ὁ καιρὸς ἤγγικε. μὴ [c] — οὖν″ [d] πορευθῆτε″ ὀπίσω αὐτῶν.
9 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ
πτοηθῆτε· [e] δεῖ″ [f] γὰρ″ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον· ἀλλ᾽
10 οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. [g] Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς·″ ἐγερθή-
σεται [h] ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν·
11 Σεισμοί τε μεγάλοι [i] κατὰ τόπους,″ καὶ λιμοὶ, καὶ λοι-
μοὶ ἔσονται· φόβητρά τε καὶ σημεῖα [k] ἀπ᾽ οὐρανοῦ″ με-
12 γάλα ἔσται [l]. Πρὸ δὲ τούτων [m] πάντων″ [ἐπιβαλοῦσιν ἐφ᾽
ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσι, παραδιδόντες εἰς

[m] ἁπάντων.

(q) = DL. cant. verc. vind. corb. colb. (r) + ὧδε. L. 1. 33. 118. 131. Mt. 17. Æth. Arm. (s) λίθον. L. 1. 33. 69. 118. 124. 131. 157. al. 10. Mt. d. k. l. p. z. 11. Ed. (t) + ὧδε. BL. 61. in m. ap. Mill. 124. ap. Birch. Copt. + ἐν τοίχῳ ὧδε. D. cant. verc. corb. vind. colb. (u) σαλευθήσεται. 69. (x) + οἱ μαθηταὶ. D. item Mt. z. in marg. cant. (y) = D. 1. 106. 131. al. 2. Mt. d. Syr. Perss. Æth. Copt. Arm. Vulg. It. (z) τῆς σῆς ἐλεύσεως. D. *adventus tui*, cant. (a) + προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. 11. 219. al. 4. et Ev. 13. 14. quæ, teste Wetst. his verbis statim subjiciunt ἐγερθήσεται etc. vs. 10. Etiam Mt. f. transilit a πλανηθῆτε ad ἐγερθήσεται γὰρ, sed nil addit. Alia Evangelistaria additamentum illud præfigunt lectioni incipienti ab ἐπιβαλοῦσιν γὰρ vs. 12. (b) + ὁ χριστός. 157. Syr. Pers. p. vind. colb. corb. germ. 2. Mm. gat. Marcion. Ambr. (c) = BDL. Copt. Arm. Pers. p. cant. verc. vind. colb. corb. δὲ. Syr. (d) πλανηθῆτε. Ev. 5. 19. 26. 44. Mt. H. c. f. (e) μέλλει. Syr. Syr. p. in m. (f) = Pers. p. Vulg. corb. vind. (g) = D. Syr. Pers. p. cant. verc. vind. corb. (h) + γὰρ. D. 74. Evangelistaria (cf. not. a.) Mt. f. g. Syr. Pers. p. cant. verc. vind. corb. colb. (i) = 60. Post καὶ ponunt BL. Copt. Arm. (k) Ante καὶ ponunt D. Vulg. Sax. It. Ambr. (non Marcion s. Tert.) Ante σημεῖα, B. Post μεγάλα, L. 69. 124. Mt. 11. Arm. (l) + καὶ χειμῶνες. Syr. p. in m. + *et tempestates*, corb. vind. colb. + *et hiemes*, verc. (m) ADGLMS. Alii. Mt. V. al. 10. Ed.

συναγωγὰς καὶ φυλακάς, [n] ἀγομένους" ἐπὶ βασιλεῖς
καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. Ἀποβήσεται 13
δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. Θέσθε οὖν [o] ∾ εἰς τὰς καρδίας" 14
ὑμῶν μὴ προμελετᾷν ἀπολογηθῆναι. Ἐγὼ γὰρ δώσω 15
ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται [p] ἀντειπεῖν ἢ"
ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. Παραδοθή- 16
σεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων, [q] καὶ ἀδελφῶν," καὶ συγγενῶν,
καὶ φίλων· καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. Καὶ ἔσεσθε μι- 17
σούμενοι ὑπὸ πάντων [r] διὰ τὸ ὄνομά μου." [s] Καὶ θρὶξ 18
ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται[t]. Ἐν τῇ ὑπομονῇ 19
ὑμῶν [u] ∾ κτήσασθε" τὰς ψυχὰς ὑμῶν.] ["Οταν δὲ 20
ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν ἱερουσαλὴμ,
τότε γνῶτε, ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. [x] Τότε οἱ 21
ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ
αὐτῆς, [y] ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις, μὴ εἰσερ-
χέσθωσαν εἰς αὐτήν. Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, 22
τοῦ [z] πλησθῆναι" πάντα τὰ γεγραμμένα. Οὐαὶ [a] δὲ" ταῖς 23
ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς [b] θηλαζούσαις" ἐν ἐκεί-

---

[o] ∾ ἐν ταῖς καρδίαις. [p] ἀντειπεῖν οὐδὲ.

[u] ∾ κτήσεσθε. [z] πληρωθῆναι.

(n) ἀπαγομένους. BDL. 1. 131. (o) ABDL. 1. 33. 157. Vulg. It. Cyr. Didym. Cypr. τὰς καρδίας. 220. 234. Mt. B. i. r. Euthym. || Rec. Orig. Euthym. (p) = D. gr. Syr. Pers. p. Vulg. ms. verc. corb. vind. colb. Cypr. Aug. || οὐδὲ] ἢ. AKLM. 1. 10. 42. 124. 157. 226** al. 7. pluresve. Mt. k. p. Slav. brix. Orig. Cyr. Didym. *Et*, Vulg. for. || = ἢ ἀντιστῆναι. cant. || ἀντιστ. ponunt ante ἀντειπ. BL. 69. 124. 157. Arm. Slav. Vulg. Orig. (q) Post φίλων ponunt E. 106. 218 (c. al. 8.) 235. al. 18. pluresve. Mt. BHV. al. 18. Ed. Orig. || = verc. Alii aliter. (r) = S. 11. 219. 229* Mt. m. Ante ὑπὸ ponunt 3. 123. pluresve. Mt. V. 17. (s) Vs. 18 = Marcion ap. Epiph. (t) + εἰς τὸν αἰῶνα. G. (u) AB. 13. 124. Ev. 3. 24. 31* Mt. B. r. Syr. utr. Arr. Æth. Vulg. It. (exc. cant. vind.) Orig. Macar. Tert. (x) Vs. 21. 22. = Marcion ap. Epiph. (y) + μὴ. D. cant. Slav. 4. Sax. cant. tol. (z) ABDEGHKLMS. 36. 63. 64. 72. 89. 127. 218 (c. al. 7.) al. 21. Mt. V. al. 9. Ed. Theophyl. (a) = BDL. Arr. It. (exc. brix. for.) Theophyl. ed. (b) θηλαζομέναις. D. gr.

ναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ [c] [d] ἀνάγκη″ μεγάλη ἐπὶ
24 τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ [e] † τῷ λαῷ τούτῳ· Καὶ πεσοῦνται
στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα
τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ [f] ἐθνῶν,″
25 [g] ἄχρι″ πληρωθῶσι [h] καιροὶ ἐθνῶν.″] Καὶ ἔσται σημεῖα
ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συ-
νοχὴ ἐθνῶν [i] ἐν ἀπορίᾳ″ * [k] ∽ ἠχούσης″ θαλάσσης καὶ
26 σάλου· Ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσ-
δοκίας τῶν ἐπερχομένων [l] τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις
27 [m] τῶν οὐρανῶν″ σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ, [n] μετὰ δυνάμεως
28 καὶ δόξης πολλῆς.″ Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι,
[[o] ἀνακύψατε,″ καὶ ἐπάρατε [p] τὰς κεφαλὰς″ ὑμῶν· δι-
29 ότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. Καὶ εἶπε παραβολὴν
30 αὐτοῖς· ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα· Ὅταν
[q] προβάλωσιν″ [r] ἤδη, βλέποντες ἀφ᾽ ἑαυτῶν γινώσκετε,″

---

[e] † ἐν. [k] ∽ ἤχους.

(c) + τότε. 1. 118. 131. Alius. Mt. f. q. (d) συνοχή. Codd. ap. Erasm. Syr. p. in m. (e) = ABCDKLM. 1. 33. 69. 131. 157. Ev. 4. 18. 36. al. 14. Mt. f. r. Copt. Arm. Vulg. It. Eus. ἐπὶ. 48. Syr. (f) ἐχθρῶν. Ev. 18. || ἐθνῶν ad ἐθνῶν = 44* 59. 108. Mt. m. (g) ἄχρις οὗ. BCDL. 33. 69. 157. al. 11. Mt. c. o. 11. Eus. (h) = D. cant. καὶ ἔσονται καιροὶ ἐθνῶν. B. καιροὶ, καὶ ἔσονται καιροὶ ἐθνῶν. L. Copt. Syr. p. ms. in m. || = ἐθνῶν. Cod. ap. Bez. (fortasse D.) || Rec. Tert. (i) καὶ ἀπορία. D. Syr. Pers. p. cant. harl* καὶ ἐν ἀπορίᾳ. Slav. ms. || Sequentibus jungunt codd. nota seq. laudandi et alii. (k) ABLM. 1. 33. 42. 69. 118. 131. 195. 209. Ev. 13. Syr. Pers. w. Arr. Slav. Vulg. It. (exc. cant.) Tert. ἤχους ὡς. Arm. ut sonitus, brix. *velut a sonitu*, Marcion ap. Tert. *sonitus et*, for. (l) + ἐν. Ed. (m) αἱ ἐν τῷ οὐρανῷ. D. item L. cant. verc. corb. vind. colb. Ambr. (n) καὶ δυνάμει πολλῇ καὶ δόξῃ. D. cant. καὶ δόξης post πολλῆς ponunt 74. 90. Æth. Vulg. It. Tert. (o) ἀνακαλύψατε. 1. *respirabitis*, vind. ap. Blanch. colb. corb. Hesych. *emergetis*, Tert. (p) τοὺς ὀφθαλμοὺς Mt. m. 11. (q) προβάλλωσιν. 69. al. 9. Mt. a. k. προσβάλωσιν. 108. al. 2. Mt. f. προλάβωσιν. 11. || + τὸν καρπὸν αὐτῶν. D. 157. Arm. Pers. w. Vulg. cant. vind. brix. colb. corb. germ. gat. mart. for. Tert. Aug. Ambr. (r) γινώσκετε ἤδη. D. cant. || βλέποντες = D. Syr. Perss. Vulg. It. Aug. Ambr. || ἀφ᾽ ἑαυτῶν = D. Pers. p. cant. brix. vind. Tert. Ad προβάλωσιν referunt Pers. w. Vulg. verc. veron. colb. corb. germ. gat. mart. for. ἀπ᾽ αὐτῶν. L. 69. 157. Syr. Copt. Arm. ap. Bod. ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν. Syr. p. in m.

ὅτι [s] ἤδη" ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, 31
ὅταν ἴδητε ταῦτα [t] γινόμενα," γινώσκετε, ὅτι ἐγγύς ἐστιν
ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ 32
παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως [u] ἂν" πάντα γένηται.] Ὁ 33
οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ [x] παρελεύσονται," οἱ δὲ λόγοι μου οὐ
μὴ [y] παρέλθωσι."] Προσέχετε [z] δὲ" ἑαυτοῖς, μήποτε 34
[a] βαρηθῶσιν" ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ, καὶ μέθῃ, καὶ
μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ [b] αἰφνίδιος" ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ
ἡ ἡμέρα ἐκείνη. [c] Ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται" ἐπὶ 35
[d] πάντας" τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον [e] πάσης" τῆς
γῆς. Ἀγρυπνεῖτε οὖν * ἐν παντὶ καιρῷ, δεόμενοι, ἵνα 36
[f] καταξιωθῆτε" ἐκφυγεῖν [g] — ταῦτα" [h] πάντα" τὰ μέλ-
λοντα γίνεσθαι, καὶ [i] σταθῆναι" ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου.]

[Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ [k] ἱερῷ" διδάσκων· [l] τὰς δὲ 37
νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος" τὸ καλούμε-

---

[a] βαρυνθῶσιν.

(s) = K. 131. al. 3. et Barber 1. Syr. Perss. Slav. Vulg. It. (exc. cant. veron.) Tert. Aug. Ambr. Post ἐγγὺς ponunt DL. cant. (t) = D. cant. verc. Habent Tert. Cypr. (u) ταῦτα. D. cant. ‖ + ταῦτα. 69. 124. Mt. r. item 50. 90. Syr. Arr. Perss. Arm. Slav. (x) παρελεύσεται. CK. 1. 131. al. 15. Mt. k. al. 4. verc. Theophyl. σαλευθήσονται. 40. 63. Mt. a. 10. (y) παρελεύσονται. BDL. 33. 157. (z) = D. 1. 36. 40. 69. al. 5. Mt. a. 10. cant. (a) ABCGKLS. 218 (c. al. 7.) Ev. 24. 36. al. 46. Mt. HV. al. 15. Ed. Basil. Anton. Euthym. Scholia ap. Wetst. et Mt. (b) αἰφνιδίως. 1. 40. 42. 69. 91. 124. 127. 131. 235. al. 12. Mt. a. g. m. 10. 17. Arr. Æth. Bas. Damasc. Anton. Iren. int. ‖ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφν. BDL. 77. 157. Alii alio ordine.

(c) ὡς παγίς. Ἐπελεύσεται γάρ. L. aliive, item (sed ἐπεισελεύσεται π. ἐπιστήσεται) BD. 157. It. Tert. (non Iren.) *sicut laqueus, introibit autem*, cant. (d) = D. Pers. p. cant. (e) = 1. 108. 131. Pers. p. corb. mart. Iren. int. Post γῆς ponit A. ‖ πᾶν τὸ πρόσωπον. Arm. (f) κατισχύσητε. BL. 1. 33. 36. 57. 131. 157. Copt. Æth. Ar. p. (g) = EHKS. (St. π.) 10. 11. 57. 61. 63. 64. 89. 106. 124. 127. 130. gr. et lat. 142. Ev. 32. bis. 36. al. 45. Mt. BHV. al. 20. Ed. Theophyl. Post πάντα ponunt AC. 235. (h) = 157. Syr. (i) στήσεσθε. D. cant. veron. verc. vind. colb. corb. gat. *stetis*, Tert. (k) ὄρει. Mt. f. (l) εἰς τὸ ὄρος ηὐλίζετο. D. *in monte habitabat*, cant. item Tit. bostr. in Mt. d.

38 νον ἐλαιῶν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ
1 [m] ἱερῷ" ἀκούειν αὐτοῦ. [Ἤγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύ-
2 μων, ἡ λεγομένη πάσχα. Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
οἱ γραμματεῖς, τὸ, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ
3 τὸν λαόν. [n] Εἰσῆλθε δὲ [o] † σατανᾶς εἰς ἰούδαν τὸν
[p] ἐπικαλούμενον" ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ [q] τοῦ ἀριθμοῦ"
4 τῶν δώδεκα. Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιε-
ρεῦσι [r] [s] καὶ τοῖς στρατηγοῖς," [t] τὸ, πῶς" αὐτὸν παραδῷ
5 αὐτοῖς. [u] Καὶ ἐχάρησαν·" καὶ συνέθεντο αὐτῷ [x] ∾ ἀρ-
6 γύριον" δοῦναι. [y] Καὶ ἐξωμολόγησε·" καὶ ἐζήτει εὐ-
καιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν [z] αὐτοῖς" [a] ἄτερ ὄχλου."

7 Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα [b] τῶν ἀζύμων," ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι
8 τὸ πάσχα. Καὶ ἀπέστειλε πέτρον καὶ ἰωάννην, εἰπών·
πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν.]
9 10 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ποῦ θέλεις [c] [d] ἑτοιμάσωμεν ;" Ὁ δὲ

---

[o] ὁ. [x] ∾ ἀργύρια.

(m) ὄρει. Ev. 18. 19. (n) Vs. 3 = Marcion ap. Tert. ut videtur. (o) = ACDKLMPS. 1. 13. 69. 106. 124. 218 (c. al. 7.) 235. al. 11. pluresve. Mt. V. al. 3. Ed. Orig. (p) = G. καλούμενον. BDL. 69. al. 3. Mt. m. 17. Syr. p. ms. cant. λεγόμενον s. ἐπιλεγόμενον. Alii. (q) = Mt. c. semel. Arr. Vulg. It. exc. cant. verc. (r) + καὶ γραμματεῦσι. CP. 106. al. 3. et Evangelistaria. Mt. c. semel. f. bis. 11. Syr. Pers. p. Ar. p. Arm. Æth. veron. verc. corb. vind. colb. Eus. (non Orig.) (s) = D. Ev. 31. Æth. cant. veron. verc. corb. vind. colb. ‖ = τοῖς. AGHLP. al. 31. Mt. V. al. 16. Ed. Orig. ‖ + τοῦ ἱεροῦ. CP. 106. 157. 235. al. 3. Mt. 1** o. x. Syr. utr. Pers. p. Eus. (non Orig.) + τοῦ λαοῦ. Arm. (t) πῶς. D. ὅπως. 13. 69. 124. Arm. Orig. (u) = 118. 131. veron. vind. corb. (x) ACK. 10. 13. 42. 61. 69. 89** Ev. 6. 18. 24. 36. al. 30. Mt. a. f. bis. p. al. 7. Syr. Slav. Eus. Theophyl. τριάκοντα ἀργύρια. Æth. (y) = C. Ev. 31. Mt. c. semel. veron. verc. corb. vind. colb. Eus. *Et spopondit*, Vulg. for. *et confessus est*, cant. καὶ ὡμολόγ. DP. καὶ συνεξωμολόγ. 57. (z) = D. 7. 17. Ev. 36. Barber. 1. Mt. c. semel. Pers. p. Vulg. cant. verc. for. Post ὄχλου ponunt ABCL. 157. veron. vind. (a) = 13. 29. 69. 71. Ev. 36. Mt. r. (b) τοῦ πάσχα. D. cant. veron. verc. corb. vind. ‖ = Ambr. (c) + ἵνα. 13. 69. 124. Arm. (d) ἑτοιμάσομεν. 1. 40. 57. 72. 89. 91. 106. 127. Ev. 18. al. 29. Mt. V. al. 14. Ed. ‖ + σοι. DP. Mt. 10. 11. cant. colb. corb. gat. + *Pascha*, Mm. + σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; B. Syr. p. ms.

εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συν-
αντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκο-
λουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν, [e] οὗ" εἰσπορεύεται. Καὶ 11
ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· λέγει [f] σοι" ὁ διδάσ-
καλος· ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ
τῶν μαθητῶν μου φάγω; Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει [g] ἀνάγαιον" 12
[h] μέγα" ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε. Ἀπελθόντες δὲ 13
εὗρον καθὼς εἴρηκεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
[i] Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ [k] δώδεκα" 14
[l] ἀπόστολοι" σὺν αὐτῷ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· ἐπιθυ- 15
μίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, πρὸ
τοῦ με [m] παθεῖν." Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι [n] οὐκέτι" οὐ μὴ 16
φάγω [o] ἐξ αὐτοῦ," ἕως ὅτου [p] πληρωθῇ" ἐν τῇ βασιλείᾳ
τοῦ Θεοῦ. [q] Καὶ δεξάμενος [r] ποτήριον, εὐχαριστήσας 17
εἶπε· λάβετε [s] τοῦτο," καὶ διαμερίσατε [t] ἑαυτοῖς."
Λέγω γὰρ ὑμῖν, [u] ὅτι" οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ γεννήματος 18
τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου [x] ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ."
Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε· καὶ ἔδωκεν 19

[g] ἀνώγεον.

(e) οὗ ἐὰν. AKMP. al. 6. Mt. 11. ὅπου. 157. cant. εἰς ἣν. BCL. Vulg. It. (f) = D. Ev. 31. al. 3. Mt. c. semel. f. semel. n. Syr. Pers. p. cant. (g) ABEHKLPS in m. al. 14. Mt. V. a. k. Alii aliter, *Cubile superius*, Slav. *in superioribus locum*, corb. colb. vind, Ambr. *medianum*, verc. *pede plano locum*, veron. *cœnaculum*, Vulg. brix. for. ἀνάγαιον οἶκον. D. *superiorem domum*, cant. (h) = D. cant. (i) Vs. 14—16 = Marcion. (k) = BD. 157. Sahid. It. exc. brix. gat. Mm. (l) = L. (m) ἀπελθεῖν. 131. (n) = ABL. 1. 118. Mt. m. 11. Copt. Sahid. verc. Epiph. In aliis varie transponitur. (o) ἀπ' αὐτοῦ. D. 13. 69. 124. cant. αὐτὸ, BL. 1. 118. 131. Mt. g. Copt. Sahid. Syr. p. in m. Vulg. It.(exc. brix.) Epiph. (p) καινὸν βρωθῇ. D. cant. (q) Vs. 17. 18. = Ev. 32. Syr. (in ed. vienn. ed. codd. heidelberg. ac guelpherb.) veron. cf. not. y. (r) + τὸ. ADKM. 127* Ev. 24. 36. al. 13. Mt. c. bis. f. semel. (s) = Ev. 13. Vulg. for. (t) εἰς ἑαυτοὺς. CLM. 1. 13. 42. 69. 118. 124. 131. Ed. (u) = BCL. 29. 42. Æth. mart. ἀπὸ τοῦ νῦν. DG. 1. 118. 131. 157. Copt. Sahid. Arm. Ar. p. cant. Post πίω addunt ἀπὸ τοῦ νῦν BKLM. 42. al. 5. et Barber. 1. Mt. 1** o. r. Syr. p. in m. Item post πίω addit ἔτι Syr. p. et ἀπ' ἄρτι 225. (x) καινὸν πίω αὐτὸ ἐν τῇ βασ. τ. Θεοῦ. Ev. 22. ap. Mill. Syr. p. in m. Æth.

αὐτοῖς, [y] λέγων· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
20 διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσ-
αύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο
τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ [z] αἵματί" μου, τὸ
21 ὑπὲρ ὑμῶν [a] ἐκχυνόμενον." Πλὴν ἰδοὺ, ἡ χεὶρ τοῦ παρα-
22 διδόντος με [b] μετ' ἐμοῦ" ἐπὶ τῆς τραπέζης. [c] Καὶ" ὁ
μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου [d] πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον·"
23 πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ παραδίδοται. Καὶ
αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς, [e] τὸ," τίς ἄρα εἴη
24 [f] ἐξ αὐτῶν," ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ
φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς [g] αὐτῶν δοκεῖ εἶναι" μεί-
25 ζων. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν [h] κυ-
ριεύουσιν" αὐτῶν· καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν, εὐεργέται
26 καλοῦνται. Ὑμεῖς δὲ οὐχ' οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν
ὑμῖν, γενέσθω ὡς ὁ [i] νεώτερος·" καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς [k] ὁ
27 διακονῶν. Τίς γὰρ μείζων; ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακο-
νῶν; [l] οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος;" [m] ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν

(y) λέγων ad λέγων vs. 20 = Mt. n. ‖ τοῦτο ad τοῦτο = 235. ‖ τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον . . . . ἐκχυνόμενον = D. cant. veron. verc. corb. vind. In veron. post σῶμά μου legitur: καὶ δεξάμενος ποτήριον . . . ἔλθῃ. (e vs. 17. et 18. cf. not. q.) Πλὴν ‖ λέγων] + λάβετε. A. ‖ ὑμῶν] πολλῶν. Arm. etiam vs. 20. (z) ὀνόματι. 47. 51. 56. Mt. c. semel. o. (a) ἐκχυνομένῳ. Basil. Schol. in Mt. d. (b) = D. 57. Syr. Pers. p. cant. Habet Orig. (c) = Orig. verc. cant. ὅτι. BD gr. L. 157. Copt. (d) κατὰ τὸ ὡρισμένον πορεύεται. BDGL. 69. 124. 157. Mt. c. semel. Arm. Vulg. It. (exc. brix.) Orig. ‖ ὡρισμ.] + αὐτῷ. Orig. *præscriptum*, vind. *scriptum*, veron. brix. for. colb. (e) = DL. Mt. 11. Orig. (f) = D. 142* It. (exc. colb. brix. item Mm. gat.) (g) ἂν εἴη. D. Syr. Ar. Pers. p. Æth. Sabid. cant. verc. brix. ἢ. Orig. ‖ εἶναι = Arm. (h) κατακυριεύουσιν. 69. 218 (cum 124. et al. 7.) 234. Mt. 1* m. n. r. (i) μικρότερος. D. Syr. Sabid. Vulg. verc. vind. colb. corb. Auct. de bapt. Chr. *minus*, cant. (k) διακονῶν ad διακονῶν prius vs. 27 = 235. Mt. a. ‖ ὁ διάκονος, μᾶλλον ἢ ὁ ἀνακείμενος· ἐγὼ γὰρ ἐν μέσῳ ὑμῶν ἦλθον, οὐχ ὡς ὁ ἀνακείμενος, (*Ego autem sum in medio vestrum: veni non sicut qui recumbit*, cant.) ἀλλ' ὡς ὁ διακονῶν. καὶ ὑμεῖς ηὐξήθητε ἐν τῇ διακονίᾳ μου, ὡς ὁ διακονῶν, οἱ διαμεμενηκότες etc. D. cant. (l) *In gentibus quidem, qui recumbit; in vobis autem non sic, sed qui ministrat.* verc. corb. vind. colb. Mm. (m) κἀγὼ ἐγενόμην ἐν μέσῳ ὑμῶν οὐχ ὡς ὁ ἀνακείμενος, ἀλλ' ὡς. Orig. colb. ἦλθον (cf. not. k.) οὐχ ὡς ὁ ἀνακείμ. ἀλλ' ὡς. Orig. alibi.

ὡς″ ὁ διακονῶν. Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' 28
ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. Κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν[n], 29
καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, * [o] βασιλείαν·″ [p] Ἵνα 30
ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου [q] — ἐν τῇ βα-
σιλείᾳ μου,″ καὶ [r] ∾ καθίσησθε″ ἐπὶ [s] θρόνων, κρίνοντες
τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ ἰσραήλ. [t] Εἶπε δὲ ὁ κύριος·″ 31
σίμων, σίμων, ἰδοὺ, ὁ σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς, τοῦ σι-
νιάσαι ὡς τὸν σῖτον· Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ 32
[u] ∾ ἐκλείπῃ″ ἡ πίστις σου. [x] καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας,″
[y] στήριξον″ τοὺς ἀδελφούς σου [z]. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· 33
κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς
θάνατον πορεύεσθαι. Ὁ δὲ εἶπε· λέγω σοι, πέτρε, οὐ 34
μὴ [a] φωνήσει″ σήμερον ἀλέκτωρ, [b] πρὶν ἢ″ τρὶς ἀπαρνήσῃ
[c] μὴ″ εἰδέναι [d] με.″ [e] Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα 35
ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου, καὶ πήρας, [f] καὶ ὑποδημάτων,″
μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπον· [g] οὐδενός.″ Εἶπεν οὖν 36
αὐτοῖς· ἀλλὰ νῦν, ὁ ἔχων βαλάντιον, [h] ἀράτω,″ ὁμοίως

---

[r] ∾ καθίσεσθε. [u] ∾ ἐκλίπῃ.

(n) + διαθήκην. A. 12. 16. Syr. p. Orig. Scholion in Mt. d. et g. (o) = vind. ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Ev. 21. (p) Vs. 30 = Marcion ap. Epiph. (q) = EGHS. 11. 36. 57. 64. 89. 108. 127. 142. 226. 229* 235. al. 33. et Barber. 4. Mt. V. d. g. i. l. m. n. o. q. 12. Euthym. Theophyl. || = μου. D. cant. for. tol. || ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἀληθείᾳ. Orig. (r) BELS. (St. π.) 1. 10. 11. 13. 36. 40. 69. 89. 124. 127. 131. 142. 157. 235. Ev. 3. 6. 24. al. 49. et Barber. 3. Mt. V. al. 16. Ed. καθήσεσθε s. καθήσεσθαι. AQ. Alii. καθέζησθε. D. (s) + δώδεκα. D. 124. 157. al. 8. Mt. l** x. 11. Arm. Syr. p. c. ast. It. (exc. gat. for.) Tert. (t) = BL. Copt. (u) DK. 1. al. 25. pluresve. Mt. a. al. 11. (x) σὺ δὲ ἐπίστρεψον, καὶ D. cant. Gelas. (y) στήρισον. ABKLQ. 1. 131. || ἐπιστρέψεις καὶ στηρίξεις. Arm. (z) + *et rogate, ne intretis in tentationem*, It. (exc. cant. brix. germ. 1.) Leo. Auct. de voc. gent. (a) φωνήσῃ. 106. 131. 235. al. 27. Mt. V. al. 15. Ed. (b) πρίν. Q. Mt. c. semel. x. ἕως. BL. 69. 124. 157. ἕως ὅτου. D. ἕως οὗ. KM. 42. Ev. 22. al. 6. Syr. Arr. Pers. p. Syr. p. in m. Copt. Vulg. It. (c) = BLMQ. 1. 131. (d) Varie transponitur. (e) Vs. 35—38 = Marcion ap. Epiph. (f) = 71. al. 5. Mt. i. n. Euthym. (g) οὐθενὸς. AEKQS. Ev. 6. 36. al. 18. pluresve. Mt. V. al. 8. Ed. (h) ἀρεῖ. D. (St. β.) Codd. ap. Basil. Vulg. ms. cant.

καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων, [i] πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐ-
37 τοῦ, καὶ ἀγορασάτω" μάχαιραν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι
[k] ἔτι" τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ [l] τελεσθῆναι" ἐν ἐμοὶ,
τό· καὶ μετὰ ἀνόμων [m] ἐλογίσθη." καὶ [n] γὰρ τὰ" περὶ
38 ἐμοῦ τέλος ἔχει. Οἱ δὲ εἶπον· κύριε, ἰδοὺ, μάχαιραι
ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· [o] ἱκανόν ἐστι."

39 Καὶ [ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν
ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ [p] αὐτοῦ."]
40 Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς· προσεύχεσθε
41 μὴ [q] εἰσελθεῖν" εἰς πειρασμόν. Καὶ αὐτὸς [r] ἀπεσπά-
σθη" ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολὴν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα
42 προσηύχετο, Λέγων· πάτερ, [s] εἰ βούλει [t] παρενεγκεῖν"
[u] τὸ ποτήριον τοῦτο" ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου,
43 ἀλλὰ τὸ σὸν [x] γενέσθω." [y] Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος

(i) πωλήσει ... ἀγοράσει. EGHS. 10. 13. 40. 63. 64. 69. 89. 91. 106. 124. 127. 142. 235. Ev. 3. 6. 18. 19. 24. 36. al. 58. Mt. V. al. 17. Ed. Chrys. Theophyl. Eustath. sebast. Scholia ap. Mt. πολῆσαι ... ἀγοράσει. D. *vendat ... emet*, cant. πολησάτω ... ἀγοράσει. 157. Mt. n. o. ‖ Rec. ABLQ. 1. Alii. Verss. Orig. (k) = ABD HL. 1. 157. al. 4. Mt. q. 17. Syr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. cant. verc. brix. Scholia ap. Mt. (l) πληρωθῆναι. 56. 218 (cum 108. 124.) (m) ἐλογίσθην. Syr. Arr. Pers. p. veron. Constitut. (n) τὸ. BD. veron. = cant. γὰρ τὸ. L. 1. Copt. Syr. p. (o) ἀρκεῖ. D. (p) = ADL. 1. 13. 131. al. 2. Ed. Syr. p. Arm. Vulg. cant. for. (q) ἐμπεσεῖν. 13. 69. 124. (r) ἀπεσπάθη. D. ἀπέστη. G, *recessit*, cant. colb. brix. (s) μὴ τὸ θέλημα ... εἰ βούλει etc. hoc ordine, omisso πλὴν, D. cant. corb. colb. item verc. ‖ = εἰ βούλει. 1. 118. 131. verc. (t) παρένεγκε. BD gr. (St. β.) 1. 131. 157. al. 11. et Barber. 4. Vulg. It. (exc. vind. cant.) Orig. Damasc. Tert. Ambr. παρένεγκαι s. παρενέγκαι. L. (KM. 13. 69. ap. Mill.) 121. 124. ap. Alt. Mt. r. παρενέγκῃ. 124. ap. Birch. al. 2. παρελθεῖν. 234. al. 3. Constitut. (u) τοῦτο τὸ ποτήριον. BDLQ. 157. Mt. c. f. cant. brix. corb. (x) γινέσθω. AGHLQ. 1. 13. 91. Ev. 5. al. 8. Mt. V. c. f. q. (y) Vs. 43 et 44 = AB. 13. 69. 124. (In 13 prima manus scripsit tantum: ὤφθη δὲ, alia recentior supplevit in m. In 69 duo hæc commata leguntur post Matth. 26, 39. ubi in Evangelistariis extant.) Asteriscis notantur in ES. 24. 36. 161. 166. Mt. V, obelis in 123. Evangelistaria omittunt in lectione, quæ incipit cap. 22, 39 et pertingit ad cap. 23, 1; habent vero in alia lectione, quæ complectitur Matth. 26, 2—27, 2. ubi post vs. 20. Jo. 13. 3—17. et post

ἀπ᾽ οὐρανοῦ, ἐνισχύων αὐτόν. Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, 44
ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ
θρόμβοι αἵματος [z] καταβαίνοντες" ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ 45
ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς
[a] †, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης, Καὶ εἶ- 46
πεν αὐτοῖς· τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα
μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.
"Ἔτι [b] — δὲ" αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, ὄχλος· καὶ ὁ 47
λεγόμενος ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, [c] προήρχετο" [d] αὐτούς,"
[e] καὶ ἤγγισε τῷ ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν." [f] Ὁ δὲ ἰησοῦς 48
εἶπεν αὐτῷ· ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
παραδίδως; [g] Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν [h] τὸ ἐσόμενον," 49
εἶπον αὐτῷ· κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; Καὶ 50
ἐπάταξεν εἷς [i] τις" ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως,

---

[a] † αὐτοῦ. [d] αὐτῶν.

---

vs. 39. Luc. 22, 43—45. intercalata sunt. Olim jam omiserant codd. quidam gr. et lat. testibus Epiph. Scholiaste in cod. 34. Hilar. et Hier. Deest in brix. Omittit Slav. 2. (evangelistarium), asteriscis notat Slav. 3, habent Slav. 4. 5. 6. 7. 8. 10. ‖ Syri a Photio, et Armeni a Nicone aliisque vituperantur, quod locum de *θρόμβοις αἵματος* deleverint. Arm. ms. ap. La Croze in fine vs. 44 habet tantum: *et fluxerunt ab eo sudores tanquam stillæ sanguinis.* sed Arm. ed. addit: *grumi grumi effusi in terra.* Agnoscunt Justin. Hippol. Epiph. Chrys. Tit. bostr. Cæsarius Iren. Hier. (z) *καταβαίνοντος*. Codd. ap. Erasm. Syr. Pers. w. Æth. Vulg. verc. colb. corb. germ. gat. mart. (a) = ABDELS. al. 37. pluresve. Mt. V. al. 16. Ed. (etiam St. 3.) Arm. Slav. cant. brix. (b) = ABG KLM. 1. 69. 124. 157. Ev. 6. al. 4. Mt. g. Pers. p. Vulg. for. *Et*, verc. brix. (c) *προῆγεν*. D. 1. 69. 124. 131. 157. Ev. 18. 19. al. 15. et Barber. 3. Mt. c. f. g. r. *προσήρχετο*. 121. 225. *συνήρχετο αὐτοῖς*. Syr. p. in m. (d) ABDEGHKLMS. Ev. 6. al. 64. et Barber. 3. Mt. V. al. 16. Ed. *αὐτοῖς*. 235. al. 2. Mt. x. (e) = 71. *καὶ ἐγγίσας ἐφίλησε τὸν ἰησοῦν*. D. cant. veron. verc. vind. corb. colb. item Arm. (f) + *τοῦτο γὰρ σημεῖον δεδώκει* s. *δέδωκεν αὐτοῖς*. [hucusque 35. 127.] *ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν*, [*αὐτὸν κρατήσατε* + Arm. Pers. p.] DEH. 10. 13. 69. 89** 124. 218 (cum 3. 125**) al. 17. Ev. 6. 18. 19. al. 7. Mt. c. d. f. i. k. l. n. p. r. z. Ed. Syr. utr. Pers. p. Arm. Æth. Slav. juniores et ed. (non Slav. 10.) cant. veron. colb. (g) Vs. 49. 50. 51 = Marcion ap. Epiph. (h) = 71. Mt. r. veron. vind. *τὸ γινόμενον*. D. 106. Syr. p. in m. Pers. w. cant. corb. (i) = 69. 71. 106. al. 3. Mt. r. Syr. Arr. Vulg. It. (exc. verc. et, ut videtur, veron.

51 καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ [k] οὖς″ τὸ δεξιόν. Ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ ἰησοῦς εἶπεν· [l] ἐᾶτε ἕως τούτου.″ καὶ [m] ἁψάμενος τοῦ
52 ὠτίου αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν.″ Εἶπε δὲ ὁ ἰησοῦς πρὸς τοὺς
παραγενομένους [n] ἐπ᾽ αὐτὸν″ ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς
τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· ὡς ἐπὶ λῃστὴν [o] ἐξεληλύ-
53 θατε″ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων [p]; Καθ᾽ ἡμέραν ὄν-
τος μου [q] μεθ᾽ ὑμῶν″ [r] ἐν τῷ ἱερῷ,″ οὐκ ἐξετείνατε τὰς
χεῖρας ἐπ᾽ ἐμέ· ἀλλ᾽ αὕτη [s] ὑμῶν ἐστιν″ ἡ ὥρα, καὶ ἡ
54 ἐξουσία τοῦ σκότους. Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν, [t] ἤγα-
γον,″ [u] καὶ εἰσήγαγον″ [x] = αὐτὸν″ εἰς [y] τὸν οἶκον″ τοῦ
55 ἀρχιερέως. ὁ δὲ πέτρος ἠκολούθει [z] μακρόθεν. Ἁψάντων
δὲ [a] πῦρ″ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων [b] αὐ-
56 τῶν,″ ἐκάθητο ὁ πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἰδοῦσα δὲ αὐ-
τὸν παιδίσκη τις [c] καθήμενον πρὸς τὸ φῶς,″ καὶ ἀτενί-
57 σασα αὐτῷ, εἶπε· καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. Ὁ δὲ ἠρνή-

(k) ὠτίον. DK. ap. Mill. 116. 130. gr. et lat. Mt. d. Scholia in Mt. d. Vulg. It. exc. verc. colb. (l) ἐάσατε ἕως τούτου. 13. 57. 69. 124. ap. Birch. *sine usque hoc,* verc. corb. vind. *dimitte eum,* veron. (sed post ἰάσατο αὐτὸν repetit: *Ait autem Jesus: sine usque hoc.*) (m) ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ, καὶ ἀπεκατεστάθη τὸ οὖς αὐτοῦ. D. cant. verc. corb. vind. (sed vind. post vs. 53 ponit.) ἁψάμενος τοῦ πληγέντος, καὶ τὸ οὖς ἀφῃρημένον ἰάσατο. 157. (n) = 116. πρὸς αὐτὸν. GH. 10. 11. 28. 89. 106. 131. 157. 226** al. 17. Mt. a. f. g. k. m. p. r. 10. Ed. Syr. p. ms. *Ad,* Vulg. It. (o) ἐξήλθατε. BDL. 13. 65. 69* 124. 157. ἐξήλθετε. KM. 1. 11. 42. 106. 131. al. 14. Mt. i. n. r. Orig. Eus. Basil, seleuc. (p) + συλλαβεῖν με. 218 (c. al. 3.) al. 3. Syr. Ar. p. Pers. p. Æth. Syr. p. c. ast. Slav. Sax. Basil. (q) = 59. Ev. 18. 19. Post ἱερῷ ponunt D. 157. Mt. r. cant. (r) = 57* (s) ἐστιν ὑμῶν. B DGL. 116. 124. Mt a. al. + 4. ὑμῶν. Mt. c. (t) ἦγον 235. Orig. || + αὐτὸν. Syr. p. c. ob. (u) = D. 1. 71. 118. 130. 218 (c. al. 2.) 229* Ev. 13. 18. Mt. d. o. Syr. Perss. Arr. Vulg. cant. verc. corb. veron. vind. brix. for. Eus. προσήγαγον. 219. (x) = ABDKL. 1. 10. 57. 61. 124. 131. 157. al. 11. Mt. m. p* z. 10. Ed. Syr. Perss. (Syr. p. habet c. ob.) Vulg. It. Orig. Eus. Theophyl. (y) τὴν οἰκίαν. BKLM. 1. 124. 131. 157. al. 3. Orig. Eus. Theophyl. (z) + αὐτῷ. D. 13. 69. 71. 106. 124. 157. Ev. 6. al. 2. Mt. r. Syr. Arr. Æth. Arm. cant. veron. brix. vind. corb. emmer. Vulg. ed. sixtin. (a) πυρὰν. 91. 118. al. 2. Mt. c. f. g. n. (b) = BDKL. 157. cant. veron. verc. vind. corb. (c) = verc. καθήμενον ἐν μέσῳ. 29. 71. Mt. r. *sedentem ad ignem,* brix.

σατο [d]= αὐτὸν,″ λέγων· [e] γύναι,″ οὐκ οἶδα αὐτόν. Καὶ 58
μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν, [f] ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν
εἶ.″ ὁ δὲ πέτρος [g] εἶπεν·″ ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. Καὶ δια- 59
στάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο, [h] λέ-
γων· ἐπ' ἀληθείας″ καὶ οὗτος μετ' [i] αὐτοῦ″ ἦν· καὶ γὰρ
γαλιλαῖός ἐστιν. Εἶπε δὲ ὁ πέτρος· ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα 60
ὃ λέγεις· καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος [k] αὐτοῦ,″ ἐφώ-
νησεν [l] † ἀλέκτωρ. Καὶ στραφεὶς [m] ὁ κύριος, ἐνέβλεψε 61
τῷ πέτρῳ· καὶ″ ὑπεμνήσθη [n] ὁ πέτρος″ τοῦ [o] λόγου″
τοῦ κυρίου, [p] ὡς″ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆ-
σαι [q], ἀπαρνήσῃ με τρίς. [r] Καὶ ἐξελθὼν ἔξω [s] †, ἔκ- 62
λαυσε πικρῶς.

Καὶ οἱ ἄνδρες, οἱ συνέχοντες [t] ∾ τὸν ἰησοῦν,″ ἐνέπαι- 63
ζον αὐτῷ, [u] δέροντες.″ Καὶ περικαλύψαντες [x] αὐτὸν, 64

---

[l] † ὁ. [s] † ὁ πέτρος. [t] ∾ αὐτὸν.

(d) = BD** gr. KLS. 1. 28. 57. 131. 145. Ev. 18. al. 18. et Barber. 2. Mt. c. f. p. al. 3. Syr. Perss. Arr. Arm. Æth. Sax. It. (exc. cant. for.) Scholia in Mt. d. *Ei*, vind. (e) = D. Pers. p. cant. Post οἶδα αὐτὸν ponunt BL. Arm. (f) εἶπεν τὸ αὐτό. D. cant. *et tu cum eo eras semper*, veron. corb. vind. Alii aliter. (g) ἔφη. BKLM. 13. 69. 124. al. 7. (h) ἐπ' ἀληθείας λέγω. D. cant. ‖ = ἐπ' ἀληθ. corb. (i) αὐτῶν. 131. *Jesu*, verc. (k) τοῦ πέτρου. KM. al. 7. Mt. p* Syr. p. c. ast. (l) = ADGLMS. 1. 13. 69. 106. 124. 131. 157. 235. al. 23, pluresve. Mt. V. al. 18. Ed. (m) = 220. ‖ ὁ κύριος] = Codd. 2. ὁ ἰησοῦς. D. 61. 106. 124* 131. Ev. 6. al. 3. Mt. 17** Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Pers. p. Copt. cant. ‖ ἐνέβλεψε] ἀνέβλεψε. 131. 145* al. 2. ἐπέβλεψε. 69. 145** (n) = D. 157. cant. gat. (o) ῥήματος. BL. 77. 108. 124. Scholia ap. Mt. ‖ = τοῦ λόγου. Mt. m. (p) ὅ. 157. Ev. 18. 19. Ar. rom. Erp. ὅς vel ὅν. Syr. Pers. p. Æth. Arm. (q) + σήμερον. BKLM. 13. 42. 71. 72. 157. al. 8. et Barber. 1. Mt. r. Arr. Copt. Æth. Syr. p. c. ast. Sax. item veron. corb. Ante φωνῆσαι ponunt 69. 124. (r) Vs. 62. = verc. veron. vind. corb. (s) = BDKL M. 1. 10. 42. 61. 124. 127. 131. 157. 226** al. 21. Mt. k. p* z. Copt. Arm. Slav. Vulg. ms. cant. Scholia in Mt. d. (t) BDLM. 42. 157. al. 2. Arm. Copt. Syr. p. ms. et ed. in m. Vulg. It. αὐτὸν τὸν ἰησοῦν. 124. ‖ = vind. (u) = D. 69. Syr. Pers. p. Ar. p. cant. verc. veron. corb. vind. colb. δαίροντες. 157. al. 17. Mt. p. al. 8. (x) αὐτὸν. BL. Copt. vind. corb. item veron. colb. αὐτοῦ τὸ πρόσ-

ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον· καὶ'' [y] ἐπηρώτων αὐτὸν, λέ-
65 γοντες·'' προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε. Καὶ
ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, [συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον
τοῦ λαοῦ, [z] ἀρχιερεῖς τε'' καὶ γραμματεῖς, καὶ [a] ἀνή-
γαγον'' αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον [b] ∽ ἑαυτῶν,'' λέγοντες·
67 [c] εἰ'' σὺ εἶ ὁ χριστὸς, * [d] εἰπὲ ἡμῖν.'' Εἶπε δὲ αὐτοῖς·
68 ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· [e] Ἐὰν δὲ καὶ'' ἐρω-
69 τήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ [f] μοι,'' [g] ἢ ἀπολύσητε.'' Ἀπὸ
τοῦ νῦν [h] ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν
70 τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. Εἶπον δὲ πάντες· σὺ οὖν εἶ ὁ
υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· ὑμεῖς λέγετε, ὅτι
71 ἐγώ εἰμι. Οἱ δὲ εἶπον· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυ-
ρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

1 Καὶ [i] ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν,'' [[k] ἤγαγον''
2 αὐτὸν ἐπὶ τὸν πιλάτον.] Ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐ-
τοῦ, λέγοντες· τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα [l] τὸ ἔθνος,''

---

[b] ∽ αὐτῶν.

[k] ἤγαγεν.

ωπον. 1. al. 5. Ar. rom. Erp. αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, ἔτυπτον αὐτὸν, καὶ. D. 131. Arm. cant. verc. Utrumque conjungit brix. (y) ἔλεγον. D. Syr. cant. item veron. corb. || = αὐτὸν. BKL. 42. 49. Ev. 18. (z) = GH. 64. Ev. 7. Mt. V. καὶ ἀρχιερεῖς. D. 116. μετὰ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων. 157. || = τε. S. 1. 11. 57. 72. 89. 235. al. 12. Mt. B. al. 16. Ed. verc. (a) ἀπήγαγον. DK. 69. 124. 131. 116. al. 6. Mt. B. f. semel. k. o. p. ξ. ψ. Ed. Syr. p. in m. Orig. ἀπαγάγοντες ἤγαγον. Arm. (b) DKLM S. 218 (c. al. 10.) Ev. 6. al. 12. pluresve. Mt. BV. al. 19. Ed. Orig. (c) = DL. 80. 142. cant. (d) = D. 61. cant. (e) καὶ ἐὰν. Mt. m. colb. Theophyl. ἐὰν. D. cant. veron. verc. vind. corb. ἐὰν δὲ. BL. 235. al. 3. Syr. Cyr. εἰ δὲ καὶ. 59. (f) = BL. Mt. m. Copt. verc. Cyr. (g) = BL. 131. 157. Copt. for. Cyr. Ambr. (h) + δὲ. ABDL. Copt. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. cant. for. vind. Cyr. Ambr. γὰρ. Orig. colb. (i) ἀναστάντες. D. 91. 131. al. 2. cant. item Mt. f. semel. g. q. (k) ABDEG HKLMS. al. 46. Mt. BV. al. 18. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. Vulg. It. Euthym. (l) = 1. τὸν λαὸν. 157. τὸ γένος. Mt. B. || + ἡμῶν. BDKLM. 13.

[m] καὶ κωλύοντα" καίσαρι φόρους διδόναι, [n] [o] λέγοντα
ἑαυτὸν χριστὸν βασιλέα εἶναι." Ὁ δὲ πιλάτος ἐπηρώ- 3
τησεν αὐτὸν, λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ὁ
δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις. Ὁ δὲ πιλάτος 4
εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· οὐδὲν εὑ-
ρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. Οἱ δὲ [p] ἐπίσχυον," 5
λέγοντες· ὅτι [q] ἀνασείει" τὸν λαὸν, [r] διδάσκων" καθ'
ὅλης τῆς [s] ἰουδαίας," ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ἕως
ὧδε [t]. Πιλάτος δὲ ἀκούσας [u] γαλιλαίαν," ἐπηρώτησεν, 6
εἰ ὁ ἄνθρωπος γαλιλαῖός ἐστι. Καὶ ἐπιγνοὺς, ὅτι ἐκ τῆς 7
ἐξουσίας ἡρώδου ἐστὶν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς ἡρώδην,
ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.
Ὁ δὲ ἡρώδης, ἰδὼν τὸν ἰησοῦν, ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέ- 8
λων [x] ἐξ ἱκανοῦ" ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν [y] =πολλὰ"
περὶ αὐτοῦ· καὶ [z] ἤλπιζέ" τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ
[a] γινόμενον." Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐ- 9
τὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. Εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρ- 10
χιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐ-
τοῦ. Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύ- 11
μασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα
λαμπρὰν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ πιλάτῳ. [b] Ἐγένοντο δὲ 12

---

69. 106. 118. 124. 131. al. 24. et Barber. 3. Mt. B. c. semel. f. semel. i. n. z** ↓. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. Euthym. || + ὑμῶν. Mt. x. (m) = 1. || *et solventem* (καταλύοντα) *legem nostram et prophetas, et prohibentem*, veron. corb. vind. colb. Mm. gat. Marcion ap. Epiph. (n) + καὶ. BL. 106. Syr. Arr. Arm. Vulg. It. exc. cant. verc. colb. (o) = Mt. B. || = χριστόν. Mt. r. (p) ἐνίσχυον. DH. 69. *fortius dicebant*, cant. (q) ἀναπείθει. Mt. c. semel. *seducit*, cant. (r) = 64. veron. vind. (s) γῆς. D. cant. (t) + *et filios nostros et uxores avertit a nobis; non enim baptizatur sicut nos.* colb. Priorem additamenti partem etiam Marcion ap. Epiph. legebat vs. 2. post διδόναι. (u) = BL. Copt. (x) = verc. ἐξ ἱκανοῦ χρόνου. HM. 1. 13. 69. 124. 131. al. 20. et Barber. 1. Mt. g. r. (Verss.) ἐξ ἱκανῶν χρόνων. BDL. 157. cant. colb. (y) = BDKL. 1. 42. 131. 157. al. 10. Copt. Æth. Ar. p. cant. *frequenter*, verc. Arm. Alii post αὐτοῦ ponunt. (z) ἐλπίζειν. 157. (a) = G. 16. 59. Syr. (b) Vs. 12: Ὄντες δὲ ἐν ἀηδίᾳ (*lite*, cant. *dissensione*, colb.) ὁ πιλά-

φίλοι ὅ, τε πιλάτος καὶ ὁ ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ [c] ἐν ἔχθρᾳ ὄντες" πρὸς
13 ἑαυτούς. Πιλάτος δὲ, συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς
14 καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν, Εἶπε πρὸς αὐτούς·
προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς [d] ἀποστρέ-
φοντα" τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ, ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας,
οὐδὲν εὗρον [e] ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον," [f] ὧν κατηγο-
15 ρεῖτε κατ' αὐτοῦ." Ἀλλ' οὐδὲ ἡρώδης· [g] ∾ ἀνέπεμψα
γὰρ — ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν," καὶ ἰδοὺ, οὐδὲν ἄξιον θανά-
16 του ἐστὶ πεπραγμένον [h] αὐτῷ. Παιδεύσας οὖν αὐτὸν
17 ἀπολύσω. [i] = Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς
18 κατὰ ἑορτὴν ἕνα." Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ, λέγον-
τες· αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν [k] τὸν" βαραββᾶν·
19 Ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ
20 φόνον βεβλημένος εἰς φυλακήν. Πάλιν [l] οὖν" ὁ πιλάτος
21 προσεφώνησε [m], θέλων ἀπολῦσαι [n] τὸν ἰησοῦν." Οἱ δὲ

---

g ∾ ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς.

τος καὶ ὁ ἡρώδης, ἐγίνοντο φίλοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ. D. cant. colb. (addit tamen colb: *nam ante inimici erant ad invicem.*) Ordo verborum varie mutatur in codd. gr. (c) ἔχθραν ἔχοντες. 235. (d) διαστρέφοντα. 1. 13. 69. 124. 131. al. 13. et Barber. 2. Mt. d** f. semel. m. (e) αἴτιον ἐν αὐτῷ. D. 59. *mali in eo*, cant. ἐν αὐτῷ αἴτιον. 69. 124. Sahid. αἴτιον. Mt. c. semel. || = αἴτιον. 1. 131. Alius. Post αὐτοῦ ponit 157. Ante οὐδὲν Arm. ἄξιον, verc. (f) = D. 59. cant. || = κατ'. AL. 1. 28. 131. 218. Mt. B. f. semel. (g) HKLM. 89** 142 in m. 145. 157. 184. al. 7. Copt. Arr. brix. vat. 359. bodl. item (sed πρὸς ὑμᾶς) B. Syr. p. ms. in m. *remisit enim eum ad nos, nam remisi vos ad illum*, germ. 1. || ἀνέπεμψα] ἀνέπεμψεν. Mt. B. || ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν] αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. 71. Syr. p. in m. gat. Mm. item Mt. r. αὐτὸν πρὸς αὐτόν. Syr. Perss. Arm. Slav. Sax. πρὸς αὐτόν. Mt. ψ. αὐτόν. Ev. 12** (h) + ἐν. D. 13. 40. 63. 69. 91. 124. 157. Ev. 6. 19. al. 12. Mt. c. semel. g. m. r. 10. Slav. Theophyl. (i) = ABKL. Copt. Sahid. verc. Post vs. 19. ponit D. cant. || κατ' ἑορτὴν] = 50. κατ' ἐνιαυτόν. Mt. r. *secundum consuetudinem*, veron. Ante ἀνάγκην ponit Mt. 12. Ante ἀπολύειν D. Mt. c. r. Arm. Post ἕνα Mt. n. || αὐτοῖς] = 90. Mt. r. emmer. Ante ἀπολύειν ponit 69. Post ἕνα Mt. c. || ἕνα] δέσμιον. Arr. ἕνα δέσμιον. 71. 106. 229 in m. al. 4. Mt. r. Pers. p. Syr. p. c. ob. (k) = AGH. 72. 89. 235. Ev. 6. Alii Mt. BV. al. 14. Ed. Theophyl. (l) δὲ. ADL. 124. 157. Syr. Copt. Vulg. It. || = Mt. z. Arm. Pers. w. tol. (m) + αὐτοῖς. BL. (St. β. η.) 124. 157. + αὐτούς. D. 13. item 69. Syr. Pers. w. Copt. Æth. Vulg. It. (n) = H. αὐτόν. 1. 131. Mt. f. semel.

[o] ἐπεφώνουν," λέγοντες· [p] ∽ σταύρωσον, σταύρωσον" αὐ-
τόν· Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς· τί γὰρ κακὸν ἐποί- 22
ησεν οὗτος; [q] οὐδὲν αἴτιον" θανάτου [r] εὗρον" ἐν αὐτῷ·
παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. Οἱ δὲ ἐπέκειντο φω- 23
ναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κα-
τίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν [s] καὶ τῶν ἀρχιερέων." Ὁ δὲ 24
πιλάτος [t] ἐπέκρινε" γενέθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν. Ἀπέλυσε 25
δὲ [u] † τὸν [x] διὰ στάσιν καὶ φόνον" βεβλημένον εἰς [y] τὴν"
φυλακὴν, ὃν ᾐτοῦντο· τὸν δὲ ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελή-
ματι αὐτῶν.

Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι [z] σίμωνός τι- 26
νος κυρηναίου [a] † ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ
τὸν σταυρὸν, φέρειν [b] ὄπισθεν" τοῦ ἰησοῦ. Ἠκολούθει δὲ 27
αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ [c] γυναικῶν," αἳ [d] —
καὶ" ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. Στραφεὶς δὲ πρὸς 28
αὐτὰς ὁ ἰησοῦς, εἶπε· θυγατέρες ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαί-
ετε ἐπ' [e] ἐμέ·" [f] πλὴν" ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ
τέκνα ὑμῶν. Ὅτι ἰδοὺ, ἔρχονται ἡμέραι, ἐν αἷς ἐροῦσι· 29

---

[p] ∽ σταυροῦ, σταυροῦ. [u] † αὐτοῖς. [a] † τοῦ.

(o) ἐφώνουν. 71. al. 3. Mt. r. Ed. ἔκραξαν. D. (p) BD. Orig. sæpe Cyr. Scholia ap. Mt. (q) οὐδεμίαν αἰτίαν. D. οὐδὲν ἄξιον. L. Ev. 19. al. 3. Mt. c. bis. f. semel. Syr. p. in m. Slav. verc. colb. (r) εὑρίσκω. D. Mt. m. Vulg. It. exc. verc. gat. (s) = BL. 130. gr. et lat. Alius. Copt. Sahid. Vulg. It. exc. cant. colb. brix. (t) ἀπέκρινε. 61. al. 4. Mt. B. (u) = ADELPS. 10. 28. 36. 40. 57. 61. 63. 64. 89. 127. 130. gr. 142. 218 (c. al. 6.) 235. Ev. 6. al. 33. Mt. BV. al. 18. Ed. Pers. p. Copt. (Syr. p. habet c. ob.) cant. verc. ‖ + τὸν βαραββᾶν. 1. 13. 61. 69. 124. 131. Ev. 18. 19. al. 19. Mt. c. semel. f. semel. r. x. Arm. (x) ἕνεκα φόνου. D. cant. (y) = BDK 69. 225. Mt. f. semel. p. 17. Orig. (z) σίμωνά τινα κυρηναῖον ἐρχόμενον. BCD. 33. 124. Ev. 7. item (absque τινα) L. σίμωνά τινα κυρηναῖον τοῦ ἐρχομένου. 69. (a) = τοῦ (s. τὸν) ABC DGHLPS. 33. 106. 124. 131. 157. 235. Ev. 6. al. 22. Mt. BV. al. 20. Ed. Theophyl. (b) ὀπίσω. 34. Ev. 18. 19. al. 2. Mt. c. bis. m. Theophyl. ἔμπροσθεν. 72. (c) γυναῖκες. D. Mt. m. Syr. Perss. p. cant. brix. colb. (d) = ABCDL. 33. 218 (c. al. 6.) al. 2. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Theophyl. (e) ἐμοὶ. 29. 71. 157. Mt. r. ‖ + μηδὲ πενθεῖτε. D. cant. ‖ ἐπὶ ter = D. It. (exc. brix. for. colb.) Ambr. (f) ἀλλ'. D. (Vulg. It.)

μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ
30 μαστοὶ οἳ οὐκ [g] ἐθήλασαν." Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς
ὄρεσι· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς· καλύψατε
31 ἡμᾶς. "Οτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ
32 ξηρῷ τι [h] γένηται ;"] [[i] "Ηγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κα-
κοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

33 Καὶ ὅτε [k] ἀπῆλθον" ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον
κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούργους· ὃν
34 μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. [l] Ὁ δὲ ἰησοῦς ἔλεγε·
πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι." [m] δια-
μεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον [n] ∾ κλῆρον."
35 Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς [o] θεωρῶν." ἐξεμυκτήριζον δὲ [p] [q] καὶ"
[r] οἱ ἄρχοντες" [s] — σὺν αὐτοῖς," λέγοντες· ἄλλους [t] ἔσωσε,
σωσάτω ἑαυτὸν, [u] εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς, ὁ τοῦ θεοῦ

[n] ∾ κλήρους.

(g) ἔθρεψαν. BL. 131. ἐξέθρεψαν. D. 1. 118. Syr. p. in m. *educaverunt*, verc. *nutrierunt*, cant. veron. corb. *nutricaverunt*, colb. *luctaverunt*, Vulg. brix. (h) γενήσεται. DK. 71. 106. 218 (c. al. 5.) al. 10. Mt. o. r. *fiet*, Vulg. It. *facient*, colb. γίνεται. ES. Ev. 6. al. 4. Mt. d. f. semel. 11. (i) Vs. 32 = 57. In Evangelistariis (ut 18. 19. Mt. c. f.) tum hic versus tum omnia, a καὶ τοὺς κακούργους vs. 33. ad παραδείσῳ v. 43. omittuntur in una lectione, cap. 23, 1—56. Sed in aliis lectionibus (cap. 22, 66—23, 49. et 23, 32—49.) hæc vel in iisdem Evangelistariis retinentur. (k) ἦλθον. BCDLQ. 33. 69. 124. ap. Alt. 157. Mt. x. Syr. Copt. (Syr. p. habet in m.) Vulg. It. (l) = BD* (suppletur in m. græce, non latine) 38. cant. veron. verc. Habent Iren. Hilar. Ambr. Hier. Alii. || ἰησοῦς] κύριος. Q. Syr. p. in m. || ἔλεγε] εἶπε. AKM. al. 6. || πάτερ = A. (m) = Marcion ap. Tert. (non ap. Epiph.) (n) A. 1. 131. Alius. Ev. 14. 26. Mt. g. r. Syr. p. (sed rec. habet in m.) Slav. Vulg. verc. brix. corb. for. Aug. dis. (o) *exspectans*, Vulg. ms. It. exc. cant. colb. (p) + αὐτὸν. D. 1. 13. 69. 106. 131. 218 (c. 124. al. 6.) 235. al. 11. et Barber. 2. Mt. B. c. semel. g. x. Syr. Perss. Æth. Arm. Vulg. It. Eus. (q) = C* D. 1. 118. 131. Mt. g. Vulg. It. Eus. (r) = D. cant. οἱ ἀρχιερεῖς. Ev. 13. Mt. B. gat. (s) = BCDLQ. 33. 47. 69. 157. Mt. B. Syr. Pers. p. Copt. cant. veron. colb. corb. *intra se*, verc. *cum Sadducæis*, gat. Mm. *cum Pharisæis*, tol. Codd. lat. ap. Wetst. || + τοῖς (σὺν τοῖς. 80) πρεσβυτέροις. 80. 220. (t) ἔσωσας, σεαυτὸν σῶσον· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰ χριστὸς εἶ ὁ ἐκλεκτός. D. cant. item colb. (u) εἰ υἱός ἐστιν ὁ χριστὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἐκλεκτός. B. || οὗτος = B.

ἐκλεκτός.″ Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, 36
προσερχόμενοι καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ, Καὶ λέ- 37
γοντες· [x] εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων, σῶσον σεαυ-
τόν.″ Ἦν δὲ καὶ [y] ἐπιγραφὴ [z] γεγραμμένη″ ἐπ' αὐτῷ 38
[a] γράμμασιν ἑλληνικοῖς καὶ ῥωμαϊκοῖς καὶ ἑβραϊκοῖς·″
[b] οὗτός ἐστιν″ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. Εἷς δὲ τῶν 39
[c] κρεμασθέντων″ κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, [d] λέγων·
εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.″ Ἀπο- 40
κριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος [e] ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων·″ οὐδὲ φοβῇ
σὺ τὸν θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι [f] εἶ; Καὶ″ ἡμεῖς 41
μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ, ὧν ἐπράξαμεν, ἀπολαμβάνομεν·
[g] οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε.″ Καὶ [h] ἔλεγε τῷ ἰη- 42
σοῦ·″ μνήσθητί μου, [i] — κύριε, [k] ὅταν ἔλθῃς″ [l] ἐν τῇ
βασιλείᾳ σου.″ [m] [n] Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν 43
λέγω σοι,″ σήμερον * μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

Slav. 2. 3. || ὁ τοῦ θεοῦ ἐκλεκτὸς] ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 157. Slav. 2. 3. ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ θεοῦ. C. colb. corb. τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτὸς. L. 1. 118. Copt. Eus. ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἐκλεκτὸς. 13. 69. 131. Arm. Syr. p. (x) χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων· περιτιθέντες αὐτῷ καὶ ἀκάνθινον στέφανον. D. cant. colb. || = εἰ. A. 1. 131. al. 3. Mt. g. m. verc. (y) + ἡ. DGS. al. 11. Mt. z. al. 4. Ed. (z) = BL. Copt. ἐπιγεγραμμένη. ADQ. Mt. B. cant. Post αὐτῷ ponunt C* 13. 69. 124. (a) = BC*L. Copt. verc. || καὶ ῥωμ. καὶ ἑβρ. = Ev. 32. || καὶ ῥωμ. = corb. || καὶ ἑβρ. = 69. Ante ῥωμ. ponit 157. (b) = C. colb. Post ἰουδαίων ponunt D. 124. cant. corb. item (omisso ἐστιν) BL. verc. || + ὁ ἰησοῦς. 1. 118. Alius. Mt. g. || Orig. ut rec. (c) = D. Ev. 26. cant. συγκρεμασθέντων αὐτῷ. Mt. 12. Syr. Syr. hieros. (d) = D. cant. || λέγων· εἰ] οὐχὶ. BL. Copt. item veron. verc. corb. || εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς] εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ. Mt. 12. || εἰ] οὐχὶ. Arm. (e) ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη. BC*L. Copt. (f) ἐσμὲν. C* Copt. Syr. hieros. Chrys. εἰ, καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν. καὶ. D. Epiph. *et nos sumus. Et*, cant. (g) = 59. || ἄτοπον] = colb. πονηρὸν. D. (St. β.) *iniquum*, cant. *mali*, Vulg. It. (h) στραφεὶς πρὸς τὸν κύριον, εἶπεν αὐτῷ. D. cant. ἔλεγε· ἰησοῦ. BL. (i) = BD LM. 15. 42. Copt. Syr. hieros. cant. verc. Orig. semel. Ante μνήσθητι ponit Q. corb. brix. ἰησοῦ. Orig. semel. (k) = DQ. cant. (l) εἰς τὴν βασιλείαν σου. BL. Copt. Vulg. brix. for. colb. corb. Hilar. Ambr. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐλεύσεώς σου. D. cant. (m) Vs. 43 = Marcion ap. Epiph. Manichæi ap. Chrys. Aliqui ap. Orig. (n) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ τῷ ἐπιπλήσσοντι. (leg. ἐπιπλήσσοντι. A prima erat ἐπλήσσοντι. *dixit qui objurgabat eum* [scil. alterum latronem, vs. 40.] cant.) θάρσει. D. cant. || ὁ ἰησοῦς] = BL. Ev. 26. Copt. + *Credis?* colb.

44 Ἦν δὲ [o] ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, [p] καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ᾽ ὅλην
45 τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης.″ [q] — Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος·″
46 [r] καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον.″ Καὶ
φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ ἰησοῦς, εἶπε· πάτερ, εἰς χεῖράς
σου [s] ∾ παραθήσομαι″ τὸ πνεῦμά μου· [t] καὶ ταῦτα εἰ-
47 πὼν, ἐξέπνευσεν.″ [u] Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενό-
μενον,″ ἐδόξασε τὸν θεὸν, λέγων· ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος
48 δίκαιος ἦν. Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι
ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, [x] θεωροῦντες τὰ γενόμενα,″
49 τύπτοντες [y] = ἑαυτῶν″ [z] τὰ στήθη″ ὑπέστρεφον [a]. Εἱ-
στήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ [b] αὐτοῦ″ μακρόθεν, καὶ
γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλι-
λαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.]

50 Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι ἰωσὴφ, βουλευτὴς * ὑπάρ-
51 χων, [c] ἀνὴρ″ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, (Οὗτος οὐκ ἦν [d] συγ-
κατατεθειμένος″ τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν·) ἀπὸ

---

[s] ∾ παρατίθεμαι.

(o) + ἤδη. BC*L. Copt. Syr. p. Ar. p. Orig. int. (p) = Syr. hieros. || ἐφ᾽ ὅλης] ἐπὶ. Mt. m. || γῆν] οἰκουμένην. Mt. d. (q) = C* Marcion ap. Epiph. τοῦ ἡλίου σκοτισθέντος. Syr. p. τοῦ ἡλίου ἐκλείποντος. BL. Ev. 7. 9. 10. 12. 13. 15. 17. Mt. c. et f. semel. (cf. vs. 32. not. i.) Syr. p. in m. Orig. c. Cels. Orig. int. in cantic. Aliqui ap. Orig. int. in Matth. || καὶ = Arm. veron. colb. verc. δὲ. D. Copt. cant. (r) Post ἐξέπνευσεν vs. 46. ponit D. cant. (s) ABCKMPQ. (St. β. γ. ε.) 33. 42. 127. 131. Ev. 18. 19. al. 7. Mt. c. semel. x. z* Justin. Orig. Theodot. Eus. Cyr. hieros. παρατίθημι, D. (St. ς. θ.) 1. 106. 209. Ev. 36. al. 19. Mt. c. semel. f. semel. r. Syr. Vulg. It. Constitut. Ath. Eunom. Bas. Nyss. Epiph. Cyr. Theodoret. Eus. emis. Theophyl. Patr. lat. (t) = 29. 64. Mt. q.* (u) καὶ ὁ ἑκατόντ. φωνήσας. D. cant. (x) = A. 226. || θεωροῦντες] θεωρήσαντες. BC D gr. L. 33. colb. || ὄχλοι καὶ θεωρήσαντες τὴν θεωρίαν ταύτην καὶ τὰ γινόμενα. 124. ap. Alt. item 69. Arm. (y) = ABCDL. 1. 131. al. 4. Arm. cant. for. In aliis locum mutat. αὐτῶν. 69. Ev. 6. Mt. 17. al. 4. (z) τὰς κεφαλὰς. Ev. 7. *frontes*, colb. || + καὶ τὰ μέτωπα. D. *et frontes*, cant. (a) + *dicentes: væ vobis, quæ facta sunt hodie propter peccata nostra; appropinquavit enim desolatio Hierusalem*. germ. 1. (b) αὐτῷ. ABL P. 33. 64. (c) = D. cant. veron. verc. corb. (d) συγκατατιθέμενος. CD. 1. 124. ap. Alt. 131. al. 6.

ἀριμαθαίας πόλεως τῶν ἰουδαίων· ὃς [e] ∞ καὶ προσεδέ-
χετο καὶ αὐτὸς" τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· [f] Οὗτος" 52
προσελθὼν τῷ πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ.
[g] Καὶ καθελὼν [h] αὐτὸ," ἐνετύλιξεν [i] αὐτὸ" σινδόνι, καὶ 53
ἔθηκεν [k] αὐτὸ" ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν [l] οὐδέπω"
οὐδεὶς κείμενος. [m] [n] Καὶ ἡμέρα ἦν [o] παρασκευὴ," [p] = 54
καὶ" σάββατον [q] ἐπέφωσκε." Κατακολουθήσασαι δὲ 55
[r] — καὶ" γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ
ἐκ τῆς γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, [s] καὶ ὡς
ἐτέθη τὸ σῶμα" αὐτοῦ. Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν 56
ἀρώματα [t] καὶ μύρα·" καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν
[u] κατὰ τὴν ἐντολήν."]

[Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου [x] βαθέος," ἦλθον 1

---

[e] ∞ προσεδέχετο.

(e) προσεδέχετο. BCDL. 69. cant. veron. verc. colb. καὶ προσεδίχετο. 13. 127. al. 2. Syr. Arr. Copt. προσεδέχετο καὶ αὐτὸς. K. 1. 33. 91. 106. 131. al. 13. Mt. d. g. i. m. n. p. Ed. Slav. Vulg. for. brix. corb. καὶ αὐτὸς προσεδέχετο. P. 157. al. 3. Mt. a. k. z. 10. Arm. (f) = D* καὶ D** cant. αὐτὸς. 69. ὃς 34. 39. Mt. m. οὗτος οὖν. 47. καὶ οὗτος. Mt. 11. (g) + *Pilatus autem cum audisset quia exspiravit, clarificavit Dominum, et donavit corpus Joseph. Joseph autem deposuit corpus etc.* colb. (h) = BCD L. 69. Ev. 17. 18. 19. Mt. 17. Vulg. It. exc. veron. αὐτὸν. 157. (i) = H. 1. al. 7. Mt. c. f. Slav. Vulg. It. αὐτὸν. 59. Ev. 17. verc. τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ ἐν. D. cant. (k) = 33. 69. 131. al. 4. αὐτὸν. BD. Vulg. It. exc. colb. (l) = 47* 54. colb. οὔπω. ABDL. 1. 118. Orig. Post οὐδεὶς ponunt alii. (m) + καὶ προσεκύλισε λίθον μέγαν ἐπὶ τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου. 13. 69. 124. ap. Alt. al. 11. Mt. r. Copt. + καὶ θέντος αὐτοῦ, ἐπέθηκεν τῷ μνημείῳ λίθον, ὃν μόγις εἴκοσι ἐκύλιον. D. cant. colb. (n) Vs. 54: ἦν δὲ ἡ ἡμέρα πρὸ σαββάτου. D. cant. *Fuit autem dies cœnæ puræ ante sabbatum,* colb. (o) παρασκευῆς. BL. Vulg. for. *cœnæ puræ,* verc. veron. *cœna pura,* corb. (p) = AC**GHKMPS. (St. π.) 10. 11. 36. 40. 63. 64. 72. 91. 124. ap. Alt. 127. 130. gr. 142. 157. 235. Ev. 6. 18. al. 44. Mt. V. al. 19. Ed. (Syr. p. habet c. ob.) Eus. Theophyl. (q) ἀπέφωσκε. K. 42. 145* (r) = ACDEKL. 36. 61. 64. 72. 91. 106. 127. 130. gr. et lat. 218 (cum 124 et al. 9.) 235. Ev. 6. al. 29. Mt. V. al. 14. Ed. Syr. utr. Slav. Vulg. It. Eus. Theophyl. ‖ αἱ. BLP. 1. 40. 69. 131. 157. al. 4. Mt. a. d. f. 10. ‖ + δύο. D. 29. 33. cant. veron. verc. corb. (s) = D. cant. (t) = 1. 131. (u) = D. cant. κατὰ τὸν νόμον. Marcion ap. Epiph. (x) βαθέως. ACD. 124. 235. Ev. 6. al. 7. Mt. B. c. Ed. Eus.

[y] ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν [z] ἀρώματα·″
2 [a] = καί τινες σὺν αὐταῖς.″ Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀπο-
3 κεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. Καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ
4 εὗρον τὸ σῶμα [b] τοῦ κυρίου″ [c] ἰησοῦ.″ Καὶ ἐγένετο, ἐν
τῷ [d] διαπορεῖσθαι″ αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ, [e] ἄνδρες
δύο″ ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν [f] ἀστραπτούσαις.″
5 Ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν [g] τὸ πρόσ-
ωπον″ εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν
6 ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; [h] Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη·″
μνήσθητε [i] ὡς″ ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν [k] ἐν τῇ γαλιλαίᾳ,
7 Λέγων·″ ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι [l] εἰς
χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν,″ καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ
8 τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων
9 αὐτοῦ. Καὶ ὑποστρέψασαι [m] ἀπὸ τοῦ μνημείου″ ἀπήγ-
γειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς·
10 [n] — Ἦν δὲ″ ἡ μαγδαληνὴ μαρία, καὶ ἰωάννα, καὶ μαρία

---

[e] δύο ἄνδρες. [n] ἦσαν δέ.

(y) + γυναῖκες. 225** al. 3. Mt. 1, x. 19. et Evangelistaria. (z) = D. It. exc. brix. for. germ. 1. (a) = BCL. 33. 124* Copt. Æth. Vulg. It. (exc. cant. brix.) Dionys. alex. Eus. || τινες] ἄλλαι s. ἕτεραι γυναῖκες. Syr. utr. Ar. Pers. p. Arm. || + ἐλογίζοντο δὲ ἐν ἑαυταῖς, τίς ἄρα ἀποκυλίσει τὸν λίθον. ἐλθοῦσαι δὲ D. cant. colb. (b) = D. 42. Syr. Ar. p. Pers. p. Sax. cant. veron. verc. corb. brix. (c) = D. cant. veron. verc. corb. (d) ἀπορεῖσθαι. BCDL. διαπορεῖν. 1. 131. Alius. (e) ABCEGHLS. Ev. 6. 24. al. 25. pluresve. Mt. BV. 19. al. 20. Ed. Syr. p. Arm. verc. brix. Eus. Theophyl. (f) λευκαῖς. L. (g) τὰ πρόσωπα. BCDGL. 1. 33. 42. 157. Syr. utr. Slav. cant. (h) = D. cant. veron. verc. corb. ἠγέρθη. Marcion ap. Epiph. *Resurrexit a mortuis*, colb. || ἀλλ' = C. Syr. germ. 2. (i) ὅσα. C. ut videtur. D. cant. colb. Marcion ap. Epiph. et Tert. (k) = Marcion ap. Epiph. (l) = verc. || ἀνθρώπων = 36. 127* Mt. 11. Slav. 1. (non alii,) tol. || ἁμαρτωλῶν = D. cant. veron. corb. (m) = D. Arm. cant. veron. verc. corb. colb. (n) = AD. 3. ap. Wetst. 28. 53. 69. (ap. Mill. et Wetst.) 71. 86. 106. 130. gr. Ev. 2. 19. 20. 24. 25[b]. 32. 35. 36. 44. al. 7. Mt. B. c. f. m. q. r. ψ. 11. 17. (Syr. p. habet c. ast.) cant. || ἦν δέ. K. 1. 2** 50. 67. 68. 69 (ap. Wetst.) 131. 220. Alius. Mt. a. x. ω. ut videtur. 10. Ed. Slav. (exc. Viln.) Vulg. veron. verc. corb. brix. for.

[o] ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, [p] — αἳ" ἔλεγον
πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφάνησαν [q] ἐνώπιον 11
αὐτῶν" ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα [r] αὐτῶν," καὶ ἠπίστουν
αὐταῖς. [[s] — Ὁ δὲ πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ 12
μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια [t] κείμενα"
[u] μόνα·" καὶ ἀπῆλθε * [x] πρὸς ἑαυτὸν," * θαυμάζων τὸ
γεγονός.]

Καὶ ἰδοὺ, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ 13
ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους [y] ἑξήκοντα ἀπὸ
ἱερουσαλὴμ, [z] ᾗ ὄνομα ἐμμαούς." Καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν 14
πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων.
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐ- 15
τὸς [a] ὁ" ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς. Οἱ δὲ 16
ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο, τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν.
Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς [b] ἀντι- 17
βάλλετε" πρὸς [c] ἀλλήλους" [d] περιπατοῦντες," [e] καὶ ἐστὲ

(o) + ἡ. ABDKS. 1. 10. 33. 64. 72** 91. 106. Ev. 19. al. 13. Mt. V. al. 10. Ed. Syr. p. Theophyl. + θυγάτηρ. Syr. hieros* μήτηρ. Syr. Pers. p. Syr. hieros** (p) = ABDEGHL. 1. 2. 3. 50. 53. 71. 86. 106. 130. gr. 145. Ev. 19. 20. 24. 32. 35. 44. al. 3. Mt. B. c. f. m. r. ψ. ω. 11. Ed. (Syr. p. habet c. ast.) cant. veron. corb. (q) = 225. Mt. B. *illis*, verc. || = ἐνώπιον. 1. (r) ταῦτα. BDL. Syr. Arr. Pers. w. Copt. Æth. Syr. p. ms. Vulg. It. exc. brix. (s) Vs. 12 = D. Syr. hieros. (extat in m.) cant. veron. verc. (t) = B. Ev. 44. Mt. B. semel. m. Copt. Theophyl. in commentar. Ante τὰ ὀθόνια ponit Mt. χ. Theophyl. in textu. Post μόνα L. Arm. Slav. Vulg. brix. for. colb. corb. (u) = AK. 47. 69. Mt. c. semel. 19. semel. mart. harl. (x) Antecedentibus jungunt Copt. Scholion Severi. Euthym. Sequentibus Vulg. brix. for. colb. Theophyl. Alii. (y) + ἑκατὸν. KN* 158. 175 in m. 223* Arm. Syr. p. in cod. Barsalib. (In codd. Barb. et Assem. extat in m.) Syr. hieros. germ. 1. τὰ ἀκριβῆ καὶ ἡ (ὠριγένους 194.) τῆς ἀληθείας βεβαίωσις. Schol. codd. 34. 194. (z) ὀνόματι οὐλαμμαοὺς. D. cant. ᾗ ὄνομα ἐλμαοὺς. Slav. 1. *nomine Ammaus et Cleophas*, veron. corb. Ambr. qui sæpe alterum e duobus illis discipulis *Ammaonem* nominat. (a) = ABL. (b) ἀμφιβάλλετε. 33. 69. (c) ἑαυτοὺς. D. *ad vos*, cant. (d) = veron. verc. corb. colb. (e) = Syr. hieros. Orig. ut videtur. || καί ἐστε] = D. cant. καὶ ἐστάθησαν. B. καὶ ἔστησαν. L. Copt. Æth.

18 σκυθρωποί;" Ἀποκριθεὶς δὲ [f] ὁ εἷς," ᾧ ὄνομα [g] Κλεό-
πας," εἶπε πρὸς αὐτόν· σὺ μόνος παροικεῖς [h] † Ἱερουσα-
λήμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέ-
19 ραις ταύταις; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ποῖα; οἱ δὲ εἶπον
αὐτῷ· τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, [i] ὃς" ἐγένετο ἀνὴρ
προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ, [k] ἐναντίον" τοῦ
20 θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ· Ὅπως τε παρέδωκαν αὐ-
τὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανά-
21 του, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν, ὅτι
αὐτός [l] ἐστιν" ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλά
γε [m] [n] σὺν πᾶσι τούτοις" τρίτην [o] ταύτην" ἡμέραν ἄγει
22 [p] σήμερον," ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. Ἀλλὰ καὶ γυναῖ-
κές τινες [q] ἐξ ἡμῶν" [r] ἐξέστησαν" [s] ἡμᾶς," γενόμεναι
23 [t] ὄρθριαι" ἐπὶ τὸ μνημεῖον· Καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα
αὐτοῦ, ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρα-
24 κέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν
σὺν [u] ἡμῖν" ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτω, καθὼς καὶ
25 αἱ γυναῖκες εἶπον· [x] αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον." Καὶ αὐτὸς
εἶπε πρὸς αὐτούς· ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ

[h] † ἐν. ∾ εἰς.

(f) = Mt. m. εἷς. DLNP. 69. 124. 131. 157. Mt. n. ‖ + ἐξ αὐτῶν. P. 33. 69. 157. 229** Syr. utr. Arm. cant. veron. verc. brix. corb. gat. (g) κλεῶπας. 218 (c. al. 5.) al. 7. Mt. o. 19. Alterum Scholiastæ appellant mox Simeonem, non tamen Petrum, sed alium, (sic S et Orig.) mox Nathanaelem, (sic Mt. V. d. et Epiph.) mox Lucam. (sic Mt. d.) (h) = AD gr. EGHKLMNPS. Ev. 2. 3. 4. 5. 6. 24. 35. 40. al. 67. Mt. V. al. 16. Ed. Syr. utr. Theophyl. εἰς. 125. al. 3. Slav. ‖ Orig. ut rec. (i) ὡς. 10. 57. al. 9. Mt. f** bis. m. (k) ἐνώπιον. D. cant. colb. (l) ἦν. D. Vulg. cant. brix. for. colb. Aug. Ambrosiast. (m) + καὶ. BD. 33. 229** Syr. p. in m. cant. (n) = colb. In aliis lat. locum mutat. (o) = D. 42. 71. Alius. Syr. p. (p) = B. 1. Syr. Ar. Copt. Æth. Arm. Ante ἄγει ponit D. cant. (q) = D. Pers. p. Æth. cant. (r) ἐθέωσαν. 40. *seduxerunt*, cant. (s) = Mt. q. (t) ὀρθριναὶ. ABDL. 1. (u) ἐμοὶ. 72. (x) = 24* ‖ εἶδον] εἴδομεν. D. cant. *invenerunt*, Vulg.

[y] τοῦ πιστεύειν″ ἐπὶ πᾶσιν, οἷς [z] ἐλάλησαν οἱ προφῆται″
[a] Οὐχὶ″ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς 26
τὴν δόξαν αὐτοῦ; Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ μωσέως καὶ ἀπὸ 27
πάντων τῶν προφητῶν, διηρμήνευεν αὐτοῖς [b] [c] ἐν πάσαις
ταῖς γραφαῖς″ [d] τὰ″ περὶ [e] αὐτοῦ.″ Καὶ ἤγγισαν εἰς 28
τὴν κώμην, οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς [f] ∾ προσεποιεῖτο″
πορρωτέρω πορεύεσθαι. Καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν, λέ- 29
γοντες· μεῖνον μεθ᾽ ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν [g] ἐστὶ, καὶ″
κέκλικεν [h] ἡ ἡμέρα. [i] καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς.″
Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ᾽ αὐτῶν, 30
λαβὼν τὸν ἄρτον, εὐλόγησε, καὶ [k] κλάσας ἐπεδίδου″
αὐτοῖς. [l] Αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ,″ καὶ 31
ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ᾽ αὐ-
τῶν. Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν 32
[m] καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν,″ ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, [n] καὶ″
ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; Καὶ ἀναστάντες [o] αὐτῇ 33
τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ· καὶ εὗρον συνη-
θροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, [p] Λέγον- 34

---

[f] ∾ προσεποιήσατο.

(y) = D. cant. (z) ἐλάλησεν (ἐλάλησα. ap. Epiph.) ὑμῖν s. πρὸς ὑμᾶς. Marcion ap. Tert. et Epiph. Dial. c. marc. (a) ὅτι. D. cant. Dial. c. marc. (b) + τί ἦν. L. 1. 33. Copt. + τὰ. Arm. (c) = Mt. ω. 19. ‖ = πάσαις. D. Copt. cant. germ. 1. (d) = L. ταῖς. 225. ‖ *quæ de ipso erant*, Vulg. veron. brix. for. corb. Aug. (e) ἑαυτοῦ. M. 218 (c. al. 10.) Alii. Mt. B. 19. al. 16. Ed. (etiam St. 3.) αὐτοῦ. Alii. ‖ + γεγραμμένα. Arm. (f) AB D (St. β.) L. 1. (g) = D. cant. veron. verc. corb. Mm. for. colb. tol. (h) + ἤδη. BL. 1. 33. 124. 131. Mt. 17. Syr. (Syr. p. habet c. ob.) Arr. Copt. Slav. 1. 4. et vat. Vulg. It. exc. gat* cant. colb. (i) = 61. al. 3. ‖ = τοῦ μεῖναι. Vulg. for. corb. ‖ + ἐκεῖ. Arm. (k) προσεδίδου. D. cant. (l) λαβόντων δὲ αὐτῶν τὸν ἄρτον ἀπ᾽ αὐτοῦ, (= ἀπ᾽ αὐτοῦ. Orig.) ἠνύγησαν (διηνοίχθησαν Orig.) οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. D. cant. colb. Orig. (m) ἦν ἡμῶν κεκαλυμμένη. D. (κεκαλυμμένη. St. β.) cant. *fuit excæcatum*, colb. ‖ = ἐν ἡμῖν. B. Sax. Vulg. ms. tol* Habet Orig. ter; sed alibi ter = ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλησεν ἡμῖν. (n) = B DL. 33. cant. Orig. ter. ‖ ὡς ἐλάλει ἡμῖν et καὶ = veron. verc. colb. Ambr. Aug. (o) + λυπούμενοι. D. cant. colb. (p) λέγοντες. D.

τας·" ὅτι [q] ∾ ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως," καὶ ὤφθη σίμωνι.
35 Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐ-
τοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.]

36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, [r] αὐτὸς [[s] † [t] ἔστη" ἐν
μέσῳ αὐτῶν, [u] — καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν" [x].
37 [y] Πτοηθέντες" δὲ καὶ [z] ἔμφοβοι" γενόμενοι, ἐδόκουν
38 [a] πνεῦμα" θεωρεῖν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταραγμένοι
ἐστὲ, καὶ [b] διατί" διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς
39 καρδίαις ὑμῶν; Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας
μου, [c] ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι·" ψηλαφήσατέ [d] με" καὶ
ἴδετε· [e] ὅτι" πνεῦμα [f] σάρκα καὶ" ὀστέα οὐκ ἔχει, κα-
40 θὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. [g] Καὶ τοῦτο εἰπὼν, [h] ἐπέ-
41 δειξεν" αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἔτι δὲ
ἀπιστούντων αὐτῶν [i] ἀπὸ τῆς χαρᾶς, καὶ θαυμαζόντων,"
42 εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; Οἱ δὲ ἐπέδωκαν

---

[q] ∾ ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος. [s] † ὁ ἰησοῦς.

(q) BDLP. 1. 131. Syr. Arm. cant. verc. brix. colb. corb. ap. Blanch. ‖ = ὄντως. Mt. 17* veron. (r) + καὶ. 10. 42. 61. 142. al. 13. Mt. i. k. l. m. n. p. z. 12. Ed. Theophyl. (s) = BDL. 61. al. 3. Mt. 12. cant. veron. verc. vat. 359. corb. Cyr. Ambr. Post ἔστη ponunt P. Vulg. corb. ὁ κύριος. H. 157. colb. (t) ἐστάθη. D. (u) = D. cant. veron. verc. corb. (x) + ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. GP. 88. 130. gr. et lat. Syr. Perss. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 1. Vulg. brix. colb. Mm. gat. for. germ. Ambr. Aug. (y) θροηθέντες. B. (z) ἔντρομοι. 1. 118. Alius. (a) φάντασμα. D. cant. Marcion ap. Tert. (b) = Vulg. for. ἱνατί. DL. Dial. c. marc. Aug. Vigil. taps. τί. B. Marcion ap. Tert. (c) = Mt. o. ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτὸς. BL. verc. veron. brix. ὅτι ἐγὼ αὐτός εἰμι. D. Vulg. cant. colb. (d) = D. Syr. hieros. (Syr. p. habet c. ob.) Vulg. It. exc. colb. Hilar. Hier. Ambr. Aug. Vigil. taps. ‖ λάβετε, ψηλαφήσατέ με, καὶ ἴδετε, ὅτι οὐκ εἰμι δαιμόνιον ἀσώματον. Ignat. ad smyrn. et Evang. nazar. ap. Hier. (e) τὸ. D gr. ‖ = 130. gr. (f) = Marcion ap. Tert. et Epiph. ‖ καὶ σάρκας = Tert. Post ἔχει ponit D. cant. (g) Vs. 40 = D. cant. veron. verc. corb. (h) ἔδειξεν. BGHLN. 1. 33. 57. 64. 131. al. 15. Mt. B. f** semel. m. r. ψ. Ed. Cyr. Damasc. Theophyl. (i) καὶ θαυμαζόντων ἀπὸ τῆς χαρᾶς. A. 130. gr. et lat. Sax. Vulg. veron. verc. colb. for. Cyr. alex. et hieros.

αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος [k] — καὶ ἀπὸ μελισσίου κη-
ρίου.″ Καὶ λαβὼν, ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν [l]. 43

Εἶπε δὲ αὐτοῖς· οὗτοι οἱ λόγοι [m], οὓς ἐλάλησα πρὸς 44
ὑμᾶς, [n] ἔτι ὢν″ σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ [o] πληρωθῆναι″ πάντα
τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ μωσέως, καὶ προφήταις,
[p] καὶ ψαλμοῖς,″ περὶ ἐμοῦ. Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν 45
νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι 46
[q] οὕτω γέγραπται, [r] — καὶ οὕτως ἔδει″ παθεῖν τὸν χρι-
στὸν, καὶ ἀναστῆναι [s] ἐκ νεκρῶν″ [t] τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,″
Καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ 47
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, [u] ἀρξάμενον″ ἀπὸ
ἱερουσαλήμ. Ὑμεῖς δέ [x] ἐστε″ μάρτυρες τούτων. Καὶ 48
ἰδοὺ, ἐγὼ [y] ἀποστέλλω″ τὴν ἐπαγγελίαν [z] τοῦ πατρός″ 49
μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει [a] †, ἕως
οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

---

[a] † ἱερουσαλὴμ.

(k) = ABDL. (Syr. p. habet c. ast.) cant. Clem. || μελισσίου] = veron. verc. μελισσείου. 89. 218 (c. al. 6.) Mt. a. d. al. 11. Ed. (l) + καὶ τὰ ἐπίλοιπα (καὶ ἐπανολειφθὲν. 130.) ἔδωκεν αὐτοῖς. K. 13. 42. 130. Arm. Ath. ms. + καὶ λαβὼν τὰ ἐπίλοιπα (περισσεύματα 88.) ἔδωκεν αὐτοῖς. 88. 207. in m. 161* Arr. Copt. Syr. hieros. colb. item (omisso priore λαβὼν) Æth. Syr. p. c. ast. Vulg. gat. Mm. for. Aug. Vigil. taps. (m) + μου. ADKLN. 33. Ev. 5. Mt. χ. Copt. Æth. cant. Hilar. (n) ἐν ᾧ ἤμην. D. *cum adhuc essem*, Vulg. It. Patr. lat. *cum essem*, cant. (o) πλησθῆναι. D* (p) = 1. Alius. (q) = οὕτω γέγραπται καὶ. 72. Mt. d. i. n. Arm. (r) = BDL. Copt. Æth. Arr. It. (exc. brix. for.) Iren. int. Hilar. Aug. Habent Cypr. Iren. alibi. Aug. semel. (s) = D. 29. 71. Mt. r. cant. (t) = veron. corb. Mm. gat. Iren. (u) ἀρξαμένων. C ut videtur. D. Syr. p. ms. in m. cum nota, in uno græco codice ita legi. cant. *incipientibus*, Vulg. veron. brix. for. corb. Mm. gat. Aug. ἀρξάμενοι. BLN. 33. Copt. Æth. Slav. ἀρξάμενος. S. 86. 145* 225. Ev. 36. Mt. B. verc. colb. Aug. semel. ἀρξαμένην. 1. (x) = BD. cant. Post μάρτυρες ponunt C. Vulg. corb. (y) ἀποστελῶ s. ἐξαποστελῶ. L. Ev. 15. 18. 19. Mt. H. m. 17. Syr. Perss. Arr. Æth. Vulg. ms. et ed. sixtin. verc. germ. 2. tol. Hier. Vigil. taps. (z) = D. cant. Aug. (a) = BDL. Copt. Vulg. It. (exc. brix.) Ambr. Hier. Aug. Gaudent. Auct. de promiss. Vigil. taps. Fulg.

50 Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς [b]″ἔξω″ [c]″ἕως εἰς″ βηθανίαν· καὶ
51 ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς. Καὶ ἐγέ-
νετο, ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς, [d]διέστη″ ἀπ' αὐτῶν,
52 [e]— καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν.″ Καὶ αὐτοὶ, [f]— προσ-
κυνήσαντες αὐτὸν,″ ὑπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ μετὰ
53 χαρᾶς μεγάλης. Καὶ ἦσαν διαπαντὸς [g] ἐν τῷ ἱερῷ,″
[h] αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες″ τὸν Θεόν. [i] †] [k]

---

[i] † ἀμήν.

(b) = BC*L. 1. 33. 157. Syr. Copt. verc. (c) ἕως πρὸς. BL. 1. πρὸς. D. 33. cant. *in*, Vulg. veron. for. colb. brix. Mm. ἕως. Ev. 15. Mt. d. Aug. (d) ἀπέστη. D. (e) = D. cant. veron. verc. corb. Aug. (f) = Iidem. || αὐτὸν = Mt. m. Vulg. Mm. for. colb. (g) = A* (h) αἰνοῦντες καὶ = BL. Copt. Ar. p. || καὶ εὐλογοῦντες = D. cant. veron. verc. corb. gat. bodl. Aug. (i) = CDL. 1. 33. Mt. i. n. Copt. Arm. Æth. Ar. p. Syr. hieros. Vulg. ms. cant. veron. verc. corb. gat. bodl. for. Mm. emmer. harl. Euthym. Hier. Beda. (k) Variorum codicum variæ sunt subnotationes: Εὐαγγέλιον κατὰ λουκᾶν. || Εὐαγγέλιον κατὰ λουκᾶν ἐπληρώθη, ἄρχεται κατὰ μάρκον. || Τέλος τοῦ κατὰ λουκᾶν ἁγίου εὐαγγελίου. || Εὐαγγέλιον κατὰ λουκᾶν ἐγράφη ἑλληνιστὶ . . . ἐξεδόθη εἰς ἀλεξάνδρειαν τὴν μεγάλην . . . ἐν τῇ ῥώμῃ . . . ἰταλικοῦ χαρακτῆρος ὑπάρχων . . . *in Achaiæ Bæotiæque finibus* . . . ὑπαγορεύσαντος αὐτῷ τοῦ μακαρίου παύλου . . . μετὰ χρόνους ιε τῆς τοῦ χριστοῦ ἀναλήψεως . . . Ἔχει δὲ ῥήματα γ. s. γογ. s. γωγ. s. γων . . . στίχους β. s. βχ. s. βχοζ. s. βψν. s. βψξ. s. βω. s. γπγ. s. ςως . . . κεφάλαια τμβ. s. τμη. s. τμθ . . . τίτλους πγ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

ΕΝ ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν [a] πρὸς τὸν θεὸν,″ 1
καὶ [b] θεὸς″ ἦν [c] ὁ λόγος.″ [d] Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς 2
τὸν θεόν.″ Πάντα δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ χωρὶς αὐ- 3
τοῦ ἐγένετο [e] οὐδὲ ἕν,″ * [f] ὃ γέγονεν.″ Ἐν αὐτῷ ζωὴ 4
[g] ἦν,″ καὶ [h] ἡ″ ζωὴ ἦν τὸ φῶς [i] τῶν ἀνθρώπων.″ Καὶ τὸ 5
φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία [k] αὐτὸ″ οὐ κα-
τέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, 6
ὄνομα αὐτῷ ἰωάννης· Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα 7

Inscriptio: Κατὰ ἰωάννην. B. Εὐαγγέλιον κατὰ ἰωάννην. Codd. Ed. Τὸ κατὰ ἰωάννην (ἅγιον) εὐαγγέλιον Codd. Ed. Ἄρχεται εὐαγγέλιον κατὰ ἰωάννην. D. Ἀρχὴ τοῦ κατὰ ἰωάννην εὐαγγελίου. 135. Ἐκ τοῦ κατὰ ἰωάννην. Mt. g. Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ ἰωάννην. 69. Ἐκ τοῦ κατὰ ἰωάννην (ἁγίου) εὐαγγελίου. 178. Mt. a.

(a) ἐν τῷ θεῷ. Clem. semel. (b) ὁ θεὸς. L. Nyss. θεοῦ. Conject. Crellii. (c) Sequentibus jungit Photinus. ‖ καὶ ὁ λόγος. Conject. Bahrdtii. (d) = 47. 64. Mt. 19. Habet Iren. gr. Orig. ‖ οὗτος] οὕτως. Ev. 32. (e) οὐδὲν. D. 17. (71. ap. Mill.) 117* Ev. 32. 46. Mt. B. Fragm. aldin. Heracleon. Clem. aliquoties. (alibi ut rec.) Orig. semel. (f) Sequentibus jungunt C*DL. 4. Slav. 1. Vulg. ms. veron. verc. corb. brix. emmer. Ptolemæus ap. Iren. Heracleon ap. Orig. Theodotus. Clem. sæpe. Orig. sæpe. Theophyl. ant. Alexand. alex. Ath. Eus. Hippol. Marcell. Eunom. Cyr. alex. et hieros. Naz. Nyss. Ephr. Iren. Tert. Victorin. Novatian. Lactant. Hilar. Ambr. (qui alteram interstinctionem Alexandrinis et Ægyptiis, alibi autem, plerisque doctis et fidelibus tribuit.) Aug. Philastr. Phœbad. Fulgent. Zeno. Petilian. Leo M. Gaud. Beda. Alii. Macedoniani. ‖ Alii post αὐτῷ distinxerunt. Nonnulli: *quod factum est in ipso, vita est*, s. *quod factum est, in ipso ; vita est* etc. ‖ Rec. tuentur Chrys. Epiph. Theophyl. Euthym. Cypr. Arnob. Hier. (g) ἐστιν. D. Codd. qu. ap. Orig. et Aug. It. (exc. germ. foss.) Clem. semel. Valentin. ap. Iren. Hilar. Ambr. Vigil. Utrumque habent Victorin. Aug. (h) = Fragm. aldin. Clem. semel. Orig. bis. (alibi habet.) (i) = B* Habent Iren. dis. Orig. dis. (k) αὐτὸν. B. 13. 114* al. 3. Theodot.

μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς, [l] ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι'
8 αὐτοῦ.″ Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ
9 περὶ τοῦ φωτός. Ἦν * [m] τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὃ φωτί-
10 ζει πάντα ἄνθρωπον * ἐρχόμενον [n] εἰς τὸν κόσμον.″ Ἐν
[o] τῷ κόσμῳ″ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ
11 ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ
12 ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδω-
κεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύ-
13 ουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· [p] Οἳ οὐκ ἐξ [q] αἱμάτων,″ [r] οὐδὲ
ἐκ θελήματος σαρκὸς,″ [s] οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς,″
14 ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο,
καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐ-
τοῦ, δόξαν [t] ὡς μονογενοῦς″ παρὰ πατρὸς, [u] πλήρης″ χά-
15 ριτος καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ
κέκραγε, λέγων· οὗτος [x] ἦν,″ ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρ-
χόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.
16 [y] ″Ὅτι″ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν,
17 [z] καὶ″ χάριν ἀντὶ χάριτος. Ὅτι ὁ νόμος διὰ μωσέως

[y] καὶ.

(l) = 235. Fragm. aldin. Iren. Hilar. (m) + *enim*, veron. mart. Hilar. bis. Aug. semel. *autem*, brix. (n) *in hunc mundum*, Vulg. It. Tert. Cypr. Hilar. Ambr. Aug. Alii. (o) *hoc mundo*, veron. verc. brix. corb. Iren. Cypr. Ambr. semel. Aug. aliquoties. (p) οἱ . . . ἐγεννήθησαν] ὃς . . . ἐγεννήθη, *qui . . . natus est.* (Iren. ter, verba hæc ad Christum accommodans.) Sic legendum esse pronunciat Tert. nostram lectionem Valentinianorum corruptioni tribuens. Atque sic veron. Ambr. semel, ut videtur; (in commentario et alibi habet: *nati sunt.*) Aug. semel. Pseudo Ath. libr. 2. ad Theophyl. lat. ‖ οἱ = D* verc. (q) αἵματος. Syr. Syr. p. ed. veron. Tert. Hilar. Vigil. Alii. (r) = E* 42. 96* 114. (s) = B* (suppl. in m. eadem manu.) 17* Eus. ‖ Post αἱμάτων. ponunt Hilar. Aug. ‖ *voluntate*] *voluptate*. tol** (t) ἀληθῶς μονογενοῦς, ὡς. Orig. semel. (u) πλήρη. D. (St. β.) 5. Valentiani ap. Iren. Cyr. Maximi scholion in Mt. s. Theophyl. in commentar. *pleni*, (scil. unigeniti) Aug. semel. *plenum*, (scil. verbum) Vulg. It. Patr. lat. *plenus*, verc. Novatian. (x) = Mt. ψ. ἐστιν. Syr. p. veron. verc. brix. colb. mart. foss. (y) BC*DL. 33. Copt. Æth. Arm. veron. verc. corb. Orig. ter. (semel ut rec.) Eus. Julian. Cyr. Nonn. Aug. Schol. in Mt. a. d. g. (z) = Æth. Perss. Ar. pol. Arm. Slav. 1. 2. 3. 5. 8. veron. verc. colb. mart. foss. for. tol. Auct. quæst. ex N. T.

ἐδόθη· ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ ἰησοῦ χριστοῦ ἐγένετο.]
[Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· [a] ὁ μονογενὴς [b] — υἱὸς," [c] ὁ 18
ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο."

Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ ἰωάννου, ὅτε ἀπέ- 19
στειλαν [d] οἱ ἰουδαῖοι ἐξ ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ λευΐτας,
ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· σὺ τίς εἶ; Καὶ ὡμολόγησε, καὶ 20
οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν· ὅτι [e] ∞ οὐκ εἰμὶ ἐγὼ"
ὁ χριστός. Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· [f] τί οὖν;" [g] ἠλίας εἶ 21
σύ;" καὶ λέγει· οὐκ εἰμί· [h] ὁ" προφήτης εἶ σύ; καὶ
ἀπεκρίθη· οὔ. [i] Εἶπον οὖν αὐτῷ·" τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρι- 22
σιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· [k] τί λέγεις περὶ σεαυ-
τοῦ;" Ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος * ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύ- 23
νατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν ἠσαΐας ὁ προφήτης.
Καὶ [l] οἱ" ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν [m] φαρισαίων·" Καὶ 24 25

[e] ∞ ἐγὼ οὐκ εἰμί.

(a) + ἀλλ' s. ὁ δὲ. Arm. + *nisi*, Vulg. ms. veron. verc. gat. Mm. colb. mart. foss. for. tol. Iren. Hilar. Alii. (b) = Victorin. semel. Orig. semel, ut videtur. (tom 4. pag. 102.) ‖ θεὸς. L. 33. Syr. Æth. Syr. p. in m. Ignat. Constitut. Theodot. Clem. bis. Orig. bis. Lucian. martyr. ap. Socrat. Arius. Marcellus. Eunomius. Bas. Naz. Nyss. Julian. Epiph. sæpe. Isidor. pelus. Cyr. sæpe. Basil. seleuc. Tit. bostr. Schol. in Mt. d. Iren. Op. imp. Hilar. alicubi. Fulgent. Gaudent. Ferrand. Vigil. Alcuin. Alii. ‖ θεοῦ. Pers. p. Copt. ‖ υἱὸς. Sic Orig. semel (dissentientibus inter se editionibus.) Eus. Bas. Iren. alicubi. Tert. Hilar. Victorin. alicubi. Ambr. Aug. Phœbad. Vigil. Alii. ‖ υἱὸς θεὸς. Clem. bis. ap. Mill. Orig. semel in ed. huet. sed aliæ edd. υἱὸς τοῦ θεοῦ. Et sic Orig. int. et Iren. alicubi. (c) *sinum patris ipse enarravit* s. *disseruit*, verc. Tert. semel. *qui est in patre, ipse enarravit nobis*, colb. ‖ = τοῦ πατρὸς. 69. (d) + πρὸν αὐτὸν. BC. 235. Mt. s. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Syr. hieros. veron. verc. colb. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. ‖ Post λευΐτας ponunt A. 13. 33. 69. 106. 124. ap. Birch. 157. 229** al. 8. Mt. o. q. r. 11. 17. Fragm. aldin. Syr. p. Sax. Vulg. brix. corb. gat. Mm. for. (e) AB C*L. Copt. Arm. veron. verc. foss. Orig. ter. Cyr. Chrys. in Mt. 5 codd. ‖ = ἐγὼ. Mt. o. Auct. de promiss. (f) = Copt. Arm. veron. (g) σὺ ἠλίας εἶ. C. Copt. corb. Orig. quinquies. τίς εἶ σύ; ἠλίας εἶ; Arm. ‖ σὺ = L. Slav. 2. 3. verc. Cyr. ‖ σὺ οὖν τί; ἠλίας εἶ; B. (h) = 69. (i) = 59. εἶπον οὖν. 1. εἶπον οὖν ἡμῖν. Arm. Chrys. in Mt. μ. Hier. καὶ εἶπον αὐτῷ· εἶπον οὖν s. εἶπον ἡμῖν. veron. verc. corb. item 225. colb. (k) = 69. ap. Wetst. sed 96 ap. Mill. Chrys. in Mt. μ. (l) = A*BC*L. Copt. Orig. Nonn. (m) γραμματέων. Syr. hieros.

ἠρώτησαν αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ· τί οὖν βαπτίζεις, εἰ
σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς, [n]οὔτε'' ἠλίας, [n]οὔτε'' [o]ὁ'' προφήτης;
26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰωάννης, λέγων· ἐγὼ βαπτίζω [p] ἐν
ὕδατι· μέσος [q] — δὲ'' ὑμῶν [r]ἕστηκεν,'' ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴ-
27 δατε, [s] † Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, [t] † οὗ [u]=ἐγὼ'' οὐκ
εἰμὶ ἄξιος, ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος.
28 [x] [y] Ταῦτα ἐν [z] βηθανίᾳ'' ἐγένετο πέραν τοῦ ἰορδάνου, ὅπου
ἦν ἰωάννης βαπτίζων] [a].

---

[s] † Αὐτός ἐστιν. [t] † ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν.
[z] ∾ βηθαβαρᾷ.

(n) οὐδὲ. ABCL. 1. 124. (o) = Ed. (p) + ὑμᾶς. 69. ap. Wetst. sed ap. Steph. et Mill. 6. 9. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Arr. Slav. veron. verc. gat. corb. foss. Ambr. Aug. || *in aqua in pœnitentiam*, verc. *in aquam pœnitentiæ*, veron. (q) = BC*L. Arm. corb. Orig. sæpe. (semel legitur in textu.) (r) στήκει. BL. 1. Slav. It. (exc. colb. foss. for.) Orig. bis (alibi ut rec.) Cypr. Ambr. Hier. (s) = B C*L. 1. Copt. verc. Orig. quater. (semel habet. Extat etiam in textu explicationi præmisso.) Cyr. Ambr. οὗτός ἐστιν. G. Mt. n. s. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. || + ὃν εἶπον. S. corb. Cypr. (t) = BC*L. 1. 33. Ev. 19. ap. Mill. 20. Copt. Æth. Slav. veron. (in verc. deest tantum ὅς.) Orig. quater. Cyr. Nonn. Chrys. in Mt. μ. Ambr. || + ὅτι πρῶτός μου ἦν. 28. (u) = CL. 33. 36. 40. 63. 108. 142. 235. al. 4. Mt. a. c. s. 10. Pers. p. Copt. Arm. Slav. 2. Heracleon. Clem. Orig. semel. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Cypr. Ambr. || οὐκ εἰμὶ ἐγὼ. BX. 69. 118. Slav. Orig. quinquies. (x) + ἐκεῖνος ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ. EG. Ev. 2. al. 6. Mt. g. x. Slav. 3. (non alii.) (y) Vs. 28 = 96. 97. (z) ABC** (D. hiat.) EGHLMSX. (St. π.) 11. 28. 36. 40. 42** 57. 61. 63. 64. 89* 91. 118. 124. 127. 131. 142. 157. 218 (c. al. 8.) 229. 230. 235. Ev. 1. 3. 4. 18. 19. 24. 31. 32. 40. al. 67. et al. 4. pluresve in marg. Mt. BV. a. c* f. g. i. n. o. q. r. s. x. 10. 11. 17. item in marg. d. k. p. z. Codd. fere omnes ap. Orig. Fragm. aldin. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. (Æth. conjungit utrumque) Syr. hieros. Slav. 2. 3* 8. (Goth. hiat.) Vulg. Sax. It. Heracleon. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Nonn. Cyr. Auct. quæst. ex utr. Test. || βηθαβαρᾷ habere videntur C*K. 1. 2** 13. 33. 42* 66. 69. 78. alii. Atque sic legunt 77. in m. 89** 113** 114* 116. 121. 125** 127. in m. 134. in m. 142. in m. 145. 147. 151. 180. 219. in m. Barber. 1. Mt. c** d. k. p. z. Ed. Arm. Slav. jun. et ed. Accuratiora exemplaria ap. Chrys. ac Euthym. Theophyl. et in scholio permultis codicibus ad h. l. adscripto. Hanc lectionem præfert Orig. et post hunc Eus. Suidas, Hier. cum modo laudatis et aliis. Utriusque lectionis meminit Epiph. || βηθαραβᾷ. Syr. p. in m. Orig. semel. (sed βηθαρᾷ ms.) || βηθαρᾷ, 91. in m. ap. Mill. 116* Orig. bis. (a) + καὶ ἐκεῖ ἦν. Arm.

[b] Τῇ ἐπαύριον" [βλέπει [c] † τὸν ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς 29
αὐτὸν, καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, [d] ὁ αἴρων τὴν
ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Οὗτός ἐστι, [e] περὶ" οὗ ἐγὼ 30
εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέ-
γονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Κἀγὼ [f] οὐκ" ᾔδειν αὐτόν· 31
ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν
[g] — τῷ" ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν ἰωάννης, 32
λέγων· ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον [h] ὡς" περι-
στερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Κἀγὼ οὐκ 33
ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι,
ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον,
καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι
ἁγίῳ[i]. Κἀγὼ ἑώρακα[k], καὶ μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτός 34
ἐστιν ὁ [l] υἱὸς" τοῦ θεοῦ.]

Τῇ ἐπαύριον [m] πάλιν" [εἱστήκει ὁ ἰωάννης, καὶ ἐκ 35
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Καὶ ἐμβλέψας τῷ ἰησοῦ πε- 36
ριπατοῦντι, λέγει· ἴδε [n] ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ [o]. Καὶ ἤκου- 37
σαν [p] αὐτοῦ οἱ δύο" μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθη-

---

[c] † ὁ ἰωάννης. [h] ὡσεὶ.

(b) *In illo tempore*, germ. (c) = A BC*KLS. 11. 33. 36. 40. 57. 63. 72. 89* 91. 118. 131. 142* 157. al. 24. Mt. V. a. d. q. s. al. 6. Fragm. aldin. Arr. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Slav. 7. verc. mart. Orig. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. (d) + *ecce*, Vulg. veron. verc. colb. corb. foss. harl** Cypr. Ambr. Aug. Chrysolog. Zeno. Gaud. Leo. Beda. (e) ὑπὲρ. BC* Orig. bis. (semel ut rec.) (f) = 76. ap. Mill. et Wetst. (g) = BCGL. 1. 69. 118. 124. 218 (c. al. 7.) 235. Mt. B. s. ξ. 11. Orig. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (h) ABCEGHLS. 33. 64. 108. 124. 127. 142. 230. Ev. 18. 19. 24. 33. al. 11. Mt. V. al. 7. Fragm. aldin. Orig. bis. (i) + καὶ πυρὶ. Orig. ter. (ter omittit.) Nonn. (k) + αὐτὸν. G. (l) ἐκλεκτὸς. 218 (cum 77.) Ambr. *electus filius*, verc. veron. corb. (m) = 11* 64. Mt. π. Syr. Arr. Perss. Arm. (n) + ὁ χριστὸς. G. 124. ap. Birch. 230. Arm. (o) + ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. C. 59. 235. Æth. verc. corb. foss. mart. Cyr. Ammon. ap. Vict. capuan. (p) οἱ δύο αὐτοῦ. BC*L. Syr. Copt. veron. foss. *ex discipulis ejus duo*, verc.‖ αὐτοῦ = 59. 157, Slav. 2. 3.

38 σαν τῷ ἰησοῦ. Στραφεὶς [q] — δὲ″ ὁ ἰησοῦς, καὶ θεα-
39 σάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς· Τί ζη-
τεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ῥαββὶ, (ὃ [r] λέγεται ἑρμηνευό-
40 μενον″ διδάσκαλε,) ποῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς· ἔρχεσθε
καὶ [s] ∾ ἴδετε.″ ἦλθον [t] καὶ εἶδον, ποῦ μένει· καὶ παρ'
αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ὥρα [u] † ἦν ὡς [x] δε-
41 κάτη.″ Ἦν [y] ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς σίμωνος πέτρου, εἷς
ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ ἰωάννου καὶ ἀκολου-
42 θησάντων αὐτῷ. Εὑρίσκει οὗτος [z] πρῶτος″ τὸν ἀδελ-
φὸν τὸν ἴδιον σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ· εὑρήκαμεν τὸν
[a] ∾ μεσσίαν·″ ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον [b] † χριστός.
43 [c] Καὶ″ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν ἰησοῦν. ἐμβλέψας [d] † αὐ-
τῷ ὁ ἰησοῦς εἶπε· σὺ εἶ σίμων, ὁ υἱὸς [e] ἰωνᾶ·″ σὺ κλη-
44 θήσῃ κηφᾶς· ὃ ἑρμηνεύεται πέτρος. Τῇ ἐπαύριον [ἠθέ-

[s] ∾ ὄψεσθε. [u] † δὲ. [a] ∾ μεσίαν.
[b] † ὁ. [d] † δὲ.

(q) = EH. 72. 142. 218 (c. 124. al. 6.) 230. Ev. 5. 42. al. 7. Mt. V. x. Arm. (r) ἑρμηνεύεται. 1. 118. veron. colb. λέγεται. Mt. d. ἐστιν ἑρμηνευόμενον. Syr. p. in m. λέγεται μεθερμηνευόμενον. ABL. Mt. s. Orig. (s) BCL. 1. 118. Alius. Syr. utr. Orig. (t) + οὖν. ABCL. 33. 124. al. 6. Mt. r. Copt. Syr. p. in m. verc. Cyr. Theophyl. || + δὲ. Fragm. aldin. Syr. veron. (u) = ABCEGH LMPRS. (St. π.) Ev. 1. 2. 4. 24. 33. 40. al. 82. Mt. BV. al. 19. Fragm. aldin. Ed. foss. Cyr. Epiph. *enim*, brix. veron. (x) ἕκτη. A. *nona*, Slav. 2. 8. (facili in slav. errore.) (y) + δὲ. A. 33. 218. (c. al. 2.) al. 7. Mt. s. 11. Syr. utr. (sed p. c. ast.) Copt. Vulg. It. (exc. veron. for.) Theophyl. + καὶ. Arr. (z) πρῶτον. A. 1. 17. 42. 69. 118. 145* al. 6. et Barber. 1. Mt. ω. 11. 17. Syr. utr. Arr. Æth. Slav. Vulg. It. Orig. ut videtur. Theophyl. ed. Gaud. *mane*, (πρωΐ?) veron. || = Mt. π. Slav. 2. Mm. (a) LRS. Alii multi. Mt. BV. al. 20. Fragm. aldin. Ed. Syr. utr. Syr. p. græce in m. Copt. Arm. Chrys. in Mt. 6 codd. Epiph. Cyr. Theophyl. (b) = ABEGHLMRS. Ev. 1. 2. 3. 4. 5. 24. 33. 40. 42. al. 72. pluresve et Barber. 7. Mt. BV. al. 20. Fragm. aldin. Ed. Orig. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Theophyl. (c) = BL. Copt. οὗτος. G. 1. Arm. Epiph. οὖν. Ev. 15. veron. (d) = AEGHKLR. 1. 36. 40. 63. 72. 106. 118. 131. 142* 145. 157. Ev. 3. 4. 5. 24. 33. 40. al. 14. Mt. V. al. 10. Fragm. ald. Ed. Copt. Arm. Syr. p. habet c. ast. || καὶ ἐμβλ. 46. 117. Ev. 15. Syr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (e) ἰωάννου. BL. 33. Copt. Æth. Arm. ap. Wetst. veron. verc. brix. corb. Mm. Nonn. Hier. Aug. Fulg. *Johanna*, foss.

λησεν [f] † ἐξελθεῖν εἰς τὴν γαλιλαίαν· καὶ εὑρίσκει φί-
λιππον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. Ἦν δὲ ὁ φί- 45
λιππος ἀπὸ βηθσαϊδὰ, ἐκ τῆς πόλεως ἀνδρέου καὶ πέ-
τρου· Εὑρίσκει φίλιππος τὸν ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐ- 46
τῷ· ὃν ἔγραψε μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ, καὶ [g] οἱ προφῆται,″
εὑρήκαμεν, [h] ἰησοῦν″ τὸν υἱὸν [i] = τοῦ″ ἰωσὴφ, τὸν ἀπὸ
[k] ∾ ναζαρέθ.″ [l] Καὶ″ εἶπεν αὐτῷ ναθαναήλ· ἐκ ναζαρὲθ 47
δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ φίλιππος· ἔρχου
καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ ἰησοῦς τὸν ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς 48
αὐτὸν, καὶ λέγει [m] περὶ αὐτοῦ·″ ἴδε, ἀληθῶς ἰσραηλίτης,
ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. Λέγει αὐτῷ ναθαναήλ· πόθεν με 49
γινώσκεις; ἀπεκρίθη [n] † ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ
σε φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε.
Ἀπεκρίθη ναθαναὴλ [o] — καὶ λέγει αὐτῷ·″ ῥαββὶ, σὺ εἶ 50
ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ ἰσραήλ. [p] Ἀπε- 51
κρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἶπόν σοι· εἶδόν σε ὑπο-
κάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; * [q] μείζω″ τούτων [r] ∾ ὄψει.″
Καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· [s] = ἀπ᾽ ἄρτι″ 52

---

[f] † ὁ ἰησοῦς. [k] ∾ ναζαρὲτ. [n] † ὁ. [r] ∾ ὄψῃ.

(f) = ABEGKLMRS. 1. 33. 72. 91. 127. 142. 157. 218 (c. 124. al. 7.) Ev. 2. 33. 40. al. 38. Mt. V. al. 16. Fragm. aldin. Ed. Arr. Pers. w. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Slav. (exc. 2. 3.) Vulg. It. Orig. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Cyr. Epiph. Theophyl. Scholion in cod. 36. || Post αὐτῷ ponunt ABEGKLRS. 1. 72. 124. 131. 142. 157. 230. 232. Ev. 3. 20. 24. 40. 42. al. 32. Mt. V. al. 13. Fragm. ald. Ed. Arr. Pers. w. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Cyr. Epiph. Theophyl. Itaque alii habent neutrum, alii alterutrum, alii utrumque. Æth. ponit post εὑρίσκει. (g) ἐν τοῖς προφήταις. Syr. utr. Mm. gat. Gaud. (h) = L. (i) = A. 80. 83. 108. 116. 125. 131. 226** Ev. 26. 44. Alii. Mt. B. c. k. p. q. s. al. 7. Ed. Cyr. Theophyl. Chrys. in Mt. 6 codd. (k) ABL. Alii. Mt. qu. Ed. (etiam St. 3.) Patr. gr. Etiam vs. 47. (l) = 71. Syr. Arm. veron. verc. Chrys. in Mt. 6 codd. (m) αὐτῷ. 45. (Millius hanc lectionem, addito Æth. laudat ad πρὸς αὐτόν.) (n) = ABEHLRS. Ev. 2. 5. 24. Alii. Mt. BV. al. 19. Fragm. aldin. Ed. Cyr. (o) = BL. Mt. s. veron. (Iidem αὐτῷ ponunt post ἀπεκρίθη.) || καὶ εἶπεν (αὐτῷ.) 28. 124. Ev. 19. 26. Mt. f. o. 11. (p) Vs. 51 = 96. 97. (q) μεῖζον. 13. 235. Ev. 5. 18. 19. al. 6. Mt. ο. χ. (r) ABEGH KLMS. Alii. Mt. V. μ. Ed. (s) = BL.

ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ
θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου.]

1 Καὶ [t] τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ″ [γάμος ἐγένετο ἐν κανᾷ
2 τῆς γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ ἰησοῦ ἐκεῖ [u]. Ἐκ-
λήθη δὲ καὶ ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γά-
3 μον. [x] Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου,″ λέγει ἡ μήτηρ [y] τοῦ
4 ἰησοῦ πρὸς αὐτόν·″ οἶνον οὐκ ἔχουσι [z]. [a] Λέγει αὐτῇ ὁ
ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα [b] μου.″
5 Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· [c] ὅ, τι ἂν″ [d] λέγῃ″
6 [e] ὑμῖν,″ ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι [f] λίθιναι″ [g] ἓξ″
[h] κείμεναι,″ κατὰ τὸν [i] καθαρισμὸν″ τῶν ἰουδαίων, χω-
7 ροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. Λέγει αὐτοῖς ὁ ἰη-
σοῦς· γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. [k] καὶ ἐγέμισαν αὐ-
8 τὰς″ ἕως ἄνω. [l] Καὶ″ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν,
9 καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. [m] καὶ ἤνεγκαν.″ Ὡς δὲ
ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον· καὶ

Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Orig. Cyr. Epiph. Nonn. Aug. Auct. de prom. Zeno. *ex hoc*, Ambr. (t) τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. B. 69. 124. 127. al. 3. Mt. x. (u) + καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Sed respuit Orig. dis. (x) *Et vinum non habebant, quoniam finitum* (s. *consummatum*) *erat vinum nuptiarum. Et* s. *deinde*. Æth. veron. verc. corb. Gaudent. Idem post γαλιλαίας comm. 1. addit. Syr. p. in m. adjecta nota: hæc non esse in omnibus exemplaribus Heracleensibus, sed reperta esse in nonnullis græcis. (y) αὐτοῦ. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. τῷ ἰησοῦ. Arm. verc. αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν. Ev. 34. (z) + *fili*, Ambr. bis. (a) + καὶ. AGKL. 33. 42. 69. Ev. 19. al. 2. Mt. o. q. s. 11. 17. Fragm. aldin. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. It. (exc. verc. foss.) Cyr. Nonn. (b) μου; Nyss. (c) εἴ τι. 53. ἅ. 33. (d) λέγει. HK. 124* 235. Ev. 5. al. 10. Mt. BV. al. 6. Ed. (e) = Arm. ‖ + ποιεῖν. 28. (f) = 71. Ante ὑδρίαι ponunt BL. Vulg. for. colb. (g) = veron. (h) = 13. Mt. B. Arm. verc. Ante ὑδρίαι ponunt veron. brix. Ante λίθιναι, foss. Ante ἓξ, 69. 124. ap. Birch. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Post ἰουδαίων, BL. Slav. 2. 3. (i) ἀριθμὸν. Ev. 26. Mt. o. (k) = 131. (l) = 33. 40. Syr. Copt. veron. verc. ὁ δὲ. K. 42. (m) *Et fecerunt, sicut dixit illis*, corb. ‖ καὶ] οἱ δὲ. BL. 1. 33. 118. 124. al. 5. Mt. 11. 17. Fragm. aldin. Copt. Syr. p. in m. Arm. Slav. 2. 3.

οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν· οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες
τὸ ὕδωρ· [n] φωνεῖ [o] τὸν νυμφίον″ ὁ ἀρχιτρίκλινος, Καὶ 10
λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος [p] πρῶτον″ τὸν [q] καλὸν″ οἶνον
τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, [r] τότε″ τὸν ἐλάσσω· σὺ [s] τε-
τήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε 11
[t] τὴν″ ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ ἰησοῦς ἐν κανᾷ τῆς γαλι-
λαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· [u] καὶ″ ἐπίστευ-
σαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.] Μετὰ τοῦτο [x] κα- 12
τέβη″ [εἰς καπερναοὺμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ
οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, [y] καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·″ καὶ ἐκεῖ
[z] ∾ ἔμειναν″ οὐ πολλὰς ἡμέρας.

Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν ἰουδαίων, καὶ [ἀνέβη 13
εἰς ἱεροσόλυμα [a] ὁ ἰησοῦς.″ Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς 14
πωλοῦντας βόας, καὶ πρόβατα, καὶ περιστερὰς, καὶ τοὺς
κερματιστὰς καθημένους. Καὶ ποιήσας [b] [c] φραγέλ- 15
λιον″ ἐκ [d] σχοινίων,″ πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά
τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέ-
χεε [e] τὸ κέρμα,″ καὶ τὰς τραπέζας [f] ἀνέστρεψε·″ Καὶ 16

[z] ∾ ἔμεινεν.

(n) + καὶ ἰδόντες τὸ γεγονὸς ἐθαύμασαν. Syr. p. c. ast. veron. verc. (o) τῷ νυμφίῳ. Mt. o. 19. (p) = 9. 47. (q) κάλλιστον. 40. 63. Mt. a. 10. (r) = BL. 57. 67. Mt. r. Copt. verc. corb. Gaudent. (s) + δὲ. G. 28. 53. 69. 115. 124. Mt. x. 11. 19. Syr. Syr. p. c. ast. Copt. Æth. Vulg. It. (exc. for. colb. tol.) Gaudent. || καὶ σὺ. Mt. B. Ar. rom. Erp. (t) = AB. 1. Orig. Chron. alex. (u) οὕτως. Syr. p. in m. (x) ἦλθεν ὁ ἰησοῦς. Evangelistaria. ἀπῆλθεν. brix. μετέβη. 78. ἀνέβη. Chron. alex. (y) = 74* 89* 234* Mt. o. s. ε* Arm. veron. verc. corb. Ponitur ante ἀδελφοὶ in 13. al. 4. Mt. 17. || αὐτοῦ bis = L. Orig. quater. αὐτοῦ post ἀδελφ. = B. Orig. semel. (z) A. 1. 61. 118. 124. 235. al. 4. Mt. 11. Copt. Arm. Pers. p. veron. Orig. quater (bis ut rec.) Nonn. (a) = 69. 124. Mt. o. Habet Orig. Ante εἰς ἱεροσ. ponunt G. 235. Ev. 26. Mt. r. Arm. Vulg. veron. (b) + ὡς. L. 1. 33. Alius. Syr. p. in m. Vulg. It. Orig. semel. Cyr. Aug. (c) φραγγέλλιον s. φραγγέλιον s. φραγέλιον. Codd. (d) σχοινίου. 71. al. 2. Mt. k. Ed. Syr. utr. corb. Chrys. semel. Aristenus. (e) τὰ κέρματα. BL. 33. Copt. Arm. veron. Orig. septies. (f) ἀνέτρεψε. 61. 108. al. 5. Mt. q. x. z. Orig. aliquoties. Theophyl. κατέστρεψε. 16. 69. in m. 124. 157. 229**

[g] τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν″ εἶπεν· ἄρατε ταῦτα
ἐντεῦθεν· [h] μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον
17 ἐμπορίου. [i] Ἐμνήσθησαν — δὲ″ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι
γεγραμμένον ἐστίν· ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου [k] καταφάγεταί″
18 με. Ἀπεκρίθησαν [l] — οὖν″ οἱ ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ·
19 τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; Ἀπεκρίθη
[m] = ὁ″ ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύσατε τὸν ναὸν τοῦ-
20 τον, καὶ [n] ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ″ αὐτόν. Εἶπον [o] οὖν″
οἱ ἰουδαῖοι· τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ
ναὸς οὗτος· καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;
21 Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ [p] τοῦ ναοῦ″ τοῦ σώματος [q] αὐ-
22 τοῦ.″ Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο [r] ἔλεγεν [s] † καὶ ἐπίστευσαν τῇ
23 γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ, [t] ᾧ″ εἶπεν ὁ ἰησοῦς.] Ὡς δὲ ἦν
ἐν [u] ‡ τοῖς″ ἱεροσολύμοις [x] ἐν τῷ πάσχα″ [y] ἐν″ τῇ ἑορτῇ,

---

[k] κατέφαγε. [s] † αὐτοῖς.

(g) τῷ τ. π. πωλοῦντι. K. Nonn. (h) + καὶ. A. 1. 69. 106. 124. ap. Birch. 157. Ev. 24. 31** 40. al. 10. Mt. c. g. i. n. 11. Ed. Syr. utr. Perss. Ar. Æth. Arm. Vulg. veron. verc. Theophyl. (i) δὲ = BL. Copt. τότε ἐμνήσθ. Arm. verc. Orig. bis. καὶ ἐμν. brix. foss. corb. ‖ *rememoratus est autem discipulus ejus*, veron. (k) AB EGHKLMPS. Ev. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 40. al. 92. Mt. BV. al. 18. Ed. Orig. quater. Heracleon. Naz. Cyr. Chrys. in Mt. 6 codd. (l) = 3. 33. 69. Ev. 4. Copt. Arm. veron. δὲ. Mt. g. Syr. τότε. brix. (m) = ALM. 10. 11. 61. 72. 91. ap. Mill. 106. 131. 235. Ev. 6. 24. 40. al. 13. Mt. BV. al. 16. Ed. Orig. bis. Cyr. (n) διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομήσω. Mt. B. Ignat. (o) = Syr. Perss. Ar. rom. Erp. Copt. Arm. καὶ. Æth. δὲ. verc. (p) = Iren. Tert. Habet Orig. sæpe. (q) = 47. 63. Mt. 10. (r) + ἦν ὅ. Arm. (s) = AEHLMS. (St. π.) 1. 10. 17. 28. 33. 36. 40. 57. 61. 63. 64. 72. 89. 91. 118. 124. 127. 131. 142. 145. 157. 218 (c. al. 4.) 230. Ev. 2. 5. 6. 24. 40. 42. al. 52. et Barber. 8. Mt. BV. al. 16. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. Orig. ter. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Cyr. Nonn. Theodoret. Theophyl. ‖ Post εἶπεν ponit 69. (t) ὅν. BL. Orig. quinquies. ὅ. Mt. B. c. (u) + ABEGHLS. 1. 36. 40. 69. 89. 106. 118. 124. 131. 142. 145. 152. 218 (c. al. 9.) 230. 235. Ev. 6. al. 19. pluresve. Mt. V. al. 15. Fragm. aldin. Ed. Orig. ter. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Cyr. (x) τὸ πάσχα. 69. κατὰ τὸ πάσχα. Mt. 11. *per pascha*, verc. ‖ = brix. *in diem festum Paschæ*, veron. (y) = B. καὶ ἐν. 218 (c. al. 7!)

πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς [z] τὸ ὄνομα αὐτοῦ," θεωροῦντες
[a] αὐτοῦ" τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει. Αὐτὸς δὲ ὁ ἰησοῦς οὐκ 24
ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν [b] πάν-
τας·" [c] Καὶ ὅτι" οὐ χρείαν εἶχεν, ἵνα τὶς μαρτυ- 25
ρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε, τί ἦν ἐν
τῷ ἀνθρώπῳ.

Ἦν δὲ [ἄνθρωπος [d] ἐκ τῶν φαρισαίων [e] νικόδημος ὄνομα 1
αὐτῷ," ἄρχων τῶν ἰουδαίων· Οὗτος ἦλθε πρὸς [f] αὐτὸν" 2
νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ῥαββὶ, οἴδαμεν, ὅτι ἀπὸ θεοῦ
[g] ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ [h] ταῦτα τὰ σημεῖα
δύναται" ποιεῖν, [i] ἃ σὺ ποιεῖς," ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ'
αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη [k] — ὁ" ἰησοῦς [l] καὶ εἶπεν αὐτῷ·" 3
ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι· ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύ-
ναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Λέγει πρὸς αὐτὸν 4
[m] ὁ" νικόδημος· πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι [n] γέρων
ὤν; μὴ δύναται [o] εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύ-
τερον εἰσελθεῖν, καὶ γεννηθῆναι; Ἀπεκρίθη [p] = ὁ" ἰη- 5

---

[f] τὸν ἰησοῦν.

(z) αὐτὸν. Syr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Iren. τὸν ἰησοῦν. Pers. p. ‖ Rec. Orig. dis. (a) = 1. 89* 108. 118. al. 5. Mt. g. Syr. Copt. It. (exc. for. colb.) Aug. Post σημεῖα ponit Fragm. aldin. (b) πάντα. EGH. 10. 11. 13. 69. 124. 127. 229* al. 19. et Barber. 2. Mt. i. n. Fragm. ald. Cyr. alicubi. Euthym. τὰ πάντα. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. ‖ Rec. Orig. dis. Chrys. in Mt. π. Cyr. in h. l. (c) = 38* ‖ = ὅτι. A. Syr. Arr. Perss. Copt. (d) + τις. M. Evangelistaria. (e) = Mt. B. ‖ νικόδημος] νικώδης. 69. ‖ = αὐτῷ. 5. 61. Ed. (f) ABKLS. 1. 11. 33. 42. 57. 63. 64. 91. 106. 127. 131. 142. 145. 157. 218 (c. al. 9.) 229* 230. al. 25. Mt. V. a. g. n. q. s. x. 10. 11. 17. Fragm. aldin. Ed. Æth. Arm. Syr. p. Sax. veron. colb. for. tol. harl. emmer. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. Aug. (g) + ἐξῆλθες καὶ. 28. (h) δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα. ABL. Ev. 46. Mt. r. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. item Orig. ‖ ταῦτα τὰ] τοιαῦτα. 71. al. 3. Mt. 11. ταῦτα. L. 225. Ev. 26. (i) = 1. 72. 118. 218 (c. 76.) (k) = BEGHL. 1. 72. 106. 235. Ev. 46. al. 3. pluresve. Mt. a. p. al. 6. Cyr. (l) = Syr. p. ms. Sed habet in m. (m) = L. 74. 124. ap. Alt. Mt. B. al. 5. (n) + ἄνωθεν. H. 28. Syr. Copt. verc. brix. (o) + *homo*, corb. + *homo, ut nos*, verc. (p) = AGH. 1. 72. 106. 235. Ev. 24. 42. 46. al. 18. pluresve. Mt. V. μ. al. 16. Fragm. aldin. Ed. Cyr. Theophyl.

σοῦς [q]· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι· ἐὰν μή τις [r] γεννηθῇ" ἐξ
ὕδατος καὶ πνεύματος [s], οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν
6 βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς,
σάρξ ἐστι [t]· καὶ τὸ γεγεννημένον [u] ἐκ τοῦ πνεύματος,
7 πνεῦμά ἐστι [x]. Μὴ [y] θαυμάσῃς, ὅτι εἶπόν σοι" δεῖ
8 [z] ὑμᾶς" γεννηθῆναι ἄνωθεν. [a] Τὸ πνεῦμα," ὅπου θέλει,
πνεῖ· καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας, πόθεν
ἔρχεται, [b] καὶ" ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννη-
9 μένος [c] ἐκ τοῦ πνεύματος." Ἀπεκρίθη νικόδημος καὶ
10 εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται ταῦτα [d] γενέσθαι; Ἀπεκρίθη
[e] † ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ ἰσ-
11 ραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι·
ὅτι ὃ οἴδαμεν, λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν, μαρτυροῦ-
12 μεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. Εἰ τὰ
ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, [f] καὶ" [g] οὐ πιστεύετε" πῶς, ἐὰν εἴπω

[e] † ὁ.

(q) + *καὶ εἶπεν αὐτῷ.* K. 13. 42. al. 7. Mt. 17. Fragm. aldin. Syr. Syr. p. in m. Copt. Ar. Æth. Arm. Sax. + *καὶ εἶπεν.* L. brix. (r) *βαπτισθῇ.* Constitut. *ἀναγεννηθῇ.* Mt. π. semel. Vulg. veron. verc. for. ‖ *ἐὰν μὴ ἀναγεννηθῆτε ὕδατι ζῶντι εἰς ὄνομα πατρὸς, υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος, οὐ μὴ εἰσέλθητε* etc. Homil. clement. (s) + *ἁγίου.* Æth. Vulg. verc. corb. gat. Mm. tol. Ambr. (alibi omittit) Aug. alicubi. Chromat. Cassiod. Vigil. ‖ Tert. Cypr. ut rec. (t) + *ὅτι ἐκ τῆς σαρκὸς ἐγεννήθη.* 161* veron. verc. corb. harl* bodl. Tert. Ambr. (u) + *ἐκ τοῦ ὕδατος καὶ.* Syr. p. in m. (x) + *ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματός ἐστιν.* 161* + *quia de Spiritu est*, corb. ap. Sabat. + *quia Deus Spiritus est*, corb. (ap. Calmet. et Blanch.) Hilar. Ambr. Optat. Vigil. Juv. Fulbert. carnot. Explan. symboli ad Cyrill. ap. Hier. (Arianos hæc delevisse tradunt.) Bengelius his addit Cypr. Aug. Hincmar. ‖ + *quia Deus Spiritus est, et de s. ex Deo natus est*, verc. harl* bodl. Tert. Concil. carthag. Auct. de fide orthod. (y) *θαυμάσητε . . . ὑμῖν.* Æth. Nonn. Vigil. (z) *ἡμᾶς.* 69. 118. 235. Ev. 4. al. 5. Fragm. aldin. (a) *Deus spiritus est, et.* Optat. (sic vs. 6. et 8 jungit.) ‖ + *sanctus*, Felix III. (b) *ἤ.* A. Arm. Syr. p. in m. Ar. Vulg. It. (exc. germ. harl. emmer.) Ambr. Aug. (c) *ἄνωθεν.* 106. ‖ *ex aqua et spiritu s. spiritu sancto*, veron. verc. corb. Mm. foss. Hilar. Ambrosiast. Vigil. Quæst. ex N. T. (d) + *οὕτω.* 61. al. 3. (e) = AGHLS. 1. 72. 106. 118. 127. 131. 142. 157. 235. al. 19. pluresve. Mt. BV. al. 18. Fragm. aldin. Ed. Cyr. Theophyl. (f) = 69. 124. Copt. tolet. (g) *οὐκ ἐπιστεύσατε.* EH. Ev. 24. al. 4. Mt. g. 11. Ed. Pers. w. Aug. *οὐκ ἐπιστεύετε.* 97. Ed.

[h] ὑμῖν" τὰ ἐπουράνια, [i] πιστεύσετε;" [k] Καὶ" [οὐδεὶς 13
ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κα-
ταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ [l] ἀνθρώπου," [m] — ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ."
Καὶ καθὼς μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως 14
ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου· Ἵνα πᾶς ὁ πι- 15
στεύων [n] εἰς αὐτὸν" [o] = μὴ ἀπόληται, ἀλλ'" [p] ἔχῃ"
ζωὴν αἰώνιον.] [Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσ- 16
μον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ [q] ἔδωκεν," ἵνα πᾶς
ὁ πιστεύων [r] εἰς αὐτὸν," μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν
αἰώνιον. Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν [s] αὐτοῦ" 17
εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ
ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ.] [t] Ὁ πιστεύων εἰς [u] αὐτὸν," οὐ 18
[x] κρίνεται·" ὁ δὲ μὴ πιστεύων, ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πε-
πίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.
Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσ- 19
μον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ
φῶς· ἦν γὰρ [y] ∽ πονηρὰ αὐτῶν" τὰ ἔργα. Πᾶς γὰρ ὁ 20
φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, [z] καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς

[y] ∽ αὐτῶν πονηρά.

(h) = EH. 71. al. 5. Ed. Arm. Pers. p. verc. corb. foss. (i) πιστεύσητε. GH. 1. 69. 124. ap. Alt. 131. 232. 235. Ev. 4. 5. 46. al. 16. Mt. B. f. o. r. 17. Ed. Cyr. Chrys. in Mt. 3 codd. Theophyl. ed. πιστεύετε. 90. Mt. a. π. semel. 11. (k) = 40. veron. οὐδεὶς δὲ. 64. *Quomodo, si dixero:* verc. (l) Θεοῦ. Mt. 1. (m) = BL. 33. Æth. Naz. || ὢν = A* ut videtur. Ev. 44. *qui erat*, Zeno. || ἐν τῷ οὐρανῷ] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 80. 88. (n) ἐπ' αὐτὸν. A. ἐπ' αὐτῷ. L. Theodoret. ἐν αὐτῷ. B. colb. germ. mart. emmer. harl. || = Mt. B* semel. (o) = BL. 1. 118. 124. Alius. Copt. Æth. verc. brix. Cyr. Nonn. Cypr. Lucif. (p) ἔχει. S. 124. 131. 157. Ev. 46. al. 2. Mt. B. bis. al. 12. Etiam vs. 16. nonnulli.

(q) δοῦναι. 108. *mitteret*, corb. || + εἰς τὸν κόσμον. 33. Slav. 2. + *pro seculo*, Slav. 3. gat. Mm. *pro mundo*, tol** + *pro eo*, Quæst. in N. T. + *pro nobis*, Epiph. in cant. semel. (r) = B. semel. ἐπ' αὐτῷ. L. (s) = BL. 118. Victorin. Fulgent. (t) + *Propter hoc*, cant. *Ideo*, verc. Lucif. (u) τὸν υἱὸν. 218 (c. al. 5.) Mt. s. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. *me*, Iren. Hilar. Ambr. Zeno. (x) *judicabitur*, Slav. cant. veron. Mm. Iren. Hilar. Fulg. (y) ABGL. 1. 69. 124. 157. 230. Mt. o. r. 11. 17. Vulg. cant. brix. colb. corb. foss. for. Ath. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (z) = 48. 49. colb. Lucif. || πρὸς τὸ φῶς] = 27. εἰς τὸ φῶς. Mt. 17.

21 τὸ φῶς,″ ἵνα μὴ [a] ἐλεγχθῇ″ [b] τὰ ἔργα αὐτοῦ.″ Ὁ δὲ
ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ
αὐτοῦ τὰ ἔργα, [c] ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.″]

22 Μετὰ ταῦτα [[d] ἦλθεν″ ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ εἰς τὴν [e] ἰουδαίαν γῆν·″ καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐ-
23 τῶν, [f] καὶ ἐβάπτιζεν.″ Ἦν δὲ καὶ ἰωάννης [g] βαπτίζων
ἐν αἰνὼν, ἐγγὺς τοῦ [h] ∾ σαλεὶμ,″ ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν
24 ἐκεῖ. καὶ παρεγίνοντο, καὶ ἐβαπτίζοντο. Οὔπω γὰρ ἦν
25 βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ ἰωάννης. Ἐγένετο [i] οὖν″
ζήτησις [k] ἐκ τῶν μαθητῶν ἰωάννου μετὰ″ [l] ἰουδαίου″ περὶ
26 καθαρισμοῦ. Καὶ [m] ἦλθον″ πρὸς τὸν ἰωάννην, καὶ εἶ-
πον αὐτῷ· ῥαββὶ, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου, ᾧ
σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε, οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρ-
27 χονται πρὸς αὐτόν. Ἀπεκρίθη ἰωάννης καὶ εἶπεν· οὐ
δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν [n] οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομέ-

[h] ∾ σαλὴμ. [l] ∾ ἰουδαίων.

(a) φανερωθῇ. Æth. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. *traducantur*, Iren. (b) αὐτοῦ τὰ ἔργα. A. 1. 72. al. 3. Ed. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Etiam vs. 21. varius vocabulorum ordo. || + *de luce*, cant. item Hier. + ὅτι πονηρά ἐστιν. 13. 33. 72. 76. 229** 230. al. 5. Mt. r. Copt. Arr. Slav. + πονηρά ἐστιν ὅτι. L. (c) = 131. || ἐν] = cant. ἐν τῷ. 69. al. 5. Mt. q. (d) ἐξῆλθεν. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) cant. verc, foss. *profectus est*, veron. (e) ἰουδαίαν. 120. γῆν ἰουδαίας. Syr. p. (f) = veron. καὶ ἐβάπτιζον. Mt. r. (g) + ὁ. N. ap. Wetst. (Sed N. fragmentum Lucæ tantum continet.) 1. (h) N. ap. Wetst. 1. 69. Ev. 1. 2. 3. 4. 24. al. 38. pluresve. Mt. B. al. 18. Fragm. aldin. Ed. Copt. Orig. ms. Eus. Cyr. Theophyl. σαλλεὶμ. A. Alii aliter. || + *trans Jordanem*, Mm. (i) = 97. Pers. w. δὲ. 47. Syr. Copt. Vulg. ed. veron. γὰρ. for. (k) = 115. || ἰωάννου] αὐτοῦ. Syr. p. ed. (l) ABELS. (St. π.) 17. 25. 33. 36. 42. 57. 64. 72. 89. 91. 106. 108. 116. 127. 131. 142. 145. 157. 235. Ev. 1. 2. 3. 5. 19. 24. 40. al. 53. et Barber. 6. Mt. BV. al. 16. Fragm. aldin. Ed. Syr. utr. Pers. p. Eus. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Nonn. Euthym. Theophyl. Schol. in cod. 34. || + ἑνὸς. Syr. Syr. p. c. ast. Pers. p. || τῶν ἰουδαίων. Ev. 26. || ἰησοῦ. Conject. Bentl. || Rec. 1. 13. 69. 114. 115. 121. 124. Alii. Mt. g. r. 11. Pers. w. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. (etiam cant.) Orig. Aug. (m) ἦλθεν. 44. ἦλθεν . . . εἶπεν. Pers. p. (n) + ἀφ' ἑαυτοῦ. L. 13. 33. 69. 106. 115.

νον αὐτῷ [o] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Αὐτοὶ ὑμεῖς [p] μοι″ μαρ- 28
τυρεῖτε, ὅτι εἶπον [q]· οὐκ εἰμὶ [r] ἐγὼ″ ὁ χριστὸς, ἀλλ᾽ ὅτι
ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ ἔχων τὴν νύμ- 29
φην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς
καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμ-
φίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. Ἐκεῖνον 30
δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμε- 31
νος, ἐπάνω πάντων ἐστίν [s]. ὁ ὢν [t] ἐκ″ τῆς γῆς, [u] ἐκ τῆς
γῆς ἐστι, καὶ″ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρ-
χόμενος, [x] = ἐπάνω πάντων ἐστί, Καὶ″ ὃ ἑώρακε καὶ 32
ἤκουσε, [y] = τοῦτο″ μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ
οὐδεὶς λαμβάνει. Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσ- 33
φράγισεν, ὅτι ὁ θεὸς ἀληθής ἐστιν.] Ὃν γὰρ ἀπέστει- 34
λεν ὁ θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ. [z] οὐ γὰρ ἐκ
μέτρου δίδωσιν = ὁ θεὸς : τὸ πνεῦμα.″ Ὁ πατὴρ ἀγα- 35
πᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. [a] Ὁ 36
πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ [b] ἀπειθῶν″

---

157. Mt. o. 11. Syr. utr. Pers. p. Copt. Arm. colb. Chrys. semel, etiam in Mt. 3 codd. || Ante λαμβάνειν addunt 124. 229. 230. 235. Chrys. in Mt. 3 codd. (o) + ἄνωθεν. 13. 69. 124. Arm. Chrys. semel, (etiam in Mt. 6 codd. semel) item (omisso ἐκ τοῦ οὐρανοῦ) veron. foss. (p) = EM. 63. 64. 91. 127* 142** 145. 235. Ev. 1. 2. 42. al. 24. Mt. V. al. 14. Fragm. aldin. Ed. harl. ἐμοὶ. 1. 25. 118. 124. (q) + ὑμῖν. 117. Mt. x. Arm. + *eis, qui missi sunt ab Hierosolymis ad me,* Cypr. Julius Firm. (r) = D. Mt. π. cant. verc. Cypr. Julius Firm. (s) + *et de sursum loquitur. Nam,* gat. Mm. germ. (t) ἀπὸ. D. 69. *supra terram,* verc. (u) = germ. Mm. Orig. semel aut bis. Tert. bis. Hier. Quæst. in N. T.

(x) = D. 1. 118. Alius. Arm. cant. veron. verc. corb. Orig. ut videtur. Nonn. Tert. Hilar. Quæst. N. T. || καὶ = BL. 33. Copt. Pers. p. || ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ . . . πάντων ἐστι = Mm. (y) D. 1. 28. 118. Syr. Pers. p. Ar. Copt. Æth. Arm. cant. veron. verc. corb. Eus. Quæst. N. T. ἐκεῖνο, 69. *Qui viderat eum ac audiverat ipsum, hic testatur ei* Copt. ap. Wilk. (z) = Colb. gr. unus. || ὁ θεὸς = BC*L. 1. 33. veron. brix. Cyr. || μέτρου] μέρους. 12. 40. 63. Mt. 10. 11. (sed in scholiis 10. 11. est μέτρου) Fragm. aldin. Sed rec. Orig. dis. || δίδωσιν] + τούτῳ. Ar. rom. Erp. (a) + ἵνα et mox ἔχῃ. D. cant. (b) ἀπιστῶν. 13. 69. 95. Mt. r. Chrys. semel, etiam in Mt. 6 codd.

τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται [c] ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ [d] ∾ μέ-
νει" ἐπ' αὐτόν. [e]

1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ [f] κύριος," ὅτι ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι,
ὅτι [g] ἰησοῦς" πλείονας μαθητὰς ποιεῖ [h] καὶ βαπτίζει,"
2 ἢ ἰωάννης· Καίτοιγε ἰησοῦς [i] αὐτὸς" οὐκ ἐβάπτιζεν,
3 ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ἀφῆκε τὴν ἰουδαίαν [k], καὶ
4 ἀπῆλθε [l] — πάλιν" εἰς τὴν γαλιλαίαν. Ἔδει δὲ αὐ-
5 τὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς σαμαρείας. ⌊Ἔρχεται οὖν εἰς
πόλιν τῆς σαμαρείας, λεγομένην [m] συχὰρ," πλησίον τοῦ
6 χωρίου, [n] οὗ" ἔδωκεν ἰακὼβ ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ἦν
δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ ἰακώβ. ὁ [o] οὖν" ἰησοῦς, κεκοπιακὼς ἐκ
τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο [p] οὕτως" ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα
7 ἦν [q] ∾ ὡσεὶ" ἕκτη. Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς σαμαρείας,

---

[d] ∾ μενεῖ. [m] σιχάρ. [n] ᾧ. [q] ∾ ὡς.

(c) + τὴν. EL. 89. 124. 230. 235. al. 5. Mt. a. d. i. k. l. r. q. r. s. x** z. 10. 11. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (d) μενεῖ. 40. 57. 89. al. 14. Mt. a. d. i. l. n. p. s. z. al. 7. Ed. Syr. Arr. veron. germ. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Cyr. Theophyl. Iren. Tert. Cypr. Aug. alicubi. (e) + καὶ μετὰ ταῦτα παρεδόθη ὁ ἰωάννης. Syr. p. in m. (f) ἰησοῦς. D. 1. 61. 118. 235. al. 8. Mt. k. p. z. Ed. Syr. utr. (sed Syr. p. habet rec. in m.) Pers. p. Ar. p. Copt. Arm. Vulg. It. (exc. brix.) Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Aug. ‖ =72. (g) = 218 (c. al. 6.) Syr. Pers. p. αὐτὸς. Ar. p. (h) = 63. 71. 86. Mt. a. 10. Sax. Post ἰωάννης ponit veron. (i) = L. Mt. x. Vulg. colb. for. corb. Aug. semel. Ante ἰησοῦς ponunt AD. 80. Mt. a. r. 10. cant. gat. Mm. corb. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd (k) + γῆν. D. 1. 11. 36. 64. 69. 106. 108. 124. al. 12. Æth. Arm. cant. veron. verc. Mm. gat. corb. foss. Chrys. ap. Wetst. Theophyl. Aug. (l) = AEGHKS. 10. 11. 17. 40. 42. 57! 61. 63. 64. 72. 91. 106. 127. 131. 142. 145. 157. 218 (c. al. 8.) 235. al. 39. et Barber. 7. Mt. V. al. 14. Ed. Syr. p. Pers. p. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (m) ABCD LS. Ev. 1. 36. al. 50. pluresve. Mt. BHV. al. 21. Fragm. aldin. Ed. (etiam St. 3.) Copt. Arm. Syr. p. Ar. Slav. Vulg. ms. verc. brix. for. harl. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 4 codd.) Theophyl. Ambr. *Esychar*, veron. σιχὲμ. Hier. dis. Juv. (n) C* DLS. 1. 33. 61. 157. al. 9. Mt. k. p. s. x. z. χ. ψ. Ed. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. (o) = 69. δὲ. Mt. V. 17. Syr. Arm. Vulg. ms. corb. cant. (p) = 1. 69. 118. 124. Syr. Ar. p. Pers. p. Slav. 2. Arm. veron. verc. corb foss. gat. Mm. (q) ABCDL. 33. ὡς ἡ. 69. Ev 1. ‖ = Syr. Pers. p.

ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· δός μοι πιεῖν [r].
(Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, 8
ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι.) Λέγει [s] — οὖν" αὐτῷ ἡ γυνὴ 9
[t] ἡ σαμαρεῖτις·" πῶς σὺ, ἰουδαῖος ὢν, παρ' ἐμοῦ πιεῖν
αἰτεῖς, [u] οὔσης" γυναικὸς σαμαρείτιδος; ([x] οὐ γὰρ συγ-
χρῶνται ἰουδαῖοι σαμαρείταις.") Ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ 10
εἶπεν αὐτῇ· εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ
λέγων σοι· δός μοι πιεῖν· σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν, καὶ ἔδω-
κεν [y] ἂν" σοι ὕδωρ ζῶν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· κύριε, οὔτε 11
ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν [z] οὖν"
ἔχεις [a] τὸ" ὕδωρ [a] τὸ" ζῶν; Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πα- 12
τρὸς ἡμῶν ἰακώβ; ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ [b], καὶ αὐ-
τὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα
[c] αὐτοῦ." Ἀπεκρίθη [d] † ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ 13
πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· Ὃς δ' ἂν 14
πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, [e] οὐ μὴ διψήσῃ
εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ, ὃ δώσω αὐτῷ," γενήσεται
[f] ἐν" αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.
Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, 15

---

[d] † ὁ.

(r) + ὕδωρ. 53. 125** 235. Syr. Pers. p. Æth. Sic etiam vs. 10. nonnulli. (s) = 1. 36. 61. 229* Mt. BV* s. al. 7. Syr. Pers. p. Ar. rom. Erp. Copt. Arm. Slav. (exc. 3.) Cyr. (t) = Syr. hieros. (u) = D. cant. Post σαμαρ. ponitur in ABC*L. Slav. Cyr. (x) = D. cant. veron. verc. Sed habent Orig. Aug. (y) = L. 69. 235. Mt. 1. 10. μ. Orig. semel. Cyr. (z) = D. Mt. μ. semel. Syr. Pers. p. cant. veron. verc. corb. foss. Ambr. Aug. (a) = D. 49. 91. Syr. (b) + τοῦτο. 69. 124. Mt. s. 11. Syr. Perss. Arr. Copt. Æth. Arm. verc. brix. corb. foss. gat. tol. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Aug. semel. (c) = D. cant. αὐτῶν. Orig. semel. (d) = ABCDHLS. Ev. 24. Alii. Mt. BHV. al. 21. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Cyr. Theophyl. (e) = C* 51. 59. 68. 108. 220. Mt. χ. Slav. 3* Sax. Ambr. Legit et non legit Orig. ‖ τὸ ὕδωρ, ὃ δώσω αὐτῷ = Auct. de promiss. Cassiod. ‖ διψήσῃ] διψήσει. AD. 1. 124. 131. 157. al. 8. Mt. x. al. 4. Fragm. aldin. Ed. ‖ ὃ] + ἐγὼ. DM. 33. 69. 106. 124. ap. Alt. al. 2. Mt. B. 11. Arm. Vulg. It. exc. colb. tol. emmer. (f) = Ev. 19. al. 3. Mt. χ. 11. verc. Photius ms.

16 ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ [g] ἔρχωμαι" ἐνθάδε ἀντλεῖν. Λέγει
αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· ὕπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ
17 ἐνθάδε. Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν [h]· [i] οὐκ ἔχω ἄνδρα."
λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· [k] καλῶς" εἶπας· ὅτι ἄνδρα οὐκ
18 [l] ἔχω." [m] Πέντε" γὰρ ἄνδρας ἔσχες· καὶ νῦν ὃν ἔχεις,
19 οὐκ ἔστι σου [n] ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. Λέγει αὐ-
20 τῷ ἡ γυνή· κύριε, θεωρῶ, ὅτι προφήτης εἶ σύ. Οἱ πα-
τέρες ἡμῶν [o] ἐν τῷ ὄρει τούτῳ" προσεκύνησαν· καὶ [p] ὑμεῖς λέ-
γετε, ὅτι ἐν ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου [q] προσκυνεῖν δεῖ."
21 Λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· [r] ∾ γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρ-
χεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν ἱεροσολύ-
22 μοις [s] προσκυνήσετε" τῷ πατρί. Ὑμεῖς προσκυνεῖτε
[t] ὃ" οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν [t] ὃ" οἴδαμεν· ὅτι ἡ
23 σωτηρία ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐστίν. Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα,
καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι
τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· [u] καὶ γὰρ ὁ πατὴρ
24 τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν." Πνεῦμα ὁ
θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ

---

[o] ἐν τούτῳ τῷ ὄρει. [q] δεῖ προσκυνεῖν.

[r] ∾ πίστευέ μοι, γύναι.

(g) ἔρχομαι. 71. Ev. 18. 19. al. 6. Mt. f. q. al. 8. Ed. Theophyl. ed. διέρχωμαι. Orig. quinquies. (h) + αὐτῷ. CEGH. al. 20. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. Arr. Pers. p. Æth. veron. verc. (i) ἄνδρα οὐκ ἔχω. C*DL. cant. Cyr. Chrys. alicubi, (k) ἀληθῶς. Ev. 18. Pers. p. ἀληθὲς εἴρηκας. Heracleon. (l) ἔχεις. D. Pers. p. cant. veron. gat. Mm. colb. (m) ἕξ. Heracl. ap. Orig. (n) + ὁ. 1. Ed. (o) ACD gr. HLS. 1. 124. 131. 157. 235. Ev. 1. 24. 36. 40. Alii. Mt. BHV. al. 18. Fragm. aldin. Ed. Syr. p. Arm. Slav. Vulg. brix. for. colb. corb. gat. Mm. Heracl. Orig. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Photius ms. Theophyl. (p) + πῶς. 96. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (q) AC*DL. Copt. Slav. Vulg. It. Orig. Cyr. Hilar. Aug. Vigil. (r) BC*L. veron. Heracl. Orig. Ath. Cyr. Hilar. πίστευσόν μοι, γύναι. Mt. a. 10. Chrys. in commentar. ‖ πίστευσον] πίστευε. D. 1. 69. Chrys. etiam in Mt. μ. semel. (s) προσκυνήσουσι. 69. 124. Arm. (t) ᾧ. Mt. 11. ὅν. tolet. οὗ. Conject. (u)=1. Alius. ‖ αὐτὸν] + ἐν πνεύματι. 124. veron. verc. + ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. 131. 229* Nimirum in utroque = προσκυνοῦντας αὐτὸν ad προσκυνοῦντας αὐτὸν vs. seq.

ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· [x] οἶδα," 25
ὅτι [y] ∞ μεσσίας" ἔρχεται, ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν
ἔλθῃ [z] ἐκεῖνος," ἀναγγελεῖ [a] ἡμῖν" [b] πάντα." Λέγει 26
αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. Καὶ [c] ἐπὶ τοῦ- 27
τῳ" ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ [d] ἐθαύμαζον" ὅτι μετὰ γυ-
ναικὸς ἐλάλει. οὐδεὶς μέντοι εἶπε· τί ζητεῖς; ἢ, τί λα-
λεῖς μετ' αὐτῆς;

Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς [e] ἡ γυνὴ," καὶ ἀπῆλ- 28
θεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς [f] ἀνθρώποις·" Δεῦτε, 29
ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα, [g] ὅσα" ἐποίησα· μήτι
οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; Ἐξῆλθον [h] † ἐκ τῆς πόλεως, καὶ 30
ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

Ἐν [i] † τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ [k], λέ- 31
γοντες· ῥαββὶ, φάγε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρῶσιν 32
ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Ἔλεγον οὖν οἱ μα- 33
θηταὶ [l] πρὸς ἀλλήλους·" μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν;

---

[y] ∞ μεσίας. [d] ἐθαύμασαν. [h] † οὖν. [i] † δὲ.

(x) οἴδαμεν. GL. 5. 33. 69. 91. Mt. a. o. Arr. Copt. Arm. Æth. Syr. p. in m. Slav. qu. Orig. semel. Cyr. Nonn. (y) 69. 91. 106. 131. 157. 235. Alii. Mt. BHV. al. 19. Fragm. aldin. Ed. Copt. Arm. Syr. p. Cyr. Alii. (z) Sequentibus jungit Arm. brix. (a) ὑμῖν. 96. (b) ἅπαντα. C. 1. Ed. Orig. quater. τὰ πάντα. 69. (c) ἐπὶ τοῦτο. 69. 96. 124. 235. Ev. 1. 31** al. 5. Mt. c. o. Ed. Orig. *statim*, veron. *continuo*, Vulg. brix. for. corb. germ. foss. Mm. gat. mart. ἐν τούτῳ. D. ‖ + τῷ ῥήματι. Arm. Pers. p. (d) ABCDGLM. 1. 33. 131. 157. al. 3. Mt. o. (Syr. Perss. Vulg. It.) Orig. bis. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. in commentar. (e) = Mt. n. Syr. hieros. Ante τὴν ὑδρίαν ponunt D. Arm. cant. veron. (f) πολίταις. 57. Orig. semel. (bis ut rec.) Nonn. (g) ἅ. BC* Orig. ms. cant. verc. (h) = ABEGHKLMS. Ev. 1. 3. 5. 24. 36. 40. al. 46. Mt. V. al. 12. Arm. Pers. p. for. colb. germ. tol. emmer. Orig. bis. Chrys. in Mt. 2 codd. (in aliis = vs.) δὲ. Copt. Orig. semel. ‖ καὶ ἐξῆλθον. CD. Syr. utr. Æth. cant. veron. (i) = C*DL. Vulg. cant. for. colb. germ. gat. Mm. mart. Orig. bis. (k) + αὐτοῦ. 33. 89** 106. 124. 142. in m. 235. Ev. 24. 40. al. 16. Mt. d. al. 10. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. brix. foss. Cyr. (Chrys. etiam in Mt. 6 codd.) Euthym. Sed Orig. ut rec. (l) ἐν ἑαυτοῖς. D. gr. corb. ‖ Locum mutat in codd.

34 Λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἐμὸν [m] βρῶμά" ἐστιν, ἵνα
[n] ∞ ποιῶ" τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ [o] τελει-
35 ώσω" αὐτοῦ τὸ ἔργον. Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι [p] — ἔτι"
[q] τετράμηνός" ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; [r] ἰδοὺ, λέγω
ὑμῖν," ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε
τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν [s] * ἤδη."
36 [t] † Ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν
εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα [u] καὶ" ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ, καὶ ὁ
37 θερίζων. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν [x] — ὁ" [y] ἀλη-
θινὸς," ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.
38 Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν, ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιά-
κατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐ-
39 τῶν εἰσεληλύθατε. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ
ἐπίστευσαν [z] εἰς αὐτὸν" τῶν σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον
τῆς γυναικὸς, [a] μαρτυρούσης·" ὅτι εἶπέ μοι πάντα [b] ὅσα"
40 ἐποίησα. Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ σαμαρεῖται, ἠρώ-
των αὐτὸν μεῖναι παρ᾽ αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέ-

---

[n] ∞ ποιήσω. [q] τετράμηνον. [t] † καὶ.

(m) = Tert. (n) BDKL. 1. 15. 33. 42. 67. 124. ap. Birch. Clem. Heracl. Orig. ter. (semel ποιῶ, semel τοῦ ποιῆσαι.) Cyr. Chrys. in commentar. Theophyl. ap. Wetst. (o) τελέσω. 61. al. 2. (p) = D (St. β.) EL. 1. 28. 42. 63. 64. 69. 131. 235. Ev. 5. 19. 24. al. 22. Mt. B* p. q. s. z. 11. al. 10. Ed. Slav. 2. Pers. p. Orig. octies. (ter habet) Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3 codd.) Theophyl. (q) ABCD (St. π.) EGKLMS. Ev. 1. 3. 24. 36. 40. al. 102. et Barber. 5. Mt. BHV. al. 20. Fragm. aldin. Ed. Orig. duodecies. Cyr. Chrys. in Mt. 4 codd. Procop. Theophyl. τρίμηνος. 14. (r) = 1. 108. 118. 124. (s) = Mt. λ. μ. Pers. p. Æth. Syr. hieros. Slav. 2. Sax. Vulg. ms. verc. Iren. Hilar. Ante πρὸς ponit Mt. 11. Vulg. It. || Sequentibus jungunt DL. 97. cant. veron. || καὶ πρὸς θερισμὸν ἐλθοῦσαι. Arm. (t) = BC*DL. 33. Copt. cant. veron. verc. Orig. quinquies. Cyr. *Nam* (fort. *jam*) Iren. (u) = BCL. 1. 33. 67. Copt. Arm. Slav. (exc. 3.) germ. Heracl. Orig. quater. (x) = CL. 1. 16. 44. 118. 121. Alius (et, ut videtur, 124. ap. Birch. 127. 157.) Mt. g. 11. Orig. Theophyl. ed. rom. ἔστιν ὁ λόγος ἀληθινὸς. Heracl. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (y) ἀληθὴς. 1. 118. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. *veritatis*, cant. verc. brix. corb. mart. (z) = Orig. semel (in textu.) verc. Post σαμαρ. ponit 1. (a) = 40. 63. Mt. a. 10. (b) ἃ. BCL. veron. Orig. bis. (bis ut rec.)

ρας. Καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν [c] [d] διὰ" τὸν λό- 41
γον αὐτοῦ. Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον· ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν 42
σὴν [e] λαλιὰν" πιστεύομεν· [f] αὐτοὶ" γὰρ [g] ἀκηκόαμεν,"
καὶ [h] οἴδαμεν," ὅτι οὗτός ἐστιν [i] ἀληθῶς" ὁ σωτὴρ τοῦ
κόσμου, [k] = ὁ χριστός."]

Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, [l] — καὶ 43
ἀπῆλθεν" εἰς τὴν γαλιλαίαν. Αὐτὸς γὰρ [m] † ἰησοῦς 44
ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ
ἔχει. Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐ- 45
τὸν οἱ γαλιλαῖοι, [n] πάντα" ἑωρακότες, [o] ∽ ἃ" ἐποίησεν
ἐν ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· [p] καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς
τὴν ἑορτήν." Ἦλθεν οὖν [q] † πάλιν εἰς τὴν κανᾶ τῆς 46
γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ⌊ἦν τις [r] βα-
σιλικὸς," οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει, * [s] ἐν καπερναούμ. Οὗτος, 47
ἀκούσας ὅτι ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλι-

---

[m] † ὁ. [o] ∽ ὅσα. [q] † ὁ ἰησοῦς.

(c) + εἰς αὐτὸν. 12. 13. 69. 230. Mt. 1. Ed. Syr. Perss. Ar. Æth. Arm. Syr. p. c. ob. Slav. 2. Vulg. ed. brix. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (d) = Mt. d. (e) μαρτυρίαν. D. cant. veron. (f) αὐτοῦ. D. *ipsum*, cant. verc. (g) ἑωράκαμεν. Slav. 2. ‖ + παρ' αὐτοῦ. 1. 69. 118. 124. Arm. (h) ἔγνωμεν. K. 116. 131. ἐγνώκαμεν. 53. (i) = 42. 71. Alius. Perss. Vulg. ms. corb. Orig. bis. Victorin. Ante οὗτος ponit Orig. bis. (k) = BC* 69. 71. Ev. 5. 19. Copt. Æth. Arm. Syr. hieros. Vulg. It. (exc. cant. brix.) Heracl. Orig. quater. Iren. Victorin. Aug. ‖ + *Propheta et*, ante ὁ σωτὴρ. colb. (l) = BCD. 69. Copt. cant. veron. verc. brix. corb. Orig. Cyr. καὶ ἦλθεν. L. 106. Syr. p. (sed rec. in m.) gat. Mm. *et fuit*, colb. for. tol. (m) = ACDGHS. 1. 127. 142. 145* 235. al. 3. pluresve. Mt. V. g. Fragm. aldin. Ed. Orig. Cyr. Theophyl. (n) πάντες. Syr. p. Sed rec. in m. πάντες, πάντα. verc. corb. ‖ + τὰ σημεῖα. Syr. Arm. Gaudent. Item post ἐποίησεν. 69. 124. (o) AB CL. 1. 69. 124. ap. Alt. al. 4. Mt. δ. Syr. p. Orig. quinquies. (bis ut rec.) Cyr. Chrys. in textu. (p) = G. 108. (q) = BCDL. 33. 34. 39. 59. 108. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. (exc. brix.) Orig. Cyr. Theophyl. Gaudent. Post πάλιν ponunt AEGH. 1. 106. 127. 131. 157. 218 (c. 124. et al. 7.) 235. al. 15. pluresve. Mt. V. al. 17. Fragm. aldin. Ed. Syr. (r) βασιλίσκος. D. Ev. 31** cant. verc. Chron. alex. Auct. synops. Sic etiam vs. 49. (s) = Vulg. ms. Aug. Post ἦν ponit Syr. ‖ = ἐν. 96. 97. Vulg. for. colb. corb. germ. Mm. gat.

λαίαν, [t] ἀπῆλθε" πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα [u] = αὐτὸν,"
ἵνα καταβῇ, καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν [x] υἱόν·" ἤμελλε γὰρ
48 ἀποθνήσκειν. Εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ
49 σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ [y] πιστεύσητε." Λέγει
πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· κύριε, κατάβηθι, πρὶν ἀποθα-
50 νεῖν [z] τὸ παιδίον μου." Λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· πορεύου·
ὁ υἱός σου ζῇ. [a] — καὶ" ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ,
51 [b] ᾧ" εἶπεν αὐτῷ [c] + ὁ" ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. Ἤδη δὲ
αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ [d] ἀπήντησαν" αὐ-
τῷ, [e] καὶ ἀπήγγειλαν," [f] λέγοντες·" ὅτι ὁ [g] παῖς" [h] σου"
52 ζῇ. Ἐπύθετο οὖν [i] παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν," ἐν ᾗ κομ-
ψότερον ἔσχε. καὶ εἶπον αὐτῷ· ὅτι [k] χθὲς" ὥραν ἑβδόμην
53 ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ, ὅτι ἐν
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· [l] — ὅτι" ὁ υἱός
σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ [m] ὅλη."
54 Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, ἐλθὼν
ἐκ τῆς [n] ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν."]

(t) ἦλθε. C. 1. 13. 69. 124. Arm. veron. verc. corb. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (u) = BCDGL. 69. Arm. cant. verc. foss. Orig. (x) παῖδα. Slav. 2. (y) πιστεύετε. Ed. Vulg. It. exc. cant. (z) τὸν υἱόν μου. A. 13. 57. 69. 77. 124. Mt. n. Slav. 2. Chrys. in Mt. 6 codd. semel. || = μου. D. 1. Syr. Pers. p. cant. veron. corb. (a) = BD. Syr. Pers. p. Vulg. cant. colb. foss. gat. Mm. for. Cyr. δὲ. L. (b) ὃν. ABCL. (c) + ὁ. ACD. 1. 106. 124. ap. Alt. 235. Ev. 24. al. 18. pluresve. Mt. BV. al. 19. Ed. (d) ὑπήντησαν. BKL. 1. 69. 91. 124. 131. Ev. 24. al. 8. Mt. ξ. Fragm. aldin. (e) = BL. Copt. (f) = D. veron. (g) υἱὸς. DKL. 13. 33. 42. 57. 69. 106. 124. 142. in m. 145. al. 10. Mt. i. n. 10. Fragm. aldin. Syr. Copt. Syr. p. in m. Slav. Cyr. Theophyl. *filius*, Vulg. It. (h) = Ev. 1. αὐτοῦ. ABC. 13. Arm. Vulg. cant. brix. for. colb. foss. germ. (i) τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν. ACD. 1. 69. 106. 124. ap. Birch. 157. al. 2. Mt. r. 11. Vulg. cant. veron. verc. for. colb. germ. || = παρ' αὐτῶν. B. Mt. 17** ut videtur. (k) = 69. ἔχθες. ACD KL. (l) = ABCL. 1. 131. al. 2. Fragm. aldin. Æth. Vulg. It. (exc. cant. brix.) Cyr. alicubi. (m) = 29. 40. 63. 71. Mt. a. 10. et semel. ε. ζ. μ. Ante ἡ οἰκία ponit Arm. || Heracl. et Orig. bis ut rec. (n) γαλιλαίας εἰς τὴν ἰουδαίαν. 60. Mt. λ. semel.

Μετὰ [o] ταῦτα ἦν [p] ἑορτὴ [q] τῶν ἰουδαίων,″ καὶ [ἀν- 1
έβη [r] = ὁ : ἰησοῦς″ εἰς ἱεροσόλυμα. [s] Ἔστι δὲ ἐν 2
τοῖς ἱεροσολύμοις,″ [t] — ἐπὶ τῇ προβατικῇ,″ [u] κολυμ-
βήθρα,″ ἡ [x] ἐπιλεγομένη″ ἑβραϊστὶ [y] βηθεσδὰ,″ πέντε
στοὰς ἔχουσα. Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος [z] = 3
πολὺ″ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, [a]
= [b] ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. Ἄγ- 4
= γελος [c] γὰρ″ [d] [e] κατὰ καιρὸν″ [f] κατέβαινεν″

(o) + δὲ. 24. 89. 91. 131. al. 10. Mt. V. x. Copt. Arr. brix. (p) + ἡ. CEL. 1. 36. 40. 42. 63. 64. 72. 113. 115. 117. 118. al. 9. Mt. a. g. i. k. l. n. p. q. s. z. 11. 17. ε. (et semel δ. ζ.) Fragm. aldin. Ed. Copt. Cyr. Theophyl. ἦν ἐν τῇ ἑορτῇ. 16. (omisso postea καὶ) et Mt. r. (q) = Syr. hieros. || + ἡ σκηνοπηγία. 131. Sed Orig. dis. ut rec. (r) = 42. 47. || = ὁ. ABDHK. 24. 25. 95. 106. 157. 229* (s) = 69. Ev. 26. veron. || ἔστι] ἦν. Syr. utr. Arr. Perss. Arm. Nonn. (et ap. Wetst. Chrys. Cyr. Theophyl.) (t) = Syr. Perss. Sax. item (omisso etiam κολυμβήθρα) Cyr. || ἐν τῇ προβατικῇ. ADL. || προβατικὴ (omisso ἐπὶ τῇ) 61. in m. 116. Mt. 19. Æth. Arr. Slav. ed. recent. Vulg. ed. for. tol. Eus. Ath. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theodor. mopsv. Ammonius in catena. Theophyl. Hier. Beda. Scholia ap. Mt. || *Superprobatica piscina*, colb. foss. mart. *in natatoria piscina*, cant. *in inferiorem partem natatoria piscina*, verc. corb. *in inferiorem partem natatoriæ piscinæ*, veron. (u) κολυμβήθρα. Ed. Slav. ms. et ed. (sed κολυμβήθρα. Slav. 3.) (x) λεγομένη. D. 1. 118* 131. Ev. 19. Mt. V. i. n. Ed. Pers. p. cant. veron. verc. corb. foss. (y) βηθζαθὰ s. βηζαθὰ. L. 33. Eus. *Betzetha*, veron. for. harl* βιλζεθὰ. D. cant. *Belzatha*, verc. *Berzeta*, corb. βηθσαϊδὰ. B. Ed. Copt. Æth. Syr. p. (sed rec. in m.) Ar. rom. Vulg. colb. foss. mart. Mm. gat. Theophyl. Tert. Hier. Eucherius. (z) = BCDL. 33. 68. Alius. Copt. Slav. cant. veron. verc. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. bis. Ante πλῆθος ponunt Γ25* 142. (a) + παραλυτικῶν. D. (St. β.) cant. veron. verc. item Perss. (b) ἐκδεχομένων . . . νοσήματι = BC* 157. Cod. reg. 2441. Copt. ms. Nonn. || ἐκδεχομένων . . . κίνησιν = A*L. 18. Habet Tert. ἐκδεχομένων] ἀπεκδεχ. 91. al. 3. Mt. ψ. || ἄγγελος γὰρ . . . νοσήματι = D. 33. Asteriscis notant S. 21. 24. 36. 145. 161. 166. 230. regius 3423 ap. Wetst. 3424 ap. Kuster. Obelo regius 2242. Omittunt Arm. ms. cant. brix. harl* regius lat. 4582* et paris. in colleg. ludov. Aug. ἄγγελος ad ὕδωρ asterisco, ὁ οὖν πρῶτος ad νοσήματι obelo notat Syr. p. Evangelistaria in lectione, quæ vs. 1—4 complectitur, habent; sed in alia lectione, quæ a vs. 1 ad 15 pergit, Evangelistaria nonnulla, quæ tamen nominatim non laudantur, comma 4 omittere feruntur. Habent Tert. Chrys. Cyr. Euthym. Theophyl. Scholia ap. Mt. || ἄγγελος . . . ὕδωρ = 14. || ὁ οὖν . . . νοσήματι = Æth. || ᾧ δήποτε . . . νοσήματι = corb. (c) = Mt. t. δὲ. L. Vulg. veron. verc. corb. Mm. καὶ ἄγγελος. Arm. ὅτι ἄγγελος. Æth. (d) + κυρίου. AKL. 13. 42. 64. 69. 91. ap. Mill. 124. 131.

= [g] ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ,″ καὶ [h] ἐτάρασσε″ τὸ ὕδωρ·
= ὁ οὖν [i] πρῶτος″ ἐμβὰς [k] [l] μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ
= ὕδατος,″ ὑγιὴς ἐγίνετο, [m] ᾧ δήποτε κατείχετο
= νοσήματι.″]
5 Ἦν δέ [n] τις″ ἄνθρωπος ἐκεῖ, τριάκοντα [o] # καὶ″ ὀκτὼ ἔτη
6 ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ [p]. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακεί-
μενον, καὶ γνοὺς, ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐ-
7 τῷ· [q] θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι;″ Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθε-
νῶν· [r] κύριε, ἄνθρωπον [s] οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ
ὕδωρ [t], [u] βάλῃ″ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι
8 [x] ἐγὼ,″ ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει [y]. Λέγει αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς· [z] ἔγειρε,″ ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει.

[u] βάλλῃ. [z] ἔγειραι.

al. 11. et Barber. 1. Mt. x. 11. Fragm. aldin. Æth. Arm. Slav. Vulg. verc. Mm. colb. foss. mart. germ. Cyr. Ambr. semel. + τοῦ θεοῦ. 152. Mt. χ. ψ. (e) = veron. verc. corb. gat. Post κατέβαινεν ponunt Mt. g. Vulg. Mm. mart. germ. Ambr. semel. εἰς πάντας τούτους. Copt. (f) κατήρχετο. Mt. 11. ἐλούετο. A. 42. ap. Mill. Æth. Syr. p. Slav. 2. 3. 8. foss. for. ἔλουε τόν. K. (g) = veron. verc. corb. gat. *in natatoriam*, Ambr. *in piscinam*, Vulg. Alii. *in natatoria piscinæ*, foss. ἐν τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ. 225. || *Piscinam Bethsaidam angelus interveniens commovebat*, Tert. (h) ἐταράσσετο. CG. 36. 40. 63. 91. Ev. 1. 2. 3. 5. 24. al. 23. Mt. HV. al. 12. Ed. Æth. Vulg. colb. foss. for. germ. Theophyl. Ambr. || *et quotiescunque descendisset angelus, movebatur*, Ambr. semel. (i) πρώτως. 46. Mt. k. ψ. (k) + *in piscinam* s. *natatoriam*, Arm. Vulg. It. (exc. mart.) Ambr. (l) = veron. verc. corb. gat. Ambr. semel. (m) *non habiturus signum morbi*, Arm. || ᾧ δήποτε] οἵῳ δηποτοῦν. A. οἵῳ δήποτε. L. ᾧ δ᾽ ἄν. K. 42. (n) = D. Arm. veron. verc. (o) + ACDEGHL. 1. 13. 28. 33. 69. 124. ap. Birch. 157. 235. Ev. 2. al. 30. Mt. BH. al. 9. Ed. Syr. utr. Perss. Slav. Vulg. veron. brix. colb. Alii. Eus. Cyr. Chrys. ap. Wetst. Theophyl. (p) + αὐτοῦ. B ut videtur, CDL. 1. 33. 124. ap. Birch. al. 5. et Barber. 1. (scil. B.) Mt. 11. Copt. Arm. Vulg. verc. for. colb. Alii. Cyr. Chrys. (q) *descende!* Ambr. ed. (r) + ναὶ. C*GH. 106. 124. ap. Birch. al. 7. Mt. a. c. r. 10. 11. Syr. utr. Pers. p. Ar. Syr. hieros. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (s) + δὲ. (cf. not. præced.) 106. Syr. utr. Pers. p. Chrys. in Mt. 5 codd. + γὰρ. Mt. 11. (t) + ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου. Syr. p. c. ob. (u) ABCDEGHKLS. Ev. 1. 2. 5. 24. 36. al. 71. Mt. BHV. al. 21. Fragm. aldin. Ed. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. ἐμβάλῃ. C* ut videtur. 229** Syr. Cyr. (x) = 69. 91. 116. Mt. V. s. Aug. (y) + καὶ λαμβάνει ἴασιν. 64. + ἐγὼ δὲ ἀσθενῶν πορεύομαι. 69. (z) ABCDEGHK. Alii. Mt. BH. al. 4. Ed.

[a] Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος,″ καὶ [b] ἦρε τὸν 9
κράββατον [c] αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. ἦν δὲ σάββατον″ [d] ἐν
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.″

″Ἔλεγον οὖν [e] οἱ″ ἰουδαῖοι [f] τῷ τεθεραπευμένῳ·″ σάβ- 10
βατόν [g] ἐστιν· οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν κράββατον.″
[h] Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶ- 11
πεν· ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. [i] Ἠρώ- 12
τησαν οὖν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, ὁ εἰπών σοι· ἆρον
τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει; Ὁ δὲ [k] ∾ ἰαθεὶς″ 13
οὐκ ᾔδει, τίς [l] ἐστιν.″ ὁ γὰρ ἰησοῦς [m] ἐξένευσεν,″ ὄχλου
ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ ἰη- 14
σοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἴδε, ὑγιὴς γέγονας·
μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν [n] ∾ τί σοι″ γένηταί.
Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ [o] ἀνήγγειλε″ τοῖς ἰουδαίοις, 15
ὅτι ἰησοῦς ἐστιν, ὁ ποιήσας [p] αὐτὸν″ ὑγιῆ.] Καὶ διὰ 16

---

k ∾ *ἀσθενῶν.* n ∾ *σοί τι.*

(a) = 28. 96. 97. || *εὐθέως* = D. cant. Arm. || *ὁ ἄνθρωπος* = 108. gat. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. || *περιπάτει* ad *περιεπάτει* = 2. Mt. o. s. 11. (b) + *ἐγερθεὶς*. D. 1. 69. 124. ap. Birch. Syr. Ar. p. Pers. p. Syr. p. c. ast. Arm. cant. veron. verc. corb. (c) = 235. || *ἦν δὲ σάββατον . . . ἡμέρα* = Chrys. in Mt. 4 codd. semel. (d) = D. cant. (e) = Mt. B. Ed. (f) = fossat. (g) = 235. || *οὐκ*] *καὶ οὐκ*. ACDGL. 1. 33. 69. 91. al. 17. Mt. V. al. 5. Copt. Arm. Æth. Arr. Slav. cant. veron. verc. Cyr. Chrys. Gaudent. || *κράββατον*] + *σου*. CDL. 91. al. 5. Syr. Syr. p. c. ast. Copt. Arm. Slav. Vulg. It. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Hilar. Gaud. Aug. (h) + *ὁ δὲ*. GKL. 124. 218 (c. al. 2.) al. 8. Mt. o. 11. + *ὃς δὲ*. AB. Syr. utr. Copt. brix. foss. Cyr. (i) Vs. 12 = 64. al. 4. veron. || *οὖν* = BD. Ev. 7. Arm. cant. verc. corb. foss. *Tunc*, brix. || *τὸν κράββατόν σου* = BL. (k) *ἀσθενῶν*. D. cant. veron. foss. Utrumque jungit Pers. p. *τεθεραπευμένος*. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (l) *ἦν*. D. *esset*, Vulg. It. (m) *ἐξέκλινεν*. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. *declinavit a turba constituta in* etc. Vulg. verc. brix. colb. corb. gat. germ. Mm. foss. *devertit, cum vidisset turbam in* etc. veron. *declinaverat ab eo in turba*, Aug. *ἔνευσεν*. D* *diverterat*, cant. *declinavit se*, germ. Mm. (n) ABCGHLS. Ev. 1. 2. 5. 36. al. 18. pluresve. Mt. BHV. al. 5. Ed. Syr. Slav. Vulg. for. colb. Naz. Cyr. (o) *ἀπήγγειλε*. DK. al. 10. Mt. H. 11. 17. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. *εἶπε*. CL. 48. 218. Mt. s. Syr. Copt. verc. Cyr. (p) *με*. D. 1. 40. 118. Copt. Slav. cant. verc. corb.

τοῦτο ἐδίωκον [q] ∾ τὸν ἰησοῦν οἱ ἰουδαῖοι,″ [r] † ὅτι ταῦτα
17 ἐποίει ἐν σαββάτῳ [s]. Ὁ δὲ ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς·
[ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι.
18 Διὰ τοῦτο οὖν [t] μᾶλλον″ ἐζήτουν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι [u] ἀπο-
κτεῖναι,″ ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πα-
τέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεὸν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ.
19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν· οὐ δύναται ὁ υἱὸς [x][y] ποιεῖν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐδὲν,″
ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν [z] ἐκεῖ-
20 νος″ [a] ποιῇ,″ ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ· Ὁ γὰρ
πατὴρ [b] φιλεῖ″ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ, [c] ἃ
αὐτὸς ποιεῖ·″ καὶ μείζονα τούτων [d] δείξει″ αὐτῷ ἔργα,
21 ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει
τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς, οὓς θέλει, ζω-
22 οποιεῖ. Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει [e] οὐδένα·″ ἀλλὰ τὴν
23 κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ· Ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν
υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐ
24 τιμᾷ τὸν πατέρα, τὸν πέμψαντα αὐτόν. [Ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν· [f] ὅτι″ ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων
τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ
ἔρχεται, ἀλλὰ [g] μεταβέβηκεν″ ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν

---

[q] ∾ οἱ ἰουδαῖοι τὸν ἰησοῦν. [r] † καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι.

(q) BCDL. 69. Syr. Vulg. cant. veron. brix. for. colb. Alii. (r) = BCD (St. β.) L. 1. 33. 69. Alius. Mt. s. Copt. Arm. Vulg. It. (exc. brix.) Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Nonn. || Habet Hilar. (s) + τὰ ἰάματα. EH. 40. 63. 229. al. 4. Mt. a. r. 10. (t) = brix. (u) = 70. (x) + τοῦ ἀνθρώπου. D. 69. 124. Arm. cant. (y) ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ποιεῖν οὐδὲν. 69. 124. Vulg. veron. verc. brix. Alii. ποιεῖν τι ἀφ᾽ ἑαυτοῦ. D. cant. (z) ὁ πατήρ. Syr. Copt. Orig. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. semel. (a) ποιεῖ. A. 72. 131. 157. 235. Ev. 6. al. 7. Mt. c** Fragm. ald. Ed. verc. Chrys. ap. Wetst. Tert. Hilar. Victorin. Faustin. Phœbad. ποιήσῃ. D. (St. β.) (b) ἀγαπᾷ. D. Orig. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. *diligit*, Vulg. It. etiam cant. *amat*, verc. (c) = 64. (d) δείκνυσιν. D. 28. cant. *demonstravit*, Codd. lat. Tert. (e) = Tert. semel. (semel ut rec.) οὐδὲν. Cypr. (f) = D. Mt. i. n. Ed. Æth. cant. Clem. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (g) μεταβήσεται.

ζωήν.] Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅτι ἔρχεται ὥρα, [h] καὶ 25
νῦν ἐστιν," ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς [i] τοῦ υἱοῦ"
τοῦ [k] Θεοῦ·" καὶ οἱ ἀκούσαντες [l] ζήσονται." "Ὥσπερ γὰρ 26
ὁ πατὴρ [m] ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ· οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ
ζωὴν ἔχειν ἐν [n] ἑαυτῷ." Καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ [o] καὶ" 27
κρίσιν ποιεῖν, [p] ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί." [q] Μὴ" θαυμά- 28
ζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ [r] πάντες" οἱ ἐν τοῖς
μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς [s] αὐτοῦ," Καὶ ἐκπορεύ- 29
σονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ
δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύ- 30
ναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν. [καθὼς ἀκούω, κρί-
νω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέ-
λημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με [t] †.]
[u] Ἐὰν" ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ 31
ἔστιν ἀληθής. "Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ· καὶ 32
[x] οἶδα," ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία [y], ἣν μαρτυρεῖ περὶ

---

[t] † πατρός.

---

gat. Mm. foss. corb. mart. emmer. Nonn. Tert. ms. Hilar. Tychon. Aug. Auct. de promiss. *transit*, veron. for. colb. tol. Tert. Tychon. ms. Aug. (h) = veron. verc. Tert. Ambr. ‖ ἐστιν] ἔσται. 69. (i) = 56* 61. Ignat. ad tars. (k) ἀνθρώπου. KS. 28. 42. 91. al. 3. Mt. μ. semel, et, ut videtur, z in marg. Syr. p. in m. Syr. hieros. Chrys. in textu (in commentario variant codd.) (l) ζήσουσι. BDL. 33. Chrys. semel in Mt. 6 codd. (m) + ὁ ζῶν. D. cant. (n) αὐτῷ. 220. (o) = AL. 33. Copt. Arm. Æth. Arr. Vulg. It. (exc. brix. for. germ. mart. emmer.) Orig. quater. Chrys. in Mt. 4 codd. bis. Aug. alicubi. Leo. Vigil. taps. (p) Sequentibus jungunt 1. 83. 118. Ev. 6. 24. Alii. Fragm. aldin. Syr. utr. Arm. Chrys. Damasc. Theophyl. Euthym. Scholion in 108. qui nostram interpunctionem Paulo samos. tribuunt. Sed Orig. Cyr. et latt. ut rec. ‖ ὅτι] ὅτι δὲ. Syr. Syr. p. c. ast. καὶ ὅτι. Arm. (q) *dico enim vobis : nolite*, corb. (r) = Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (s) τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. 33. Slav. Vulg. ed. Tert. Ambr. semel. Auct. de prom. *filii hominis*, Iren. Ambr. semel. ‖ + καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. Slav. 2. (t) = ABD (St. β.) KL. 1. 33. 42. 118* 157. al. 4. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. (exc. veron. colb. tol. emmer.) Orig. ter. Eus. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Ambr. Aug. (u) ἐὰν γάρ. 28. 40. 229** al. 4. Mt. a. q. r. 10. κἄν. 106. Ev. 4. Mt. f. Orig. (x) οἴδατε. D. Arm. cant. verc. οἴδαμεν. 56. 58. 61. (y) + μου. D* + αὐτοῦ D** (St. β.) Mt. 11. Syr. Arr.

33 ἐμοῦ. [z]Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς ἰωάννην, καὶ μεμαρ-
34 τύρηκε τῇ ἀληθείᾳ." Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ [a] ἀνθρώπου" τὴν
μαρτυρίαν λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σω-
35 θῆτε. Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων· ὑμεῖς
δὲ ἠθελήσατε [b] ἀγαλλιαθῆναι" πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ.
36 Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν [c] μείζω" τοῦ ἰωάννου· τὰ
γὰρ ἔργα, ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ, ἵνα [d] τελειώσω" αὐτὰ,
[e] αὐτὰ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ," μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι
37 ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε. Καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ αὐ-
τὸς [f] μεμαρτύρηκε" περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ [g] ἀκη-
38 κόατε πώποτε," οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, Καὶ τὸν λό-
γον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν· ὅτι ὃν ἀπέστειλεν
39 ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. Ἐρευνᾶτε τὰς γρα-
φὰς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν [h] αὐταῖς" ζωὴν [i] αἰώνιον" ἔχειν·
40 καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ [k]. Καὶ οὐ
41 θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν [l] ἔχητε. Δόξαν παρὰ
42 [m] ἀνθρώπων" οὐ λαμβάνω· Ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι [n] τὴν

[b] ἀγαλλιασθῆναι.

Pers. p. Copt. Æth. cant** veron. germ. tol. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Fulgent. (z) *Vos ipsi misistis ad me, et testimonium perhibuit Joannes de me*, corb. (a) ἀνθρώπῳ. 218 (c. 76. 123. 219.) ἀνθρώπων. D. 3. 9. Mt. B. cant. Mm. (b) ADKS. 89* 124. 127. 131. 157. Ev. 24. Alii. Mt. BH. al. 18. Fragm. aldin. Ed. Chrys. in Mt. 5 codd. Post ὥραν ponunt A. Ed. Vulg. verc. corb. Mm. gat. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Hilar. Aug. Maximin. arian. Post αὐτοῦ 108. (c) μείζονα. D. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. μείζων. AB. 10. 11. 13. 33. 225. 235. Ev. 32. Mt. c. (d) πληρώσω. 64. 142. al. 4. τελέσω. 58. 61. 69. 124. (e) = Tert. Nonn. || ἃ ἐγὼ ποιῶ = 38. verc. corb. Hilar. semel. Chrys. semel, etiam in Mt. 6 codd. || ἐγὼ ποιῶ = Ar. p. || = ἐγώ. AB DL. 1. 33. Alius. Mt. s. Copt. Arm. cant. veron. Cyr. Hilar. (f) μαρτυρεῖ. D. Syr. utr. It. Aug. Maximin. Fulgent. (g) πώποτε ἀκηκόατε. ABDL. 69. 80. 124. 131. Mt. 11. Syr. Arm. Vulg. It. Cyr. || = πώποτε. Mt. π. 17. (h) αὐτοῖς. Ev. 32. ἑαυτοῖς. 64. 220. (i) = 40. 63. 64. 71. 77. Ev. 20. Mt. a. 1. 10. tolet. (k) + ἐν αἷς δοκεῖτε ἔχειν ζωήν. Arm. veron. verc. (l) + αἰώνιον. D. 40. 69. al. 2. Mt. n. Syr. Ar. p. Pers. p. cant. germ. Chrys. etiam in Mt. 7 codd. (m) ἀνθρώπου. AK. Ev. 42. al. 11. Mt. f. q. 11. Arr. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. (n) + τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ. 74**

ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. Ἐγὼ ἐλήλυθα 43
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με·
ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε.
Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ [o] ἀλλήλων" 44
λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ [p] μόνου θεοῦ"
οὐ [q] ζητεῖτε;" Μὴ δοκεῖτε, ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν 45
πρὸς τὸν [r] πατέρα·" ἔστιν ὁ [s] κατηγορῶν" ὑμῶν [t], μωσῆς,
εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε μωσῇ, ἐπι- 46
στεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Εἰ δὲ 47
τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥή-
μασι [u] πιστεύσετε;"

Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ ἰησοῦς [x] πέραν τῆς θαλάσ- 1
σης [y] τῆς γαλιλαίας," [z] τῆς τιβεριάδος. Καὶ ἠκολούθει 2
αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἑώρων [a] † τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει ἐπὶ
τῶν ἀσθενούντων.] [b] Ἀνῆλθε" δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ ἰησοῦς, καὶ 3
[c] ἐκεῖ" ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς 4
[d] τὸ πάσχα," [e] ἡ ἑορτὴ" τῶν ἰουδαίων. [Ἐπάρας οὖν [f] ὁ 5

---

[a] † αὐτοῦ.

(o) ἀνθρώπων. 57* 116. Ev. 31. al. 7. Mt. c. k. o. p. z. Orig. Eus. Ephr. Hilar. (p) μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. Slav. 2. 3. || = μόνου. Mt. c. || = θεοῦ. B. veron. verc. (q) ζητοῦντες. 47. al. 5. Mt. r. s. Ephr. Chrys. (etiam in Mt. 7 codd.) Aug. (r) Interrogative legunt 83. 86. Syr. utr. Pers. p. Chrys. (s) κατηγορήσων. Colb. gr. Mt. i. (t) + πρὸς τὸν πατέρα. B. (u) πιστεύσητε. DS. 1. 69. 124. Ev. 4. 24. al. 6. Mt. f. r. 10. Orig. ms. Chrys. in Mt. 4 codd. (x) + εἰς ἔρημον τόπον. 28. (y) = 48. 157. Alius. Mt. 7. Slav. 2. 3. Cyr. sæpe. Post τιβεριάδος ponit Mt. o. εἰς τὴν γαλιλαίαν ante ἀπῆλθεν ponit Pers. p. (z) + εἰς τὰ μέρη. D. 77 (ex emend. teste Tresch.) Mt. s. Syr. p. ms. cant. veron. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. || + καὶ. Mt. V. q. Goth. brix. || + *quod est: Tiberiadis*, Vulg. colb. for. Mm. (a) = ABDKLS. 1. 42. 69. 218 (c. al. 4.) al. 5. Mt. s. 11. Syr. utr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Goth. Slav. 2. 3. Vulg. It. Cyr. Chron. alex. Chrys. (etiam in Mt. 7 codd.) bis; semel habet. (b) ἀπῆλθε. D. 69. 124. Copt. cant. verc. corb. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (c) = 63. 71. 131. 235. Mt. a. r. s. x. 10. Pers. p. Post ἐκαθ. ponunt D. al. 3. cant. (d) = Conject. Vossii, Mannii, Priestleii. (e) = 28. Chrys. semel etiam in Mt. 3 codd. τῆς ἑορτῆς. 96. 97. Syr. p. (f) τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ ἰησοῦς. ABDL. 1. 69. 106. 116. Mt. r. s. 11. Copt. Arm. Syr. p. Goth. Vulg. It. Cyr. || = ὁ ἰησοῦς. foss.

ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς," καὶ θεασάμενος, ὅτι πολὺς
ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς τὸν φίλιππον· πό-
6 θεν [g] ∾ ἀγοράσομεν" ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; Τοῦτο
δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει, τί ἔμελλε
7 ποιεῖν. Ἀπεκρίθη αὐτῷ φίλιππος· [h] διακοσίων" δηναρίων
ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος [i] αὐτῶν" βραχύ
8 τι λάβῃ. Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἀν-
9 δρέας, ὁ ἀδελφὸς σίμωνος πέτρου· Ἔστι παιδάριον [k] —
ἓν" ὧδε, [l] ∾ ὃ" ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ δύο ὀψά-
10 ρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; Εἶπε [m] — δὲ"
ὁ ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρ-
τος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ· ἀνέπεσον [n] — οὖν" [o] οἱ" [p] ἄνδρες"
11 τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι. [q] Ἔλαβε δὲ" τοὺς ἄρ-
τους ὁ ἰησοῦς. καὶ εὐχαριστήσας [r] διέδωκε" [s] = τοῖς μα-
θηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ" τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ
12 τῶν [t] ὀψαρίων," ὅσον [u] ἤθελον." Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν,
λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συναγάγετε τὰ περισσεύ-
13 σαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. Συνήγαγον
οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν
πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν.

---

[g] ∾ ἀγοράσωμεν. [l] ∾ ὅς.

(g) ABDEHLS. 1. 10. 36. 40. 57. 69. 124. 127. 131. 235. Ev. 4. 5. 36. al. 19. Mt. BH. a. c. f. al. 5. Ed. (h) τριακοσίων. 48. (i) = ABL. 16. 69. Mt. 11. Perss. Copt. Arm. Syr. p. Goth. Sax. Vulg. It. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 7 codd. (k) = BDL. 1. 42. 69. 72. 157. al. 5. Mt. n. 17. cant. veron. verc. Orig. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (l) ABD*G. 72. 115. 127* Ev. 18. 19. al. 2. Mt. B. f. 11. (m) = BL. Syr. Arm. verc. foss. οὖν. D. Vulg. cant. brix. for. colb. germ. (n) = EGHS. 36. 57. 72. 229* Ev. 36. al. 10. Mt. BHV. al. 6. καὶ ἀνέπ. 77. Mt. i. n. Aug. (o) = DL. 1. 157. Cyr. (p) ἄνθρωποι. K. 42. al. 3. verc. Cyr. Aug. ἄνθρωποι ἄνδρες. A. 80. 113. 131. 220. Barber. 2. (q) ἔλαβεν οὖν. AB DL. Mt. s. Copt. Syr. p. ms. in m. Vulg. cant. brix. colb. corb. foss. for. Cyr. καὶ λαβὼν. G. 1. 69. 118. 124. || = δὲ. verc. (r) δέδωκε. 113. 225. Mt. x. ἔδωκε. D. 40. 69. Mt. a. r. s. 10. Syr. p. cant. veron. Orig. (s) = ABL. 1. 118* Mt. 11. Syr. utr. Ar. p. Perss. Copt. Æth. Arm. Syr. hieros. Goth. Vulg. It. (exc. cant. veron.) Orig. Nonn. Bas. Aug. (t) ἰχθύων. 124. (u) ἤθελεν. Ed. Codd. ap. Bez. Cyr. ap. Wetst.

Οἱ οὖν [ἄνθρωποι, ἰδόντες [x] ὃ ἐποίησε σημεῖον" [y] — ὁ ἰη- 14
σοῦς," ἔλεγον· ὅτι οὗτός ἐστιν [z] ἀληθῶς" ὁ προφήτης, ὁ
ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.] Ἰησοῦς οὖν, γνοὺς ὅτι μέλ- 15
λουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν, ἵνα ποιήσωσιν [a] —
αὐτὸν" βασιλέα, ἀνεχώρησε [b] = πάλιν" εἰς τὸ ὄρος [c] αὐ-
τὸς μόνος."

Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 16
ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρ- 17
χοντο [d] πέραν τῆς θαλάσσης εἰς καπερναούμ. [e] καὶ σκο-
τία ἤδη ἐγεγόνει," καὶ [f] οὐκ" ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ ἰη-
σοῦς [g]. Ἥ τε θάλασσα, ἀνέμου μεγάλου πνέοντος, διη- 18
γείρετο. Ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε ἢ 19
τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θα-
λάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον· καὶ ἐφοβήθη-
σαν. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἤθε- 20 21
λον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· καὶ εὐθέως [h] τὸ πλοῖον
ἐγένετο" ἐπὶ [i] τῆς γῆς," εἰς ἣν ὑπῆγον.

Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος, ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσ- 22
σης, [k] ἰδὼν," ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ, εἰ μὴ [l] ἓν"

(x) ἃ ἐποίησε σημεῖα. B. verc. || = σημεῖον. 235. (y) = D. Mt. d. Arm. Sax. Vulg. ms. It. (exc. corb. brix. gat. Mm.) Aug. Beda. (z) = D. cant. (a) = ABL. 1. 33. Mt. s. π. Orig. Cyr. (b) = EMS. (St. π.) 11. 17. 36. 63. 64. 69. 91. 142. 226* 229* 235. Ev. 1. 2. 5. 24. al. 45. et Barber. 3. Mt. BV. al. 14. Fragm. aldin. Ed. Syr. Pers. p. Copt. Æth. Orig. Chrys. (etiam in Mt. 7 codd.) Nonn. Theophyl. Post μόνος ponunt 76. Mt. q. (c) = Chrys. etiam in Mt. 7 codd. Sed habent Orig. dis. Cyr. dis. (d) + εἰς τὸ. D. 68. 69. Pers. p. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (e) κατέλαβε δὲ αὐτοὺς ἡ σκοτία. D. 69. Goth. cant. (f) = 220. οὔπω. BD (St. β.) L. 33. 69. 124. ap. Birch. Mt. s. 11. π semel. Copt. Syr. hieros. Æth. Goth. Slav. It. (exc. corb. colb. for.) Cyr. Nonn. (g) + εἰς τὸ πλοῖον. K. 42. al. 7. Mt. g. q. item 11. (h) ἐγένετο τὸ πλοῖον. ABL. 1. 69. 124. Mt. s. Arm. for. colb. germ. foss. mart. Orig. Cyr. Aug. (i) τὴν γῆν. 11. 28. 69. 124. 127. 157. al. 2. Mt. x. (k) εἶδον s. εἶδεν. ADL. 42. Barber. 1. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Sahid. Æth. Vulg. It. Chrys. etiam in Mt. 7 codd. ἰδόντες. 67. ἔγνωσαν. Syr. p. in m. (l) = 225. 235* Sahid. Schol. in Mt a. d. g.

[m] †, καὶ ὅτι οὐ [n] συνεισῆλθε″ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ [o] ὁ
ἰησοῦς″ εἰς τὸ [p] πλοῖον,″ [q] ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
23 ἀπῆλθον·″ ([r] ῎Αλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια″ ἐκ τιβεριάδος
ἐγγὺς τοῦ τόπου, ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, [s] — εὐχαρι-
24 στήσαντος τοῦ κυρίου·″) ῞Οτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος, ὅτι ἰη-
σοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· [t] ἐνέβησαν
† αὐτοὶ εἰς τὰ″ [u] πλοῖα,″ καὶ ἦλθον εἰς καπερναοὺμ,
25 ζητοῦντες [x] τὸν ἰησοῦν.″ Καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς
θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ· ῥαββὶ, [y] πότε″ ὧδε [z] γέγονας;″
26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν· ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφά-
27 γετε ἐκ τῶν ἄρτων, καὶ ἐχορτάσθητε. [Ἐργάζεσθε μὴ

---

[m] † ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

[p] πλοιάριον. [t] ἐνέβησαν † καὶ : αὐτοὶ εἰς τά.

(m) = ABL. 1. 42. 157. Alius. Pers. w. Arr. Copt. (habet Sahid.) Æth. Goth. Vulg. It. (exc. cant. verc. veron.) Nonn. ‖ ἐκεῖνο = D. 235** Fragm. aldin. Arm. Slav. 2. 3. cant. Chrys. etiam in Mt. 7 codd. ‖ εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ = veron. ‖ εἰς = 118. 131. ‖ ἐνέβησαν] ἀνέβησαν. 91. al. 2. Mt. B. c. d. o. x. ‖ αὐτοῦ] = 108. Syr. Pers. p. αὐτοῦ ἰησοῦ D* τοῦ ἰησοῦ. D** 13. 69. 124. Arm. Sahid. cant. verc. (n) συνῆλθε. 91. 127. al. 10. Mt. c. (o) = 16. 229* Ev. 2. 15. Mt. 11. Aug. Ante τοῖς μαθηταῖς ponunt Arm. corb. brix. Utroque loco habet A. Post πλοῖον Mt. o. (p) ABDKL. 1. 13. 28. 33. 42. 69. 124. al. 11. Mt. 11. Goth. Vulg. It. (exc. verc. brix.) Cyr. Chrys. etiam in Mt. 7 codd. ‖ = εἰς τὸ πλοῖον. Sahid. (q) = 220. Syr. Pers. p. ‖ ἀπῆλθον] = 56. 58. 61. corb. *fuerunt*, veron. (r) ἄλλων πλοιαρίων ἐλθόντων. D. Arm. veron. ‖ δὲ] = BL. 33. ap. Mill. Copt. καὶ ἰδού. Sahid. ‖ ἦλθε] = 226. ἦλθον. LM. 1. 106. 124. 127. 131. Ev. 5. 19. al. 6. Mt. a. q. x. 10. διῆλθον. Mt. 11. ‖ πλοιάρια] πλοῖα. B. 157. Ev. 32. Vulg. veron. brix. for. colb. In aliis locum varie mutat. (s) = D. 69. Arm. cant. verc. τοῦ κυρίου] τοῦ ἰησοῦ. 42. al. 4. Mt. d. Syr. Pers. p. Syr. p. in m. εὐχαριστήσαντες τῷ κυρίῳ s. θεῷ. colb. foss. for. emmer. (t) ἔλαβον ἑαυτοῖς. D. cant. veron. corb. ἔλαβον αὐτοὶ (αὐτοῖς. 124. ap. Birch.) τά. 13. 69. 124. Arm. ‖ καὶ = ABDGHL. (St. π.) Ev. 1. 2. 24. al. plurimi. Mt. V. al. 17. Fragm. aldin. Ed. Syr. p. Copt. Slav. (exc. 3. qui ante ἐνέβησαν ponit.) Cyr. Theophyl. ‖ καὶ αὐτοὶ = S. 38. Mt. x. 10. Syr. Arr. Perss. Goth. Vulg. verc. for. colb. foss. Post πλοιάρια ponit Mt. s. (u) πλοιάρια. DL. 33. 69. 124. Mt. a. s. 11. Ed. Syr. p. in m. Vulg. It. Cyr. Theophyl. (x) αὐτόν. K. 42. al. 3. for. ‖ = veron. (y) *quomodo*, germ. Mm. (z) ἐλήλυθας. D. (St. β.) Syr. Perss. Arr. Sahid. Arm. Slav. 2. 3. Vulg. It. (exc. corb.) Utrumque jungit Æth. ἦλθες. 28. παραγέγονας. 48. Chrys. semel. (etiam in Mt. 7 codd.)

τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ [a] τὴν βρῶσιν" τὴν
μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν
[b] δώσει·" τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός.] Εἶπον 28
[c] οὖν" πρὸς αὐτόν· τί [d] ποιῶμεν," ἵνα ἐργαζώμεθα [e] τὰ
ἔργα" τοῦ Θεοῦ; Ἀπεκρίθη [f] = ὁ" ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐ- 29
τοῖς· τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα [g] [h] πιστεύσητε"
[i] εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος." Εἶπον οὖν αὐτῷ· [τί [k] — 30
οὖν" ποιεῖς [l] σὺ" σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν
σοι; τί ἐργάζῃ; Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν 31
τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμμένον· ἄρτον ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Εἶπεν [m] = οὖν" αὐτοῖς ὁ 32
ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· [n] οὐ" μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν
τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν
τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. Ὁ γὰρ ἄρτος 33
[o] τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν
διδοὺς τῷ κόσμῳ.] Εἶπον [p] οὖν" πρὸς αὐτόν· κύριε, πάν- 34
τοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. Εἶπε [q] = δὲ" αὐτοῖς ὁ 35
ἰησοῦς· [ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός
με, οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ δι-

(a) = EG. 28. 69. al. 5. Mt. g. al. 5. item semel ε. ζ. Ed. Vulg. colb. foss. for. Clem. semel. Sed habent Orig. Novatian. Hilar. (b) δίδωσιν. D. cant. foss. corb. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. semel. (c) = A. Syr. Ar. rom. Erp. Perss. Arm. Syr. hieros. (d) ποιοῦμεν. 89. Alii. Mt. d. g. al. 4. Ed. (etiam St. 3.) Theophyl. ποιήσομεν. 69. Mt. 11. Sahid. Vulg. It. ποιήσωμεν. DG. 124. ‖ Sed ποιῶμεν. ABL T. (St. π.) 218 (c. al. 8.) Alii et Barber. 9. Ed. Orig. Cyr. Chrys. ‖ ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα] ἐργασώμεθα, ἵνα ποιήσωμεν. D. cant. (e) τὸ ἔργον. Cyr. Aug. semel. (f) = GH. 127. 131. 235. Ev. 24. Alii. Mt. V. al. 18. Fragm. aldin. Ed. (g) + ἅπαντες. 69. (h) πιστεύητε. ALT. 1. 40. 71. 106. Mt. i. n. 10. Ed. Orig. Bas. Cyr. (i) εἰς ἐκεῖνον, ὃς ἀπέστειλέ με. Arm. (Sed rec. in m.) corb. (k) = L. al. 3. Syr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Goth. foss. δὲ. veron. (l) = 69. Alii. Mt. o. 11. Arm. foss. Cyr. Chrys. in Mt. 4 codd. (m) = GL. Ev. 26. Mt. r. Syr. Copt. Arm. δὲ. veron. (n) = corb. item, sed post οὐρανοῦ addito οὐ τὸν ἀληθινὸν, Orig. (o) + υἱὸς. Sahid. (p) = Syr. Arr. Perss. Copt. Arm. (q) = BT. 113. Syr. Copt. Arm. veron. verc. foss. οὖν. D. 33. 69. 106. 157. al. 3. Mt. q. s. Syr. p. (sed rec. in m.) Sahid. cant. germ. Καὶ, veron. corb.

36 ψήσῃ [r] πώποτε.″ Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, ὅτι [s] καὶ″ ἑωράκατέ
37 [t] με,″ καὶ οὐ πιστεύετε [u]. Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ,
πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με, οὐ μὴ ἐκβάλω
38 ἔξω. ″Ὅτι καταβέβηκα [x] ἐκ″ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ
τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
39 [y] με. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός″ με [z] †,
ἵνα πᾶν, ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω [a] ἐξ αὐτοῦ,″ ἀλλὰ
40 ἀναστήσω [b] ∾ αὐτὸ ἐν″ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.] [Τοῦτο
[c] γὰρ″ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ [d] ∾ πέμψαντός με,″ ἵνα πᾶς
ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰ-
ώνιον· καὶ ἀναστήσω αὐτὸν [e] — ἐγὼ″ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· [f] ἐγώ
42 εἰμι [g] ὁ ἄρτος″ ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἔλε-

---

[z] † πατρός. [b] ∾ αὐτὸν. [c] δὲ. [d] ∾ πατρός μου.

(r) εἰς τὸν αἰῶνα. 33. Syr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Vulg. ms. et ed. sixtin. Cypr. (s) = K. al. 3. Syr. Pers. p. Arm. Sahid. Slav. 2. 3. brix. foss. mart. Ante ὅτι ponit Syr. p. (t) = A. veron. verc. gat. Cod. lat. ap. Mt. (u) + μοι. A. Chrys. semel, etiam in Mt. 5 codd. (x) ἀπὸ. ABLT. 69. 124. Mt. 11. Sahid. (Vulg. It.) (y) = C. 36. 63. 64. 131. al. 5. || με] + πατρός. D. 118** 127. 131. 142. 218. Alii. Mt. 19. Syr. hieros. cant. veron. verc. corb. Photius. Theophyl. Tert. Alii. || Vs. 39 = 157. Goth. (z) = ABDLT. 1. 127. 142. 218. al. 4. Syr. ms. Ar. p. Pers. p. Copt. Sahid. cant. veron. brix. Ath. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Ambr. Aug. (a) μηδὲν. D. cant. verc. corb. (b) αὐτὸν. GH. 36. 40. 64. Ev. 24. 36. Alii. Mt. V. c. x. 17. for. tol. αὐτό. CELT. 1. 91. 106. 127. 142. Alii. Mt. s. al. 6. Ed. Ath. ms. Cyr. Victorin. αὐτὸν ἐν. S. Ev. 2. 3. Alii. Mt. B. ψ. Slav. 2. 3. veron. verc. brix. foss. mart. emmer.
(c) ABCDKL. 1. 42. 69. 91. 106. 127. al. 13. Mt. g. q. 11. Syr. utr. Arr. Copt. Vulg. ms. cant. veron. verc. brix. colb. germ. mart. foss. emmer. tol. Clem. Ath. Bas. Cyr. Nonn. Hilar. Aug. Ambr. Victorin. Beda. (d) CDLT. 1. 127. al. 4. Mt. 11. Syr. utr. Pers. p. Ar. Copt. Æth. Arm. Sahid. Slav. 2. 3. cant. veron. verc. Clem. Ath. ms. Chrys. semel. (etiam in Mt. 6 codd.) Nonn. Tert. Hilar. Victorin. πέμψαντός με πατρός. 33. 69. 106. 124. 235. Ev. 36. al. 5. Mt. B. 19. al. 4. Fragm. aldin. Syr. hieros. Ar. rom. Erp. Pers. w. Vulg. brix. colb. germ. mart. foss. Ambr. Aug. Chromat. (e) = AD. 1. 40. 72. Ev. 26. semel. al. 3. Mt. B. Copt. (habet Sahid.) Slav. 2. cant. veron. foss. tol. Clem. Ath. ms. Chrys. (etiam in Mt. 4 codd.) Tert. Hilar. In aliis locum mutat. || + ἐν. ADKLS. al. 24. Mt. λ. 19. Verss. Clem. Theophyl. ed. (f) + ὅτι. 2. Ed. Arm. (g) = 225. Mt. B.

γον· οὐχ οὗτός ἐστιν [h] Ἰησοῦς" ὁ υἱὸς Ἰωσὴφ, οὗ ἡμεῖς οἴ-
δαμεν τὸν πατέρα [i] καὶ τὴν μητέρα;" πῶς [k] οὖν" λέγει
[l] — οὗτος·" [m] ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;" Ἀπε- 43
κρίθη [n] † ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ γογγύζετε μετ'
ἀλλήλων. Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ [o] ὁ 44
πατὴρ," ὁ πέμψας με, ἑλκύσῃ αὐτὸν, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω
αὐτὸν [p] # ἐν" τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.] Ἔστι γεγραμμένον ἐν 45
τοῖς προφήταις· καὶ ἔσονται πάντες [q] διδακτοὶ [r] † Θεοῦ.
πᾶς [s] † ὁ [t] ∾ ἀκούσας" παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ μαθὼν [u],
ἔρχεται πρός με. Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τίς [x] ἑώρακεν, εἰ 46
μὴ ὁ ὢν [y] παρὰ" τοῦ Θεοῦ· οὗτος ἑώρακε τὸν πατέρα.
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὁ πιστεύων [z] εἰς ἐμὲ," ἔχει ζωὴν 47
αἰώνιον. [Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Οἱ πατέρες ὑμῶν 48 49
ἔφαγον [a] τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ," καὶ ἀπέθανον. Οὗτός 50
ἐστιν ὁ ἄρτος, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τὶς ἐξ
αὐτοῦ φάγῃ, καὶ μὴ ἀποθάνῃ. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος [b] ὁ 51

---

n † οὖν. r † τοῦ. s † οὖν. t ∾ ἀκούων.

(h) = 106. 127. al. 5. Mt. o. s. 10. Slav. 2. 3. Vulg. ms. veron. colb. gat. germ. emmer. Chrys. in commentar. (etiam in Mt. 5 codd. bis, in 2 semel.) Nonn. Auct. quæst. ex N.T. (i) = Arm. veron. Quæst. ex N. T. (k) νῦν. BT. Copt. Arm. || = verc. (l) = CDLT. 1. 33. 69. 124. al. 2. Sahid. Slav. 3. cant. verc. corb. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. αὐτὸς. Mt. B. (m) ἑαυτὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβεβηκέναι. D. cant. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. || ὅτι = 69 124. Slav. 2. 3. (n) = BCKLT. 28. 42. 69. 124. al. 2. Mt. r. s. Syr. Perss. Copt. Sahid. Arm. Slav. 2. verc. Cyr. (o) = A. al. 6. (p) + ACDEGHLST. Ev. 2. 36. al. multi. Mt. BV. f* al. 15. Ed. Cyr. Theophyl. (q) διδακτικοὶ. 82. *docibiles*, Vulg. It. (r) = ABC DEGLST. 218 (c. al. 8.) al. 25. pluresque Mt. V. al. 15. Ed. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. (s) = BCDLST. 37. 69. 124. 235. Barber. 2. Mt. s. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. (exc. 3.) Vulg. It. Orig. bis. (t) DEHS. (St. π.) 28. 63. 64. 91. 127. 218 (c. al. 8.) 229* 235. al. 31. Mt. V. al. 15. Ed. Syr. p. in m. Vulg. ms. It. (exc. brix. for. colb. corb.) Cyr. Hilar, Sed rec. Orig. bis. Barber. 4. Mt. 11. Alii. (u) + τὴν ἀλήθειαν. A. (x) + ἐπιγινώσκει ἤ. 28. || ἑώρακέν τις. Hoc ord. BCDLT. Vulg. It. Orig. Cyr. (y) ἐκ. 1. Alius. Syr. Copt. Sahid. Chrys. semel, etiam in Mt. 6 codd. (z) = BT. (a) ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα. BCT. colb. tol. Eus. Chrys. (etiam in Mt. 4 codd.) Aug. item Orig. τὸν ἄρτον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα. D. cant. veron. verc. (b) *vitæ*, verc. Cypr. Victorin. Aug. semel, *vitæ æternæ*, Novatian.

ζῶν,″ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς. ἐάν τις φάγῃ [c]ἐκ τού-
του τοῦ ἄρτου,″ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος [d]δὲ,″
ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστὶν, [e] — ἣν ἐγὼ δώσω″ ὑπὲρ
52 τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν [f]πρὸς ἀλλήλους″
οἱ ἰουδαῖοι, λέγοντες· πῶς δύναται οὗτος [g]ἡμῖν δοῦναι
53 τὴν σάρκα″ φαγεῖν; Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἐὰν μὴ [h]φάγητε″ τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ
τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν
54 ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ τρώγων [i]μου″ τὴν σάρκα, καὶ πίνων [i]μου″
τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· [k]καὶ ἐγὼ″ ἀναστήσω αὐτὸν
55 [l]τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.] Ἡ γὰρ σάρξ μου″ [m]∽ ἀληθῶς″
ἐστι βρῶσις, [n]καὶ τὸ αἷμά μου [m]∽ ἀληθῶς″ ἐστι
65 πόσις. [Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ
57 αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. [o]Καθὼς ἀπέ-
στειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ
58 ὁ [p]τρώγων″ με, κἀκεῖνος [q]∽ ζήσεται″ δι' ἐμέ. Οὗτός

---

[m] ∽ ἀληθὴς. [q] ∽ ζήσει.

(c) *ex meo pane*, verc. Cypr. Hilar. (d) = D. 28. 218 (c. al. 5.) Alius. Syr. Perss. Arm. Vulg. It. (e) = BCD LT. 157. Æth. Sahid. Vulg. It. (exc. brix.) Orig. bis. Ath. Cyr. alicubi. Tert. Cypr. Aug. Gaud. Chromat. Habent Clem. Orig. bis. Cyr. || δώσω ad δώσω = 113* Mt. x. || δώσω] ἔδωκα. Slav. 7. ed. δίδωμι. Perss. (f) = 59. Ev. 5. Post ἰουδαῖοι ponunt CD. 1. 69. 127. 157. al. 4. Mt. B. a. g. r. s. 10. 11. Ed. Syr. Pers. Vulg. verc. for. colb. Aug. (g) Vocabula varie transponuntur. || σάρκα] + ἑαυτοῦ. BT. 61. in m. Syr. utr. Perss. Arr. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. (exc. cant. corb.) Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Aug. Gaud. (h) λάβητε. D. cant. verc. Victorin. (i) αὐτοῦ. D. cant. Victorin. (k) κἀγὼ. BCDGL. 1. Ev. 2. al. 3. Mt. s. Orig. Cyr. Chrys. in Mt. 3 codd. (l) + ἐν CMT. 69. 91. 106. 124. 131. 218 (c. al. 7.) 229** 235. Ev. 4. al. 11. Mt. BV. al. 10. Ed. Syr. Vulg. It. (exc. verc. cant.) Orig. bis. Eus. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (m) BCKLT. 1. 42. 69. 116. 118. 142. in m. 157. 226* al. 6. Mt. d. g. i. 1** n. o. 11. Arr. Copt. Sahid. Arm. Mm. tol. Clem. Orig. quinquies. (semel ut rec.) Cyr. Procop. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Damasc. Scholia. (n) καὶ . . . πόσις = D. cant. (o) + καθὼς ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν τῷ πατρί. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἐὰν μὴ λάβητε τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν αὐτῷ. D. (St. β.) cant. || + *Si acceperit homo corpus filii hominis quemadmodum panem vitæ, habebit vitam in eo.* verc. corb. et Victorin. ut videtur. (p) λαμβάνων. D. (St. β.) cant. Victorin. (q) BC*KLT. 42. 69. 118. 124. 131. al. 3. Orig. Eus. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 3 codd.

ἐστιν ὁ ἄρτος, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς·" οὐ καθὼς
ἔφαγον οἱ πατέρες [r]= ὑμῶν" [s]† καὶ ἀπέθανον. ὁ τρώγων
[t]τοῦτον τὸν ἄρτον, [u]∾ ζήσεται" εἰς τὸν αἰῶνα[x]. Ταῦτα 59
εἶπεν ἐν [y]συναγωγῇ διδάσκων ἐν καπερναούμ[z].

Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ [a]τῶν μαθητῶν αὐτοῦ," 60
εἶπον· σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ
ἀκούειν; [b]Εἰδὼς δὲ" ὁ ἰησοῦς [c]ἐν ἑαυτῷ, ὅτι" γογγύ- 61
ζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο
ὑμᾶς σκανδαλίζει; Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀν- 62
θρώπου ἀναβαίνοντα, ὅπου ἦν τὸ πρότερον; Τὸ πνεῦμά 63
ἐστι τὸ ζωοποιοῦν· ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ [d]οὐδέν." τὰ ῥή-
ματα, ἃ ἐγὼ [e]∾ λαλῶ" ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή
ἐστιν. Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες, οἳ οὐ πιστεύουσιν· ᾔδει 64
γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ [f]μὴ" πιστεύοντες,
καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. Καὶ ἔλεγε· διὰ τοῦτο 65
εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν
μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ [g]ἐκ τοῦ πατρός [h]= μου." Ἐκ 66

---

[s] † τὸ μάννα. [u] ∾ ζήσει. [e] ∾ λελάληκα.

(r) = BCLT. Copt. Orig. (s) = CDLT. 33. Copt. Sahid. cant. Orig. ‖ + ἐν τῇ ἐρήμῳ. 218 (cum 76. 125.) Mt. o. 11. 17. Syr. hieros. in m. corb. (t) + μου. 40. 61. 127. 235. al. 14. et Barber. 1. Mt. B. a. k. p. r. 10. Ed. (u) CELST. 1. 33. 36. 57. 64. 72* 89. 106. 118. 157. 218. (c. al. 7.) 235. Ev. 2. al. 15. Mt. V. c. d. g. s. 9. 19. Ed. Orig. Cyr. Chrys. (x) + καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Mt. 19. (y) + τῇ. D. + *quadam*, Arm. edit. constantin. in m. (z) + σαββάτῳ. D. (St. β.) cant. verc. corb. Aug. (a) τῶν ἰουδαίων. Ev. 7. τοῦ ὄχλου. Ev. 36. (b) ὡς οὖν ἔγνω. D. cant. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. ἔγνω οὖν. 13. 61. in m. 69. verc. corb. (c) ὅτι ἐν ἑαυτοῖς. D. cant. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. (d) οὐδένα. 13. 69. ‖ = 96. 97. corb. (e) BCDKLT. 1. 33. 42. 69. 124. 131. 157. al. 5. Mt. s. Syr. Arr. Perss. Copt. Æth. Goth. Slav. 2. 3. Vulg. It. Orig. Eus. Ath. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Tert. Ambr. Aug. Gaud. Vigil. taps. (f) = G. 40* 63. 86. Alius. Mt. a. i. n. Vulg. ed. sixtin. Sax. foss. Mm. for. emmer. mart. tol. Cyr. ap. Wetst. Chrys. ap. Wetst. Hier. Aug. Confess. ad Hunneric. Victor capuan. (g) + ἄνωθεν. Syr. hieros. corb. colb. Chrys. bis, etiam in Mt. 5 codd. ‖ ἐκ τοῦ πατρός μου] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 131. (h) = BCDKLT. 28. 124. Arr. Copt. Æth. cant. veron. verc. corb.

[i] τούτου″ πολλοὶ [k] ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ″ εἰς τὰ
67 ὀπίσω· καὶ οὐκέτι μετ᾽ αὐτοῦ περιεπάτουν. Εἶπεν οὖν
ὁ ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;
68 Ἀπεκρίθη [l] † αὐτῷ σίμων πέτρος· κύριε, πρὸς τίνα ἀπε-
69 λευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. Καὶ ἡμεῖς πε-
πιστεύκαμεν [m] καὶ ἐγνώκαμεν″ [n], ὅτι σὺ εἶ ὁ [o] ἅγιος″ τοῦ
70 θεοῦ [p] †.] Ἀπεκρίθη [q] αὐτοῖς″ [r] = ὁ ἰησοῦς·″ οὐκ ἐγὼ
ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβο-
71 λός ἐστιν. Ἔλεγε δὲ τὸν [s] ἰούδαν σίμωνος″ [t] ἰσκαριώ-
την·″ οὗτος γὰρ ἤμελλεν [u] αὐτὸν παραδιδόναι,″ εἷς [x] =
ὢν″ ἐκ τῶν δώδεκα.

1 [y] — Καὶ″ [z] περιεπάτει ὁ ἰησοῦς μετὰ ταῦτα″ ἐν τῇ
γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ [a] ἤθελεν″ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ [b] περιπατεῖν,

---

[l] † οὖν. [o] ∾ χριστὸς, ὁ υἱὸς. [p] † τοῦ ζῶντος.

(i) τούτων. 157. τούτου οὖν. D. 13. 69. 106. 124. Mt. 17. cant. veron. brix. colb. foss. ‖ διὰ τοῦτο. Copt. (k) τῶν (ἐκ τῶν) μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον. BC DLT. 1. 69. 106. 116. 124. Mt. s. 11. Syr. utr. Copt. Arm. Vulg. It. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Aug. (l) = BCKL. 1. 33. 69. 124. 127. 142. 235. Ev. 2. 36. al. 5. Mt. B. 11. Syr. Arr. Perss. Copt. Sahid. Arm. Slav. verc. brix. Cyr. Bas. (m) = G. 9* ap. Mill. 219. Mt. B. Ante πεπιστ. ponunt 127. Mt. f. Copt. (n) + σε. D. cant. (o) BCDL. Copt. cant. Nonn. Cosmas. χριστὸς ἅγιος. Sahid. υἱὸς. veron. Chrys. semel in Mt. 5 codd. Cypr. semel. *Christus sanctus, filius,* Æth. (p) = BCDL. 1. 33. 118. Mt. H. (in extrema parte folii in fine lectionis.) Copt. Sahid. Arm. Pers. w. Vulg. It. (exc. corb.) Cyr. Nonn. Cosmas. Victorin. Aug. (q) = D. Copt. Arm. cant. veron. colb. corb. αὐτῷ. 16. 69. 127. Sax. for. foss. germ. Nonn. (r) = EGHS. 28. 40. 57. 63. 64. 72. 106. 142. 235. al. 31. Mt. V. al. 11. Ed. Slav. (s) σίμωνα ἰούδαν. Arm. tolet. (t) ἰσκαριώτου. BC GL. 33. Arm. Syr. p. ms. in m. græce. Vulg. ed. sixtin. gat. brix. for. germ. harl. Alcuin. σκαριώτην. Syr. p. Mm. σκάριωθ. D. It. τὸν ἀπὸ καριώτου. Syr. p. in m. ἀπὸ καριώτου. 69. 124. ἀπὸ σκαριώτου. 13. (u) παραδιδόναι αὐτὸν. BCDL. 69. 124. Vulg. It. exc. verc. (x) = BC*DL. Syr. Pers. p. cant. (y) = C*D. 157** Mt. r. Syr. Pers. p. Sahid. Arm. Vulg. It. (z) μετὰ ταῦτα (+ δὲ. Vulg. germ. Mm. gat.) περιεπάτει ὁ ἰησοῦς. BCDGL. 1. 69. 116. 124. 131. (et, omisso ὁ ἰησοῦς, 145.) 218. Alius. Syr. Copt. Sahid. Arm. Vulg. It. Cyr. Chrys. in commentar. ‖ μετὰ ταῦτα] = 47. 235. Evangelistaria. μετ᾽ αὐτῶν. 28. Slav. 3. Chrys. ap. Wetst. (a) εἶχεν ἐξουσίαν. 142. in m. Mt. i. n. s. Chrys. dis. (etiam in Mt. 5 codd.) Euthym. *habebat potestatem,* veron. verc. corb. (b) + παῤῥησίᾳ. Mt. 11.

ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. [c]Ἦν δὲ" ἐγ- 2
γὺς ἡ ἑορτὴ τῶν ἰουδαίων, ἡ σκηνοπηγία. Εἶπον οὖν πρὸς 3
αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε
εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ
ἔργα [d] σοῦ, ἃ" ποιεῖς. Οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τὶ ποιεῖ, 4
καὶ ζητεῖ [e] αὐτὸς ἐν παῤῥησίᾳ" εἶναι· εἰ ταῦτα ποιεῖς,
φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐ- 5
τοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν[f]. Λέγει [g] = οὖν" αὐτοῖς ὁ ἰη- 6
σοῦς· ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέ-
τερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. Οὐ δύναται ὁ κόσμος μι- 7
σεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ [h] μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ,"
ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς 8
τὴν ἑορτὴν [i] = ταύτην·" ἐγὼ [k] οὐκ" ἀναβαίνω [l] εἰς τὴν ἑορ-
τὴν ταύτην·" ὅτι ὁ [m] καιρὸς ὁ ἐμὸς" οὔπω [n] πεπλήρωται."
Ταῦτα [o] † εἰπὼν [p] ∾ αὐτοῖς," ἔμεινεν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ. 9

---

[k] οὔπω. [o] † δὲ. [p] ∾ αὐτὸς.

(c) μετὰ ταῦτα ἦν. Chrys. in commentar. etiam in Mt. 5 codd. (d) ἃ. D. 61. 63. al. 9. Mt. k. z. Syr. Pers. w. cant. veron. verc. colb. corb. Cyr. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Theophyl. ed. ‖ ἃ σὺ s. ἃ αὐτὸς s. σου, ἃ σὺ s. σου, ἃ αὐτὸς. Alii. (e) ἐν παῤῥησίᾳ αὐτὸ. D* cant. ‖ αὐτὸς] αὐτὸ. B. αὐτὸν. Mt. 10. (f) + τότε. D. It. (exc. gat. Mm. for. germ. mart.) Hier. + *adhuc*, Ambrosiast. (g)=D. gr. 57. 106. Ev. 19. Syr. Perss. Arm. foss. Cyr. (h) ἐλέγχω αὐτὸν. Æth. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Nonn. Theophyl. in commentar. (i) = BDKLTX. 1. 42. 116. 118. al. 4. Mt. 1** Copt. Sahid. cant. veron. verc. colb. corb. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. ‖ ταύτην ad ταύτην = 9. 17* Alius. Mt. s* 17. Codd. lat. ap. Wetst. (k) DK. Copt. (non Sahid.) Æth. Perss. Slav. Sax. Vulg. It. (exc. brix. germ.) Porphyr. Epiph. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Hier. Aug. Auct. quæst. ex N. T. οὔτε. Theophyl. ‖ Rec. Syr. p. in m. græce. Vulg. ms. (l)=69. ἄρτι item νῦν. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (m) ἐμὸς καιρὸς. BDLT. 1. 69. 124. Mt. x. (Arm. Vulg. It.) Cyr. (n) πάρεστι. 48. (o) = DK. 1. 33. 42. 64. 118. 229* al. 6. Mt. f. x. Syr. Arr. Perss. Slav. Vulg. It. (exc. brix.) Cyr. Chrys. in Mt. 3 codd. (sed in Mt. 9 et 4 est καὶ.) (p) = 40. 86. Ev. 26. Mt. a. r. 10. Syr. Arr. Perss. Slav. 2. ‖ αὐτὸς. D*LT. (ap. Birch. non ap. Georgium) 1. 42. 53. 118. al. 4. Copt. Sahid. Arm. Syr. p. in m. Slav. 3. Vulg. cant. veron. verc. for. Cyr. ‖ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν] εἶπεν αὐτοῖς, ὢν. brix.

10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν [q] οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ," τότε καὶ αὐτὸς
ἀνέβη [r] εἰς τὴν ἑορτὴν," οὐ φανερῶς, ἀλλ' [s] ὡς" ἐν κρυπτῷ.
11 Οἱ οὖν ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν [t] ἐν τῇ ἑορτῇ," καὶ ἔλεγον·
12 ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Καὶ γογγυσμὸς [u] πολὺς" περὶ αὐ-
τοῦ ἦν ἐν [x] τοῖς ὄχλοις·" οἱ μὲν ἔλεγον· ὅτι ἀγαθός ἐσ-
τιν· ἄλλοι [y] † ἔλεγον· [z] οὔ· ἀλλὰ" πλανᾷ [a] τὸν ὄχλον."
13 Οὐδεὶς μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ, διὰ τὸν φό-
βον τῶν ἰουδαίων.

14 Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς [b] μεσούσης," ἀνέβη [c] ὁ" ἰησοῦς εἰς
15 τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε. [d] Καὶ ἐθαύμαζον" οἱ ἰουδαῖοι,
λέγοντες· [e] πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς;"
16 Ἀπεκρίθη [f] + οὖν" αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἡ ἐμὴ δι-
17 δαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. Ἐάν
τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς
διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ
18 λαλῶ. Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζη-
τεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν, οὗτος

---

[y] † δέ.

(q) = 64. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Mt. B. (r) = 59. 220. Ev. 15. Mt. s. Chrys. in commentar. etiam in Mt. 6 codd. Post ἀδελφοὶ αὐτοῦ ponunt BLT. 15. 76. Syr. Pers. p. Syr. hieros. Copt. Sahid. Slav. Cyr. Utroque loco habet verc. (s) = D. 64. 66. Arr. Æth. Sahid. Slav. 2. 5* cant. veron. verc. Cyr. Chrys. in Mt. 3 codd. semel. (t) = 69. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. ἐν τῷ ναῷ. Sahid. Auct. synops. ut videtur. (u) = D. Arm. cant. verc. colb. foss. In aliis locum mutat. (x) τῷ ὄχλῳ. D. (St. β.) 33. Syr. Pers. w. Copt. Sahid. Vulg. It. (y) = DGKLMS. 10. 11. 28. 57. 64. 72. 127. 131. 235. Ev. 2. 3. 19. 24. 36. al. 28. Mt. HV. al. 16. Ed. Syr. Pers. p. Goth. cant. veron. Theophyl. Euthym. (z) οὐχί· ἀλλά. KT. 42. al. 5. Mt. B. q. ὅτι. 1. Chrys. in Mt. 4 codd. ὅτι οὔ· ἀλλά. Mt. r. (a) τὸν κόσμον. Mt. i. n. Euthym. (b) μεσαζούσης. D. 1. 69. 118. 124. Pseudo Chrys. (c) = BLT. (d) ἐθαύμαζον οὖν. BDLT. 1. 42. Ev. 17. Mt. s. Copt. Sahid. Syr. p. in m. cant. verc. colb. corb. Cyr. (e) *Quomodo hic legit, qui literas non didicit?* Auct. de promiss. (f) + οὖν. BEHKMST. 10. 11. 36. 42. 57. 61. 63. 64. 69. 72. 91. 106. 124. 127. 157. 235. Ev. 2. 4. 18. 24. 36. 40. al. 46. Mt. BHV. al. 14. Ed. Sahid. Syr. p. Goth. Slav. (exc. 2. 3.) Theophyl. + δὲ. veron. brix. foss. + Καὶ. colb.

ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Οὐ μωσῆς 19
δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νό-
μον· τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; [g] Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ 20
εἶπε·" δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; Ἀπε- 21
κρίθη [h] — ὁ" ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἓν ἔργον ἐποίησα,
καὶ πάντες θαυμάζετε * [i] Διὰ τοῦτο." μωσῆς δέδωκεν 22
ὑμῖν τὴν [k] περιτομήν·" (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ μωσέως ἐστὶν,
ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων·) καὶ ἐν σαββάτῳ [l] περιτέμνετε ἄν-
θρωπον." Εἰ [m] περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαβ- 23
βάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος μωσέως, [n] ἐμοὶ χολᾶτε, ὅτι
[o] ὅλον" ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; Μὴ κρί- 24
νετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν [p] κρίνατε."
Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν ἱεροσολυμιτῶν· οὐχ οὗτός ἐστιν, 25
ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; [q] Καὶ" ἴδε, παῤῥησίᾳ λαλεῖ, 26
καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι. [r] μήποτε [s] ἀληθῶς" ἔγνωσαν
[t] οἱ ἄρχοντες," ὅτι οὗτός ἐστιν [u] † ὁ χριστός; Ἀλλὰ 27
τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν [x] ἔρχη-
ται," οὐδεὶς γινώσκει, πόθεν ἐστίν. Ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ 28
ἱερῷ διδάσκων ὁ ἰησοῦς, καὶ λέγων· κἀμὲ [y] οἴδατε,

[u] † ἀληθῶς.

(g) *ἀπεκρίθησαν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ*. K. 42. al. 3. Syr. p. in m. ‖ = *καὶ εἶπε*. BLTX. Copt. Sahid. Aug. (h) = BGH. 1. 69. 72. 106. 235. Ev. 24. al. 12. pluresve. Mt. BHV. al. 15. Ed. Theophyl. (i) Cum antecedentibus connectunt Ed. Theophyl. (k) *ἐντολὴν*. 68. *legem*, Codd. lat. ap. Erasm. *legem circumcisionis*, foss. (l) *περιτέμνεται ἄνθρωπος*. G. 28. 40. 63. 131. al. 5. Mt. 10. (m) + *οὖν*. D. (St. β.) 29. Arm. cant. verc. brix. (n) + *πῶς*. D. (St. β.) Copt. cant. + *πῶς οὖν*. Arr. Æth. (o) = X. *χωλὸν*. Conject. (p) *κρίνετε*. BDLT. Mt. o. x. Cyr. (q) = LX. 69. al. 7. Mt. r. Copt. Vulg. ms. verc. germ. emmer. Cyr. (r) *μήτι*. D. 49. 108. Chrys. semel, etiam in Mt. 4 codd. (s) = 33. 63. 66. Syr. Pers. p. Æth. Sahid. Slav. Nonn. (t) *καὶ οἱ ἄρχοντες*. Arm. *οἱ ἀρχιερεῖς*. 71. verc. for. *οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ ἀρχιερεῖς*. Sahid. (u) = BD (St. β.) KLTX. 1. 13. 28. 40. 63. 69. 116. 118. 124. al. 9. Mt. a. l. s. 10. Ed. Arr. Pers. w. Copt. Sahid. Arm. Slav. Vulg. It. (exc. brix.) Orig. bis. Epiph. Cyr. Isidor. pelus. Chrys. (etiam in codd. qu. Mt.) Nonn. ‖ Habent Barber. 6. Syr. Pers. p. Æth. Goth. Chrys. in textu. Theophyl. (x) *ἔρχεται*. Ed. elsevir. *ἔλθῃ*. G. 71. (y) + *οὐκ*. 131. tol. Tert. Hilar.

⸌[z] καὶ οἴδατε⸍ πόθεν εἰμί· * καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλή-
λυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ
29 οἴδατε. Ἐγὼ [a] † οἶδα αὐτόν· ὅτι παρ' αὐτοῦ [b] εἰμι,⸍
30 κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν. [c] Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι [d]·
καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν [e] τὴν χεῖρα,⸍ ὅτι οὔπω
31 ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.] [f] Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου⸍
ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον· [g] — ὅτι⸍ ὁ χριστὸς,
ὅταν ἔλθῃ, [h] ∾ μήτι⸍ πλείονα σημεῖα [i] — τούτων⸍ [k] ποι-
32 ήσει,⸍ ὧν οὗτος [l] ἐποίησεν;⸍ Ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι τοῦ
ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ [m] ταῦτα,⸍ καὶ ἀπέστει-
λαν [n] οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας,⸍ ἵνα πιά-
33 σωσιν αὐτόν. Εἶπεν οὖν [o] † ὁ ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν χρόνον
μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με.

---

[a] † δὲ. [h] ∾ μὴ. [o] † αὐτοῖς.

(z) = Orig. bis. (bis habet.) Chrys. in Mt. 5 codd. Tert. καὶ οἶδα. Mt. V. οὐδὲ οἴδατε. Hilar. (a) = BEGHL MST. 10. 57. 63. 64. 69. 91. 106. 108. 124. ap. Birch. 127. 131. 142. 157. 235. Ev. 1. 4. 19. 36. al. 36. Mt. BHV. z* al. 15. Ed. Sahid. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. Vulg. verc. germ. mart. for. Orig. (b) εἶμι. Ed. Nonn. ἐλήλυθα. Syr. hieros. (c) + καὶ ἐὰν εἴπω, ὅτι οὐκ οἶδα αὐτὸν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης. 124. Sax. item, repetito præterea καὶ [ἐγὼ] οἶδα αὐτὸν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνος με ἀπέστειλεν, (et scholio in m. addito: εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν εὐαγγέλιον τοῦτο εὗρον) 161. Totus versus sic: *Ego (autem) scio eum: et si dixero, quia nescio eum, ero similis vobis, mendax: et (ego) scio eum, quia ab ipso sum, et ipse me (misit) scit.* Mm. germ. mart. tol. (d) + καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν. 13. 69. Arm. (e) τὰς χεῖρας. G. 1. al. 5. Mt. l. Ed. Syr. Copt. Syr. p. ms. Vulg. It. (exc. cant.) Nonn. Iren. (f) ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ (οὖν) πολλοὶ. BLT. 1. 28. 42. 69. 124. al. 2. Mt. s. Vulg. It. (exc. cant.) Cyr. Alii alio ord. (g) = BD LT. 1. 33. 69. 124. al. 4. Mt. s. Syr. Perss. Ar. p. Copt. Æth. Arm. Goth. Vulg. It. Cyr. (h) BDELT. 1. 33. 42. 64. 72. al. 6. Mt. s. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (i) = BDLT. 1. 10. 33. 61. 69. 157. 226** al. 11. Mt. k. p. s. z. 10. 11. Ed. Arm. Goth. Slav. Vulg. It. (exc. cant.) Cyr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (k) ποιεῖ. G. Slav. ἔχει ποιῆσαι. Cyr. (l) ποιεῖ. D. 69. Syr. Vulg. It. exc. veron. brix. (m) = DL* 1. 80. Arm. cant. veron. verc. colb. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (n) ὑπηρέτας οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι. DEG. Alii. Aliter et alio ordine alii. (o) = BDEGHLMS. (St. π.) 10. 11. 28. 33. 36. 40. 57. 61. 63. 64. 69. 72. 91. 106. 124. 127. 131. 157. 235. al. 45. Mt. V. al. 17. Ed. Syr. utr. Pers. p. Copt. Sahid. Arm. Goth. Slav. Sax. Vulg. ms. cant. veron. verc. corb. brix. foss. for. mart. tol. emmer. Euthym. Theophyl. Aug. Beda.

Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ ὅπου [p] ∾ εἰμὶ" ἐγὼ, 34
ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. Εἶπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυ- 35
τούς· ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, [q] ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑ-
ρήσομεν αὐτόν;" [r] μὴ" εἰς τὴν διασπορὰν τῶν [s] ἑλλήνων"
μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς ἕλληνας; Τίς 36
ἐστιν [t] οὗτος" ὁ λόγος, ὃν εἶπε· ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑ-
ρήσετε· καὶ ὅπου [p] ∾ εἰμὶ" ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

Ἐν δὲ [τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ [u] τῇ μεγάλῃ τῆς" ἑορτῆς 37
εἱστήκει ὁ ἰησοῦς, καὶ ἔκραξε, λέγων· ἐάν τις διψᾷ, ἐρ-
χέσθω [x] πρός με," * καὶ πινέτω. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, 38
* καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, [y] * ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐ-
τοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ 39
πνεύματος, [z] οὗ" ἔμελλον λαμβάνειν [a] οἱ πιστεύοντες εἰς
αὐτόν·" οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα [b] — ἅγιον" [c], ὅτι [d] = ὁ"
ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. [e] Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου," 40

---

p ∾ εἶμι.

(p) Ed. Æth. Ar. cant. verc. colb. Nonn. Theophyl. Etiam vs. 36. (q) = 61. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Nonn. ‖ ἡμεῖς = D. Mt. s. Vulg. It. In aliis locum mutat. ‖ πορεύεσθαι ad πορεύεσθαι = Mt. x* (r) μήτι. D. (s) ἔθνων, Arm. *gentium*, Vulg. gat. for. colb. Sic mox iterum. (t) = T. 57. 61. 91. al. 2. harl. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Post λόγος ponunt BDL. 1. 44. 69. Mt. r. 11. Arm. (u) τῆς μεγάλης Copt. ‖ = τῇ μεγάλῃ. 12. 229* for. (x) = D. cant. veron. Cypr. Victorin. semel. Aug. alicubi. (y) Post γραφὴ interstinguendum esse censuerunt Chrys. Theophyl. Euthym. Sic Syr. Pers. p. (z) ὅ. BE. al. 12. Mt. V. al. 7. Theophyl. (a) = veron. ‖ εἰς αὐτὸν] = Chrys. etiam in Mt. 6 codd. εἰς ὄνομα αὐτοῦ. Slav. recent. ed. (b) = KT. 42. 91. Syr. Perss. Copt. Sahid. Arm. Vulg. It. (exc. cant. brix.) Orig. quater. Ath. Cyr. Nonn. Hesych. Victorin. Ambr. Hier. Aug. Quæst. ex N. T. Scholia in Mt. a. d. (c) + ἐπ' αὐτοῖς. D* brix. + ἐπ' αὐτούς. D** (St. β.) cant. Goth. ‖ + δεδομένον. B. Syr. Perss. Syr. p. c. ast. Slav. 1. 2. 3. Vulg. It. (exc. cant. brix. harl*) Auct. de rebapt. Victorin. Aug. Ambr. Leo. Quæst. ex N. T. Scholion in Mt. d. + δοθὲν. Mt. 11. οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, τουτέστι δοθὲν. Chrys. Theophyl. + *acceptum*, Sahid. (d) = DT. 218 (c. al. 10.) al. 18. pluresve. Mt. BHV. al. 22. Ed. Orig. ter. (semel habet.) Cyr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Theophyl. (e) ἐκ τοῦ ὄχλου (λαοῦ. L.) οὖν, omisso πολλοὶ, BDLT. 1. Copt. Sahid. Vulg. It. exc. brix. germ. Mm. gat. οἱ ἐκ τοῦ ὄχλου. Orig. τινες ἐκ τοῦ ὄχλου. Arm. οἱ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου πολλοὶ. 124. germ. ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ἀκούσαντές τινες etc. Cyr. πολλοὶ ἀκούσαντες etc. gat. Mm. ap. Blanch.

ἀκούσαντες [f] τὸν λόγον," ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ἀληθῶς [g] ὁ"
41 προφήτης. Ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. [h] ἄλ-
λοι = δὲ" ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς γαλιλαίας ὁ χριστὸς
42 ἔρχεται; Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος
δαβὶδ, καὶ ἀπὸ βηθλεὲμ τῆς κώμης, [i] ὅπου ἦν δαβὶδ,"
43 [k] ὁ χριστὸς ἔρχεται;" Σχίσμα οὖν [l] ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγέ-
44 νετο" δι' [m] αὐτόν." Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐ-
45 τόν· ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. Ἦλ-
θον [n] οὖν" οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς [o] καὶ φαρι-
σαίους." καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· διὰ τί οὐκ ἠγάγετε
46 αὐτόν; Ἀπεκρίθησαν [p] οἱ ὑπηρέται·" οὐδέποτε [q] οὕτως
47 ἐλάλησεν ἄνθρωπος," [r] — ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος." Ἀπε-
κρίθησαν [s] — οὖν" [t] αὐτοῖς" οἱ φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς
48 πεπλάνησθε; Μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς
49 αὐτὸν, ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων; Ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος, ὁ μὴ
50 γινώσκων τὸν νόμον, [u] ἐπικατάρατοί" εἰσι. Λέγει νικό-
δημος πρὸς αὐτοὺς, ὁ ἐλθὼν [x] — νυκτὸς : πρὸς αὐτὸν,"

(f) = 106. Ev. 44. Mt. 16. τῶν λόγων. BDEGLT. al. 44. Mt. H. al. 6. Syr. utr. Copt. Goth. Slav. 1. 2. 3. Vulg. It. Orig. || + τούτων s. τοῦτον s. αὐτοῦ. Alii. (g) = Ed. || οὗτος ad ἄλλοι δὲ ἔλεγον = M. 13. 235. Alii. Mt. B. al. 3. verc. (h) οἱ δὲ BLT. 1. Mt. r. s. Sahid. Slav. 3. et ed. Orig. Cyr. *Quidam autem*, Vulg. It. || = δὲ. DEG HS. 13. 36. 40. 61. 64. 69. 72. 106. 127. 157. Ev. 2. 18. 24. Alii. Mt. HV. al. 16. Ed. Syr. utr. Goth. Slav. 2. 7. Sax. cant. (i) = 28. (k) ἔρχεται ὁ χριστὸς. BLT. Vulg. colb. corb. germ. foss. Mm. gat. || Ponit ante ἐκ τοῦ σπέρματος, Sahid. Ante ἀπὸ βηθλεὲμ, Copt. Ante ὅπου, D. cant. (l) ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ. BLT. 124. 157. Ev. 44. Mt. s. Vulg. It. ἐγένετο εἰς τὸν ὄχλον. D. (m) αὐτοῦ. 60. (n) = Ed. δὲ. brix. (o) = Ev. 44. Pers. p. Nonn. (p) = Arm. (q) ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος. BLT. 3. Orig. Cyr. Chrys. in commentar. bis. || = ἄνθρωπος. Mt. r. χ. (r) = BLT. 225. 229* Copt. for. Orig. Cyr. Chrys. in Mt. θ. λ. nec attingit in commentar. ὡς καὶ οὗτος. verc. ὡς οὗτος λαλεῖ. D. cant. colb. corb. ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος λαλεῖ. 3. 9. Syr. Arr. Pers. p. Syr. hieros. Mm. mart. (s) = D. 1. 235. Ev. 2. al. 2. Mt. B. Syr. Perss. Arm. Sahid. Slav. 1. 2. cant. verc. corb. colb. Cyr. δὲ. Copt. (t) = B. 28. 69. 235. Ev. 35. Arm. foss. (u) ἐπάρατοι. BT. 1. Orig. Cyr. in commentar. et alibi. Chrys. in commentar. (x) πρὸς αὐτὸν νυκτὸς. 131. 157. 220. brix. for. foss. πρὸς αὐτὸν (τὸ) πρότερον (omisso νυκτὸς) BLT. Sahid. verc. Cyr. νυκτὸς πρὸς αὐτὸν τὸ πρότερον. 1. 69. 118.

[y] εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν·" Μὴ ὁ νόμος [z] ἡμῶν" κρίνει τὸν ἄν- 51
θρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ [a] ∾ πρότερον," καὶ
[b] γνῷ τί ποιεῖ;" Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ 52
σὺ [c] ἐκ τῆς γαλιλαίας" εἶ; ἐρεύνησον καὶ ἴδε [d], ὅτι [e] προ-
φήτης ἐκ τῆς γαλιλαίας" οὐκ [f] ∾ ἐγήγερται."
= Καὶ [g] ἐπορεύθη" ἕκαστος εἰς [h] τὸν οἶκον" αὐτοῦ. 53
= [i] Ἰησοῦς δὲ" [k] ἐπορεύθη" [l] εἰς" τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 1
= Ὄρθρου δὲ [m] πάλιν" [n] παρεγένετο" εἰς τὸ ἱερὸν, [o] καὶ 2

---

[a] ∾ πρῶτον. [f] ∾ ἐγείρεται.

PERICOPA DE ADULTERA.

E codice D.

53 Καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον
1 αὐτοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος
2 τῶν ἐλαιῶν. Ὄρθρου δὲ πάλιν παρα-
γίνεται εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς
ἤρχετο πρὸς αὐτόν,

Ex aliis codicibus.

53 Καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια
1 (al. τὸν τόπον) αὐτοῦ. Καὶ ὁ ἰη-
σοῦς ἐπορεύετο πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαι-
2 ῶν. Ὄρθρου δὲ πάλιν βαθέος ἦλθεν
ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
ἤρχετο· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς.

---

124. πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ πρῶτον. D. Æth. Arm. Syr. p. (τὸ πρῶτον c. ast.) cant. colb. corb. (y) = 71. 142* Ante ὁ ἐλθὼν ponit D. cant. || = ὤν. L. Syr. cant. tol. (z) = 61. Alius. ap. Fell. Mt. z* ὑμῶν. 16. Alius. Mt. B. i. c. 7. Æth. (a) BDLT. 1. 33. 42. 69. 106. 118. 124. 157. al. 4. Mt. s. 11. Orig. Cyr. Ante παρ' αὐτοῦ ponunt plerique laudatorum et Arm. verc. corb. colb. item Vulg. brix. (b) ἐπιγνωσθῇ τί ἐποίησεν, D. cant. || ποιεῖ] ποιήσει. Mt. 11. foss. (c) *Galilæus*, Vulg. verc. for. colb. germ. Mm. gat. (d) + τὰς γραφὰς. D. (St. β.) cant. item 229. Sahid. Vulg. ed. It. (exc. brix. germ. Mm. gat. for. emmer.) Aug. (e) ἐκ τῆς γαλιλαίας προφήτης. BLT. Ev. 46. Vulg. Orig. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (f) BD (St. β.) S in m. T. 1. 33. 36. 42. 151. 181. 229. Ev. 5. al. 9. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Æth. Sahid. Goth. Vulg. It. ἐξέρχεται οὐδὲ ἐγείρεται. Orig. (g) ἐπορεύθησαν. DS. 1. al. 3. Mt. 17. ἀπῆλθεν. 10. 11. 69. 91. 118. 145. al. 20. Mt. V. al. 10. ἀπῆλθον. 89. 124. 127. 142. 218 (c. al. 2.) 226** 230. al. 4. || ἐπορεύθη ἕκαστος καὶ ἀπῆλθεν. Mt. x. || ἐπορεύθη ad ἐπορεύθη = Mt. 17. || Vs. 53 = corb. (h) τὰ ἴδια. 69. τὸν τόπον. 1. Copt. Arm. (i) καὶ (ὁ) ἰησοῦς. 69. 91. 118. 124. 218 (c. al. 2.) al. 19. Mt. V. al. 7. (k) ἐπορεύετο. S. al. 2. *ascendit*, colb. corb. (l) πρὸς. 16. (m) = 235. πάλιν βαθέος s. βαθέως. 11. 40. 118. 127. al. 24. Mt. V. al. 7. Ed. Euthym. (n) παραγίνεται. D. ἦλθεν. 124. 218 (c. al. 5.) al. 25. Mt. V. al. 7. Ed. Syr. p. Arm. Vulg. It. παρῆλθεν. 64. 69. || + ὁ ἰησοῦς. 127. al. 17. Mt. V. al. 6. Ed. (o) = 69. 124. 230. || λαὸς] ὄχλος. S. al. 10. Mt. d. 11. || ἤρχετο] ἐρχόμενος. Mt. 17. || πρὸς αὐτὸν = EGH. 235. al. 11. Mt. g. r.

= πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν·" [p] καὶ καθίσας ἐδί-
3 = δασκεν αὐτούς." [[q] "Αγουσι" [r] δὲ" [s] οἱ γραμ-
= ματεῖς καὶ" οἱ Φαρισαῖοι [t] πρὸς αὐτὸν" [u] γυναῖ-
= κα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην," καὶ στήσαντες
4 = αὐτὴν [x] ἐν" μέσῳ, [y] Λέγουσιν" [z] αὐτῷ" [a. b] δι-
= δάσκαλε," [c] αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη ἐπαυ-
5 = τοφώρῳ μοιχευομένη." [d] Ἐν δὲ τῷ νόμῳ μωσῆς

E codice D.

3 Ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἐπὶ ἁμαρτίᾳ γυναῖκα εἰ-
λημμένην. καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν
4 μέσῳ, Λέγουσιν αὐτῷ ἐκπειράζοντες αὐτὸν οἱ ἱερεῖς, ἵνα ἔχωσιν κατηγορίαν αὐτοῦ· διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη·
5 Μωϋσῆς δὲ ἐν τῷ νόμῳ ἐκέλευσεν τὰς τοιαύτας λιθάζειν· σὺ δὲ νῦν τί λέγεις;

Ex aliis codicibus.

3 Φέρουσι πρὸς αὐτὸν (al. καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ) οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ καταληφθεῖσαν· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐπὶ τῷ
4 μέσῳ, Εἶπον πειράζοντες· διδάσκαλε, ταύτην εὕρομεν ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευ-
5 ομένην. Καὶ ἐν τῷ νόμῳ ἡμῶν μωσῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάζεσθαι· τί λέγεις περὶ αὐτῆς;

(p) = D. 69. 124. 230. cant. ‖ = καθίσας. Arm. + *Jesus*, foss. (q) φέρουσι. 2. 9. Ed. Post φαρισ. ponit colb. καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ. 69. 124. 218 (cum 76.) 230. (r) = 115. al. 4. Mt. i. n. r. Arm. (s) = 48. 71. Barber. 3. Auct. de promiss. Post φαρισ. ponit Mt. x. οἱ ἀρχιερεῖς καὶ. 1. Alius. Mt. 11. Arm. (t) = DKU. 1. 218 (c. al. 2.) al. 21. et Barber. 2. Mt. i. n. al. 4. Syr. utr. Pers. w. Arm. Slav. 2. 3. Vulg. cant. for. Euthym. Ante οἱ γραμμ. ponunt 80. corb. mart. Auct. de promiss. πρὸς τὸν ἰησοῦν. 14. al. 2. Mt. d. Evangelistaria nonnulla. (u) ἐπὶ ἁμαρτίᾳ γυναῖκα εἰλημμένην. D. cant. ‖ ἐν] ἐπὶ. S. 1. 17. 28. 69. 124. 127. 230. Ev. 19. al. 38. Mt. V. al. 11. Ed. ‖ μοιχείᾳ] πορνείᾳ. Copt. ‖ κατειλημμένην] καταληφθεῖσαν. EGHK, 227. 229. 335. al. 15. Mt. a. g. r. Ed. καταλελημμένην. Ev. 16. (x) ἐπὶ. 76. ‖ + τῷ. 124. 230. al. 16. Mt. V. al. 7. (y) εἶπον. U. 69. 91. 124. 230. al. 36. Mt. V. i. n. al. 5. Ed. Vulg. Euthym. (z) = 117. Arm. Auct. de promiss. τῷ ἰησοῦ. Ev. 16. in m. corb. colb. (a) + πειράζοντες. EGHK. 227. 229. al. 20. et Barber. 3. Mt. a. g. i. n. r. Euthym. Auct. de promiss. + ἐκπειράζοντες αὐτὸν οἱ ἱερεῖς, ἵνα ἔχωσι κατηγορίαν αὐτοῦ. D. cant. e vs. 6. (b) = Arm. (c) ταύτην εὕρομεν ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένην. U. 10. 11. 91. 118. 127. 142. al. 41. Mt. V. al. 9. Ed. Slav. 5. 6. (non alii.) Ambr. Sed rec. in Barber. 3. ταύτην εὕρ. ἐπ' αὐτοφ. κατειλημμένην. 38. Mt. x. ταύτην εὕρομεν μοιχευομένην. Syr. ms. Arr. Perss. Copt. Æth. ‖ κατειλήφθη] κατελήφθη. EGH. 218. 235. al. 3. pluresve. Mt. a. g. Ed. (etiam Millii.) εἴληπται. M. 69. 124. 230. al. 5. et Barber. 3. κατείληπται. D. 1. 28. Ev. 18. 19. al. 7. Mt. f. 17. προκατείληπται. Ev. 32. ‖ ἐπ' αὐτοφώρῳ] = Slav. 2. 3. (non 5. 6. 7. 8. ed.) corb. colb. *modo*, Vulg. for. *palam*, cant. *publice*, Ambr. ‖ μοιχευομένη] = Cod. ap. Bez. Auct. de promiss. (d) μωϋσῆς δὲ ἐν τῷ νόμῳ ἐκέλευσεν. D. cant. ‖ ἐν δὲ] καὶ ἐν. 60. al. 3. Mt. f.

= ἡμῖν ἐνετείλατο'' [e] τὰς τοιαύτας [f] λιθοβολεῖ-
= σθαι·'' [g] σὺ οὖν'' τί λέγεις [h]; [i] Τοῦτο δὲ [k] ἔλε- 6
= γον'' [l] πειράζοντες αὐτὸν,'' ἵνα [m] ἔχωσι'' [n] κα-
= τηγορεῖν'' αὐτοῦ. ὁ δὲ [o] ἰησοῦς,'' [p] κάτω κύ-
= ψας,'' [q] τῷ δακτύλῳ'' ἔγραφεν'' εἰς τὴν γῆν [s].
= Ὡς δὲ ἐπέμενον [t] ἐρωτῶντες'' [u] αὐτὸν,'' [x] ἀνακύ- 7
= ψας'' [y] εἶπε'' [z] πρὸς αὐτούς·'' ὁ ἀναμάρτητος

E codice D.

6 Ὁ δὲ ἰησοῦς, κάτω κύψας, τῷ δα-
7 κτύλῳ κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν. Ὡς
δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες, ἀνέκυψε καὶ
εἶπεν αὐτοῖς· ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν,
πρῶτος ἐπ' αὐτὴν βαλέτω λίθον.

Ex aliis codicibus.

6 Τοῦτο δὲ εἶπον ἐκπειράζοντες, ἵνα εὕ-
ρωσι κατηγορίαν κατ' αὐτοῦ. ὁ δὲ
γνοὺς, κατακύψας, (al. κάτω νεύσας)
τῷ δακτύλῳ καταγέγραφεν εἰς τὴν
γῆν, μὴ προσποιούμενος (al. καὶ προσ-
7 ποιούμενος.) Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐπερω-
τῶντες αὐτὸν, καὶ ἀναβλέψας λέγει·
ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτον λίθον

17. ‖ μωσῆς ἡμῖν] ἡμῶν μωσῆς. HS. al. 54. Mt. d. al. 6. Ed. Æth. Pers. p. Slav. 5. 6. ὑμῶν μωσῆς. Mt. V. x. ἡμῖν μωσῆς. 1. al. 4. Mt. q. 11. Slav. corb. colb. (e) *ut qui in adulterio deprehenditur, lapidetur.* colb. corb. (f) λιθάζειν. DMS. 1. 28. 69. 124. 218 (c. al. 4.) 226* 230. Ev. 36. al. 41. et Barber. 4. Mt. V. al. 5. Ed. Syr. utr. Perss. Vulg. for. Cassiod. λιθάζεσθαι. Codd. 5. ap. Bez. Ev. 20. 32. Mt. f. x. 11. 17. (g) = 142. σὺ δὲ νῦν. D. cant. σὺ δὲ, colb. corb. foss. Ambr. Auct. de promiss. (h) + περὶ αὐτῆς. MSU. 124. 218 (c. al. 2.) 226* 230. al. 35. Mt. z. in marg. al. 6. Arm. Æth. Slav. 3. colb. corb. Euthym. Ambr. Aug. Auct. de promiss. (i) τοῦτο . . . κατηγορεῖν αὐτοῦ = DM. cant. Cf. not. a. ‖ δὲ] = corb. *ideo*, colb. (k) εἶπον. S. al. 10. Mt. f. 17. (l) = 227. Ev. 11. ‖ πειράζοντες] ἐκπειράζοντες. 57. al. 5. Mt. f. ‖ = αὐτὸν. Ev. 32. Alius. (m) εὕρωσι. 1. al. 2. Æth. Ar. σχῶσι 57. Ev. 18. al. 4. et Barber. 3. Mt. 17. (n) κατηγορίαν. 145. Ev. 36. Mt. 17. κατηγορίαν κατ' SU. 218 (c. al. 5.) al. 54. Mt. V. al. 11. Ed. Syr. ms. Arm. (o) γνοὺς. Mt. 17. (p) κατακύψας. 9. Ed. Slav. 2. 3. κύψας. 230. κάτω νεύσας. Mt. 11. *inclinato capite*, colb. corb. gat. Mm. Ambr. (q) = 230. Syr. utr. Post ἔγραφεν ponunt Mt. 11. Arm. gat. Mm. Post γῆν Ev. 32. (r) κατέγραφεν. DEGHM. 28. 227. 235. al. 8. et Barber. 2. Mt. r. Ed. καταγέγραφεν. 57. ἔγραψεν. 69. 124. 130. 218 (c. al. 3.) 230. (s) + προσποιούμενος. 37. + καὶ προσποιούμενος. 61. al. 3. + μὴ προσποιούμενος. EK. 10. 89 in m. 91. 117. 226** 227. 229. 235. al. 37. Mt. a. p. q. z. al. 4. Ed. Slav. (exc. 2.) + μὴ προσποιούμενος αὐτούς. Ev. 32. ‖ Barber. 5 ut rec. (t) ἐπερωτῶντες. M. 1. al. 23. et Barber. 1. Mt. V. d. q. 11. ‖ *Cum autem interrogarent exspectantes eum quid diceret*, corb. *Et cum exspectarent ut audirent eum*, Ambr. (u) = D. 29. 71. cant. + καὶ. Ev. 18. 19. al. 3. Ed. (x) ἀνέκυψε καὶ. DMS. Ev. 36. al. 10. Mt. f. 17. Vulg. It. ἀναβλέψας. U. 124. 218 (c. al. 2.) al. 24. Mt. V. d. i. n. 11. Euthym. *erigens caput*, Ambr. Hier. (y) λέγει. Ev. 11. 36. colb. (z) = M. 13. αὐτοῖς. DSU. 230. al. 32. Mt. V. al. 7. Vulg. It.

= [a] ὑμῶν," [b] πρῶτος" [c] τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω."
8 = [d] Καὶ πάλιν," [e] κάτω κύψας," [f] ἔγραφεν" εἰς τὴν
9 = γῆν [g]. [h] Οἱ δὲ, ἀκούσαντες," [i] καὶ ὑπὸ τῆς συνει-
= δήσεως ἐλεγχόμενοι," [k] ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς,"
= [l] ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, ἕως τῶν ἐσχάτων"
= καὶ κατελείφθη [m] μόνος ὁ ἰησοῦς, καὶ" ἡ γυνὴ [n] ἐν
10 = μέσῳ" [o] ἑστῶσα." [p] Ἀνακύψας" [q] δὲ" ὁ ἰησοῦς, [r] καὶ

E codice D.

8 Καὶ πάλιν κατακύψας, τῷ δακτύλῳ
9 κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν. Ἕκαστος
δὲ τῶν ἰουδαίων ἐξήρχετο, ἀρξάμενοι
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, ὥστε πάντας
ἐξελθεῖν· καὶ κατελείφθη μόνος, καὶ ἡ
10 γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. Ἀνακύψας δὲ ὁ
ἰησοῦς, εἶπεν τῇ γυναικί· ποῦ εἰσιν;
οὐδείς σε κατέκρινεν;

Ex aliis codicibus.

8 βαλλέτω ἐπ' αὐτήν. Καὶ πάλιν κα-
τακύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραψεν εἰς
τὴν γῆν ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν τὰς ἁμαρ-
9 τίας. Καὶ ἐξῆλθον εἷς ἕκαστος αὐτῶν,
(al. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα, εἷς καθεὶς
ἀνεχώρησαν) ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσ-
βυτέρων· καὶ κατελείφθη ἰησοῦς καὶ ἡ
10 γυνὴ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἀναβλέψας οὖν

(a) = Mt. r. Ambr. (b) πρώτως. 29. 52. πρῶτον. GE. al. 8. Mt. d. r. πρῶτον αὐτὸς. Arm. (c) ἐπ' αὐτὴν βαλέτω λίθον. D. cant. Alii alio ordine. ‖ τὸν = D. 1. 69. 124. Ev. 36. al. 24. Mt. V. al. 9. ‖ αὐτῇ] αὐτήν. DK. Alii multi. Mt. V. al. 11. Ed. ‖ βαλέτω] βαλλέτω. GKM. Alii. Mt. a. Ed. (d) τότε. Copt. (e) κατακύψας. D. 1. 28. Ed. Slav. 2. 3. + τῷ δακτύλῳ. D. 28. 74. cant. corb. Hier. Aug. (f) κατέγραφεν. D. 28. ἔγραψεν. Mt. x. (g) + ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας. U. 40. 64. 127* 142* al. 6. Bar Hebræus e codice quodam alex. ap. Assemann. + *eorum videlicet qui accusabant et omnium peccata mortalium*. Hier. (h) = 69. 124. 230. ἀκούσαντες δὲ. 1. 130. Alius. Arm. ‖ δὲ] οὖν. colb. corb. ‖ + ταῦτα. 130. ‖ ἕκαστος δὲ τῶν ἰουδαίων. D. cant. (i) = DMU. 1. 11. 28. 40. 42. 7. 64. 69. 124. 127. 130. 230. Ev. 18. al. 21. et Barber. 3. Mt. V. d. f. i. n. 17. Ed. Syr. utr. Perss. Æth. Arm. Slav. 2. Vulg. It. Euthym. Ambr. Auct. de promiss. ‖ τῆς] + ἰδίας. Ev. 11. 36. ‖ τῆς συνειδήσεως] τοῦ συνειδότος. 52. (k) ἐξήρχετο. D. cant. εἷς καθ' εἷς ἀνεχώρησαν. M. εἷς καθ' εἷς ἐξήρχοντο. 130. Vulg. for. *paulatim secedebant singuli*, corb. colb. ‖ ἐξήρχοντο] ἐξῆλθεν. 218 (cum 76.) ἐξῆλθον. Ev. 32. καὶ ἐξῆλθον. 69. 124. 230. ἤρξαντο ἐξέρχεσθαι. Copt. ‖ καθ' εἷς] ἕκαστος αὐτῶν. 1. Alius. καθεὶς. 225. al. 2. Ed. (l) ἕως ἐξῆλθον οἱ πρεσβύτεροι καὶ ὁ ὄχλος. Copt. ‖ ἕως τῶν ἐσχάτων] = EHKM. 1. 42. 116. 227* 229* 235. Ev. 18. 32. al. 16. et Barber. 2. Mt. a. g. f. r. 17. Ed. Syr. utr. Perss. Slav. 2. 3* Vulg. It. ὥστε πάντας ἐξελθεῖν. D. cant. *omnes recesserunt*, corb. colb. item Arm. *et sedebant cogitantes de se*, Ambr. semel. (m) μόνη. Syr. utr. Pers. p. ‖ μόνος = 69. 124. 229. Ev. 36. al. 3. Mt. f. ‖ ὁ ἰησοῦς = D. 1. al. 2. Sax. cant. colb. for. tol. emmer. harl. Ante μόνος ponunt. 127. al. 6. Mt. q. al. 5. ‖ καὶ] + ἰδοὺ. colb. corb. (n) ἐν τῷ μέσῳ. Mt. d. μέσον. Mt. 17. ἐναντίον αὐτοῦ. Arm. ἐν μέσῳ αὐτῶν Mt. x. (o) οὖσα. DEGHSU. (St. π.) Ev. 36. al. 86. Mt. V. al. 15. Ed. Syr. utr. Slav. (exc. 2. 3.) cant. corb. (p) ἀναβλέψας. 69. 124. 161. 218. 230. ἀνανεύσας. Mt. 11. ἀποκριθεὶς. Arm. (q) οὖν. 28. (r) = DS. 1.

= μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς," εἶπεν [s] αὐ-
= τῇ·" [t] Ἡ γυνὴ," [u] ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγο-
= ροί σου;" οὐδείς σε [x] κατέκρινεν;" [y] Ἡ δὲ εἶπεν·" 11
= [z] οὐδείς," κύριε. [a] εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ ἰησοῦς·" οὐδὲ
= ἐγώ σε [b] κατακρίνω·" [c] πορεύου," [d] καὶ" [e] μηκέτι
= ἁμάρτανε.[f]]

E codice D.

11 Κἀκείνη εἶπεν αὐτῷ· οὐδεὶς, κύριε. ὁ δὲ εἶπεν· οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω· ὕπαγε, ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἁμάρτανε.

Ex aliis codicibus.

ὁ ἰησοῦς, ἴδεν αὐτὴν, καὶ εἶπεν· γύναι, ποῦ εἰσιν οἱ κατήγοροί σου; οὐδείς
11 σε κατέκρινεν; Εἶπεν δέ· οὐδεὶς, κύριε. καὶ ὁ ἰησοῦς εἶπε· οὐδὲ ἐγώ σε κρινῶ· πορεύου, τὸ λοιπὸν μηκέτι ἁμάρτανε.

28. 57. 89* 91. Ev. 18. 19. al. 4. et Barber. 3. Mt. f. 17. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Arm. Slav. 2. Vulg. It. Ambr. Aug. εἶδεν αὐτὴν καὶ. U. 11. 40. 69. 118. 124. 127. 218 (c. al. 2.) 230. Ev. 36. al. 19. Mt. V. d. i. n. o* Æth. Euthym. Utrumque conjungit Mt. q. || μηδένα] μὴ. 37. || πλὴν τῆς γυναικὸς =130. gr. et lat. (s)=U. 11. 69. 118. 124. 127. 218 (c. al. 3.) 230. Ev. 36. al. 6. pluresve. Mt. V. d. i. n. o* q. 11. Pers. p. τῇ γυναικὶ. D. Syr. utr. cant. colb. Ambr. (t)= DEGHK. 226** 227. 229* 235. al. 21. Mt. a. p. al. 5. Ed. Syr. utr. Slav. exc. 2. cant. colb. Ambr. Hier. γύναι. SU. 1. 69. 91. 124. 218 (c. al. 3.) 229** 230. Ev. 18. 19. 36. al. 35. et Barber. 3. Mt. V. al. 7. Ed. (u)= 52. 118. Mt. V. d. Aug. || ποῦ εἰσιν = 219. || ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου = D. 1. 52. 118. 124. 218 (c. al. 2.) 230. al. 6. Mt. 11. 17. Syr. utr. Arr. Arm. cant. colb. harl. *qui te perduxerunt*, corb. || = ἐκεῖνοι. HU. Ev. 36. al. 34. et Barber. 4. Mt. f. i. n. o. r. x. Slav. (exc. 5. 6.) Vulg. corb. for. (x) *lapidavit*, corb. Ambr. (y) κἀκείνη εἶπεν αὐτῷ. D. cant. εἶπεν δὲ. 142. *et illa respondens dixit*, corb. (z) οὐ. Arm. οὐδεὶς post κύριε ponit Mt. o. (a)=for. ὁ δὲ εἶπεν. D. cant. item foss. καὶ ὁ (s. ὁ δὲ) ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ. 69. 124. 218. 230. || δὲ =Mt. o. || αὐτῇ = EKM. 1. al. 23. et Barber. 2. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. utr. Perss. Arm. Sax. Vulg. exc. harl. || ἰησοῦς] κύριος. Syr. ms. Syr. p. sed rec. in m. (b) κατακρινῶ. GH. 6. Vulg. It. (exc. cant.) Ambr. Aug. Hier. Gelas. I. κρινῶ. K. 229* 235. al. 3. et Barber. 2. κρίνω. E. 116. Mt. r. Slav. 2. (c) ὕπαγε. D. (d)=D gr. M. 124. 227. al. 4. corb. (e) + τὸ λοιπὸν. 27. Aug. + ἀπὸ τοῦ νῦν. DMU. Ev. 36. al. 63. Mt. V. al. 11. Ed. Syr. utr. Copt. Slav. cant. corb. colb. Hier. Ambr. Ante καὶ ponunt 113* 118. 219. Mt. d.

(f) *Pericopa de adultera extat* in D GHKMU. 2. 5. 6. 7. 9** 10. 11. 12. 15** 16. 17. (nonnullis e colbertinis illis: 22. 23. 26.) 25. 27. 28. 29. 38. 40. 42. 45. 46. 47. 48. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 68. 70. 71. 73. 74. 76. 78. 79. 80. 82. 83. 86. 88. 89. 90. 91. 100. 110. 113. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 126. 127. 130. 133. 138. 142. 144. 145. 150. 152. 153. 158. 159. 160. 162. 163. 165. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 177. 182. 183. 184. 185. 187. 188. 190. 191. 192. 193. 199. 200. 203. 204. 205. 206. 208. 209. 211. (sed Birchius. ipse sibi non constans, eundem codicem inter eos

etiam excitat, qui hanc pericopam omittunt.) 214. 217. 218. 219. 220. 227. 229. 232** 234. 235. Ev. 11. 12. 13. 14. 16. 18. 19. 20. 32. 36. 37. 41. Ev. reg. 1884. ap. R. Simon. Mt. V. f. g i. n. o. q. r. x. z. 11. 17. Habent pericopam Codd. multi græci ap. Hier. et ἀρχαῖα ἀντίγραφα in scholiis ad h. l. Syr. in codd. et edd. quibusdam, non parum inter se discrepantibus. (Maras, Amidæ episc. teste Zacharia meletin. ap. Dionys. Barsalibæum, seu Abbas Mar Paulus, teste Syr. p. ms. in m. syriace vertit.) Arr. Perss. (sed in cod. vaticano pers. amandata est ad cap. 10. Evangelii.) Copt. ed. et ms. qu. Æth. Arm. ed. Syr. p. ms. (sed fere in m.) Syr. hieros. Slav. ms. et ed. Sax. Vulg. cant. colb. corb. foss. mart. gat. Mm. germ. for. tol. emmer. harl. Codd. multi lat. ap. Hier. Constitutt. Auct. synops. (sed post vs. 20 demum et relicta dubitandi nota.) Euthym. (qui in accuratissimis hæc non extare aut obelis notari monet, et Chrysostomi silentium νοθείας indicium esse arbitratur.) Hier. Ambr. Aug. Sedul. Leo. Chrysol. Cassiod. Auct. de promiss. Gelas. I. || *Habent* quidem pericopam, sed *obelis* confodiunt, 4. 8. 14. 18. ap. Kust. et Wetst. 34, ni fallimur. 35. 125. ap. Birch. 128. 141. 147. (inde a vs. 3.) 148** 164. 167. 178. 189. 196. 201. 202. 226. 231** Mt. k. p. Cod. venet. S. Marci 541, quem Birchius ad h. l. laudavit, sed in præfatione non recensuit. || *Habent*, sed *asteriscis* notant, ES. 24. 109. 128. (inde a vs. 3.) 137 (a vs. 3.) 161. 166. 198. 212. 215. 230. || *Habent*, verum non h. l. sed *in fine Evangelii*, 1. 19. 20. 135. 207. Reg. 1879. ap. Kust. (nisi est 1869., qui est noster 19.) Reg. 2375. ap. Wetst. Cod. Oratorii paris. ap. Simon. Item vs. 3—11. in finem Evangelii rejiciunt 37. 102. 105. 129. Mt. a. in contextu omittit cap. 7, 53—cap. 8, 11. at in fine Evangelii supplet vs. 3—11. Contra vero Mt. d. in contextu omittit vs. 3—ἐλάλησε, vs. 12. et ad calcem libri exhibet cap. 7, 53—cap. 8, 11. || *Transponunt* ad finem capitis 21 Lucæ, 13. 69. 124. Post Jo. 7, 36. legitur in 225. In cod. 115 post cap. 7, 52 statim sequitur cap. 8, 12. Sed post hoc comma legitur cap. 7, 53—cap. 8, 11. repetito deinceps commate 12.

Omittunt pericopam (præter jam laudatos, qui eam transponunt vel obelis jugulant vel asteriscis notant,) ABCL (spatio vacuo relicto, quod tamen totam pericopam capere non posset,) T. 3. 9* (extat in foliolo separato) 15* (habetur in m. manu recent.) 18 ap. Wetst. (Kusterus vero in cod. reg. 2241. notulis tantum in m. notatam esse pericopam refert, et ipse Wetstenius alibi obelos in cod. 18 adpictos esse tradit. Nec satis liquet, quisnam sit ille codex numero 18 a Wetstenio insignitus.) 21. 33. 36. 44. 49. 72. 77. (inde a vs. 3.) 95. 96. 97. 106. 108. 123. 131. 134. 139. 143. 149. 151. 157. 168. Barber. 225. ap. Birch. (in præfatione a Birchio haud laudatus.) 169. 179* (alia manu adjicitur.) 181. 186. 194. 195. 210. 211. 213. 228. 232* Regius quondam 2224. ap. Wetst. 2441. ap. Kust. 2858. ap. Kust. et Wetst. Barber. 1. Ev. 1. 2. 4. 5. 7. 8. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 22. 24. 31. 32. 35. 36. 38. 39. 40. 46. Mt. BH. c. f. l. (inde a vs. 3.) s. χ. ψ. 10. 11. (Evangelistaria, etiam slavonica, in lectione Pentecostes festo recitanda, quæ cap. 7, 37—cap. 8, 12 complectitur, omittunt cap. 7, 53—cap. 8, 11. Attamen Evangelistaria nonnulla, etiam slavonica, pericopæ particulam, scil. cap. 8, 3—11. prælegendam exhibent die festo Pelagiæ, vel Theodoræ alex. vel Eudociæ, vel Mariæ ægypt. vel etiam ἐπὶ τῶν ἐξομολογουμένων γυναικῶν, s. εἰς μετανοοῦντα, s. ἐπὶ γυναικῶν, s. εἰς ὁσίας γυναῖκας, s. εἰς σχῆμα γυναικός, s. aliter inscriptam.) Omittunt Syr. in codd. vetustioribus, etiam Nestorianorum, et in

Πάλιν [g] οὖν″ ὁ ἰησοῦς [h] αὐτοῖς″ ἐλάλησε, λέγων· [ἐγώ 12
εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ, οὐ μὴ [i] πε-
ριπατήσει″ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.]
Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ [k] φαρισαῖοι·″ σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρ- 13
τυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. Ἀπεκρίθη 14
ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ,
[l] ἀληθής″ ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα, πόθεν ἦλθον,
καὶ ποῦ ὑπάγω· [m] ὑμεῖς [n] δὲ″ οὐκ οἴδατε, πόθεν ἔρχομαι,
[o] ἢ″ ποῦ ὑπάγω. [p] Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ 15
οὐ κρίνω οὐδένα. Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ 16
[q] ἀληθής″ ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμὶ, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμ-
ψας με [r] πατήρ.″ Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέ- 17

---

[o] καὶ.

---

editt. primis, Syr. p. ed. et ms. (Codd. qui habent, vel in marg. exhibent, vel adponunt notam, non in omnibus inveniri.) Copt. ms. plerique, Arab. e coptica translatione conversa, Arm. ms. (Armenos pericopam, cujus lectionem noxiam existimassent, jugulasse narrat Nicon; ad calcem Evangelii rejecta in codd. armen. nonnullis fuit.) Sahid. Goth. verc. brix. Nec attingunt eam Orig. Apollinar. Theodor. mops. Cyr. Chrys. Bas. Cosmas. Nonn. Theophyl. Catenæ ed. et ms. omnes. Tert. Cypr. Juv.—Nil definiunt Ammonius et Euseb. in canonibus. Τῶν κεφαλαίων indiculi, Evangelio præfixi, omittere solent; habet tamen codex 126 in indiculo κεφαλ. ί. περὶ τῆς μοιχαλίδος, idemque τίτλος in marg. notatur codicis reg. 2863 ap. R. Simon. || *Hiant*, aut h. l. examinati nondum sunt: FINOPQRTX. 30. 31. 32. 41. 50. 67. 75. 81. 84. 85. 92. (laudatur tamen a Wetst. ad vs. 4.) 93. 94. 98. 99. 101. 103. 104. 107. 114. 132. 136. 140. 146. 154. 155. 156. 176. 180. 197. 216. 221. 222. 223. 224. 233. Ev. 37. 42. 43. 44. veron. (g) = Arm. Perss. Goth. corb. δὲ. Syr. Syr. p. ms. (et οὖν in m.) veron. (h) = K. Ev. 18. 19. al. 9. Mt. ψ. for. Vocabulorum ordo varie mutatur. (i) περιπατήσῃ. BGKT. 10. 131. 157. Ev. 2. 24. al. 16. Mt. H. bis. d. al. 11. Ed. Orig. *ambulat*, Vulg. for. colb. corb. Mm. gat. (k) ἰουδαῖοι. Syr. hieros. (l) ἀληθινὴ. D. (m) ὑπάγω ad ὑπάγω = M. 64. 69. 72. 232. 235. Ev. 24. 31. 36. 40. al. 15. pluresve. Mt. B. c. f. o* x. 17. Syr. hieros. Orig. bis. (n) = H. 52. 117. 127. 131. 220. Mt. HV. g. 10. verc. *enim*, veron. (o) D gr. KT. 1. 10. 11. 42. 106. 127. al. 25. et Barber. 3. Mt. V. k. p. q. z. 11. Ed. Ar. Copt. Sahid. Syr. p. Goth. Vulg. bri gat. Mm. Novatian. (p) Vs. 15 = 57. 59. 64. (q) ἀληθινὴ. BDLT. 33. Orig. semel. δικαία. Syr. p. in m. Slav. 2. ut videtur. gat. Mm. Chrys. bis, etiam in Mt. 5 codd. (r) = D. cant. Ante ὁ πέμψας ponunt Syr. utr. Sahid. verc.

γέγραπται· ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν.
18 Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ
19 ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· [s] ποῦ″
ἐστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη [t] † ἰησοῦς· οὔτε ἐμὲ οἴδατε,
οὔτε τὸν πατέρα μου. εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου
20 [u] ᾔδειτε ἄν.″ Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν [x] † ἐν τῷ
γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν
21 αὐτὸν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.] Εἶπεν οὖν πάλιν
αὐτοῖς [y] = ὁ ἰησοῦς·″ [ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με [z],
καὶ [a] ἐν″ τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· [b] ὅπου″ ἐγὼ
22 ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. Ἔλεγον οὖν οἱ ἰου-
δαῖοι· μήτι [c] ἀποκτενεῖ″ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει· [d] ὅπου ἐγὼ
23 ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; Καὶ [e] εἶπεν″ αὐτοῖς·
ὑμεῖς [f] ἐκ τῶν κάτω ἐστὲ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί·″ ὑμεῖς
ἐκ τοῦ κόσμου [g] τούτου″ ἐστε, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου
24 τούτου· Εἶπον οὖν ὑμῖν, ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρ-
τίαις ὑμῶν. [h] ἐὰν [i] γὰρ″ μὴ πιστεύσητε [k], [l] ὅτι″ ἐγώ εἰμι,
25 ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ·
σὺ τίς εἶ; [m] = καὶ″ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· τὴν ἀρχὴν

---

t † ὁ. x † ὁ ἰησοῦς.

(s) τίς. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (t) = DLT. 1. 106. 131. 157. 235. Ev. 24. 36. al. 16. pluresve. Mt. BHV. al. 15. Ed. (u) ἂν ᾔδειτε. BLT. 1. Mt. s. Orig. sexies. item Cyr. || ἂν = D. cant. corb. *forsitan*, Vulg. brix. for. colb. (x) = BDKLT. 38. 157. Mt. s. x. λ. semel. 11. Syr. utr. Arr. Pers. p. Copt. Sahid. Æth. Arm. Goth. Sax. Vulg. ms. cant. veron. verc. colb. brix. for. tol. emmer. Orig. ter. (semel in ed. ponit post διδάσκων.) Cyr. Chrys. in commentar. (habet in textu.) (y) = BDLT. cant. veron. Orig. Cyr. (z) + καὶ οὐχ εὑρήσετέ (με.) 1. 91. 118. 127. 142. al. 5. Mt. g. r. Copt. (non Sahid.) Syr. p. c. ast. Arr. (a) = 73. (b) καὶ ὅπου. 1. 73. 229** Mt. 11. ὅτι ὅπου. 157. ὅπου γὰρ. Arm. (c) ἀποξενοῖ. Conject. Fabri. (d) + ὅτι. Mt. B. Ed. Arm. (e) ἔλεγεν. BDLT. 69. Syr. p. in m. Slav. 2. 3. Orig. Cyr. (f) *estis de terra, ego de cœlo sum*, Sahid. (g) = 73. Mt. H. Arm. Ante τοῦ ponit T. (h) ὑμῶν ad ὑμῶν = 17* 33. 57* 118* al. 6. Mt. d. 1* r. 11. corb. (i) = 57** 64. 229* al. 3. Mt. H. Æth. (k) + μοι. D. 69. 124. ap. Alt. cant. (l) ὅ, τι. Conject. (m) = BL. 1. 33. 69. 124. al. 3. Syr. Copt. Arm.

[n] ∞ ὅ, τι″ καὶ λαλῶ ὑμῖν. * [o] Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν 26
λαλεῖν, καὶ κρίνειν·″ * ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστι·
κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ᾽ αὐτοῦ, ταῦτα [p] ∞ λέγω″ εἰς τὸν
κόσμον. Οὐκ ἔγνωσαν, ὅτι τὸν πατέρα [q] αὐτοῖς″ ἔλεγεν [r]. 27
Εἶπεν οὖν [s] αὐτοῖς″ ὁ ἰησοῦς· ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ 28
ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε, ὅτι ἐγώ εἰμι,* καὶ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ
[t] ποιῶ″ οὐδὲν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ [u] — μου,″
[x] ταῦτα″ [y] λαλῶ,″ Καὶ ὁ πέμψας με [z], μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν· 29
[a] οὐκ ἀφῆκέ με μόνον [b] = ὁ πατὴρ,″ ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ
αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.

Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐ- 30
τόν.] Ἔλεγεν [c] οὖν″ ὁ ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας 31
αὐτῷ ἰουδαίους· [ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ,

---

[n] ∞ ὅτι.   [p] ∞ λαλῶ.

Slav. 6. Vulg. It. (exc. brix.) Cyr. ‖ εἶπεν οὖν. D gr. Mt. s. Slav. emmer. εἶπεν δὲ. veron. (n) 1. 86 et 97. ap. Beng. 124. ap. Birch. 127. 157. Ev. 24. ap. Beng. pluresve. Ed. (etiam St. 3.) Arm. Slav. *initium, quod* verc. *initium, quod et* colb. Ambr. Vigil. *initium, quoniam et* cant. *inprimis, quia* veron. *principium, quod* gat. Mm. *principium, quod et* brix. corb. *principium, qui et,* Vulg. emmer. foss. mart. Ambr. semel. *principium, quia et* for. tol. harl. Aug. *ego sum principium, quod et* Ambr. semel. *principium est, quia et loquitur.* Aug. semel. (o) Præcedentibus jungunt 86. 157. 235. Ev. 24. Ed. veron. Chrys. Nonn. ‖ πολλὰ] καὶ πολλά. Syr. hieros. *cum multa habeam,* veron. ‖ ὑμῶν] + καί. 61. 232. al. 4. Chrys. in Mt. 4 codd. (p) BDKLT. 13. 33. 42. 69. 118. 124. ap. Birch. 127. 157. 235. al. 15. et Barber. 1. Mt. o. s. x. 11. (q) αὐτοῦ. D. (St. β.) 33. 72. 108. al. 5. Mt. n. r. Slav. 3. Vulg. cant. for. Theophyl. (r) + τὸν θεόν. D. (St. β.) 38. in m. 64. ap. Mill. 97. in m. ap. Beng. Arm. in m. edit. constantin. Slav. 2. Vulg. ed. It. exc. brix. for. harl. (s) = BT. 1. verc. ‖ + πάλιν. D. 28. 106. Syr. utr. Pers. p. cant. (t) οὐκ ἐλήλυθα καὶ ποιῶ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ. Ev. 32. Syr. hieros. (u) = DLT. 69. Ev. 19. Mt. 11. Slav. 2. 3. Vulg. It. (exc. brix.) Eus. Cyr. Hilar. Faustin. (x) οὕτως. Ev. 31. 40. verc. (y) λέγω. 40. 63. 71. Mt. a. s. 10. ποιῶ. 69* Ev. 31. 40. (z) + πατήρ. L. (a) + καί. L. 1. Mt. s. Syr. Perss. Arr. Æth. Copt. Syr. p. c. ob. Vulg. veron. colb. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Cyr. (b) = BDLT. 1. 69. Alius. Mt. s. Copt. Æth. Arm. Syr. hieros. Vulg. It. (exc. brix.) Eus. Cyr. Chrys. in commentar. (etiam in Mt. 5 codd.) Hilar. Ante μόνον ponunt Mt. a. 10. (c) = Mt. V. 10. δὲ. Mt. x. veron. brix. καὶ ἔλεγεν. Arm.

32 ἀληθῶς μαθηταί μου [d] ἐστέ,″ Καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλή-
33 θειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. Ἀπεκρίθησαν
[e] αὐτῷ·″ σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύ-
καμεν πώποτε· [f] πῶς″ σὺ λέγεις· [g] ὅτι″ ἐλεύθεροι γενή-
34 σεσθε; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν· ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι [h] = τῆς
35 ἁμαρτίας.″ Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν
36 αἰῶνα· [i] ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα.″ Ἐὰν [k] οὖν″ ὁ υἱὸς
37 ὑμᾶς [l] ἐλευθερώσῃ,″ ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. Οἶδα, ὅτι
σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι
38 ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. [m] Ἐγώ, ὃ″ ἑώρακα
παρὰ τῷ πατρί [n] = μου,″ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς [o] οὖν,″ [p] ∾ ὃ″
[q] ∾ ἑωράκατε″ παρὰ [r] ∾ τῷ πατρὶ″ [s] = ὑμῶν,″ ποιεῖτε.

[p] ∾ ἃ. [q] ∾ ἠκούσατε. [r] ∾ τοῦ πατρὸς.

(d) ἔσεσθε. Codd. ap. Erasm. Perss. Æth. Vulg. cant. verc. for. colb. germ. gat. Mm. foss. mart. Cypr. Aug. interdum. (e) = Arm. colb. πρὸς αὐτὸν. BDL. 33. cant. corb. Alii vel ante vel post αὐτῷ addunt οἱ ἰουδαῖοι, alii καὶ εἶπον. (f) καὶ πῶς. 69. 106. 218 (cum 124. al. 6.) al. 3. Syr. p. ms. πῶς οὖν. Mt. s. (g) = 1. 69. al. 2. Pers. w. Æth. Vulg. veron. for. colb. corb. (h) = D. cant. veron. Clem. (habet Orig.) Faustin. (habent Iren. Cypr. Hilar. Ambr. Hier. Aug. Ambrosiast. Gaud.) (i) αἰῶνα ad αἰῶνα = 124. 232. al. 4. Mt. ψ. 10. 11. Clem. || ὁ] + δὲ. D. Alii. Mt. g. s. 7. Syr. Copt. Syr. p. c. ob. Vulg. cant. verc. corb. germ. Mm. gat. Cypr. + γὰρ. veron. (k) = 13. 69. 124. ap. Alt. verc. corb. (l) ἐλευθερώσει. D. 131. 235. Ev. 5. 19. al. 5. Mt. H. n. z. cant. (m) ὃ ἐγὼ. 1. ἐγὼ ἃ. DL. 131. 229** Ev. 18. Mt. s. λ. Copt. cant. brix. Cyr. Tert. ἃ ἐγὼ. B. Alius. Orig. ter. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. ἐγὼ δὲ (οὖν) ἃ. 69. Copt. ἐγὼ δὲ ὃ. 124. ap. Birch. ὃ ἑώρακα post μου ponit 157. || ἑώρακα] ἤκουσα. for. (n) = CL. Æth. Vulg. ms. germ. emmer. foss. harl* Orig. ter. et dis. Cyr. || + ταῦτα. D. 33. 229** cant. veron. colb. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (o) = Ev. 19. al. 2. Mt. r. x. Syr. Perss. Arr. Æth. Copt. Arm. Goth. Vulg. brix. for. foss. germ. corb. Chrys. (etiam in Mt. 3 codd.) Tert. νῦν. 71. Mt. a. (p) CDK. 1. 13. 33. 42. 69. 91. 131. al. 5. Mt. s. 11. Vulg. cant. veron. brix. germ. foss. Orig. sæpe. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. (q) BCKL. 1. 13. 33. 42. 69. 91. 116. 145. al. 5. Mt. s. 11. Copt. Æth. Arm. Syr. p. in m. Goth. brix. Orig. sæpe et dis. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. ἀκούετε. 131. (r) BCKL. 1. 33. 42. 69. 91. 116. 131. 145. al. 5. Mt. s. Goth. ut videtur. Syr. p. in m. brix. Orig. sæpe. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. (s) = BL. Æth. Orig. sæpe et dis. Cyr. || + ταῦτα. D. cant. Tert.

Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀβραάμ 39
ἐστι. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ ἀβραάμ [t] ἐστε,″
τὰ ἔργα τοῦ ἀβραὰμ [u] ∾ ἐποιεῖτε″ [x] †. Νῦν δὲ ζητεῖτέ 40
με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον, ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελά-
ληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ [y] θεοῦ·″ τοῦτο ἀβραὰμ οὐκ
ἐποίησεν. Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπον 41
[z] — οὖν″ αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἕνα
πατέρα ἔχομεν, τὸν θεόν. Εἶπεν [a] † αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· [εἰ 42
ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ
θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω·] οὐδὲ γὰρ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα,
ἀλλ᾽ ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. Διατί τὴν [b] λαλιὰν″ τὴν 43
ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν
ἐμόν. Ὑμεῖς ἐκ [c] ⌗ τοῦ″ [d] πατρὸς″ τοῦ διαβόλου ἐστὲ, 44
καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖ-
νος ἀνθρωποκτόνος [e] ἦν″ ἀπ᾽ ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ
οὐχ ἕστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ

---

[t] ∾ ἦτε. [u] ∾ ποιεῖτε. [x] † ἂν. [a] † οὖν.

(t) BDL. Vulg. cant. for. corb. foss. Orig. decies. (ter ut rec.) Aug. (u) Orig. decies. (ter ut rec.) *facite*, Vulg. for. corb. foss. Aug. (x) = D gr. EGHS. 10. 72. 91. 106. 124. ap. Birch. 131. 157. 229* 235. Ev. 1. 4. 24. 40. al. 26. pluresque. Mt. BHV. c. f. g. k. p. ψ. 17. Ed. Arm. Slav. Vulg. for. corb. foss. Orig. duodecies. (semel ἂν ἐποιεῖτε.) Eus. bis. Cyr. hieros. Basil. Epiph. Theophyl. Procop. bis. (bis habet.) Chrys. in Mt. 5 codd. (y) πατρὸς. 13. Mt. i. n. Orig. bis. (sed quinquies ut rec.) Cyr. in commentar. Chrys. in Mt. 2 codd. πατρός μου. 69. 124. ap. Birch. Arm. Orig. ms. semel. Chrys. etiam in Mt. 2 codd. (z) = BL. 1. Mt. 11. Syr. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. veron. verc. foss. corb. (a) = BCHKL. 1. 33. 40. 63. 72. 157. 226* 229* Ev. 1. 19. 24. al. 9. Mt. H. a. q. al. 5. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Arm. Goth. Slav. 2. 5. It. (exc. cant. brix. for. Mm. gat.) Orig. (b) ἀλήθειαν. D* gr. Mt. r. λ. semel. 10. (c) + BCDHLS. 1. 69. 72. 89. 106. 116. 118. 127. 131. 142. 145. 157. 218 (cum 124. al. 9.) 235. Ev. 24. 36. al. 10. pluresve. Mt. BHV. al. 19. Ed. Clem. Heracl. Orig. sæpe et dis. Dionys. alex. Bas. Nyss. Epiph. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Cyr. Theophyl. Alii. (d) = 44. Alius. emmer. Orig. semel. (15ies habet.) ‖ + ὑμῶν. S. in m. 40. 63. 118. 124. 218 (c. al. 6.) al. 6. Mt. a. g. r. 10. Copt. Clem. Orig. semel. (14ies omittit) Didym. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. ‖ πατρὸς ad πατρὸς = K. 64. (e) ἐστιν. 60. 131. Mt. f. Syr. p. Orig. semel. (bis ut rec.) Iren.

τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστι, [f] καὶ"
45 ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Ἐγὼ [g] δὲ" ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ
46 πιστεύετέ μοι [h]. [i] Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρ-
τίας; εἰ [k] † ἀλήθειαν λέγω, [l] διατί ὑμεῖς" οὐ πιστεύετέ
47 μοι; Ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει·
διὰ [m] τοῦτο" ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, [n] ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ
48 ἐστέ." Ἀπεκρίθησαν [o] † οἱ ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ· οὐ
καλῶς [p] λέγομεν" ἡμεῖς, ὅτι σαμαρείτης εἶ σὺ, καὶ δαι-
49 μόνιον ἔχεις; Ἀπεκρίθη ἰησοῦς· ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω,
ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς [q] ἀτιμάζετέ" με.
50 Ἐγὼ [r] δὲ" οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ
51 κρίνων. [Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· [s] ἐάν τις" τὸν [t] λόγον
τὸν ἐμὸν" τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.]
52 Εἶπον [u] — οὖν" αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν, ὅτι δαι-
μόνιον ἔχεις· ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ
λέγεις· ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ [x] γεύσηται"

[k] † δὲ. [o] † οὖν. [x] γεύσεται.

(f) = Orig. semel. (quater habet.) ὡς. 157, corb. foss. καθὼς καὶ. veron. verc. Mm. colb. corb. Cyr. Antioch. Ambr. Auct. quæst. N. T. || ὑμεῖς υἱοί ἐστε τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ διαβόλου, ὅτι ψεύστης ἐστιν, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ψεύστης ἦν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔμεινεν. ὅταν λαλεῖ, τὸ ψεῦδος ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ψεύστης ἦν. Epiph. seu ap. eum Cajani, item Archontici. (g) = D. 14. It. exc. brix. gat. for. germ. mart. foss. (h) + ὑμεῖς. D. cant. (i) Vs. 46 = D. 235. Mt. a* cant. (k) = BCL. 1. 33. 69. 157. al. 3. Mt. r. s. 10. 11. Syr. utr. Copt. Arm. Syr. hieros. Slav. Vulg. It. Orig. Cyr. (l) = Mt. V. || ὑμεῖς = 71. 157. Arm. Goth. Slav. 2. 3. Vulg. verc. mart. (m) τί. 63. 71. Mt. r. 10. (n) = DG. 113. cant. (o) = BCDL. 1. 33. 69. 118. Ev. 18. al. 4. Mt. n. 11. Syr. Perss. Copt. Arm. Slav. 2. 3. Vulg. ms. It. (exc. brix. for. germ. mart.) Orig. Cyr. (p) ἐλέγομεν. 10. 59. 63. 71. Mt. a, i. r. s. x. 7. 10. Chrys. in commentar. etiam in Mt. λ. μ. (q) ἠτιμάσατε. L. Ed. Vulg. (r) = 69. 232. Mt. B. Arm. Orig. semel in textu. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. (s) ὃς ἂν. D. (St. β.) Syr. Arr. Pers. p. Æth. cant. (t) ἐμὸν λόγον. BCDL. Mt. 17. Orig. sæpe. Cyr. λόγον μου. 142* Mt. H. bis. item Chrys. etiam in Mt. 4 codd. (u) = BC. 106. Syr. Copt. Arm. veron. verc. Orig. (x) ACDLS. 1. 10. 36. 40. 69. 72. 91. 106. 124. 127. 131. 218 (c. al. 7.) 235. Ev. 4. 5. 24. 36. al. 21. Mt. H. al. 17. Ed. Orig. Cyr. θεωρήσῃ. B. Ev. 32.

θανάτου [y]— εἰς τὸν αἰῶνα·" Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ [z] πα- 53
τρὸς ἡμῶν" ἀβραὰμ, [a] ὅστις" ἀπέθανε; [b] καὶ οἱ προφῆται
ἀπέθανον·" τίνα σεαυτὸν [c] † ποιεῖς; Ἀπεκρίθη ἰησοῦς· 54
ἐὰν ἐγὼ [d] δοξάζω" ἐμαυτὸν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν. ἔστιν
[e] ὁ πατήρ μου" ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ὅτι θεὸς
[f] ∽ ὑμῶν" ἐστι, Καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ δὲ οἶδα 55
αὐτόν. καὶ ἐὰν εἴπω, ὅτι οὐκ οἶδα αὐτὸν, ἔσομαι ὅμοιος
ὑμῶν, ψεύστης. ἀλλ' οἶδα αὐτὸν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ
τηρῶ. Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ 56
τὴν [g] ἡμέραν" τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε, καὶ [h] ἐχάρη." Εἶπον 57
οὖν οἱ ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· [i] πεντήκοντα" ἔτη [k] οὔπω"
ἔχεις, καὶ ἀβραὰμ ἑώρακας; Εἶπεν [l] αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· 58
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· πρὶν ἀβραὰμ [m] γενέσθαι," ἐγώ
[n] εἰμι." Ἦραν οὖν λίθους, ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· ἰη- 59
σοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ [o] †.]

---

[c] † σύ. [f] ∽ ἡμῶν.

[o] † διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ παρῆγεν οὕτως.

(y) = D. Mt. s. cant. veron. colb. corb* Nonn. (z) = D. cant. veron. verc. corb. colb. ‖ ἡμῶν = 16. (a) ὅτι. D. cant. verc. (b) = 29. 40. 63. 71. Mt. a. r. 10. (c) = ABC DGL. 1. 36. 106. 124. 127. 131. 235. Ev. 36. al. 18. pluresque et Barber. 5. Mt. a. o. r. s. x. 10. Copt. Slav. 2. Vulg. It. Orig. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3 codd.) Theophyl. (d) δοξάσω. BD. 1. al. 3. cant. verc. corb. colb. Orig. Chrys. in Mt. 3 codd. Ambr. (e) = Chrys. etiam in Mt. 5 codd. ‖ = μου. Arm. Syr. hieros. (Syr. p. habet c. ast.) Orig. Tert. (f) ACGKL MS. 1. 33. 36. 40. 63. 64. 69. 72. 91. 106. 124. 131. 157. 235. Ev. 3. 24. al. 28. Mt. V. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. ap. Beng. Æth. Slav. omnes. Goth. Vulg. ms. Sax. brix. germ. gat. Mm. mart. for. tol. emmer. Theophyl. Aug. (g) δόξαν. 106* (h) ἐχάρην. 1. (i) τεσσαράκοντα. Barber. 1. Mt. g. Codd. qu. ap. Euthym. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Serm. contra omn. hæres. Dial. de trin. ap. Ath. (k) = 225. οὐδέπω. D. (l) + οὖν. DGK. 1. 131. 235. Ev. 4. 5. al. 20. Mt. B. al. 5. cant. + δὲ. 71. ‖ καὶ εἶπεν. L. 9. 106. 220. Mt. q. (m) = D. cant. veron. verc. corb. colb. Ignat. Epiph. sæpe. Pseudo Ath. Novatian. Victorin. Chrysol. Ansbert. (n) ἤμην. 225. (o) = D. Barber. 1. Ed. Pers. w. Sahid. Arm. (post ἐξῆλθεν adjiciens tantum ἐπορεύετο.) Vulg. It. (exc. brix.) Orig. ut videtur. Cyr. in h. l. Arnob. Nec attingit Chrys. καὶ διῆλθε διὰ μέσου αὐτῶν καὶ ἐπορεύετο. Syr. Pers. p. *transiens per medium eorum, et ibat.* brix. καὶ διελθὼν διὰ

1 Καὶ [παράγων [p] εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ [q] γενετῆς" [r].
2 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· ῥαββὶ,
[s] τίς" ἥμαρτεν; οὗτος, ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεν-
3 νηθῇ; Ἀπεκρίθη [t] † ἰησοῦς· οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε οἱ
γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν
4 αὐτῷ. [u] Ἐμὲ" δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός
[x] με," ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται
5 ἐργάζεσθαι. Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου.
6 Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσε χαμαὶ, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ
πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε [y] [z] τὸν πηλὸν ἐπὶ" τοὺς ὀφθαλ-
7 μοὺς [a] — τοῦ τυφλοῦ," Καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, νίψαι
εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σιλωάμ· [b] ὃ ἑρμηνεύεται, ἀπε-
σταλμένος." ἀπῆλθεν [c] οὖν," καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέ-
8 πων. Οἱ οὖν γείτονες, καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον,
[d] ὅτι" [e] προσαίτης ἦν," ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος
9 καὶ προσαιτῶν; Ἄλλοι ἔλεγον· [f] ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι

---

[t] † ὁ. [e] τυφλὸς ἦν.

μέσου αὐτῶν, ἐπορεύετο οὕτως. Slav. 2. 3. καὶ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο, καὶ παρῆγεν οὕτως. CL. Mt. s. Copt. Syr. p. (sed ἐπορεύετο c. ast.) Cyr. alicubi. Ath. καὶ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν παρῆγεν οὕτως. Mt. 11. || ἐξῆλθεν . . . οὕτως] ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτῶν διὰ μέσου ἐκ τοῦ ἱεροῦ, καὶ παρῆγεν οὕτως. 69. || *exivit de templo et abscondit se.* hoc ord. omissis cæteris, tolet. (p) + (ὁ) ἰησοῦς. GH. Alii. Evangelistaria. Ed. Vulg. (non tol.) colb. corb. germ. Mm. gat. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (q) γεννητῆς. E. 1. 42. 72* 124. 235. Ev. 1. al. 16. pluresve. Mt. a. al. 5. γεννητῆς. 2. Mt. BV. μ. χ. γεννετῆς. 108. Alii. Mt. f. λ. 10. (r) + καθήμενον. D. (St. β.) cant. (s) τί. 69. Pers. p. Sax. (t) = ABCLS. Alii. Mt. HV. al. 18. Ed. (u) ἡμᾶς. BDL. Copt. Sahid. Æth. Arr. cant. Cyr. Nonn. || ἐργάζεσθε ἕως etc. Orig. et Hier. ter. (x) ἡμᾶς. L. Copt. Æth. Arr. Cyr. (y) + αὐτοῦ. AB CL. 1. 33. 157. Mt. 11. + αὐτῷ. D. Slav. 3. cant. (z) = 1. 106. Syr. Pers. p. Copt. verc. || = τὸν πηλὸν. 69. 108. brix. colb. αὐτὸ. corb. (a) = BL. 1. Slav. 3. αὐτοῦ. D. Æth. Slav. 2. Vulg. cant. verc. colb. corb. for. foss. Mm. gat. Iren. Arnob. *illius cæci*, veron. (b) = Syr. (c) = 68. Arm. Goth. verc. colb. (d) ὅτε. Conject. (e) ABC*D (St. β.) KL. 1. 33. 62. 118. 124. 157. Alius. Syr. utr. Arr. Pers. w. Copt. Æth. Arm. Sahid. Goth. Slav. 2. Vulg. cant. brix. corb. germ. foss. for. gat. Mm. Pseudo Ath. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. in commentar. ut videtur. Aug. πτωχὸς ἦν. Ed. τυφλὸς ἦν καὶ προσαίτης. 69. veron. verc. colb. (f) οὐχὶ, ἀλλ'. L. Mt. λ. 11. || ἄλλοι] ἕτεροι. D. || δέ· ὅτι]

δέ· ὅτι″ ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος [g]ἔλεγεν· ὅτι ἐγώ εἰμι.
Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς [h] [i]ἀνεῴχθησάν″ [k]σου″ οἱ ὀφθαλ- 10
μοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος [l]— καὶ εἶπεν·″ [m]ἄνθρωπος, [n]λε- 11
γόμενος ἰησοῦς, πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς
ὀφθαλμοὺς, καὶ εἶπέ μοι· ὕπαγε [o] εἰς [p]τὸν″ σιλωὰμ, καὶ
νίψαι· [q]ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα.″ Εἶπον 12
[r]— οὖν″ αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα.
Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς φαρισαίους, τόν ποτε τυ- 13
φλόν. Ἦν δὲ σάββατον, [s]ὅτε″ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ 14
ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Πάλιν οὖν 15
ἠρώτων αὐτὸν [t]καὶ″ οἱ φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέ [u]μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς,″ καὶ ἐνι-
ψάμην, καὶ βλέπω. Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν φαρισαίων 16

---

[k] σοι. [p] ∾ τὴν κολυμβήθραν τοῦ.
[u] ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου.

ἔλεγον· οὐχὶ, ἀλλ'. BCG ut videtur. 1. 71. ap. Mill. Syr. Arr. Pers. w. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. p. in m. Vulg. veron. germ. mart. foss. for. Cyr. δὲ ἔλεγον· οὐχὶ. ἀλλ' ὅτι. 124. *dicebant, non similis ei est*, Pers. p. δὲ ἔλεγον, ὅτι. Slav. corb. colb. ἔλεγον. 40. ἔλεγον, ὅτι. 80. Mt. r. s. 10. ‖ δὲ = 86. ap. Beng. 157. Goth. tol. (g) + δὲ. AK. 42. 57. 69. 72. 124. 157. al. 3. Syr. Arr. Arm. Æth. Syr. p. c. ast. Goth. Vulg. It. (exc. for. cant.) Theophyl. (h) + οὖν. CDL. 157. cant. verc. (i) ἠνεῴχθησαν. CDL M. Alii. Mt. BV. al. 6. Ed. (k) A CDELS. Ev. 1. 2. 36. Alii. Mt. BH V. al. 16. Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. Copt. Arm. Sax. cant. veron. tol. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. Aug. (l) = BC DL. 33. 118. Sahid. Arm. Vulg. cant. colb. for. corb. (m) + ὁ. BL. 1. (n) + ὁ. CL. 1. 118. Syr. p. c. ast. (o) + νίψαι (omisso postea καὶ νίψαι.) 13. 28, 76. 80. 219. 220. Mt. BV. Syr. p. in m. brix. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Neutro loco habet 131. (p) BDL. 1. Copt. Arm. Syr. hieros. cant. veron. verc. colb. corb. Cyr. item Syr. Ar. τοῦ. 118. (q) ἀπῆλθον οὖν, καὶ ἐνιψάμην, καὶ ἦλθον βλέπων. D. cant. (r) = A. 33. 118. Ev. 28. Mt. χ. Syr. Arr. Perss. Copt. Arm. Sax. for. δὲ. veron. brix. καὶ εἶπον. BL. 1. 157. Vulg. Cyr. (s) ἐν ᾗ ἡμέρᾳ. BL. 33. Syr. p. in m. Pers. p. veron. verc. colb. corb. Mm. Cyr. (t) = 69. 124. 157. al. 5. Mt. BV. x** χ. 17. Syr. Perss. Arm. Slav. 2. 3. Vulg. It. exc. cant. mart. (u) BE GLMS. 218 (c. al. 8.) Ev. 2. 24. 36. al. 36. pluresve. Mt. HV. al. 19. Ed. Cyr. μοι ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς. H. Mt. B. Ed. Syr. p. (c. ast. ante μοι) Goth. Vulg. brix. for. colb. corb. μοι τοῖς ὀφθαλμοῖς. Ev. 28. ‖ μου] = 116. Ev. 1. al. 4. Ante ἐπέθ. ponit A. ‖ ἐπὶ] = 57. al. 2. Mt. ψ.

τινὲς· οὗτος [x] ὁ ἄνθρωπος″ οὐκ ἔστι παρὰ [y] = τοῦ″ Θεοῦ,
[z] ὅτι″ τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι [a] ἔλεγον· πῶς δύνα-
ται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ
17 σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. Λέγουσι [b] τῷ τυφλῷ [c] πάλιν·″
σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς;
18 ὁ δὲ εἶπεν· ὅτι προφήτης ἐστίν. Οὐκ ἐπίστευσαν [d] οὖν″
οἱ ἰουδαῖοι [e] περὶ αὐτοῦ,″ [f] — ὅτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἀνέβλε-
ψεν,″ ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς [g] αὐτοῦ τοῦ ἀνα-
19 βλέψαντος.″ Καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς, λέγοντες· [h] οὗτός
ἐστιν″ ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς [i] λέγετε,″ ὅτι τυφλὸς ἐγεν-
20 νήθη; πῶς οὖν ἄρτι βλέπει; Ἀπεκρίθησαν [k] [l] αὐτοῖς″
οἱ γονεῖς αὐτοῦ [m] καὶ εἶπον· οἴδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
21 υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· Πῶς δὲ νῦν βλέπει,
[n] οὐκ οἴδαμεν·″ ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς,
[o] ἡμεῖς″ οὐκ οἴδαμεν· [p] αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει· αὐτὸν ἐρω-
22 τήσατε·″ αὐτὸς [q] περὶ [r] αὐτοῦ″ λαλήσει. Ταῦτα εἶπον

(x) = 61. al. 2. Post Θεοῦ ponunt B DL. 157. (y) = ABDL. 1. 69. 106. 157. 218 (c. 124. al. 5.) al. 3. pluresve. Mt. BH. al. 8. Cyr. Theophyl. Chrys. in Mt. λ. μ. (z) *qui*, Vulg. for. colb. corb. germ. Mm. gat. Aug. Ambrosiast. (a) + δὲ. D. 1. 69. 124. al. 2. Ed. Syr. Arr. Pers. w. Copt. Æth. Vulg. cant. colb. corb. Mm. gat. tol. (non emmer.) Cyr. (b) + οὖν. ABDL. 1. 69. al. 6. Mt. p. al. 3. Ed. Copt. Syr. p. c. ast. Vulg. It. Cyr. (c) = D. cant. veron. verc. colb. corb. Ante τῷ τυφλῷ ponit Arm. (d) = D. al. 3. It. (exc. for. colb. germ. foss. gat. tol**) (e) = 56. verc. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (f) = D. cant. ‖ καὶ ἀνέβλεψε = veron. (g) = corb. ‖ αὐτοῦ = D. 131. Mt. ψ. Sahid. Arm. cant. ‖ τοῦ ἀναβλέψαντος = 1. 118. al. 3. Copt. Pers. p. veron. verc. colb. Chrys. etiam ap. Mt. *ejus, qui viderant eum*, Mm. item gat. foss. germ. (h) εἰ ἔστιν οὗτος. D. Syr. cant. (i) ἐλέγετε. GM. al. 7. Mt. g. (k) + δὲ. AMS. Ev. 2. 24. plurimi. Mt. BHV. al. 17. Ed. Syr. utr. brix. + οὖν. B. Ev. 15. Goth. Vulg. ms. (l) = BL. 33. 69. al. 4. Mt. B. s. χ. 11. Syr. Pers. p. Copt. Æth. verc. brix. corb. Cyr. αὐτῷ. 27. (ap. Mill. 28.) 45. (m) + τοῦ ἀναβλέψαντος. G. (n) = 56. 58. 218 (cum 125.) Syr. Pers. p. Arr. Chrys. etiam in Mt. 7 codd. (o) = 44. 80. Mt. i. ψ. Syr. Arr. Pers. w. tol. (p) αὐτὸν (ἐπερωτ. D.) ἐρωτήσατε, (αὐτὸς. B.) ἡλικίαν ἔχει. BDL. 1. 157. Pers. w. Copt. Æth. Vulg. It. Cyr. Aug. ‖ = αὐτὸν ἐρωτήσατε. veron. Chrys. etiam in Mt. 7 codd. (q) + τὰ. 106. 157. 235. al. 6. Mt. f. g. 10. Chrys. in Mt. 3 codd. (r) ἑαυτοῦ. A. 218 (c. al. 10.) plurimi. Mt. HV. al. 16. Ed. Chrys. etiam in Mt. 3 codd.

οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς ἰουδαίους. ἤδη γὰρ
[s] συνετέθειντο" οἱ ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ
χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς 23
αὐτοῦ εἶπον· [t] ὅτι" ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.

Ἐφώνησαν [u] οὖν" [x] ἐκ δευτέρου" [y] τὸν ἄνθρωπον," ὃς 24
ἦν τυφλὸς, καὶ εἶπον αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς
οἴδαμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. Ἀπε- 25
κρίθη [z] = οὖν" ἐκεῖνος [a] — καὶ εἶπεν·" εἰ ἁμαρτωλός
ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι, τυφλὸς [b] ὢν," ἄρτι βλέπω.
Εἶπον [c] δὲ" αὐτῷ [d] πάλιν·" τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ 26
σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν 27
[e] ἤδη," καὶ [f] οὐκ" [g] ἠκούσατε·" τί πάλιν θέλετε ἀκούειν;
μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε [h] αὐτοῦ" μαθηταὶ γενέσθαι; Ἐλοι- 28
δόρησαν [i] † αὐτὸν, καὶ εἶπον· σὺ εἶ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς

---

[i] † οὖν.

(s) συνετέθεντο. A. Ev. 28. Ed. Syr. p. in m. græce. συνετίθεντο. G. 76. ap. Wetst. Mt. q. x. συνέθεντο. 116. al. 2. Theophyl. Alii aliter. *Cogitaverant*, s. *consilium fecerant*, s. *consiliati erant*, s. *conspiraverant*, s. *constituerant*, s. *decreverant*, latt. (t) = DL. cant. verc. colb. (u) = 131. Mt. H. q. x. Arm. (x) post ἄνθρωπον ponunt BDL. Sahid. cant. colb. corb. πάλιν ἐκ δευτέρου, et ponit ante ἐφώνησαν, Arm. ‖ = gat. (y) αὐτὸν. D. cant. (z) = KS. 1. 28. 40. 42. 63. 64. 91. Ev. 2. 24. 36. al. 14. Mt. BH. s. z** al. 5. Syr. Arr. Perss. Copt. Sahid. verc. Chrys. etiam in Mt. 7 codd. (a) = ABDL. 1. 33. 42. 106. al. 3. Syr. p. Sahid. Goth. cant. brix. Cyr. ‖ Perss. Arm. Vulg. It. (exc. cant. brix.) omittunt ἀπεκρίθη. (b) ἤμην καὶ. DL. 1. 118. Sahid. Æth. Slav. Pers. p. cant. verc. brix. corb. colb. Cyr. in commentar. Ambr. semel. (c) οὖν. BDKL. 1. 13. 61. 69. 118. 124. ap. Birch. 157. Mt. d. r. s. Ed. Syr. utr. Copt. Sahid. Vulg. It. Cyr. ‖ = verc. (d) = BD. Copt. Sahid. Ar. p. Slav. 6. Vulg. It. (exc. brix.) Nonn. Ante εἶπον ponit Arm. (e) = Syr. verc. ἅπαξ. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (f) = Vulg. It. (exc. cant. verc. brix. gat.) (g) ἐπιστεύσατε. 69. 124. al. 2. πιστεύετε. 28. Alius. (h) = 69. Post μαθηταὶ ponunt DL. 131. 157. al. 5. Mt. a. al. 3. Verss. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (i) = AEGHLS. Ev. 1. 2. 24. 36. al. 52. pluresve et Barber. 7. Mt. BHV. al. 20. Ed. Pers. p. Vulg. ms. veron. for. foss. tol. emmer. Aug. οἱ δὲ ἐλοιδόρ. DL. 1. 33. 157. Syr. (Syr. p. habet c. ast.) Copt. Arm. cant. verc. brix. καὶ ἐλοιδόρ. B. Sahid. Cyr. Ambr.

29 [k] δὲ″ τοῦ μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. [l] Ἡμεῖς οἴδαμεν,″
ὅτι μωσῇ [m] λελάληκεν″ ὁ θεός[n]· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν
30 πόθεν ἐστίν. Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· [o] ἐν
γὰρ τούτῳ″ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι [p] ὑμεῖς οὐκ οἴδατε″
31 πόθεν ἐστὶ, καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. [q] Οἴδαμεν″
[r] = δὲ,″ ὅτι [s] ἁμαρτωλῶν″ ὁ θεὸς οὐκ [t] ἀκούει·″ ἀλλ᾽ ἐάν
τις [u] θεοσεβὴς ᾖ,″ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, [x] τούτου
32 ἀκούει.″ Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις
33 ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ
34 θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον
αὐτῷ· ἐν [y] ἁμαρτίαις″ σὺ ἐγεννήθης [z] ὅλος,″ καὶ σὺ δι-
35 δάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν [a] ἔξω.″ Ἤκουσεν ὁ
ἰησοῦς, ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὑρὼν αὐτὸν, εἶπεν
36 αὐτῷ· σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ [b] ∾ θεοῦ;″ Ἀπε-
κρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε· [c] ÷ καὶ″ τίς ἐστι, κύριε, ἵνα πι-
37 στεύσω εἰς αὐτόν; Εἶπε [d] = δὲ″ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· καὶ ἑώ-
38 ρακας αὐτὸν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν. Ὁ

---

b ∾ ἀνθρώπου.

(k) = D. Pers. p. Arm. cant. veron. corb. γὰρ. Syr. (l) οἴδαμεν δὲ. Mt. B. (m) ἐλάλησεν. A. Ed. (n) + καὶ ὅτι θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει. D. cant. (o) ἐν γὰρ τοῦτο. 47. 124. ap. Birch. Ev. 3. 4. 5. 19. 20. 22. ἐν γὰρ τοῦτο. 85. ap. Beng. Ev. 32. Mt. V. bis. o. x. ἐν τούτῳ γὰρ. B. Mt. s. φ. ἐν τούτῳ γὰρ τὸ. L. 1. Ed. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (p) ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν. 3. 74. (q) οἶδα μὲν. Slav. 2. οἶδα. Pers. p. Æth. Slav. veron. (r) = B DGL. 1. 33. al. 4. Copt. Sahid. Arm. Slav. 2. Vulg. ms. cant. veron. verc. colb. corb. foss. Cyr. *enim*, germ. (s) ἁμαρτωλὸν. 63. 64. 131. Ev. 31. al. 12. Mt. V. a. c. f** Sahid. (t) ἐπακούει. 76. ap. Wetst. Mt. q. (u) θέλει θεοσεβὴς εἶναι. Mt. x. (x) = 96. 97. Chrys. etiam in Mt. 7 codd.

(y) ἁμαρτίᾳ. 142. Sahid. veron. gat. Mm. (z) ὅλως. 1. 61. 131. 218 (c. al. 2.) Ev. 4. 18. 19. al. 7. Mt. i. m. p. in marg. z. 11. κυλλὸς s. κολοβὸς. Conject. Bernardi. (a) ἐκ τοῦ ἱεροῦ. Chrys. aliquoties, etiam ap. Mt. ‖ + *de synagoga*, foss. mart. (b) BD. Æth. Sahid. cant. Chrys. in Mt. λ constanter, et in φ* ‖ Rec. Tert. Hilar. Victorin. (c) + BDEGKMS. 1. 10. 28. 33. 36. 40. 63. 64. 69. 72. 91. 106. 124. 127. 131. 157. 218 (c. al. 9.) 235. Ev. 1. 2. 24. 36. al. 36. Mt. BHV. al. 19. Ed. Syr. p. Ar. Slav. (exc. 3.) cant. Cyr. Theophyl. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. (d) = BD. 33. Syr. utr. Pers. p. Copt. Arm. cant. veron. καὶ εἶπε. Mt. s. Vulg. brix. for. colb. corb. Mm. gat. Cyr.

δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.] Καὶ 39
εἶπεν ὁ ἰησοῦς· [εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον [e] τοῦτον″
ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες
τυφλοὶ γένωνται. [f] =Καὶ″ ἤκουσαν ἐκ τῶν φαρισαίων 40
[g] ταῦτα″ οἱ [h] ὄντες μετ' αὐτοῦ,″ καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ
ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; Εἶπεν [i] αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ 41
ἦτε, οὐκ [k] ἂν″ εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε· ὅτι βλέ-
πομεν· [l] ἡ =οὖν: ἁμαρτία ὑμῶν μένει.″ [Ἀμὴν ἀμὴν 1
λέγω ὑμῖν· ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν
αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ [m] ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν,″
[n] ἐκεῖνος″ κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής· Ὁ δὲ εἰσερχόμενος 2
διὰ τῆς θύρας, [o] ποιμήν ἐστι″ τῶν προβάτων. Τούτῳ ὁ 3
θυρωρὸς ἀνοίγει· καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει·
καὶ τὰ ἴδια πρόβατα [p] ∾ καλεῖ″ κατ' ὄνομα, καὶ ἐξά-
γει αὐτά. [q] —Καὶ″ ὅταν [r] τὰ ἴδια πρόβατα″ ἐκβάλῃ, 4
ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκο-
λουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ 5
[s] ἀκολουθήσωσιν,″ ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ

p ∾ φωνεῖ.

(e) = Ev. 18. al. 2. Mt. f. Pers. p. Copt. Syr. p. ms. Chrys. etiam in Mt. ϑ. μ. 4. item in λ. φ. 7. semel. (habent Orig. Cyr.) (f) = BL. 157. Mt. s. Copt. Arm. Cyr. δὲ. D. Slav. 2. 3. cant. οὖν. 1. (g) = D. 63. Ev. 32. Mt. 10. Sahid. Arm. Slav. 2. Vulg. It. exc. verc. (h) *μετ' αὐτοῦ ὄντες*. BDL. 1. 157. Mt. r. Cyr. (i) + οὖν. D. al. 10. Mt. d. s. cant. + δὲ. S. Ev. 2. 4. 18. al. 4. Mt. f. *καὶ εἶπεν*. 69. 124. ap. Alt. 235. al. 2. Mt. o. 17. Æth. germ. (k) = D. 69. 124. ap. Alt. Alius. Mt. a. 10. (l) *αἱ (οὖν) ἁμαρτίαι ὑμῶν μένουσι*. D (St. β.) L. Syr. p. in m. cant. Cyr. *καὶ αἱ ἁμαρτίαι ἐν ὑμῖν μένουσι*. Arm. ‖ οὖν = BDKL. 1. 33. 69. 157. Mt. φ. λ. Copt. Vulg. for. brix. colb. corb. germ. foss. Mm. gat. Cyr. ‖ *manet*] + *in vobis*, veron. verc. (m) *ἀλλαχόθεν ἀναβαίνων*. D. Arm. cant. (n) = Slav. ven. et 2. 3. verc. (o) *αὐτός ἐστιν ὁ ποιμὴν*. D. Sahid. cant. *οὗτός ἐστιν ὁ ποιμὴν*. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) veron. brix. colb. foss. (p) = ABDL. 1. 157. Mt. s. Cyr. (q) = BL. 1. 157. *ὅταν δὲ*. K. 33. al. 5. Mt. s. Copt. veron. corb. colb. Cyr. (r) *αὐτὰ*. Syr. hieros. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. *τὰ ἴδια*. Goth. *πάντα τὰ ἴδια*. Cyr. *τὰ ἴδια πάντα*. BDL. 1. 33. Copt. Sahid. Lucif. *sua omnia*, cant. *suas omnes*, verc. Lucif. *oves suas omnes*, veron. colb. corb. (s) *ἀκολουθήσουσιν*. ABDE. Ev. 3. 24. al. 6. Mt. V. al. 3. Ed. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 3 codd.

6 οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. Ταύτην τὴν παροιμίαν
εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν, τίνα ἦν, ἃ
7 ἐλάλει αὐτοῖς. Εἶπεν οὖν [t] πάλιν″ αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν· [u] ὅτι″ ἐγώ εἰμι [x] ἡ θύρα″ τῶν προβά-
8 των. [y] Πάντες″ ὅσοι [z] — πρὸ ἐμοῦ″ ἦλθον, κλέπται [a] εἰσὶ″
καὶ λῃσταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα.
9 [Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται,
καὶ εἰσελεύσεται, καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει.]
10 Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται, εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ
ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον, ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ [b] περισσὸν″
11 ἔχωσιν. Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς
12 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ [c] τίθησιν″ ὑπὲρ τῶν προβάτων. Ὁ μι-
σθωτὸς [d] δὲ″ καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ [e] εἰσὶ″ τὰ πρό-
βατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ
πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει [f] αὐτὰ,″ καὶ
13 σκορπίζει [g] τὰ πρόβατα.″ [h] — Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει,″

(t) = 1. 63. 69. 124. Mt. 10. In aliis varie locum mutat. (u) = BGKL. 1. 33. 36. 40. 57. 61. 63. 69. 116. 142* Ev. 24. 31. al. 10. Mt. a. o. r. 10. Æth. Arm. verc. Mm. Cyr. Lucif. (x) ὁ ποιμήν. Sahid. (y) = D. cant. veron. foss. Auct. quæst. ex N. T. (z) = EGMS. 36. 57. 64. 72. 106. 108. 131. 142. 226* 229* Ev. 3. 4. 5. 18. 19. 24. 31. 33. 36. al. 43. Mt. BKV. c. d. f. i. l. n. o. 17. Ed. Syr. Perss. Syr. hieros. Goth. Sax. Vulg. veron. verc. brix. colb. corb. germ. mart. for. Mm. tol. emmer. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Theophyl. Euthym. Aug. dis. Auct. ad Novatian. Scholia in Mt. a. d. g. || Post ἦλθον ponunt ABDL. 69. 127. 145. 157. 218 (c. al. 4.) al. 5. Mt. a. g. k. p. q. r. s. x. z. λ. ψ. ω. 10. 11. Orig. ter. item K. 1. 13. 33. 124. Alii et Barber. 4. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Arr. cant. foss. gat. Clem. bis. Isid. pelus. Nonn. Manichæi ap. Theophyl. Hesych. Aug. Faustus ap. Aug. Hier. Lucif. Quæst. ex N. T. || = ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἦλθον. Sahid. (a) ἦσαν. 6. 63. 71. 116. Mt. a. r. 10. 11. Arm. Hier. (b) περισσότερον. 69. 157. Ev. 20. Mt. λ. Vulg. It. (c) δίδωσιν. D. (St. β.) Pers. p. Vulg. cant. colb. for. foss. mart. gat. Aug. (non Tert. Cypr. Lucif. Hilar. Ambr.) (d) = GL. 1. Vulg. ms. verc. for. mart. Ante μισθωτὸς ponunt D. 69. 124. 157. (e) ἐστιν. ABL. 1. 42. 69. Eus. Cyr. Chrys. in Mt. 4 codd. (f) = D. Syr. Perss. Arr. Sahid. Vulg. It. exc. verc. brix. colb. (g) = BDL. 1. 33. 37. 42. Alius. Copt. Æth. Arm. Syr. hieros. cant. Lucif. (h) = BDL. 1. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. hieros. cant. Lucif. Epist. oriental. ad Symm.

ὅτι μισθωτός ἐστι, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.
Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ 14
[i] ∾ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν," * Καθὼς γινώσκει με ὁ 15
πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχήν μου
τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, 16
ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά [k] με δεῖ" ἀγα-
γεῖν· καὶ τῆς φωνῆς μου [l] ἀκούσουσι," καὶ [m] ∾ γενήσε-
ται" μία [n] ποίμνη," εἷς ποιμήν.] [Διὰ τοῦτο [o] ὁ πατήρ 17
με" ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, [p] ἵνα πάλιν
λάβω αὐτήν." Οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, [q] ἀλλ' ἐγὼ 18
τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ·" ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν,
καὶ ἐξουσίαν ἔχω [r] πάλιν" [s] λαβεῖν" αὐτήν· ταύτην τὴν
ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. Σχίσμα [t] — οὖν" 19
[u] πάλιν" ἐγένετο ἐν τοῖς ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τού-
τους. Ἔλεγον [x] δὲ" πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει, 20
καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι ἔλεγον· ταῦτα 21
τὰ [y] ῥήματα" οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μὴ [z] δαιμόνιον"
δύναται [a] τυφλῶν" ὀφθαλμοὺς [b] ἀνοίγειν;"

Ἐγένετο [c] δὲ" τὰ ἐγκαίνια ἐν [d] = τοῖς" ἱεροσολύμοις, 22

---

[i] ∾ γινώσκουσί με τὰ ἐμά. [m] ∾ γενήσονται.

(i) BD (St. β.) L. Arr. Copt. Sahid. Æth. Goth. Slav. Vulg. It. Cyr. Epiph. Nonn. (k) δεῖ με. BDL. 1. 69. 124. Mt. φ. Vulg. It. (l) ἀκούσωσι. A. 42. 61. 69. 124. 131. 235. al. 8. Mt. V. 19. al. 8. Ed. Theophyl. *ut . . . audiant*, verc. (m) BDL. 1. 33. Mt. λ. φ. Pers. p. Syr. p. in m. cant. brix. (n) αὐλή. 96** ap. Mill. Hier. semel dis. (o) με ὁ πατήρ. BDL. Mt. r. s. It. (p) = 157. (q) = D. 64. Mt. x. Goth. cant. (r) = 64. 80. 225. Pers. p. corb. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Victorin. Ante ἐξουσίαν ponunt Orig. quater. Arnob. (s) ἆραι. D. cant. colb. (t) = BL. Mt. s. Pers. p. Arm. Vulg. It. exc. cant. tol. (u) = D. 64. 225. cant. tol. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Ante σχίσμα ponit Arm. Post ἐγένετο 1. (x) = 220. Goth. οὖν. D. 1. 86. cant. γάρ. tolet. καὶ ἔλεγον. veron. verc. brix. corb. (y) ἔργα. Syr. p. in m. (z) δαιμονιῶν. Mt. r. 10. δαιμόνιον ἔχων. 38. Pers. p. (a) τυφλοῦ. Syr. utr. Arm. (b) ἀνοῖξαι. BL. 1. 13. 33. 69. 124. 157. Mt. s. Orig. Chrys. etiam ap. Mt. (c) = 1. 225. Mt. c. x. λ. μ. 17. veron. verc. τότε. BL. 33. Arm. δὲ τότε. Copt. gat. (d) = DM.

23 [e] — καὶ″ χειμὼν ἦν. Καὶ περιεπάτει ὁ ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ,
24 ἐν τῇ στοᾷ [f] † [g] σολομῶνος.″ Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ ἰου-
δαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν [h] αἴ-
25 ρεις;″ εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ. Ἀπε-
κρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· [i] εἶπον″ ὑμῖν, καὶ οὐ [k] πιστεύετε.″
τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου,
26 ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ἀλλ᾽ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε·
[l] ∾ οὐ γὰρ″ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. * [m] καθὼς
27 εἶπον ὑμῖν,″ [Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει,
28 κἀγὼ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι. Κἀγὼ ζωὴν
αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς·] καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα,
29 καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. Ὁ πατήρ
μου, [n] ὃς δέδωκέ″ μοι [o], μείζων πάντων ἐστί· καὶ οὐδεὶς
30 δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός [p] μου.″ [q] Ἐγὼ

---

[f] † τοῦ. [g] σολομῶντος. [l] ∾ ὅτι οὐκ.

---

1. 10. 69. 106. 116. 124. 131. 157. 218 (c. al. 9.) 226* 235. al. 12. pluresve. Mt. BHV. al. 19. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Theophyl. (e) = BDL. 1. 33. 42. Mt. λ. Copt. Sahid. cant. corb. || καὶ χειμὼν ἦν = veron. (f) = ADGS. 69. 106. 124. 127. 218 (c. al. 9.) 235. Ev. 1. 24. al. 9. pluresve. Mt. BH. al. 16. Ed. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (g) DG. Alii. Mt. BHV. al. 15. Ed. Chrys. in Mt. 3 codd. (h) αἰώρεις. Conject. Marklandi. (i) λαλῶ. D. gr. *dico*, cant. *loquor*, Vulg. veron. brix. corb. for. foss. germ. mart. Mm. gat. Tert. *loquor vobis palam*, colb. πολλάκις εἶπον. Nonn. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. εἶπον οὖν. 42. Mt. c. (k) ἐπιστεύσατε. B. 157. al. 4. Mt. a. r. λ. φ. veron. brix. ἐπιστεύετε. Mt. x. || + μοι. D. 69. 124. al. 4. Mt. q. Arm. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (l) DL. 1. 28. 33. 57. 69. 91. 118. 124. Mt. g. s. Ed. Syr. Arr. Perss. Syr. p. in m. Goth. Vulg. cant. veron. brix. corb. foss. germ. for. Orig. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (m) = BKLM* 24* 33. 42. 89* 91. ap. Mill. Mt. g. Pers. w. Copt. Sahid. Arm. Vulg. foss. germ. for. colb. Orig. ut videtur. Nonn. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (sed initio commatis habet: ἀλλ᾽ εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετέ μοι, coll. vs. 25.) || Sequentibus jungunt 36. Alii. cant. corb. Euthym. (n) ὁ δεδωκὼς. D. cant. Arnob. ὃ δέδωκε. L. Ev. 15. Copt. Sahid. Vulg. It. (exc. cant.) Cyr. ap. Wetst. (sed in scholio ap. Mt. ut. rec. In commentario non attingit.) Tert. Hilar. Ambr. Hier. Maximin. arian. Aug. Fulg. (non Arnob.) || Mox μεῖζον. A. Copt. Vulg. It. (exc. cant.) Cyr. ap. Wetst. Tert. Hilar. Ambr. Hier. Maximin. Aug. Fulg. (o) + αὐτά. 13. 61. in m. 69. 124. ap. Birch. Mt. o* Arm. Slav. 2. 3. (p) = BL. Alius. Orig. (q) Vs. 30 = 89*

καὶ ὁ πατὴρ [r] ἕν ἐσμεν. Ἐβάστασαν [s] οὖν″ [t] πάλιν″ λί- 31
θους οἱ ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς 32
ὁ ἰησοῦς· πολλὰ [u] καλὰ ἔργα″ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός
[x] μου·″ διὰ [y] ποῖον αὐτῶν ἔργον″ λιθάζετέ με; Ἀπε- 33
κρίθησαν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι, [z] = λέγοντες·″ περὶ καλοῦ
ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, [a] καὶ″
ὅτι [b] — σὺ,″ ἄνθρωπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. Ἀπε- 34
κρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ
[c] — ὑμῶν·″ ἐγὼ [d] εἶπα,″ θεοί ἐστε; Εἰ [e] ἐκείνους εἶπε 35
θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύνα-
ται λυθῆναι ἡ γραφή· Ὃν ὁ πατὴρ [f] ἡγίασε,″ καὶ ἀπέ- 36
στειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε· ὅτι βλασφημεῖς,
ὅτι εἶπον, υἱὸς [g] τοῦ″ θεοῦ εἰμι; Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ 37
πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι. Εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ 38
[h] πιστεύητε,″ τοῖς ἔργοις [i] πιστεύσατε· ἵνα γνῶτε [k] — καὶ

(r) + μου. 71. Ev. 44. Mt. q. Syr. Pers. p. Æth. (s) = L. 33. Pers. p. Arm. Goth. corb. for. mart. germ. emmer. Aug. Beda. (t) = D. 28. 64. 69. 124. ap. Birch. Ar. p. Copt. Arm. Slav. 2. 3. Vulg. It. (exc. brix.) Hilar. Aug. Ambr. Post λίθους ponunt 127. 145. Mt. r. (u) ἔργα καλὰ. A. 1. 106. 157. Mt. 11. Syr. Arm. veron. brix. for. colb. foss. Ath. ‖ καλὰ] = 220. Mt. ψ. veron. Post ὑμῖν ponit B. ‖ ἔργα] = 127* Mt. o. Post ὑμῖν ponit Mt. 11. (x) = BD. Ath. (y) ποίων ἔργων. 69. ποῖον ἔργον. 157. Ev. 44. tolet. ποῖον αὐτῶν ἔργων. Mt. B. Alii. Ed. (z) = ABKL. 1. 33. 42. 69. 106. 157. Ev. 36. al. 3. Mt. B. s. Syr. utr. Pers. w. Copt. Sahid. Arm. Goth. Slav. 2. Vulg. It. (exc. cant.) Hilar. (a) = 131. colb. Theophyl. (b) = DK. 42. 131. al. 2. Syr. Pers. p. Vulg. ms. cant. Chrys. (etiam in Mt. 4 codd.) Quæst. ex N. T. (c) = D. Ev. 19. cant. veron. corb. colb. Eus. Tert. Cypr. Hilar. μωϋσέως. Mt. o. ‖ + ὅτι. BDL. 33. 157. al. 2. Syr. Perss. Vulg. It. (exc. brix.) Eus. Ath. ms. Cypr. Hilar. (d) εἶπον. ADMS. al. 25. Mt. B. (e) + οὖν. 57. 235. Mt. s. x. ψ. Arm. brix. colb. foss. Hilar. (f) ἠγάπησε. 47. ‖ + καὶ ἐδόξασε. Slav. 2. (g) = DE. 69. Alius. 218 (c. 124. al. 6.) Mt. 17. Cyr. Damasc. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (h) θέλετε (θέλητε. St. β.) πιστεύειν. D. (St. β.) Vulg. It. Tert. Cypr. Hilar. Zeno. (non Ambr. Vigil.) (i) + μου. HK. 124. 157. 218 (c. al. 4.) al. 2. Mt. H. c. s. 17. Chrys. (etiam in Mt. 3 codd.) Hilar. semel. (k) = D. cant. veron. verc. colb. corb. Tert. Cypr. Zeno. καὶ γινώσκητε. BL. 1. 32. 118. Copt. Sahid. Arm. Ath. Theodoret. Hilar.

πιστεύσητε,″ ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν [1] ∾ αὐτῷ.″]
39 *Ἐζήτουν [m] — οὖν″ [n] πάλιν″ αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν*
ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

40 *Καὶ ἀπῆλθε [o] πάλιν″ πέραν τοῦ ἰορδάνου, [p] εἰς τὸν*
τόπον,″ ὅπου ἦν ἰωάννης [q] τὸ πρῶτον″ βαπτίζων [r]· καὶ
41 *ἔμεινεν ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον·*
ὅτι ἰωάννης [s] μὲν″ σημεῖον ἐποίησεν [t] οὐδέν·″ πάντα [u] δὲ,″
42 *ὅσα εἶπεν [x] ἰωάννης″ περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν. Καὶ [y] ἐπί-*
στευσαν πολλοὶ″ [z] ἐκεῖ″ εἰς αὐτόν.]
1 *[Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, λάζαρος, [a] ἀπὸ βηθανίας,″ [b] ἐκ*
τῆς κώμης″ μαρίας καὶ μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.
2 *Ἦν δὲ μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμά-*
ξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς· ἧς ὁ ἀδελφὸς
3 *λάζαρος ἠσθένει. Ἀπέστειλαν οὖν [c] αἱ ἀδελφαὶ″ [d] πρὸς*
4 *αὐτὸν,″ λέγουσαι· κύριε, ἴδε, ὃν [e] φιλεῖς,″ ἀσθενεῖ. Ἀκού-*

---

[1] ∾ *τῷ πατρί.*

(l) BDL. 33. 157. Syr. Arr. Perss. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. 2. 3. Vulg. cant. verc. colb. for. gat. Mm. foss. Ath. Damasc. Hilar. sæpe. (semel ut rec.) Ambrosiast. (m) = EH. al. 22. Mt. g. x. ϑ. 4. 17. Ed. Copt. *δέ*. brix. *καὶ ἐζήτουν*. D. cant. (n) = D. 64. 69. al. 6. Copt. Vulg. It. (exc. brix.) Chrys. etiam in Mt. 4 codd. Post *αὐτὸν* ponunt AL. 1. 131. 220. Mt. 10. 11. (o) = 64. al. 4. Mt. o. r. 17. Syr. Ar. p. Pers. p. Nonn. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (p) = 225. Mt. o. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (q) = 33. 220. In aliis locum mutat. *τὸ πρότερον*. 69. 218 (c. al. 2.) Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (r) + *αὐτόν*. Copt. (s) = 59. 69. 124. Syr. Perss. Æth. Goth. (t) *οὐδὲ ἕν*. 1. 69. 124. Orig. (u) = Mt. o. *γάρ*. 157. (x) = 116. al. 2. Mt. r. Copt. (y) *πολλοὶ ἐπίστευσαν*. BDL. 1. Mt. r. s. Syr. Arm. Vulg. It. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (z) = 16. Syr. Perss. Vulg. veron. verc. brix. for. colb. germ. corb. Mm. gat. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. Ante *ἐπίστ.* ponunt Mt. ϑ. 4. Ante *πολλοὶ*, 235. Post *αὐτὸν*, ABDL. 1. 69. 124. 157. 220. Mt. r. s. 11. Copt. Arm. Syr. p. cant. (a) = 56. Arnob. (b) *τῆς κώμης, ἀδελφὸς*. Syr. Pers. p. ‖ *ἐκ* = Mt. *μ*. 7. (c) = veron. + *αὐτοῦ*. DS. 1. 40. 63. al. 8. Mt. a. s. 10. Ed. Syr. Perss. Æth. Copt. Arm. Goth. Vulg. cant. verc. brix. for. colb. germ. Mm. gat. mart. foss. (d) = 40* 63. 235. Mt. a. 10. Ante *αἱ ἀδελφαὶ* ponunt Mt. s. Arm. *πρὸς τὸν ἰησοῦν*. D. Syr. Pers. p. Æth. cant. veron. colb. (e) *ἐφίλεις*. L. Ev. 29. emmer.

σας δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θά-
νατον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς
τοῦ [f]θεοῦ″ δι᾽ αὐτῆς. [g]Ἠγάπα″ δὲ ὁ ἰησοῦς [h]τὴν μάρ- 5
θαν, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, καὶ τὸν λάζαρον.″ Ὡς 6
οὖν ἤκουσεν, ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν [i]ἐν ᾧ ἦν τόπῳ″
δύο ἡμέρας. Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει [k]τοῖς μαθη- 7
ταῖς·″ ἄγωμεν εἰς τὴν ἰουδαίαν πάλιν. Λέγουσιν αὐτῷ 8
οἱ μαθηταί· ῥαββὶ, νῦν ἐζήτουν σε [l]λιθάσαι οἱ ἰουδαῖοι,″
καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; Ἀπεκρίθη [m]† ἰησοῦς· οὐχὶ 9
δώδεκά [n]εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας;″ ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ
ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου
βλέπει· Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει, 10
ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. Ταῦτα εἶπε· καὶ μετὰ 11
τοῦτο λέγει αὐτοῖς· λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν [o]κεκοίμηται·″
ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. Εἶπον οὖν [p]— οἱ 12
μαθηταὶ αὐτοῦ·″ κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. Εἰ- 13
ρήκει δὲ ὁ ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ
ἔδοξαν, ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. Τότε 14

---

m † ὁ.

(f) ἀνθρώπου. Codd. lat. ap. Mill. Nonn. *ejus*, colb. corb. Ambr. (g) ἐφίλει. D. *diligebat*, Vulg. Alii. *amabat*, cant. verc. (h) τὴν μαρίαν, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς μάρθαν, καὶ τὸν λάζ. l. 69. 124. Alius. item Arm. τὴν μάρθαν, καὶ τὴν μαρίαν, καὶ τὸν λάζ. Mt. B. Syr. Pers. p. *Lazarum et Mariam et sororem ejus*, corb. *Lazarum et sororem ejus*, colb. τὸν λάζαρον καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ. verc. Chrys. in Mt. codd. qu. ‖ αὐτῆς] + μαρίαν. 229** Mt. i. n. Copt. Ar. Pers. w. Vulg. veron. brix. for. foss. germ. gat. Mm. (i) ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἦν. 49. ἐπὶ τῷ τόπῳ. D. Sahid. cant. *in eodem loco*, Vulg. It. *in eo loco*, gat. (k) αὐτοῖς. Arm. ‖ + αὐτοῦ. ADK. 28. 63. 69. 106. 157. 226* 229** al. 3. Mt. d. l. Ed. Syr. utr. Perss. Arr. Copt. Æth. Vulg. cant. veron. brix. for. colb. corb. foss. germ. gat. Mm. mart. (l) οἱ ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. 218 (cum 3.) Ev. 32. (m) = ABCDGLS. Alii. Mt. BHV. al. 18. Ed (n) ὥρας ἔχει ἡ ἡμέρα. D. cant. ‖ εἰσὶν ὧραι] ὧραι εἰσιν. ABCL. al. 19. pluresve. Mt. B. al. 10. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 7 codd.) Cyr. Theophyl. (o) κοιμᾶται. D. etiam vs. 12. (*dormivit*, sed vs. 12 *dormit*, cant.) (p) αὐτῷ. A. 44. οἱ μαθηταὶ. 116. corb. αὐτῷ οἱ μαθηταὶ s. οἱ μαθ. αὐτῷ. BC*DK. 42. 157. al. 3. Syr. Pers. p. Copt. Sahid. Syr. p. in m. Æth. cant. veron. Theophyl. ms. αὐτῷ οἱ μαθ. αὐτοῦ. Ev. 29. Mt. x. χ. 11. Arm. verc. colb.

q οὖν" εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς παῤῥησίᾳ· λάζαρος ἀπέθανε·
15 Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ·
16 ἀλλ' ἄγωμεν r πρὸς αὐτόν." Εἶπεν οὖν θωμᾶς, ὁ λεγό-
μενος δίδυμος, s τοῖς συμμαθηταῖς·" ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς,
17 ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν οὖν ὁ ἰησοῦς t εὗρεν
αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας u ἤδη" x ἔχοντα" ἐν τῷ μνημείῳ.
18 Ἦν δὲ ἡ βηθανία ἐγγὺς τῶν ἱεροσολύμων, y ὡς" ἀπὸ στα-
19 δίων z δεκαπέντε." a Καὶ πολλοὶ" b ἐκ" c τῶν ἰουδαίων"
ἐληλύθεισαν πρὸς d τὰς περὶ" μάρθαν καὶ μαρίαν, ἵνα
20 παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ e αὐτῶν." Ἡ
οὖν μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι f † ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν
21 αὐτῷ· μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. Εἶπεν οὖν g = ἡ"
μάρθα πρὸς τὸν ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου
22 οὐκ ἂν h ∾ ἐτεθνήκει." i Ἀλλὰ" καὶ νῦν οἶδα, ὅτι ὅσα
23 ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν, δώσει σοι k ὁ θεός." Λέγει αὐτῇ ὁ
24 ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. Λέγει αὐτῷ l μάρθα·
οἶδα, ὅτι ἀναστήσεται m ἐν τῇ ἀναστάσει," ἐν τῇ ἐσχάτῃ

f † ὁ. h ∾ ἀπέθανε.

(q) = A. 157. Mt. s. Syr. Pers. p. Copt. Arm. verc. (r) ἐκεῖ. 142* (s) = colb. σὺν τοῖς μαθηταῖς, 69. τοῖς μαθηταῖς. 58. Ed. Ar. rom. Erp. τοῖς συμμαθ. αὐτοῦ D. Ev. 17. Syr. Pers. p. Ar. p. Copt. Goth. cant. brix. foss. corb. tol. (t) + εἰς βηθανίαν. A**D. 157. 218 (cum 124. al. 5.) al. 3. Mt. s. 11. Syr. Pers. p. Æth. cant. (u) = D, Ev. 29. Mt. D, Syr. Pers. p. Copt. Arm. cant. foss. Ante ἡμέρας ponunt BC* Ev. 1. Mt. s. (x) = Arm. Post μνημείῳ ponunt DL. Vulg. cant. veron. corb. for. colb. (y) = D. cant. Cyr. (z) πέντε. Conject. Wallii. *duodecim*, colb. (a) πολλοί. Arm. πολλοὶ δὲ. BCDL. 33. 157. Mt. s. Copt. Vulg. It. exc. brix. πολλοὶ οὖν. 1. 118. (b) = 16. Ev. 44. Mt. 11. (c) τῶν ἱεροσολύμων. D. cant. τῆς ἰουδαίας. 231. (d) = D. (Verss.) τὴν. BCL. (St. β. η.) 33. 38. Mt. s. Ed. (e) = BDL. Arm. cant. (f) = AB CDHS. 218 (c. al. 10.) Alii. Mt. B HV. al. 20. Ed. Cyr. Theophyl. (g) = AHS. al. 22. pluresve. Mt. BHV. al. 17. Ed. Theophyl. (h) B C*DKL. 1. 33. 42. 118. 145. Mt. s. 11. Cyr. Chrys. bis (etiam in Mt. 7 codd.) Basil. sel. Amphiloch. Andr. cret. ‖ Ordo vocabulorum varie mutatur. (i) = BC* 1. 33. 53. Mt. s. verc. Chrys. alicubi. (k) = Syr. Pers. p. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (l) + ἡ. BCD. al. 5. Mt. i. n. s. x. 10. Ed. (m) = 13. 57. Mt. d. s. Chrys. etiam in Mt. 7 codd.

ἡμέρᾳ. Εἶπεν [n] αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ 25
ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται. Καὶ 26
πᾶς ὁ [o]ζῶν, καὶ" πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς
τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; Λέγει [p] αὐτῷ·" ναὶ, κύριε, 27
ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ [q] ὁ χριστὸς," ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ,
ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἀπῆλθε, 28
καὶ ἐφώνησε μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς * [r] λάθρα," εἰ-
ποῦσα· ὁ διδάσκαλος πάρεστι, καὶ φωνεῖ σε. Ἐκείνη, 29
ὡς ἤκουσεν, [s] ἐγείρεται ταχὺ, καὶ ἔρχεται" πρὸς αὐτόν.
[t] Οὔπω" [u] δὲ" ἐληλύθει ὁ ἰησοῦς [x] εἰς" τὴν κώμην, ἀλλ' 30
ἦν [y] ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ μάρθα. Οἱ οὖν 31
ἰουδαῖοι, οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ, [z] καὶ" παρα-
μυθούμενοι αὐτὴν, ἰδόντες τὴν μαρίαν, ὅτι ταχέως ἀνέστη
καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, [a] ∾ λέγοντες·" ὅτι ὑπά-
γει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. Ἡ οὖν μαρία, ὡς 32
ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν [b] αὐτοῦ εἰς τοὺς
πόδας," λέγουσα [c] αὐτῷ·" κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν [d] ἀπέ-
θανέ μου ὁ ἀδελφός." Ἰησοῦς οὖν, ὡς εἶδεν αὐτὴν [e] κλαί- 33

---

[a] ∾ δόξαντες. [b] εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ.

(n) + οὖν. 40. 57. 63. al. 13. Mt. B. a. f. q. r. χ. 10. Goth. + δὲ. 1. Ev. 15. veron. (o) = 64. Mt. B. Mm. Chrys. in Mt. 4 codd. *qui videt et*, Novatian. (p) = D. gr. 57. Ar. rom. Erp. Copt. (q) = 60. 96. 97. Ev. 20. Vulg. ms. (r) σιωπῇ. D. *silentio*, Vulg. It. *occulte*, brix. Sequenti voci jungunt 34. 36. Ev. 27. Mt. r. (s) ἠγέρθη . . . ἔρχεται. C* D. Syr. p. in m. ἠγέρθη . . . ἤρχετο. BL. Mt. s. Syr. Copt. It. (exc. for. Mm. gat.) Andr. (t) οὐ. D gr. (u) = Arm. Vulg. ms. γὰρ. D. (St. β.) Copt. Sahid. Vulg. It. Aug. (x) πρὸς. 69. (y) + ἔτι. BC. Mt. l. s. λ. Copt. Sahid. Goth. Sax. Vulg. It. exc. cant. (z) = D. Arr. Goth cant. veron. brix. colb. foss. (a) BD (St. β.) L. 1. 33. 78. 127. 157. Alius. Syr. Ar. p. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Syr. p. in m. cant. Andr. cret. Nonn. (b) αὐτοῦ εἰς (s. πρὸς) τοὺς πόδας. AC* EGH LS. 1. 36. 40. 69. 72. 118. 124. 127. 131. 157. 235. Ev. 1. 36. al. 26. Mt. BHV. al. 16. Ed. Slav. Theophyl. Andr. ‖ αὐτοῦ = 218 (c. al. 3.) Ev. 26. ‖ εἰς] πρὸς. CDL. 1. 33. 118. 157. Mt. s. Ed. Andr. ἐπὶ Mt. 11. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (c) = D. 28. 131. al. 6. Mt. s. Ed. Copt. Arm. cant. verc. (d) μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. BCL. Mt. 11. Alii alio ordine. (e) = 61. 74. 89* 234.

ουσαν,″ καὶ τοὺς [f] συνελθόντας αὐτῇ ἰουδαίους κλαίον-
τας,″ [g] ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν,″
34 Καὶ εἶπε· ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε,
35 36 ἔρχου καὶ ἴδε. [h] Ἐδάκρυσεν ὁ ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν οἱ
37 ἰουδαῖοι· ἴδε, πῶς ἐφίλει αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον·
οὐκ ἠδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυ-
38 φλοῦ[i], ποιῆσαι, ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν,
πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται [k] εἰς″ τὸ μνημεῖον.
39 ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. Λέγει ὁ
ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ
[l] ∽ τεθνηκότος″ μάρθα· κύριε, [m] ἤδη″ ὄζει· τεταρταῖος
40 [n] — γάρ″ ἐστι. Λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς· οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι
41 ἐὰν πιστεύσῃς, [o] ∽ ὄψει″ τὴν [p] δόξαν″ τοῦ θεοῦ; Ἦραν
οὖν τὸν λίθον[q] †. ὁ δὲ ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς [r] [s] ἄνω,″
42 καὶ εἶπε· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. Ἐγὼ
δὲ ᾔδειν, ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον
τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν, ὅτι σύ με ἀπέστει-

---

[l] ∽ τετελευτηκότος. [o] ∽ ὄψῃ. [q] † οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος.

(f) *ἰουδαίους κλαίοντας τοὺς συνεληλυθότας μετ' αὐτῆς.* D. cant. veron. verc. colb. corb. (g) *ἐταράχθη τῷ πνεύματι ὡς ἐμβριμώμενος.* D. 1. Sahid. Arm. cant. (h) + *καὶ.* D. 61** 69. Syr. Perss. Arr. Copt. Æth. Goth. Vulg. It. Apollinar. ap. Corder. (i) + *γεγεννημένου.* Copt. Pers. p. Vulg. ed. gat. Mm. (k) *ἐπὶ.* D. *in*, cant. *ad*, Vulg. It. (l) ABC* DKL. 27. 33. 157. Mt. s. Syr. p. in m. Orig. Andr. *Lazari*, verc. *ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος* = veron. colb. corb. foss. Ambr. *μάρθα* ponunt ante *ἡ ἀδελφὴ*, D. Syr. Sahid. Arm. cant. verc. (m) *ἴδε.* 69. (n) = D. Sax. cant. Chrysol. (o) ABDEHLS. 69. 72. 123** 131. Ev. 7. Mt. *μ.* 17. Orig. Cyr. (p) *δύναμιν.* 53. (q) = BC* D (St. β.) L. 5. 24* 157. Syr. Perss. Ar. Sahid. Æth. Arm. Vulg. Sax. It. Orig quater. Chrys. in Mt. 5 codd. *οὗ ἦν τεθαμμένος.* Mt. 11. *οὗ ἦν.* A. 1. Goth Syr. p. brix. *ὅπου ἦν.* Mt. s. spatio relicto vacuo. *ὅπου ἔκειτο.* 56. 58. 61. *ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ μνημείου.* Copt. Ar. (r) + *αὐτοῦ* s. *ἑαυτοῦ.* D. 28. 33. 69. Ev. 1. al. 6. Mt. 10. Syr. utr. Pers. p. Arr. Copt. Æth. cant. veron. corb. Chrys. semel, etiam in Mt. 8 codd. (s) = 69. Mt. 10. *ἄνωθεν.* Mt. 17. *εἰς τὸν οὐρανὸν.* veron. brix. colb. Chrys. in Mt. 5 codd. semel. *εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνω.* K. 11. 42. 91. al. 8. Mt. V. g. Sahid. Syr. p. in m. verc. emmer.

λας. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε· Λά- 43
ζαρε, δεῦρο ἔξω. [t]=Καὶ″ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς, δεδεμένος 44
[u]τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας″ [x]κειρίαις·″ καὶ ἡ ὄψις
αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· λύ-
σατε αὐτὸν, καὶ ἄφετε [y]ὑπάγειν. Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν ἰου- 45
δαίων, [z]οἱ ἐλθόντες″ πρὸς τὴν μαρίαν, [a]καὶ θεασάμε-
νοι″ [b]ἃ″ ἐποίησεν[c]†, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.] [d]Τινὲς δὲ 46
ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς [e]φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐ-
τοῖς [f]ἃ″ ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς.

[Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι συνέ- 47
δριον[g], καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος
[h]πολλὰ″ [i]σημεῖα ποιεῖ.″ Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάν- 48
τες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ ῥωμαῖοι,
καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ [k]ἔθνος.″ Εἷς δέ 49
τις ἐξ αὐτῶν, καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκεί-
νου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδὲν, Οὐδὲ [l]∾ δια- 50
λογίζεσθε,″ ὅτι συμφέρει [m]ἡμῖν,″ ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀπο-

---

c † ὁ ἰησοῦς. l ∾ λογίζεσθε.

(t)=BCL. Ev. 5. Copt. Orig. *καὶ εὐθὺς*. D. (St. β.) Vulg. cant. brix. foss. for. (u) *τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας*. A. 69. 76. 157. 218 (c. 77.) Ev. 32. Mt. V. q. r. x. 10. Syr. utr. Ar. Æth. Goth. Slav. Bohem. ms. Sax. gat. foss. Andr. Hier. (x) *κηρίαις*. A. Γ. 157. al. 7. Mt. BV. c. x. (y) + *αὐτὸν*. BC*L. 157. Copt. Orig. ter. Basil. seleuc. Chrys. etiam in Mt, 6 codd. (z) *τῶν ἐλθόντων*. D. Sed Orig. dis. ut rec. (a) *ἑωρακότες*. D, item Copt. Arm. Pers. p. Sax. cant. veron. verc. gat. Mm. foss. Sed Orig. dis. ut rec. (b) *ὃ*. A**BCD. 1. Mt. n. s. Syr. (Perss. Arr.) cant. Sed Orig. ut rec. *ὅσα*. 11. Mt. l. Ed. (c)=ABC* ut videtur, L. 1. Copt. Sahid. Arm. Goth. Sax. Vulg. ms. veron. colb. foss. Mm. gat. for. tol. emmer. Orig. ter vel quater. (d) Vs. 46=S. (e) + *ἀρχιερεῖς καὶ*. 13. 69. 124. (f) *ὃ*. CDM. 69. 124. Mt. s. cant. veron. *ὅσα*. A. 13. 131. al. 13. Mt. a. al. 4. Ed. Pers. p. (g) + *κατὰ τοῦ ἰησοῦ*. 13. 69. 124. 127. al. 4. Mt. 11. Evangelistaria. (h) *τοιαῦτα*. D. cant. veron. colb. corb. (i) *ποιεῖ σημεῖα*. ABL. Orig. Alii alio ordine. (k) *ἔθος*. Ev. 5. Pers. p. *regnum*, Aug. semel. (l) ABDL. 1. 69. Alius. Orig. bis. Cyr. Chrys. semel in Mt. λ. φ. (m) = Mt. z. Slav. 2. Chrys. semel, etiam in Mt. 5 codd. *ὑμῖν*. DLM. al. 10. Mt. H. c. semel. Slav. 3. Vulg. cant. veron. verc. corb. foss. Chrys. etiam in Mt. 5 codd.

θάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.
51 Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν· ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν
τοῦ ἐνιαυτοῦ [n] ἐκείνου," [o] προεφήτευσεν," ὅτι ἔμελλεν
52 [p] = ὁ" ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· Καὶ οὐχ
ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα [q] καὶ" τὰ τέκνα τοῦ
53 θεοῦ [r] τὰ διεσκορπισμένα" συναγάγῃ εἰς ἕν. Ἀπ'
ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας [s] συνεβουλεύσαντο," ἵνα ἀπο-
54 κτείνωσιν αὐτόν. Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιε-
πάτει ἐν [t] τοῖς ἰουδαίοις," ἀλλὰ ἀπῆλθεν [u] ἐκεῖθεν" εἰς
[x] τὴν" χώραν [y] ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς [z] ἐφραΐμ" λεγομέ-
νην πόλιν· κἀκεῖ [a] διέτριβε" μετὰ τῶν μαθητῶν [b] αὐ-
55 τοῦ."] Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν ἰουδαίων· καὶ ἀνέ-
βησαν πολλοὶ εἰς ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας * [c] — πρὸ
56 τοῦ πάσχα," ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. Ἐζήτουν οὖν τὸν
ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ [d] ἑστηκό-
τες·" τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;
57 [e] Δεδώκεισαν" δὲ [f] καὶ" οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι [g] ἐν-

---

(n) = D. gr. (o) ἐπροφήτευσεν. BDL. Mt. φ. (p) = AB. al. 12. pluresve. Mt. BHV. al. 9. Orig. Chrys. in Mt. 2 codd. (q) = Vulg. veron. brix. colb. germ. corb. Aug. (r) = 69. Mt. x. (s) ἐβουλεύσαντο. BD. 69. 124. Orig. semel. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (t) αὐτοῖς. 142. Mt. V. τῇ ἰουδαίᾳ. Copt. Sahid. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (u) = D. 64. 219. Ev. 3. 28. 31. 33. Mt. HV. Pers. w. Æth. Vulg. It. (exc. brix.) Orig. semel. (in textu.) Theophyl. Nonn. (x) = 1. 69. 118. (y) + σαμφουρεὶν. D. (σαμφουρεὶμ St. β.) *Sapfurim*, cant. *longinquam*, veron. *proximam*, brix. (z) ἐφραὶμ s. ἐφρὲμ. DEL. 1. 36. 40. 72. Alii. Mt. 10. 11. Syr. Pers. p. Copt. Vulg. It. Iren. ἐφρὰμ. Ev. 28. ἐφραθᾶ. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. (a) ἔμεινεν. BL. Mt. s. Copt. Syr. p. in m. Orig. ter. (b) = BDL. 1. 40. 118. Mt. 11. Arm. Pers. p. cant. Orig. ter. Cyr. (c) = 33. 69. 235. item 108. πρὶν τὸ πάσχα. D. πρὸ τῆς ἑορτῆς. 57. al. 3. Mt. V. Syr. Perss. Post ἑαυτοὺς ponit G. (d) = Syr. Ante ἐν ponunt L. 69. 124. Mt. s. Arm. ἑστῶτες. D. (e) ἐδεδώκεισαν. 235. Mt. d. l. s. Ed. || Vs. 57 — cap. 12, 18. transsiliunt Evangelistaria nonnulla. (f) = ABL. 1. 11. 42. 69. 91. 116. 118. 157. al. 12. Mt. q. r. s. 10. 11. Syr. utr. Arr. Perss. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. It. (exc. cant.) Orig. (g) ἐντολὰς. BM. 1. 118. Mt. 11. Syr. p. in m. Orig. bis.

τολὴν,″ ἵνα ἐάν τις γνῷ, ποῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσω-
σιν αὐτόν.

Ὁ οὖν ἰησοῦς [πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς 1
βηθανίαν, ὅπου ἦν λάζαρος [h] ὁ τεθνηκὼς,″ [i] ὃν ἤγειρεν
ἐκ νεκρῶν″ [k]. Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ 2
[l] μάρθα″ διηκόνει· ὁ δὲ λάζαρος εἷς ἦν τῶν [m] ἀνακειμένων σὺν″
[n] αὐτῷ.″ Ἡ οὖν μαρία, λαβοῦσα [o] λίτραν″ [p] μύρου νάρ- 3
δου πιστικῆς″ [q] πολυτίμου,″ ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ ἰη-
σοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς [r] τοὺς πόδας αὐτοῦ·″
ἡ δὲ οἰκία [s] ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. Λέγει 4
οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, [t] ἰούδας = σίμωνος″ [u] ἰσ-
καριώτης,″ ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· Διατί τοῦτο 5
τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη [x] τριακοσίων″ δηναρίων, καὶ ἐδόθη
πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμε- 6
λεν αὐτῷ, ἀλλ᾽ ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον
[y] ∾ εἶχε καὶ″ τὰ βαλλόμενα [z] ἐβάσταζεν.″ Εἶπεν οὖν 7

---

[m] συνανακειμένων. [y] ∾ ἔχων.

(h) = B. Syr. Sahid. Syr. hieros. verc. colb. Chrys. in Mt. 𝔖. 4. Pseudo Chrys. ‖ *ubi Lazarus fuerat mortuus*, Vulg. (i) = Mt. x. ‖ ἐκ νεκρῶν] = Vulg. veron. for. corb. foss. germ. gat. Mm. Chrys. in Mt. 𝔖. 4. *mortuum*, colb. (k) + ὁ ἰησοῦς. ABDEGL. 42. 72. 124. Ev. 6. al. 6. Mt. 17. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Sahid. Æth. Goth. Vulg. cant. brix. corb. for. foss. germ. gat. Mm. Theophyl. (l) μαρία. 63. Mt. a. r. (m) ADEGHKLMS. Ev. 1. 6. 24. 46. al. 82. Mt. BH. al. 16. Ed. Orig. ἀνακειμένων. 225. Ev. 15. Mt. V. a. o. Mt. 𝔖. 4. verc. συνανακειμένων σὺν. 76. (n) = 225. Mt. V. 𝔖. 4. verc. τῷ ἰησοῦ. colb. (o) ἀλάβαστρον, λίτραν. Mt. B. *libram*, Vulg. It. (p) πιστικῆς μύρου. D. *pistici unguenti*, cant. veron. corb. colb. *nardi unguenti*, verc. (q) = verc. veron. corb. (r) = 1. 69. 116. Alius. Sax. Orig. int. αὐτούς. Copt. (s) + ὅλη. 1. 13. 69. 124. Alius. Orig. int. + αὐτοῦ. Ev. 26. (t) = B. ἰούδας. D. 118. Mt. s. Ed. Syr. Perss. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. hieros. Vulg. cant. germ. for. Nonn. ἰούδας σίμων. G. Ev. 27. 35. 36. al. 3. Mt. g. veron. colb. corb. σίμων ἰούδας. Ev. 26. verc. (u) σκαριώτης. Sahid. veron. verc. brix. for. colb. corb. germ. foss. ἀπὸ καριώτου. D. *a caryoto*, cant. (x) διακοσίων. 69. 124. Ev. 26. 27. Barber. 1. Mt. 17. (y) BDLQ. 1. 33. 157. Copt. Vulg. cant. for. Orig. (z) *auferebat* s. *exportabat*, veron. verc. corb. Mm. tol.

ὁ ἰησοῦς· [a] ἄφες" αὐτήν· [b] ∾ εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐντα-
8 φιασμοῦ μου τετήρηκεν" αὐτό. [c] Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάν-
τοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε [d].

9 Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν ἰουδαίων, ὅτι ἐκεῖ ἐστι,
καὶ ἦλθον, οὐ διὰ τὸν ἰησοῦν [e] μόνον," ἀλλ' ἵνα [f] καὶ"
10 τὸν λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐβουλεύσαντο
11 δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἀποκτείνωσιν· Ὅτι
πολλοὶ [g] δι' αὐτὸν" ὑπῆγον τῶν ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον
12 εἰς τὸν ἰησοῦν. Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς, ὁ ἐλθὼν εἰς
τὴν ἑορτὴν, ἀκούσαντες, ὅτι ἔρχεται [h] = ὁ" ἰησοῦς εἰς
13 ἱεροσόλυμα, Ἔλαβον [i] τὰ" βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξ-
ῆλθον εἰς [k] ὑπάντησιν" αὐτῷ, καὶ [l] ἔκραζον·" ὡσαννὰ,
[m] εὐλογημένος" ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, [n] = ὁ"
14 βασιλεὺς τοῦ ἰσραήλ. Εὑρὼν δὲ ὁ ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκά-
15 θισεν ἐπ' αὐτὸ, καθώς ἐστι γεγραμμένον· Μὴ φοβοῦ,
[o] θύγατερ" σιών· ἰδοὺ, ὁ βασιλεύς [p] σου" ἔρχεται [q] κα-
16 θήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. Ταῦτα [r] — δὲ" οὐκ [s] ἔγνωσαν"

---

[b] ∾ ἵνα εἰς τὴν ἡμ. τοῦ ἐνταφ. μου τηρήσῃ.

(a) ἄφετε. Vulg. Sahid. verc. for. foss. Chrys. in commentar. (etiam in Mt. 4 codd.) Ambr. Gaud. (utrumque in exemplaribus gr. et lat. inveniri testatur.) (b) BDLQ. 33. 42. 145. Alius. Ar. Copt. Æth. Arm. Syr. p. in m. Slav. Vulg. It. (exc. brix.) Nonn. Ambr. Gaud. Aug. (c) Vs. 8 = D. cant. (d) + μεθ' ἑαυτῶν. Arm. harl* (e) = D. Mt. o. cant. veron. verc. (f) = D. Vulg. It. (exc. brix. tol.) Vigil. (g) = Arm. (h) = ADGHLQ. Ev. 6. Alii. Mt. BHV. al. 11. (i) = Mt. H. (k) συνάντησιν. DGL. 69. 91. 108. Ev. 24. 31. 44. Mt. B. s. 17. ἀπάντησιν. A. 10. 40* 42. 63. 106. 235. Ev. 1. al. 16. Mt. V. al. 10. Orig. bis. (l) ἐκραύγαζον. DLQ. 157. al. 2. ἔλεγον. 108. ‖ + λέγοντες. ADQ. 1. 13. 42. 157. 218 (c. al. 4.) al. 4. Mt. s. Syr. Arr. Pers. p. Æth. Copt. Arm. Syr. p. ms. Slav. cant. verc. corb. foss. + καὶ ἔλεγον. 57. 91. (m) εὐλογητὸς. D. (n) ≙ AGH. 36. 40. 63. 64. 69. 72. 106. 116. 124. 127. 131. 235. Ev. 1. 24. 36. 46. al. 31. Mt. BHV. al. 21. Ed. Goth. Theophyl. καὶ ὁ. BLQ. Copt. Orig. semel. (o) θυγάτηρ. ABDQ. Ev. 1. al. 3. Mt. B. (p) = A. (q) + σοι. 89. al. 3. Mt. s. Syr. colb. Mm. (r) = BLQ. Vulg. veron. for. (s) ἐνόησαν. D. gr. ᾔδεισαν. Chrys. etiam in Mt. 6 codd.

οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη [t] ὁ" ἰη-
σοῦς, τότε ἐμνήσθησαν, ὅτι ταῦτα ἦν [u] ἐπ' αὐτῷ" γε-
γραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. [Ἐμαρτύρει οὖν 17
ὁ ὄχλος, [x] ὁ ὢν" μετ' αὐτοῦ, [y] ∾ ὅτι" τὸν λάζαρον ἐφώ-
νησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ 18
τοῦτο [z] καὶ" ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι [a] ἤκουσαν" τοῦτο
αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.] Οἱ οὖν [φαρισαῖοι εἶπον 19
πρὸς [b] ἑαυτούς·" θεωρεῖτε, ὅτι οὐκ [c] ὠφελεῖτε" οὐδέν;
ἴδε, ὁ κόσμος [d] ὀπίσω αὐτοῦ [e] ἀπῆλθεν."

Ἦσαν δέ τινες [f] ἕλληνες" [g] ἐκ" τῶν ἀναβαινόντων [h], 20
ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. Οὗτοι [i] — οὖν" [k] προσ- 21
ῆλθον" φιλίππῳ, [l] τῷ ἀπὸ βηθσαϊδὰ τῆς γαλιλαίας,"
καὶ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες· [m] κύριε," θέλομεν τὸν ἰη-
σοῦν ἰδεῖν. Ἔρχεται φίλιππος, καὶ λέγει τῷ ἀνδρέᾳ, 22
[n] καὶ πάλιν" ἀνδρέας καὶ φίλιππος λέγουσι τῷ ἰησοῦ.

---

[y] ∾ ὅτε. [a] ἤκουσε.

(t) = ALQ. Alii. Mt. a. al. 7. Ed. (u) = 116. veron. περὶ αὐτοῦ. D. (x) ὃς ἦν πρῶτον. Slav. (y) AE** QS. 36. 40. 63. 64. 72. 108. 116. 124. 127. 142. 145. 157. 161. 218 (c. al. 8.) 235. Ev. 1. 2. 6. 36. al. 25. pluresve. Mt. BHV. al. 21. Ed. (etiam St. 3.) Pers. w. Syr. p. Æth. Slav. Vulg. brix. Mm. for. gat. Apollinar. ap. Corder. Nonn. || ὅτι. DL. (St. β. n.) Aliz Syr. Arr. Pers. p. Arm. It. () = EH. al. 6. Mt. a. al. 7. Syr. Goth. veron. verc. colb. corb. tol. (a) ADLMS. 1. 13. 42. 57. 63. 69. 108. 116. 157. 218 (c. al. 4.) Ev. 18. 35. al. 11. Mt. B. a. r. s. 10. Ed. Syr. Perss. Copt. Sahid. Syr. p. ms. Goth. Slav. Vulg. It. (b) αὐτοὺς. D. Ev. 22. cant. verc. colb. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (c) ὠφελεῖται. 38. Ev. 36. ὠφελεῖ. S. corb. ὠφελοῦμεν. Ar. p. Vulg. brix. for. colb. germ. gat. Mm. mart. foss. Nonn. (d) + ὅλος. DL. 7. 13. 33. 157. 218 (cum 124. al. 4.) Ev. 6. 22. Mt. s. Syr. Perss. Ar. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. It. Cyr. Nonn. Andr. cret. Ambr. Ambrosiast. || Sahid. Goth. ut rec. (e) ἀπέρχεται. Syr. p. corb. Ambr. Ambrosiast. ὑπάγει. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (f) = 69. 220. Ante τινες ponunt BDLQ. 1. 157. Mt. s. Syr. cant. veron. brix. Alii. *Aramæi*, Syr. p. *gentiles*, Vulg. brix. for. germ. foss gat. Mm. *Græci*, cant. veron. ver. corb. colb. (g) = L. 64. 69. Ev. 2. al. 5. Theophyl. (h) + εἰς ἱεροσόλυμα. 13. 106. Mt. x. 11. (i) = L. 69. Mt. 11. Syr. Arm. Goth. Slav. 2. verc. foss. (k) προσεῖχον. 69. (l) = 28. 61* Nonn. || γαλιλαίας] πόλεως. Mt. c. (m) = 28. (n) = Arm. καὶ. Syr. Perss.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα,
24 ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν· [ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου, πεσὼν εἰς τὴν γῆν,
ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρ-
25 πὸν φέρει. [Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐ-
τήν· καὶ ὁ [o] μισῶν" τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἐν τῷ κόσμῳ τού-
26 τῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ
τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διά-
κονος ὁ ἐμὸς [p] ἔσται·" [q] † ἐάν τίς ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει
27 αὐτὸν ὁ πατήρ. Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· καὶ τί
εἴπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης; * ἀλλὰ
28 διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. [Πάτερ [r], δόξα-
σόν [s] σου" [t] τὸ ὄνομα." [u] ἦλθεν οὖν" φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ·
29 καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. Ὁ οὖν ὄχλος, ὁ
[x] ἑστὼς" [y] καὶ" ἀκούσας, ἔλεγε [z] βροντὴν γεγονέναι·" ἄλ-
30 λοι ἔλεγον· ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. Ἀπεκρίθη [a] — ὁ"
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· οὐ δι' ἐμὲ [b] αὕτη ἡ φωνὴ" [c] γέγονεν,"

---

[q] † καὶ.

Æth. Sahid. *autem*, colb. corb. tol. ἔρχεται s. καὶ ἔρχεται s. ἔρχεται πάλιν, (et mox + καὶ : λέγουσι.) ABL. 54. 157. Mt. s. Copt. verc. (o) ἀπολέσας. 60. 80. Ev. 18. 32. Mt. f. Mm. germ. (p) ἔστω. 11. 116. al. 6. Mt. V. o. Cyr. ἐστι. Mt. 11. 17. ‖ = L. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. (q) = BDL. 1. 33. 69. 124. 157. al. 2. Syr. Pers. p. Sahid. Vulg. It. exc. brix. *autem*, veron. colb. (r) + ἅγιε. 42. 63. 131. al. 5. Mt. a. z in marg. 10. (s) μου. B. 5. (t) τὸν υἱὸν. L. 1. 12. 33. 91. ap. Mill. 118. 218 (cum 123. 220.) Ar. p. Erp. Copt. (sed Sahid. et Arm. ut rec.) Syr. p. in m. Slav. 2. Mm. germ. Ath. Nonn. Leo. Utriusque lectionis meminit Cyr. Utramque jungit Æth. *nomen tuum, in quo erat filius*, Tert. ‖ + ἐν τῇ δόξῃ, ᾗ εἶχον παρὰ σοὶ, πρὶν τοῦ τὸν κόσμον γενέσθαι. D. cant. Aug. Hier. ut videtur. (u) καὶ ἐγένετο. D. cant. *audita est*, Syr. ‖ οὖν = Copt. Arm. *autem*, verc. (x) ἑστηκὼς. ADG. 69. 124. 131. Alii. Mt. c. s. x. 11. (y) = D. 1. 69. Copt. cant. (z) ὅτι βροντὴ γέγονε. D. Sahid. Slav. cant. veron. verc. corb. colb. tol. (a) = BD. 69. 157. 235. Ev. 18. 24. al. 11. pluresve. Mt. a. c. semel. al. 14. Ed. (b) ἡ φωνὴ αὕτη. AB DL. 1. 157. al. 4. Mt. B. r. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (c) ἦλθεν. D. (St. β.) Sahid. Æth. Vulg. It. (exc. brix.) Tert. Hilar. Victorin. Quæst. ex N. T.

ἀλλὰ [d] δι' ὑμᾶς." Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου [e] =τού- 31
του·" νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου [f] ἐκβληθήσεται ἔξω."
Κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, [g] πάντας" ἑλκύσω πρὸς 32
ἐμαυτόν. Τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων, ποίῳ θανάτῳ ἤμελ- 33
λεν ἀποθνήσκειν. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκού- 34
σαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα·
καὶ πῶς σὺ λέγεις, [h] =ὅτι" δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου; [i] τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;" Εἶπεν 35
οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν [k] χρόνον" τὸ φῶς [l] ἐν ὑμῖν"
ἐστι. περιπατεῖτε[m], [n] ἕως" τὸ φῶς [o] ἔχετε," ἵνα μὴ σκο-
τία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ, οὐκ
οἶδε ποῦ ὑπάγει. [[n] Ἕως" τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς 36
τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.] ταῦτα ἐλάλησεν ὁ ἰη-
σοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

Τοσαῦτα δὲ [p] αὐτοῦ" [q] σημεῖα" πεποιηκότος ἔμπρο- 37
σθεν αὐτῶν, οὐκ [r] ἐπίστευον" [s] εἰς αὐτόν·" Ἵνα ὁ λόγος 38
ἡσαΐου [t] τοῦ προφήτου" πληρωθῇ, ὃν εἶπε· κύριε, τίς ἐπί-

---

[l] μεθ' ὑμῶν.

(d) διὰ τὸν ὄχλον. Slav. ed. et ms. exc. 3. (e)=D (St. β.) L. 6. 71. Mt. r. Ed. Sahid. Vulg. cant. veron. germ. foss. gat. for. Leo. Auct. de promiss. (f) κάτω βληθήσεται. Ev. 22. veron. corb. Chrys. (etiam in Mt. 3 codd.) Ambrosiast. Gaud. (sed in græcis ἔξω legi testatur.) Auct. de promiss. (g) πάντα. D. (St. β.) 56. Copt. ap. Mill. Goth. Sax. Vulg. It. Iren. Hier. Ambr. Rufin. Aug. dis. Gaud. Leo. Ambrosiast. || Rec. Orig. quinquies. Ath. Epiph. Basil. seleuc. Cyr. Chrys. Theophyl. (h)=EG H. 10. 11. 57. 64. 72. 106. 142. 235. Ev. 1. 3. 5. 6. 18. 33. 36. al. 26. Mt. BHV. al. 18. Ed. Slav. omnes. Vulg. foss. germ. mart. Mm. gat. || = ὅτι δεῖ. for. harl. (i) = G. 13. 24* 69. 131. Ev. 1. al. 4. Mt. B. ψ. 17. τίς ἐστιν ὁ υἱὸς; Slav. 2. τίς ἐστιν ὁ λόγος οὗτος; L. (k)=Vulg. Sax. gat. Mm. for. foss. Aug. Ante μικρὸν ponunt 69. 124. (l) BD (St. β.) L. 1. 33. 42. 69. 118. 157. Ev. 2. 24. al. 5. Mt. c. semel. s. x. 11. Copt. Goth. Slav. Vulg. It. Cyr. alicubi. Nonn. Victorin. (m) + οὖν. D. (St. β.) Copt. cant. (n) ὡς. ABDL. 1. 42. 108. Copt. Syr. p. in m. Cyr. *cum*, cant. (o) ἔρχεται. 131* (p)=47. al. 3. Mt. z. Post σημεῖα ponit Ev. 44. (q)=Syr. hieros. (r) ἐπίστευσαν. G. 69. 124. Ev. 18. al. 9. Mt. μ. Syr. p. ms. (sed rec. in m.) Eus. (s)=Ev. 22. αὐτῷ. 63. 71. Mt. a. r. 10. corb. (t)=69. Alius. Mt. o. s. Chrys. etiam in Mt. 5 codd.

στευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπε-
39 καλύφθη; Διὰ τοῦτο οὐκ [u] ἠδύναντο πιστεύειν·" *[x] ὅτι
40 πάλιν" [y] εἶπεν" ἡσαΐας· Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς, καὶ [z] πεπώρωκεν" αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσι
τοῖς ὀφθαλμοῖς, [a] καὶ [b] [c] νοήσωσι" τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπι-
41 στραφῶσι, καὶ [d] ∞ ἰάσωμαι" αὐτούς. Ταῦτα εἶπεν
ἡσαΐας, [e] ὅτε" εἶδε τὴν δόξαν [f] αὐτοῦ," καὶ ἐλάλησε περὶ
42 αὐτοῦ. Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπί-
στευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς φαρισαίους οὐχ ὡμο-
43 λόγουν, [g] ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται." Ἠγάπησαν
γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων [h] μᾶλλον," [i] ἤπερ" τὴν δό-
44 ξαν τοῦ θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων
εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με.
45 46 Καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. Ἐγὼ φῶς
εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα [k] πᾶς" ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ,
47 ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. Καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ [l] τῶν
ῥημάτων," [m] ∞ καὶ μὴ πιστεύσῃ," ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν.
οὐ γὰρ ἦλθον, ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν
48 κόσμον.] Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ, καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά

[d] ∞ ἰάσομαι. [m] ∞ καὶ — μὴ: φυλάξῃ.

(u) *credebant*, colb. ‖ + εἰς αὐτὸν. Arm. Hier. + *in Jesum*, Vigil. (x) καὶ γὰρ. D. *etenim*, cant. (y) = 1. (z) ἐπώρωσεν. AL. al. 4. Mt. c. semel. Eus. πεπήρωκεν. 63. Mt. a. ‖ τετύφλωκαν . . . πεπώρωκαν. Syr. Syr. p. ms. (a) + καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι. 13. 69. 124. (b) + μὴ. D. Copt. Æth. Slav. Vulg. cant. verc. brix. tol** Aug. semel. (c) συνῶσι s. συνιῶσι. 42. 61. 91. al. 5. Chrys. etiam ap. Mt. (d) ADS. 69. 124. 131. 157. Ev. 6. 18. Alii. Mt. V. al. 6. veron. Ambr. (e) ὅτι. ABLM. 1. 97. Mt. z. Copt. Epiph. (f) τοῦ θεοῦ. 69. Copt. Sahid. Syr. hieros. Syr. p. (et rec. in m.) Vulg. ms. gat. τοῦ θεοῦ αὐτοῦ. D. (St. β) 66. in m. *Dei sui*, cant. *unigeniti*, Hier. (g) = Nonn. Ambrosiast. (h) = Mt. V. (i) ὑπὲρ. 1. 69. 118. 157. Mt. V. c. o. Chrys. ms. ἤ. Mt. i. n. (k) = B. (l) τῆς φωνῆς. 69. (m) καὶ πιστεύσῃ. 63. Ev. 24. 31. 36* al. 4. Mt. o. r. 10. Goth. brix. καὶ φυλάξῃ. D. (πιστεύσῃ] φυλάξῃ. St. β.) cant. veron. verc. colb. foss. corb. Ambr. καὶ μὴ φυλάξῃ. ABL. 13. 33. 42. 69. 118. 157. al. 5. Mt. s. Ed. Syr. Pers. w. Ar. p. et rom. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. p. (sed rec. in m.) Vulg. for. mart. gat. Mm. tol. harl. Ath. Nonn. ‖ μὴ ἀκούσῃ . . . καὶ φυλάξῃ. Pers. p. Syr. hieros. item Aug.

μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος
κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ὅτι [n] ἐγὼ″ [o] ἐξ″ 49
ἐμαυτοῦ οὐκ [p] ἐλάλησα·″ ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με πατὴρ,
αὐτός μοι ἐντολὴν [q] ἔδωκε,″ τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. Καὶ 50
οἶδα, ὅτι ἡ ἐντολὴ [r] αὐτοῦ″ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν λαλῶ
[s] ἐγὼ,″ καθὼς [t] εἴρηκέ μοι″ ὁ πατὴρ, οὕτω [u] λαλῶ.″]

[Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ ἰησοῦς, ὅτι 1
[x] ἐλήλυθεν″ αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τού-
του πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ
κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς· Καὶ δείπνου [y] γε- 2
νομένου,″ τοῦ διαβόλου ἤδη [z] βεβληκότος″ εἰς τὴν καρ-
δίαν [a] ∾ ἰούδα σίμωνος ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ·″
[[b] Εἰδὼς″ [c] = ὁ ἰησοῦς,″ ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πα- 3
τὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς
τὸν θεὸν ὑπάγει· Ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι 4
τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν ἑαυτόν· Εἶτα 5

---

[a] ∾ ἵνα παραδῷ αὐτὸν ἰούδας σίμωνος ἰσκαριώτης.

(n) = G. Mt. o. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Tert. Arnob. Ambr. Post ἐμαυτοῦ ponunt D. Ev. 22. cant. (o) ἀπ᾽ L. 1. 69. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (p) ἐλήλυθα. Ev. 32. al. 3. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (q) δέδωκε. ABM. 1. 69. 124. 131. 218 (c. al. 6.) al. 11. Mt. c. d. k. 7. 11. Cyr. (r) αὕτη. Arm. Chrys. in Mt. λ. semel. (s) = D. 44. cant. verc. emmer. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Ante λαλῶ ponunt ABL. 1. 69. 118. 157. al. 2. Mt. g. l. s. Copt. Arm. Slav. Vulg. veron. brix. colb. corb. Alii. Bas. (t) ἐνετείλατο μοι. 61. in m. 69. 124. Chrys. semel vel bis, etiam in Mt. codd. εἶπε. 63. εἶπέ μοι. Mt. a. r. 10. (u) ποιῶ. Slav. 7 et ed. (x) ἦλθεν. ABKLM. 1. 13. 42. 69. 106. 118. 131. 157. al. 8. Mt. c. f. s. x. 11. Orig. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. παρῆν. D. (y) γινομένου. BL. (St. β.) cant. Orig. quater. (z) *cum se misisset* s. *se immisisset*, veron. verc. colb. foss. harl. Hilar. (a) BLM. Copt. Arm. Vulg. veron. foss. germ. for. gat. mart. Orig. sexies vel septies. (sed ἰσκαριώτου, L. Arm. Vulg. foss. germ. gat.) *Simonis Schariothi, ut traderet eum Judas*, corb. ‖ ἰούδα = 13. 69. 124. ap. Birch. 131. al. 6. colb. ‖ ἰσκαριώτου] ἀπὸ καριώτου. D. cant. Sic semper. (b) καὶ εἰδὼς. 71. εἰδὼς δὲ. 13 69. 124. al. 2. Evangelistaria, quæ initium hujus versus connectunt cum Matth. 26, 20 veron. Chrys. etiam in Mt. 4. 9. (c) = BDL. Mt. BH. Æth. Vulg. It. (exc. veron. brix.) Orig. bis, (bis habet.) Chrys. in Mt. λ. μ. 7.

[d] βάλλει ὕδωρ" εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς
πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ, ᾧ ἦν διε-
6 ζωσμένος. Ἔρχεται οὖν πρὸς σίμωνα πέτρον· [e] = καὶ"
λέγει αὐτῷ [f] ἐκεῖνος·" κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;
7 Ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ
8 οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. Λέγει αὐτῷ πέτρος·
οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη
αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ'
9 ἐμοῦ. Λέγει αὐτῷ σίμων πέτρος· κύριε, μὴ τοὺς πόδας
[g] — μου" μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὴν κεφαλήν.
10 Λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὁ λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει [h] — ἢ
τοὺς πόδας : νίψασθαι," [i] ἀλλ' ἔστι" καθαρὸς [k] ὅλος."
11 καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.] Ἤδει γὰρ
τὸν παραδιδόντα αὐτόν· [l] διὰ τοῦτο εἶπεν· οὐχὶ πάντες
καθαροί ἐστε."]

12 [Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμά-
τια αὐτοῦ, [m] ἀναπεσὼν [n] πάλιν," εἶπεν αὐτοῖς· γινώσκετε,

(d) λαβὼν ὕδωρ βάλλει. D. 13. 69. 124. Arm. cant. (e) = BDL. Syr. Pers. p. Copt. cant. Orig. (f) = B. veron. Orig. *Petrus*, Copt. Pers. p. Vulg. It. exc. cant. corb. *Simon*, Syr. (g) = DEGH. 40. 61. 69. 229* 235. al. 5. Mt. c. d. i. n. z* χ. 7. 11. cant. veron. verc. corb. colb. Euthym. (h) τὴν κεφαλὴν νίψασθαι, εἰ μὴ τοὺς πόδας μόνον. D. cant. *non habet necesse rursum,* (omissis cæteris) Tert. *non necesse habet, ut iterum lavet*, Mm. Hier. Aug. semel. Pacian. Optat. *iterum* addit etiam Ambr. bis. (alibi ut rec.) ‖ ἢ τοὺς πόδας = colb. gat. foss. for. harl. Orig. quinquies. (semel habet, in textu.) ‖ ἢ] = H. Ev. 28** Mt. 17. εἰ μὴ. BC*DKL. 13. 42. 61. 69. 157. Mt. s. 11. (Orig. in textu.) Dionys. areop. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. *nisi ut*, Vulg. veron. corb. Mm. Ambr. ‖ πόδας] + μόνον. D. 235. Syr. cant. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Auct. de promiss. Ambr. semel. ‖ νίψασθαι] + ἢ τὴν κεφαλὴν. Mt. r. (i) ἔστι γὰρ. D. Syr. Arm. cant. Cyr. semel. Chrys. in Mt. 3 codd. *quia est*, Optat. Auct. de promiss. ἔστι. 13. 69. (k) ὅλως. Ev. 22. Mt. n. (l) = D. cant. (m) + καὶ. AB*CL. 157. Mt. s. Syr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Sax. veron. verc. brix. colb. emmer. corb. Germ. Orig. Dionys. alex. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Hier. Vict. capuan. (Plerique ex his omittunt καὶ ante ἔλαβε.) (n) = Ev. 32. Syr. Ante ἀναπεσὼν ponunt Arm. veron. colb. corb. Sequentibus jungunt Ed. brix.

τί πεποίηκα ὑμῖν; Ὑμεῖς φωνεῖτέ με· [o] ὁ διδάσκαλος 13
καὶ ὁ κύριος·" καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. Εἰ οὖν ἐγὼ 14
ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, [p] καὶ
ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. Ὑπόδειγμα 15
γὰρ [q] ἔδωκα" ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ
ὑμεῖς ποιῆτε. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐκ ἔστι δοῦλος 16
μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ
πέμψαντος αὐτόν. Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε, ἐὰν 17
ποιῆτε αὐτά.] Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ [r] οἶδα, 18
[s] οὓς" ἐξελεξάμην· ἀλλ', ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ τρώγων
[t] μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον," [u] ἐπῆρεν" ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐ-
τοῦ. Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν, [x] πρὸ τοῦ γενέσθαι," ἵνα, ὅταν 19
γένηται, πιστεύσητε, ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω 20
ὑμῖν· ὁ λαμβάνων, [y] ἐάν τινα" πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ
δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν [z] πέμψαντά" με.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι [a], καὶ 21
ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅτι εἷς ἐξ
ὑμῶν παραδώσει με. Ἔβλεπον [b] — οὖν" [c] εἰς" ἀλλήλους 22
οἱ μαθηταὶ, ἀπορούμενοι, περὶ τίνος λέγει. Ἦν [d] δὲ" 23
ἀνακείμενος εἷς [e] ⁜ ἐκ" τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ

(o) ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος. EGHM. 10. 11. 13. 69. 106. 157. 218 (c. al. 3.) al. 3. Mt. B. al. 12. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Ambr. (p) + πόσῳ μᾶλλον. D. Syr. Pers. p. cant. verc. corb. Mm. germ. Ambr. bis. (semel ut rec.) (q) δέδωκα. AKM. al. 29. Mt. c. bis. al. 10. Ed. Cyr. (r) + γὰρ. AK. 13. 28. 42. 57. 69. 72. 124. 131. al. 11. Syr. Arr. Pers. p. Copt. Arm. colb. Cyr. + δὲ. 54. (s) τίνας. BL. 33. 157. Orig. quater. Cyr. ὃν. Arm. (t) μου τὸν ἄρτον. BCL. 127* tolet. Orig. ter. (bis ut rec.) Cyr. in commentar. ‖ τὸν ἄρτον = 1. (u) ἐπῆρκεν. A. 1. (x)=29. 63. 71. Mt. a. 10. (y) ἄν τινα. BL. Orig. ed. Cyr. ὅν τινα. Orig. semel. Arm. It. (exc. colb. gat. for. germ. foss. mart.) ὃν ἄν. Orig. semel. Syr. utr. τινα, ὃν ἄν. 218 (cum 220.) (z) ἀποστείλαντα. 1. 118. Ed. (a) + αὐτοῦ. Arm. (b) = BC. 16. Mt. o. Arm. Pers. p. Orig. semel. δὲ. 61. 64. al. 5. Mt. k. p. z. Syr. verc. Orig. (c) = 234. πρὸς. 10. 61. 226** al. 5. Mt. k. p. z. (d) = L. 3. 80. Syr. p. habet c. ast. Orig. bis. *ergo*, Vulg. veron. for. germ. foss. gat. Mm. (e) + ABC*DKLM. 33. 42. 69. 124.

24 τοῦ ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς. Νεύει [f]οὖν″ τούτῳ σίμων
25 πέτρος, [g]πυθέσθαι — τίς ἂν εἴη,″ [h]περὶ οὗ λέγει.″ [i]∾ Ἐπι-
πεσὼν″ [k]δὲ″ [l]— ἐκεῖνος″ ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ ἰησοῦ, λέγει
26 αὐτῷ· κύριε, τίς ἐστιν; Ἀποκρίνεται [m]ὁ ἰησοῦς· ἐκεῖνός
ἐστιν, ᾧ ἐγὼ [n]∾ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω.″ [o]∾ καὶ
ἐμβάψας″ τὸ ψωμίον, [p]δίδωσιν ἰούδᾳ [q]σίμωνος″ [r]ἰσκα-
27 ριώτῃ.″ Καὶ [s]μετὰ τὸ ψωμίον,″ [t]τότε″ εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖ-
νον ὁ σατανᾶς. λέγει [u]οὖν″ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὃ ποιεῖς, ποί-
28 ησον τάχιον. Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς
29 τί εἶπεν αὐτῷ. Τινὲς [x]γὰρ″ ἐδόκουν, [y]ἐπεὶ″ τὸ γλωσ-
σόκομον εἶχεν ὁ ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἀγό-
ρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς

---

[i] ∾ *ἀναπεσὼν.* [n] ∾ *βάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω αὐτῷ.* [o] ∾ *καὶ βάψας.*

---

ap. Birch. 131. 157. al. 4. Syr. Perss. Arr. Æth. Copt. Sahid. Vulg. It. Orig. bis. Cyr. (f) = 69. Arm. colb. corb. (g) *καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπὲ, τίς ἐστιν.* BCL. 33. Æth. veron. Orig. quater. item, omisso *εἰπὲ,* Vulg. for. germ. gat. Mm. foss. *et dixit ei: interroga,* colb. verc. corb. brix. || *εἴη*] + *οὗτος.* D. cant. || *τίς ἂν εἴη* = colb. (h) = 91. corb. veron. (i) BC*K LM. 33. 40* 42. 63. 131. 145. 157. al. 4. Mt. a. x. 10. Orig. bis. Scholia in Mt. d. (k) = B. Pers. p. Orig. *οὖν.* DLM. 1. 13. 33. 69. 118. 157. Pers. w. Copt. Sahid. Syr. p. in m. Vulg. It. exc. corb. Scholion in Mt. d. (l) = Sahid. *οὗτος.* C* ut videtur. *ἐκεῖνος οὗτος.* S. 63. 90. 121. 142. 145** 226* *ἐκεῖνος οὕτως.* BEGHLM. 11. 17. 28. 33. 36. 40. 57. 64. 72. 116. 157. 235. Ev. 6. al. 27. et Barber. 4. Mt. V. d. g. i. l. n. q. r. x. 17. Ed. Goth. Euthym. *ἐκεῖνος ὁ μαθητὴς.* Syr. Arr. Pers. p. Copt. (m) + *οὖν.* BC*L. Syr. p. in m. verc. Orig. + *αὐτῷ.* D. 69. 124. Mt. s. cant. (n) BCL. Æth. Orig. bis. (semel absque *αὐτῷ.*) *intinctum panem porrexero,* Vulg. It. *βάψω τὸ ψωμίον,* omissis reliquis, Orig. semel. || *βάψας*] *ἐμβάψας.* ADK. 1. 42. 69. al. 3. || *ἐπιδώσω*] *δώσω.* M. 157. + *αὐτῷ.* M. 33. 157. Æth. (o) *καὶ βάψας.* D. 33. 69. Mt. 11. Orig. bis. *βάψας οὖν.* BC*L. Orig. bis. Cyr. *καὶ λαβὼν.* Syr. p. in m. (p) + *λαμβάνει καὶ.* BC LM. 33. Orig. quinquies. (q) = 69. Arm. verc. *σίμωνι.* 13. 101. veron. brix. for. colb. Orig. ed. quater. (r) *ἰσκαριώτου.* BCLM. 33. 66. 72. 157. Mt. 11. for. germ. Orig. ms. ter. (s) = D. Pers. p. cant. gat. *ut accipit panem,* s. *post acceptam buccellam,* Sahid. veron. verc. brix. Mm. colb. foss. (t) = DL. Copt. Syr. p. ms. Pers. p. Vulg. It. (exc. gat. mart. brix. for. foss. germ. emmer. mart.) Orig. quater. (habet ter.) Cyr. Ambr. Post *ἐκεῖνον* ponit 72. (u) = 59. 86. Mt. s. 11. Vulg. ms. verc. brix. for. foss. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) *καὶ λέγει.* D. Syr. Perss. Arr. Arm. Vulg. cant. gat. mart. (x) = Mt. x. Goth. Perss. *δὲ.* 63. Mt. 10. Syr. p. ms. Cyr. (y) *ὅτι.* D.

ἵνα τὶ δῷ. Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, [z] ∾ εὐθέως ἐξῆλ- 30
θεν·" ἦν δὲ νύξ. "Οτε [a] † ἐξῆλθε, * λέγει ὁ ἰησοῦς· [νῦν 31
ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν
αὐτῷ. [b] Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ," καὶ ὁ θεὸς δο- 32
ξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. Τεκνία, 33
ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσετέ με· καὶ καθὼς εἶπον
τοῖς ἰουδαίοις· [c] ὅτι" ὅπου [d] ∾ ὑπάγω ἐγὼ," ὑμεῖς οὐ δύ-
νασθε ἐλθεῖν· καὶ ὑμῖν λέγω [e] ἄρτι"[f]. Ἐντολὴν [g] καινὴν" 34
δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς [h] ἠγάπησα
ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἐν τούτῳ γνώ- 35
σονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν [i] ἀγάπην ἔχητε
ἐν ἀλλήλοις." Λέγει αὐτῷ σίμων πέτρος· κύριε, ποῦ ὑπά- 36
γεις; ἀπεκρίθη [k] — αὐτῷ" [l] ὁ" ἰησοῦς· ὅπου [m] ὑπάγω,

---

[z] ∾ ἐξῆλθεν εὐθὺς. [a] † οὖν. [d] ∾ ἐγὼ ὑπάγω.

(z) BCDL. item 69. Mt. s. Copt. Arm. Vulg. It. (exc. verc. brix.) Orig. ter. Ambr. || εὐθὺς ἐξῆλθεν ἐκεῖνος. Cyr. || ἐξῆλθεν ad ἐξῆλθε = G. al. 3. (a) = AES. 36. 40. 72. 116. 124. 127. 131. 142. 218 (c. al. 3.) Ev. 6. al. 35. pluresve. Mt. V. al. 15. Ed. (etiam Steph. 3.) Syr. utr. Arr. Goth. Slav. Sax. foss. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. || Habent οὖν BDL. 1. Alii. Mt. s. 11. Pers. w. Copt. Arm. Orig. Cyr. || ὅτι ἐξῆλθεν = Pers. p. ut videtur. Antecedentibus jungunt Ed. Syr. utr. Arr. Pers. p. Chrys. Theophyl. Schol. in Mt. 11. Cum sequentibus nectunt Pers. w. Copt. Arm. Æth. Slav. qu. Orig. Nonn. || εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν δὲ νὺξ ὅτε ἐξῆλθεν. "Οτε οὖν ἐξῆλθε. Cyr. (b) = BDL. 1. 219. ap. Alt. 225. ap. Birch. 235. al. 4. Syr. p. cant. veron. verc. corb. colb. germ. harl. Tert. Ambr. Sed habent Orig. bis. Cyr. Hilar. Alii. || εἰ] + δὲ Arm. Nonn. καὶ εἰ. Cod. unus. εἰ οὖν. brix. (c) = D. 59. Ev. 13. Mt. V. s. Perss. Æth. Vulg. cant. veron. for. Cyr. (d) ABCDL. 1. 69. 124. 131. 157. 218 (c. al. 6.) Ev. 6. al. 6. pluresve. Mt. a. i. n. s. al. 7. Syr. Copt. Arm. Vulg. cant. brix. colb. Alii. Orig. ter. Cyr. Chrys. semel. (etiam in Mt. 4 codd.) Theophyl. Aug. Ambr. ἐγώ εἰμι. Orig. semel. Chrys. semel in Mt. 4 codd. *ubi sum ego*, verc. (e) Ante ὑμῖν ponit Arm. verc. Cum ἐλθεῖν jungendum esse censuit Orig. (f) + ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε. 127. al. 2. (g) = germ. καὶ νῦν. 73. (h) + κἀγὼ s. ἐγὼ. D. 57. 97. Mt. g. s. Syr. Syr. p. ms. It. (exc. for. mart.) Cyr. Hilar. (i) ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 69. 124. Syr. p. in m. Arm. Æth. Chrys. semel in Mt. 3 codd. Optat. || ἔχητε] ἔχετε. 57. al. 5. Mt. BHV. r. (k) = BCL. 229* Copt. Arm. Goth. Vulg. It. exc. cant. foss. (l) = ABCL. (m) + ἐγὼ. DS in m. 10. 33. 69. 91. 118. 124. ap. Birch. 142. in m. 145. in m. 157. 229** 235. Ev. 6. al. 29. Mt. B. al. 10. item g. Ed. Copt. Sahid. Arm. Slav. Vulg. It. Orig. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Cyr. Theophyl.

οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· [n] ὕστερον δὲ ἀκολου-
37 *θήσεις=μοι." Λέγει αὐτῷ [o] † πέτρος·" [p] κύριε," διατί*
οὐ δύναμαί σοι [q] ἀκολουθῆσαι [r]=ἄρτι;" τὴν ψυχήν μου
38 *ὑπὲρ σοῦ θήσω. [s] Ἀπεκρίθη" [t]=αὐτῷ" [u]—ὁ" ἰησοῦς·*
τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι·
οὐ μὴ ἀλέκτωρ [x] ∾ φωνήσει," ἕως οὗ [y] ἀπαρνήσῃ" με τρίς.

1 *[[z] Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία[a]· πιστεύετε εἰς τὸν*
2 *θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου*
*μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν. * [b] πορεύο-*
3 *μαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· [c] Καὶ ἐὰν πορευθῶ, καὶ ἑτοι-*
μάσω ὑμῖν τόπον," πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι

---

o † ὁ. x ∾ *φωνήσῃ.*

(n) *ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον.* BL. 1. Vulg. It. (exc. cant. veron. foss.) Orig. ter. Cyr. Chrys. in Mt. 7. Ambr. Aug. Præterea *μοι* = A. 3. 33. 42. Syr. utr. Arr. Pers. w. Copt. Æth. Goth. Chrys. in Mt. 4 codd. Ante *ἀκολ.* ponit D. cant. *ἀκολουθήσεις δέ μοι ὕστερον.* Orig. semel. (o) = ACGHL**S. 131. 157. 235. Ev. 24. 36. al. 24. pluresve. Mt. HV. al. 16. Ed. || *ὁ πέτρος* = D. Alius. cant. (p) = 33. 46. 225. Mt. s. Copt. Vulg. for. (non tolet.) (q) + *νῦν.* CDL. Ev. 2. Slav. cant. Cyr. Chrys. (etiam Mt. 6 codd.) (r) = Iidem, (exc. d. Slav. cant.) et 61. 157. al. 3. || *ἄρτι* cum sequentibus connectunt D. ut videtur. Syr. Slav. cant. (s) *ἀποκρίνεται,* ABL. 1. 69. 124. 157. Mt. 11. Syr. p. (t) = ABDKL. 42. 57. 69. 124. ap. Alt. 157. al. 3. Arm. Syr. p. Goth. Vulg. ms. cant. verc. for. colb. corb. mart. tol. emmer. (u) = ABDL. al. 3. (x) ABK. 10. 36. 91. 106. 118. 127. 235. Ev. 6. 24. al. 26. Mt. H. al. 12. Ed. (y) *ἀρνήσῃ.* BD. l. Orig. (z) + *καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.* D. (St. β.) Ed. Sax. cant. verc. colb. mart. + *εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς.* Evangelistaria. (a) + *μηδὲ δειλιάτω.* 131. in m. al. 3. Mt. 11. (b) + *ὅτι.* ABDKL. 1. 42. 69. 124. al. 6. Mt. s. Arm. Arr. Slav. 2. 3. Vulg. cant. veron. colb. for. corb. foss. mart. gat. Mm. Cyr. Theodoret. Nonn. (c) = 69. Slav. 2. || *πορευθῶ καὶ* = Slav. ed. jun. || *καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον* = 56. 58. Ev. 31. Slav. 3* || *καὶ ἑτοιμάσω*] *ἑτοιμάσω.* ABEGHK. 36. 72. 131. Ev. 3. 6. 24. al. 18. Mt. B. semel. HV. r. Ed. Copt. Goth. Slav. 3** Orig. ap. Wetst. Cyr. alicubi. Phot. *ἑτοιμάσων.* Mt. c. semel. *ἑτοιμάσαι.* DM. 11. 40. 63. 64. 142. 235. Ev. 4. 5. 18. 19. 36. al. 20. Mt. B. semel. a. c. semel. f. bis. q. s. al. 8. Ed. Syr. cant. brix. Theophyl. Euthym. Schol. in Mt. d. || Sed rec. L. 1. 13. 33. 124. Alii. Vulg. It. Cyr. Ambr. Hier. (Silent Orig. Chrys.) || *ὑμῖν τόπον*] *τόπον ὑμῖν.* BDL. 1. 157. Alii. Mt. f. semel. g. q. s. 11. cant. Cyr. *ὑμῖν* = Mt. a. *τόπον,* = verc.

ὑμᾶς [d] πρὸς ἐμαυτόν·″ ἵνα ὅπου [e] εἰμὶ″ ἐγὼ, καὶ ὑμεῖς
ἦτε. Καὶ ὅπου [f] ἐγὼ″ ὑπάγω, [g] ∾ οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν 4
οἴδατε.″ Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· κύριε, οὐκ οἴδαμεν, ποῦ 5
ὑπάγεις· [h] καὶ″ πῶς [i] ∾ δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι;″
Λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, 6
καὶ ἡ ζωή. οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι'
ἐμοῦ. Εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου [k] ∾ ἐγνώ- 7
κειτε ἄν·″ καὶ ἀπ' ἄρτι [l] γινώσκετε″ αὐτὸν, [m] καὶ ἑωρά-
κατε αὐτόν.″ Λέγει αὐτῷ φίλιππος· κύριε, δεῖξον ἡμῖν 8
τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. Λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· [n] το- 9
σοῦτον χρόνον″ μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ [o] ἔγνωκάς″ [p] με,
φίλιππε;″ ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε [q] τὸν πατέρα· [r] καὶ″
πῶς σὺ λέγεις· δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; Οὐ πιστεύεις, 10
ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; [τὰ ῥή-
ματα, ἃ ἐγὼ [s] λαλῶ″ [t] ὑμῖν,″ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ
δὲ πατὴρ, ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, [u] αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα.″ [x] Πι- 11

---

[g] ∾ οἴδατε τὴν ὁδόν. [i] ∾ οἴδαμεν τὴν ὁδόν. [k] ∾ ἂν ἤδειτε.

(d) = 61* al. 3. Theophyl. μετ' ἐμαυτοῦ. Cyr. (e) ὑπάγω. Ev. 22. (f) = DL. 1. 69. al. 3. Ed. Arm. cant. veron. verc. corb. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Ambr. (g) BLQ. item 33. Copt. Æth. Pers. p. Slav. 3. verc. ὑμεῖς οἴδατε τὴν ὁδόν μου. Slav. 2. (h) = BL. veron. verc. (i) B. verc. Cyr. τὴν ὁδὸν οἴδαμεν. D. cant. veron. Tert. (k) BLQ. 1. 33. Alius. Cyr. γνώσεσθε. D* cant. Victorin. *cognovistis*, veron. verc. corb. colb. Novatian. (l) γνώσεσθε. Syr. p. Vulg. brix. for. gat. Mm. mart. (non tolet.) Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Hilar. Aug. ms. (m) = 33 et 68. ap. Mill. Mt. B semel. V. Arm. *et videtis eum*, brix. (n) τοσούτῳ χρόνῳ. DLQ. Cyr. (o) ἐγνώκατε. Perss. Æth. Vulg. It. (exc. tol.) Tert. Hilar. Aug. Novatian. Ambr. (p) με; φίλιππε. Iidem. Ed. (etiam St. 3.) (q) + καί. Slav. 2. (non alii.) Vulg. It. (exc. cant.) Tert. Hilar. Iren. Novatian. Lucif. Aug. dis. Ambr. Victorin. Faustin. (r) = BQ. 58. ap. Mill. Copt. Vulg. brix. colb. corb. foss. germ. mart. gat. Mm. Cyr. Hilar. Iren. Aug. Ambr. (alibi habet.) (s) λέγω. BIL. Copt. Syr. p. in m. λελάληκα. D. 218 (cum 3. 220.) Æth. cant. (t) = 59. 69. Syr. Pers. p. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 4 codd.) Phœbad. (u) ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ. BD. Copt. Æth. cant. Hilar. sæpe. Aug. *ipse loquitur; et opera, quæ ego facio, ipse facit.* veron. verc. corb. colb. Ambr. semel. Faustin. Vigil. taps. semel. ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτός. L. Cyr. semel. (x) +

στεύετέ [y] μοι," ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, [z] καὶ ὁ πατὴρ ἐν
ἐμοί" [a] †·] εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα [b] αὐτὰ" πιστεύετέ
12 [c] — μοι." Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ,
τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, [d] καὶ μείζονα
τούτων ποιήσει·" ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα [e] = μου" πο-
13 ρεύομαι, * Καὶ ὅ, τι ἂν αἰτήσητε [f] ἐν τῷ ὀνόματί μου,
[g] τοῦτο ποιήσω·" [h] ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ."
14 [i] [k] Ἐάν τι" αἰτήσητε [l] ἐν τῷ ὀνόματί μου, [m] ἐγὼ" [n] ποι-
15 ήσω." Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρή-
16 σατε. Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παρά-
κλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα [o] μένῃ" μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα·
17 Τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν,

---

[a] † ἐστιν.

μὴ. G. + οὐ. Ed. + οὔπω. Nonn. *Non creditis*, Vulg. foss. germ. Mm. gat. *Creditisne*, Æth. *Non credis* for. *Credis*, cant. (y) = Syr. Perss. Ar. rom. Erp. Æth. Vulg. for. corb. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Tert. εἰς ἐμὲ. Ar. p. (z) = A. Ante ἐγὼ ponit D. (a) = ABDELQS. 218 (c. al. 10.) Alii. Mt. B. bis. H. bis. V. al. 17. Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. Copt. Slav. It. (exc. for. colb.) Cyr. semel. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Tert. Hilar. (b) = 24* 157. Mt. n. Syr. hieros. Arm. Pers. p. Copt. corb. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Tert. Hilar. semel. αὐτοῦ. B. 229** (c) = DL. 33. Syr. Perss. Syr. hieros. Vulg. cant. colb. brix. germ. foss. mart. gat. for. Tert. Hilar. Ambr. (d) = 126. Ev. 32. al. 5. Mt. V. (e) = AB DLQ ut videtur. 1. 33. 42. 69. 157. Barber. 2. Mt. 17. Arr. Copt. Æth. Arm. Goth. Slav. 2. 3. Sax. Vulg. It. Cyr. Nonn. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Novatian. Ambr. (f) + με. 5. 12. 161. Ev. 26. Ed. + αὐτὸν. Copt. veron. colb. Ambr. + τὸν πατέρα. 33. Slav. ed. jun. Vulg. ed. for. Nonn. (g) δώσει ὑμῖν. Copt. (h) In finem vs. 14. transfert 157. (i) Vs. 14 = 1. 24* 218 (cum 76.) Ev. 36. bis. Syr. hieros. veron. ‖ ὀνόματί μου vs. 13. ad ὀνόματί μου vs. 14 = Mt. B. semel. ποιήσω vs. 13. ad ποιήσω vs. 14 = 90. 118. Mt. o. (k) καὶ ἐάν τι. 91. al. 4. Mt. V. f* semel. Syr. Perss. Arr. Copt. corb. ἐὰν. 40. 63. Mt. a. Arr. ἐὰν οὖν. Ev. 13. ὃ ἐὰν. 39. Theophyl. ἵνα ὅ, τι ἂν. 235. (l) + με. B. 11. 36. 64. 91. al. 15. Mt. B. semel. r. 17. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Arm. (omisso ἐν τῷ ὀνόμ. μου.) Goth. Sax. Vulg. colb. brix. for. + αὐτὸν. Copt. + τὸν πατέρα. Mt. s. Æth. corb. Nonn. (m) ἐγὼ τοῦτο. B. τοῦτο. AL. 124. Ev. 16. Mt. s. codd. ap. Erasm. Copt. Æth. Arm. Slav. 2. 3. Vulg. for. colb. germ. gat. Mm. emmer. Cyr. Aug. (n) ποιῶ. 64. Ev. 16. Goth. Sax. ποιήσει. Æth. (o) ᾖ. LQ. item B. Syr. Syr. p. in m. Slav. ut videtur. veron. verc. corb. brix. colb. Ambr. Hier. Victorin. Max. taur. Quæst. e N. T.

ὅτι οὐ θεωρεῖ [p] αὐτὸ,″ οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ [q] γι-
νώσκετε″ αὐτὸ, ὅτι παρ' ὑμῖν [r] μένει,″ καὶ [s] ἐν″ ὑμῖν
[t] ἔσται.″ Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς 18
ὑμᾶς. [u] Ἔτι μικρὸν,″ καὶ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ· 19
ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε·
Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε [x] ὑμεῖς,″ ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ 20
πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, [y] κἀγὼ″ ἐν ὑμῖν. Ὁ ἔχων 21
τὰς ἐντολάς μου, καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγα-
πῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πα-
τρός μου· [z] καὶ ἐγὼ″ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω
αὐτῷ ἐμαυτόν.] Λέγει αὐτῷ ἰούδας, [a] οὐχ ὁ ἰσκαριώ- 22
της·″ κύριε, [b] ÷ καὶ″ τί [c] γέγονεν,″ ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμ-
φανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; Ἀπεκρίθη [d] † ἰη- 23
σοῦς καὶ εἶπεν [e] αὐτῷ·″ ἐάν τις ἀγαπᾷ με, [f] τὸν λόγον″
μου τηρήσει· καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς
αὐτὸν [g] ἐλευσόμεθα,″ καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ [h] ποιήσομεν.″

---

d † ὁ.

(p) ter *αὐτὸν*. D*L. (q) *γνώσεσθε*. Vulg. gat. Mm. Nonn. (r) *μενεῖ*. Æth. Vulg. for. gat. Mm. mart. germ. foss. Nonn. Cerealis. Quæst. e N. T. semel. (s) *σὺν*. 1. *vobiscum*, corb. colb. veron. Quæst. e N. T. (t) *ἔστι*. BD* 69. Barber. 1. Mt. x. 11. Syr. Pers. p. cant. veron. verc. colb. corb. brix. tol. Lucif. Ambr. Quæst. e N. T. ‖ *παρ' ὑμῖν ἔστι, καὶ ἐν ὑμῖν μένει*. 131. (u) Antecedentibus adnectunt 131. Syr. Pers. p. (x) = A. Mt. s. Syr. Pers. p. Æth. veron. emmer. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Victorin. Ante *γνώσεσθε* ponunt BLQ. (y) *καὶ ἐγώ*. G. 131. Ev. 18. 24. al. 4. Mt. B. al. 5. Ed. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. (z) *κἀγώ*. BDLQ. 1. Mt. s. (a) *ὁ καναvίτης*. Sahid. (b) + GHKMQS. (St. *π*.) 1. 10. 11. 36. 40. 42. 61. 63. 64. 69. 72. 91. 106. 118. 124. 127. 131. 142. 145. 157. 218 (c. al. 8.) 229. 235. Ev. 2. 6. 18. 19. 36. 42. al. 44. et Barberini exc. uno. Mt. BHV. al. 19. Ed. Syr. p. Slav. Chrys. (etiam in Mt. 4 codd.) Theophyl. (c) *ἐστιν*. D. cant. Chrys. semel, etiam in Mt. 5 codd. ‖ = Chrys. semel, etiam in Mt. 4 codd. *quid facturus es*, foss. (d) = ABD GLS. 218 (c. al. 9.) Ev. 6. 36. Alii, Mt. BHV. Al. 19. Ed. Cyr. Theophyl. (e) *αὐτοῖς*. 44** 45. Arm. Orig. (f) *τὰς ἐντολάς*. 38. Mt. x. Epiph. in cantic. (g) *ἐλεύσομαι*. D. cant. Pers. p. *πορευσόμεθα*. 69. (h) *ποιήσομαι*. D. cant. Pers. p. *ποιησόμεθα*. BL. 1. 13. 33. 69. Mt. s. 11. λ. Orig. quinquies. Eus. Ath. ms. Nyss. Naz. Epiph. Cyr. Theodoret. Antioch.

24 Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λό-
γος, ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός
25 με πατρός. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, παρ' ὑμῖν μένων.
26 Ὁ δὲ παράκλητος, [i] τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,″ ὃ πέμψει [k] ὁ
πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα,
27 καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα, ἃ [l] εἶπον″ [m] ὑμῖν.″ Εἰρήνην
ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ
κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. [μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν
28 ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. Ἠκούσατε, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν·
ὑπάγω, καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχά-
ρητε ἂν, ὅτι [n] † πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ
29 [o] — μου″ μείζων μου ἐστί. Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γε-
30 νέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε [p]. Οὐκ ἔτι πολλὰ
λαλήσω μεθ' ὑμῶν. ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου [q] † ἄρ-
31 χων, καὶ ἐν ἐμοὶ [r] ∾ οὐκ ἔχει οὐδέν.″ Ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ

[n] † εἶπον. [q] † τούτου. [r] ∾ εὑρήσει οὐδέν.

(i) = Chrys. etiam in Mt. 5 codd. τὸ πν. τῆς ἀληθείας. Ev. 32. Mt. s. (k) + ὑμῖν. 106. Cyr. (l) εἴπω. D. Mt. 11. λέγω. Syr. utr. (sed Syr. p. habet rec. in m.) Vigil. Victorin. semel. *dixero*, Vulg. cant. colb. veron. verc. corb. for. germ. Mm. gat. Novatian. Aug. Victorin. (m) = veron. verc. corb. colb. Novatian. Victorin. ἐγὼ. Cyr. ὑμῖν ἐγὼ. BL. item 127. (n) = ABDL. 1. 33. 42. 69. 124. 145. 157. Mt. s. x* Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Æth. Arm. Syr. hieros. Goth. Slav. 2. 3. Vulg. It. Orig. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Nonn. Arnob. Cypr. Novatian. Hilar. Hier. Vigil. Gaud. Capreol. (habent Ambr. Theophyl.) ‖ + ἐγὼ. 69. 124. Arm. + ὑμῖν. 82. (o) = AD*L. 1. 33. 64. Mt. B. Ed. Æth. Slav. 2. 3. Vulg. cant. veron. colb. corb. for. germ. foss. Mm. gat. Cyr. in commentar. Chrys. (etiam in Mt. 2 codd.) Nonn. Tert. Iren. Cypr. Hilar. Novatian. Ambr. Arnob. Gaud. Victorin. semel. Capreol. ὁ πέμψας με. Orig. sæpe Hier. ‖ ὁ πατήρ μου] *qui me misit*, Novatian. semel. Vigil. (p) + μοι. D. cant. + ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. 33. Slav. 2. 3. + ὅτι ἐγώ εἰμι. gat. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (q) = ABD gr. EGHKLM S. (St. π.) Ev. 2. 3. 5. 6. 24. 36. al. 79. Mt. B. bis. H. bis. V. al. 20. Ed. Syr. utr. Arr. Pers. p. Cyr. Theodoret. Theophyl. in commentar. Nonn. Hilar. semel. Aug. (alibi habet) ‖ ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου. 1. Copt. Arm. Orig. sexies. Basilii scholion in Mt. s. Procop. Theophyl. in textu. (r) εὑρήσει οὐδὲν. K. 42. 116. al. 5. Mt. z. in marg. Æth. brix. Ath. Bas. Maxim. Cyr. alicubi. Theodoret. Œcumen. Procop. Concil. trull. et lateran. Hilar. semel. Ambr. Ambrosiast. Hier. Aug. Auct. de pro-

κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς [s] ἐνετείλατό″
μοι [t] ὁ πατὴρ,″ οὕτω ποιῶ· ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ, [u] καὶ ὁ πατήρ μου 1
ὁ γεωργός ἐστι. Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ, μὴ φέρον καρπὸν, 2
[x] αἴρει″ [y] αὐτό·″ καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, [z] καθαίρει″
αὐτὸ, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ. Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε 3
διὰ τὸν λόγον, ὃν λελάληκα ὑμῖν. Μείνατε ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ 4
ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ᾽
ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ· οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς,
ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε. Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, [a] ὑμεῖς 5
τὰ κλήματα.″ ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ, [b] οὗτος″
φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν
[c] οὐδέν.″ Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω, ὡς τὸ 6
κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη· καὶ συνάγουσιν [d] ∾ αὐτὰ,″ καὶ
εἰς [e] + τὸ″ πῦρ βάλλουσι, καὶ καίεται. [f] Ἐὰν μείνητε ἐν 7

---

[d] ∾ αὐτὸ.

---

miss. Scholion in Mt. a. d. g. *εὑρίσκει οὐδὲν.* Arm. Syr. p. in m. Goth. Orig. bis. (quater ut rec.) Ath. Macar. Chrys. alicubi. Theophan. ceram. Nyss. Phot. Manichæi ap. Epiph, Hilar. bis. (semel ut rec.) Ambr. Hier. Aug. (semel ut rec.) Fulg. Sedul. Pelag. Salon. Ambrosiast. *οὐχ εὑρήσει οὐδὲν.* 131. 145* Basil. alicubi. *ἔχει οὐδὲν.* 219. Mt. V. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. *ἕξει οὐδὲν.* Basilii schol. in Mt. s. *οὐκ ἔχει οὐδὲν εὑρεῖν.* D. cant. verc. *εὑρίσκει οὐδὲν τῶν ἰδίων* s. *τῶν αὐτοῦ.* Nyss. semel. Epiph. Oros. Ambr. bis. (alibi aliter.) (s) *ἐντολὴν ἔδωκεν.* BL. item 1. 33. (Vulg. It. exc. cant.) Cyr. Hilar. Maximin. (t) = D. Æth. cant. (u) + *ὑμεῖς τὰ κλήματα.* L. 5. 28. ap. Mill. Syr. hieros. Orig. semel. Cyr. in commentar. Chrys. in textu et in commentar. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. in commentar. Hilar. Aug. ut videtur. Hier. (x) *tollet,* Vulg. for. colb. germ. gat. Mm. corb. mart. Nonn. Pacian. Aug. (y) = 1. Syr. Copt. (z) *καθαριεῖ.* D. *purgabit,* Vulg. Arr. Æth. cant. veron. for. colb. germ. gat. Mm. corb. foss. mart. Hilar. Pacian. (a) = 28. (b) *οὕτως.* 124. al. 2. (c) = D* cant. ‖ + *nisi in me quis manserit,* verc. (d) DL. 1. 13. 42. 69. 124. al. 6. et Barber. 2. Mt. q. s. Syr. Arr. Perss. Æth. Arm. Slav. Vulg. cant. Mm. germ. Cyr. (e) + *τὸ.* AGLMS. 1. 10. 11. 106. 116. 124. 131. 218 (c. al. 9.) 235. Ev. 24. Alii. Mt. BH. bis. V. al. 18. Ed. Chrys. (f) *ἐὰν μὴ μείνητε ἐν ἐμοὶ, καὶ τὰ ῥήματα τὰ ἐμὰ οὐ μείνῃ* (*μενεῖ* ap. Mill.) *ἐν ὑμῖν· ἐὰν δὲ μείνητε ἐν ἐμοὶ, μείνῃ· καὶ* 69.

ἐμοὶ, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ," ὃ ἐὰν θέλητε,
8 [g] ∾ αἰτήσεσθε," καὶ γενήσεται [h] ὑμῖν." Ἐν τούτῳ ἐδο-
ξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε, καὶ [i] ∾ γε-
9 νήσεσθε" ἐμοὶ μαθηταί. Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατὴρ,
κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.
10 Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ
μου· καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα,
11 καὶ [k] μένω" αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν,
ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν [l] ∾ μείνῃ," καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν
12 πληρωθῇ. Αὕτη [m] ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε
13 ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. Μείζονα ταύτης ἀγά-
πην οὐδεὶς ἔχει, [n] ἵνα [o] τις" τὴν ψυχὴν αὐτοῦ [p] θῇ" ὑπὲρ
14 τῶν φίλων αὐτοῦ. Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστὲ, ἐὰν ποιῆτε
15 [q] ∾ ὅσα" ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δού-
λους· ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε, τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς
δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα, [r] ἃ" ἤκουσα [s] παρὰ" τοῦ
16 πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε,
ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς [t], [u] καὶ ἔθηκα ὑμᾶς," ἵνα
[x] ὑμεῖς" ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν

[g] ∾ αἰτήσασθε. [i] ∾ γένησθε. [l] ∾ ᾖ. [q] ∾ ἅ.

(g) ABDL. 1. 106. 124. ap. Birch. 127. 142. Ev. 3. 6. 18. 24. al. 15. Mt. H. c. f. g. al. 5. Copt. Pers. w. cant. veron. corb. Chrys. in Mt. 4 codd. αἰτήσεσθαι. 3* 157. Mt. V. Syr. Pers. p. verc. brix. colb. ‖ αἰτήσεσθε καὶ 69. *et petieritis*, harl* (h) = D* cant* (i) BD (St. β.) L. 1. 4. 36. 64. 91. 106. Barber. 2. Arr. Copt. Æth. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Amphiloch. Theophylact. γενήσησθε. 65. Ev. 24. 31. *possitis fieri*, brix. (k) μενῶ. E. 72. Ev. 3. al. 9. Mt. g. r. (l) = 157. ᾖ. ABD. (St. β.) 38. 106. Mt. s. x. 11. Syr. utr. Arr. Perss. Æth. Goth. Vulg. It. exc. brix. Scholia in Mt. a. d. (m) + δὲ. 69. 124. Ev. 33. Mt. λ. 7. Clem. (n) + ἤ. Barber. 1. foss. Cypr. Aug. Hier. Ambrosiast. Auct. de promiss. Auct. de dupl. martyrio. (o) = D* Arm. cant. veron. verc. colb. corb. Lucif. Ambrosiast. Aug. Auct. de dupl. martyrio. (p) θύει. Ev. 22. (q) BDL. 1. 69. al. 2. Mt. s. Copt. Syr. p. in m. Goth. Vulg. It. Cypr. Ambr. Lucif. ὅ. Barber. 1. verc. Cypr. Lucif. (r) ὅσα. D*S. 28. 33. 44. Vulg. It. (exc. cant. verc.) Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Theophyl. Ambr. (s) περὶ. Ev. 32. (t) + ἐκ τοῦ κόσμου. 28. (u) = 13. Mt. V. Goth. (x) = 57. 127. al. 2. Æth. Vulg. It. exc. cant. Cyr. Lucif.

μένῃ· [y] ἵνα″ ὅ,τι ἂν αἰτήσετε [z] τὸν πατέρα″ ἐν τῷ ὀνό-
ματί μου, [a] δῷ″ ὑμῖν. Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, [b] ἵνα″ 17
ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε, 18
ὅτι ἐμὲ πρῶτον [c] ὑμῶν″ μεμίσηκεν. Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, 19
ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου [d] οὐκ
ἐστὲ,″ ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ
τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Μνημονεύετε τοῦ λόγου, οὗ 20
ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ[e].
εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτή-
ρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. Ἀλλὰ ταῦτα [f] πάν- 21
τα″ ποιήσουσιν [g] ∾ ὑμῖν″ διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴ-
δασι τὸν πέμψαντά με. Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, 22
ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι [h] περὶ″
τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου 23
μισεῖ. Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἃ οὐδεὶς ἄλλος 24
[i] πεποίηκεν,″ ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι[k],
καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. [l] Ἀλλ'″ 25
ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ [m] γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐ-
τῶν·″ ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παρά- 26
κλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦ-
μα τῆς ἀληθείας, [n] ὃ [o] παρὰ τοῦ πατρὸς″ [p] ἐκπορεύεται,

---

[g] ∾ εἰς ὑμᾶς.

(y) καὶ. 69. 124. ap. Birch. Arm. (z) = 69. 124. 220. Mt. o. germ. (a) δώῃ. EGHI. 10. 33. 218 (c. al. 3.) Ev. 2. 24. 33. al. 24. Mt. a. al. 12. δώτῃ. 76. al. 3. Cyr. δώσει. 235. Ev. 1. 6. 18. 31. al. 9. Mt. B. f. q. ‖ δῷ ὑμῖν] τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. 69. 124. (b) = D. cant. (c) = D. Æth. Arm. It. (exc. brix. for.) Cypr. semel. (d) ἦτε. D* *eratis*, cant. (e) + *nec apostolus major ejus, qui misit eum. Si hæc nostis, felices estis, si feceritis ea. Non de omnibus vobis dico; ego scio, quos elegerim.* verc. (f) = D. al. 3. Mt. d. r. x. χ. Arm. cant. (g) BD*L. 1. 33. Syr. Syr. p. in m. cant. veron. colb. corb. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. ὑμᾶς. E. 2. (h) διὰ. 56. 58. (i) ἐποίησεν. ABDL. 1. 33. 38. 42. 69. 124. Mt. s. x. 11. Chrys. (k) + με. 69. Copt. Æth. Goth. (l) = 47. 61. Syr. Arr. Pers. p. (m) ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος. BDGL. 1. Mt. 11. Arm. Vulg. It. Orig. Cyr. (n) + τὸ ὄν. Dionys. areop. (o) = G. (p) + μου.

27 ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε,
1 ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε. [q] Ταῦτα λελάληκα
2 ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. Ἀποσυναγώγους ποιή-
σουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας
3 ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. Καὶ ταῦτα
ποιήσουσιν [r] †, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα, οὐδὲ ἐμέ.
4 [s] Ἀλλὰ" ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα,
[t] μνημονεύητε αὐτῶν," ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν
5 ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν [u] ἤμην." Νῦν δὲ
ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ
6 με· ποῦ ὑπάγεις; Ἀλλ' ὅτι [x] ταῦτα" λελάληκα ὑμῖν,
7 ἡ λύπη [y] πεπλήρωκεν" ὑμῶν τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν
ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν, ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω.
ἐὰν γὰρ [z] + ἐγὼ" μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ [a] ἐλεύ-
σεται" πρὸς ὑμᾶς· [b] ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς
8 ὑμᾶς." Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρ-

[r] † ὑμῖν.

D. 33. Syr. Pers. p. cant. veron. verc. colb. Hilar. Novatian. Ambr. Vigil. Nonnulli addunt etiam ad prius πατρός. (q) Vs. 1=235. Mt. B. semel. (r)=ABEGKMS. (St. τ.) 10. 11. 36. 40** 42. 57. 64. 72. 108. 116. 118. 127. 131. 142. 145. 157. 235. Ev. 2. 3. 6. 18. 19. 24. 36. 42. al. 44. et Barber. 7. Mt. B. bis. H. bis. V. al. 15. Ed. Syr. Arr. Pers. p. (Syr. p. habet c. ast.) Goth. Slav. (exc. 2. 3.) Sax. Vulg. ms. veron. foss. gat. Mm. mart. for. tol. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Theophyl. Cypr. Lucif. Scholia in Mt. 11. (quamvis habeat textus.) ὑμᾶς. 73. 86. Mt. a. 10. εἰς ὑμᾶς. 33. 63. al. 4. (s)=D* Syr. Pers. p. cant. verc. veron. Chrys. etiam in Mt. 5 codd.|| + καὶ. Arm. (t) αὐτῶν, μνημονεύητε s. μνημονεύσητε s. μνημονεύετε. L. 42. 69. 106. Ev. 6. Mt. 11. Arr. Vulg. veron. colb. brix. for. corb. germ. foss. gat. Mm. Cypr. αὐτῶν, μνημονεύητε αὐτῶν. AB. 124. ap. Birch. 229** Syr. Goth. αὕτη, μνημονεύητε αὐτῶν. 157. μνημονεύητε. D. 68. Arm. Pers. w. Slav. 7. et ed. cant. verc. (u) εἰμι. Ev. 28. (x)=127* al. 3. (y) πεπώρωκε. Goth. (z) + AEHK. 10. 33. 36. 40. 42. 57. 61. 63. 69. 72. 106. 116. 127. 131. 230. 235. Ev. 2. 3. 6. 18. 19. 24. 36. al. 46. Mt. B. bis. H. bis. V. al. 21. Ed. Syr. utr. Arm. Goth. Slav. veron. verc. brix. colb. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Cyr. hieros. Phot. Theophyl. Novatian. Hier. Ambr. Gregor. M. (a) ἔλθῃ. BL. 33. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. εἰσελεύσεται. 15. al. 2. (b)=11. 64. 142. Ev. 18. al. 2. Mt. ψ. Cyr. in textu, sed attingere videtur in commentar.

τίας, καὶ περὶ δικαιοσύνης, καὶ περὶ κρίσεως. Περὶ ἁμαρ- 9
τίας μὲν, ὅτι [c] οὐ πιστεύουσιν" εἰς ἐμέ. Περὶ δικαιοσύνης 10
δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα [d] = μου" ὑπάγω, καὶ οὐκ ἔτι
θεωρεῖτέ με. Περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου 11
τούτου κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ 12
δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. Ὅταν [e] δὲ" ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ 13
πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς [f] ∾ εἰς πᾶσαν τὴν
ἀλήθειαν."] οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' [g] ὅσα ἂν"
[h] ἀκούσῃ," λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι [i] ἐκ τοῦ ἐμοῦ" λήψεται, καὶ 14
ἀναγγελεῖ ὑμῖν. [Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι. 15
διὰ τοῦτο εἶπον [k]· ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ [l] λαμβάνει," καὶ ἀναγγε-
λεῖ ὑμῖν. Μικρὸν, καὶ [m] ∾ οὐ" θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν 16
μικρὸν, [n] καὶ" ὄψεσθέ με, [o] — ὅτι [p] † ὑπάγω πρὸς τὸν

---

[f] ∾ ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ. [l] λήψεται. [m] ∾ οὐκέτι. [p] † ἐγώ.

(c) οὐ πιστεύετε. Ev. 44. οὐκ ἐπίστευσαν. 64. 127. Alius. Perss. Arr. Æth. Vulg. verc. brix. colb. corb. germ. gat. Mm. mart. for. tol. Origenis scholion in Mt. d. Quæst. e N. T. (d) = DL. 1. 33. 157. Barber. 1. Ed. Arr. Copt. Sahid. Æth. Slav. 2. Vulg. It. (exc. brix. colb.) Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Victorin. (e) = D. Ev. 19. 28. Arm. cant. *enim*, veron. colb. corb. foss. (f) DL. 1. 33. cant. veron. corb. Cyr. semel. Codd. ap. Aug. πρὸς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Mt. s. Respons. ad orthod. εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν. AB. Orig. bis. Eus. Cyr. bis. (in textu ut rec.) Cyr. hieros. *docebit vos omnem veritatem*, Vulg. foss. gat. for. Mm. Aug. *docebit vos in omni veritate*, colb. ‖ τὴν = 229* (g) ὡς ἐὰν. Ev. 22. 32. ὃ ἐὰν. 2. ‖ ἂν = BDL. 1. 33. al. 3. Marcell. ap. Eus. Cyr. hieros. Pseudo Ath. Epiph. (h) ἀκούσει. D. gr. 1. 33. Mt. c. Ed. Vulg. gat. for. Orig. (aliæ edd. ut rec.) Marcell. Cyr. hieros. Epiph. Victorin. semel. ἀκούει. L. veron. foss. Ambr. semel. (i) ἐξ ἐμοῦ. 64. (k) + ὑμῖν. L. al. 4. Mt. H. s. Syr. utr. Pers. p. Arm. (l) BD (St. β.) EGHLMS. Ev. 2. 3. 6. 24. 36. 42. al. 85. Mt. B. bis. H. bis. V. al. 18. Ed. Syr. p. verc. Cyr. alex. et hieros. Epiph. Petr. ant. Phot. (m) BD gr. L. 1. 33. 95. Arm. Syr. p. Goth. Slav. Vulg. veron. for. colb. corb. germ. foss. gat. Mm. Orig. Cyr. Nonn. Chrys. etiam in Mt. codd. qui tamen variant. (n) = Orig. (o) ὅτι . . . πατέρα. = BDL. Copt. ap. Mill. Sahid. cant. veron. verc. corb. ap. Sabat. Orig. ut videtur. (p) ἐγὼ = AEGHKS. 1. 11. 57. 64. 69. 72. 124. 127. 131. 142* 157. 218. (c. al. 9.) 229* 230. 235. Ev. 2. 6. 24. 42. Alii. Mt. B. semel. H. bis. V. al. 16. Ed. Syr. utr. Pers. p. Slav. Vulg. brix. corb. for. colb. germ. foss. gat. Mm. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. ‖ Habent Copt. Arm. Goth. Alii.

17 πατέρα. [q] Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλή-
λους· τί ἐστι τοῦτο, ὃ λέγει ἡμῖν· μικρὸν, καὶ [r] οὐ″ θεω-
ρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με· [s] καί·″ ὅτι
18 [t] ἐγὼ″ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; [u] ″Ελεγον οὖν· τοῦτο
τί ἐστιν, ὃ λέγει, τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν, τί λαλεῖ.″
19 ″Εγνω [x] † ὁ ἰησοῦς, ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾷν, καὶ εἶπεν
[y] αὐτοῖς·″ περὶ τούτου ζητεῖτε μετ᾽ ἀλλήλων, ὅτι εἶπον·
μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, [z] καὶ″
20 ὄψεσθέ με; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅτι κλαύσετε καὶ
[a] θρηνήσετε″ ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς [b] —δὲ″
λυπηθήσεσθε, ἀλλ᾽ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται.
21 Ἡ γυνὴ, ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει, [c] ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐ-
τῆς·″ ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς
[d] θλίψεως,″ διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη [e] ἄνθρωπος εἰς
22 τὸν κόσμον. Καὶ ὑμεῖς οὖν [f] λύπην μὲν νῦν″ [g] ἔχετε·″
πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία,
23 καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς [h] αἴρει″ ἀφ᾽ ὑμῶν. [i] Καὶ″ ἐν

---

[x] † οὖν.

(q) Vs. 17: ἔλεγον οὖν· τί ἐστι τοῦτο, ὃ λέγει ἡμῖν; omissis cæteris, 69. (r) οὐκέτι. D. gr. 124. (s) = 106. Ev. 18. Mt. H. semel. d. *et quod dixit*, veron. item colb. (t) = AB LM. 72. 124. Mt. c. semel. o. 11. Slav. 2. Vulg. It. (exc. cant. brix.) Theophyl. (u) Vs. 18: τί ἐστι τοῦτο τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν ὃ λέγει (τί λαλεῖ) omissis reliquis, D* cant. veron. verc. item 71. Ev. 26. Mt. r. ἔλεγον οὖν· τί ἐστι τοῦτο ὃ λέγει μικρὸν οὐκ οἴδαμεν. B. ἔλ. οὖν· τί ἐστι τοῦτο τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. 1. 69. 124. Arm. corb. Alii aliter. ‖ ἔλεγον . . . μικρὸν =Slav. 2. (x) = DL. 1. 33. 42. Alius. Copt. Arm. Pers. p. cant. veron. verc. item Orig. δὶς. 38. 157. Syr. utr. Pers. w. Vulg. foss. brix. for. gat. Mm. germ. mart. *Et*, colb. corb. (y) = A. 96. 97. gat. (z) = Arm. Habet Orig. Cf. not. n. (a) πενθήσετε. 124. 218 (c. al. 2.) 230. veron. verc. corb. colb. (b) = BD. 1. Copt. Arm. Syr. hieros. Goth. cant. veron. verc. colb. corb. brix. Cypr. (c) = 36. 131* ‖ ὥρα] ἡμέρα. D. (St. β.) Mt. r. Syr. Pers. p. cant. veron. verc. corb. colb. Ambr. semel. (d) λύπης. D. (St. β.) cant. colb. foss. Ambr. (e) + ὁ. Ed. (f) νῦν μὲν λύπην. BC*DL. 1. 235. Mt. s. 11. Syr. Copt. Arm. Vulg. cant. veron. brix. for. colb. Alii. Chrys. in Mt. 3 codd. (g) ἕξετε. ADL. 42. 131. al. 3. Mt. s. 11. Slav. 2. 3. cant. veron. verc. mart. Antioch. Chrys. in Mt. 3 codd. ‖ νῦν μὲν λυπηθήσεσθε. Chrys. etiam in Mt. 2 codd. (h) ἀρεῖ. BD* Vulg. cant. verc. corb. for. colb. Alii. Hilar. Cypr. (i) = Mt. s. z. Chrys. etiam in Mt. 4 codd.

ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. [ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν· [k]=ὅτι″ [l] ∾ ὅσα ἂν″ αἰτήσητε τὸν πατέρα
[m] ἐν τῷ ὀνόματί μου,″ δώσει ὑμῖν.] Ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτή- 24
σατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα
ἡ χαρὰ [n] ὑμῶν″ ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν παροιμίαις 25
λελάληκα ὑμῖν· [o] † ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροι-
μίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παῤῥησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς
[p] ∾ ἀναγγελῶ″ ὑμῖν. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί 26
μου αἰτήσεσθε· καὶ [q] οὐ λέγω ὑμῖν, ὅτι″ ἐγὼ ἐρωτήσω
τὸν πατέρα [r] περὶ ὑμῶν.″ Αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ 27
ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, [s] καὶ πεπιστεύκατε,″
[t] ὅτι [u] ἐγὼ″ παρὰ τοῦ [x] Θεοῦ″ ἐξῆλθον[y]. Ἐξῆλθον [z] παρὰ″ 28
τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι
τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. Λέγουσιν 29
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ἴδε, νῦν [a] παῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ
παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. Νῦν [b] οἴδαμεν,″ ὅτι οἶδας 30
πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις, ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ
[c] πιστεύομεν,″ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ [d] ἐξῆλθες.″ Ἀπεκρίθη αὐ- 31

[l] ∾ ἄν τι. [o] † ἀλλ᾽. [p] ∾ ἀπαγγελῶ.

(k) = CD*KL. 42. Syr. utr. Pers. p. Copt. Slav. 2. bis. 3. Vulg. It. (exc. verc. colb.) Orig. Cyr. Ambr. (l) ἄν τι. BCDL. Copt. Slav. 2. bis. Vulg. It. Orig. Cyr. Ambr. ἄν. A. 145* Slav. 2. semel. ὃ ἐάν. 42. 59. ap. Mill. 131. 145 in m. Mt. 11. (m) = Ev. 44. Barber. 1. Nonn. (hic etiam vs. seq.) Post δώσει ὑμῖν ponunt BCL. Sahid. Orig. Cyr. alicubi. (n) ἡ ἐμή. Mt. 11. (o) = C*D*L. 1. 33. 69. Barber. 1. Ed. Syr. Copt. Sahid. Arm. Vulg. cant. veron. verc. for. foss. germ. Mm. gat. Orig. ap. Wetst. καὶ. Chrys. etiam in Mt. μ. 7. (p) ADKLM. 33. 38. 42. 145* (q) = verc. ‖ οὐ = L* *nunc*, emmer. (r) = 36. veron. colb. Aug. Quæst. e N. T. ὑμῶν. Mt. n. περὶ ἐμοῦ. 123. Ed.

(s) = L. 59. Ev. 26. (t) ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξῆλθον, καὶ ἦλθον εἰς τὸν κόσμον. πάλιν ἀφίημι etc. D. cant. item veron. corb. Mm. gat. (u) = Ev. 32. veron. emmer. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. Quæst. e N. T. (x) πατρὸς. BC*DL. 77. Mt. s. Syr. Ar. p. Pers. p. Copt. Sahid. Syr. p. ms. cant. Cyr. alicubi. Utrumque conjungunt corb. Mm. gat. (y) + καὶ ἥκω. 69. 124. ap. Birch. Chrys. alicubi. (z) ἐκ. BL. 33. Mt. s. *ex ore*, Victorin. ἀπὸ. Chrys. etiam (vs. 27.) in Mt. 6 codd. (a) + ἐν. BD. cant. Sic etiam vs. 25. D. cant. (b) ἐγνώκαμεν. 69. γινώσκομεν. brix. (c) γινώσκομεν. 33. πεπιστεύκαμεν. Mt. s. (d) ἐλήλυθας. 69. 124. Ev. 3. 31. verc. brix. tol.

32 τοῖς ὁ ἰησοῦς· ἄρτι [e] πιστεύετε;″ Ἰδοὺ, ἔρχεται ὥρα, καὶ
[f] νῦν″ ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ
ἐμὲ μόνον ἀφῆτε. καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ᾽
33 ἐμοῦ ἐστι. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην
ἔχητε.] ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν [g] ἔχετε″ ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ
νενίκηκα τὸν κόσμον.

1 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς, καὶ [h] ∾ ἐπῆρε″ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, [i] — καὶ″ εἶπε· πάτερ, [k] ἐλή-
λυθεν ἡ ὥρα·″ δόξασόν σου τὸν υἱὸν, ἵνα [l] — καὶ″ ὁ υἱός
2 [m] σου″ δοξάσῃ σε· Καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης
σαρκὸς, ἵνα πᾶν, ὃ δέδωκας αὐτῷ, [n] δώσῃ αὐτοῖς″ ζωὴν
3 αἰώνιον. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε,
τὸν μόνον [o] ἀληθινὸν θεὸν, καὶ, ὃν ἀπέστειλας, ἰησοῦν
4 χριστόν[p]. Ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον [q] ἐτε-
5 λείωσα,″ ὃ δέδωκάς μοι, ἵνα ποιήσω. Καὶ νῦν δόξασόν
με, σὺ πάτερ, παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ, ᾗ εἶχον, [r] πρὸ τοῦ

---

g ἕξετε. h ∾ ἐπάρας *omisso postea* καὶ.

(e) Absque interrogatione, Ed. Syr. Pers. p. Pers. ms. (Hi tres imperative, omisso etiam ἄρτι.) Pers. w. brix. Nonn. *credetis*, emmer. (f) = ABD*L. 33. Copt. Sahid. cant. ἤδη, 101. Vulg. It. exc. brix. (g) ACE LS. 1. 36. 40* 72. 118. 127. 131. 142. 145. 230. 235. Ev. 2. 6. 36. 42. al. 23. pluresve. Mt. BHV. al. 15. Ed. (etiam St. 3 in indice sphalmatum) Syr. utr. Copt. Mm. foss. for. Constitut. Orig. ed. Eus. Cyr. ap. Wetst. Theodoret. Basil. Procop. Utrumque Cypr. (h) BC*DL. 1. 16. 33. 69. 124. Evangelistaria. (alibi, in media lectione, consentiunt fere cum rec.) Copt. Slav. 2. semel. Vulg. cant. veron. verc. for. Orig. Cyr. (i) Iidem (exc. Slav. 2.) et Mt. H. o. (k) = Ev. 18. 32. Mt. c* f. (initio lectionis; alibi habent.) Nonn. (l) = ABD. 1. 96. 97. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Goth. Vulg. It. Orig. semel. Nonn. Hilar. Ambr. (habent Victorin. Vigil.) (m) = BC* 47. 64. cant. corb. Orig. semel. (n) ἔχῃ. D. cant. Aug. δώσῃ αὐτῷ. 1. 38. Syr. Copt. Hilar. Victorin. δώσει αὐτοῖς. 69. 106. 118. 124. 131. 157. Ev. 3. 24. 36. al. 26. Mt. V. al. 12. Ed. || παντὶ, ὃν δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ, Arm. (o) + *et*, veron. Cypr. sæpe. Victorin. Novatian. Arnob. Phœbad. Quæst. e V. T. || ἀληθινὸν = corb. || θεὸν] *Dominum*, Arnob. (p) + εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. D. cant. (q) τελειώσας. ABCL. 1. 33. 42. Copt. Æth. Syr. p. ms. (Sic ed. c. ast.) corb. Cyr. aliquoties. (sed in textu ut rec.) Hilar. semel. Hier. *uno opere consummato quod etc.* veron. || καὶ τὸ ἔργον ἐτελείωσα. D. cant. (r) παρὰ σοὶ πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι. Slav. verc. brix. Orig. semel. Novatian. Hilar.

τὸν κόσμον εἶναι, παρὰ σοί.″ Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα 6
τοῖς ἀνθρώποις, [s] οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου·″ [t] σοὶ″
ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετη-
ρήκασι. Νῦν [u] ἔγνωκαν,″ ὅτι πάντα, ὅσα δέδωκάς μοι, 7
παρὰ σοῦ ἐστιν. Ὅτι τὰ ῥήματα, ἃ δέδωκάς μοι, δέ- 8
δωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, [x] καὶ ἔγνωσαν″ ἀληθῶς,
ὅτι παρὰ σοῦ [y] ἐξῆλθον,″ καὶ ἐπίστευσαν, ὅτι σύ με ἀπέ-
στειλας. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου 9
ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί [z] εἰσι.″ Καὶ 10
τὰ ἐμὰ πάντα, σά ἐστι· καὶ τὰ σὰ, ἐμά· καὶ [a] δεδόξα-
σμαι″ ἐν αὐτοῖς. [b] Καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ,″ καὶ 11
οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ ἐγὼ πρός σε ἔρχομαι. [c] πά-
τερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου,[d] [e] ᾧ″ δέδω-
κάς μοι, ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς [f] ἡμεῖς. Ὅτε ἤμην μετ᾽ αὐ- 12

---

[e] οὕς.

(alibi ut rec.) Hier. Aug. Gaud. *παρὰ σοὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι τὸν κόσμον.* D. Sahid. cant. item Iren. Novatian. semel. Cypr. Aug. alicubi. (s) Sequentibus jungunt 1. 36. 40. Alii. Orig. Cyr. Theophyl. (t) Omittunt *σοὶ*, et *ἐκ τοῦ κόσμου ἦσαν* conjungunt 73. Mt. d. Scholion in Mt. 11. for. (u) *ἔγνωκα.* 7. 118. Ev. 32. 36. 44. Syr. Pers. p. Syr. p. in m. Syr. hieros. Goth. veron. verc. brix. corb. colb. Victorin. (non Hilar.) Quidam ap. Theophyl. *ἔγνων.* Quidam ap. Chrys. *ἔγνωσαν* s. *ἐγνώκασιν.* Alii. (x) = AD. Goth. cant. verc. ‖ *ἀληθῶς* ante *καὶ ἔγνωσαν* ponit 127. Sequentibus jungunt veron. brix. colb. corb. (y) *exiverunt*, veron. verc. corb. (z) *ἦσαν.* Ev. 32. Alius. (a) *ἐδόξασάς με.* D. cant. *δεδοξάσομαι.* Conject. I. D. Michaelis. (b) = verc. Nonn. ut videtur. Post *ἔρχομαι* ponit Orig. (c) + *et jam non sum in hoc mundo*, colb. + *et jam non sum in hoc mundo, et in hoc mundo sunt*, verc. + *οὐκέτι εἰμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰμι.* D. cant. (d) + *καὶ ὅτε ἤμην μετ᾽ αὐτῶν* (+ *ἐν τῷ κόσμῳ*, D** gr.) *ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου.* D. cant. Eadem repetuntur vs. seq. ‖ *ὀνόματί σου* ad *ὀνόματί σου* vs. 12.] = 89. 229* Mt. B. semel. emmer. ‖ *ᾧ δέδωκάς μοι . . . καθὼς ἡμεῖς*] = veron. verc. colb. corb. Chrys. (etiam in Mt. 4 codd.) Hilar. (e) ABCEHLMS. (St. *π.*) 1. 10. 11. 36. 40. 63. 64. 69. 72. 91. 124. 127. 131. 235. Ev. 1. 4. 6. 33. al. 56. Mt. BH. bis. V. al. 17. Ed. Ath. ms. Cyr. Theophyl. Euthym. ‖ *ὅ.* D* 57. 157. Ev. 5. 24. 31. al. 3. ‖ *ᾧ* vel *ὅ.* Syr. Ar. Copt. ap. Mill. cant. Schol. in cod. 36. et in Mt. d. 10. Sed *οὓς* D** Copt. Æth. Ar. rom. Erp. Goth. Syr. p. Vulg. brix. germ. Mm. foss. for. gat. emmer. Ath. Epiph. Aug. Leo. (f) + *καὶ.* BMS. 69. 91. al. 6. et Barber. 1. Mt. q. 11. Arm. Syr. p. Vulg. for. brix. germ. Mm. gat. foss. Ambr. Aug.

τῶν [g] — ἐν τῷ κόσμῳ,″ ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί
σου· [h] οὓς″ δέδωκάς μοι, ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν
ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πλη-
13 ρωθῇ. Νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ
κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν
14 αὐτοῖς. Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου· καὶ ὁ κόσμος
[i] ἐμίσησεν″ αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, [k] καθὼς
15 ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.″ [l] Οὐκ ἐρωτῶ, ἵνα ἄρῃς αὐ-
τοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ᾽ ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πο-
16 νηροῦ. Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ [m] ∾ ἐκ τοῦ
17 κόσμου οὐκ εἰμί.″ [n] Ἁγίασον″ αὐτοὺς ἐν [o] τῇ″ ἀληθείᾳ
18 [p] = σου·″ ὁ λόγος ὁ σὸς, ἀλήθειά ἐστι. Καθὼς ἐμὲ ἀπέ-
στειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν
19 κόσμον. Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα
20 [q] ∾ καὶ αὐτοὶ ὦσιν″ ἡγιασμένοι [r] ἐν″ ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ
[s] τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν [t] πιστευόντων″
21 διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· Ἵνα πάντες ἓν ὦσι· καθὼς

---

[m] ∾ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. [q] ∾ ὦσι καὶ αὐτοί. [t] πιστευσόντων.

(g) = BC*DL. 1. Ev. 13. Copt. Sahid. Vulg. It. (exc. brix.) Cyr. Hier. alicubi. Ante μετ᾽ αὐτῶν ponit Arm. Hier. || μετ᾽ αὐτῶν = Chrys. etiam in Mt. 9. 4. (h) ᾧ. BL. 33. 64. Copt. ap. Mill. Cyr. ὅ. C* || Iidem cum Arm. cant. et Hilar. + καὶ ante ἐφύλαξα. (i) μισεῖ. D. 40. 63. 73. 77. Mt. a. 10. cant. verc. (k) = D. 69. Ev. 19. Mt. c. cant. (qui antea pro εἰσιν habet *sum.*) veron. colb. (l) Vs. 15. 16. = 33. 225. Slav. 2* Vs. 16. et 18 = Nonn. (m) ABCDL. 74. Mt. s. 11. Ed. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (n) πάτερ ἅγιε, τήρησον. Cyr. in textu et comment. (o) = B. Cyr. in textu. (p) = ABC*DL. 1. Sahid. Goth. Vulg. It. Cyr. (in textu, sed habet in comment.) Didym. Victorin. Ambr. (q) ABC*DL. 1. 69. 124. 127. 157. 220. Mt. x. 11. Syr. Copt. Arm. Goth. Vulg. cant. brix. for. colb. foss. germ. gat. Mm. mart. (item, omisso καὶ, veron. verc. Victorin.) Cyr. || καὶ αὐτοὶ = Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (r) ἐν τῇ. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. εἰς ἓν ἐν. 220. (s) + πάντων. 1. 42. al. 4. Mt. q. 11. Arm. Syr. p. in m. (t) ABCD* gr. EHKLMS. (St. π.) Ev. 2. 3. 4. 5. 6. 24. 36. al. 67. Mt. B. bis. HV. al. 21. Ed. Syr. utr. Pers. p. Copt. Goth. Slav. veron. Ath. Bas. (habet utrumque) Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Nonn. Theophyl. πεπιστευκότων. 59. al. 4.

σὺ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν
[u]=ἓν″ ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ, ὅτι σύ με ἀπέστει-
λας. Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν, ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐ- 22
τοῖς[x]· ἵνα ὦσιν [y]ἓν, καθὼς ἡμεῖς ἓν [z]—ἐσμεν·″ Ἐγὼ 23
ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί· ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἓν,
[a]καὶ″ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος, ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ
[b]∾ ἠγάπησας″ αὐτοὺς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας. Πάτερ, 24
[c]οὓς″ δέδωκάς μοι, θέλω, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι
ὦσι μετ᾽ ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν [d]τὴν ἐμὴν,″ ἣν
[e]ἔδωκάς″ μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.
Πάτερ δίκαιε, [f]καὶ″ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω· ἐγὼ δέ σε 25
ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ 26
ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη,
ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἰησοῦς [ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐ- 1
τοῦ πέραν τοῦ χειμάῤῥου [g]τοῦ κέδρων,″ ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν
εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.] Ἤδει δὲ καὶ 2
ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις
συνήχθη [h]ὁ ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ὁ οὖν 3

---

[b] ∾ ἠγάπησα. [g] τῶν κέδρων.

(u) = BC*D. Sahid. Arm. cant. veron. verc. colb. Ath. ms. Hilar. aliquoties. Vigil. taps. (Habent Orig. Cypr. Hilar. semel. Hier. Ambr. Aug. Leo. Maximin.) (x) + καὶ αὐτοὶ ἔλαβον. Slav. 2. bis. (y) + τὸ. D. etiam vs. 23. (z) = BDL. 1. Slav. 2. bis. et 3. cant. Mm. Clem. Cyr. Hippol. (a) = BDL. 33. 69. 124. Mt. f. semel. Arr. Pers. p. Copt. cant. verc. germ. Cyr. Chrys. in Mt. 7 codd. Hippol. (b) D. 42. 96. 97. Ev. 6. 22. Mt. d. (sed Scholion ut rec.) x. Syr. (variant codd.) Pers. p. Ar. rom. Erp. Copt. Æth. Syr. p. cant. veron. verc. gat. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Hier. ‖ Sed rec. Clem. Cyr. Hier. alicubi. (c) ὃ. BD. Goth. Copt. ap. Mill. cant. (d) = D. 91. ap. Mill. cant. Cypr. (e) δέδωκας. ADLM. 1. 69. 106. 218 (c. 124. al. 5.) 235. Ev. 2. 6. al. 16. pluresve. Mt. B. bis. HV. al. 11. Ed. Eus. Hippol. Cyr. (f) = D. Ar. p. Copt. Sahid. Vulg. cant. veron. brix. colb. (g) AS. 123. Syr. utr. Pers. p. Goth. Sax. Vulg. brix. colb. corb. for. foss. germ. Mm. gat. Hier. Ambr. τοῦ κέδρου. D. Sahid. cant. veron. verc. τῶν κένδρων 192. al. 6. Mt. ψ. bis. Arm. τῶν δένδρων. 9. *plantatoris*, Copt. ap. Wilkins. (h) + καὶ. ES. 11. 28. 36. 40. 57. 63. 64. 72. Ev. 2. al. 28 et Barber. 3. Mt. V. al. 5.

ἰούδας, λαβὼν [i] τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ
φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμ-
4 πάδων καὶ ὅπλων. Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα
5 ἐπ' αὐτὸν, [k] ἐξελθὼν εἶπεν'' αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; Ἀπε-
κρίθησαν αὐτῷ· ἰησοῦν τὸν ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς [l] ὁ
ἰησοῦς·'' ἐγώ εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς
6 αὐτὸν, μετ' αὐτῶν. Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· [m] — ὅτι'' ἐγώ
7 εἰμι· ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. Πάλιν
οὖν [n] αὐτοὺς ἐπηρώτησε·'' τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον· ἰη-
8 σοῦν τὸν ναζωραῖον. Ἀπεκρίθη [o] [p] = ὁ'' ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν,
ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν.
9 Ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος, ὃν εἶπεν· ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ
10 ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. Σίμων οὖν πέτρος, ἔχων μά-
χαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως
δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ [q] ὠτίον'' τὸ δεξιόν. ἦν δὲ
11 ὄνομα τῷ δούλῳ μάλχος. Εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς τῷ πέτρῳ·
βάλε τὴν μάχαιραν [r] † εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέ-
12 δωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω αὐτό; Ἡ οὖν σπεῖρα, καὶ
ὁ χιλίαρχος, καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν ἰουδαίων, συνέλαβον τὸν
13 ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν. Καὶ [s] ἀπήγαγον'' [t] αὐτὸν'' πρὸς

---

[r] † σου.

(i) + ὅλην. 13. 69. (k) ἐξῆλθε καὶ λέγει. BCD. 1. item 97. Sahid. Vulg. It. (exc. brix.) Orig. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Aug. (l) = D. al. 3. veron. Orig. Post εἰμι ponit B. item Barber. 1. et verc. (m) = AB DL. 1. 33. 42. 106. Arr. Pers. w. Copt. Æth. Slav. Vulg. It. Orig. ed. (n) ἐπηρώτησεν αὐτούς. ABCL. 69. 106. Ev. 26. Mt. r. item s. Syr. Arm. Vulg. brix. Alii. Orig. semel. Cyr. λέγει αὐτοῖς. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. ‖ αὐτοὺς] αὐτοῖς. 108. 225. Mt. BH. a. c. d. g** 10. αὐτός. Orig. (o) + αὐτοῖς. D. 1. 69. 124. al. 5. Syr. Arr. Arm. brix. foss. Orig. (p) = ABCLS. Ev. 6. Alii. Mt. BH V. al. 17. Ed. Cyr. Theophyl. ‖ ὁ Ἰησοῦς = 61. al. 4. (q) ὠτάριον. BL. Syr. p. in m. Vulg. It. (r) = ABC DEKLMS. 10. 11. 33. 72. 91. 106. 127. 145* 235. al. 26. et Barber. 5. Mt. V. al. 9. Ed. Syr. utr. Arr. Pers. p. Copt. (habet Sahid.) Arm. Goth. Slav. (exc. 2.) Vulg. ms. It. (exc. foss. gat. Mm. mart. tol.) Nonn. Oros. (s) ἤγαγον. BD. 69. 96. 97. verc. (t) = BCD. 91. 127. Mt. f. verc. colb. corb. Cyr. Chrys. (etiam ap. Mt.) Theophyl.

ἄνναν πρῶτον· [u] ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιε-
ρεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ἦν δὲ καϊάφας ὁ συμβουλεύ- 14
σας τοῖς ἰουδαίοις· ὅτι συμφέρει, ἕνα ἄνθρωπον [x] ∽ ἀπο-
λέσθαι" ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ ἰησοῦ σίμων 15
πέτρος, καὶ [y] —ὁ" ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος
ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθε τῷ ἰησοῦ εἰς [z] τὴν
αὐλὴν" [a] τοῦ ἀρχιερέως." Ὁ δὲ πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ 16
θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς [b] ὁ ἄλλος," ὃς ἦν γνω-
στὸς [c] τῷ ἀρχιερεῖ," καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε
τὸν πέτρον. Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη [d] ἡ θυρωρὸς τῷ πέτρῳ·" 17
μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει
ἐκεῖνος· οὐκ εἰμί. Εἱστήκεισαν δὲ [e] οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπη- 18
ρέται, ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἦν, [f] καὶ ἐθερ-
μαίνοντο." ἦν δὲ [g] μετ' αὐτῶν ὁ πέτρος" ἑστὼς καὶ θερ-
μαινόμενος. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν ἰησοῦν περὶ 19
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. Ἀπε- 20
κρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἐγὼ παῤῥησίᾳ [h] ἐλάλησα" τῷ κόσμῳ.
ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν [i] † συναγωγῇ, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ,
ὅπου [k] πάντες" οἱ ἰουδαῖοι [l] συνέρχονται," καὶ ἐν κρυπτῷ

[x] ∽ ἀποθανεῖν. [i] † τῇ. [k] πάντοθεν.

(u) + ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ ἄννας δεδεμένον πρὸς καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. 225. Eadem post ἐκείνου addit Syr. p. in m. Ibidem Cyr. addit: ἀπέστειλαν δὲ αὐτὸν δεδεμ. πρ. κ. τ. ἀρχ. (x) BDL. 33. 69. 91. 124. ap. Birch. al. 3. Mt. s. x. 11. Syr. Arr. Perss. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. p. in m. Goth. Slav. Vulg. It. Cyr. Nonn. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. (y) = AD. 106. Barber. 1. Ed. Syr. Perss. Goth. Nonn. (z) τὸ πραιτώριον. 28. (a) = Syr. Pers. p. Goth. Nonn. Auct. synops. (b) = Mt. 11. ἐκεῖνος. 69. 124. 157. Ev. 6. al. 7. Mt. r. Copt. Æth. foss. (c) τοῦ ἀρχιερέως. BL. Copt. (d) τῷ πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς. BC*L. Vulg. veron. brix. for. colb. corb. mart. germ. Mm. gat. Cyr. (e) + οἱ ἀρχιερεῖς καὶ. 220. (f) = 1. veron. verc. corb* Nonn. (g) καὶ ὁ πέτρος μετ' αὐτῶν. BCL. 1. 33. item 69. 124. et Ms. s. Syr. Pers. p. Arr. Syr. p. (habet καὶ c. ast.) item Arm. Vulg. verc. for. colb. mart. Cyr. (h) λελάληκα. ABCL. 1. 33. 91. 218 (c. al. 4.) Cyr. (i) = ADGHLMS. 69. 106. 124. 157. 235. Ev. 6. 24. Alii et Barber. 8. Mt. BHV. al. 18. Ed. (k) ACL. 1. 13. 42. 59. 66. in m. 69. 124. ap. Birch. 131. 145. Ev. 44. Mt. i. n. s. 11. Ed. Syr. Perss. Ar. rom.

21 ἐλάλησα οὐδέν. Τί με [m] ἐπερωτᾷς; " [n] ἐπερώτησον" τοὺς
ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, οὗτοι οἴδασιν, ἃ εἶ-
22 πον ἐγώ. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς [o] τῶν ὑπηρετῶν
παρεστηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα τῷ ἰησοῦ, εἰπών· οὕτως ἀπο-
23 κρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· εἰ κακῶς
ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί
με [p] δέρεις; "
24 Ἀπέστειλεν [q] † αὐτὸν ὁ ἄννας δεδεμένον πρὸς καϊά-
25 φαν τὸν ἀρχιερέα. Ἦν δὲ σίμων πέτρος ἑστὼς καὶ θερ-
μαινόμενος, εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν
26 αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο [r] ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. Λέγει
εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, [s] συγγενὴς ὤν, " οὗ ἀπέ-
κοψε πέτρος τὸ ὠτίον· οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ'
27 αὐτοῦ; Πάλιν οὖν ἠρνήσατο [t] — ὁ" πέτρος· καὶ εὐθέως
ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
28 ["Ἄγουσιν [u] = οὖν" τὸν ἰησοῦν [x] ἀπὸ τοῦ καϊάφα εἰς

---

[q] † οὖν.

Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. antiquiores. Vulg. It. Bas. Cyr. Nonn. πάντοτε. DE. 36. 40. 72. 218 (c. al. 9.) Ev. 2. 6. al. 21. pluresque. Mt. BHV. al. 13. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Goth. Slav. ed. recent. Theophyl. πάντοθεν. Beza, et hinc Ed. || = Ar. pol. (l) συνήρχοντο. M. 33. 218 (c. al. 2.) al. 2. Mt. f. 11. 17. Perss. Arm. Syr. p. ms. συνέτρεχον. Mt. B. (m) ἐρωτᾷς. ABCL. 33. Ev. 20. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (n) ἐρώτησον. BCL. 1. 69. 124. ap. Birch. Mt. s. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (o) + τῶν στρατιωτῶν. 29. 33. (p) δαίρεις. 157. al. 21. pluresve. Mt. q. al. 7. Theophyl. ed. (q) = ADES. 36. 40. 63. 64. 72. 131. 142. 145. 218 (c. al. 8.) 235. Ev. 2. 6. Alii. Mt. BH. al. 17. Ed. (etiam St. 3.) Pers. w. Copt. Theophyl. δὲ. 13. 69. 124. al. 8. Mt. V. q. x. Syr. Goth. *Et*, Vulg. for. colb. Mm. gat. germ. foss. (r) + οὖν. EG. 10. 36. 40. 57. 63. 64. 72. 131. 218 (c. al. 8.) 235. Ev. 2. al. 37. Mt. a. al. 17. Ed. Goth. Theophyl. + δὲ. verc. brix. *Et*, colb. (s) ὁ συγγενὴς, L. 33. Arm. (t) = ABCDGL. 1. al. 3. Mt. q. Cyr. (u) = L. 69. 91. 106. 124. 127. 131. 142. 218 (c. al. 5.) al. 12. Evangelistaria (saltim in principio lectionis.) Mt. n. o. q. r. s. veron. Theophyl. δὲ. brix. germ. || καὶ μετὰ ταῦτα ἄγουσιν. Sahid. (x) *ad Caipham in prætorium*, Vulg. ms. Sax. brix. Mm. gat. germ. tol. corb. *missum ad Caipham principem sacerdotum in prætorium*, verc. *ad Caipham et ad Pilatum in præt.* colb.

τὸ πραιτώριον·" ἦν δὲ [y] ∾ πρωΐα." καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλ-
θον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' [z] ἵνα φά-
γωσι τὸ πάσχα.] Ἐξῆλθεν οὖν ὁ πιλάτος [a] πρὸς αὐ- 29
τοὺς," καὶ [b] ∾ εἶπε·" τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ
ἀνθρώπου τούτου; Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· εἰ μὴ 30
ἦν οὗτος [c] κακοποιὸς," οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.
Εἶπεν [d] οὖν" αὐτοῖς ὁ πιλάτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ 31
κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον [e] οὖν" αὐτῷ
οἱ ἰουδαῖοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα. Ἵνα ὁ 32
λόγος τοῦ [f] ἰησοῦ" πληρωθῇ, ὃν εἶπε, σημαίνων, ποίῳ
θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραι- 33
τώριον [g] πάλιν" ὁ πιλάτος, καὶ ἐφώνησε τὸν ἰησοῦν, καὶ
εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; Ἀπεκρίθη 34
[h] = αὐτῷ" ὁ ἰησοῦς· ἀφ' ἑαυτοῦ, [i] σὺ" τοῦτο λέγεις, ἢ
[k] ἄλλοι σοι εἶπον" περὶ ἐμοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ πιλάτος· 35
μήτι ἐγὼ ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιε-
ρεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; Ἀπεκρίθη [l] = ὁ" 36
ἰησοῦς· ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τού-

---

[y] ∾ πρωΐ. [b] ∾ φησίν.

(y) ABCDLM. 1. 10. 11. 64. 69. 91. 127. 145** 157. 218 (c. al. 7.) 235. Ev. 2. 24. 36. al. 30. Mt. B. bis. H. bis. c. ter. al. 15. Ed. Cyr. Chron. alex. Resp. ad orthod. (z) = ABCD. 34** Goth. Vulg. ms. veron. for. colb. gat. Mm. germ. tol* (a) = Mt. 17. Post εἶπε ponit Ev. 32. ἔξω πρὸς αὐτοὺς. BC*L. 1. 220. Mt. s. Syr. Syr. p. c. ast. Perss. for. Cyr. πρὸς αὐτοὺς ἔξω. 33. 42. 69. 124. 127. al. 3. et Barber. 1. Mt. 11. Ed. Goth. Slav. Vulg. It. (b) BCL. 1. Cyr. (c) κακὸν ποιῶν. BL. (d) = C. Mt. 11. Syr. Perss. Copt. Arm. veron. verc. δὲ. 145* (e) = B. 225. Mt. V. Syr. Perss. Copt. Arm. δὲ. AD. 1. (f) κυρίου. Goth. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. θεοῦ. L. 59. Mt. a. (g) = 33. Ev. 44. Mt. a. Syr. Perss. Ante εἰς ponunt BC* DL. 124. Ev. 26. Mt. s. Copt. Arm. Vulg. It. Cyr. (h) = AB ut videtur, DLM. 1. 157. al. 2. Mt. s. Ed. Pers. p. Copt. Sahid. Arm. Syr. p. Goth. Vulg. It. (exc. colb.) Cyr. Post ἰησοῦς ponit C. (i) = D. 59. Pers. p. Sahid. Arm. Vulg. It. (exc. veron.) Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (k) ἄλλος σοι εἶπε. M. 42. 235** al. 8. Mt. 11. 17. Ed. Æth. (l) = ABD. 1. 72. 106. 235. Ev. 6. al. 12. pluresve. Mt. BHV. al. 18. Ed. Cyr. Theophyl.

του· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ
ὑπηρέται [m] ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο," ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς
ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.
37 Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ πιλάτος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ;
ἀπεκρίθη [n] ὁ" ἰησοῦς· σὺ λέγεις· ὅτι βασιλεύς εἰμι [o] ἐγώ."
ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς
τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς
38 ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς. Λέγει αὐτῷ ὁ πιλά-
τος· τί ἐστιν [p] ἀλήθεια; καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε
[q] πρὸς τοὺς ἰουδαίους," καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν
39 αἰτίαν [r] εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. Ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα
ἕνα [s] ὑμῖν ἀπολύσω" ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν, [t] ὑμῖν
40 ἀπολύσω" τὸν βασιλέα τῶν ἰουδαίων; Ἐκραύγασαν οὖν
[u] πάλιν" [x] πάντες," λέγοντες· μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν [y] βα-
ραββᾶν. ἦν δὲ ὁ βαραββᾶς [z] λῃστής."
1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ πιλάτος τὸν ἰησοῦν, καὶ ἐμαστί-
2 γωσε. Καὶ οἱ στρατιῶται, πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκαν-
θῶν, ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν
3 περιέβαλον αὐτὸν, [a] Καὶ ἔλεγον· χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν

(m) *εἰ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἄν.* BL. 1. 69. 91. 124. ap. Birch. Mt. s. Orig. bis. (semel ut rec.) Cyr. Chrys. etiam in Mt. codd. (n) = 72. 235. al. 8. Mt. a. al. 16. (o) = BDL. 1. 69. 124. 235. al. 2. Mt. s. Arm. verc. colb. foss. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 5 codd.) Cypr. Ambr. (p) + *ἡ.* 1. Mt. V. Goth. (q) = Ev. 26. Mt. r. Goth. (r) + *θανάτου.* 61. 69. Mt. 17. gat. Ambrosiast. (s) *ἀπολύσω ὑμῖν.* BDL. 1. 106. 235. al. 4. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Cyr. (t) = verc. *ἀπολύσω ὑμῖν.* ABDL. 1. 69. 235. al. 3. Mt. B. s. al. 5. Syr. Copt. Arm. Goth. Vulg. It. Cyr. ‖ = *ὑμῖν.* 91. al. 2. Chrys. etiam in Mt. 6 codd. (u) = GK. 1. 10. 36. 42. 57. 69. 124. 127. 218 (c. al. 4.) 226** Ev. 2. al. 14. Mt. i. n. p. al. 4. Ed. Syr. Arr. Perss. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. antiquiores. Sax. veron. verc. colb. corb. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Nonn. (x) = BL. 33. 235. al. 4. Mt. s. al. 3. Post *λέγοντες* ponit D. (y) + *Rabbi*, corb. (z) *ἀρχιλῃστής.* Syr. p. in m. *insignis latro*, Auct. de promiss. (a) + *καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν.* BL. 33. 42. 61. in m. 69. 106. 124. ap. Alt. al. 7 et Barber. 1. Mt. 11. Arr. Copt. Sahid. Copt. Æth. Arm. Syr. hieros. Syr. p. Slav. 2. 3. Vulg. It. (exc. brix.) Cyr. Nonn. Aug. ‖ *καὶ ἐμπαίζοντες ἔλεγον.* Mt. q. *καὶ γονυπετοῦντες αὐτὸν ἔλεγον.* Mt. s.

ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα. Ἐξῆλθεν[b] †[c] πά- 4
λιν'' [d] ''ἔξω'' ὁ πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε, ἄγω ὑμῖν
αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε, ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑ-
ρίσκω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ ἰησοῦς [e] ''ἔξω,'' [f] φορῶν'' τὸν ἀκάν- 5
θινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει [g] αὐ-
τοῖς· ἴδε ὁ ἄνθρωπος. Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν [h] οἱ ἀρχιερεῖς 6
καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν, [λέγοντες· σταύρωσον,
σταύρωσον, [i] ÷ αὐτόν.'' λέγει αὐτοῖς ὁ πιλάτος· λάβετε αὐ-
τὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐ-
τῷ αἰτίαν. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον 7
ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον [k] ἡμῶν'' ὀφείλει ἀποθανεῖν,
ὅτι ἑαυτὸν [l] υἱὸν [m] † θεοῦ ἐποίησεν. Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ 8
πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη· Καὶ εἰσῆλ- 9
θεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ ἰησοῦ· πόθεν εἶ
σύ; ὁ δὲ ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. Λέγει [n] † αὐ- 10
τῷ ὁ πιλάτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας, ὅτι ἐξουσίαν
ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε;

---

[b] † οὖν. [m] † τοῦ. [n] † οὖν.

(b) = D. 1. 106. 157. al. 2. Mt. ψ. Perss. Copt. Arm. Syr. p. Goth. Vulg. ms. verc. brix. gat. for. colb. germ. foss. mart. emmer. καὶ ἐξῆλθεν. ABKL. 33. 42. al. 3. Mt. 11. Syr. Æth. (c) = Mt. B. 17* Pers. p. Goth. veron. corb. Theophyl. (d) = 106. 131. al 2. Mt. V, s. 17. Copt. In aliis locum mutat. (e) = 235. Pers. p. Vulg. corb. germ. foss. Mm. gat. mart. Ante ὁ ἰησοῦς ponunt 1. 73. 106. 131. 157. 218 (c. al. 5.) Mt. r. 11. Copt. Goth. (f) ἔχων. 1. Alius. Arm. veron. verc. brix. colb. corb. Chrys. (g) + ὁ πιλάτος. 64. Syr. Ar. p. Pers. p. Copt. (h) + ὁ ὄχλος καὶ. 91. al. 2. (i) + AD (St. β.) EKMS. 10. 11. 33. 40. 57. 63. 64. 69. 72. 91. 106. 124. 127. 131. 157. 218 (c. al. 8.) 235. Ev. 6. 18. 19. 24. 36. al. 58. Mt. BHV. al. 20. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. hieros. Goth. Slav. (exc. 2. 3.) Vulg. It. (exc. for. mart. tol. emmer.) Chrys. Theophyl. Aug. (k) = BDL. Vulg. It. Orig. Hilar. Quæst. N. T. (l) + τὸν. Ed. (m) = ABDLMS. Ev. 6. 24. 36. Alii. Mt. BHV. al. 19. Ed. (etiam St. 3.) || υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν. BLM. Alii. Mt. c. semel. s. φ. Ed. Orig. Cyr. ἑαυτὸν θεοῦ υἱὸν. S. Alii. Mt. HV. al. 7. Theophyl. Alii alio ordine. (n) = A. 69. 124. Ev. 24. al. 11. Mt. V. al. 4. Syr. Perss. Copt. Arm. Slav. ven. 2. 3. Cyr.

11 Ἀπεκρίθη[o] [p]= ὁ" ἰησοῦς· οὐκ [q] εἶχες" ἐξουσίαν [r] οὐδε-
μίαν κατ᾿ ἐμοῦ," εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο
12 ὁ παραδιδούς με σοὶ μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. Ἐκ τούτου
ἐζήτει ὁ πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. οἱ δὲ ἰουδαῖοι ἔκρα-
ζον, λέγοντες· ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ
καίσαρος· πᾶς [s] ὁ βασιλέα [t] ἑαυτὸν" ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ
13 καίσαρι. Ὁ οὖν πιλάτος, ἀκούσας [u] ∾ τοῦτον τὸν λό-
γον," ἤγαγεν ἔξω τὸν ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ [x] = τοῦ"
βήματος εἰς τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, ἑβραϊστὶ δὲ
14 [y] ∾ γαββαθᾶ." Ἦν δὲ [z] παρασκευὴ" τοῦ πάσχα, ὥρα
[a] ∾ δὲ" [b] ὡσεὶ" [c] ∾ ἕκτη." καὶ λέγει τοῖς ἰουδαίοις· ἴδε
15 ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. [d] Οἱ δὲ ἐκραύγασαν·" ἆρον, ἆρον,
σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ πιλάτος· τὸν βασιλέα
ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν

---

[t] αὑτὸν. [u] ∾ τῶν λόγων τούτων. [y] ∾ γαβαθᾶ.

[a] ∾ ἦν. [c] ∾ τρίτη.

(o) + αὐτῷ. BDL. 1. 33. Mt. s. Syr. Pers. p. verc. colb. (p) = BD. Alii. Mt. BHV. al. 19. Ed. (q) ἔχεις. ADL. 218 (c. al. 5.) Ev. 44. Mt. V. μ. (r) = Chrys. etiam in Mt. 6 codd. κατ᾿ ἐμοῦ οὐδεμίαν. BDL. 1. 124. 157. Arm. Vulg. It. exc. brix. ‖ = οὐδεμίαν. 80. 235. Barber. 1. Mt. 11. Hilar. Ambrosiast. Cassiod. Alii. (s) + γὰρ. D. 106. Ev. 32. Syr. Arr. Pers. w. Copt. Vulg. verc. brix. tol. (t) ADEGLM. Ev. 2. 6. 24. al. 33. pluresque. Mt. BHV. al. 18. Ed. Orig. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. (u) τῶν λόγων τούτων s. τούτων τῶν λόγων. ABDE LM. Ev. 2. 24. 46. al. 30. Mt. HV. al. 4. Copt. Syr. p. Vulg. It. Resp. ad orthod. (x) = ABDL. 1. 127. 157. al. 4. Mt. q. s. 11. Cyr. (y) H L. al. 32. pluresque. Mt. B. bis. V. al. 11. Ed. Syr. p. καπφαβᾶ. 1. 138. Alius. κασπατὰ. Arm. *Gennetha*, veron. *Gennæsa*, verc. *Gennesar*, brix.

(z) *præparatio*, verc. corb. colb. (a) ἦν. ABL. 1. 33. 40. 42. 64. 69. 91. 124. 127. 131. Ev. 2. 35. 36. 37. 46. al. 23. Mt. H. semel. c. ter. f. semel. k. p. z. ψ. ter. Syr. Slav. 5. 6. verc. colb. foss. Chron. alex. Cyr. δὲ. ἦν. 127. al. 2. Slav. 2. 3. ‖ = δὲ. 157. al. 6. Mt. n. Pers. p. Vulg. veron. brix. for. mart. Mm. gat. (b) ὡς. ABE KL. 72. 106. 151. al. 16. Mt. V. 11. (c) DL. 72. 88. 123. in m. a prima manu. 151. Chron. alex. (provocans ad accurata exemplaria, imo ad Joannis ἰδιόχειρον.) Severus antioch. et Ammonius cum quibusdam ap. Theophyl. (ἐπίσημον cum γάμμα commutatum fuisse judicantes.) Nonn. Sed *sexta* Versiones omnes et Valentiniani ap. Iren. ‖ ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη = Sahid. in membranis Borgianis. (d) ἐκραύγαζον δὲ ἐκεῖνοι. BL. 33. Cyr. ‖ + λέγοντες. 13. 69. 91. 124. Ev. 1. 33. al. 7. et Barber. 1. Mt. BH. c. ψ. (omnes semel, ut videtur.) g.

βασιλέα, εἰ μὴ καίσαρα. Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν 16
αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ.] [e] — παρέλαβον δὲ τὸν ἰησοῦν"
[f] — καὶ ἤγαγον."

[g] Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ἐξῆλθεν" εἰς [h] τὸν" 17
[i] λεγόμενον" κρανίου [k] τόπον," [l] ὅς λέγεται" ἑβραϊστὶ
γολγοθᾶ· Ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλ- 18
λους δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν ἰησοῦν.
Ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ πιλάτος, καὶ [m] ἔθηκεν" ἐπὶ τοῦ 19
σταυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον· [n] ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος," ὁ βα-
σιλεὺς τῶν ἰουδαίων. Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέ- 20
γνωσαν τῶν ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν [o] ὁ τόπος τῆς πόλεως" ὅπου
ἐσταυρώθη ὁ ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον ἑβραϊστὶ, ἑλ-
ληνιστὶ, ῥωμαϊστί. Ἔλεγον οὖν τῷ πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς 21

---

[f] καὶ ἀπήγαγον. [o] τῆς πόλεως ὁ τόπος.

(e) = 42. 61* 69. παρέλ. οὖν τ. ἰησ. BDL. 33. 142. Mt. s. veron. verc. colb. corb. foss. Cyr. παραλαβόντες δὲ τ. ἰησ. omisso καὶ. 91. 127. 131. Ev. 31. 32. 33. 35. 36. 37. 44. 46. Mt. BH. f. ψ. (omnes semel.) c. bis. g. οἱ δὲ παραλαβόντες αὐτὸν, omisso καὶ. M. 1. 13. 61. in m. 124. Ev. 1. Alii. παραλαβόντες οὖν αὐτὸν. Orig. ἀγαγόντες οὖν τὸν ἰησοῦν. Syr. hieros. παραγαγόντες δὲ τ. ἰησ. Mt. 17. (f) = BL. 42. ap. Mill. 61* 69. Mt. s. Copt. veron. verc. colb. corb. Cyr. ‖ ἀπήγαγον] ἤγαγον. DEHS. al. 82. Mt. BHV. al. 18. Ed. Slav. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. Cyr. ms. Theophyl. Euthym. ἐπέθηκαν αὐτῷ (τὸν) σταυρὸν. 61. in m. 69. 124. Syr. hieros. Orig. + καὶ ἐπέθηκεν αὐτῷ τὸν σταυρὸν. 13. + εἰς τὸ πραιτώριον. M. al. 12. Mt. a. g. i. n. r. 10. Evangelistaria (semel, ut videtur.) Syr. hieros** Slav. 2. Cyr. ms. Euthym. + εἰς τὸ σταυρῶσαι. 28. 63. 66. Theophyl. ed. (g) *Et coegerunt eum abire*, Syr. hieros. *Et crucem ejus super dorso ejus posuerunt*, Pers. p. καὶ βαστάζοντες . . . ἐξῆλθον. Mt. 17. ‖ αὐτοῦ] ἑαυτοῦ. AD. Alii. Mt. a. al. 5. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. ἑαυτῷ. BL. 1. Vulg. It. Cyr. ‖ ἐξῆλθεν = Syr. *pervenit*, verc. colb. item corb. (h) τόπον. ES. 11. 28. 36. 64. 106. 131. 218 (c. 124. al. 7.) 235. Ev. 6. 35. al. 22. Mt. B. bis. V. i. n. o. al. 4. Syr. p. c. ast. Pers. p. veron. verc. corb. brix. colb. Theophyl. (i) = 40. 63. ap. Wetst. 69. Mt. a. 10. (k) = 40. 63. ap. Wetst. colb. τόπος. 131. 225. Mt. o. (l) = L. Ev. 35. Mt. s. Copt. Sahid. Vulg. veron. corb. for. foss. mart. germ. Mm. gat. ‖ ὅς] ὅ AK. 40. 63. 157. al. 8. Mt. a. al. 3. verc. brix. Cyr. καὶ. Arm. (m) ἐπέθηκεν. AK. 11. 42. al. 4. Mt. 11. al. 3. (n) = 69. (o) ABDEHKLS. 218 (c. al. 10.) Ev. 6. 24. 35. 37. al. 40. pluresque. Mt. B. bis. H. semel. V. al. 20. Ed. Syr. p. Slav. Cyr. Theophyl.

[p] τῶν ἰουδαίων·" μὴ γράφε· ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων· ἀλλ'
22 ὅτι ἐκεῖνος εἶπε· βασιλεύς εἰμι τῶν ἰουδαίων. Ἀπεκρίθη
23 ὁ πιλάτος· ὃ γέγραφα, γέγραφα. [Οἱ οὖν στρατιῶται,
ὅτε ἐσταύρωσαν [q] τὸν ἰησοῦν," ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος,
[r] καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν" ἄῤῥαφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν
24 ὑφαντὸς δι' ὅλου. Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσω-
μεν αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται. ἵνα
ἡ γραφὴ πληρωθῇ, [s] ἡ λέγουσα·" διεμερίσαντο τὰ ἱμά-
τιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆ-
25 ρον. [t] οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν." [Εἱστή-
κεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ
ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, [u] μαρία ἡ τοῦ [x] κλωπᾶ,"
26 καὶ μαρία ἡ μαγδαληνή. Ἰησοῦς οὖν, ἰδὼν τὴν μητέρα,
καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα, [y] ὃν ἠγάπα," λέγει τῇ μη-
27 τρὶ [z] αὐτοῦ·" γύναι, [a] ∾ ἰδοὺ" ὁ υἱός σου. Εἶτα λέγει τῷ
μαθητῇ· [b] ἰδοὺ" ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς [c] ὥρας"
28 ἔλαβεν [d] ὁ μαθητὴς αὐτὴν" εἰς τὰ ἴδια.] Μετὰ [e] τοῦτο"

---

[a] ∾ ἴδε. [d] αὐτὴν ὁ μαθητής.

(p) =73. Mt. s. Syr. Ar. Sax. *sacerdotum*, foss. *sacerdotum et principes Judæorum*, verc. (q) αὐτὸν. Vulg. for. germ. gat. Mm. foss. mart. (r) τὸν δὲ χιτῶνα, ἐπεὶ ἦν, omisso mox οὖν. 69. ut videtur, 124. colb. Cypr. ‖ = καὶ τὸν χιτῶνα. Syr. veron. verc. corb. (s) = B. Mt. s. veron. verc. corb. colb. (t) = Pers. p. verc. emmer. (u) + καὶ. Syr. Pers. p. Æth. (x) κλοπᾶ. 235. Ev. 46. al. 6. pluresve. Mt. B. semel. H. ter. al. 11. Cyr. Theophyl. κλεωπᾶ. Copt. Arm. Ed. *Cleophæ*, Vulg. It. *filia Cleophæ*, Arr. ‖ + *et Maria Jacobi*, colb. (y) = L* 235. (z) = BL. Alius. Arm. veron. (a) BDM. 10. 28. 33. 42. 91. 106. 157. Ev. 19. 24. 46. al. 25. Mt. B. bis. H. bis. V. al. 18. Ed. Orig. Cyr. Chrys. (b) ἴδε. B LM. 10. al. 5. Mt. a. 10. Cyr. Chrys. (c) ἡμέρας. A. 33. 42. 69. 124. Ev. 1. 35. 37. 46. al. 15. Mt. B. bis. (semel ut rec.) H. bis. (semel ut rec.) 19. al. 5. Sahid. Slav. 2. semel. (d) ADE GHLS. Alii. et Barber. 8. Mt. BH V. al. 18. Ed. Arm. Slav. 3. Cyr. Theophyl. ‖ μαθητὴς] + ἐκεῖνος. 64. 91. 127. 218 (c. al. 3.) 229** 235. al. 24. Mt. B. bis. H. bis. al. 6. Ed. Syr. Pers. p. Arr. Æth. colb. verc. + αὐτὸς. 69. Ev. 31. (e) ταῦτα. 76. Ev. 1. 35. 46. al. 11. Mt. B. semel. H. semel. al. 7. Syr. Copt. brix. Eus. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl.

[f] ∾ εἰδὼς″ ὁ ἰησοῦς, ὅτι πάντα [g] ἤδη″ [h] τετέλεσται,″ ἵνα
[i] τελειωθῇ″ ἡ γραφὴ, [k] λέγει· διψῶ. Σκεῦος [l] — οὖν″ 29
ἔκειτο [m] ὄξους μεστόν·″ [n] οἱ δὲ, πλήσαντες σπόγγον
ὄξους,″ καὶ [o] ὑσσώπῳ περιθέντες,″ προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ
στόματι. ″Ὅτε [p] οὖν″ ἔλαβε τὸ ὄξος [q] ὁ ἰησοῦς,″ εἶπε· 30
[r] τετέλεσται· καὶ [s] κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ
πνεῦμα. [t]
[Οἱ οὖν ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ 31
σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ· [u] ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν·″ [x] ἦν γὰρ

---

[f] ∾ ἰδών.

(f) EKS. 11. 13. 28. 36. 40. 64. 69. 72. 91. 124. 142. 145. 236. Ev. 1. 2. 6. 18. 19. 24. 46. al. 28. et Barber. 3. Mt. B. semel. H. semel. V. al. 11. Ed. Copt. Æth. Ar. verc. Cyr. Theophyl. (g) = 1. Ev. 1. 2. 19. 24. 31. 33. 35. 37. al. 10. Mt. B. semel. H. semel. al. 3. Syr. Perss. Vulg. It. (exc. brix. Mm. emmer.) Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Theophyl. Nonn. Hilar. Auct. de promiss. Ante ὅτι ponit Cyr. Ante πάντα ABDL. 83. Mt. p. z. al. 5. Post τετέλεσται 235. (h) τετελείωται. D. (etiam vs. 30.) 64. ‖ + (τὰ) περὶ αὐτοῦ. 11. 72. 91. 127. al. 5. Mt. g. q. Evangelistaria (uno loco, ubi omittunt τετέλεσται ad τετέλεσται. vs. 30.) Slav. 2. semel. Slav. 3. (i) πληρωθῇ. D. 1. 11. 13. 69. 124. 218. al. 6. Mt. χ. (k) + καὶ ἔδωκαν εἰς πότον μου ὄξος. Syr. hieros. + ἡ λέγουσα· καὶ ἔδωκαν εἰς πότον μου ὄξος καὶ χολήν. Syr. p. c. ast. (l) = ABL. veron. verc. foss. (m) μεστὸν ὄξους. 218. Arm. (n) = 61* al. 3. Slav. 2. verc. σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ ὄξους, omisso sequente καὶ, BL. 1. Copt. Sahid. veron. corb. cant. Cyr. Hilar. Auct. de promiss. item, servato οἱ δὲ, Vulg. foss. Alii. ‖ σπόγγοι = Mt. a. 10. ‖ ὄξους] + μετὰ χολῆς. 13. 16. 61 in m. 69. 124. Syr. p. c. ast. Arm. Scholion in Mt. 11. Item colb. qui sic legit: *hyssopo admiscentes spongiam ergo plenam aceto cum felle, permixtam componentes, obtulerunt ori ejus.* (o) ὑσσώπου περιθέντες. 16. ὕσσωπον περιθ. s. οἴσυπον περιθ. s. ὑσσωτῷ vel ὑσσωδίῳ περιθ. s. ὑσσῷ προπεριθέντες, s. ξυστῷ περιθ. Conjecturæ. *perticæ circumponentes*, veron. corb. καλάμῳ περιθ. Slav. *hyssopo admiscentes*, colb. Hilar. (p) = 33. Arm. Pers. p. verc. δὲ. 42. 131. al. 4. Syr. (q) = B. verc. emmer. Ante τὸ ὄξος ponunt E. 69. 124. Mt. f. semel. Arm. Vulg. It. ‖ + μετὰ τῆς χολῆς. 124. Arm. foss. Auct. de promiss. (r) + πάντα. Arm. (s) + πάλιν. 40. 63. Mt. 10. (t) + ὡς δὲ ἐξεπνεύσθη (ἐξέπνευσεν,) ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. 37. 96. 97. 235. Mt. c. semel. o. 12. Syr. p. c. ast. Syr. hieros. Cyr. (u) = 13. Slav. 2. semel. Ante ἵνα ponunt L. 1. 69. 124. Mt. s. Ed. Syr. Perss. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. Cyr. Chrys. (etiam ap. Mt.) Nonn. ‖ *quia cœna pura erat*, veron. verc. *quoniam parascevem cœnam paraverunt*, corb. (x) = M. ‖ ἡ = AE. al. 9. Mt. BV. r. Ed.

μεγάλη ἡ ἡμέρα" [y] ἐκείνου" τοῦ σαββάτου· ἠρώτησαν τὸν
πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν.
32 Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν
τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ.
33 Ἐπὶ δὲ τὸν ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνη-
34 κότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη· Ἀλλ' εἷς τῶν
στρατιωτῶν [z] λόγχῃ" αὐτοῦ τὴν πλευρὰν [a] ἔνυξε," καὶ
35 [b] ∽ εὐθὺς" ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ ὁ ἑωρακὼς
μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ [c] αὐτοῦ ἐστιν ἡ μαρτυρία·"]
[d] κἀκεῖνος οἶδεν," ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα [e] ÷ καὶ" ὑμεῖς
36 πιστεύσητε. Ἐγένετο [f] γὰρ" ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πλη-
37 ρωθῇ· ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται [g] αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἑτέρα
γραφὴ [h] λέγει·" ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.]
38 Μετὰ [i] = δὲ" ταῦτα [ἠρώτησε τὸν πιλάτον [k] = ὁ"
ἰωσὴφ [l] ὁ" ἀπὸ ἀριμαθαίας, (ὢν μαθητὴς τοῦ ἰησοῦ, κε-

---

[y] ἐκείνη. [b] ∽ εὐθέως.

(y) ABDELS. 1. 36. 40. 72. 124. 131. 142. 145. 218. (c. al. 6.) 226** 235. Ev. 2. 6. 35. 36. 37. al. 20. pluresve et Barber. 4. Mt. B. ter. H. ter. V. al. 16. Ed. (etiam St. 3.) Syr. Ar. p. Copt. Æth. Arm. Slav. veron. verc. corb. Hesych. || = 64. Ev. 7. Post σαββ. ponunt DL. 69. 73. Syr. Ar. p. Arm. Æth. (z) λόγχει. Ed. (a) ἤνυξε 56. 58. ἔνοιξε. 225. ap. Birch. 235. ἤνοιξε. 68. Syr. p. Vulg. brix. germ. foss. Mm. gat. mart. Chron. alex. in m. Aug. Auct. de promiss. (b) D. 69. 218 (cum 124. al. 7.) 235. Ev. 6. al. 11. pluresque. Mt. B. semel. H. semel. V. al. 12. Ed. (c) ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. H. 72. 106. 218 (c. al. 5.) Ev. 1. 2. 6. 33. 35. al. 15. pluresve. Mt. B. bis. H. semel. V. al. 13. Ed. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 6 codd.) Andreas. Theophyl. ἐστιν αὐτοῦ ἡ μαρτυρία. EG. 124. 131. Ev. 40. al. 5. Mt. a. al. 8. Ed. (d) καὶ οἴδαμεν. Nonn. (e) ADKL. 1. 33. 42. 61** 69. 76. ap. Wetst. 124. ap. Birch. 145. 157. Ev. 22. 26. Barber. 1. Mt. BH. (uterque semel, ut videtur.) al. 4. Ed. Syr. utr. Arr. Perss. Sahid. Arm. Slav. 2. 3. Vulg. It. Orig. Cyr. Scholion in Mt. 11. (f) δὲ. K. 91. al. 4. Mt. g. 17. (g) + ἀπ'. 33. 40. 63. 69. 106. 124. 235. Ev. 6. al. 29. et Barber. 5. Mt. V. a. p. q. s. al. 8. Ed. Syr. utr. Perss. Sahid. Slav. Vulg. It. Orig. Cyr. Nonn. Theophyl. Gaudent. + παρ'. Cyr. (h) = 1. Alius. verc. λέγουσα. 76. Syr. p. (i) = EGKMS. 10. 11. 33. 42. 64. 131. 142. 145. 157. al. 21. Mt. V. al. 12. Ed. Syr. Pers. p. (k) = BDL. 1. 106. 124. 235. Alii. Mt. a. al. 14. Ed. (l) = ABDL. Alii.

κρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων) ἵνα ἄρῃ τὸ
σῶμα τοῦ ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ πιλάτος. [m] ἦλθεν οὖν
καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ.″ ⁊Ηλθε δὲ καὶ νικόδημος, 39
ὁ ἐλθὼν [n] πρὸς τὸν ἰησοῦν″ νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων
[o] μίγμα″ [p] σμύρνης″ καὶ ἀλόης [q] ὡς″ [r] λίτρας″ [s] ἑκα-
τόν.″ ″Ελαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ [t] ἰησοῦ,″ καὶ ἔδησαν 40
αὐτὸ [u] + ἐν″ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος
ἐστὶ τοῖς ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ⁊Ην δὲ ἐν τῷ τόπῳ, 41
[x] ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ″ μνημεῖον [y] και-
νὸν,″ ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ οὖν [z] διὰ τὴν πα- 42
ρασκευὴν τῶν ἰουδαίων,″ ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθη-
καν τὸν ἰησοῦν.]

[Τῇ δὲ [a] μιᾷ τῶν σαββάτων,″ μαρία ἡ μαγδαληνὴ 1
ἔρχεται πρωῒ, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ
βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον [b] ἐκ″ τοῦ μνημείου. Τρέχει 2
οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς σίμωνα πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον
μαθητὴν, ὃν [c] ἐφίλει″ ὁ ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἦραν
τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ [d] οἴδαμεν,″ ποῦ

---

[q] ὡσεὶ.

(m) = Ev. 44. Mt. q. Ed. ἦλθεν οὖν καί ἦρεν αὐτὸ. Arm. ἦλθον οὖν καὶ ἦραν αὐτὸ. Syr. hieros. veron. verc. corb. colb. ‖ τοῦ ἰησοῦ] αὐτοῦ. BL. Ev. 18. al. 3. Mt. c. f. Æth. (n) = 36. Post νυκτὸς ponunt 69. 124. Ev. 26. Mt. r. x. 11. πρὸς αὐτὸν. ABL. Sahid. Cyr. ‖ νυκτὸς = Mt. o. (o) ἕλιγμα. B. σμίγμα. Mt. B. a. (p) μύρνης. 225. Ev. 26. Ed. ζμύρνης. D. (q) B DEGHKLMS. Ev. 1. 6. 24. al. 18. pluresque. Mt. HV. al. 7. Ed. (r) *libras*, Vulg. It. (s) ἑκατέρων. Coniect. Marklandi. (t) θεοῦ. A. κυρίου. Mt. r. (u) + ADEGHMS. 10. 11. 36. 40. 57. 63. 72. 127. 131. 142. 145. 157. 218 (c. al. 8) 235. Ev. 2. 6. 36. al. 50. Mt. BHV. al. 18. Ed. Pers. p. Sahid. foss. Nyss. Theophyl. (x) = 11. ‖ ὅπου ἐσταυρώθη = 106. (y) = Mt. 17. κενὸν. D. 42. 69. Ev. 19. al. 3. Mt. V. n. (z) *quia sabbatum advenerat*, Syr. Pers. p. ‖ παρασκευὴν] *cœnam puram*, gat. (a) κυριακῇ. Sahid. (b) ἀπὸ. 1. 69. 229. al. 2. Mt. 17. ‖ + τῆς θύρας. 1. 157. Alius. Copt. Sahid. Æth. Arm. cant. brix. Mm. Ambr. (c) ἠγάπα. 77. Ev. 31. (d) οἶδα. S. Mt. 19. Syr. Pers. p. Arr. Æth. Arm. Chrys. etiam in Mt. 6 codd.

3 ἔθηκαν αὐτόν. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μα-
4 θητὴς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. Ἔτρεχον δὲ οἱ
δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς [e] προέδραμε" τάχιον
5 τοῦ πέτρου, καὶ ἦλθε πρῶτος [f] εἰς" τὸ μνημεῖον. Καὶ
παρακύψας βλέπει [g] κείμενα" τὰ ὀθόνια· οὐ μέντοι εἰσ-
6 ῆλθεν. Ἔρχεται [h] οὖν" σίμων πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ,
καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κεί-
7 μενα [i], Καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ,
οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγ-
8 μένον εἰς ἕνα τόπον. Τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ [k] ἄλλος"
μαθητὴς, ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ [l] εἶδε,
9 καὶ ἐπίστευσεν." Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι
10 δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς
ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί.]

11 [Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς [m] ∞ τὸ μνημεῖον" κλαί-
ουσα [n] ἔξω." ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον,
12 Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους [o] ἐν λευκοῖς καθεζομένους,"
ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπου
13 [p] ἔκειτο" τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖ-
νοι· γύναι, τί κλαίεις; [q] λέγει αὐτοῖς· ὅτι ἦραν τὸν κύ-

---

[m] ∞ τῷ μνημείῳ.

(e) ἔδραμε. 47. 56. 58. Mt. V. tolet. προέλαβε. Mt. s. (f) πρὸς. 68. (g) = Mt. d. Post ὀθόνια ponunt A. 225. Ev. 44. Mt. s. Nyss. ‖ + μόνα. 225. Ev. 44. Mt. o. Slav. 3. (h) = 46. καὶ. 33. Arm. verc. οὖν καὶ. BD ap. Mill. L. al. 2. (i) + μόνα. Mt. B. Slav. exc. 1. 3. (k) = Syr. Pers. p. verc. *ille*, Vulg. veron. germ. foss. *ille alius*, brix. Mm. gat. (l) εἶδον καὶ ἐπίστευσαν. 61. in m. 69. 124. ‖ ἐπίστευσεν] οὐκ ἐπίστευσεν. D. gr. (m) ABDELM. 1. 10. 36. 57. 127. 145. Ev. 1. 24. al. 24. Mt. p. s. 19** al. 8. Nyss. Sever. Chrys. in Mt. 3 codd. (n) = A. Syr. Perss. Arr. Sahid. veron. verc. colb. corb. Ante κλαίουσα ponunt BL. 1. Mt. 15. Slav. Vulg. cant. brix. germ. gat. Mm. foss. mart. Nyss. Cyr. Ambr. ἔξω τοῦ μνημείου κλαίουσα. Arm. (o) = D gr. ‖ = ἐν λευκοῖς. Mt. V. (p) ἔθηκαν. 2. Ed. Pers. p. (q) + τίνα ζητεῖς; D. 69. Ev. 20. Mt. B. 12. Slav. 1. 2. Vulg. cant. colb. Mm. germ.

ριόν [r] μου,″ καὶ οὐκ οἶδα, ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. [s]† Ταῦτα 14
εἰποῦσα, ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν ἰησοῦν
ἑστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει, ὅτι [t]† ἰησοῦς ἐστι. Λέγει αὐτῇ 15
ὁ ἰησοῦς· γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη, δο-
κοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ
[u] ἐβάστασας″ αὐτὸν, εἰπέ μοι, ποῦ [x] ἔθηκας αὐτὸν,″ κἀγὼ
αὐτὸν ἀρῶ. Λέγει αὐτῇ [y] — ὁ″ ἰησοῦς· μαρία. στρα- 16
φεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ [z] + ἑβραϊστί·″ [a] ῥαββουνὶ,″ ὃ
λέγεται, [b] διδάσκαλε [c]. Λέγει αὐτῇ [d] — ὁ″ ἰησοῦς· 17
μή [e] μου″ ἅπτου· οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πα-
τέρα [f] μου·″ πορεύου [g] δὲ″ πρὸς τοὺς [h] ἀδελφούς″ [i] μου,″
καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· [k] ἀναβαίνω″ πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ
πατέρα ὑμῶν, καὶ [l] θεόν″ μου καὶ [l] θεὸν″ ὑμῶν. ″Ερ- 18
χεται μαρία ἡ μαγδαληνὴ [m] ἀπαγγέλλουσα″ τοῖς
μαθηταῖς, ὅτι [n] ἑώρακε″ τὸν κύριον, [o] καὶ ταῦτα εἶπεν
αὐτῇ.″]

---

[s]† καὶ. [t]† ὁ. [x] αὐτὸν ἔθηκας.

(r) = Slav. 2. 3. ‖ + ἀπὸ τοῦ μνημείου. Arm. Syr. hieros. Slav. 2. 3. 5. Mm. Hier. Ambr. (s) = ABDS. 1. 33. 44. 91. 157. Mt. 11. Syr. utr. Perss. Arr. Copt. Vulg. It. Cyr. ταῦτα δὲ. L. (t) = ADLS. 69. 106. 124. 131. 157. 235. Ev. 6. 35. al. 16. pluresve. Mt. BV. 19. al. 20. Ed. Cyr. (u) ἤρεις. D. (x) ABGL. 1. 72. 106. 124. 131. 157. 218 (c. al. 7.) 235. Ev. 6. 24. al. 10. pluresque: Mt. BV. 19. al. 22. Ed. Cyr. Sever. Theophyl. (y) = BDL. Mt. 15. (z) + BDL. 33. 42. 71. 157. Mt. 15. Syr. utr. Arr. Pers. p. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. 1. 2. 3. cant. veron. corb. gat. Mm. colb. foss. (a) ῥαβουνὶ. 40. 69. 106. 124. Alii. Mt. 15. 19. al. 6. Ed. Alii aliter. (b) + κύριε. D. cant. corb. item verc. (c) + καὶ προσέδραμεν ἅψασθαι αὐτοῦ. 13. Syr. p. Syr. hieros. gat. Mm. germ. (d) = BDL. (e) = Mt. B. Post ἅπτου ponit B. ‖ Orig. quinquies ut rec. ‖ μή μου ἅπτου] μὴ οὐ πτόου. Conject. Vogelii. (f) = BD. cant. veron. Orig. bis. (ter habet.) Iren. ms. Maximus. (g) = A. οὖν. DL. Mt. 15. Pers. p. cant. ἀλλὰ πορεύου. Orig. semel. (h) μαθητάς. Mt. B. Iren. Sed Orig. dis. ut rec. (i) = D. cant. (k) πορεύομαι. Orig. quater. (bis ut rec.) (l) *dominum*, cant. colb. ‖ καὶ θεόν μου = G. Sed rec. Orig. Tert. Novatian. Hilar. Alii. (m) ἀγγέλλουσα. AB. ἀναγγέλλ. EG. al. 3. Ed. (n) ἑωράκαμεν. S. 33. ἑώρακα. B. Copt. Æth. Vulg. verc. corb. germ. Mm. gat. mart. foss. (o) καὶ ἃ

19 [Οὔσης [p] — οὖν" ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ
[q] τῶν" σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου
ἦσαν οἱ μαθηταὶ [r] — συνηγμένοι," διὰ τὸν φόβον τῶν
ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέ-
20 γει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἔδειξεν αὐ-
τοῖς τὰς χεῖρας [s] καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. ἐχάρησαν οὖν
21 οἱ μαθηταὶ, ἰδόντες τὸν κύριον. Εἶπεν [t] οὖν" αὐτοῖς [u] ὁ
ἰησοῦς" πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πα-
22 τὴρ, κἀγὼ [x] πέμπω" ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐνεφύ-
23 σησε [y], καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον. Ἄν
τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, [z] ∾ ἀφίενται" αὐτοῖς· ἄν
24 τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. Θωμᾶς δὲ, εἷς ἐκ τῶν δώ-
δεκα, ὁ λεγόμενος δίδυμος, οὐκ ἦν [a] μετ᾽ αὐτῶν, ὅτε
25 ἦλθεν ὁ ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί·
ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν
ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν [b] τύπον" τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν
δάκτυλόν μου εἰς τὸν [c] τύπον" [d] τῶν ἥλων," καὶ βάλω

---

[z] ∾ ἀφίωνται.

εἶπεν αὐτῇ, ἐμήνυσεν αὐτοῖς. D. cant. colb. *et omnia quæ dixit ei*, brix. || αὐτῇ] = veron. μοι. Copt. Vulg. corb. germ. Mm. gat. mart. foss. αὐτοῖς. 69. Ev. 8. 44. Mt. V. 11. (p) = G. 28. 42. 63. 64. 69. 91. 229. al. 3. Mt. d. al. 4. Vulg. ms. δὲ. 47. al. 2. Mt. g. Syr. Pers. p. verc. (q) = ABL. (r) = ABD. 44* 95. Syr. (Syr. p. habet c. ast. post ἦσαν) cant. verc. gat. harl* *inclusi*, veron. (s) + καὶ τοὺς πόδας. Slav. 7. et ed. foss. (t) = Copt. Arm. colb. καὶ εἶπεν. L. Mt. 15. Cyr. (u) = DL. 68. Mt. 15. Copt. Sahid. Arm. Vulg. cant. verc. colb. Cyr. (x) ἀποστέλλω. D*L. 33. 42. Mt. 15. Cyr. (y) + αὐτοῖς. D. (St. β.) Syr. Pers. p. Copt. Sahid. Arm. Æth. Syr. p. ms. cant. Ambr. semel. item Clem. Orig. Vigil. taps. (z) ADL. 1. 124. Mt. 15. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 4 codd. (a) + ἐκεῖ. L. Syr. Pers. p. Ar. p. Copt. (Syr. p. habet c. ast.) Slav. 7. et ed. emmer. (b) τόπον. Syr. Pers. p. Syr. hieros. ut videtur. brix. (c) τόπον. A. al. 4. Syr. utr. Perss. Arm. Vulg. verc. veron. colb. germ. Mm. foss. gat. mart. Orig. Hilar. Ambr. || τύπον latini vertunt *cicatrices* s. *foramina* s. *vestigium* s. *fixuram* s. *figuram*. (d) τῶν ποδῶν. Colb. gr. || ἥλων ad ἥλων = 69. Ev. 33. Mt. ψ. Sahid. Post πλευρὰν αὐτοῦ ponit D. cant.

τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.
Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐ- 26
τοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ ἰησοῦς, τῶν
θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ εἶπεν·
εἰρήνη ὑμῖν. Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν 27
σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά
σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ [e] γίνου''
ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. [f] † Ἀπεκρίθη [g] † Θωμᾶς καὶ 28
εἶπεν [h] αὐτῷ·'' ὁ κύριός μου καὶ [i] ὁ'' Θεός μου. Λέγει 29
αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ὅτι ἑώρακάς με [k] † [l] πεπίστευκας·'' μα-
κάριοι οἱ μὴ ἰδόντες [m] καὶ πιστεύσαντες.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς 30
[n] ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,'' ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα
ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. [o] Ταῦτα δὲ [p] γέγραπται, ἵνα πι- 31
στεύσητε, ὅτι [q] † ἰησοῦς [r] ἐστιν ὁ χριστὸς, ὁ υἱὸς'' τοῦ
Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν [s] ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι
αὐτοῦ.]

---

[f] † καὶ. [g] † ὁ. [k] † Θωμᾶ. [q] † ὁ.

(e) ἴσθι. D. (f) = BC*DGL. 1. 69. 127. Ev. 15** al. 2. Mt. d. s. 17. Ed. Pers. p. Sahid. Arm. Slav. 6. et ed. Vulg. It. Cyr. Cypr. (g) = ABCDS. 1. 69. 72. 106. 124. 131. 157. 235. Ev. 5. 24. 40. al. 16. pluresque. Mt. BV. 19. al. 22. Ed. Cyr. (h) = Copt. Arr. Pers. p. tolet. || + *tu es*, verc. colb. Hilar. ms. (i) = D. Ev. 46. (k) = A BCDEGHKLMS. Ev. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 24. 35. 40. al. 86. Mt. BV. 19. al. 21. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. hieros. Slav. Vulg. ms. Sax. It. (exc. foss. Mm. mart.) Cyr. Chrys. Nonn. Damasc. Theophyl. Euthym. Alii. Ephrem. Cypr. Aug. Hilar. Leo. Gaud. Beda. (l) πεπίστευκας; 83* al. 4. (m) + με. Colb. gr. Syr. utr. gat. foss. (n) = 63. || αὐτοῦ = ABKS. 42. 229* al. 3. Mt. 11. Sahid. (Syr. p. habet c. ast.) brix. (o) Vs. 31 = G* (p) + μόνα. Arm. (q) = ADLS. 1. 69. 72. 106. 131. 218 (cum 124. al. 8.) al. 15. pluresque. Mt. BV. al. 21. Ed. Cyr. (r) χριστὸς υἱός, ἐστιν. D. Pers. p. Arm. cant. veron. brix. colb. || ἰησοῦς = verc. || χριστὸς = Iren. (s) + αἰώνιον. C* ut videtur. D. (St. β.) 13. 69. 91. 124. 127. 229** Mt. g. Syr. Arr. Pers. p. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. ven. 1. Sax. cant. veron. brix.

1 Μετὰ ταῦτα [ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν [t] πάλιν" [u] ὁ ἰη-
σοῦς" [x] τοῖς μαθηταῖς" ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς τιβεριά-
2 δος. ἐφανέρωσε δὲ οὕτως. Ἦσαν ὁμοῦ σίμων πέτρος καὶ
θωμᾶς, ὁ λεγόμενος δίδυμος, καὶ ναθαναὴλ, ὁ ἀπὸ
κανᾶ τῆς γαλιλαίας, καὶ [y] οἱ" τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἄλ-
3 λοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Λέγει αὐτοῖς σίμων
πέτρος· ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ
ἡμεῖς σύν σοι. [z] ἐξῆλθον," καὶ [a] ἐνέβησαν" εἰς τὸ πλοῖον
[b] = εὐθὺς," καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν.
4 Πρωΐας δὲ [c] ἤδη" [d] γενομένης," ἔστη [e] — ὁ" ἰησοῦς
[f] ∾ εἰς" τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι [g] ᾔδεισαν" οἱ μαθηταὶ,
5 ὅτι ἰησοῦς ἐστι. Λέγει [h] οὖν" αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· παιδία,
6 μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· οὔ. Ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς· [i] βάλετε" εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου

---

[a] ἀνέβησαν. [f] ∾ ἐπὶ.

---

germ. gat. Cyr. (alibi omittit) Chrys. (etiam ap. Mt.) Nonn. Iren. Faustin. Gaudent. (t) = G. 42. 61. 106. al. 10. Mt. p. 19. al. 4. Evangelistaria. Pers. p. Slav. 1. 2. 5. Chrys. (etiam in Mt. 4 codd.) Ante ἐφανέρωσεν ponunt D. 235. Arm. Slav. 3. cant. Post ἰησοῦς, 69. (u) = D. 51. Mt. 12. Pers. p. cant. Chrys. (x) = Ed. Sax. Vulg. ms. foss. emmer. Aug. Post τιβεριάδος ponit germ. ‖ + αὐτοῦ. DG. 11. 64. 127. al. 10. Mt. g. n. 17. Syr. Pers. p. Arm. Sahid. Slav. omnes. cant. veron. verc. brix. colb. germ. ‖ + αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. 10. 61. 69. 106. 124. 235. al. 9. Mt. k. p. z. Evangelistaria. Slav. ms. (exc. 3.) et ed. (y) υἱοὶ. D. 157. al. 5. Mt. B. t. Ed. οἱ υἱοὶ. C. al. 3. (Verss.) (z) καὶ ἐξῆλθον s. ἐξῆλθον οὖν. AGLP. al. 15. Mt. a, al. 6. Syr. Arr. Syr. p. c. ast. Copt. Æth. Vulg. veron. brix. colb. foss. germ. gat. Mm. mart. (a) ABCDEGHKLPS. Ev. 2. 24. 35. al. 56. Mt. BV. al. 17. Ed. Slav. jun. ed. (Slav. 2. 3. ut rec.) (b) = BCDL. Syr. Perss. Ar. p. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. 2. (in aliis locum mutat) Vulg. It. (c) = 69. 124. 235. Ev. 1. al. 3. Mt. c. x. Arm. Slav. (exc. 1. qui habet εὐθὺς) Vulg. verc. foss. Mm. colb. (d) γινομένης. ACL. 91. al. 2. Ed. (e) = ABCDP. al. 3. pluresve. Mt. i. n. r. (f) AC DLM. 33. 91. Ev. 24. 31. al. 4. Mt. B. o. Orig. Cyr. (g) ἔγνωσαν. L. 33. 127. Vulg. veron. brix. colb. foss. Mm. gat. germ. mart. Cyr. (h) = 106. Ev. 24. al. 6. Mt. f. l. χ. Ed. Pers. p. Copt. Arm. Slav. 2. 3. verc. (i) βάλλετε. 131. al. 2. Mt. 19. Ed.

τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. [k] ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι
αὐτὸ ἑλκῦσαι [l] ἴσχυσαν" ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.
Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς, τῷ 7
πέτρῳ· ὁ κύριός ἐστι [m]. σίμων οὖν πέτρος, ἀκούσας
ὅτι ὁ κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο· ἦν γὰρ
γυμνός· καὶ [n] ἔβαλεν ἑαυτὸν" εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ 8
δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, (οὐ γὰρ ἦσαν
μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν [o] διακοσίων·")
σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς 9
τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν [p] κειμένην," καὶ ὀψάριον
ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. Λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἐνέγ- 10
κατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων, ὧν ἐπιάσατε νῦν. [q] Ἀνέβη" 11
σίμων πέτρος, καὶ εἵλκυσε τὸ δίκτυον [r] ἐπὶ τῆς γῆς,"
μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ
τοσούτων ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. Λέγει αὐ- 12
τοῖς ὁ ἰησοῦς· δεῦτε, ἀριστήσατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα
[s] τῶν μαθητῶν" ἐξετάσαι αὐτόν· σὺ τίς εἶ; εἰδότες, ὅτι
ὁ κύριός ἐστιν. Ἔρχεται [t] † ὁ ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν 13
ἄρτον, [u] καὶ δίδωσιν" αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.

---

[t] † οὖν.

(k) + *Dixerunt ergo ei: præceptor, per totam noctem laborantes nil cepimus; in verbo autem tuo laxabo* (*mittemus*) *rete.* Æth. germ. Mm. emmer. Cyr. (l) ἴσχυον. BDL. 1. 124. al. 4. ἴσχυσεν. 63. (m) + ἡμῶν. D. Syr. Pers. p. Æth. cant. (n) ἥλατο D* ἥλλατο D** *misit se et salivit*, cant. (o) ώ. (ὀκτακοσίων) Copt. *viginti*, verc. ut videtur. (p) = tolet. καιομένην. veron. verc. colb. corb. (q) ἐνέβη. L. 1. Cyr. + οὖν. B. 1. 33. 91. Mt. g. Syr. utr. Arr. Copt. + τότε. colb. (r) εἰς τὴν γῆν. ACLP. 42. 78. Mt. g. ἐπὶ τὴν γῆν. BD. 1. 33. 69. 124. al. 2. Mt. χ. (s) = Chrys. ut videtur. Hieron. *ex discipulis*, cant. verc. brix. *discentium*, verop. *discumbentium*, Vulg. colb. corb. germ. foss. Mm. gat. mart. (t) = BCDL. 1. 33. 91. 131. al. 3. Mt. d. s. 11. 19. Pers. p. Sahid. Arm. Slav. 2. cant. verc. veron. foss. gat. Cyr. δὲ. Syr. Καὶ ἔρχεται. Barber. 1. Vulg. germ. Mm. mart. (u) εὐχαριστήσας ἔδωκεν. D. (sic fere Ss. β.) Syr. hieros. et (servato καὶ) cant. brix. germ. Mm.

14 Τοῦτο ἤδη τρίτον [[x] ἐφανερώθη" [y] ὁ ἰησοῦς" τοῖς μαθη-
ταῖς [z] — αὐτοῦ," ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.]

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ σίμωνι πέτρῳ [a] ὁ ἰη-
σοῦς·" σίμων [b] ἰωνᾶ," ἀγαπᾷς με [c] πλεῖον τούτων ;" λέ-
γει αὐτῷ· ναὶ, κύριε, [d] σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε." λέγει
16 αὐτῷ [e]· βόσκε τὰ [f] ἀρνία" μου. Λέγει αὐτῷ [g] πάλιν"
[h] δεύτερον·" σίμων ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με ; λέγει αὐτῷ· ναὶ,
κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ [i]· ποίμαινε τὰ
17 [k] πρόβατά" μου. Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· σίμων ἰωνᾶ,
φιλεῖς με ; ἐλυπήθη ὁ πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον·
φιλεῖς με ; καὶ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, [l] σὺ πάντα" οἶδας·
σὺ γινώσκεις, ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ [m] ὁ ἰησοῦς·"
18 βόσκε τὰ [n] πρόβατά" μου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι·
[o] ὅτε" ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν, καὶ περιεπάτεις,
ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου,
καὶ [p] ἄλλος σε ζώσει," καὶ [q] οἴσει," ὅπου οὐ θέλεις.

(x) ἐφανέρωσεν ἑαυτόν. 71. Evangelistaria. Pers. p. veron. verc. colb. gat. (y) = S. corb. Mm. Post μαθηταῖς ponit L. || = ὁ. BCD. (z) = AB CL. 1. 33. 53. 157. Copt. Arm. Vulg. ms. verc. corb. mart. (a) = S. 86. 89* 234. Mt. s. x. μ. 12. 17* Vulg. ms. Aug. Post λέγει ponunt D. cant. verc. colb. tol. (b) ἰωάννου s. ἰωάννου. BC*DL. Copt. Sahid. Vulg. It. Nonn. Hier. Ambr. ἰωαννᾶ. 91. Ed. *Bar Jona*, colb. (c) = Colb. gr. veron. verc. colb. corb. (Cypr. Ambr.) || *plus quam istos*, cant. (d) = verc. etiam vs. 16. (e) + ὁ ἰησοῦς. D. Syr. Pers. p. cant. gat. Mm. (f) πρόβατα. D. Ev. 36. Slav. 2. verc. veron. colb. Chrys. etiam in Mt. 5. codd. (g) = D gr. colb. Ante λέγει ponunt C. Copt. Arm. (h) = Mt. s. Arm. Vulg. It. exc. colb. || + ὁ κύριος. D. cant. (i) + ὁ ἰησοῦς. 218 (cum 124. 219.) Mt. B. g. || + εἰ ἀγαπᾷς με καὶ φιλεῖς με. Syr. p. (k) προβάτια. Quidam ap. Theophan. ceram. *oviculas*, veron. ἀρνία. 69. Ev. 36. Vulg. germ. foss. mart. (l) πάντα σύ. BCD. cant. verc. corb. tol. Ambr. (m) = D. 1. 33. 120. Copt. Slav. 2. 3. Vulg. It. (exc. brix. mart. foss.) (n) προβάτια. A C. ἀρνία. gat. Mm. emmer. (o) ὅτι. C. ὅτι ἕως. Arm. (p) ἄλλοι σε ζώσουσιν. D. 1. Arm. Syr. p. in m. cant. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. (q) ἀπάγουσί σε. D. cant. ἀποίσουσί σε. 1. Syr. p. in m. Cyr. οἴσουσιν. Arm. Chrys. ἄξουσιν. Chrys. in Mt. μ. φ.

Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων, ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. 19
καὶ τοῦτο εἰπὼν, λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. Ἐπιστρα- 20
φεὶς [r] — δὲ" ὁ πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν, ὃν ἠγάπα
ὁ ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ
ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, καὶ εἶπε· κύριε, τίς ἐστιν ὁ παρα-
διδούς σε; Τοῦτον [s] ἰδὼν ὁ πέτρος, λέγει τῷ ἰησοῦ· κύ- 21
ριε, οὗτος δὲ τί; Λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω 22
μένειν [t], [u] ἕως ἔρχομαι," τί πρός σε; [x] ∾ σὺ ἀκολούθει
μοι." Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος [y] οὗτος" εἰς τοὺς ἀδελ- 23
φοὺς, [z] ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. καὶ οὐκ
εἶπεν [a] αὐτῷ" ὁ ἰησοῦς· ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ'· [b] ἐὰν"
αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως ἔρχομαι, [c] τί πρός σε;" Οὗτός 24
ἐστιν ὁ μαθητὴς, ὁ μαρτυρῶν περὶ [d] τούτων," [e] καὶ"
γράψας ταῦτα· καὶ [f] οἴδαμεν," ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρ-
τυρία αὐτοῦ. [g] Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα [h] πολλὰ," [i] ὅσα" 25

x ∾ *σύ μοι ἀκολούθει.*

Nonn. *οἴσει σε.* A. Syr. Arr. Pers. p. Æth. Slav. 2. 3. verc. colb. corb. emmer. (r) = ABC ut videtur, 69. Pers. p. Arm. Vulg. veron. colb. germ. gat. Mm. mart. *οὖν.* 33. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. *Et*, verc. corb. foss. (s) + *οὖν.* BD. 33. Copt. Syr. p. c. ast. Vulg. cant. veron. brix. colb. corb. foss. Alii. Orig. Cyr. (t) + *οὕτως.* D. *Si eum volo sic manere*, cant. *Sic volo eum remanere* s. *permanere* s. *manere*, Vulg. veron. colb. gat. germ. foss. mart. Mm. Ambr. item Arm. edit. constant. in m. *Si sic etc.* Vulg. ms. corb. (u) = 229* (x) ABD. 1. Vulg. It. (exc. brix.) Orig. Cyr. ‖ = Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (y) = 3. ap. Wetst. Mt. V. Orig. Cyr. Chrys. in Mt. *μ.* *φ.* 7. Hier. ‖ *οὗτος ὁ λόγος.* BD. 1. cant. veron. verc. brix. colb. Alii. (z) + *καὶ ἔδοξαν.* D. Arm. cant. (a) = 69. Syr. Pers. p. Vulg. ms. verc. Chrys. etiam in Mt. 3 codd. *αὐτὸ.* D. 61. in m. ap. Mill. cant. (b) *Sic*, Vulg. veron. verc. colb. gat. ‖ = corb. (c) = 1. Arm. verc. Chrys. in Mt. 5 codd. ‖ = *τί* D gr. (d) *τούτου.* 63. 73. Mt. 7. 10. Pers. p. Æth. *de Jesu*, verc. (e) *ὁ καὶ.* 4. 33. 69. 124. Copt. Arm. Syr. p. c. ast. colb. *καὶ ὁ.* BD. cant. veron. ‖ *et quis scripsit hæc, scimus; et scimus, quod etc.* verc. (f) *οἶδα μὲν* s. *οἶδα.* Chrys. in commentar. Theophyl. in commentar. (g) Vs. 25 = 63. Quidam comma hoc *προσθήκην* esse judicarunt, teste Schol. in codd. 36. 108. 129. 210. aliis, et in Mt. d. Sed agnoscunt Verss. omnes, Orig. Cyr. Chrys. (h) = Mt. n. s. *μ.* 7. (i) *ἅ.* B. 33. 77. 108. Ev. 44. Syr. p. Slav. (exc. ven.) Orig. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 4 codd.

ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς [k], ἅτινα, ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον [l] χωρῆσαι" τὰ γραφόμενα βιβλία. [m] †] [n]

---

[m] † ἀμήν.

(k) + ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 76. ap. Wetst. Mt. q. (l) χωρήσειν. Orig. semel. (m) = ABCD. 1. 33. 90* Mt. i. n. Ed. Syr. Arr. Perss. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. hieros. Vulg. It. exc. colb. brix. Chrys. etiam in Mt. 5 codd. (n) Variæ codicum subscriptiones: Εὐαγγέλιον κατὰ ἰωάννην. ‖ Τέλος τοῦ κατὰ ἰωάννην (ἁγίου) εὐαγγελίου. ‖ Εὐαγγ. κατὰ ἰωάννην ἐτελέσθη, ἄρχεται εὐαγγ. κατὰ λουκᾶν. D. ‖ Τὸ κατὰ ἰωάννην ἅγιον εὐαγγέλιον ἐξεδόθη μετὰ λ. ἔτη s. μετὰ χρόνους λ. s. λβ. τῆς τοῦ χριστοῦ ἀναλήψεως, ἐν πάτμῳ τῇ νήσῳ . . . ἐγράφη ἑλληνιστὶ εἰς ἔφεσον . . . ἐπὶ δομετιανοῦ βασιλέως . . . συνεγράφη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰωάννου, ὅτε ἦν ἐν ἐξορίᾳ ἐν πάτμῳ τῇ νήσῳ, ὑπὸ τραϊάνου τοῦ βασιλέως, καὶ ἐξεδόθη ἐν ἐφέσῳ διὰ γαΐου τοῦ ξενοδόχου τῶν ἀποστόλων, μετὰ λβ. χρόνους τῆς τοῦ χριστοῦ ἀναλήψεως . . . (ὅτε ἀπὸ τῆς ἐν πάτμῳ ἐξορίας ἐπανῆλθεν, ὢν ἐτῶν ρ. Suidas.) . . . Ἔχει δὲ στίχους ατλ. s. βκδ. s. βσι. s. βτ. . . . ῥήματα ατλα. s. ατλη. s. βχ. . . . Versus 2600, . . κεφάλαια σλβ. . . . τίτλους ιη. . . . In codice B sunt capita 80.

LONDINI
TYPIS RICARDI ET ARTHURI TAYLOR
M.DCCC.XVIII.

ALERE FLAMMAM.